FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCATIUNE CETĂTENEASCA
APARE DUMINECA
Anul I, No. 36 — 1 leu — Opt pagini — 1 Ianuarie 1922 Cluj

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Prim Redactor: V. Chiru — Administrația: Piața Cuza Vodă 16 — Redacția: Str. Dorobanților 11 — Secretar: V. Nicoară

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru întreprinderi financiare .. .. 100 Lei

Acelaș suflet

Spuma valurilor nu e decât la fața apei, unde furia vântului îi dă naștere. La adânc e liniște; nici valurile nu se mai simt. Apa e aceeași, tainică, izvorâtoare de viață. Așa e și la un popor. Dacă ar fi să ne potrivim celor ce cetim prin ziare, Prutul, mai blăstămat a ajuns, iar creasta Negoiului și a Vistii tot mai sus s'a înălțat, ca un zid și mai greu de străbătut. Iar Molnița, din pârâiaș ce-l puteai păși, acum s'a prefăcut din nou în Cordon izolat. Așa se tânguesc cei ce nu-și cunosc decât interesele lor personale, nepotolite sau stânjenite, stingheriți în socotelile ce și le făurise cu prilejul Unirii, și într'o parte și în alta.

E spuma valurilor pe care furtuna vremii a născut-o, pe care tot vremea o va mistui. In adâncul poporului este frăție, dorință străbună de unire. Acelaș suflet e peste tot, pe malul Nistrului ca și pe al Crișurilor. în stepa Dobrogei ca și în „câmpia“ clujană. Cetiți frumosul mănuchiu de poezii populare strânse în volumul „Flori alese din popor“, de către d. prof. O. Densușianu.

Munți și râuri despărțitoare au intrat în pământ din calea aceloraș simțeminte exprimate și spre apus și spre răsărit, fără înțelegeri, fără conferințe, fără consfătuiri. Oricine are prilej să vie în atingere cu poporul, păstrătorul de veacuri al sufletului neamului, cade în genunchi în fața tainei ce leagă întregul atât de îndelungă vreme îmbucătățit. E graiul sângelui, e buciumul strămoșilor, e viața însăși a neamului.

Mai dăunăzi, cu ochii umeziți de emoție, colegul meu stimat d. prof. Traian Bratu, rectorul Universității din Iași, îmi povestea următoarea întâmplare:

Vroind să vie în atingere mai apropiată, suflet la suflet, cu studenții de peste Prut, ce cată spre noi cu oarecare neîncredere mai mult decât cu sfială a luat parte la una din seratele lor săptămânale. Un student, din ținutul așa de românesc al Sorocei, cânta cu glas duios o doină. Credea că e doina lui. numai a lui, jalea părinților moșțenită din străbuni. Toți își îndreptară privirile către rector; pare că vroiau să-l întrebe: „Aveți voi aice cântece atât de pline de tânguire? Al nostru e de pe malul Nistrului. Valurile lui iuți ni l-au spus!“

Minunea însă se înfăptui. Rectorul, rector magnificus, ceru voie să cânte și el un cântec. Cine știe de când n'a mai cântat: Dumnezeu știe dacă vreodată a cântat. Gândul la neamul lui i-a dat glas. S'a suit pe un scaun și a cântat cum a putut, aceeași doină, cu aceeași melodie și cu aceleași cuvinte.

„Nu l-am știut, domnilor studenți, de acasă, dela părinți. L-am învățat în tranșeele de pe front, dela un soldat ce cânta amarul trăit în preajma Sibiului. Așa de duios ce-l zicea în liniștea dintre șuerul obuzelor, atâta durere ce exprima, încât mi-a rămas în minte și în inimă. Cântecul dv. dela Nistru mi l-a adus aminte. E acelaș după cum ați auzit, deși Românul de pe Valea Oltului nici n'a știut poate că sunt Români la Nistru.

Cea mai călduroasă și măestrită conferință, ținută în fața studenților basarabeni, n'ar fi răscolit în sufletul lor dorul de cunoaștere a neamului rătăcit prin meleagurile Carpaților, ca durerosul vaet al soldatului din Transilvania, ascultat prin glasul rectorului. S'a topit, sunt sigur, în sufletul lor orice umbră de indiferență față de trupul de care se află lipiți. Au auzit glasul neamului lor, acelaș pe Nistru ca și în Bihor.

Spuma valurilor va fi sorbită de soarele ce curăță pământul de orice hoit. Adâncul liniștit. tainic, al apelor albastre va rămânea veșnic producător de viață nouă, plină, clăditoare.

I. SIMIONESCU
Prof. la Universitatea din Iași

—

Programul noului guvern

Noul guvern, al cărui șef este precum se știe d. Tache Ionescu, și-a făcut declarația-program, ce arată felul cum înțelege să cârmuiască țara. Credem trebuincios să ne oprim o clipă asupra acestui program, pentrucă în ultimul timp câte-va ziare din acele dușmănoase neamului românesc au atacat pe M. S. Regele pentru aducerea la cârmă a d-lui Tache Ionescu și în al doilea rând, trebuincios este pentru toți cetățenii să cunoască gândurile unei noui stăpâniri.

In programul său noul guvern, ca răspuns la atacurile dușmanilor Coroanei, arată mai întâi că a fost chemat prin încrederea M. Sale Regelui pentru a prilejui reîntoarcerea în sfaturile țării a reprezentanților tuturor partidelor ce se retrăseseră din cauza guvernului Averescu. In această privință guvernul a reușit să asigure reintrarea în Parlament a tuturor partidelor, afară de acel național-liberal.

A doua însărcinare a nouei stăpâniri este de-a face mai multe legi fără caracter politic și apoi cele două mari legiuiri, financiară și electorală, pe cari de mult le așteaptă țara.

Intre primele plănuiri pe cari le va aduce noul guvern la redeschiderea Parlamentului, la 17 Ianuar, pentru a fi votate va fi astfel legea chiriașilor, care va prelungi contractele în ființă spre a nu da loc speculei de case. Apoi câteva tratate internaționale vor fi ratificate adică aprobate și în sfârșit se va aduce legiuirea electorală. Asupra acesteia trebue să ne oprim puțin.

In adevăr dacă în vechiul regat legiuirea electorală este de ordin politic, în nouile ținuturi, și în special în Ardeal ea este de ordin național, garantând o reprezentare potrivită elementu lui românesc în sfaturile țării. Nu trebue desigur a fi mare om politic spre a înțelege că dacă legiuirea ce se va face mâine pentru a aplica principiul înscris în Constituție adică, votul universal direct, secret, egal, obligator și cu reprezentarea proporțională — această viitoare legiuire zicem dacă nu va ține cont de nevoile românismului din nouile provincii, atunci siguranța țarei va fi primejduită prin intrarea în parlament a reprezentanților neamurilor streine conlocuitoae, într'un număr nepotrivit cu situația reală a naționalităților.

Din nenorocire proectul fostului guvern printr'o prea largă reprezentare proporțională care dădea putința unei mici minorități să trimeată în parlament un reprezentant în timp ce nu se ținea seamă de voturile majorității și, în sfârșit prin sistemul circumscripțiilor de votare mici, votându-se pe plăși, — desconsidera interesele românismului din noile ținuturi. Dacă această [illegible] la formarea unui parlament în care neamurile streine să aibă un număr prea mare de aleși, față de importanța lor, iar Românii să fie astfel vădit nedreptățiți. Proectul pe care îl propune azi guvernul are binele de-a apăra interesele naționale neeșind totuși din cuvântul Constituției. El fixează ca circumscripție electorală județul și garantează o reprezentare proporțională potrivită intereselor națiunii.

In privința legiuirii financiare se vor aduce unele modificări legii d-lui Titulescu, votată încă în vara trecută. Astfel birul pe avere se va desființa și celelalte impozite prevăzute în „cedule“ adică în cunoscutele tablouri, se vor mai micșora.

Cam acestea sunt planurile cu care a venit noua stăpânire. Să vedem numai la 17 Ianuar dacă [illegible] sa.

— B —

Siguranța Statului

Cea mai importantă instituție de stat este fără îndoială Siguranța Statului. Mult mai importantă decât guvernele și parlamentul, este pe picior de egalitate cu Armata și Justiția pe care le sprijină și fără ajutorul căreia, nici Armata și nici Justiția nu ar putea fi la înălțimea chemării lor.

Această instituțiune a neamului a fost în toate timpurile și la toate popoarele cea mai bârfită și cea mai criticată dintre toate așezămintele unui stat.

Prin numeroasele și importantele ei atribuțiuni, acest serviciu public a atras nemulțumirea, ura și necazul tutulor acelora ce aveau un gând de ascuns, o faptă de tăinuit.

Impotriva Siguranței Statului s'au ridicat și mulți oameni de bine, fie că nu i-au înțeles chemarea, fie că au aflat între funcționarii acestui serviciu oameni ce nu-și înțelegeau importanta lor misiune, fie că au căzut sub influența acelora, ce în Siguranța Statului vedeau primejdia desvăluirii existenței lor necorecte.

Oamenii cinstiți, ce nu se tem de lumina zilei, nu pot avea nici o teamă de Siguranță, ci dimpotrivă au tot interesul ca acest serviciu să rupă măștile sub care se ascunde ipocrizia, răutatea și incorectitudinea semenilor noștri.

Siguranța Statului priveghează asupra tutulor acțiunilor rele îndreptate împotriva persoanelor, a averilor și a statului, descoperă, prinde și dă pe mâna justiției pe toți aceia ce săvârșesc asemeni acțiuni.

Criminalii și-au perfecționat mijloacele lor punând la contribuție tot progresul dobândit de știință, toată iscusința civilizației și culturei omenești.

Siguranța Statului a urmărit de aproape acest progres însușindu-și toate mijloacele moderne în urmărirea infractorilor, luptând să-i întreacă în ingeniozitate și în iscusință.

Modeștii funcționari ai acestei importante instituțiuni, soldații binelui și ai iubirii obștești, nesocotind urgia ocărilor și insultelor adresate lor, ridicând serviciul lor la înălțimea apostolatului, au rămas la datorie, primejduindu-și viața la fiecare clipă, fără preget și fără precupețire.

Cuvântul nostru

Binele public a înregistrat multe vieţi jertfite ale acestor bravi funcţionari, ce ar merita pe lângă o soartă mai bună şi un cuvânt de îmbărbătare şi de mulţumire.

Dacă atunci când viaţa şi averea individuală e primejduită simţim neasemuita importanţă a serviciilor de siguranţă, vom înţelege valoarea acestei instituţiuni, când e vorba de primejdiile generale, de pericolul întregului neam.

Războaiele astăzi nu mai au caracterul cavaleresc al războaielor trecute, când se măsurau forţele războinicilor în câmp deschis, războaiele astăzi se dau cu multă vreme înainte de luptă şi în taină, în cabinetele diplomaţiei şi în birourile statelor majoare, în laboratoriile chimiştilor şi ale medicilor, în uzine şi în sanctuarele bisericeşti, ca apoi să fie doar pecetluite prin valurile de sânge în câmpiile de onoare.

Şi lupta aceasta, ce determină de foarte multe ori biruinţa, e lupta ce se angajează între serviciile de siguranţă ale Statelor ce vor intra în război.

Marele război mondial a adeverit cu prisosinţă, că poate cel mai însemnat factor al lui, că cel mai însemnat rol l-a avut serviciul de siguranţă al fiecărui stat.

In prima fază a războiului ne-a minunat şi ne-a surprins, organizarea admirabilă a serviciului de siguranţă german. Ţara noastră era împănată de agenţii acestui serviciu. In marile industrii, în fabricile noastre, în serviciile publice, în societate, pretutindeni, se afla câte un reprezentant al Siguranţei Statului vrăşmaş ce aduna date şi informaţiuni, ce cumpăra conştiinţe şi taine, ori unde le găsea.

Instalaţiuni de telegrafie [illegible] platforme pentru tunuri, registre în care se înregistrau activitatea tuturor persoanelor importante, a fost materialul cu care Siguranţa statului lor şi-a întâmpinat la noi în ţară năvălitorii, precis informaţi asupra spiritului public, materialelor şi prietenilor pe care se putea conta. Vrăşmaşii noştri nu neglijaseră să cultive sentimentele ostile ale tutulor neamurilor de pripas tolerate în ţara noastră, nu econonisiseră nici o cheltuială, nu uitaseră ca din fiecare naţional al lor să facă un fanatic agent al siguranţei lor, şi cu zeci de ani în urmă întreţineau între noi, în serviciile publice, agenţii lor de informaţiuni.

Şi legiunile acestea ce aparţineau Siguranţei statului lor, ereau ţinute pretutindeni şi în ţările ce le socoteau prietene, ca şi în ţările ce le socoteau vrăşmaşe.

[illegible]

In lupte, acelaş rol l-a jucat Siguranţa Statului. Armatele acestor servicii precedau armatele de operaţiuni, cercetând spiritul oştirilor duşmane, armamentul, proviziunile, punctele slabe ca şi punctele întărite, trecând prin mii de primejdii, culegând informaţiuni folositoare cu o ingeniozitate de neînchipuit, informându-şi armatele respective, cărora le pregăteau în prealabil victoria.

Germanii până în ultimul moment au putut păstra secretele armelor, *va înscrie în cele mai glorioase pagini serviciile aduse de dobândirea victoriei de Siguranţele de stat.*

Lupta îndârjită ce s'a dat între organele de siguranţă ale statelor vrăşmaşe, nu s-a mărginit numai la culegerea informaţiilor, ci s'a extins şi la dovedirea şi prinderea agenţilor de siguranţă streini, la neînchipuita străduinţă de a păstra secretele mari ce pregăteau victoriile, de ochii indiscreţi ai informatorilor vrăşmaşi.

Germanii până în ultimul moment au putut păstra secretul bombelor cu gaze omorâtoare şi ale tunului de 48, Englezii au înebunit de groază armatele germane, cu tancurile lor.

Şi în viaţa politică a statelor, Siguranţa Statului, are una din cele mai însemnate atribuţiuni.

In cadrul acestui articol, rezumat din studiul „Siguranţa Statului în istoria popoarelor" nu putem da, decât o înşirare sumară a importantelor atribuţiuni ale acestui serviciu.

Prefacerile nouă în societăţile actuale au mărit şi mai mult importanţa serviciilor de siguranţă. Un război pe viaţă şi pe moarte s'a angajat între ţările ce'şi menţin organizaţiunea lor socială înţeleaptă şi liniştită, şi între cele ce experimentează nebunia unor idei nouă, dar în prmul rând între servicille lor de siguranţă.

La noi, agenţii ţărilor vrăşmaşe, trimişii Maghiarilor şi ai Jidovilor comunişti din Rusia, încearcă să înpământenească nebunia visului lor, se luptă să dărâme organizaţiunea noastră de stat, domnia legilor şi să sfărâme însăşi viaţa poporului nostru.

Armatele siguranţei noastre, neadormite, fără odihnă, mânate nu de modesta lor plată, ci de adânca iubire de ţară şi neam, stau de veghe, purtând războiul crâncen în care primejdia vine fără veste de unde nu o aştepţi. Siguranţa veghează şi dă pe mâna justiţiei duşmanii ce ne pândesc de pretutindeni.

Având încredere în Siguranţa Statului nostru, al cărei spirit de sacrificiu este dovedit, să nu o mai bârfim, ci înţelegându-i înalta ei chemare, să-i dăm cu toţii întregul nostru sprijin, întreaga noastră iubire, fiindcă toate actele vieţii noastre, viaţa noasră individuală şi de stat, se desvoltă la adăpostul pazei şi vegherii ei.

V. CHIRU.

Scrisorile unui proletar.

Doamnă,
Dacă eşti frumoasă pe cât eşti inteligentă,
Dacă ai şi caracterul ca şi stilul măestrit,
Pe lângă o „voinţă fermă şi de-a pururi vigilentă"
Înfrăţită cu îndemnul către un „etern iubit",
Ai greşit, cerându-mi mie să răspund cu 'nflăcărare
La chemarea de iubire ce mi-o faci cu-atâta foc
Şi-ţi răspund prin două vorbe, — nu tocmai cu'ndemânare, —
Că: simţirea cu instinctul nu pot trăi la un loc.

Când în casa mea obscură, liniştită şi săracă,
Am primit scrisoarea-ţi rozã, parfumată indiscret,
Mult am stat la îndoială dacă nu-i o glumă sacă
Lângă numele-mi ilustru(?) epitetul de „poet".
Însă curiozitatea, sfetnicul de fapte rele,
M'a 'ndemnat să deschid plicul şi să citesc ce mi-ai scris
Şi aflat-am cu mirare că ştii versurile mele
Ce le-am scris pe când viaţa mi se părea simplu vis.
Şi vezi doamnă, se prea poate, din cupeul dumitale
Învelită 'n blănuri scumpe, să te fi uitat furiş
Către pietonul simplu, care, fără de parale
Frământa cu sârguinţă noroiul de pe pietriş.
Ori, în furia vitezei, trecând cu-automobilul
Şi ne-având destulă vreme să mă depărtez c'un pas
Noroiul trimis în raze m'a 'nconjurat, imbecilul,
Şi pătându-mi haina roasă mi-a lipit un benghiu pe nas.
Doar astea să fi fost doamnă fericitele prilejuri
Care-au făcut cândva, poate, să ne'ncrucişăm pe drum
Şi în viaţa-mi furtunoasă, răsucit de mari vârtejuri
Nu te-am cunoscut vreodată, cum nu te cunosc acum.
Dar să ştii bogată doamnă, eu, — cu toată prisosinţa
Cu care împarţi ochiade, zîmbete şi mult noroi —
Mi-am păstrat până acuma nepătată conştiinţa
Şi n'am făcut din iubire „sportul dragostei" ca voi.
Proletarul cu simţire n'a prostituat iubirea,
Ochii mari cu cearcăn negru nu-i pot răscoli simţirea
Şi de pe buze vopsite sărutări el n'a culeş.

De tentaţii voluptoase proletarul se fereşte.
Aşa dar frumoasă doamnă să vând iubire *nu pot.*
Ai să mă priveşti cu milă, ai să cugeţi franţuzeşte
Şi să şopteşti cu mirare: „Ah! ma chere, ce idiot!"

Cum ar sta o mână albă şi veşnic înmănuşată
Lângo epidermă aspră şi părută de nevoi?
Şi n'aş fi privit cu milă când cu gheata scălciată
Aş pătrunde în salonul cu covoare mari şi moi?
Pe mine întotdeauna luxul mă intimidează
Şi aş luneca desigur pe parchetul lustruit,
Iar parfumul şi mătasa de loc nu mă 'nsenineză
Şi-ai dispreţui atuncea proletarul ce-ai iubit.
Să păstrăm stimată doamnă, distanţa ce ne desparte,
Eu, sorbind cu 'nverşunare al mizeriei pahar,
Dumneata cu bogăţia, care fericiri împarte
Fără că să ştii vreodată cum iubeşte-un proletar.

VLADIMIR NICOARA

Să înfiinţăm teatre populare

Mai acum o lună s'a înfiinţat în Bucureşti un teatru popular, în care se joacă piese menite, pe lângă a mulţumi simţul artistic al publicului, a cultiva sentimentul patriotic şi dragostea de cinste, adevăr şi dreptate.

Teatrul înfiinţat la Bucureşti se îndreaptă către popor pe care îl îndeamnă să se folosească de acest neaşteptat prilej. In adevăr, în ţara românească acesta e cel dintâi teatru înfiinţat pentru mulţimea de muncitori, meseriaşi şi negustori cari, de cele mai multe ori nu înţeleg majoritatea pieselor jucate, aşa încât teatrul pentru dânşii până acum era mai mult un prilej de desfătare a ochilor decât şcoală patriotică şi morală.

In stricăciunea care dela război încoace s'a revărsat asupra întregii lumi, rostul unui bun teatru este neînchipuit de însemnat.

Câţi oameni intraţi în teatru cu gânduri posomorîte din cauza nevoilor vieţii nu se întorc mai uşori, mai împăcaţi sufleteşte după ce pe scenă au văzut că şi alţi oameni sufăr.

Rostul teatrului în zilele grele de astăzi este acela al unei mame iubitoare. Ca şi dânsa, pie sele jucate într'însul trebue să mângâe pe cei îndureraţi, să îmbărbăteze pe cei doboriţi de soartă, să dea vlagă celor slăbiţi în lupta vieţii. Piese în care cinstea şi datoria sunt nedreptăţite de oameni răi şi hrăpăreţi nu trebuesc jucate. Destul e omul de năcăjit de nedreptăţile pe care le vede zilnic petrecându-se aproape sub ochii lui şi de multe ori în paguba lui, pentru a mai privi şi la teatru izbânda nedreptăţii.

Teatrul, pe lângă o şcoală de îmbărbătare, de moralizare, trebuie să fie şi una de propagandă patriotică. In teatrul popular se vor juca cât mai des de actori mari, cele mai frumoase piese patriotice în care se preaslăvesc vitejiile neamului românesc în luptele pentru apărarea neatârnării lui. De asemenea marii voivozi ai românimii cum sunt Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Mircea cel Mare, Alexandru cel Bun, Matei Basarab, Vasile Lupu, Brâncoveanu, Cuza Vodă, Carol I şi M. S. Regele Ferdinand, cari prin luptele duse, mănăstirile înfiinţate, războaiele câştigate, şcolile ridicate din nou au apărat neamul acesta de urgia duşmanilor pentruca după aceea să-i dea şcoli pentru învăţat şi biserici pentru rugat.

Arătându-i muncitorului dela oraşe şi plugarului dela sate strădania de sute de ani a voivozilor, boerilor şi ţăranilor noştri de a-şi apăra legea strămoşească şi moşia părinţilor îl faci să prindă o dragoste nepărmurită de ţara românească. Ori această înviere a trecutului nu o poţi face decât sau prin teatru sau prin cinematograf. Cinematograful nu înrăureşte aşa de adânc asupra firei lor. Cu totul altfel se petrece la teatru, unde ceeace a învăţat odată în cărţi vede aevea.

Domnitorii văzuţi altădată în chipurile din pereţi îi vede umblând, îi aude vorbind, le cunoaşte patimile dar şi însuşirile alese şi aşa se obişnueşte cu dânşii, prinzând o dragoste nespusă de trecut. Pentruca fii unei ţări să-şi iubească cu adevărat patria, trebue să-i cunoască bine trecutul. Ori, aceasta nu se poate face decât prin teatre populare. Cel dela Bucureşti nu ajunge nici pentru poporul de acolo, dar încă să se mai poată strămuta pe la ţară sau în alte oraşe.

De aceea trebuesc înfiinţate cât de multe teatre populare care să joace piese patriotice, cuviincioase şi scrise pe înţelesul tuturor, atât în oraşe cât şi la ţară şi suntem siguri că atât orăşenii cât şi ţăranii vor primi cu braţele deschise pe acei care le vor juca astfel de piese.

Pagina literară

Din marii scriitori ai Neamului

I. L. CARAGIALE

— Un pedagog de şcoală nouă —

D. Mariu Chicoş Rostogan, **distinsul** nostru pedagog absolut, **şi-a** început cariera printr'o **memorabilă** conferinţă didactică.

Vom da aci mai la vale conferinţa în rezumat, apoi câteva note, luate după natură, despre activitatea în praxă a eminentului pedagog.

Trobue prealabil să spunem că d-sa, totdeauna înainte de e şi i, pronunţă pe:

u ca gu franţuzesc.
t ca k.
d ca gh.
g ca j.
c ca ş.

Aceasta pentru uşurarea citirii ciţatelor din vorbirea d-sale, pe cari voim să le transcriem pe cât se poate cu pronunţarea lor originală. Cititorul va suplini părţile din cale afară originale, pe cari ne-a fost prea greu să le transcriem exact, ca de ex.: gu şi ş.

1. CONFERINŢA

„Onorat aughitoriu,

„Vom căuta să ne roskim astăzi ghespre metoda ghe a prăda grămăkica în jenere şi apoi numai doară ghespre metoda intuikivă şi ghespre răspunsurile neapărake, neţesitake ghe lojica lucrului, măsurat inkelijinţii şcolerului!"

Aşa începe d. conferenţiar. Cui nu a asistat la conferinţa aceasta trebue să-i spunem că pedagogul pune întrebările şi presupune şi răspunsurile. Aşa că urmarea, deşi s'ar părea o conversaţie între pedagog şi şcolar, este însuş corpul conferinţii. Iată resumatul acestei superioare opere didactice.

Urmează conferenţiarul:

Pedagogul. No! ce-i grămakica?

Şcolerul. Grămakica iaşte...

Pedagogul. No că'z ce iaşte? că'z doar nu iaşte vun lucru mare.

Şcolerul numai apoi se răculeje şi răspunghe: grămakica iaşte o ştiinţă ghespre cum lucră limba şi lejile mai apoi la cari se supune aceea lucrare, ghin toake punturile ghe veghere.

Pedagogul. — Bravo mă! proştovane! (îi zic aşe doară nu spre admoniţiune, ci spre înghemn şi încurăjare). No, acuma, spune-ne tu numai cum se împart substankivele? Şcolerul la întrebarea aceasta a mea doară, musai să răspunză, neţăsare, amăsurat priceperii şi răţiunii sale:

Şcolerul. — In substankive care se văd şi substankive cari nu se văd, — respeckive, concreke şi abstracke!

Pedagogul. — Apoi merem mai gheparte pe ogorul pedagojic şi punem chestiunea doar:

Aţi auzit voi, copii, ghespre jănu? Ce iaşte jănul?

Şcolerul răspunghe: Jănul e cumu'i lucru: masculin, femenin şi ekerojen au neutru, respeckive ghe bărbat, ghe femee şi ghe ce nu-i nici bărbat nici femee.

Pedagogul. — Exemple doară...

Şcolerul apoi musai să exprime astfel:

Calul îi substantiv masculin; el se schimbă în iapă, ş'apoi ghevine femenin.

Pedagogul. — No! dar neutru?

Şcolerul (inoţent cumu-i, el nu poate da exemplul aghecvat; eu, pedagogul, atuncia's gata să-i dau ilustrăţiunea keoriei)...

Pedagogul. — Neutru! Neutru mai apoi, dacă'i calul masculin şi iapa femenină, neutru-i catârul, carele nu'i nici cal, nici iapă, nici măgar nici cal: e catâr, aghică corşitură, ghe îmbele jenuri, şi mai gheparke pentru aceea se conzultă zoologia care-i o altă ştiinţă naturale, şi doară naturalia non sunt turpia!...

După aceea doară, şcolerul musai să fie, în răţiunea sa puerilă, eghificat pe gheplin ghe jănurile tutor substankivelor.

Vine numai dup' aceea cheskiunea makemakică... Spune-ne tu doară, Bârsăscule! (zic eu şcolerului) ce înţăleji tu prin curbă, o linie curbă?

Şcolerul. — Care nu-i ghireaptă...

Pedagogul. — (zâmbind cu bunătate). No! care nu'i ghireaptă, bine! da cumu-i dacă nu-i ghireaptă?

Şcolerul mai apoi vine la aceea înduplecare a răţiunii că musai va să răspundă minken:

E o linie oablă, oablă, care mere şi mere şi mere şi iarăşi se 'ntoarnă ghe unghe o purces.

Pedagogul (jucându-şi serios rolul). Bine! răspuns limpeghe! chiar! respeckive esact... No acuma, spune-ne cine au învăntat numerele?

Şcolerul acuma, după memorare numai, căci memoria e, cum zice Tubinghen, pur animală, răspunghe ca animalul: numerele pare, respeckive cele cu soţiu, le-au învăntat Pitagora, iar mai apoi cele impare, respeckive cele fără soţiu, le-au învăntat Eratoskenes!

Bravo!

Cum veghe onoratul aughitoriu, toake răspunsurile şcolerului după metoada intuikivă moghearnă sunt neţesitake prin lojica lui, proprie vorbind născândă, dar completaminke formată printr'o educăţiune agheevată cercustanţelor, probăluike ca gherivând ghin natura noastră, carea lucră pe cum e mânată mai gheparke.

Intr'o viitoare conferenţă, vom cuvânta apoi ghespre această natură iarăşi în aplicăţiunile sale în raport cu pedagojia, cu beserica şi cu işcoala!

(Aplauze. A doua zi, pedagogul nostru este numit în slujbă, profesor „ghe pedagojie în jenăre şi ghe limba makernă în speţial". Să-l vedem la lucru).

2. O INSPECTIUNE

Profesorul. — Că'z onorat domnul Inspectore va binevoi doară un momânt să asculke aplicăţiunea metoaghii întuikive.

Inspectorul se aşează, scoate carnetul şi condeiul şi ascultă.

Profesorul. — Mă! prostovane! tu ala ghe colo... Spune-ne tu doară: ce iaşte fiinţă şi ce iaşte lucru mă?

Elevul. — Lucrul, dom'le, este care nu mişcă, şi fiinţă pentru că mişcă!

Profesorul. — No! dar ornicul meu... prostule! fiinţă-i ori lucru?

Elevul. — E lucru dom'le!

Profesorul. — Că'z doar mişcă mă! auzil (bagă ceasul în urechia elevului).

Elevul (ferindu-se). — Da, dacă nu'l întoarcem, nu mişcă.

Profesorul (satisfăcut).—Bravo! (către domnul inspector). Ş'apoi doar ăsta'i ghintre cei meghiocri... Bine! (Elevul trece la loc). Tu, mă! ălălant ghe lângă el... Câke picioare are boul, mă?

Elevul. — Patru, dom'le!

Profesorul (vesel). — Ei, pe dracu! că'z doar n'o să aibă şăpke!... Şi ce e boul cu patru picioare? lucru ori fiinţă? Ha?

Elevul. — Fiinţă, dom'le!

Profesorul. — Dar masa fiinţă'i?

Elevul. — E lucru dom'le!

Profesorul. — No! că'z n'are şi ea patru?

Elevul. — Da, dar nu se mişcă, dom'le!

Profesorul (şi mai vesel). — Ei! pe dracu! să se mişte... poake doar că cu spirikismus!

Inspectorul (tuşeşte tare şi caută să schimbe vorba). — Mă rog, cum îl chiamă pe elevul acesta?

Profesorul. — Anibal Ioanescu.

Inspectorul.—Răspunde bine.

Profesorul (cu siguranţă). — Că'z ăsta'i ghintre cei bunişori!.. No! la Gheorgrafie acuma... Mă! tu ghe colo... Spune-ne tu doară toake Ştakele Europei.

Elevul. — Franţa, dom'le!

Profesorul. — Franţia, bine!

Elevul. — Anglia, dom'le!

Profesorul. — Iaşte!

Elevul. — Germania, dom'le!

Profesorul. — Ghermania.

Elevul (se porneşte repede).— Profesorul dă din cap afirmativ la fiecare nume de Stat cu satisfacţie şi cu mândrie. — Elveţia, Rusia, Suedia, Italia, Belgia, Olanda, Turcia, Bulgaria, România, Serbia, Muntenegru şi Grecia... dom'le!

Profesorul (încruntându-se). Şi apoi mai care, mă?

Elevul. — Atâtea, dom'le!

Profesorul (începând să scârâş nească). — Dar Spania, mă?

Elevul (intimidat). — Şi... Spania, dom'le!

Profesorul (mai aspru). — Dar Spania, unghe'i Spania?

Elevul. — ...!?

Profesorul (magistral). — Spania 'i lângă Portocalia, mă boule, şi viţă-versă!

Elevul (aiurit). — Şi... Spania şi Portocalia, dom'le!

Profesorul (din ce în ce mai sus). — Şi mai care?

Elevul (pierdut). — Virţăvercea dom'le!

Profesorul (indignat). — Nu Viţăvercea mă! Danimarca, mă! Dania mă! (şoptind ameninţător printre dinţi). Dania tătână-tău! (energic). Merji la loc, boule!

Elevul pleacă obidit la loc.

Inspectorul (conciliant). — Ei! ori cum, tot a ştiut destul de bine.

Profesorul (încă fierbând de ciudă). — Pe dracu! ştiut! Traiane Ghiorghiescule! Vină tu... Spune-ne tu doară, s'audă şi onorat domnul inspector: dacă sunt în lume apoi câke le veghem doară, cine le-au făcut pe toake?

Elevul (sigur). — Natura, dom'le!

Profesorul (zâmbind cu bunătate filosofică). — Ei, pe dracu, Natura!... Dar pe Natura aia cine au făcut-o, mă prostovane?

Elevul. — Dumnezeu, dom'le!

Profesorul. — Dar vezi bine că Dumnezeu, că'z doar nu tată-tău şi mumă-ta!... No! acuma... noi, Românii, musai doară să şkim pe cum că: ghe unghe ne trajem noi?... ghe unghe?... spune!

Elevul (energic). —, Dela Traian dom'le!

Profesorul (făcând cu ochiul Inspectorului, care stă în admiraţie). — Şi cine era Trăian?

Elevul. — El era un om bun!

Profesorul (emoţionat).—Bun, drăguţul ghe el? zic zău lui Dumnezeu, bun!... Şi cu cine s'au bătut el?

Elevul (brav). — Cu Turcii!

Profesorul (râzând cu mult chef). — Pe dracu! Că'z unghe erau Turcii până atunci în Europa... Mai târziu doară apoi s'or ghesceperit Turcii... (puternic). Cu Dacii, mă!

Elevul (mai brav).—Cu draci!

Profesorul. — Că zău lui Dumnezeu că cu draci s'o bătut!... Dar mai apoi, Ştefan cel Mare şi Michaiu-Bravul, cine au fost?

Elevul (mândru). — Ei erau oameni buni.

Profesorul (aprobând cu tărie). — Buni mă!... şi s'au bătut...

Elevul (cu multă mândrie naţională). — Cu draci!

Profesorul (entuziast). — Cu draci! zic zău lui Dumnezeu!... Merji la loc!... Bravo, prostovane! (către inspector care e transportat). Că'z ăsta doară iaste un şcoler emininke!

Inspectorul. — Are şi mult talent!

Profesorul (cu siguranţă). — Ei! pe dracu, talent!... că'z talent nu'i doar ghe vreo samă! asta'i lucru anticvat... Cu metoaghele mogherne doară, totul zace numai în aplicăţiune!... No! la muzică acuma... Spune-ne, Popăsculc: ce-i muzica?

Elevul. — Muzica este care cântă dom'le.

Profesorul (nemulţumit). — Nu aşa, loază! Nu cuvânta doară a râtanii... vorbeşte ca şcolerii. Dă-ne tu numai-ghecât ghefiniiţa chiară şi aghecvata!

Elevul. — Muzica este...

Profesorul. — Ce?

Elevul. — Este când...

Profesorul (foarte nemulţumit şi repetând definiţia). — Muzica iaşte aceea care ne gâghilă urechile într'un mod plăcut... (printre dinţi aparte şcolarului). — Ia sama doară să nu ţi le gâdil eu ţie într'un mod neplăcut! (Se aude clopotul de ieşire).

Inspectorul (se ridică; copiii fac şi ei ca Inspectorul). — Domnule profesore, sunt foarte mulţumit. Metoda dumitale e admirabilă...

Profesorul (tăindu-i vorba cu mândrie). — Că'z asta doară e metoda lui Peştaloţiu!

Inspectorul (urmând). — ...şi zelul dumitale vrednic de laudă... (către elevi). Voi, băieţi, căutaţi a profita de ştiinţa bunului vostru profesore şi nu uitaţi că dela voi aşteaptă mult patria, România, pentru viitor!

Profesorul (conducând cu multe reverenţe pe inspector şi încântat de rezultat). — Că'z eu ce le tot spun boilor, onorat domnule Inspectore?... Apoi dacă's porci şi n'au ghestulă aplicăţiune!

I. L. Caragiale.

—

Din toate

Un congres evreesc

Şi Evreii din Dacia superioară (Transilvania, Banat, Crişana, Maramureş) se mişcă mereu. Bucurându-se de toate libertăţile, pe cari le au şi celelalte neamuri din patria noastră, şi cari nu sunt mai mici decât ale noastre, ale Românilor, au ţinut mai multe congrese (adunări). Cel din urmă a fost la Cluj, unde au adus mai multe hotărâri, pe cari trebue să le cunoaştem şi să le pricepem cu toţii, adecă nu numai cei puşi în fruntea trebilor, ci noi poporul întreg. Cu toţii trebue să ne interesăm de ce se întâmplă la noi, căci numai astfel vom pricepe, mai ales în vremuri grele, pentruce trebuie să urmăm chemarea Regelui nostru şi a guvernului Său.

In congresul ţinut la Cluj, Evreii s'au ocupat de treburi privitoare la cultură, la pressă (gazete), finanţe (treburi băneşti) şi politică.

In ce priveşte şcoalele, au hotărît dela început, că ei nu prea au trebuinţă de şcoale înalte, căci ei nu umblă după slujbe. Şi au dreptate într'o privinţă, căci din slujbă nu se poate face avere, decât pe căi necinstite. Au mai hotărît, ca să-şi deschidă cât mai multe grădini de copii, pentruca din cea mai fragedă etate, înainte de-a intra în şcoala primară, copiii lor să capete o creştere bună.

Apoi şcoli primare pretutindeni, oricât de mic ar fi numărul copiilor evrei într'o comună, şi şcoli de meserii şi de agricultură. Adevărat, că până acum Evreii au fugit de munca câmpului, dar se vede, că trag nădejde să pună mâna şi pe pământ. Arândaşi şi mari proprietari de moşii au fost ei, nu-i vorba, şi până acum, dar aceasta nu cere muncă cu sudoare. S'au gândit şi la întărirea lor trupească, de aceea s'au sfătuit, ca Evreii tineri să facă cât mai multă gimnastică. In Transilvania ei şi au 15 cluburi sau societăţi de sport (gimnastică).

Unii din cetitorii noştri poate ştiu, că la conferinţa ţinută în Paris în anul 1919 s'a hotărît prefacerea Palestinii, unde trăise pe vremuri neamul evreesc, într'un cămin al Evreilor, unde să se poată adăposti toţi cari vor dori vechea lor patrie. Numai că nu prea se îmbulzesc să plece acolo. Ştim noi pentru ce nu. In congresul dela Cluj s'a adus la cunoştinţă, că şi Evreii din Transilvania au cumpărat o moşie acolo, unde s'au şi dus câţi-va colonişti.

In congres au cerut apoi dela stăpânirea românească următoa rêle:

1. Să se dea autonomie tuturor oraşelor, adecă fiecare oraş să-şi poată alege singur consiliul şi funcţionarii comunali fără nici un amestec al stăpânirii. In Moldova, Bucovina şi Basarabia sunt oraşe şi orăşele, în cari Evreii au majoritate, aşa că înţelegem rostul acestei cereri. Iar în Transilvania, oraşele fiind în majoritate cu populaţie străină, Saşi, Unguri şi tot felul de corcituri, cari se dau de Unguri, cum fac de altminteri şi Evreii din această parte a României, urmăresc acelaş scop, de-a ajunge cât mai mulţi la conducerea oraşelor.

2. Să fie aleşi şi Evrei în comisiunile agrare. In Maramureş mulţi ţărani slabi de fire au rămas fără moşie, care a ajuns, pentru datorii de beutură, în mâna Evreilor. E adevărat, că aceştia nu se prea rup cu lucrarea pământului, dar sunt proprietarii lui.

3. Cer despăgubiri pentru pagubele suferite în război. De cele pricinuite de ei, nu amintesc nimic.

4. Să nu li se mai rechiziţioneze locuinţele. E ştiut, că la oraşe partea cea mai mare a locuitorilor nu au casă proprie şi stau cu chirie. Statul are drept să rechiziţioneze pentru ofiţeri şi funcţionari locuinţe. E curios însă, că legea aceasta, după cum se poate vedea şi în Cluj, foloseşte mai mult tot Evreilor, căci orice Evreu negustor, venit de cine ştie unde, găseşte numai decât locuinţă, pe când ofiţeri şi funcţionari români nu găsesc unde să-şi pună capul.

5. Licenţele de băutură (adecă dreptul de crâjmărit) să se dea după dreptate.

Dacă se va asculta cererea Evreilor, la mulţi din ei va trebui să li se ia licenţa, căci tocmai Românii, cari sunt peste înzecit mai mulţi decât Evreii, au cele mai puţine licenţe. Mai bine ar fi însă, pentru sănătatea trupească, morală şi financiară a Românului, dacă nu ar fi crâjme de loc.

6. Comunităţile evreeşti să fie libere de amestecul stăpânirii.

7. Limba în şcoalele evreeşti să o hotărască comunităţile evreeşti şi statul să nu se poată amesteca în treaba aceasta.

E ştiut, că Evreii nu mai au limba lor proprie, ci cei dela noi vorbesc un fel de nemţească stricată numită idiş, iar un număr mic dintre ei, prin câte-va oraşe din Muntenia, vorbesc spaniolește. Cei din oraşele Transilvaniei vorbesc ungureşte şi foarte mulţi nici nu mai ştiu idiş. Unii dintre ei au început să înveţe, din mândrie naţională, şi vechea limbă ebraică. Stăpânirea românească a cerut, ca în şcoalele lor să se înveţe sau în limba idiş sau ebraică sau apoi românește, limba statului. Aceasta nu le place însă Evreilor, de aceea în Transilvania învaţă în şcoalele lor tot ungureşte.

8. Mai cer, ca statul român să ajute cu bani şcoalele lor evreeşti (cu limbă ungurească) şi să le înfiinţeze şi alte şcoale de acest fel. Iar la universitatea din Cluj să se numească şi profesori pentru limba, literatura şi istoria evreească.

9. Cer în sfârşit, ca Evreii să fie liberi să-şi ţină prăvăliile (dughenele, boltele) lor deschise Dumineca, căci ei serbează Sâmbăta. Urmarea ar fi, că din satele vecine oraşelor mulţi creştini ar da Dumineca năvală la oraşe, în loc să se ducă la sfânta biserică şi dup' aceea la şcoală, unde să asculte lucruri frumoase.

După cum se vede, Evreii ar vrea să-şi asigure şi pe mai departe stăpânirea asupra creştinilor slabi. Vor şi reuşi, dacă mai ales noi Românii nu ne vom deştepta mai curând îmbrăţişând biserica, şcoala, meseriile şi comerciul.

V. L.

SCATIUL

1916. — La sud de Turnişor, în Dumbravă — (o pădurice d'abea mijită, ca tuleele în barba unui flăcăiandru) şi în dreapta unei păduri de brad, cam în stânga Sibiului, românii îşi săpasem de curând tranşeele, pe cari le'upodobiseză cufân şi crengi, iar în faţă, cu reţele de sârmă şi abatize[1]). Palatul Orfejiuatului din Sibiu, pentru care în timp de pace contribuiseză să-l vadă clădit, se ridica semeţ, sfidător, iar ferestrele lui în bătaia soarelui parcă erau sute de ochii aţintiţi asupra lor dispreţuitori îndemnânndu-i să-i asvârle câteva gloanţe. Inamicul, de câteva zile, slăbise în dragostea, numai în sectorul vecin, văzduhul uruià de bubuitul tunului. Chirciţi pe baza tranşeului, să vadă mai bine, priveam fumul lăsat în urma ghiulelei: un rotogol aruncat din gură de-un meşter fumător. „Ţaţa Mitrana" (mitraliera) sporovăià supărată, măcăind ca o raţă, amestecându-i-se glasul cu piuitul lung şi rece al gloanţelor. In stânga sectorului, compania vecină atăcà Orlatul. Soarele se ciucise după creasta unui deal mâncat de ploi, şi ursuz, târand după el, o trâmbă roşie: sângele eroilor curs pentru patrie, parcă se oglindise în razele lui şi pata se micşorà din ce în ce, apărând în locu-i un voal subţire şi negricios, ce în bătaia vântului se umflà, se 'ntindeà, ca să se anine de vârful copacilor. Apoi intuneric!

Sgomotul de voci începù să înăbuşe aerul, să-l sgânţene, să-l sguduie puternic, şi valuri de sunete, încărcate cu pocnituri de armă, se 'ngrămădeau până la urechile lor.

Când desluşiră glasul soldaţilor români, piatra ce le astupase răsuflarea se urnì din loc, mângăindu-le cugetul.

Un oftat lung, de uşurare eşi din piepturi:

— Ai nostri sunt ... ziseră.

Orlatul fusese cucerit d'un batalion din regimentul 2 infanterie.

Noaptea trecuse liniştită. Penelul nevăzut alunecă pe pânza cerului, întâi văpsind-o'n roşu închis, apoi mai trandafiriu, iar soarele, ca dintr'un braţ de vreascuri aprinse, răsări ca un bulgăre de coks incintat, alunecând apoi pe-o fâşie de nor, zugrăvità la întâmplare. Cu toate astea, frigul dimineţii îi cam înţăpà în spete. Căutau vre-o rază de soare, ca s'o lipească de feţele lor. Bruma începuse să se topească. Câte-o boabă uitată pe vr'un fir de iarbă păreà o lacrimă picată peste noapte, din ochiul vre unui erou mort în ajun pentru ţară.

Masa şi-o luară ca de obicei, în voioşie. Un pui uscat pâine un tocmai proaspătă „7—8 înghiţituri de coniac, o litră-două de vin, le-alcă tuesc tot prânzul. Câte-o dată, vre-o schije de obuz, le mai strică din „veselă[2])" aşa că dacă n'aveau servicuri de argnit, îl aveau în schimb „obuzat", ca de exemplu cana de ... vin, ciontiţă în buză.

Iar dacă noaptea bufniţele se 'ntrecau să le cânte, ziua însă aveau fericirea să privească sărind pe-o creangă de asu ra lor un scatiu, mic cât un ou de găină, şi cu ochii negrii, cât gămălia de ac. Ciripeà, vestindu-le ca venit, şi să-i arunce ca de obicei, fărâmituri de pâine, pe care le ciuguleà sperios, privindu-i întrerupt şi uitei.

Incurând se mai obşnuise cu ei, ba, într'o zi se apropie mai mult de masa lor. Sărăcăciosul mobilier, desigur că nu prea-l încântase, căci altfel ar fi fost mai prietenos. Totuşi, în fiecare zi la ora prânzului, copilaşul răsfăţat şi sperios, scatiul erà nelipsit.

Intr'o zi terminaseră masa şi el tot nu venise. Erau îngrijoraţi să nu i se fi 'ntâmplat ceva!

— O! Mititelul ... exclamă căpitanul.

— Să nu fi murit! adăogă sublocotenentul.

— Ne-o fi uitat?

— Cine ştie, răspunse sublocotenentul mâhnit, privind creanga goală, fără răsfăţatul scatiu. Faţa lui se 'ntunecase, ca şi cum ar fi pierdut vr'un prieten. Li se strângeà inima gândind că poate n'au să-l mai vadă Un lucru fără importanţă pentru alţii, pentru ei, în vârtejul războiului, atenţia drăgălaşului scatiu erà ca o zi senină, ca un ocrotitor.

— Cirip ... Cirip ... şi un fulg căzù pe masa lor.

— Ai venit ştrengarute? glumì căpitanul.

— Cirip, cirip, răspunse el ca şi cum le-ar fi cerut ier. tare că 'ntârziase.

Apoi sburând pe masă smulse fulgul privindu-i.

— Vedeţi? mi-am găsit cuibul spart ... Il dreg ... Mă duc, şi vin numai decât ... spuneau parcă ochişorii lui, şi sburà.

In flancul stâng lupta reîncepù. Din când în când câte-o ghiulea se spărgeà şi'n sectorul lor, scuipându-i cu nisip, iar vr'un glonţ rătăcit trecând prin frunze, isbindu-se în scoarţa copacilor, plesnià spunând: „fici"!

Scatiul se ţinuse de vorbă. Fără să se sperie de pocnetul armelor şi de strănutările tunurilor, săltà vioi pe creangă, sau lăsându-se pe pământ de unde ciuguleà grăbit 2—3 fărîmituri, ca iarăşi să-şi ia sborul în pom, la locul lui ciripind. Un glonţ fluerând, rătăci pe deasupra luptatorilor. Scatiul isbit în piept, căzù la picioarele lor, scăldat în sânge. Bătù din aripi şi picioruşe, cu capul dat pe spate, deschise ciocul, zărindu-i-se limba roşie de sânge, apoi ochii i-se mai deschiseră odată, ca şi cam şi-ar fi luat un ultim bun rămas, pleoapele se astupară încet, despărţindu-se cu greu de noi cari îi fusesem atâta de dragi, despărţindu-se de lumina în care se scăldase, de verdeaţa pe care o iubise, de pomii în cari trăi se şi cântase.

Aşa muri copilul lor răsfăţat, scatiul, ce'n zile de băjanie le adusese atâta mângâiere.

Angelo Stătescu.

[1]) Copaci răsturnaţi cu vârful ramuilor ascuţite.

[2]) Văsărie.

CITITI ŞI RASPANDIŢI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI", ce trăieşte numai prin Voi şi pentru Voi.

Ştiinţa pentru popor

IGIENA ŞI MEDICINA POPULARA

Incălzitul

In numărul 30 al „Culturii Poporului" am vorbit despre **LOCUINŢE** şi în numărul 31 despre **AERISIREA** lor; acum cred că este bine să zic câte-va cuvinte şi despre **INCALZITUL** lor.

Corpul omului are căldura lui proprie, numită **căldură animală**, produsă prin arderile cari se petrec în organismul său. Oamenii sănătoşi şi bine nutriţi produc mai multă căldură decât cei slabi, cei maturi mai multă decât copiii şi bătrânii. Aerul rece ia o parte din căldura corpului nostru, şi când aerul nu este prea rece este de ajuns ca să ne îmbrăcăm şi să ne hrănim bine pentru ca pierderea căldurii noastre să nu fie prea mare şi vătămătoare sănătăţii.

In timpul iernii însă trebuie să recurgem la căldura **artificială** pentru ca sănătatea noastră să nu sufere, să nu să strice, căci lipsa căldurii artificiale sau câtimea ei neîndestulătoare dă naştere la o slăbire tot aşa de mare ca şi lipsa de hrană. De aceea trebuie ca locuinţele noastre să fie în timpul iernii bine încălzite, tot aşa şcoalele, cazarmele, închisorile, teatrele şi toate localurile publice, pentru ca să nu să vatemе sănătatea locuitorilor.

Aparatele cele bune pentru încălzirea **artificială** trebuie să întrunească următoarele însuşiri: să nu strice aerul camerilor sau odăilor locuite prin productele arderii sau prin părticelele materialului de ars; să nu lase înăuntrul locuinţelor aerul care şi-a pierdut oxigenul prin ardere. ci să-l scoată prin coş (horn, hogiac); să dea locuinţei destulă căldură, arzând tot materialul de ardere, precum şi productele distilaţiunii acestui material; să nu producă repede căldură prea mare şi să nu răcească prea iute în sfârşit, să fie potrivit de mari, după mărimea locuinţelor.

Căldura artificială se produce prin arderea carbonului din materialele de ardere, cum sunt: lemnele, cărbunii, turba, stufui, etc. cari luând oxigenul din aer să prefac în acid carbonic şi apă. Dar fiindcă arderea nu se face niciodată pe deplin, aceste materiale mai produc şi alte substanţe, cum sunt: oxid de carbon, carbur de idrogen, acid acetic, creozot, părticele de cărbuni nearşi, şi dacă ardem cărbuni de pământ mai produc şi sulfur de idrogen şi acid sulfuros.

Aparatele cele bune nu lasă ca acele producte ale arderii să se împrăştie în aerul din locuinţe, pe câtă vreme aparatele cele rele expun pe locuitori să respire (să tragă în bojoci) acele gazuri primejdioase, ceeace poate să-i îmbolnăvească. Un obiceiu rău este că mangalele întrebuinţează cărbuni şi nu lemne, din care pricină ele produc **oxid de cărbune**, care este unul din gazurile cele mai otrăvicioase. Câte morţi nu se întâmplă în fiecare an prin acest mijloc?! Inchiderea sobelor prin punerea capacului înainte de a se fi ars toate lemnele sau tot materialul de ardere din ele, dă loc de asemenea la încărcarea aerului din locuinţă cu oxid re cărbune, din care pricină nu trebuie niciodată să se pună capacul la sobă, afară numai când capacul este găurit în mai multe locuri.

Căminul (vatra, cuptorul) ţăranului român face cam acelaşi lucru ca şi mangalul, căci el duce afară din casă numai o parte din fum şi o parte din oxidul de cărbune, pe câtă vreme cealaltă parte se împrăştie în aerul din casă. Tot aşa lucrează şi sobele cari sunt rău făcute sau cari sunt vechi, crepate, precum şi **coşurile** (hoarnele, hogiacurile) cari sunt rău aşezate, cari lasă să intre în casă o parte din fum cu o parte din oxidul de cărbune. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu punerea capacului la sobă înainte de vreme.

Când fumul iasă prin coş, el ia cu sine o mare parte din căldura produsă de ardere. Pentru a opri această pagubă de căldură şi pentru a scăpa oraşele de o mare parte de fum, care se amestecă cu straturile de jos ale aerului, s'au construit aparate speciale pentru arderea completă a fumului, aşa că arderea lemnelor nu mai dă nici un alt product decât acid carbonic şi apă. Să înţelege dela sine că astfel de aparate nu se pot aplica şi la locuinţele particulare fiind costisitoare, dar se întrebuinţează cu mult folos în stabilimentele industriale.

Căminul are un mare neajuns că arde mult material şi dă puţină căldură, dar în schimb **ventilează** (primeneşte, preface) bine aerul din casă. Prin cămin se perd cam 5 din 6 părţi de căldură. Sobele cari duc fumul deadreptul afară, pe drumul cel mai scurt, nu încălzesc aşa de bine ca acele cari îl duc prin mai multe suciturі şi cotituri de burlane.

Sobele de tinichea (pleiu), de **fier (tablă) şi tuci** sunt cele mai economice, căci ele mai toată căldura pe care o produc o dau aerului din casă, pe câtă vreme sobele de **pământ** (ţărăneşti) nu dau decât numai o parte din căldură. Sobele de fier şi de tuci nu sunt nici ele bune pentru locuinţele private şi pentru spitale din pricină că ele se încălzesc prea repede şi se răcesc foarte iute. Afară de aceasta aerul din casă, care mai întotdeauna este încărcat cu pulberi organice, vine în atingere cu fierul înroşit al sobei care arde acele materii organice şi productul acestei arderi îl respiră cei ce locuesc în casă; tot aşa se explică şi mirosul cel urât pe care îl dau sobele de fier când sunt prea tare încălzite.

Sobele de fier mai au încă un neajuns mare, căci ele încălzind aerul prea repede, aburii de apă ai lui nu mai sunt îndeajuns pentru a-l satura la o temperatură mare, aşa că aerul ia apa care-i trebue dela obiectele din casă, dela pereţi şi mobile, dela corpul şi bojocii omului. Astfel se explică uscăciunea de gât pe care o simţim când trăim în odăi încălzite cu soba de fier, lucru care se poate ocoli întru câtva dacă punem pe sobă un vas cu apă în permanenţă, aşa că aburii cari ies din acea apă mai umezesc puţin aerul din casă. Cu tot cusurul lor, sobele de fier însă sunt mai bune pentru oamenii săraci, fiind mai economicoase, trebuie numai să se aibă în vedere că la început focul să fie mic ca să nu se încălzească soba prea repede şi să nu se pună lemne multe deodată, ci mai puţine.

Sobele de fier este bine să fie înconjurate cu un paravan mobil găurit, ori deschis sus şi jos, ori printr'un paravan fix (mantaua sobei).

S'a mai constatat că sobele de fier când sunt încălzite prea tare, fierul din care sunt făcute devenind mai poros, lasă să se strecoare în aerul din odaie o parte din oxidul de cărbune, care, după cum am arătat mai sus, este un gaz otrăvitor şi distruge repede globulele sângelui când este respirat şi produce anemie (lipsă de sânge).

Pentru a scăpa de acest neajuns, precum şi de acele mai sus pomenite s'au inventat diferite sisteme de sobe de fier, unele mai bune decât altele, fără însă ca să fie ajunse la perfecţiune, dar care dacă sunt mai bune şi mai sănătoase decât sobele ordinare de fier, au însă un mare cusur pentru oamenii săraci, acela de a fi prea scumpe.

Cele mai bune sobe sunt cele de faianţă (pământ ars smălţuit) sau teracotă, iar pentru cei săraci cele de cărămidă. Aceste sobe nu usucă aerul, nu se răcesc iute, nu ard materiile organice din aer şi prin urmare nu miroase urît, iar când sunt încălzite prea tare nu lasă să treacă prin porii lor oxid de cărbune, care produce durere de cap şi alte semne de otrăvire.

Nu mai vorbesc de sobele de metal **mobile** (mişcătoare, cari se duc din loc în loc), cu tiraj încet şi cu ardere domoală, cum sunt sobele cunoscute sub numele de **Parigine**, Chubertsky, etc., cari sunt foarte rele pentru sănătate, dând naştere la dureri de cap, la slăbire generală, la anemie, şi uneori producând chiar moarte prin **asfixie** (încărcarea sângelui cu acid carbonic).

Ventilaţia sau primenirea aerului din locuinţă (aerisirea), în timpul iernii se face şi prin sobe, căci focul ce se face în sobă încălzeşte aerul din coş, iar aerul acesta devenind astfel mai uşor să ureă în sus şi trage du-

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Povestea vieţii lui Vasile Alexandri

de **George Vâlsan**
Membru al Academiei Române. Profesor Universitar.

7. In pribegie

Alexandri trecu din Bucovina în Ardeal, unde umblând tot prin mijlocul ţăranilor, îşi mări culegerea de poesii populare, apoi luă drumul străinătăţii prin care pribegi doi ani de zile. In acest timp n'a fost om însemnat pe care să nu-l fi întâlnit şi să nu-i fi atras luarea aminte asupra ţărilor noastre. Apoi prin cuvântări, prin prieteşuguri alese, prin scrisori, vorbea de trecutul nostru de vitejie şi de starea de plâns în care ne aflăm acum, arăta că visul tuturor Românilor e unirea Principatelor fiindcă numai prin unire vom ajunge o ţară puternică şi luminată. Cu asemenea simţiri în suflet, trimite din Paris acel neuitat strigăt plin de avânt care te înfioară ca o bărbătească chemare la luptă:

Voi ce staţi în adormire, voi ce staţi în nemişcare,
N'auziţi prin somnul vostru acel glas triumfător,
Ce se înalţă pân'la ceruri din a lumii deştaptare
Ca o lungă salutare
Către-un falnic veiitor ?

*

Numai tu, popor Române să zaci veşnic în orbire?
Nu mai tu să nu fii nevrednic de-acest timp reformator!
Numai tu să iei parte la obştească înfrăţire,
La obştească fericire,
La obştescul viitor ?

Cu mare bucurie Alexandri află că Domnul se schimbase şi că acum era pe tronul Moldovei Grigore Vodă Ghica, om blând şi înţelept, care deslegă robia Ţiganilor. Din fundul lumii de pe unde se găsia, se grăbi să vie îndărăt şi iată poesia în care vedem bucuria întoarcerei în ţară:

In ţara mea dulce sunt drumuri de flori,
In dulcea mea ţară zbori, murgule, zbori.
. . . . . .
Ţara nu-i departe, o simt, o văd eu,
Raiul înfloreşte în sufletul meu.
. . . . . .
Pieriţi neguri dese, iată dulcea stea?
Piei străinătate, iată ţara mea!
(Intorcerea în ţară).

8. Muncă nouă.

Cum intră în ţară începu să muncească cu o râvnă neîntrecută. Pământul iubit al ţării par'că îi dedea puteri. Publică poezii (Mărgăritărele) şi o mulţime de piese de teatru, prin care, după cum am spus, el urmărea îndreptarea moravurilor vremii sale.

Curând îl apucă dorul de călătorii şi plecă spre Paris unde însă nu stă de geaba, căci Alexandri era dintre oamenii care îşi găsesc întotdeauna o faptă bună de făcut. In Paris scrie un şir de frumoase legende din trecutul românesc. Intre aceste sunt mişcătoarele povestiri: *Meşterul Manole* şi *Constantin Brâncoveanu*. Fiecare dintre noi, ca copil a plâns soarta bietei soţii a Meşterului Manole zidită în temelia Mănăstirii dela Argeş şi a lui Constantin Brâncoveanu „Boer vechiu şi domn creştin", pe care Turcii l-au măcelărit împreună cu toţi copiii. Tot acolo scrie şi minunata legendă: *Mărioara Floricoara*.

Când vine din nou în ţară, întemeiază el singur, în Decembrie 1854, o revistă „România literară", în care Cogălniceanu scrie şi el regulat, iar Alexandri îşi tipăreşte poesiile populare adunate mai de mult.

In toamna anului 1855 porni spre Sevastopol, în Crimeea, spre a fi faţă la căderea acestui oraş rusesc împresurat de oştirile franceze şi engleze. Aici, el fiind un om plăcut la înfăţişare şi meşter la vorbă, legă prietenie cu mulţi dintre trimişii puterilor din Apus, căutând necontenit să capete sprijinul oamenilor puternici pentru împlinirea marelui gând al Unirii. Căci cu toată nereuşita de mai înainte, tinerii luptători ai ţărilor noastre se gândeau tot cu mai mare nădejde la isbândirea acestui vis. Aşa că în anul 1856 se alcătueşte comitetul Unirii în care fireşte Alexandri face parte ca un harnic luptător.

9. Alexandri Ministru.

Bunul Domn al Moldovei Grigore Ghica părăsi tronul în acelaş an. Ii urmă un şir de „caimacami".

Alexandri ajunse ministru de afaceri străine. N'a fost glas mai cald ca al lui care să cheme Unirea, n'a fost suflet care

pă sine aerul din casă, care la rândul său atrage aerul de afară prin crăpăturile de ferestre şi uşi, aşa că prin modul acesta aerul din odaie să primeneşte necontenit în timpul cât arde focul în sobă. Puterea ventilatoare a sobelor să deosebeşte după modul de construcţiune şi după mărimea lor; ea poate fi dela 40 până la 100 metri cubi într'un ceas. Sobele oarbe, adecă acele a căror uşă nu să află în odaie, ne lipsesc de acest puternic mijloc de ventilaţie.

Stabilimentele publice, otelurile mari, spitalele, închisorile, internatele, etc., se servesc astăzi pentru încălzit de calorifere, cari sunt un fel de sobe mari (cuptoare) aşezate de obiceiu în subsolul clădirii, şi cari încălzesc aerul şi îl conduc prin ţevi în toate părţile clădirii. Sunt unele calorifere cari încălzesc prin apă caldă sau prin aburi de apă, cari merg prin ţevi în toată casa, dar aceste calorifere pot produce explozii şi prin urmare pot fi primejdioase. Caloriferele nu se întrebuinţează în casele particulare fiind prea costisitoare şi apoi stricarea lor împiedecă încălzirea clădirii în tot timpul reparaţiei. Caloriferele cu aer încălzit au un mare avantaj înlesnind ventilaţia sistematică.

Incălzirea prin arderea gazului de iluminat sau metanului nu se poate face decât în oraşele unde se află aceste gazuri şi unde se găsesc şi aparate speciale de încălzire.

INCALZIREA CASEI TARANULUI ROMAN se face prin sobă, mangal şi cămin. Soba este mai peste tot locul oarbă, adecă cu gura în tindă, unde este şi vatra de gătit mâncarea. La noi în Ardeal, ca şi în Moldova este mai adeseori cu gura în casă. Ea se compune din vatră, unde se găteşte mâncarea, deasupra căreia se află hearna care dă în hojag şi este rezemată pe un stâlp, în sus să termină sau dea supra coperişului (afară), sau în pod, în ursoaică. La unii în loc de sobă este un cuptor, care pe lângă încălzit mai serveşte pentru a coace pâne, chitan, cozonaci sau cocături.

Soba Românului mai cu dare de mână este ceva mai complicată; ea mai are nişte hurloaie în faţă prin cari trece fumul cald. Soba cu gura în odaie dă mai multă căldură şi ajută mult la ventilaţie, dar ea când se încălzeşte peste măsură poate da şi oxid de cărbune, care am văzut mai sus cât este de primejdios, producând ameţală şi durere cap. Soba oarbă încălzeşte puţin şi nu primeneşte aerul din odaie.

Sobele româneşti se fac din cărămidă şi unele, mai ales cele cu stâlpi sunt chiar frumoase. La unii ţărani, mai ales la cei din apropiere de oraşe, se văd în loc de sobe, plite sau maşini de fier, cari servesc la încălzit şi la gătit mâncare. Mai sunt sobe de tuci, de tablă de fier, numai pentru încălzit, despre neajunsurile cărora am vorbit mai sus. Mangal se numeşte şi un fel de vatră în mijlocul casei, pe lângă care se încălzesc cei ce locuesc acolo, dar care are acelaşi cusur ca şi căminul (vatra deschisă) că nu dă destulă căldură şi face fum, producând dureri de cap, de ochi şi tusă. In cămin se ard lemne cu mult mai multe decât în sobe. Mangalul să vede mai mult la Turcii noştri din Dobrogea.

Materialul de ars se compune din: lemn, care este cel mai bun, iar unde lipseşte lemnul focul se face cu tezic (băligar de vite, amestecat cu paie, aşezat în straturi şi uscat), cu coceni şi ciocani de porumb (cucuruz, păpuşoiu), cu paie, stuf, ciuclini (holeră, pălămidă), după loc şi după starea materială a fiecăruia. Dintre toate acestea cel mai rău este tezicul care dă un fum greoiu şi cu miros urât, şi care chinueşte viaţa multor locuitori din câmpia Ardealului, din bărăganul Munteniei şi din Dobrogea.

Dr Vasile Blanu
medic colonel în rezervă.

Istoria

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Aşezarea altor neamuri printre Români

I

Ne-am ocupat până acum de Românii din Dacia lui Traian, România noastră de astăzi, ajungând cu istoria lor până în cele dintâi veacuri ale înstăpânirii neamului turanic al Ungurilor în Dacia superioară, adecă în Transilvania. Ar urma să continuăm acum cu întemeierea Principatelor româneşti al Munteniei şi Moldovei, cari au fost cuibul neatârnat şi păstrător de organizaţie naţională de stat românesc, chemat să înfăptuiască de nou, în zilele noastre, prin **Unirea cea mare**, Dacia cea veche a lui Traian.

Inainte de a se întemeia însă Muntenia şi Moldova, neamul nostru românesc a avut o organizaţie mare de stat şi în Sudul Dunării, în Peninsula Balcanică, stăpânită azi de Sârbi, Bulgari, Greci, Albanezi şi în parte mică şi de Turci. Urmaşii acelor viteji Români întemeietori de împărăţie mare trăesc şi astăzi acolo, dar în număr mic, faţă de trecut, şi împinşi departe dela Dunăre, aşa că de mult lipseşte legătura geografică între noi şi ei.

Din mulţimea cea mare a Românilor din Sudul Dunării, fără a socoti aici cele vre-o trei sute de mii din valea Timocului în Serbia, abia au mai rămas vre-o cinci sute de mii sub stăpânirea străină a Serbiei, Albaniei şi Greciei. Grupul cel mai mare al acestor Români îl formează cei din munţii Pindului, în Grecia. Tot în Grecia, care şi-a împărţit Macedonia cu Serbia, e ţinutul Veriei (Caraferiei) cu multe sate româneşti, apoi la vest de râul Vardar, ţinutul Meglenniei jumătate, cealaltă jumătate rămânând Serbiei. In Grecia mai sunt şi munţii Olimpului presăraţi cu sate româneşti. Grupuri răsleţe de Români se mai găsesc şi în ţinuturile oraşelor Seres, Drama şi pe râul Struma în sus până la Giumaia. In Serbia avem Români, pe lângă cei din jumătatea Meglenniei, în oraşul Monastir şi în multe sate din împrejurimile lui până la lacul Prespa, apoi pe lângă lacul Ohrida, apoi la Scopia şi în munţii de la Veles spre răsărit. In Albania e, lângă Marea Adriatică, ţinutul românesc al Muzachiei până la Durazzo. Pretutindeni însă, în Grecia, ca şi în Serbia şi Albania, burueana străină ameninţă tot mai tare să înece câmpul tot mai îngust al neamului nostru românesc.

Dar nu ţinuturile acestea au fost leagănul neamului românesc din Sudul Dnării, căci el s'a format în Bulgaria de azi, şi anume din amestecul Tracilor, popor frate al Dacilor, cu soldaţii şi coloniştii romani cu mult înainte de-a se fi format poporul daco-roman, adecă românesc, din Dacia.

Incă înainte de naşterea lui Christos, legiunile romane străbătură Macedonia spre răsărit şi răsărit-miazănoapte şi cuprinseră Peninsula Balcanică până la Dunăre, unde ajunseră la anul 29 a. Chr. Toată populaţia ţinuturilor cucerite era compusă din triburi (seminţii) traci ce, de acelaş neam cu Dacii de la noi. Se întemeiară tabere şi castele romane, numărul legiunilor (regimentelor) romane spori la zece până la douăsprezece. La început aceste legiuni erau compuse mai ales din soldaţi recrutaţi în Italia, aşadară Romani curaţi. Serviciul militar deveni cu timpul ereditar, moştenindu-se din tată în fiu, aşa că se aseamănă cu serviciul militar din fostele regimente grăniţereşti din Transilvania şi Banat. Soldatul veteran („bătrân"), eşind din serviciul militar, căpăta pământ, mai târziu vite, chiar şi robi, aşa că întemeia o gospodărie ţărănească în noua lui patrie. Iar în locul rămas gol în legiune, în urma plecării lui, trimitea pe fiul său. Pe urma legiunilor romane veniau slujbaşii, negustorii şi muncitorii romani, aşa că în curând ţinutul acesta din Sudul Dunării, numit provincia Moesia, se umplu cu tabere, castele oraşe şi sate romane. Despre felul acesta de înstăpânire a Romanilor scria învăţatul Romau Seneca, care a trăit înainte de Traian: „Ori unde a învins Romanul, el se şi aşază cu locuinţa. Bucuros îşi schimbă Romanii patria cu ţările cucerite şi părăsindu-şi vatra, colonistul trecea şi peste mări. Abia vei mai afla vreo ţară (cucerită de Romani), în care să locuească şi acum pământenii cei vechi, pretutindeni s'au amestecat".

Nu o mirare, că colonistul roman se aşeza oriunde îşi punea stăpânirea romană piciorul, căci ţara cucerită de Romani devenia totdeauna română. Şi în Moesia, convieţuirea neîntreruptă a Tracilor cu Romanii, administraţia şi justiţia romană, pe urmă înrolarea Tracilor în legiunile romane şi amestecul prin căsătorii au avut drept urmare romanizarea seminţiilor trace. Când a început Traian

---

s'o dorească mai mult. Vorbi în faţa străinătăţii, luptă înăuntrul ţării, scrise poezii răsunătoare, pline de patriotism, lucră pentru teatru, cu gândul acesta. *Cinel-Cinel* în care e vorba de un Moldovean care ia de soţie pe o Munteancă. Piesa se încheie cu următoarea horă care trebue să fi ridicat sala în sus de strigăte şi de aplause, căci în toate minţile fierbea acum numai gândul Unirii:

Leliţo de la Munteni
Treci colea la Moldoveni
Să ne prindem soţiori
Si să fim ca doi bujori
. . . . . .
Piară dracul dintre noi
Să fim una amândoi
Tot un trup şi-un suflet
Uniţi ca cinel-cinei.

10. Unirea Principatelor.

Alexandri era prieten bun cu colonelul Cuza şi luptă din toate puterile ca să-l ajute la urcarea pe tronul României unite. Lui şi tuturor bărbaţilor de inimă din vremea aceea datorăm minunea Unirii. Căci în adevăr a fost o minune! Fusese atâta neînţelegere odată între cele două ţări surori, şi atâta zavistie între boerii fiecărei ţări, care credeau că fiecăruia i se cuvine sfânta datorie de a purta pe frunte coroana atâtor şiruri de Domni, încât te gândeşti că poate a fost Duhul Sfânt care s'a pogorît în zilele acelea asupra deputaţilor din Adunări de i-a făcut să lase la o parte orice neînţelegere şi atât la Iaşi cât şi la Bucureşti să aleagă pe *Alexandru Ion I*, Domn al României unite.

Sub Cuza, Alexandri rămase tot ministru al afacerilor străine. Domnul care văzuse ce prieten bun avea în marele poet, îl însărcină să ducă vestea despre alegerea lui pe la Curţile străine şi să capete încuviinţarea Puterilor sub a căror ocrotire ne aflam. Aceasta era una dintre cele mai grele însărcinări care se putea da unui om, dar Cuza ştia că cei în care arde văpaia dragostei de ţară pot birui multe greutăţi. La plecare îi spuse plin de încredere numai aceste cuvinte: „Du-te şi fă cum te-o povăţui inima şi cugetul".

Alexandri începu să cutreere lumea. Pretutindeni birui orice greutăţi cu iubirea lui de ţară şi cu darul de a încânta pe oameni. In Italia fu bine primit de războinicul rege de curând urcat pe tron, Victor Emanuel. In Franţa, Alexandri atât de mult plăcu împăratului Napoleon al III-lea, încât acesta îl dărui pentru ţara lui cu 10.000 de puşti. In Anglia întâmpină mai multă împotrivire, însă şi aici la urmă isbuti să facă pe Englezi să încuviinţeze Unirea şi pe Domnitorul Cuza.

In sfârşit scăpă cu bine şi de aceste însemnate sarcini şi nerăbdător se întoarse ca să lucreze şi el împreună cu ceilalţi în ţară nouă. Erau atât de multe de făcut şi era atâta nevoe de munca oamenilor luminaţi, că Alexandri nu putea lipsi din mijlocul nostru.

Dar pe lângă trebile ţării, nu ulta nici poesia, nici teatrul. Scrise vre-o şapte piese de teatru, unele triste, altele mai vesele. Intre acestea *„Lipitorile satelor"* arată cum satele noastre de atunci erau supte de cârciumarii evrei şi de arendaşii greci.

In anul 1866, odată cu căderea lui Cuza de pe tron, se retrage şi Alexandri din trebile Statului. Peste un an e ales membru al Academiei Române 1). Cât-va tmp Alexandri se îngriji numai de poesie, pe care adesea o dăduse uitării pentru alte îndeletniciri care i se păreau mai însemnate fiindcă aduceau folos ţării.

Se retrase la moşia sa din lunca Siretului, Mirceşti, şi acolo, în casa lui bătrână, în căldura odăilor, pe când viscolul troenia ferestrele afară, el scrise un şir de poezii *Pasteluri* în care descria cum e ţara noastră din frumoasa primăvară până în iarna geroasă.

Când se duse la Iaşi dete şi pe la societatea „Junimea" care avea revista Convorbiri literare. Aici el citi pastelurile de care se uimi toată lumea. Căci până atunci nimeni nu văzuse atât de bine şi nu arătase aşa de frumos minunile ţării noastre şi farmecul vieţei petrecute la ţară.

---

1) O societate naţională întemeiată în 1866 alcătuită din cei mai de seamă învăţaţi din ţările locuite de Români. Menirea acestei socetăţi este să se îndeletnicească cu cercetarea şi îngrijii limbei istorice româneşti, să dea avânt ştiinţei la noi în ţară şi din averea ei să ajute o sumă de tineri doritori de învăţătură înaltăsă premieze lucrările bune ce se tipăresc şi să publice studii menite a înavuţi ştiinţa românească. Academia are cea mai bogată adunare de cărţi şi documente din ţară. —

Cronica săptămânei

Războaiele cu Dacii, Moesia era aproape cu totul romanizată. Iar după ce Traian a cucerit și sub cei dintâi urmași ai lui s'a romanizat Dacia, întinderea cea mare din Nordul Transilvaniei până dincolo de Balcani și până la Scopia în Nordul Macedoniei era o singură mare românică, numită până târziu Romania.

In veacul al IV-lea se ivește însă un nou popor barbar lângă Dunăre: Slavii, cari în veacul al VII-lea se așează definitiv dincolo de Sava și de Dunăre. Peste Slavi se așază, în Moesia, la anul 679 d. Chr. sălbatecul neam turanic al Bulgarilor, cari se slavizează, perzându-și limba, dar dă numele lui Slavilor supuși.

Traco-Romanii, cunoscuți deacum înainte cu numele Vlahi (Valahi, adecă Români), au fost greu loviți în existența lor de aceste năvăliri. O parte dintre ei au căutat adăpost la frații lor din nordul Dunării, în ținutul Carpaților. Acestora le-au dus o cultură superioară, căci cei din sudul Dunării au stat mai multe veacuri sub influența culturii romane a imperiului roman din Constantinopole. Tot ei au fost cei dintâi civilizatori ai Slavilor așezați în Moesia. O altă parte mare dintre Românii din Sudul Dunării s'au tras în munții Balcanilor, pe cari i-au umplut cu sate și orășele românești.

Mulți dintre Românii Moesiei (care nu era numai Bulgaria, ci și Serbia) s'au retras spre miazăzi, în munții Rodopei și ai Pindului ajungând până departe în Sudul Greciei. Epirul și Tesalia (azi ținuturi din Grecia și Albania de miazăzi) se numiau în veacul al 12-lea Vlahia mare, adecă România mare, atât de numeroși erau Românii acolo. In Peloponez (Grecia de miazăzi) era în veacul al 13-lea un ținut numit baronia Valahilor, chiar și pe insula Eubeia, partea de miazănoapte a ei se numia Valahia. Pe de altă parte, ținutul munților Balcani se numia în timpul stăpânirii slave Valahia albă spre deosebire de România noastră de astăzi, care se numia Valahia neagră.

Slavii așezați în Moesia au stat sub stăpânirea imperiului roman (bizantin) din Constantinopol până la venirea Bulgarilor în anul 679, când aceștia întemeiază o împărăție veșnic în luptă cu cei din Constantinopol, cari îi pun apoi capăt la anul 1018.

Din timpul Slavilor și al întâiului imperiu bulgăresc se găsesc puține date istorice, acestea mai ales la istoricii bizantini. Din ceeace s'a scris pe atunci despre ei, se vede, că erau organizați militărește, ceeace nu e mirare, dacă ne reamintim că Românii trebuiau să fie veșnic cu arma în mână din cauza năvălitorilor barbari. Vrednicia lor în luptă era recunoscută și de stăpânitorii din imperiul roman de răsărit, asupra căruia se înstăpâniseră Grecii, soldați slabi după mărturisirea scriitorilor greci de pe atunci. De aceea în armatele bizantine, soldații români ocupau totdeauna un loc de frunte. Din timpul acela s'a păstrat o știre, care cuprinde și câteva vorbe românești, cum se spuneau atunci. Bizantinii aveau război cu Avarii (la anul 579). In armata bizantină erau mulți Români. In drum, de pe un cal căzu o povară, fără să observe cel ce ducea calul de căpăstru. Alt Român strigă în urma lui: „Torna, torna, fratre!" (toarnă, toarnă, frate). Auzind alții acest strigăt și vestindu-l dela unii la alții, toți au crezut că e poruncă pentru armată să se întoarcă înapoi, ceeace au și făcut. Scriitorul grec, care povestește această întâmplare, nu uită să spună, că acel soldat vorbia în limba poporului de-acolo, care era deci limbă românească. La anul 1027, Bizantinii au război cu Saracinii (Arabii) în Sicilia. In armata lor erau mulți Români.

Despre organizarea lor militară amintește o hotărâre a împăratului Constantin Porfirogenitul din secolul al zecelea spunând, că e obiceiu nescris, dar străvechiu, că soldaților din munții Balcani să li se lase pământurile, pentru cari făceau servicii militare. Era deci aceeaș organizare, pe care o găsim la venirea Ungurilor la Românii din Dacia Traiană (România noastră de azi), dovadă despre unitatea națională de pe vremuri a tuturor Românilor, din Nordul ca și din Sudul Dunării.

VICTOR LAZAR

Cum și-a spășit un hoț păcatele

Un hoț mare, săturându-se de hoții s'a dus la un pustnic să se spovedească și să-și capete canon (pedeapsă) pentru nelegiuirile lui, ca pe urmă ertat de Dum nezeu să-l erte și oamenii și să-și vadă de suflet, că unu-i și nu-s două, și numai într'un loc merge unde a merge. Așa hoțul nostru se duce la un pustnic.

— Blagosloveste părinte.

Domnul cu tine — fiule — dar ce vânt de aduce pe la mine!

Ehei, — părinte, iaca ce-i și cum, suflă hoțul din greu, și prinse a-și spune toate omorurile, toate tâlhăriile de ți se crâncena carnea pe tine, numai auzindu-le. Trei zile a spus hoțul și după trei zile sihastru a căutat în pravila lui și a tăcut. L-a pus pe hoț iar să-și mai spue păcatele, iar trei zile și să-și aducă aminte de toate. I-a spus, iar a căutat la pravila lui, și iar l-a pus pe hoț să-și spue isprăvile.

A zecea zi a postit sihastrul, a postit și tâlharul și căutând la pravila lui, sihastrul a găsit și canonul pentru hoțul acela groaznic. Iar canonul acesta îi era: Să sădească o grădină cu tot felul de pomi roditori și cu altă ceva să nu-i ude decât cu gura. Și după ce or face poame să o lase slobodă și oricine o vrea și i-o veni gustul să vină și să fie îndestulat cu poame, fără a-i cere ceva în schimb decât doar: Bodaproste.

Dar în toată vremea asta el să poarte o pereche de desagi de piele pe umeri și plină cu pietre, și nici zi, nici noapte, de pe el să nu-i lepede.

Și când se va rupe desaga, și-or cădea petrele—atunci să vină iar la el.

Hoțul pleacă dela sihastru și făcu aidoma 1).

A făcut grădina cu meri, peri, pruni, perji și orice vreai dintre poame în grădina lui găsiai. I-a crescut de puișori, i-a udat cu gura, i-a curățat de omizi și i-a lăsat, cum a zis sihastrul de satul lumii și al drumeților. Și care cum venea, mânca, zicea bodaproste și pleca; iar hoțul era totdeauna cu desaga de pietre pe umeri. A trecut așa vreme la mijloc.

Intr'o bună zi, vine un tabon 2) cu niște bieți oameni ce-și luaseră lumea în cap de răul unui afurisit de vichil boieresc. Vin, șăd ce șăd, mănâncă din poame și se roagă de omul cel cu grădina ca să nu cumva să-i spue vichilului, dacă cumva îi calcă din urmă, că au fost pe acolo, că nu de altă, dar le dă de urmă și-i vai și amar de ei pe urmă. Hoțul le făgădui.

Nu trece mult la mijloc, o zi, două și iacă și cruceriu de vichil pe un cal ce mânca foc și pară, venea cu o falcă în cer și cu alta pe pământ.

— „N'au fost cineva, niște oameni cu carele, — pe aici badeo, că văd târgoliște 3) lângă grădina d-tale. Au fugit și au prădat curtea boerească!

— Ba a fost zise hoțul, aducându-și aminte prea târziu de făgăduiala dată bieților fugari!

1) întocmai.
2) șir, grămadă de cară.
3) loc bătătorit după poposirea unui tabon de cară.

Așa? Bine — știu încotro au apucat — dacă spui că ei au fost pe aici. Ii iau ca din strachină.

Credeam că ar fi apucat pe alt drum. Dar dacă zici că au fost pe aici, apoi lasă-i pe mâna mea — am să-i împușc pe toți și-și arată „livorverele" din brâu și pușca din umăr zicând: Ote, moartea lor! și râzând drăcește, — intră și el în grădină să mănânce poame.

Pe bietul hoț poeăit însă îl mâncau gândurile, — că dacă el nu spunea scăpau atâția creștini dela moarte. Ce să facă? Iacă că treceau pe lângă o fântână.

— Arà — bre da sete mi-i și se plecă vechilul să bea apă, — iar hoțu nici una nici două, bustinînc îi dădu brânci în fântână.

Durrr! Căzură și petrele din desaga hoțului, atunci mare minune! Se duce la pustnic după cum le-a fost vorba. Pustnicul însă era pe moarte acuma și de bătrân ce era își ridica sprincenele cu cârja.

Blagosloveste părinte!

Domnul cu tine fiule! Ei cumu-i jalba! Cum să fie. Mi s'a rupt desaga, mi-a căzut petrele și am venit după cum ni-a fost vorba, mai păcătos de cum m'am dus!

— „Cum, îl întrebă călugărul.

Poi iaca cum. Ia o venit niște oameni la grădină să mănânce poame. Da pe ei îi fugărea un vechil boieresc. Au venit oamenii și-au „ostoiet" 4) foamea cu poame, au zis bodaproste și m'au rugat să nu spun nimănui că au fost pe la mine — mai ales vechilului.

După ei, — vine și vechilul și mă scap cu gura și spui. El se jură că are să-i omoare. Și asta numai din pricina mea, erau să se omoare atâtea suflete nevinovate.

Atunci eu m'am gândit, că de cât ar peri atâtea suflete nevinovate mai bine să piară unul și l-am omorît — dându-i cu gâtul într'o fântână pe vechil. Cum l-am omorît: durr! și petrele au căzut din desagă — și acu iacă am venit să-mi înoești osânda.

Insă călugărul îi zise:

— „Ei, fiule, ia acu ți s'au iertat toate păcatele.

Omorul de acu ți-a spălat și ertat pe toate cele din trecut. — Și călugărul după puțină vreme muri, — iar hoțul după ce a fost blagoslovit de sihastru în ciasul morții lui, s'a făcut și el sihastru și a trăit, — făcând minuni până la mutarea lui din această viață.

1 August 1912.

Jorăști-Covurlui.

Petru Gh. Savin.

4) potolit

Cronica săptămânii

Situația politică departe de a se lămuri prin formarea guvernului d-lui Tache Ionescu, merge spre noui încurcături nebănuite încă. Astfel majoritățile parlamentare ale d-lui Averescu au declarat că nu vor susține noul guvern ci preferă dizolvarea sfaturilor țării și facerea unor noui alegeri. Pentru aceste alegeri deja au început să se pregătească unele partide și n'ar fi de mirare ca la primăvară ele să înceapă.

Mai rămâne însă o chestiune: sub ce guvern se vor face alegerile? Unele partide, între cari și cel național din Ardeal susțin că numai un guvern neutru, adică compus din oameni în afară de partide sau din fruntași ai tuturor grupărilor politice ar putea presida la formarea noului parlament. Numai un astfel de guvern, susțin aceste partide, nu va face nedreptăți. Alte grupări spun că un guvern neutru în situația de față ar fi dăunător intereselor neamului deoarece nu s'ar putea ajunge la o bună înțelegere între membrii lui nici nu s'ar putea stabili un plan de lucru potrivit.

La 17 Ianuar, când se va deschide Parlamentul, se va ști dacă guvernul de azi se mai poate menține la putere sau va veni o altă stăpânire, și care va fi aceasta. Pentru a pomeni câte-va nume cari se dau vom spune că d-nii Matei Cantacuzino, Flondor și I. I. C. Brătianu sunt pe rând numiți când e vorba de viitorul guvern.

Situația economică și financiară se menține foarte grea. Căutând temelia acestei situațiuni o găsim starea rea a valutei (valoarei banului nostru peste granță) și lipsa oricărui export. Avem din belșug petrol, grâne, lemne de construcție și de foc, vinuri și vite. Totuși nici o măsură serioasă nu s'a luat până acum pentru a garanta un export bine organizat. Lipsa de vagoane împiedecă chiar transporturile interne, astfel multe orașe au rămas neaprovizionate în timpul iernei.

Alimentele se scumpesc văzând cu ochii și nici cu celelalte lucruri trebuitoare vieții nu stăm mai bine.

Finanțele țării de asemenea sunt într'o stare de plâns. Visteria goală și lefurile funcționarilor neplătite de luni întregi nu poate fi pe placul poporului deprins cu altfel de ordine.

Toate acestea sunt lucruri ce s'au spus de multe ori, fără ca îndreptarea să vie de undeva.

S'au sfătuit reprezentanții băncilor mari, a oprit specula de let guvernul, dar cât timp va fi risipă și nu se va munci harnic pentru a se produce și exporta, îndreptarea nu poate veni.

Publicitatea Culturei Poporului

Noul guvern a pus puţină ordine în cheltueli şi, pentru a curma abuzurile ce se făceau cu permisele de import şi export, a declarat comerţul liber, ne mai având nimeni nevoie de permis pentru a exporta şi importa. Bine înţeles că mărfurile de lux înscrise în tabloul de prohibire, adică de oprire, nu vor putea fi aduse în ţară. De asemenea nu vor putea fi exportate mărfurile de care ţara are nevoie, prevăzute şi ele într'un tablou.

Biserica ortodoxă trăeşte azi clipe grele din cauza neînţelegerilor cu prilejul unificării. Congresul bisericesc din Bucureşti, despre care am vorbit în cronica noastră trecută, îşi urmează consfătuirile fără a ajunge la un rezultat mulţumitor. Adesea vorbe tari se schimbă între congresişti şi episcopii Ardealului s'au retras chiar dela o şedinţă.

Ca Români şi ca creştini nu putem decât să regretăm aceste neînţelegeri şi să sperăm că, într'un apropiat viitor, ele vor înceta, unificarea dorită de întregul neam împlinindu-se în sfârşit.

De peste hotare. In apropierea hotarelor noastre faptul cel mai important al săptămânii este tratatul de alianţă între Austria şi Cehoslovacia, tratat prin care Austria intră de fapt în Mica Intelegere. De curând preşedintele republicii austriace d. Heinsch a făcut o vizită însoţit de cancelarul Schober, la Praga. Aici au urmat tratative cu d. Benes ministru de externe cehoslovac şi cu d. Masaryk preşedintele republicei. Rezultatul a fost o convenţiune la fel cu cea polono-cehoslovacă, prin care amândouă ţările îşi garantează frontierele stabilite prin tratatele de pace şi se prind să lupte contra alipirii la Germania şi contra reîntronării familiei Habsburgilor.

Prin acest tratat se întăreşte mult situaţia ţărilor moştenitoare ale Austro-Ungariei şi se înlătură putinţa multor războaie. De asemenea Ungaria rămâne izolată ne mai având sprijin pentru un viitor război de cucerire.

La Londra, Conferinţa de care vorbeam în numărul nostru trecut, s'a terminat. D. Briand, primul ministru francez, însotit de d-nii Loucheur şi Berthelot, delegaţi ai Franţei, s'au reîntors la Paris, aducând bune rezultate. Va urma o conferinţă în care vor fi chemaţi toţi marii financiari pentru a studia problemele economice ale lumii. Punctul care s'a stabilit la Londra este că Franţa şi Anglia trebue să se pue în fruntea curentului de reconstruire a Europei. Numai astfel se va putea ajunge la un rezultat, impunându-se tot odată respect Germaniei care azi nu mai vrea să-şi plătească datoriile.

Totuşi până acum nu s'a luat nici o hotărâre practică. Urmează ca Consiliul Suprem, din care fac parte reprezentanţii tuturor marilor Puteri să se întrunească în prima săptămână după anul nou la Cannes, în sudul Franţei, spre a discuta condiţiile refacerii Europei. Din nenorocire statele mici, cari au suferit mai mult încă decât cele mari, nu vor fi nici de data aceasta primite la conferinţă.

In acelaş sfat dela Londra s'a hotărît ca la 9 Ianuar să se cheme la Paris o conferinţă care să caute să pue capăt războiului între Greci şi Turci din Asia mică.

BUCIUM.

Publicaţiune

Regimentul 17 Vânători cu reşedinţa în Garnizoana Zalău Transilvania are nevoie, că în conf. cu ord. M. R., No. 37575/921, de un maistor Croitor şi Cismar cu solda de submaistor clasa III, plătiţi cu solda de Plutonieri, plus toate drepturile unui reangajat ca: lemne, gaz şi celelalte articole prevăzute de legea de reangajare. Cei ce doresc a ocupa aceste posturi vor înainta actele de urgenţă la reşedinţa de mai sus.

p. conf. adjutantul Reg.
Locot. *Stanciu*

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Curierul Justiţiei Militare No. 5 şi 6. Singura publicaţiune de Drept Penal Militar necesară tutulor D-lor avocaţi tutulor ofiţerilor şi Corpurilor de trupă, precum şi posturilor de Jăndarmi. Redacţia şi Administraţia Cluj, Strada Dorobanţilor No. 11. Abonament anual lei 100 (una sută lei).

„Biblioteca Soldatului şi a Cetăţeanului" anul al II No. 9. Revistă de cultură şi educaţie ostăşească şi cetăţenească. Redacţia şi Administraţia Cluj, Strada Dorobanţilor No. 11. Abonament anual lei 30 (trei zeci lei).

Se primesc abonamente şi la ziarul nostru.

Pentru militari, primari, învăţători etc.

Istoricul luptelor neamului românesc din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute la nemurire în cele *trei hărţi lucrate* în colori de *Dl. General C. St. Amza*, şi cari se găsesc de vânzare la Ad.-ţia ziarului „Cultura Poporului" numai cu 6 lei bucata (plus porto).

Aceste hârţi nu trebuie să lipsească din casa oricărui bun Român. Prin ele putem vedea cum s'au desfăsurat luptele la Tisa şi ocuparea B. Pestei; variaţiunile teritoriului stăpânit în timpul războiului şi istoricul grafic al războiului. Toate hărţile sunt însoţite de date istorice.

Banca Românească

Societate anonymă
Capital Social 160.000.000 Lei
Sediul Central: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

Face orice operatiuni de bancă

BANCA NAŢIUNEI

Societate anonyma
Capital şi Rezerve Lei 175.000.000
Bucureşt, Calea Victoriei 98
(Piaţa Palatului Regal)

Băncii afiliate: Londra, Paris, Milano, Viena, Brun (Cehо-Slovacia) etc. cm şi în principalele oraşe din ţară.

Execută orice operaţiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secţiuni şi mărfuri. — Efectuează plăţi şi incasări. Emite ceacuri şi scrisori de credit în ţară şi în străinătate. — Primeşte depuneri spre fructificare. Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

„Curierul Justiţiei Militare"

Publicaţiune de Drept penal militar, doctrină juridică militară, autorizată de Marele Stat Major General al Armatei.

Apare la 1 şi 15 a le fie cărei luni, sub conducerea tutulor Comisarilor Regali din ţară şi prin concursul Domnilor Magistraţi şi Avocaţi.

Publicaţiunea este necesară tutulor Domnilor Ofiţeri, tutulor Corpurilor de trupă, şi posturilor de jandarmi, cuprinzând discuţiunea tutulor problemelor justiţiei militare şi toate indicaţiunile şi formularele necesare la întocmirea cercetărilor, plângerilor de dare în judecăţi şi a mecanismului judecătoresc.

Tot atât de necesară Domnilor avocaţi.

Redacţia şi Administraţia Cluj
Strada Dorobanţilor No. 11

Abonamentul anual lei 100 una sută lei Jandarmii rurali pot plăti abonamentul în rate lunare.

„Biblioteca soldatului şi a cetăteanului"

Publicaţiune de cultură şi educaţie militară şi cetăţenească, autorizată de Marele Stat Major al Armatei.

In al doilea an de existenţă, este singura publicaţiune militară în acest gen şi indispensabilă militarilor şi cetăţenilor militari.

Redacţia şi Administraţia Cluj
Str. Dorobanţilor, 11
Abonament anual.
Lei 30 trei zeci lei

BANCA CENTRALA

Pentru industrie si Comert s.p. a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vârsat

Sectia de Bancă — Sectia de Mărfur

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga şi Wiena.

ANUNCIURILE si RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele" Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3

Girant. *S. CRAIOVEANU* Tipărit cu maşina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ Institut de arte grafice „Cosinzeana" Cluj, str. Universitii No. 3 C. 1325

FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCATIUNE CETĂTENEASCA
APARE DUMINECA
Anul I, No. 37 — 1 leu — Opt pagini — 8 Ianuarie 1922 Cluj

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Prim Redactor: V. Chiru — Administrația: Piața Cuza Vodă 16 — Redacția: Str. Dorobanților 11 — Secretar: V. Nicoară

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru intreprinderi financiare .. .. 100 Lei

A. S. Regală Principele Carol

Poporul român a iubit prin tradiție totdeauna pe Domnitorii ce i-a avut, precum Voevozii au iubit până la jertfă neamul, pământul acesta și credința strămoșească.

Istoria e mărturia clară. In paginile ei scrise de cronicari se oglindesc faptele mari ale tuturor Domnilor, cum au înțeles să-și apere hotarele Moșiei, unii din ei prin sacrificiul vieții, numai să lase urmașilor aceeaș lege, limbă, țară și datină.

Nu este un popor din lume să fi avut un trecut istoric mai sbuciumat ca al nostru. Țara de multe ori în flacări, pustiită, răzlețită de dușmani cari nesățioși doriau să cotropiască, să înghită, să stăpânească pământul plin de mană și roditor. Ani după ani războaie, cumpănă. Sunau clopotele. Buciumele se auzeau în creștet de munte. Plăeșii, pârcălabii, răzeșii, hatmanii și coconii, toți ca unul, plecau să înfrunte moartea. Țărâna era udată cu sânge; pretutindeni morminte. Voevozii erau în fruntea oștirilor. Crucea era simbolul învingerii. Ștefan-cel-Mare și sfânt, apărătorul creștinătății e pilda.

Voevozii se întorceau întotdeauna învingători de oarece ei nu luptau pentru pradă, ci'și apărau „sărăcia și neamul".

Domnii împărtășeau împreună și binele și răul: simțiau la fel cu poporul.

Din această tradiție seculară s'a altoit dragostea nemărginită între Dinastie și Țară. Și această dragoste a devenit și mai puternică prin cel mai crâncen război care a adus unirea tuturor Românilor.

Vitejia strămoșească, însușirile nesecate de vitalitate, au țâșnit la cea dintâi chemare de arme.

Măria Sa Regele Ferdinand a pecetluit de-apururi eroismul românesc. El fusese mai norocos decât Ștefan-cel-Mare și Mihai Viteazul, înfăptuind trinitatea puternică de glorie, adunând pe toți Românii sub acelaș sceptru.

Bătrânul rege, învingător, a...pe cel mai mare fiu. Moște...

galâ Principele Carol. Gloria tatâhui se resfrânge și asupra viitorului rege de mâine.

Prințul Carol, nume iubit și purtat cu drag pe toate buzele Românilor.

Mult noroc i-ai trimis Tu, Doamne, neamului meu și prea mic sunt înaintea Ta, Dumnezeule, ca să-ți mulțumesc pentru haru-ți divin revărsat asupra Familiei Regale. Prințul Carol, nădejdile noastre de mâine. M. S. Regele Ferdinand este prezentul înfloritor și în plină desvoltare a neamului românesc, viitorul acestei țări se oglindește în A. S. Regală Principele Carol.

Pe acest fiu de Crai îl vedem mic. Un copil cu păr de aur. Zilnic înflorea, iar ursitoarele îi aduceau darurile pline de noroc ale vieții. Zânele codrilor, ale apelor cu nuferi, ale întregii mitologii a poporului român, Feți-Frumoși și Cosânzene îi aduceau doine și povești frumoase, iar Măria Sa, în fantezia-I de copil, le înțelegea adâncul și farmecul cu cât sburau anii. De mic sufletul Lui se sfinția cu brazda, cu ogorul, cu cerul, cu frumusețile țării Sale.

Creșterea-I crăiască nu a fost ferecată între zidurile unui palat îndepărtat de nevoile poporului, ci i s'a dat putința să cunoască tot mai de-aproape ce simte națiunea prin care trăește.

Adormitul întru Domnul, înțeleptul Rege Carol, Il iubea ca lumina ochilor, iar Regina și poeta Carmen-Sylva, care odihnește și Ea la mănăstirea Curtea-de-Argeș, Ii împletea imaginile din revărsarea simțirii Ei alese.

Pe lângă aceasta, mama Sa. Măria Sa Regina, — Ea însuși sufletul cel mai bun, alinătoarea tuturor durerilor celor mai grele prin care a trecut țara în vremea războiului, — și viteazul între viteji Regele Ferdinand, I-au strecurat în suflet picături din dragostea nemărginită către țară.

Fiul de Voevod, împărtășit și de luminile dascălilor din jurul-I, cunoștea din ce în ce mai mult trecutul măreț al Domnilor și din Letopisiți, din pravile, din hrisoave. Cărți cu slovă în-

năstiri, litere șterse de pe piatra înflorită maestru, inscripții abia descifrabile pe zidurile istorice, toată comoara vremurilor apuse, Prințul Carol le știa, le tălmăcia, le pricepea sensul și însemnătatea. Din izvorul acesta divin El își făuria caracterul. Ca elev al școalei militare, înainte de a fi Prinț, era coleg cu ceilalți tovarăși de carieră militară.

Pe banca universitară nu era numai Prinț, ci înainte de toate era studentul muncitor, harnic, plin de avânt și ideal, însușindu-și toate cunoștințele profunde ale profesorilor săi.

Dela învățatul istoric N. Iorga, dela Vălenii-de-Munte, își cimentase și mai mult concepțiile de viață.

Ajuns în anii cei mai frumoși, când putea să gândească foarte concret, sufletul Său idealist, uman și altruist, nu se mărgini să se închidă în sferile de măriri ce le căpătase prin naștere, ci Prințul se coborî, înțelegător și bun, tot mai mult către acei umili și anonimi, acei de jos, gloata care formează sufletul, trupul și sângele acestei țări.

Fiul de Voevod trăia alături de codrul frate cu Românul; pricepea povestea vitejească a frunzelor de paltin și stejar din pădure, plânsul apelor, înălțimile cărunte ale munților, pricepea văpaia apusului de soare peste meleaguri robite.

N'a fost o doină, un chiot din pădure, un cântec de fluer, un sucerat haiducesc o lacrimă din

na sau o rugăciune la icoană din Basarabia, ca Prințul să nu le înțeleagă, — ce simția poporul simția și El.

Cu această bogăție în suflet, cu cunoașterea profundă a vieții care o formează massa națiunii, Prințul a intrat în război.

Numai în urma complexului de revărsare de dragoste către țară, Il vedeam mereu pe front, prin tranșee, alături de ostași bravi. El îi îmbărbăta; îi săruta pe frunte când răniții plecau din lumea noastră; le strângea mâna prietenește și ofițerilor și soldaților viteji.

Impărtășea cu ei toate necazurile; sta în fața morții neclintit, prin eroismul Lui dând pildă de abnegație de Sine și de jertfă.

Alci, în tranșee, pe fronturi diferite, fiul de Voevod a putut constata adânc inima, sufletul, credința, devotamentul și vitejia, în primul rând, a țăranului român.

De aici, de sigur, raporturile dintre sufletul Lui și al țărănimii au fost și mai bine înțelese și mai bine cimentate. A putut constata cu privirea proprie cum știe Românul să moară și să-și apere ogorul, casa și țara sa.

După Măria Sa, Regele Ferdinand, Rege democrat, vine cu însușiri tot așa de mari fiul Său, A. S. regală Principele Carol.

Energic, nu se mulțumește numai cu atribuțiunea Sa de militar, ci ca și Voevodul Vasile Lupu se gândește, lucrează, se pune în fruntea mișcărilor culturale. Prin cultură, vrea să refacă și să ridice țara.

După ce-L vedem dând sprijin atâtor societăți de binefaceri începând cu I. O. V., interesându-se personal de activitatea și fiind sufletul lor; după ce-L vedem lucrând din răsputeri la reorganizarea armatei, — o problemă mare îl frământă: cultura la sate, în popor, prin slovă tipărită. Vrea să dispară întunericul din prea multe case țărănești. Vrea ca alături de pământul pe care L-a dat Măria Sa Regele Ferdinand, ca răsplată vitejiei, să i se mai dea luminarea minții prin cultură.

Regele de azi a trebuit să cucerească prin arme; Regele de

prin cultură. A. S. Regală Principele Carol a înțeles acest adevăr și muncește în acest sens. Ce mare viitor îl așteaptă!

Numele părintelui Său va fi legat mereu de gloria războiului, de împroprietărirea țăranilor, de democratizarea țării și consolidarea României-Mari, pe când numele Prințului Carol, va fi mereu legat de cultură.

Fiul de Voevod svârle bobul darnic de roade al slovii românești prin sate ca pământul căpătat de țărani să fie sfințit și cu cel dintâi răsărit de soare a luminii prin carte.

*

Iată de ce, în aceste momente de sărbători creștine, gândul nostru, iubirea și devotamentul până la jertfă se îndreaptă către Familia regală și A. S. Regală Principele Carol.

Când minunea este înfăptuită, când visul de aur pentru care ni-au murit generații de generații este realizat, recunoștința se îndreaptă către purtătorul unei evanghelii noui: carte românească pretutindeni sprijintiă de al doilea urmaș al lui Vasile Lupu, Moștenitorul Tronului: Principele Carol.

Nu mai sunt lacrimi de robire, nu mai sunt vaete ale martirilor neamului prin temnițe, — pretutindeni e libertate și viață nouă.

La sate ori la orașe, în case acoperite cu rărgoz ori șindrilă, ale țăranilor, în odăi modeste de lucrători de prin târguri sau în palate, pretutindeni, în aceste zile de Naștere a Mântuitorului Isus, arde candela aprinsă la icoane și să împrăștie lumina binefăcătoare în sufletele tuturora dintre noi dela savant până la ultimul om cu palma bătătorită de muncă.

In aceste zile de mari sărbători creștinești, cu toată puterea lor de înălțare sufletească și purificare a simțirilor noastre, chipul bun și blând al A. S. Regale Principele Carol, apare și mai bine în lumina faptelor sale mari.

Il înțelegem, îl iubim, este prea aproape de sufletele noastre, pentrucă El e sprijinitorul slovei românești în toate colțurile țării și straturile sociale.

Naşterea Mântuitorului

...Şi iubitorii de arginţi îşi întindeau tarabele în templu.

Păzitorii legii vindeau legea. Fariseii şi Cărturarii minţeau poporul şi poporul îşi pierdea credinţa şi necredinţa pierdea poporul ales de Dumnezeu. Focul nestins, de mult se stinsese, şi vestalele fecioare de mult nu mai ereau fecioare.

Amforele risipeau din belşug vinul dătător de uitare şi sub bătrânii cedrii mironositele muieri ţineau tovărăşia legionarilor romani.

Părinţii îşi vindeau copiii, fraţii se vindeau între ei, totul era de vânzare în Ierusalim şi zidurile Ierusalimului se surpau pe nesimţite din temelie. Risipa, jaful, desfătarea şi orgiile, răutatea şi minciuna, a tot stăpânitoare, îşi întindeau domnia în... sfânta cetate.

*

Dumnezeu a trimis înţelepţi şi înţelepţii vremurilor propovăduiră în pustiu, iar pustiul le risipi cuvântul în largul lumii. Înţelepţii au amuţit şi în locul înţelepţilor, Dumnezeu a trimis proorocii şi proorocii au luat cuvântul, şi cuvântul înfricoşat al proorocilor a trezit teama în sufletul celor ameţiţi de vin şi desfrâu, şi teama a plămădit ura, şi ura a înarmat braţul mulţimei, şi mulţimea a bătut cu pietre proorocii. Dar glasul proorocilor a sădit în suflete spaima.

— *„Ia aminte Israele, iţi pregăteşti pieirea Israele!" Va veni fiul omului Israele să te mântuiască, mântuirea ta, spre lauda ta, în tine este!"*

Desfrâul a risipit spaima, Fariseii şi Cărturarii au batjocorit cuvântul profeţilor şi în ţara în care totul era de vânzare şi profeţiile au fost vândute.

*

Steaua dela răsărit a călăuzit drumul magilor şi magii s'au închinat şi au purtat cuvântul mântuirei:

— In ieslele din Betleem născutu-s'a Mântuitorul, fiul lui Dumnezeu, spre mântuirea ta, Israele.

Proorocirea se împlinise, dar Fariseii pierdeau negoţul prin trezirea poporului şi negoţul necredinţei era însaşi viaţa Fariseilor şi viaţa Fariseilor preţuia mai mult decât mântuirea poporului.

Fariseii purtat-au cuvântul lor adormitor pe tipsie de aur spre tronul stăpânului lor.

— Stăpâne, Stăpâne, Isus Nazarineanul s'a născut, el îţi va lua locul, stăpâne în pieirea lui stă mântuirea ta. Şi Irod a dat poruncă şi porunca s'a împlinit şi patruzeci de mii de prunci nevinovaţi au pierit în noaptea în care Ingerul Domnului scotea pe porţile cetăţei pe cel de curând născut, pe fiul Domnului, pe Isus Mântuitorul.

*

Neisbânda a mărit ura, şi ura a mărit desfrâul, spre împlinirea scripturei.

Cuvântul mântuitorului nu a fost ascultat, poporul nu i-a urmat învăţătura şi poporul ales pentru mântuirea căruia fiul lui Dumnezeu se întrupase, nu şi-a voit mântuirea. „Israel, Israel, mântuirea şi pieirea ta în puterile tale sălăşlueşte" şi Israel a ales pieirea, fiindcă drumul pieirei e calea luminoasă, e calea largă a fărădelegii, a viciului, a desfrânării, a iubirii de arginţi, a nebuniei patimilor omeneşti.

Şi poporul ales şi-a pierdut ţara, şi poporul ales luat-a drumul pribegiei, risipindu-se în largul lumii, pretutindeni alungat, pretutindeni batjocorit, pretutindeni împrăştiind zavistia şi ura, negustorind şi lege şi conştiinţă, vânzând ce se putea şi nu se putea vinde, simţire şi suflet, prietenie şi ospitalitate, în goana tot mai nesătulă după arginţi.

Şi popoare nouă au urmat învăţătura celui ce venise să mântuiască poporul său, şi Isus Christos batjocorit şi răstignit ai lui a devenit Dumnezeul popoarelor creştine.

*

Creştinătatea sărbătoreşte pentru a 1921 oară Naşterea Mântuitorului. Intre popoarele creştine şi cele douăzeci de milioane de Români prăznuiesc aceeaş sărbătoare. Fericiţi că împărtăşim credinţa luminoasă a Domnului Dumnezeului nostru, să-i urmăm învăţătura şi să-i împlinim cu evlavie cuvântul.

Cu ajutorul Domnului Dumnezeului nostru, găsit-am calea mântuirei neamului nostru. *Cu ajutorul Domnului Dumnezeului nostru în care au nădăjduit generaţiunile strămoşilor şi părinţilor noştri, visul de veacuri s'a împlinit, pe fraţii noştri înlănţuiţi de urgia vremurilor i-am eliberat, i-am strâns din meleagurile streine înlăuntrul aceloraşi hotare, să-i strângem şi înlăuntrul aceluiaş gând şi aceleeaşi simţiri.*

*

Crăciunul ne află, după străvechea datină adunaţi pe toţi fii aceleeaş patrii la căminul părintesc.

Zilele acestea sfinţite să fie praznicul înfrăţirei adevărate fără gând ascuns şi fără viclenie. Creştineasca sărutare să ne-o dăm cu inimă curată şi fără gând ascuns.

Să nu ascultăm cuvântul ispititor al Fariseilor, ci cuvântul de înfrăţire al Domnului Dumnezeului nostru. *Necazurile noastre mărunte să fie uitate în zi de sărbătoare şi ziua sfântă să pecetluiască marea şi desăvârşita înfrăţire românească.*

Români, Români din toate unghiurile României mari, mântuirea voastră stă în voi şi numai în voi.

Nu e nici Oltean nici Ardelean, nu e nici Muntean nici Basarabean, nu e nici Moldoveăn nici Bucovinean nici Dobrogean, cu toţii suntem Români doar, fraţi buni, în iubirea şi înfrăţirea cărora stă puterea şi mântuirea noastră.

In zi de sărbătoare, urmând sfânta credinţă şi creştineştile datini, iertând greşalele celor ce de alte neamuri şi de alte legi ne-au asuprit, să le întindem frăţeşte o mână prietenească, împărtăşindu-le cu ospitalitatea noastră străveche, întreaga noastră bucurie.

*

Iubitorii de arginţi îşi întind tarabele în templu. Păzitorii legii vând legea. Fariseii şi Cărturarii mint poporul şi poporul pierde credinţa şi necredinţa pierde poporul.

Focul nestins se stinge, fecioarele nu mai sunt fecioare. Amforele pline risipesc din belşug vinul dătător de uitare şi necinstea şi desfrâul şi fără de legea şi răutatea şi minciuna şi vrajba încearcă să pună stăpânire pe sufletele noastre.

Dumnezeu ne trimite Înţelepţii şi Proorocii, Dumnezeu însuşi se întrupează între noi, prin sfânta învăţătură a bisericei lui. Să nu alungăm Înţelepţii, să nu lovim cu pietre Proorocii, să nu nesocotim cuvântul Mântuitorului.

Naşterea Mântuitorului să aducă în minţile noastre înţelepciunea, în sufletele noastre lumina îndreptărei. *Naşterea Mântuitorului să fie prilejul Renaşterei noastre morale, înţelegerea definitivă a desăvârşitei noastre înfrăţiri, lumina călăuzitoare că:*

Mântuirea sau pieirea noastră stă în puterile noastre înşuşi, ca odinioară în Israel.

V. CHIRU

Crăciunul de odinioară...

Multe şi frumoase obiceiuri mai erau în sat la noi pe vremea când eram cu copii!... Venia Crăciunul cu de toate şi pentru cei mari şi pentru cei mici şi nu ştiu zău, dar par'că era altă lume cu alţi oameni pe atunci: mai buni cu sufletul, mai credincioşi în obiceiurile strămoşeşti, obiceiuri cari se păstrau cu sfinţenie...

Se apropia ziua de colinde şi simţiam cum ne creşte sufletul de bucurie, iar ziua aceea ni se părea un an până seara când ne da vacanţă. De altfel în acea zi nici nu făceam lecţii; învăţam doar cântecele de sărbători: pluguşorul, sorcova, bună-dimneaţa ş. a. până seara. Atunci, domnul ne punea să-i strigăm câte-un „bună dimineaţa" aşa cum ştiam noi şi numai ce ne aducea din cancelarie un coş plin numai de covrigi, nuci şi mere şi cât ai clipi, rămânea gol. Ne mai spunea apoi câte-o povaţă şi ne da drumul. Ne strângeam atunci toţi „ai noştri" la un loc şi iarăşi ne dregeam glasurile, pe urmă plecam după ispitit.

— Tu cu cin' te duci Rinică?

— Cu Ghiţă şi cu Radu, da' tu?

— Cu Iordache al lui Vişan, cu Culae, cu Stan... şi-i înşiram pe toţi „ai noştri" ca după catastif. Numai târziu când ni se făcea foame ne astâmpăram după drum. Seara era al flăcăilor, al nostru era mai către ziuă. Flăcăii se strângeau la cârciumă la Nuţu şi începeau refeneaua. Refeneaua era aşa: luau câteva şiruri de covrigi, sare şi vin. Fărâmau covrigii şi începeau să cânte şi să petreacă cu lăutarii până pe la miezul nopţei. Atunci plecau în cete pe la casele oamenilor şi cântau „Colindul lui „Moş Crăciun", până pe la 2—3; apoi se culcau. Pe noi nu ne lăsau şi dacă încercam să ne strecurăm printre ei, ne luau la trei. Abea pe la 3 jumătate sau patru după ce se potoliau ei, mă pomeneam cu moş Mihai că vine să mă trezească, da' eu nici nu atipisem şi cât ai zice mei, eram îmbrăcat gata. Fiecare ceată avea vorba să se strângă la un loc. Ai „noştri" ne strângeam la mine. După ce eram toţi „în păr", ieşeam afară şi dam semnalul cu un „bună dimineaţa" şi-apoi:

„Foaie verde portocală,
Noi suntem copii de şcoală,
Şi-am venit să colindăm
Pe la case să urăm!
Ne daţi, ori nu ne daţi!

Şi unde ieşea moş Mihai afară, că se făcea că nu ştie:

— Ce e cu voi, măi, flăcăilor?

— „Hei, venim pe drum de-o lună
Şi v'aducem veste bună:
Că s'a născut Domnul bun
In ieslea lui Moş Crăciun!"

O furasem şi noi dela flăcăi, ca să nu fim mai pre jos. Da' nici Moş Mihai nu se da bătut şi-l auzeai:

— „Păi, poftiţi în cas' fărtaţi,
Că sunteţi cam înghеţaţi!"...

Şi intram în şir scuturându-ne picioarele ca să se vadă că venim de departe rău. Aci, începeam şi noi refeneaua noastră cu covrigi, nuci, cu limonată şi cu cântece şi o ţineam până pe la 5. Moş Mihai printre noi şi el, ne tot descosea şi purtat de vraja amintirilor, cânta mai abitir ca noi. Dela cinci plecam în sat cu „bună-dimineaţa" şi satul răsuna de glasurile noastre şi de hămăitul câinilor, număram nucile şi covrigii şi plecam iarăş după ispitit ca nu cumva să fi făcut alţii mai mulţi covrigi...

Din ziua de Crăciun începeau flăcăii cu steaua, căci nici asta nu era „treaba noastră" cum ne spuneau ei. Şi erau stelari mulţi pe-atunci. Mie îmi plăcea când se întâlneau o ceată de stelari cu alta că atunci începeau să-şi încrucişeze stelele. Asta venea aşa: Irozii îşi scoteau săbiile şi le încrucişau ca şi cum s'ar fi luat la bătae şi unul din ei întreba:

— Pace sau războire?

Dacă ziceau pace, o luau la fugă unii pe-o linie şi ceilalţi pe altă linie opusă până nu se mai zăriau unii pe alţii, dar de cele mai multe ori celălalt răspundea că vrea „războire" şi atunci se războiau cu stelele că ziceau că nu e bine să se întâlnească două stele. Odată am văzut cum a rupt Tudor al mamii Voichii trei stele la rând: două dela noi şi o stea a unora dela Şanţuri. De-atunci le-a tăiat pofta la cei dela Şanţuri să mai vie cu steaua la noi. Cele trei-patru zile ale Crăciunului, numai după stea ne ţineam; pe urmă începeam să se pregătim de plugusor şi de sorcovă. Noi ne duceam mai mult cu plugusorul, căci sorcova ziceau că e a fetelor, de aceea nu prea eram băgaţi în seamă, aşa că le lăsam pe ele. Flăcăii se pregătiau şi ei de arat: Luau un plug de cele mari pe care îl împodobiau cu hârtie colorată apoi înbrăcau 4 sau 2 boi numai în ciucuri. Cu plugusorul ne duceam în ajunul lui Sf. Vasile, către seară şi cântam „Sfântul Vasile de mâine" sau „Mâine anul se'noeşte", iar flăcăii spuneau povestea lui „Bădica Trajan".

Odată aflasem un cântec nou: „Toate rândunelele" pe care nu-l mai ştia nimeni. Ce necaz era pe ceilalţi că nu-l ştiau! Numai Iordache al lui moş Vişan a făcut ce-a făcut şi-a născocit şi el unul: „La tulpina cu doi meri"...

La plugusor ne da bani, câte cinci parale sau zece bani şi carne, pâine sau cozonac, dar pe cei mari, după ce trăgeau brazda în curte, îi dăgau în casă şi-i cinsteau, apoi le dau câte 1 leu sau doi. Cu plugusorul umblam până ce se înopta de tot; abia atunci ne duceam aca-

să, da' de culcat nici gând căci ne potoliam noi şi începea „Vasilca", „Craii", „Strunga" şi multe altele şi-apoi trebuia să iau parte la turnatul plumbului şi la toate cele câte le făceau ceilalţi ai casei căci acum le venia rândul lor. Astea începeau încă dela masă. Soru-mea cum băga prima bucăţică în gură, ucepea s'o mestece şi apoi în loc s'o înghiţă, o scotea din gură, o lua în mână şi ieşea afară şi asculta; şi din cotro auzia vre-un lătrat de câine, într'acolo zicea că are să se mărite. După ce mâncam mama punea piftia, iar oasele cari nu mai trebuiau le dădea soru-mei care le punea într'o strachină pe pragul uşei şi nu ştiu ce tot spunea din gură, că nu puteam auzi nimic. Atât doar putusem afla că trebuia să vie un câine să ia un os şi încotro fugea cu osul, iarăş într'acolo se mărita. Pe urmă se ducea cu celelalte fete de prin vecini în grădină. Moş Mihai era între ele, că el le dăscălea şi eu după moş Mihai cu gura căscată să văd ce drăcie mai le'nvaţă. Se duceau la un par şi începeau să numere înainte până la al nouălea şi pe acesta îl legau cu un fir de lânică roşie. A doua zi fiecare avea să-şi vadă parul şi cum avea să fie parul de drept şi de frumos, aşa trebuia să fie şi soţul. Al soru-mei se nemerea tot mereu lung şi cu un vârf de coajă care trecea mai sus de par. Moş Mihai zicea că bărbatul ei are să fie înalt şi să aibă servici în armată şi aşa a fost. De la pari mergeam iar cu toţii la vaci, căci şi acolo era alta: Se ducea şi da cu piciorul în vacă: Di, boală! dar vaca, care era culcată jos, nu se mişca de loc. Atunci zicea: „Di la doi", „di la trei" şi la a câtea oară se scula, după atâţia ani avea să se mărite.

După asta făcea „puntea": Lua o strachină în care punea un smoc de busuioc, un fir de lânică şi mai multe lucruri pe cari nu le mai ţin minte. De multe ori punea şi salba şi câte un inel. Noaptea avea să-şi viseze sortitul, iar a doua zi dimineaţa se ducea să cerceteze şi dacă era promoroacă pe busuioc şi sortitul avea să fie bogat, iar de nu găsea promoroacă, avea să fie sărac.

Veniau apoi spre casă, dar par'că tot nu se'ndurau s'o sfârşească şi numai ce le vedeai că-şi ridicau ochii sus, sus pe cer, se uitau fiecare la câte o stea şi începeau:

„Stea frumoasă şi luminoasă!
Eu voiu dormi, da' tu nu dormi
Ci te du 'n lume, peste lume
La ursitul meu anume
Şi mi-l adă prin pădure
Şi prin sat fără ruşine
Adu-mi-l la noapte'n vis
Pe ursitul ce mi-i scris"...

Peste noapte trebuia neapărat să-l vadă în vis. Se vede că aveau mare încredere în puterea acelei stele, căci par'că intrau mai liniştite'n casă. Aci găsiam pe mama care se pregătia să'nşire cepele pe masă ca să vedem ce lună e secetoasă sau ploioasă. Pe urmă începeam turnatul plumbului. Asta îmi plăcea mai mult ca toate. Punea într'o lingură o bucată de plumb, îl topia şi-l arunca într'o strachină cu apă zicând: „In norocul lui cutare!" Acolo lua fel de fel de forme după care mama ne tălmăcia norocul. Mie mereu mi se făceau coroane şi în fiecare an luam coroană la examen. Formele astea le păstram mai pe toate în odaia cea gătită. In timp ce mama turna plumb, fetele făceau „mincinuni", iar bunica turna „oul" în pahar, căci şi acolo ieşea câte ceva!

După asta mama se ducea să se culce; numai bunica nu... Dânsa lua oglinda cea mare din perete, se ducea într'o odaie şi cu două lumânări în mână, se uita în oglindă că avea o faţă moartă şi o vedea în oglindă în toţi anii, în seara aceasta. Atunci să n'o fi supărat-o cu ceva că era foc şi pârjol. Atât că noi eram prea ocupaţi cu „pusul oalelor". Se luau mai multe oale cari se puneau cu gura în jos. Sub ele se punea: piepteni, bani, cruce, inel şi fel de fel de lucruri. Se lega fiecare la ochi şi după ce se 'nvârteau oalele trebuia să pună mâna pe o oală. De era sub ea bani, şi ursitul avea să fie bogat; de era cruce, avea să fie cinstit; de era pieptene avea să fie sărac ş. a.

Şi o ţineam aşa cu „Oalele" până ce începeau să răsune goarnele cari vestiau sosirea lui Sf. Vasile. Dar câte obiceiuri frumoase nu mai erau atunci!...

Stau azi şi mă gândesc cum s'au dus timpurile acelea şi cum de s'au pierdut obiceiurile de-atunci...

Frumoase erau timpurile, frumoase erau şi obiceiurile! Vine Crăciunul acum şi par'că nu-l mai aştept cu atâta nerăbdare căci nu mai are nimic din ce avea odinioară. Nici „Colindeţea", nici „Pluguşorul", nici „Steaua" şi nimic, nimic n'a mai rămas din ele. Doar câţiva, cei mai sărăcuţi de mai pleacă cu „bună-dimineaţa" şi cu „grâul" pus la Sf. Andrei căci ceilalţi zic că „nu şade frumos" au ce mânca acasă copiii lor!...

Mă 'ntreb, cum de s'au schimbat aşa de repede timpurile şi cant să sugrum în mine durerea care năvăleşte ca după o îngropăciune!...

20 Dec. 1921.

I. Nicolescu-Poenele.

Crăciunul

1916. — Fu ţara 'ngenunchiată şi împărţită 'n două. Duşmanul cu putere cercat-a s'o sdrobească, Mureau de foame pruncii. In iarna înverşbită, o parte din oştire, cu răni nevindecate, îşi târâia viaţa prin lagăre vrăşmaşe, Ei n'aveau sărbătoare, nici pâine, nici căldură. Ii înălţa credinţa, dar foamea-i dobora!

Cultura omenirii, o prăvălise schija, tot ce zidise dânsa prin muncă încordată, se mistuise 'n flacări.

N'a fost Crăciun, ci jale. Pe străzile 'nfundate nu se zăreau copiii pornind în cânt, cu steaua.

O casă bombardată adulmecă blestemul. Aşteaptă răzbunarea, dar când are să vie? Crăciun, Crăciun prea sfinte nu-i săfârma, ci scapă-i.

1917. — E anul mântuirii ce-aduce Mărăşeştii, Oituzul şi Mărăştii. In dansul morţii, oastea, sărbătorea Crăciunul. Durere şi isbândă, căci Oltul e la duşman.

Străin la tine 'n ţară, şi tot mai rabzi voinice? nevasta şi copiii, în jug să stee încă? Teavântă şi răstoarnă din calea-ţi inamicul, că'n sat la tine-i jale, şi trist mai e Crăciunul. Şi nu zăreşti copii pornind în cânt cu steaua. O casă bombardată adulmecă blestemul. Crăciun, Crăciun prea sfinte, nu-i sfărâma, ci scapă-i.

Carpaţii pentru care atâţia mii muriră, Carpaţii fala noastră şi-a neamului comoară, Dobrogea pentru care s'a stins atâta oaste, duşmanii vor s'o smulgă, răsplată că Românii în luptă-i ţinturiră să zămisleasca Pacea. *Dar nu e sărbătoare* sub jug străin, se ştie. Oşteni se 'ntorc din lagăr, ar fi murit mai bine, decât acas' să vie. Căci coiful dă poruncă, iar slugi sunt prizonierii.

Ce trist mai e Crăciunul, când ţara-i subjugată! Dreptatea însă 'nvinge, nădejdea nu-i pierdută. Copiii se vor duce la an cu Moş Ajunul şi n'o să mai cerşească, pribegi, din poartă 'n poartă. Tăcerea se topeşte, iar tunul iar răsună.

1918. — Duşmanu-i pus pe fugă. Un fulger de urale din piepturi se ridică. Carpaţii sunt ai noştrii. Ardealul, tot 'nainte... Unirea... tuturora. Ce visuri, ce isbândă... Şi câtă sărbătoare! Crăciunul este vesel... căci am avut credinţa în ţară şi în Rege.

1919. — Avem un nume astăzi, şi-o ţară, prin isbândă.

1920. — In voie bună fiii pornesc cu Moş Ajunul. Putem în bună pace să ne serbăm Crăciunul.

1921. — E veselie 'n ţară, Banatul însă plânge.

Angelo Stătescu

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Povestea vieţii lui Vasile Alexandri

de **George Valsan**

Membru al Academiei Române, Profesor Universitar.

Pagini de poezie.

Ne-am hotărît să vorbim numai de viaţa lui Alexandri.

Dar pe cine l-ar răbda inima să treacă pe lângă un lucru frumos fără să-l privească de aproape şi să-l îndrăgească!

Să deschidem deci la întâmplare minunata carte „Pastelurî": Iată iarna, când se pornesc ninsorile:

Ziua ninge, noaptea ninge, dimineaţa ninge iară,
Cu o zale argintie se îmbracă mândra ţară...
Tot e alb pe câmp, pe dealuri, împrejur, în depărtare
Ca fantasme [1]) albe plopii înşiraţi se pierd în zare
Şi pe 'ntinderea pustie fără urme, fără drum,
Se văd satele pierdute, subt clăbucii albi de fum.

Apoi când vin viscolele iernei dinspre miază-noapte, spulberând zăpezile, îndoind codrii:

Fericit acel ce noaptea rătăcit în viscolire
Stă, aude în câmp lătrare şi zăreşte cu uimire
O căsuţă drăgălaşe cu ferestrele lucind,
Unde dulcea ospeţie îl întâmpină zâmbind

In sfârşit „lumina e mai caldă şi în inimă pătrunde. Sosește primăvara. Poetul se înduioşează ca un copil înaintea celui dintâi semn de viaţă:

O Doamne, iată-un fluture ce prin văzduh se pierde!
Pe care 'ncet se urcă un galben gândăcel
Şi subt a lui povară îl pleacă 'ncetinel.

Venise primăvara! Cu cât drag nu vorbeşte Alexandri de cucoarele în calea cărora sar copilaşii cu pieptul desgolit, de toporaşii înfloriţi pe subt frunze, de mieii tineri care zburdă prin păşune!

Lumea-i toată 'n sărbătoare
Ceru-i plin de ciocârlii,
Vin Florile cu soare
Şi soarele cu Florii.
Păcat, zău, de cine moare
Şi ferice de cei vii!

Din frumuseţe în frumuseţe ajungi către sfârşitul cărţii până întâlneşti pe Rodica.

Purtând cofiţa cu apă rece
Pe ai să umeri albi rotunjiori,
Juna Rodică veselă trece,
Pe lângă junii semănători.

*

Ei cu grăbire îi sar în cale
Zicând: Rodică, floare de crin
In plin să-ţi meargă vrerile tale
Precum tu, dragă, ne eşi cu plin!

*

S'ajungi mireasă, s'ajungi crăiasă!
Calea să-ţi fie numai cu flori
Şi casa casă, şi masa masă,
Şi sânul leagăn de pruncuşori!

*

Cu grâu de aur o împresoară,
Apoi cofiţa întreag'o beu,
Copila râde şi 'n cale-i zboară,
Scuturând grâul din părul său.

Poesia aceasta e ca o icoană a întregei poesii a lui Alexandri. Ca Rodica, tot aşa de senină, de veselă e şi poesia lui. Şi ea umblă numai prin mijlocul florilor şi grânelor; şi ea răcoreşte sufletele celor ce o citesc, şi după fie-care citire ne simţim sufletul îndreptat spre urări de bine şi spre iubire faţă de toată lumea. Aşa a fost Alexandri. Pe el nu l-a răbdat inima să facă pe cine-va să suspine — chiar în poesie — fără să-i răsplătească apoi cu bucurie suspinul. El nu se vaită, nici nu visează. El ne spune toate senin, vesel, plin de neastâmpăr, iubitor de zgomot une ori. E sărăcie şi rău de multeori la ţară, dar Alexandri şi-a zis că cu acelea trăim mai tot timpul, aşa că, în poesie măcar să nu ne mai aducem aminte de rău. De aceea chiar în vremuri grele de viscol sau de furtuni, câmpia la el e frumoasă, de aceeaşi la el în tot d-a una întâlnim ţărani în versminte de sărbătoare, cu zâmbetul pe buze şi cu pacea în suflet.

Şi acum să spicuim dintr'o altă carte, cea mai plină de închipuiri frumoase a lui Alexandri: *Legende*. Vom alege numai două povestiri.

Legenda ciocârliei: A fost odată o copilă de împărat, Lia, care era atât de frumoasă că se dusese vestea despre ea în tot largul pământului. Veniau crai şi împăraţi ca s'o ceară de soţie, însă ea nu vrea pe nimeni. Numai când se uită la soare i se umpleau ochii frumoşi de lacrămi, căci ea iubia soarele. La urmă nu se mai putea stăpâni şi în revărsat de ziua porni pe un cal năzdrăvan spre palatul soarelui.

Se duce calul Graur spre codrii de stejari,
In care greu se luptă balaurii cei mari
Cu pajuri năzdrăvane născute în ceea lume;
Prin locuri unde şerpii, brilianturi [1] fac din spume,
Şi zmeii fac palaturi de argint cu turnuri dese
Ca 'n ele să ascundă frumoase 'mpărătese...

Aleargă fără odihnă 9 zile şi 9 nopţi şi în amurg ajunge într'o întinsă vale verde care e mărginită de albastra zeamoasa mare şi în mijlocul apelor, departe, se vede raiul în care se înalţă palatul soarelui. Cu ajutorul unui alt cal care ese din mare, înoată până la ostrovul soarelui. Aici iarba e vie şi altoltă cu raze. Lia intră în pa-

[1]) vedenii.

[1]) Diamante.

Să nu ne pierdem obiceiurile

Multe şi frumoase sunt obiceiurile noastre româneşti şi mai cu seamă cele de Sf. Sărbători ale Crăciunului. Fiecare obicei îşi are însemnătatea lui în „Istoria Neamului-- căci fiecare e rupt din viaţa strămoşilor noştri. Colindul, Pluguşorul cu povestea lui „Bădica Traian--, Sorcova, Steaua, Iordănitorii, toate, toate ne sunt sfinte căci sfânt este pentru noi tot ce e rămas dela strămoşii noştri. In ele se oglindeşte viaţa lor, obiceiurile lor şi ele ne sunt cea mai mare dovadă că ne tragem din cel mai vestit popor: „Poporul Roman". La mulţi dintre noi ni se pare că ar fi o ruşine să ne trimitem copiii cu „Colindul", cu „Pluguşorul" şi cu „Sorcova" căci ne mulţumim să zicem:

„Dar ce, n'am eu destui covrigi şi bani să-i dau? Pentru ce să-mi trimit copilul să capete?!...

Şi nici nu ne închipuim ce greşală mare facem, când judecăm astfel!... Căci oare, n'am fost şi noi cândva ca ei? Nu aveau şi părinţii noştri bani şi covrigi? Şi cu toate astea ne duceam, căci oricât de mulţi covrigi am fi avut acasă, tot nu aveau gustul celor din sat, fiind că acela erau covrigii „noştri" câştigaţi de noi cu „bună dimineaţa". Nu bucuria că am câştigat şirul de covrigi, ci bucuria că am colindat, era mare. Şi din bucuria asta rămânea în sufletul nostru ceva care nu se putea uita aşa lesne. Răscoliţi numai câteva clipe în sufletul dv. şi veţi găsi acolo într'un colţişor toate păţaniile cu colindul şi cu pluguşorul şi veţi simţi azi ceeace aţi simţit atunci. Pentruce dar, să fim noi mai vitregi decât părinţii noştri? Pentru ce să nu ne lăsăm copiii să simtă şi ei bucuria sfântă pe care am simţit-o şi noi odinioară: aceea că au putut vesti „Naşterea Celui prea sfânt?"...

Să îndepărtăm dela noi gândul că avem destui covrigi şi bani şi să lăsăm copiii să guste din fericirea obiceiurlor strămoşeşti. Oprindu-i, nu facem decât să îndepărtăm obiceiurile lăsate de moşii noştri, nu facem decât să înmormântăm şi puţinele obiceiuri frumoase cari ne-au mai rămas şi asta însemnează că ne este ruşine de neamul din care ne tragem.

Dacă aveţi inimă de Român în dv., desbrăcaţi haina mândriei şi lăsaţi copilaşii să continue obiceiurile noastre sfinte, să nu se piardă şi astea puţine câte ne-au mai rămas căci cu ele se pierde ce avem mai scump: Dovada obârşiei din care ne tragem!...

I. Nicolescu-Poenele.

Onorată Redacţie!

Foiţa gazetei d-voastră din Nr. 30 cu titlul „Privelişti din Bucureşti"—„Mame" o am cetit şi recetit impresionându-mi mult sufletul. Intâmplarea descrisă mi se desfăşură ca un tablou vivant înaintea ochilor sufleteşti. Multe mame şi soţii vor fi cetit această foiţă — dar impresiunile au fost variate după conţinutul sufletelor lor. Una ştiu, că fiecare a putut să tragă ceva învăţătură.

Istorioara din foiţă pe baza asocierii ideilor mi-a prezentat un alt tablou vivant—doară nu mai puţin instinctiv — cărui tablou am avut fericirea ori nefericirea a-i fi martor ocular.

Vi-l descriu — şi odată — de veţi afla de bine, îl veţi publica în foiţa d-voastră — pentru care scop vă autorizez să faceţi în formă şi ceva schimbări — dacă s'ar cere.

In anul 1919 am fost trimisă ca delegata liceului de fete din Beiuş la congresul prof. din Iaşi. In cale spre casă am fost silită să petrec câteva ceasuri în o gară mai mare din Ardeal. Am intrat în sala de aşteptare cl. I şi cum nu avusem nici gazete la îndemână, mă distrăgeam făcând studii de oameni. Şi mi se dete ocaziunea rară pentru acest scop. După ce-mi ocupasem locul într'un colţ al salei, nu peste mult intră o pereche — la tot cazul erau căsătoriţi: femeia mi se părea cam de 26—28 ani, iar bărbatul cam de 30—32. După îmbrăcăminte judecând ar fi fost o familie de proprietari de pământ. Vin ambii până la masa din apropierea mea, îşi pun bagajele pe masă, iar domnul se adresează către soţia sa cu următoarele cuvinte: Irino, tu ai grije de bagaje, că eu es puţin şi îmi cumpăr câteva jurnale, ţigări, apoi voiu scoate bilet şi voiu veni aci. Am timp, că trenul nostru nu va pleca până peste vre-o două ore! Şi cu aceste ieşe din sală, fără ca să-i aducă soţiei sale vre-un scaun, că din întâmplare acelea de lângă masa cu bagajele lor erau toate ocupate.

Femeia—frumuşică, îmbujorată la faţă — îşi aduse un scaun, apoi îşi drege puţin toaleta, îşi leagă şi desleagă pachetele, mai pe urmă se dă în vorbă cu o fetiţă cam de 15—16 ani, care se aşezase de mai 'nainte tot la aceeaşi masă. Din conversaţia ei liniştită s'a văzut că are nervi sănătoşi şi se putea deduce că n'a avut decepţii mai mari în viaţă. Imi făcu impresia unei mame bune şi soţii devotate, a unei femei fericite.

Cum îmi câştigase simpatia, eram chiar decisă să intru şi eu în conversaţie — dar iată, că o scenă ce a atras atenţiunea tuturor celor din sală — m'a abătut dela temă. Anume: Iacă se deschide uşa salei cam cu vehemenţă şi intră înnăuntru altă pereche tânără elegantă, fără nici un bagaj. Domnul caută împrejur, află un loc ce-l ţinea potrivit să-şi aşeze domniţa, trase un fotoliu comod la dispoziţia d-nei apoi să despărţi de dânsa cu cuvintele: Scumpa mea, eu am să caut după un prieten care trebuie să sosească şi el cu trenul cel mai apropiat. Iţi voiu aduce o gazetă să te distragi până ce eu voiu isprăvi vorbele cu dânsul! Apoi schimbară o privire drăgăstoasă şi el dispăru ca să apară din nou peste câteva momente cu o gazetă şi un buchetaş de flori, ce'l oferi soţiei sale, căreia îi radia faţa de fericire, când îi întinse mânuţa să-i mulţumească. El o sărută cu foc apoi iarăşi dispăru.

Cum era aerul cam condensat în sală, am cugetat să ies puţin în grădina din apropierea gării, mai ales că întâmplarea aduse în sală pe un fost elev al soţului meu, prof. la liceul din Beiuş — pe care îl rugai să mă însoţească la puţină mişcare în liber. Cum am făcut câte-va tururi prin parc, pe cine zăresc pe o laviţă!? era proprietarul, care eşise din sală. Cetea gazete. Ne aşezarăm şi noi pe o laviţă din apropiere pe câte-va minute. Şi ce ni s'a dat să vedem! Vine o damă îmbrăcată elegant, văpsită şi parfumată de cugetai să-i sosită să facă reclamă unei parfumerii. Să aşează şi dânsa pe laviţa unde şedea proprietarul nostru. Incepe a-l fixa cu privirea, el se pare adâncit în cetire, nu reacţionează. Ea scoate batista, îşi face vânt, că era căldură mare, apoi îşi scapă batista, firește prefăcându-se că fără voie. El o ridică şi i-o dă, dar fără să o privească măcar în faţă. Cum se apleca şi ea cu dânsul deodată după batistă, îşi atinse mânile şi asta numai din întâmplare... ori după un plan al ei? dânsa cere mii de scuze, ar începe conversaţie, dar se vedea că domnul nu e dispus la aşa ceva. Dânsa se trăgea tot mai aproape de el şi când el îşi ridică puţin privirea dela gazetă, se folosea de ocaziune şi îi trimetea nişte priviri arzătoare, cum numai astfel de dame ştiu face. Noi ne-am sculat să mai facem un tur. Şi când am ajuns iară la locul unde erau ei, îl vedeam gesticulând vehement pe d-lui şi am auzit curat vorbele: Doamnă, lasă-mă în pace! eu sunt căsătorit, am soţie pe care o iubesc şi nu a-şi înşela-o nici odată! M'am făcut că nu-i aud, îmi era greu de băetul care mă acompania, că în prezenţa lui mi se dă să aud astfel de vorbe. Am părăsit parcul şi am mers în ospătărie, să iau o cafea. Şi pe cine am să văd! Pe domnul elegant, care îşi lăsase soţia în sala de aşteptare după ce o încărcase cu toate atenţiunile. Luase şi dânsul o cafea. Şi iată o surprindere şi mai

---

latul luminos cu gândul că va întâlni soarele, dar dă de bătrâna lui mamă

„Cu genele căzute pe ochi ca o naframă".

Aceasta trăeşte în lumină şi mărire, dar tristă şi orbită de veşnica lucire a soarelui. E ursită să vază numai când fiul său e în primejdie. Bătrâna, auzind paşi, tresare şi întreabă: „Cine e? Cine a îndrăznit să caice prin locuri necălcate de pamânteni?" La glasul dulce al fetii, ea răspunde că dacă e fecior să rămâie, iar dacă e fată să plece din palatul soarelui, copil fără păcate. Pe când fata sta la îndoială se aud afară caii soarelui care se întorceau. Cum o vede pe Lia, soarele se simte cuprins de iubire, dar mama îngrijată, care se întreabă dacă străinul nu cum-va e fată, că prea are glasul dulce şi duios, pune în patul străinului flori. Dacă va fi băiat se vor veşteji, dacă va fi fată vor înflori mai mult. In zori, bătrâna trezindu-se din somn, simte o lumină ciudată umplând lumea, dibuind se duce la patul străinului, şi vede (căci dragostea de mamă o face să vadă) florile proaspete.

Incredinţată că străinul a fost o fecioară aleargă la fereastră şi pe cer zăreşte pe Lia alături de flu-său care dăduse lumea uitării şi scăpase hăţurile cailor de la carul său. Lumile cuprinse de flăcări priveau un alt soare — Lia — lângă soare. Bătrâna blestemă pe copila care-i răpise feciorul şi îngrozită de ce vede cade moartă, dar şi blestemul se sue până la Lia.

Şi-a soarelui mireasă, lovită, ful-
[gerată
Din ceruri cade 'n mare lucind ca o
[săgeată.

Şi de atunci a luat înfăţişarea de ciocârlie.

„Ce veşnic către soare se 'nalţă
['n adorare
Chemându-l, primăvara, cu dulcea ei
[cântare".

Această legendă cu toate că une-ori e încărcată cu lucruri de prisos, e una dintre cele mai frumoase poesii ale lui Alexandri. In ea se arată închipuirea lui Alexandri mai largă, mai strălucită de cât ori unde. Descrierile sunt de-o măreţie cum rare ori s'a ajuns la noi. Când citeşti legenda aceasta ţi se pare că te scalzi în lumina soarelui despre care e vorba, iar la început în câte-va versuri e adunată întreaga lume de bazme.

De când erau ca farba, anticii[1]) codrii
[deşi
Şi nici ca muşuroae Carpaţii urieşi
Şi viile profunde[2]) şi latele văi cele
Ca pe o apă lină uşoare vălurele.
De când în lume lupii erau păstori
[de oi,
Şi urşii cu cimpoae mânau cirezi
[de boi;
De când purta'n cosiţe Ileana Cosin-
[zeană
O floare cântătoare, o floare naz-
[dravană.
N'a fost copilă'n viaţă mai dulce,
[mai aleasă.
De cât frumoasa Lia, fecioară 'mpă-
[rătească.

Legenda istorică *Dan, căpitan de plai* slăveşte vitejia strămoşilor.

Dan fusese un mare viteaz în vremea lui, însă acum la bătrâneţe, trăia în munţi singuratec, gândindu-se cu intristare senină că în curând va trebui şi el să moară. Dar într'o zi aude pe doi stejari bătrâni de veacuri, şoptindu-şi în freamătul lor că'n ţară au năvălit Tătarii şi că aceştia ard satele, holdele şi codrii şi iau în robie copii. Bătrânul aude şi nu-i vine să creadă dar văzând cum stolurile de vulturi coboară spre câmpie chemate de mirosul sângelui, înţelege că acesta e adevărul. Îşi desprinde paloşul din cui, strânge chinga calului, îşi face a cruce şi porneşte spre şes. Pe seară ajunge la casa lui Ursan, om aspru, care creştea herghelii de cai. Ursan era un viteaz. El dormea noaptea pe buzdugan şi odată prinsese în luptă pe Hanul Mirza. Dan intră şi îi spune ce nevoi calcă ţara. Ursan e gata de drum, îşi chiamă copila Fulga, o voinică fecioară care aleargă din zori până în amurg călare. Ea prinde şi îmblânzeşte un cal sălbatic pentru tatăl său şi pe seară cei doi viteji pornesc. In curând se arată luna „păduri, movile, râuri, apar căzute în visuri".

„— E roşie luna! zice din doi cel mai
[bătrân.
„— E luna însetată de sânge de
[păgân!"
Răspunde cel mai aspru... Şi puii lor
[de zmei
Se duc trăgând doi spectrii[1]) de um-
[bră după ei.

In zor ajung la locul luptei. Se dau jos de pe cai şi privesc în vale:

Cinci sate ard a flăcări pe câmp, şi
[fumul lor
Se 'ntinde ca o apă, pluteşte ca un
[nor...
Prin fum se mişcă umbre fugînde
[rătăcite,
Copii mărunţi şi mame şi fete des-
[pletite,
Şi cai scăpaţi în fugă, şi câini şi boi
[în turme
Goniţi de tătărimea ce calcă pe-a lor
[urme.
Iar lângă Nistru multă urdie tătă-
[rească
Năprasnic se ucide cu ceata româ-
[nească.

Cei doi viteji se înţeleg să intre în duşmani unul de la răsărit şi unul de la apus; amândoi se aruncă în Tatărime şi cât se roteşte buzduganul lui Ursan ori paloşul lui Dan se fac ochiuri goale de jur împrejurul vitejilor. Astfel cosesc la vieţi în floare, până ajung de se întâlnesc şi îşi încrucişează armele.

— Noroc ţie Ursane! — Şi ţie tot
[noroc!

(Va urmă)

---

[1]) batrânii
[2]) adânci

[1]) vederii

mare! Intră şi dama cea pudrată şi văpsită cu care am avut onoare în parc! Şi să aşează lângă domnul nostru cel elegant. Ce-o fi vorbit, ce n'o fi vorbit împreună nu am auzit, că eram la o masă mai îndepărtată. Dar când am ieşit din sală, am vóit să ajung în urma lor căci şi ei eşiră cu lumea. Am auzit curat din şoaptele ce le-au schimbat împreună, când se despărţită deodată la uşa ospătăriei, că îi dăduse „rendez-vous" domnul ce simula atâta dragoste faţă de soţia sa în sala de aşteptare, de oricare dintre noi îl ţineam de cel mai amorezat şi mai fericit soţ!

Iată doamnelor, câtă învăţătură putea lua din aceste mici episoade ale vieţii!

De multe ori atenţiunea şi dragostea mare ce-o dovedeşte un bărbat, mai ales în public, faţă de soţie, ascunde fapte mârşave (cu intenţiunea de a seduce). Oamenii naturali — cu mai puţine formalităţi — pot să aibă o inimă mai nobilă, un suflet mai mare şi eu presupun, că sunt totdeauna mai credincioşi.

Mai ales rău fac femeile de azi, cari pretind dela soţii lor, a căror nervi s'au zdruncinat pe câmpul de luptă, ori au slăbit în lupta grea ce-o ducem cu viaţa de azi, să fie pururea complezanţi, atenţi, şi să le facă curte ca pe timpul când erau miri. Să luăm întotdeauna starea sufletească a soţilor noştrii când ne aflăm jignite prin maniera-lor, dar fireşte şi d-lor trebuie să ştie, până unde le este permis să meargă! Să probeze a-şi stăpâni nervii!

O parte din publicul ce era în sală, se vedea mirată de maniera d-lui, care îşi lăsase soţia în sală, fără să-i fi căutat măcar scaun, pe care să şadă. Poate era şi el dus pe gânduri de valurile vieţii! Dar ce-ar fi zis publicul din sala de aşteptare despre domnul elegant, care oferise buchet soţiei sale şi îi săruta mâna cu atâta vehemenţă prefăcută şi apoi peste o oră dă rendez-vous la alta?

Baia-Mare, la 10 Dec. 1921.

Prof. Marta Iepure Fabian
Prezidenta Reuniunii Femeilor.

Mi-a spus o vrăjitoare

Mi-a spus o vrăjitoare,
Mi-a spus norocul vieţii
S'o bată fericirea
Şi anii bătrâneţii,

Că ea mi-a spus de-o fată
Ce stă către apus,
De-o fată cu ochi negri,
Şi numele mi-a spus

„Atât e de frumoasă
Mireasa dumitale,
De când vrăjesc în lume
N'am mai văzut pe cale".

Şi-atât noroc îmi spuse
Încât, cum mă privea,
Părea că poartă ură
Pe fericirea mea...

G. TALAZ.

DE VORBĂ CU CITITORII NOSTRI

Iubite amice,

Te rog să mă erţi, că la scrisoarea ta plină de amărăciune îţi răspund pe această cale a publicităţii. Dar pentrucă tu ataci chestiuni de ordin general, simt nevoia de a împărtăşi şi altora părerile noastre, care se potrivesc aşa de bine. Eşti — după cum îmi scrii — un cetitor credincios al „Culturii Poporului", dar pentru mine eşti şi prietenul cu care am împărţit atâtea bucurii şi dureri, eşti tovarăşul cel mai apropiat cu care am împărtăşit toate nădejdile spre bine, când în vâltoarea luptelor de întregire a neamului, întrezăream strălucitorul soare al românismului, care abia îşi răspândea la orizont primele sale raze. Şi când în vâlmăşagul luptelor de retragere dela Cepari până la Buzău vedeam atâtea priviri descurajate, atâtea mâini strângând nervos şi desnădăjduit arma cu care nu puteau opri puhoiul vrăşmaş, noi doi n'am perdut o clipă nădejdea în dreptatea care trebuia să vină. Nu doar că am fi cunoscut secretele zeilor sau calculul probabilităţilor făcut la mesele diplomaţilor ci, visători entuziaşti, am crezut totdeauna că din aburul sângelui românesc cu atâta îmbelşugare revărsat pe întinsul pământului strămoşesc, trebue neapărat să se înfiripe şi să răsară dreptatea istorică.

Şi în această privinţă nu ne-am înşelat.

Dar tot ne-am înşelat, şi ne-am înşelat amar în altă privinţă. Şi această înşelare a nădejdilor noastre, veşnic năzuind spre drept şi frumos, te face pe tine să fii atât de amărît acum.

Da, da, mi-aduc aminte! Într'o seară, în luptele dela Oituz din toamna lui 1916, când am avut vre-o câte-va ceasuri de răgaz, grămădiţi într'un mizerabil bordei prin care ploaia se prelungea în picături mari şi murdare, îmi grăiai cu ochii strălucitori de nădejdea unor vremuri mai bune care vor răsări după marele războiu. A! cât de încrezător erai tu — şi eu îţi împărtăşeam nădejdile tale — că aerul atât de îmbâcsit de interes personal şi josnic egoism, aer care l'am tras în plămânii noştri înaintea războiului, se va curăţi, cutremurat fiind de răzbubuiturile tunurilor. Închid ochii şi te văd răsturnat pe spate, luminat de licărirea slabă a focului din bordeiu şi, ca prin vis, aud glasul tău:

— Nu se poate să nu ne întoarcem din văpaia morţii cu sufletele curăţite de gunoaiele sentimentelor urîte. Când pe marginea tranşeelor ne întindeam viaţa atârnată de vârful baionetelor, când sub stăpânirea unor sentimente de înaltă jertfă pentru un măreţ ideal, întregul nostru neam a trimis pe câmpul onoarii şi al morţii năprasnice tot ce are el mai bun, este peste putinţă ca din acest vârtej să nu se nască un suflet nou şi este peste putinţă ca eşiţi din tranşee sutele de mii de ostaşi să nu privească cu scârbă spre mocirla interesului personal şi spre cei care ascunşi în gaură de şarpe s'au ferit să sacrifice ceva pentru ţara şi neamul nostru. Nu se poate să nu ridice poporul din adâncimile lui cinstite şi curate, apostoli ai dreptăţei şi adevărului care să înlăture din viaţa socială şi politică pe mincinoşii, hrăpăreţii, pescuitorii de măriri nemeritate, care ne-au înăbuşit atâta amar de vreme. Nu se poate altfel!

Ei, şi iaca se poate!

Spre adânca şi dureroasa noastră surprindere am văzut născând o groază de îmbogăţiţi săraci cu duhul, care se înfig în fruntea noastră îndrăznind să ne călăuzească pe drumul *cinstei şi al dreptăţii*. Vedem o altă groază de indivizi cocoţaţi la înălţimi nemeritate, indivizi cari eri erau nişte bieţi necunoscuţi trăind în cea mai neagră umbră, şi care frângându-şi spinarea şi tocindu-şi buzele cu sărutări de mâini, s'au atârnat de poala vre-unui om mare şi s'au pomenit deodată ridicaţi pe cele mai înalte trepte ale scării sociale pentru ca de acolo ei să ne vorbească de *muncă şi demnitate.*

Iar poporul zăpăcit de această neaşteptată schimbare priveşte mut la frământările urîte de acum şi nu îndrăzneşte să-şi spună cuvântul.

De data aceasta însă, dragul meu, mi-a venit rândul să spun eu că nu se poate să ţină mult această stare.

Fii încredinţat că poporul îşi va spune cuvântul şi toţi acei ce s'au cocoţat unde nu li-e locul vor cădea din nou în umbră. Ceea ce vedem acum e o stare de trecere. Le va veni rândul să se ascundă în gaură de şarpe toţi cei ce au călcat în picioare cinstea, au morfolit adevărul şi au legat la ochi dreptatea, căci pe cea mai cinstită şi legală cale poporul trezit la o viaţă socială de multă vreme dorită, îi va da uşor la o parte pentru a face loc celor ce merită.

Eu sunt încredinţat despre asta.

Tu ce zici?

O prietenească strângere de mână.

VLADIMIR NICOARA.

CITIŢI ŞI RĂSPÂNDIŢI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI", ce trăieşte numai prin Voi şi pentru Voi.

De ziua naşterii Domnului

Patru mii de ani au trecut de când unul Dumnezeu a promis omenirii, că-i va trimite Mântuitor, care s'o scape din ghiarele diavolului, s'o ridice din mocirla fără-delegilor, în care a căzut în urma păcatului strămoşesc. Patru mii de ani, şi lumea aştepta cu nerăbdare, căci abia mai putea purta jugul greu, ce l'a dus atâta timp. Nimenea dintre oameni n'ar fi fost în stare să facă destul dreptăţii vătămate a lui Dumnezeu prin călcarea poruncii, nu pentrucă omul fiind o fiinţă mărginită nu putea satisface dreptatea lui Dumnezeu, care este nemărginit: A trebuit să vină El, Cuvântul lui Dumnezeu, Fiul Celui de sus, ca luând trup omenesc, să aducă jertfa supremă pentru mântuirea noastră. Şi a venit în ziua de azi. Acolo departe în cetatea lui David, ce se numeşte Betleem în ieslea unui grajd stă culcat pruncul Isus, Domnul nostru, iar cetele îngereşti în bucuria lor mare cântă: „Mărire întru cele de sus lui Dumnezeu, şi pe pământ pace, între oameni bună voire" (Luca 2.14). Mărire Ţie celui ce ne-ai arătat nouă lumina, mărire Ţie Dumnezeule, care prin venirea ta pe pământ ai deschis nouă împărăţia cerurilor. — Nu cunoaşte şi nu poate limba omenească a spune toate bunătăţile aduse nouă de Mântuitorul Isus prin întruparea şi petrecerea Lui aici pe pământ. Multe ne-a arătat şi ne-a spus, la multe ne-a învăţat, de data aceasta însă, să examinăm însemnătatea cuvintelor Lui: „eu sunt calea, adevărul şi viaţa".

După căderea neamului omenesc, Dumnezeu nu a lăsat pe om în grija sorţii, ci necontenit i-a făcut atent la tot ce e bun, i-a arătat calea pe care mergând să-şi ajungă scopul său. I-a vorbit prin semne şi prin profeţi. De câteori n'a zis Domnul omului: „Fiule de vor căuta păcătoşii să te ademenească, tu nu te învoi (Pilde 1.10), caută calea cea bună, urmează învăţăturilor mele şi fericirea-ţi va fi răsplata. „Nu opri binefacerea celui sărac, de stă în puterea mânii tale a o face" (Pilde 3. 7); ajută-l pe el, că toată bogăţia ta dela mine este. Încunjură necurăţia, că „picioarele ei duc la moarte şi paşii săi ies la mormânt". Fereşte-te de lenevie şi fii gata totdeauna a-ţi face datorinţa. „Mergi la furnică şi vezi căile ei şi fii înţelept" (Pilde 6. 6). Dacă tu, ca coroana făpturilor nu ştii preţul timpul, du-te la acest animal sârguincios, învaţă dela el şi agoniseşte cu muncă cinstită tot de ce ai lipsă, până nu va trece timpul. Iubeşte binele şi urăşte răul din tot sufletul tău, căci „precum un om nu este stăpân pe vânt, şi nu poate opri vântul; şi precum nimenea nu este stăpân pe ziua morţii; şi precum nici o scăpare nu este în războiu, aşa nici răutatea nu va scăpa pe cei ce o fac" (Eclesiast. 8. 8). De eşti mai bogat, mai cuminte ca alţii, nu te îngâmfa, „căci urît este Domnului cel ce are inimă îngâmfată (Pilde 6. 5). Ascultă de binevoitorii şi mai marii tăi, „păzeşte, zic ţie, cuvântul regelui şi cuvântul jurământului lui Dumnezeu" (Eclesiast. 8, 2).

Acestea erau pildele pe cari le punea Dumnezeu înaintea omului, ca învăţând din ele, să caute adevărul. După venirea lui Isus pe pământ s'a schimbat totul. Pilda bună nu s'a dat numai prin semne şi cuvinte, ci mai vârtos prin fapte. D. Hristos ne arată prin viaţa sa sărăcăcioasă, că nu numai bogăţia poate feri pe om. A suferit asupriri, bătăi, încununare cu spini şi pe urmă moartea de pe cruce. A umblat gol şi flămând, batjocorit de lumea ticăloasă atunci când numai bine făcea tuturor şi iată El nu se supără pe noi, ci ne cheamă stăruitor: „Vino după mine", „vă învăţaţi dela mine". Iată dar, cum un Dumnezeu pogorându-se pe pământ a luat trup omenesc numai şi numai ca să ne mântuiască. El este calea, Lui să-i urmăm. El, care a părăsit cu drag pompa cerului şi a venit aici la chinuri şi necazuri. El care cu bucurie a îmbrăcat dumnezeirea în trup omenesc, ca să ridce lumea din noroiul fărădelegilor. Şi câţi dintre noi şi dintre cei cari au trăit înaintea noastră nu au părăsit această cale. Au călcat în picioare învăţăturile Lui de dragul bogăţiei, nedreptăţii, desfrâului şi al tuturor ticăloşiilor din lume. — „Să ne petrecem, să ne desfătăm până trăim, că după moarte toate se sfârşesc — zic fiii lumii, şi nu şi aduc aminte nefericiţii, că pedeapsa iadului lor s'a gătit. Pentru aceşti netrebnici în zadar a suferit Isus, în zadar a fost sărac, gol, flămând şi bătut, că pilda lui nu e urmată de ei. „Dar vai vouă păcătoşilor" că „înfricoşat lucru este a cădea în mânile Dumnezeului celui viu (Evr. 10.31).

Isus Hristos prin venirea şi petrecerea sa pe pământ a mai învăţat oamenii a cunoaşte adevărul. Ei în răutatea lor nu voiau a mai deosebi binele de rău, mintea lor făurea numai ură şi pizmă şi tot timpul îl foloseau pentru fapte păcătoase. Şi a venit El Fiul omului ca să arate acestei lumii calea adevărului, calea care duce la cer. „Fericiţi sunt cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate", — zice Domnul — „că aceia se vor sătura". Da, dreptatea, adevărul, va fi călăuză cea mai

sinceră în calea spre fericire. Şi câţi oare dintre noi păzesc calea adevărului? Câţi nu fură, omoară, râvnesc după ranguri şi onoruri nemeritate; câţi nu aleargă zi şi noapte după averi şi-bogăţii pe toate căile permise şi nepermise, şi când le aminteşti şi le spui adevărul, le aduci aminte de învăţătura evangheliei, râd şi-şi bat joc de toate. Nu ştiu nefericiţii: „că hotărît este omului odată să moară, şi după moarte judecata“ (Evrei 9. 27) şi atunci binele cu bine, iar răul cu rău va fi răsplătit.

Pentru a ajunge la bun sfârşit, se recere dela fiecare om, ca să asculte de Isus şi să-i urmeze Lui, doar însuşi Dumnezeu o spune aceasta, când zice: „Acesta este Fiul meu cel iubit, întru carele bine am voit, pe acesta să-l ascultaţi“ (Mat. 17. 5). Dumnezeu, când a trimis pe Fiul său nouă a fost mânat de cea mai mare dragoste faţă de noi, şi se cuvine, ca această dragoste să o răsplătim cu ascultarea şi urmarea învăţăturilor lui Isus.

Al treilea dar, adus nouă de Mântuitorul, este viaţa, viaţa veşnică. „Eu sunt calea, adevărul şi viaţa“. „Eu am venit ca viaţă să aibă şi mai multă să aibă“ (Ioan 10. 10).

Nu s'a îndestulit cu aceea, că prin suferinţele sale ne-a făcut părtaşi fericirii cereşti, nu cu aceea, că a trăit în mijlocul nostru 33 ani, ci drept moştenire ne-a lăsat pentru toate veacurile viitoare trupul şi sângele său sub forma pâinii şi a vinului, ca tot cel ce mănâncă şi bea din ele să aibă viaţă veşnică. Ce bunătate nemărginită, ce dar nepreţuit. Şi care este răsplata? Nepăsarea, disprețul. Lumea aleargă după bunuri trupeşti; respinge crud viaţa veşnică îmbiată ei de Mielul Isus şi e gata, ca pentru o fărâmătură din aşa zisa fericire pământească să răstignească de mii de ori — prin călcarea legii — pe Cel răstignit. Şi vai, ce judecată grea va fi acestor păcătoşi.

Acum însă fraţilor, până nu e târziu, să ne întoarcem către Bunul Isus. Azi în ziua naşterii lui să ne îndreptăm inimile spre El, să ne bucurăm de venirea Lui, să-l rugăm, ca să ne stea întrajutor în lupta grea a vieţii. Să desbrăcăm de pe noi haina fărădelegilor şi îmbrăcând haina virtuţilor să luăm în spate crucea Lui şi să-i urmăm.

TEOLOG.

Adevăruri Cooperatiste

Cooperaţia urmăreşte: înfăptuirea solidarităţii omenirii, întărirea moralei omeneşti şi organizarea consumaţiei prin producţie; şi are la bază: dreptul de proprietate al individului, muncă şi corectitudinea, spre mare deosebire de socialismul bolnav numit „bolşevism“ sau „comunism“ care urmăreşte proprietatea colectivă.

DIN LUME

Grozăviile foametei din Rusia. — Destrăbălata stăpânire a *bolşevicilor* din Rusia nu numai că a stricat sufletele, încât acolo nu mai e frică de Dumnezeu, nici dragoste către deaproapele, dar ea a ruinat şi bunăstarea materială a locuitorilor. In fabrici nu mai lucrează nici a zecea parte din lucrători, iar cari mai sunt, lucrează de frica morţii, căci bolşevicii omoară pe oricine nu ascultă de poruncile lor, după-ce mai întâi l-au supus la cazne înfricoşate.

Ţăranii de doi ani, cu toate că şi acolo s'au împroprietărit, nu mai lucrează decât pământul trebuincios să-şi scoată hrana pentru ei. Anul trecut a mai bătut Dumnezeu Rusia de răsărit şi răsărit-miazăzi cu o secetă mare, care a fost urmată de o foamete îngrozitoare. Amănuntele, cari le povestesc străinii veniţi din Rusia îţi îngheaţă sângele.

In gubernia Cazan nu mai biruesc cu îngroparea celor morţi de foame, aşa că îi aşează grămezi ca lemnele în stânjeni. Caii au fost mâncaţi toţi, acum mănâncă pisicile (mâţele) şi câinii. In ţinutul Başchirilor, trei sute de mii de copii sunt fără hrană şi adăpost. Autorităţile bolşevice au declarat pe faţă, că ei nu au alimente (de ale mâncării) decât pentru cincisprezece mii. Ceilalţi pot dară pieri. Pâne de grâu, secară, orz, ovăz de mult nu se mai găseşte.

Frigul e acum nemaipomenit. Familii întregi se vâră în buţi, unde stau înghesuiţi aşteptându-şi moartea de foame. In gubernia Samara părinţii îşi duc copiii afară la câmp, unde-i lasă să îngheţe de frig. Moartea de frig li se pare mai puţin cruntă decât cea de foame.

Europenii şi Americanii au încercat să-i ajute, dar merge greu, căci nu mai sunt trenuri, decât puţine, afară de aceea căpeteniile bolşevice fură totul pentru ei.

Invăţat român premiat. — Invăţaţii din Madrid, capitala Spaniei, au premiat pe d. dr. G. Marinescu, profesor universitar în Bucureşti şi membru al Academiei Române, pentru că a scris cea mai bună carte despre biologie (ştiinţa vieţii).

N'o să mai fie sărăcie. Un învăţat american a aflat, că un alt învăţat din Germania a descoperit secretul de-a face din plumb sau fer *aur*. Se zice, că lucrul acesta ar fi cu putinţă, dacă s'ar putea produce o căldură aşa de mare, încât ferul şi alte metale să se descompună în părticele, pe cari să nu le mai putem cuprinde cu senzurile noastre. Dar, zice un învăţat englez, până să se poată face aşa ceva, trebue să mai treacă ani. Se vede, că noi ceice trăim acum, nu o să ne putem îmbărtăsi de bloaia de aur.

La Gara de Nord din Bucureşti a ars aripa dinspre Calea Griviţei, tocmai unde erau posta şi telegraful, primirea bagajelor şi ghişeurile de bilete. A ars şi restaurantul de clasa a III-a, precum şi toate birourile cu actele şi mobilele din ele. Focul pare a fi pus de nişte răufăcători.

Intr'o lună e speranţă, ca gara să fie refăcută.

Inmormântare ţigănească în Viena. — In capitala Austriei a murit un ţigan bogat cu numele Petru Bidici. El a fost îngropat cu mare lux şi treisute de ţigani l-au întovărăşit până la mormânt. In sicriul cel foarte scump, rudele şi prietenii i-au pus un biciu, căci fusese negustor de cai, apoi i-au mai pus o tabachere de argint cu ţigări scumpe (dar luleaua?), bani, cravate, gulere domneşti ş. a. Slujba i-au făcut-o mulţi preoţi, carul mortuar a fost tras de şase cai, iar la cimitir a fost aşezat cadavrul într'o criptă (mormânt zidit). Când l-au pus în mormânt, toţi ţiganii de faţă au izbucnit în bocete, aşa că era mare larmă. Vienezii, cari au venit şi ei în număr mare, au avut ce vedea şi auzi.

Sămănăturile. — In România veche şi în Basarabia nu s'au sămănat aceeaş întindere de loc cu cereale de toamnă ca anul trecut. Cauza a fost seceta, apoi frigul cu îngheţ, care a dat curând. In schimb, în Transilvania s'a sămănat aceeaş întindere ca şi anul trecut. Speranţa la grâu mult o avem însă toţi în ceeace se seamănă în Muntenia, apoi şi în Basarabia. Să sperăm, că timpul, care a început să se înmoaie sau se va mai muia, va înlesni harnicilor noştri plugari sămănări nouă înainte de-a veni primăvara.

Cine bârfeşte România noastră? — Evreii (Jidovii) au înfiinţat la Paris un birou de presă (unde se dau ştiri despre Evrei la toate gazetele mari). In fruntea acestui birou e un Evreu Braunştein, care a dezertat din armata română. Intre ştirile pe cari le publică sunt şi de cele privitoare la Evreii din România. Despre aceşti Evrei răspândeşte ştiri, că Românii îi bat, îi omoară fără milă şi îi jefuesc. Aceasta e recunoştinţa, că statul nostru a dat egalitate deplină acestor venetici, cari s'au îmbogăţit şi se îmbogăţesc tot mai mult în ţara noastră românească. Ei şi-au găsit tovarăşi şi în Ruşii fugiţi de groaza bolşevicilor în Franţa. Aceşti Ruşi, nepoţii celorce ne-au răpit Basarabia noastră la 1812, ţipă (strigă) şi ei, că Evreii din Basarabia ar fi chinuiţi şi că se doresc iarăşi sub biciul ţarilor! Să ţinem minte!

Bancnote de cincizeci de mii. In Austria, unde scumpetea a ajuns atât de mare, încât cu o sută de coroane mai că nu ai ce cumpăra, căci chilogramul de untură costă o mie de coroane, carnea de porc şapte sute de coroane chilogramul, o pereche bună de ghete şasezeci de mii, se tipăresc acum bancnote de câte cincizeci de mii de coroane, o sumă, care acolo e mică, deoarece nu poţi cumpăra mare lucru cu ea. Iar afaceri mari de milioane se fac acolo destule. Dar ne putem uşor închipui, câte bancnote ar trebui, ca să plătească cineva cu hârtii de o sută (ar trebui zece mii de bucăţi) sau chiar şi numai de o mie un milion.

Băt.

Despre râurile cari se împreună

Fiecare dintre noi am văzut două râuri cari se împreună...

In sânul munţilor, într'o învârtejire de stânci; sub poalele brazilor negri ca funinginea, ori verzi ca ondularea grânelor în Mai; între dealuri cu livezi nesfârşite de pomi ce-şi plouă rodiile în panere purtate de fete vesele şi de flăcăi şireţi ca nişte Cupidoni; ori pe şesuri largi cât prinde ochiul din zare în zare, pe şesuri cu drumuri cenuşii, pe şesuri cu fâneţe înflorite, ori ruginite de brumă, ori acoperite cu veşmântul lui Ianuar, pretutindeni vom găsi două râuri cari se împreună.

Inhorbotate în spuma brodată de jocul undelor nestatornice şi totuşi eterne, isbite de maluri umbroase, ori prelinse pe margini de albii cu belşug de flori, cele două râuri se întâlnesc, şi 'ntr'un vuet de vâltoare adâncă, cunoscându-se ca doi fraţi se îmbrăţişează în vultoarea sonoră.

Cele două râuri!... şi 'n acelaş vad, către aceleaşi zări, revarsă valuri după valuri şi se scufundă în mări.

Paserile cântă în zori, paserile cântă în noapte, acelaş fulger le răsfrânge adâncul.

Razele răsăritului, lumina amiezii, scânteile amurgului le sărută jocul de oglinzi.

Doina cântată din caval ori clinchetul tălăngilor, dela turmele ce coboară printre muncele, suspinul unui cântec de dor, ori scârţiitul carelor pe drumuri şerpuite pe de-alung de maluri, se amestecă şi cresc în ritmul curgerii lor.

Mireasma florilor le parfumează, noaptea le întunecă strălucirea, stelele sclipesc pe cerul smălţuit şi le anină diamante în salbele albe de spumă.

Şi cele două râuri împreunate slăvesc natura în imnul lor măreţ şi plin de taină, şi natura le binecuvintează, le rânduieşte calea, şi flori le aruncă în cale.

Şi râurile cari se împreună sunt *Unul* — şi noi toţi le cunoaştem.

Când vor fi astfel şi sufletele noastre?

G. Talaz

Colindătorii

A înserat de mult. Licăriri de lumină îşi fac cu anevoe loc prin întunericul ce a învăluit făptura. In sufletele curate ale copilaşilor sălăşluieşte pacea cerească şi bucuria negrăită. Cum să nu sălăşluiască, când noaptea asta e a lor!... De la casă la casă ei umblă şi colindă cu glas dulce şi mângâitor. Am colindat şi noi odată... Ştim destul de bine cântecele de stea. Iarăşi le auzim acum şi nu ne plictisesc. Ele sunt vechi şi totuşi ni se par nouă. De ce? Ne amintesc de frageda copilărie şi de stelele noastre... Trăim clipe de înălţare sufletească şi de dulcioase amintiri, când le auzim. De aceia ni-s dragi colindătorii şi-i ascultăm cu dorinţa aprinsă. De aceea se bucură şi bătrânul cu părul alb ca neaua în noaptea asta blagoslovită de Dumnezeu şi de oameni. Noi nu mai suntem copiii de odinioară!... A trecut timpul cel frumos, s'a întunecat din ce în ce mai mult cerul copilăriei noastre. Totuşi noi vom fi iarăşi colindători. Vom purta ca atunci... dela casă la casă steaua vestitoare a unor vremuri mai bune.

Câtă vreme însă patimile ne vor stăpâni şi ridica pe unii împotriva altora, nu vom putea face un pas pe drumul zilei de mâne. Române, primeşte cu drag colindătorii. Primeşte-i ca pe nişte vestitori curaţi la suflet ca apa de izvor. In noaptea asta-uită toată negura celor ce te apasă şi hotărăşte-te să 'ncepi o viaţă nouă.

Copii nevinovaţi! Umblaţi cu colinda, umblaţi. Vestiţi neamului românesc, că Hristos s'a născut, că vremea izbăvirii s'a apropiat. Răspândiţi departe, tot mai departe vestea, că obcelul străbun trăeşte şi ne întăreşte în lupta de primenire ce s'a început.

Mina Gaspar.

Ungaria

Ceice au lucrat pentrŭ reîntoarcerea fostului împărat Carol pe tronul Ungariei nu au fost încă judecaţi şi pedepsiţi, iar unul dintre ei, Andraşi, a fost liberat din închisoare şi s'a reîntors ca deputat în cameră (dietă).

Dragostea, pe care o au nemeşii (ciocoii) unguri faţă de ţăranii unguri se vede din ştirile următoare:

Un deputat ungur a interpelat guvernul în camera din Budapesta, că nu are de gând să împroprietărească pe mulţimea cea mare de ţărani unguri, cari nu au deloc pământ. El a adus şi câteva pilde de felul cum stau ţăranii unguri. In comuna Chiszomber sunt 5000 de locuitori. iar hotarul comunei e de 6000 de jugăre (peste 10.000 de pogoane). Din aceste jugăre, bieţii ţărani nu au nici o palmă de loc, tot pământul fiind al marilor proprietari. Locuitorii pleacă cu toţii la lucru în Jugo-Slavia (Sârbia), căci proprietarii unguri nu le plătesc decât 15 coroane pe zi (2—3 lei), pe când chilogramul de pâne costă 30 de coroane, aşa că un nenorocit de aceia ar trebui să lucreze două zile, ca să câştige o pâne mică de un chilogram.

Intr'un alt sat unguresc din Ungaria, un boier ungur are 7190 jugăre de pământ, pe când satul are numai 60 de jugăre. Oamenii au cerut dela boier să le dea 13 jugăre de pământ pentru păşune. El le-a răspuns, că mai bucuros îl dă Sârbilor, căci aceştia plătesc în dinari (bani sârbeşti, din cari unul face cât 15 coroane).

Administratorul unui alt boier mare din Ungaria a răspuns ţăranilor, cari îi cereau pământ, că până când Dumnezeu e în cer, ţăranul va avea pământ numai în cimitir (progadie), iar când se va face Dumnezeu ţăran, atunci va da şi ţăranilor pământ.

Aşa îşi bat joc proprietarii de pământ din Ungaria nu numai de ţărani ci şi de sfânt numele lui Dumnezeu! Noi să nu uităm însă, că la noi s'au împărţit ţăranilor câteva *milioane* (mii de mii) de hectare!

Andraşi şi Aponi, căpetenii-le partidului numit creştin-sociali, au hotărît să numească partidul creştin-*liberal* şi să primească în el şi pe Ovreii (Jidovii) prigoniţi până acum, dacă aceştia vor lucra, cu bani şi prin gazetele lor cele multe din străinătate, pentru aducerea de nou a fostului împărat Carol pe tronul Ungariei.

Legea *electorală* o vrea prim-ministrul Betlen astfel, ca drept de vot să aibă numai ceice au împlinit etatea de 24 ani şi au terminat şase clase primare.

Bandele de tâlhari. După ce în Ungaria, dela plecarea armatei române din Budapesta, armata ungurească a fost prefăcută în bande de tâlhari, cari omorau şi jefuiau nu numai pe Ovrei şi pe bolşevicii lui Bela Cun, ci şi pe Ungurii, cari li se păreau că ţin cu poporul şi nu cu nemeşii (ciocoii), a urmat o pauză. Era pauza săturării, oboseii şi a ruşinii de lumea civilizată. Acum au început bandele să lucreze din nou. Una din ele a trecut pe furiş în Cehoslovacia în staţia Caleşa şi a omorît pe şeful gării. Bande de acestea s'au grămădit din nou şi la graniţele Austriei. Nouă nu ne este teamă, căci la apus, ca şi în Basarabia veghează armata română.

Bătrân.

Colind din Muscel

(Muntenia).

Seara Sfântului Vasile
Fie-vă boieri de bine,
Seara Sfântului Vasile
De multicel a 'nserat,
Dar noi am întârziat
Şi noaptea ne-a apucat,
Cam puţin am colindat
Şi la puţini am urat,
C'a fost vreme mai demult
Şi noi nu ne-am priceput,
Şi-a fost vreme de cu seară,
Dară n'am băgat de seamă.
De urat am mai ura,
Dar ni-e că om însera
L'aste curti mari boereşti,
L'aste case mari domneşti,
Case nalte minunate
Şi de buni meşteri lucrate.
Că sunt cu var văruite
Şi cu şiţ-acoperite,
Cu mândre flori zugrăvite,
Iar nu case de-ale noastre,
Ce-s cu baligă lipite,
Cu coceni acoperite.
De urat am mai ura,
Dar ni-i că om însera
Şi nu suntem de colea,
Ci suntem dela Buda,
Tocmai dela Buda-Bechea,
De unde pisica dă strechea
Şi-un motoc nu-şi află loc
Intr'un fund de boloboc.
Seara Sfântului Vasile
Să vă fie tot spre bine,
La mulţi ani cu sănătate
S'aibă şi plugarii parte.

Urare de Anul-Nou.

Câte cuie pe casă
Atâţi galbeni pe masă!
Câte pietre 'n munte,
Atâtea oi în curte!
Câte pietre 'n râu
Atâţia saci cu grâu!
Câte miere 'n gard,
Atâţia cai în graid!
Câţi bolovani,
Atâţia cârlani!

CRONICA SĂPTĂMÂNEI

POLITICA

Până în acest moment guvernul d-lui Tache Ionescu n'a reuşit să-şi adune în juru-i atâţi deputaţi cât îi sunt trebuitori pentru a dobândi majoritatea în Parlament. Cele mai multe partide politice, începând cu acel al poporului de sub conducerea d-lui Averescu, nu voesc să sprijine guvernul, socotindu-l ca venit contra voinţei ţării. Pentru aceasta se prevede la o dată apropiată un nou guvern. iar unii prevăd chiar noui alegeri.

Cenzura şi starea de asediu s'a păstrat pretutindeni astfel cum era sub trecutul guvern. De altfel sunt măsuri trebuitoare având în vedere situaţia tulbure din ţinuturile în care se aplică.

Lupta între partidele politice continuă mai aprigă ca oricând, neputându-se stabili nici o înţelegere. Oamenii politici învrăjbiţi nu gândesc că ţara aşteaptă de la ei măsurile trebuitoare refacerei şi reorganizărei. Zadarnice au fost încercările de unire făcute în numeroase întrevederi, zadarnice arătările stăruitoare ale Coroanei. Ziua de mâine ne va găsi încă şi mai împărţiţi, streinii folosindu-se de certurile noastre politice.

In adevăr, în viitoarele alegeri Ungurii pare că vor intra din nou în viaţa politică punându-şi candidaţi pentru sfaturile ţărei şi tot astfel vor face celelalte neamuri streine din ţară. Ori, dacă Românii nu vor vota la un loc pe un singur candidat ci îşi vor împărţi voturile între diferitele partide, izbânda va fi de partea streinilor, deşi aceştia vor fi mai puţin numeroşi. Ar fi astfel de dorit ca cel puţin în cercurile electorale cu populaţie mult amestecată, grupările politice româneşti să se înţeleagă asupra unui singur candidat care să fie susţinut de toţi, fără deosebire. In acest chip am putea înlătura primejdia ce-ar izvorî din intrarea in parlament a unui grup strein mult mai numeros decât ar trebui faţă de importanţa neamurilor streine în România. Zicem primejdie, pentrucă după felul cum au lucrat aceste neamuri dela unire şi până azi, se dovedeşte că nu înţeleg încă să colaboreze împreună cu noi la întărirea ţărei ci aşteaptă numai clipa prielnică pentru a ne lovi. Ori, aleşii lor în sfaturile ţărei vor face aceeaşi politică unindu-se totdeauna cu acei ce voesc răul neamului românesc.

SITUATIA ECONOMICA

continuă a fi grea fără a înregistra nici un fapt nou, în afară de apropiata desfiinţare a societăţei „Syndex" ce a avut monopolul exportului de grâne, din care a pierdut mult producătorii, atât săteni cât şi proprietari.

Guvernul nou a înţeles să dea oarecare libertate comerţului şi ajutor industriei, — cel puţin astfel au arătat unii din miniştri în declaraţiile ce le-au făcut. Dar prin desfiinţarea „permiselor" de export şi import dacă se curmă unele afaceri necinstite nu se ajunge la înlăturarea suferinţelor economice de azi.

Măsură trebuitoare ţărănimei de pretutindeni ca şi oraşenilor este *ajutarea cooperativelor* pentru a-şi putea îndeplini menirea, şi scoaterea lor de sub influenţele politice. Din nenorocire mai ales cooperativele săteşti au fost foarte nedreptăţite în ultimul timp, stăpânirea înţelegând sau să se folosească de ele ca de o armă politică, sau să le distrugă pe acele în cari partidele protivnice aveau mai multă trecere.

SITUAŢIA FINANCIARĂ

merge cu paşi mari spre înrăutăţire. In faţa visteriei golite noul guvern n'a găsit altă putinţă decât un nou împrumut la Banca Naţională. Ori, prin aceasta se măreşte datoria statului şi se fabrică mereu monedă de hârtie scăzându-i astfel valoarea atât în ţară cât şi peste hotare.

O greşală a fost apoi promisiunea exportului a peste 2000 kgr. aur aparţinând ministerului de finanţe şi a 1000 kgr. argint care a fost căpătat de speculanţi prin topirea monezilor de argint.

Din toate aceste fapte ca şi din cauză că ţara n'are încă un budget (adică o socoteală de venituri şi cheltueli) hotărît, — valuta (valoarea banilor noştri în streinătate) scăzuse din nou ajungând un leu la 8 centime (bani francezi).

AGRICULTURĂ

Iarna moale şi cu zăpadă bogată pretutindeni, favorizează mult semănăturile. Din nenorocire din cauza secetei din toamnă multe ogoare au rămas nelucrate. Să sperăm însă că la primăvară, sămânţă şi vite fiind îndeajuns, se va lucra repede şi bine.

Un ajutor pentru părţile dobrogene, stoarse de duşman în timpul ocupaţiei, a fost împărţirea de vite ce-au trebuit să ni le predea Bulgarii prin tratatul de pace. De asemenea au început a veni lepe de prăsilă din Germania datorite tot prin tratatul de pace, lepe ce s'au distribuit şi la ţărănimea ardeleană iar în curând vor sosi din Austria 1000 vaci de lapte, 500 boi de jug, 1000 cai de povară şi 1000 viţei ce se vor împărţi la cei lipsiţi. Astfel să sperăm că la toate aceste ajutoare adăugându-se munca harnică a ţăranului vom avea o recoltă bogată la anul, care singură ne-ar putea scoate din nevoi.

DIN AFARA HOTARELOR

La 6 Ianuar s'a început conferinţa dela Cannes între primii miniştri ai Franţei, Angliei şi Italiei, cari vor avea de hotărît dacă Germania poate plăti datoriile de războiu sau nu şi dacă nu le poate plăti ce-ar fi de făcut pentru ajutorarea Franţei a cărei ţinuturi şi azi sunt pustiite din lipsa mijloacelor pentru refacere. Consfătuirea dela Cannes, înaintea căreia a avut loc la Paris o adunare de specialişti cari au examinat amănunţit problema, este menită să lămurească unele neînţelegeri în sânul Aliaţilor mari.

Conferinţa dela Washington, despre care am vorbit la timp, e vorba să se reînoiască, de oarece nu s'a putut ajunge la nici o înţelegere în multe chestiuni ridicate de problema dezarmărei. Franţa mai ales după ce n'a primit dezarmarea pe uscat, nu înţelege să o facă nici pe mare, socotind submarinele absolut trebuitoare apărărei malurilor sale. In acest chip cei-lalţi aliaţi sunt siliţi să facă la fel. Franţa are însă dreptate de oarece ea este veşnic ameninţată de pericolul german.

O adunare a partidului comunist francez a avut loc în oraşul Marsilia. Acest partid este în realitate un grupuleţ despărţit de partidul socialist. Ca pretutindeni unde sunt bolşevici, s'a ajuns la certuri şi cuvinte grele, fără să se poată lua nici o hotărire.

Trecând la ţările mai apropiate de noi, trebue să arătăm că în Ungaria, adunarea naţională va fi în curând dizolvată, guvernul căutând apoi să ia singur hotărîri în chestia domnitorului viitor.

In *Rusia* regiunea marelui fluviu Volga a fost cu totul distrusă de foamete. Azi, în mijlocul ternei 300.000 copii rătăcesc fără adăpost şi hrană căutând în alte ţinuturi o soartă mai bună.

Iată unde a dus bolşevismul care promitea raiul!

— BUCIUM —

CETIŢI ŞI RĂSPÂNDIŢI ZIARUL VOSTRU
CULTURA POPORULUI
CE TRĂEŞTE PRIN VOI ŞI PENTRU VOI!
ZIARUL VOSTRU NU PRIMEŞTE SUBVENŢII DELA NIMENI — DECI ABONAŢI-VĂ CÂT DE MULT

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Curierul Justiției Militare No. 5 și 6. Singura publicațiune de Drept Penal Militar necesară tutulor D-lor avocați tutulor ofițerilor și Corpurilor de trupă, precum și posturilor de Jăndarmi. Redacția și Administrația Cluj, Strada Dorobanților No. 11. Abonament anual lei 100 (una sută lei).

„Biblioteca Soldatului și a Cetățeanului" anul al II No. 9. Revistă de cultură și educație ostășească și cetățenească. Redacția și Administrația Cluj, Strada Dorobanților No. 11. Abonament anual lei 30 (trei zeci lei).

Se primesc abonamente și la ziarul nostru.

Pentru militari, primari, învățători etc.

Istoricul luptelor neamului românesc din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute la nemurire în cele *trei hărți lucrate* în colori de *Dl. General C. St. Anza*, și cari se găsesc de vânzare la Ad.-ția ziarului „Cultura Poporului" numai cu 6 lei bucata (plus porto).

Aceste hărți nu trebuie să lipsească din casa oricărui bun Român. Prin ele putem vedea cum s'au desfășurat luptele la Tisa și ocuparea B. Pestei; variațiunile teritoriului stăpânit în timpul războiului și istoricul grafic al războiului. Toate hărțile sunt însoțite de date istorice.

CARTEA ROMANEASCA
INSTITUT de ARTE GRAFICE
SUCURSALA COSINZEANA
CLUJ
STR. UNIVERSITATII 3

EXECUTA CU PRETURI MODERATE TOT FELUL DE LUCRARI DE TIPOGRAFIE, LEGATORIE PRECUM BROSURI, ZIARE ZILNICE SI SAPTAMANALE REVISTE, ETC, ETC.

MICA PUBLICITATE

DE VÂNZARE, un ferestreu circular diametru 85 c. m. Informații la Ad-ția ziarului. 01

CAUT: 3 camere goale și bucătărie. Ofertele la ziar sub A. S.

BANCA ROMANEASCA
SOCIETATE ANONIMA
Capital Social 160,000.000 Lei. Sediul Central: BUCURESTI.

SUCURSALE:
Arad, Băiți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NATIUNEI
SOCIETATE ANONIMA
CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000
BUCUREȘTI
CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BĂNCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Ceho-Slovacia etc.)
cum și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și incasări. Emite cecuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depuneri spre fructificare. — Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

„Curierul Justiției Militare"

Publicațiune de Drept penal militar, doctrină juridică militară, autorizată de Marele Stat Major General al Armatei.

Apare la 1 și 15 a le fie cărei luni, sub conducerea tutulor Comisarilor Regali din țară și prin concursul Domnilor Magistrați și Avocați.

Publicațiunea este necesară tutulor Domnilor Ofițeri, tutulor Corpurilor de trupă, și posturilor de jandarmi, cuprinzând discuțiunea tutulor problemelor justiției militare și toate indicațiunile și formularele necesare la întocmirea cercetărilor, plângerilor de dare în judecăți și a mecanismului judecătoresc.

Tot atât de necesară Domnilor avocați.

Redacția și Administrația Cluj

Strada Dorobanților No. 11

Abonamentul anual lei 100 una sută lei Jandarmii rurali pot plăti abonamentul în rate lunare.

„Biblioteca soldatului și a cetățeanului"

Publicațiune de cultură și educație militară și cetățenească, autorizată de Marele Stat Major al Armatei.

In al doilea an de existență, este singura publicațiune militară în acest gen și indispensabilă militarilor și cetățenilor militari.

Redacția și Administrația Cluj

Str. Dorobanților, 11

Abonament anual.

Lei 30 trei zeci lei

BANCA CENTRALA
Pentru industrie si Comert s.p.a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vârsat

Sectia de Bancă — Sectia de Mărfuri

FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga și Wiena.

ANUNCIURILE si RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele" Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3

Girant. S. CRAIOVEANU Tipărit cu mașina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice „Cosinzeana" Cluj, str. Universității No. 3 C. 1337

FOAIE DE CULTURĂ SI EDUC[illegible] E C[illegible]
APARE DU[illegible]
Anul I, No. 38 — 1 leu — Opt pagini — [illegible] Cluj

ROMANIA 3 BANI POSTA

Anexă o foiță de casă al Asociației Str. Sagunia. Nr. 6 Sibiu 9740

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Prim Redactor: V. Cătru — Administrația: Piața Cuza Vodă 16 — Redacția: Str. Dorobanților 11 — Secretar: V. Nicoară

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru întreprinderi financiare .. .. 100 Lei

Un an nou

In Ardealul lacrimilor şi durerilor mute până mai ieri, se simţia nevoia slovei tipărite izvorîtă din necesitatea adevărată a culturii.

Visul de aur al atâtor generaţii împlinindu-se prin unirea tuturor românilor prin victoria armelor, rămâne să cucerim altă victorie, acea a culturii. Către ea se îndreapta toată energia şi munca acelor cari înţeleg să singura cale luminoasă de urmat e numai cultura.

Suntem un popor, neistovit plin de viaţă şi de însuşiri. Cântecele noastre populare, doinele, basmele poveştile pline de vitalie, născute şi păstrate cu sfinţenie prin vîtregia vremurilor seculare precum arta şi literatura înfloritoare zilnic, dovedesc în deajuns că avem un rol mare de îndeplinit în acest Răsărit, anume: să fim steaua magică a culturii latinităţii.

Cultura altor popoare, care au dat tot ce se poate produce până la cea mai înaltă culme a gândirii omeneşti, va apune şi alta va lua locul, a unui popor tânăr.

Noi suntem, o afirmăm nu din mândrie naţională ci din constatări sertease, acei chemaţi, mai târziu, să răsfrângem lumina civilizaţiei în această parte a Continentului.

In acest sens muncim.

*

Pornind de la acest crez, un mănunchi de patrioţi şi cărturari, convinşi de însemnătatea culturii, au pornit la drum. Drumul cel mai frumos şi înălţător. Munca lor folositoare trebuia sprijinită real.

In o bună zi de primăvară, acest mănunchi de patrioţi şi cărturari, dădu viaţă „Culturei Poporului“. Dintre zidurile unei cetăţi culturale străine cum era Clujul, dar, în adâncurile căruia exista seva sufletului românesc, peste care s'a depus prigonirea de veacuri, a fost firesc, să răsară cea întâi floare albă a visurilor noastre, floarea mândră a culturii româneşti. Ea este aşa de plăpândă şi trebuie cu [illegible] întreţinută. Sub ocrotirea [illegible]

munca obositoare a colaboratorilor, această floare „Cultura Poporului“, creşte şi din zi în zi se face mai frumoasă.

In pragul unui alt an, putem să ne reîntoarcem privirea în urmă. Putem privi şi să ne dăm seama câtă energie, dragoste, muncă desinteresată, s'au irosit în jurul „Culturei Poporului“, câte piedici am avut de întîmpinat şi ce greu drum, obositor a fost până aici.

In pragul unui an nou, odihnindu-ne puţin şi reculegându-ne puterile, putem vedea, plini de mulţămirea sufletească, ce ţi-o dă numai îndeplinirea faptelor bune, rolul covârşitor ce l'a avut „Cultura Poporului“. Această revistă cu scrisul smuls din sinceritatea inimii ca să meargă la inima cititorilor, în o vreme relativ scurtă de aproape un an, a putut străbate în tot cuprinsul românismului dintre Nistru şi Tisa. Ni se umple sufletul de bucurie, că munca noastră cinstită, plină de senitătate şi patriotism, gândurile noastre curate, roabele năzuinţelor noastre de cultură şi umanitarism, n'au fost svârlite în zadar.

„Cultura Poporului“ a mers acolo unde trebuia. Împărţită în zeci de mii de exemplare, ea este hrana sufletească a maselor adânci ale poporului şi cu mândrie o vedem stând la locul de cinste pe masa octogenarului preot dintr'un sat în cine ştie ce depărtare, pe masa muncitorului dintr'o mahala pustie a oraşului, sau pe masa ţăranului cuminte, ştiutor de carte, care în mintea lui limpede şi curată, desprinde şi cântăreşte vorbă cu vorbă tipărită.

Suntem în pragul unui an nou, putem în linişte adânci munca noastră. Ne dăm seama că începutul nostru cultural, ca orişice început, are nevoie de mai multă propăşire.

„Cultura Poporului“, la începutul activităţii ei, are şi multe lipsuri. Vom căuta să le îndreptăm. Am făcut ce-am putut; vom face mai mult în viitor. Suntem mulţămiţi că talente reale, zilnic, se adună în jurul foaiei. Suntem în măsură să înbunătăţirile şi că vom face una dintre foile culturale cele mai alese.

Cu acest gând păşim în alt an plini de nădejdi. Mulţumind din suflet sprijinitorilor şi colaboratorilor din jurul foiei. Mulţumim cititorilor cari ni-au înţeles şi ne ajută.

Făgăduim şi mai departe să revărsăm numai cultura, singura în măsură, a ne impune printre naţiunile cari vor să trăiască prin cultură şi civilizaţie.

Şi acum, când la ferestrele mici de la ţară, la luminile orbitoare de la casele din oraşe, copii, vestitorii de fericire, pocnesc din harapnice, trag buhaiul şi clopotul întovărăşind glasurile arginţii ale acelor cari zic „Pluguşorul“, în clipele aceste când se îngroapă un an vechi pentru a veni altul nou, urăm tuturor noroc şi sfârşim cu:

„Hopuri, hopuri, hopurate,
La mulţi ani cu sănătate.
Mai mânaţi, măi flăcăi
Hăi! Hăi!“

Direcţiunea gazetei
„Cultura Poporului“.

Refacerea morală

O aşteptăm cu toţii ca singura salvare în situaţia în care a ajuns azi ţara. O aşteptăm pentru a aduce un suflu de nouă viaţă asupra României mărite prin sacrificul sublim al sutelor de mii de matriri.

Şi totuşi nu vine.

Ne-o făgăduesc partidele politice. Oameni noui se rădică în numele ei. Situaţii se creiază numai prin evocarea ei înaintea mulţimei însetate. Ca un miraglu însă *„refacerea morală,* dispare îndată ce te apropii şi în loc, pustiul arzător, chinueşte încă mai mult norodul ce rătăceşte în căutarea temeliilor existenţei sale.

Refacerea morală nu vine, pentrucă o aşteptăm dela alţii.

Cinste, legalitate, patriotism muncă, spirit de sacrificiu, toate frumoasele virtuţi ale unui timp nu tocmai depărtat, azi sunt bune numai pentru aproapele nostru, fără a fi de dorit pentru noi... Aşa suntem, aşa vor fi copii noştii crescuţi la această şcoală de aşteptare oarbă ca *altul* să-şi facă datoria, pe care noi o disprețuim.

Şi toţi ne plângem iar stăpânirile se schimbă mereu, neputându-ne da aceia ce noi înşişi nu avem.

A trecut în urma războiului un val de lene peste noi. A trecut, iar azi e departe, munca reluându-şi sfintele ei drepturi. Au trecut de asemnea multe alte rele, şi toate ne-au lăsat drept amintire această scădere morală ce omoară orice progres al ţărei şi neamului nostru.

Salvarea — care o aşteptăm îndreptare ale altora, stă însă în noi şi numai în noi. Când vom ajunge să ne impunem respectarea legei până în cele mai mici ele ei amănunte, când ne vom iubi ţara fiind gata la sacrificiile pe cari înainte de războiu le înţelegem şi le legitimam, când vom aşeza munca şi cinstea la temelia tuturor acţiunilor noast , când în sfârşit ne vom creşte copiii în exemplul faptelor noastre, frumoase vom putea zice că refacerea morală nu mai este nu cuvânt luat în deşert.

Până atunci însă mai este timp. Nu într'o zi se pot obţine astfel de rezultate şi nu prin voinţa unui om. Trebue o colaborare a tuturor oamenilor de bine începând în şcoală şi biserică continuând în armată administraţie şi justiţie. Incurajarea celor buni, pedeapsă aspră pentru abuzivi şi amorali, uciderea viciului încă din faşă, lepădarea scoasă din obiceiuri, atât pentru cei mari cât şi pentru cei mici. O dreptate severă, egală pentru toţi, având isvoarele în conştiinţa celor buni şi întinzându-se treptat asupra tuturor. Numai acestea ar putea fi temeliile refacerei morale pe care o aşteptăm şi-o vom aştepta zădarnic sub formă de minune dumnezească.

Marile prefaceri sociale se realizează prin energia nestrămutată a câtorva. Nu în număr, dar în hotărârea luptătorilor stă izbânda. Pentru aceasta ,cât va fi în România Mare o mână de oameni cinstiţi nu trebue să disperăm. Din fericire însă ei azi, dezgustaţi poate de ceie ce văd că se întâmplă, se ţiu deaparte, nu trebue totuşi să uite că a sosit momentul când ţara are trebuinţă de toate rezervele ei. Opera de asanare şi refacere are nevoie de energii. Când politica macină atâtea capacităţi şi energii în moara ei neseţioasă, nu se va găsi oare acel mănunchiu de oameni cari, fără promisiuni şi departe de agitaţiunile dăunătoare să predice cuvântul mântuitor: *„In voi e scăparea, şi numai în voi!*

Iar la cuvântul lor, chiar acei ce nu vor mai avea în sufletul lor atâta putere să se desvețe de obiceiuri rele înrădăcinate vor avea totuşi ţăria să arăte un alt drum copiilor lor, pregătind reînvierea morală de mâine.

„Cult. Poporului“.

Sărăcie de simţiminte

Am scris, nu de mult, în coloanele acestei gazete, că avem nevoe de acei visători în a caror inimă se repercută adânc şi puternic durerile şi dorinţele celor mulţi caci, ei, acest visatori, — uita adeseori interesele lor personale, — se fac apostolii şi propovăduitorii acestor dorinţi arătându-ne că deasupra intereselor personale trăesc interesele neamului şi ţărei. Dar când am scris aceste rânduri, nu mi-am închipuit că atât de curând va veni un fapt concret care să confirme cu prisosinţă acest mare adevăr.

Societatea „Cultura Poporului“ alcătuită de intelectualii cinstiţi şi curaţi la suflet, între care se pot vedea unii dintre cei mai luminaţi fii ai neamului, profesorii universităţei din Cluj, societate curat culturală, care trăeşte în afară şi cu mult mai sus de frământările politicei de partide sau de persoane, aceasta societate a voit să ţină o mare întrunire poporană la Timişoara, pentru a protesta în chip civilizat contra sfâşierei Banatului Românesc.

Era pornirea unor cinstiţi visătorii a căror sentimente înalte covârşeau dorinţele per-

tura mulţimea, trezind-o din amorţirea grijilor mărunţe pentru ai arăta culmile înalte ale idealului. Era încercarea de a se vedea în ce măsură trăeşte în inimele generaţiei de după marele războiu de întregire, sentimentul iubirei de neam şi ţară. Şi acest grup de idealişti plecaţi sub stăpânirea unui curat entuziasm, s'au întors de acolo cumplit de amărâţi, — pentru câtva timp căci au văzut mâini necurate ridicate spre drapelul lor strălucit, mânii ce ţineau să întineze acest drapel cu dorinţele politicei de rând. S'au întors amărâţi acest grup de visatori — cu toate că întrunirile au avut loc — pentru ca au constatat că mulţimea nu mai are încredere nici în oamenii cei mai curaţi la suflet, şi, cu ochi cercetători cauta să vadă interese politice chiar în cele mai cinstite porniri sufleteşti.

Cât de grozav dispreţuim politica, aceasta bătrână nărăvită în zile rele, care se sulimeneşte pentru a înşela pe naivi că şi-a schimat faţa şi apucaturile, cu câtă grijă ne ferim de a nu veni în atingere cu dânsa, şi ce ironie cumplita de a ni se arunca în carcă, tocmai nouă, învinuirea că ascundem porniri politice. Am dori să avem puteri de uriaş pentru ca strigătul nostru să patrundă în ccle mai surde urechi şi vorbirea noastră să convingă pe cei mai neîncrezatorii oameni că cei de la „Cultura Poporului" nu fac şi nu vor face politică, pentrucă sufletele lor cinstite, mintea lor luminată, demnitatea lor şi simţimintele sfinte ce-i adună la un loc sunt atât de departe de politică, — aşa cum se face ea din nenorocire, — pe cât e de sus vulturul care trăeşte în lumina soarelui faţă de râma *ce se târăşte în tărâna umedă.*

Intre constatările dureroase pe care aceşti intelectuali le a făcut în scurtul lor drum, este şi aceia că: oameni cu situaţie socială înaltă sunt străini de sentimentele frumoase şi că pentru a nu-şi pune în pimejdie situaţia lor sunt în stare să încercel a înăbuşi pornirile curate ale visătorilor, punând intr'o tristă lumină personalitatea lor. Şi aceasta sărăcie de sentimente, aceasta izbucnire nestăpânită a interesului personal, care gâtue, sau incearcă s'a gâtue pornirile inalte şi cinstite, ne a amărat pentru un moment şi simţim datoria să aratam acesta durere tuturor celor ce ne înteleg. Fară îndoială că această ciocnire a idealului nostru cu realitatea urâtă, nu ne va abate de pe drumul pornit şi nu ne va stinge focul dragostei care ne adună la un loc. Cu cât pedicele vor fi mai multe, cu cât îndarjirea celor ce privesc cu ochi duşmănoşi mişcarea noastra va fi mai rea, cu atat puterea noastra de muncă se va mări. Asta să se ştie.

Înţelepciunea cerută de ziua de mâine...

de general N. PETALA

„In războiu am fost cu „toţii fraţi; n'am putea „oare să fim fraţi şi in „vreme de pace? După „sfârşitul luptei sângeroase, n'am putea să „punem umăr la umăr „precum am făcut atunci, „pentrr a clădi in loc de „a dărâma a binecuvânta „in loc de e blestema, a „ne iubi in loc de a ne „uri, a ne ajuta in loc de „a ne pune piedici?

MARIA.

Când războiul s'a sfârşit, în împlinirea atâtor visuri sfinte, ce minunat izvor de muncă şi de vrednicie, trebuia să fie amintirea lui. Şi când împlinirea aceasta se datoreşte jertfelor, suferinţelor şi aşteptărilor înfrigurate ale noastre, a „tuturor", ce mai puternic îndemn la dragoste, şi cei mai mare chezăşie de unire s'ar fi putut găsi pentru un neam de fraţi, decât însăşi comoara acestor pertfe?

Şi totuşi strălucirea „minunii" a fost atât de puternică, încât pe mulţi dintre noi ne-a făcut să nu putem cuprinde toată măreţia ei.

A fost prea lungă încercarea vremurilor, şi prea orbitoare puterea luminii, pentru ca ceasul cel mare să nu întunece privirile, care sfioase, abia îndrăzniseră să-l întrezărească în zări îndepărtate.

Bucuria a covârşit astfel sufletele, în loc să le cucerească încet, în toată măsura binefacerei şi rodului ei. Si s'a întâmplat atunci, ca sufletele cele mai drepte, cele mai curate şi mai cinstite, să slăbească sub povoara ei, în loc să se înalţe prin înţelesul adânc al jertfelor ce o înfăptuise.

Oamenii au uitat o clipă trecutul, şi fără a se gândi la viitor, au vrut să trăiască numai prezentul.

Şi cum în uitarea tradiţiilor de generozitate şi de iubire frăţească ale trecutului, şi în necunoaşterea voită a înţelepciunei cerută de ziua de mâine, rămâne numai egoizmul şi invidia clipei ce trăim, oamenii au micşorat măreţia sărbătoarei aşteptată de veacuri.

Şi-au precupeţit unii altora jertfele, chiar cele mai curate, şi şi-au aruncat ocări şi venin, în frământarea micilor şi măruntelor porniri ale vieţei. Uitaseră aproape, că în ceasul suferinţelor fuseseră unii lângă alţii, că sângele unora se contopise de mult cu lacrimile celorlalţi, şi că pământul aceasta înfrăţise pe veci pe luptătorii lui.

— — — — — — — — — — — —

Şi astfel cei, cari au fost cu toţii fraţi în luptă, au şovăit după biruinţă.

A fost aceasta, desigur, o nouă încercare a unei soarte, care vroia să treacă „Neamul" prin toate vămile ei.

— — — — — — — — — — — —

Creştineşte suntem în sărbătorile „Naşterei Domnului".

Simbol al „Mântuirii lumii" nu va fi el oare şi pentru noi, Simbolul iubirii şi al dragostei vechi?

Nu va semăna el care printre noi, în ritmul strămoşescu-vântul lui „Pace vouă", cuvântul veşnic nou al frăţiei pentru fraţi, şi al armoniei pentru fiii aceleeaşi ţări?

Iar anul nou care începe, an al nădejdilor noastre, nu va fi el oare anul împlinirii dorinţelor noastre cele mai dragi? Oare, nu va însemna el începutul celeilalte „minuni", începutul muncii de clădire laolaltă, în locul zădarnicelor dărâmări, aşezând la temelia ei, iubirea creatoare, în locul neputincioasei uri?

— — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — —

O doresc, şi o doresc din tot sufletul meu, căci care Român adevărat ar putea visa pentru neamul şi ţara sa, un mai mare, mai sfânt şi mai nepreţuit dar.

General N. PETALA.

AN NOU

Sărbătoarea nădejdei. An nou, zi sfântă, de care întreaga omenire şi leagă speranţele toate, visurile de mai bine şi gândurile de noroc.

Primită în toată lumea în chiote de bucurie şi veselie, toate popoarele încearcă în toate chipurile, să zmulgă taina, zilelor ce vor veni.

Zi sfântă, în care deziluziile mor. Zi sfântă, în care amărăciunile şi greul vieţei se îndulceşte. Zi sfântă, în care şi uitarea şi ertarea, înfloreşte în suflete şi ne face pe toţi mai blânzi şi mai buni.

*

Copii ne ştiutori, neincercaţi de frământările vieţei, cu bucuria nestăpânită întâmpină anul ce vine în nădejdea împlinirei nevinovatelor lor doruri.

Fecioarele visează, fătul frumos ce le va fi ursitul. Bărbaţii trag nădejdea că glia bogată le vor răsplăti munca. Bătrânii împovoraţi de ani, că vor mai duce cu bine şi povara anului ce vine. Mâtuşile meştere, turnând plumb şi ceară, se străduesc să întruchipeze in ceara şi plumbul topit, deslegarea gândurilor lor de bine şi noroc.

Cu toţii nădăiduim, cu toţii sperăm înfăptuirea minunilor aşteptate de sufletele noastre flămânde de mai bine, însetate de soare, cutremurate de viaţă.

Durerile încetează. Nevoile se mită. Necazurile se potolesc. Grijile mari şi mici 'şi domolesc arşita. Răutatea îngrămădită tot anul în inimi se risipreşte lăsând măcar o clipă sufletul omenesc curat şi neintinat. Mila de aproapele nostru înfrăţită cu mila de noi înşine, se revarsă luminoasă în fiinţa noastră întreagă. Ce buni sîntem în marea sărbătoare a nădejde!

Şi dacă în fiec ar ezi ce vine, ar f începutul unui an nou şi dacă în toate zilele anului, am avea sufletul din prima zi a dui, cât de fericită ar fi omenirea.

*

An nou, zi de sfântă nădejde. An nou, zi de sfântă bucurile.

Bolnavul îşi mângâie nădejdea că anul ce vine t-aduce lecuirea. Sărmanul mintindusi foamea, că în taina zilelor viitoare se ascunde belşugul. Munca, şi va află răsplata; Cinstea cununa de lauri, Adevărul, Isbânda; Lumina, strălucirea; Virtutea, triumful; Capacitatea, locul; Dreptatea, cinstirea.

Şi toate dorurile ajunse.

Pentru fie care gând, în şirul zilelor ce vin veni-va şi împlinirea. Nimeni nu îndrăsneşte să creadă că aceiaş viaţă de totdeauna, aceiaş viaţă trăită în mille de ani din urmă, şi va rostogoli în nesfârşit acelaş tainică chemare. Nimeni nu se îndoeşte, nimeni nu se teme, că toate gândurile lui nu vor fi ajunse, că toate dorurile lui nu se vor în făptui nici când. Nici odatc credinţa nu 'şi arată puterea mântuitoare, ca în ziua începutului de an.

*

Şi zilele ce vin în drumul lor neîncetat spre veşnicie ascund în ele şi împlinirea multor visuri şi zădărnicirea multor nădejdi. Zilele ce vin, nu sunt oprite de bietele noastre ilusii, şi zilele ce vin, ne strigă în fie care clpă înţelepciunea neclintitei Deşertăciuni.

Ne frământăm, ne sbuciumăm, înrăiţi de patimă, ne urâm şi ne mintim. Şi în goana noastră oarbă spre mai bine, în lupta noastră tot mai aprigă, veşnic nemulţumiţi, ne străduim să adunăm tot mai mult, cu lăcomia tot mai aprinsă. Prin buzele noastre învinetite de ură se strecoară şuerând blestemul. Ochii nostri scântee de ciudă şi doruri. Braţul nostru înarmat de vrajbă, loveşte cu sete şi în pieptul ce i-a dat viaţă.

Flămândului îi luăm bucătura; însetatului blidul cu apă; celui desbrăcat, cămasa; credinciosului, credinţa; celui drept, dreptatea; celui bun, blândeţea; să adunăm tot mai mult, să ne desfătăm copleşiti de greutatea patimilor ce ne înăbuşe şi suflet şi făptură.

Sus, tot mai sus, ne chama mândria aur, tot mai mult aur, ne strigă ispita prin glasul-minciunei, al desfrâului al hoţiei şi crime.

*

Sus, sus de tot, ajunsi în tronul deşertăciunei noastre, simţim că vom domni de-a pururi, stăpâni desavârşiţi ai tuturor şi ai vremei.

Şi zilele anului ve vin, ascund în ele prăbuşirea.

Şi zilele ce vin, ne risipeşc şi, ne în parte. Şi zilele ce vin, ne închide pleopele sub care au trăit atâtea doruri. Şi zilele ce vin, ne întoarce în pulberea aceleiaşi zămisliri. Şi zilele ce vin, sună în trâmbite de aur; Deşertăciunea, Deşertăciunilor, toate sunt Deşertăciuni.

Unde 'ţi este îngâmfarea omule? Unde 'ţi-ai lăsat lumeştile podoabe? Ce ţi sau făcut comorile?

Unde ţi este mărirea? La ce ţi-au folosit şi răutatea şi minciuna? De ce ai blestemat şi ai mintit? eD ce ai hoţit atâta vreme?

A venit şi ziua în care te reintorci în pământul prietenos şi primitor!

Ce ai făcut cu darul cel Dumnezeiesc, cu viaţa ta, bietule om?

Şi zilele ce vin, vor şterge licărirea vieeţi tale de nimic.

*

An nou. Sărbătoarea nădejdei. An nou, zi sfântă în eare amărăciunile mor. An nou, în care uitarea şi iertarea înfloreşte în suflete. An nou, luminează-ne calea, ca la capătul ei să ni aflăm Deşertăciunea.

An nou, sărbătoarea nădejdei, adu cu zilele ce vin lumina adevărului în minte. Pogoară în suflete bunătatea primei tale zile.

Sporeşte munca. Risipeşte patimile. Împrăştie ura. Alungă tubirea de arginţi. Isgoneşte minciuna şi răutatea. Tămăduieşte rănile învrăşbirei.

Adu-ne înfrăţirea, uitarea şi iertarea şi cheamă primăvara veşnică în plaiurile bine cuvântatea noastre ţări.

Ajuta-ne să nu risipim darul Dumnezeirei: Viaţa, în fără folos.

Indrumează-ne săne împlinim datoria de a ne trăi viaţa în pace şi iubire.

An nou, te primim cu chiote de bucurie.

An nou, ucide din sufletele noastre răul, să iubim pe Domnul Dumnezeul nostru, cu inimă curată.

An nou, învaţă-ne prima foaie din Evanghelia nesfârşitei tale înţelepciuni.

1922, Ghi. V. [illegible]

Un an mai mult

Am crestat pe răbojul vieței noastre un an mai mult. Incercăm a uita nădejdile noastre înșelate, durerile îndurate, grijile cari ne-au chinuit, și ne făurim alte nădejdi, cerând anului în care am intrat, să le împlinească.

In zgomotul asurzitor al orașului în care viața curge grăbită, și stăpâniți de năvala poftelor și dorințelor pe care anul trecut nu ni le-a satisfăcut, privim cu încredere viitorul, ne punem o mască de veselie, potrivit unui vechiu obiceiu, pentru a intra fără griji și supărări în anul ce vine. Și răutatea omenească, ce pune totdeauna un surâs înșelător pe fața celui ce ascunde în adâncul inimei ură și invidie, surâs care încearcă să amăgească pe cei lesne crezători, răutatea omenească își pune masca veselici pentru a înșela anul ce vine, care ne ascunde necunoscutul.

In localurile de petreceri luminate strălucitor, în casele bogaților cu mese împodobite cu flori, ca și în umilele căsuțe ale nevoiașilor, anul nou este așteptat cu veselie și mari nădejdi. Oamenii nu se gândesc de cât numai la ei și la cei cari li sunt prea apropiați. Cu o deosebită grijă ei caută să înlăture nu numai din calea lor, dar chiar din gândul lor, orice urmă de supărare. Cu grabă întorc capul ca să nu vadă suferința și durerea omenească răsărită din întâmplare în drumul lor.

Așa se așteaptă anul nou.

Și totuși suferința, durerea, nedreptatea, și minciuna, amorțite și lăsate în uitare câteva clipe, vor răsări mâne mai mânioase, mai neîndurate, mai înșelătoare, mai grele, pentruca anul nou nu se lasă amăgit de viclenia omului. Mâne, aceleași patimi și doruri înguste și josnice, vor izbucni din nou vijelioase ciocl, cu venirea anului nou noi nu încercăm a ne schimba vederile și a ne înălța simțimintele, nu înoim nimic în adâncul tainic a inimilor noastre și nici nu încercăm măcar a ne ridica o clipă gândul spre înălțimile idealului unde dreptatea și adevărul să fie atotstăpânitoare.

Anul nou a fost totdeauna un nou prilej de izbucnire nestăpânită, a acelui urât sentiment de iubire de sine, care chinuește biata omenire din palat până în bordei.

Lanțul de petreceri zgomotoase, n'are alt scop decât uitarea unor griji sau neplăceri și dorința de mulțumire personală, care mocnește și așteaptă prilejul de a răsări năvalnică chiar la cei mai idealiști oameni.

Și dacă s'ar aduna laolaltă groaza de bani risipiți de bogați ca și de sărăcime, pentru satisfacerea unor trebuinți născocite de oameni numai pentru mulțumirea lor de-o clipă, cu această groază de bani risipiți, s'ar putea scăpa multe vieți cari se sting în lipsă și durere, s'ar seca multe lacrimi și s'ar alina și mai multe suferinți.

Nu, nu, de bună seamă, câtă vreme anul nou nu va fi prilejul înoirei sufletești, ci numai a unor petreceri costisitoare pentru mulțumiri personale, nu putem aștepta îndreptarea unor rele de care suferim, și pe care timpul nu le poate îndrepta fără primenirea sentimentelor care trebue să călăuzească omenirea pe drumul idealului.

Gh. Moldovanul.

CITITI ȘI RASPANDITI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI", ce trăiește numai prin Vol și pentru Vol.

De Crăciun

Mă aflam într'un oraș mare, pribeag, mereu pribeag, ca totdeauna. O neliniște dureroasă mă cuprinse. Aducerile-aminte, vii și puternice, mă adânceau tot mai multe în farmecul trecutului. Am rătăcit, nu știu câtă vreme, pe străzi. Cercetător mă uitam în ochii trecătorilor și mă temeam să nu mă cunoască, în clipele acestea, că sufăr. In firea mea, în juru-mi, în natură, vedeam ceva deosebit. Altfel, cu alt înțeles, cădeau stelele de zăpadă, erau însuflețite ulițele, pereții caselor și chiar strălucirea zile altă dată pustii și melancolice, acum par'că surîdeau. Trecea un copil pe lângă mine, în haină săracă, în obrăjori cu cea întâi furișare palidă a ofticei ce-l urmărea ca o himeră și acest copil mi se părea fericit. Trecea o femee bătrână, zdrențuită, tușind și de abia trăgându-și picioarele tremurătoare de boală și mi se părea fericită. Treceau pe lângă mine ochi plânși poate, trupuri doborâte de muncă, figuri ofilite ale fetelor din ateliere, cerșetori și haimanale, vehicule bogate și burghezi învăliți în blănuri scumpe, — toată lumea aceasta mi se părea fericită.

Se lăsase întunericul nopții de astădată vrăjit de lumina becurilor electrice. Clincătul zurgălăilor dela săniile cu cai iuți, spunea o poveste de demult, iar vitrinele magaziilor, cu păpuși, cu Moș-Crăciun, cu fel de fel de nimicuri atrăgătoare, îți străpungeau în suflet, bucuria și senzația nopții din Ajunul Crăciunului.

Nu știu ce sentimente puternice s'au trezit în inima mea, dar fără să vreau m'am simțit mișcat. Am intrat în cea dintâi cafenea ești în cale-mi. Deși arcușurile suspinau o melodie duioasă, deși privirile femeilor ademeneau, mai stingher ca nici odată m'am așezat la o masă dintr'un colț retras. Mă durea viața aceasta a orașelor mari. Mi-am proptit fruntea în palmă: gândurile isbindu-se puternic în cutia craniului. Deodată cineva mă bătu pe spate. Ridic privirea: era Velea. Nu-l văzusem de vre-o 20 de ani. El s'a așezat la masa mea. Emoția întâlnirii a fost așa de puternică încât câteva clipe ne-am privit într'o tăcere mută. Pentru o clipă vorbele erau banale, se înțelegeau de minune ochii noștri aproape plini de lacrămi, sufletele noastre doborîte poate de greul vieții.

Atitudinea noastră nu putu să rămâie prea mult așa căci ar fi devenit plictisitoare.

Velea mă întrebă:

— Ești însurat?

— Nu.

— Nici eu. Adică am fost. Dar ce te privește pe tine asta?

Nicule dragă, douăzeci de ani de când nu te-am văzut. O viață!... Te-ai schimbat. Ai omăt în păr. Iarna vieții și nu ai mai mult de 40. Totuș ești prea îmbătrânit.

— Sbuciumul, valuri, lupta existenții, adăugai eu.

— Vorbe de poet, Nicule, urmă Velea cu o privire melancolică și cu o mască de om trudit pe gânduri. M'am schimbat și eu. 20 de ani de când nu ne-am văzut, prin câte n'am trecut. Un roman tragic viața. Dar pe cine-l privește viața mea? Am avut ideal? Dar ce înseamnă idealul? Am avut, mi-au spus alții, talent. Dar ce înseamnă talentul? Știu atât că n'am înțeles nimic din viața mea: un pribeag, un om sucit sunt și hai să zicem o floare albă de vișin, ca suflet, dusă de vântul soartei. O soartă fără noroc.

— Norocul și-l crează omul.

— Moft, dragă Nicule. Ascultă. Uită-te la mine. Tu poate stai bine. Ți-ai fixat un loc în societate. Dar eu? Eu un complex, o energie, un entuziasmat, un îndrăgostit de artă, un expansiv și totdeauna mi-am bătut joc de mediocritate când ea împarte bunurile vieții. Eu am apucat un drum greșit. Și aceasta mă doare. Și e prea târziu. Eu sunt copilul de țară, care m'am despărțit pentru totdeauna de ogor, livada și casa cea țărănească de pe malul Siretului. Hainele aceste nemțești, mă strâng. Ce bine era dacă rămâneam în satul meu. Era bine; era altfel. Așa. Ce s'a ales din mine? Pretinsa civilizație nu mi-a adus nimic în suflet, în schimb mi-a schimbat fondul sufletesc patriarhal, în o luptă prea grea.

Prea m'am avântat, prea am vrut să cuceresc, prea am căutat să desleg probleme grele cari nu erau încă pentru mine. Nicule, suntem încă un popor aproape de vitele noastre, de oi, de pășune, de brazdă. Trebuie să cucerim încet dar bine. Salturi nu putem face. Culmile civilizației se ajung prin o evoluție firească. Sub înrâurirea culturii din apus, a acelei culturi care nu se mai poate numi așa, a diferitelor școli literare, am scris și eu — poate ai citit de mine vreun volum — și ca mine mulți, generația sucită de azi, dar acum văd bine că am greșit, că tot ce-am produs nu are nimic comun cu neamul meu cu sufletul, cu tradiția lui. Te-am plictisit, nu-i așa? dar ascultă o clipă. Eu copilul de țară, din satul acela în care am copilărit, Măscătenii, care am dus vacile la cireadă în răsărituri de primăvară, care am arat împreună cu tata care am dormit în nopțile de vară, pe ogor lângă murmurul apei, care am văzut pe mama rugându-se la o icoană învechită, care veneam dela școală mai târziu, în vacanțe, în casa acea de țară, acoperită cu șindrilă veche, străjuită de plopi înalți și care am văzut busuiocul în grinda odăii cu ferestre mici, eu nimic n'am scris din toate acestea ci am vrut să rump gânduri nouă din minți prea ascuțite dar neînțelese, am

---

FOITA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Povestea vieții lui Vasile Alexandri

de **George Valsan**

Membru al Academiei Române. Profesor Universitar.

Dar abia isprăvește cuvântul și Ursan e izbit de o săgeată în piept. Tătari ca zăvozii vor să dea năvală, dar Dan numai odată se răstește la ei și păgânii se dau în lături tremurând la amenințarea ochilor lui. Atunci trimit un vi for de săgeți și Dan, lovit, sovăește.

„Usane! pentru tine de acum nu
[e scăpare!"
Zicând el cade aproape, se spiji-
[nă'ntro mână,
Și paloșul ține în locu-ceata pă-
[gână.

Măreț erou și vrednic de timpurile lui Ștefan cel Sfânt! Răpit, nu se gândește la el ci la soarta prietenului său, și chiar pe moarte, tot caută să-l apere. Dar Ursan scapă căci e răpit de Fulga, care călare se repede printre Tătari, fură pe tatăl său și fuge. Ostea tătărească e infrântă fiind-că mai vine o oștire românească de arcași, însă bătrânul Dan e prins și robit. După ce a trecut Nistrul, hanul Ghirai, mânios că a pierdut lupta, vrea să se răzbune pe Dan și pune de i-l aduce în cort.

Deși cuprins de lanțuri, măreț intră Românul!

„— Ghiaur, strigă Tătarul cu
[inima haină,"
„Ce simte firul ierbii când coasa
[e vecină?"
„— Ea pleacă fruntea'npace," răs-
[punde căpitanul,
„căci are să renască mai fragedă
[la anul!"

La aceste vorbe hanul pleacă capul gânditor și șopti că-l știa cât de înțelepte, și cu toate că Dan omorâse atâta tătărime, l'ar erta și l'ar încărca de daruri dacă s'ar lepăda de legea creștinească.

Ceahlăul subt furtună nu cade mușuroi! răspunde Dan cum era de așteptat de la firea lui; dar îl roagă pe han:

Gutrai! mă lasă, lasă în ora mor-
[ții grele,
Să mai sărut odată pământul țării
[mele!

Uimit de un astfel de suflet, hanul singur îl dezleagă și îi dă calul lui să se ducă: Tată, la calul meu și du-te!

Bătrânul Dan ferice se duce, Nis-
[trul trece,
In aerul Moldovei își umflă pri-
[eptu-i rece
Și inima lui crește, și ochii plini
[de jale,
Cu drag privesc prin lacrimi, po-
[doaba țării sale.
Sărmanu 'ngenunchiază pe iarba
[ce străluce,
Își pleacă fruntea albă, smerit își
[face cruce
Și pentru tot d'a una sărută ca
[pe o moaște
Pământul ce tresare și care'l re-
[cunoaște . . .
Apoi ei se întoarce la Hanul, în-
[tră 'ncort.
Suspină, șovaește și palid, cade
[mort!
Iar Hanu lung privindu-l, rostește
[cu durere:
„O, Dan viteaz, ferice, ca tine
[care piere,
„Având o viață verde în timpul
[tinereții,
„Și albă ca zăpadă, în larna bă-
[rânești!"

Astfel moare Dan. Putea se fugă, dar nici o clipă nu s'a gândit să-și calce cuvântul. Pe cât de mare i-a fost viața, pe atât de mare i-a fost și moartea și noi luăm parte la ea cu un fel de fior, cu o înălțare de suflet cum rare ori ni s'a mai întâmplat s'o avem chiar citind pe Alexandri.

Și acum, după ce cunoaștem ceva din poesia lui Alexandri, să ne întoarcem iar le povestirea vieței lui.

12. Războiul pentru neatârnare.

Liniștea care domnea în tânăra țară a României deatunci fu în curând tulburată. Impărăția rusească se luase la hartă cu Turcia, și luptele trebuia să se dea pe pământul Bulgariei, așa că oștirile rusești aveau să treacă prin țara noastră. La noi toată lumea era nelinștită. Peste puțin se auzi că războiul s'a început. „Oști rusești tre-

vrut să imit viața altor curente literare din Apus, care nu se aseamănă și nu poate trăi pe pământul acesta.

— Nicule, la zile mari înțeleg rostul vieții mai bine și atunci un gol mi se lasă în suflet și simt cum bate vântul pustiului. Intâlnirea ta în astăseară e un prilej să-mi descarc sbuciumul din firea-mi. Venisem aicî singur. Ce vorbă durerosă e singur. Eu totdeauna am fost singur. E ajunul Crăciunului. Noaptea aceasta sfântă îți scormonește tot adâncul gândurilor. In orașele mari pier datinile creștinești și aceasta e o prăpastie. Vezi tu, aici n'am auzit aproape de loc colinda. N'am văzut copiii cântând nevinovat la ferestrele pline de lumină. Pier datinele noastre și asta e dureros. Viața se reazimă pe datini, altfel e pustie. Ce bine era în sat la noi. Așa e și azi. Dar eu nu mai sunt copil și copilăria a dispărut neîntorcându-se niciodată. Mi-aduc aminte ca acum, cu ce nerăbdare așteptam sărbătorile creștine. Uitam că eram de-o schioapă, că, căciula mare îmi venea peste ochi, că mă luptam cu zăpada și cu câinii, că răgușit cântam „Florile d'albe" la ochiuri de fereastră și căpătam nuci, mere, covrigi și bani. Cu ce bucurie deșertam traista acasă; împărțeam comoara cu ceilalți colindători prieteni și mama mă săruta și-mi freca degetele înghețate far tata îmi spunea: „măi, țăncul pământului" și mă ținea pe brațe înainte jăratecului care se stingea încet ca și visurile noastre.

Nicule, anii frumoși au plecat și cu dânșii au luat poezia copilăriei. In oraș pier datinile și asta mă doare. Viața are farmec când se reazimă pe un piedestal al unor credinți, care oricât ți s'ar părea că ai ajuns de învățat, că poți învârti universul pe degetul cel mic, totuș sunt clipe mari, sfinte, ca aceste din astăseară, când vezi că fiorul credinței și al datinilor, ți-aduce seninătatea, divinitatea și frumosul în suflet.

Și o lacrimă se ivi în ochii lui Velea. Era târziu. Ne-am despărțit pe când stelele de zăpadă, alene, cădeau de sus.

•

Mă aștepta odaia tristă de hotel. Singurătatea pereților mohorîți mă strângea ca în clește. O lumină tristă se revărsa dintr'un bec electric. Mobila veche, străină, batjocoritoare par'că, obseda. Nimeni cu mine, singur. Aș fi vrut să mă fure somnul dar gândurile mă cuprinseră puternic. Nu-mi eșia din urechi accentul vorbelor prietenului meu Velea și-i înțelegeam mai bine cuvintele spuse. Velea avea mare dreptate. Velea cu figura osoasă și cu ochii aceia vii, negri, în fundul unor vorbite pline de cearcăne. Velea cu fruntea mare, dreaptă, și cu dâre crispate în ea. Velea cu zâmbetul sarcastic și cu barba ascuțită. Mi-am adus aminte și de copilăria mea. De ajunul Crăciunului de altă dată, tot la țară în curtea cea mare boierească. Porțile erau date în lături. băeții se țuiau în cerdacul sprijinit pe stâlpi albi și cântau la toate ferestrele. Odăile erau pline de lumină și bunătate creștinească. Tata, la toți mosafirii, istorisea din faptele istorice ale hatmanilor ori Voevozi cu barbe albe. Istorisea năzbâtii din vânătoare sau pățanii proprii. Ce bine era atunci. Și mi se pare că această lume patriarhală legată de brazdă și biserica din sat, se stinge. Vin alte vremuri noui, cari au tendința să ucidă sinceritatea și datinile scumpe din trecut.

Ziua de afară și dangătul dela biserică mă făcu să plâng în camera de hotel unde eram singur...

Const. Ceban-Racovițză.

Pentru Banatul încă robit

După cum prin anunțuri speciale a fost mai din vreme vestit, „Cultura Poporului" în continuarea acțiunei începută pentru afirmarea voinței nestrămutate a poporului de a nu consimți la știrbirea Banatului. — Duminecă 1 Ianuar cor. a organizat la Reduta o grandioasă manifestare.

Sala plină de lume din toate straturile societății, a dovedit că apelul făcut de „Cultura Poporului" a fost urmat cu atenția cuvenită marei chestiuni naționale în numele căreia s'a făcut.

Conform programului, d. Marin Ștefănescu, vice președintele societății, a dat cuvântul mai întâi d-lui profesor univ. I. Ursu, care într'o erudită și bine simțită cuvântare, a demonstrat dreptul nostru de stăpânire a întregului Banat din punct de vedere istoric. D-sa a arătat cum la Paris, Sârbii au profitat de ostilitatea cu care România, ca stat latin, a fost întâmpintă de coaliția anglo-americană, care după cum s'a văzut a avut cuvântul hotărâtor, și astfel a pretins partea din Banatul nostru care i-a fost atribuită. De asemenea d-sa e de părerea acelora cari susțin că înadins s'a dat această rezolvare nedreaptă litigiului dintre noi și Sârbi, spre a se creia un motiv de viitoare conflicte, de pe urma cărora cei interesați să poată profita.

Cuvântarea d-lui prof. și deputaa Ursu a fost viu aplaudată.

D. P. Voitești, prof. univ., a arătat apoi din punct de vedere științific, integritatea Banatului. Cu cunoscuta-i d-sale competință, în atenția încordată a sălei, și foarte lămurit, a dovedit imposibilitatea despărțirei Banatului. Condițiunile geologice precum și strânsa legătură dintre munte și șes, nu pot îngădui despărțirea Banatului. Și tot așa precum în trecut, cine a stăpânit muntele a ajuns să stăpânească și șesul, și acum, noi, care stăpânim partea munteasă a Banatului, vom ajunge a stăpâni și șesul complect până la Tisa și Dunăre. Cu interes urmărită, cuvântarea clară și vioae a d-lui Voitești, a fost răsplătită de entuziaste aplauze.

D. Ing. P. Lucaciu, directorul R. M. S. din Transilvania și Banat, tratând chestiunea Banatului din punct de vedere economic, a demonstrat, cu o foarte complectă și elocventă statistică, legătura strânsă dintre produsele Banatului rămas nouă și acelea din Torontal. Fără sprijinul pe care partea industrială, adică aceia a noastră, îl poate da părței agricole rămase la Sârbi, populația de acolo nu-și poate satisface nevoile economice, și din această cauză, prin însăși forța lucrurilor, granița ce se voiește a se trasa nu va putea rămâne. Cu ajutorul documentatei statistice ce a alcătuit-o, d-sa a arătat auditorului și superioritatea noastră etnică din punctul de vedere al majorității față de Sârbi, care nu mai poate fi contestată. D-sa conchide, în aplauzele și aprobările sălei, că astfel din nicio privință Banatul nu poate suferi diviziune.

Urmează apoi la tribună studentul bănățean: Banuțu, care într'o foarte înflăcărată cuvântare, a entusiasmat sala și în numele tineretului, care reprezintă viitorul, a spus că nu poate fi ertat ca idealul pentru care atâția dintre cei mai buni fii ai patriei au murit, să fie lăsat a rămâne neîmplinit.

Cuvântarea d-lui Banuțiu a fost viu aplaudată.

Cel din urmă a luat cuvântul d. prof. univ. Marin Ștefănescu, care, cu accentele d-sale de adevărat apostol, a transpus auditorului din nesecata sa căldură sufletească, și astfel, într'un adevărat entusiasm, d-sa, rezumând argumentările istorice, științifice și economice ce se aduseseră înainte cu atâta competență, a tras singura concluzie pe care spiritul de dreptate o îngăduie, și anume, că Banatul întreg trebuie să fie al nostru.

In aclamările și aplauzele nesfârșite ale adunărei, d-sa a terminat, cetind o moțiune, pe care sala, ascultând-o în picioare, a hotărît să se trimită M. Sale Regelui.

După această măreață manifestație, a urmat obișnuitul program artistic al șezătorilor de Duminecă.

---

ceau mereu grăbite dinspre. Prut spre Dunăre, altele se întorceau biruite. Și într'o bună dimineața, Domnitorul Carol se pomeni cu o telegramă prin care marea împărăție rusească îl ruga să-i vie în ajâutor „cum va voi și în ori ce condițiuni va voi" numai să-i ajute, căci păgânătatea îi prăpădește oștirile. Mare și îndreptățită mândrie a cuprins atunci toată suflarea românească.

Căci nu era puțin lucru să ceară atât de umilit ajutor de la noi, împărăția care cu 50 de ani înainte se socotea stăpână pe noi, și ai cărei consuli asvârleau cu vârful cizmei giubelele boerilor cu bărbi albe și cu lacrimi în ochi, veniți săroage pe Măria Sa consulul să nu ne mai asuprească într'atâta. Unul din acești trimiși ruseți strigase odată în gura mare. Le voi lasa lor numai ochii să plângă! Acum venise vremea când cel mare și rău odată, se umilea înaintea celui mic și-i cerea ajutorul.

Ochii tuturor Românilor erau țintiți cu îngrijare spre Domnul Carol. Toți aveau încredere în înțelepciunea lui. Iar Domnul își puse credința în Dumnezeu și în poporul lui, și hotărî războiul cu încuviințarea corpurilor legiuitoare.

Pretutindeni începură pregătiri. Voinicii fură adunați din văile Carpaților, din câmpuri, de la Dunăre. Se făcură oști de tineri ciobani și plugari și fură trimise peste Dunăre. Cât de bine s'au luptat o știu și copiii. Se întoarseră biruitorie cum nu se aștepta nimeni. De atâta timp nu mai pusesc mâna pe armă de războiu, țăranul deprins cu plugul, o sută de ani fusese robit și umilit, și iată-l acum, se purtă ca și cei mai viteji ai războaelor. Pe semne că în sufletele sătenilor noștri nu doarme nici după sute de ani mândra vrednicie a strămoșilor.

Mulți feciori de-ai noștri muriră pe văile Bulgariei și dorm și acum în pământ străin, neavând o mână iubitoare să le aprinză o lumină la căpătâiu în zilele sfinte, dar cu sângele lor s'a răscumpărat atunci neatârnarea țării.

Acum eram liberi, aveam Domnul nostru, puteam să facem ce vrem în țara noastră. Nu mai aveau dreptul să se amestece în gospodăria noastră nici Turcia nici Rusia.

Alexandri, după cum am spus mai sus, plecase de la trebile țării hotărându-se să trăiască în liniștea casei sale de la Mircești. Dar cum putea rămâne departe de grijile a lor săi, un suflet atât de mare și de patriotic ca al lui? Nu-l răbda inima și începu iar să muncească pentru binele țării. Tot timpul războiului, la 56 de ani, când lumea l'ar fi crezut aproape ostenit, el cânta cu o putere și un avânt cum nu cântase nici în floarea tinereței. Îi da putere iubirea de țară și dorul ca oștile noastre să iasă biruitoare. Dar nu se mărginia numai la poesie. Alerga prin țară, ținea cuvântări și lupta pe toate căile pentru strângerea mijloacelor bănești spre alinarea suferințelor soldaților răniți. In sfârșit avu norocul să-și vază țara neatârnată în urma unui războiu glorios! N'a fost om mai fericit ca Alexandri. Intinerise. I se auzia cântarea tot mai puternică, mai voiae, mai strălucită. Cânta în țară liberă, subt soarele nostru, cu toate ale noastre. E mare clipa când un popor se simte că nu mai atârnă de nimeni! Pentru această clipă trebue să-și dea viața cu drag și cel din urmă flăcău al țării. Clipa aceasta răscumpără libertatea nu numai a celor care se luptă pentru ea, dar și a tuturor urmașior de-a lungul veacurilor. Și Alexandri cânta libertatea noastră, cânta un Domn încununat de izbândă, cânta steagurile zdrențuite de gloanțe dar biruitoare, cânta oștirea care dovedise lumii întregi uimite, că vrednicia românească era aceiaș ca pe timpul nebiruiților Voevozi Ștefan și Mihaiu.

Mișcat de vitejia ostașilor români scrise una dintre cele mai frumoase poezii ale lui în care se vede cât de mult iubea el pe flăcăii care aduseseră libertatea țării lor.

(Va urmă)

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Românii din Sudul Dunării

II.

Românii şi Bulgarii, ale căror ţinuturi fuseseră supuse la anul 1018 decătră împăratul Vasile din Constatinopol, rămâseseră peste 150 de ani sub jugul împărăţiei bizantine.*) Curtea împărătească din Constantinopol făceà un lux mare risipind fără socoteală veniturile stoarse dela popor. Tot aşa erà şi administraţia din provinciile împărăţiei, unde birurile se incasau fără milă în mai multe decât erà hotărît, pentruca să se înbogăţească toţi funcţionarii. O sărăcie mare se întinse pretutindeni, căci oamenii nici nu mai voiau să lucreze, rodul muncii lor fiindu-le răpit. Numai Românii, cari trăian în munţi' erau cevà mai apăraţi, iar când li se părea, că prea sunt nedreptăţiţi, punea mâna pe arme şi omorau sau alungan pe slujbaşii hrăpăreţi. Cei dintâi, cari se răsculaseră' au fost Românii din munţii Pindului, în Tesalia (Grecia de miazănoapte), cari aveau, între alte căpetenii şi pe unul numit de scriitorii greci *Brevoiu Rumânul* (Volahul). Acesta a încercat să atragă în partea lui şi pe *Niculiţă*, Domnul Rumânilor din Grecia. Răscoala nu şi-a ajuns însă scopul de-a se face acesti Români neatârnaţi. Au reuşit însă, mai târziu, Românii din munţii Balcanului.

Împăratul Isac al II. lea din Constăntinopol se logodise cu fica regelui Bela al III.-lea al Ungariei. Acesta se învoise să-i dea fata numai pelângă plata unei sume foarte mari de bani din partea lui Isac. Pentru ca să stringă suma aceasta mare şi pentru ca să acopere cheltuelile tot asa de mari împreunate cu nunta, Isac nu s'a mulţumit cu veniturile obişnuite, ci a mai pus şi o dare nouă, extraordinară. Birul acesta nu aveà să se încasseze în bani, ci în natură, dară mai ales învite. Cei mai bogaţi locuitori în oi, porci şi vite cornute erau în împărăţia bizantină Rumânii, cari şi până atunci plătiau un bir mic, fiind obligaţi în schimb să serveàscă ca soldaţi în armata bizantină. Aveau adecă aceiaş organizare ca şi Românii din Transilvania conduşi de cneţii lor în cele dintâi veacuri după venirea Uugurilor.

Românii din munţii Balcanului, totdeauna iubitori de libertate, dar şi de dreptate, au simţit mai mult decât Grecii şi Bulgarii nedreptatea birului celui nou. Ei se mai bizuiau şi pe munţii lor, unde îşi aveau satele şi cetăţile lor, la cari cu greu puteà ajunge o armată dujmană. De aceea au hotărît să nu plătească birul acesta. Mai întâiu au încercat însă cu buna să se scape de el. De aceca au trimis pe toţi fruntaşi ai lor, pe fraţii *Petru* şi *Asan* la curtea împărătească să încerce o împăciuire. Ajunşi acolo, au cerut să li se respecteze drepturile cele vechi, să plătească şi mai departe birul învoit de mai înainte, Românii având să dea şi soldaţi pentru armata împărătească. Cererea lor a fost respinsă, cecace i-a supărat atât de mult, încât *Asan*, care erà un om iute la fire, a început să amenințe cu voce tare pe împărat şi pe curteni, că dacă nu li se face dreptate, ei se vor răsculà împotriva stăpânirii. Unul dintre curteni îl dete atunci lui Asan o palmă. Cei doi Români se întoarseră acum la fraţii lor din munţi hotărîţi să-i scoale pe toţi la luptă contra asupritorilor.

La început poporul, mai ales cel bulgar, care erà aşezat pe câmpie dintre Balcani şi Dunăre, apoi în Sudul Balcanului, nu prea îndrăsnia să înceapă războiul contra împărătului. Petru şi Asan făcură atunci o biserică pe coastele Balcanului şi aduseră acolo mai mulţi oameni, cari se prefăceau cuprinşi de duhuri necurate. Aceştia ţipau, urlau, apoi din când în când se liniştiau şi spuneau poporului, care venià din toate părţile, că a sosit vremea să pună mâna pe arme, să bată pe Bizantini. Românii şi Bulgarii vor învinge, să aibă însă grijă să nu lase nici un prizioner în viaţă. Mulţimea, crezând că prin acesti sminţiţi vorbeşte Dzeu, a alergat la arme şi recunoscând pe fraţii Petru şi Asan drept căpetenii au început lupta contra Bizantinilor. La început, Românii şi Bulgarii erau biuritori, mai ales, că armata lui Isac nu-i puteà apucà în munţi. Biruinţele acestea se vede, că l-au făcut pe răsculaţi prea încrezuţi, aici armata bizantină a surprins pe a celor doi fraţi, folosindu-se de o negură deasă, şi a bătut-o în anul 1185. Petru şi Asan, împreună cu mulţi alţii de-ai lor, s'au refugiat peste Dunăre, în Ţara noastră, la fraţii lor români, cari se aflau atunci, dar numai pe câmpia Dunării şi în Moldua, sub stăpânirea Cumanilor.

Pe Isac l-au sfătuit atunci generalii lui să cuprindă oraşele şi cetăţile Românilor din munţi şi să aşeze în ele puernice garnizoane. El nu l-a ascultat însă, ci a început să pustiească tot ţinutul dintre munţi şi Dunăre, arzând mai ales toate depozitele cu grâne şi răpind vitele. Apoi s'a întors, triumfător, în capitală.

Petru şi Asan, aflând de plecarea armatei bizantine, au trecut Dunărea înapoi, de data aceasta întovărăşiţi de o armată de Cumani şi Români din Dacia noastră. Se încinge un războiu lung, care ţine până în anul 1200, adică 15 ani. În acest războiu, trupele lui Petru şi Asan bat în nenumărate rânduri armatele bizantine, cari se topesc în atacurile lor îndreptate mai ales contra cetăţii Balcanului. Armata lui Petru şi Asan, compusă din Români, Bulgari şi Cumani, răzbate uneori de parte spre meazăzi până în Turcia, aşa că împăraţii din Constantinopol tremurau de frică şi necaz în chiar capitala lor. In anul 1200, împărăţia române-bulgară a Asanilor era înfiinţată, Românii şi Bulgari scăpaseră de noi de sub jugul bizantin. Ce doi fraţi luară deocamdată titlul de „Domni ai Românilor şi Bulgarilor" (Domini Vlahoruns et Bulgarorum). Ei să îngrijiră înainte de toate se aibă o *armată bună*, căci ţara lor erà mereu amenințată nu numai de împăraţii bizantini, dar chiar şi de regele Ungariei, care cerea să fie recunoscut ca mai mare peste domnitorii noului stat româno-bulgar.

In timpul domniei lui Petru şi Asan trecu, în anul 1189, împăratul german Frideric Barbarossa cu armata lui de cruciaţi prin Serbia, ca ajungând la Constantinopol să treacă în Asia şi să libereze Palestina cu Ierusalimul din înainte Mohamedanilor. Imparatul bizantin nu vedea cu ochi buni aceasta trecere de armata străine şi era piaci să izbugnească războiu între el şi Frideric Barbarossa. Aflând Petru şi Asan despre acesta neințelegeri, s'au grăbit să trimită solie la împăratul german, pe care l-au îmbiat cu o armată de 40.000 Români, Bulgari şi Cumani, cu al căror ajutor să bată pe Isac şi să-l alunge pe tron. Odată alungat de pe tron, împăraţi la Constantinopol să ajungă fraţii Petru şi Asam. Frideric Barbarossa nu a primit încă propunerea celor doi fraţi, ei împăcându-se cu împăratul Isac, a trecut neturburat în Asia, unde a şi murit înainte de-a ajunge la Ierusalim, locul dorit.

Victor Lazăr.

—

*) Inainte de-a-şi muri împăratul roman Constantin reşedinţa dela Roma la Constantinopol, oraşul acesta grecesc se numi'a *Bizanţ*, de neca acesta parte a impinuţiei romane de răsărit se numeşte şi *bizanţină*.

Cântarea spinului.

Seminta-mi căzută din mâna cerească,
Purtată în larguri de-al vremilor vânt, —
Sortita'n ţărână a fost să'ncolţască.
O umbră stingheră s'aduc pe pământ.

Urât sunt pe ume, gonit depe câmpuri
Mi-i leagănul râpe, paragini, pustiu;
Şi veşnic acelas rămân peste timpuri,
Cu rana tristeţii ce'n suflet o tiu.

Un şarpe, — o şipârlă odihnă găseşte
Sub frunzele-mi dese culcuşul făcând;
Nu cad de furtună şi iarna-mi prieşte
Noi doruri spre viaţă în coajă urzind.

Când vreţii mei tineri se'mbracă în floare
Vin fluturi şi albine în sbor rătăcit
Şi'n sfântă beţie cu raze de soare
Trăesc fără grijă de nimeni plivit.

Fac roade amare — aşa mi-e menirea —
Şi ace pe ramuri mujate'n venin;
In clipă de ură creia-tu m'a Firea
Dar Firei stăpâne suspinu-mi închin

G. TALAZ.

Lucrări gospodăreşti
în luna Ianuarie.

Deşi în timpul iernei, totuşi, pentru adevăratul gospodar, tot se mai găseşte câte ceva de făcut. Vorba bătrânească zice: „De eşti în vară, pregăteşte-te de sanie; de eşti în iarnă, pregăteşte-ţi plugul" şi o ştiu toţi gospodarii. Omul harnic, chiar de acum începe să-şi repare plugul şi celelalte instrumente agricole, pentru ca la începutul primăverei să fie gata cu toate fără să mai amâne zi cu zi, lucrul. Dar grija cea mai mare o are cu vitele, atât cu cele de muncă, cât şi cu cele pentru îngrăşat. Vitele au muncit toată vara, fără preget şi au intrat în iarnă slabe. E o datorie deci, ca să le îngrijim cât se poate mai bine, pentru ca să-şi recapete puterea de muncă. La cele de 'ngrăşat, mai cuseamă, trebuie să le dăm hrană din deajuns şi aleasă: fân, rădăcini, uruială, dar mai ales sfecle. Să nu uităm sarea, care le deschide pofta de mâncare. Unii obicinuesc să le dea ca hrană şi borhot de in şi cânepă. Să se ştie, însă, că borhotul de in dă un miros neplăcut cărnei. O mare îngrijire trebue să dăm de asemenea vacilor, mai ales, cele cari trebuie să fete. Hrana bună şi dată la timp îi măreşte cantitatea şi în acelaş timp şi calitatea laptelui. Hrana cea mai bună este morcovitii, cartofii şi sfeclele amestecate cu paie tocate şi grăunţe. Apa să nu le-o dăm prea rece, iar aşternutul că fie totdeauna curat şi uscat. Dacă a născut, nu mai puţină grijă să avem de viţeluş. Dacă nu-l îngrijim în timpul iernei, acum când este plăpând, vom avea mai târziu o vită izinită şi pipernicită. Sunt mulţi dintre noi cari îi lăsăm ma dela 'nceput în plata Domnului şi de aceea rasele noastre nu se pot îmbunătăţi. Cea mai potrivită hrană pentru ei când încep să mănânce, rămân tot rădăcinile şi fânul.

In această lună gospodarul îşi mai aduce aminte din când în când şi de grădinile de pomi şi de legume. In grădina de pomi, să avem grija de a îngrămădi în jurul tulpinelor, cât mai multă zăpadă, iar către sfârşitul lunei putem începe chiar, a distruge cuiburile de omizi.

Tot acum sădesc şi pomii cei cari nu i-au sădit toamna şi tot acum se iau şi altoacle pentru altoitul în primăvară. Altoacle se iau din cele crescute cât mai în faţa soarelui şi spre vârful pomului. După ce se aleg toate altoacle din acelaş fel, se leagă cu rafie (bastă) şi se pun la păstrare în nisip în pivniţe. In grădina de legume, dacă timpul ne dă voie, putem începe chiar săpatul. Cei cari au stupării, îi cercetează dacă au în deajuns mâncare; dacă n'au, li se pune zahăr sau candel. Odată cu aceasta se mai şi curăţeşte de zăpadă şi de albinele moarte cari ar astupa urdinişul şi ar împiedica aerisirea.

Să nu se mişte însă stupii, că ele sunt amorţite. Să se observe cu mare băgare de seamă ca nu cumva să fie atacate de şoarecem muşuroae la capul locului.

Cam acestea avem de făcut în cursul acestei luni. Cum vedem, toată grija ne-o restrângem la gospodăria în curte. La câmp n'avem de făcut nimic. Numai băligarul îl putem căra şi-l fareci.

N. B. D-l I. Nicolescu Poenele este rugat aşi trimite adresa exactă, având a-i face o comunicare interesantă.

—

IGIENA ŞI MEDICINA POPULARA

Lumina

In acest articol voiu vorbi despre lumină din trei puncte de vedere: al igienii iluminatului, al lucrării ei asupra microbilor, al întrebuinţării ei în vindecarea bolelor.

ILUMINATUL este de două feluri: **natural**, când lumina este dată de SOARE, şi **artificial** când ea este produsă prin arderea materiilor grase, a uleiurilor minerale şi vegetale, a gazului aerian, a metanului, precum şi prin electricitate.

Iluminatul natural. Cea mai bună şi mai sănătoasă lumină este aceea care ne-o dă soarele. Ea este trebuincioasă pe deoparte pentru a putea să vedem lucrurile din jurul nostru, iar de altă parte pentru existenţa, pentru traiul nostru, fiind tot aşa de folositoare ca şi aerul, ca şi căldura. Dovadă despre aceasta sunt oamenii cari lucrează în minele de cărbuni, de sare, cari sunt galbeni şi bujiţi la faţă, precum şi plantele care le ţinem în pivniţă, la întunerec, şi cari se îngălbenesc, se ofilesc. Astfel fiind, igiena ne dă o poruncă mare: să lăsăm să intre în casele noastre cât se poate mai multă lumină solară, făcând ferestre mari, multe şi bine expuse, pe cari le vom deschide adeseori şi pentru aerisire, şi despre care am vorbit în numărul 31 al Culturei Poporului.

Dacă însă razele de lumină sunt prea calde, după cum se întâmplă în timpul verii, ne vom servi de perdele, de jaluzele, cari sunt mai bune decât obloanele, deoarece ele numai micşorează lumina şi o îndulcesc, pe câtă vreme obloanele o opresc detot ca să intre în casă. In camerile în care să lucrează, se citeşte şi se scrie, precum şi în şcoale, iluminatul trebuie să vie din o anumită parte, din partea stângă a omului. In camerile în cari nu se lucrează (în camera de culcare, în salon, în camera de mâncare), lumina pote veni din oricare parte, lucrul de căpetenie fiind numai ca lumina să pătrundă din belşug, în câtime mare. Tot aşa trebuie să fie şi camerile bolnavilor, cari trebuie să aibă lumină solară directă şi prelungită, având grija numai ca să nu obosească ochii bolnavului, nici să nu-i turbure odihna. In ateliere este bine ca lumina să pătrundă pe sus, pentru ca să fie deopotrivă în toate părţile, să fie din belşug (în abondenţă) şi să nu fie contrariată de raze cari ar veni din partea opusă, în sens contrar.

Iluminatul artificial se face cu multe substanţe şi în multe feluri. In vechime se întrebuinţa **seul**, din care se făceau lumânări, a căror mucuri nu ardea pe deplin şi afuma (făcea fum) aşa că trebuia curăţit mucul tot într'una, iar lumina lor era slabă şi licărea obosind ochii. Ceara de albine este mai bună, dar ea se întrebuinţează mai mult pentru luminările de biserică. Luminările de spermanţet, de stearină (materie scoasă din grăsimea de oaie) sunt cele mai bune, căci nu se înmoaie şi nu curg, iar fitilul lor se arde complet, lumina lor nu licăreşte, nici nu face fum aşa de mult ca luminările de seu. Dintre uleiurile vegetale cele mai întrebuinţate sunt cel de **nucă**, de **rapiţă** şi **untul de lemn**, cari servesc astăzi mai mult pentru candele. Dintre uleiurile minerale cel mai întrebuinţat este **petrolul**, care conţine principii volatile ce se aprind uşor şi la căldură mică, din care pricină petrolul trebuie să fie mai întâiu curăţit de aceste principii prin rectificare şi numai după aceea să se puie în vânzare. Petrolul rectificat (curăţit) nu dă vapori sub 35 grade şi dacă el se aprinde la o temperatură mai mică decât aceasta, însemnează că el nu este curat şi este primejdios. Petrolul se arde în lămpi cu fitil, cari au ajuns la perfecţiune dând lumină bună. Gazul aerian se întrebuinţează mai mult decât toate celelalte; el se face din distilarea cărbunilor de pământ şi arde în becuri, dar lumina este tremurătoare şi ostenitoare pentru ochi. Mulţumită însă sâtiţelor invertate de Auer, lumina de gaz este foarte frumoasă, liniştită, constantă, semănând cu lumina de electricitate. — Lumina dată de **benzină** este foarte practică, întrebuinţată în lămpi sistematice şi cu sâtiţe Auer; tot aşa este şi lumina produsă de **alcool** (spirt). Dar dintre toate sistemele de iluminat, cel mai igienic este iluminatul cu electricitate, care dă o lumină foarte vie şi fixă (care nu tremură), fără să producă căldură, fără primejdie de explozie şi de incendiu (foc). Prin urmare lumina de electricitate este cea mai practică pentru străzile, sălele de spectacol (teatru, cinematograf etc.) şi pentru saloanele de bal, şi chiar pentru casele particulare, şcoli şi oficiile publice. In rezumat voiu spune că condiţia de căpetenie a unui bun iluminat artificial este ca lumina să fie cât se poate de albă şi de fixă (să nu tremure) şi care să producă cât se poate mai puţină căldură; lumina să vină la ochi fără ca ei să vadă de unde vine şi pentru aceasta este bine ca la cetire şi scris să întrebuinţă un cozoroc (abajur) opac, care concentrează razele luminoase asupra cărţii sau obiectului la care privim. O lumină slabă osteneşte ochii iş poate da naştere la diferite boale de ochi.

ACŢIUNEA LUMINII ASUPRA MICROBILOR. Lumina are o lucrare nimicitoare asupra microbilor; ea îi omoară în măsură mare, mai ales pe microbii din aer şi din apă, însă cu condiţie ca să lucreze deadreptul asupra lor. Când expunem obiectele de pat (rufăria) la soare, toţi microbii cari se găsesc în stratele superficiale mor; de aceea unul dintre cele mai bune desinfectante este lumina soarelui. De aci vine şi vorba că **unde nu intră soarele intră doctorul.**

TRATAMENTUL sau **vindecarea bolelor prin razele luminoase.** Sunt multe boale cari astăzi se tratează cu bun succes cu ajutorul luminii. **Intrebuinţarea razelor chimice** a fost pusă în practică mai întâiu de învăţatul doctor Finsen, din Copenhaga, care a isbuti să suprime din lumina solară sau din lumina electrică cu arc, pe care o întrebuinţează cu o putere de 20 de mii de luminări, razele calorifere (producătoare de căldură) care ard ţăsuturile, cum sunt: razele ultra-roşii, roşii, portocalii şi galbine, şi să păstreze numai razele chimice. In acest mod se întrebuinţează numai **razele albastre sau violete**, pe cari Finsen le-a obţinut făcând să treacă razele luminoase printr'un strat de apă văpsită cu albastru de metilen sau cu sulfat de cupru amoniacal, pusă această apă, înăuntrul unei lentile găunoşite care slujeşte pentru a concentra şi a filtra lumina. Prin acest mijloc avem o lumină albastră sau albastru-violetă care este omorîtoare de microbi. Pentru ca ţăsuturile vii să fie pătrunse de lumină trebuie să alungăm sângele din ele prin apăsare (compresiune).

Acţiunea acestei lumini asupra pielii nu se vede îndată, ci numai după 6 până la 10 ceasuri, când se arată o roşeaţă, o umflare, o inflamaţie uşoară şi fără durere. Uneori se produce o scurgere apoasă (seroasă), nişte beşicuţe (flictene) pline de apă, nu de puroiu. Această roşeaţă rămâne mai mult timp după tratament, cam 15 până la 30 zile. Acţiunea luminii poate fi purtată asupra corpului gol întreg, sau numai asupra unei părţi. Doctorul Finsen a întrebuinţat această lumină în boala de nas numită lupus; alţi doctori au întrebuinţat-o şi în alte boale de piele: acnee, cancer (rac), peladă, în reumatism, în nevralgia sciatică, în ticurile nervoase, în nevralgii, în oftalmia granuloasă (trachom), în dispepsii (mistuiri grele), în obezitate (boală de grăsime), şi în mod general în toate boalele produse prin încetinirea nutriţiunii.

Intrebuinţarea luminii albe. Pentru aceasta se fac nişte lăzi cari au pe pereţii lor lămpi cu incandescenţă a căror acţiune este mărită cu oglinzi reflectoare. Cu ajutorul unei astfel de lăzi poţi face o baie locală de abur uscat în care acţiunea luminii să adage la acea a căldurii; bolnavul începe să asude la 45 grade.

Intrebuinţarea luminii roşii. Dacă lăsăm să treacă lumina soarelui prin sticlă, în loc de sticlă ordinară, şi aceste raze cad asupra beşicuţelor de vărsat (variolă) se împiedecă supuraţia lor, adecă nu mai fac puroiu, tot astfel se vindecă eczema (bubele dulci), etc.

Lumina roşie este excitantă (întărâtoare) şi a dat bune succese în tratamentul formelor melancolice ale nebuniei, bolnavul fiind ţinut într'o odaie cu perdele roşii şi ai cărei pereţi sunt văpsiţi tot cu roşu.

Lumina albastră precum şi lumina verde, au o lucrare calmantă (liniştitoare) şi dau rezultate bune în forma maniacă (violentă) a nebuniei.

Dr. VASILE BIANU
Autorul Dicţionarului Sănătăţei

Răvaşe dela un ţăran moldovean

Cinstite frate plugar de pretutindeni

Din satul meu, mic şi cam sărac de pe şesul Moldovei, în apropiere de Prut, care nu mai e „apă blestemată" căci ne-am unit toţi moldovenii, mă încumet cu începere de sfânta zi a Anului nou de azi, să-mi aştern aşa cum mă va ajunge capul, cu gânduri neprefăcute, ceea ce simt în inimă.

Slova mea va merge până la tine şi te rog fii bun şi scrie şi tu, iubite frate, ca să ne cunoaştem şi mai mult, căci destulă amar de vreme e de când nu ne-am putut trimite carte unul la altul decât cântecele şi doinele noastre.

In astă zi de sărbătoare, când toţi ai mei dragi sunt aciuaţi pe lângă mine, când Marin cel mai mic, mă întreabă de Ardeal şi Bucovina, eu nu ştiu ce să le mai grăesc de fericire. Ochii mi se îndreaptă la icoane şi nu ştiu cum să mai mulţămesc Tatălui ceresc că ne-a slobozit neamul, că una suntem şi nu ne va opri nimeni ca să ne vedem.

In sat la noi e bună pace. La sărbători ne adunăm şi nu avem alt gând decât la ceilalţi fraţi de sânge şi de lege. Domnul profesor şi părintele Dimitrache, ne spune lucruri minunate cum e în Bănat, cum e în Maramureş în Munţii Apuseni, în Crişiana.

Ce frumos e pe la voi. Eu ştiu să desleg două buchi şi citesc viaţa sfinţilor voştri, câte ceva din acel ce-a fost Inalt Prea Sfinţia Sa Mitropolitul Şaguna, căpitanul Avram Iancu, cu moţii lui, despre Horia, Cloşca şi Crişan. Socot cu mintea, frate de pretutindeni, că şi tu amu îţi dai osteneala să ştii despre faptele sfântului Ştefan-cel-Mare, despre cetatea lui dela Eşi şi unde doarme somnul re veci la mănăstirea Putna sau unde a văzut lumina zilei în satul Borzeşti.

Mie îmi dă cu mintea că nu e un neam mai fericit în lumea largă ca al nostru. Nu e vorbă, că muerea mea, slabă de înger cum sunt muerele, ori de câte ori o sărbătoare, mai plânge. N'ai ce-i face inimă de mamă. Am avut doi flăcăi, ostaşi şi-au murit în bătălie. A venit scrisoare dela regiment, la primărie, că unul a căzut pe lângă Sibiiu şi altul la Siret. Aşa a trebuit să fie. Cu viaţa şi trupul lor şi al altora s'a făcut minunea. Dar ei din ceruri ne văd şi par'că noi nu avem să ne dăm la ei? Mă doare şi pe mine inima că nu mai sunt aici lângă căsuţa mea, că au lăsat neveste tinere şi nepoţi care-i ţin pe braţe, dar toată durerea să împrăştie la gândul că cine moare pentru ţara lui, acela nu-i uitat niciodată, numele e pomenit la sfintele slujbe iar el e un viteaz. Par'că strămoşii noştri au stat cu mânele în sân. Numai ei ştiu ce-au suferit şi cum s'au răsturnat cositi de moarte ca pologurile de iarbă numai ca să ne apere brazda aşa pe care o avem şi ne hrănim de pe ea. Iaca aşa mă gândesc eu în astă zi sfântă de Crăciun. Şi tare aş şti ce mai faceţi şi voi prin alte sate. Dacă aş fi un năzdrăvan ca în poveste aş veni în casele voastre îndepărtate de prin munţi şi văi, dar aşa sunt pământean şi mă mulţămesc cu gândurile cari vi le trimit tuturora.

Mă închin cu multă sănătate fsate şi altă dată mai mult, sărbătorile cu bine şi noroc şi ceea ce doreşti să împlinească, belşug în casă şi pâine şi la duşmani.

Ion al lui Gheorghe Popură

CETITI
SI RASPANDITI
ZIARUL VOSTRU
CULTURA POPORULUI
CE TRAESTE PRIN VOI SI PENTRU VOI
ZIARUL VOSTRU NU PRIMESTE SUBVENTII DELA NIMENI — DECI A BONATI-VA CAT DE MULT

Dumnezeu poartă de grijă

Acu cică a fost un om, dar omu ista era sărac, sărac de n'avea după ce bea apă şi cu toate că muncea de dimineaţă până seara, nimic nu se alegea de munca lui. Toate ca toate, caleavalea, dar dela un timp se săturâ şi el de atâta sbucium.

De geaba fuga 'ncoace, fuga 'ncolo, trudă zădarnică; nu sporea cu nimic. Par'că era un făcut şi pace! Şi apoi şi la casă din ce în ce gurile se înmulţeau, numărul copiilor creştea; iar bietul om alerga până ce nu mai putea, ba în colo, ba în coace să le scoată pe toate la bun capăt şi de geaba.

Dela o vreme, dacă văzu că ori cât muncesţe îi e de geaba, ce se apucă?

Srise o scrisoare lui Dumnezeu. Că ce-şi zise el?

Dumnezeu mi-a dat atâtea copii, tot dela el am să-i cer să-mi dea cu ce să-i pot hrăni. Şi scrise scrisoarea frumos, cum se pricepu el, o pecetlui bine şi acum ce să facă cu dânsa? Cine să i-o ducă lui Dumnezeu? Iată că se stârni într'aceea o furtună, şi furtuna ceia cu vârtejuri încă! Omul nostru aruncă scrisoarea într'un vârtej şi mulţumit că a putut-o trimete aşteptă răspunsul...

Vârtejul s'a tot dus, s'a tot dus până la curtea împăratului locului aceluia, şi s'a dus şi scrisoarea cu el şi a lăsat-o drept în curtea împăratului pe o cărare în grădină.

Împăratul ista avea obiceiul de se plimba în fiecare dimineaţă prin grădină. Se plimbă şi în dimineaţa asta ca în totdeauna.

Cum mergea el, numai iaca dă de scrisoarea ceia. O ia el, o vede, o citeşte şi înţelege cum şi ce scria într'însa. De grabă dă porumcă la un logofăt al lui să se ducă în cutare loc, în cutare sat să vadă dacă este cutare om, — şi dacă o fi să-l aducă împreună cu toţi ai lui la curtea împărătească.

Logofătul cela, de cuvânt, se duce în satul unde era omul, îl iea cu toţi ai lui şi-l aduce la împărat. Împăratul cum îl vede îl şi iea la întrebat.

— „Ai trimis tu scrisoare lui Dumnezeu?"

— „Am trimes, zice omul.

— „Ei iaca ţi-a trimis răspuns, zice împăratul, care era bun de suflet şi mi-a scris mie, că pe tine să te fac prietenul meu, şi pe feciorii tăi să-i fac oameni de seamă la curtea mea.

Şi căzând omul nostru în genunchi cu lacrimi de bucurie cultumi lui Dumnezeu pentru purtarea de grijă, iar împăratului pentru bunătatea lui. Şi trăesc şi vor fi trăind şi astăzi fericiţi la curtea împăratului de n'or fi murit.

Acu eu v'am spus o poveste, dar din povestea asta învăţaţi că, Dumnezeu are grijă de toţi cei ce cu credinţă îi cer ajutor, răsplătindu-i binefacerea cu fapte bune.

Petru Gh. Savin.

Higiena în timpul sarcinei la animale

Transformările sau modificările pe care le suferă oul mamiferelor (ovula fecundată), până la constituirea unei noi fiinţe, capabilă de a trăi prin sine însuşi, poartă numele de gestaţie (starea de plenitudine a mamei sau când se zice că mama (femela) este plină). Timpul cât mama poartă fiinţa procreată, variază la animalele noastre domestice astfel:

La eapă durata gestaţiei este de 340—350 zile, aproape 11 luni şi jumătate. Sunt cazuri, însă rari, când o eapă a dat naştere unui mânz foarte frumos după 355 zile (15 luni şi 5 zile).

La măgăriţă, termenul mijlociu este puţin mai mare ca la eapă: 12 luni şi câteva zile.

La vacă termenul gestaţiei este 280—290 zile ceia ce revine la 9 luni şi jumătate.

La capră: 148 zile (5 luni).

La scroafă: 120 zile se zice adesea 3 luni, 3 săptămâni şi 3 zile.

La cătea: 2 luni sau 9 săptămâni.

La pisică: 8 săptămâni.

La epurolcă: 27—34 zile.

Dela data când a rămas însărcinată este necesar de a pune mama care va produce o nouă fiinţă, în astfel de condiţiuni, ce să-i permită de a-i da toate elementele necesare dezvoltărei produsului său şi a îndepărta în acelaş timp toate cauzele capabile de a produce naşterea înainte de termen. Pentru aceasta trebue a se avea în vedere:

1) Trebue a se izola (despărţi) femelele (viitoarele mame) de masculi, pentru ca prezenţa lor să nu întreţină o excitaţie continuă, anormală chiar, pentru organele genitale. Se citează chiar exemple de avort, la epe mai ales, datorită faptului de mai sus. In general această regulă trebue păstrată în primul rând, pentru epe, celelalte animale fiind mai puţin susceptibile unei noi excitaţiuni a organelor genitale. Cu toate acestea, atunci când situaţia şi celelalte mijloace permit, este bine ca această separare să se facă pentru toate animalele.

2) Femela plină trebue a fi îngrijită cu blândeţe. Se va alege pentru aceasta, îngrijitori recunoscuţi prin blândeţa lor pentru animale.

3) Operaţiunile chirurgicale trebuesc pe cât e posibil a fi evitate. Dacă însă necesitatea va cere aceasta, e bine şi prudent ca patul de pae pe care se va culca animalul să fie cât mai gros posibil.

4) Animalele în gestaţie trebuesc a fi puse în grajduri spaţioase şi cu uşile largi, spre a se feri loviturile sau chiar atingerile pântecelui (flancurilor). Pentru epe se recomandă boxe unde ele sunt lăsate în libertate înainte şi după naştere. Când sunt întrebuinţate la călărie trebue avut în vedere ca greutatea călăreţului să fie cât mai mică posibilă.

Loviturile cu pintenii trebuesc evitate.

5) Nu se recomandă, fiind chiar periculos de a se lăsa epele pline la păşune la un loc cu vitele cornute pentru motivul că cea mai mică atingere cu cornul în regiunea abdominală (pântecelui) ar putea provoca avortul.

6) Mulgerea trebue oprită la vacă între a 7 şi a 8 luna a gestaţiei. Dacă se continuă mai mult, se slăbeşte animalul, se influenţează şi chiar se vatămă dezvoltarea foetusului şi se micşorează cantitatea de lapte ce trebue a o avea după naştere.

7) Se recomandă mişcarea la animalele în gestaţie; se va evita în acest scop locurile accidentate de carece, ar putea fi expuse la alunecări şi consecutiv avortului.

Când animalele sunt ţinute în permanenţă în grajd, cum e cazul la epe, se recomandă plimbarea la mână.

Eapa plină poate fi întrebuinţată la serviciu, fără nici un inconvenient până în a 8 luna a gestaţiei; vaca până în a 6—7 luna.

8) Hrana care se dă femelelor pline trebue a fi suficientă şi de bună calitate; trebue a li se rezerva substanţele cele mai nutritive şi cele mai uşoare de digerat; a se evita alimentele fibroase şi tari, care prin volumul lor îngreuiază şi jenează mişcările respiratorii ale foetusului.

Furajele acoperite de rouă, de mucegaiu, băuturile prea reci, trebuesc de asemenea evitate, de carece pot da naştere la meteorizaţii (dezvoltarea de gaze), provocând compresiunea matrice şi consecutiv avortul.

Veterinar maior V. Dumitrescu
Divizia 17.

—

N. R. Articolul „Căldurile la animale", dintr'o greşeală de tipar a eşit semnat coloonel Ionescu. Articolul este al d-lui dr. colonel Opresou. Facem cuvenita rectificare.

CRONICA SĂPTĂMÂNEI

Săptămâna politică. Inainte de sărbători, vacanţele au adus o liniştire a vieţei politice. Guvernul se luptă pentru formarea majorităţilor parlamentare, adică numărul de glasuri trebuitor în sfaturile ţărei pentru a avea încrederea poporului. Partidele din opoziţie s'au convins că numai disolvarea sfaturilor ţărei şi facerea de noui alegeri va putea dovedi voinţa naţiunei.

Intre aceste linii mari de politică generală, întâmplări diferite vin să adauge fapte noui. Astfel în Basarabia, câteva ziare din cele întreţinute de streini au voit să descopere omoruri şi nelegiuiri în sarcina stăpânirei şi armatei. Comunicatul dat de guvern în această chestie dovedeşte însă pe deplin că instreinaţii cătorva ziare atăcând armata şi autorităţile civile au minţit, nelegiuirile fiind doar în mintea acelora ce voesc să coboare încrederea de care se bucură statul nostru înlăuntrul şi în afară hotărelor.

Un alt fapt important este vizita M. Sala Regelui Alexandru al Iugoslaviei, care a sosit la Sinaia fiind oaspetele familiei noastre regele. Această vizită se pune în legătură cu o apropiată căsătorie între Regele Alexandru şi M. Sa Regală Principesa Mărioara, a doua fică a M. M. L. L. Regelui şi Reginei României. Prin această căsătorie, pe care nu o putem decât dori, credem că se va pune capăt suferinţilor românilor din Torontalul rămas sărbilor, pentrucă între două popoare vecine ce-au suferit împreună jugul asupritor şi şi-au vărsat împreună sângele pentru libertati şi Dreptate nu mai trebue să fie duşmănie şi certuri. M. Sa Regele Alexandru de-a cărui dreaptă cugetare nu ne putem indoi va şti ca odată cu Soţia luată dintre români să ducă şi o cunoaştere mai adâncă a poporului nostru care departe de-a căuta certuri vecinilor se sileşte ca prin bună înţelegere să capete dreptatea şi bunăvoinţa tuturor.

Tot pentru această bună înţelegere Preşedintele Consiliului de miniştri el Tărei, D. Take Ionescu, a trimes o scrisoare d-lui Pasici primul ministru iugoslav, cerând să se strângă cât de curând o consfătuire a „Micei Înţelegeri" spre a hotărâ întrarea în această tovărăşie de state, a Austriei şi a Poloniei. In acest chip „mica înţelegere" va fi formată din România Iugoslavia, Cehoslovacia, Polonia şi Austria, puteri ce vor şti totdeauna să apere pământurile garantate prin actualele tratate de pace contra duşmanilor de eri ce vor fi şi cei de mâine.

Sociale. Sunt triste sărbătorile anului acestuia.

Sunt triste pentruca sărăcia domneşte în cea mai mare parte a poporului, sărăcie cu atât mai greu de suferit, cu cât vine după un războiu lung şi sângeros fiind îngreuiată dealtfel din greşelile guvernelor ce s'au perindat la cărma ţărei. Poporul însă îşi dă seamă că, aceste suferinţi şi lipsuri cari sunt azi în toate statele nu se pot trece fără răbdare, şi nu vânturătorii de vorbe cari promit marea cu sarea, vor fi acei ce vor schimba ca prin minune în bine totul.

Sunt însă oameni cari o viaţă întreagă au trăit din înşelarea păturei muncitoreşti a oraşelor. Aceşti oameni, eşiţi de curând din inchisori unde îşi făcuseră pedeapsă ca bolşevici, au reinceput să atâţe lumea muncitorească din banii căreia trăesc când bolşevicii dela Moscova nu le trimit fonduri. Nu ne îndoim că poporul românesc, cuminte şi cunoscător al celor cari îi voesc binele, va şti să răspundă cum se cuvine acestor puşcăriaşi ce voesc să organizeze iar „sindicatele roşii" după ce au făcut să reapară ziarul „Socialismul" organul „partidului comunist" sau mai bine al trădătorilod de neam vânduţi ruşilor.

Muncitorimea, în afară de cea streină oploşită la noi, înţelege că numai alături de celelalte pături ale poporului în muncă comună, va putea să-şi asigure un viitor mai bun. Lupta, desbinările, anarhia în sânul aceluiaşi popor, nu servesc decât în a da duşmanilor streini putinţa de răşluire a pământurilor lui. In „sindicatele naţionele" şi în adevăratul socialism al oamenilor luminaţi stă desvoltarea muncitorimei româneşti. Oameni plătiţi de bolşevicii dela Moscova nu caută decât să-şi asigure lor averi supte din vlaga popoarelor, iar fericirea ce o promit se poate vedea azi în Rusia.

De altfel lupta socială prin miloace violente azi în România, unde *prin muncă,* este loc pentru toată lumea şi-un spirit democratic ce se poate compara cu cel din Apus, n'are rostul decât în capul celor câtorva puşcăriaşi rătăciţi, de care am vorbit mai sus.

Economică şi financiară. In afară de situaţia nenorocită care am arătat-o în cronicile noastre din numerile trecute, — sunt câteva fapte noui ce aduc o înrăutăţire în mersul producţiei industriei şi comerţului ţărei.

Astfel inghetul Dunărei, mult înainte de vreme, a luat putinţa cea mai bună de export, prinzând încă între sloiuri nenumărate vase şi stricându-le. Cu toate că s'au cheltuit peste 20 milioane cu spargerea ghetei între Galaţi Brăila, totuşi nu s'a ajuns la nici un rezultat curentul apei fiind mic şi sloiurile îngrămădindu-se la cotituri. Cu acest prilej s'a văzut însă lipsa de grijă a „comisiunei internaţionale a Dunărei" care de zeci zo de ani decând funcţionează şi înghite miliarde, n'a putut cel puţin să albă un vapor spărgător de ghieţă. Aşa se vede greşeala ce s'a făcut de marile Puteri când au impus ţărilor ţărmurene, o comisie de streini pentru a îngriji de gurile Dunărei, când tocmai poporul interesat, trebuia lăsat liber spre a organiza nevigaţia pe fluviu.

BIBLIOGRAFIE

A apărut:

Curierul Justiției Militare No. 5 și 6. Singura publicațiune de Drept Penal Militar necesară tutulor D-lor avocați tutulor ofițerilor și Corpurilor de trupă, precum și posturilor de Jăndarmi. Redacția și Administrația Cluj, Strada Dorobanților No. 11. Abonament anual lei 100 (una sută lei).

„Biblioteca Soldatului și a Cetățeanului" anul al II No. 9. Revistă de cultură și educație ostășească și cetățenească. Redacția și Administrația Cluj, Strada Dorobanților No. 11. Abonament anual lei 30 (trei zeci lei).

Se primesc abonamente și la ziarul nostru.

Pentru militari, primari, învățători etc.

Istoricul luptelor neamului românesc din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute la nemurire în ecle *trei hărți lucrate* în culori de *Dl. General C. St. Anca*, și cari se găsesc de vânzare la Ad.-ția ziarului „Cultura Poporului" numai cu 6 lei bucata (plus porto).

Aceste hărți nu trebuie să lipsească din casa oricărui bun Român. Prin ele putem vedea cum s'au desfășurat luptele la Tisa și ocuparea B. Pestei; vadațiunile teritoriului atîpânit în timpul războiului și istoricul grafic al războiului. Toate hărțile sunt însoțite de date istorice.

CARTEA ROMANEASCA
INSTITUT de ARTE GRAFICE
SUCURSALA
COSINZEANA
CLUJ
STR. UNIVERSITATII 3

EXECUTĂ CU PRECIZIE ORICE FEL DE LUCRĂRI DE TIPOGRAFIE, LITOGRAFIE, DESENE PENTRU BROȘURI, ZIARE ZILNICE ȘI SĂPTĂMÂNALE REVISTE, ETC, ETC.

MICA PUBLICITATE

DE VÂNZARE, un foreestreu circular diametru 85 c. m. Informații la Ad-ția ziarului. 01

CAUT: 3 camere goale și bucătărie. Oferte la ziar sub A. S.

BANCA ROMANEASCA
SOCIETATE ANONIMA
Capital Social 160,000.000 Lei. Sediul Central: BUCURESTI.

SUCURSALE:
Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă.

BANCA NATIUNEI
SOCIETATE ANONIMA
CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000
BUCUREȘTI
CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)
BĂNCI AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Ceho-Slovacia etc.)
cum și în principalele orașe din țară.
Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și incasări. Emite cecuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depuneri spre fructificare. — Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

„Curierul Justiției Militare"

Publicațiune de Drept penal militar, doctrină juridică militară, autorizată de Marele Stat Major General al Armatei.

Apare la 1 și 15 a le fie cărei luni, sub conducerea tutulor Comisarilor Regali din țară și prin concursul Domnilor Magistrați și Avocați.

Publicațiunea este necesară tutulor Domnilor Ofițeri, tutulor Corpurilor de trupă, și posturilor de jandarmi, cuprinzând discuțiunea tutulor problemelor justiției militare și toate indicațiunile și formularele necesare la întocmirea cercetărilor, plângerilor de dare în judecăți și a mecanismului judecătoresc.

Tot atât de necesară Domnilor avocați.

Redacția și Administrația Cluj

Strada Dorobanților No. 11

Abonamentul anual lei 100 una sută lei Jandarmii rurali pot plăti abonamentul în rate lunare.

„Biblioteca soldatului și a cetățeanului"

Publicațiune de cultură și educație militară și cetățenească, autorizată de Marele Stat Major al Armatei.

In al doilea an de existență, este singura publicațiune militară în acest gen și indispensabilă militarilor și cetățenilor militari.

Redacția și Administrația Cluj

Str. Dorobanților, 11

Abonament anual.

Lei 30 trei zeci lei

BANCA CENTRALA
Pentru industrie si Comert s.p.a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).
Capital social Lei 50,000.000 deplin vârsat
Sectia de Bancă Sectia de Mărfuri
FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga și Wiena.

ANUNCIURILE si RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele" Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3

Gerant, S. CRAIOVEANU Tiparit cu mașina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice „Cosinzeana" Cluj, str. Universității No. 3 C. 1393

FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCATIUNE CETĂTENEASCA
APARE DUMINECA
Anul I, No. 39 — 1 leu — Opt pagini — 22 Ianuarie 1922 Cluj

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Prim Redactor: V. Chiru — Administrația: Piața Cuza Vodă 16 — Redacția: Str. Dorobanților 11 — Secretar: V. Nicoară

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru intreprinderi financiare .. .. 100 Lei

Politica noastră

Toate orașele noastre sunt scuturate de fiorii unei politici de persoane, — nu de principii, — politică, ce a luat forme spăimântătoare, mai ales în urma războiului de întregire. Massa poporului, frământată de votul universal, care dă putința de a se ridica la suprafața oameni noi, a căror valoare trebue pusă la încercare fără îndoiala, — privește deocamdată cu mirare și neîncredere la ei. In orașele noastre, — în care sa'u clădit ca prin farmec biserici și bisericute politice, ai căror misionari au împânzit satele propovăduind „cuvântul adevărului“ — zic ei, — și căutând să convertească la nouă lor credință pe necredincioșii săteni, — în orașele noastre este o continuă frământare a vechilor și noilor politicieni, iar oameni care „nu fac politica“ privesc îngânduraţi la această mocnita ferbere, care a schimbat tare noastră dintr'o țara agricolă, într'o țara politică.

Și toți laolaltă, și cei care fac și cei care un fac politică, privesc cu neîncredere chiar cele mai cinstite și curate dorinți de luminare a poporului.

Când doi trei intelectuali dornici de a răspândi lumină, acolo unde până eri a domnit netulburat întunericul, îndrăznesc a porni la drum ca să grăiasca deschis și cinstit poporului, ori îndrăznesc a tipări cuvântul lor pentru a fi împărtit știutorilor de carte de la sate, lumea orașelor se miră și se teme.

Ochi pânditori privesc din umbră, minți iscoditoare caută să cântărească ori ce mișcare ori ce cuvânt, ca nu cumva, Doamne ferește, să se ivească un nou grupușor politic. Cei care nu fac politică privesc cu neincredere la munca cinstită a acestor intelectuali așteptand din zi în zi să-i vadă aruncați în brațele vreunui fruntaș politic.

Cei care fac politică privesc cu neîncredere la ei, temându-se să nu li se năruie clădirea lor cu trudă ridicată pe temelia unor făgăduinți pe care știu bine că n'au să le împlinească niciodată.

Credeam că după atâtea luni de când apare „Cultura Poporului“ au putut să se lămurească toți asupra gândurilor noastre, a drumului pe care mergem și a dorințe noastre curate și fățișe, de a trimite lumina și numai lumina, în satele noastre dornice de ea.

Facem s'au vom face politică?

Nu, de o mie de ori nu!

Politica noastră nu e decât dorința de a lămuri poporul asupra drepturilor și datoriilor sale, de a-l îndemna la o viață de muncă și de cinste, de a-i arăta drumul luminos al dragostei de neam și țară, de a-l zmulge din ghiarele unor credințe greșite și păgubitoare, de a-i arăta foloasele științei și într'un cuvânt de a-l feri de minciună, necinste și eresuri pentruca prin lumina adevărului să se ridice și să se întărească.

Aceasta e politica noastră.

Nu vrem să cunoaștem șefi politici, nu vrem să cetim programe politice, nu ne închinăm la așa numitele principii politice pe care politicianii le primenesc adesea ori odată cu cămașa.

Nu, nu vrem aceasta și nu vom face-o niciodată.

Iar când vreodată ar îndrăzni careva să ne îndemne a înclina spre politica veche și urâtă de care am vorbit, el va fi trimis din mijlocul nostru să găsească în altă parte un asemenea cuib.

Aceasta să se știe.

O spunem cu toată convingerea noastră și vom înfăptui-o.

Directiunea gazetei „Cultura poporului“

Cultură, cât mai multă cultură

Trăim, desigur, vremurile cele mai grele de diferite frământări politice și economice, de lupte violente între diferite partide, de așezarea României-Noui pe temelii democratice și solide, prin legi corespunzătoare spiritului timpului de mari refaceri în toate privințile, ca poporul să fie chemat cât mai mult chemat la viața cetățeniască și conștiență, dar, cu toate acestea ca să aibă adevăratul rezultat trebuie neapărat să lucrăm din răsputeri pentru luminarea milioanelor de cetățeni cu întunericul în *suflet* și în gândire.

Un singur drum ne mână spre desăvârșită izbândă: cultura. Fără ca zădarnic e totul. E ca și cum am asvârli bob sănătos în pământ neroditor. Iată de ce în momentul când majoritatea publicului e preocupată numai de interese politice, noi trecem peste aceste frământări și ne gândim mai adânc la cultură. Ne trebuie în primul rând cât mai multă cultură; carte și iar carte la sate.

Paralel cu înfăptuirea reformei agrare, financiare, militare, votul universal și atâtea altele, trebuie să se lucreze cu și mai multă râvnă și orice jertfă la luminarea poporului prin cultură. A neglija aceasta din urmă ar fi una din greșelile cele mai de neertat.

Până acum, e adevărat, au fost împrejurări vitrege; că am făcut un progres de stul de înaintat în jumătate de veac, adoptând și însușindu-ne toată cultura apuseană în inteligența românească, dar există o prăpastie între cei de sus luminați și cei de jos prea înculți.

E adevărat că poporul nostru e plin de însușiri divine, că în izolarea lui ne-a păstrat cu sfințenie limba, biserica, datinile, vitejia, prin un instinct superior al rassei daco-romană, a venit vremea însă să reparăm nedreptățile istorice și să ne apropiem de el, să'l ridicăm aproape de noi, numai prin cultură. La sate, mereu la sate, carte românească. In mijlocul nostru trăesc alte neamuri înferioare dar mai bine pregetite căci au avut putința să se desvolte cultural și acestora nu le putem purta nici ură, nici neîndreptăți sau împilări, ci numai superioritatea culturii noastre de la care să se adape.

Și slava Domnului avem destulă literatură și artă românească, ne mai trebuie un singur lucru; dând pământ țaranului să-i mai dăm și altă hrană sufletească fără de care nu poate trăi: carte românească.

Deci, nici o clipă să nu pierdem din vedere acest fapt și să sprijinim cu toții școalele de la sate și biblioteci cât mai multe. Prin școli, cât mai multe școli, ne vom ajunge idealul cultural.

Aceasta este calea cea mai sănătoasă; pe ea să ne îndreptăm toată activitatea noastră a cărturarilor.

Am văzut câte elemente de valoare ne-a dat poporul atunci când copiii din popor au învățat carte. Unii din ei ni-au dus fala românismului, alții au ajuns la situații sociale cele mai înalte în dregătoriile statului și deci câte comori ascunse zac în cei de jos. Precum seva arborului falnic vine din adâncul pământului și oricât de frumoase ar fi crengile din vârf dacă l'am tăia de la rădăcină s'ar usca, tot așa oricât de importantă ar fi însemnătatea inteligenței noastre dacă e așa cum este se datorește sevei fondului de vitalitate care se găseste numai din măruntaele adânci ale masseli poporului, și, despărțindu-ne de aceste masse, într'o zi totul se va usca.

Aceasta însănătoșire socială vine tot de jos în sus, prin urmare, să dăm putința ca izvoarele pornite din popor să reînoiasscă apa de sus, tulbure și plină de nămolul tuturor păcatelor.

Refacerea sufletească a moravurilor a vietii sociale se îndeplinește tot de la poporul cu sânge și minte sănătoasă și numai prin carte la popor, vom putea, cu timpul, să alungăm stricăciunea socială de sus.

Improspătarea vine de la cei de jos și nici o îndreptare socială nu se va putea înfăptui atâta vreme cât societatea de sus nu va fi alimentată cu puterile vii de la popor.

Moravurile rele se vor schimba în cele bune; patimile vor înceta și progresul va veni de la sine în toate domeniile sociale și economice, numai prin cultură; altfel orice muncă e zădarnică.

„Cultura Poporului“

Presă care ni trebue

Incontestabil că Ardealul este leagănul românismului. Dela Blaj, în special și alte câteva centre ca Sibiul, Brașovul și Aradul au pornit manifestările cele mai puternice ale vieții naționale. Tot ce-a creat Ardealul ca putere de muncă și afirmațiune de talent în toate terenurile sociale, i-au adunat în aceste centre principale, formând rezervoare de energie, cultură și politică.

Afară de aceasta, talentele de aici și personalitățile în toate domeniile vieții, au fost vii și creatoare, deoarece au purces natural din seva vitalității neamului românesc.

Inteligența, clasa cultă, s'a născut din popor.

De aceea și legătura trainică între acei de jos și acei de sus. Purificarea aristocrației gândirii, a științei și a cărții, a evoluat în mod firesc, din isvorul de bogăție reală ce se găsește din abundență în firea etnică daco-romană.

Prin urmare cărturarii Ardealului au fost expozeul direct al frământărilor nevoilor și durerilor celor umili și mulți cari formează baza solidă a națiunii.

De aici, am văzut că Ardealul ne-a dat oameni întregi mai toți porniți, cea mai mare parte din părinți țărani sau preoți și învățători.

De aici am văzut în toate timpurile abundența de personalități mari, cari toată viața au muncit pentru ridicarea poporului. Și de aceea avem și-o țărănime mai bine pregătită ca cea din vechiul regat lăsată în exploatarea străinilor de sânge și de neam.

Ca o apă mare, Ardealul, a revărsat în totdeuna figuri măreți de patrioți, figuri distinse bisericești, culturale.

Și aceste figuri pe lângă că au lucrat pentru conștiința națională, pentru biserică și școală, dar o parte din ei au trecut Carpații pentru a ne aduce carte românească, în desagi, cum a fost Gh. Lazăr din Avrig, Simion Bărnuțiu, Ion Maiorescu, Laurian, pleiada de scriitori ca Ion Slavici, Coșbuc, St. O. Iosif, Chendi, Goga și alții.

Fondul lor sufletesc a avut înrâurire covârșitoare asupra vieții intelectuale dela noi, altoindu-se în curente creatoare de școli literare, noui.

Afară de aceasta presa din Ardeal, a jucat un rol important în viața politică națională din Ardeal, ținând totdeauna trează conștiința și avântul național.

Slova presei tipărite prin gazete a fost imboldul și picături dumnezeești de credință în izbânda dreptății istorice viitoare, care a și venit prin unirea de azi.

Atunci când ochii erau mai plânși, când disperarea își făcea, poate, culcuș în sufletele milioanelor de români robiți și obediți, când preoții și învățătorii erau târîți prin temnițe, când școala și biserica, erau mai persecutate, atunci slova gazetelor, aducea lumina în casele modeste pline de lacrimi, din cele mai îndepărtate sate ascunse în munți sau aproape de Tisa.

Dovadă e cea mai veche gazetă din Ardeal „Gazeta Transilvaniei" — nu aceasta de azi, ce ei acea scrisă de nemuritorii păcat că nu și-a urmat tradiția — Mureșani sau „Tribuna" pornită în o redacție modestă din Sibiu ajunsă mai târziu în palatul propriu din Arad, sau „Românul".

Aceste ziare aveau suflet, viață până și în cel din urmă rând dela informații, un ideal și un crez politic bine determinat.

Poate au fost și alte vremuri mai pline de idealism, dar constatarea e aceasta, că aceste ziare au fost și nu mai sunt

* * *

Să revenim la presa de azi. Nu avem intențiunea de a da morală altor ziare înființate dela unire încoace, care ne sunet colege și care au diferite nuanțe politice de partid.

Am înțeles și înțelegem, că vremurile grele de acum cer o presă imparțială, independentă care să niveleze diferite animozități dintre frați iar nici de cum să le înrăutățească.

Este nevoie de o presă pentru propagandă culturăală și națională, căci nu e timpul nici de certuri, nici de critici inutile.

Este nevoie de o precă care să reverse bunătatea, blândețea, sfaturi bune și înțelepte, aproape de popor care nu trebuie să știe că conducătorii lui nu vor să înțeleagă că țara trebuie să se consolideze nu prin ură ci prin munca tuturora.

Acesta este rolul presei în Ardeal.

Credința noastră este că dând poporului numai însuflețirea noastră plină de patriotism vom putea păși spre bine.

Nu suntem un organ de rătăcirea sufletelor acelor ce cred în litera tipărită, ci dimpotrivă tribuna sinceră și apărătoare a nevoilor sociale celor de jos.

Așa trebuie să fie presa din Ardeal.

Altfel, ocupându-ne de lupte mărunte, de partide politice, de zgândăriri de răni ale tuturor păcatelor politice nu vom aduce nici un bine.

Vremea, școala și cultura, vor vindeca bizantinismul nostru politic.

Păcatele cu tradiții nu se pot șterge într'o zi două. Nu putem noi să doborîm ceva viciat și putred din cale afară.

Numai prin muncă serioasă: prin activitatea noastră conștientă; fiecare în cercul său restrâns, vom putea consolida țara.

Numai prin cetățeni luminați vom putea înlătura neghina și gogoriţele politice.

Altfel e de prisos orice. Fiecare națiune își are oamenii politici cari îi merită. Intr'o țară nepregătită desigur că mediocritatea va învinge.

Rolul presei în Ardeal, cu o tradiție așa de frumoasă, este să cheme massele largi ale poporului la o viață democrată, însă numai prin luminarea celor de jos.

Și luminarea aceasta nu se face decât prin o presă cumpătată, plină fiind de idealism și propagandă națională.

Să consolidăm țara, să ne unim și mai mult sufletește, să ne iubim și să trecem peste păcatele tuturor cu ochii ațintiți numai la fericirea României Mari.

Și Dumnezeu ne va ajuta ca în totdeauna.

Const. Cehan-Racoviță.

Din Înțelepciunea Israeliteană*)

I

VASILE POPESCU

Nu știu dacă a căutat să mă cunoască, ori întâmplarea mi l'a scos în cale. Mi-erea drag însă, și il socoteam printre bunii mei prieteni.

Mă cucerise, așa cum poate fi căștigat sufletul ori cărui român, cu o vorbă frumoasă, cu o privire blândă, cu o laudă ușoară, a unei neînsemnate calități personale.

Inalt, rotofei, cu ochii mari, ale căror pleoape roșii umflate, și fără gene îi da o înfățișare de mulțumire, cu vorbă domoală și mieroasă, așa erea prietenul meu Vasile Popescu.

Mare român. Iubea țara, se revolta în potriva nedreptăților și ocăra pe toți aceia ce-i socotea că au făcut un cât de neînsemnat neajuns neamului nostru românesc.

Cum suntem noi toți românii, nu știam din ce trăiește noul meu prieten, ce meșteșug are, 'mi-erea de ajuns că mărturisește aceiaș iubire de neam și erea bine îmbrăcat și mi-arată în orice prilej, bucuria de a-mi fi prieten

Când auzeam în cercul altor prieteni:

— Știi, am cunoscut pe bunul tău amic Vasile Popescu, ce om cum se cade. Mi-a vorbit de tine și cât de mult ține la tine. Nu-l cunoșteam. Mi s'a prezentat spunându-mi că e prietenul tău. O îndatorire de nimic, l-am servit cu drag.

Și toți prietenii mei, au cunoscut pe noul meu prieten Vasile Popescu și toți l-au servit cu câte o îndatorire neînsemnată, de care nici nu m'am interesat ca orice bun român și tutulora le era drag.

Un accent ușor în vorbire, tocmai târziu încolo observat, n'a făcut să-l întreb.

— Am trăit mult în streinătate și vezi dragul meu, ori cât, limbile streine lasă „deja" o urmă în vorbirea noastră.

Nu ma. 'mi s'a părut curios și bunul meu prieten pretutindeni 'mi eșea în cale, pretutindeni auzeam că trâmbițează amicala noastră iubire.

In multe rânduri venise pe la mine cu nevasta lui o femeie drăguță, cu vorba așezată și înțeleaptă, și eu, nu găsisem nici odată prilejul să mă duc pe la dânșii. Mă simțeam încurcat și mă liniștea numai cuvintele lui dulcege.

— Dragul meu, noi nu suntem oamenii convenienţelor să nu te scuzi, știu cât sunteți de ocupați.

Nevasta-mea cucerită și dânsa de prietenia cucoanei Elenuțe, mă învinovățea că sunt ursuz, anti-social și se întreba cum ne vor judeca bunii noștri prieteni familia Popescu, la care nu voim să ne ducem și noi.

Intr'o seară întârziind la noi, i-am oprit la masă și nu a fost chip să mă refuze cu toate împotrivirile lor.

Cucoana Elenuța s'a adâncit în discuțiunile gospodărești cu femeia mea, iar prietenul meu Vasile Popescu, mi-a vorbit cu multă însuflețire de împrejurările politice ale zilei.

— Gătești cu untură cucoană Florico? o întrebă cucoana Elenuța pe nevastă-mea. Ia să încerci odată să prepari bucatele cu untură de gâscă și nu le vei mai găti altfel.

Prietenul meu Vasile Popescu, s'a uitat mustrător la cucoana Elenuța și la masă n'au gustat decât din friptura de vacă, rumenită pe grătar. Ce să-i fi indispus Doamne?

* * *

Intr'o Vineri seara am găsit o clipă de libertate și ne-am dus la bunii mei prieteni.

Ne-au ținut cât-va timp la ușe și par'că atunci când am intrat în camera lor, lumina se mai micșorase și un fum ușor de lumânări stinse plutea în încăpere.

Pe sobă, din sfeșnicul cu trei brațe o lumânare proaspăt stinsă 'și trăia agonia în resfirarea unei dâre ușoare de fum.

* * *

Prietenul meu Vasile Popescu, mi-a dat să public la ziarul la care scriam pe vremea aceea, un articol atât de frumos, atât de cald, plin cu atâta simțire românească, încât eream mândru de prietenul meu, de sentimentele lui.

Când mi l-a adus, a găsit la mine un vechiu prieten venit dintr'un colț depărtat al țării, unde erea polițai.

Prezentându-i unul altuia, sau privit îndelung ca și cum s'ar fi cunoscut de multă vreme și vechiul meu prieten când a ascultat recomandarea mea, m'a privit cu multă băgare de seamă și pe mine.

— Dragul meu, iată cel mai bun prieten al meu, Vasile Popescu, un naționalist înfocat.

După plecarea prietenului meu Popescu, bietul polițai văicărindu-se, se mustra cu amărăciune.

— Nici nu știi ce încurcătură erea să-ți fac. Noroc că mi-ai spus numele prietenului tău, Vasile Popescu mai curând. Inchipueți ce asemănare frate cu un dezertor jidan Moritz Goldstein. Un escroc, fost în serviciul nemților. Cât am pătimit dela omul acela ce fusese tălmaci și ne jefuise și ne înjurase și ne bătuse sub protecția baionetei nemțești.

Amnistia i-a dat îndrăsneala să mai vină în orașul lui de unde într'o bună zi a dispărut de frica poporului.

Am râs cu poftă de bietul polițai. Auzi, prieteul meu Popescu și jidan.

Așteptam cu nerăbdare să-l văd a doua zi pe bunul meu prieten, căruia să-i împărtășesc minunea.

* * *

Erea Sâmbătă. Apăruse și articolul său. Intr'un suflet am alergat pe seară, la locuința lui.

La ușe m'a ținut cam mult. Când mi-a deschis, din sfeșnicul cu trei lumânări se torcea ușor o dâră de fum alburiu. Pe colțul unui scaun, atârna un șal cu dungi negre și albe, sub care o carte groasă se ascundea cu greu.

Prietenul eu erea în cămașe și pe brațul lui stâng, spânzura o curea pe care atunci încerca să o desfacă.

M'am așezat la biroul lui, pe care tot felul de hârtii și jurnale ereau împrăștiate.

Prietenul meu stânjenit se straduia să-mi explice o nouă sistemă de gimnastică de casă, cu strângerea muschilor în curele. Vorbea cu însuflețire. Eream convins aproape.

Fără să vreau, privii la hârtiile de pe birou. Un petec verde, o chitanță pe care zării scris cu cerneală violetă:

„Lei 500 s'a primit dela d. Moritz Vasile Popescu, cotizația lunară", iar sus, în chenar, niște litere de un caracter curios și neînțeles.

Un manuscris început și întrerupt purta titlul: *„Corespondență din România, și subtitluri: Progromurile populației israelite; Deslănțuirea teroarei; Până când?*

Prietenul meu Vasile Popescu 'mi urmărea privirile ce se îndreptară spre un alt petic de hârtie roșie un carton, pe care scria:

„Steaua desrobirei Sionului".

„Domnul M. Vasile Popescu reprezintă ziarul nostru în calitate de Prim Redactor".

Și alături colecția foaiei: „Steaua desrobirei Sionului" pe care deschizând-o la întâmplare, titlurile mă înfiorară: *„Nelegiuirea guvernului. Dați amnistia. Persecutiile populațiunei noastre. Jaful organizat împotriva noastră".*

Nu știam ce să fac. Ochii îmi alunecară spre monitorul oficial deschis și subliniat cu roșu:

„Domnul Moritz Goldstein, cere ministerului schimbarea numelui său patronimic de Goldstein, în acela de Vasile Popescu spre a se numi d. Moritz Vasile Popescu.

M'am ridicat, eream lămurit acuma. Cu răutate i-am spus, prelungind cuvintele:

* **Fragment din volumul ce va apare în curând.**

— Dragă Vasile, poliţaiul Diaconescu mă întreba dacă te-ai stabilit aici şi când te repatriezi în Canahan unde te aşteaptă familia, în noua voastră ţară.

Când am trecut pe lângă scaunul pe care spânzura şalul cu dungi negre şi albe, cartea cea groasă, s'a prăvălit deschizându-şi filele, din care literile ebraice, strigau după mine, par'că.

*

De atunci numărul prietenilor mei s'a micşorat, trăiesc mai izolat, deschid ochii mult mai mari şi dragii mei Români taceţi şi voi la fel, urmăriţi în Monitorul Oficial, schimbările de nume ce nu pot schimba firea, sentimentele şi sufletele şi băgaţi de seamă, că nu orice Vasile Popescu e Vasile Popescu cu adevărat.

V. CHIRU

DE VORBĂ CU CITITORII NOSTRI

Dragul meu,

Te-ai schimbat mult. Se vede din scrisoarea ta. O undă de durere ţi-a învăluit cândva inima şi vezi acum în negru multe lucruri şi fapte, care n'ar trebui să te spăimânte aşa de cumplit.

Mă miră mai cu seamă faptul că deşi de 19 ani trăeşti numai la şcoala ta din sat, nu cunoşti bine sufletul săteanului nostru. Nu ţii seamă de înţelepciunea lui naturală, de spiritul de observaţie cu care e înzestrat şi de neîncrederea — bună în cazul de faţă — cu care el primeşte făgăduinţele şi „poveştile boerilor dela oraşe".

Cum se face că tu ai uitat zicătoarea atât de răspândită în Moldova copilăriei noastre: „minciuna boerească trece în ţara ungurească?"

Ori tu te îngrijorezi că ţara unde făceam acest export e sătulă acum de fabricaţiile sale proprii?

N'ai grijă dragul meu. Zvârcolirile trepăduşilor politici care se trudesc de moarte să înjghebe şi la sate aşa numitele lor cluburi, de care tu te-ai speriat, nu pot prinde.

Şi ca să vezi şi tu cum primeşte săteanul făgăduinţele şi laudele celor ce vin în mijlocul satelor numai pentru câteva ceasuri am să-ţi povestesc o întâmplare trăită deci perfect adevărată.

Ţi-aduci aminte de zarva ce se făcea câţiva ani în urmă cu... „Cultura cartofului" de... Druţu. Ţii minte că se urmărea nici mai mult nici mai puţin decât înlăturarea mămăligei pelagrifere prin cartoful nemţesc. N'ai uitat osanalele ce se ridicau cartofului şi deprecierea porumbului.

La o întrunire dăscălească într'un sat din nordul Moldovei, sătenii adunaţi în şcoala spaţioasă au ascultat o oră pe un „conferenţiar" dela oraş, care lea- vorbit despre foloasele cartofului şi ponoasele porumbului. La sfârşit, ştergându-şi şiroaele de sudoare după atâta trudă, şi convins că şi-a lămurit definitiv auditoriul se pregătea să facă încheierea cât mai patetic, când, ce să vezi d-ta? Din fund, se ridică un moşneag, îşi netezeşte molcom pletele şi cu glas domol grăeşte:

— Să nu vă fie cu supărare domnişorule, se poate să aveţi dreptate că, dă, dv. ne grăiţi din cărţi. Noi una ştim: popşoiul stricat îi tare rău; nici porcii nu-l mănâncă. Dar din popşoiul bun eşă o mândreaţă de mămăliguţă că şi boerii se răped la ea câte odată, măcar că au pâne cum îi omătul, nu alta. Vorbirea e că noi n'am putea înlocui mămăliga cu cartoful care se vede că vă place tare mult. Şi, să nu vă fie cu bănat, dece căutaţi dv. să ne îndopaţi cu cartofi, o mâncare aşa de bună şi n'o păstraţi pentru dv., cum păstraţi şi alte bunătăţi. Eu, cu mintea mea proastă, chitesc c fi bine să păstraţi cartofii pentru dv. şi să repeziţi încoace spre sate pânea albă.

Înţelegi tu că bietul „conferenţiar" a rămas tare plouat.

Uite aşa ştie săteanul să primească laudele umflate a celor care-l cred naiv şi îndrăznesc a-l socoti copil ce-l poţi adormi cu poveşti.

Te-ai spăimântat că politica se lăţeşte la sate „ca râia" cum zici tu?

Nu prinde, dragul meu, nu prinde! Ai să vezi! Beţia de vorbe umflate răcnite cu ochii holbaţi şi cu spume la gură, beţie care atâta amar de vreme ne-a ameţit pe noi orăşenii, nu poate prinde la sate unde spiritul practic e mult mai dezvoltat.

Moriştile de vânt nu pot provoca o furtună pe marea întinsă şi adâncă. Şi toate aceste frământări politice repezite asupra satelor, sunt spuma valurilor uriaşe de pe marea zbuciumată, valuri care se izbesc cumplit între ele, pe când marea la fundul ei, este liniştită. Valul minciunilor şi-a făgăduinţelor sterpe va trece şi poporul va vedea încă odată că: „ce e val, ca valul trece".

Iţi poţi tu imagina că moşu Vasile, cu sumanul rupt, declarat liberal, are să se certe cu badea Gheorghe care va zice că-i conservator?

Poţi crede asta?

Aide, fugi încolo, că eşti ridicol!

Nu, nu, nai grijă; cartofii politici pe care trepăduşii mari şi mici încearcă să-i samene la sate, au să fie mâncaţi tot „de boeri" şi slujitorii lor.

Poporul n'are să se împartă niciodată în tabere politice; el nu uită că „minciuna îi şi ea vorbă" dar nu trebue crezută.

Cu dragoste.

VLADIMIR NICOARA.

Din marii scriitori ai Neamului

I. L. CARAGIALE

REFORMĂ...

Suntem în epoca reformelor; spiritul public se agită asupra atâtor şi atâtor cestiuni, toate „vitale, a căror deslegare nu mai poate şuferi întârziere"

Una din acestea este şi cestiunea bătăii în armată. Dar, deoarece-i vorba să înnotăm în cestiuni, caută să spunem că sunt oameni cari pun una prealabilă: a bate pe inferiori pentru nesupunere, nepriecepere sau rea voinţă, ori chiar numai din răutate, este oare la noi un obiceiu exclusiv al ostaşilor?

Unii răspund da; alţii răspund nu.

Noi până acum nu putem împărtăşi hotărît părerea nici a unora, nici a altora, nu putem deci lua parte la desbatere.

Ne vom permite însă să spunem o anecdotă istorică, ce ar putea lumina oarecum arzătoarea cestiune,-o anecdoă pe care am căpătat-o dintr-un isvor vrednic de toată încrederea.

Odată, Cuza-Vodă călătorea cu primul său ministru, Mihalache Cogălniceanu, către Turnul-Severinului. Pentru întâia oară alesul naţiei româneşti trecea Oltul.

La o staţie, unde careta domnească şi caleştile suitei trebuiau să schimbe caii călătorii noştri deteră peste o scenădestul de neplăcută mai ales pentruânşii cari, tot drumul pân aci, se deprinseseră cu strigăte şi aclamaţiuni vesele.

Căpitanul de poştă bătea cu gârbaciul îndoit pe unul dintre slujitori, pentrucă acest nenorocit subaltern, trecut din băutură, nu aşezase hamurile bine, o nebăgare de seamă din care, Doamne fereşte! i se putea întâmpla pe drum cine ştie ce primejdie Măriei-Sale.

M. Sa se supără de această brutalitate şi făcu nişte mustrări bine simţite superiorului sălbatic! dar şi mai supărat fu conul Mihalache, care luă numele căpitanului, făgăduind

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Povestea vieţii lui Vasile Alexandri

de **George Vâlsan**

Membru al Academiei Române. Profesor Universitar.

Oda ostaşilor români.

Juni ostaşi ai ţării mele însemnaţi [cu stea în frunte!
Dragii mei vulturi de câmpuri dragii [mei solomani de munte!
Am cântat în tinereţe strămoşeasca [vitejie.
Vitejie fără seamăn pe-acel timp de [grea urgie,
Ce la vechiul nostru nume a adaos [un renume
Dus pe Dunăre în Mare şi din Mare [dus în lume!

*

Vin acum, la rândul vostru, să v'a- [duc o închinare,
Vin cu inima crescută şi cu sufle- [tul maitare,
Ca eroi de mari legende, vin să vă [privesc în faţă
Voi nepăsători de moarte, despre- [ţuitori de viaţă,
Ce aţi probat cu avântul vostru lu- [mii puse în mirare
Că din vultur, vultur naşte din şte- [jar răsare!

*

Toate poesiile scrise pe timpul războiului le adună apoi într'o carte căreia îi zise **Ostaşii noştrii**. Aici se află şi vestitul **Peneş Curcanul** şi, frumoasa povestire a Sergentului, care se 'ntoarce rănit dela Plevna spre casă.

Nici după războiu, Alexandri nu se puse pe odihnă. El nu era fire de o mîncet. Felul lui era să lucreze cât mai mult şi cât mai bine. Şi pana lui în loc să prinză rugină ca la alţi scriitori leneşi, se făcea tot mai strălucitoare. Acum scria în deosebi teatru şi talentul său se arăta mereu în creştere. In 1879 scoase piesa istorică **Despot-Vodă**, în versuri. In 1881 când se proclamă Regatul şi Domnitorul Carol se încoronă, ca Regele Carol I, cu o coroană făurită din oţelul tunurilor luate dela Plevna, tot Alexandri fu acela care serbă în poezie Incoronarea. In acelaş an o altă bucurie avea să răsplătească talentul lui Alexandri. Intr'un oraş din Franţa, Montpellier, se făcu o întrecere de poezii între poeţii popoarelor care, ca şi noi, se coboară din Romani. Poezia care a fost găsită cea mai bună, a fost **Cântecul gintei latine** mândrul cântec de glorie al vitei din care ne tragem:

*

Latina gintă e regină
Intr'ale lumii ginte mari:
Ea poartă'n frunte o stea divină
Lucind prin timpii seculari
Menirea ei tot înainte
Măreţ îndreaptă paşii săi,
Ea merge'n capul altor ginte
Vărsând lumină'n urma ei!

Ast-fel, încă odată, Alexandri duse cu cinste numele de Român peste hotare!

*

13. Bătrâneţea şi moartea lui Alexandri.

Acum Alexandri era omul ajuns la cea mai înaltă treaptă de mărire pe care putea s'o dorească. Doamna Ţării, acum Regină, scriitore vestită în străinătate sub numele Carmen Sylva, îl poftea la masa sa. Amândoi poeţii îşi citiau versurile în minunea acea de palat clădit în mijlocul pădurilor de brad de pe coasta Bucegilor: „Castelul Peleş". Toată ţara îl cinstea ca pe un om mare, toate capetele se descoperiau înainte-i. Şi Alexandri nu crezu că i-a venit timpul de odihnă; nu crezu, fiindcă el nu dorise această mărire. El dorise înainte de toate binele Ţării.

Astfel de om a fost Alexandri! Chiar când argintul părului alb încununa fruntea lui senină de poet mare, el nu şi-a oprit cântarea. Şi cu toată bătrâneţea, cu cât cânta mai mult, cu atât cânta mai bine. Astfel scrise pentru teatru **Fântâna Blanduziei** care cu drept cuvânt e socotită ca cea mai bună piesă a lui de teatru. Şi nu se lăsă nici de trebile Ţării. In 1885 fu trimis ca ministru al României la Paris, slujbă pe care o îndeplini cu cinste până la 1890. In acest răstimp mai alcătui încă o piesă pentru teatru, **Ovidiu**, care fu cea din urmă lucrare mai întinsă a lui.

In 1890, poate simţind să i se apropie sfârşitul, Alexandri se întoarse în ţară să-şi odihnească bătrâneţele în liniştea moşiei sale dela Mircesti, şi să-şi aline durerile boalei cu privelişte le unui ţinut iubit.

Zilele calde ale verii se urmau una după alta. Bătrânul, slăbit acum, privea prin ferestrele deschise ale odăii lui. Porumburile verzi, inspicate, acopereau ogoarele în jur. Siretul curgea lin sub umbra lunei cântate de el. Din sat se auziau glasurile copiilor şi pe drumuri albe sătenii îşi îndemnau boii blânzi înjugaţi la carele scârţâitoare. Era liniste... Vântul arunca prin ferestre calde mirosuri de floare şi din cerul senin ploua raze peste câmpurile toate, ploua şi pe fruntea plesuvă a poetului ca o bine-cuvântare venită din înălţimi. Şi când bătrânul îşi ridica încet ochii, vedea departe şirul munţilor viorii, deasupra cărora uriaşul Ceahlău se ridca măreţ ca o cunună pe fruntea Moldovei. Aşa se înălţase Alexandri peste atâţia oameni ai vremii sale precum se înalţa Ceahlăul peste munţii din jurul său.

Se stinse în 22 Augsut 1890. Vara 'l adusese în mijlocul nostru ca prunc cu zâmbetul pe buze şi ochii nevinovaţi, tot vara ni-l luă ca moşneag cu priviri senine şi cu plete de argint. Fusese un dar al verii şi toată viaţa lui trecuse luminoasă, caldă, bogată şi înflorită ca o zi de vară.

(Va urma)

acestui „parşiv“ să-l destitue telegrafic.

Careta domnească porneşte în goană cu suita, şi înăuntru-i se încinge o discuţie galopantă între suveran şi ministru, o discuţie asupra maltratărilor corporale.

Conul Mihalache, omul reformelor, progresistul înflăcărat, susţine că o lege aspră trebueşte numai decât, o lege care să oprească sub predepse straşinice bătaia. Vodă, mai moderat, recunoaşte că un popor liber trebue să şteargă din moravurile sale aceste deprinderi barbare, dar nu vede încă putinţa aplicării unei asemenea legi, fiindcă . . . deprinderi seculare . . . ignoranţa şi lipsa sensului datoriei . . . incapacitatea omului de a se desbăra de un şir întreg de învăţuri . . . şcl. şcl.

Ministrul se încăpăţânează . . . Spiritul secolului . . . lumina civilizaţiei . . . demnitatea omului liber . . . şcl. şcl.

„In fine. această reformă este absolut trebuincioasă: trebue făcută, M. Ta!

— Bine, Mihalache dragă, zise Vodă biruit, bine; s'o facem şi p'aiasta!“.

Au ajuns cu bine şi cu sănătate la Severin, călcând dela Olt şi păuă la podul lui Traian pe flori şi aclamaţi de un popor întreg.

Lume—paradă—entuziasm oltenesc—banchet—luminaţie.

Seara însfârşit într'un târziu, cei doi iluştri amici sunt la gazdă împărtăşindu-şi impresiile. Cu tot sgomotul şi entuziasmul, Vodă n'a uitat discuţia de cu ziua.

Măria Sa dă ordin ministrului să fie gata a doua zi la şeapte, spre a începe împreună inspecţiile de rigoare la autorităţile locale. Apoi M. Sa şopteşte ceva în taină feciorului lui conul Mihalache, — un ţigan de casă, care cunoaşte bine tabieturile ministrului. Conul Mihalache, trebue să ştim, nu obicinueşte nici papuci, nici halat. Dimineaţa, cum se scoală, se încalţă, se îmbracă din cap până în picioare şi rămâne aşa toată ziua.

Acum se desbracă să se aşeze în pat.

Odaia de culcare a ministrului e despărţită printr'o uşe de a lui Vodă. Conul Mihalache se culcă poruncind ţiganului să-i cureţe cioboţelele şi straiele pentru a doua zi dis de dimineaţă, şi adoarme.

Dis de diminineaţă, Vodă bate le uşe:

„Haide, Mihalache, nu te-ai deşteptat încă?

Ministrul sare din pat şi se repede la ghete:

„Numai decât, Măria Ta:“.

Ghetele nicăiri . . . Caută hainele . . . Hainele nicăiri. De grabă la uşa de ieşire şi chiamă feciorul. Feciorul nicăiri.

Vodă: „Haide Mihalache!“.

Ministrul iese în coltunl şi în cămaşe afară şi începe să-şi caute prin săliţă pe ţigan. Un om al poliţiei, care doarme dejumă pe o laviţă, sare buimac şi caută în toată casa, şi caută, şi caută, şi'n sfârşit peste zece minute aduce pe ţigan.

„Unde mi's straiele şi ciubotele, mişelule? strigă conul Mihalache.

— Da' nu sgherà aşa că doar nu dă turcii: stăi oleacă să le şterg.

— Nu le-ai şters încă?!

— Dec! da' eu nu's om? eu să nu mă hodinesc? Le-oiu şterge amù!“

Şi ţiganul pleacă scărpinându-se în cap şi bombănind.

Aşteaptă conul Mihalache, aşteaptă.

„Haide. bre omule, odată! strigă M. Sa de dincolo; că doar nu eşti cocoană să-ţi faci două ceasuri frizura.

— Acu, acu, Măria Ta!“

Şi conul Mihalache se plimbă prin odaie turbat.

La urme urmelor, iaca şi ţiganul cu ghetele şi hainele, mai rău tăvălite decât curăţate, le trânteşte pe un scaun şi pleacă.

„Stai, mişelule! răcneşte ministrul. Und' te duci?“

— Ei! haide odată, Mihalache! zise scurt Vodă. Haid' odată, că m'ai plictisit: plec singur!“.

Conul Mihalache, desperat, se aruncă după ţigan, îi pune mâna în guler, îl întoarce în loc şi începe să-i arză câteva palme . . . moldoveneşti. Ţiganul începe să urle. In momentul acesta, Vodă deschide uşa dela mijloc şi întreabă:

„Ce-i aiasta, dragă Mihalache? . . baţi? Apoi cum rămâne cu reforma noastră?“

Ţiganul s'a pronit pe râs, a luat un bun bacşiş dela Vodă şi la moment a gătit straiele şi ciubotele ministrului.

Suveranul şi ministrul au plecat foarte voioşi, să facă inspecţie la deosebitele autorităţi, şi pe drum Cuza-Vodă a spus amicului său acest marc adevăr:

„Reforma trece, năravurile rămân!“.

CU MOŞ AJUNUL

Satu 'ntreg e o zăpadă, cum n'a fost de mult. Şi e frig de sparge piatra, frig uscat şi greu, zurgălăii dela sanii ţipa şi parcă tot de frig. Pe uliţe ici şi colo s'aud glasuri de copii ce au pornit cu moş ajunul după vechiul obicei. Zgrebuliţi, cu obrajii pară, cu mânuţele 'nghemţati şi afundate 'n haine rupte se tocmesc care să între cel dintâi la badea Florea, care 'n fie care iarnă la umplea sacul cu mere, cu covrigi şi chiar cu bani. Un micuţ rodea cu foame, dintr'un colţ de pâine neagră. Cerul şi-a pornit niusoarea, învelind în ceaţă luna. Sau tocmit ei câta vreme, şi vâzând că nu e chip, sau înghesuit prin poarta în ograda lui moş Florea. Se 'ndemnau la cânt copiii, cari de care cu nădejdea că nenea Florea o să lasă să le 'npartă ca şi an la fiecare, din atâtea lucruri bune, dar nenea Florea nu mai vine, şi ei cântă mereu „ne daţi“, zău, ne dai sau nu nea Florea? Dar sărmanu-i mort d'un ceas.

Cel mai mari dintre dânşei îndrăsni să între 'ncasă. Şi-i chemă pe toţi să vadă cum s'a stins şi apoi smerit, scoate un ban, îl pune 'n mână, şi tăcuţi ies toţi afară.

Şi-au pornit copiii iarăşi pe la alţi cu moş ajunul. Satu 'ntreg e o zăpadă cum n'a fost de mult. Pe uliţe ici şi colo auzi glasuri de copiii ce-au pornit cu moş ajunul după vechiul obicei.

Angelo Stătescu.

LELIA

Primit-am o veste din sat dela noi,
Primit-am o veste;
Lelia, Lelia mă lasă... apoi...
E lungă poveste!...
Şi prea mă înneacă durerea să-ţi spun...
Dar laş'o pe-alt'dată,
Şi haide cu mine tu, prietene bun,
Tu, suflet, aproape de mine...
Să mergem... dar unde? mi-e gândul nebun,
Căci inima-mi, prieten, e-adânc sângerată
Şi nimeni nu ştie... Dar bine
Că nu-i să mă plângă nici cine,
Căci plânsul mi-ar creşte durerea mai mult...

Dar haide cu mine!

Prin noaptea ce-apasă ca plumbul pe suflet...
Cu piatra durerii sub care mă'ndoi,
Tăcuţi în răsuflet,
Vom merge pe-o stradă târziu, numai noi,
Ca două fantome,
Când picurii nopţii căzând reci pe frunte,
Vor arde durerea, cum lava arsese
Păcatele vechii Sodome.

Vor arde durerea, şi-apoi,
Departe prin noapte vom trece o punte,
Prin noaptea 'nstelată,
Prin noaptea cu gânduri de spezi şi cuţite
Infipte în inimi de fier,
Şi-om merge 'ntr'o casă ştintă de mine,
Cu cântece multe, cu vin.

Şi-acolo, acolo, ca sgura'nsetată
De ploaia ce trece nălucă pe cer
Lăsând doar a umbrelor boare,
Pe sgura în care şi plantele pier
De cruda dogoare,
Acolo voiu cere să-mi cânte o fată,
O fată frumoasă asemeni Leliei,
Şi'n cupe turna-vom din sângele viei
Isvorul de miere ce'mbată.

Turna-vom în cupe şi-apoi închinând, —
Ştiind ce-a rămas pentru mine —
Voiu binecuvânta nunta ei,
Trăindu-mi o clipă trecutul, visând
In visul speranţelor pline,
Apoi . . . . . .

Dar haide cu mine!

Şi'n noaptea cu gânduri de spezi şi cuţite
Infipte în inimi de fier,
Vom trece o punte prin noaptea 'nstelată
Doar noi
Ca două fantome; —
Şi picurii nopţii pe frunţi acurite
Vor arde durerea scăldată'n otrava
Păcatelor vechii Sodome.

Şi acolo... acolo, să-mi cânte o fată,
O fată frumoasă asemeni Leliei
Şi'n cupe turna-vom din sângele viei
Isvorul de miere ce'mbată...

G. TACAZ.

Dragostea de mama

Se ducea bufniţa după hrană când iată se întâlneşte cu un vânător.

— „Mă rog d-tale vânătorule să nu-mi ucizi puişorii mei, se rugă bufniţa de el cu atata foc, încât vânătorul înduiosat îi făgădui că nu-i va omorâ, numai să-i spue care-s şi cumu-s ca să-i cunoască.

— Care 'or fi mai frumoşi aceia îs puişorii mei“ zise bufniţă.

Vânătorul întră în pădure şi care pasere mai frumuşică o vedea, o cruţa cu chip că poate aceia-s puii bufniţei. Asa, umblă el degeaba toată ziua, fără să vâneze nimic. Când să iasă din pădure, iaca vede puii bufniţei:

— „Ce sluţituri“ îşi zise el. Aceştia pot să-i ucid fără teamă, ca să nu zic că m'am întors ca mâna goală de la vânat — pe ziua de azi — şi apoi am şi făcut nu bine că am cruţat şi pui bufniţei după cum m'a rugat.

Aşa, gândind el, îi împuşcă, îi puse în geantă şi plecă înspre casă. Pe drum iacarata că se întâlni iar cu bufniţa, care venia cu guşa plină, gata să-şi hrănească puişorii.

— Ei vânătorule m'ai ascultat, îl întrebă.

— Te-am ascultat şi ţi-am făcut voia — zise vânătorul.

— Toţi pui mai frumoşi i-am cruţat şi n'am împuşcat decât uriciunile iestea — ca să nu mă întorc cu mâna goală.

Când se uită bufinta în geanta vânătorului zise de la inimă:

— Mi-ai ucis puisorii mei sărăcuţii . . .

Vânătorul nedumerit o întrebă:

— Cum aşa? Acestia ţi-s puii? N'ai zis tu care vor fi mai frumoşi, aceia-s ai tăi,

— Nu vezi că acestia-s cele mai urate dihănii?

— Or fi — cum zici, dar erau puişorii mei, şi pentru mine erau cei mai frumoşi — pentru că erau *ai mei*“.

Dragostea de mamă — e mare şi sfântă!

Petru Gh. Savin.

CETITI
si RASPANDITI
ZIARUL DOSTRU
CULTURA POPORULUI
CE TRAESTE PRIN
DOI SI PENTRU DOI!
ZIARUL DOSTRU
NU PRIMESTE SUBVENTII
DELA NIMENI — DECI A
BONATI-VA CAT DE MULT

SCRIITORI NOSTRI NEMURITORI

Alexandru Vlahuță

Nu de mult s'a împlinit doi ani de la despărțirea pe vecie a nemuritorului Alex. Vlahuță. Odată cu coborirea lui în mormânt a dispărut încă unul din marele talente din generația cea mai reprezentativă a artei românesti. Ne aflăm în fața unei stagnări artistice și de aceea pierderea celor mai mari scriitori ai noștri e cu atât mai mare cu cât nu vedem alții cari să vie să le ia locul. Se răresc rîndurile adevăratelor talente. Frământările zilelor în care trăim au alungat cu desăvârșire zeițele frumosului și ale poeziei.

Iată de ce privim cu îngrijorare și ne doare nespus de mult amintirea scriitorilor cari s'au dus în mormânt. Cu ei se duce parcă și arta pură, migăleala și respectul sfânt față de creația artistică. Alte curente literare se bat cap în cap dând loc la școli simbolistice, decadente, cari deși o fi la apogeul creației lor în alte țări, la noi nu prind, nefiind nici pregătiți, nici sufletul nostru atât de sbuciumat în cât ajauns la culmea perfecțiunii să apucăm pe alte drumuri ale artei.

Suntem o literatură încă tânără care are nevoie de aerul sănătos al țării sale, de producția literară izvorită din frământările vieții pe care o ducem, din sufletul și aspirațiunile poporului nostru cari este aproape de brazdă, și cerul frumos al României.

Generația de azi, artistică, pare și ea obosită și nu vedem în tineret resfrângerea vieții noastre plină de fiorul ce'l dă însănătoșirea sufletului românesc.

Aceste considerente ne determină ca să înțelegem și mai mult pe scriitorii din trecut cari pleacă pentru totdeauna dintre noi. Aceste reflexii puternice au proprietatea să adâncim, cu prilejul a doi ani de la moartea lui Vlahuță, personalitatea covârșitoare a acestuia.

Vlahuță a făcut parte din școala eminesciană, fără a'l urma întocmai pe maestrul său, având o latură deosebită.

Vlahuță este un minunat cunoscător al sufletului omenesc.

Eroii lui Vlahuță sunt toți luați din lumea necăjită; le descrie puternic viața, suferințile și fără a fi niște resvrătiți sunt oameni cari știu să înfrunte valurile vieții, cu rezemnare. In eroii lui, fiecare aproape ne vedem viața noastră și de aceea tot ce a scris Vlahuță trăește și va trăi cât va exista sufletul românesc.

Vlahăță el însuși născut din părinți săraci. din o familie de preot, din Moldova și copilăria și adolescența vârstei și toată viața lui și-a dus-o resemnat, în tăcere și aproapé de acei umili cari știu să se stingă ca niște eroi.

Vlahuță ca un cunăscător de aproape al sufletului omenesc „migălind vorbă cu vorbă, după ani de trudă" a ajuns să ne redea ființe vii.

Care cărturar din noi nu a citit pe Vlahuță și cari din noi nu i-am adâncit scrisul, având în cult pentru maestrul nuvelist și poet?

Care din noi, în anii tineri, ca student, în odăile sărace, fie în mansarde sau în mahalale indepărtate ale orașelor, nu ne-am cutremurat din fiorul simțirii lui de artist?

Care din noi, chiar mai târziu, atunci când viața ne-a luat în valurile ei sbuciumate, nu am înțales adân opera maestrului scrisă poate din sângele lui?

Și care din noi, chiar în zilele de astăzi cu literaturiă străină covârșitoare, nu am lăsat volumele scriitorilor francezi sau nemți, pentru a'l citi pe Vlahuță al nostru, cu stilul lui perfect, cu emoția puternică ce pornește numai din sufletele cele mari ale artiștilor?

Și cărora din noi nu li-au umezit ochii, nu și-a revăzut viață lui în paginile nemuritoare ale lui Vlahuță?

Căci Vlahută nu scria pentrucă trebua să scrie, ci cu o răbdare fenomenală, în liniștea satului în care trăia, creea. Prieten al lui Caragiale al pictorului Grigorescu și al scriitorului Delavrancea, Vlahuță cât a trăit n'a știut alte de cât prin ochii și sufletul lui de artist, să prind icoane din viață, reale, pline de toată sensibilitatea și puterea vitalității umane.

Vlahuță el însuși un singuratic, un om care a fugit toată viața de onoruri și măriri, — căci putea să le aibă, — un modest, un om căruia i-a fost frică de oficialitatea ridiculă, a trecut nesgomotos, retras și părtaș al frumuseții naturii, prin anii puțini cari i-a avut de trăit.

Vlahuță a fost una din figurile mari în literatura românească, fixându-și un loc nemuritor, oricât s'ar căzi unii criticași din zilele de astăzi să susție că opera lui pururi covârșitoare, totuș nu a putut fi creatoare.

Vlahuță alături de Eminescu, de Delavrancea, de Sadoveanu, este reprezentantul renasterii literaturii noastre. Și oricât de sus se va ridică ore-un talent care va veni nu va putea ca să nesocotiască opera acestui mare scriitor.

Pe Vlahuță ca și pe Delavrancea l'a omorît războiul. Vlahuță și-a iubit prea mult țara ea să nu rămâie răpus în urma durerilor prin care am trecut pentru desrobirea neamului.

Vlahuță a fost mai norocos de cât Delavrancea: a văzut cu ochii visul românismului: unirea cea mare. Dar boala își făcuse cuibuș în inima lui și în anii încă de producție artistică il doborî.

L'am văzut pentru ultima dată, imediat după războiu, pe străzile Iașilor; — o lua alene înspre Copou. Părea zdrobit, cu privirea obosită. Purta pe umerii lui puțini îngârboviți toate nenorocirile prin care a trecut neamul românesc. Singur ca totdeauna, cine știe ce-i cugeta mintea genială. Era un asfințit de soare când ultimile rase sărutau culmile dealurilor Cetățuei, Ciricului și a Copoului. Vlahuță poate voia să ne redea o nouă Românie Pitorească în toată întregimea ei sau din Trecutul istoric întreg al neamului nostru. Cine poate ști? Știu că de atunci nu l'am mai văzut. Il chema prietenul său Delavrancea și pictorul Grigorescu și s'a dus și Vlahuță.

Deși Vlahuță trupește nu mai este între noi, totuș scriitorul Vlahuță, lumina care nu va apune niciodată, va trăi de-apururi în sufletul tuturor generațiilor.

Geniul planează de-asupra morții.

Const. Cehan-Racovitză.

*

Cititorii noștri, trimițând prin mandat postal trei lei costul volumului în plus 1 leu 50 bani taxa pachetului recomandat, pot căpăta drama *„Ardealul"*, scrisă de colaboratorul nostru d. Const. Cehan-Racovitză.

E o lucrare originală în care se oglindește viața din trecut plină de dureri a Ardelenilor.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Românii din Sudul Dunării

II.

Impărația cea nouă româno-bulgară a fost, din nenorocire, bântuită dela început de certe sângeroase între membri familiei Asanilor, sari toți lăcomiau după domnie și pentru ajungerea scopului nu se opriau nici în fața uciderii rudelor lor de sânge. Intâiu a fost omorît Asan de vărul lui, Iancu, apoi, la 1197, Petru de altă rudenie. E aceeaș icoană tristă pe care vom întimpina-o și la familiile domnitoare din cei două principate române, Muntenia și Moldova, întemeiate mai târziu.

După omorîrea celor doi frați, petronul împărației româno-bulgare ajunge al treilea frate al lor, Ioniță, numit în documentele latinești ale vremii Ioannitius (Ioanițius). Aceasta a ridicat statul româno-bulgar la cea mai înaltă culme a puterii lui.

Ioanițiu cucerește ținuturile până la Marea-Neagră cu cetatea Varnei și năvălind și spre meazăzi bagă groaza în împărații cei slabi dela Constantinopol. Intreagă Peninsula Balcanică tremură în fața împăratiei celei nouă româno-bulgare.

Pe atunci era în Roma papa Inocențiu al III-lea, un om cu mare râvnă pentru stăpânirea bisericii catolice asupra popoarelor rămase în legătură cu patriarhia din Constantinopol. Folosindu-se de starea de războiu dintre împăratul bizantin (din Constantinopol) și Ioniță, papa trimite un protopop la împăratul româno-bulgar cu îndemnul de-a se pune sub ascultarea bisericii din Roma. Această cu atât mai vârtes, căci, zice papa „se cuvine ție atât spre mărirea ta vremelnică, cât și spre mântuirea eternă, că precum ești cu sângele roman așa trebue să fii și cu urmarea, iar poporul țării tale, care se zice, că se trage de la Romani, să urmeze așezămintele bisericii romane" (catolice). Trimisul papei orânduește un arhiepiscop în Târnava, capitala împărăției româno-bulgare, precum și alți doi episcopi în alte părți ale țării, cari toți recunosc pe papa drept căpetenie a lor. Ioaniță dă un document, prin care recunoaște autoritatea papei și cere totodată să fie încoronat ca Domn și Impărat al Bulgariei și Românie întregi (la anul 1204). Papa a primit cu bucurie intrarea lui Ioaniță în biscrica romano-catolică și i-a trimis coroana împărătească și sceptru, ca să fie încoronat de trimisul apostolic Leon di Santa Croce. In diploma dată de papa, Ioaniță e numit împărat al Românilor și Bulgarilor, arhiepiscopul dela Târnova mitropolit-primat peste toată împărăția lui cu dreptul de-a încorona și unge ca împărat pe urmașii lui Ioaniță.

In felul acesta, Românul Ioaniță a fost primit în rândul domnitorilor europeni. In curând sa' dovedit însă, că cei din Roma nu țineau atât de mult la independența împărăției româno-bulgare, cât mai vârtos la supunerea ei.

Din țările apusene ale Europei se pornise o nouă cruciată împotriva Turcilor stăpânitori în Palestina. In cruciata aceasta erau mai ales francezi. Ajungând la Constantinopol, au crezut că e mai ușor să supună labita împărăție bizantină, decât să treacă în Asia. Acești cruciați catolici au cucerit deci Constantinopolul, l-au prădat mai rău decum făceau păgânii și au rămas ei stăpâni, în frunte cu Balduin, care își zicea împărat latin, iar împărăția fu numită latină, adecă catolică. Lucrurile acestea s'au întâmplat în chiar anul încoronării lui Ioaniță ca împărat al Românilor și Bulgarilor. Acesta, ca să-și arate bucuria că Grecii, dușmani și ai lui, au fost învinși și de cruciați, a trimis la Constantinopol o solie, care avea să felicitze pe Balduin și să-l asigure, că Ioaniță vrea să fie prietenul și tovarășul lui. Francezii erau însă de o mândrie mare și-și închipuiau, că toate neamurile trebuie să li se supună lor. De aceea Balduin i-a trimis răspuns lui Ioaniță, că el să nu creadă, e apoate vorbi cu împăratul din Constantinopol ca un împărat cu prietenul lui, ci numai ca o slugă cu stăpânul său; dacă nu va recunoaște pe Balduin ca stăpân, acesta va pleca cu oștirea contra lui și-l va alunga de pe tron.

Ioaniță a așteptat momentul potrivit, ca să arate înfumuraților francezi, că el are într'adevăr putere de împărat. Tocmai când căpeteniile Latinilor erau împrăștiați cu părți de oștire, ca să cucerească ținuturi și în Asia, Ioaniță năvălește cu armata lui compusă din Români și Bulgari din Moesia, apoi și Cumani și Români din România de astăzi împotriva dușmanului la Adrianopol. Armata împăratului Balduin e bătută, el cade prizonier în mâinile lui Ioaniță, care îl aruncă în lanțuri și îl ține în închisoare, unde și moare.

Războiul între Ioaniță și catolicii din Constantinopol a continuat cu multă înverșunare și a avut drept urmare și ruperea legăturilor între imperiul româno-bulgar și papa dela Roma, așa că popoarele din Peninsula Balcanică, precum și noi Românii am rămas și mai departe în biserica ortodoxă.

La asediul orașului Salonic, în anul 1207, Ioaniță e omorât și-i urmează, după oarecare întrerupere, nepotul de frate, Ioan Asan, care domnește până la anul 1241. In anul 1250 se stinge familia românească a Asanilor și urmează de acum înainte Slavi pe tronul lor. Românii joacă un rol tot mai mic, așa că în veacul următor, când Turcii bat pe creștini la 1389 pe Câmpia-Mierlei, țara care ajunge sub stăpânirea lor, și tronul care se prăbușește sunt bulgărești.

Poporul bulgar, mic ca și cel unguresc, s'a împodobit totdeauna, ca și Ungurii, cu pene străine. Ca și aceștia, au făcut cele mai disperate încercări, ca să arate, că Asanii, acești viteji și înțelepți domnitori ai lor au fost nu Români, ci Bulgari. Dar toate încercările lor sunt spulberate de documentele rămase dela

papa Inocenţiu al treilei şi dela scriitorii francezi din timpul împărăţiei catolice dela Constantinopol, cari îi numesc pe Asani totdeauna **Români**, niciodată Bulgari, şi numai ţara spun, că e a **Românilor** şi Bulgarilor.

In timpul domniei Asanilor, mai ales a lui **Ioaniţiu**, Românii din Sudul Dunării au găsit adeseori ajutor la fraţii lor din România de astăzi, care era atunci sub stăpânirea Cumanilor. Armate de Cumani şi Români treceau Dunărea pentru a ajuta pe Ioaniţiu atât contra Grecilor, cât şi contra Latinilor. Strânsă era mai ales legătura bisericească între Românii dela Nordul Dunării şi între Bulgarii şi Românii din sudul Dunării, ceeace şi explică rămânerea pe multă vreme a limbii slavone în biserica românească dela noi.

O dovadă a legăturilor dintre noi şi fraţii noştri din sudul Dunării e şi titulatura Domnitorilor din Ţara-Românească şi Moldova. Cel dintâiu împărat curat român, pe care l-a avut neamul nostru a fost **Ioaniţiu**. Când s'au înfiinţat mai târziu cele două principate româneşti, Domnii acestora puneau înaintea numelui lor totdeauna şi numele **Ioan**, numindu-se **Ioan** Mircea-Voevod, **Ioan** Ştefan-Voevod, **Ioan** Mihail-Voevod etc. Prin aceasta voiau să arate, că ei sunt urmaşii lui Ioaniţiu şi Ioan Asan. Un lucru asemănător găsim şi la Germani, Slavi şi Unguri. Numele roman **Cesar**, care însemna şi împărat, l-au prefăcut în **Kaiser**, **Ţar** şi Csaszar (ciasar, ungureşte). Tot aşa a rămas numele împăratului **Carol cel Mare** cu însemnarea de rege la Slavi, cari zic **Kral**, şi la Unguri, cari zic Kiraly.

VICTOR LAZĂR.

puţin riguroasă, plină de abnegaţie şi încredere să recere pentru organizaţia economică. Un singur principiu trebuie să fie: cel economic: valorizarea produselor fără intermediatori, procurarea necesităţilor direct dela producători. In complexul acestei idei obvine: instruirea câte se poate de temeinică a prelucrării materiilor prime, organizaţia întreprinderilor existente de a procura şi pune la dispoziţie totul ce e absolut necesar, că economia câmpului să fie prevăzută cu de toate, eventual crearea întreprinderilor noui pentru valorizarea produselor şi altele pentru fabricarea uneltelor, îmbrăcămintei etc. Şi mai presus de toate se recere o încredere deplină în conducători şi administratori cu credinţă.

Aurel Contrea.

Despre cooperative

Andreiu Mureşanu, poetul deşteptării noastre naţionale din 1848 vorbeşte într'o poezie de a sa foarte frumoasă despre cei şapte fraţi cu mănunchiul de nuiele, ce le lăsase părintele lor pe patul morţii. Băieţii n'au putut frânge mănunchiul până era într'una dar rupseră cu uşurinţă fiecare vergea desfăcută. Aşa stau şi ţăranii noştri faţă de marile trebuinţe ale zilei: unul câte unul, singuri şi fără putere faţă de nevoile economice cari bat la poarta lor.

Acum, când au şi dânşii un pic de hodină în cursul iernii, e singura ocaziune bună, când deşteptii noştri cărturari dela sate pot să-i strângă într'un mănunchi. Preoţii, învăţătorii şi secretarii comunali de la sate trebuie să înţeleagă că o datorie mai mare şi o binefacere ţării rareori au o ocaziune mai binevenită să facă ca acum. Pentrucă vremurile sunt grele, mai aspre decât s'ar observa poate din orizontul îngust al unui sat. Au trecut vreo câţiva ani dela încheierea păcii şi norii grei devin tot mai îndesaţi de-asupra capului nostru, nevoile economice au devenit acute din cale-afară. In decursul războiului nu s'a simţit scăderea banilor noştri ca acum, în vremea păcii. Pentrucă cheltuelile făcute atunci, astăzi trebuiesc plătite. Greutăţile noastre de-acum încolo devin tot mai aspre şi nu e nicio speranţă că se vor uşura, deci trebue să ne pregătim riguros pentru suportarea lor, dela mic până la mare, altcum cădem într'o robie fără nădejde la streini. Greutăţile au să ne crească după războiu aşa după cum, de pildă, durerile unei răni, te dor cu adevărat chinuitor numai a 2-a sau a 3-a zi după rănire. Povara trebuie să ne-o purtăm cu încredere de-acum încolo: e preţul mântuirii noastrei. Dacă în decursul războiului ne-am dat şi viaţa pentru ţară, acum în vremea păcii e o datorie tot atât de sfântă să ne întărim în gospodăriile noastre, ca ţara noastră iubită să nu mai cadă în jugul greu al atârnării economice. Reorganizarea economiei noastre trebuie să înceapă din temelie, de jos începând, dela „talpa ţării". De aceea trebuie pornite din iarna de acum organizarea cooperativelor.

Despre cooperative s'a scris mult, s'a vorbit şi mai mult, dar s'a' făcut foarte puţin. Nici vorbă nu poate fi de vre-o organizaţie regnicolară, căci nu se resimte de nicăiri. Sunt foarte multe indicii, că antagonismul proverbial dintre conducătorii satelor sunt o serioasă piedică în înfăptuirea lor. Cunosc sate unde preotul **ortodox** nici n'a început bine să înjghebeze o asociaţie cooperativă şi cel unit lucra deja din răsputeri pentru spargerea ei. Şi invers. In alte locuri s'au format cooperative ca ciupercile după cum s'au grupat partidele politice şi după ambiţia efemeră a unor gălăgioşi. Fără însă a fi reuşit a aduce barem vreuna vreo- îmbunătăţire si, ţitoare în ale economiei şi de a lucra după normele unui solid şi serios temeiu. Frictiunile personale însă vor trebui să înceteze, căci mă tem că vor compromite cea mai necesară şi rodnică idee care va trebui să se înfăptuie prin cooperative. Căci precum medicamentele pure şi surogatele nu pot singure susţinea o vieaţă şi înlocui nutremântul sănătos, — tot astfel preocupările politice, religioase şi personale, în fine orice altă gândire streină nu are decât să sape la temelia ideei cooperatiste, şi să o falsifice, compromiţând-o

Ţări cu mult mai puternice ca noi au o tristă şi instructivă experienţă în privinţa aceasta, de exemplu Italia. Precum în problemele mari ale neamului inteligenţa ş iţăranii, poporul, **a fost în afară de orice preocupaţie: una, — o unitate nu mai**

IGIENA ŞI MEDICINA POPULARA

Microbii

Omul din clipa naşterii sale are de susţinut un şir lung de lupte contra schimbărilor de timp (intemperiilor), contra accidentelor şi mai ales contra boalelor, în special a boalelor produse de aşa numiţii **microbi** (boalelor microbiene). **Biruinţa lui în toate aceste lupte îi constitue sănătatea şi îi garantează o viaţă lungă.**

Pentru a eşi însă învingător din toate aceste lupte, omul trebue să fie bine înarmat şi să-şi cunoască bine duşmanii, căci numai în acest mod va putea să se strecoare prin spinoasa cale a vieţii.

Scopul articolelor mele din „Cultura Poporului" este ca să conduc pe iubiţii mei cetitori într'o lume nevăztă şi să le fac cunoştinţa cu acei mulţi duşmani, aşa de mici încât ochiul omului nu-i poate zări decât numai mărindu-i de sute şi de mii de ori cu ajutorul aparatelor numite **microscoape**, şi cari duşmani sunt aşa de năprasnici prin numărul şi otrava lor încât pot doborî la pământ în câteva zile, în câteva ceasuri, chiar şi pe un urias.

Acel care a descoperit această lume nouă, care a pătruns pentru întâia oară în mijlocul ei, văzând şi studiind milioanele de fiinţee care o locuesc, a fost marele francez PASTEUR şi lui cade-se a-i aduce tot prinosul de adâncă recunoştinţă al omenirii întregi!.

Mulţi învăţaţi, înaintea lui, au întrevăzut existenţa micro-organismelor, dar nic unul până la el nu şi-au putut da seama de rostul acestor fiinţe mici în producerea formaţiunilor (dospirilor), a putrefacţiilor (putreziciunilor) şi a boalelor. Mulţumită lui Pasteur, microbii sunt socotiţi azi nu ca efect, ci drept cauză (pricină) a acestor turburări şi trataţi ca atare, punându-se astfel temelia **doctrinei microbiene** de astăzi, aruncând o lumină nouă asupra cauzelor boalelor şi prin urmare asupra modului de a ne feri, de a ne păzi de ele.

Această doctrină a revoluţionat igiena, a transformat din temelie medicina, care a ajuns să învingă diferite boale cumplite, crâncene, cum sunt: **difteria, ciuma, turbarea, dalacul** şi în zilele noastre chiar **oftica**, tot atâtea boale grozave cari săcerau o mulţime de lume.

In şirul acestor articole despre **microbi** voiu arăta cetitorilor mei ce sunt microbii, **cultivarea** lor, **forma**, **mişcările**, mărimea, **structura**, **hrana**, respiraţia, **productele** lor, reproducţia şi înmulţirea lor, — apoi răspândirea lor în natură, rolul lor, contagiunea şi infecţiunea, — şi în fine voiu arăta pe unde şi cum pătrund microbii în organismul, în corpul omului, lupta care se încinge între ei şi organism, armele de cari dispune constituţia omului şi armele pe cari ni le pune la dispoziţie ştiinţa pentru ca să învingem microbii.

Drumul fiind cam lung şi de multe ori cam plicticos, rog pe iubiţii mei cetitori să mă urmeze cu răbdare şi să cetească cu mare băgare de seamă cele scrise aci, fiindu-le de folos în tot timpul vieţii lor.

I

In vremea în care regnul animal se deosebea de cel vegetal prin **mişcare**, microbii îşi luară locul printre animale. Dar când s'a văzut că sunt şi vegetale care a uînsuşirea de a se mişca, micro-organismele inferioare (microbii) au fost aşezate printre **plante**, de cari se apropie mai mult prin construcţia lor. Astăzi toiţ învăţaţii sunt uniţi în a pune microbii la începutul regnului vegetal.

Intru cât priveşte **numele** acestor fiinţa aşa de mici s'a întâmpinat iarăşi greutăţi. Cei cari **socoteau** ca făcând parte din regnul animal le ziceau **microzoare**, adecă **animale mici**, iar cei cari le credeau drept plante le ziceau **microfite**, adecă **plante mici**. Pentru a-i împăca şi pe unii şi pe alţii învăţatul **Sedillot** a propus încă în anul 1878, la Academia de Ştiinţe din Paris, numele de **microb** (mică fiinţă vieţuitoare), care nu prejudecă întru nimic natura animală sau vegetală a acestor micro-organisme. Astăzi mulţi ivăţaţi se servesc de numele de **bacterii**, mai ales când vorbesc de micro-organismele **producătoare de boale.**

Pentru a studia microbii se întrebuinţează mai multe metode. Intre acestea avem în locul întâiu **metodele anatomice**, cari cuprind **examinarea cu microscopul** şi **reacţia** particulară a microbilor în prezenţa **principiilor colorante**, de obiceiu întrebuinţate; — în al doilea loc vin **metodele fiziologice** în cari sunt două procedeie de căpetenie: **culturile** microbilor în medii artificiale proprii nutriţiunii lor **şi experimentaţia asupra animalelor** (inocularea virusurilor diferitelor boale la iepuri de casă, la purcei de India sau cobai, la câni, şoareci, etc.)

Examinarea la **microscop** se face destul de uşor. Se ia o picătură din lichidul bolnav şi se pune pe o lamelă de sticlă, asupra căreia se pune o altă lamelă de sticlă mai subţire şi mai mică, pentru ca să se fixeze mai bine microbii în forma, dimensiunile şi situaţia lor primitivă, apoi se pun aceste lamele sub microscop unde se examinează.

Sunt unii microbi cari nu se pot vedea la miscroscop decât numai dacă îi **văpsim**, dacă îi **colorăm**. Această metodă de **coloraţiune**, datorită învăţatului neamţ **Hoch**, are mai multe foloase, căci pe lângă faptul că unii microbi nu se pot vedea decât numai dacă sunt văpsiţi, putem chiar dela început şi cu multă uşurinţă să ştim cu ce fel de microbi acem aface. Astfel: microbul (baccilul) **ofticei** se colorează î roşu prin fucsină, al **difteriei** în albastru prin aşa numitul albastru de metilen şi aşa mai departe.

Fiindcă prin metodele acestea nu putem să ne lămurim tocmai bine asupra felului de icrobi pe cari îi vedem sub microscop, nici nu putem să ne dăm seama **despre gradul** lor de virulenţă (despre puterea lor de otrăvire, de îmbolnăvire), s'a recurs la metodele aşa zise **fiziologice**, adecă la **cultura artificială** a microbilor şi la **experimentarea pe animale.**

Principiul **culturilor** este de a pune un microb într'un mediu prielnic nutriţiunei sale, în împrejurări priincioase de umezeală şi de căldură, în cari microbul îndată începe a se înmulţi şi a forma o **colonie**, care ne va arăta şi mai bine caracterele elementelor cari o compun.

Mediul sau mai bine zis **terenul** în care putem cultiva microbii poate fi **lichid** (apos): bulion, lapte, diferite ceaiuri, etc., sau **solid**: albuş de ou răscopt, cartofi fierţi, gelatină, agar-agar (un fel de piftie groasă care se prepară în India dintr'o plantă marină), etc.

Nu voiu descrie preparaiţa terenurilor de cultură. Este destul să spun că aceste medii, în deosebi cele lichide, le punem în ţevi (tuburi) de sticlă .epruvete), apoi punem acolo sămânţa, adecă microbul, care, găsindu-se în împrejurări prielnice de umezeală şi de căldură, începe a se înmulţi şi a forma o **pată**. Această pată este o adunătură de mii şi milioane de microbi proveniţi din acel microb; **această**

gată este ceeace se numeşte o colonie de microbi. Dacă punem în epruvetă mai mulţi microbi, avem mai multe colonii, cari toate alcătuesc o cultură. Forma acestor culturi variază după felul microbilor şi după această formă putem şti cu ce fel de microbi avem face.

Culturile de microbi sunt foarte preţioase pentru igienă, pentru medicină. Ele ne înlesnesc să studiem deaproape caracterele diferiţilor microbi, să ne cunoaştem prin urmare cât se poate de bine duşmanul cu care avem de luptat şi pe care nu-l putem combate cu succes decât numai cunoscându-l bine.

Tot asupra culturilor putem încerca acţiunea diferitelor substanţe şi a descoperi astfel pe cele omorâtoare de microbi, substanţe cari se numesc antiseptice. Culturile acestea ne mai servesc şi la prepararea de vaccini şi de seruri, în contra unor boale cumplite, cum sunt: difteria, turbarea, ciuma, etc.

Dr. VASILE BIANU
Autorul Dicţionarului Sănătăţii

Cine şade, coada-i cade!

Românul nostru are o vorbă; cică: „Aşà a făcut tata, aşà fac şi eu“ şi se mulţumeşte cu atât. Şi omul nostru, de multe ori are dreptate, dar de multe ori n'are. Nu vreu să cârtesc contra obiceiurilor lăsate de bătrânii noştri, fereascămă Dumnezeu, dar vezi, mă gândesc eu că printre obiceiurile cele bune nu ştiu cum de s'a strecurat şi câte unul rău . . .

Uite, din asta m'am luat într'o zi la sfadă cu finu-meu Mitu al Sărbului, adică numele-i merge-aşa dar el e român neaoş. . .

Venise pe la mine mai mult aşa ca să mă vadă şi să-l văd. Finu Mitu e de alt-fel, om cumsecade şi harnic. Are cai, vacă cu viţel, mă rog, gospodărie destul de frumoasă.

— Bună Ziua, năşicule!

— Bună şi inima finicule!... ia mai stai jos pe pat fiincă venisi pe la mine.

— Păi să stau, că d'asta venii şi eu: să mai stau o leacă do vorbă că mi s'a urît cu şederea.... Tii! da'ce rogojină nouă şi bună!... nici la R cari nu găseşti aşa...Ba zău, cât ai dat pe ea, că s'au făcut şi astea scumpe foc....

— Cât face?...

— Apăi, pe neminţite 50-60 de Lei.

— Şi cu toate astea, nu mă costă mai nimic....

Finâ-meu făcu ochii mari. Fără să vreau zâmbii şi eu căci pricepui cam la ce se gândea el.

— „Chilipir!... Vezi ce înseamnă să fii învăţător? Toţi îţi dau de geaba, până şi rogojinarii din creerul munţilor.

— Bă de loc, finicule. Rogojinarul sunt eu... de acea nu mă costă mai nimic.

— Păi, ştii d-ta să făci d'astea?

— Cum nu! Uite rogojina de jos nu e făcută tot de mine?

Coşniţa din cui, coşul de rufe, două rogojini sorimei, ştergătoarele de la uşi, papucii care-i port prin casă de cine crezi că sunt făcute!....

Finu Mitu se uita şi mai mirat.

— Nu se poate, vrei să râzi de mine!... d-ta învăţător şi rogojinar!... nu se poate nici în ruptul capului.

— Ba se prea poate, finicule. Vrei să spui că dacă sunt învăţător nu pot să lucrez şi rogojini? Nu-e o ruşine că ştii şi că lucrezi. Ba încă, cum e acum iarna, de n'ai nici un lucru, cât e noaptea de lungă, ce bine ar fi să te apuci şi d-ia să te'nveţi să te dai de rost. Singur spuseşi că rogojinile sunt scumpe foc. Crezi că n'ai lua parale frumuşele? De ce să nu lucrezi atunci? Nu ştii povestea cu împăratul „Rogojină“ care învăţaşe să lucreze la rogojini? Şi ce bine i-a prins]

— Nu că mi-e ruşine, mă ştii că sunt om muncitor dar de.... „Ce n'am apucat dela tata, cum o să fac!“ Meseria mea e sapa şi coarnele plugului. „Asta am apucat de la tata şi pela moşu-meu, asta ştiu să fac.

— Uite, vorba asta nu-mi place de loc; par'că nu prea seamănă o vorbă din bătrâni... De ce atunci din cele 7 pogoane pe care le ai pus 4 pogoane numai cu cartofi şi Stănică, frate-tău la fel şi tot satul la fel că înainte nu se pomenia să se pună atâţi cartofi la noi! Moşii d-ta puneau numai grâu şi porumb. Ştii de ce? să spun eu: A văzut omul că-i iese mai mulţi bani pe cartofi. A fost destul să afle unu, doi că cutare a scos atâţia bani pe cartofi că tot satul a pus cartofi şi varză. Inainte de 1913 nu ştii? Cumpărai ceapă dela bulgarii din ţară şi ce i-a trăsnit uniua prin minte, că ar putea să facă şi el o sârbărie mică la el în grădină; tot cresc bălarii fără nici un folos. A făcut şi i-a mers bine că nu ştii d-ta?... Ursul e mult până ce simte gustul la miere c'apoi cu greu să-l mai desveţi“. Astea n'au mai fost lăsate de părinţi şi uite că merge. Unde se pomenia mai 'nainte oameni în satul nostru, să facă negustorie şi-acum îi vezi, că se întrec care mai de care şi la toţi le merge bine....

— Ce stai să vorbeşti? Eu pe urma negustoriei mi-am făcut casă şi mi-am luat şi o pereche de boi!....

— Şi asta, uite că mai învăţat-o dela părinţi. Te-a învăţat nevoia! Unde se pomenia în satul nostru să se îngraşe pământurile? Acum uite, pe toţi îi vezi aşezându-şi băligarul cu grijă la capul locului!

— Ba încă eu am mai şi cumpărat, do'la anul barem, ştiu că o să fac bruate!

— Ei, asta delai părinţi ai învăţat-o?

— Da'de unde!.... Păi ce, bre, că vezi, de când cu războiul ăsta s'a mai deşteptat lumea. Cu cât umbli mai mult, cu atât vezi mai multe şi te ma destepţi!

— Şi asta e una şi apoi să-ţi mai spun încă ceva:

Mai înainte vreme, când trăiau moşii noştri, pământul eră tot ăsta şi lumea eră că le-ajungea să poată trăi omeneşte. Atunci vieaţa eră şi mai ieftină aşa că un pogon de pământ îţi ajungea pentru un an întreg.

Pe urmă eră şi banul, ban, că se cunoştea unde-l dedeai. Părinţiior nostri le da, deci, mâna să trăiască numai din pământ iar iarna să se odihnească. Azi, nu mai merge, trebuie să scornească omul fel de fel lucruri pe care să scoată banul. Dacă ar fi să facem numai ce-am apucat dela părinţi, apoi murim de foame şi înainte nu mai dăm. Şi apoi, cum stai seara de geaba, tot de drag să lucrezi. E noaptea un an.... In alte, ţari, oamenii s'au deşteptat cu mult mai nai t a noastră de aceea stau şi mai bine ca noi. Dacă te-ai duce în Franţa sau în Elveţia te-ai minună de ei: Vara fac ce-au apucat dela părinţi, adică muncesc la câmp şi cresc vite iar iarna se strâng tot ca şi la noi seara la şezatoare, dar nu numai să stea de vorbă; ei stau şi de vorbă dar şi lucrează. Unii fac.... rogojini aşà ca asta, alţi coşniţe, coşuri iar alţii fac la roate de ceasornice, ba încă şi ceasornice. Poate te miri când spun că mai toţi ştiu să lucreze ceasornice, dar este adevărat. Şi nu li se urăşte nici lor iarna căci spun la snoave şi la basme şi pe lângă asta mai şi lucrează de iau şi ceva parale căci nu ştii d-ta... „Cine mişcă tot mai pişcă, Dar cine sade, coada-i cade“...

Şederea totdeauna trage a trândăvie- Din ce stai, din aia ai mai tot sta dar.... din ce lucresi, din aia ai mai lucra şi ziua nu-ţi mai e grea. Eu ţin minte vorba lui taică-meu, Dumneu să-l ierte: —. Măi băiete, Zicea el, fierul de plug, cu cât lucrzi cu el mai mult su atât se face mai strălucitor dar cu cât îl laşi mai mult de-o parte, cu atât mai mult se rugineşte. Tot aşa-e şi omul!"-

Să nu crezi că numai noi, ăştia mai micii dela ţară, lucrăm. Sunt şi oameni mai mari cari muncesc.

Regele nostru cel bătrân, Dumnezeu să-l odihnească în pace, ştia să lucreze la tâmlărie ca cel mai de frunte tâmplar şi în fiecare zi, lucra câte un ceas două Şi avea un atelier la palat cu toate cele trebuincioase de tâmplărie.

De ce n'am lucra şi noi atunci iarna la rogojini şi alte lucruri că sunt destule de'nvăţat!..,.

E aproape o lună de atunci şi finu Mutu a lucrat până acum vre-o 15 rogojini pe care a luat vre-o 6-700 de lei bani ghiaţă, dar de-atunci nu prea mai vine pe la mine...

Are omul de lucru, ce să i faci!.....

20 Dec. 1921.

I. NICOLESCU-POENELE.

CRONICA SĂPTĂMÂNEI

M. S. Regele în urma consultărei Preşedinţilor dela Cameră şi Senat a chemat alaltăeri la orele 6 pe d-l I. C. Brătianu la Palatul Cotroceni. Aseară la orele 5 noul cabinet a depus jurământul cu ceremonialul obişnuit la palatul regal.

Lista noului cabinet:

D-l Ion Brătianu, preş. consiliului, ministru de răsboi.

D-l D. Duca, ministru de externe.

D-l general Văitoianu, ministru de interne.

D-l Vintilă Brătianu, ministru de finanţe.

D-l Dr. C. Anghelescu, ministru instrucţe ad-interim la Comunicaţii.

D-l Gh. Mârzescu, ministru Muncii şi ocrotirilor sociale.

D-l Al. Constantinescu, ministru de Domenii, ad-interim la agricultură.

D-l C. Banu, ministru de culte ad-interim Lucrări Publice.

D-l Jean Th. Florescu, ministru Justiţiei.

D-l Vasile Sasu, ministru Industriei şi al Comerţului.

Ministrii fără portofolii: D-nii Inculet Basarabia, Nistor Bucovina, Dr. Zigrea Subsecretarul Minorităţilor.

*

Intre întâmplările mai deosebite din cursul săptămânei însemnăm începerea anchetei în Basarabia şi mărginirea puterei comandamentului nu liter din acea provincie, starea de asediu stabilindu-se pe o fâşie de pământ de 30 kilometri dealungul Nistrului. Din nenorocire situaţia în acel ţinut ne se lămureşte prin aceste măsuri că avem nevoie de-o administraţie conştientă şi în primul loc *românească*. Căci, e lucru constatat azi că în cei trei ani de când Basrabia a revenit la patria-mumă, ea s'a *rusificat* mai mult decât a reuşit s'o facă tarismul în o sută de ani. Cauzele acestui proces de rusificare sunt în primul loc cei un milion de refugiaţi ucraineni cari au trecut cu voe şi fără voe Nistrul. Or, greşala guvernului este că printr'o hotărâre luată în curând, recunoaşte pe aceşti refugiaţi ca elemente statornice în ţară, dându-le dreptul de-a se stabili pretutindeni, ducând cu ei nu numai lupta pan-slavă dar şi ideile revoluţionare cu care eu venit.

România, făcându-şi o datorie de omenie putea primi pentru timp oarecare refugiaţii ruşi, uşurându-le treptat plecarea în America şi în alte părţi. Ea- nu poate însă admite stabilirea lor în ţară pentru totdeauna, pentrucă prin acest fapt se înăbuşă populaţia românească a Basarabiei şi se introduce bolşevismul la noi, fie pe faţă, fie ascuns în haina paslavismului.

Aceasta este politica ce trebue urmată numai ea fiind conformă intereselor româneşti.

Evenimentul care continue să preocupe cercurile politice este deasemnea şi logodna A. Sale Regale Principera Mărioara, fiica mijlocie a M. M. L. L. Regelui şi Reginei cu M. Sa Regele Alexandru al Iugoslaviei. Logodna a fost oficial anunţată poporului prin „Monitorul Oficial" şi Curtea Regală a primit o serie nesfârşită de telegrame de felicitare din toate părţile ţărei şi streinătăţei. Căsătoria se va face după cât se pare în prima zi a Sf. Paşti, la Belgrad, unde vor fi faţă şi Suveranii României. Până atunci urmează pregătirile. Principesa Mărioara învăţând limba sârbă spre a putea fi o Regină înţelegătoare a durerilor poporului. Ei, iar Regele Alexandru pregăteşte Palatul Său din Belgrad, ce a fost devastat în războiu de trupele duşmane.

Poporul românesc, după cum am arătat şi în trecuta noastră cronică, a primit cu veselie căsătoria aceaste, şi speră că astfel românii din Torontal se vor bucura de mai multă încredere şi bună voinţă la Belgrad.

*

O chestiune deosebit de importanţă pentru viaţa politică a ţărei dar mai ales pentru buna ei administraţie, — este un început de pedeapsă ce se dă unora din acei cari au greşit prin mânuirea banilor publici cu rea credinţă sau neingrijire. Astfel noul guvern a ordonat mai multe anchete judecătoreşt contra unor foşti prefecţi, primari şi consilieri comunali, făcându-se chiar mai multe arestări.

E desigur trist că între cărmuitorii poporului se găsesc asemnea oameni, dar e imbu-

curător că o pedeapsă aspră vine să răsplătească asemnea fapte injositoare. Opinia publică nu poate decât să aprobe măsurile cinstite ce se iau, ele fiind menite să curete ţara de nu rău exemplu ce venia de sus.

Intre cei arestaţi este prefectul Sendrea dela Tecuciu iar între cei destituiţi, ataşatul comercial dela Milano Silescu, care pentru faptele sale, arătate pe larg de „Monitorul Oficial", ar fi trebuit să capete o pedeapsă şi mai grea încă.

* * *

Culturale. Capitala ţărei serbătoreşte în ziua de zi Ianuarie, tricentenarul, adică trei sute de ani, dela naşterea lui Moliere marele scriitor şi actor francez.

Puţin sunt acei cari n'au văzut sau n'au cetit vreuna din piesele lui Moliere cari încă azi se reprezintă pretutindeni în lume. „Avarul", „Femeile savante", „Tartuffe", „Mizantropul", sunt opere cu cari întreaga omenire se mândreşte ele trecând granitele Franţei, căreia i-a aparţinut marele poet.

Sărbătoarea din Bucureşti a fost organizată cu conlucrarea francezilor aflaţi în acel oraş, cari formează aşa numita „colonie". Ea s'a compus dintr'o reprezentaţie festivă la Ateneu, literatul Fr. Lebrun vorbind despre Moliere şi jucându-se două piese de ale acestiu scriitor.

Biserica. Odată cu sărbătorile a venit în discuţie chestiunea caendarului ortodox, rămas în urmă cu 13 zile. Conducătorii bisericei noastre au recunoscut neyoia unei schimbări a calendarului, credinţile înrădăcinete în popor sunt însă atât de puternice încât se cere o mare băgare de seamă peutru îndeplinirea acestui lucru. Să sperăm însă că până la anul viitor această prefacere se va întâmpla ştergându-se deosebirile atât de dăunătoare între calendarul legal şi cel bisericesc.

Medicale. Chestiunea leacului contra ofticei, descoperit de Doctorul Putureanu, despre care am vorbit la timp, continuă să fie discutată atât în ziare cât şi de marele public. Până azi, din cauza certurilor între medici nu s'a putut stabili întru cât noul leac (un ser al cărui preparaţie este ţinută secretă de descoperitor) este bun sau reu. De câte ori s'au hotărât experienţe, au lipsit medcii dn comisiune sau doctorul Putureanu, — duşmăniile personale neputând duce la o bună înţelegere. In sfârşit după mai multe încercări neisbutte, se spune că însăuşi M. Sa Regele a intervenit, şi ministrul de înterne împreună cu directorul serviciului sanitar şi doctorul Puţureanu au hotărât ca tratamentul să înceapă atât în oraşul Rămnicul-Vâlcei cât şi în Bucureşti, asupra unor bolnavi aleşi de-o comisiune.

Să sperăm că acest tratament va da rezultate bune. Până atunci însă, bolnavii trebue să aibă răbdare, ne mai plecând la Olăneşti unde nu se mai pot bucura de nici o îngrijire căci d. doctor Puţureanu şi-a luat angajamentul că până la deplina luminare asupra valorei leacului său, să nu mai îngrijească nici un bolnav în afară de cei arătati de comisiunea niedicală de anhetă.

De peste hotare. Cel mai însemnat fapt întâmplat peste hotare este demisiunea cabinetului (ministerului) d-lui Briand, care a guvernat Franţa în ultimul au. Această retragere e pricinuită de faptul că d. Briand ar fi cedat prea mult englezilor în schimbul unei înţelegeri cu Anglia şi-a unui tratat de alianţă. Parlamentul francez, a socotit acest fapt ca o calcare a intereselor ţărei şi şi-a arătat neîncrederea în d. Briand prin dese întreruperi în timpul discursului ce l-a ţinut la reintoarcerea dela Cannes unde tratase cu englezii. Parlamentul francez socoate că pentru refacerea ţărei se cere executarea pe deantregul a tratatului de pace dela Versailles de către germani, şi respectarea drepturilor căştigate de Franţa în Răsărit, de către englez. Pe aceste puncte poporul francez nu înţelege să cedeze şi d. Briand nul-a putut hotărâ, trebuind astfel să plece delaputere în mijlocul conferinţei dela Cannes *lucru nemai întâmplat încă în lume.*

Preşedintele Republicei Franceze d. Millerand a primit demisiunea d-lui Briand, însărcinând pe d. Poincare, fostul preşedinte al Republicei, cu formarea noului minister.

Primul efect al demisiunei d-lui Briand a fost întreruperea conferinţei din Cannes dela care se aştepta o strângere o prieteniei între aliaţi şi silirea Germaniei de-a executa tratatul de pace.

Ce va fi mâne între marii aliaţi, nu se poate şti.

Situaţia în restul lumei e neschimbată: mari crize economice pretutindeni, demisii de guverne puţin împortante, şi hărţueli la granită în Orient.

De semnalat este faptul că în Brazilia, lupta pentru preşidentia republicei se dă cu mitraliere, incendii, arestări şi asasinate! Aşa democraţie mai rar!...

— *Bucium.* —

BIBLIOGRAFIE

Ni s'a trimis la Redacţie următoarele lucrări pe care le recomandăm cititorilor: De d. Iuliu Birou, învăţător:

1) **Naşterea lui Christos.** Mister sau dramă religioasă, în versuri, în 5 acte cu coruri pentru patru voci mixte. Preţul Lei 2.

2) **Liturghia S-tului Ioan Gură de aur,** pentru coruri de patru voci mixte. Preţul Lei 10.

3) **Liturghia S-tului Ioan gură de aur,** pentru coruri de patru voci bărbăteşti. Preţul Lei 10.

4) **Hora Coriştilor.** Cântec pentru cor bărbătesc compus din motive poporale. Preţul Lei 3.

5) **Carte de compunere** pentru şcoalele primare. Clasa III şi IV. Preţul Lei 2.

6) **Carte de compunere** pentru şcoalele poporale. Pentru clasa V şi VI elementară. Preţul 5 lei.

7) **Dragoste înnunată.** Poutpouri naţionale. Patru acte. Lei 2.

8) **Sergentul şi Recrutul.** Scenă militară comică de O. Junghahnel. Traducere de Iuliu Birou. Preţul 1 leu.

* * *

Calendarul Asociaţiunii pe anul 1922. Din Biblioteca poporală „Asociaţiunea". Intocmit de Ioan Georgescu secretarul literar al societăţii.

Preţul pentru abonaţi 2 lei; pentru neabonaţi 5 lei.

* * *

De A. Domide şi Văleanu: Noţiuni de industrie, tehnologie şi de productologie.

Pentru şcoalele civile, şcoalele inferioare de arte şi meserii şi pentru şcoalele industriale de ucenci. Preţul 25 lei.

* * *

De Al. Ciura, A. Domide, şi O. Hulea: Profesori în Cluj:

1) Carte de Cetire şi Gramatică: pentru clasa I medie (civilă) de băeţi şi fete. Preţul 12 Lei.

2) **Istoria Literaturii Române:** Pentru clasa IV medie (civilă) de băeţi şi fete. Preţul 13.50.

* * *

Revista „Transilvania" a societăţii Asociaţiunea-Sibiu. Anul XII, No. 9—12. Preţul 10 lei.

* * *

No. 10. Revista „Biblioteca Soldatului şi a Cetăţeanului" cu următorul cuprins: Virtuţile: colonel Butunoiu; Invingătorul: Maior Chiru; Spiritul: Maior Şerbu; Pentru Ţară: C. Rîuleţ; Unitatea naţională: I. Foti; Maetrul: Oscar Wilde; Ţării mele: R. Dubarle; Jon Bolşevismul: Răzor şi Bravu.

Jocuri şi petreceri. Ştiri mărunte. Revista Revistelor.

Apare de două ori pe lună. Abonamentul anual 30 lei. Redacţia şi Administraţia Cluj, Dorobanţi 11.

Banca Românească

Societate anonymă

Capital Social 160.000.000 Lei

Sediul Central: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:

Arad, Băiţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

Facor ice orepe aţiuni de bancă

BANCA NAŢIUNEI

Societate anonyma

Capital şi Rezerve Lei 175.000.000

Bucureşt, Calea Victoriei 98

(Piaţa Palatului Regal)

Bănci afiliate: Londra, Paris, Milano, Viena, Brun (Ceho-Slovacia) etc. cu şi în principalele oraşe din ţară.

Execută orice operaţiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secţiuni şi mărfuri. — Efectuează plăţi şi incasări. Emite ceçcuri şi scrisori de credit în ţară şi în străinătate. — Primeşte depuneri spre fructificare. Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

BANCA CENTRALA

Pentru industrie si Comert s.p.a.

Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8

(casele proprii).

Capital social Lei **50,000.000** deplin vârsat

Sectia de Bancă **Sectia de Mărfuri**

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga şi Wiena.

ANUNCIURILE si RECLAMELE se primesc la Agentia „Soarele" Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3

Girant: S. CRAIOVEANU Tipărit cu maşina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice „Cosinzeana" Cluj, str. Universităţii No. 3 C. 1417

FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCATIUNE CETATENEASCA
APARE DUMINECA
Anul I, No. 40 — 1 leu — Opt pagini — 29 Ianuarie 1922 Cluj

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI“

Prim Redactor: V. Chiru — Administrația: Piața Cuza Vodă 1o — Redacția: Str. Dorobanților 11 — Secretar: V. Nicoară

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru intreprinderi financiare .. .. 100 Lei

Cluj, 1 Februarie 1922.

Rămas Bun

Intru îndeplinirea unei datorii, care întrecea în acele clipe, hotarul chemării profesiunii noastre, am luat conducerea acestei gazete, în numele „Culturii Poporului.“

In numele acestei „Culturi“, am avut să aprindem, în întunerecul dezorientării timpului ce trăiam, o lumină de adevăr, de cinste, de dreptate, de iubire între toți. **In uitarea oricărei alte preocupări, fără nici un gând egoist, fără nici-o dorință alta decât a binelui obștesc, am primit o sarcină grea, fără să o cerem însă fără să șovăim, atunci când s'a făcut apel la noi!**

Un an de zile am lucrat la îndeplinirea ei.

— Am semănat între toți fiii acestei țări cuvântul unirii și armoniei, fără rezerve, și fără deosebiri de credință și neam.

— Am propovăduit înțelegerea între cei de sus, și între cei de jos, în înfăptuirea dreptății și a datoriei cinstite a celor cari conduc; și în înțelegerea luminată și dornică de muncă a celor cari au să asculte.

— Am spus cu glas tare și hotărît, credința noastră în viitorul acestui neam, și am arătat datoriile lui în ceasul de față.

— Am chemat pe toți la muncă constructivă, în adunarea tuturor străduințelor spre mai bine, pentru consolidarea și întărirea așezămintelor Țării.

Și cum toate aceste dorințe, nu puteau avea izbândă deplină, decât pe măsura în care lumina va fi străbătut până în cele mai îndepărtate unghiuri ale pamântului românesc, am năzuit să înfăptuim, în fiecare zi mai mult, adevărata „Cultură a Poporului“.

Azi, când munca noastră a încolțit, când din atâtea și atâtea sate, primim solia recunoașterii curatelor și cinstitelor noastre gânduri, când mișcarea născută din sufletele noastre pornește, biruitoare și când simbol al acestei biruințe, 20.000 de abonați s'au strâns în jurul ei înțelegem că misiunea ce ne-am luat, este deocamdată, încheiată.

Noi cari n'am urmărit altceva de cât deschiderea unui drum nou, fericiți vom privi de acum pe ceilalți trecând pe cărarea pe care am brăzdat-o în clipe atât de grele.

Și cum la capătul acestei cărări, sunt scrise poruncile cari ne-au călăuzit și pe noi, de sigur, că mersul acesta înainte pe calea aceleași credințe va fi pentru fericirea Neamului nostru.

Căci azi, când idealul nostru politic este de fapt împlinit, misiunea care revine „Viitorului“ este de a face din România-Mare, un puternic focar de cultură și de lumină. **România, din ce în ce mai mare, prin puterea așezămintelor ei, prin strălucirea civilizației sale prin pilda armoniei între clasele ei sociale întemeiată pe iubire, dreptate și încredere, România, Patrie egal de generoasă pentru toți fiii ei de orice limbă și de orice lege, iată visul nostru!**

„Cultura Poporului“, va lupta de sigur și pe viitor, pentru înfăptuirea acestui vis. Noi o dorim, și încredințați de aceasta, o trecem, în mâinele înțelepților profesori și oameni de bine, strânși în jurul steagului ei, și cari o vor înălța din ce în ce mai mult.

Credincioși făgăduelii făcută cititorilor noștri în primul ei număr „Cultura Poporului“ a născut și a trăit fără a se înregimenta în nici-o grupare politică, fără subvenții, ci numai din recunoașterea și sprijinul tuturor oamenilor de bine, și mai ales din dragostea cititorilor ei.

Acestui sprijin și acestei dragoste, o încredințăm și azi: „Cultura Poporului“ e un steag al binelui, și steagul acesta nu trebuie lăsat să cadă.

Chemați de cerințele profesiunilor noastre, noi ne despărțim vremelnic de prietenii și de cititorii noștri. O mai largă libertate de acțiune rămâne celor ce o vor conduce în viitor și cari nu sunt îngrădiți ca noi, de anumite îndatoriri sau datorii profesionale.

Lor, le urăm izbândă pe calea aceleași credințe.

Iar vouă, cititori, colaboratori și prieteni ai „Culturii Poporului“, mulțumindu-vă pentru sprijinul și dragostea voastră, va spunem deocamdată un „Rămas Bun“ plin de dragoste și plin de amintiri scumpe.

Președintele Comitetului de Direcțiune:

General N. PETALA

Comandantul Corpului VI Armată.

PRIM REDACTORI:

Maior Vasilie D. Chiru
Prim comisar Regal.

Vintilă Petala
Secretar de Legatiune.

Secretar de Redacție:

Vladimir Nicoară.

publicist.

Domnia legei

In vălmășagul luptelor de înfăptuire la stăpânire și a dorului de a-și vedea adversarii politici îngenunchiați, o sumă de fruntași și meșteri în făgăduințele fără frâu, vorbesc adesea ori de mari reforme sociale, care trebuesc îndată înfăptuite pentru a ferici țara și poporul românesc.

S'au ridicat, de atâtea ori, înaintea poporului lume crezător, noi și strălucitoare drapele politice, la umbra cărora s'a adunat o mulțime de lume cu nădejdea în suflet că din cutele acestor drapele va răsări îndreptarea tuturor relelor și înlăturarea tuturor nedreptăților.

S'au fâlfâit înaintea mulțimei neștiutoare, de atâtea ori, mărețe programe politice care, numai cetite, îți dădeau nădejdea unei grabnice îndreptări.

La umbra acestor multe și diferite drapele și în virtutea acestor multe și variate programe politice au răsărit oameni mici, care timp mai lung sau mai scurt au condus „carul statului" fără ca cele mai mult rele de care suferim să fie înăbușite.

S'au făcut, se fac și se vor face nenumărate legi, cari tipărindu-se, din ploaia de articole ce coprind, îți dau fiorul de nădejde că îndreptarea vine, e aproape, a sosit între noi.

Și totuși aceleași răutăți trăesc, ba încă se înmulțesc, aceleași nedreptăți ne supără, aceleași hatâruri ne gâtuie, aceiași dorință de îndreptare ne chinuește cu întârzierea înfăptuirei sale.

N'avem pretenția de a grăi mulțimei de reforme mari și greu de înfăptuit. Departe de noi gândul de a face făgăduinți care să întreacă puterea de înfăptuire. Mai cu seamă, departe de noi gândul de a ne scobori la făgăduinți sterpe și fără de rost.

Dar, ca cetățeni luminați, care zilnic vedem cum se trece peste lege, cum hatârul știe să ferească, pe o mulțime de lume, de aplicarea unei reforme cuprinsă în vaste articole, cari nu știu să tipe când sunt călcate în picioare, ne dăm seama că oricâte reforme s'ar face pe hârtie, n'au nici o valoare dacă înfăptuirea lor este înlăturată de cei ce trebue să le aplice.

De aceea, înainte de a se trâmbița reforme mari, înainte de a se fabrica legi cu duiumul, înainte de a făgădui poporului „marea cu sarea" ar trebui să se pornească la înfăptuirea celei mai mici și mai apropiate reforme: **domnia legei**, care nu cere decât cinste și spirit de dreptate.

Este adevărat că atât de mult s'a spus acest lucru că-l cunoaște acum toată lumea. N'avem îndrăzneala să zicem c'am spus ceva nou. Dar pentru lumea satelor, acolo unde noi ne îndreptăm cuvântul, trebue să spunem că întârzierea acestei reforme: domnia legei este cel dintâi zid care trebue dărâmat pentru a săpa la lumină și la aerul curat al îmbunătățirilor sociale și morale, care nu se pot înfăptui tocmai din pricina acestui zid.

Și vinovați pentru întârzierea acestei reforme suntem cu toții.

Sunt vinovați acei care pe căi lăturalnice și în puterea hatârului, caută să se ferească de legile care îi opresc dela fapte rele și urâte. Sunt vinovați acei care-i știu și nu-i dau pe față, tăinuindu-i. Și cei mai mari vinovați sunt funcționarii chemați să aplice legile, și care fac hatâruri și primesc bacșișuri pentru a călca în picioare legile ce ei trebue să le respecte.

Câtă vreme unii vom tăcea privind liniștiți la călcarea legilor, iar alții vom căuta hatâruri pentru a ne feri de legi, nici o reformă nu-și va da binefăcătoarele ei roade.

In primul loc avem nevoe se domnia legei. **CULT. POP.**

DE VORBĂ CU CITITORII NOSTRI

Dragul meu prieten,

Intr'o vară, hoinărind cu un intelectual dela Universitatea din Iași, răpus, bietul, de mizeriile războiului trecut, făceam pe jos ca totdeauna, drumul între Cervicești și Călinești, două sate frumoase din nordul Moldovei.

Când am eșit din pădurea Cerviceștilor, pe care am trecut-o doinind ca doi haiduci, ne-am pomenit pe-un drumeag, brăzdat de mâncături de apă, care șerpuia între holdele legănate leneș de adierea unui vânțulet molcom.

Ne-am așezat la umbra unui stejar mândru și priveam cu drag lanul de grâu frumos înspicat din stânga noastră. Cât cuprindeai cu ochii, până la pârâul din vale tivit pe maluri cu sălcii mărunte, valuri galbene de grâu se împingeau unele pe altele sub clătinarea spicelor grele. In dreapta noastră erau ogoarele țărănești. O împestrițare de fâșii înguste cu diferite sămănături, dar mai ales cu popușoi, orz, ovăs și ici colo, câte un petec de grâu. Toate pipernicite, rari, de se vedea pământul zgrunțuros, cu spicul sărac și închircit, cu paiul de-o palmă.

— Moșule, i-am zis unui bătrân care trecu pe lângă noi c'o traistă în spate, pentruce sămănătura boerului e așa de mândră și a dv. atât de prăpădită?

— E, hei, boerilor, răspunde el, c'o lumină de surâs amar pe fața lui zbârcită, apoi vedeți dv. drumușorul ista? El îi hotar între două ținuturi. Ici, în stânga Dumnezeul boerilor a revărsat bunătățile lui. In dreapta, Dumnezeul nostru țărănesc, sărac ca și noi, ne-a dat și el cât poate.

— Nu-i așa moșule, zice prietenul meu, dv. nu arați cum trebue, nu sămănați la vreme, nu alegeți sămânța bună, nu...

— Păi boerule le știm noi astea toate, da-i vorbirea că noi știm una pe care dv. n'o știți. Noi mai știm că nu putem face decât așa cum facem. De ce nu putem face altfel? îi cam lungă poveste. S'apoi ce știți dv. dela oraș despre amarul nostru dela sate. Dv. știți una, noi alta. Mai rămânești sănătoși.

*

Când am cetit scrisoarea ta, în care mi te plângi, că poporul nu pricepe și nu vrea să primească cu brațele deschise sfaturile și reformele pe care voi, cei luminați, vă trudiți să i le dați și să i le faceți, fără de voe mi-a răsărit în minte întâmplarea din marginea pădurei Cerviceștilor.

Ar trebui să-l cauți pe mosneagul de care ți-am povestit și să stai cu el la sfat.

Emil Zola, marele scriitor francuz, pentru a scrie mărețul său roman „Germinal" a trăit câteva luni între lucrătorii minelor de cărbuni îndurând toate suferințele și oboselile lor pentru a le cunoaște bine viața trudnică. Și numai așa a reușit să ne arate viața lor amărâtă. Și doar nimeni nu i-ar fi cerut socoteala lui Zola dacă ar fi scris un roman fără să cunoască amănunțit viața lucrătorilor.

Dacă pentru a scrie o povestire oarecare, un scriitor conștiincios are nevoe de cunoașterea deplină a vieței celor de care el se ocupă, mă întreb eu, cu „mintea mea sucită" — cum zici tu — cum se poate ca acei care încearcă mari reforme și îmbunătățiri sociale să nu cunoască aproape de loc viața poporului de care se ocupă.

Și ai tu îndrăzneala să spui că voi cei mari, care treceți prin sate în goana automobilului ori stați vara o lună la „aerul de țară" cunoașteți viața țăranului?

Tu dela 7 ani ai pribegit prin școli. Opt ani ai stat în Franța. Este adevărat că nu te-ai întors de-acolo numai cu monoclu, cărare la ceafă și dungă la pantaloni, ci dimpotrivă, ai muncit, ai învățat, ne aduci o sumă de cunoștinți frumoase și luminoase. Ești acum deputat și mâine vei fi ministru. Te trudești amarnic să transformi căruța noastră scârțâitoare într'un măreț „car al progresului".

Dar ce cunoști tu din viața poporului nostru?

Simțit-ai tu nevoile lui, durerile lui, suferințele lui? Trăit-ai în mijlocul lui, cot la cot cu țăranul muncitor al pământului ca să știi ce viață duce?

Ei, dragul meu, te rog să mă ierți; am tot respectul pentru înaltele și variatele tale cunoștinți, pentru desăvârșita ta cultură, dar eu cred (tot zici tu că-s puțin cam nebun) eu cred că una dintre primele condiții care ar trebui să i se ceară unui ministru ar fi aceia de a fi trăit un an cot la cot cu țăranul, ca să poată îndeplini și reforme potrivite cu firea și mintea lui, și să poată lua măsuri de îndreptare a nevoilor de care sufere.

Așa, numai cu cunoștințele din cărți, ori cu traiul în străinătăți, tot ce facem e un fel de cârpeală. Și, vezi bine, când cârpești într'o parte se rupe în alta. Antereul lui Arvinte.

Te rog nu lua în nume de rău cele ce ți-am spus.

O prietenească strângere de mână

VLADIMIR NICOARA

CETIȚI
ȘI RĂSPÂNDIȚI
ZIARUL VOSTRU
CULTURA POPORULUI
CE TRĂEȘTE PRIN VOI ȘI PENTRU VOI
ZIARUL VOSTRU NU PRIMEȘTE SUBVENȚII DELA NIMENI — DECI A BONAȚI-VĂ CÂT DE MULȚI

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Povestea vieții lui Vasile Alexandri

de **George Vâlsan**
Membru al Academiei Române. Profesor Universitar.

Incheere

Și acum, când am trecut ca în zbor asupra vieței lui Alexandri, — ne putem da bine seama cât de însemnată a fost această viață pentru neamul românesc. Alexandri e al nostru întreg, al tuturor Românilor. Viața întreagă și-a jertfit-o binelui și înălțărei patriei sale. Din tinerețe până în adânci bătrânețe, a ascultat de durerile și bucuriile neamului său. **Alexandri a fost înainte de toate un mare patriot.** Această însușire a fost precumpănitoare în firea lui, și numai dacă ne dăm seama de aceasta putem înțelege deplin și viața și opera lui Alexandri. Toate darurile pe care i le-a dat Dumnezeu, sufletul cald, mintea vioae, versul și vorba, el le-a pus în slujba țării. —

Putere de muncă avea ca puțini alții; și pe aceasta a jertfit-o țării. Muncă, muncă toată viața, muncă plină de rod! Munca dă sănătate și mulțumire sufletului. Prin ea te înnalți. Alexandri a înțeles aceasta, și viața lui întreagă a fost o muncă. Așa a fost viața tuturor oamenilor mari. Cu toți cei 70 ani ai săi moartea l-a prins tot tânăr, tot înflorit, căci poezia și munca îi dăduse „tinerețe fără bătrânețe și viață fără moarte".

El e dintre rarii oameni care și-au pus viața toată în slujba neamului lor. Atât de mult și-a iubit țara încât a vorbit vecinic numai de ea, arare ori îngăduindu-și să rătăcească pe aiurea, — ca vulturul care se rotește vecinic pe deasupra cuibului său, neîndurându-se, de dragul puilor să se înalțe spre ceruri mai înalte dar mai reci și mai pustii.

Și omului care a lucrat atât de mult și cu atâta căldură pentru neamul lui, nimeni dintre noi nu trebuie să-i dea uitare acum după moarte, cum nu l-au uitat în viață cei care trăiau cu el, dela țăran până la Vodă.

Au mai fost poeți care au cântat tot atât de bine ca Alexandri, și poate chiar mai bine. Dar nici unul n'a fost care să-și uite atât de deplin ființa lui, să asculte numai durerile și bucuriile noastre, să-și împletească într'atât viața lui cu a noastră.

Voi, ciobani, trebuie să-l iubiți, că el v'a adunat întâiu doinele, și n'a lăsat să piară atâta frumusețe pe care voi o aruncați nepăsători vânturilor, pădurilor și izvoarelor; voi, plugari, să nu-l uitați, fiindcă el a arătat lumii cu atâta măestrie viața voastră și frumusețea câmpurilor voastre; voi, ostași să vă aduceți aminte cu drag de el, căci el singur v'a cântat vitejia și a ridicat la nemurire faptele voastre.

Să nu-l uitați nici voi, copii, mai ales voi! Să nu-l uitați pentru atâtea poezii și povestiri care vă încântă, pentru Barbăcot de care vă pufnește râsul, pentru Meșterul Manole și Constantin Brâncoveanul, care vă aduce lacrimi în ochi, pentru Dan căpitan de plai, cel care vă face să visați vitejii nebiruite și fără pată; pentru toate poeziile lui care vă face să slăviți trecutul neamului nostru și să vă înfiorați de iubirea de Patrie; să nu-l uite întreg neamul românesc pentru binele și înălțarea căruia și-a închinat Alexandri toată viața.

Iar el, dulcele și luminosul cântăreț al țării sale, liniștit și încrezător să doarmă subt piatra mormântului său:

Triumf.... ceresc e moartea când
moare muncitorul
Urmașilor din lume lăsând brăz-
dat ogorul
Și cu-o verdeață vie de alung
acoperit
Rodește munca'n urmă și râde
holda'n soare
Iar ei urmași în viață admir pe
cel ce moare
Zicând: pentru a lui țară trăit-a
și-a murit!

Alexandri și-a făcut pe deplin datoria. Și în aceasta, să dea Dumnezeu ca fiecare Român, în marginile puterii sale, să-l ia ca pildă.

Holera Paserilor

Cel mai puternic vrăşmaş al vieţei paserilor de curte, este boala molipsitoare care poartă acest nume „Holera Paserilor" şi care este produsă de un microb specific (mică vietate care nu se poate vedea cu ochii liberi şi unic în felul ei) care se transmite cu uşurinţă dela o pasere la alta desvoltându-se sub forma unei septicemii (infecţiuni).

Când o pasere de curte este atinsă de această boală, se cunoaşte foarte uşor, căci începe să fie tristă, sgribulită, creasta, bărbiele, pleoapele ochilor, mucoasa gurei şi chiar pielea se învineţeşte, are diaree (eşire afară) de multe ori cu sânge, respiră greu, sângele se alterează şi deci toate ţesuturile pe care le hrăneşte sângele, iau aceiaş culoare.

Încă din anul 1782 s'a făcut studii asupra acestei boale. Un învăţat francez anume Chabert a numit-o febra carbonoară sau cum îi zic Românii „friguri ale dalacului".

In 1832 alţi învăţaţi Hauzard şi Breschef o socoteau ca o gastro-enterită (boală de stomac) datorită alimentelor stricate şi apei murdare.

Veterinarul Italian Peroncito profesor la facultatea de medicină veterinară din Torino şi Semmer colegul său la anul 1879 în urma studiilor făcute asupra acestei boale au descoperit că este determinată de microbi specifici, izolaţi sau îngemenaţi.

Mai târziu s'a constatat de către învăţaţi din ţara noastră ca: Prof. Dr. Babeş, Profesor veterinar Motaş şi Rigler că microbii holerei paserilor sunt socotiţi ca o varietate de bacterii ovoizi şi în loc de holeră, a mai numit-o „Septicemia" sau leucemia infecţioasă a paserilor.

Microbi care produc această boală se găsesc în toate ţesuturile adică în toate părţile corpului paserei şi se prezintă la microscop sub forme de bacterii ovoide sau analoage, rotunde la extremităţi şi strangulate la mijloc.

Aceşti microbi trăesc în aer şi se cultivă în pământ, pe alimente stricate, prin ape murdare şi în laborator pe gelatină.

Paserile se îmbolnăvesc de această boală dacă mănâncă alimente care conţin virusul holerei.

Alimentele ce conţin virusul holerei se zice, că ar fi mai ales porumbul nou atins de tăciune sau mucegai. Propagaţiunea boalei se face cu mare înlesnire mai ales dela pasările bolnave.

Desvoltarea boalei variază după gradul de infecţie; de aceia avem trei forme:

I) Fulgerătoare; II) acută şi III) cronică.

In cea dintâi formă pasărea are următoarele simptome: tristeţa somnolentă, lasă aripile în jos, creasta şi bărbiile se învineţesc, ciocul este întredeschis, după 2—5 ore pasarea moare.

In a doua formă se observă aceleaşi simptome care se desvoaltă mai încet aşa ca pasărea zace 12—14 ore; iar în a treia formă, simptomele par foarte încet, pasărea zace 3—7 zile şi moare de slăbiciune.

Pentru a putea scăpa bietele paseri de această grozavă boală oamenii noştri de ştiinţă au încercat până la o vreme fel de fel de medicamente însă fără folos; ca orice boală contagioasă numai cu aplicarea măsurilor de poliţie sanitară veterinară adică: izolarea pasărilor bolnve de cele sănătoase, desinfectarea şi văruirea coteţelor, îngroparea paserilor moarte, etc. s'a reuşit a se opri lăţirea acestei boale dela o curte cu paseri bolnave la cele sănătoase; medicamentele întrebuinţate de unii ca: acid sulfuric în apă de băut, creolină, etc. sunt numai paleative (palegorii).

Ca toate bolile infecţioase şi această boală nu se poate înlătura şi vindeca decât cu serovaccinaţiune.

La noi în ţară până în anul 1912 nu se încercase a se face vaccinări paserilor contra numitei boale.

In acel an s'a adus dela Frankfurt dela firma „Maestru Luciu & Bruning Hoechst" un ser numit „Galoserinn"; acest ser a fost experimentat de personalul zootehnic din ministerul de agricultură la Domeniul Coroanei Cocioc unde se ivise holera la paseri şi s'a obţinut rezultate foarte bune.

In 1914 s'a preparat şi la laboratorul de sero-vaccin de pe lângă facultatea de medicină veterinară din Bucureşti un asemenea ser cu care se combătea această îngrozitoare boală.

Acest ser se întrebuinţează şi pentru a înlătura ivirea boalei şi pentru a combate boala, când paserile sunt infectate; cu cât se vor vaccina maicurând, cu atât succesul va fi mai mare.

Toate paserile trebuiesc tratate cu ser; se exclude dela tratament gaserile greu bolnave şi a căror moarte este inevitabilă; acestea trebuiesc ucise cât mai curând şi cadavrele arse.

Vaccinarea cu acest ser se face de persoane technice (doctori veţerinari) în muschii pieptului paserilor.

Doza de ser variază dela o specie de paseri la alta şi după felul vaccinaţiunei, adică preventivă, sau curativă, astfel avem:

In urma vacicnărilor încetează epizootia, cele sănătoase devin pasive iar cele bolnave sunt ferite activ pe când imunitatea activă este foarte durabilă, adică o pasere care a fost bolnavă şi s'a vindecat prin vaccinare nu se mai îmbolnăveşte, din contra una ce nu a fost bolnavă şi a fost vacciată durează imunitatea numai 8—14 zile; de aceia se recomandă ca în localităţile ce au fost infectate să se facă dezinfectări repetate la cotete etc. şi vaccinări repetate din 8—14 zile până la stingerea complectă a epizootiei.

Dr. Const. C. Ionescu
Medic veterinar militar

Noul guvern
şi programul său.

Guvernul domnului Take Ionescu neputându-şi forma majorităţi în sfaturile ţarei după cum era de prevăzut, — s'a retras.

M. Sa Regele a însărcinat pe d. I. I. C. Brătianu cu formarea noului cabinet.

Modul cum s'a alcătuit noul guvern al d-lui I. I. C. Brătianu participând d-nii Nistor şi Inculeţ şefii partidelor unirei din Bucovina şi ţărănesc din Basarabia, — dovedeşte mai înainte de toate tendinţa de-a restabili în ţară ordinea, buna administraţie legalitatea şi dreptatea. Atât persoanele ce formează noul cabinet, cât şi partidele din cari fac parte, inspiră cea mai mare încredere.

Partidul Naţional-Liberal şi-a legat în trecut numele de cele mai mari fapte din istoria României. In unirea principatelor, în aducerea Dinastiei streine, în războiul dela 1877-78 în împroprietărire, votul obştesc şi în războiul pentru unirea tuturor românilor, — cuvântul Partidului Naţional-Liberal a fost hotărător. Conducătorii acestei grupări politice de-un adânc dinasticism şi iubire de ţară, sunt oameni îndelung probaţi în luptele politice.

In privinţa programului noului guvern, trebue de asemnea să spunem câteva vorbe. Intreaga guvernare viitoare îşi va avea temeliile în principiile unanim admise de congresul liberal din 27 Noembrie 1921 când s'au dat soluţiile marilor probleme ce agită azi tara. Nu voim a judecă dacă aceste soluţii sunt singure în stare să aducă îndreptarea complectă: noi le expunem doar.

Partidul Liberal va avea înainte de toate o Politică naţională democratică va lupta pentru dreptatea socială, ordine, progres pe toate tărâmurile înfrăţire socială, unificare legislativă, şi propăşire economică. In chestiunile financiare, cari azi primează, Partidul Liberal a pus înaintea oricărui împozit *nevoia economiilor*. El admite un împozit progresiv pe venit însă moderat, va uşura sistemul de prestaţă de azi apăsător şi nedrept, va desfiinţa impozitul pe exploatările agricale şi împozitul pe cifra de afaceri iar la împozitul pe avere va recurge numai atunci când se va face dovad că altfel nu se poate invinge greutăţile financiare. In chestiunea politicei economice generale, Partidul Liberal urmăreşte desvoltarea bogăţiilor ţărei prin munca, iniţiative şi capitaluriie româneşti. Chestia muncitorească voeşte s'o rezolve printr'un cod general al muncei organizând serios sindicatele profesionale reglementând dreptul de grevă introducând arbitrajul obligatoriu asigurările muncitoresti contractele colective, opt ore de muncă, proteguirea muncei femeilor şi copiilor înlesnirea creditului muncitoresc şi mai ales *participarea la beneficii*.

In privinţa Bisericei ortodoxe, unificarea şi reorganizarea ei, noul guvern o plănueşte după statutul organic din Ardeal Biserica unită trebue să dobândească situaţia de Biserică naţională şi toate celelalte confesiuni trebue să se bucure de cea mai mare libertate.

Invăţământul urmează a fi reorganizat pentru a se ajunge la creierea unei şcoli pe fiecare cătun cu un învăţător la 50 de copii ideal urmărit încă de marele Haret. De asemnea partidul liberal va căuta să asigure soarta funcţionarilor printr'un statut ce-i va face înamovibili şi prin urcarea salariilor având drept deviză „funcţionari puţini dar bin plătiţi". Justiţia şi Armata vor fi reorganizate, pentru a putea corespunde nouilor nevoi. In politică externă se va urma linie de conduită de până acum, adică alături de marii Aliaţi.

Acestea sunt plănuirile noului guvern, pe cari le-am redat, ca şi pe acele ale guvernelor trecute, fără nici un comentar din partea noastră.

Ca buni români dorim ca aceste plănuiri să se împlinească, spre fericirea Tărei. Dar nu putem să nu ne exprimăm regretul că nu s'a ajuns la colaborarea tuturor partidelor unirei, — atât de necesară pentru terminarea luptelor politice de partid şi pentru consolidarea neamului.

— *Bucium.* —

CRONICA SĂPTĂMÂNEI

Politice. Noul guvern al D-lui I. I. C. Brătianu, format după votul de neincredere dat de Sfatului Tărei d-lui Take Ionescu, se compune în majoritatea din fruntaşi politici ai partidului Naţional-Liberal ce a început să se organizeze de curând şi în Ardeal. Inainte de formarea acestui guvern s'au urmat tratative cu toate partidele unirei pentru o conclucrare strânsă. S'a ajuns însă la o înţelegere numai cu partidul Democrat al Unirei din Bucovina condus de d. Nistor şi cu partidul ţărănesc din Basarabia condus de d. Inculeţ. In momentul când M. Sa Regele a însărcinat pe d. I. I. C. Brătianu cu formarea guvernului — încă s'au urmat tratative cu partidul Naţional din Ardeal pentru stabilirea unei înţelegeri, dar d-nii Maniu şi Vaida au refuzat. Astfel s'a format cabinetu ldin următoarele persoane: D. I. I. C. Brătianu ministru de războiu şi preşedinte al consiliului de miniştri; d. I. S. Duca ministru de externe; d. general Vătoianu ministru de înterne; d. Vintilă Brătianu ministru de Finanţe; d. Gheorghe Mârzescu ministru al muncei; d. C. Banu ministru al cultelor şi artelor; d. Al. Constantinescu ministru de domenii şi adinterim la agricultură; d. V. Sasu ministru de industrie; d. dr. C. Anghetescu minsitru de instrucţie; d. Ioan Th. Florescu ministru de Justiţie; d-nul Inculet ministru al Basarabiei; d. Nistor ministru al Bucovinei; d. general Tr. Moşoiu ministrul comunicaţiilor; d. dr. Zigra dela Oradea-Mare subsecretar de stat la Interne.

Unele ministere au rămas fără titulari, fiindcă se plănueşte desfiinţarea lor spre a se face economii, fie că se urmăreşte o înţelegere cu partidul National din Ardeal care ar urma să primească acele minister.

In primul consiliu de miniştri ce-a urmat după depunerea jurământului în faţa M. Sale Regelui s'au hotărât unele măsuri urgente asupra cărora e bine să ne oprim. Mai întâi s'au amânat fără termen facerea declaraţiilor de impozite, urmărindu-se desigur o modificare complectă a lor. Apoi s'a format o *comisie a economilori*, având ca preşedinte pe d. I. I. C. Brătianu şi ca membri pe d-nii Vintilă Brătianu, Alex. Constantinescu şi Gh. Mărzescu. Această comisie va avea menirea să micşoreze bugetele ministerelor şi să facă cele mai mari economii posibile pretutindeni pentru a echilibra bugetul adică a ţine cumpăna între cheltueli şi venituri spre a nu se risipi banii plătiţi din greu de contribuabili.

In sfârşit neputându-se lucra cu Sfatului Tărei în care majoritatea o are d. General Averescu, s'a hotărât *dizolvarea lor* prin decret ce-a apărut în „Monitorul Oficial" de Marţi.

Nouile alegeri s'au fixat peste 40 de zile. Ele vor fi foarte înverşunate, toate celelalte partide luptând contra Paridului Liberal. Rezultatul acestor alegeri nu se poate prevedea încă de acum. Ar fi de dorit însă ca guvernul să lase liberă exprimarea voinţei poporului iar partidele din opoziţie, în companie electorală ce-o vor face să se ferească

de-a ataca ordinea, coroana şi forma de guvernământ spre a nu se da naştere la tulburări.

*

Culturale. Intreaga viaţă a ţărei s'a resimţit în ultimele săptămâni din cauza luptelor politice mai puternice ca oricând. Astfel pe tărâm cultural n'au fost manifestări de primul ordin, personalităţile de seamă fiind ocupate cu politica. In schimb lipsuri, noui şi mari, slava Domnului, înregistrăm destule. Aşa în Ardeal s'a dat alarma că cinzeci la sută din şcoli au rămas fără învăţători, altele multe neputând funcţiona cum trebue din cauza lipsei de bani şi materiale. Este adevărat dezastru naţional faptul că şcoala românească slăbeşte pe fiecare an în timp ce şcolile popoarelor streine conlocuitoare se întăpesc. Din nenorocire stăpânirile s'au schimbat fără ca cineva să se îngrijească de îmbunătăţirea stărei învăţătorilor cari, goniţi de lipsuri, părăsesc şcoala luându-şi alte ocupaţiuni mai băneoase. Unim protestarea noastră contra acestei stări de lucruri, cu acea a tuturor oamenilor conştiinţi din această ţară, cerând o grabnică indreptare. De altfel nu numai în Ardeal dar şi în celelalte ţinuturi româneşti şcoala are mult de suferit. Aşa în Basarabia se poate spune că unificarea a făcut mai mult progres în cei câţiva ani de la unire, cât n'a făcut într'un secol de stăpânire streină. Şi aceasta numai pentrucă nimeni nu se îngrijeşte de şcoală românească în timp ce toţi permit stabilirea streinilor veniţi de peste Nistru în acel ţinut. Cât despre vechiul regat, cu durere trebue să spunem că sufere lipsuri poate mai mari ca ale noastre, fără ca cineva să se gândească la mijloacele de îndreptare. Noul ministru de instrucţie trebue să se îngrijească mai întâi de răspândirea culturei în masele mari ale poporului începând grabnica reorganizare a învăţământului de la *şcolile elementare*, fără cari un popor nu poate dobândi seriozitatea de gândire necesară desvoltărei sale politice, economice şi sociale.

*

Teatrul. Cu prilejul acesta trebue însă să vorbim şi de-o altă mare lipsă: acea a teatrelor în nouile provincii alipite. In Ardeal faţă de 14 trupe streine avem abia 4 trupe de teatru româneşti. In Basarabia, singurul teatru românesc ce luca în Chişinău este silit zilele acestea să închidă parţile din cauza lipsei de bani, statul mult împovorat neputându-l susţine înainte. In Bucovina abia azi, — dupăce a curs sângele eroic al studenţilor într'o încăerare de stradă cu-o poliţie streină inconştientă, — guvernanţii au început tratativele pentru preluarea de către stat a teatrului orăşănesc a cernăuţi. Trupe română ce era însă vorba să plece colo din Bucureşti nu poate să mai ţie angajamentul, statul neputând da ajutorul de 500.000 lei ce-l promisese.

Aceste lipsuri nu se vor putea îndrepta dacă statul nu intervine energic, dând şi fondurile necesare. Astfel nu numai că românii din nouile ţinuturi sunt lipsiţi de-un puternic mijloc de cultură, dar sunt siliţi să se ducă la teatrele streine, continuând să se adăpe dintr'un isvor de cultură duşmănos nouă. Indreptarea trebue să vie pentru a nu întârzia unificarea sufletească a românilor de pretutindeni şi înalţarea lor culturală.

*

De peste hotară. Am arătat în cronica noastră trecută schimbarea ce-a urmat în guvernul Franţei precum şi enorma importanţă a acestei schimbări. Ei bine, potrivit punctului de vedere în baza căruia a luat guvernul, adică apărarea intereselor Franţei prin respectarea integrală a tratatului dela Versailles, — d. Poincare o început tratativele cu d. Lloyd George şi Curzon delegaţii englez, în chestiunile ce n'au putut fi rezolvate la consfătuirea dela Cannes. După ce vor ajunge la o intelegere se va aduna din nou Consiliul Suprem pentru a aproba hotărârea lor. De asemnea noul guvern al d-lui Poincare a început o operă serioasă de refacere consolidare a Franţei. In Grecia schimbarea guvernului francez a avut o rea influenţă, pentrucă s'a amânat fără termen proectata conferinţă de pace unde, prin arbitrajul marilor puteri, trebuia să se termine războiul din Asia Mică.

Grecii deşi foarte ostfeniţi prepară o ofensivă pentru primavară. Opinia publică însă a devenit nerăbdătoare şi cere pace prin orice mijloace. Pe de altă parte Kemaliştii sunt şi ei osteniţi şi nu aşteaptă decât momentul pentru a încheia o pace onorabilă.

In Irlanda noul guvern autonom a început a prelua administratia din mâna englezilor în timp ce armatele Angliei ce-au stăpânit secole întregi prin pufere, se retrag. S'au pus totodată în libertate prizonierii politici făcuţi în războiul civil dintre irlandezi şi englezi. Câţi martiri au plătit însă cu viaţa, libertatea de azi a ţărei lor!...

— *Bucium.* —

Pentru militari, primari, învăţători etc.

Istoricul luptelor neamului românesc din zilele de glorie ale anilor 1916—1919, au fost trecute la nemurire în cele *trei hărţi lucrate* în colori de *Dl. General C. St. Amza,* şi cari se găsesc de vânzare la Ad.-ţia ziarului „Cultura Poporului" numai cu 6 lei bucata (plus porto).

Aceste hărţi nu trebuie să lipsească din casa oricărui bun Român. Prin ele putem vedea cum s'au desfăsurat luptele la Tisa şi ocuparea B. Pestei; variaţiunile teritoriului stăpânit în timpul războiului şi istoricul grafic al războiului. Toate hărţile sunt însoţite de date istorice.

Publicaţiune

Regimentul 17 Vânători cu reşedinţa în Garnizoana Zalău Transilvania are nevoie, că în conf. cu ord. M. R., No. 37575/921, de un maistor Croitor şi Cismar cu solda de submaistor clasa III, plătiţi cu solda de Plutonieri, plus toate drepturile unui reangajat ca: lemne, gaz şi celelalte articole prevăzute de legea de reangajare. Cei ce doresc a ocupa aceste posturi vor înainta actele de urgenţă la reşedinţa de mai sus.

p. conf. adjutantul Reg.
Locot. *Stanciu*

CARTEA ROMANEASCA
INSTITUT de ARTE GRAFICE
SUCURSALA
COSINZEANA
CLUJ
STR. UNIVERSITATII 8

EXECUTA CU PRETURI MODERATE TOT FELUL DE LUCRARI DE TIPOGRAFIE, LEGATORIE PRECUM BROSURI, ZIARE ZILNICE SI SAPTAMANALE REVISTE, ETC. ETC.

MICA PUBLICITATE

DE VÂNZARE, un feresteu circular diametru 85 c. m. Informaţii la Ad-ţia ziarului. 01

CAUT: 3 camere goale şi bucătărie. Ofertele la ziar sub A. S.

Banca Românească
Societate anonymă
Capital Social 160.000.000 Lei
Sediul Central: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

Face orice operaţiuni de bancă

BANCA NAŢIUNEI
Societate anonyma
Capital şi Rezerve Lei 175.000.000
Bucureşt, Calea Victoriei 98
(Piaţa Palatului Regal)

Bănci afiliate: Londra, Paris, Milano, Viena, Brun (Ceho-Slovacia) etc. cm şi în principalele oraşe din ţară.

Execută orice operaţiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secţiuni şi mărfuri. — Efectuează plăţi şi incasări. Emite ceacuri şi scrisori de credit în ţară şi în străinătate. — Primeşte depuneri spre fructificare. Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

BANCA CENTRALA
Pentru industrie si Comert s.p.a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vârsat

Sectia de Bancă — Sectia de Mărfuri

FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hateg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga şi Wiena.

ANUNCIURILE si REGLAMELE se primesc la Agentia „Soarele" Cluj, Strada Iuliu Maniu, 3

Girant. *S. CRAIOVEANU* Tipărit cu [illegible] CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice „Cosinzeana" Cluj, str. Univărsiătii No. 3 C. 1425

FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCATIUNE CETATENEASCA
APARE DUMINECA
Anul II, No. 41 — 1 leu — Patru pagini — 5 Februarie 1922 Cluj

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI"
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE A „CULTUREI POPORULUI"
Redacția și Administrația în Sala Reduta, Strada Memorandului.
ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru intreprinderi financiare .. .. 100 Lei

Calendarul Săptămânei

ROMAN			GREGORIAN	
7	Luni	Cuv. Păr. Partenie	20	Sf. Elefterie
8	Marți	M.Teodor Stratil. ©	21	Eleonora
9	Miercuri	Sf. M. Nichifor	22	Petru Stuhlf
10	Joi	M. Haralambie	23	Sf. Severus
11	Vineri	Sf. Mart. Vlasie	24	Apost. Mateiu
12	Sâmbătă	Păr. Meletie Arh.	25	Valburga
13	Duminecă	Cuv. Martinian	26	C-tina și Alex.

O mulțumire

Trecuseră doi ani dela unirea tuturor Românilor. Și bărbații luminați din Cluj, se gândeau ce parte să aducă și ei la desăvârșirea României-Mari. Căci avuseserăm biruința prin care ne dezrobiserăm. Dar aceasta era mai ales izbânda trupească. Și ne trebuia mai cu seamă biruința sufletului. Prin suflet se înalță omul de-asupra dobitoacelor, pentru a împlini legile lui Dumnezeu pe acest pământ, și a ajunge astfel la fericire — Din acest gând s'a izvodit *Cultura Poporului*. Am cugetat că ridicarea neamului nostru va răsări din lumina pe care noi o vom da poporului. Căci el până acum a fost ținut în întunerec de mâna barbară a dușmanilor. — Iar lumina sta în a spune fraților noștri, la sezători a nume făcute, ca mai întâi ei să iubească așa de mult ceeace este românesc, în cât să nu mai fie nici o vrajbă între frați, ci să fim noi toți Românii un singur suflet. Apoi îi mai povățuiam să nu fie ca dușmanii lor de odinioară, asupritori ai drepturilor altora, ci oameni de omenie, cu bună-cuviință, muncitori, cinstiți, păzitori ai legilor, și ai datinelor, și a credinței strămoșești.

Dar, pentru ca adevărul să străbată cât mai larg și mai adânc, am crezut ca, pe lângă sezătorile, la care chemam națiia spre a se împărtăși dela cuvântul nostru, să scoatem și o foaie, în care vorba noastră să fie vecinicită prin slovă. Și am scos această foaie, dându-i numele de *Cultura Poporului*, și încredințând conducerea sa d-lui *General N. Petala*. Și trebue să recunoastem că dacă astăzi o aveni, este datorită d-lui General Petala. Apoi trebue să le mulțumim din toată inima și tuturor acelora cari au dat Directorului ajutorul cerut. Și în sfârsit trebue să spunem că, aceia cari au condus'o, au știut să-ne țină gândul sus, așa ca el să meargă spre unitatea sufletească a întregului neam românesc.

Insă astăzi Directorul său, împreună cu colaboratorii, după ce ne-au deschis greul drum al începutului, au crezut că este timpul să ne lase nouă sarcina mai ușoară de a le duce faptă înainte. — In fața acestei despărțiri, noi nu putem decât să ne rostim părerea de rău, și grija de a fi vrednici, de înaintașii noștri, cărora le mulțumim din tot cugetul pentru ceeace ei au făcut până acum. — Dar avem nădejdea că aceia cari pleacă nu întrerup cu totul legăturile cu noi. Și, în dorința, de a vedea aceste legături tot mai strânse, le zicem: Vă mulțumim adânc, și să știți că noi ne vom sili, din toate puterile, să vă ducem fapta voastră mai departe, răspândind lumina în popor. Căci numai astfel noi vom întări dragostea între frați, și vom face ca neamul nostru românesc să strălucească tot mai frumos prin omenie, prin bună-cuviință, prin muncă, prin cinste, prin paza legilor străbune și a voinței lui Dumnezeu.

MARIN ȘTEFĂNESCU
V. Președintele „Culturei Poporului".

Episcopul Clujului

Precum neamul obidit a reînviat, așa și credința în Dumnezeul străbunilor noștri, începe să reînvie. Și iată că și Episcopia Vadului și Feleacului a reînviat. In fruntea ei, soarta ne-a adus un înalt Prelat, care este o mândrie a acestui neam prin destoinicia și caracterul său..

Bun român întotdeauna, ales păstor și părinte duhovnicesc al poporului său, era firesc ca acum să ajungă în fruntea Sfintei Episcopii..

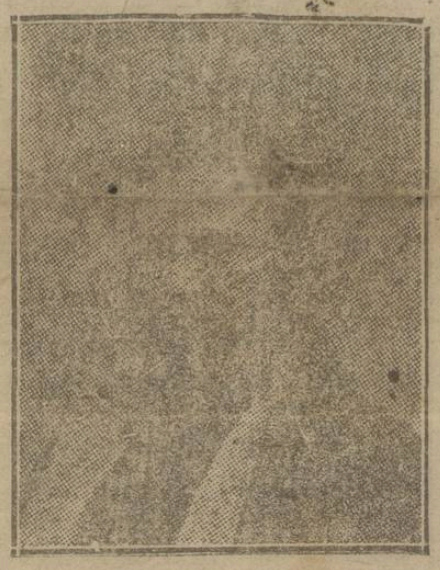

EPISCOPUL NICOLAE IVAN

Noul arhiereu s'a născut în 1855 în comuna Aciliu, județul Sibiu. După terminarea studiilor teologice la Seminarul din Sibiu, în 1877 a fost învățător în fruntașa comună Sălișle până în 1884, când a trecut ca spiritual la penitenciarul din Aiud unde a predat totodată și istoriul religiunei la gimnazul de acolo, până în 1890. In anul acesta trece la Sibiiu, în calitate de redactor al „Telegrafului Român" pentruca în 1892 să fie ales protopop de Alba-Iulia. In 1897 revine la Sibiiu ca asesor consistorial și a servit arhidieceza din toate puterile sale până în 1919, când i se încredințează organizarea eparhiei Vadului și Feleacului, care apoi îl și alege în toamna anului 1921 episcip al său.

Noi, dela Cultura Poporului cari avem cinstea de-al număra ca membru al comitetului, suntem fericiți că în I. Pr. S. Sa avem încă un bun tovarăș de luptă.

Cîudățenia firii omenești

de
Prof. Dr. I. P. Volteștl de la Universitatea din Cluj.

Ciudate ființe mai suntem și noi oamenii! Nu putem judeca nimic ce nu ține de ființa noastră, fără să nu-l cernem prin sîta îngustă a minții fie-cărua dintre noi, fără să nu-i dăm o explicare și un colorit propriu numai nouă și prin asta să nu-i schimbăm cu voe ori fără voe și explicarea sa firească.

Și această ciudățenie a firii omenești, o vedem și mai lămurit dacă citim părerile unora și altorora din gazetele zilnice, mai cu samă acum în preajma noilor alegeri.

Așa de pildă, ideile ce răsar luminoase din cuvintele ce mulți dintre cărturarii neamului scriu aproape zilnic în aceste gazete, sunt cam următoarele: înbunătățirea economică și financiară a țării; închegarea unor legături sufletești și culturale cât mai trainice între toți frații de sânge și de stat, uniți azi laolaltă în România Mare, și înălțarea economică și culturală a muncitorimii de la sate și orașe, spre a-i aduce în stare de a lua parte cu pricepere, și prin vorbe și prin fapte, la bunul mers al statului.

Tare frumoase și sănătoase idei sunt aceste și numai cine n'are nici un pic de dor de neam și țară, numai acela n'ar dori să le vadă cât mai curând înfăptuite. Ciudățenia lucrului însă nu stă în frumusețea acestor idei sănătoase, ci în altceva.

Ciudățenia stă în faptul că, dacă fie care cărturar, vede bine lucrurile când judecă cu mintea și cu sufletul liniștit, el se schimbă când s'apucă de scris la gazetă sau de vorbit pe la vre-o întrunire politică. Atunci își aduce numai decât aminte că este și el om politic și pe dată și începe acerne aceste frumoase și sănătoase idei prin ciurul îngust al minții politicianului cu sgardă.

Și atunci, în loc să vedem scris, ori să auzim vorbit, curat și limpede că: în parlamentul țării avem nevoe de oameni pricepuți, destoinici și cinstiți, care să chibzuiască cum ar fi mai nimerit să înbunătățim starea economică și financiară a statului românesc; care să chibzuiască asupra mijloacelor prin care am lega în mod trainic și pe vecie, sufletele și mintea fraților uniți azi mănunchi în România Mare; care să chibzuiască cum s'ar putea înbunătăți starea economică și culturală a muncitorimei de toate felurile de la sate și oașe, făcându-le un trai mai omenos și dându-e priceperea necesară spre a putea lua și ea parte cu folos la conducerea trebilor statului; care să chibzuiască asupra celor mai nimerite măsuri de armonizare a legăturilor ce unesc între ele diferitele clase sociale ale statului, ca astfel muncă lor comună, așa de necesară bunului mers al lucrurilor, să formeze un tot organic bine armonizat, că într'un organism viu și capabil de progres; și în sfârșit, el să roage poporul ca și el să chibzuiască ca la alegerile viitoare să aleagă în parlamentul țării numai și numai astfel de oameni, pricepuți și destoinici la toate aceste greutăți de înlăturat, și care să muncească din greu pentru aceasta, și în mod cinstit; în loc de toate acestea, auzim sau citim vorbe, cuvinte și idei otravite de otrava sufletului lor de politicieni nărăviți; otrăvite de otrava ce naște din frecările și hârâelile spiritului lor de gașcă; otrăvite de otrava sufletului lor nesățios și veșnic dornic de putere.

Că s'ar pricepe ori ba la trebile statului, asta-i altă vorbă

Și mult rău sufletesc pot aduce neamului acești cărturari cu sufletul otrăvit și cu mintea întunecata de dușmăniile lor nesăbuite și datorite numai hârâelilor dintre gașcă și gașcă, ori dintre om și om; și asta tocmai acum când fie care trebuie să vadă lucrurile limpede, și cu această limpezime de minte să poată contribui cu toate puterile lui, să scăpăm țara cu un ceas mai

de vreme de piedecile ce-i stânjenesc bunul său mers.

Şi ce dureros este să vezi, că certurile dintre ei nu au vreun motiv mare, cum le-ar fi de pildă iertat să se certe pentru aflarea celor mai nimerite căi de urmat o politică economică şi culturală românească şi sănătoasă; ci regulat alunecă mai toţi pe povârnişul politicei înguste de gaşcă, care se rezumă numai în 5 cuvinte: *Scoală tu să şed eu;* toate celelalte probleme în legătură cu necesităţile urgente ale ţării şi neamului rămânând pe al doilea plan.

Şi aşa să întâmpla la noi, cum a zis'o odată un glumeţ, că în ţara noastră mândră, bogată şi frumoasă, unde problemele de economie-politică ar trebuis să ocupe mintea tuturor bunilor cetăţeni, românii fac numai politică — şi să-mi dea voe să le-a spun verde că de cele mai multe ori o fac şi rău şi fără rost, iar străinii fac numai economie. Când ne vom cuminţi oare?

Impotriva beţiei

Unul din cele mai mari rele ale omenirei se ştie că este şi beţia. De acest rău şi poporul nostru sufere. Sunt foarte adesea întâmplările când se pot vedea urmările beţiei şi la noi. La sate, ca şi la oraşe, se întâmplă multe nenorociri, omoruri, bătăi, etc., din pricina băuturei. Doctorii de asemenea au observat foarte multe morţii pricinuite de ruinarea trupurilor prin beţie, ca şi faptul că, în fiecare sat aproape, sunt o sumedenie de oameni şi copii păcătoşi, bicisnici la minte şi la trup, născuţi din părinţi beţivi.

Contra acestei patimi, însă, trebue să se lupte din răsputeri, căci altfel omenirea se stinge şi viaţa se face tot mai rea. Alte ţări au şi început de mult această luptă, făcând greutăţi în vânzarea băuturilor spirtoase prin monopol, adică vânzarea lor numai de către stat, sau prin oprirea cu desăvârşire a întrebuinţărei lor, cum a făcut spre pildă, de curând, America.

Incercări pentru facerea monopolului băuturilor spirtoase s'au făcut şi la noi, însă nu s'a pus destulă osteneală pentru a împlini ceva. Acum însă, când de exemplu America, unde precum am spus, băuturile spirtoase au fost oprite cu desăvârşire de-a se mai face, vinde şi consuma, — un om de inimă, şi anume prefectul judeţului Cojocna, d. Dr. *Meteş*, a luat curajoasa hotărâre de-a opri consumul băuturilor spirtoase în judeţul său, deocamdată numai în zilele de sărbătoare şi Duminica. In timpul acesta, mai sus numitul prefect a pus la cale să se organizeze în toate părţile serbări şi petreceri, cu cuvântări frumoase, pentru ca poporul, care nu mai are crâşmele deschise, să ai bă în schimb putinţa de-a petrece timpul, folosindu-l la serbări alese şi morale.

Contra acestui bun început, se înţelege că s'au năpustit vânzătorii de spirt, proprietarii de crâşme, cafenele şi birturi, cari au protestat că li se ia câştigurile cele bune. Totuşi prefectul nu s'a lăsat învins şi a căpătat învoire dela guvern ca să aplice hotărârea sa.

Toţi muncitorii şi femeile lor au mărturisit pentru aceasta marea lor mulţumire că, în felul acesta, li se apără sănătatea, câştigul agonisit cu trudă şi liniştea casei.

Gândul bun al prefectului din Cluj, să dea Dumnezeu ca să-l aibă cât mai curând toţi dregătorii din ţară, şi astfel să se pue stavilă marelui rău pe care beţia îl face şi în ţara noastră.

Cum este alcătuit şi cum se guvernează Statul nostru

România este un *regat constitutional.*

Se numeşte *regat,* pentru că în fruntea Statului nostru este un *Rege;* iar *constitutional* pentru că întreaga ocârmuire se face pe temeiul unei legi din care isvorăsc apoi toate celelalte legiuri, şi care se numeşte *constituţie.*

Regele ţărei când este proclamat jură pe Constituţie.

Constituţia se face de aleşii naţiunei.

Regele şi Familia Sa.

Şeful ţărei noastre este *M. S. Regele Ferdinand I.* El domneşte din anul 1914, când a murit primul rege, *Carol I.* Urmaşul Său la tron este A. S. R. Principele Carol, cel mai mare copil al M. Sale, căsătorit cu A. S. R. Principesa Elena a Greciei, cu care s'a logodit la 21 Noembrie 1920 st. n.

M. S. Regele mai are încă următorii copii: *A. S. Regală Principesa Elisabeta,* căsătorită cu *A. S. R. Principele George al Greciei,* Moştenitorul tronului Greciei, *A. S. R. Principesa Mărioara,* logodită cu *M. S. Regele Alexandru al Serbiei, A. S. R. Principele Nicolae* şi *A. S. R. Principesa Ileana.*

M. S. Regele, împreună cu întreaga Familie Regală locueşte în Capitala Ţărei, — Bucureşti.

Guvernul Ţărei.

M. S. Regele domneşte cu ajutorul unui guvern, adica a mai multor înalţi dregători, cari se numesc miniştri. Toţi miniştrii la un loc au în fruntea lor un preşedinte numit prim-ministru sau Şeful guvernului.

Primul ministru şi miniştrii sunt numiţi de către M. S. Regele, care îi alege dintre oamenii cei mai de seamă din cuprinsul ţărei aşa după cum M. Sa crede de cuviinţă, aceasta aşa fiind hotărât prin Constituţia ţărei.

Fiecare ministru are grijă de treburile ţărei împărţiţi fiind după cum urmează.

1. *Ministrul de interne* are în grijă cu privigherea bunului mers al administraţiei ţărei întregi pe care o face cu ajutorul primăriilor, subprefecturilor, prefecturilor, etc.

2. *Ministrul de răsboi* îngrijeşte de nevoile armatei.

3. *Ministrul instrucţiei publice* îngrijeşte de bunul mers al tuturor şcoalelor.

4. *Ministrul de justiţie* supraveghează regulata şi legala funcţionare a judecătoriilor, tribunalelor şi a curţilor.

5. *Ministrul cultelor şi al artelor* se ocupă cu biserica şi cu susţinera şi încurajarea artelor.

6. *Ministrul comunicaţiilor* îngrijeşte de drumuri, poduri, căi de comunicaţie, etc.

7. *Ministrul lucrărilor publice* administrează şi se ocupă de lucrările care sunt de folos obştesc.

8. *Ministrul de finanţe,* este acela care face bugetul ţărei, adică socoteala încasărilor şi a cheltuelelor, îngrijind în acelaş timp de încasarea dărilor şi de plata lefurilor funcţionarilor statului.

9. *Ministrul muncei şi ocrotirilor sociale* regulează şi supraveghează aplicarea legilor pentru proteguirea clasei muncitoare şi îngrijeşte de instituţiile pentru ocrotirea celor ce au nevoe.

10. *Ministrul agriculturei şi domeniilor* poartă grijă de nevoile agriculturei şi administrează toate bunurile statului.

11. *Ministrul comerţului şi Industriei* are în sarcina sa interesele comerţului şi ale industriei, îngrijind de bunul loi mers.

12. *Ministrul de externe* priveghează la respectarea drepturilor ţărei noastre de către celelalte ţări, la împlinirea tratatelor şi convenţiunilor cu ţările străine.

Miniştrii lucrează separat pentru interesele ramurei ce le au în grijă; hotărârile importante şi de interes general, le iau, însă, în înţelegere împreună, în care scop se adună la olaltă foarte adesea, sub preşedinţia primului ministru. Asemena adunare se numeşte *Consiliu de Ministri,* iar hotărârile ce se iau în acest consiliu se trec într'un registru în care hotărârile dintr'o zi poartă numele de jurnal al consiliului de miniştri.

Zece sfaturi.

1. Nu lăsa pe mâine ceea ce poţi face astăzi.
2. Nu pune pe altul să facă ceea ce poţi face tu însuţi.
3. Nu-ţi cheltui venitul înainte de a-l avea în palmă.
4. De hotâr că sunt eftine, nu cumpăra niciodată lucruri de care nu ai nevoe.
5. Deşărtăciunea şi mândria ne păgubesc mai mult decât setea şi foamea.
6. Nimeni nu se poate socoti nenorocit dacă nu mănâncă mult.
7. Când lucrezi cu voe bună nici o muncă nu este grea.
8. Nu e bine să ne întristăm pentru lucruri care numai ne închipuim că s'ar întâmpla.
9. Când ştii de la început că un lucru nu vă eşi bine, nu te apuca de el.
10. Dacă eşti necăjit, numără până la zece şi apoi vorbeşte.

FOITA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântecele Poporului

Aşa numeşte poporul poeziile pe care el singur şi le-a făcut: *cântece.* Şi le zice astfel pentru că el nu le spune mai mult cu vorba, ci le cântă. Sunt aşa de frumoase aceste cântece în cât socotim că pentru a fi cunoscute de toţi e bine să le publicăm şi în foaia noastră. Căci, unele dintre ele nu sunt cunoscute în unele părţi şi apoi altele în alte părţi.

Incepem cu o doină, — una dintre cele mai frumoase, — fiindcă pin doină îşi spune dorul mai cu foc poporul nostru.

In acest loc vom continua, după putinţă să mai publicăm şi alte frumoase poezii, doine şi legende auzite din popor în diferite părţi ale ţărei sau ale locurilor locuite de Români.

DOINA

Doină, doină cântec dulce,
Când te-aud nu m'aş mai duce
Doină, doină, viers cu foc,
Când răsuni eu stau pe loc.
Bate vânt de primavară,
Eu cânt Doina pe afară
De mă 'ngân cu florile
Şi privighetorile.
Vine iarna viscoloasă,
Eu cânt doina 'nchis în casă,
De-mi mai mângâi zilele,
Zilele şi nopţile.
Frunză'n codru cât învie
Doina cânt de voinicie,
Cade frunza jos pe vale
Eu cânt doina cea de jale.
Doina zic, doina suspin,
Tot cu Doina mă mai ţin,
Doina cânt, doina şoptesc
To tcu doina vieţuesc!

MIORITA

Pe un picior de plaiu
Pe-o gură de raiu,
Iată vin în cale
Se cobor la vale
Trei turme de miei,
Cu trei ciobănei;
Unu-i Moldovean,
Unu-i Ungurean,
Şi unu- Vrâncean.
Iar cel Ungurean
Şi cu cel Vrâncean
Mări, se vorbiră
Şi se sfătuiră
Pe l'apus de soare
Ca să mi-l omoare
Pe cel Moldovean
Că-i mai ortoman
Şi-are oi mai multe
Mândre şi cornute,
Şi cai învăţaţi
Şi câini mai bărbaţi!..
Dar cea Moriţă
Cu lână plăviţă
De trei zile 'ncoace
Gura nu-i mai tace,
Iarba nu-i mai place.
„— Mioriţă lae,
Lae bucălae,
De trei zile 'ncoace
Gura nu-ţi mai tace!
Ori iarba nu-ţi place,
Ori eşti bolnăvioară,
Drăguţă Mioară,
— Drăgutule bace!
Dă-ţi oile 'ncoace
La negru zăvoiu,
Că-i iarba de noi
Şi umbra de voi.
Stăpâne, stăpâne,
Iţi chiamă şi-un câine
Cel mai bărbătesc
Şi cel mai frăţesc,
Că l'apus de soare
Vreau să te omoare
Baciul ungurean
Şi cu cel vrâncean!
— Oiţă bârsană,
De eşti năsdrăvană
Şi de-o fi să mor
In câmp de mohor,
Să spui lui Vrânceanu
Şi lui Ungureanu
Ca să mă îngroape
Aicea pe-aproape,
In strunga de oi,
Să fiu tot cu voi
In dosul stânii
Să-mi aud câinii.
Astea să le spui,
Iar la cap să-mi pui
Flueraş de fag,
Mult zice cu drag!
Flueraş de os,
Mult zice duios!
Flueraş de soc,
Mult zice cu foc!
Vântul când a bate
Prin ele -a răsbate
Şi-oile s'or strânge

Cine-şi dă, lui-şi dă.

Acu, era o cucoană bogată şi cucoana ceia avea un fecior pe care-l iubea ca ochii din cap. Pe la dânsa venea din când în când un călugăr cu cerutul şi de câte ori se căpăta cu câte ceva, el nu zicea alta de cât: „Bogdaproste! Cine-şi dă lui-şi dă".

Am să-i fac una să văd ce fel mie am să-mi dau? Şi îşi pune la îndemână o pâne otravită şi călugărul iar: „Bogdaproste! cine-şi dă, lui-şi dă", şi plecă.

Da călugărul nu mâncă din ceia ce căpăta, până ce nu ajungea la chilioara lui; şi cum mergea el aşa pe drum, iată că se întâlneşte cu feciorul cucoanei, care-i dăduse pânea. Pe semne umblase la vânat şi acum hămeiasă de foame că, de îndată ce îl văzu pe călugăr îl şi întrebă:

— „Moş calugăre, n'ai ceva de-ale gurei, că m'am luat cu vânatul şi mi-i foame de nu te văd, iar până acasă, tot mai este multişor.

Călugărul de colo:

— Am, cuconaşule, o pane dată de mama dumitale. Iaca, poftim şi-i ospătă, căci „dar din dar se face raiu", şi-i dădu pânea:

Feciorul cucoanei celeia, cum mâncă din pâne, simţi aşa ceva că-l arde în coş şi grăbi spre casă. Cum ajunse. „valeu şi valeu", căzu la pat Mă-sa nu se pricepea ce i-o fi abătut, dar când îi spuse că a mâncat pânea de la călugăr, pricepu rostul vorbelor: „Cine-şi dă, lui-şi dă".

Acum era prea târziu. Ii muri feciorul, iar ea îşi dădu averea săracilor şi întră la o mânăstire să-şi ispăşească păcatul, căci ca o ucigasă ce era, nu mai putea trăi în lume.

Ajunsese şi ea şi umbla cu cerutul şi de câte ori o miluia cineva cu te miri ce multămea cu-glasul stâns: „Bogdaproste! cine-şi dă, lui-şi dă".

Petru Gh. Savin.

INFORMAŢIUNI

Duminică va avea loc în Sala Reduta, la ora 3 d. a. obişnuită şezătoare artistică.

*

După neaşteptatul Gavril Precup, încă un membru din Comitetul „Culturei Poporului" s'a dus d'între noi, mergând în altă lume. Este d-na Virginia dr. Başota. Şi ţinem să ne exprimăm aici toată durerea noastră, trimiţând nemângâiatului soţ neştearsa noastră amintire.

*

Duminică în 22 Ianuarie 1922, d-l Profesor Marin Ştefănescu, Vice-Preşedintele „Culturei Poporului", a ţinut o cuvântare la Sibiu, despre FILOSOFIA DIN ŞCOALA LUI GEORGE LAZĂR, în faţa membrilor „Asociaţiunei pentru literatura română şi „Cultura Poporului" român".

Cu acest prilej s'a dovedit încă o dată înţelegerea între „Cultura Poporului" şi „Astra". D-l Marin Ştefănescu, de la Cultura Poporului, din Cluj, a crezut că trebue să spună acest fapt la Sibiu. Iar d-l Andrei Bârseanu, veneratul Preşedinte al Astrei, cu înţelepciunea sa obicinuită, a întărit, cu vorbe mişcătoare, aceste spuse

*

Începând cu numărul de faţă ziarul nostru „Cultura Poporului", se va redacta şi va apărea sub îngrijirea directă a Comitetului Societăţii.

In acelaş timp, pentru a se da putinţa ca să se trimită şi oraşelor cuvântul Evangheliei noastre naţionale, „Cultura Poporului", va apare numai în pentru pagini, cu articole pe înţelesul şi folosul satelor, urmând ca din cheltuiala celorlalte pagini să se redacteze încă o foaie de îndrumare şi pentru oraşe.

Cei cari doresc a primi amândouă acestei foi îi rugăm să ne comunice aceasta.

Intâmplările Săptămânei

Din alte Ţări

CATASTROFA LA UN CINEMATOGRAF LA WASHINGTON. Prăbuşindu-se acoperişul unui teatru de cinematograf din Knickerbrocker, au fost strivite 69 persoane. Sunt sute de răniţi. 37 de cadavre au fost scoase de sub dărămăturile cinematografului surpat. In momentul când s'a produs catastrofa, toţi spectatorii din sală s'au năpustit spre eşire şi mulţi au fost striviţi. Pompieri, marinari şi voluntar au participat la operaţiunile de salvare. După ziarul „Le Journal", cifra morţilor atinge 125 şi a răniţilor 250. După ziarul „Chicago Tribune", lucrările de salvare ar fi conduse de generalul Pershing în persoană.

MARI VISCOLURI IN AMERICA. Şi în America sunt mari geruri şi viscole, din care cauză s'a întrerupt comunicaţia cu capitala Washington, izolată în felul acesta de restul continentului.

UCIDEREA GRECILOR IN ASIA MICA. Turcii lăsaţi liberi în Asia Mică, au început din nou să ucidă creştinii, pe Greci şi Armeni. In fruntea bandelor de ucigaşi sunt ofiţerii lui Kemal Paşa.

MIŞCARILE MUNCITORILOR DIN GERMANIA. Sindicatul uvrierilor dela tramvaele din Berlin a cerut guvernului sporire de salarii, dar guvernul nu a admis şi la ameninţarea cu greva din partea lucrătorilor, guvernul a răspuns că va lua măsuri energice de represiune.

FOAMETEA DIN RUSIA. In Rusia acum se văd rezultatele bolşevismului, care pe lângă alte multe pacoste, a mai adus şi foamete în acea nenorocită ţară. Din cauza foametei mulţimea a început ca nă devie ca fiarele sălbatece. Oamenii se mănâncă între ei. Aşa în localitatea Kemionka din guvernământul Samara, mai multe femei au omorât două bătrâne pe care apoi le-au mâncat. In ţinutul Başkirilor unele femei şi-au mâncat copiii, iar alţi oameni au desgropat nişte morţi pe care i-a mâncat.

Iată unde a ajuns Rusia, care s'a lăsat condusă de mintea rătăcită a bolşevicilor.

ITALIENII IN TRIPOLITANIA. Italia urmându-şi politica sa colonială, a trimis din nou trupe de ocupaţie în colonia Tripolitania. Ocuparea s'a făcut fără lupte.

MONOPOLUL TUTUNULUI IN POLONIA. Şi în Polonia, aşadar ca şi la noi, s'a hotărât monopolul asupra tutunului, care până acum se vindea liber de către orice negustor. Această hotărâre este luată anume pentru a face venituri statului.

REVOLUŢIE MARE IN INDIA. In marea colonie engleză India, a izbucnit de mai multă vreme Revoluţie, care acum se anunţă a fi foarte întinsă. Locuitorii de acolo sunt nemulţumiţi de stăpânirea engleză şi au atacat cu armele poliţia şi armata de stăpânire. Până acum însă armata şi poliţia engleză a reuşit să fie mai tare în multe oraşe şi, astfel, a făcut numeroase arestări de revoluţionari.

ABDICAREA REGELUI GRECIEI. Ziarele străine au vestit că Regele Constantin al Greciei ar avea de gând ca să lase tronul în favoarea fiului său, Principele Moştenitor (Diadoch) George, soţul Principesei noastre Elisabeta, care astfel ar ajunge Regina Greciei.

Dela noi

INGHEŢAŢI PE DRUM. In judeţul Buzău viscolul a fost aşa de mare în zilele din urmă, încât, trei călători, doi bărbaţi şi o femeie, care veneau dela Mizil spre satul de unde plecaseră, au fost surprinşi pe drum de viscol şi fiindcă erau slăbiţi de băutură, au fost doborâţi şi au murit degeraţi.

FRIGUL DIN ANUL ACESTA. Se ştie că marea nu îngheaţă niciodată, anul acesta însă, din cauza marelui ger care a fost la Constanţa, a îngheţat şi marea, la mal, pe o întindere de 20—30 metri.

UN BALCI (IAR) MAROC DE VITE IN BANAT. Din cauză că s'a constatat că locuitorii din Banat au un număr prea mare de vite, şi în deosebi, tauri de prăsilă, iar în părţile Sibiului, ca şi în altele de altfel, este lipsă de asemenea animale, speculanţii străini au alergat la următorul mijloc de specula: au îndemnat pe locuitorii din Banat cari au tauri, să ceară permisiune pentru export în Austria; iar pe de altă parte tot ei au făcut din Austria ofertă, la Sibiu şi în alte părţi, unde aceste vite nu sunt, ca să aducă asemenea vite. Guvernul nostru observând aceasta, a hotărât ca să ţie cât mai curând un iarmaroc de vite în Banat, unde toţi acei care au nevoe de vitele ce se află acolo să le găsească fără a mai plăti diferenţele care s'ar face dacă tot acele vite ar fi cumpărate din Austria.

DREPTUL DE A FI INMORMANTAT IN CIMITIRUL DE EROI. Potrivit cu art. 73 din statutul societăţii „Mormintele eroilor căzuţi în războiu", în cimitirele eroilor au dreptul să fie îngropaţi veteranii şi invalizii din războaele pentru independenţă şi întregirea neamului, precum şi surorile de caritate, infirmierele şi cercetaşii cari au luat parte activă la război, dacă îşi vor exprima această dorinţă înainte de moarte. In acest sens familia sau procuratorul decedatului poate adresa o cerere comitetului local al soc.

Pe mine m'or plânge
Cu lacrimi de sânge!
Iar tu de omor
Să nu le spui lor.
Să le spui curat
Că m'am însurat
Cu-o mândră Crăiasă,
A lumii mireasă;
Că la nunta mea
A căzut o stea;
Soarele şi luna
Mi-au ţinut cununa,
Brazi şi păltinaşi
I-am avut nuntaşi
Preoţi, munţii mari,
Păsări, lăutari,
Păsărele mii,
Şi stele făclii!
Iar dacă-i zări,
Dacă-i întâlni
Măicuţă bătrână
Cu brâul de lână,
Din ochi lăcrămând,
Pe câmpi alergând.
De toţi întrebând,
Şi la toţi zicând:
„Cine-au cunoscut
Cine mi-au văzut
Mândru ciobănel
Tras printr'un inel?
Fetişoara lui
Spumă laptelui;
Mustăcioara lui
Spicul grâului;
Perişorul lui
Pana corbului;
Ochişorii lui
Mura câmpului!"...
Tu, mioara mea,
Să te'nduri de ea
Şi-i spune curat
Că m'am însurat
Cu-o fată de Craiu
Pe-o gură de raiu
Iar la cea măicuţă
Să nu spui, drăguţă
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C'am avut nuntaşi
Brazi şi păltinaşi,
Preoţi, munţi mari,
Păsări lăutari,
Păsărele mii
Şi stele făclii!...

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Intemeierea Munteniei şi a Moldovei

de **Victor Lazăr.**

Data sigură a întemeierii *Munteniei nu* e cunoscută, căci lipseste documentul istoric, care să ni-o arate. Şi începutul Munteniei sau al Tării-Românesti e cuprins, ca la multe alte ţări, într'o legendă, o povestire în care sâmburele adevărului e îmbrăcat, de fantasia poporului, cu diferite amănunte. Legenda aceasta populară ne povesteşte următoarele:

Peste Românii din *Tara-făgăraşului* era mai mare *Negru Vodă*. Acesta era un Român viteaz şi iubitor de neamul lui de pretutindeni. Auzind că Tătarii cu năvălit ţinuturile româneşti din Sudul Carpaţilor şi că pradă şi omoară, a chemat pe toţi Românii voinici din Tara-făgăraşului şi a plecat în fruntea lor dincolo de munţi. Coborînd de vale au ajuns în frumosul oraş *Câmpulung*. Aici au stat de s'au odihnit şi s'au înfrăţit cu Românii de acolo. Apoi au pornit cu toţii împotriva Tătarilor, pe cari i-au bătut. Românii din Sudul Carpaţilor, de bucurie, că au scăpat de Tătari cu ajutorul lui Negru-Vodă, l-au rugat să rămână Domn şi peste ei. Negru-Vodă s'a învoit şi astfel s'au unit toţi Românii din Muntenia cu cei din Tara-făgăraşului într'o singură Domnie.

Un cronicar al Munteniei, care scrie târziu după descălecatul Munteniei, povesteşte despre acesta următoarele: „In cursul anilor 1920 fiind în ţara ungurească un voevod, pe care l-a chemat Radu Negru Voevod, mare duce peste Almaş şi Făgăraş, ridicatu-s'a de acolo cu toată casa lui şi cu mulţime de noroade pogorându-se pe apă Dâmboviţei început-a a face ţară nouă. Intâiu a făcut oraşul, ce-i zice Câmpulung; acolo a făcut şi o biserică mare şi frumoasă şi înaltă; de acolo e descălecat la Argeş si iară a făcut oraş mare şi şi-a pus scaunul de domnie făcând curţi de peatră şi case domneşti şi o biserică mare şi frumoasă".

Amândouă izvoarele, atât legenda, cât şi cronicarul muntean spun dară, că descălecatul Munteniei s'a făcut decătre Români din Transilvania, odată pela anul 1241, când s'a

(Continuarea la pagina 4)

revărsat potopul Tătarilor peste, ţările noastre, a doua oră pe la anul 1290. Un cronicar persian, care se ocupă şi de istorie Tătarilor, spune, că năvălind ei în ţările noastre, la olt le-a eşit în cale armata lui *Bazaramban*, pe care l-au bătut însă. Acest Bazaramban nu poate fi decât un voevod român din dreapta Oltului, care era un *Basarab*, numele familiei domnitoare în Muntenia în curs de mai multe secole. Iar adausul de *ban* însemnează tot voevod, astfel numindu-se căpetenie Olteniei şi mai târziu. Românii erau dec organizaţi în unul sau mai multe voevodate încă dela venirea Tătarilor la anul 1241, lucru constatat de altminteri, după cum vom vedea mai târziu, şi în documente ungureşti. La anul 1290 iară şi s'a putut întâmpla un descălecat din Transilvania, căci a ştiut din documente, că împotriva Românilor din Transilvania se porniseră din partea regelui Ungariei, la îndemnul Papei dela Roma, prigoniri nouă, ca ei să fie siliţi să treacă la biserică romano-catolică. Tot din documente e ştiut, că atunci o parte din Români au părăsit Ardealul şi s'au refugiat la fraţii lor, din Sudul Carpaţilor.

In istoric, faptele se socotesc pe deplin adeverite, dacă ele sunt confirmate nu numai prin legendă şi cronici, ci şi prin documente oficiale, eşite mai ales din cancelariile domnitorilor. Pentru istoria Românilor din stânga Dunării tocmai veacul al doisprezecelea şi al treisprezecelea e mai sărac în astfel de documente. Cauza acestei lipse e a se căuta, chiar şi pentru Transilvania, nu în lipsa unei vieţi istorice a poporului românesc pe aceste plaiuri şi câmpii ale Daciei, ci în nimicirea localităţilor, unde se păstrau documentele. Licul de păstrare al acestora erau mânăstirile, şi anume în Transilvania mânăstirile catolice, căci mânăstiri româneşti nu existau pe atunci încă. Când cu pustiirile Tătarilor dela 1241 însă se ştie, că aceştia au ars în Transilvania toate mânăstirile şi oraşele, unde se păstrau documnete, cum au fost Mânăsturul delângă Cluj, Alba-Iulia, Sibiul şi altele. Nu e deci mirare, că *după* retragerea Tatarilor încep să apară documente, în cari se vorbeşte despre Românii nu numai din Ardeal, ci şi din Sudul Carpaţilor. Cu ajutorul acestor documente suntem în stare să dăm o listă de domnitori — cneji şi voevozi — din Muntenia, aşa că acum păşim pe un teren istoric, unde acesta nu mai e invelit cu povestirile legendelor.

Până la năvălirea Tătarilor, Tara Românească sau Muntenia era supusă împăraţilor româno-bulgari din Sudul Dunării. Dovadă e şi faptul, că voevozii români din Sudul Carpaţilor pun, până în veacul al nouăsprezecelea, înaintea numelui lor de botezul şi numele *Ioan*, voind să arete prin aceasta, că ei sunt moştenitorii împăraţilor Ioaniţiu şi Ioan Asan al II-lea, mai ales că dinastia românească a Asanilor s'a stins la anul 1257, ceeace a contribuit la grabnica bulgarizare a imperiului româna-bulgar.

După retragerea Tătarilor găsim voevodatele româneşti din Sudul Carpaţilor tributare regelui Ungariei. Regele Bela IV-lea al Ungariei, terminându-se de un războiu cu imperiul româno-bulgar şi cu Tătarii, s'a hotărît să cheama în ajutor şi pe cavalerii Ioaniţi, pe cari să-i aşeze pe marginile Transilvaniei dinspre Muntenia: El la dă, la anul 1247, un document, în care le lasă toată tara Severinului până la Olt, asadară Oltenia, împreună cu cneziatele Ioan şi a Fărcaş (Lupu) pecum şi tara Litira (a Lotrului), afară de tara voevodului român *Lituon* sau *Litoiu* (Litovoiu), care să rămână Românilor, cum au avut-o şi mai înainte. Le mai dăruieşte şi Cumania dela Olt spre răsărit (Cumani nu mai erau acolo, căci fuseseră colonizaţi în pusta Unguriei), afară de tara voevodului *Seneslau*, care să rămână acestuia. Ioaniţilor le dăruieşte şi jumătate din veniturile regeşti, pe cari le incassa din aceste voivodate ca tribut şi obligă pe Români să ajute cu îndemânarea lor războinică pe acesti cavaleri.

Acesti noi venetici nu au stat mult prin părţile noastre, iar Lituon cucereste voivodatul lui Seneslau dela Tătari, cărora le ajunsese tributar. Nevoind să plătească tribuit regelui Ungariei şi după partea cucerită dela Tătari, regele Ungariei trimite o armată contra lui. In aceasta luptă, Lituon cade, iar fratele său *Bărbat* ajunge prizonier la Unguri, de unde se liberează numai obligându-se a plăti o sumă mare de bani şi tribut.

Lituon sau *Litovoiu* este deci cel dintâiu Domn al voevodatelor unite din Sudul Carpaţilor, dar totodată şi cel dintâiu Domn român cunoscut, că a murit pentru independenta patriei lui românesti. Lui i-au urmat *Bărbat* apoi *Tihomir* sau *Tugomir*, despre cari nu găsim amănunte în documente.

CETIŢI
şi RASPANDIŢI
ZIARUL VOSTRU
CULTURĂ
POPORULUI
CE TRAESTE PRIN
VOI SI PENTRU VOI!

Statutele Asociaţiei Cultura Poporului

CAPITOLUL I.

Constituirea şi scopul Asociaţiei

Art. 1. — Se înfiinţează în Cluj, pe lângă Universitatea Clujeană, o asociaţiune sub numirea *„Cultura Poporului"*, având de scop:

a) Stabilirea unui contact apropiat între asociaţie şi poporul muncitor, de toate felurile.

b) Cultura sufletului, ştiinţei şi artei româneşti, în masele largi al poporului.

c) Desvoltarea şi sprijinirea sentimentelor patriotice în popor.

d) Consolidarea vieţei de Stat, prin respectul ordinei şi legalităţei.

e) Incurajarea muncei, stimularea muncitorilor prin recompense sau premii şi îmbunătăţirea stărei lor materiale.

f) Organizarea serbărilor cu caracter national.

Art. 2. — Pentru a-şi atinge ţelul, Asociaţia *„Cultura Poporului"* face apel şi primeşte în sânul ei ca membri, pe toţi oameni de bine, doritori a păstra ţărei noastre un progres şi o desvoltare pe cale paşnică, prin munca tuturor, indiferent de naţionalitate şi de religie, însă în cadrul ideei de Stat român şi fără amestec de vederi politice de partid.

Acesti membri, numiti aderenţi, semnez o cerere Preşedintului, pentru admitere, care o supune comitetului spre aprobare; ei plătesc *o taxă de inscriere, de 2 lei odată pentru totdeauna.*

Asociaţia poate constitui şi *filiale* în localităţile unde va crede, sau va fi nevoe, şi care vor funcţiona pe baza aceloraşi statute.

Art. 3. — Asociaţia se sprijină pe concursul autorităţilor Statului, cu care conlucrează în acest scop, precum şi pe concursul ori cărei asociaţiuni, societăţi sau instituţii, care urmăreşte atingerea aceluiaşi rezultat şi prin aceleaşi mijloace.

Art. 4. — Forma de guvernământ, religia, şcoala, Armata şi Dinastia, sunt sacre pentru Asociaţie şi ca atare, întră ca primă a ei datorie, a combate rătăcirile sau tendinţele de rătăcire, din ori care parte ar veni ele, dacă ar căuta ştirbirea sau vătămarea lor.

Art. 5. — Este bine înţeles, că Asociaţia păstrează caracterul său cultural, adecă luminător al poporului prin cultură.

CAPITOLUL II.

Mijloace de intrebuintat

Art. 6. — Asociaţia, caută a atinge scopul arătat la art. 1, prin:

a) Şezători sau adunări publice, în care se vor expune şi desvolta, toate problemele vieţei publice şi sociale, luminând înţelegerea poporului deslusind, dând sfaturi şi ajutând, rezolvarea lor, în sensul uşurărei acestei vieţi, a îndulcirei ei, şi îndrumând poporul spre o mentalitate sănătoasă, curăţită de ură şi învrăjbire de clase sau către autorităţi, care rămân hotărît ca nelipsite unei Societăţi sau naţiuni de ordine şi civilizate.

b) Serbări cu caracter patriotic şi naţional, în care cuvântul, graiul, cântul, jocul apartin vorbirei şi obiceiurilor noastre româneşti.

c) Reprezentaţiuni de teatru, de filme cinematografice, cu caracter instructiv, moral şi patrotic.

d) Şcoli de adulţi, conferinţe ştiinţifice şi cunoştinţi din trecutul istoric al poporului român.

e) Organizarea muncitorimei pe baze patriotice, în sindicate, pentru dobândirea unor condiţiuni de muncă naţională şi de câştig potrivit muncei şi calităţei individuale, înlesnind şi uşurându-le traiul, prin organizare de cooperative de producţie şi de consum.

f) Organizare de cercuri sportive.

Art. 7. — Pentru ca să-i fie înlesnit contactul, cu toţi acei cărora Asociaţia se adresează, se cere concursul ziarelor pentru ori ce publicaţiuni referitoare şi se va înfiinţa ziare speciale, la dispoziţia Asociaţei, propagandă.

Art. 8. — In Centrele sau localităţile unde persoane sau comitete alcătuite în acelaşi scop, de propagarea ordinei, unirei de clase, de muncă şi de lumină, în folosul obştesc, ar cere concursul Asociaţei, pe cale de sprijin moral şi material, Asociaţia îl dă, fie delegând membrii din Comitetul ei, a participă direct, fie dând numai indicaţiunile sau directivele.

CAPITOLUL III.

Conducerea Asociaţiunei

Art. 9. — Asociatia *„Cultura Poporului"* este condusă de un comitet ales prin aclamare la adunarea generală şi compus din 50 membri, în care întră de drept Rectorul Universităţei Cluj, Prefectul Judeţului Cojocna şi Primarul din Cluj, cum şi Comandantul Corpului de Armată. Golurile în comitet, când se produc, se înlocuiesc de membrii comtetului, prin cooptate; deasemenea şi titularii membrii de drept, când nu ar mai ocupa posturile lor, vor continua a face parte din comitet.

Membrii care nemotivat lipsesc de la şedinte, timp de două luni neîntrerupt, se vor considera demisionaţi. In comitet, pot fi aleşi şi membri onorifici, dintre persoanele ce dau sprijin asociaţiei, şi folosesc în lucrările Comitetului.

Art. 10. — Comitetul are un preşedinte, un vicepreşedinte şi un secretar, care compun biroul comitetului şi care se alege prin aclamare de membrii săi.

Art. 11. — Comitetul se întruneşte săptămânal, când este nevoe şi mai des, pentru lucrările sale, putând lua ori ce hotăriri, dacă sunt prezenţi cel puţin un sfert din membri; lucrările comitetului sunt consemnate într'un proces verbal de şedinţă.

Art. 12. — Şedintele sunt deschise la ora fixată, de Preşedinte, sau de cel, care-l înlocueşte; Secretarul dă citire Procesului Verbal al şedinţei precedente, spre a se lua cunoştinţă de membri; se dă citire comunicărilor scrise, adresate Comitetului; se fac comunicările verbale, ce ar avea de făcut membrii prezenţi, după care se dă citire sumarului chestiunilor ce sunt la ordinea zilei, se întră în desbaterea fiecărei chestiuni, sau a celor cărora se dă precădere.

Asupra comunicărilor care cer discuţiuni sau relaţiuni. Preşedintele poate admite discuţia imediată, sau fixează şedinta când chestiunea să fie pusă în desbaterea Comitetului, pentru ca acesta să se poată pronunta în cunoştinţă de cauză.

Art. 13. — Pentru pregătirea lucrărilor ce au a fi desbătute în comitet, acesta alege comisiuni, din sânul său, pentru studiul lor, care comisiuni, la rândul lor, îşi pot asocia persoane technice sau de specialitate, din afară asociaţiunei.

Art. 14. — Lucrările, comisiunilor, sau ori ce chestiuni, sunt aduse în desbaterea comitetului şi preşedintele dă cuvântul membrilor ,spre a face observaţiunile şi propunerile lor, luând hotărîrile şi dând solutiunile ce rezult din desbateri.

Hotărîrile trebuesc să întrunească majoritatea voturilor prezenţilor.

Art. 15. — Hotărârile comitetului, scrise sau verbale, se aduc la indeplinire, prin ingrijirea secretarului, comitetului, care are sarcina ale trece intrun registru, numit registru de deliberări.

Art. 16. — Pentru lucrările curente, comitetul dă delegatie la 5 membri din sânul său, care lucrează fără asistenţa celorlalţi membri, soluţionând chestiunile ce se prezint chibzuinţei sale, punând în curent comitetul, la sedinta adunărei.

(Va urma)

Tipărit cu maşina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice, Cluj, str. Univărsiătii No. 3. C. 1445

FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCATI[ETATI
APARE DUMINEC[
Anul II, No. 42 — 1 leu — Opt pagini

Asociația Dr. Iaguna
Nr. 6
9710 Sibiu

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE AL „CULTUREI POPORULUI“
Redacția și Administrația în Sala Reduta, Strada Memorandului No. 21.
ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru intreprinderi financiare .. .. 100 Lei

Calendarul Săptămânei

CATOLIC			ORTODOX	
13	Luni	Benignu	31	S. Chir. Ion
14	Marți	Valentin	1	M. Trifon
15	Miercuri	Faustin	2	Int. Domn.
16	Joi	Iuliana	3	St. Simeon
17	Vineri	Constanția	4	Cuv. Isidor
18	Sâmbătă	Flavian	5	M. Agatia
19	Duminică	Conrad	6	Păr. Vucol

ALEGERILE

Țara este iar în mare frământare, sau mai bine zis este acum în o și mai mare frământare ca până acum, căci doar, și până acum, destul de frământată a fost. Se fac alte alegeri de deputați și de senatori pentru adunarea unor alte Corpuri Legiuitoare, care, având a da țării întregite o nouă Constituție, se numește Constituantă.

Aceasta însemnează că, deputații și senatorii cari vor fi aleși vor avea să alcătuiască legea legilor, fundamentul pe care apoi să se clădească noua legiuire a Țării Românești întregită. Sunt deci mai însemnate aceste alegeri ca altele re până acum din această pricină și de aceia frământarea este așa de mare. Dar, această frământare este și din pricină că sunt foarte multe partidele și curentele politice care se ciocnesc între ele. Ceia ce însă face ca această ciocnire să fie cu mult mai puternică și lupta cu mult mai aspră de cum se cuvine, sunt patimile care sunt puse în joc.

Aceste patimi, pornite numai din ambiții nemăsurate întunecă și judecata celor care candidează și de multe ori a celor cari votează.

Pentru binele obștesc aceasta este un mare rău, fiindcă în urma acestor frământări rămâne la sfârșit ura între frați.

Căci sunt foarte mulți din acei care umblă acum prin sate și seamănă vrajba, spunând oamenilor sau că „boerii“, „domnii“, sunt toți niște ticăloși care nu sunt vrednici să mai trăească, sau că preoții și învățătorii sunt nemernici, ori că frații din vechea țară care ne-au desrobit nu au ce căuta aici și ceia ce este mai vinovat decât moartea de om, că: „Ardealul trebue să fie o altă țară, deosebită de România...

Asemena oameni nu merită să fie luați în seamă și mai mult încă, poporul, cuminte și cu adevărat iubitor de țară, trebuie să-i gonească.

Poporul românesc trebue să înțeleagă bine că asemenea rătăciți, orbiți de patimă, prin propaganda lor nu fac decât cel mai mare bine dușmanilor noștri și cel mai mare rău neamului românesc.

Țara are nevoe acum de liniște și muncă rodnică, nu de fulburări care să nu mai sfârșească.

Țara, întregită cu provincii de sub trei legiuiri și stăpâniri, cu trei feluri de obiceiuri, cu anevoe își va face o singură legiuire, dar tocmai de aceia trebuie liniște în parlamentul țării care e chemat să facă această legiuire.

Oamenii dela țară au nevoe ca să fie odată stăpâni pe pământul ce se zice că li se dă lor; iar greutățile de traiu care mereu se înmulțesc, trebuesc odată curmate.

Ei bine, pentru toate acestea e nevoe ca guvernul să nu fie sbuciumat cu fel de fel de frământări, fără de nici un folos.

Nu mai e timp de pierdut în certuri și în nelucrare. Acum trebue să se lucreze și zi și noapte pentru a se îndrepta și aceia ce războiul și vremea a stricat, dar și aceia ce rătăcirile și patimile de până acum au distrus.

Nu dați deci ascultare sămănătorilor de ură și de venin; ci faceți-vă datoria pentrucă, trebue să înțelegeți, nu așteptați numai dela alții mântuirea, ci și dela voi, dela conștiința voastră.

O candidatură independentă

In fața frământărilor de patimi nemăsurate, care tot mai mult se deslănțue în viața noastră publică, din cauza ambițiunilor ce se pun înaintea intereselor naționale, — inimosul și vrednicul nostru conducător, dl Prof. Universitar Marin Ștefănescu, vice-președintele societății „Cultura Poporului“, și-a pus candidatura independent la alegerile de deputat în circumscripția Clujului, pentru a face ca în felul acesta să se poată auzi în Constituanta Țării și glasul curat și independent rostit în numele ideei naționale.

In acest scop, D.-Sa adresează cetățenilor orașului Cluj, următorul însuflețător apel:

Cetățeni ai Clujului!

Mă adresez. Știți, că de câte ori am venit înaintea voastră, am făcut-o numai spre a Vă vorbi de înălțarea sufletului. Dar glasul meu de neprihană trebue să răzbată mai departe. El trebue să meargă până acolo, în Parlamentul Țării, unde se făuresc legile. Acolo mai ales trebue să se audă tare, puternic, adânc, zguduitor de adânc, că ceeace ne trebue este curățenia de suflet: „cinstea“.

De aceea, îmi pun candidatura ca deputat independent al Clujului. Și, pentru a-mi expune Programul, Vă invit ca Duminică 12 Februarie orele 11 dimineața să veniți la „Redută“, unde de atâtea ori glasul meu a vibrat în duioase și neuitate și sfinte ceasuri de înălțare sufletească.

Veniți cât mai numeroși, pentru a ne spune cu toată puterea gândul că în Țara noastră trebue să domnească „cinstea“.

Marin Ștefănescu
Profesor la Universitatea din Cluj, Candidat de deputat independent

Pentru „Cultura Poporului“, care nu face nici un fel de politică, ci numai o curate acțiune de înălțarea culturală și de educație cetățenească, această candidatură independentă, a unui suflet atât de cinstit și idealist cum este d. Prof. Marin Ștefănescu, nu poate să fie decât cel mai nemerit prilej ca, în mijlocul nerăbnitelor patimi, toți alegătorii să aibă putința de-a găsi omul cărui dându-i încrederea să fie convinși că nu vor fi încurajat nici o ambiție și nu vor fi sprijinit nici o rătăcire.

In felul acesta Clujul va avea cinstea de-a fi trimis în Constituanta României, pe unul din cei mai vrednici reprezentanți ai cinstei și idealismului.

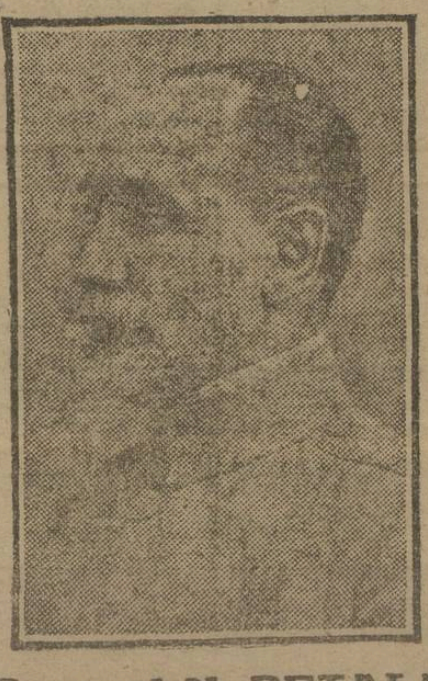

General N. PETALA
care a dat puternicul său sprijin pentru întemeierea acestei foi.

Se împlinește un an de când „Cultura Poporului“ — cu sufletul ei senin, cald și puternic — a început să aducă o lumină curată în conștiințele românești de pretutindeni.

Eșită din sufletul românesc, ca o lume nouă de gânduri și simțiri ea a fost menită să poarte și să răspândească o lumină ce nu se poate atinge, nici se poate stinge, pentrucă lumina ei e însăși conștiința românească, curățită de patima egoismului, în adâncurile ei nesdruncinate.

Este cel mai frumos dar pe care sufletul unui oștean în aceste tumpuri mari, dar turburi, îl putea da românismului întregit, dar căutându-și încă drumurile spre o viață nouă.

Căci „Cultura Poporului“ e darul unui oștean, și numai un oștean, ajuns la deplină constiință a menirii lui, putea să-l facă.

Numai un oștean putea găsi în sufletul său lumina ideilor cardinale ce însufletește „Cultura Poporului“ și care, mai nainte de toate, trebue să însuflețească pe orice român ei României mari.

Numai un oștean care, prin definiție, are menirea să păstreze și să apere ființa statului, care în acelaș timp e și ființa neamului român, putea să se ridice de-asupra pasiunilor care turbură și rătăcesc de obicei pe oamenii politici, și să trezească în conștiința fiecărnia grija ca nu cumva aceste pasiuni, să pună în primejdie viața statului nostru național.

Numai un adevarat oștean, — pentru care dreptatea și disciplina — sînt sufletul acțiunii — putea să ne aducă aminte cu autoritate datoriile noaste fundamentale ca popor domînant într'o țară românească nouă și mare.

Pe deasupra partidelor și trebuind să trăiască în adîncul conștiinței noastre simbol al unității Patriei este Tronul. Ideia monarhică, legată de o familie domnitoare, împamîntenită de timp, dar mai cu seamă de plămada suferințelor și mulțumirilor ce le-am avut în comun în cele mai tragice și mai mareție vremuri ale neamului — este prima ideie salvatoare a „Cultura Poporului“.

Pe de-asupra intereselor noastre ca popor, și întrucît nu sîntem stîrbiți în drepturile noastre de neam dominant, este dreptate pentru toate naționalitățile conlocuitoare. Fraților cu toți cetățenii români — care pun amărul cu noi spre ridicarea statului românesc, o alta ideie salutară a „Culturii poporului“.

Pe de-asupra dorinței aprige dea dobîndi ceea ce credem că ni se cuvine, stă respectul pentru marile și fundamentatele instituții ale Statului, organele sigure ale menținerii lui: Constituția, Guvernul, Armata, Biserica, Magistratura, Școala. In turburarea adusă de noile stări politice, mulți dintre noi am uitat să ne facem datoria. Prea multă politică, și prea puțină grijă administrativă. Prea multă politică, și prea puțină grijă de îndatoririle noastre de disciplină și de o dreaptă întrebuințare a fortei ce ne este încredințata. Prea multă politică și prea puțină grijă de biserica încare împărtim, de pretoriul în care împărtim dreptatea, de scoala în care dăm educația tineretului de mîine.

Mai pre sus de năzuințele politice, — care potentate pot rupe echilibrul social, — este datoria noastră strictă pe care ne-o dictează legile în virtutea cărora exercitară funcțiunile noastre de Stat sau sociale. „Cultura Poporului“ n'a avut altă grijă decât să ne deschidă ochii necontenit asupra acestor supreme datorii.

Cu cei douăzeci de mii de abonați ai săi — având necontenit sufletul generalului *N. Petula* care-a întemeiat-o și înzestrat-o, această foaie este menită să îmbărbăteze și mai departe sufletele noastre de buni români și buni cetățeni ai României întregite.

Mihail Dragomirescu
profesor universitar.

Ştiinţă şi Istorie

Despre Pământ

Pământul şi forma lui. — Ce e Pământul? Este el întins în toate părţile, întins ca o câmpie nesfârşită? Nu. Pământul e un corp rotund şi fără nici un reazăm de nicăiri. Aceasta e cea mai mare greutate pe care o întâmpină cei care încep să înveţe ce e Pământul, ce e cerul. Nu-i vine omului să crează dintr'odată că Pământul e rotund. De îndată ce a priceput acest lucru, lesne va înţelege mişcările lui şi-şi va explica şi mişcarea boltii cereşti, care e numai o părere.

Da, Pământul e rotund, aşa cum e de pildă o portocală aruncată în aer.

Dar mă veţi întreba: Dacă Pământul e rotund, dacă nu e sprijinit de nimic, atunci de ce nu cade? Vom vedea mai departe, că nu are unde să cază, căci în văzduh nu e nici sus, nici jos, nici dreapta, nici stânga, şi vom mai vedea că Pământul nostru se învârteşte în jurul Soarelui, care e stăpânul lui.

Dar Pământul are râuri, fluvii, mări, oceane... cum de nu se risipesc în văzduh toate aceste ape? Răspunsul e foarte uşor. Aţi aruncat o piatră în sus. Ce face piatra? Cade iarăşi pe Pământ. E o putere căreia învăţaţii îi zic „gravitaţiune" şi care face ca toate corpurile de pe Pământ să fie atrase spre centru Pământului. Apa deasemenea e atrasă spre centrul Pământului, tot de aceeaş putere minunată, putere pe care o vom regăsi la toate corpurile cereşti despre cari vom vorbi.

Pământul e deci un corp rotund şi învăţaţii au putut să măsoare şi mărimea lui. Se ştie astăzi că Pământul are un diametru de vreo 12.700 kilometri. Cu alte cuvinte, dacă ne-am închipui că am străpunge Pământul cu o vergea într'un punct şi am putea să ajungem până în partea cealaltă, drept sub picioarele noastre, dela un capăt la celalt al vergelei ar fi 12.700 kilometri.

A trebuit mult timp oamenilor până să priceapă că Pământul e rotund. In ziua însă când a văzut omul că mergând mereu spre răsărit, de pildă, ajunge peste câtva timp tot pe locul de unde plecase, a înţeles că aceasta nu se poate întâmpla decât pe un corp rotund. Mai sunt însă şi alte multe dovezi că Pământul e rotund şi de aceasta nu se mai îndoeşte nimeni. Azi, în vreo două luni, un om poate să facă înconjurul Pământului şi sunt nenumăraţi cei cari au făcut acest lucru.

Dacă Pământul ne pare o câmpie întinsă, pricina e că ne aflăm chiar pe el. Să ne închipuim însă că am avea puterea să ne înălţăm din ce în ce mai sus, să ne depărtăm de pământ. Mai sus decât se urcă vulutrii, mai sus decât poate să ajungă un balon, din ce în ce mai departe. Atunci am vedea cum Pământul începe să se arate sub adevărata lui formă: un măreţ glob rotund cu totul, care s'ar face cu atât mai mic cu cât ne-am depărta de el. Dacă am ajunge la depărtarea la care se află Luna, adică la peste 380.000 kilometri, Pământul ni s'ar înfăţişa ochilor ca o Lună mare, mult mai mare decât vedem luna de pe Pământ.

(După V. Anestin)

Animalele şi Pasările

Învăţaţii se pot lăuda astăzi, că cunosc mai toate animalele, păsările şi gângăniile ce trăiesc pe faţa pământului. Uneori, pentru o biată păsărică numai, învăţaiţ străini şi-au lăsat casa lor liniştită şi s'au dus peste nouă mări şi nouă ţări, ca să o găsească, să o prindă şi în urmă să o dăruiască vreunui muzău.

Învăţaţii cu cercetările lor ne-au făcut să ne împrietenim cu toate animalele, să nu le dispreţuim, ci din contra, să le iubim, ca tot ceace a fost făcut de cel care a zămislit toate lucrurile.

Voiu spune aiurea ceva de un învăţat, care o viaţă întreagă a fost prietenul gâzelor. Dar să nu uit să vă spun, că s'a cercetat mult animalele cum sunt: câinele, pisica, calul şi chiar lupul, elefantul, leul şi altele pentru a li se cunoaşte apucăturile, pentru a se vedea care sunt inteligente sau nu.

Un învăţat neamţ a scris vreo 20 de cărţi mari numai despre animale, păsări şi peşti, vorbind pe larg despre fiecare. Sunt unii care şi-au făcut colivii mari cât o casă pe care le-au aşezat în păduri din Africa ca să poată să stea multă vreme la un loc cu animale ca maimuţele de pildă.

In loc să stea maimuţele în colivie, stătea omul. Şi era mai bine, căci maimuţele fiind libere, se purtau cum se poartă ele în libertate. Şi au aflat multe lucruri frumoase învăţaţii care s'au chinuit aşa.

Păsările sunt şi ele studiate cu deamănuntul şi nu aveţi decât să vizitaţi muzăul de ştiinţe naturale dela şosea (în Bucureşti) ca să vă daţi seama cât de frumoase şi cât de diferite în culori sunt ele. E păcat că trebuiesc omorâte ca să fie împăiate şi puse în muzău, dar pe de altă parte, câţi inşi nu folosesc, dându-şi seama cu ochii lor dintr'odată de toată bogăţia aceasta de animale şi păsări de pe întreg pământul.

(Va urma)

Cum putem opri sângele

Iată câteva leacuri bune şi la îndemână pentru oprirea sângelui din răni:

1) Se piseză bine cărbuni de lemn curat, apoi praful acela se pune peste rană, se aşterne vată sau petecă (cârpă) curată şi moale şi se leagă bine.

2) In lipsă de cărbune pisat se poate pune, tot ca mai sus, sare măruntă amestecată cu făină de grâu.

3) Asemenea se mai poate întrebuinţa şi orez pisat.

Când însă ranele sunt mari şi sângele curge din belşug, atunci e bine să chemaţi un doctor.

IGIENA ŞI MEDICINA POPULARA

Microbii

de **Dr. V. Bianu**

Am zis că otrăvurile secretate de microbi să numesc *ptomaine* şi *toxine*.

Ptomainele sunt produse de microbii cari dau naştere *putrefacţiunilor* (putreziciunilor). In toate substanţele intrate în putreziciune, în carnea ţinută prea multă vreme (fezandată), în peştele vechiu şi stricat, în brânza şi în laptele stătut, microbii produc diferite ptomaine foarte otrăvitoare, aşa că dacă mâncăm asemenea substanţe ne îmbolnăvim şi prezintăm diferite semne de otrăvire: greaţă, vărsături, dureri prin pântece, etc., şi în cele din urmă vine moartea.

Microbii producători de ptomaine nu să găsesc numai în afara corpului nostru, ci ei să află în mod obicinuit şi în tubul nostru digestiv, în *intestine* (mate), unde pot produce diferite ptomaine, diferite otrăvuri. Aceste otrăvuri de obiceiu sunt date afară din corpul nostru prin urină (ud), prin materiile fecale (scaune), prin transpiraţie (asudare). Dacă însă ele nu sunt date afară, cum să intâmplă în cazurile de constipaţie (încuietură), o parte din ptomaine intră în sânge şi dau naştere la intoxicaţie (otrăvire) cu toate semnele ei chinuitoare *(autointoxicaţie, infecţie intestinală)*.

Toxinele sau mai bine zis *toxalbuminele* sunt otrăvurile cele mai puternice, mai cumplite, dintre toate otrăvurile vegetale sau minerale, mai otrăvitoare decât chiar şi veninul şerpilor. Ca exemplu voiu pomeni microbul *anginei difterice*, a cărui otravă, *toxina*, e aşa de puternică încât dacă injectăm numai *două sutimi din un miligram* la un purcel din India, el moare. Toxina microbului *tetanosului* este şi mai cumplită: *două zecimi dintr'un miligram* omoară un om.

Toţi microbii producători de boale secretă astfel de toxine: ai febrei tifoide, ai oftice, holerii, ai pneumoniei, etc., şi numai prin aceste toxine ne îmbolnăvim, ne otrăvim, ne infectăm, din care pricină boalele microbiene să mai numesc şi *boale infecţioase;* infecţiunea fiind o otrăvire a organismului prin toxinele microbilor. Prin urmare nu mai este trebuinţă ca microbii să între în sânge pentru a ne omorâ, ei pot sta în o parte a corpului, cum este la difterie unde stau pe *migdalele* din fundul gurii, la febra tifoidă în *mate*, unde produc toxine, cari apoi fiind absorbite în sânge, ne otrăvesc şi ne omoară. Este destul ca să injectăm unui animal numai toxine, fără microbi, pentru ca să-i comunicăm boala.

Microbii *să reproduc prin spori şi să înmulţesc prin sciziparitate*. *Sporii* microbilor sunt ca şi sporii altor criptogame. In *celula mumă*, să formează o nouă celulă: *sporul*, care este pusă în libertate prin destrugere membranei celulei mume. Iată cum să formează sporii într'un microb: celula mai întâiu să segmentează, să taie în mai multe părţi, apoi în fie care segment (parte) să ivesc nişte puncte negre, *spori*, cari cresc, devin din ce în ce mai mari, până ce sporii să formează pe deplin, şi atunci membrana (peliţa) celulei devine difluentă, să înmoaie, dispare şi sporii rămân liberi.

(Urmare pag. 8-a.)

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

I

Domnul Dumnezeul părinţilor noştri îndurat-u-s'a de lacrimile tale, ţara mea? Nu eşti îndestul re smerită, îndestul de chinuită, îndestul de sfâsiată? Văduvă de vitejii tăi, tu plângi cu părul smuls şi despletit pe mormintele lor, precum femeile se jelesc pe mormântul mut al soţilor lor.

II

Neamurile auziră ţipătul chinuirei tale; pământul se mişcă. Dumnezeu numai să nu-l fi auzit?... Răsbunătorul prevestit nu s'a născut oare?

III

Care e mai mândră decât tine între toate ţările semănate de Domnul pe pământ? Care alta se împodobeşte în zile de sărbătoare cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

IV

Verzi sunt dealurile tale; frumoase sunt pădurile şi dumbrăvile spânzurate pe coastele tale; limpede şi dulce e cerul tău; munţii tăi se 'nalţă trufaşi în văzduh; râurile, ca un brâu pestriţat, ocolesc câmpurile; noptile tale încântă auzul... Pentru ce zâmbetult ău e aşă de trist, mândra mea ţară?

V

Multe şi frumoase turme pasc văile; soarele milostiv înrodeşte brasda; mâna Domnului te-a împodobit ca p'o mireasă; livezile tale cele 'ntinse sunt smălţuite cu flori felurite şi belşugarea varsă avuţiile sale peste câmpii... O bogata mea ţară pentru ce gemi?

VI

Dunărea bătrână, biruită de părinţii tăi, îţi spală poalele şi-ţi aduce avuţii din ţinuturile de unde soarele răsare şi de un" de soarele apune; vulturul din văzduh cată la tine cu dragoste ca la pământul său de naştere; râurile cele frumoase şi spumegoase, păraele cele repezi şi sălbatece cântă neîncetat slava ta... O ţară jalnică pentru ce faţa ta e îmbrobodită?...

VII

Nu eşti frumoasă, nu eşti bogată? N'ai copii mulţi la număr, cari te iubesc? N'ai cartea de vitejie a trecutului şi viitorului înaintea ta?... Pentru ce curg lacrimile tale?...

VIII

Pentru ce tresari? Trupul tău se topeşte de slăbiciune şi inima-ţi se frământă cu iuţeală... Citit-ai oare în cartea ursitei?.. Aerul se mişcă turburat... vântul dogoreşte... Jngerul peirei ţi s'au arătat oare?... Nopţile tale suntr eci, visurile turburate ca marea bătută de furtună. Ce-ţi prevestesc?

IX

Priveşte dela miază-zi la miază-noapte popoarele ridicându-şi capul... Gândirea ivindu-se luminoasă pe d'asupra întunericului... gândirea ce zideşte şi credinţa ce dă viaţă... Lumea veche se prăvăleşte şi p'ale ei dărâmături Libertatea se înalţă!... Deşteaptă-te...

X

Mucenicii sângelui tău n'au zis oare: „Şi Domnul va scula pe unul dintre voi, care va aşeza pe urmaşii voştri iarăsi în libertatea şi puterea lor..." Uitat-ai sângelec e curge prin vinele copiilor tăi?... Mult erai mândră odinioară când, cu securea în mână cu căciula ţurcească pe creştet, tu strigai: Ura! în bătălii!... Peptul tău era tare ca de oţel; palosul se tocia pe dânsul... Soarele se 'ntuneca de norii de pulbere ce ridicau războinicii tăi...

XI

Poporul tău era îndrăznet ca vulturul, războinic şi trufaş ca taurul sălbatec... Rămasu-ţi-a oare numai umbra puterei şi aducerea aminte a vitejiei tale?

XII

Cum a slăbit pieptul tău de oţel! Mâna ta cea tare cade de oboseală... şi moleşirea a intrat în locaşul voinicilor!...

Drepturi și Datorii

Drepturile cetățenești

Fiecare cetățean, după cum se vede are dreptul de a se amesteca, de a-și spune cuvântul în treburile țării. Acestea se numesc drepturi cetățenești.

Am zis că fiecare cetățean trebue să-și spue cuvântul în treburile țării, să se amestece, adică în conducerea comunei în care trăiește, în conducerea județului din care face parte comuna lui, și în conducerea țării întregi.

Dar are să zică cineva: cum să mă amestec eu în treburile acestea? Pot să mă vâr în consiliul comunal, ori în consiliul județean, ori în Camera deputaților, ca să văd ce fac ei acolo, și să opresc o lege care nu ar fi bună?

La asta avem să răspundem: Da, poți face treaba asta.

Decât să ne înțelegem. -- Mă rog, ce este un consiliu comunal? Cine alege pe membrii din consiliul comunal? Consiliul comunal este un sfat alcătuit din câțiva oameni, aleși de toți oamenii dintr'o comună. Cu alte cuvinte, în loc ca toți oamenii dintr'o comună să se adune la un loc, ca să pue la cale interesele comunei, ceeace nu s'ar putea, ei însărcinează pe câțiva dintre dânșii cu treaba aceasta. Vrea să zică, cei câțiva consilieri comunali lucrează în locul celor câteva sute de locuitori din comună; consilierii aceștia sunt, cum am zice, vechilii locuitorilor, iar locuitorii sunt stăpâni. Și precum un vechil nu trebue să lucreze împotriva intereselor stăpânului, tot asemenea consilierii comunali nu trebue să lucreze împotriva intereselor comunei, adică a locuitorilor cari i-au ales. Și iarăș, precum un stăpân are dreptul să dea afară pe un vechil rău, tot așa și locuitorii dintr'o comună au dreptul să alunge un consiliu comunal rău.

Cum s'ar putea alunga un astfel de consiliu? Se înțelege că n'are să meargă nimeni cu ciomagul să-i ia pe goană, și lucrul se poate face foarte ușor: altădată locuitorii, să nu mai aleagă în consiliu pe acei cari se poartă rău.

Dacă locuitorii aleg pe consilierii comunali, și dacă pot să nu-i mai aleagă atunci când dau dovezi că nu merită cinstea asta, oare nu înseamnează că fiecare locuitor se poate amesteca în treburile comunei?

Tot așa vine treaba și cu consiliul județean, și cu Camera deputaților, că doar pe toți îi aleg locuitorii.

Dar peatru ca această privighere a locuitorilor asupra treburilor comunei, a județului și a țării, să poată avea un rost, trebue ca fiecare locuitor să-și dea seamă de puterea care o are el, și să se gândească pe cine alege.

Dar ia schimbe-se lucrurile: ia să știe fiecine că nu poate fi ales consilier comunal ori deputat, decât dacă va vrea poporul să-l aleagă, și atunci toți vor lucra spre binele poporului, căci nu vor avea a se teme nu de un ministru, dar nici de un guvern întreg, și de nimeni altul afară de Dumnezeu.

Și schimbarea lucrurilor acestora stă în mâinile poporului. Toate legile câte ne cârmuiesc, poruncesc să nu se amestece nici un slujbaș în alegeri, ba chiar legile pedepsesc pe slujbașii cari s'ar amesteca. Apoi, dacă poporul este liber să aleagă pe cine vrea, nu stă oare în mâna lui să aleagă numai pe aceia în cari ar avea el încredere că n'ar lucra niciodată împotriva intereselor lui?

Alcătuirea Legilor

Legile sunt alcătuite de aleșii poporului.

Ei sunt împuterniciții națiunei și se împart în: deputați și senatori. Adunarea deputaților se numește „Cameră", iar aceia a senatorilor „Senat". Cei aleși se mai numesc și parlamentari, de oarece, Camera și Senatul se numește parlament, și deci, acei cari le compun iau denumirea dela acest cuvânt. Fiindcă principala menire a Camerei și Senatului este aceia de face legile trebuitoare, ele se mai numesc și Corpuri legiuitoare.

Legile se chibzuesc de miniștri și se aduc în Cameră și Senat, unde se discută și se aprobă sau resping prin vot. Ele pot fi propuse spre aprobare și de către deputați sau senatori, și în acest caz, ele se numesc din inițativă parlamentară, adică în afară de guvern, ele fiind propuse din sânul parlamentului.

După ce o lege a fost votată de Cameră și Senat, trebuie semnată de M. S. Regele, care se spune că o sancționează. Fără această sancționare legea nu este aplicată. După sancționare, legea trebue adusă la cunoștința țărei, publicându-se în „Monitorul Oficial", adică în gazeta Statului.

Cele 3 putere

1) Corpurile legiuitoare fiindcă au îndatorirea și puterea de face legile țării, alcătuesc puterea legiuitoare.

2) Minițrii având supravegherea împlinirii poruncilor cuprinse în legi și executarea lor, formează puterea executivă.

3) Toate oficiile de judecată, dela cele mai mici, până la Curtea de Casație, având în sarcină pedepsirea călcătorilor de legi, alcătuesc la un loc puterea judecătorească.

M. S. Regele, însă, deasupra tuturor acestor puteri, întrunește în drepturile Sale, care se numesc prerogative, toate aceste trei puteri, ca șef al Statului.

Despre moștenire

Multe supărări, multe proces a uși multe cheltuieli zadarnice fac sătenii noștrii, numai din pricină că nu cunosc legea în privința moștenirilor. Unul cumpără un pământ dela cineva care, după lege, nu avea drept să-l moștenească, și prin urmare nici să-l vândă, și după câtva timp se pomenește cu un proces și pierde pământul.

Orice fel de avere are cineva, ori pământ, ori vite, ori bani, ori lucruri de gospodărie, orișice ar fi, se chiamă că este proprietatea aceluia. Proprietatea unui lucru poate să o capete cineva în mai multe feluri. Un pământ, de pildă, pot să-l cumpăr; pot să-l capăt dela cineva în dar, ori prin testament; poate să mi-l dea legea, cum ar fi, de pildă, când se face o șosea nouă și mi se lasă drumul cel vechiu care trecea pe pământul meu; mai pot dobândi un pământ dacă l-am stăpânit de 30 de ani, în anumite condiții; în sfârșit, pot dobândi un pământ prin moștenire.

Toată averea câtă se găsește la moartea unui părinte, se cuvine copiilor săi. Nevasta mortului, dacă are copii și dacă are averea ei deosebită, n'are nici un drept la moștenire. Dar dacă văduva n'are averea ei, atunci i se cuvine partea unui copil din venitul moștenirii. Avem să lămurim maceste lucruri mai pe larg; deocamdată să se știe că văduva care are copii, nu moștenește nimic din pământul bărbatului; iar când pe urma bărbatului nu rămân copii sau nepoți de copii, și chiar de-i rămân părinți sau frați, văduva ia o pătrime din averea mortului, chiar din pământul lui.

La moartea lui, un om poate să aibă testament, și poate să nu aibă. Dacă are testament, și-i făcut după lege, averea trebuie să se împartă cum e scris în testament. Dacă nu are testament, averea trebuie să se împartă deopotrivă între toți copiii, fete și băieți. Dacă o fată a fost înzestrată, ori dacă unui copil i-a făcut tată-său o danie, și fata și copilul trebuie să aducă și zestrea și dania înapoi, dacă partea lor ar fi mai mare decât părțile surorilor ori a fraților rămași. Și atunci împărțeala se face așa: se socotește cât ar face în bani toată averea, pământul, vitele și ori și ce, și se fac atâtea părți câți frați sunt. Să zicem așa că un om lasă patru copii, și patru fălci de pământ. S'ar cuveni fiecărui copil o falce. Dar pământul poate să nu fie peste tot la fel; o falce poate să fie de frunte, una de mijloc, una poate să fie pământ slab, iar una o tihăraie, ori pe prundul unei ape. Atunci ori se fac câte patru părți deopotrivă din fiecare falce ca să aibă fiecare copil pământ egal în întindere și de valoare egală, ori dacă un copil ia mai mult pământ de mâna întâia, celorlalți poate să li se împlinească lipsa în bani, ori în vite, ori în lucruri de gospodărie. In sfârșit, ori cum s'ar face împărțeala, dacă fiecare copil are o parte socotită în bani, împărțeala este bună, și acela nui copil astfel împărțit, nu are care ar cumpăra moștenirea ua se teme că ar putea să piardă pământul prin vreun proces.

Vrea să zică să fie bine lămurit că un copil nu poate să ia din moștenirea părintească mai mult decât alt copil. Dar părintele poate, prin testament, să lase unui copil, sau unora dintre copii mai mult decât altora. Nu poate, însă, nici el să facă orice fel de împărțeală ar vrea, ci iată cum: Dacă un părinte are un copil și n'are nepoți de copii, jumătate din averea lui trebuie să o lase copilului, și cu cealaltă jumătate poate să facă orice ar vrea, să o dea unui frate, unui copil străin, unui spital, ș. a. Dacă are doi copii, a treia parte din averea lui poate s'o lase unuia dintre copii, sau unui străin. Dacă are trei sau mai mulți copii, cu a patra parte din avere poate să facă orice ar vrea.

Până acum am vorbit în pilda că un om lasă la moartea lui copii, și prin copii trebuie să înțelegem și copiii copiilor mortului, adică pe nepoții lui, cari se socotesc ca și cum ar fi copiii mortului. Acuma să ne închipuim că moare un om care n'are copii (nici nepoți de fii), și să vedem cui se cuvine moștenirea. Dacă n'are nici frați, nici surori, și nici copii de ai acestora, îl moștenesc părinții. Dacă n'are părinți și are buni și de pe tată și de pe mamă, își împart moștenirea în părți egale. Dacă mortul are și părinți și frați (sau surori) ori chiar și nepoți de frați (sau de surori), atunci moștenirea se împarte în două părți egale, din care una se cuvine fraților ori nepoților, ca s'o împartă între dânșii, iar cealaltă jumătate se împarte deopotrivă între părinți. Dacă are numai tată, sau numai mamă, atunci frații ori nepoții iau trei sferturi din moștenire, și tata sau mama ia numai o parte.

Dacă un om are frați (sau surori) ori nepoți de frați, și n'are părinți, moștenirea se cuvine acestora; iar bunii, dacă ar trăi, nu au drept la moștenire.

Am spus că dacă o persoană lasă și părinți și frați (sau nepoți), moștenirea se împarte între dânșii. Se întâmplă, însă, ca persoana care moare să aibă frați și de pe tată și de pe mamă; atunci împărțeala moștenirii se face așa: dacă frații sunt dintr'o căsătorie, adică dacă sunt frați buni, și de pe tată și de pe mamă, atunci împart între dânșii deopotrivă; dacă sunt frați din mai multe căsătorii, partea fraților se împarte în două părți egale; o parte o iau frații de pe tată, și alta frații de pe mamă.

Să zicem acuma așa că Ion fiind văduv și având un copil, Ilie, dela nevasta întâia, s'a însurat cu văduva Ioana, care avea o fată Ilinca dela bărbatul dintâi, și amândoi au făcut doi copii, Petru și Pavel. Pe urmă Ion și Ioana au murit. Iacă patru frați: Ilie este frate de pe tată cu Petru și cu Pavel, iar Ilinca este cu dânșii soră de pe mamă. Moare și Petru, fără să lase copii, și moștenirea lui trebuie să se împartă între frați. Să zicem că lasă șease mii de lei moștenire. Atunci dacă moștenirea s'ar împărți în trei părți s'ar veni lui Ilie, Ilincăi și lui Pavel câte două mii de lei; dar fiindcă Pavel este frate bun cu mortul Petre, l ia jumătate din moștenire, adică 3000 de lei, și 3000 iau ceilalți doi, adică Ilie 1500 și Ilinca iar 1500.

Dacă un om nu are rude care să-l moștenească, adică nu are nici copii, nici frați, nici părinți sau buni, moștenirea lui trece la soțul în viață, dacă nu s'au despărțit.

Copiii din flori moștenesc pe mama lor, și pe neamurile mamei lor, ca și copiii legitimi, iar mama unui copil din flori și neamurile ei moștenesc pe acest copil.

Aceasta este rânduiala moștenirilor.

Când cineva vrea să cumpere un pământ, să cerceteze mai întâiu spița neamului vânzătorului, să vadă de unde și cum i-a venit pământul, și dacă se va încredința că i s'a cuvenit dup ălege, așa cum am arătat mai sus, să-l cumpere; altfel să-și păstreze banii în pungă.

(După Gerovei).

Credinţă şi Morală

BISERICA

Mare şi minunat lucru este credinţa în Dumnezeu!

Chiar omul cel mai lipsăt de suflet şi rătăcit cu totul din căile Domnului, când e încolţit de necazuri, se trezeşte, fără să-şi dea seama, zicând: „Ajută-mă Doamne! Scapă-mă, Doamne, din nevoie!"

Omul credincios, foarte deseori, simte trebuinţă, a se departa de grijurile vieţii şi dând uitării, o clipă, nevoile zilnice — să-şi îndrepte toate gândurile, tot sufletul, spre Cel Atotputernic.

Creştinul adevărat nu poate găsi nicăieri un colţ mai liniştit spre a se ruga lui Dumnezeu, ca locaşul sfinţit al bisericii. Toţi cei adunaţi în locaşul Domnului: îngenunchează, se închină, se roagă, sărută sfintele icoane, fără a se simţi stânjeniţi de tovărăşia celorlalţi creştini. La uşa bisericii, chiar cel mai trufaş suflet simte nevoia de a se desbrăca de haina leşartei mândrii lumeşti.

Singurul colţ pământesc, unde, într'adevăr, domneşte egalitatea pentru toţi credincioşii este biserica.

Dumnezeu fiind pretutindeni, ne putem ruga Lui orişiunde ne-am găsi. Insă, liniştea de care avem nevoie spre a ne putea ruga desbrăcaţi de orice gânduri lumeşti, n'o putem afla decât numai în biserică. Tot în biserică se adună creştinii, la anumite zile, spre a prăznui amintirea dumnezeeştilor întâmplări din viaţa pământească a Mântuitorului Christos, precum şi amintirea martirilor cari şi-au dat viaţa pentru răspândirea Sfintelor Sale Invăţături.

Iată pentru ce, fiecare sătişor, fiecare colţ de târg, îşi are biserica sa! Iată pentruce, oamenii cari simt trebuinţă să-şi apropie sufletul de Dumnezeu, se duc duminecile şi sărbătorile la biserică!

Omul lipsit de încredere în Dumnezeu, trăieşte ca un nenorocit. Veşnic e ros de scârbă şi de nemulţumire. Toate le vede sucite, toate le judecă numai cu răutate. Sufletul lui e muncit neîncetat de îndoială. Trăieşte o viaţă întreagă într'un veşnic sbucium. Când e aproape să-şi dea sfârşitul, îngrozit de trecutul lui nemernic, strigă cu desnădejde numele Celui Atotputernic, rugându-se să-i ierte greşalele săvârşite în viaţă.

Să n'aşteptăm sfârşitul vieţii noastre spre a ne apropia de Dumnezeu. Ficeare clipă liberă s'o folosim îndreptându-ne cugetul spre El. Când împrejurările ne îngădue, să mergem voioşi la biserică, spre a ne ruga Lui împreună cu ceilalţi credincioşi. Toţi creştinii, la olaltă, alcătuim biserica Domnului, biserica lui Christos. Pentru aceea, locaşurile noastre de rugăciuni poartă numele de biserici, adică locaşuri de adunare a celor ce cred în Christos.

Cine nu iubeşte biserica, urăşte pe Dumnezeu!

(Cartea omului matur I. P. Bejenaru).

CITITI ŞI RASPANDITI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI", ce trăieşte numai prin Voi şi pentru Voi.

Feriti-vă de a lua pe nedrept

Odată un călugăr cică trecea printr'o pădure. In drumul său dete peste o ladă plină cu aur. Cum vede călugărul nostru comoara asta o ia la fugă şi nici măcar înapoi nu se mai uita. Că ce îşi zise el? Asta-i ispită, asta-i lucru Necuratului! Cum fuge el aşa numai iată că se întâlneşte cu patru hoţi:

— Stai părinte, ce fugi, cine te goneşte?

— Moartea, fiilor, moartea am văzut-o într'o ladă.

— Ce moarte, părinte, ce ladă spui, îl întrebară hoţii minunându-se?

— Da, da, fiilor, am văzut-o într'o ladă cu ochii mei.

— Hai şi ni-i arată-o şi nouă ziseră hoţii. Şi călugărul cu vai nevoe, mai mult de frică decât de plăcere, se întoarse şi le arătă comoara.

Hoţii cum o văzură îşi ziseră:

— Vra să zică asta era moartea călugărului! Du-te părinte şi-ţi caută de treabă!

Călugărul se duse şi lăsă pe hoţi lângă comoară ceia.

Stăteau hoţii şi se minunau, lângă comoară şi'n gândurile lor chiteau fiecare, cum ar face să pună mâna pe dânsa şi să nu mai fie nevoit să o mai împartă cu altul.

Şi hotărâră să mănânce întâi şi apoi să împartă comoara. De aceia duc doi să aducă de ale mâncărei; iar 2 stau să o păzească.

Pe drum, când cei doi se duceau să cumpere bucate se sfătuiră să cumpere otravă să otrăvească bucatele, ca mâncând cei doi să moară şi astfel să se scape de dânşii. Şi aşa şi făcură.

Cei ce rămaseră de pază şi ei se sfătuiră să-i omoare pe cei doi când vor veni cu bucatele, ca astfel să rămână numai ei stăpâni pe comoară.

N'apucară cei doi să se apropie bine cu bucatele de dânşii, că ei (bang! îi şi împuşcară. După asta s'au pus să mănânce din ce le aduseră ei. Cum au mâncat au şi murit.

Petru Gh. Savin

Creşterea în familie

Adevăratul învăţător şi educator al neamului omenesc este însă *Isus Christos*, Mântuitorul nostru. Intreaga lui viaţă de pe pământ e o pildă neajunsă pentru copii ca şi pentru părinţi şi ceilalţi educatori.

Căsătoria, temelia vieţii morale şi a educaţiunii, o scoate din formele seci şi care să fie o legătura sfinţită de iubire şi roadele ei. El învaţă: „Adevăr zic vouă, celce priveşte o femeie cu gând necurat, a săvârşit preacurvie cu ea însuşi în sufletul său". Iar despre căsătoriţi zice: „Bărbatul îşi va lăsa pe tatăl său şi pe mama sa şi va ţinea cu femeia sa cei doi vor fi un trup". Femeia să nu se despartă de bărbat, acesta să nu-şi părăsească femeia. Bărbatul să nu fie stăpânul, ci ocrotitorul femeii şi al copiilor săi, iar femeia să fie prietena şi tovarăşa bărbatului. „Bărbaţi, iubiţi femeile voastre, precum Christos a iubit pe oameni şi s'a jertfit pentru ei. Peste tot, căsătoria e o icoană a raportului, în care se află Christos cu comunitatea credincioşilor lui.

Pentru *copii*, cari îi sunt atât de dragi, cere cea mai mare îngrijire şi stimă. „Adevăr grăesc vouă, celce nu primeşte împărăţia cerului ca un copil nu va întra în ea". „Celce primeşte un copil în numele meu, pe mine mă primeşte; celce supără pe unul din aceşti micuţi, cari cred în mine, mai vrednic ar fi să i-se lege de gât o peatră de moară şi să fie aruncat în mare, unde e mai adâncă". „Grijiţi, să nu dispreţuiţi pe careva din aceşti copii, căci le spun: îngerii lor din cer văd totdeauna faţa tatălui meu din cer".

Raportul dintre părinţi şi copii trebue să fie o icoană a raportului dintre D-zeu şi oameni. Pentru aceea numai *iubirea* poate fi legătura, care să-i împreuneze, cu atât mai vârtos, că copiii sunt un dar dela D-zeu. Părinţii trebue să se îngrijească de bunăstarea trupească şi sufletească a copiilor, dar să nu uite, că viaţa sufletească e peste cea trupească. „Căci ce-i foloseşte omului de va câştiga lumea întreagă şi sufletuul său va păgubi? Sau ce poate omul, ca să-şi răscumpere sufletul?"

Părinţii vor pedepsi neascultarea copilului, dar conduşi fiind de înţelepciunea lui D-zeu. In mustrările şi pedepsele tatălui, copilul trebue să vadă dragostea părintească. Mustrarea să ţintească într' acolo, ca binele, pe care-l urmăreşte părintele, să nu devină o obişnuinţă pe dinafară, ci să crească de-sine din comoara unui suflet bun. Mustrarea izvorâtă din iubire deschide părinţilor uşa sufletului copilului. „Părinţi, nu amăriţi copiii vostri, ca să nu devină sperioşi!" Inainte de toate, părinţii să fie pentru copii totdeauna pildă vie de fapte bune, de iubire, credinţă şi curăţenie sufletească, precum şi Christos a fost şi este pentru noi.

Copiii să arate respect şi ascultare părinţilor lor, ca să fie bineplăcuţi lui D-zeu. Motivele să nu fie teama de pedeapsă, nici siretenia, ci frica Domnului şi dragostea lor. „Copii, ascultati pe părinţii vostri în Domnul, pentrucă aşa se cuvine. Cinsteşte pe tatăltău şi pe mamata; aceasta e cea dintâiu poruncă".

—— V. L.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Intemeierea Munteniei şi a Moldovei

de Victor Lazăr.

III

Intemeierea Moldovei apare, după documente, mai lămurită decât a Munteniei. Aceasta se explică prin faptul că, despre ea grăesc mai lămurit nu numai documentele ungureşti, dar şi cronicile moldoveneşti, cari s'au scris mai curând decât cele din Muntenia.

Despre Moldova dinainte de descălecare se ştie că era locuită la câmpie de Slavi, cum se vede şi din mulţimea numelor slave rămase. Aceşti Slavi erau din seminţia Ucrainienilor sau Rutenilor şi au stat mult timp sub stăpânirea Pecenegilor, Cumanilor şi Tătarilor, cari trăiau din exploatarea lor. Românii din acele timpuri nu coborâseră — nu descălecaseră — încă spre câmpie adăpostindu-se în munţii de păsărit ai Transilvaniei, unde fuseseră aduşi peste ei Săcui. Intre anii 1211 şi 1225, cavalerii teutoni (nemţi) aduşi de Andreiu II, regele Ungariei, în Ţara Bârsii, trec Carpaţii şi ocupă un ţinut mai mare din Cumania, cum se numia atunci Moldova. Ei construesc şi o cetate puternică pe un deal în judeţul numit până în ziua de azi al Neamţului. Aceşti cavaleri, răsvrătindu-se împotriva regelui Ungariei, au trebuit să părăsească acest ţinut.

O încercare de colonizare nemţească s'a mai făcut şi în alt chip. O parte din aşa numiţii Saşi colonizaţi în Transilvania s'au aşezat în colţul de miază noapte-răsărit al ei, adecă în ţinutul Bistriţei. Incepând să crească legăturile comerciale dinspre „Tătărime", Saşii au trecut munţii în Moldova de mai târziu şi au întemeiat oraşul Baia, numit şi Molda, care a fost apoi scurt timp şi capitala ţării.

Dar nici Pecenegii, nici Cumanii, şi şi mai puţin Tătarii nu au putut să rămână stăpâni pe această parte răsăriteană a vechei noastre Dacii. Românii încep să descalece în număr tot mai mare şi pe coastele răsăritene ale Carpaţilor ducând cu ei vechea lor organizare în voivodate şi cneziate. De dinainte încă de înfiinţarea principatului Moldovei se amintesc ţinuturile libere ale Câmpulungului (cel moldovenesc, nu muntenesc), al Tighecinlui şi al Vrancei, acest ţinând câtva timp de Muntenia. Aceste ţinuturi, mici republici, şi-au păstrat până târziu o parte din drepturile lor deosebite.

Faptul, că Românii de pe teritoriul stăpânit de regii Ungariei, au coborât de pe coastele munţilor şi în afară de cetatea Ardealului, i-a făcut pe acei regi să se creadă stăpâni şi pe principatul Moldovei. De aceea încă dela începutul acestuia vedem pe Români ajungând în conflict cu regii Ungariei.

In partea de nord a Moldovei descălecase voevodul maramurăşan Dragoş, care alungase de acolo pe Tătari. Cu el împreună s'au aşezat şi o altă mulţime de Români veniţi tot din Maramureş şi întâlnind şi în partea aceasta a Moldovei destui alţi Români descălecaţi de mai de mult.

In Maramureş era pe timpul lui Sasul voevodul român Bogdan, bogat în moşii şi cu multă cinste la Români. Rege al Ungariei era pe timpul acela Ludovic I, care dorind să răspândească cât mai mult legea romano-catolică şi să surpe cât mai mult autonomia Românilor a început nu numai să nobiliteze pe mulţi cnezi români şi să-i scoată de sub autoritatea voevodului lor român, ci să aducă şi mulţi venetici în Maramureş şi judeţele vecine, cari toţi erau scutiţi de ascultarea voevodului român. Bogdan ajungând în neînţelegere şi cu un alt credincios al regelui, şi-a pierdut titlul de voevod al Maramureşului, care fu dat fratelui său Iuga. Atunci Bogdan trecu munţii în Moldova, bătu pe urmaşul lui Dragoş şi se înstăpâni el ca voevod neatârnător de regele Ungariei. A trimis Ludovic armate contra lui Bogdan, chiar şi rudeniile ui Dragoş luptară cu mult foc, ca să-şi reocupe Moldova şi moşiile de-acolo, — toate au fost în zadar, căci Moldovenii au ştiut să-şi păstreze independenţa faţă de Ungaria. Regele a declarat pe Bogdan necredincios, i-a luat toate moşiile, pe cari le avea în Maramureş, şi le-a dat lui Balcu (Baliţă) şi fraţilor acestuia, cari şi le perduseră pe ale lor în Moldova. Pe când însă urmaşii lui Bogdan măriră ţara pentru întărirea neamului românesc, urmaşii lui Balcu ascultând de îndemnul lui Ludovic se făcură romano-catolici şi se maghiarizară.

Bogdan Maramureşeanul este deci întemeetorul Moldovei independente, de aceea şi vedem această ţară numindu-se într'o vreme Bogdania.

Se 'nţelege, că şi despre întemeierea Moldovei s'au format tot felul de legende. Cea mai cunoscută e aceea în care se arată cum Dragoş a plecat la vânătoare şi întâlnind un zimbru sau bour, un soiu de bivoli cu coamă, de cari nu se mai găseso acum în munţii noştri, s'a luat după el până într'o vale frumoasă di nMoldova. Plăcându-i ţara, a hotărât să rămână acolo împreună cu tovarăşii lui, mai ales că poporul de acolo era tot românesc. Numărul legendelor împreună cu întemeierea Moldovei e mare la poporul românese din partea de miazănoapte a acestei ţări (în Bucovina) şi sâmburele lor a trecut şi în cronicile moldoveneşti.

——

Plugărie şi Gospodărie

Ce trebue pentru grădina de legume

Alegerea locului pentru grădina de legume. Cel ce voieşte să cultive legume, trebue să chibzuiască mai întâi dacă locul, pe care-l are la îndemână, se potriveşte pentru scopul ce urmăreşte; căci, ştiut este că legumele sunt mai plăpânde decât grâul şi porumbul, că cer îngrijiri mai deaproape decât acestea şi că, prin urmare, nu se pot cultiva decât în anumite locuri, unde să fie întrunite toate cerinţele, neapărat trebuincioase creşterii lor.

Cerinţele de căpetenie, de cari trebue să ţinem seamă când voim să cultivăm legume, sunt următoarele:

Apa. Ştiind că mai toate legumele cer multă apă în timpul creşterii, mai cu seamă în verile secetoase, vom căuta a le cultiva în apropierea unei ape curgătoare sau stătătoare, de unde să putem lua apă prin şanţuri sau prin orice alt mijloc mai lesnicios.

Pentru puţinele legume, ce fiecare poate să şi le cultive în grădiniţa de lângă casă, este de ajuns o fântână, din care să se scoată apa în vase mari, spre a se aerisi înainte de a uda legumele cu ea.

Pământul. Legumele nu se fac decât în pământ bun; în pământ rău, oricât de mult s'ar uda, dau roade slabe. Cel mai bun pământ pentru legume se găseşte pe locurile joase şi drepte şi prin luncile de pe marginea apelor, unde stratul de deasupra este format prin depunerea pământului spălat de pe dealuri şi cărat în vale de apele de ploaie.

Cum însă nu totdeauna putem avea la îndemână un astfel de pământ, vom căuta totuş de a cultiva legumele într'un pământ tare, uscat, ori cleios, oricât ne-am sili să-l îmbunătăţim cu îngrăşăminte, nu vom reuşi a produce legume aşa de bune ca într'un pământ, care de felul lui este bun. Orice pământ însă, oricât de bun ar fi, tot are nevoie de îngrăşăminte, după doi ani de cultură.

Locul. Ţinând seamă de faptul că legumele trebuesc udate şi că nu cresc bine decât în pământ bun, care, după cum am spus mai sus, se găseşte prin locurile joase, vom căuta a aşeza grădina pe un loc şes, sau prea puţin povârnit spre miazăzi ori răsărit. Pe un astfel de loc, legumele se pot uda cu înlesnire şi apa de ploaie străbate în pământ, în loc să se scurgă cu repeziciune în vale, cum se întâmplă în locurile deluroase. Cele mai multe legume au trebuinţă de multă căldură, de aceea, locurile povârnite spre miazăzi, sunt cele mai bune, fiindcă se încălzesc iute primăvara. Şi locurile povârnite spre răsărit îşi au partea lor bună, căci soarele de dimineaţă face mult bine legumelor; însă dacă nu sunt adăpostite de vânt, suferd de răceala nopţilor de primăvară, şi sufer cu atât mai mult cu cât razele soarelui de dimineaţă cad mai de-adreptul pe ele. Pentru o grădină de întindere potrivită, vom căuta un loc adăpostit de jur împrejur, aşezat în faţa soarelui şi nu departe de casă, de oarece legumele trebuie să fie mereu sub ochiul celui ce le cultivă.

Împrejmuirea. Pentru a feri legumele de stricăciuni, din partea oamenilor şi a vitelor, precum şi pentru a le adăposti de vânturi, vom împrejmui grădina cu un gard înalt de nuele, de mărăcini, ori cu uluci de scânduri sau şi mai bine cu un gard viu, făcut din puieţi de carpin, sânger, păducel, porumbar ori de păr pădureţ, cari se găsesc prin păduri. Cel mai bun gard viu se face din glădiţă cu ghimpi, însă se formează şi se întreţine cu anevoinţă. Orice gard viu trebue tuns în fiecare an, spre a nu-l lăsa să se întindă prea mult în lături şi să nu crească prea înalt.

Lucrarea pământului.

Desfundarea. După ce s'a închis locul cu gard sau cel puţin cu un şanţ adânc, se începe desfundarea, adică săparea pământului, la adâncime de cel puţin 2—3 casmale. Această lucrare se poate face în orice timp al anului, dacă locul este liber şi dacă avem mijloace; de regulă însă, se face toamna, după ce s'a muiat pământul de ploi şi după ce s'au isprăvit toate celelalte lucrări ale câmpului.

Dacă iarna e moinoasă şi pământul nu îngheaţă prea tare, lucrarea de desfundare poate urma fără întrerupere până primăvara. Tot locul ce este de desfundat se împarte în fâşii de câte 6, 9, 12 sau 15 metri lăţime, după numărul lucrătorilor ce avem, socotind unul la 3 metri. La capătul primei fâşii, se sapă un şanţ adânc de 2 casmale şi lat de 1 metru; pământul scos se cară cu roaba la celalt capăt al fâşiei şi se pune grămadă mai deoparte. Se urmează cu desfundarea, săpându-se un al doilea şanţ, de aceeaş adâncime şi lăţime, şi pământul din el se aruncă în şanţul din faţă. Urmăm astfel până la celalt capăt al fâşiei, unde şanţul din urmă, îl umplem cu pământul cărat acolo dela primul şanţ.

Tot astfel se desfundă şi celelalte fâşii de loc, şi când toată lucrarea e gata, se îndreptează pământul, trăgându-l cu sapa din părţile ridicate în părţile mai jos.

In timpul desfundării se curăţă pământul de piatră, de rădăcini şi mai cu seamă de pir dacă se găseşte.

Lucrarea de desfundare este neapărat trebuincioasă numai când pământul nu a fost lucrat niciodată cum trebue să se lucreze, de pildă pentru cartofi ori porumb; dar dacă mai înainte s'au cultivat pe loc astfel de plante prăşitoare, atunci este deajuns o săpătură adâncă sau o arătură bună.

Maşinele în agricultură

Invenţiunile pe care omenirea le tot face mereu au adus şi în plugărie o mulţime de unelte şi maşini care mai înainte nici nu se închipuiau cu mintea. Prin aceste acum s'a ajuns ca să se facă cu mult mai lesne şi mai folositor toate muncile câmpului, începând dela arat, — care se poate acum face fără animale şi numai cu maşina, — şi până la treerat şi vânturat, totul se poate face aproape fără mâna omenească şi puterea animalelor, sunt toţ mai mult înlocuite.

Oamenii mai înainte au privit cu neîncredere şi chiar cu mânie asemenea invenţiuni. Ei se temeau că în felul acesta ei vor fi îndepărtaţi dela câştigul ce şi-l făceau pe moşiile boereşti prin muncile câmpului. Acum însă, când prin buna lege a împroprietărirei tot plugurul îşi are pământul său, teama aceasta nu trebue să mai fie, mai ales că de acum el singur are nevoe de aceste maşini, căci, toţi aproape fiind cu pământul lor, nu se mai găsesc uşor lucrători.

Dar singurul rău, este că aceste maşini costă multe parale şi sătenii, abia împroprietăriţi şi cu pământuri mici, nu au de unde să plătească multe parale. De aceea însă, trebuie ca toţi din cuprinsul unui sat să se întovărăşească, în obştii, şi să cumpere maşinele trebuitoare, cu care, rând pe rând, să-şi facă cu toţii lucrul plugăriei.

In felul acesta s'ar lucra pământurile tot aşa de bine acum când sunt trecute în stăpânirea sătenilor, ca şi atunci când erau în stăpânirea câtorva bogătaşi numai.

Ingrijirea laptelui

Laptele este unul din alimentele cele mai bune pentru om şi mai ales pentru copil. Din cauză că în lapte se găsesc multe substanţe hrănitoare, el, ca şi oulele, nu trebue să lipsească de pe masa locuitorilor dela ţară.

Laptele se mistue foarte uşor şi din această cauză, pentru copii, pentru bătrâni, ca şi pentru oamenii bolnavi, el formează cea mai bună mâncare.

Omul mănâncă laptele sau aşa cum se găseşte sau transformat în unt, brânză, iaurt, etc. Pentru ca laptele să aibă toate aceste însuşiri trebue să fie bun, şi nu este bun decât atunci când nu şi-a schimbat de loc nici gustul, nici mirosul.

Pentru ţăranul nostru laptele se socoteşte ca cel mai bun aliment, mai ales că el nu mănâncă carne decât foarte rar.

Vacile cari pasc vara pe păşuni cu ierburi bune, ca şi acelea cari sunt bine hrănite în timpul iernii, dau cel mai bun lapte.

Vacile hrănite mai mult cu borhoturi, deşi dau lapte mai mult, el nu este aşa de bun, mai ales când borhoturile nu sunt atât de proaspete.

Toate elementele aflate în lapte sunt nu se poate mai hrănitoare, mai uşor mistuite: de aci reiese marea valoare hrănitoare a acestui aliment.

Nu numai laptele propriu zis constitue o hrană foarte bună pentru om, ci şi celelalte produse ale laptelui, ca untul, brânza, iaurtul.

Untul este substanţa grasă a laptelui; cu cât un lapte este mai bogat în unt, cu atât puterea lui hrănitoare este mai mare.

Untul are o coloare mai galbenă sau mai puţin galbenă, după soiul vacii şi mai ales după felul hranii, un miros şi un gust foarte plăcut. Calităţile untului depind şi de modul cum s'a preparat, cât şi de curăţenia vaselor în cari s'a muls laptele.

Untul este unul din alimentele cele mai hrănitoare.

Brânza. Din lapte se fac o sumedenie de brânzeturi, unele mai bune decât altele.

Brânza, când este bine fabricată, când se păstrează bine, când nu este de loc stricată, formează unul din cele mai bune alimente.

Iaurtul. Laptele închegat şi fermentat formează astăzi o hrană foarte căutată de om. Prin faptul că se mistue repede, constitue, pentru omul sănătos ca şi pentru omul bolnav, o hrană nu se poate mai bună.

Laptele, ca şi derivatele sale, spre a avea o înrâurire bună asupra sănătăţii omului, trebue să fie curat, proaspăt, fără nici o stricăciune şi să nu fie luat dela animale bolnave. Căci prin lapte omul şi mai ales copilul poate lua o multime de boale.

Laptele vacilor ofticoase, — mai ales când oftica este pe uger — este foarte periculos, mai cu seamă pentru copii şi în cazul când se mănâncă crud. Fiert şi încă bine fiert nu este aşa de periculos.

Laptele vacilor bolnave de febră aftoasă — mai cu seamă când boala este pe uger — nu trebue să-l bem nefiert, căci îmbolnăveşte mai ales copiii; un asemenea lapte ne va fierbe.

Prin lapte se poate lua dela om la om febra tifoidă, tifosul, mai ales când oamenii cari mulg vacile au fost bolnavi de tifos.

Prin lapte se poate lua o mulţime de boale cum sunt: difteria, anghina, scarlatina, etc.

Laptele este un lichid organic produs de uger. Se numeşte organic, pentru că este produs de organism. Toate animalele de sex femenin produc, după naştere, laptele cu care se hrăneşte noua fiinţă venită pe lume. Şi femeia, şi iapa, şi vaca, şi capra, şi scroafa etc., dau lapte.

Ugerul sau glanda mamară formează laptele pe socoteala sângelui: cu cât acest uger, după cum vom vedea mai departe, este mai mare, cu cât el va avea însuşiri mai bune, cu atât va produce mai mult lapte.

Caracterele laptelui sunt următoarele: are o coloare albă, cu o nuanţă gălbuie sau albăstruie, după cum conţine o mai mare sau o mai mică cantitate de unt. Laptele cu o coloare mai galbenă, fiind mai unturos, este mai hrănitor.

Gustul laptelui este dulceag, căci el conţine puţin zahăr, numit zahăr de lapte — lactoză. Mirosul său este plăcut.

Laptele este mai greu ca apa.

In lapte se găseşte apă 83—90 la sută. Cantitatea de apă aflată în lapte este mai mare sau mai mică, după cum hrana vacii este mai apoasă sau mai puţin apoasă. Laptele vacilor cari merg la păşune este mai apos decât al vacilor cari se hrănesc în văcărie cu o hrană nu aşa de apoasă.

In lapte se mai găseşte o substanţă foarte hrănitoare numită cazeină, din care se formează brânza.

Substanţa cea mai de seamă a laptelui este untul, care formează nişte mici globuleţe.

Cantitatea de unt din lapte nu este întotdeauna aceeaş, ca poate fi dela 2,5 la sută la 6.7 la sută. Soiul vacii are o mare înrâurire asupra cantităţii untului, vacile noastre româneşti au un lapte unturos.

In lapte se mai găseşte şi zahăr, cum şi diferite săruri, cari sunt foarte trebuitoare animalului tânăr ca şi copilului, căci întăresc oasele.

Sunt mai multe cauze cari pot schimba modul de a fi al laptelui. Cantitatea de unt este mai mică la începutul mulsorii şi este foarte mare către sfârşitul ei.

Munca animalului micşorează cantitatea de unt din lapte. Vacile cari umblă după tauri, dau, în acest timp, o cantitate mai mică de lapte. Laptele unor asemena vaci are un miros particular şi nu se poate păstra aşa de bine.

Laptele se mănâncă de om, crud şi fiert. Laptele crud este mai hrănitor ca cel fiert. Cum însă acest lapte crud poate fi periculos pentru om, este mult mai bine ca să-l fierbem.

N. Filip

Snoave, Glume și Povești

La opaiț

Apoi... măi taică, dacă știam că aveți opaiț, poate că nu veneam, că nu tu nalangâte, nu tu ghismâne, nu tu ghislomcle... și nici măcar... tutun, de cari-i plac moșului... Nimic, nimic!...

Așà-dară cine m'a chemat, â știut el la ce m'a chemat... Dar lasă... oiu dà eu odată peste vr'o clacă unde sinia să steà încărcată cu de toate... Atunci las' pe mine...

Și, cum

Pământul e rece
Și dorul se trece;

Pân' na' apucà să-mi pună capac, hài, să mă țineți minte, că... poate ca màine veți zice:

A trecut prin lume
Flecăind la glume...

...Și cum ziceți? Pe-astă seară multe-multe... ori puține și bune?

— Ba cât de multe și bune...

— Atunci treacă-meargă peste douăzeci tot dela mine; dar eu nu vreau să-mi frănceănese cura degeaba... Ci toți fiți o ureche și luați bine seama... Cine poate ține minte mai bine?...

— Eu!

— Atunci zi după mine repede și pe nerăsuflate:

1.—Un Sas arà
O șușà rà;
Soc aveà,
Soc ardeà,
C'alte lemne nu aveà!

2.—Tigvă țițirigă.
Uteuroiu cutcuvă tivgă.

3.—Ăst mânz mic,
Mic mânz mai fuse!

4.—Of, ce porc gras!
Aveau-ar sare, sără-l'ar!

5.—Șoricel șerpulet,
Seade 'n vârf de rugulet;
Rug rupe, rug rumegă,
Rumegătură de rug înghite.

6.— Pitcoace, pitcorepopici-
[toare;
S'a despicorocopopicit pitcoro-
[popicitoarea.

7.—An aram,
Soc ardeam
Și-o șea rea, pe-un cal aveam.

8.—Putină, cin' te-a cuțitoit?
—Cuțitoaia m'a cuțitoit!

9.—Un porc negru mort în
[pârte,
Pârtea pute-a porc pârlit.

10.—Mă suii în vârful inurilor,
Văzui vârful puturilor.

11.—Un băț bun de alun,
Bun băț, bun de alun fuse!

12.—S'a desepiscopit Episcopul,
Nu mai este Episcop!

13.—Cinci fulgi înfuninginați.

14.—Ceapă albă cepătură, Pritoc de pritocitură.

15.—Stârc stârciogat, De ce te-ai stârciogățit?
— Pește n'am găsit, De-aia m'am stârciogățit!

16.—Ulcelușă — lușă, Răsbucă-e țlușă,
Făcută carațapaschiță.

Iar pe — altă dată, și puține, și bune!...

Insemnare.

Astor producte, noi le zicem mai des „frământări" de limbă. Șocariciu, Ialomița, în Faur, 1917.

N. I. Dumitrașcu.

Țiganul la vânătoare.

Mai mulți vânători erau strânși la un loc și-și povesteau întâmplările lor vânătorești. Printre ei era și un țigan care se pretindea că e și el vânător. Spuseră toți câte ceva și veni și rândul țiganului.

— Sa vedeți, începu țiganul, cum am doborât eu odata la pamânt, șapte lupi d'ai mai mari: Ma dussesem dupa vânat. Hacolo, numa' ce-mi isse hun lup înainte. Pui harma la ochi, fac: baang!... și lupul cade jos. Mai merg ce mai merg... haltul! Pui harma la ochi, fac: baang! și lupul cade jos!... Mai merg ce mai merg... hânca un urs (țiganul uitase că vorbește de lupi!) Pui pușca la ochi, fac: baang!... și heșurili cade jos!... Mai merg ce mai merg.. haltul. Pui harma la ochi (da' un român n'are de lucru și-i spune la ureche: „Să nu-l mai omori și p'ăsta țigane că te-a luat mama dracului!")

Da' țiganul de colo: — „Și cum spui: Pui harma la ochi, fac bang! și... nu mai cade jos!..."

I. Nicolescu-Poenele

GHICITORI.

Sunt înnaltă și spoită;
Când urâtă, când iubită.
Vara nu vor să mă vază
Iarna, toți mă 'mbrățișează.
(aboS)

Eu sunt ager vnător,
Dar vânez numai din shor:
Iau pe soareci din pământ
Și mă 'nalț cu ei în vânt;
Iau și mierb la din răzoare
De mă 'nalț cu ea la soare.
Pasare cu fulgi pestriți,
Numele să mi-l ghiciți.
(lumioȘ)

STRIGĂTURI LA JOC.

Joacă, măi, și nu te face;
Ori dă-mi-o pe mândra 'ncoace

* * *

Vai de mine, n'am opinci;
Dar mândruțe am vre-o cinci!

* * *

Tot pe loc, pe loc
Să răsară busoioc.

* * *

Hora-i mare
Flăcă i n'are
C'au murit de gălbenare.

Să te văd de te-ai culcat.

Intr'un sat de mult se zice
Că 'ntr'o casă locuia
Un țigan șiret din fire
Ce nici când nu se spăria
Și de-aceea chiar și vara
Cu ferestrele deschise
Noaptea 'nroșă tot dormia...

Ei... și-odată se întâmplă
Că țiganul cum dormia
Pe un pat de scânduri goale
Ca un domn pe catifea
Iată că la miez de noapte
Se trezește ca trăsnit...
Și zărește cum se suie
Pe fereastr'un hoț grăbit...

„Aoleo!... îi dă țiganul
Mămulică, ce te sui
Prin fereastră înlăuntru
Stăi ca ușa să-ți descui"...

„Nu-i nevoie, dormi în pace
— Îi dă hoțul supărat —
E târziu și-am vrut mă crede
Să te văd de te-ai culcat!"...

Cernăuți, 1921.

Orest Horia Pașcanu

Pustnicul și Rachiul

Odată, un om se duse la un pustnic să se spovedească, care trăia departe de lume din tinere zile.

Și omul că să nu se ducă cu mâna goală luă cu el și o sticlă de rachiu, să-l cinstească pe pusnic.

Se duce. Se mărtărisește pustnicului, și acesta dându-i deslegare, omul crezu că e bine să-l cinstească și-i dădu șipul.

— Ia părinte, călugăre, trage un gât.

Pustnicul se uită când la el când la șip.

— Da ce-i aici?

— Ce să fie, — rachiu!

— Da ce-i aceia? întreabă nedumerit pustnicul.

— Gustă și-i vedea!

Gustă călugărul, și întinzând repede sticla omului începu a scuipa și a se văicări și a se tăvăli pe jos, de credeai că și moare.

— Păi bine, fiule, ce ț-am făcut eu să mă otrăvești, zise în cele di nurmă călugărul către om?

— Vai de mine, zise omul repede; dar nici nu mi-a trăsnit una ca asta prin cap — eu ți-am adus să te cinstesc. Iaca ca dovadă că beau și eu și omul puse sticla la gură și gâl-gâl-gâl o bău toată.

Călugărul îl privea cu ochii holbați, cum se ștergea binișor pe mustață, așezând dopul în sticlă.

— „Mă rog d-ta, om bun, întrebă bietul călugăr uimit, totdeauna beți rachiu de aista și cu toții?

— Totdeauna și cu toții, zise omul.

Pentru totdeauna și cu toții nu mai aveți nici un păcat! Sânteți ertați și de mine și de Dumnezeu pentru toate păcatele voastre — zise călugărul privind ca pe o altă minune, pe omul, care băuse toată sticla cu acea apă drăcească, —, care crezuse că e otravă.

Petru Gh. Savin

Valea lui suflă.

Părintele se nimerise musafir la un cumătru. Părintele însă lacom peste măsură și cumătru bun mehenchiu, fiecare cu năravul și feleșagul lor.

Tura-vura, una-alta, vremea trece și vine timpul mesei. Pune cumătru masa întinsă ca pentru cumătru părintele. Deodată cumătra de grabă pune un castron cu borș da' borșul de găină grasă pesemne că ședea untura coajă deasupra și nici un abur nu eșia.

Părintele n'are de lucru — horp o ligură și repede-repede lasă lingura în jos și se uită în sus.

Se fripsese de i se făcuse beșici în gură dar de rușine tăcea chitic.

Cumătru-său bagă de samă.

— Ce-i cumetre părinte, ce văzuși de te uiți în pod?

— Mă uit că drepte corzi ai la casă, de unde le-ai luat?

— Din valea lui suflă — părinte, zise mehenchiu de român!...

Petru Gh. Savin

Țiganul viteaz.

S'a întors țiganul dela războiu și ca să arate că fusese și el viteaz, a adus acasă și un chipiu nemțesc. Tot neamul țigănesc se strânsese ca să asculte voinicia lui Ganciu „hăl viteaz" care luase chipiul neamțului. Printre ei se înemerise și un român.

Țiganul stetea fălos cu chipiul în mână și ceilalți îl dăscosea.

— Și cum zici, bre, că ai luat hăla al neamțului?

— He, sa vedeți, mai proștilor cè viteaz a fost tete-al vostru: Unde-l văz pe neamț culcat jos după o tufă! Și unde mă repez odată la el fara frică!... Îi trag o palma și îi și iau chipengu neamțului chiar din capu lui.

— Dedeo bre, da voinicos hal mai fost?

Da românul, care era un pui de drac, pricepu voinicia țiganului și-l întrebă:

— Apoi bine măi, Ganciule, și tu l-ai lăsat cu atâta?... De ce nu l-ai omorât?

— Ce sa-l mai homori dagiaba, bre rumanico, că mai era mort hodata!...

I. Nicolescu-Poenele

Leac de harțag

Intr'un sat trăia odată
Un biet om ce din păcate
O ducea rău cu nevasta
O femee rea la toate.
Căci dacă la lucru, omul
Mai mult timp întârzia,
Cum venia seara la masă,
Ea de-odată începea:
— „Porc bătrân, acum se vine?
Unde-ai întârziat?... hai?
Eu muncesc din zi în noapte
Și tu doar la crâșmă stai!"
Iar dacă isprăvea omul
Lucrul său mai de cu vreme,
Cum intra pe poartă, dânsa
Incepea tot cu blesteme:
— „Doamnă, Doamne potopește-l
Și-l trăsnește 'n ăst minut
Că om leneș ca omu-ăsta
De când sunt n'am mai văzut.
Iacă, nene, lasă lucru,
Și-mi vine pe cap acasă!
Știe numai să petreacă,
De-alelalte ce-i mai pasă!"...
Și-astfel bietul om al nostru
Intr'atât se speriase,
Că-i venia să plece 'n lume
Casă și copii să-și lase.
Mai oftează ce oftează,
Iar mai stă și se gândește,
Apoi 'și-a un pol în pungă
Și la târg încet pornește.
După ce'o zi colindă,
Intră la o spițărie
Și începe el să spue
Traiul cu a lui soție.
Și pe farmacist îl roagă,
Vre-un leac bun să-i găsească,
Că s'a speriat sărmanul,
Nu mai poate să trăiască...
Farmacistul îl privește
Dela cap pân' la picioare:
Apoi 'i-arde două palme
Cât putu să dea de tare
— „Uite, zice, ăsta-i leacul
Pentru scumpa ta soție,
Du-te s'ăi vedea din asta,
Ce bine are să-i fie!"
Pleacă omul în spre casă
Dară când nevasta-l vede,
După cum era 'nvățată
Iar cu gura se repede.
— „Unde-ai fost o zi întreagă?
Pe la crâșmă, luate-ar dracu!...
Stai până la miezul nopții
Și eu te-aștept cu conacu..."
Iar Românul, tot cu leacul
Farmacistului, în minte:
„Na", și-i șterge-o palmă, nene
De văzu stele 'nainte.
Nu știu, dar de-atunci femeia
De harțag s'a vindecat.
Și trecuse-o lună 'ntreagă
Făr' să se mai fi certat.
Și văzând aceasta, omul,
Bucuros din cale-afară,
Își alese o găină
Și porni la oraș iară.
Intră-apoi la farmacie:
— „Bună vreme", zice el.
— „Bună fie, da' la mine,
Ce te-aduce; cum, ce fel?"
— Știi... cu leacul de harțag
Mi s'a domolit nevasta
Și-acum ține o găină
Plocon... și ține și p'asta".
Și cum zice, trosc o palmă
De mi-l asurzi de tot
— Aoleooo!... da' ce fu asta?...
Vai de mine, nu mai pot.
— Păi să vezi, răspunse dânsul:
Din palmele ce mi-ai tras,
Doar una i-am dat nevestei
Și cealaltă mi-a rămas.
Și d'aia palma rămasă,
Ne-având ce face cu ea,
Ți-o 'ntorc... poate e nevoie
S'o mai dai și alteuiva"...

I. Nicolescu-Poenele

Intâmplările Săptămânei

INFORMAȚIUNI

Duminică, 12 Februar ora 11 Diminiața în sala Reduta are loc adunarea publică, convocată de d-l Prof. Univ. Marin Ștefănescu, candidat de deputat în Cluj, pentru a-și rosti programul independent în numele cărula candidează.

Cele 8 opuri de Iuliu Birou, anunțate în No. 39 al „Culturei Poporului", se pot comanda de la autorul lor, Iuliu Birou, din Ticfanul Mare, p. Cacova, j. Caraș-Severin.

A apărut *drama „Ardealul" scrisă de colaboratorul nostru d. Const. Cehan-Racoviță. În această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimetindu-se prin mandat poștal suma de 3 lei prețul cărții; iar 1 leu 50 în plus pentru taxa poștei, reçomandat. Banii se vor înainta d-lui Const. Cehan-Racovitză, Otel New-York, Camera 17. Cluj.*

Din cauză că atelierul tipografic pe care societatea noastră l-a cumpărat pentru publicațiile sale, nu este încă cu totul pregătit pentru tipărirea și a ziarului ce-l nou anunțat în numărul 41 pentru orașe, — „Cultura Poporului" continuă se apară ca și până acum în opt pagini.

La sezătoarea de Duminică 12 crt. dela „Reduta", va vorbi d-l Profesor Universitar Popescu-Voitești, membru în Comitetul Societății și al ziarului nostru.

La această sezătoare, pe lângă alte numere de program va căuta și orchestra proprie a „Cultudei Poporului" Intrarea liberă

APEL.

Voind a înființa o casă culturală, care va purta numele **baronului David Urs de Mărgineni**, — un fiu al aceste comune, — fac un călduros apel către societățile noastre financiare și culturale; către acela, cari au beneficiat de stipendiile fericitului fondator, precum și către particulari, — să binevoiască a contribui cu bani, cărți, sau ziare pentru înjghebarea acestei case culturale, menită să împrăștie lumină în popor. Dacă se va putea, voi ridica și o tablă comemorativă, căci în urma vremurilor vitrege din trecut, nimic nu amintește în această comună, că aici s'a născut din opincă puiul de Român, care înălțat prin vrednicia lui, a purtat cu fală vitejia românească în 1848 în bătăliile dela Târgu Murășului, Lorința, Armeniș, Highic, iar în 1849 în luptele dela Simeria, Cason, Bicsat și mai târziu pe câmpiile dela Medele și Lissa.

Rog a se trimite orice pe adresa subsemnatului, iar donatorilor li se va exprima mulțumite și pe cale ziaristică.

Mărgineni în 30 Ianuarie 1922.

Valeriu Crișan, preot
Mărgineni, jud. Făgăraș,
poșta Hârseni

Din alte Țări

Un monument câinilor eroi

E vorba să se ridice la Paris un monument câinilor de războiu francezi, cari se știe ce imense servicii au adus cauzei naționale. In special vor fi imortalizați câțiva dintre acești câini eroi, ca de pildă: faimosul Turc, acela care la Marna nu s'a turburat când a văzut pe brancardier mort, ci a căutat mai departe răniții salvând 150 dintre ei; Rip, care la Dixmude era supranumit mascota trăgătorilor; Marquis, care deși mortal rănit, fiind purtător al unui ordin important, s'a târât până la capătul misiunei lui și numai acolo și-a dat sufletul etc.

Moartea publicistului Petre Vulcan

Bătrânul publicist Petre Vulcan, colaborator pe vremuri la „Adevărul", de sub conducerea d-lui C. Miile, „Românul de Pind" și alte publicațiuni, a încetat din viață subit ieri de dimineață.

Noul Papă. In locul lui Benedetto care a murit, a fost ales Papă cardinalul Achille Ratti, care a luat numele de Papa Piu al unsprezecelea. Noul Papă s'a născut la 1857 în Lombardia, este un mare cărturar și înainte de alegere a fost Nunțiu în Polonia și Arhiepiscop la Milano.

Generalul Joffre sărbătorit în Japonia. Generalul Joffre care a făcut o călătorie în Japonia a fost mult sărbătorit pentru meritele sale militare. Cu acest prilej parlamentul Japonez a votat și o adresă către Franța.

Despărțirea lui Trotzki de Lenin. Intre cei doi revoluționari ai Rusiei, evrei, Trotzki și Lenin, se vetește că au avut loc neînțelegeri care i-a dus la despărțire.

Foamete în China. Ziarele engiezești publică știrea că în China bântue de mai multă vreme cea mai cumplită foamete precum și un ger cumplit, ceea ce a făcut să moară zeci de mii de oameni.

Un tren acoperit de zapadă. Din Tokio (capitala Iapaniei) se anunță că în gara Itoigaira un tren a fost acoperit cu desăvârșire de către o avalalșă, adică de o bucată mare cât un deal de zapadă rostogolită din munți. Au fost scoși de sub zapadă 110 morți și răniți.

Un oraș vechiu sub Constantinopole. In Constantinopol surpându-se o stradă, s'a dat urmele unui oraș. S'au început săpături pentru a se descoperi lucruri interesante.

Dela noi

Logodnă Principesei Marioara. M. S. Regele Alevandru al Serbiei, va veni împreună cu primul său ministru Pașici, în ziua de 22 Februarie.

Bandele de Bulgari atacă din nou. In Dobrogea nouă bandele de comitagii bulgari au început să atace din nou satele. Locuitorii se înarmează și împreună cu jandarmii țin piept bandiților. In felul acesta dovedesc Bulgarii cât sunt de periculoși vecini.

Darul M. S. Regina. M. S. Regina Maria, a dăruit pentru elevii școalei surdo-muți din București, două mii lei.

Procesul comuniștilor din București. La București a început două săptămâni judecarea marelui proces al comuniștilor și revoluționarilor la Cosiliul de Războiu. Sunt vre-o 250 de acuzați, în mare parte straini. Ei sunt vinovați de atentatul dela Senat, de greva generală și alte blăstămații.

Lup turbat. Un lup turbat a mușcat în Com. Petroșani din Județul Prahova, 17 săteni și 25 porci.

Lupul a izbutit să scape.

Sătenii mușcați au fost aduși la institutul antirabic.

Episcopi noui. La Lugoj a fost numit de guvernul țarii ca episcop unit l. dr. Alex. Nicu lescu, canonic din Blaj iar la Oradea-Mare a fost mutat de la Lugoj, episcopul Traian Frențiu.

Urcarea prețului vitelor. La Cluj prețul vitelor este în creștere. S'a vândut perechea de boi cu 15 mii de lei.

Trecerea vitelor noastre peste graniță. De la 1 Mai și până la 1 Ianuarie 1922, au trecut prin vama Halmeu (Ardeal) în Austria, Germania și Ceho-Slovacia, 15970 porci și 4733 boi frumoși.

Sfatul negustorilor. Săptămâna trecută, negustorii din toată țara s'au adunat într'un sfat mare la București. Ei au pus pentru breasla lor multe lucruri bune la cale.

O comisiune pentru granițe la Arad. In ziua de 6 Februarie a sosit la Arad o comisiune de la Oradea-Mare, comisiune la stabilirea granițiior din partea de sus dinspre Ungaria.

Cimitirul eroilor de la Poeni-Tg-Ocna. Societatea „Mormintele Eroilor" a strâns osemintele pământești ale 15.408 eroi căzuți pe frontul Oituz și cu mare slujbă bisericească i-a îngropat in ziua de 12 Februarie, în un cimitir făcute anume pentru eroii aceștia la Poeni-Tg-Ocna. Recunoștință noastră deapururi se îndreptă spre acești apostoli, în veci neuitați ai neamului.

O statue lui Simeon Bărnuțiu. Toată lumea, mai cu seamă ardelenii cunosc de aproape cine a fost marele patriot Simeon Bărnuțiu. Acestă a luat parte la mișcarea națională de la 1848 și a vorbit la peste 30 mii de români pe Câmpiea Libertății, lângă Blaj iar în urma prigonirii Ungurilor asupra sa a trebuit să părăsească pământul Ardealului scump și să treacă în Moldova, la Jași, unde a fost profesor de universitate. Acum profesorii de la liceul din Șimleul-Silvaniei, liceu care poartă numele lui Simeon Bărnuțiu, au hotărât să ridice o statuie acestui mare apostol al românismului.

La foaia „Ellenzék". Foaia maghiară din Cluj „Ellenzék", în fiecare număr batjocurea tot ce era românesc. Pentru aceasta, studenții români de la Universitate, în ziua de 24 Ianuarie, sărbătorirea Unirii, odată cu seara, în cântece naționale, mai bine de o mie de suflete, s'a dus înaintea redacției foaiei. Aici ei înfierbântați de sentiment au spart tablele de fer care erau date jos la ușă, au intrat înlăuntru și au stricat în câteva minute tot ce era înlăuntru. Au luat gazetele ce erau acolo, li-au dus în piața Matei Corvin și aici în fața statuei *Lupoaica*, li-au ars. S'au ținut cuvântări și apoi a fost liniște.

Serbarea Unirei la „Cultura Poporului". Societatea „Cultura Poporului" în fiecare Duminecă ține șejătoare și vine lume multă mai cu seamă poporul românesc din mahalalele Clujului, că tare li-i drag să asculte ce grăesc domnii cu mai multă carte. A venit și sărbătoarea unirei și „Cultura Poporului" nu putea ca să nu serbeze această zi cum se cuvine. Lume s'a adunat multă. La ceasul 3 s'a început serbarea. D-l profesor V. Lazar a grăit despre istoria Unirii iar d-l profesor universitar Marin Ștefănescu, în o vorbire minunată și plină de însufleție, a arătat ce învățăminte să tragem din această zi, adică mereu să fim uniți în suflete. Corul liceului Barițiu a cântat cântece naționale. D-ra Bădescu ajutată la pian de d-ra Ciura, a cântat doine Ardelene.

S'a mai zis și din scripce (violini) de către d-l subet Fischer și încă unul.

Sărbătoarea a luat sfârșit la ora 6, fiecare ducându-se acasă înalțat sufletește și cu o amintire frumoasă.

Moartea lui Al. Ciurcu. La București, cu două săptămâni în urmă a murit ziaristul Al. Ciurcu. El a fost un bun patriot și toată viața a seris prin foi, până ce a murit de inimă la vârsta de 72 de ani. Ardelean, născut la Brașov, a trăit în vechiul regat.

Teatru național la Cernăuți. La Cernăuți, până acum nu a fost un teatru al nostru românesc, care i se spune național. In teatrul târgului juca o trupă nemțească. Și ca să plece această trupă din teatru, mai dăunăzi, a trebuit ca studenții români, într'o seară, să oprească pe acei cari jucau în altă limbă ca a noastră.

Asta a pus cap la toate și a deschis ochii la stăpânire care întârziaseră să dea un teatru românesc. Acum joacă trupa teatrului național din Iași spre bucuria tutulora de acolo.

Unirea tuturor românilor. La 24 Ianuarie stil vechi, adică 6 Februarie st. n. s'a sărbătorit în toată România-Mare, ziua Unirei tuturor românilor. In această zi, în anul 1859, s'a înfăptuit cea întâi unire dintre țările Moldova și Muntenia.

De trei ani ne-a învrednicit Dumnezeu, să prăznuim unirea Basarabiei, Bucovinei și a Ardealului, tot în această zi.

Două lucruri ne țin pe lume: Crucea și Unirea.

Gripa spaniolă. In multe părți din Ardeal bântue o boală, care-l face pe o masă sufere cam greu câteva zile și câte odată are urmări rele; această boală vine din Spania și se cheamă gripa spaniolă.

O nouă casă de educație. — In orașul Vijnița (Bucovina) a luat ființă societatea „Casa de Educație și Propagandă Națională", care are de scop, în prima linie să creeze un puternic curent moral și educativ-național și să contribue, aranjarea de teatre, șezători și conferințe, la trezirea dragostei pentru limba românească, în principiu să simbolizeze solidaritatea perfectă între activitatea educativă a școlii, bisericii, armatei și a întregii oficialități, alături de inițiativa particulară.

Această societate, având nevoe de sprijinul moral și material, spre a-și atinge scopul, se apelează prin aceasta la toți binevoitorii Românismului, să contribue prin trimiterea de cărți, reviste, etc., la încurajarea activității ei, impusă în mod imperios, în aceste părți înstrăinate.

Asociațiunea

pentru literatura Română și cultura Poporului Român

Fondată la 1861.

Secția loteriei.

Lista câștigurilor sortate la tragerea I. ținută în zilele 31 Decemvrie 1921 vechiu (13 Ianuarie nou) — 20 Ianuarie 1922 vechiu (2 Febr. nou).

Plata câștigurilor începe la 1 Martie st. n. a. c. contra biletului câștigător și durează până la 31 Maiu st. n. a. c. Câștigurile nerescumpărate până la această dată rămân în beneficiul fondului V. Alecsandri pentru tipărirea de lucrări poporale.

100.000 Lei Seria Z. Nr. 10660.

50.000 Lei Seria R. Nrii 4927. 48381.

25.000 Lei Seria A. Nr. 41901. Seria I. Nr. 44791. Seria L. Nr. 48947. Seria Nr. 3808.

10.000 Lei Seria A. Nr. 33300. Seria C. Nr. 45437. Seria D. Nrii 4661, 11353. Seria Nr. 24477. Seria S. Nrii 1589, 39040. Seria T. Nr. 47437. Seria U. Nr. 7798. Seria Z. Nr. 19783.

5000 Lei Seria B. Nrii 299, 7461, 13847. Seria D. Nrii 13507, 48592. Seria G. Nr. 1232. Seria H. Nr. 7278. Seria M. Nrii 18245, 23743. Seria N. Nrii 6320, 11875, 34762. Seria S. Nr. 49562. Seria T. Nrii 3043. 9144, 25073, 41651. Seria U. Nr. 32556. Seria V. Nr. 3935. Seria Z. Nr. 48864.

2000 Lei Seria A. Nrii 6045, 25186, 45561. Seria B. Nrii 7881, 10150, 15485. Seria C. Nrii 10322, 22577. Seria D. Nr. 19488. Seria E. Nr. 43618. Seria F. Nrii 2969, 32064. Seria G. Nrii 9333, 30496, 34430. Seria H. Nrii 5844, 7844, 8382, 17181, 23136, 38330. Seria I. Nrii 48128, 49032. Seria L. Nr. 5453. Seria M. Nrii 13054, 15226, 22653, 45510. Seria N. Nrii 11746, 19578. 38512, 39621, 48543. Seria O. Nrii 202, 22977, 26112, 32375, 33219. Seria P. Nrii 898, 26794, 36375. Seria S. Nrii 943, 22677, 31114, 34987, 49018. Seria T. Nr. 44019. Seria U. Nrii 25922, 29303. Seria Z. Nr. 33853.

1000 Lei Seria A. Nrii 433, 940, 9102, 9593, 13944. Seria B. Nrii 4850. 6823, 20929, 22150, 23572, 25271, 26181, 35447, 42309. Seria C. Nrii 6602, 21761, 25049. Seria D. Nrii 3513 5276, 18581, 38357, 38834, 39867, 42942. Seria E. Nrii 1246, 23763, 32229, 33748, 43899. Seria F. Nrii 1873, 7016, 17418, 35213, 36866. 42524. Seria G. Nrii 9313, 13941, 16105, 19370, 19968, 25415, 32444, 49197. Seria H. Nrii 9531, 11932, 23069, 25152. Seria I. Nrii 13345, 15778, 23431, 43108, 45544. Seria L. Nrii 18476, 19508, 30428. Seria M. Nri 2735, 4142, 5407, 17437, 24982, 26726, 34783. Seria N. Nrii 1802, 5825, 8020, 17844, 25175, 28780, 42082. Seria O. Nrii 2959, 3001, 9605, 28448, 30042, 35377, 43304, 43436. Seria P. Nr. 48794. Seria R. Nrii 1160, 5227, 14321, 25353. Seria S. Nrii 4912, 23463, 26044, 32572, 36873. Seria T. Nr. 35542. Seria U. Nrii 2722, 34820, 47033. Seria V. Nrii 6979, 19735, 40717. Seria Z. Nrii 4954, 17050, 17793, 27013, 30118, 41907.

(Va urma)

Urmarea dela pagina 2-a.

care spor, la rândul lui, incolţeşte şi dă naştere la un alt microb intocmai ca acela din care s'a născut el. Trebuie să ştim că sporii rezistă diferiţilor agenţi fizici: căldură, frig, uscăciune, şi la antiseptice cu mult mai mult decât chiar microbii. Aşa de pildă unii microbi pier la 80 de grade, iar sporii lor trăesc şi la 115 grade. Microbul dalacului într'o soluţie de acid fenic de 5 la sută moare în câteva secunde, iar sporii lui rezistă o lună.

Microbii să inmulţesc prin *sciziparitate*, adecă prin împărţire (diviziune). Un microb să imparte mai întâiu în două, apoi fiecare parte în alte două şi aşa mai departe din oră în oră, astfel că în scurt timp un microb poate produce o cantitate colosală, ajungând în trei zile la *47 trilioane!* Vă puteţi acum inchipui ce câtime de *toxine* poate produce această sumedenie de microbi. Inmulţirea aceasta aşa de repede ne lămureşte efectul colosal produs în corpul nostru de *un singur* microb producător de boală, şi cum o simplă înţăpătură, aproape nevăzută, cu un ac infectat, poate omorâ un om în câteva zile. O cauză aşa de mică cu efect aşa de mare!

Pentru ca să *cultivăm* microbii nu este de ajuns numai terenul, ci ei trebuie să fie puşi în împrejurări bune de desvoltare, într'un mediu priincios, la o *căldură* şi *umezeală* potrivită. Frigul de 30 de grade sub zero, până la 40 de grade sub zero, nu-i omoară, dar îi impedecă de a să inmulţi. Pentru ca să să desvolte şi să să inmultească ei au trebuinţă de *căldură*, incepând dela plus 5 grade, în sus, şi cea mai potrivită căldură este dela 35 până la 45 grade; cu cât creşte apoi căldura cu atât desvoltarea lor scade, aşa că pe la 80 grade mor. Prin urmare ca să *slăbim* (să atenuăm) o cultură trebu să ridicăm temperatura peste 45 grade, când *vitalitatea* (puterea de viaţă, de traiu) a microbilor începe să scadă şi odată cu vitalitatea să micşorează şi puterea lor de otrăvire, *virulenţa* lor. Prin acest mijloc să prepară *vaccinurile microbiene*, precum şi prin ajutorul *uscăciunii* (uscării), a *oxigenului*, a *soarelui* şi a medicamentelor *antiseptice*, ca sublimatul corosiv, acidul fenic, etc.). In loc însă de a întrebuinţa o doză omorâtoare, vom folosi una mai mică, care să nu fie decât numai *atenuantă*.

Uscăciunea şi *soarele* sunt cei mai mari duşmani ai microbilor. Cei mai mulţi microbi mor la *uscăciune*, afară de bacilul ofticei şi al difteriei cări rezistă mai multe luni. *Soarele* este cel mai puternic omorâtor de microbi şi de aci vine vorba că în casele *în cari nu intră soarele, intră doctorul*. Culturile microbiene expuse la soare mor repede, într'un ceas, în câteva ceasuri, cel mult în 24 ceasuri. Prin urmare voiu spune cu tărie cetitorilor mei ca să lase să între soarele în casele lor în mare măsură, pentru că odată cu el între şi sănătatea!

Să vedem acum *unde să află microbii?* Ei să găsesc pretutindeni: în *aer*, în *apă*, în diferite lichide, în lapte, pe pământ şi în pământ, în toate putreziciunile şi fermentaţiile (dospirile); pe toate obiectele: mobile, perdele, parchete, păreţi, ziduri, haine, vasele de bucătărie, etc., pe unele şi în unele animale, pe pelea noastră, pe toate părţile corpului, în gură, în nas, în mate, pretutindeni.

Pe suprafaţa *pământului* şi în stratele lui deasupra să găsesc o sumedenie de microbi. Intr'un centimetru cub de pământ luat dela suprafaţă s'au găsit mai mute *sute de mii*. Acest număr sade cu cât mergem mai adânc, aşa că la 5 metri pământul nu mai are nici un microb, este virgin. Din fericire însă, cei mai mulţi microbi dintre acestia nu sunt primejdioşi. Dintre microbii producători de boale voiu pomenia pe: cei *ai frigurilor palustre* (ai malariei), cari sunt introduşi în corpul nostru prin înţepăturilt de ţinţari, cari au sămânţa boalei în ei; pe ai *dalacului*, proveniţi aci din cadavrele animalelor moarte de această boală; pe ai *septicemiei* sau *infectiunii purulente* (cu puroiu); pe ai *tetanosului*, mai ales pe unde umblă şi trăiesc caii, prin grajduri şi pe lângă ele, din care pricină vizitiii sau servitorii dela cai sunt foarte predispuşi la această boală cumplită şi mai intotdeauna mortală; pe ai *ciumei*, care, din fericire nu să află pe la noi decât când este adusă din ţările răsăritului; pe ai *ofticei*, cari provin din scuipatul celor bolnavi (ofticoşilor).

Praful care să ridică de pe suprafată pământului fiind plin de microbi, umple aerul pe care îl răsuflăm, îl respirăm, şi astfel ne putem infecta. Intr'un gram de praf adunat de pe mobilele unei odăi s'a găsit peste *două milioane* de microbi. De aceea este bine să ne ferim de praf, să nu-l ridicăm în aer, ca să nu ne intre prin gură şi prin nas în plămâni; să nu să pună pe lucrările de mâncare, pe alimente, pe corpul nostru şi pe tot locul. Ce rău obiceiu este prin oraşele noastre şi chiar în frumosul Cluj de a să mătura stradele fără ca să fie mai întâiu bine stropite, udate! Mai ales vara, când trece o trăsură sau un automobil pe stradă, te ineacă un nor de praf plin de microbi şi mare păcat face onorabila Primărie că nu stropeşte stradele cum să cuvine şi cum să face prin oraşele ţărilor civilizate!

Microbii pământului nu să răspândesc numai în aer, ci şi în *ape*, în cari sunt duşi de ploile cari spală suprafata pământului ducându-i în pâraie, în văi, în rauri şi prin fântâni.

Urmarea la Statutele.

CAPITOLUL IV.

Fonduri administratie.

Art. 17. — Comitetul îşi constitue fondul său bănesc, din subvenţii, donaţii, cum şi din intreprinderea cinematografului, a inchirierei localului pentru serbări, petreceri, precum şi din venitul ziarelor, broşurelor, etc., ce ar publica.

Art. 18. — Fondurile băneşti ce s-ar bune la dispoziţia asociaţiei, sau pe care şi le-ar procura direct, se administrez după regulile de contabilitate publică, de către o comisie ale să din sânul comitetului, compusă din trei membri. Comisia, pe răspunderea membrilor, săi, poate alege un casier dintre dânşii sau afară comitetului, care păstrează fondurile, sau le depune la o bancă, face plăţile, incasările, etc.

Art. 19. — In acord cu hotărârile comitetului, comisia dela art. precedent, execută tot ce se cere, ca cheltueli, cumpărături, primiri etc., servindu-se de procesul verbal al şedinţei respective, în care comitetul a hotărât lucrarea, care ar cere cheltuilă sau primire de bani.

Art. 20. — Comitetul, este ţinut a constitui un buget de venituri şi de cheltueli, care se intocmeşte sau descarcă, la inceputul sau sfârşitul anului bugetar, inaintea unei comisii alească dintre membrii săi şi care incheie un proces verbal, pe care îl supune cunoştinţei intregului comitet, care dă descărcarea.

Art. 21. — Pentru publicaţiunile asociaţiei, comitetul numeşte din sânul său, o delegaţie de redacţie a publicaţiunei, care are insărcinarea a da forma ştiintifică sau literară, corectă, a studiilor sau materiilor ce alcătuesc publicaţia.

Art. 22. — Asociaţia *„Cultura Poporului"*, publică la sfârşitul fie cărui an, un sumar al activităţei sale.

CAPITOLUL V.

Reprezentarea asociaţiei.

Art. 23. — Asociaţiunea *„Cultura Poporului"*, faţă de celelalte institutii şi autorităţi, este reprezentată prin presedinele comitetului său, care semnează în această calitate ori ce corespondenţă relativă şi face orice interveniri în folosul asociaţiei. Corespondenţa este contra semnată, de secretar.

Art. 24. — Şezătorile, serbările şi orice festivităţi organizate de asociaţie, se consider ca fiind sub patronajiul presedintelui comitetului; când presedintele nu poate asista în persoană, el deleagă pe acei care să reprezinte asociaţia şi comitetul ei.

Art. 25. — Asociaţia *„Cultura Poporului"*, va face prin presedintele său, toate intervenirile necesare, pentru a-şi dobândi calitatea de persoană morală şi juridică.

Art. 26. — Statutele de faţă, au fost primite cu unanimitate de voturi, de către membri asociaţiei *„Cultura Poporului"*, în şedinţa dela 24 Octombrie 1920. când a fost aclamat şi comitetul care să o conducă.

Banca Românească

Societate anonymă

Capital Social 160.000.000 Lei

Sediul Central: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

Face orice operaţiuni de bancă

BANCA NAŢIUNEI

Societate anonyma

Capital şi Rezerve Lei 175.000.000

Bucureşt, Calea Victoriei 98

(Piaţa Palatului Regal)

Bănci afiliate: Londra, Paris, Milano, Viena, Brun (Ceho-Slovacia) etc. cm şi în principalele oraşe din ţară.

Execută orice operaţiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secţiuni şi mărfuri. — Efectuează plăţi şi incasări. Emite ceacuri şi scrisori de credit în ţară şi în străinătate. — Primeşte depuneri spre fructificare. Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

BANCA CENTRALA

Pentru industrie si Comert s.p.a.

Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8

(casele proprii).

Capital social Lei 50,000 000 deplin vârsat

Sectia de Bancă — Sectia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga şi Wiena.

Tipărit cu maşina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice, Cluj, str. Universităţii No. 3. C. 1470

FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCATIUNE CETATENEASCA
APARE DUMINECA
Anul II, No. 43 — 1 leu — Opt pagini — 19 Februarie 1922 Cluj

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“
SUB CONDUCEREA COMITETULUI DE ACTIUNE AL „CULTUREI POPORULUI“

Redacția și Administrația în Sala Reduta, Strada Memorandului No. 21.

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori .. .. .. 30 Lei | pentru autorități .. .. 60 Lei | pentru intreprinderi financiare .. .. 100 Lei

Calendarul Săptămânei

	CATOLIC			ORTODOX
20	Luni	Elefterie	7	P. Parthenie
21	Marți	Eleonora	8	M. Teodor S:
22	Miercuri	Se. S. Petru	9	M. Nichifor
23	Joi	Romana	10	M. Haralamb
24	Vineri	Mateiu	11	M. Vlasie
25	Sâmbătă	Valpurga	12	Păr. Meletie
26	Duminică	Alexandru	13	C. Martiniau

Pilda Rusiei

In mai multe rânduri s'a arătat în cuprinsul acestei foi hadul de ticăloșie în care a ajuns Rusia, — cea mai mare împărăție de pe vremuri, — din cauza bolșevismului, udică a destrăbălării mulțimei.

Acum însă, din cauză că veștile pe care mereu ni le aduc ziarele, sunt din ce în ce mai înspăimântătoare cu privire la foametea care bântue în această nenorocită țară, — socotim de folos ca să amintim din nou cât este de primejdios pentru un popor ca să se lase ademenit de semănătorii de urâ, răzvrătire contra legilor și răsturnare a ordinei în stat.

După cum în cuprinsul foaei, la știrile din alte țări, veți vedea, aceia ce și într'un alt număr am vestit că se întâmplă acum în Rusia, și anume că oamenii, flămânziți, au început să se mănânce între ei, a ajuns să fie nu numai din întâmplare, ici și colo, în câteva locuri, ci în aproape jumătate din tot cuprinsul țărei. Mamele își mănâncă pruncii, oamenii mai tineri și în putere își doboară la pământ părinții și, întocmai ca sălbaticii, îi mănâncă.

Și de ce această urgie a lui Dumnezeu?

Pentru că în această țară, mulțimea s'a lăsat rătăcită de acei cari au amăgit-o, că, dacă ar răsturna firea lucrurilor, dacă n'o mai crede în Dumnezeu și lege, apoi a fi mai bine pentru ea.

In loc ca să fie lăsată să-și facă datoria pentru țară, luptând sub drapel și sub comanda ofițerilor și ordinele guvernului, mulțimea poporului rus, amețită de vorbăria unor străini de neam și lege, a fugit dela datorie, și, sălbăticită, s'a năpustit cu furie contra tuturor conducătorilor, slujbașilor țărei, a ofițerilor, a profesorilor și a preoților. Și-a ucis mișelește Împăratul, cu toată familia, a călcat în picioare stindardul țărei și din sfântul altar al bisericilor a făcut grajduri și cotenele...

Iată ceiace a făcut acest nenorocit popor, ademenit de o mână de nemernici, dușmani ai omenirei, în timp de patru ani, de când stăpânirea a așa numitului bolșevism a cuprins Rusia.

Credea mulțimea acestui popor că în această rătăcire îi va sta fericirea...

Credea că va avea pacea dacă nu va mai lupta și pace nu a avut și nu are încă, fiind, de-atunci și până acum, numai în luptă...

Credea că va avea libertatea deplină, alungând ofițerii, poliția, jandarmii etc.; și n'a avut și nici nu o are, fiind acum, dimpotrivă, mai mult sub puterea nouilor stăpânitori fără de milă...

Credea, acea mulțime, că va avea belșug împărțind averea altora; și, acum, nu are nici cenușa în vatră și nici ce mânca, de se mănâncă om pe om...

Și, cu toate acestea, cu toată pilda această înspăimântătoare, în toate țările, netrebnici fără de lege, se mai găsesc încă să stea în legătură cu conducerea bolșevică și să încerce rătăcirea și a altor neamuri.

Chiar și la noi în țară, de multă vreme colindă satele și orașele trimiși, cu bani mulți, pentru a ademeni pe oameni.

Până acum, cuminteuia, cunoscută a poporului nostru a ținut departe de sine asemenea gânduri. Dar, de un timp încoace, din cauza ambițiilor nemăsurate care se pun peste tot în politica dintre oameni, au ajuns unii cari vorbesc în numele unor așa numite partide, ca să samene și în rândul poporației românești idei de acelea care se asemuiesc sau sunt chiar ca ale bolșevicilor. Se aude acum și prin satele noastre despre împărțirea averilor altora, domnia țăranilor, lepădarea credinței în Christos întru cât în anul 1925 ar veni un alt Messia... și câte de alte de acestea, întocmai așa precum și în Rusia s'a spus și se spune mulțimei.

De aceia, acum, când tocmai în frământările alegerilor, tulburătorii de ape cari voesc a pescui, sbuciumă mai mult gândul curat al poporului nostru, Dumnezeu, care nu voește peirea neamului românesc, ne trimite spre pildă ticăloșia în care a ajuns împărăția rusească.

Fie ca pilda ei să nu fie în zadar, și fie ca neamul nostru să nu-și piardă înțelepciunea care l-a călăuzit până acum scăpându-l din atâtea ispite.

Fie ca această înțelepciune să-l apere de nemernicii, cari, întocmai ca lupii îmbrăcați în piele de oaie, încearcă a-l ademeni cu cele mai nemăsurate făgăduințe, pentru ca, apoi, să-l aducă în halul poporului rusesc.

E. V. Paiură

Nu vă vindeți cugetul!

Alegerile frământă satele cum poate nu au mai fost până acum niciodată așa frământate. Și, față de atâta sbuciumare, e drept, săteanului îi este foarte greu ca să cugete bine.

Sunt prea mulți acei cari îi cer votul și prea grele sunt nevoile obștești pentru ca el acum, dintr'odată, să le înțeleagă și să știe în felul acesta care anume din acei ce i se arată înaintea ochilor este mai vrednic pentru a le îndrepta. Așa este în multe locuri, și e destul de rău; dar, în mai multe locuri, e și mai rău, căci, sătenii, nu numai că nu înțeleg nevoile obștești, dar nici nu se gândesc la ele. Și încă, ceea ce este din cale-afară de nevrednic, e că oamenii, neștiutori de puterea și însemnătatea dreptului de vot, își închipuie că și-l pot vinde aceluia care dă mai mult.

Nu-și dau seama aceștia că prin fapta lor, nu numai că-și necinstesc conștiința, dar că-și vând dreptul la o viață mai bună și mai tihnită pentru ei și copiii lor.

Nu-și dau seama că, în felul acesta, țara nu numai că nu poate merge mai bine, dar că, încetul cu încetul, se va pierde.

Nu-și dau seama că prin vânzarea votului, poate să vândă țara tuturor trădătorilor, cari, având bani mulți și văzând cum își dau țăranii noștri votul, au să ajungă să aibă țara numai pe mâna lor.

Făcând astfel, poporul se arată nevrednic de dreptul pe care conducătorii i l-au dat, de a-și îngriji singuri de nevoile sale și a se conduce pe sine.

Pentru acei pentru cari alegerile nu sunt un prilej de a-și orândui o conducere tot mai bună și spre folosul tuturor, ci numai acela de-a câștiga din votul lor câțiva bani așa cum ar câștiga din cărăușie, nu mai e păcat să mai sufere lipsuri și nevoi. Pentru aceștia, oricât de rău ar merge treburile obștești și oricât de rău ar trăi ei, nu mai poate fi iertat a se plânge și a cere o îndreptare.

Ei singuri vor fi vinovații, nu numai pentru dânșii ci și pentru acei cari vor rămâne după dânșii.

Știm bine că din cauza lipsei de cultură, poporul nostru încă nu a ajuns ca să-și dea seama de ce însemnează dreptul său de vot.

Și tocmai pentru că știm aceasta, înțelegem și din acest prilej, odată mai mult, cât folos poate să aducă neamului nostru munca de luminare pe care am început-o noi, aici, la „Cultura Poporului“.

Până când însă roadele muncei noastre vor ajunge ca să înlăture rătăcirea de acum, din toată puterea cugetului nostru vă zicem: oameni buni, nu vă vindeți conștiința!

O Icoana a României

de **Marin Ștefănescu**
Profesor Universitar.

„Cultura Poporului“ a început să publice Cântarea României. Și este, credem, bine că a făcut aceasta. Cu timpul nădăjduim să tipărim aici întreaga noastră literatură de seamă. Căci sunt în această literatură românească podoabe de gândire și de grai. Și de obicei noi cunoaștem puțin asemenea mărgăritare, noi nu ne cunoaștem îndestul pe noi înșine, noi nu știm încă ce comoară este în sufletul nostru cel românesc.

Dar totdeodată, este nevoe ca să zicem câteva cuvinte și despre cei cari ne-au lăsat scrierile cu cari ne mândrim. Unul din aceștia este și Nicolae Bălcescu, care, multă vreme, a fost socotit ca autorul „Cântărei României“.

S'a zis acum în urmă că acela care a turnat mai întâi în slove această măiastră carte, este moldoveanul Alecu Russo. El a scris-o în franțuzește, și apoi Nicolae Bălcescu a tălmăcit-o pe românește. Dar oricine ar fi alcătuit-o, tot un Român a fost, și mare minune ne-a lăsat. „Cântarea României“ este dulce ca o doină, pentrucă ea este însăși doina cea de veacuri a nației noastre. Ea ne cântă jalea din trecut a neamului, dar ea ne cântă și nădejdea mântuirei, și bucuria de acum a unirei tuturor Românilor în unul și același suflet. Și noi aici vom vorbi cu aceeași pietate atât despre Alecu Russo cât și despre Nicolae Bălcescu. Și unul și altul, — unul moldovean și altul muntean, — ne sunt de-o potrivă scumpi prin marea lor dragoste de națiia română, una și aceeași, și în veci nedespărțită. Insă deocamdată, vom spune câteva cuvinte despre cugetătorul muntean.

Nicolae Bălcescu, s'a născut în București la anul 1819. El a învățat la școala înființată de apostolul ardelean Georgr Lazăr, la Sf. Sava din Capitala Țărei. Indeletnicirea sa a fost aceea de istoric. El avea atâta iubire de neam, încât și-a jertfit toată viața în a aduna mărturiile cari grăiau despre soarta cea atât de frumoasă a României. Astfel, el ne-a povestit, între altele, Puterea armată la **Români și Istoria** lui Mihai-Viteazul. Visul vieței lui era să vadă pe toți frații uniți și strânși laolaltă în România Mare. Dar atunci Românul nu era liber ca acum să-și iubească țara în toată voia. Și așa fiind, dușmanii noștri l-au silit să părăsească pământul sfânt al Patriei. Și el s'a dus printre streini. Și atâta amar, și atâta durere, și atâta jale s'au așternut peste inima lui, că n'a mai putut-o duce mult. Și la anul 1852, el a murit printre streini, departe, la Palermo, în insula Sicilia de lângă Italia. Și s'a stins necunoscut de nimeni. Dar la moartea sa el ne-a lăsat atâta dragoste de țară, că el poate fi socotit ca un sfânt al neamului nostru. Cu puține zile înainte de a-și da sufletul, el și-a scris cuvântul său din urmă. Și acest cuvânt este o sfășietoare rugă îndreptată către Domnul, pentru ca El, bunul și milostivul, că se îndure și de necăjita noastră națiie, să o strângă laolaltă, și să o facă liberă, să nu mai fie supusă robiei dușmane.

Așa dânc, știau Românii să-și iubească Țara pe timpul Bălcescului. Inainte de a se gândi la ei înșiși, ei cugetau la Patrie. Iar acum după ce ne-am văzut împlinindu-se visul unirei și al libertății, se pare că s'a coborât peste noi duhul vrajbei. Atunci se iubiau și se doriau mult, mult frate pe frate. Iar acum pare că frate pe frate se urăsc și își dau mâna cu străinul. Și este durere, și este păcat. și este mare durere și este mare păcat. Dar această ură este trecătoare, și, ca nu poate să încolțească într'o minte de adevărat Român. Ci din ea va răsări o iubire și mai puternică. Și datoria noastră este ca să citim slovee Bălcescului, și să le spunem tuturora că noi nu avem mai drag pe această lume ca România, dulcea, dulcea noastră Românie, și unirea, sfânta unire între toți Românii. Căci numai așa noi ne simțim fericiți pe acest pământ. Să fim noi toți Românii una într'o Românie unită, și mare, și frumoasă, și în veci nedespărțită. nedespărțită la bucurie ca și la întristare. Și așa uniți să pornim cu toții la muncă cinstită, și să ridicăm pe aceste plaiuri o țară mândră, mândră cum nu a mai fost alta pe lume.

Credinţă şi Morală

Bogaţii au sărăcit ...

— Legendă —

Un împărat aude la biserică citind de vlădică: „Bogaţii au sărăcit . . ." şi nevenindu-i la socoteală vorbele acestea, îi zise aspru:

— Părinte, şterge minciunile de acolo?

După vre'o câteva zile, împăratul îi veni gust să se scalde într'un lac din grădina sa. Zis şi făcut. Un înger însă luându-şi chipul lui, îi îmbrăcă hainele şi intră în palat. Când eşă împăratul din apă iea hainele dacă ai de unde.

Slujitorii care i le pazise se dusese, crezând că îngerul era adevăratul supărat. Pe cine să apuce el acum!

Il zări vre'o doi ostaşi şi-l luară la goană.

— Măi, eu sunt împăratul vostru!

— Ce, eşti nebun, împăratul nostru e în palat.

— Cum măi, „împăratul e în palat", că doar eu-s.

Ostaşii l'au luat drept nebun şi l'au dat afară. Oricărui îi spunea, nu-l credea, mai ales că îngerul-împărat eşise să se plimbe cu toată curtea, cine era să-l creadă pe el:

Împăratul nu ştia pe ce lume să se creadă!

Era vai de dânsul, — din împărat ajunsese de n'avea ce mânca; trăia din mila altora.

Din vorbă în vorbă aud slugile împăratului, că un nebun strigă în gura mare că el e împărat!

Şi-i spune îngerului.

— Împărate iaca ce-i şi cum! Un nebun strigă în gura mare că el e împărat. Credem că ar trebui pedepsit pentru îndrazneala lui.

— Aduceti-mi-l fu răspunsul îngerului.

I l-au adus. Atunci îngerul îi zise:

— Acum crezi în minciunile bisericei? Bogaţii au putut săraci? Vezi numai minunile vă pot da înţeles, — celor ce voi nu vă osteniţi a le înţelege. Pildă să-ţi slujească şi ţie şi altora ca tine, zise îngerul; şi eşi, lăsându-l pe adevăratul împărat în locu:

Adoua zi împăratul zisc Vlădicăi:

— Cum îs vorbele ce le citea-i când te-am oprit?

Vlădicăi îi era teamă să le mai repete, temându-se de mânia împăratului.

În cele din urmă i le spuse: „Bogaţii au sărăcit şi au flămânzit iar cei ce-l caută pe dânsul, nu se vor lipsi de tot binele".

— Să nu le mai citeşti, ci de acum să le căuţi, fu răspunsul împăratului, ce puse în mirare pe toţi.

Dintre toţi însă singur împăratul, înţelegea acum pe deplin înţelesul lor.

Spusă de tatăl meu.

Jorăşti-Covurlui.

Petru Gh. Savin.

Întâmpinarea Domnului

(2 Februar)

In ziua aceasta, creştinii serbăm **Întâmpinarea Domnului** Isus Christos, după cum spune în Sfânta Evanghelie a zilei: „In vremea acea suit-au Părinţii pe Isus Pruncul în Ierusalim, ca să-l pună înaintea Domnului şi ca să dea jertfă, după ceeace s'a zis în legea Domnului, o pereche de turturele sau doi pui de porumb".

Preoţii noştri au arătat în predica lor însemnătatea creştinească a acestei sărbători. Noi ne mărginim, în această foaie naţională, să arătăm învăţătura naţională, ce putem trage din această întâmplare în viaţa Domnului Christos.

Când „s'au împlinit vremea şi răutatea omenească copleşise sufletele, Dumnezeu trimise pe Fiul său, după cum făgăduise prin proroci, ca luând trup şi trăind între noi, prin viaţa şi învăţăturile lui, dar mai ales prin suferinţele, moartea şi învierea lui să ne mântuiască din ghiarele diavolului.

Cu toate că era Fiul lui Dumnezeu, atotputernic ca şi Dumnezeu Tatăl, s'a întrupat dintr'o fecioară din neamul evreesc, singurul popor pe atunci, care se închina la Dumnezeu cel adevărat. Mântuitorul nostru nu s'a ruşinat să respecteze toate obiceiurile religioase naţionale ale Evreilor. Aceasta a făcut-o pentrucă trupeşte se ţinea de acest popor.

Mare şi adâncă învăţătură naţională cuprinde pentru noi această faptă a Domnului Christos. Dacă Mântuitorul, Fiul lui Dumnezeu, a aflat de bine, ca să respecteze obiceiurile poporului evreesc, în mijlocul căruia s'a întrupat, cu atât mai vârtos suntem datori noi Românii să respectăm obiceiurile naţionale-religioase ale neamului nostru. Căci nu numai limba românească, nu numai poezia, poveştile şi proverbele noastre sunt produsul sufletului nostru românesc, ci şi toate obiceiurile, după cari ne regulăm viaţa.

In zadar voiu auzi pe cineva vorbind curat românește, dacă el plugar fiind îşi va fi lăpădat portul, nu mai poate fi socotit Român pe de-a'ntregul, căci îi lipseşte ceva românesc, haina.

In zadar îmi spune, că e de lege românească, când vom vedea că nu ţine poruncile bisericii româneşti, ba a primit în viaţa lui religioasă obiceiuri străine, nu-l mai socotesc Român pe de-a'ntregul.

In zadar îmi spune, că vorbeşte românește, căci auzindu-l întrebuinţând în graiul lui cuvinte streine, ungureşti sau împrumutate dela alt neam pripăşit printre noi, nu-l mai socotesc Român pe de a'ntregul.

Şi în zadar va prăznui el sărbătorile noastre prin nelucrare, căci dacă nu va ţinea şi străvechile obiceiuri împreunate cu acestе sărbători, nu e Român pe deplin.

Căci, e ruşine dovedind lipsa de respect faţă de obiceiurile noastre naţionale. Şi nu e numai ruşine, ci chiar păcat, căci lucrând astfel nu respectăm pilda frumoasă, pe care ne-a dat-o însuşi Mântuitorul nostru în timpul, cât a petrecut cu trupul pe pământ.

Iată pentru ce sărbătoarea aceasta cuprinde şi o adâncă învăţătură naţională pentru noi.

SF. TRIFON

In ajunul **Întâmpinării Domnului** se prăznueşte pomenirea Sfântului **Trifon**. Despre acest sfânt, fraţii noştri din Bucovina povestesc legenda următoare:

Când a împlinit pruncul Isus patruzeci de zile, Maica Domnului l-a luat să-l ducă la biserica din Ierusalim, ca să i-se citească rugăciunile. Jidovii au aflat despre aceasta şi au hotărât, ca să le aţină calea şi luând pruncul să-l omoare. Ei s'au adunat în număr mare şi pornind în frunte cu Trifon, unul din diregătorii cei mari ai lor, au plecat încă din ajun înaintea Maicii Domnului şi a pruncului Isus.

Văzând îngerul Domnului gându leel rău al Jidovilor, dete lui Trifon un gând de nebunie, anume să uite de Maica Domnului şi de pruncul ei şi să se apuce să facă fante de nebun, cari să abată gândul şi al celorlalţi Jidovi dela planul lor.

Şi într'adevăr, că Trifon cum a fost cuprins de acest gând, a uitat ca pământul de Isus şi a început a alerga încoace şi încolo prin oraş şi a face fel şi fel de nebunii şi comedii, de cari numai un nebun e în staro să facă. Săria la ceilalţi şi-i lovia, îi scutura de barbă, îi trântia la pământ strâmbându-se în fel şi chip.

Când văzură Jidovii, ce l-an apucat pe Trifon, s'au spăimântat şi au fugit care încotro, ca să scape de nebunul uitând astfel de gândul lor cel rău de-a prinde pe Isus.

Astfel au scăpat Maica Domnului şi Fiul ei de Jidovii, cari îi urmăriau, şi a doua zi au ajuns amândoi nevătămaţi şi neturburaţi la biserică, unde îi aştepta Sf. Simion.

Iar Trifon, trecându-i nebunia dată de înger, s'a făcut sfânt, pimenirea lui serbându-se cu o zi înainte de Întâmpinarea Domnului.

V. L.

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(Urmare)

XIII.

In vremea veche... cerul era limpede... soarele strălucea ca un flăcău tânăr... Câmpiile frumoase, împrejurate de munţi verzi, se întindeau mai mult decât poate prinde ochiul... păduri tinere umbreau dealurile... Turmele s'auzeau mugind de departe... şi armăsarii nechezau jucându-se prin rarişti... Pe o pajişte verde Libertatea, copilă bălăioară cu cosiţe lungi şi aurite, se juca cu un arc distins. Ferice de oamenii din câmpie, ferice de cei dela munte!... Era vremea atunci când tot omul trăia fără stăpân şi umbla mândru fără să-şi plece capul la alt om, când umbra văilor, pământul ca şi aerul cerului era davalma pentru toţi. Viaţa atunci se petrecea în cea mai deplină fericire şi, când ajungeau pe om nevoile bătrâneţelor şi moartea, el se ducea, zicând: „Mi-am trait zilele!" şi era sigur că viaţa lui se va prelungi şi după moarte şi că pe cea-alaltă lume va întâmpi- [illegible] şi mai mare. Dar iată că aerul se turbură... cerul cel limpede se îmbracă cu nori întunecoşi... un nor de praf învăluie câmpia şi ascunde munţii... se aud vaete... dobitoacele fug speriate ca de goana strechiei, sau ca în nopţile vijelioase când lupii eşă din păduri... caii nechiază jalnic... Mulţime de glasuri se aud strigând şi vădesc, când primejdie când nădejde, isbândă, când perdere, turbare, desnădăjduire... Norul se împrastie puţin... Doamne! Se vede amestecul unei bătălii!... Cei ce au năvălit sunt îmbrăcaţi cu fer... săgeata aluneca pe pavază, şi paloşul cu două ascuţişe taie în carne vie... Le stau împotrivă.. se luptă cu furie... se pleacă săbiei lor... inimile slăbesc... fug... Perit'a Dacia!! Stati cu inimă... arcul se întinde din nou... luptătorii se amestecă şi se isbesc... pepturile goale cu pavezile... capetele descoperite cu coifurile... Departe în câmpie se văd arcuri sdrobite, fâşii de steaguri, apoi un coşciug: mare, mare se ridică şi o vară grozavă de foc înfloreaţă cerul... Invinşi şi învingători cad în genunchi şi la lumina flăcării îşi dau dreapta şi se iau în braţe! Fii cu inimă, Dacia mea!... Tu fuseşi altarul rudirei a crivăţului cu pustia, a bărbăţiei cu minţea, a libertăţii cu puterea... Din această rudire, pecetluită cu sânge şi lămurită prin foc, se născu un popor nou.

Ast-fel povestesc bătrânii.

XIV.

Oraşele se întemeiază şi se înfrumuseţează din nou... oamenii cresc în îndestulare şi se înmulţesc ca nisipul mării, pământul se acopere cu holde aurite... Libertatea domneşte ca mai înainte, dar nu acea Libertate, pruncă, floare plăpândă a pustietăţii, ci Libertatea cea barbată şi luminoasă, răsad puternic, şi cu rădăcină ţeapănă şi adânc înfiptă în pământ... Sabia acum nefolositoare a războinicului stă spânzurată în coliba sa... femeile zâmbesc dulce la copiii lor... chipul sbârcit al bătrânilor se întinde de bucurie.... Pacea aduce legea care chezăşneşte iar nu asupreşte... legea rod al libertăţei... legea care apără pe cel slab de nedreptate şi nu apasă pe sărmanul în folosul bogatului... Şi meni fericiţi, deşi se aflau bogaţi şi mai săraci... căci nelegiuirea nu era cunoscută, şi cei bogaţi şi cei mai tari un făceau ei singuri legea despe cum le vine lor mai bine şi nu puteau călca dreptul altuia. Şi junii ziceau, închinându-se către bătrâni: „Cinste fie părinţilor noştri, care s'au luptat vitejeşte şi ne-au lăsat de moştenire patrie şi libertate".

XV.

Cel ce nu cunoaşte nevoia legii un cunoaşte ce e libertatea, căci nu poate fi libertate fără lege, şi acel ce nu se ţine de duhul legii se leapădă de libertate.

XVI.

Libertatea e îndoită: cea din lăuntru şi cea din afară... ele sunt surori, şi una fără alta nu poate trăi. Libertatea din afară este neatârnarea ţării în care naştem şi de la care avem dreptul de om de sub biruirea ori cărei alte ţării şi împărăţii. Libertatea din lăuntru este legea, icoana dreptăţii dumnezeeşti, fă cută prin învoirea tutulor şi la care toţi de o potrivă suntem supuşi. Acolo unde nu e lege, nu e nici libertate, şi acolo unde legea e numai pentru unii şi ceialalţi sunt scutiţi de sub ascultarea ei, libertatea a perit... Căci atunci asuprirea, nevoile, necazurile şi sărăcia isvorăsc în lume; atunci lumea se împarte în săraci şi bogaţi, în stăpâni şi robi, flămânzi şi îmbuibaţi, atunci lumea stă în cumpănă de peire; căci dreptatea Domnului e veşnică şi el blestemă pe omul ce alunecă în nedreptăţi... Strămbnii noştri au fost blestemaţi de Domnul pentru strâmbătăţile lor şi blestemul a trecut din neam în neam până în zilele noastre. Priveghiaţi asupră-vă ce candela ce arde, ca nu copiii voştri şi copiii copiilor voştri să zică de voi: „Blestem asupra părinţilor, care au făcut strambătate!... Strâmbătatea isvorăşte din silnire, din pismă, din jefuire şi din neştiinţă... Legea dreptăţii e frăţie. Şi ce frăţie poate fi între un ulin şi jertfa lui, între strâmbătate şi dreptate? Până când mai puteţi, voi, cei ce aţi călcat dreptatea, grăbiţi a intra în calea Domnului, căci va sosi ziua isbândirei, când vrabia se va lupte cu ulul şi-l va birui, şi într'adevăr zic vouă, acea zi s'a apropiat.

XVII.

Tot lucru lasă sămânţa sa, prin care din nou se naşte, şi din tulpine bătrână şi putredă a capacului încoltesc vlăstare tinere şi tepene: aşa şi din robie se naşte libertaeta, din neorânduială ese rânduială... Jugul aduce mântuirea, precum furtuna liniştea.

Drepturi şi Datorii

UN SFAT

In curând elegători din noile şi vechile ţinuturi ale ţărei, vor avea să trimită în Sfaturile Ţărei pe aleşii lor.

A vota este o ştinţă, şi încă una din cele mai grele. Vorbim bineînţeles de votul cetăţeanului cu dragoste de ţară, cari ştiu că în puterea lui stă ridicarea sau căderea neamului. Ei bine, nu e destul să fii cărturar pentru a şti pe cine să alegi, sau mai bine zis, cum *să-ţi îndeplineşti datoria de-a vota.* Căci votul este azi prin legile ţărei o datorie.

Fie-ne îngăduit nouă să dăm câteva sfaturi mai ales ţăranilor, atât de cumpăniţi la vorbă şi la faptă.

Dragostea de ţară se arată tot atât de mult în timp de pace cât şi în timp de războiu.

Ţăranul-soldat îşi urmează comandanţi daţi de lege. Ţăranul alegător trebue el însăşi să-şi aleagă căpatenile ce-l vor conduce în lupta grea pentru ridicarea patriei. Şi, după cum în timp de războiu, acele căpetenii sunt mai bune, cari au o mai mare obişnuinţă în lupte, tot astfel şi în timp de pace conducătorii trebue să fie aleşi dintre acei cari şi în trecut au făcut bine ţărei lor.

Nu trebue să se uite ţăranul alegător la vorbe. El, care vorbeşte puţin, ştie că acei ce vorbesc mult nu mai au timpul să înfăptuiască nimic. *La fapte, la faptele din trecut mai ales,* trebue să se gândească alegătorul când unii şi alţii îi cer votul.

In satul vostru, alegători ţărani, vor veni mulţi să vă spue că vă iubesc şi să vă ceară votul. Voi întrebaţi dar ce-au făcut până azi pentru ţărănime şi pentru ţară; iar după-ce veţi vedea că în adevăr propăvăduesc cuvântul cel bun, dacă ei şi tovarăşii lor au lucrat bine şi frumos în trecut, urmaţii cu încredere ca pe nişte buni Conducători.

Alegeţi grâul de neghină. Nu daţi voturile voastre decât celor cari le merită şi mai ales celor cari pot scoate ţara întreagă din greutăţile în care se găseşte azi. *Bucium.*

DESPRE FURT

Cine bagă bine de seamă cele ce se spun la slujba bisericească, şi cine mai ştie şi câte o rugăciune, cunoaşte porunca Dumnezeească: să nu furi.

Furtul este un păcat şi este şi o faptă rea, pe care legile o pedepsesc.

Dacă fiecare om ar putea să fure de unde i-ar veni la îndemână, am ajunge să nu mai fim siguri de nimic la casa noastră; şi dacă nu am avea siguranţa că ceeace-i al nostru, nu ni-l va lua nimeni pe nedrept, am ajunge să trăim ca nişte sălbatici. De aceea legea a întărit învăţătura creştinească: să nu furi, şi a hotărât pedeapsa acelora cari ar călca această învăţătură.

Se chiamă furt oridecâteori cineva ia pe nedrept şi pe ascuns lucrul altuia; şi pe nedrept se zice că-l ia atunci când legea nu-l îndreptăţeşte la aceasta.

De pildă, dacă am găsit pe drum un lucru al cuiva, aş putea să zic că-i al meu, dar dacă vine păgubaşul şi mi-l cere şi eu nu vreau să i-l dau, are dreptul să se tângue la judecată, şi când va veni jandarmlu să iea acel lucru dela mine şi să-l dea înapoi păgubaşului, atunci nu se chiamă că mi l-a luat pe nedrept. Pe când, dacă vine cineva pe furiş în casa mea, şi-mi ia un lucru, fără ca eu să prind de veste, asta se chiamă că-i furt.

Vra să zică oridecâteori iai lucrul altuia, fără nici un drept, şi pe furiş, ai săvârşit un furt.

Nu se caută dacă lucru acela este de preţ sau nu, dacă este trebuitor sau nu; se caută numai să fie al altuia, şi să i-l iei pe furiş.

Este furt când intri în livada altuia şi-i iei un măr, ba încă-i fapt mare acesta, şi pedeapsa-i mare; furt este când rupi un popuşoi pentru copt din lanul altuia şi aceasta iar este fapt mare şi pedepsit aspru. Şi când te gândeşti că fapte de aceste săvârşesc oamenii noştri aşa de des!

Dar nu numai furtul se pedepseşte, ci şi încercarea de furt. Cine încearcă să fure un lucru, are tot aceeaşi pedeapsă ca şi cum l-ar fi furat. Este destul să doevdeşti pe cineva că a încercat s ăfure un lucru, şi măcar că n'a izbutit în încercarea lui, el pedeapsa tot îşi va primi-o.

Furtul precum şi cercarea de furt se pedepseşte cu închisoare dela 15 zile până la doi ani, şi judecătorii, pe lângă închisoare, mai pot pune pe vinovat să plătească şi o amendă până la 500 de lei.

Alte furturi se pedepsesc mai greu. Aşa poate fi condamnat la închisoare dela trei luni până la doi ani, acela care va fi furat sau va fi încercat să fure de pe câmpuri, cai şi alte vite mari ori mici, sau unelte de agricultură, precum pluguri, grape şi altele, ori oile şi mieii din ţarcuri, ori peştele din îngrăditură, stupii de albine, ori pânzăturile întinse pentru uscat sau pentru albire; ori lemne din pădure, din magazii, ori dela ferestraie, ori lemne cari plutesc pe ape, sau sunt lăsate pe câmpuri, prin livezi ori grădine, ori acela care va fi furat sau va fi încercat să fure pâne, bucate, fructe sau alte producte secerate, cosite sau nu.

După cum vedem, cel ce fură un popuşoiu pentru copt, poate poate fi condamnat l aînchisoare pe timp de doi ani.

Tot cu această pedeapsă poate fi condamnat servitorul cu sâmbrie care fură sau încearcă să fure din casa stăpânului, sau din casa unde va fi mers cu el, precum şi lucrătorul, calfa sau ucenicul care fură dela stăpân, ori de acolo unde lucrează stăpânul. Tot asemenea se pedepseşte birtaşul, hangiul, cârciumarul, cărăuşul, căruţaşul, luntraşul sau vreunul din oamenii lor care va fi furat sau va fi cercat să fure lucruri încredinţate lor, precum şi călătorii cari vor fi furat sau vor fi cercat să fure lucruri din birtul, hanul, cârciuma sau hotelul unde au fost primiţi.

Cu aceeaş pedeapsă se pedepseşte furtul săvârşit într'o casă locuită şi în timpul nopţii; sau de către două sau mai multe persoane.

Se va pedepsi cu închisoare dela trei până la cinci ani, şi cu interdicţie, furtul săvârşit în biserică sau într'o şcoală ovreiască, sau într'o geamie turcească; furtul săvârşit prin sărire peste un zid sau un gard într'o ogradă, sau prin sărire peste o fereastră într'o casă locuită. De aici se înţelege că cine sare gardul în livada altuia şi-i fură un măr, poate fi condamnat la închisoare chiar pe timp de cinci ani.

Tot aşa de aspru se pedepseşte acel care, pentru a fura, întrebuinţează chei mincinoase, ori taie legăturile, ori rupe peceţile, precum şi acela care fură lucruri dela un nebun sau smintit, sau dela un copil mai mic de 12 ani, precum şi acela care fură în timpul unui foc sau a unei revărsări de apă.

Aceste furturi se judecă, unlee de judecătorul de ocol şi unele de tribunal. Iar dacă cel care fură, bate sau schingiueşte pe păgubaş, sau îl ameninţă cu moartea, atunci săvârşeşte o tâlhărie, este trimes înaintea Curţii cu juraţi pentru a fi pedepsit cu recluzinnea, adică cu închisoarea într'o casă de muncă pe timp dela cinci până la zece ani.

Mari sunt pedepsele pentru furt, şi dacă judecătorii sunt blânzi şi le micşorează, şi uneori condamnă pe vinovaţi la amendă în loc de închisoare, asta însemnează că li-i milă de copiii cari ar plânge acasă de foame, când părinţii lor ar mucegăi în temniţă. Asta însă nu trebue să fie un îndemn pentru nimeni ca să fure, pentru că nu se ţine în seamă asprimea pedepsei, ci fapta pentru care a fost pedepsit cineva.

(După Gorovei)

DESPRE HOTARE

In fiecare sat se întâmplă certuri între oameni, din pricina hotarului dintre ogoare. Din pricina asta se iscă procese şi uneori chiar se primejduesc vieţi de oameni.

După lege, fiecare om are drept să-şi împrejmuiască proprietatea lui. Am drept să fac gard în jurul casei mele, şi dacă-mi dă mâna, pot să-mi îngrădesc un ogor oricât de mare ar fi. Dar am şi datoria ca nu cumva să ating drepturile vecinului, adică să prind cu gardul meu şi vre-o bucăţică din proprietatea lui.

Se întâmplă însă ca uneori cineva să nu-şi poată face un gard între el şi vecinul lui. De pildă, între casa mea şi a vecinului este o depărtare numai de câtiva metri şi hotarul este drept la mijloc, şi pe acolo este şi intrarea în amândouă ogrăzile, în care nu se poate intra pe aiurea. şi dacă aş face un gard la mijloc, vecinul nu ar mai putea să intre cu căruţa pe locul rămas în partea lui. In aşa împrejurare, legea mă îndatoreşte să-i dau vecinului trecere pe locul meu, ca să se poată folosi şi el de proprietatea lui, şi dacă m'aş împotrivi, mă poate chema în judecată ca să fiu îndatorat a nu face gardul, şi a-i lăsa trecere.

Intre ogoare hotarul este, de obiceiu, un hat. Uneori la capetele haturilor sunt pietre de hotar. sau copaci. Cine strică hatul sau taie copaci, ori scoate pietrele de hotar. face o faptă rea. şi legea-l pedepseşte chiar cu închisoare.

Prin sate, hotarul dintre proprietăţi este de obiceiu gardul, şi uneori câte un şanţ. Adeseori se iscă ceartă între vecini în privinţa îngrădirilor dintre proprietăţi. pentrucă cel ce a făcut gardul cere celuilalt să mai ţie cheltuielile întreţinerei lui, şi acela nu vrea. Ca să ştim dacă amândoi vecinii sunt datori să facă reparaţii la garduri, trebuie să vedem dacă gardul este comun, adică dacă amândoi vecinii sunt proprietari ai gardului.

După lege, orice gard care desparte două proprietăţi, se socoteşte comun; dar, dacă sunt alăturea două locuri. unul al lui Vasile şi altul al lui Gheorghe, şi locul lui Vasile este îngrădit jur împrejur, iar al lui Gheorghe nu, atunci gardul nu este comun, şi Gheorghe nu poate fi îndatorat a pune şi el cheltuială la întreţinerea lui.

Cum se fac legile

Unii dintre oameni, şi drept vorbind toţi sătenii, cred că legile sunt făcute de guvern, adică de stăpânire. Ei cred că orice ministru are drept să facă orice lege i-ar veni în minte, să puie biruri, să împartă pământuri, şi câte altele.

Asta nu-i adevărat. Miniştrii n'au nici o putere ca să facă legi; ei sunt nişte funcţionari, ca oricare alt slujbaş al Statului. Sunt numiţi cu decret regal, primesc leafă, şi Regele poate oricând să-i înlocuiască. Dar miniştrii sunt slujbaşii cei mai mari din ţară. După cum primarul este mai mare decât notarul, administratorul de plasă mai mare decât primarul, şi prefectul mai mare decât administratorul de plasă, tot asemenea şi ministrul este mai mare decât toţi aceştia; şi după cum un prefect nu poate să numească şi să scoată din slujbă, fără învoirea ministrului, pe un funcţionar mai mic decât dânsul, tot asemenea nici ministrul nu poate numi şi îndepărta pe un prefect fără de învoirea Regelui.

Fiecare ministru are amestec numai între slujbaşii lui. Aşa, ministrul de finanţe nu se poate amesteca în treburile celui de război; şi fiecare ministru, când vrea să facă vre-o schimbare, trebuie să se sfătuiască şi cu celalalţi, ca nu cumva prin schimbarea lui să stinghereasă treburile ţării.

Fiecare ministru îşi conduce treburile din ministerul lui, şi pregăteşte legile cari crede el că s'ar potrivi cu nevoile ţării. Asta, însă, nu înseamnează că el face legile, pentru-că o lege are fiinţă numai când a fost votată de Cameră şi de Senat şi aprobată de Rege.

Prin urmare, Camera şi Senatul fac legile, şi fiind-că deputaţii şi senatorii sunt aleşi de popor, şi se presupune că fiecare alege pe cine vrea el, fără să fie asuprit de nimeni, apoi asta însemnează că legile sunt făcute de popor. Asta vine ca şi cum un gospodar ar avea încredere în argatul său şi l-ar trimite în târg ca să-i cumpere ceva: de va fi om cinstit, argatul va urma întocmai poruncile stăpânului, iar de nu va fi cinstit, argatul se va înţelege cu negustorul şi vor fura amândoi pe stăpân.

Dacă poporul ştie pe cine trebuie să aleagă deputat, adică pe un om cinstit, cu dragoste de binele altuia, care nu se va lăsà ademenit nici de slavă, nici de vorbe şi nici de bani; şi dacă poporul se arată vrednic de dreptul ce-l are de a alege deputaţi, şi alege pe cine crede el că trebuie să fie ales, şi nu ascultă de poruncile nimănui, pentrucă nimeni n'are drept să-i poruncească cum să voteze, atunci şi deputaţii pe cari-i va alege poporul s'ar chemà că-s în locul poporului, şi ar vota legi bune, prielnice pentru popor.

Pentru aceea, când vine vremea să se facă o alegere sătenii să nu se ase ademeniţi de vorbele unora şi ale altora, cari li făgăduesc câte în cer şi pe pământ, numai să-i voteze pe dânşii.

Sătenii să se sfătuiască şi să chibzuiască pe cine să trimită în Cameră, ca să le apere interesele.

Să se ferească de oameni străini, despre cari nu au încredinţare că-s cinstiţi şi cu tragere de inimă pentru popor. Străin poate să fie, nu numai un om din alt judeţ, ci chiar un om din satul tău, care se gândeşte numai la dânsul, îşi caută numai de interesele lui, şi nici nu vrea să ştie de durerile şi de nevoile altora.

Mulţi au înşelat pe săteni, şi au fost aleşi deputaţi. Şi cum au ajuns în Bucureşti, şi-au uitat făgăduinţele, au uitat pe cei cari i-au ridicat unde nu meritau, şi ori s'au arătat pe faţă împotriva legilor făcute pentru folosul poporului, ori le-au vorbit de rău pe din dos, şi au căutat numai să-şi facă interesele lor şi ale neamurilor lor.

Deputaţi de aceştia să nu aleagă ţăranii.

Ştiinţă şi Istorie

Invenţiile

Zilnic auziţi că omul a mai găsit ceva nou, a inventat ceva care te pune pe gânduri.

Acum câteva veacuri lumea trăia mai singuratecă, fiecare în colţul lui, rar făcea câte o călătorie mai depărtată; bucuriile şi plăcerile erau veşnic aceleaşi, viaţa era fără schimbare. Fiul moştenea meseria tatălui, fetele se măritau la anume vârstă şi totul mergea liniştit, fără sbucium. Războaiele doar ce mai turburau liniştea.

Viaţa de azi e însă mai sbuciumată, lumea trăieşte mai iute, umblă cu uşurinţă la mari depărtări, ba trece şi oceanul, căci viaţa s'a scumpit, oamenii s'au înmulţit. Oraşele sunt par'că furnicare, noaptea e prefăcută în zi, stradele sunt mereu pline ca la bâlci şi pe ele aleargă nenumărate trăsuri, tramvae şi automobile. Ba acum, pe sus sboară şi oameni ca păsările, cu iuţeli de speriat. Casele nu mai sunt liniştite ca pe vremuri, auzi, sbârnâituri de telefoane cu ajutorul cărora vorbeşti la sute de kilometri, auzi răsunetul grafofoanelor cu glasuri de oameni, cu sunete de muzici. Cafenelele sunt pline de oameni ce fac tot soiul de afaceri, birturile, la anumite ore, pline şi ele. E o altă viaţă, şi bună şi rea, dar aşa cum e, viaţa aceasta de azi se datoreşte ştiinţei. Ştiinţa a inventat miile de lucruri de care se servesc azi oamenii, ştiinţa face să avem şi chibrituri şi electricitate şi drumuri de fier şi aeroplane.

Sunt multe lucruri de prisos, sunt altele ce slujesc doar pentru petrecere, dar multe invenţii ale ştiinţei aduc mari foloase oamenilor.

In primul rând sunt fabricile cu nenumărate maşini mânate de electricitate. Azi nu mai pare curios să vezi roate şi maşini cât toate zilele, care se pun în mişcare numai cât ai atins pe un năsturaş. Până acum mai puţin de un veac însă nu se pomenea de aşa ceva. A trebuit să muncească mulţi învăţaţi până să se ajungă la un asemenea rezultat. Un englez, care în tinereţea lui fusese legător de cărţi, a găsit că electricitatea poate fi întrebuinţată uşor la mişcarea unei maşini cât de grele. El nu s'a îmbogăţit cu descoperirea lui, dar s'au îmbogăţit alţii, mai meşteri în ale negustoriei.

Tot de un veac e şi invenţia drumurilor de fier şi a vapoarelor. Până atunci nimeni nu se gândise că puterea aburilor ar putea fi întrebuinţată să tragă pe şine zeci de vagoane grele ca cele de azi sau să mişte cu mare iuţeală, pe apă, corăbii mai mari decât casele şi care să poarte mii de călători.

Electricitatea tinde însă să bată pretutindeni puterea aburilor şi acum se silesc învăţaţii să facă trenuri, care numai cu electricitate să se miste. Ba chiar sunt asemenea trenuri, dar ele vor fi din ce în ce mai multe.

Tot de un veac e şi invenţia drumurilor de fier şi a vapoarelor. Până atunci nimeni nu se gândise că puterea aburilor ar putea fi întrebuinţată să tragă pe şine zeci de vagoane grele ca cele de azi sau să miste cu mare iuţeală, pe apă, corăbii mai mari decât casele şi care să poarte mii de călători.

Electricitatea tinde însă să bată pretutindeni puterea aburilor şi acum se silesc învăţaţii să facă trenuri, care numai cu electricitate să se miste. Ba chiar sunt asemenea trenuri, dar ele vor fi din ce în ce mai multe.

IGIENA ŞI MEDICINA POPULARA

Microbii

de **Dr. V. Bianu**

Aerul este plin de microbi, al căror număr variază după mai multe împrejurări, după cum aerul este liber sau închis în camere, după mulţimea locuitorilor din casă, după altitudine, după starea de uscăciune şi de umezeală, după starea de linişte sau de mişcare a aerului. Cu cât ne suim mai sus pe un deal sau un munte, cu atât aerul este mai curat, iar la o înălţime de 2000 de metri nu mai sunt microbi de loc. Din contră, în aerul localităţilor populate, în aerul camerilor vechi şi neingrijite, să află microbi în cantitate mare, mii şi sute de mii la un centimetru cub. Norocul mare este că o mare parte din microbi pier la lumina soarelui şi la uscăciune, iar din cei rămaşi numai puţini sunt producători de boale.

Din aer putem lua multe boale: pneumonia (aprinderea de plămâni), influenţa (gripa), difteria, tusa convulsivă sau măgărească, pojarul, scarlatina, variola, holera, dizenteria (urdinarea cu sânge), febra tifoidă (lingoarea), tuberculoza oftica), etc.

Dintre toate acestea cea mai cumplită este oftica. Un ofticos scuipă pe zi mai multe milioate de microbi virulenţi. Scuipatul ofticoşilor dacă să usuncă, să prăfueşte, să ridică în aer, de unde este introdus în plămâni prin răsuflare. Un singur microb ajuns în plămâni, dacă îi place locul (terenul) începe a să inmulţi şi a reproduce milioane şi milioane de microbi virulenţi, cari aruncaţi e uscuipatul să reintorc în aer, de unde fac noui victime. Până la găsirea unui ser bun sau a unei antitoxine tuberculoase este bine ca să să ia măsuri cât să poate de aspre contra scuipatului. In America s'au luat măsuri în mai toate oraşele ca nimenea să nu mai scuipe pe strade şi fiecare locuitor este obligat să poarte o scuipătoare de buzunar, iar scuipatul să fie distrus prin ardere. Ploaia şi zăpada curăţă aerul de microbi culcându-i la pământ impreună cu praful.

Din cea mai inaltă anfichitate s'a admis transmiterea boalelor prin apele de bent. In evul mijlociu, în timp de molimă epidemie) lumea acuza o putere rău-făcătoare sau supra-naturală care ar fi otrăvit isvoarele.

Acesta este modul cel mai cunoscut de contagiune. Un râu murdărit în tot timpul de murdăriile unui oraş, duce în apele lui putreziciunile cele mai variate şi microibi virulenţi ai diferintelor boale.

In apele de put trăiesc şi să desvoltă un mare număr de microbi producători de boale. Numai în apa de isvor, luată chiar din punctul de unde isvoreşte, nu să află microbi. Nu este de ajuns ca o apă să fie limpede pentru ca să credem că n'are microbi; în apa cea mai limpede s'a găsit până la 60,000 într'un centimetru cub (un gram). Indată ce apa a plecat dela punctul de unde isvoreşte, ea să incarcă de microbi, pe cari îi ia din aer şi de pe suprafaţa pământului. Apa Pelesului, care la isvor este curată de tot, după câteva sute de metri ajunge să aibă o miie de microbi la un centimetru cub. Când însă apa trece printr'un oraş, ea să infectează în mod inspăimântător. Dâmboviţa la eşirea ei din Bucureşti numără cam 50,000 de microbi într'un centimetru cub, ceeace s'ar veni cam 10 milioane într'un pahar de apă! Tot aşa trebuie să să întâmple şi cu apă Somesului la eşirea lui din Cluj.

Din fericire nu toţi microbii acestia sunt producători de boale. Puţine boale să iau din apă, dar toate acestea boale sunt grozave. Astăzi toată lumea ştie că febra tifoidă (lingoarea) în cele mai multe cazuri să ia din apă. Tot aşa şi dizenteria (urdinarea cu sânge) şi holera. Pentru aceasta este bine ca apă de bent să fie sterilizată, adecă scutită de microbi, prin fierbere sau trecută printr'un filtru.

Unde să mai află microbii? Praful din aer depune microbii pe toate lucrurile, pe toate obiectele, în toate locurile şi în toate colţurile, pe păreti, pe scândurile şi printre scândurile podelei, pe mobile, perdele, covoare, haine, alimente (pâne, lapte, carne, etc.), farfurii, pahare, etc., şi mai ales pe bani de hârtie sau de metal). Banii trec prin atâtea mâni murdare, prin atâtea mâni de bolnavi, încât nu este de mirare dacă ei sunt îmbâcsiţi de microbi, de multeori din cei patogeni (producători de boale). Ce urât obiceiu au copiii de se joacă cu banii în gură! Biletele de bancă, banii de hârtie, sunt adevărate grădini de microbi. Ce rău fac joc, mai ales cele invechite, soiase, sunt cadri de microbi. Ce rău fac toţi aceia, cari pentru a număra biletele de bancă sau cărţile de joc murdare, îşi udă mereu degetele în gură, pe care s'o umplu cu microbi!

Pe filele (foile) cărţilor de cetit învechite, prăfuite, pe icoane, în aiasmă s'a găsit microbii ofticei şi ai difterici. Pe inghetată care să vinde vara pe stradă şi în praful de pe struguri s'au găsit microbi producători de boale.

Pe corpul nostru şi în corp, mai ales în cavităţile lui: nas, gură, mate, etc., se află microbi foarte mulţi, chiar şi în stare de sănătate.

Pe piele se depun o sumedenie de microbi, cu atât mai mulţi cu cât spălăturile se fac mai rar: 100 până la 200 pe un centimetru patrat la o mână curată, 20 până la 25 de mii la una murdară. Sub unghii se găsesc mulţi microbi, ceeace face că dacă ne sgâriem în vreo parte a corpului prin scărpinare, de pildă la ceafă, să introducem microbi patogeni şi să căpătăm buboaie (furuncule) şi chiar serpengea (antrax), şi altele. Urât obiceiu au mai ales femeile din clasa zisă cultă de a purta unghii mari, cari oricât de curate s'ar întreţine totuşi au o mare cătime de microbi.

Gura omului este un mediu minunat de cultură pentru microbi, pentru că ei găsesc acolo căldură, umezeală şi întunerec. Aerul, apa şi diferite alimente aduc în gură o mulţime de microbi. Nu-i de mirare dacă în gură şi în sălivă (bale), ori cât de sănătos ar fi omul, găsim mii de microbi, de diferite specii (aproape o sută).

(Urmarea în pag. 5 coloana 5-a)

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Basarab-Vodă

de **Victor Lazăr.**

Cel dintâi Domnitor al Munteniei, despre care găsim amănunte mai multe atât din documente cât şi în cronici, este Basarab-Vodă, urmaşul lui Tugomir.

Regii Ungariei pretindeau, că toţi voevozii români, nu numai, cei din Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş, ci şi cei din România dela răsăritul şi partea de miazăzi a Carpaţilor să fie supuşi lor, plătindu-le un tribut. Cererea aceasta o făceau şi din lăcomie, dar şi pentrucă în voevodatele acestea erau şi Români coborâti sau „de călecaţi" din Transilvania. Se înţelege că Românii din Muntenia nu aveau poftă să mai fie supuşi străinilor şi am văzut, cum încă înainte de unirea voevodatelor din Oltenia şi ţinutul Arpaşului ei au avut cu regele Ladislau al Ungariei lupte grele, în care a căzut mort chiar voevodul Litivoiu.

In timpul, când Domnitor al Munteniei era Basarab-Vodă, în Ungaria stăpânia Carol Robert. Acesta era francez de neam şi ajunsese, după lupte multe, să fie ales rege al Ungariei. Ca şi înaintaşii lui, şi Carol Robert era lacom de stăpânire cât mai mare şi voia să introducă în Ungaria şi până unde îi va ajunge puterea obiceiurile feudale din Apusul Europei. Regele era adecă cel mai mare şi toţi boerii trebuiau să primească dela el documente, prin cari le întăria dreptul de proprietate asupra moşiilor lor. In schimb, ei se obligau să-l ajute în războaie. Acesti boeri mai căpătau dreptul să iobăgească pe ţăranii de pe moşiile lor. In felul acesta s'a întărit mai ales începând dela Carol Robert iobăgia peste Români, cari au fost ţărani liberi, dar în Transilvania au fost subjugaţi după dreptul feudal, care numai „drept" nu era, ci pentru ei asuprire mare.

Tot după obiceiul feudal puteau să fie şi principi sau domnitori mai mici, cari recunosteau pe un rege drept mai marele lor şi erau obligaţi să-l ajute în vreme de războiu şi, uneori, să-i dea şi tribut.

Un tribut de acesta a cerut Carol Robert dela Basarab-Vodă, dar acesta n'a vrut să se cunoască supus şi atunci regele Ungariei a pornit „cu toată puterea Tării Ungureşti", după cum spune el însuşi într'un document contra lui Basarab-Vodă, ca să-l alunge de pe tron şi să pună în locul lui pe unul din Ungaria. Românii l-au bătut însă rău pe regele Ungariei, după cum ne povestesc două cronici unguresti scrise tocmai pe vremea aceea. Dăm, spre ştiinţa cititorilor noştri, o parte din ceeace spun cronicile unguresti despre jalnica înfrângere a lui Carol Robert.

„In anul acesta 1330, regele Carol Robert adună o armată numeroasă şi îndemnat de Toma, voevodul Transilvaniei, trecu în luna lui Septembre, peste Severin în ţara lui Basarab, voevodul Românilor: regele voia adecă să izgonească din ţară pe Basarab.

„După ce se întâmplară acestea, Basarab trimise pe nişte oameni foarte cinstiţi ca soli la regele Carol Robert, cari i-au zis: de oarece tu ai avut cheltueli cu strângerea armatei, îţi voiu plăti cheltuelile acestea. Dar să vă întoarceţi înapoi în ţara voastră şi să îngrijiţi de persoanele şi de viaţa voastră, fiindcă, dacă veţi înainta mai departe, în nici un caz nu veţi scăpa de primejdie.

„Auzind cuvintele acestea, regele se sumeţi şi zise către solii lui Basarab: spuneţi lui Basarab, că el este păstorul oilor mele şi-l voiu scoate de barbă din asunzişurile sale".

„Un baron credincios îl sfătui pe rege să asculte de Basarab dar nevoind să asculte sfaturile înţelepte, plecă înainte să se bată cu voevodul Românilor. Dar curând după aceea începură să sufere lipsă atât regele, cât şi ostaşii şi caii armatei, fiindcă se aflau în ţară cu totul necunoscută, între munţi şi păduri, unde nu puteau să găsească de ale mâncării. Din această cauză regele făcu pace cu Basarab.

„Pe când acum regele se întorcea către casă fără grije, ajunse deodată cu armata sa la un drum, care era închis de jur împrejur cu dealuri înalte şi râpoase, iar în partea dinainte drumul era închis cu o mulţime de trunchi de copac, pe care îi tăiaseră Românii. Deodată o mulţime nenumărată de Români alergă din toate părţile pe vârfurile dealurilor şi de aici începu a arunca cu lănci şi cu săgeţi asupra oştirii regelui, care se afla în fundul cel adânc al drumului şi care de altminteri nici drum nu se putea mnai, căci era ca o corabie strâmtă, unde, înghesuiţi cu toţii, cădeau din toate părţile luptătorii cei mai bravi. Astfel erau prinşi cu toţii ca peştii într'o plasă. Aci căděau, fără alegere, tinerii şi bătrânii, principii şi slujbaşii cei înalţi ai statului.

„Această nenorocire grozavă

Plugărie şi Gospodărie

Ce trebue pentru grădina de legume

Impărţirea locului în tarlale. Locul grădinii se împarte în patru tarlale prin două drumuri largi, din cari unul taie grădina în lung şi altul în lat, încrucişându-se amândouă la mijloc. Intr'o grădină mare, se vor lăsa drumuri de 3 m. lărgime, spre a putea umbla cu căruţele pe ele; iar într'o grădină mică, unde totul se poate căra cu roaba, se vor lăsa numai de 1 m.—1,50 m. lărgime. La 2 m. depărtare de gardul împrejmuirii, se va lăsa iarăş, de jur împrejurul grădinii, un drum de 1 m. lărgime, pe marginea căruia, în partea din spre gard, se vor planta pomi roditori, coacăzi, agrişi sau fragi.

Fiecare tarla, la rândul ei, se împarte în alte tarlale mai mici de câte 10, 15 sau 20 m. lungime şi tot atâta lăţime, lăsând între ele drumuri de 2 m. lărgime.

Spre a da o înfăţişare frumoasă grădinii, se va avea grije a face marginile drumurilor drepte cu ajutorul sfoarei şi a rotunji toate colţurile tarlalelor unde se încrucişează drumurile. In toată această lucrare se va ţine seamă de scurgerea apei, dând drumurilor o pantă uşoară spre partea unde trebuie să se ducă apa de ploaie.

In partea cea mai adăpostită, şi pe cât se poate mai apropiată de casă, se lasă loc pentru răsadniţe; iar într'un colţ mai depărtat şi mai dosnic, se lasă loc pentru a îngrămădi acolo tot ce putrezeşte: băligar, fruze, etc., spre a pregăti pământul trebuincios semănăturilor.

Ingrăşeminte.

Oricare ar fi felul pământului din grădina de legume, trebue îngrăşat, prin adăugire de îngrăşedinte. Ingrăşemântul cel mai bun şi care se poate dobândi cu uşurinţă, este băligarul de vite; acesta: pe jumătate putred, se împrăştie toamna pe loc şi se îngroapă săpând sau arând pământul. In fiecare an să se gunoiască cel puţin a treia parte din pământul cultivat, socotind câte 300 kgr. băligar la o suprafaţă de 100 m. patraţi.

Dacă se lasă băligarul să stea 2—3 ani, putrezeşte de tot, se face pământ (humus) şi-l putem folosi la semănătură, amestecându-l cu pământul de pe răzoare.

In grădinărie se mai întrebuinţează ca îngrăşemânt un amestec de tot felul de putreziciuni, strânse de prin grădină sau de aiurea, precum: frunze, rădăcini, buruieni, rămăşiţe de legume, gunoiul şi ţărâna dela măturătura drumurilor, curăţitura şanţurilor, rămăşiţe de băligar, cenuşe, etc., cari punându-se într'o groapă se scormonesc şi se stropesc din când în când cu urină de vite sau numai cu apă, ca să putrezească mai iute. Acest amestec se numeşte compost, şi este de mare folos într'o grădină, de oarece se întrebuinţează la orice fel de semănătură.

Băligarul de oaie este bun pentru pământurile nisipoase, iar cel de porc este un bun îngrăşemânt pentru locurile unde se cultivă pepeni şi dovleci.

I. Haşeganu

Semănatul[1])

Din cauză că unele legume sunt mai răbdătoare de frig decât altele de aceia şi data semănărei lor diferă dela una la alta.

Legumele care se pot semăna îndată după ce s'a desgheţat pământul sunt: păstărnacul, petrungelul, ceapa şi sălata. Dela 15 Martie înainte se pot semăna: morcovii, dovlegii, ţelina, ridichile de lună şi varza; dela 15 Aprilie înainte se pot semăna: pepenii, castraveţii, fasolea, mazărea şi ridichile de vară. Patlagelele roşii, ardeiul şi patlagelele vinete se seamănă de vreme, dar nu afară ci în răsadniţă. Din fiecare fel de legume trebuie să se semene întâi soiurile văratice şi după aceia soiurile tomnatice. Semănatul trebuie să se facă pe timp frumos, când pământul este zvântat.

Legumele se seamănă în trei feluri: 1 prin împrăştiere; 2 în rânduri şi 3 în cuiburi. Semânţa veche se seamănă mai des de oare-ce nu se prinde toată.

Semânţa se acopere cu un mic strat de pământ mărunt, se sttopeşte şi apoi se bătătoreşte cu o scândură.

Semănătura în rânduri se face prin separare, de-alungul stratului, a câtorva şănţuleţe paralele adânci de 3—4 centimetri, şănţuleţe în care urmează să se puie semânţa.

După-ce semânţa a fost aşezată în şănţuleţe, se acopere se bătătoreşte puţin şi apoi se udă.

Semănătura în cuiburi. Legumele cu seminţe mare, cum e fasolea, mazărea, bobul etc. se samănă în cuiburi făcute cu sapa. In fiecare cuib se pun 2—5 seminţe răspândite şi apoi se acopăr cu pământ.

Ingrijirile după sămănat. După sămănat se udă în fiecare zi dacă nu plouă sau dacă timpul este călduros udarea se face sau dimineaţa sau seara — pe răcoare.

Dacă seminţele răsar prea des se răresc şi totdeauna se plivesc buruienile. Răririle şi plivitul e bine să se facă după ce a plouat.

[1]) In Transilvania, Bucovina, nordul Moldovei şi al Basarabiei, toate semănăturile se fac cu aproape o lună mai târziu decât datele, cuprinse în acest articol, şi care sunt bune pentru Banat, Oltenia şi Muntenia.

CETIŢI
ŞI RĂSPÂNDIŢI
ZIARUL VOSTRU
CULTURA
POPORULUI
CE TRAEŞTE PRIN
VOI ŞI PENTRU VOI!

Ingrijirea laptelui

De multe ori se întâmplă că laptele nu se prinde sau nu se poate bate bine în putineu. Aproape totdeauna cauza acestui fapt este numai şi numai murdăria — pentru că laptele ţinut în cea mai mare curăţenie nu se poate strica. Unul din semnele cele mai bune care ne poate spune că laptele e stricat şi că prin urmare dacă îl mâncăm ne îmbolnăvim este fără îndoială culoarea albăstrie (vânătă) ce o capătă laptele stătut sau ţinut în vase murdare. Acelaş lucru se întâmplă cu laptele când mulgătorul nu s'a spălat bine pe mâini şi când n'a spălat tot aşa de bine ţâţele vacii.

Laptele mai poate avea uneori şi culoarea roşie când vaca a mâncat ierburi ce au o culoare roşie; sau culoarea gălbuie care însemnează că acel lapte are mult unt şi că prin urmare e foarte bun de mâncat. Se poate întâmpla însă ca culoarea aceasta gălbuie a laptelui să nu fie tocmai gălbuie ci mai mult sofranie. Acesta e iarăşi un semn că laptele e stricat (din cauza murdării).

Laptele bălos este iarăşi o formă a laptelui stricat şi se cunoaşte după aceia că e gros, se întinde ca balele. Acesta e poate cea mai deasă formă de lapte stricat şi provine din murdărie. Laptele bălos e otrăvitor pentru om dar se poate da ca hrană la animale.

Laptele putred. Se zice că laptele este putred atunci când răspândeşte un miros greu. Această formă de stricare a laptelui provine tot din murdărie, şi e otrăvitor şi pentru oameni şi pentru animale. După cum vedem laptele se poate foarte uşor strica şi atunci este o hrană pierdută pentru om.

Pentru ca laptele să nu se strice nu e nevoie de altceva decât ca el să fit ţinut în cea mai mare curăţenie.

Falsificarea laptelui. Sunt mulţi lăptari care pentru a câştiga mai mult falsifică laptele înmulţindu-l cu apă sau înăndu-i o parte din smântână. Această faptă pe lângă că e necinstită e şi periculoasă pentru sănătatea cumpărătorului pentru că se poate întâmpla ca apa turnată în el să fie murdară sau cu microbi şi atunci laptele se strică sau îmbolnăveşte pe cel ce-l mănâncă.

Cum se păstrează laptele ca să nu se strice? Laptele, pentru a nu se strica, imediat după ce a fost mulş se strecoară prin sătisică sau printr'un tulpan curat. Prin aceasta multe din murdăriile ce le avea (păr, gunoaie), rămân în strecurătoare. După c elaptele a fost strecurat se pune în vase foarte curate care apoi sunt aşezate la răcoală (iarna între geamuri, vara în pivniţă). O altă metodă de păstrare mai sigură a laptelui este fierberea lui. După ce a fost fiert se pune la răcoală. Laptele se poate păstra apoi şi sub formă de lapte condensat cum se face în Elveţia.

Laptele pe care voim să-l transportăm la distanţe mai mari se pune în vase mari de fier alb închise şi curate, sau se mai poate pune şi în sticle.

(Urmarea dela pagina 4)

nii din ei, este adevărat, n'au nici o importanţă, alţii însă prin putreziciunile ce fac dau naştere la un **miros greu**; sunt unii cari precipitând sărurile de calciu din bale formează piatra de pe dinţi şi de pe măsele, alţii cari strică dentura (carie dentară). Dar mai cumpliţi decât aceştia sunt microbii producători de boale, cari mişună în gura omului: ai ofticei, ai difteriei, ai brâncei (erizipelului), ai pneumoniei (aprinderii de plămâni), etc.; unii cari trăiesc de obiceiu în gură, alţii cari sunt aduşi acolo de aer, apă şi mâncare.

Ştiind toate acestea nu am cuvinte destul de tari prin cari să sfătuiesc pe cetitorii mei ca să păstreze cea mai mare **curăţenie** a gurii, spălându-se cât se poate de des.

Unul din modurile de îmbolnăvire este şi **sărutatul**, care este un mare propagator de boale. In America s'a format deja o **lig ăcontra** cărutatului şi o astfel de ligă n'ar fi rea şi la noi, unde mania sărutatului este aşa de lăţită. Copiii mici sunt mai expuşi la aceasta, şi mai ales copiii cei frumoşi pe cari toată lumea vrea să-i sărute. In Anglia pe panglica de al pălăriuţele copiilor stă scris cu litere mari: **nu mă săruta!** Şi părinţii români ar trebui să deie toată băgarea de seamă la această povaţă sănătoasă!

Nasul omului este un focar de microbi, cari au aceeaşi origină ca şi cei din gură. Dintre cei rău-făcători voiu cita pe ai ofticei, brâncei şi difteriei.

In **plămâni aerul** intră în mare parte descărcat de microbi, cari în mare măsură se opresc în **nas**, a cărui conformaţie este anume făcută pentru aceasta. De aceea este bine ca întotdeauna să respirăm cu gura închisă, pentru ca aerul să se filtreze prin **nas** şi să ajungă curat în **beşicuţele** plămânilor.

In **stomac** microbii sunt în **număr** mic **din cauza** aciditaţii sucului gastric. In **maţe** (intestine) însă, unde conţinutul este alcaliu microbii **trălesc ca în raiu** şi se găsesc în cătimi colosale, cam vre-o **400 de miliarde!** Unele împrejurări, cum este **constipaţia** (incuietura), face ca acest număr să fie şi mai mare şi prin urmare şi otrăvurile lor (ptomainele iş toxinele) să fie în cătime foarte mare, ceeace dă naştere la diferite turburări de otrăvire.

Dintre toţi microbii din maţe, vrednici de pomenit sunt aşa numiţii **colibacili**. Colibacilul este foarte răspândit în natură, în aer, apă, pământ, şi se aseamănă mult cu bacilul frigurilor tifoide. Acest microb de obiceiu inofensiv, într'un moment dat, din diferite împrejurări, capată deodată o virulenţă (putere de otrăvire) foarte mare, dând naştere la diferite turburări, ca: diareie (urdinare), apendicită, peritonită, etc. Bacilul febrei tifoide se desvoltă în maţe şi de acolo texinele lui se răspândesc în sânge peste tot locul.

Din cele zise până aci se poate vedea că în tot locul se găsesc focare de microbi; pretutindenea **microbii luptă cu înverşunare la nimicirea omului** şi este de mirare cum omul mai poate trăi înconjurat fiind de aşa de numeroşi şi neîmpăcaţi duşmani!

---

a ţinut de Vineri până Luni. S'a făcut aci un măcel nespus de mare şi a căzut o mulţime nenumărată de ostaşi, de principi şi de nobili, chiar şi mai mulţi preoţi mari, cum a fost prepozitul catolic Nicolae din Alba-Iulia.

„Românii făcură aci o mulţime de prizonieri, parte răniţi, parte oameni sănătoşi, luară o mulţime de arme şi de haine dela cei căzuţi, bani de aur şi de argint, vase preţioase, cingători, pungi cu bani, o mulţime de cai cu şele şi frâne, pe cari toate le duseră lui Basarab. Iar regele îşi schimbă hainele şi armele sale şi îmbrăcă cu ele pe Desideriu, şi Românii crezând, că acesta este regele, îl uciseră în mod crâncen. Insuşi regele de-abia putu scăpa cu puţini credincioşi de ai săi. Chiar şi în jurul gărzii regelui cădeau ca muştele în toate părţile, ucişi de mulţimea „câinilor" de Români.

„Acesta a fost rezultatul, cu care s'a retras regele la Alba-Regală (pe atunci capitala Ungariei). Ungurii au suferit această nenorocire îngrozitoare, pentruca să nu se mai sumeţească şi ca să fie pedepsiţi pentru mândria, în care căzuseră şi să înveţe a fi umiliţi".

Cu adevărat, grozavă a fost această înfrângere şi mulţi ani după aceea încă tot mai aminteşte Carol Robert în documentele lui despre perderile nespuse, pe cari le-a îndurat. Căci nu era familie boerească mai mare, care să nu-şi fi perdut un fiu sau părinte în acea luptă grozavă, care a ţinut patru zile. Aceste patru zile au fost de o însemnătate deosebită pentru istoria dela început a Munteniei, căci acest stat românesc a putut să se organizeze, fără teamă prea mare de lacomul vecin dela miazănoapte, şi să-şi întindă hotarele firesti până la Dunăre şi Marea Neagră, ceeace s'a şi întâmplat sub urmaşii lui **Basarab-Vodă**. De aceea cuvine-se să cinstim cu vrednicie amintirea acestui Domn român, care dela începutul vieţii de stat al Munteniei a înfrânt în mod sângeros trufia ungurească.

Snoave, Glume și Povești

Strigăturile românești

Românul e din fire glumeț, dar de multe ori gluma lui te'uteapă de te doare, căci dacă adesea vițiile lui nu și-le vede, dar ale altora cu greu îi scapă. E un observator adânc și isteț. Ai stat de vorbă cu dânsul câteva clipe, apoi să nu te împingă păcatul să i-te arăți mândru, sau să te „fandosești" în fața lui cu vorbe boerești, sau să te umfli ca curcanul", c'apoi ai pățit-o. Mi-te umflă și el așa de ușor, că nici nu bagi de seamă că ceilalți din jur, cari i-au și prins înțepătura, s'au săturat făcând haz pe delături.

Cu el să te porți simplu și să-i vorbești deschis, românește. Toate poveștile, snoavele și șotiile-lui sunt presărate cu glume sau cu „înțepături" și pentru fiece lucru găsește câte o vorbă de duh.

Seara când se adună la șezători, la furcării sau în jurul focurilor, se'ncep întotdeauna basmele și snoavele în care scânteiază gluma sau înțepătura. Cel care e mai mult batjocorit în „glumele" poporului nostru, e „țiganul" care la toate e prost, dar la toate se arată „isteț" și „noinicos" până'ce își mănâncă „biserica'- după ce mai întâi în ziua de blagovestenie, mâncase și o „caracatiță cu... patru picioare!

După țigan vine jidanul care:

„Este-așa de voinicos,
Se scoală singbir de jos!"

Iar când se ia la luptă cu Românul, e

„Chind Rumânu deasupra și el [dedesubt,
Chind el dedesubt și Rumânu [deasupra!"...

Tot așa sunt văzute și celelalte națiii: ungurii, bulgarii etc.

Românul e și el înfățișat în haina glumeață prin „păcală" și „tândală". Și unul și altul însă, e isteț, destept și știe cum să păcălească pe ceilalți toți.

Cât privește pentru ai săi din sat, el găsește prilejul să-și arunce glumele sau înțepăturile-sale, totdeauna „la horă" sub formă de „strigături" sau „chiuituri". Acolo în mijlocul horei, și în înfierbinteala jocului, când îi strâns tot satul: tânăr și bătrân, nimeni nu se poate supăra căci de, veselie nu e?

Așa e la joc: Unul joacă de dudue pământul și altul dă vioară horei cu chiuiturile lui, ca să mai râdă și babele de pe margine, să nu li se urască!

Cei de pe margine fac haz, iar cel care se știe cu musca pe căciulă, tace și 'nghite gălușca.

La horă, el nu începe chiar dela început cu mușcăturile, căci la început se strâng mai mult flăcăii și atunci au prilejul să se satire puțin de „Bătuta" și de „Brâu". La brâu nu ori cine se vâră că pe urmă sboară dacă nu se ține bine. Și-atunci numai ce-i auzi.

„Zâi țigane din vioară
Date-aș dracului pomană,
Zâi măi, înte-așa,
Să-mi astâmpăr inima!

Iar la ceilalți, cari i-se pare lui că încă nu-i frământă bine le strigă:

„Foicică trei smicele,
Măi băiete, băiețele,
Nu fii puișor de lele,
Zii mai iute din picere
Ca morișca din măsele!"

Ceilalți se'nfierbântă și mai mult și numai ce-i auzi:

„Foicică snop de grâu
Sus cu neica pân'la brâu
Și-altă foaie de lămâi
Brâulețul pe călcâi,
trop, trop, trop așa!
Că zic verde și-o lalea
Și-apuci drumu 'la dreapta!"

Le curge sudoarea de pe frunte, dar tot nu se dau bătuți numai că-l ține puținel pe loc:

„Hi pe loc, pe loc, pe loc,
Să răsaie busuioc,
Busuioc și siminoc
Să-mi vie mândra la joc!"

Așa cel puțin, mai răsuflă o leacă și numai când vede că l-a pus „țiganul" jos, îl auzi pe câte unul:

„Zii țigane 'ncetișor
C'am o bubă la picior,
Ori tu vrei să mă omor!"

Lăutarul îl pricepe, o lasă mai încet și de-odată e schimbă în horă. Hora e mai domoală și ei au timp să se mai odihnească, dar pentru asta nu le trebuie mult. Ar strica-o dar uite că se văd fetele venind. Se vede însă că așteaptă „pofteală" căci se așează pe margine ca niște „mironosite", iar pofteala le-o face ei cam așa:

„Hora mare fete n'are
C'au murit de gălbenare
Și-au rămas vre-o câteva,
Alea se cred mai ceva
Li-i rușine cu neica.
Și-am zis foaie cucuruz
Ce ții neică nasu'n sus
Vrei pofteluri boerești?
Par'că n'am știi a cui ești!"

Pofteala asta e prea destul pentru ca să le facă să vie în horă, în timp ce toți fac haz. Voia bună s'a deschis la toți și acum „glumele" încep, căci:

„Cine știe și nu strigă
N'aibă'ncasă mămăligă
Aibă doar pâine uscată
Că-și ține gura 'ncuiată".

Altul de colo căruia i-se pare că mușcătura e îndreptată spre el, îi și răspunde:

„De strigat, zău c'aș striga
Dar se mânie puica
Și n'am ce mai săruta".

Fetele încep să râdă șiret, dar și altă 'nțepătura e gata:

„Strânge lele buzele
Că le pișcă mustele
Și se văd fasolele!"

Horă urmează veselă și chiuiturile nu mai contenesc. Fetele au venit toate și se prind care mai de care de băieți. Ei se uită cu coada ochiului să vadă ce fel de fată s'a prins lângă el ca să știe ce năzbâtie să spună

Iei s'a prins una jucăușă și-atunci:

„Eu la joc mama la joc,
Mălăiul de Joi pe foc
Cu mândruța jucăuse
Mănânci pita tot cenușe".

Dincolo, s'a prins una cam prefăcută:

„Aoleo bolnavă sânt
La bărbat n'am crezământ,
Aoleo ce boală grea
Dar la joc mai scap de ea!"

Mai la dreapta unde s'a prins una cam urîțică numai ce-auzi:

Fost-ai lele când ai fost
Și-ai rămas un lucru prost,
Ai fost lele cu lipici
Și-ai rămas cu „fugi de-aici"

Dar cel din dreapta mai de dragul mândruței care s'a prins lângă el, mai în necazul celui care strigase, își întărește pasul, își drege glasul și-i dă drumul:

„Dragă mi-i lelița 'naltă
Și la mers cam legănată
Că-mi dă gura peste poartă!
Dragă mi-e lelița 'njoc
Când se leagănă cu foc

Iar altul:

Dragă mi-i lelița mică
Și la trup cam subțirică
Că se suie pe opincă
Și-mi dă gura fără frică!

De una fudulă:

„Maritica din bordei
Cu pantofi și cu cercei
Cu ie și cu ilic
N'are mămăligă pic".

Dar stai! Ici s'a prins una cam bătrâioară iar colo „o leliță" măritată pe care o știu ei că nu e poamă și-atunci, ochii în patru! S'au uitat unul la altul, au clipit din ochi șireți și s'au și înțeles O ia la rost pe cea nemăritată:

„Aoleo nimeni nu vrea
Să-și ia cu mine belea
Că sânt urîtă și rea
Și bătrână ca mama
Dar nici mama nu-i bătrână
Că-are vre-o doi dinți în gură

Pe urmă mi-o 'ncalță și pe cealaltă:

„Aolică ce belea
Mi-e bolnavă nevasta,
Zace 'ntruna săraca!"

Celălalt îi răspunde ce să facă:

„Aoleo nu-ți e de șagă
Incalică-ți murgu 'ngrabă
Du-te neică-o zi de-acasă
Că se face sănătoasă!"

Acesta e Românul la joc: vesel, glumeț. Gluma lui e sănătoasă și de multe ori prinde bine. Și când se apucă la joc, apoi joacă și să nu îndrăsnească vre-un băiat sau fată să-i strice lui jocul românesc cu vreun „dant boieresc" că numai îl și auzi:

„Lelea se tot ițmeneste,
Ci-că joacă „sfrantozește"
Leleo nu te ismeni,
Că eu nu te-oi mai iubi!"

De aceea mi-e drag Românul, mi-e drag jocul lui românesc, iute, și strigăturile lui cari fac fala horelor românești!

5 Febr. 1922.

I. Nicolescu-Poenele.

Cuele jâdanului

Un jâdan mergea pe o uliță, și-n urma lui bade Ion. Jâdanul era stăpân, bade Ion slugă. Jâdanul din cauza gâtului ca fiesul ce nu putea ține capul drept si din cauza panticelui seobit, se uita în jos:

Pe uliță ca pe uliță: fel de fel de lucruri aruncate. Jâdanul le călca în picioare, iar badea Ion le vedea și le socotea:

— Asta-i o hârtie, asta-i o cutie, asta-i un cui, ia să-l iau poate-mi trebue la ceva:

Și gândind așa, se pleca repede în urma jâdanului să nu-l peardă și-l lua.

Jâdanul repede întoarce înapoi gândind că bade Ion la vre-un petroi să-i dea în cap. Mergând așa; badea Ion se tot repezea și lua ce-i plăcea de pe jos, jupânul se uită spăriet înapoi până când, răsbiț, l zise:

— Mă rog bade Ion, ci tot te pleci d ta pe jos. Nu vezi că mă sperii. Ci tot iei de jos și bagi în săn?

— Ia, să nu-ți fie cu bănat jupâne — găsii un cui!

Merg mai departe.

Bade Ion iar pesemne găsești un cui s'apleacă și-l ia.

Jâdanul iar se 'ntoarce.

Românul îl liniștește:

— Tot un cui găsii...

Ia ascultă mă rog badi; ci tot cui și cui.

Na-ți de la mine, si-ți l cumpăra o ocă de cue numai lasă-le la dracu' pe cele de pe jos, că tare-mi faci rău.

Românul a luat banii, dar dacă și-o fi cumpărat cue nuștiu, știu atată însă s'a dus în drumul lui cu înima la loc.

Petru Gh. Sadin.

Femeia vrednică

Zice un bărbat nevesti-si:

— Să te-apuci nevastă să torci că uite n'am cămașă, n'am ismene pe mine și mă fac draculuí de râs...

— Lasă bărbate, n'ai nici-o grijă... de mâine m'apuc să torc...

A doua zi s'apucă ea și, face pe dracu 'n patru și toarce un fus.

Vine bărbatu-său seara:

— Ei, femeie, torci, torci?...

— Torc, bărbate, torc...

Pleacă el bucuros la câmp că nevastă-sa o să-i facă ismene și cămașă noui și-o să aibă cu ce ieși în lume...

Ea, dupăce- a tors fusul, toată săptămâna a dormit; iar dacă ai fi vrut s'o cauți, n'o găseai decât numai unde era umbra mai deasă...

Sâmbătă seara ce face? Aruncă fusul tors în pod — să scape de el, gândind că poate bărbatu-său doar-doar și-o fi uitat de treaba asta...

Duminică dimineața, el, bucuros, că nevastă-sa o să-i facă premeneli, ointreabă:

— Câte fuse ai tors fa până acum?...

— Patrusprezece bărbate...

— Patrusprezece?!... Și unde sunt?

— Le-am pus în pod...

— Ia' arată-le să le văd și eu...

Pune femeia scara, se suie până'n gura podului și începe să numere...

— Iote bărbate unu...; îl vezi?

El sta jos și privea.

— Văd...

Iar ea, apucând acelaș fus de celălalt cap, zice:

— Cu ăsta doui...

— Așa!...

Apoi, tot de vârf, pe-acelaș fus, numără, iarăși:

— Trei...

Și, stând tot așa pe scară, în gura podului și arătând lui bărbatu-său acelaș fus, număra mereu:

— Iacă zece... treisprezece... cu ăstălalt fac taman patrusprezece în cap; așa e bărbate?

— Așa nebestică... Acuma apucă-te și teasă să-mi faci premenelile...

— Da' n'am bărbate rășchitor să deapăn...

— Lasă nevastă că mă duc eu la pădure și ți-aduc...

Ea acum, a băgat-o pe mânecă!... Ce să deapăne ea dacă n'avea nimic de tors... Ba, ce zic, doar un fus... O prindea bărbatu-său cu ocaua mică...

Ca să nu se lase mai pre jos, ce face? Il lasă de pleacă la pădure; iar ea, își ia tălpășița și... tiutiuca băiete repede și ea după el, pe altă cărare... Se bagă într'un frunziș și începe să cânte pe glas schimbat:

„— Cine taie rășchitoare,
Baba-i moare!
Cine taie rășchitoare
Baba-i moare!
Cine taie rășchitoare
Baba-i moare!...'

Aude bărbatu-său:

— Măi, ce să fie?!... Ce-o mai fi asta?... Poate c'așa o fi!...

SiȘ, crezând că cine știe ce glas de pasăre cobitoare să fie, ori cine știe ce glas de sus este, s'a lăsat și... a plecat acasă fără rășchitor...

Iar ea, pe-altă cărăruie, fuga-fuga, acasă:

— Venișî bărbate?

— Venii...

— Făcuși ceva?

— Da' de unde femeie, că un glas îmi tot spunea, că:

„Cine taie rișchitoare,
Baba-i moare..."

Cânta... Și decât să mori tu și să mă lași așa, mai bine m'am lipsit...

— Ce bine-ai făcut bărbate de n'ai tăiat că cine știe ce păcate mai făceai cu mine... Mă mai purtai în spinare pe lumea ailaltă...

...Și a rămas tot gol, bietul bărbat, că... de ce era să piardă el o femeie așa de harnică?...

(Insemnare. — Povestită ca pildă de soacră-mea, **Zamfira I. Vasiliu**, din comuna Șocariciu-Ialomița).

N. I. DUMITRAȘCU

Intâmplările Săptămânei

INFORMAȚIUNI

Duminecă 19 cor. va avea loc în sala „Reduta" la ora 3 d. a. obișnuita ședătoare populară, la care d. Emil Vasiliu, secretarul general al „Culturei Poporului", va vorbi despre: „Principiul Naționalității după războiu".

Va urma apoi programul muzical și artistic.

Intrarea liberă.

*

„Cultura Poporului" caută, pentru administrația tipografiei și ziarului, un bun comptabil și o dactilografă.

Ofertele cu referințele necesare trebuiesc adresate d-lui Emil Vasiliu, secretarul general al Societății, în str. Băcii 6, în fiecare zi dela 1—3 p. m.

*

Ministerul de finanțe a făcut cunoscută administrațiilor financiare că toate cooperativele orășenești de producție și consum al căror capital nu depășește suma de 20.000 lei să fie scutite de patentă.

Pentru celelalte cooperative al căror capital depășește această sumă, se va încasa conform art. 9 și 57 din legea băncilor populare, jumătate din patenta legală.

*

In comuna Monăștur, de lângă Cluj se vor pune temeliile unei bănci populare și a unei cooperative de consum.

Urăm începutului de organizare economică din Monăștur toată izbânda.

Cu acest prilej aducem la cunoștință că stăm într'ajutor și pentru alte dorințe de organizare economică, trimițând, la cerere, statute și sfaturi.

*

„Cultura Poporului", dorind a organiza pentru sărbătorile Pastelui o expoziție de cusături naționale, haine și scoarțe, cu importante premii în bani, înștiințează de pe acum pe toți doritorii de a lua parte la această expoziție, și îi roagă să comunice pe adresa ziarului ce anume dorește să expue fiecare. Pentru transportul persoanelor care vor concura, ca și al obiectelor trimise, se vor obține cele mai mari înlesniri pe C. F. R.

*

„Conform ordinelor superioare, Reg. 86 Inf. se deplasează din garnizoana Marghita, cu data de 13 Dec. 1921 și își ia reședința la Salonta-Mare".

*

Direcțiunea ziarului anunță că în depozitul administrației nu se mai află de vânzare cărți, hărți sau tablouri, Cititorii cari au trimis pe adresa ziarului sume de bani pentru a li se expedia cărți, hărți sau tablouri, și încă nu le-au primit, sunt rugați a comunica sumele trimise pentru a fi imediat înapoiate.

*

„Reuniunea Comercianților și Meseriașilor Români din Cluj", a pregătit pentru Sâmbătă 18 cor. o frumoasă serată dansantă, în sala „Reduta", pentru mărirea fondurilor.

Toți bunii Români sunt îndatorați a-i da sprijinul.

Din alte Țări

GROZAVIILE FOAMETEI DIN RUSIA. Ziarul „Universul", — ca și toate ziarele din țară și străine, — aduce următoarele știri:

Benjamin Robertson, un distins administrator în Indii, care s'a reîntors dintr'o călătorie făcută acum în Rusia, a declarat într'o conversație avută cu corespondenții de ziare că în decursul a 35 de ani de îndelungă experiență în Indii, nu a văzut niciodată o catastrofă ca aceea din Rusia.

Robertson a vizitat teritorii unde organizațiunile de ajutor britanice își îndeplinesc opera lor de salvare, și a avut ocazia să facă cercetări personale asupra situațiunei. El a ajuns la încheerea că începând dela Kazan, pe Volga superioară, până la Oremburg, la marginile din spre Asia și până la Astraban la marea Caspică, aproape 16 milioane oameni suferă de foame. Țăranii ruși îndură acum suferințe ce nu se pot descrie. Moartea domnește peste tot și sub toate formele.

Canibalismul (adică se mănâncă om pe om) este pe față; copiii sunt părăsiți cu miile și strânși de pe stradă de către organizațiile de ajutor.

Robertson socotește că este imposibil a se salva toate aceste victime și că sforțările trebuesc concentrate a salva cât mai mulți posibil, atâta cât organizările de ajutor pot să susțină, până la noua recoltă.

*

Jubileul inventatorului Edison. Sâmbătă a fost a 75-a aniversare a lui Edison care a lucrat ca de obiceiu. Lucrătorii i-au oferit un dejun în cursul căruia el a declarat că speră să trăiască încă lungă vreme.

Un muzeu al cinematografului. Regele zilei: „Cinematograful", își desăvârșește victoria preocupând din ce în ce mai mult spiritele atrase de arta mută. Acum. Camera sindicală a cinematografiei franceze a decis să creeze un muzeu al cinematografului. Acolo vor fi reunite aparatele, dispozitivele, brevetele, documentele diverse, etc. în legătură cu invenția și istoria cinematografului.

Cu timpul se va creea o galerie de tablouri în care vizitatorii vor putea contempla portretele celebrităților filmului în mărime naturală.

Până acum, numai inițiativa privată se luptă pentru crearea acestui „sanctuar al filmului". Probabil însă că în fața interesului pe care muzeul îl va stârni, intervenția oficială nu va întârzia să se producă.

Cinematograful ca orice artă începe să aibă un trecut propriu.

Cea mai veche datorie. Pe drumul de la Nisa către Puget Theniers e situată comuna Sigale, ai cărei locuitori plătesc și azi dobânda unei contribuții de război impusă în 1793 de trupele franceze care înaintau victorioase spre Italia..

Soldații republicei au trebuit să ia cu asalt acest sat fortificat în care se ascunseseră trupele Sarde în retragere. Comandamentul francez impuse comunei să plătească o amendă de cincisprezece mii de lire pe care primăria satului i-a împrumutat de la câți-va bogătași din împrejurimi cu un procent de patru la sută.

Devenind cetățeni francezi, cei 410 locuitori ai comunei Sigale au cerut în repetite rânduri să li se restitue contribuția de război plătită în 1793. Toate sforțările însă au fost zadarnice, comuna n'a primit niciodată nici un răspuns, iar cetățenii satului continuă să plătească și azi dobânda banilor împrumutați căci de plata împrumutului nici vorbă nu poate fi.

Moartea unui mare muzicant. La Lipsca a murit în vârstă de 66 ani marele dirijor a concertelor filarmonice din Berlin, Arthur Nikisch. Iubit și apreciat de tot ce Germania are mai cult iș mai iubitor de artă, Arthur Nikisch a dus faima marelui său talent de conducător de orhestră și peste Ocean, unde presa americană i-a consacrat cele mai elogioase articole.

Impozite în alte țări. In Belgia impozite s'au triplat. In 1914 impozitele directe se ridicau la 117 milioane și cele indirecte la 201 milioane. Pentru anul 1922. impozitele directe vor raporta 565 de milioane, iar cele indirecte 455 milioane.

Intr'o gară africană... Să nu credeți că numai căile noastre ferate ne rezervă surprize chiar uneori destul de neplăcute. Călătorii de pe o linie aparținând lui Uganda Railway, au avut deunăzi emoția unei întâlniri puțin obișnuită. Intr'o mică stațiune așezată în plin câmp. trenul găsi în locul funcționarilor companiei africane. trei lei de cea mai impozantă speță.

Unul dintre acestia se învârtea printre mesele dela bufetul gării, un al doilea se găsea în sala telegrafului în fine al treilea se plimba marțial pe peron.

La șuerătul disperat al locomotivei leii se speriară și se puseră pe fugă. Abea după o oră funcționarii își făcură din nou aparitia.

Intocmai ca în romanele lui Jules Verne! păcat că nu era acolo și un operator de cinematografe care să filmeze scena originală.

Dela noi

Savanții noștri chemați în America. După ce au chemat pe d. Prof. Universitar N. Iorga din București, ca să ție mai multe conferințe, universitățile din America au chemat acum de curând și pe savantul nostru profesor de boale nervoase Dr. Marinescu tot din București, ca, asemenea să ție și d-sa un număr de conferințe asupra ultimelor d-sale descoperiri în știința sa medicală.

E un prilej mai mult și acest fapt pentru a fi mândri de calitățile cu care Dumnezeu a înzestrat neamul nostru.

Impotmolirea unui contratorpilor. Contratorpilorul „Fulgerul", din marina noastră militară, care a plecat zilele trecute dela Constantinopol la Constanța, s'a împotmolit în Bosfor.

Intregul echipagiu a fost salvat.

Statificarea școalelor. Guvernul, în urma cererei tuturor învățătorilor din Ardeal, a hotărât statificarea școalelor confesionale. Pe viitor de soarta acestor școale se va interesa numai Statul. Prin aceasta școalele vor avea un sprijin cu mult mai mare ca până acum.

Starea sanitară din Transilvania. Medicul șef al serviciului sanitar și al ocrotirilor sociale, din Cluj, Dr. Moldovan, a adus la cunoștința Serviciului Sanitar Superior, că în Transilvania boala, numită gripă, nu se prezimă în formă gravă și că deci nu este o stare periculoasă sanitară.

Ce s'a semanat?

Totalul semănăturilor de toamnă făcute până la 1 Decembrie 1921 în întreaga țară, după datele statistice alcătuite de ministerul de agricultură, se ridică aproape la 1.668.100 hectare, față de anul precedent, când culturile de toamnă, ocupau 2.454.598 hectare. avem deci mai puțin 765.498 hectare.

Așa că, dacă agricultorii nu se vor sili în primăvară. atunci, la anul, vom avea lipsă de bucate.

Un dar al Angliei. A sosit la școala de agricultură dela Herăstrău darul făcut de agricultorii englezi agricultorilor români și constând din 50 tauri, 58 vaci și 12 viței din rasele cele mai renumite. 19 vieri, 40 scroafe din rasa York, 2 vieri și 11 scroafe rasa Birk și 5z0 păsări de curte.

Aceste vite de reproducție vor fi împărtite crescătorilor noștri.

Atac bolșevic la Nistru. Postul românesc dela Livadă din Iarova a fost atacat cu focuri de o patrulă bolșevică de 10 oameni.

După un schimb de focuri de câteva minute bolșevicii au fost puși pe goană.

S'a descoperit o organizație ascunsă de contrabandiști în frunte cu un individ refugiat Șmil Belotircowschi care se ocupa cu înlesnirea de treceri a refugiaților ovrei, ca și el, de peste Nistru, luând sume fabuloase pentru aducerea lor până la Bălți.

O parte din tovarășii săi au fost arestați împreună cu dânsul.

Iarnă grea peste tot. Din Arad și jur au venit știri că foarte mare ninsoare, care a ținut toată săptămâna trecută, a înaltat omătul (zapada) până peste casele mai mici din unele sate. Lupii, flămânziți au năvălit pin ogrăzile oamenilor, cari, fără armă cum sunt acum, nu se pot apara de ei. Din cauza acestei mari ninsori și comunicația și aducerea bucatelor au fost împedecate. Bătrânii spun că de multă vreme nu a mai fost așa iarnă grea.

Deasemenea și din Moldova ne vin știri că a căzut multă ninsoare și s'au oprit drumurile și cu trenul și cu căruțele.

Știut fiind însă că întotdeauna când iarna este îmbelșugată în omăt, atunci vara este mănoasă, nu trebue să ne scârbim de necazul de acum.

Vapoare prinse de gheturi. La Sulina pe malul mării, spre sud, valurile au aruncat cantități mari de portocale și lămâi probabil dela vre-un vapor naufragiat nu departe.

Vaporul „Nicolae Tonasco", plecat din Constanța încă de Sâmbătă. 4 Februarie, n'a sosit la Sulina.

E sigur că vasul a fost prins de sloiurile de ghiață ce plutesc pe mare și pus în imposibilitate de a naviga.

Vaporul „Sansenberg", plecat din Sulina pentru Constanța, s'a pus pe uscat la gura Staristambul.

Intoarcerea Principelui Moștenitor din Grecia. A. S. Regală Principele Carol, moștenitorul Tronului nostru, împreună cu soția Sa, Principesa Elena a Greciei, au sosit în București venind din Atena, Capitala Greciei.

Un Pictor Sârb la Curtea regală. De câteva zile se află în București marele pictor sârb Iovanovici care a pictat mai multe portrete ale lui Franc-Iosef, inclusiv cel din urmă.

Pictorul Iovanovici a fost trimis de regele Alexandru ca să facă portretele regelui Ferdinand, al reginei Maria și al principesei Marioara.

Pictorul Iovanovici este născut în Vețeț, în Banat.

Invenția unui lucrător. D. Ioan Matecescu, lăcătuș de revizie din com. Costești a făcut o importantă descoperire menită să asigure siguranța comunicațiilor pe drumul de fer.

E vorba de inventarea unui aparat cu ajutorul căruia se pot înfrâna până la 60 vagoane ale unui tren. Superioritatea aparatului reese din aceia că frânele de până acum nu puteau înfrâna decât cel mult 24 vagoane.

Cu aplicarea aparatului d-lui Matecescu se vor înlătura zdruncinăturile cari făceau atâta rău călătorilor tamponându-i unii într'altii. Se va evita deasemeni ruperea cârligelor de tracțiune și aparatelor de legare. Aparatul e foarte simplu și poate fi adaptat actualelor frâne. Aplicarea lui nu ar urma să coste decât 2—300 lei fiecare vagon.

Inventatorul se obligă să facă singur experiențele la o garnitură de 60 vagoane.

El se va prezinta celor în drept pentru a expune invenția realizată cu sârguință și cu mijloace reduse de muncitor.

Iarnă curioasă la Chilia-Nouă (Basarabia). După ger de crăpau pietrele, a urmat moină cu ploaie. Astfel, în noaptea de 4 spre 5 Februarie cor. — cu toate că pământul era înghețat — a căzut o ploae puternică. A doua zi orașul s'a pomenit cu străzile inundate. Cauza a fost că apa din împrejurimile orașului, neputând pătrunde în pământul înghețat s'a, revărsat în oraș.

Direcția o avea dinspre com. Ca ramahmet. Apa venind în cantități mari începuse să intre prin case. Câteva locuințe dela periferie, din direcția de unde venea apa, au fost inundate și dărâmate.

Poșta Redacției.

Până când noua administrație a ziarului va ajunge ca, organizându-și administrația, să poată răspunde direct abonaților confirmând primirile de bani, — se vor publica în acest loc, în fiecare număr, toate sumele de bani care se vor primi în cursul unei săptămâni.

In cursul săptămânei trecute s'au primit următoarele mandate:

	Lei, b.
1) Casa Națională din Hodoni jud. Timiș	30.00
2) D. Avram Mihuțiu, Barza, poșta Brad	15.00
3) D. Ilie Colciu, Lăpușata, jud. Vâlcea	7.50
4) D. Stefan Teodorof, Invățător, Chircani noi, jud. Cahul, com Zărnești	30.00
5) Cooperativa Renașterea Cotmani, Bucovina	316.75

6) Gheorghe H. Vlaja, Poiana Sărată, Trei Scaune	30.00
7) Teodor Ivici, silvicultor 433, Pauliș, Arad	15.00
8) Adam Lupulescu, Dubești, Caraș Severin	30.00
9) Isac Stanimir, Drăguș, Făgăraș	15.00
10) Iuliu Birou înv. Ticfanul Mare, C. Severin	15.00
11) Ioan Todea, Sangeorgeul de Pădure	30.00
12) Csiszer Dionisiu notar, comunal, Sângeorgeul pădureni	30.00
13) N. I. Dumitrașcu șeful gării Șercaia, Făgăraș	30.00
14) Ioan Beucean, Teș, jud. Timiș u. p. Aga	15.00
15) Reuniunea de cântare, Slatina Noua, Caraș Severin	30.00
16) Constantin I. Mardale, Stangâcea, Mehedinți	30.00
17) Lupu Simion, Maesin, Com. Sita Sulmezeu Dej	30.00
18) Ioan Ogrin, com. Mărcina, Caraș Severin	15.00
19) Iosif Tiul, Perceptoria Zăstavna	25.00
20) Corpul didactic primar, Șc. Centrală Brașov	30.00
21) Mildenberger Anton inv. de stat, Kreutzstaten Timiș	15.00
22) Catalina Teodor Bechiericul mic Timiș	21.00
23) Teodor Simoc Păușu jud. Sălaj	4.00
24) Laslo Prostae, Oradea Mare, gară	4.25
25) Depozitul de ziare gara Simeria	7.00
26) Stefan Niculescu Dutu Ismail	43.00
27) Casa Regală	120.00
28) Sg. Jus. Chiera Ioan șef post Calopăru jud. Gorj	18.00
29) Plut. C. Popa șef post. Corugoci jud. Ismail	6.00
30) Plut. Dragomir D-tru, șef post Viișoara Teleorman	7.50
31) Teodosiu Horga C. Nadaș jud. Arad	20.25

A 18-a Șezătoare a „Cultura Poporului" dela Reduta

Programul a fost inceput cu Bocherinii quartet (patru cântăsați) de coarde (ad ca viori) cântat de D-nii Dr. Gartos (violină). Sublt. Ficher (secundo). Sublt. Greceanu (viola) și Chendi (violoncel). A cântat apoi corul Internatului de Fete „Regina Maria", „Înfloriți o Mândre Flori" de Mendelsohn și Hora de Iacob Mureșeanu. Ce au fost răsplătite pe drept cu vii aplauze.

D-l Profesor Univerisitar *I. P. Voitesti*, rostește apoi frumoasă și mult instructivă conferință despre *„Câteva principii din viața socială"*, demonsfrând legile cărora trebuie să ne supunem, rezunându-le la trei.

1. *Musica* care este o necesitate a organismului fie carei ființe, întrucât nu este organizm care să nu se supună ei. Fără muncă nu există vitalitată (viață).

2. *Diviziunea muncei*, care la naștere odată ce ăsociația a luat ființă, ținzând spre specializare.

Conferențiarul demonstrează această lege pornind dela asociația celulelor, dovedind necesitatea diviziunei la acestea fără de care, celulele interne ar trebui să moară, nemai putând lua contact cu exteriorul.

3. *Armonia*. Odată ce asociația a ajuns la specializare. Cere ca diferitele ramuri de specializare să lucreză armonic, eci cât fel ar de nastere la cele mai mari tulburări. Iar, ce s'ar întâmple cu organismele, acelaș lucru s'ar face și cu societățile, statele. D-sa face apoi legătură intre aceasta lege și evenimentele din Rusie, dovedind că dezarmonia socială de acolo este fructul nuncei necoordonată armonic, lipsă de judecată în conducere etc. Conferința a fost cu interes ascultată și mult aplaudată de public. După aceia D-nu Ficher (vioară) și Iorga (piano) au cântat cu multă sinciire din Griig iar D-nl Eugen Normand și D-tu Mărculescu au recitat versusi, cu mult talent.

Programul s'a incheiat cu un film de cinemotograf.

A. St.

Asociațiunea

pentru literatura Română și cultura Poporului Român

Fondată la 1861.

Secția loteriei.

Lista câștigurilor sortate la tragerea I. ținută în zilele 31 Decemvrie 1921 vechiu (13 Ianuarie nou) — 20 Ianuarie 1922 vechiu (2 Febr. nou).

(Urmare)

500 Lei Seria A. Nrii 10043, 18933, 20154, 27483, 34416, 35307, 35697, 44490, 47160, 47257. Seria B. Nrii 2645, 6701, 7992, 14017, 14182, 15394, 18636, 18664, 20839, 30750, 38751, 40743, 45013. Seria C. Nrii 2000, 8017, 9041, 12150, 18751, 21407, 23074, 23588, 46059, 48937. Seria D. Nrii 856, 12661, 27094, 33072, 4396, 44962, 45580, 47270, 47270, 48832, 49224. Seria E. Nrii 3022, 3959, 4512, 11169, 13676, 22924, 38539, 44153, 46172. Seria F. Nrii 9370, 19569, 20274, 28802, 34781, 35543, 41145. Seria G. Nrii 1769, 3753, 6478, 6925, 7251, 20007, 24389, 30247, 33986, 36990, 46675, 47104. Seria H. Nrii 3268, 4022, 7872, 11742, 14088, 22574, 31320, 32926, 36514, 38379, 38703, 39168, 42405, 48601. Seria I. Nrii 2755, 10592, 10954, 16119, 19424, 32621, 41402, 46206, Seria L. Nrii 8757, 18233, 24125, 24274, 28370, 34495, 39190. Seria M. Nrii 6061, 13992, 14832, 19623, 20721, 32968, 33174, 33823. Seria N. Nrii 2734, 3433, 3713, 6763, 9410, 9665, 12179, 15520, 16403, 22903, 35450, 37309, 41703, 43727. Seria O. Nrii 5082, 8729, 10711, 13047, 24831. Seria P. Nrii 7713, 24754, 29613, 29666, 34886, 35913, 40284, 43614. Seria R. Nrii 1163, 3730, 9587, 22427, 43205, Seria S. Nrii 229, 1103, 4048, 4540, 6594, 8426, 13721, 18383, 19721, 21328, 23384, 32439, 35467, 39921, 41310. Seria T. Nrii 735, 11433, 11535, 15582, 28598, 32537, 32745, 32880, 34774, 37349, 41443, 43947. Seria U. Nrii 24034, 27684, 28241, 33557, 37558, 38203, 42419, 46933, 48399, 48459. Seria V. Nrii 4786, 5339, 10364, 10993, 20185, 11793, 27737, 29026, 29193, 38096, 38561, 39351, 41463, 42310, 45793. Seria Z. Nrii 3200, 6469, 9078, 17525, 39077, 42209, 46864, 48860.

200 Lei Seria A. Nrii 3220, 6385, 7011, 11582 15990, 18832, 19555, 21614, 24049, 25419, 25081, 29871, 31736, 32302, 36088, 36091, 36661, 41583, 53361, 43924, 48298. Seria B. Nrii 752, 1389, 2708, 5081, 5128, 8143, 8896, 9703, 14198, 15448, 16276, 16611, 17188, 17468, 23058, 23108, 28370, 31923, 32546, 32700, 33654, 33732, 35060, 39327, 39213, 40297, 40428, 42708, 44910, 45245, 47404. Seria C. Nrii 4616, 7366, 7758, 7810, 14751, 15112, 16173, 19675, 19679, 23618, 25637, 27913, 31063, 31277, 35799, 40413, 42140, 43417, 44286, 46289. Seria D. Nrii 2473, 3783, 7445, 9162, 9980, 10988, 12422, 12596, 13222, 13238, 13443, 16478, 18238, 18249, 18659, 23065, 23238, 25540, 25579, 29026, 30964, 31791, 32541, 33380, 33843, 33943, 35688, 37998, 28527, 39046, 44525, 49398. Seria E. Nrii 322, 2074, 4505, 5227, 5323, 6101, 8608, 9916, 12543, 13141, 13249, 17927, 18235, 26436, 27513, 28798, 31527, 34173, 33376, 35280, 37044, 45834, 47045, 49330. Seria F. Nrii 2072, 4718, 8801, 10060, 10847, 13392, 19811, 21563, 22120, 23286, 24561, 25427, 28013, 36819, 42508, 42760, 44630, 45992, 46053, 48040. Seria G. Nrii 2316, 4929, 8654, 11640, 14083, 15859, 19907, 21078, 21860, 26675, 29360, 35410, 41288, 45130, 46078, 46266, 46533, 49970. Seria H. Nrii 2130, 2798, 3461, 3516, 4666, 5123, 5620, 6953, 7710, 9241, 511, 9961, 10697, 11461, 11682, 17316, 18748, 18753, 19236, 19324, 21446, 21857, 21868, 23768, 23854, 24631, 24668, 25900, 26666, 26768, 29274, 29562, 36403, 36832, 37730, 38533, 39235, 39744, 40015, 41520, 41798, 44354, 44951, 48552, 49875. Seria I. Nrii 509, 1153, 1199, 2371, 8719, 11790, 14202, 16160, 17135, 20173, 24785, 27036, 27618, 34459, 36233, 38815, 39806, 39840, 40134, 42947, 44348, 44637, 48189. Seria L. Nrii 2710, 3248, 3047, 3967, 4484, 4834, 5757, 8470, 9662, 14994, 15936, 16315, 18700, 19454, 20886, 21868, 24013, 29678, 31683, 33018, 34536, 41454, 45765. Seria M. Nrii 2052, 6985, 13973, 14071, 15075, 16969. 19971, 21879, 22058, 23251, 23307, 24940, 25537, 27563, 33043, 33187, 33274, 36625, 40653, 48120. Seria N. Nrii 597, 2511, 3898, 5062, 6930, 9892, 17261, 21002, 21170, 22955, 25372, 27077, 28441, 28808, 30202, 30222, 30562, 30688, 33706, 35762, 36113, 36747, 39933, 40763, 41188, 41271, 41624, 43247, 45496, 46552, 48297, 49510. Seria O. Nrii 2501, 8831, 10596, 11220, 13521, 16550, 24734, 25752, 26068, 26578, 30925, 33101, 33577, 36133, 37117, 38938, 42501, 42910, 43709, 47906, 48202, 49400. Seria P. Nrii 229, 313, 591, 1085, 3744, 3903, 5472, 5913, 9044, 12570, 14976, 15436, 20385, 24611, 28225, 29180, 29500, 30230, 30995, 31137, 37277, 42891, 49309. Seria R. Nrii 1303, 3272, 6037, 6680, 9115, 10908, 15674, 16374, 21832 23616, 32233, 32373, 32612, 36771, 39849, 41925, 44977. Seria S. Nrii 95, 165, 409, 1566, 3115, 4004, 6679, 7563, 8867, 9039, 9042, 9578, 10816, 11294, 11885, 12000, 13859, 14139, 15389, 19634, 22311, 23828, 24294, 25198, 27162, 38085, 88173, 42093, 43290, 43837. Seria T. Nrii 2118, 4110, 4279, 7015, 7537, 10543, 19206, 23370, 23685, 25019, 25893, 25910, 29306, 36329, 37724, 41721, 51876, 44282, 45555, 45963, 46068, 56472. Seria U. Nrii 203,

(Va urma)

Banca Românească

Societate anonymă

Capital Social 160.000.000 Lei

Sediul Central: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

Face orice operațiuni de bancă

BANCA NAȚIUNEI

Societate anonyma

Capital și Rezerve Lei 175.000.000

București, Calea Victoriei 98

(Piața Palatului Regal)

Bâncli afiliate: Londra, Paris, Milano, Viena, Brun (Ceho-Slovacia) etc. cm și în principalele orașe din țară.

Execută orice operațiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secțiuni și mărfuri. — Efectuează plăți și incasări. Emite ceacuri și scrisori de credit în țară și în străinătate. — Primește depuneri spre fructificare. Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

BANCA CENTRALA

Pentru industrie si Comert s.p. a.

Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8

(casele proprii).

Capital social Lei 50,000.000 deplin vârsat

Sectia de Bancă — Sectia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga și Wiena.

Tiparit cu masina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice. Cluj, str. Universității No. 3.

Anul II, No. 44. 1 LEU EXEMPLARUL Iaşi.

APARE DUMINECA Opt pagini

CULTURA POPORULUI

FOAIE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ

A

SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTE ANUALE: pentru cititori . . . . . 30 lei | Redacţia şi Administraţia în Sala Revistei, Str. Universităţii No. 21 | Pentru autorităţi . . 60 lei | Pentru întreprinderi financiare . 100 lei

Sabor Oficiu de Casă al Asociaţiei Str. Laguna Nr. 6 Sibiu 9710

Călendarul Săptămânei

CATOLIC			ORTODOX	
27	Luni	Leandru	14	C. Avxentie
28	Marţi	Romanu	15	Ap. Onisim
1	Mercuri	Albin	16	M. Pamfilie
2	Joi	Simplicia	17	M. Teodor T.
3	Vineri	Caneluncla	18	P. Leon papa
4	Sâmbătă	Casimir	19	Ap. Arehip
5	Duminecă	Eusebiu	20	P. Leon epise.

Datoria în ceasul de acum

Oamenii nu pot trăi fericiţi decât într'o ţară unde este rânduială. Şi rânduiala este numai acolo unde atât cei conduşi cât şi conducătorii, sunt însufleţiţi de respectul datoriilor şi al drepturilor tuturora. Să se ceară şi să se dea fiecăruia după puterea şi meritul său. Dar pentru aceasta, trebue ca toţi să fie oameni pricepuţi în îndeletnicirea lor, şi muncitori, şi cinstiţi, şi cu un patriotism înţelept, adică hotărâţi de a-şi apăra naţia dar fără ca să caute răul altora. Cei conduşi să aibă încredere în conducători, iar aceştia să fie oameni luminaţi şi democraţi, cu adevărată dragoste către popor.

Şi sunt multe mijloacele de cari ne putem sluji pe calea propăşirei. Unul este buna creştere în familie; altul este şcoala şi biserica. Dar isvorul de unde porneşte cu deosebire rostirea unei ţări, este Parlamentul. Despre acesta aşi voi să zic aici un cuvânt. Căci în curând vom fi chemaţi la alegeri, ca să ne spunem glasul asupra alcătuirei lui.

Trebue ca deputaţii sau senatorii pe care îi vom trimite în Cameră sau în Senat, să fie socotiţi nu numai după partid, ci şi după persoana lor. Trebue ca ei să fie oameni cât mai harnici, şi cât mai luminaţi, şi inimi cinstite, şi cu dragoste înţeleaptă de patrie şi popor.

Să luăm bine seama. Ţara noastră acum are nevoe mai ales de a întări iubirea între fraţi. Să facem unitatea sufletească. *Să fie înţelegere iar nu ură între cei de dincolo şi cei de dincoace de Carpaţi. Şi naţia noastră are nevoe de muncă şi de cinste. Să trimitem deci ca deputaţi şi senatori numai pe aceia în ale căror inimi stau scrise sfintele vorbe: Trăiascu Românul de pretutindenea. Trăiască şi cel din Ardeal, şi cel din Banat, şi cel din vechiul Regat, şi cel din Bucovina şi Basarabia. Trăiască* Romănia Mare, *mare nu numai ca pământ, nu numai ca trup, nu numai ca materie, ci încă şi mai cu seamă ca* suflet. *Trăiască sufletul Românesc, unul şi acelaşi în veci şi sfânt nedespărţit.*

Marin Ştefanescu
Profesor la Universitatea din Cluj

Şcoala şi biserica

Sunt două căi, cari numai prin ele poporul românesc a învins toate năvălirile barbare ce s'au abătut asupra noastră şi ne-au ferit de cotropirea ce ne pândea pas cu pas.

Pe aceste căi am ajuns să fim uniţi, să arătăm lumii întregi vitejia moştenită din strămoşi. Şi, păşind mai departe cu gândul la şcoală şi credinţa în biserică ţara noastră va înflori mereu şi va fi din ce în ce mai puternică.

In privinţa şcoalelor la sate Ardealul şi Bucovina stau mai bine, vechiul regat mijlociu, iar Basarabenii au fost ţinuţi în întuneric de către stăpânirea rusească, doar, doar ei să-şi uite neamul şi dacă mai durau în robie încă vre-o cinci zeci de ani apoi fraţii de peste Prut erau înghiţiţi de ruşi.

Şcoala îţi luminează mintea, iar biserica îţi luminează sufletul.

Acei cari nu ştiu carte, deşi poate sunt deştepţi de la Dumnezeu, sunt ca şi ogoral bun, înghiţit de buruiană. Iar acei cari au puţină credinţă în suflet şi încep să uite de biserică, sunt beţivi, ucigaşi, înfundă ocnele, fură şi nu se alege nimic din viaţa lor.

Prin şcoală şi biserică, omul ajunge departe, folositor familiei lui şi ţării.

Am văzut că ţăranii cari n'au fost la şcoală sunt înşelaţi când vin la târg de toţi venetici.

Viaţa din zilele noastre cere Şcoală şi Biserică, fără ele suntem perduţi.

Am văzut că ţăranii cari ştiu carte sunt mai buni gospodari în sat, citesc toţi, cărţi, Sfânta Evanghelie, ştiu ce-i pe pământ şi în apă, şi trăesc mai uşor, nu-i poate înşela oricine. Nu tot aşa că cei neştiutori de carte. Las partea aceasta să o spuie bătrânii, cărora le pare rău că pe vremea lor nu erau atâtea şcoli.

Şi dacă ei au păstrat cu sfinţenie credinţele noastre din moşi-strămoşi, obiceiurile vechi, datinile, apoi asta se datoreşte Bisericii. In ziua de azi credinţa în Dumnezeu se pare că a mai slăbit puţin şi-i mare păcat. Cine o fi astfel înseamnă că nu-i creştin şi şi-a vândut sufletul Iadului.

Sunt unii ţărani, cari nici azi nu înţeleg să-şi deie copii la şcoală. Mai bine îi trimite cu vacile la păscut sau să gospodărească pe lângă casă de cât să înveţe carte. Şi aceştia săvârşesc iar un mare păcat. Copilul nu are minte, poate nu e dragă, la început şcoala, dar va veni o vreme mai târziu, când va blestema părinţii, căci sfântă e vorba: „n'ai carte, n'ai parte".

Vremurile acestea tulburi de după războiu, cu duşmani cari ne urăsc şi ne doresc iar jugul robiei, şoptesc la urechile sătenilor feldefel de ademeniri drăceşti, că omul slab de înger poate cădea în ispită. Şi prin ce se pierde sufletul dacă nu prin necredinţă în Biserică? De aceea bisericile să fie cât mai cercetate iar sfânta Evanghelie cât mai citită. Numai credinţa în Dumnezeu şi rugându-ne în legea noastră creştinească n-aŭ mântuit întotdeauna.

După cum spuneam la început sunt două căi de urmat: Şcoala şi Biserica.

Orice român, prin toate mijloace să lupte pentrŭ înflorirea lor, binecuvântându-ne copiii copiilor noştri.

C. C. R.

Logodna Principesei Mărioara

Trăim zile fericite. Dumnezeu îşi trimite tot harul Său de binecuvântare şi pază cerească asupra neamului nostru. Privirile şi cugetul curat al tuturora se îndreaptă spre slava lui şi îi mulţumim pentru cele orânduite de marea Lui înţelepciune.

E vorba de logodna Măriei Sale Crăiasa Marioara cu Măria Sa Regele Alexandru, al ţerii negiaşe cu a noastră Jugo Slavia.

Şi această logodnă s'a înfăţişat săptămâna ce a trecut, la palatul regal din Capitala ţerii, Bucureşti.

A fost mare alaiu domnesc, aşa cum numai la curţile împărăteşti, se vede, ca în poveşti cu Sinei şi Feţi-Frumoşi, a fost mare veselie şi bucurie în mijlocul familiei regale. Măria Sa Regele Ferdinand al tuturor Românilor împreună cu Măria Sa Regina Maria, precum şi Alteţa Sa Prinţul Carol, moştenitorul Tronului, şi ceilalţi de faţă Sfetnici ai ţerii noastre cum şi din alte ţeri, cari au venit înadins la această sărbătoare, au împărtăşit fericirea aceasta. Dar fericirea nu a rămas numai în inimile celor de la Curtea Domnească, ci ea a cuprins toată simţirea sufletească românească.

Ţara întreagă de la apa Nistrului până la acea a Tisei şi din Marea-Neagră până în graniţa Pocuţiei, a înţeles, a bine-cuvântat, a fost alături una şi nedezlipită cu însemnătatea acestei logodne.

Peste scurtă vreme Domniţa Marioara va părăsi ţara în care s'a născut, a copilărit, a crescut mândră şi frumoasă, pentru a ridica treptele Tronului sârbesc, ca Regină. Craiul Jugo-Slaviei ne o ia ca soţie căci nu poate trăi fără Domniţă noastră.

Logodna aceasta nu-i o întâmplare, ci ea e firească de oarece de multe veleaturi poporul român era prieten cu cel sârb şi Voevozii din trecut, să ştie din cărţi vechi, ce înaintaşi de Domniţe pe cărţi sârbeşti.

Dar soarta vitregă prin care a trecut neamul nostru ne-a îndepărtat până acum de la această datină crăiască.

Astă-zi înrudindu-se Dumnezeu să ne întregim în graniţele noastre istorice, cum de asemenea l'a înrudit şi pe poporul sârb — care se mai chiamă şi jugoslav—, căci şi acest neam a avut aceeaş soartă dureroasă ca noi, egăturile strămoşeşti de prietenie, le strângem iar.

Prin urmare căsătoria domnească dintre Domniţa Marioara şi Măria Sa Regele Ferdinand ce va urma peste câteva luni însemnătatea mare ca aceste două naţiuni: poporul român şi cel sârb, în strânsă prietenie vor păşi înainte pentru înflorirea acestor două ţeri ale căror interese sunt aproape aceleaşi.

Domniţa Marioara destinată a fi regina poporului sârb, un minut nu va uita de ţara care s'a despărţit, care a fost a Sa şi va picura multă nădejde în inimile românilor cari au rămas sub stăpânirea sârbească.

Const. Ceban-Racoviţă

CANDELA

La icoanele cu chipuri de sfinţi, în ungherul de către răsărit al casei, o candela aprinsă stă de veghe ziua şi noaptea.

Când eram mic, lumina candelei ca un simbure de aur, îmi atrăgea privirile mereu, şi în pilpirea ei, icoanele zugrăvite mi se păreau vii şi stăpâne pe toi ce era pe atunci pentru mine în lume. Mă urmareau pretutindeni şi îmi era frică de ele, mai cu seamă când vedeam cum cei mai mari se închinau lor.

Mai târziu am întrebat pe mama:

— Mamă pentru ce arde candela toată ziua şi toată noaptea?

— Pentru ca să fie lumină în faţa icoanelor, mi-a răspuns mama.

N'am înţeles ce vrea să-mi spue dar când m'am făcut mare, am găsit scris prin cărţi că undelemnul ce arde în candelă este dar pentru cei morţi, că lumina candelei este sămnul că nu i-am uitat pe cei trecuţi în lumea cealaltă.

Iar în alte locuri scria că lumina candelei este chiar sufletul nostru în faţa lui Dumnezeu...

De atunci, când intram într'o casă, căutam să văd întâi dacă e aprinsă candela

Si când vedeam că e stânsă, ori nici nu este, mă simţeam ca într,o lume aşa de streină, într'o lume care uită pe cei morţi, într'o lume care n'are suflet.

Astăzi am o bucurie nespusă de câte ori mai văd undeva o candelă aprinsă, şi nu mai întreb ce însamnă, căci lumina ei ca un sâmbure de aur este nepătrunsă cum sunt tainele lui Dumnezeu.

Talez

Credință și Morală

Creșterea în familie

Am arătat în rândul trecut, că spre marea stricăciune a sufletelor noastre, creștinii de astăzi numai puțin ne mai adăpăm din izvorul neprețuit și nesecat al învățăturilor cuprinse în *Sf. Scriptură*. Nu tot așa a fost mai demult.

Cele dintâi veacuri ale creștinismului ne dau priveliștea unei vieți creștinești, care era regulată numai de învățătura lui Christos și a învățăturilor lui. Se realizase idealul iubirii generale a deaproapelui și al ipolității frățești a tuturor oamenilor.

Mântuitorul venise să scape din robia iadului întreg neamul omenesc. Dar cu câteva excepțiuni, toți cei bogați, toți cei în posturi înalte, toți ceice se credeau „mai mari" decât deaproapele lor, nu au vrut să l cunoască. Cu atât mai mare a fost însă căldura, cu care au îmbrățișat cei obidiți, cei necăjiți și cei săraci învățătura dumnezeească a lui Christos. Și, lucru nemaipomenit în lumea păgânească și evreească de atunci, nici când nu s'a mai văzut atâta dreptate către Dumnezeu și deaproapele cum s'a văzut în societatea creștinească a celor umiliți dela începutul creștinismului. Cu drept se numiau creștinii de atunci „sfinți", căci întreaga lor viață era condusă de învățăturile sfinte ale Mântuitorului în întreaga manifestație a ei.

O pildă minunată, pe care veșnic trebue să o urmăm, era viața familiară, care se prefăcuse într'un templu al lui D-zeu. De unde până atunci femeia trăia în umbră, ea ajunsese să întreacă pe bărbat. *Sf. Ioan Gură-de-aur* zice: „Priviți, ce a făcut venirea lui Christos pe pământ! Femeile ne întrec în moravuri nobile, în căldură și în evlavie creștinească, în dragoste către Christos, care a ridicat blestemul de pe sexul femeesc".

Ce uriașă e influența mamii când e vorba de creșterea copiilor, se vede și din pildele, pe care ni le dă istoria din cele dintâi veacuri ale creștinismului. Aproape toți Sfinții Părinți, mari dascali ai lumii, au ajuns în locul lor de conducători și educatori ai oamenilor mulțumită creșterii minunate date lor dela început decătre mamele lor. *Nonna*, mama *Sf. Grigore de Nazianți*, și a dus copilul de mic în biserică, unde l-a închinat lui Dumnezeu. *Antuza*, mama Sf. Ioan Gură-de-aur (Chrisostom), acest luceafăr al bisericei creștine, a rămas văduvă la etatea de două zeci de ani. Ea nu s'a mai măritat însă, numai ca să poată da fiului ei o creștere aleasă. *Monica*, care a suferit atât de mult de pe urma bărbatului ei pătimaș, a știut să facă din fiul ei, Cuviosul *Augustin*, cu toată firea lui pornită, un bărbat de o vrednicie deosebită ca învățător al bisericii și ca om supus al poruncilor lui Dumnezeu. Nu e deci mirare, că *Libanius*, profesorul păgân din Antiohia, a exclamat: „Ce femei minunate au creștinii aceștia"!

Creștinismul nu a desrobit numai femeia, ci a dat și copilului locul ce i se cuvine, căci după învățătura creștinească copilul e un dar dela Dumnezeu, căruia trebue să i se dea socoteală despre creșterea lui. Doamne, câți părinți din ziua de azi păcătuesc de moarte, căci *nu pot* da socoteală dreaptă în privința aceasta!

Se înțelege, că frumusețea vieții familiare creștinești era cel mai minunat mijloc pentru a influența înspre bine sufletul copilului, căci, zice învățătorul bisericei *Ciprian*, și faptele își au limba lor, ba sunt încă mai grăitoare, căci copiii sunt totdeauna cu atențiune mai mare la faptele părinților decât la vorbele lor.

Mama creștină își alăpta totdeauna singură copilul, a cărui hrană și îmbrăcăminte erau totdeauna simple. Copilul era deprins să pună preț pe lucrurile dinafară numai dacă erau de folos pentru suflet. Fetele se deprindeau înainte de toate în ale gospodăriei, băeții deprindeau meșteșugul tatălui. Iar în ce privește cultura sufletească, erau deprinși cu simplicitatea, curățenia, lepădarea de sine și încrederea în Dumnezeu, iubirea deaproapelui, iubirea curată a familiei și a patriei. Ce principii simple la aparență, dar cât de rodnice pentru oameni!

V. L.

Nu lua pe nedrept

„Un om bogat luase pe nedrept unei femei care, pe lângă că era văduvă, era și săracă ca vai de ea, singura bucățică de pământ care o avea și care-i mai îndulcea suferința. După vre-o câteva zile de la aceasta, sărmana femee se duse la omul cel bogat cu un sac și-i zise să-i dea voe să ia un sac cu pământ din pământul care fusese odinioară al ei și pe care și-l însușise. Acesta o lasă. Femeia își umplu sacul și, când vru să-l ridice în spate, zise bogatului:

— „Te rog ajută-mi să ridic sacul ăsta 'n spate".

Bogatul se căzni mult dar nu-i putu da nici un ajutor și-i zise femeii în cele din urmă:

— „Nu pot să ți-l *ridic*. Este prea greu".

— „*Așa*" zise atunci femeia, dacă sacul ăsta îți este așa de greu, cât de greu îți va fi întreg pământul pe care mi l-ai luat pe nedrept pe lumea cealaltă?"

Bogatul înspăimântat, a dat înapoi pământul văduvei pe care-l luase pe nedrept.

•

Din această istorioară se pot pricepe multe. In lumea aceasta sunt mulți bogați și puternici, dar mai sunt iarăși mulți oameni sărmani și slabi. Și credeți că nu se găsesc dintre cei mai bogați și puternici unii care să se bucure la văduvă și la orfani? Se găsesc, oameni buni, da, se găsesc! Deci aceia să caute să înțeleagă și mai bine această istorioară. Fie ca în sufletele lor să se petreacă când vor ceti această istorioară, ceea ce s'a petrecut și în sufletul bogatului de aici la vorbele sărmanei văduve. Și să nu se gândească acel bogat care se bucură și la pâinea din gura orfanilor, bucățica de pământ care mai îndulcește și ușurează viața unei biete văduve, că Dumnezeu nu vede și nu răsplătește.

Să se gândească acela la regele Ahav despre care se povestește în Sf. Scriptură că s'a bucurat și și-a însușit via unui om sărac a lui Nabot. Să se gândească ce sfârșit a avut acest rege hrăpăreț și lacom: că la moarte, câinii i-au lins sângele lui și al soții sale Isabela. Dumnezeu răsplătește și este o vorbă că: „Dumnezeu nu bate cu ciomagul".

Deci fie ca aceste vorbe să-și găsească răsunet și această istorioară să fie pururi înaintea tuturor când ispita îi va aduce în atari împrejurări.

Pr. Petru Gh. Savin
(Jorăști-Covurlui)

Despre binefaceri

Cea mai mare virtute e desigur binefacerea. In scurgerea scurtă a vieții e ceva ce te luminează într'una și îți aduce mângâere. Mai fiecare om trudește spre fericire și au fost oameni cari au avut total ceea ce le dorea inima și le-a fost cu putință să guste din toate plăcerile vieții. Dar dintre toate niciuna nu le-a adus o mulțumire deplină ca amintirea unei binefaceri. E aceasta ca un far luminos în pustietatea zilelor sure și mărunte, e ca un puternic razim sufletesc ce te înalță și întărește ca o apă vie și fără de moarte.

O poveste copilărească ne urmărește într'una. In ea se spune de un om avar, care deși avea de toate pe lume, nu avea darul binefacerii. Zilele i se scurgeau într'o nepăsare seacă și strângătoare. Trecându-i zilele și îmbătrânind, deodată se văzu că viața-i spre sfârșite și a ajuns să treacă pragul vieții. Moartea era aproape și ca fiecare muritor în fața morții se trezi cu întrebarea (ce se spune fiecăruia la capătul vieţuirii).

— Care e răscumpărarea vieții tale?

— Cum? (Nu pricepuse întrebarea).

— Uite — îi spune moartea — toți oamenii cari trec pe-aci trebuie să-și dea seama despre o faptă bună a vieții lor. Ca să poți trece pe aci trebuie să mărturisești binele ce l-ai făcut. Amintește vre-unul.

Și omul nostru stătea chinuit. In zadar se trudi, căci în mintea sa, nu putea năpădi amintirea vre-unei binefaceri. Il prinse desperarea și-și număra zilele trecute și nu găsea nicio mângâere și nici o mântuire în ele. Pentrucă uitase să facă bine până era în viață.

De aceea mulți oameni cruțători din zilele noastre, — spre sfârșitul vieții lor testează averi întregi pentru binefaceri, — ceea ce în tinerețe nici prin minte nu le trecea. Dar bătrânii o fac, căci se gândesc la răscumpărarea vieții lor...

Dar binefacerea nu trebuie făcută numai și numai de teama morții și lăsarea averii în daruri bogate nu poate fi singura ei formă. Binefacerea trebuie să devie strâns legată de sufletul oamenilor așa dupăcum firul de iarbă se leagă de pământ. Binefacerea trebue să fie o împletitură strânsă a inimii omenești țesută încă din fragedă copilărie...

E mare bine acela de a da obolul cerșetorului ce întinde mâna din colțul străzii. Ce frumos să stai la patul unui bolnav, să-l îngrijești, să-i torni în suflet încredere și mângâiere. Ori să crești un copil orfan, să fii sprijinitor bătrânului neputincios... să trudește spre toate acele virtuți, pe care religia, tradiția și istoria neamului îndeamnă să se facă.

Virtuțile sunt multe și binefacerile care le sprijinește sunt nenumărate. Căci e bine să știm că fiecare pas ce-l face omul poate deveni o dorință spre virtute și în fiecare clipă cugetul poate trudi spre binefacere.

Și totuș omenirea se fericește atât de greu!

Se fericește greu pentrucă nu totdeauna își dă seama, că binefacerea poate pătrunde și intimitatea cea mai fecundă și netăinuită a cugetării omenești. Pentrucă a *face bine* cuprinde ceva mai mult și decât a propovedui virtuțile îndeobște știute: a face bine înseamnă a-ți revizui gândirea până în încrețiturile ei cele mai neștiute și ascunse.

Cât rău face oamenilor de astăzi banăoară, patimă, soră cu gelozia și invidia, care tăcută și acută, strânsă și aprinsă înficiază viața noastră până în amănunte, ca un adevărat flagel, mistuitor și vajnic.

Pe lângă strămoșeștile virtuți și marile binefaceri cari ne sunt lăsate ca moștenire din părinți să le urmăm, ni-se impune o binefacere nouă, poate mai strașnică decât cele vechi, — căci e inerentă, strâns legată vremurilor noastre: e revizuirea sufletului și a cugetării noastre, ca să facem să piară patima intimă, nemărturisită și care iasă totuș la iveală în nenumăratele manifestări al nefericirei noastre.

Să urmăm deci astăzi și această binefacere supremă.

Aurel Contrea

VOINȚA

Pentru un om fără voință avem aceiași milă ca pentru un om bolnav; căci în adevăr a nu ști să voești e o boală și poate una din cele mai grele. Suferința unui om fără voință soarbe în ea ori ce clipă de bucurie. Chear un bolnav propriu zis, mai poate avea tresăriri în cari viata i se arată cu toate farmecele ei, cu toate plăcerile ei, pentru un om fără voință, însă, toate sunt asemini florilor vestejite, asemini semnului, asemini tuturor celor dela care nu mai poți aștepta nimic.

Viața cere pe om să fie tare.

Orice hotărâre să fie dură până la capăt. Numai așa ne adăpăm la isvoarele ei nesecate, numai așa, putem spune că în adevăr am trăit. Iar cei ce nu avem voință suntem ca niște păpuși de carton ce își așteptă rândul din zi în zi să fie aruncate la gunoi.

Către amărăciune simțim în sufletul nostru, când cunoaștem oameni puternici, oameni în — zăsrați de natură cu toate mijloacele, dar cari nu au niciodată o hotărâre pentru a împlini un lucru binefăcător și pentru el și pentru semenii lui.

Acesta e omul fără voință.

Și această boală, nu vine așa pe nesimțite să ne doboare.

Ea sapă în ființa noastră, încetul și adânc, întocmai cum sapă beția și alte patimi urâte. La început ni se pare neînsămnată, apoi alunecă din ce în ce în noi, producând un fel de amețeală dulce cași beția, cași plăcerile romnului când omul e prea obosit. Dar mai târziu vedem cât de adânc am coborât, și cât de greu ne este să ne punem stavilă lunecării; și prăpastia din fund se deschide tot mai largă și mai întunecată.

A hotărî ceva și a voi să aduc la îndeplinire ceia ce hotărăști este una din cele mai mari calități.

Și cum în noi se petrece veșnică luptă între bine și rău dacă ne lăsăm slabi, și nu știm a voi, îndemnurile răului vor înfrânge îndemnul binelui și o punte amăgitoare ne este întinsă și trecând această punte rămânem rătăciți pe țărmurile răului. Pe când, dacă am stiut să hotărâm cu tărie, vom putea alege numai faptele bune și drumul pe care va trebui să-l urmăm, va fi înaintea noastră limpede până să perde în funduri de zare neajunsă.

Credința în puterea cea mare care este Dumnezeu, și bunătatea inimelor noastre, sunt ca o apă limpede care umple veșnic paharul, din care soarbem puterile voinții.

G. T.

Drepturi și Datorii

VREMURI TULBURI

S'a spus și se spune mereu că viața de astăzi are o înfățișare cu totul deosebită, față de viața din trecut a poporului nostru.

Este adevărat și e firesc să fie astfel. Eram o țărișoară mică cu ordine, cu obiceiuri bine cunoscute, și în sufletul fiecăruia dintre noi, clocotea dorința de împlinire a unui ideal măreț, a unui vis în care crezuseră toți bunicii noștri.

Această dorință ce ne lega strâns, făcea o deplină armonie în toate părțile noastre, căci ne știam bine unul pe altul, știam ce vrem și ne ghiceam gândurile.

Cum cei ce merg la biserică și se închină, nu se întreabă unul pe altul ce caută în Casa Domnului și pentru ce ascultă smeriți sfânta liturghie, tot astfel de înțeleși eram și noi.

Astăzi însă lucrurile s'au schimbat.

Suntem o țară mare, ne-am strâns cu toții la un loc, plătind cu sânge bucuria noastră de unire.

Dar cei ce au trăit până mai ieri sub stăpânire străină nu ne-au cunoscut deplin obiceiurile, nu ne-au cunoscut deplin credințele, precum nici noi nu le-am cunoscut pe ale lor.

Intr'o casă străină trăind multă vreme începi să te obișnuești cu felul de viață de acolo și atunci când te întorci în casa alor tăi, multe lucruri ți se par gândite fără chibzuință și ai tăi de asemenea te socotesc stângaci.

Poate cam astfel s'a petrecut cu înfrățirea noastră.

Străinii cari erau interesați și cu ei cei răzleți și fără de nicio credință au căutat să câștige de pe urma acestor lucruri trecătoare.

Războiul a mai adus cu el și mari lipsuri în viața economică a țării și cei interesați s'au servit și de aceasta și au abătut asupră-ne o mulțime de peneașe pe cari nu le meritam. S'a spus că în România nu se poate trăi bine aducând ca exemplu viața trecută în fața vieții de astăzi — asemănare ceea nu se poate face, pentru că în urma războiului ori unde, în orice țară sunt lipsuri și se trăește mai greu, iar nu numai la noi.

Unii au crezut, alții au înțeles că e mișcarea, că aceștia caută cu ori ce preț să facă dezordine, nemulțumiri — fiecare după cum a putut judeca și mai cu seamă după cum aveai bucurie sau ură în fața împlinirii idealului nostru.

Ori cum — s'a produs oarecare neliniște, viața a luat o înfățișare mai sbuciumată, mai în dezordine.

Vremurile sunt tulburi, agitate dar cine cunoaște cauza care le-a produs nu se îngrijorează.

După furtună marea e frământată încă multă vreme!

Și noi când ne aducem aminte prin câte am trecut! Când ajunsesem să ne strângem cu toții în Moldova eroică, dușmanii noștri credeau că suntem învinși și purtarea lor era ca aceia a stăpânului brutal și fără pic de inimă.

Dar Cel Atot puternic a făcut dreptate și ne-am reîntors să ne luăm ceia ce era al nostru.

Valurile acestei schimbări, însă au rupt cu ele mult nămol și încă tulburi se mai lovesc și astăzi.

Datoria noastră este să muncim să stârpim răul acolo unde este, să avem încredere în steaua viitorului nostru. Și ordinea deplină își va lua locul, și legătură strânsă se va face între toate sufletele cari astăzi încă nu se cunosc bine.

O. T.

CONSTITUȚIA

Lumea de la sate nu știe bine ce înseamnă aceea Constituție deși acest cuvânt îl aude prea de multe ori, îl citește prin cărți sau îl aude la diferite adunări.

O țară, oricare ar fi ea, se cârmuește prin legi. De n'ar fi legi pe care să le asculte oamenii ce nu s'ar putea întâmpla. Nimeni n'ar fi stăpân pe viața sa căci te-ar omorî unul care te pizmuește; te-ar alunga din casa care o ai, ți-ar da foc la ea de necaz sau ți ar lua pământul cu hapca.

Pentru aceasta în țara românească s'a făcut o lege care se chiamă Constituție—adică mama tuturor legilor—prin care s'a hotărît ca toți locuitorii ce sânt între granițele României să fie de o potrivă înaintea legilor, adică deopotrivă la drepturi și datorii. Prin asta se înțelege că toți avem de îndeplinit față de țară anumite datorii și toți în acelaș timp ne bucurăm de aceleași drepturi, sărac sau bogat fără deosebire.

Prin Constituție, la 1866, când s'a votat ea prin Sfatul Țării, s'a hotărît că toți cetățenii din cuprinsul României să facă armată, să plătiască dări la Stat, de oarece până atunci cei bogați cam erau scutiți de asemenea îndatoriri.

Constituția, într'un cuvânt este mama tuturor legilor, pentrucă este oprit a se face alte legi care nu s'ar potrivi cu cele hotărîte de Constituție. Odată cu înfăptuirea României-Mari spiritul Constituției noastre s'a întins și peste Basarabia, Bucovina și Ardeal.

Cetățenii din Ardeal se judecă după legile ungare, cei din Bucovina după legile austriace iar cei din Basarabia după legile rusești, pentrucă nu-i ușor lucru să se schimbe legile pe cari le știu oamenii, dar cu vremea după aceleași legi vor judeca pe lumea din întreaga Românie Mare. Cu toate acestea legile din toate provinciile desrobite se călăuzese de spiritul Constituției. Bună oară în legi austriace sau ungare era pedeapsa cu moartea, la noi chiar dacă cineva se face vinovat totuș nu-l condamnă la moarte, ci'l trimite la munca silnică pe viață.

După legea Constituției toți cari locuesc în cuprinsul României-Mari, adică sunt născuți pe pământul acesta sunt considerați ca cetățeni români. Prin urmare toate națiile care le-am luat: unguri, sași, secui, evrei, nemți, ruteni, poloni, toți sunt cetățeni români, și nimeni nu poate să le zică străini sau să-i neîndreptățească înaintea legilor.

Constituția păzește ca fiecare cetățean să fie liber atât timp cât nu s'a făcut vinovat înaintea legilor țării; îi respectă cu sfințenie libertatea limbei și a credinței bisericești. Ungurii sunt liberi să vorbească limba lor fără ai supăra nimeni, să se închine la biserică și să creadă în preoții ce-i are tot așa și cu celelalte neamuri. Toți cari locuesc în țară cu noi și sunt din tată în fiu aici, sunt români. Legile îi ocrotesc și pe ei.

Prin art. 13 din Constituție se garantează fiecărui cetățean român libertatea individuală (personală), glăsuind așa: „Nimeni nu poate fi urmărit de cât în cazurile prevăzute de legi și după formele prevăzute de ea. Nimeni nu poate fi oprit sau arestat, afară de cazul de vină veghiată, decât în puterea unui mandat judecătoresc motivat, și care trebue să-i fie comunicat la momentul arestărei sau cel mult în 24 ore după arestațiune".

Asta înseamnează că nimeni nu poate fi dat în judecată pentru o faptă care nu-i anume prevăzută și pedepsită de o lege. De pildă, nu ar putea să fie cineva dat în judecată ca să facă închisoare pentru o datorie bănească.

Se întâmplă o faptă rea într'un sat; de pildă, se găsește un om mort în drum, și se cunoaște că a fost ucis de cineva. Dacă sunt dovezi temeinice că l-a ucis cutare locuitor, dacă l-a văzut cineva săvârșind fapta, ori s'a găsit la casa acelui bănuit lucruri de ale mortului, adică dacă este *caz de vină veghiată*, atunci omorâtorul poate fi arestat îndată de către jandarm, ori de către alt slujbaș, fără să mai aștepte ordin de la judecători. Dar dacă astfel de dovezi nu sunt, dacă nu se știe anume cine-i vinovat, și sunt numai bănueli, atunci nimeni nu poate fi arestat decât numai dacă se dă în contra lui un mandat de arestare de către judecătorul de instrucție, după regulele anume statornicite în legi. Când vine un slujbaș să aresteze pe cineva, trebue să-i arate mandatul chiar atuncea, sau cel mai târziu după 24 ceasuri de la arestare.

Art. 15 din Constituție glăsuește așa. *Domicilul este neviolabil. — Nici o vizitare a domicilului nu se face decât în cazurile anume prevăzute de lege și potrivit formelor de ea prescrise.*

Domiciliu înseamnează locul unde-și are cineva așezarea lui; cu alte cuvinte, este locuința omului. Domicilul este *neviolabil*, adică nimeni nu are voie să intre în casa mea, fără învoirea mea, nici chiar oamenii stăpânirii, dacă nu sunt bănuit ori dovedit că am săvârșit o faptă pedepsită de lege. Când cade asupra mea o bănuială, de pildă, că s'ar afla la mine lucruri furate, or s'ar afla găzduit vreun răufăcător, atunci autoritățile au dreptul să facă cercetări în locuința mea, potrivit cu formele anume arătate în lege.

Art. 19 din Constituție hotărăște că *proprietatea este sacră și neviolabilă*, adică fiecare este stăpân peste averea lui, orice fel de avere ar avea: pământ, casă, vite, etc. Fiecare este slobod să facă orice ar vrea cu lucrul lui, numai să nu vatăme pe altul. De pildă, dacă mi-ar veni poftă să dau foc casei mele, nu pot face asta, pentrucă ar putea să ardă și casa vecinului.

Am dat câteva articole de pildă.

Pentrucă România-Mare nu mai poate fi cârmuită după Constituția de până acum, deoarece trebuie multe de îndreptat, de aceea în Sfatul Țării ce va veni după alegeri deputații și senatorii, vor vota o altă Constituție mult mai largă.

Fiecare cetățean trebuie să știe articolele cele mai de seamă din Constituție.

Despre foile de zestre

De multe ori se ivesc pricini de judecată, ori la moartea unuia dintre soți, ori când se despărțesc doi gospodari, și aceste pricini se ivesc dela zestre.

Prin satele noastre a rămas obiceiul din străbuni de a se înzestra și feciorii care se însoară, și mulți cred că acest obiceiu a rămas și în legile noui care ne cârmuesc. Dar după legile de astăzi se înzestrează numai fetele, iar ceeace dau părinții feciorilor la însurătoare, nu este zestre, ci un dar, despre care nu se vorbește în lege după cum se vorbește despre zestre.

De aceea să se știe că numai fetele se pot înzestra după lege, iar flăcăii nu.

Prin zestrea de care vorbim noi aici, înțelegem orice soiu de avere pe care o aduce mireasa în casa mirelui, pentru a-i da ajutor la gospodărie. Vitele, pământul, îmbrăcămintea, mărunțișurile de gospodărie, banii și în sfârșit orice lucru care este a miresei și apoi va fi a amândoi tinerii, este zestre.

Zestrea poate să o capete mireasa dela părinți, ori dela alte neamuri ale ei, ori chiar dela străini. Zestrea poate să și-o facă mireasa singură, adică dacă ceiace alcătuește zestrea este a miresei de mai înainte de căsătorie, ea poate să-și facă lucrurile acelea zestre la căsătorie. Se poate încă să-i facă și mirele zestre miresei; de pildă, înainte de căsătorie, mirele îi dă viitoarei lui neveste o bucată de pământ, ori vite, ori bani, și le trece în foaia de zestre ca și cum aceste lucruri ar fi fost ale miresei, ori ca și cum i s'ar fi dărut de părinți ori de alte rude.

Mai înainte vreme fetele se înzestrau prin o foaie de zestre, în care iscăleau părinții înzestrători. Astăzi nu se mai fac foi de zestre ca în vechime, ci se fac anumite contracte prin judecătorie, cu anumite forme, și dacă un asemenea contract de căsătorie nu s'a făcut, mai înainte de a se săvârși nunta, nu se chiamă că fata ar fi înzestrată.

Pentru mai multă înțelegere, noi să-i zicem acestui contract de căsătorie, tot foaie de zestre, precum se zicea odinioară.

Foile de zestre se întăresc prin judecătorie, și trebuie să fie numai decât întărite, chiar, dacă și părinții și mirii ar ști carte.

Bărbatul are dreptul să se folosească de lucrurile de zestre, dar nu le poate înstrăina niciodată. — Dacă nevesta are pământ de zestre, bărbatul îl poate lucra singur, ori îl poate arenda cuiva și să primească prețul arendei, cu care bani trebuie să și ție casa și să-și îngrijească copiii, dar acest pământ nu-l poate vinde și nici nu poate să împrumute asupra lui bani cu ipotecă.

Dar nu numai bărbatul, ci nici femeia chiar nu-și poate vinde averea de zestre și nici să împrumute bani cu ipotecă asupra pământului ei de zestre, chiar dacă ar avea învoirea bărbatului. Cel ce dă zestrea, însă, poate să hotărască și altfel; de pildă, s'ar putea încuviința să se vândă pământul de zestre, pentru a se cumpăra alt pământ, ori o casă, care vor fi zestre; se pot în sfârșit statornici și alte chipuri cum are a se urma cu zestrea în timpul căsătoriei.

După desfacerea căsătoriei, ceeace a căpătat femeea ca zestre rămâne avere a ei, de care se poate folosi cum o vor păvățui interesele, și pe care chiar o poate vinde. Căsătoria se desface prin moartea soțului sau prin despărțenie.

Despre vânzare

Mulți dintre oameni nu știu ce se scrie la lege în privința vânzării; de aceea avem să arătăm, pe scurt, câteva regule în această privință.

Ori și ce lucru aș vinde cuiva, fie o vită, fie un lucru de îmbrăcăminte, fie o bucată de pământ, se chiamă că vânzarea este făcută din clipa în care neam înțăles amândoi ca eu să-i dau lucrul acela, el să-l ia și să-mi dea pe atâția bani. Dacă am statornicit lucrurile acestea și am bătut palma, lucrul vândut nu mai este al meu, ci al cumpărătorului.

Unii cred că dacă s'au învoit să vândă un lucru și n'au făcut înscris, ori n'au primit arvună, apoi ar putea să întoarcă vânzarea.

Asta-i o credință greșită. Mai spunem încă odată: n'am înțeles cu dumneata să-ți vând cutare lucru cu atâția bani, lucrul acela este vândut.

Dacă ar trăi oamenii câte o mie de ani, n'ar mai fi nevoie să facem act, când cumpărăm o moșie dela un om cinstit, care nu ar fi în stare să tăgăduească vânzarea. Dar viața omului e ca floarea câmpului, și dacă ar muri și vânzătorul și cumpărătorul, cum ar putea dovedi moștenitorii ceea ce s'a petrecut între părinții lor, dacă n'ar fi acte scrise?

Apoi în lumea asta mai sunt și oameni necinstiți. Par'că pățim de cei fără suflet au vândut un pământ întâi unuia, și apoi altuia, chiar cu acte scrise, și au pus pe oameni în zdruncin și cheltuială cu judecățile!

Oricine care nu este oprit de lege, poate să vândă și să cumpere. Vânzarea nu se poate face între soți; de asemenea epitropii nu pot să cumpere averea epitropsiților lor; primarii și ajutorii lor nu pot cumpăra averea comunei.

Vânzătorul este dator să dea lucrul vândut în chipul și în timpul după cum a fost înțelegerea. Cumpărătorul este dator să plătească prețul cumpărărei, tot după cum a fost învoiala.

Dacă cineva vinde un lucru care are cusur ascuns, din pricina cărui cusur lucrul nu este bun de întrebuințat, trebuie să răspundă despre acel cusur. Dacă însă cusurul putea să-l vadă ori și cine, vânzătorul nu mai este răspunzător. In asemenea caz cumpărătorul poate să întoarcă lucrul și să și ia banii înapoi, sau să oprească lucrul și să ceară înapoi o parte din preț, după cum va chibzui expertul numit de judecată.

Dacă vânzătorul știa că lucrul vândut are acel cusur, numai că este ținut să întoarcă prețul, dar mai este răspunzător și de daunele ce va fi pricinuit cumpărătorului.

Știință, Istorie și Folklor

MICROBII

V.

După *rolul* pe care microbii îl au în natură, putem să-i împărțim în *trei* clase mari: 1. *Microbii putrezicțiunilor* sau *septogeni*; 2. *Microbii fermentațiunilor* (dospinilor) sau *zimogeni*; 3. *Microbii boalelor* sau *patogeni*.

Cei mai numeroși, din fericire, sunt *microbii putrezicțiunilor* (putrefacțiunilor), cari sunt și cei mai *folositori*, căci ei descompun sau fac să putrezească vegetalele și animalele, după moartea lor, și dau înapoi naturii elementele esențiale pentru ca natura să creieze ființa nouă. Acești microbi *fac să circule materia în lume și împiedică astfel viața de a se stânge*.

Tot așa de buni și folositori deși în măsură mai mică, sunt *microbii fermentațiunilor* (ai dospinilor), de oarece fermentațiunile sunt niște operații asemănătoare cu putrefacțiunile, și cari sunt niște descompuneri, prefaceri, din cari omul trage mari folosse. Acești microbi transformă *vinul în oțet*, formând la suprafața vinului o pojghiță, o gelbiță care nu este altceva decât o cultură întinsă de microbi. *Laptele* stând expus mai mult timp la aer se corăsleşte, microbii transformă zahărul în acid lactic, care face ca laptele să se închege, etc.

Pe noi ne interesează însă mai pre sus de toate *microbii boalelor* microbii cari produc boale sau microbii *patogeni*. Boalele produse de acești microbi sunt cele mai numeroase și mai omorâtoare pentru omenire. Pentru a se încredința despre aceasta este de ajuns să arăt lista boalelor microbiene: holera, febra tifoidă (lingoarea), difteria, gripa (influența), oftica, pneumonia, răpciuga dalacul, ciuma, tetanul, lepra, erizipelul (brânca), septicemiile, supurațiile, furnicelele (buboaiele), serpengeaua (antraxul), boalele venerice, pojarul, scarlatina, vărsatul, tusa măgărească, turbarea, tifosul exantematic, frigurile galbene.

Se poate întâmpla ca în corpul nostru să pătrundă nu numai un fel de microbi, ci mai multe feluri de microbi cari să întovărășesc, și atunci avem ceiace se chiamă *asociațiune microbiană*; așa de exemplu la un bolnav de difterie pot să intre pe lângă microbul acestei boale și alți microbi: streptococi și stafilococi, și în acest caz difteria ia o formă cu mult mai gravă și bolnavul în cele mai multe cazuri moare.

Toate boalele microbiene sunt *contagioase*, adecă se propagă prin contact, prin atingere; ele se mai zic *molipsitoare*, lipicioase. Aceste boale se iau și se transmit prin microbii patogeni, dela omul bolnav la cel sănătos îmbolnăvindu-l.

Când microbul patogen se ia *direct* (deadreptul) dela omul bolnav prin atingere, prin *contact*, avem ceeace se chiamă *contagiune*. Când microbul patogen se ia *indirect*, adecă prin mijlocirea cuiva, prin aer, prin apă, prin haine, pahar, etc., atunci avem o *infecțiune*. Exemple: când sărutăm un copil cu anghină difterică și luăm boala, este o contagiune; când ne mutăm la o casă unde a fost cineva bolnav de difterie și luăm această boală, zicem că ne-am infectat.

Să vedem acum modul în care microbul patogen trece de la om la om, adecă *cum se face contagiunea și infecțiunea?*

Omul bolnav este un focar de reproducere a microbilor patogeni. Acești microbi în unele boale să află *răspândiți în tot organismul*, în alte boale se află numai în *anumite organe*, numai în anumite *secrețiuni* și *escrețiuni*. Bolnavul este acela care răspândește contagiul (sămânța) în natură, în aer, în apă, pământ, pretutindeni. Iată cum: în boalele a căror microbi să află în gură, în plămâi, precum este în difterie, oftică, gripă, tusă măgărească, ei să răspândesc prin *scuipat*. Acest scuipat este plin de microbi și fiind aruncat pe pământ, pe scânduri, să usucă, să prăfuește și să ridică în aer, de unde microbii intră în gură, în nas, în plămâni. Tot din aer microbii să pun pe diferite obiecte, pe alimente: pâne, etc., și cu acestea intră în corpul nostru.

In unele boale, cum sunt: pojarul, scarlatina, vărsatul, brânca, pielea să cojește, cojile aceste fiind pline de microbi să răspândesc în aer și din aer pe diferite obiecte. Tot așa microbii supurației să răspândesc prin puroiul bubelor, al rănilor, care puroiu să usucă, să preface în praf, care să ridică și să amestecă în aer.

In alte boale: febră tifoidă, dizenteria (urdinarea cu sânge), microbii aflându-să în mațe sunt dați afară cu materiile fecale sau cu vărsăturile, cari fiind aruncate pe pământ, sunt luate de apa ploilor și aduse în cursul unui râu sau în apa unei fântâni, de aci microbii sunt introduși cu apa de băut în corpul nostru. In apa de băut să mai pot afla microbii cari vin din rufele bolnavilor cari să spală și apa aceasta să aruncă în curte și de aci să duce cu microbi cu tot în fântână și infectează apa pe care o bem.

Din acestea să vede lămurit că *primejdia vine întotdeauna dela omul bolnav*, care răspândește microbii în natură, în aer, în apă, pe pământ, pe toate lucrurile, mai ales pe acelea care i-au servit, cari au fost în odaia lui (pat, leagăn, haine, rufe, perdele, covoare, batiste, ștergare, peptene, păhar, perii, cărți, jucării, etc.), cari microbi pot pătrunde apoi în corpul altui om, sănătos până atunci, și pe care îl pot îmbolnăvi dacă găsesc *teren favorabil* (pământ bun).

Dușmanul fiind|atât de răspândit, trebuie luate multe măsuri de apărare și multe obiceiuri trebuie reformate din punctul de vedere al contagiunii publice.

In locul întâiu trebuie desființată *pomana* ce să face dând și împărțind săracilor hainele și așternutul unui mort de boală contagioasă. Hala vechiturilor, mai bine zis a microbilor, câte boale nu propagă ea?!

Infermierii, moașele, preoții, doctorii chiar, și toți acei cari au fost în atingere cu vr'un bolnav, de câte ori nu duc pe hainele lor microbii patogeni?!

Obiceiul de a bea unul după altul din același pahar, din aceeași cană sau douiță, după cum să vede des la țăranii noștri, de a mânca din aceiași farfurie, cu aceeași lingură și furculiță, și lingurița preotului dela împărtășanie (cuminecătură), pe câți nu i-a îmbolnăvit?!

Sărutarea morților, a icoanelor, a evangheliei, pe cari bolnavul ca și sănătosul s'a pus, s'a lipit buzele depunând pe ele saliva (balele) cu microbi, precum și aghiasma, de multe ori au fost tot atâtea cauze de îmbolnăvire.

Obiceiul de a uda degetul în gură pentru a întoarce mai cu înlesnire foile unei cărți învechite și cari au putut servi unor bolnavi contagioși. Dosarele și registrele cu care au umblat oameni bolnavi de multe ori au propagat boala prin birourile dela oficiile publice. O carte închiriată dela o bibliotecă sau cabinet de lectură poate da diferite boale microbiane. Timbrele vechi, ale celor cari fac colecțiuni pot transporta microbi, căci multe din ele au putut fi udate cu salva unor oameni bolnavi. Din băile publice, din birji, tramvaie, din vagoanele drumului de fer, cari sunt adevărate cuiburi de microbi, din camerile de pe la oteluri, din paturile de acolo, câte boale nu s'au luat sau nu să pot lua?

Mulți oameni s'au ofticat închiriind o casă în care a locuit un ofticos. Aceste sunt modurile de contagiune și încă alte multe pe cari din lipsă de loc le trec cu vederea.

Să nu uităm însă și *contagiunea prin animale*, care se poate face prin: câni, pisici (mâțe), șobolani, șoareci, păduchi, păduchi de lemn (ploșnița), pureci, muște, țânțari, etc., toate aceste animale fiind în atingere cu bolnavi (om sau animal) se încarcă de microbi pe cari îi dau celor sănătoși.

Infecțiunea de multe ori poate veni din însuși organismul nostru, căci am văzut că în gură, în nas, în mațe și în alte părți ale corpului nostru *sănătos* să pot găsi *microbi patogeni*, cari stau acolo într'o stare de *amorțire, nevirulentă*, din care stare o împrejurare oarecare îi poate scoate și *recăpătându-și virulența* ne îmbolnăvesc. Aceste cazuri se cunosc sub numele de *infecțiune*.

Dr. Vasile Bianu
Autorul Dicționarului Sănătății

CIOBĂNAȘUL

— Foae verde de trei flori
Ciobănaș de la mioři
Nu ți-a fost moartea să mori?
— Sus în vârful muntelui
În bătaia vântului
La cetina bradului.
— Și de ce moarte-ai murit?
— De trăsnet când a trăsnit.
— De jălit cin 'te-a jălit?
— Pasările au ciripit,
Pe mine că m'au jălit?
— De scăldat cin 'te-a scăldat?
— Ploile când au ploat,
Pe mine că m'au scăldat,
— De 'mpânzit cin 'te-a 'mpânzit?
— Luna când a răsărit,
Pe mine că m'a 'mpânzit.
— Lumânarea cin 'ți-a pus?
— Soarele când a fost sus.
— De 'ngropat cin 'te-a 'ngropat?
— Trei brazi mari s'au răsturnat,
Pe mine că m'a 'ngropat.
— Fluerașul mi'l 'ai pus?
În craca bradului sus;
Și când vântul mi-o bătea
Fluerașul mi-o cânta
Oile s'or aduna,
Pe mine că m'or cânta.

(Poezie populară din jud. Muscel).

Cântece din Bucovina

Câte mama mi le-a spus
Toate sub picior le-am pus
Dar nici bine n'am ajuns.
Câte mama m'o 'nvățat
Cu piciorul le-am călcat,
Dar nici bine n'am umblat.
Astăzi de m'or învăța
Toate în seamă le-aș lua.

Culese de ION OLTEANU
din com. Stupca

Poftirea la bucate

(la nuntă, cum se aude în Moldova)

Iaca vă poftește nunul cel mare
Cu nuna cea mare,
Dimpreună cu ceilalți Dumilor-sale
Vă poftesc la masă.
Pe masă față de masă
Pogon verde de mătasă
Cu talgire zugrăvite
Cu linguri poleite
De gurile Dumilor-voastre sunt gătite
Care n'a avea lingură, a avea furculiță
Care n'a avea furculiță, a avea cuțit,
Care n'a avea cuțit, pe Alba și la târg.
De vă temeți că v'om otrăvi
Tot sunt eu om de a peri.
Oi arunca în lasta gură cascată
Câte trei gâlcește-odată,
Dacă nu mă credeți
Poftim de vedeți.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMÂNESC

Alexandru Basarab, Domn al Munteniei

Carol Robert, regele Ungariei, uitase în urma strașnicei înfrângeri suferite dela Românii lui Basarab-Vodă domnul țărei Românești. Lui Carol Robert îi urmă pe tron fiul său *Ludovic*, iar în Muntenia urmă lui Basarab fiul acestuia *Alexandru Basarab*.

Ludovic, regele Ungariei, continuă politica lui de subjugare a popoarelor din sudul Dunării și al Carpaților, deci și a acelei părți dintre Români, care ajunseseră să-și întemeieze o țară neatârnată, în care legea românească, era civilă ca și cea bisericească, să nu fie turburată de amestecul străinilor. Ei erau hotărâți Domnitor, boeri și popor, să lupte cu toată puterea contra încercărilor ungurești de-a face din Muntenia sau Moldova state vasale regelui Ungariei și dacă totuși vedem în istoria noastră, că la început sau mai târziu câte un Domnitor român iscălește un act pe vazalitate, care însă nu ținea mult, aceasta o făceam la început, pentrucă nouăle state românești nu erau destul de consolidate, iar mai târziu pentrucă Muntenia era atacată de noul dușman al creștinilor, de Turci, iar Moldova de Turci, Tatari și Poloni.

Tocmai în faptul, că Ungurii atacau necurmat Muntenia, Bulgaria și Serbia din timpurile acele, se vădește lăcomia lor după pradă, fără să se gândească la ziua de mâine. Stăpâniți de această lăcomie după pradă, care i-a deosebit totdeauna de popoarele europene, în mijlocul cărora s'au așezat ca să le nenorocească, stăpâniți și de mândria ler barbară, care îi făcea să se simtă bine numai stăpânind și trăind din munca altora, ei nu au fost în stare să judece primejdia cea mare, care amenință toată creștinătatea încă până chiar din timpul domniei lui Ludovic. Orbi din cauza patimei lor, ei nu vedeau lutărirea Turcilor în Peninsula Balcanică și nu erau în stare să judece, că dupăce vor subjuga Bulgaria, Serbia și împărăția bizantină, vor urma țările române și Ungaria, cum s'a și întâmplat.

Ludovic, în loc să caute să-și facă aliați din Români, Bulgari și Sârbi, s'a năzuit să-i facă vasali sau chiar să-i supună cu totul, atât în privința politică, cât și cea bisericească, căci el era mânat de Papa dela Roma și de sfetnicii lui din cler, și catolizarea acestor popoare. Urmarea acestei politici de cucerire și de subjugare a fost însă slăbirea țărilor din vecinătatea Ungariei, întărirea turcilor și mai târziu subjugarea de către Turci tocmai a mijlocului Ungariei, a șesului, unde locuesc Ungurii.

Și Ludovic a încercat să-l silească pe Alexandru Basarab, ca să recunoască pe regele Ungariei ca suveran, adecă mai mare al lui. Un cronicar ungur chiar scrie, că Alexandru s'a prezentat la anul 1343 la Brașov, unde se afla atunci Ludovic, și s'ar fi închinat. Dar atunci ce înțeles ar fi avut solia episcopului catolic Dumitru dela Oradea Mare, pe care Ludovic l-a trimis în anul 1345, adecă la doi ani după supunere, la Alexandru, ca să trateze cu el pace și bună înțelegere, după cum arată din un document chiar de al lui Ludovic? Iar într'o altă diplomă a lui Ludovic, dela 1359, acesta se plânge, că Alexandru nu vrea să-i recunoască suzeranitatea. Tot din anul 1359 sunt actele patriarhiei din Constantinopole privitoare la întemeierea mitropoliei din Țara Românească, cari numesc pe Alexandru *Mare voevod și Domn singur stăpânitor a toată Ungro-Vlahia*, îl arată deci Domnitor român independent, cum îl arată și inscripția de pe mormântul lui. De altminteri, când Ludovic începe războiu cu fiul lui Alexandru, Vladislav sau Vlaicu-Vodă, el spune din nou în proclamațiunea de războiu, că Alexandru nu a vrut să recunoască suzeranitatea regelui Ungariei. Nu există deci nici un document, din care să se vadă apriat, că Alexandru ar fi recunoscut pe Ludovic mai mare peste el. Se știe atât, că Alexandru s'a învoit, ca străinii catolici din Țara Românească să fie sub ascultarea episcopului catolic din Transilvania. Aceasta se vede, că s'a întâmplat când a fost episcopul catolic Dumitru pe la el sau dupăce Alexandru luase în a doua căsătorie o femeie catolică.

Vedem deci, că Alexandru, ca și tatăl său, a știut să păstreze fața de puternicul și lacomul lui vecin dela Nord, neatârnarea noului stat român. Organizarea Munteniei a făcut progrese și pe terenul bisericesc. Românii din Muntenia nu aveau până atunci nici episcopi, necum mitropolit, așa că preoții se sfințiau în orașele de pe malul drept al Dunării, unde se aflau episcopi din vechime. Alexandru

Plugărie și Gospodărie

RĂSADUL

Legumele plăpânde la frig, cum sunt pătlăgelele, ardeiul și altele, se seamănă de vreme în răsadniță spre a face răsad, care se răsădește pe răzor după ce s'a încălzit bine pământul, și frigul nu mai este de temut.

Pregătirea răsadniței. Pe la 20 Februarie se începe cu facerea paturilor calde pentru răsadnițe.

Paturile calde se fac în două feluri: îngropate în pământ sau ridicate pe pământ. Și pentru unele și pentru altele se folosește bălegarul proaspăt de cal, amestecat pe jumătate cu frunze uscate, sau răscopt (răcit). Amestecul trebue făcut cât se poate de bine, scormonind cu furca bălegarul și frunzele de 2—3 ori: dacă frunzele ori bălegarul răscopt au fost uscate, stropim tot amestecul cu apă până pătrunde bine și îl mai scormonim încă odată.

Pentru paturile îngropate se face o groapă adâncă de 30—40 centimetri; lungimea și lărgimea gropii se socotește după numărul și mărimea ferestrelor ce avem.

In cele patru colțuri ale gropii precum și în lungul pereților ei, pe dinăuntru, se bat părișori de 1 m lungime, a căror căpătâie se vor lăsa afară din pământ de 30 centimetri a celor dela spate și 25 a celor din față.

Pe partea de din afară a acestor căpătâie ale părișorilor se bat scânduri de 2—3 centimetri grosime, formând astfel o cutie de răsadniță statornică, pe care o împărțim cu stinghii de brad, în atâtea părți, câte ferestre avem. Cutia trebuie astfel făcută, ca ferestrele să se potrivească întocmai pe ea și s'o acopere bine, fără a lăsa rămășițuri prea mari pe la colțuri.

Pământul scos din groapă se împrăștie de jur-împrejurul răsadniței spre a nu lăsa să pătrundă apa înăuntru. Groapa se umple până la scânduri cu bălegar amestecat în felul cum s'a arătat mai sus.

Bălegarul se așterne în groapă, începând de la un capăt al răsadniței și mergând de-a îndăratele spre celalt capăt. Se ia câte o furcă de bălegar din grămadă și se așează pe lat, pătură peste pătură, până ce se umple groapa, bătând cu dosul furcei, stratul, după fiecare pătură așezată, și în urmă călcând cu picioarele până ce se îndesă bine.

Prin călcare bălegarul scade mult, așa că mai este nevoie de un al doilea rând de bălegar, pe care îl vom îndesa cu picioarele până ce a scăzut într'atât cât să nu fie decât foarte puțin mai sus de marginea de jos a scândurilor cutiei de răsadniță.

Se pun ferestrele deasupra și se lasă 3—4 zile acoperite până ce se trece primul foc, apoi se pune un strat de 12—15 cent pământ bun, amestecat cu pământ de bălegar putred și nisip mărunt. După 4—5 zile pământul se încălzește și spre a nu se arde numai pe o parte, este bine a-l scormoni ca să se amestece cel din fund cu cel de deasupra.

Paturile calde ridicate pe pământ se pregătesc ca și cele îngropate, numai că bălegarul se așterne deadreptul pe pământ, fără să se mai facă groapă. Întinderea ce trebue să cuprindă o răsadniță se însemnează pe pământ mai înainte de a așeza bălegarul, socotind pentru fiecare pe lângă lungimea și lățimea ei și o prispă de 40 cent. de jur-împrejur. Pentru o răsadniță de 4 m. lungime și 1 50 lățime va trebui deci o întindere de 11 m. pătrați. Grosimea stratului de bălegar după ce s'a călcat, va fi de 40 centimetri: deasupra se pune cutia de răsadniță, făcută din scânduri încheiate pe 4 picioare de 50 cent. lungime. Peretele dela spate se face mai lat decât cel din față, cu scop de a da cutiei puțină pantă. După ce s'au îngropat picioarele cutiei în bălegar, până ce aceasta se așează cu marginile de jos pe patul cald, cu panta spre miazăzi se pun ferestrele și după ce s'a închis bălegarul, se pune pământ, în felul cum s'a arătat mai sus. Dacă s'a încălzit prea tare răsadnița, se ridică puțin ferestrele.

Semănătura în răsadniță. La 4—5 zile după ce s'a pus pământul în răsadniță, se încearcă cu mâna, și dacă nu se pare prea cald, se poate semăna. Înainte de semănat e bine să se scormonească pământul cu grebla, ca să se amestece cel de jos cu cel de deasupra, în urmă se bătătorește și se seamănă prin împrăștiere; după ce s'a acoperit sămânța se mai bătătorește odată și se udă cu apă nu prea rece.

In primele 2—3 zile după semănat se acoper ferestrele și ziua cu rogojini, căci la întunerec semințele încolțesc mai iute; însă îndată ce se văd răsărind, se iau rogojinile și se dă câte puțin aier, ridicând ferestrele cu o bucată de lemn, în partea încotro bate vântul, iar nu în fața lui. Cu cât răsadul se mărește, cu atât se dă aer mai mult, însă numai pe timp frumos. Când e vânt rece nu se aerisesc decât dacă se simte prea multă căldură în răsădniță.

Dacă a răsărit prea des răsadul, se rărește și în acelaș timp se smulge și buruienile. Firele smulse la rărit se pot răsădi în altă răsadniță. Când simțim că a scăzut căldura în răsadniță și afară timpul este rece, o înconjurăm cu o prispă de bălegar cald. Cu cât se apropie timpul răsădirii ridicăm ferestrele tot mai mult în timpul zilei, spre a se deprinde răsadul cu aerul de afară, iar când mai sunt numai câteva zile până la răsădire, dăm și noaptea aier sau lăsăm de tot jos ferestrele având grije, bine înțeles, de a le pune iar la loc, dacă timpul se schimbă repede la rău. Deci, toată grija ce trebuie să avem la creșterea răsadului sub geam, este să dăm aier cât mai mult, când timpul togădoie și să acoperim când timpul este rece; căci dacă răsadul crește prea închis, fără aier și la prea mare căldură, se face lung, slab și subțire; și, din potrivă, dacă crește la prea multă răceală, rămâne mic, pipernicit și se îngălbenește.

Dacă răsadul nu este prea des, dacă se dă aier la timp și se acopere când e prea frig vom avea fire puternice, scurte și groase, de culoare verde, sănătoase; astfel de fire răsădite pe răzor, vor da legumele cele mai frumoase. De paturile calde ne putem folosi chiar și dacă nu avem ferestre; le vom face însă mai târziu decât cele cu geam și vom acoperi cu rogojini, cu obloane de scânduri peste cari se aruncă și un strat de paie ori bălegar. Peste zi, dacă e frumos și cald, descoperim de tot; dacă e rece, descoperim numai în parte sau de loc.

Dacă nu avem bălegar în deajuns spre a face paturi calde, alegem un colțișor de loc, așezat în bătaia soarelui, îl înconjurăm cu scânduri, săpăm și mărunțim bine pământul, adăugăm pe deasupra pământ de cel bun și apoi semănăm. Peste noapte acoperim cu ce avem la îndemână, aruncând în curmezișul răzorului câțiva araci ori nuele, apoi o rogojină ori câțiva coceni de porumb.

In felul acesta se poate pregăti răsad de varză, gulii, ceapă, țelină și altele. Pentru răsadul de ardei, pătlăgele vinete și pătlăgele roșii este mai bine să se semene în răsadniță caldă cu geam.

---

a chemat în țară pe episcopul dela *Vicina*, un oraș între Isaccea și Tulcea din Dobrogea. Cel dintâi episcop, numit *Iacint*, își așează scaunul în *Curtea de Argeș*, unde era reședința domnească. Alexandrii nu s'a mulțumit numai cu atâta, ci el și boerii lui au cerut în repetite rânduri, ca Iacint să fie recunoscut ca Mitropolit al Țării Românești. Patriarhul a împlinit în anul 1359 dorința aceasta și l a trimis pe Iacint *Mitropolit al Ungro-Vlahiei și Exarh al Plaiurilor*, adecă locțiitor al Patriarhului în Țara cuprinzătoare de plaiurile Carpaților.

Alexandru Basarab a fost căsătorit de două ori: întâiu cu o creștină ortodoxă, dela care a avut trei feciori, dintre cari doi, Vladislav (Vlaicu) și Radu l-au urmat în domnie. A doua oră s'a căsătorit cu o femeie catolică cu numele *Clara*, despre cari zic unii că ar fi fost o Bulgarcă catolică, alții o fac Ungurcaică. Cu aceasta a avut două fete, una măritată după principele bulgar Straşimir din Vidin, a doua după Simeon Stareț, principele Sârbilor.

Alexandru-Vodă zidi, din piatră, biserica Sân-Nicoară din Curtea-de-Argeș. Tot el a zidit din peatră și o biserică cu turn înalt în Câmpulungul locuit atunci mai ales de Sași. In această biserică zidită de el au fost așezate și rămășițele pământești ale acestui vrednic Domnator al Munteniei.

Victor Lazăr.

CETIȚI
și RASPANDIȚI
CULTURA
POPORULUI
CE TRĂEȘTE PRIN
VOI ȘI PENTRU VOI!

Abonați-vă la Ziarul „CULTURA POPORULUI", care apare săptămânal.

Leacurile bâbești în gospodărie

Omul dela țară când e bolnav ori are pe cineva bolnav la casă, întreabă în dreapta și în stânga, pe pricepuți și pe nepricepuți și la urmă tot la descântec ajunge, la de toate știutoarea și tămăduitoarea babă a satului.

Așa e peste tot. Nu s'ar putea sat fără babă descântătoare sau vrăjitoare după cum nu se poate sat fără câini. Și bine nu e că e așa. Rândurile acestea vor dumiri pe toată lumea, că credințele deșarte puse către țăranii noștri în descântătoare și vrăjitoare nu numai că nu sunt bune, dar aduc rău tăcut peste rănul omului bolnav în casă. Fiindcă babele acestea nici nu au darul de a vindeca nici nu se pricep chiar să cunoască de ce sufere omul, pentru ca să știe ce leac l'ar putea pune în tălpi.

Nu-i vorbă sunt între ele și babe mai pricepute, dar numai printre acelea care nu se spucă de descântat de vrăjit ci sunt știutoare numai la una cum se spune, la masaj cum i-se zice în carte. *Toate celelalte înșeală lumea.*

Ele se dau drept doftorese, câtă vreme n'au nici o știință în boale.

Ați văzut bine ce face o babă descântătoare, când l-ați adus copilul vostru bolnav, să-l ghicească boala, să l-o vindece. Ea nu știe ce boală are copilul. Nu poate ști fiindcă n'are nici o știință doftoricească, n'a văzut doftorii tămăduind, n'a văzut cum se caută boalele ci știe numai ce a auzit dela o altă babă, dela care și-a învățat meseria.

Bunăoară ce și face ea cu baiatul bolnav ce i-l-ai adus, cu bolnavul care sufere de stomac, de anghină sau gutunaee cum i-se zice?

Ea nu știe ce boală are copilul.

Se pune dar să ghicească; îi descântă și dacă cărbunii pe care-i stinge în apă se cufundă, atunci copilul are deochi; dacă plutesc are boală de sfinte. Acum ce încredere să ai în doftoriile ce le va da, dacă nu și le dă după știința ei, ci după noroc? Altădată baba pune copilul pe prag cu fața în jos, îi întoarce pe spate mâna dreaptă și piciorul stâng ca să se atingă; și tot așa mâna stângă și piciorul drept.

Dacă nu s'ating copilul are strânsori ori deochi, dacă s'ating baba-i găsește, după ghicit, altă boală.

Așa că și dacă mititelul e bolnav de plămâni va trebui să înghită doftorii pentru boală de stomac.

Ce au cărbunii din apă, cu felul boalei copilului? Și ce are de împărțit gălbenușul ouălui cu junghiul? Căci dacă babii i-se pare, (ei totdeauna i-se pare numai fiindcă nu știe nici când) dacă i-se pare zic, că are copilul junghiu, îi poartă un gălbenuș peste tot trupul și unde se sparge gălbenușul, acolo e junghiul, dacă nu se sparge gălbenușul copilul n'are junghiu, chiar dacă, de fapt, are; dacă se sparge atunci are și dacă n'ar avea. Vezi unde ajungi dacă te iei după babe.

Dar să mai vorbim acum și de celelalte babe, despre cele legate cu drucul, despre vrăjitoare. Știți cu toții ce paceste sunt acestea. Ele vi se laudă și voi le credeți, că pot să facă rău că pot lua laptele dela vaci și viața dela oameni, că vrăjesc pe mături și ca aduc la fete mari pe cociorbă, că ucid strigoii implântându-le în inimă o vargă de fier înroșită în foc, că pot aduce rău la vrăjmași și câte altele.

De babele acestea mai ales feriți-vă.

Ele au sufletul negru, sunt înfrățite cu draca care însă nu le ajută la nimic. Ați văzut'o vre'odată dându se peste cap și schimbându se în mâță ca să vă ieie laptele vaciî? Întrebați cât e lumea; nimeni n'a văzut'o. Se laudă ea și voi o credeți. Sau să vă spună o fată numai și atunci s'o credeți, ce l-a adus mirele pe cociorbă. Nimic nu pot face vrăjitoarele. Tot ce au ele nu e putere și știință, o numai sufletul lor negru legat ca iedul.

Feriți-vă de ele!

Pentru gospodine

Ciulama de găină.

Fierbi o găină nu tocmai bătrână; pui într'o tigae (cratiță) unt proaspăt să se topească și cu mâna stângă presori faina de grâu, cu dreapta mestecând bine până ce se îngroașă bine. Torni zama de găină puțin câte puțin și tot amestecând (să nu fie la foc mare) ca să nu se facă golomoți. După ce ai mestecat îndeajuns, pui în tigae găina tăiată bucăți, mai adaugi puțin unt și lași să mai fiarbă pe îndelete. Cu mamaliga, îți vor linge buzele copiii de bunătatea mâncării.

Tocană de carne.

Topești unturi într'o tigaie (cratiță) și când va fi fierbinte, tai în trâmbe 3-4 cepe, mărunțel. După ce se rumenește ceapa, pui carnea tăiată în bucăți potrivite; acoperi tigaia și lași să fiarbă îndestul vre-o 2-3 ceasuri. Dacă nu lasă zamă, pui puțină apă; aștepți să mai tragă un clocot două. Pui în vremea cât fierbe un ardei roș, sare, câțiva cartofi tăiați în bucăți și capeți o mâncare sățioasă.

Lapte cu grisă.

La fiecare litră de lapte, iei câte o lingură de grisă (griș), care se umflă la fiert. Torni grisa în lapte, amestecând mereu, ca să nu se facă golomoți, adăugând și puțin zahar pisat, dacă ai. După aceia se pune la foc, ca să fiarbă încet. După ce a fert, se toarnă în strachină și se lasă să se îngroașe puțin. Laptele cu grisă este foarte bun pentru copiii mici, sau după boală. La fel se face și laptele cu crupe ori cu pasat.

Snoave, Glume și Povești

De unde se trage tutunul

(Legendă)

Cică într'o mănăstire de călugări, se oploșise un tânăr. Da' tânărul cela era dracul. La biserică stătea numai până la Heruvic. Când se începea Heruvicul, el ieșia afară.

Călugării, de la o bucată de vreme, băgară de seamă, și nu-și puteau răspunde de ce tânărul iesă din biserică. Se sfătuiră ei și hotărîră că data viitoare, înainte de a începe Heruvicul, să încuie și să zăvorască bine ușile și ferestrile, să vadă ce are să facă tânărul. Și făcură așa. Când dădu tânărul cela să iasă, ieși dacă poți și ai pe unde. Dă încolo, dă încoace, nu putu cu nici un chip Se începu Heruvicul. Când pe la mijlocul cântărei, se auzi o pocnitură. Crăpase dracul.

Toți s'au minunat de această minune și cel mai mare dădu poruncă să i se ardă trupul. Dacă i-l arseră, cenușa i-o aruncară lângă un gard.

Peste puțin din locul unde fusese cenușa, ieși o buruiană. Unul dintre călugări se taie la un deget, rupse o frunză, se legă la deget și se tămădui. Altul o luă și fierse și scăpă de durerea de măsele. Altul, culese frunzele uscate și le puse să le păstreze ca leac pentru dureri de dinți. Și cum ședea singur, ce-i dădu prin cap, diavolul? Luă o frunză de ceia și-o aprinse și începu să o miroase, că să-i treacă guturaiul. Și fiindcă avea treabă și îi era greu să o tot ție în mână, înfășură mai multe frunze, le aprinse și le băgă în gură. Văzându-l pe el, au făcut și alții, până s'au deprins și nu s'au mai putut scăpa.

Petru Gh. Savin

Vânătorești

Umblaserăm toată ziulica prin pădure fără să 'npușcăm nimic.

Sara adunați toți în jurul unui purcel bine fript și și mai bine udat cu un vin roș, bun, ni-se mai îndulcise inimile, ne deslegă limbile și acum fie care își spune isprăvile minunate de vânătoare din viața, cum nu mai vânătorii știu a le spune!

Moș-Ion un bun și 'ncercat vânător pe care îl luasem să ne arate vânatul prin partea locului, rămăsese cu gura căscată de așa isprăvi sănătorești. Unul dintre noi, văzându-l că ne privește cu neîncredere, îl întreabă:

„Bine Moș Ioane, d-tale nu ți-s'a întâmplat nimic așa grozav de când vânezi?

Mehenchiul de Moș-Ion prinse întrebarea și croi și el una dintr'o bucată asa că să-ne arate cam ce fel sunt isprăvile auzite de la noi...

— Apoi să vedați, Măria Voastră zise Moș Ion, eram la împușcat din sus de Botu Țepului, la izvoarele Sedului când iată că vin spre mine, cam din spate, tare 'nfiorați de goană un urs cu ursoaica lui; trag în urs, și iau un foc amândouă țăvile armei, din cauza asta nimeresc și rău; în piciorul dinainte. Urșii înfuriați și mai tare se năpustesc pe mine și cum știți bine dv. că la vânat mare trebue să ai și picioare bune, o rup la fugă. Eu fug, ei aleargă, asa am petrecut vremea vre-un ceas de zi pe Sadu'n jos. Iată că un brad mare, rasturnat peste vale, facea o punte tocmai unde eu nu mai puteam fugi pe malul asta. Și iute mă cațăr pe el ca pisica. Când eu eram printre creci pe la mijlocul punții văd că numai ursul era la capul ei de unde veneam eu vrând să treacă și el numai întrei picioare. Bucuria nu mi-a fost lungă că aproape de a ajunge la malul celălalt îmi ese deodată înainte ursoaica 'nfuriată.

— Și cum ai scăpat Moș Ioane din încurcătura asta, ziseră toți într'un glas.

— Apoi, dă, Măria Voastră, cum vedeți nu mai era scăpare pentru unul și... m'am mâncat.

A doua zi eram cu un prieten, judecător, și cu Moș-Ion, în cea mai bună pușcare; judecătorul care nu mai fusese la vânătoare, ardea de dorul vânatului.

N'avea deloc astâmpăr. Moș Ion îi spune; Maria ta, las că-ți fac eu semn când vine vânatul. Simțit, acum dânsul începe a-și răsuci o țigară și tocmai atunci Moș-Ion, îi arată un iepure. Judecătorul fără să se gândească, îi septește, mână-l încoace!... Nu trecu mult și cu părul zburlit de goana copoilor, apare un lup cât un vițel; bietului judecător de frica-i cazu și țigarea și arma care și lua foc. Moș-Ion trase la repezeală și culcă lupul. Când se desmetici judecătorul, își aduse aminte că pusea lui a venit și întreabă pe Moș-Ion; îl împușcași? Moș-Ioane? — Moș Ioan, zâmbind cu bunătate, îi răspunse, da, Măria-ta și mă iertați dacă am îndraznit d'am făcut și eu... ca seară, știi d-ta

Ionica.

Povestea tutunului

Toți cari fumează știu că atunci când tragi la început din țigare, are o dulceața iar după ce o sfârșești, îți rămâne în gură un fel de amerăciune, dar de ce este așa nu știu.

Eu am aflat-o de la moș Mihai Șotie, (tata lui tata-meu) așa-i ziceam noi pentru că era bun de șotii, adică de snoave de nu-l întrecea nimeni în tot satul. Știa de scaraoțchi, de pățaniile lui cu Sf. Petre care i-a furat zaoisa, pe când umbla acesta cu Dumnezeu pe pământ, că ei-că de-atunci e și cu tutunul. Poate să fie vre-o 13 ani de când mi-a spus-o că ce, eram copilandru. Se tot fi avut 7—8 ani atunci. Lui moș Mihai nu-i plăcea tutunul de fel. Când vedea pe cineva fumând, începea să se strâmbe și-apoi nu mai răbda: „Da' mai lăsați-l pacatelor de tutun măi, taiculiță, că tutunul e veninul lui Scaraoțchi prefăcut în chip de șarpe!

Noi atâta așteptam, că nu-l mai lasam până nu ne spunea:

— Poi, cum, moș Mihai, de unde vine asta?

— Poi, uite, de unde vine... și moș Mihai descrețea oleacă fruntea și începea să ne spună:

„Da' asta e demult... dela începutul lumii. Pe atunci, umbla Dumnezeu pe pământ, și ca să nu-i fie urât, lua și pe Sf. Petre cu el. Într'o iarnă, mergeau amândoi printr'o câmpie și cum mergeau, hop, un șerpuleț înaintea lor, înghețat în zapadă. Da' nu era șarpe adevarat, era Scaraoțki și vrea să încerce pe Dumnezeu să vadă ce-o face! Lui Dumnezeu i se făcu milă de el și îl luă așa înghețat și-l băgă în sin să se desmorțească. Șarpele, cum a dat de căldură, cum s'a desghețat și hop!... își înfige colții cu venin în carne și țâști afară... S'a dus de nu s'a mai văzut. Sf. Petre s'a uitat la Dumnezeu și Dumnezeu la Sf. Petre.

— Vezi, Petre, șarpele afurisit? Îi făcui bine, și m'alesei cu rău. Și zicând așa, se aplecă și stoarse jos tot sângele amestecat cu venin. Puse apoi un semn și merseră mai departe. Asta fusese cam prin Ghenarie când crapă lemnele și pietrele de ger. Cam pe la mijlocul verii, Dumnezeu l-a luat iar pe Sf. Petre și s'a dus iar prin lume ca să vadă ce mai este pe aci.

După ce au colindat ce-au colindat, s'au dus iar prin câmpia prin care trecuse iarna.

Acolo Dumnezeu îl întreba pe Petre:

— Mai îți minte Petre, locul unde m'a mușcat șarpele astă iarnă de am stors sângele cu venin?

— Poi, tocmai aci, la semnul ista, Doamne, da' uite ce buruiană cu foi late a răsărit!

— Tocmai asta vreau să-ți spun, Petre. Vezi, tu? buruiana asta blestemată, are să se cheme tutun și are să-l tragă oamenii în piept; dar are se fie o rea pacoste pe capul lor.

Și așa este măi fiecaliță, ce rea pacoste e tutunul ăsta pe capul alor de-l tot suge ca pe-o bomboană, căci el la început e nițel dulce fundcă are în el sânge de-al lui Dumnezeu, dar îți lasă în plămâni numai amărăciune și venin căci e veninul diavolului în el. Și dupe alelalte toate, mai cheltui și o groază de parale!"

J. Nicolescu-Poenele

Dor de ducă

Foicică de mohor
bate murgul din picior
la fereastra din obor
să-i dau fân și orzișor
că de ducă mi este dor.

Foicică trei granate
amu să'i pui șeaua pe spate
ș'amu să plec cu el departe,
drum de noapte, drum de silă,
o să plec unde am milă.
Drumu'i greu, murgu'i ușor,
o să plec unde mi-i dor;
pe la frați, pe la surori,
pe la grădina cu flori.

Știu eu ce lighioae!...

Un român cam capcân de felul lui, venia dela târg și cu el era și-un țigan. Da românul nu știu cum dracu face că dă cu ochii de-o coțofană moartă în mijlocul drumului și ce-l vine în gând, să-și bată joc de țigan.

— Măi țigane, ce să fie aia de colo? și-i arată coțofana.

— Care, mâncate-aș! haia cu cioc?

— Aia, țigane!

— Ce să hie, ce s'a hie! Să hie rândunica, nu e ca nu seamănă la coadă. Sa hie turturica nici haia nu e ca nu seamănă la cioc. O hi cocostârc, rumanico!... Sa știi ca haia e!

— Ce cocostârc, mă, zise românul, cocostârcul are gâtul lung.

— Hatunci!... și țiganul se făcu că se mai gândește oleacă că să spue, îi era frică să nu râdă românul de el. Dar văzând că nu știe cum s'o nemerească, îi dădu una cu piciorul de-o asvârli cât colo și-apoi îl trase pe român de suman:

— Las-o dracului, mai rumanico si hai să ne vedem de treaba ca stiu eu ce lighioae e!...

J. N. R.

Ghicitori

Am o vacă neagră: când se deșartă toți copiii aleargă.

(ceaunul)

Am un stog cu fân: sub stog sunt două ouă, sub două ouă un rățoiu cufertit și sub rățoi o moară hodorogită.

(capul omului)

Am o pisică potocită, șede pe deasupra caselor.

(luna)

Cămăruță văruită pe nicăeri găurită

(oul)

**Săcăita
Vai de ea
Șade într'un vârf
de nuia.**

(Aluna)

**Două fete îmi poartă salba:
Una-i neagră, alta albă
Ne 'ncetat se tot alungă
Și nu pot să se ajungă.**

(Zina și noaptea)

Pletoșca vai de ea, când o pun, plăcut miros are și oricui îi place.

(Petrinjălul)

Am o casă: pe afară verde, pe năuntru albă, în mijloc roșie.

(Harbuzul)

Legenda maslinului și a rugului-de-mure

Când diavolul — Dumnezeu cu noi — furase un copil al unei femei, femeia se ruga la el. Sisoe, ca să-i caute copilul. Sfântul alergă după diavol. La drum se întâlni cu rugul.

— „Rugule, rugule, nu văzuși pe Diavolul cu un copil trecând pe aici?

Rugul îl văzuse, dar îl minți.

— „Nu, n'am văzut. Sfântul alergă mai departe și se întâlni cu maslinul.

— „Masline, masline, n'ai văzut pe diavol fugând cu un copil pe aici?

— Ba, l-am văzut, chiar acu fugi că-l ajungi!

Sfântul plecă, ajunse pe diavol și luă copilul.

Când ajunse la maslin, îngenunche și se rugă la Dumnezeu:

— Doamne, sfânt să fie înaintea ta măslinul. Cu dânsul să se încreștinească toți cei ce vor crede în tine! Și Dumnezeu hotărî ca mirul cu care se miruesc creștinii, să se facă din fructul măslinului.

Când ajunse la rug, Sfântul iar îngenunche și zise:

— Doamne, blestemat și urât să fie înaintea ta rugul. Trupului lui să-i crească țepi și veninos să-i fie cum îi-i și inima. De batjocură am fost eu înaintea lui, de batjocură să fie el înaintea oamenilor.

Să fie luat și călcat de picioarele oamenilor și fructul lui țiganii să-l îndrăgească.

Unde-i stă capul, să-i stea și picioarele și ori de câte ori s'o împedica de el vre-un om, de atâtea ori să-l înjure.

Și așa se împlinesc acestea, cu măslinul și cu rugul.

Auzită de la Constantin Bujnecă din Jorăști, Covurlui

Țiganul la marginea pământului

Intrase țiganul la un român să fure mere. Își umplu sânul și când să plece, hop și hoțul de român cu baritai ciomagul după el. Da și țiganul — că prost nu era — cum îl zărește, o și ia la picior spre uluci, pe unde venise. Când să sară însă, încă drăcie: Dincolo, o namilă de câine căscase o gură cât o șură de să-l îmbuce dintr'odată. Acu era acu: Colo, hoțul de român cu ciomagul, dincoace jigodia de câine și bietul țigan între ei. Stă el sus, se socotește cum să dea s'o înemerească, da' hoț de român îl și ajunsese și-i trăgea cu ciomagul pe spinare, nu se încurcă iar pacostea de câine îl lătra într'una.

Dar țiganul voinicos,
Să s'arate mânios.

Începu călare pe ulucă să strige cât îl lua gura:

„Hăulia teteooo,... tatică
Cum mai trage fără frică.
Hare noroc, lua-l-ar sfântul
Că s'a hisprăvit pământul!

Foaia
Cultura Poporului
să nu lipsească din casa nimănui.

Intâmplările Săptămânei

ALAIUL DOMNESC

Duminică seara, in 19 Februar, ora 6, a intrat in gara Cărpiniș, de la granița noastră cu Jugo-Slavia, trenul regal, format din 6 vagoane.

M. S. Regele Alexandru al Jugo-Slaviei, dinpreună cu d. Pasici, prim ministru și d. Mincici, ministru pentru afacerile țărilor străine, s'au dat jos dintr'un vagon frumos.

Muzica militară a unei baterii de artilerie, in fața gării cu drapele sârbești și românești, a cântat imnul regal sârb.

De aici s'au mai pus la tren încă trei vagoane românești, înpodobite cu brazi și cu coroana regală sârbă și românească.

Trenul pleacă înspre Timișoara.

In tot timpul mersului trenului M. V. Regele Alexandru, a vorbit cu domnul Ministru, general Moșoiu și cu alți domni mari, interesându-se de România.

In gara Temișoara, trenul regal, a fost primit in urale. La ora 9 seara trenul a pornit mai departe. In vagonul regal s'a luat masa, fiind 18 oaspeți. De la gara Titu până la București, două aeroplane sburau in aer deasupra trenului.

La București.

La ceasul 11 dimineața trenul regal a sosit in gara de Nord. O companie de onoare era înșirată pe partea stângă a peronului gării. Muzica militară a cântat imnul regal sârb.

Din cel dintâi vagon s'a coborât Regele Alexandru, in uniformă de husar. După ce s'a îmbrățișat de două ori cu Măria Sa Regele Ferdinand, împreună cu alteța Sa Regală Carol, moștenitorul tronului au trecut in revistă trupele de ostași din fată, care răspundeau in urale însuflețite.

In acest timp domnii Pasici, Minici și suita domnească sârbă se înfățișă Măriei Sale Regina Maria, a principeselor Mărioara și Ileana.

Domnul primar al Bucureștilor, a ținut o vorbire, urând bună venire, oaspeților.

Apoi se fac pregătirile (înfățișările) M. S. Regelui Alexandru cu domnii miniștri Ion I. C. Brătianu, I. Duca, G. Mârzescu, V. Brătianu, general Văitoianu, general Moșoiu, V. Sassu și alții cari erau de față.

De aici in trăsuri domnești, Curțile Domnești cu Regii și Regina și principesele pornesc spre mitropolie. Muzicile cântă, soldații strigă ura, mii de oameni de pe străzi se descopăr și strig plin de bucurie: Trăiască!

Comanda unui regiment dată M. S. Regelui Alexandru.

In mers, Regele Alexandru, privind la ținuta ostășească și bravă a soldaților din regimentul 9 vânători, îi plăcu mult, încât opri trăsura regală și numi regimentul „Regele Alexandru I al Serbiei".

Atunci Măria Sa Regile Ferdinand a dat comanda acestui regiment regelui Alexandru.

Slujba de la Mitropolie

La ora 12, clopotul cel mare se aude, dând de știre la toată lumea că sosește alaiul domnesc.

In fața bolței de la poarta mitropoliei, Inalt Prea S. S. Mitropolitul primat Miron Cristea, a eșit în cale îmbrăcat în odăjdii scumpe, cu Crucea și Sfânta Evanghelie, Apoi intrând suita domnească în Mitropolie s'a ținut slujba religioasă. De aici a plecat la Palat la Cotroceni. La ora 1 s'a ospătat neluând parte de cât Regele Alexandru, familia noastră regală și suita domnească.]

Logodna

Seara la ora 5, la palatul Cotroceni, s'a sărbătorit logodna A. S. R. Principesa Mărioara cu M. S. Regele Alexandru al Serbiei.

I. P. S. S. Mitropolitul primat al României, Miron Cristea, a rostit rugăciunile în românește și sârbește, după care a schimbat inelele de logodnă.

Regele Alexandru a dăruit A. S. Regale Principesa Mărioara logodnica Sa, un inel cu o mare piatră nestimată, verde.

După schimbarea inelelor, au urmat urările de fericire.

A luat parte numai suita domnească românească, miniștrii noștri, și suita regală sârbească.

La ora 7 s'a sfârșit actul sfânt al logodnei.

Alte știri

O casă istorică. In București se află o casă mică, unde cu 40 de ani în urmă a locuit în ea primul ministru al Iugoslaviei d. Pasici, care a venit împreună cu M. S. Regele Alexandru, care se logodește.

D. Pasici a stat în București, din pricină că a fost osândit la moarte de Regele Milan Obrenovici, pentru că a luptat pentru mărirea Serbiei.

Episcopie în Cluj. Românii cât au fost sub stăpânirea ungurească nu au putut să ridice o biserică mare și frumoasă în Cluj. Dumnezeu ajutându-ne să ne desrobim, ca slavă lui, se va clădi o episcopie. Lucrările vor începe la primăvară.

Bucovinenii cer școli. In Bucovina satele gem de crâșme ale evreilor. Din pricina aceasta s'au ținut mai multe adunări de oameni cuminți, punându-se la cale ce se facă să îndrepte acest rău.

Ei au trimis două hârtii, una la Măria Sa Regele Ferdinand al României și alta Sfatului (Consistoriului) mitropolitan din Cernăuți, arătând că din pricina că mereu se deschid crâșme sătenii au ajuns la sapă de lemn și cerând să se îndrepte lucrurile și să se închidă unele din ele, nedându-se voie la înființarea altora, în schimb rugând să se dea putință să fie cât mai multe școli, căci școala este binefăcătoarea poporului.

Moartea episcopului Serafim. Săptămâna trecută a murit ca un sfânt în liniștea Schitului Frăsinei din județul Râmnicu-Vâlcea, fostul episcop al Romanului, Gheorghe Serafim. Episcopul avea 72 de ani.

Sărire de pe șine a unui tren. Intre stațiile Haskalăă și Mureni de lângă Brașov, au sărit de pe șine 6 vagoane cu cărbune a unui tren de marfă.

Incorporarea recruților. Recruții clasei anului 1922, vor fi încorporați în armată pe ziua de 15 Martie a. c.

Cale ferată nouă. Cu începere de la 1 Martie 1922, se va deschide o linie de drum de fier nouă între Bucovina și Ardeal, făcându se de la Dorna-Vatra la Borgo-Prund.

Mitropolitul Bucovinei bolnav greu. I. P. S. Mitropolitul Bucovinei, Vladimir de Repta, fiind și bătrân de peste 70 de ani, e greu bolnav în palatul său mitropolitan de la Cernăuți.

Darul Angliei. Anglia o țară mare și bogată, a făcut un dar tare frumos țării noastre, dăruind un număr mare de vite de soi. Mai zilele trecute ne-a venit vestea că nu peste mult timp va sosi în țară mulțime de vaci, boi, tauri, oi, berbeci, porci și chiar păseri domestice.

Aceste animale de soi vor fi împărțite și dăruite sătenilor, cari din pricina răsboiului au rămas fără vite de muncă, fără boi de plug. Darul pe care Anglia l'a făcut țării noastre are un preț de peste zece milioane lei.

Trecerea vitelor peste graniță. Guvernul a hotărât, că 10 vite dintr'o sută vândute peste graniță vor fi oprite în țară pentru nevoile populației.

Locomotive noi. In scurtă vreme vor sosi în țară un număr de 276 mașini noui (locomotive) pentru tren, cumpărate din Germania. Cu chipul acesta se va îmbunătăți mersul pe calea ferată mai cu seamă în ce privește trenurile de marfă.

Rugăm pe toți acei cari ne scriu articole pentru a fi publicate în „Cultura Poporului" să fie cât mai scurte.

In acelaș timp rugăm că de câte ori se deschid biblioteci populare prin sate, se țin șezători, teatru sau alte fapte bune pentru popor să ni se comunice, ca să se tipărească în foaia noastră.

Oricine aude cântece populare, snoave, strigături la horă, descântece, obiceiuri la nunți, la botezuri, datini, credințe, să ni le trimeată, spunându-se în totdeauna de la cine sunt culese (numele și pronumele).

De peste hotare

Foamea în Rusia. In urma rătăcirii poporului rus din pricina nebuniei bolșeviste, au ajuns ca 33 milioane de locuitori să sufere de foame iar 15 milioane vor muri dacă Europa nu le va da ajutoare.

Pedepsirea cu moartea a lui Landru. In Paris a fost un criminal Landru, care a omorât vreo 13 femei. Fiind judecat fu condamnat la moarte. El a făcut cerere de iertare la președintele republicei franceze. Cererea i-a fost respinsă. In curând va fi omorât prin spânzurătoare sau tăerea capului.

Foamete în China. In țara Chinei, bântue o foame îngrozitoare, la care se mai adaugă și un frig aprig. Oamenii mor cu miile.

Un furt de peste 200 milioane. Un deputat belgian anume Duyster, care avea în seama sa supravegherea a unor prăvălii germane din Belgia a furat suma de peste 200 milioane. El a fost arestat.

Dracul în piele de om. Multe lucruri se mai întâmplă în lumea asta. Un țăran dintr'un sat de lângă târgul Lemberg din țara Poloniei, a plecat cu câțiva ani în urmă în America, întorcându se apoi în satul lui om bogat. Familia sa spune că toate buzunarele îi erau ticsite cu dolari.

Cu câteva săptămâni în urmă gospodarul a plecat la Lemberg să schimbe câțiva dolari în mărci poloneze.

Oamenii din sat au știut aceasta.

Pe la miezul nopții, în seara tatăia după ce s'a dus, cineva bătu în ușă. Femeia care era singură în casă s'a înspăimântat și a deschis ușa. Dracul se înfățișă înaintea ei, cu coarne în frunte, cu niște chei în mână, zingănindu-le, cu miros de pucioasă în jurul trupului lui, negru și cu coadă lungă. Femeea de frică era să cadă jos, iar dracul o amenință cu moarte, dacă nu dă banii toți cari i-a adus soțul ei din America. Femeea abia putând deschide gura, plângând s'a jurat că nu are nici un dolar în casă.

Dar dracul a căutat pretutindeni și nu a găsit nimic. La plecare a zis că vine a doua noapte după bani și nu are voie să spuie la nimeni că a fost dracul la ea, deoarece când v'a rosti aceasta va muri.

A doua zi dimineața, venind un jandarm prieten la bărbatul ei, a găsit pe femee plină de spaimă.

Cercetând-o, cu mare greutate, femeea a îndrăznit să spue întâmplarea cu dracu.

A doua seară, tot la miezul nopții, Scaroțchi, băta la ușă. Dar când intră înnăuntru în fața lui nu mai era femeia ce ea ca și dracu se prefăcuse în jandarm. Ii rupse masca de pe obraz și nu era altul de cât primarul din sat. Dracu fu dus la jandărmărie.

Imprumutul Serbiei. Guvernul jugoslav a încheiat un împrumut în țara Elveției, de 60 milioane franci elvețieni.

Odoarele bisericilor în vânzare. In Rusia unde e un jaf și o ruină de pe urma bolșevicilor, s'a ajuns să se vândă și odoarele scumpe bisericești. După cum se știe rușii sunt foarte credincioși și bisericile și mănăstirile au comoare de lucruri sfinte în pietre nestimate și aur. Aceste averi sunt vândute acum pentru ajutorarea miilor de oameni muritori de foame pe drum.

Iată unde duce rătăcirea poporului.

Un pungaș român la Paris. In Paris, capitala Franței, poliția a închis pe un pungaș anume Ion Trandafirescu, la care s'a găsit asupra lui 60 chilograme, bani de argint. Acești bani erau adunați de la țăranii din România Mare. Oameni buni, nu vindeți la nimeni argintul sau aurul ce'l aveți din vremuri bune.

Focuri de pușcă împotriva lui Horthy. Horthy este guvernatorul Ungariei. El era la vânătoare de lupi pe moșia contelui Karolyi și într'o seară petrecea la castel. Era târziu și veselia în toi. Deodată se auzi o bubuitură puternică și toate geamurile castelului se făcură țăndări; cei de față rămaseră încremeniți. Focurile de pușcă veniau din pădure. S'a dovedit că au fost 10 inși cari voiau să omoare pe Horthy.

Arestarea ministrului Danef. Danef a fost președintele comisiei de miniștri în Bulgaria. Acum la cârma țării este ministrul Stambolinsky. Acesta cum are puterea în mână a dat ordin și l'a arestat pe Danef.

Un tată de o cruzime rară. Faptul s'a petrecut într'un sat din Franța. Doi soți s'au luat din dragoste, au strâns avere și au avut 4 copii. De la o vreme bărbatul își bătea femeia că nu-i destul de gospodină deși ea lucra de dimineață până seara. Clara, așa o chema pe soție, cum era însărcinată și bătută până la sânge, a fugit într'o zi la tatăl său.

Eugen Hughet, soțul, veni la socru-său și începu să se sfădească tare, amenințând că dacă femeia lui nu vine înapoi acasă o să facă o pozna.

Socru-său i-a răspuns că nu mai lasă fata să fie bătută și că dă hârtie de despărțire.

Hughet, pleacă noaptea acasă. Sosind în odaie mai întâi bău o sticlă de coniac. Luă, pe rând, copilul de 2 ani și îl svârli într'un lac din fundul grădinei, apoi pe altul de 4 ani, pe o fetiță mai mărișoară și pe un băiat de 8 ani. La urmă ucigașul se asvârli și el în lac, după ce mai întâi aruncă și șase mii de lei, banii agonisiți.

Dar fiind frig s'a apucat de niște ramuri ale sălciilor și a fost găsit aproape în nesimțire, dimineața pe mal, de un megieș ce venea la el.

Fiorosul tată, ucigaș de copii, a fost închis. Se crede însă că este nebun, deoarece în pușcărie, mănâncă bine, doarme și întreabă când va fi condamnat la moarte prin tăerea capului.

De copii și nevastă nu întreabă nimic.

O nuntă înecată în Tisa. Lângă Szebadi s'a produs o mare nenorocire: o întreagă nuntă cu mare alai, voind să treacă cu căruțele peste râul Tisa care era înghețat, ajungând la mijlocul albiei, s'a spart ghiața. Toți nuntașii s'au înecat; sunt vre'o 25 de victime.

Comitetul Societăţii „Cultura Poporului“ aduce la cunoştinţa cititorilor acestei foi şi tuturor acelora cari se interesează de munca sa, că pentru a face cu putinţă tipărirea şi mai departe a ziarului, care costă mai mulţi bani decât se încasează din abonamente şi vânzare, — a cumpărat pe seama sa un atelier tipografic, care se va numi

TIPOGRAFIA „CULTURA POPORULUI“

CLUJ — Str. IULIU MANIU 6 — CLUJ

Odată cu orice fel de lucrări tipografice, pe care le va executa cu preţuri reduse. Societatea „Cultura Poporului“, va tipări şi în editură proprie cărţi cu cuprins moral, instructiv şi patriotic, precum şi tablouri naţionale, calendare, ş. a. Toţi bunii români sunt datori a sprijini această instituţie, încurajând-o prin comenzile lor.

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL“

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cohan-Racoviţă

In această piesă de teatru e descrisă toată viaţa plină de suferinţă a transilvaneanilor. Se poate căpăta volumul trimeţându-se prin mandat-poştal suma de 3 lei preţul cărţii; iar 1 leu 50 în plus pentru taxa poştei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cohan-Racoviţă, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI

SUCURSALE:

Arad, Băiţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

Banca Naţiunei

Societate anonimă

Capital şi Rezerve Lei 175.000.000

Bucureşti, Calea Victoriei 98

(Piaţa Palatului Regal)

Băncli afiliate: Londra, Paris, Milano, Viena, Brua (Ceho-Slovacia) etc. cum şi în principalele oraşe din ţară.

Execută orice operaţiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secţiuni şi mărfuri. — Efectuează plăţi şi încasări. Emite cecuri şi scrisori de credit în ţară şi în străinătate. — Primeşte depuneri spre fructificare. Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

Banca Centrala

Pentru Industrie şi Comerţ s. p. a.

Cluj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

Tipografia „CULTURA POPORULUI“ Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 45. Un leu exemplarul de 4 pagini [illegible] adaos Duminică 6 Martie 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni. . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACŢIA: Telefon No. 405 | ADMINISTRAŢIA: Telefon No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Călendarul Săptămânei

CATOLIC			ORTODOX	
5	Luni	Fridolin	21	C. Timotei
6	Marţi	Thoma d'Ac.	22	Sf. m. din Ev.
7	Mercuri	Ioan din G.	23	P. Policarp
8	Joi	Francisca	24	A. c. S. I. B.
9	Vineri	40 Martiri	25	P. Tarasie
10	Sâmbătă	Heraclie	26	P. Porfirie
11	Duminică	Grigorie	27	Cuv. Procopie

Puternica Dinastie Română

Curtea Regală a Romăniei a făcut strânse legături cu aceia a Greciei şi Serbiei.

Precum se ştie, Prinţul Carol, moştenitorul Tronului s'a căsătorit cu Prinţesa Elena a Greciei, şi din fructul acestei căsătorii ni-a dat un nou Prinţ, moştenitor, care poartă numele Mihai, în memoria Marelui Voevod Mihai Viteazul, mort pe câmpia Turdei pentru desrobirea Ardealului.

Prinţul George al Greciei s'a cununat de-asemini cu Domniţa Elisabeta, iar acum Regele Alexandru al Jugoslaviei (Serbiei) poartă inelul de logodnă cu Domniţa Marioara...

Aceste legături, au pentru viitorul ţării noastre o însemnătate nemăsurată. Nu sunt o întâmplare, şi nu sunt nici fapte hotărâte de unii sau de alţii, ci ele sunt voinţa Celui a tot puternic, care hotărăşte totul, care împarte totul şi cu dreptate.

Pământul nostru întregit, înfloreşte ca o grădină din poveşti, peste care domneşte un Rege înţelept şi ascultat de poporul său...

Regele Ferdinand, eroul ce şi-a păstrat credinţa nestrămutată că va învinge, chear atunci când grindina aprigă a războiului se îndrepta să sdrobească şi ultimul colţ al pământului peste care domnea. Regele Ferdinand cu Marea şi Buna lui Regină se pot bucura împreună cu noi toţi de isbânda cea mare. Ei ne-au împărtăşit durerile şi ne-au înţeles atât de bine năzuinţele.

Poporul românesc e încununat cu biruinţi, cum puţine popoare au putut să aibă, şi se ridică din ce în ce la rangul celor dintâi puteri din lume.

Pentru noi, legătura cu Grecia şi Jugoslavia este chezăşia înfrăţirei prin durere. Trecutul acestor două ţări, ca şi trecutul nostru e plin de jertfe şi plin de glorii...

Ne trebue însă un zid puternic de care să se lovească totdeauna vrăjmaşii noştri.

Acest zid, este sufletul nostru şi al tuturor celor morţi pentru pregătirea marei sărbători.

Dar, ne trebuie şi linişte, pentru ca să putem munci, şi să ne putem bucura de sărbătoarea visului împlinit.

Şi această linişte ne-au adus-o, feciorul de crai, care cutreirând prin lume şi-a găsit o mireasă şi ficele de crai, cari au vrăjit pe cei ce şi căutau fericirea.

Şi astfel, puternica dinastie a ţerii noastre, se revarsă astăzi şi dincolo de hotarele României Mari.

Şi noi aducem slavă lui Dumnezeu pentru minunea de care ne-a învrednicit acum, astfel ca şi cei cari ne-au robit fraţii atât amar de vreme să ştie că nu-i mai poate chinui zadarnic gândul de răzbunare...

G. Talaz

GÂNDURI

Când mergem la biserică trebue să ne îmbrăcăm în straele cele mai curate.

•

Credinţa adapă sufletul, cum ploaia adapă sgura arsă de soare.

•

Inima celui bun şi muncitor, este asemini pomului înflorit.

•

Doina şi toate cânteţele în care se spune de durerea neamului nostru să fie cântate şi ascultate cu evlavia unei rugăciuni.

Cinstea în alegeri

Alegerile din Martie vor avea să dea ţărei o constituantă, menită să înfăptuească noua lege a legilor, noua Constituţie. Sunt deci aceste alegeri cu mult mai importante decât cele pentru un Parlament obişnuit a cărui legiuiri pot fi oricând schimbate de o nouă adunare legiuitoare. Pentru aceasta, ridicăm glasul în numele poporului ce-am căutat totdeauna să-l luminăm, cerând pe deoparte cinste şi adevăr mult dela candidaţi, pe de alta chibzuială patriotism dela alegători.

Dorim ca viitoarele alegeri să dea o adunare Constituantă care să fie adevărata imagine a voinţei neamului românesc şi totodată dovada nestrămutată a ţăriei sale. Dorim ca ideia de ordine şi democraţie să învingă pretutindeni. Dar mai presus de toate dorim *ca fiecare cetăţean să-şi facă cinstit datoria*, fie el candidat, alegător, slujbaş administrativ, militar sau magistrat. Pericolul presiunilor administrative, ca şi acel al unei demagogii desfrânate, ne înspăimântă. Tendinţele de dezunire între fraţi, de ură de clasă, de duşmănie între religiuni, — le considerăm pe drept ca periculoase însuşi fiinţei de stat. Voim o Românie puternică şi unită în care opoziţia de azi să nu uite că va avea odată să conducă destinele ţărei, după cum guvernul actual nu trebue să uite că lupta se dă pentru asigurarea ordinei, unirei sufleteşti reorganizărei şi refacerei.

Numai astfel vom putea păşi pe calea cea rodnică a progresului, — din care, în ultimii ani ne am abătut cu o uimitoare statornicie. Astfel vom izbuti să dăm un nou avânt vieţei noastre de stat, stăvilită timp îndelungat prin amestecul unor oameni nechemaţi.

Avem toată încrederea că alegătorii în primul rând, vor înţelege nevoia de a întrebuinţa cu cinste şi pricepere votul lor. Ei nu se vor lăsa înşelaţi de vorbe sau promisiuni ce nu se pot înfăptui niciodată. Ei vor căuta să deosebească binele de rău şi, cu dragostea de ţară de care au dat totdeauna dovadă, vor şti să dea voturile numai binevoitorilor neamului nostru.

In aceste condiţiuni nu ne îndoim că Constituanta viitoare va fi expresiunea voinţei luminate a poporului şi cea mai inteligentă şi capabilă unealtă de progres.

Cu gândul la această mare operă ce o are de înfăptuit întregul neam, trebue să spunem, mai înainte de a începe: un *Doamne-ajută* făcîndu-ne legiuita cruce fără care nici un bun român nu porneşte la un lucru greu.

Bucium

O ţară întunecată

Dela apele tulburi ale Nistrului, până departe în ţărmurile înghetate ale răsăritului, este o ţară întunecată.

Altă dată pe această întindere nemăsurată era o impărăţie puternică; atât de puterucă încât nimeni nu s'ar fi încercat să pună stăpânire pe ea..

O viaţă liniştită, plină de bucurii, dar şi de dureri, ca ori unde în lume, o viaţă însă care se bucură de ordinea desăvârşită, în care toate înfloresc, era în această împărăţie, dela apele calde ale orientului, până la pustietatea de gheaţă a nordului.

Stăpânea un împărat a cărui cuvânt era ascultat ca o lege pusă de Dumnezeu, stăpânea un împărat, şi mâna lui de fer rânduia totul.

Acolo unde se puneau la cale vânturile aprigi ce aveau să vie mai târziu să rupă totul în calea lor, acolo unde se arunca sămânţa urii, lanţurile cădeau grele şi zăvoarele se deschideau pentruca să primească între ziduri reci, pe cei răi.

Peste tot umbra împăratului stăpânea ca o putere trimisă din ceruri.

A venit apoi războiul.

Şi s'au adunat din largul imperiului, sute de batalioane ce aveau să pornească lupta cu duşmanul pe care l-ar arata ţarul.

Era timpul ca cei răi, cei ce voiau să dărâme temelia, ordinea ţării, era timpul să-şi încerce puterea, şi firele răului ţesute ca o aţă de paianjen putea să prindă de-odată mulţimea. Era timpul căci nevoile pe care le aduce cu sine un război, făceau ca revolta să isbucnească nesocotită, neînfrânată.

Batalioanele în dezordine au părăsit frontul şi s'au întors hrăpăreţe, sălbatice, luând cu valul lor pe toţi acei ce îşi găseau mulţumirea în gospodăria lor, mai săracă ori mai bogată dar dătătoare de linişte şi fericire.

Umbra împăratului nu mai înspăimânta pe nimeni, ordinul celor dela cârmă era primit în hohote de râs şi călcat în picioare. Au căzut victime rând, pe rând, stăpânul imperiului şi mulţi nevinovaţi, şi toţi acei ce nu voiau să facă parte în vârtejul nemilos. Şi focul se întindea tot mai mult pustiind totul.

Alte batalioane s'au răsculat în contra acestora, şi ca o mare înfuriată valurile de lume s'au ciocnit, şi sângele celor mai slabi a curs în şuvoae nesecate.

A trecut multă vreme de atunci.

Multe lucruri s'au schimbat, în toată lumea, dar peste ţara ce să întinde dela apele Nistrului, până în răsăritul înghetat, o perdea tot mai deasă de întuneric s'a lăsat, şi sub ea se aud numai gemete înăbuşite.

Aceiaşi rătăcire, aceleaşi dureri. Lume ce moare de foame şi lume ce nu ţine socoteală de nici-un drept omenesc.

Pretutindeni o ruină jalnică.

Nu s'a mai muncit, nu s'a mai făcut gospodărie, şi imperiul puternic ce nu avea nevoe de nimic a ajuns să cerşască de prin ţări străine.

E atât sbucium, şi atât întuneric în cât nu se mai înţelege nimic, şi nimeni nu ştie de mai ajunge ziua de mâine.

Nu se mai cunosc pe sine, şi în toate drumurile la răspântii, rânjeşte foametea şi moartea.

Dar, nici noi nu mai putem zări, nu mai putem lămuri nimic din tot ce este acum puternica împărăţie de altă dată.

G. T.

Nu citiţi ori-ce

Sunt cărţi şi bune şi rele. Nimic nu otrăveşte sufletul mai puternic, pe nesimţite, ca citirea cărţilor nefolositoare. Sătenii citesc puţin şi ceea ce citesc în loc să le lumineze mintea de multe ori le o întunecă. Ţăranul are un obicei, că de câte ori vine la târg, atunci când se gândeşte că i trebuie şi o carte, o cumpără de la negustori cari stau prin pieţe, prin iarmaroace (bâlciu) sau la răspântii de uliţi, cu coşoarce pline cu cărţi feluri te.

Săteanul să se uite la ele; pe unele le vede cu poze frumoase pe deasupra, pe altele cu înveliţori atrăgătoare. El alege dintre ele fie „Micul dor“, fie „Păţăniile Sfântului Sisoe,', fie „Viaţa haiducului Bujor“, fie „Doi amorezaţi într'o pereche de ghete“ sau cine ştie ce alte năzbâtii. Săteanul scoate banii din pungă sau din şerpar şi'şi duce cărţile în deseagă acasă, bucuros că are ce citi în zilele de sărbătoare.

Cărţile acestea însă nu sunt scrise de oameni cu învăţătură multă de prin şcoli, ci de feldefel de speculanţi cari tipăresc numai ce e prost ca să câştige bani mulţi.

Omul din citirea acestor cărţi nu se alege cu nimic, ba acel care e slab de înger poate chiar cu învăţături rele. Sufletul trebuie neatins mai cu seamă de neghina gândurilor stricate, de oarece firea omului e mai mult înclinată să greşească de cât să săvârşiască binele. Unde mai punem că aceste cărţi cad în mâinele copiilor cari învaţă la şcoală şi cum le e mintea fragedă îşi poate închipui orice de viaţa bandiţilor sau a haiducilor.

De aceea precum în şcoală se dau anumite cărţi să se înveţe de pe ele, asemenea şi sătenii nu trebuie să citească orice care nu li e folositor. Cum însă să le deosebească pe cele bune de cele rele? Noi dăm un sfat. Faptă cuminte este ca săteanul să întrebe pe preot şi învăţător din sat ce cărţi să citească. Aceştia le vor spune cu dragă inimă. Dacă au uitat, sătenii când se găsesc în târg, să se ducă la *librării* (dughene anume pentru cărţi) şi acolo să ceară ce le trebuie de citit şi li se va da; niciodată însă să nu cumpere de la negustorii de pe uliţi.

In loc să se citească orice, destul că să citeşte puţin, să se citească mai înainte de toate cărţi în care scrie despre viaţa Voevozilor noştri, cu bătăliile lor din trecut, adică istoria neamului românesc.

O grijă să aibă săteanul: să se ferească de a citi orice. O carte bună se aseamănă cu bobul care încolţeşte şi dă spicul plin.

Const. Cehan-Racoviţă

Creşterea în familie

Unul dintre cei mai mari îndrumători ai creşterii creştineşti din cele dintâi veacuri ale erei creştine, e *Sf. Ioan Gură-de aur.* Acesta a fost crescut de mamăsa *Antuza* în cel mai curat spirit creştinesc, fără să se fi lipsit însă şi de învăţătura din vestita şcoală păgânească a lui Libanius. Ideile lui despre educaţiune sunt depuse în vestitele lui predici *(omilii)* şi în cartea despre monahism (călugăria).

Sf. Ioan spune din capul locului e patima părinţilor pentru lucrurile pământeşti. El are în vedere mai ales pe părinţii din clasele sociale mai înalte, dar ceeace le spune acestora se potriveşte în măsură mai mică, după cum e şi firea lucrurilor, tuturor.

Patima pentru lucrurile pământeşti fiind pentru mulţi stăpâna gândurilor lor, ei nu se interesează de sufletul copiilor lor. Astfel de părinţi sunt mai răi decât ucigaşii de copii, pentrucă aceştia despart numai sufletul de corp, aceia însă împing sufletul în iad. La părinţi de soiul acesta, virtuţile şi au perdut înţelesul lor cel adevărat: a fi mereu pe stradă şi la petreceri însemnează pentru ei tonul fin al lumii celei alese; alegerea pe toate căile, şi cele neertate, după avere, însemnează asigurarea unei vieţi independente. Iubirea de rânduială şi moravurile bune li se par purtare bună numai pentru oamenii de rând; modestia e la ei lăsitate; lipsa de mândrie neîndreptăţită, fire de slugă; răbdarea e la ei slăbiciune.

In alt loc zice Sf. Ioan: „Cea mai mare bogăţie pentru copii e să ajungă să-i poată stăpâni toate poftele lor. Pentru aceea trebue să supraveghem cu îngrijire drumurile lor, să vedem cu cine întovărăşesc, ce prieteni au. De nu vom face aşa. Marele Judecător ne va întreba: Nu ţi am încredinţat ţie copilul? Ţi l-am dat când era încă gingaş, ca să-l cultivi şi să-i aduci sufletul de rânduială. Tu ce poţi zice? Că era greu să-l înfrânezi, căci era sălbatec? Aceasta trebuia să o prevezi şi să-l înfrânezi, când putea fi înfrânat, căci era tânăr; să l sileşti să-şi împlinească datoria, să-l înveţi şi să încerci să potoleşti patimile sufletului său. Să păzim ochii şi urechile copiilor noştri, îndeosebi urechile, ca să nu vadă şi audă lucruri vătămătoare, cari îi pot otrăvi sufletul".

Zice mai departe Sf. Ioan: „Copilul să cunoască cât mai de vreme Sf. Scriptură. Din *ea* va auzi mai întâiu: *Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta!* Din copilul lor, părinţii au să facă înainte de toate un creştin, pentru aceea trebue să cunoască Sfânta Scriptură, care are să fie leac împotriva puterii celei mari a pornirilor celor rele din această vârstă. Mama să urmeze după naştere pildei date de Sf. Ana, care şi-a dus copilul numai decât în templu".

Foarte frumos ne rosteşte Sf. Ioan despre rolul cel mare al femeei zicând: „Cei mai însemnaţi educatori ai copiilor sunt femeile. Bărbatul fiind ocupat afară de casă, e aruncat încoace şi încolo de valurile neliniştite ale vieţii dinafară. Femeia stă acasă şi se poate mereu reculege. Folosindu-se de pacea casei, poate linişti sufletul bărbatului, îl poate forma tăind mlădiţele sălbatice ale sufletului lui şi trimiţându l astfel, curăţit de rău şi luând cu el binele, iarăşi în lume; căci nimeni nu poate aşa de bine ca o femeie evlavioasă şi înţeleaptă să formeze pe un bărbat şi să-i îndrepteze sufletul".

Vedem deci, că începând dela cele mai vechi popoară din vechime, aproape toate păgâne, înţelepţii lor s'au gândit mereu, cum să dea o creştere cât mai bună copiilor. A venit apoi, spre mântuirea noastră, Domnul Isus Chrirtos, ca să ne lumineze şi în privinţa aceasta. Acelaş lucru l au făcut şi Sfinţii Părinţi şi un şir lung de bărbaţi, căci au văzut şi văd cu durere, cum se măreşte numărul părinţilor, cari nu se îngrijesc din destul de creşterea copiilor lor. La mulţi poate că vina nu e numai a lor, ci şi a celor ce au datoria să i înveţe, cum să dea copiilor lor o creşterea creştinească. Căci pe când fiecare om trebue să se pregătească, uneori cu multe greutăţi, pentru meseria ce şi-a ales, educatorii, adică înainte de toate părinţii, cei mai mulţi cred, că pentru a fi un bun educator nu e nevoe de nici o pregătire. Cât de mult greşesc aceştia, ni-o dovedeşte tocmai numărul cel înspăimântător de mare de copii răi crescuţi în toate straturile sociale. De aceea revista noastră, care doreşte să lumineze pe cititori în toate privinţele, se va ocupa mai des şi de *creşterea în familie.*

V. L.

RACHIUL

Vinul, ţuica cui îi place
N'are cu ce să se-îmbrace

Beţia este o nebunie de bunăvoie—a zis înţeleptul Aristotel înainte cu două mii de ani şi mai bine. Şi totuş oamenii de atât amar de vreme condamnă beţia şi nu se pot lăsa de dânsa, cu toatecă îi ştiu urmările rele, depe vremea lui Noe, le ştiu şi le desaprobă.

Beutura spirtuoasă e fără îndoială cel mai mare duşman al omului, dar un duşman mai de temut decât toţi vrăjmaşii, fiindcă ţi-se prezintă la începût ca un prieten fără pereche, îţi încălzeşte inima, îţi agereşte mintea şi ţi îmblânzeşte firea. La început te face viou, isteţ şi puternic, ca un înşelător, ce te ademeneşte în drum cu daruri, blândeţe şi laude măgulitoare şi când te a atras din drumul mare şi luminos în întunericul nepătruns al pădurii—nu îţi dă deodată cu barda în cap să te omoare pe loc,—şi cu încetul îţi scoate un ochi, îţi taie pântecele şi te umple de răni, dar toate cu încetul, ca chinurile tale să crească să sporească. Un prietin atât de bun şi ademenitor e rachiul, dragii mei, care la început te mulcomeşte şi direge, ca peste un ceas să te pună mai jos decât cel din urmă dobitoc.

Şi de-ar fi numai atât, cine-ar strica atâta vorbă pentrû dânsa. „Ei va zice omul,—iacă dorm una bună şi peste-o zi nu mi-e nici dracu"!—Asta-i vorba cu care să mântuie fiecare după o beţie ruşinoasă! De-ar fi numai atât—precum nici nu e! Pentrucă simţiţi cu toţii cât de *tare* e puterea spirtului, care e instare să-ţi răpească judecata limpede şi curată!

Acei cari cred, că o influinţă atât de puternică, poate trece fără urme, după somnul unei zile—se înşală pe sine cum nu se mai înşală om pe pământ. Pentrucă pasul rachiului rămâne în firea omului beţiv mai adânc şi mai trainic ca paşii ce-i facem noi în pământul moale, udat de ploaie. Pentrucă urma beuturii îşi seapă semnul pe limbă şi simţi dorinţa de a o avea într'una cu atât mai des, cu cât mai sârguitor te foloseşti de dânsa. Dorinţa rachiului nu se astâmpără niciodată, ci creşte pe cât se îndestulează. E ca un foc, ce nu se astâmpără niciodată, ca un vulcan arzător.

Acel ce-o foloseşte nu mai are stăpânirea voinţei sale, de cât glasul rachiei, chinuitoare şi vajnice.

Ferice de acel ce nu ştie ce înseamnă această putere oarbă şi stăpânitoare.

Căci alăturea de răsturnarea echilibrului şi sănătăţii ea distruge şi corpul beutorului. Aţi văzut beţivii cât sunt de slabi, zbârciţi la faţă, pierduţi în privire şi încărunţiţi înainte de vreme. De-aţi privi înlăuntrul lor, aţi vedea inima şi ficaţii schimbându se în său, stomacul trasformat şi dânsul şi nemaiputând lucra, slăbeşte trupul şi în trupul slab pătrund boalele cu uşurinţă. Casa beţivului e cuib de epidemii şi cele mai crude beteşuguri cad mai totdeauna peste dânşii. Vai de ei.

O, şi de-ar fi numai atât, precum nu e! Dar cel mai mare pericol al beţiei este, că patima răchiei să moşteneşte. Urmaşii băutorilor întrebuinţează cu plăcere spirtoasele şi în curând çad şi dânşii subjugaţi aceleaşi robii. Precum slăbeşte tăria unui singur om, care bea într'una, în asemenea măsură slăbeşte şi tăria nepoţilor băutori din neam în neam. Dacă priviţi copiii şi descendenţii neamurilor cari au consumat în mare măsură alcoolul, nu va fi greu să recunoaşteţi deosebirea de copiii oamenilor fericiţi de această patimă ruşinoasă. Urmaşii beţivilor nu sunt numai slabi, pipernicíţi, palizi şi rău îmbrăcaţi, dar cei mai mulţi dintre dânşii cad jertfă tuberculozei, slăbiciunei mintale şi de regulă mor înainte de vreme. Beţia nu e un duşman, care se se mulţumească cu aceea, că te-a doborât pe tine. Din contra. Ea îşi poartă arţagul până într'a 7 a spiţă şi loveşte pentru păcatele unuia într'un şirag întreg de urmaşi, cari nu au nicio vină pentru păcatele tale. Nu este un alt blestem mai mare decât acesta şi cu durere trebuie să mărturisim, că sunt foarte multe case de Români, cari întrebuinţează rachiul într'una.

De aceea să nu creadă nimeni băuturilor alcoolice, ci datoria noastră a tuturora este, ca acei cari ştim răutatea acestui păcat fără seaman, să luptă din toate puterile ca fraţii noşiri de aceiaş limbă şi lege, să se ferească de dânsul ca de foc.

Aurel Contrea

Mişcarea pământului în jurul său

Dar de la depărtarea de la care ne aflam, descoperim încă ceva: mişcarea Pământului în jurul său. Observăm că în douăzeci şi patru de ceasuri, Pământul se mişcă în jurul său. Linia aceia închipuită, împrejurul căreia se învârteşte Pământul, să o botezăm *osia* Pământului. Vom vedea că osia e îndreptată spre *Steaua polară.* Ştiind aceasta, vom înţelege multe lucruri. Să ne întoarcem deci pe Pământ.

Vedem că pământul ne pare iarăşi nemişcat, iar bolta cerească se învârteşte mereu. Dar nu mai putem fi înşelaţi; ştim acum că totul e o părere şi nu avem decât să ne aducem aminte de un fapt foarte cunoscut nouă. Ne aflăm, de pildă, în tren şi privim spre câmpia plină de grâne, iar în depărtări vedem arbori singurateci, ici unul, colo altul. Cum stăm aşa cu faţa spre câmpie, ni se pare că arborii se îndesă şi mai mult... tot neamul omenesc se frământă şi se sdruncinează... Urgia Domnului, dreptatea dumnezeească trece pe pământ pustiind...

XXII.

Viscolul siluirei se întinde şi mai mult şi jaful se întocmeşte... Cei mai voinici dintre voinici vor să supună puterei lor pe cei mai slabi... sângele curge mereu... sabia domneşte în acea vreme... setea de a stăpâni cuprinde pe oameni... Domnii şi boerii neamurilor se ridică ca nişte uriaşi şi caută a zdruncina popoarele... O luptă mare şi îndelungată se începe între om şi om, popor şi popor, şi între popoare cu căpetenile lor cele hrăpitoare... Oamenii sângiurilor se unesc toţi din toate părţile între sine... libertatea se învinge... pustiirea se întinde peste tot locul... Dar răbdarea şi viitorul rămân popoarelor.

XXIV.

Din această frământare se născu o feră... robia.

(va urma)

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare)

XVIII.

Furtuna mântuirei străşnică are să fie... Aveţi grije de ziua aceea şi grăbiţi-vă a vă îndrepta din vreme. Târziu va fi atunci a plânge şi a se căi; căci suferinţa îndelungată impetreşte inima omului şi ucide mila dintr'însa... Cei mari şi puternici au toate zilele spre a se îngrăşa din asuprirea creştinilor... poporul are numai un ceas în care îşi isbândeşte, şi cu acest ceas răscumpără veacuri de chinuire... Blestemele văduvilor sărace, sudoarea oamenilor cheltuită în folosul altora, hrana sărmanilor mistuită, moştenirea copiilor răpită, toate adunate la un loc cresc furtuna omenească şi răsplata cumplită a dreptăţii Domnului. Cei ce prin siluire fac aseminea nelegiuiri, prin siluire per... şi sabia Domnului e braţul poporului... şi sabia atunci mănâncă carne şi nu cruţă pe nimeni, de la sugători până la cel desăvârşit bătrân. Şi sângele curge ca un isvor, căci sângele îmbată mintea ca spirtul şi ca vinul cel tare... Şi în acea zi se vor auzi mai multe vaiete decum s'auziră de când cu lumea... şi sângele vărsat va cădea peste capul celor ce zic acum: „Nu e dreptate dumnezeească!"... cari precupeţesc dreptul văduvei şi vând cugetul lor şi sângele fraţilor lor.

XIX.

Lumea întreagă are tot o poveste... strâmbătatea care lăcomeşte la bunul altuia şi sărmanul care sfărâmă lanţul ce-l strânge. Grea e strâmbătatea... dar şi răsplata ei cumplită este!...

XX.

Şi era viaţa dulce şi paşnică!... Sub acoperemântul aripelor libertăţii legea înflorea... toţi fiii ţărei trăiau în fericire, căci unirea şi dragostea domneau în mijlocul lor; bogatul ajuta pe sărman; sărmanul nu pismuia pe bogat, ci l ocrotea... fie care om avea dreptul său şi era moştean în ţara sa... Legea era dreaptă şi tare; ea nimicea în lăuntru pe cei cu inima vicleană şi era zid de apărare de către duşmanii din afară... Fruntea ta, o patria mea, nu se pleca atunci ruşinos dinaintea străinilor, şi când grăiai glasul tău se auzea de departe;... numele străinilor nu te îngrozea şi de şi ziceau „ei între sine: „Hai să punem „în feare pe feciorii vulturilor „şi să domnim asupra lor... căci „noi suntem mai tsri şi mai mulţi „la număr... şi turmele lor vor „fi ale noastre;... vom necinsti „femeile şi fetele lor... şi vom „batjocori perii cărunţi ai bătrânilor lor..." Dar tu râdeai de aceste lăudări ale sălbaticilor şi, când căutai la dânşii, ei periau, precum pere un nor de grauri când vulturul pluteşte prin văzduh... Ingâmfarea lor îi ucidea... Fie-care om era atunci liber şi plătia cât o sută de oameni, căci se lupta pentru libertate... Libertatea înseuţeşte puterea. Numai cei mişei şi cei răi ţin cu străinii şi cu apăsătorii!

XXI.

Vântul de la miază-noapte bate cu furie... cerul se întunecă... pământul se cutremură... în patru unghiuri ale lumei se văd înălţându se stâlpi de flacără învăluiţi în nori de fum... Se aud armăsari nechezând, turmele mugind, sgomote de care şi o larmă îngrozitoare de glasuri de tot felul; limbile se amestică şi oamenii nu se mai pot înţelege. Popoarele se grămădesc şi se îndesă unele peste altele... d'abia urma unora de pe pământ s'a şters, şi altele au năvălit în locul lor... pare-că ziua cea de apoi a lumei ar fi sosit... scrîşniri de dinţi, gemete şi ţipete de moarte se mai aud... noroadele dau năvală peste noroade şi oamenii peste oameni... pustiirea păşeşte înainte... şi în urma lor... dreptatea stă în jaf... legea în vârful săbiei... Noaptea cu bes nele sale a cotropit omenirea... sângele curge pârae... focul mistueşte ce scapă de sabie, şi moartea seceră pământul... întu-

borii fug cu mare iuţeală de la stânga spre dreapta. Cine ar putea să susţină însă că e adevărat că arborii fug năpraznic de la stânga spre dreapta noastră? Nimeni. Ştim noi bine că trenul în care ne aflăm fuge mereu şi ştim, în cazul de mai sus, că fuge de la dreapta spre stânga. E deci foarte înţeles de ce arborii par ca se mişcă de la stânga spre dreapta. Tot aşa e şi cu Pământul nostru. El e un fel de teren ceresc, dacă putem zice aşa, dar mai curios, căci are două mişcări, Cea dintaiu mişcare e aceia pe care o facem în jurul sau. Cum se mişcă bolta cerească? Dacă stăm cu faţa spre miazănoapte, atunci vedem că bolta cerească se mişcă de la dreapta spre stânga. Dacă e aşa, atunci ştim că Pamântul, aşa cum stăm noi, se mişcă de la stânga spre dreapta. Cu alte cuvinte bolta cerească se mişcă de la răsărit spre apus, iar Pământul de la apus spre răsarit. De oarece am observat că bolta cerească se mişcă odată în jurul ei în 24 de ceasuri, putem să spunem, cu mai multa dreptate, că Pamântul se mişcă în jurul lui în 24 de ceasuri.

Dacă daţi puţină băgare de seamă, ne vom explica câteva amănunte asupra acestei mişcari a Pamântului. Osia Pământului, linia aceia închipuită, imprejurul căruia se învârteşte Pamântut, e îndreptată spre *Steaua polară*. Cele două capete opuse ale osie ipământeşti se numesc *poli*, unuia îi zice *polul nord*, celuilalt *polul sud*.

(va urma)

Zapisul lui Adam

Când Adam a fost dat afară din raiu, de Milostivul Dumnezeu, pentru că-i nesocotise voia, şi i călcase porunca, cică şedea la la poarta raiului cu Eva şi plângeau cu zece rânduri de lacrimi privind şi suspinând la bunătăţile raiului. Şi aducându-şi aminte de fericirea în care fusese şi văzând nevoia în care ajunse plângeau şi mai şi.

Da' Caraoţchi, care unde nu şi bagă coada? făcu ce făcu şi apropiindu se de Adam îi zise:

— Ce plângi tu, Adame?

— Cum n'oi plânge a zis Adam, că iaca aşa şi aşa. —Cum am fost şi cumu-s.

— Ei, de asta plângi — a zis ucigă-l toaca. Nu mai plânge bre, că te fac eu să fii fericit numai dacă mi făgăduieşti că mi vei da mie toată seminţia ce a eşi din tine...

— Dăruită să-ţi fie, zise nesocotitul de Adam.

— Te învoeşti dar? zise diavolul bucuros.

— Mă învoesc, zise iar Adam.

Aşa dar trebuie să mi dai o întărire la mână, un zapis ca să-l am la mână, a mai zis Cornoratul.

— Poi ţi-oi da şi zapis, face Adam, dar cum şi ce fel?

Tartarul nu stătu mult|la gândur, ci aducând o mână de lut, a făcut aşa ca un fel de cărămidă şi i zise lui Adam.

— „Pune mâna ice şi asta-mi va fi zapisul", zice Aghiuţă.

Adam puse mâna ce se întipări în lutul cela şi cu asta găti zapisul; iar ucigă-l crucea, puse cărămida în foc, o usucă bine şi astfel se asigură din partea zapisului.

Dar acum alt gând îl munceа pe necuratu': Unde să-şi ascundă zapisul? Se tuci, se gândi, se chiti el fel şi chip şi de odată înşfăcă cărămida şi se duse tocmai la apa Iordanului şi acolo în fundu' apei îşi ascunse el zapisul, gândind că de acolo nimeni nu i l va lua. Dar nu s'a bucurat mult timp Michidută de zapis, că Domnul Hristos la botez, când s'a botezat în apa Iordanului, a stat cu picioarele tocmai pe cărămida ceia, pe zapisul dracului, nimicineu-i-l.

De atunci însă Dumnezeu, cică ar fi pus la dreapta omului un înger, iar la stânga un drac. Diavolul îndreaptă la rău, iar îngerul îndeamnă la bine. Omul stă şi alege, ascultând când de unul, când de altul. Când omul ascultă pe diavol, îngerul plânge şi diavolul râde. Şi cum îi omul supus lesne plăcerilor şi nesocotinţelor, lesne ar fi părăsit de înger, dar un lucru bun, plăcut lui Dumnezeu, cică strică trei păcate, trei lucruri făcute pentru gustul diavolului. Şi aşa se cumpănesc unul cu altul. Iar când cineva se răsteşte cu cuţitul la altul, se zice că fuge de la cel ce s'a răstit şi nu se mai apropie de el, timp de patruzeci de zile.

Petru G. Savin
(Spusă de Niculai Mache, Jorăşti-Covurlui)

Printre picături.....

Se întâmplase şi ţiganul la secere cu cumătră-sa şi numai iată îi apucă ploaia. Cumătră-sa cu ai lui, văzând că se găteşte de ploae, plecară mai înainte. Din urmă lasă pe ţigan să vină cu celelalte buclucuri—printre care şi o cofă. Incepu să plouă de-al binelea îi turna vorba ceia cu găleata.

Ajunge românul leoarcă de apă acasă. Dar ţiganul ce s'apucă în urmă. Mi se desbracă frumos în piclea goală îşi bagă boarfele în cofa românului şi mână la drum. Când ajunge aproape de sat se îmbracă şi vine la român acasă.

Românul îşi usca hainele; când vede pe ţigan îl întreabă mirându-se că nu-i plouat.

— Da pe unde ai venit d-ta cumetre de nu te-a plouat?...

— Hei — făcu ţiganul.... printre picături cumetruţule.

Petru Gh. Savin

De vorbă cu cititorii

I

Aşa am râs când am cetit scrisoarea ta, că nevasta şi copiii se uitau holbaţi la mine şi nu pricepeau cum de râd eu la o bucăţ că de hârtie.

Păi, cum vrai tu, om bun, să-ţi dau sfat pe cine să alegi deputat din listele care mi-ai trimis, când eu nu trăesc pe meleagurile tale şi habar n'am de oamenii ceia. Şi dacă tu îmi scrii că nu cunoşti decât doi, trei, apoi eu, care nu cunosc nici unul ce să-ţi spun?

Tu mă întrebi cum să împaci *datoria ta de a alege* deputaţi, cu *dreptul ce fiecare il are de a-şi pune candidatura.*

Ei vezi măi frate, aici îi cam grea socoteală şi trebue să chibzuieşti bine.

Tu ţii minte că odată se făceau iarmaroace mari, şi vest te erau cele de la Fălticeni şi de la Roman. La iarmaroace veneau o groasă de comedianţi care făceau n mulţime de panorame. Şi când te duceai păcatele printre ele rămânea-i ameţit de răcnetele celor ce te pofteau înlăuntru. Ici vedeai o dihanie boită fel şi chip că înghiţea cărbuni, dincolo unul scotea cordele din nas, mai încolo unul rupea lanţuri groase de fer. Şi toţi răcneau, şi vorbeau repede şi ameţeau lumea; ba unii îşi băteau joc de cei ce căscau gura la ei. Nu odată am auzit:

— Poftiţi, domnilor, poftiţi înăuntru, totul ce vedeţi afară zugrăvit, înăuntru îi viu şi natural. Şarpele boa care înghite o căprioară, 15 metri lungime de la cap la coadă, 25 de metri de la coadă la cap; c'o singură lovitură de coadă omoară.

Cam aşa se petrece câteodată nu fii prost să crezi *că ce-i afară zugravit, e viu şi natural înăuntru* şi să te puie păcatul să votezi numai pe *ce-i zugrăvit* până nu-i cunoaşte bine ce-i înăuntru.

Da parcă te aud:

— De unde pot şti eu, frate dragă, ce au ei în panoramele politice, când n'am fost niciodată în ele!

Şi ai toată dreptatea.

Atunci uite ce să faci:

Nu i crede pe ce-i cu panoramele. Lasă-i să spună ce vor şi ce-i tae capul *şi tu alege numai oameni pe care-i cunoşti şi îi ştii cinstiţi şi de omenie ori ai aflat de la altu că's oameni de treabă.*

In ceea ce priveşte reclama negustorească pe care şi-o fac unii, tu ţine minte zicătoarea noastră: „la lauda mare să nu te duci cu sacul mare". Alege pe cei cari-i cunoşti, mai aproape de tine, care au să-ţi aline durerile că şi ei le simţesc ca şi tine.

Aşa că, tu nu te lăsa ameţit de vorbe, ci dimpotrivă, caută fapte bune la ce-i ce-ţi cer votul. Nu uita că, acolo, în sfatul ţării avem nevoe de oameni cinstiţi, cu suflet mare, cu dragoste curată de neam şi ţară şi tu nu asculta gălăgia ce-o fac trepăduşii de alegeri lăudând pe cutare ori pe cutare.

Nu uita mai ales că cea mai mare datorie pe care o ai tu faţă de pământul şi neamul tău este de a alege oameni cinstiţi şi cuminţi pentru sfatul ţării.

Altă dată ţi-oi răspunde şi la partea a doua a scrisorii tale.

Cu dragoste şi sănătate.

Gh. a lui Ion Albu

La treabă băeat, la mâncare cosaş...

O cucoană zice că avea un băetan la coasă. Şi cucoana când îi ducea mâncare se uita şi cum mânca dar şi cam cât muncea.

Nu se potrivea.

Şi-i zice băetanului:

— Măi băete da puţin şi încet mai coseşti tu!

— De, cucoană cosesc şi eu ca un băet... iar după ce mâncă, cucoana-i zice iar:

— Măi băete, nu fie de deochi dar mult mai mânânci tu bre...

Băetanul închiţând şi cea din urmă îmbucătură îi zise cu oare care supărare:

— Apoi de cucoană, mânânc şi eu ca un cosaş...

P. G. S.

Din istoria neamului românesc

Vladislav Basarab

de Victor Lazăr

Vladislav Basarab, cunoscut în istorie şi cu numele *Vlaicu-Vodă*, este al patrulea oră Domnitor Român dela întemeierea Munteniei încoace, care duce o luptă îndârjită împotriva regelui Ungariei, lacom după stăpânirea şi asupra pământului românesc din Sudul Carpaţitor. Dorinţa aceasta mai era întărită şi de veşnicele îndemnuri ale Papilor de la Roma, cari voiau cu tot dinadinsul să aducă şi pe Români la legea romano catolică. Trecerea la biserica romano-catolică nu avea să se facă numai prin recunoaşterea câtorva din învăţăturile catolice, cari deosebiau această biserică de cea ortodoxă, cum s'a făcut când cu unirea de la 1700 a unei părţi dintre Românii din Transilvania, ci Românii ar fi trebuit să se lepede şi de toate obiceiurilor lor religioase, care deveniseră *naţionale*. Impotrivirea Românilor, cu toate că erau mai slabi, izvorâ deci din o îndoită mândrie naţională, care nu i lasă nici să fie stăpâniţi de un Domn străin, nici să li se răpiască obiceiurile lor bisericeşti devenite naţionale.

E adevărat, că fudulia ungurească, nici când îndreptăţită, căci ungurii nu au avut caliţăţi, cari să-i îndreptăţească a stăpâni alte popoară, a avut însă o urmare tristă nu numai pentru Români, ci şi pentru Unguri, căci amândouă popoarele au ajuns sub jugul turcesc, slăbite fiind de luptele dintre ele.

Vladislav sau Vlaicu-Vodă a ajuns pe tronul Munteniei în anul 1364, tocmai în timpul, când întreaga Românie de la Dunăre până în Maramureş se găsea în război contra regelui Ludovic al Ungariei, care-şi făcuse de cap cu prigonirile lui împotriva nobililor, poporului şi bisericii româneşti.

Ca şi tatăl său înainte de moarte, nici Vladislav nu a vrut să ştie nimic de cererea lui Ludovic să-l primească ca suveran al lui, ci de la început îşi ia titlul de Domnitor independent, lucru ce făcea tocmai atunci şi Bogdan, Domnul Moldovei. In anul 1365, Ludovic strânse o armată mare la Temişoara, gata să pornească împotriva Domnului român. Îşi schimbă însă planul. Se vede, că tot nu i se păru lucru curat lupta contra lui Vladislav, căci cercă să-l împace şi să-l facă, cel puţin în parte vazalul, adică supusul lui pe altă cale. Ii dete adică drept *feud*, adică mărie regească, *Banatul Severinului* şi *Ţara Făgăraşului*, două ţinuturi româneşti, cum aa fost totdeauna. După felul legilor de atunci, cel ce primea un astfel de dar regesc, fie moşie mai mică, fie cât o ţară, fie cel dăruit numai un nobil, fie chiar Principe, trebuia să recunoască pe dăruitor ca suveran al lui. Şi astfel şi-a văzut Ludovic visul împlinit de-a putea privi în Vladislav un vazal al lui. Cu oastea strânsă la Temişoara, Ludovic plecă în contra Bulgarilor, ameninţaţi de altminteri şi de Turci, îi bătu şi cuceri Vidinul.

In anul 1366 Turcii atacă, împreună cu Bulgarii, Vidinul ocupat de Unguri, dar Vladislav trecu cu armata românească Dunărea şi-i bate pe Turci şi pe Bulgari. Dar tocmai în anul, când Vladislav lupta contra Turcilor apărând stăpânirea ungurească din Vidin, de dincolo de Carpaţi răsuna până în Muntenia strigătul de nemulţumire al Românilor cneji şi ţărani liberi cea mai mare parte, pe cari nobilii unguri şi înstrăinaţi cereau tot cu mai multă putere dată lor de regele Ludvic ca să i iobăgească. La aceasta nemulţumire s'a mai adăogat şi o nedreptate făcută lui Vladislav, căruia cu învoirea regelui Ungariei i s'a luat unele părţi din pământurile lui avute în ţinutul Sibiului dându-şi Saşilor dela Talmaciu. Vladislav intră pe la Turnu Roşu în Transilvania, pradă ţinutul Talmaciului şi dă foc şi acestui sat mare săsesc.

Regele Ludovic formă două armate. In fruntea celei dintâi se puse el însuşi şi plecă cu ea dincolo de Dunăre, ca să-l atace pe Vladislav pe deoparte, iar a doua armată, compusă din nobili şi Secui şi sub comanda lui *Nicolae*, voevodul Transilvaniei, trecu Carpaţii, ca să-l atace pe Domnul român dinspre miazănoapte.

Dar să lăsăm tot pe un *cronicar ungur* să ne descrie rezultatul acestui războiu. El povesteşte:

„In timpul acesta, Vlaicu se afla cu armata sa la Dunăre, ce să împedece năvălirea regelui de pe ţărmul Bulgariei. Iar Nicolae, voevodul Transilvaniei, începu un războiu înverşunat cu (cealaltă) armata numeroasă a voevodului Vlaicu, peste care era comandant Românul *Dragomir*. Insă fiindcă Nicolae înainta fără prevedere mai departe decât ar fi trebuit, ajunse să fie închis în nişte locuri înconjurate cu copaci tăiaţi şi cu grămezi de spini şi în nişte trecători (pasuri) foarte strâmte, unde apoi năvăliră asupra armatei sale o mulţime de Români din păduri şi din munţi. Aci fu ucis însuşi Nicolae, voevodul Ttransilvaniei, dimpreună cu Petru vice voidul şi cu o mulţime pe ostaşi şi nobili de frunte. Iar când trupele ungureşti din armata lui Nicolae începură s'o ai la fugă, ele fură din nou închise între copaci tăiaţi şi locuri mlăştinoase, unde căzu o mulţime de ostaşi ucişi

(urmare în pagina 4 a).

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din ţară

Darul Regelui Serbiei. Cu prilejul logodnei Domniţei Mărioara cu M. S. Regele Alexandru al Jugoslaviei, acesta a dăruit Primăriei Capitalei suma de 60 mii de lei pentru a fi împărţită populaţiei sărace din Bucureşti.

——

Vizitele Regelui Alexandru în Bucureşti. *Câteva zile cât a fost înaltul nostru oaspe M. S. Regele Alexandru în Capitala ţărit, a vizitat pe I. P. S. S. Mitropolitul Primat dr. Miron Cristea apoi s'a dus de a văzut Regim. 9 Vânători, al cărui comandant este. In urmă vizită şi Muzeul de artă militară din Parcul Carol (Expoziţie).*

——

D-l Maniu bolnav. Lui domnul Iuliu Maniu, fruntaş mare a vieţii politice din Ardeal, i s'a întâmplat un accident. Dându-se jos din automobil, a alunecat pe ghiaţă şi şi-a scrintit un picior. Domnia-sa se află în spitalul din Cluj. Doctorii l-au reinut în spital până ce se va vindeca.

——

Imbunătăţirea circulaţiei trenurilor în Muntenia. *Pentru acest scop se va da de la Minister suma de 150 milioane lei, care se va întrebuinţa la cumpărarea de traverse, şine de drum de fier, reparaţii de linii ş. a.*

——

Adunarea (congresul) cerealiştilor. Micii cerealisti din toată ţara s'au adunat pentru a hotărî despre interesele tor si apoi să înainteze D-l u i ministru Sassu, jalba cu nevoile lor, adunarea a avut loc in Bucuresti.

——

Numărul de faţă apare numai în patru pagini pentru că am dat în schimb suplimentul artistic.

*

Cititorii, abonaţii sau depozitarii cari doresc a comanda suplimentul artistic deosebit, să binevoiască a-l cere de la Administraţia ziarului în schimbul preţului de 3 lei bucata, plus 50 bani pentru poştă.

——

O casă culturală. In comuna Şercaiţa din jud. Făgăraş, s'a înfiinţat, prin stăruinţa inimosului şi bunului român învăţătorul N. Bărbat precum şi iubitorului de popor preotul D. Bărbat, o casă culturală sub numele nnmuritorului apostol al culturei româneşti **Gh. Lazăr.**

Urăm din toată inima începutului din com, Şercaişa o deplină isbândă întru luminarea poporului.

——

Arestarea unui ajutor de primar. La Brăila, tribunalul a hotărât inchiderea in arestul de acolo a lui Vasile Dramba, fost ajutor de primar si a altui funcţionar mare Ion Vârlan, pentrucă n'au fost cinstiţi in slujba lor.

——

O condamnare. *La Făgăraş s'a judecat zilele acestea procesul cu omorârea avocatului Şenche de către dr. Taglicht. Acesta din urmă a fost condamnat la 12 ani temniţă grea, cu pierderea drepturilor cetăţeneşti.*

De peste hotare

O descoperire nouă. *Un învăţat olandez a făcut o ladă de fier, care îndată ce se îneacă vaporul, lada să fie asvârlită pe mare şi să plutească, fără a se scufunda la fund. Inainte de a se îneca vaporul, banii şi hârtiile de valoare ale călătorilor se aşează în ladă, încât dacă se îneacă oamenii, scapă măcar averea lor.*

——

Criza de guvern în Italia. De câteva săptămâni în Italia e criză de guvern şi nu se poate forma ministerul.

——

O cioplire istorică. In Atena, Capitala Greciei, făcându-se săpături pentru o pivniţă, s'a găsit o piatră pe care era cioplită trupurile a 14 bărbaţi, înfăţişând un joc atletic. Invăţaţii spun că sculptura (cioplirea) în piatră e făcută cu 500 de ani înainte de a se naşte Iisus.

——

O încercare de omorâre a fostului rege al Bulgariei. *Pe când fostul rege Ferdinand al Bulgariei, cobora scara de la teatrul din oraşul München din Germania, studentul bulgar Cerniakoff, a tras două focuri de revolver asupra lui, fără însă a'l putea lovi. Criminalul a fost închis.*

——

Landru omorât. Se ştie că ucigaşul înfiorător din Franţa, a omorât vre-o 13 femei. Fiind condamnat la moarte a fost omorât prin tăerea capului.

——

Arestarea unui director de bancă. La Paris. directorul general al Băncii generale industriale din China, a fost arestat, deoarece în sarcina lui se aduce grăve învinuiri că ar fi furat bani de ai băncii.

Poşta Redacţiei

Dela data de 19 Februarie până la 26, am mai primit de la abonaţii noştri următoarele sume de bani.

1.	Compania jandarmi, Rădăuţi	2040 00
2.	Casa Culturală Sercăiţa jud. Făgăraş.	30 00
3.	V. Hhiuniţă B. N. Simlecul Silvaniei.	30.00
4.	Gr. I. Tomescu notar com. Raci Gorj.	30.00
5.	Ioan Florea Siştarovăţ jud. Temis.	30 00
6.	Sub Lt. Niţu V. Bat. 1|113 Hotin.	30.00
7.	Iosif Barbu Dostat Alb. Inf.	30.00
8.	Vasile Ilie Preot-Ficator jud. Timis.	15.00
9.	Palaceov Ion a lui Vasile-Sava.	15.00
10.	Alexandru Dorbanţ pr. din Iablomiţa.	15.00
11.	Sc. Primară „Câmpul lui Neag.	30.00
12.	Zalog Gh. Post. jand. Talmaciu.	30.00
13.	Const. Ilie Simionescu Bistricioara Neamţ.	15.00
14.	Gh. Băilă din Deal jud. Sibiu.	15 00
15.	C. Bekeanu, Mehedinţi.	20.15
16.	Gh. Cernea, Cobor jud. Târn. Mare.	15.50
17.	Horodniceanu, Com. Bicaz Neamţ.	60 00
18.	Ion Benea Preot Pianu de jos, jud. Sibiu.	30 00
19.	Simon Viţian, Slatina C. Severin.	30.00
20.	Societatea de Consum din Soimuş,	30.00
21.	Nicolae Cârlan, Pr. Zastavna.	30.00
22.	Taub Tozsde, Cărăi-Mari.	34.75
23.	Trebrit I., gara Braşov.	13.55
24.	Dobreanu	15.75
25.	Cartea Românească, Dicio Sant-Martin.	7.75
26.	Groh Vilmos, Petroşeni.	3.00
27.	Iuliu K., gara-mare Tg.-Mureş.	7.00

fiind de Români, încât numai puţini putură scăpa, dar şi aceia răniţi şi după ce îşi pierduseră toate lucrurile lor".

Până aci cronicarul ungur, care adevereşte înfrângerea ruşinoasă îndurată de armata ungurească.

Regele Ludovic nu a mai îndrăznit să treacă şi el Dunărea, şi a trimis pe Nicolae Gara în contra lui Vladislav. Acesta s'a retras spre munţi, doară îi va prinde pe Unguri acolo. Dar ei nu au îndrăznit să-l urmărească' ci Ludovic a încheiat pace cu Vladislav, revunoscându-i de nou toate drepturile. Numai un lucru a căutat să scoată dela Vladislav: acesta să se învoească la trimiterea unui episcop catolic la Curtea-de-Argeş. S'a învoit la aceasta, sigur fiind, că pe Români nu-i va putea converti la catolicism. Pacea aceasta s'a încheiat, după cât se pare, în anul 1369.

Dar Vlaicu-Vodă nu a fost numai ostaş nebiruit, ci el a lucrat şi la ridicarea culturală a ţării cu ajutorul crezămintelor bisericeşti. In timpul acestui voevod a venit la noi călugărul *Nicodim*, om prea învăţat, care a întemeiat mănăstirea *Vodiţa*, din care abia au mai rămas ruine, în judeţul Mehedinţi, apoi mănăstirea *Tismana* în judeţul Gorj. Călugării aşezaţi în aceste mănăstiri se îndeletniceau şi cu ştiinţa, se înţelege bisericească, şi multe cărţi scrise frumos de mâna călugărească împodobiau masa din altar şi strana cântăreţilor bisericeşti. Dela Nicodim ne-a rămas o frumoasă Evanghelie scrisă cu mâna, în limba slavonă, care a fost multă vreme limba slujbei bisericeşti la noi, cum şi catolici cea latinească. Despre Nicodim e tradiţia, că el ar fi întemeiat şi mânăstirea *Prislopul* din judeţul Hunedoarii.

Vlaicu-Vodă, ca şi urmaşii lui, a fost mare preţuitor al culturii, cum era în vremea aceea, căci el dărueşte acestor mănăstiri, moşii, păduri, lacuri cu peşti, chiar şi drept de vămuire la Dunăre.

Victor Lazăr

CETIŢI şi RASPANDIŢI CULTURA POPORULUI CE TRĂEŞTE PRIN VOI ŞI PENTRU VOI!

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviţă

In această piesă de teatru e descrisă toată viaţa plină de suferinţă a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimeţându-se prin mandat poştal suma de 3 lei preţul cărţii; iar 1 leu 50 în plus pentru taxa poştei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviţă, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

TIPOGRAFIA CULTURA POPORULUI

CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de maşini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broşuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afişe, convocări, cărţi de vizită, bilete de nuntă ş. a.

PREŢURI IEFTINE

Banca Centrala

Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.

Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

PUTERNICA DINASTIE ROMÂNĂ

A. S. R. Prinţul Carol

A. S. R. Prinţul Mihai

A. S. R. Principesa Elena

M. S. REGINA MARIA

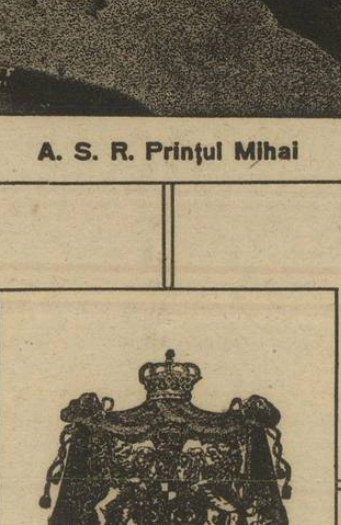

A. S. R. Principele Nicolae

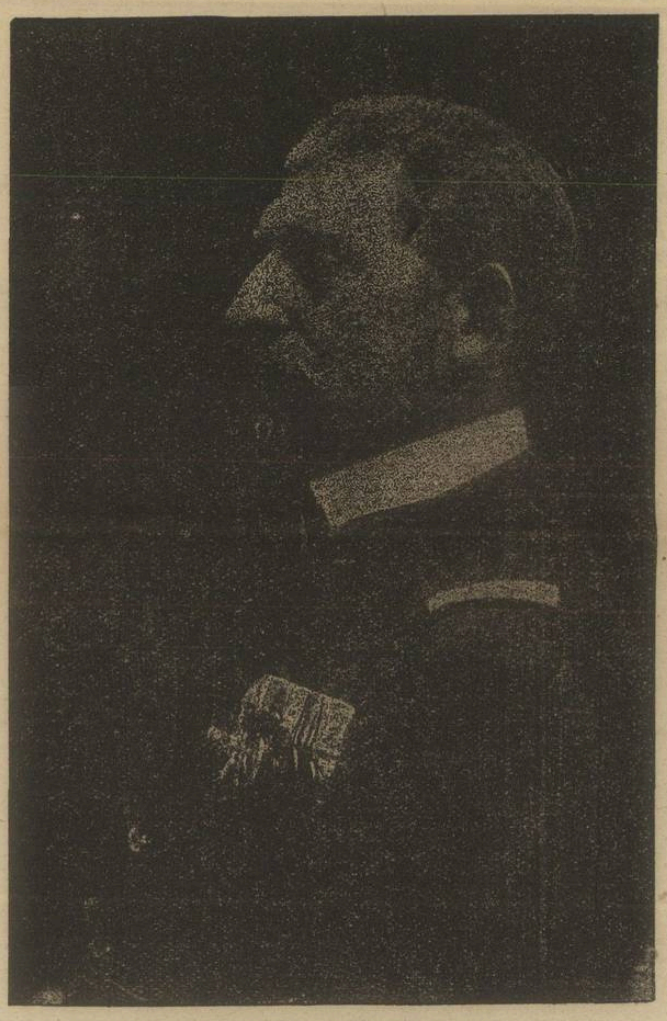

M. S. REGELE FERDINAND I-iu

M. S. Regele Iugo-Slaviei (Serbiei) împreună cu viitoarea Sa Regină, A. S. R. Principesa Mărioara a României

A. S. R. Principesa Ileana

A. S. R. Principele Moştenitor al Greciei împreună cu soţia Sa, A. S. R. Principesa Elisabeta a României, viitoarea Regină a Greciei

Tipografia „CULTURA POPORULUI“ Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Onor Oficiu de casă al Asociației Str. Șaguna No 6 Sibiu

Anul II, No. 46. Un leu exemplarul de 4 pagini Duminecă 12 Ma... 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . 30 lei
„ autorități . . . . 60 lei
„ intreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACȚIA: Telefon No. 405 ADMINISTRAȚIA: Telefon No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Călendarul Săptămânei

CATOLIC			ORTODOX	
13	Luni	Eupraxia	28	C. Vasile
14	Marți	Matilda	1	C. Evdochia
15	Mercuri	Longinu	2	M. Teodot
16	Joi	Heribert	3	M. Eutropie
17	Vineri	Gerrruda	4	C. Gherasim
18	Sâmbătă	Eduard	5	Mart. Konon
19	Duminică	Josif	6	S. 42 m. Am.

Ce este și ce ar trebui să fie „politica“

Furia cu care s'a deslănțuit lupta electorală în Ardeal ne face să gândim la mijlocul de-a putea împiedica în viitor astfel de priveliști dureroase. In Ardeal mai ales, unde ochii streinilor nemulțumiți ne cercetează la fiecare pas, unde orice dușmănie între români folosește numai acestora, trebue sa căutăm pe viitor să punem un frâu patimilor.

Am voi pentru aceasta să ne adresăm cărturarilor. Din nenorocire însă aceștia, împărțiți în „partide politice“ ascultă mai mult glasul șefilor lor decât acel al dragostei de neam. Pentru aceasta suntem siliți să ne îndreptam către popor, către țăranul român a toate înțelegător pe a cărui înțelepciune se razimă temelia țărei. El va pricepe de unde vine răul și ce trebue să facem pentru a căpăta vindecarea.

Politica ar trebui să fie munca pentru a asigura țărei o bună cârmuire și a o scuti de neînțelegeri și lupte dăunătoare. Oare politica cum se face astăzi țintește la aceasta? Voi țăranii sunteți în măsură să cunoașteți mai mult decât oricine felul în care se face așa zisa „politică“. In satul vostru au venit unii „oameni politici“ să vă făgăduiască pământ, pădure, bumbac, grâu, sare, petrol, unelte totul fără nici o plată dacă... îi votați pe ei. Alții v'au îndemnat la ură împotriva cărturarilor voștri împotriva preoților, învățătorilor și tuturor acelor ce vă sunt îndrumători.

In sfârșit alții v'au spus tot felul de neadevăruri despre lucrurile și oamenii din regatul vechiu, făcându-vă să credeți că acolo n'ar fi români de acelaș neam cu voi, având aceleași nevoi și aceleași dorinți. Toți aceștia au spus neadevăruri pentrucă așa le era interesul.

S'au gândit oare ei la raul ce-l făceau țarei dacă țăranul era așa de mărginit încât să-i creadă? Au socotit tulburarea și nemulțumirile oamenilor când ar fi văzut că făgăduelile neghioabe nu se împlinesc? Nu desigur că nu s'au gândit la toate acestea, ci doar la nenorocitul de vot pe care-l vânau.

Iaca așa se face la noi de către unii „politica“ și de aceia mulți oameni cinstiți, ce-ar putea face mult bine țarei, stau deoparte, ei neputându-se lua la întrecere cu mincinoșii și dușmanii poporului.

Dar îndreptarea, oameni buni, stă tot în mâinile voastre. Nu mai credeți în minciuni și nu veți mai fi mințiți. Nu vă mai luați după făgădueli deșarte și mincinoșii nu vor mai tulbura liniștea satelor voastre. Judecați oamenii după faptele lor. Credeți numai în acei ce v'au stat în ajutor la nevoi, credeți în cărturarii ce vin cu inima deschisă să vă învețe—, credeți în vorbe de unire, pace și frăție, nu în cele de ură dușmănoasă. Faceți zid în fața streinilor, zid în fața tulburărilor la cari vă îndeamnă acei cari numai din furt se hrănesc. Țăranul cuminte și-a dobândit prin muncă starea. Căpătându-și prin lege ogorul lui, prin pace și liniște se va înstări și mai mult. El are nevoie de cârmuitori pricepuți, cari știu cum să îndrepte lucrurile. Vorbele deșarte pe săteanul înțelept nu-l tulbură.

El știe interesul pescuitorilor în apă tulbure. Românului nu-i trebue de pomană nici pământ, nici pădure, nici bumbac sau unelte. El nu-i cerșetor, el e cetățean alegător, care plătește cum se cuvine totul, pentruca să aibă el și copiii copiilor lui drepturi de veci asupra averei plătite.

El trebue să voiască o cârmuire înțeleaptă care să eftinească lucrurile, îmbrăcămintea și ogoarele, care să împărțească odată pământul legiuit și să curme nenorocirile de azi.

Această cârmuire se poate căpăta prin o bună întrebuințare a votului, îndreptându-ne astfel spre politica bună de frăție românească așa cum de mult ar fi trebuit să facem.

Bucium

Să nu uităm biserica

Țara noastră e bogată în biserici și mânăstiri. Le vedem prin târguri, prin sate,—în singurătatea munților. Cele mai multe din ele sunt zidite cu veacuri în urmă. Dangătul aramei din clopotnițile crăpate, trezește în simțirea noastră evlavia trecutului. Ne aducem aminte cei mai bătrâni din spusele bunicilor noștri cum a fost odată iar acei cari am învățat prin cărți putem și mai ușor străbate adâncimea vremurilor de demult.

Un lucru se știe: era mai multă dragoste de biserică, odinioară. Oamenii erau mai creștini și credeau mai mult în Dumnezeu. Această credință și iubire de biserică, ni-au scăpat de toate urgiile câte s'au abătut pe capul neamului românesc. De mult n'am mai fi fost creștini iar turcii și-ar fi întins legea lor păgână (mahomedană), dacă strămoșii noștri cu Voevozii ce i-am avut, printre care Ștefan-cel-Mare și Sfânt și Mihai Viteazul, n'ar fi luptat pentru creștinătate. Cu crucea au învins Domnii noștri în războaie și în semnul crucii au crezût părinții părinților noștri, de ne am păstrat limba și datinile.

Lumea era religioasă în frunte cu Domnii țării. După orice bătălie — căci multe au mai avut poporul român — Voevozii în semn de mulțumire a Tot Puternicului, ridicau biserici și mânăstiri; dar nu numai Domnii făceau aceasta ci și boierii, cari erau una cu poporul. Inaintea icoanelor, de la Domn pân'la opincă, să închinau să le ajute Dumnezeu, să'i scape de cumpenele grele și să învingă în toate luptele—și Dumnezeu le-a ajutat.

Și astăzi când intrăm în bisericuțile scunde, de lemn, când ne ducem la mânăstiri, fie la Putna, unde e îngropat Ștefan-cel-Mare, fie la Tismana, la Curtea-de-Argeș, la Cetățuia de la Iași, la biserica Mirăuților de la Suceava — odată Capitala Moldovei—, la Hotin, ori în ce altă biserică și mânăstire ne-am afla, simțim o taină în noi. E puterea cerească a lui Dumnezeu, care ne înalță cugetul și ne luminează inima și sufletul.

Fiecare din noi ne-am dat seama, că, îngenunchind înaintea icoanelor, ne simțim mai ușurați de durerile ce ne apasă iar firea noastră capătă curaj în orice nenorocire a vieții. Dar de la o vreme încoace lumea parcă a început să uite de biserică. Dumnezeu întâi când vrea să pedepsiască pe om îi ia credința și atunci e pierdut. Ce păcat mare e acesta să nu ne ducem la biserică; — nu ne dăm seama ce rău aducem sufletului nostru. Sufletul ca să fie liniștit are nevoie de Dumnezeu. Cine nu'și aduce aminte de Tatăl Ceresc, acela nu poate fi bun, nu poate iubi pe aproapele său și nu poate fi folositor vieții. Ca să nu uităm pe Dumnezeu, trebuie să ne ducem la biserică și să ascultăm slujba religioasă.

Dacă vine o Duminică, o sărbătoare, să facem ca și strămoșii noștri să ne ducem la biserică, totdeauna, și să ne rugăm. Părinții cari au copii să'i eie cu ei și să'i învețe să fie buni creștini, — aceasta e fapta cea mai mare.

O clipă să nu uităm biserica; acum avem nevoie de ea mai mult ca niciodată, căci războiul a adus multe ispite pe cărările pierzaniei.

Să 'nțelegem viața plină de credință ai acelora cari dorm în morminte; să luăm pildă de la strămoșii noștri; să ne înălțăm sufletele de la lupta pentru creștinătate a tuturor Voevozilor noștri, îngropați sub lespedele de piatră din mânăstiri; să ne dăm seama că numai aproape de biserică și prin biserică, vom lăsa copiilor credința care ne mântuește și respectul când n'om mai fi pe lumea aceasta, să ne aprindă o candelă la biserică, după datinile creștinești.

Să mergem cât mai des la biserică, să ne închinăm și ca părinții noștri să nu o uităm.

Și Dumnezeu ne va îndrepta pe cărările cele bune ale vieții.

Const. Cehan-Racoviță

O SCRISOARE

Din partea d-lui Prof. Universitar Marin Ștefănescu, primim următoarea scrisoare care explică definitiv rostul candidaturei d sale la scaunul de deputat din Cluj.

Crezând că a-și putea contribui la împacarea între frați și, prin aceste, la consolidarea țărei, mi-am pus candidatura ca deputat independent în Cluj.

Hotărându-mă la un atare act, știam că mă jertfesc, știam că voi fi lovit în liniștea mea personală, și mai ales în seninătatea de profesor și în activitatea pentru cultura poporului.

Dar mi-am zis că în fața dragostei de neam, nu trebuie să cântăresc nici un sacrificiu. Și jertfa a și început din primele zile de aceste hotărâri, când mi s'a adus învinuirea că sunt liberal deghizat, și mi s'au asvârlit injurii cu totul nedemne de un profesor universitar care și-a închinat viața unui apostolat.

Acum în urma alegerilor, s'a văzut destul de lămurit în ce măsura autoritățile locale m'au socotit ca liberal. Căci ele au fost departe de a-mi da sprijinul pe care, poate, mi l-ar fi dat dacă aşi fi fost într'adevăr liberal. Delegații mei au trebuit chiar să facă o contestație a modului cum au decurs alegerile.

De aceia, cred că este momentul a vă ruga să publicați aceste rânduri prin cari declar că eu am candidat nu ca membru al vre-unui partid. Și numai ca un Român preocupat de grabnica necesitate a împăciuirii între frați și a consolidării acestei țări. Când, și dacă va fi să candidez vre-odată fie ca național fie ca liberal, o voi spune limpede, căci și atunci, ca și acum voi fi animat de gândul de a mă jertfi pentru binele țării.

Cu deosebită stimă.

Marin Ștefănescu

Citiți „Cultura Poporului“

Grădina morţilor

Nu este nimeni, care să nu aibă, în lumea celor morţi pe cineva drag; un prieten, o mamă, un frate.

Pe fiecare, ne cutremură gîndul acesta, căci din sufletul nostru am dat o parte celor plecaţi dintre noi.

De câte ori ne aducem aminte de ei, simţim o legătură aşa de puternică, încât ni se pare că ei sunt cu noi în fiecare clipă, că nu ne vor părăsi nici-odată.

De câte ori nu luăm drumul către locaşul unde se odihnesc rămăşiţele pământeşti ale celor, ce ne-au fost dragi!...

Ne ducem la mormântul lor ca să ingenunchem peste ţărâna ce ni i-a închis, să le aducem prinos de tămâe, şi sub cerul larg între crucile de la căpătâi, să ne spovedim lor, de toate durerile şi de toate bucuriile acestei vieţi.

Cetatea unde locuesc cei morţi este cimitirul...

Cimitirul cu alei de tei înfloriţi, cimitirul înconjurat cu ziduri albe, cu umbrare de lilieci şi trandafiri, cimitirul asemeni unei grădini...

Când vom intra în el, în tremurul luminelor de lumânări ce îşi picură ceara între buchete de flori, ori pe lespezi reci de piatră, în mireasma de tămâie şi smirnă, cărările dintre morminte, ne vor primi, şi ne vor îndrepta spre cel mai mult iubit.

De va fi în zori, de va fi în ameaza zilei, ori în asfinţituri de soare, aceiaşi linişte adâncă ne înfăşură, şi în timp ce o lacrimă e gata să ne picure din ochi, grădina ne îmbrăţişă şi sufletul florilor şi sufletul celor morţi ne iau gândul şi ni-l înalţă în seninătatea văzduhului.

Şi atunci, durerea se stânge, încetul pe încetul, căci nu mai este nici-un hotar între noi şi cei plecaţi.

Viaţa cea adevărată, viaţa cea eternă, ne primeşte, şi ne lăsa îmbrăţişarea cu cei dragi.

Cimitirul care este asemeni grădinii cu răzoare de flori, cu pomi în care paserile cerului îşi cântă imnul lor de slavă pentru Cel ce le-a dat viaţă...

Cimitirul este locul sfânt, este altarul în care uitând de necazurile mărunte, ne pregătim pentru iubirea ce trebue s'o purtăm tuturor oamenilor.

Fie, ca cimitirele, să le împodobim din ce în ce mai mult, căci ele sunt grădina pentru cei morţi.

G. T.

Creşterea în familie

Familia: Tata, Mama.

Intâia societate înfiinţată de om a fost *familia*. Ea a fost, a rămas şi va fi totdeauna temelia unui popor, câtă vreme această temelie va fi aşezată pe învăţătura Domnului Christos. Când această temelie creştinească se sdruncină la un număr mare de familii, şi poporul şi statul e sdruncinat.

Familia se întemeiază cu scopul, ca bărbatul şi femeia să-şi fie unul altuia de ajutor în lupta vieţii şi să-şi împartă şi bucuriile, căci ştiut este, că o bucurie împărtăşită cu altul e cu mult mai mare. Dar după legile firii create de Dumnezeu, întemeierea familiei mai are un scop şi mai mare: este creşterea bună a copiilor. Căci familia adevărată şi fericită e numai cea bogată în copii. Tocmai faptul, că neamul nostru a fost bogat în copii, a contribuit mult, ca poporul românesc în ciuda tuturor greutăţilor mari, prin care a trecut în viaţa lui, să nu se stingă, dimpotrivă să se întărească şi să-şi ajungă în sfârşit ţinta de a se vedea toţi fii neamului la un loc. De aceea părinţii lipsiţi de copii din cauze neatârnătoare de voinţa lor sunt de compătimit, iar cei lipsiţi cu *voia* sunt criminali, pe cari dureree, nici legile statului, nici ale societăţii de astăzi nu-i pedepsesc după cum merită. Să ne uităm la poporul francez, unde părinţii se feresc inadins de a avea mai mult de unul sau doi copii. Toţi fruntaşii acestui popor, care a fost totdeauna în fruntea popoarelor civilizate se sperie de urmările acestei porniri, mai ales când văd, că francezii nu numai nu cresc în număr, dar scad chiar. Aceasta însemnează *moartea pe încetul a unui popor*, care odată va ajunge, din cauza numărului lui mic, să fie supus de alt popor mai sănătos. Ticăloşia vremurilor de astăzi a făcut, de năravul acesta criminal de a împedeca naşterea copiilor, a început să pătrundă şi în unele pături stricate ale locuitorilor dela oraşe ba chiar şi în unele sate. Lupta pentru împedecarea nenorocirii, care ne aşteaptă, trebue să o ducă *preoţii* noştri vrednici, cari cunosc tainele credincioşilor încredinţaţi păstoririi lor.

Familia o putem privi ca o naţiune mică, cu răspunderea, drepturile şi datoriile unei naţiuni. Părinţii sunt guvernul unei monarhii absolute, în care legile ţării au puţin amestec, dar cu atât mai mult trebue să se respecteze legea, care trebuie să pornească din conştiinţa părinţilor şi porunca lui Dumnezeu. Căci aceştia nu trebue să uite niciodată, că ei sunt conducătorii cei dintâi ai lui Dumnezeu în educarea copiilor lor. Dumnezeu vrea, ca aceştia să nu datoreze părinţilor lor numai viaţa trupească, sănătatea şi bunurile pământeşti, ci şi virtutea, înţelepciunea, ştiinţa vieţei şi evlavia.

Insemnătatea cea mare a educatorilor — părinţii în rândul întâiu — a arătat o foarte frumos marele părinte al bisericii creştine, *Sf. Ioan Gură de Aur* zicând: „Mai distins decât orice pictor şi sculptor şi decât toţi aceia, cari se ocupă cu artele, socotesc pe cel ce ştie să cultive sufletele tinere. Artiştii aceea au a face cu materia moartă, care li se supune fără împotrivire şi sufere orice schimbare i-o fac, pe când obiectul educaţiunii e omul viu!" Iar regele Carol al Romăniei zicea în cuvântarea ţinută la împărţirea premiilor de la o şcoală din Bucureşti: „Impreună cu dânsa (adică cu şcoala), înainte de dânsa chiar este *familia*, este căminul părintesc, care trebue să pună în inima copilului germenele binecuvântat al respectului pentru tot ce este mare şi sfânt: iubirea patriei, frica de Dumnezeu".

Familia nu poate fi întocmită în creşterea copiilor nici de stat, nici de societate. Statul are nevoie de soldaţi, de ţărani, de meseriaşi, funcţionari ş. a. şi pe el îl interesează mai eles prestaţiunile lor, din cari vrea să tragă folos pentru sine. El supraveghează mulţimea cea mare de oameni, a căror existenţă personală are oarecare valoare mai numai în cercuri înguste, mai mult pentru a zădărnici paguba, pe care ar putea-o pricinui, decât pentru a le veni în ajutor. Statul nu e familia cu numărul restrâns de membri, unde tata şi mama sunt datori să se intereseze cu aceea conştiinţiozitate de oricare membru al ei, ba de cel mai slab chiar mai mult decât de cel tare. Statul examinează mai mult partea externă a purtării şi a facultăţilor, pe cari le are cetăţeanul; celce se distinge e ridicat, cel ce e mai slab trebue să rămână în urmă, căci în locul lui se găsesc alţii. Dintre părinţi nu poate fi însă înlocuit niciunul, legile sfinte ca şi ale statului îi obligă pe ei mai întâi să dea copiilor educaţiunea necesară. de aceea ea trebuie să se facă mai ales în familie. Oare nu e numele mamei şi al tatei întâia vorbă, pe care o rosteşte copilul, nu sunt aceste nume sfinte cele cari arată întâia ideie, pe care o câştiga copilul după venirea sa pe lume?

Aceasta e temelia pe care se va clădi viitorul credinţa, rostul omului în societatea cea mare care este ţara.

Şi această temelie trebue să fie trainică, dacă voim să facem din copii noştri oameni cu rost în lume.

V. L.

Ghioceii

Ghioceii sunt cele dintâi flori ale primăverii. Pământul abia desgheţat, ni i trimite din sânul lui, albi, şi zâmbitori ca lumina.

Ghioceii sunt florile cele mai plăpânde şi totuşi ele îndrăznesc să înfrunte zăpada iernii. Ghioceii se aseamănă cu lacrimile şi cu picurii de ceară, şi parcă sunt însuşi nădejdea omului, răsărită din dureri întunecate.

Mişcarea pământului în jurul său

(urmare şi sfârşit)

Noi Românii avem o ţară care e aşezată mai aproape de polul nord decât de cel de sud şi prin polul acesta, dacă prelungim osia închipuită drept în sus, dăm tocmai de Steaua polară, care reprezintă polul ceresc de nord.

Dacă ne-am afla deci la capătul osiei pe care l am botezat polul nord, am avea Steaua polară drept deasupra capului. Cu cât însa ne-am depărta de polul nord, cu atât ne-am lasa mai jos şi astfel când ajungem la aceeaş depărtare de polul nord, ca şi de polul sud, la brâul Pământului, ca să-i zicem aşa, Steaua polară e tocmai jos, acolo unde cerul pare că se împreună cu Pamântul. Drept în partea opusă, spre miază zi, ar fi polul sud. Dar la polul sud nu e nici o stea luminoasă, cum e la cel de nord Steaua polară.

La brâul Pământului, căruia cărturarii îi ziee *ecuator*, vedem cerul învârtindu-se roată, de la răsărit la apus, ceia ce nu se întâmplă la noi, de pildă. Pentru ţările ce se află între brâul Pamântului şi polul nord, Steaua polară e ridicată mai mult sau mai puţin, nu e jos de tot, şi astfel stelele ce se află în apropierea ei nu apun, ci se lasă jos, spre a se urca apoi treptat, învârtindu-se înainte în jurul Stelei polare.

La polul nord, Steaua polară se află deasupra capului nostru, iar bolta cerească se învârteşte mereu dela dreapta spre stânga: stelele deci nici nu răsar, nici nu apun.

Las pe cetitori să facă şi alte asemănări, căci sunt încă destule şi ne putem repede înţelege de adevar.

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare)

XXIV.

Tărie, sufletelor bărbate! Temeiurile dreptului şi ale libertăţii nu per în veci; în ori ce inimă rămâne un loc ascuns unde sămânţa lor încolţeşte... popoarele îşi perd sfaturile şi rătăcesc din calea dreaptă sau adorm, dar nu per în zilele veacurilor.

Lumea răvăşită se întocmeşte iarăşi, dar cu încetul şi cu durere mare; neamurile trec prin ispite şi cercări până să intre ştiinţa într'ânsele şi să înţeleagă; aşa şi ferul numai prin foc se mlădie, se netezeşte şi se face strălucitor.

XXV.

S'a zis odată că Domnul pre cei fără de lege, când voeşte a i perde, îi orbeşte şi le insuflă cugete nebune şi neânţelepte. Domnii şi boerii neamurilor ziseră între dânşii; „Să nu lăsăm popoarele noastre în odihnă, căci „repaosul deşteaptă gândirea şi „gândirea aduce fapta... Să ri„dicăm stavili, se semnăm zavis„tia şi ura şi să insuflăm lăco„mia coprinderilor şi a prăzilor „şi să împingem neamurile unele „asupra altora, ca astfel să întindem domnirea şi puterea noastră..." Şi neamurile se duşmăniră şi se pismuiră între dinsele, luptându se mereu ca să slăbească pe cele mai tari, ca să înghită pe cele mai slabe, nu spre folosul lor, ci spre folosul asupritorilor şi tiranilor pământului... Ast-fel popoarele se făcură părtaşe la nelegiurile şi nedumnezeirea căpeteniilor lor, sleiră sângele şi topiră carnea de pe oasele lor în luptă, până când, rănite de moarte şi dându-şi sufletul, cunoscură în sfârşit rătăcirea lor, cum că toate limbile pământului sunt surori şi fiice iubite ale Domnului...; şi vremea neânţelegerei trecu...!

XXVI.

In mijlocul viscolului ce făceai tu, patria mea? Pământul ce acoperia cenuşa strămoşilor tăi era frământat de lavă... vârtejul furtunos învăluia câmpia... talazurile acelui ocean de neamuri, prăvălindu-se din toate părţile lumei, spintecau cu durere coastele tale... Mamă fără copii, feciorii tăi, rătăciţi în vijelia omenească, pribegiau în toate părţile, ducând cu dânşii numai limba şi dorul său...! Patria e cel mai d'intâi şi cel mai de apoi cuvânt al omului; într'ânsa se coprind toate bucuriile lui; simţirea ei se naşte deodată cu noi şi e nemărginită şi vecinică ca şi Dumnezeu... Patria e aducerea aminte de zilele copilăriei, coliba părintească cu copacul cel mare din pragul uşei, desmerdările drăgostoase ale maicei noastre, plăsmuirele nevinovate ale inimei noastre, locul unde mai întâi am iubit şi am fost iubiţi, câinele care se juca cu noi, sunetul clopotului de la biserica satului, ce ne vestea zilele frumoase de sărbătoare, sbieretul vitelor când se întorceau în murgul serei de la păşune, fumul vetrii ce ne a încălzit în leagăn înălţându-se în aer, barza de pe streşină ce cată duios pe câmpie, şi aerul care nicăiri nu e mai dulce!...

Şi sub corul pribegiei, bătrânii ziceau copiilor: „Colo, în vale, „departe, prea departe, unde „soarele se vede aşa de frumos, „unde câmpiile sunt smălţuite şi „păraele răcoroase, unde cerul „e dulce, junicele albe şi pă„mântul roditor,... copii,... acolo „e *Ţara!!*"... Şi la aceste cuvinte, voinicii prindeau armele, pruncii tresăreau în leagăne, femeile cântau patria depărtată şi durerea pribegiei... cei slabi se îmbărbătau. Şi tu erai mândră atunci, ţara mea... feciorii tăi erau un neam bărbat; numele tău era vestit noroadelor; răsboinicii tăi erau vitejii vitejilor; dragostea libertăţii întăria ca o zea de oţel latele lor pepturi şi braţele lor erau ţepene... Câţi căutau la tine te pismuiau şi duşmanii tăi înşişi te proslăviau, şi când, din nări sforăind şi din ochi scânteind taurul clătina coarnele sale, groaza se răpândia în toate părţile. (va urma)

Despre alegerea semințelor

Fiecare țăran știe, că cel mai bun grâu pentru sămânță e acela, care are spic frumos, desvoltat și grăunțele „bombate" cum se exprimă dânșii, adecă bine făcute, grele și arătătoare. Aceasta e o lege în alegerea semințelor, pe care o știu tinerii din bătrâni și pe care o urmează pe cât se poate, deși nu întotdeauna. Părerea e, că semințele mai arătoase sunt mai rezistente față de plăgile cari lovesc bucatele, mai ales față de tăciune. Credința aceasta e cu dreptate, dat numai până la o anumită măsură. Pentrucă aci să înșală economii noștri mai des, mai ales cei tineri. Pentrucă se cade să se știe că alta e înfățișarea boabei la vremea secerișului și alta e iarna. Până când grâul e pe holdă conține o însemnată cătime de sucuri, pe cari le-a sustras din pământ nutrindu-se, între aceste sucuri locul principal îl ocupă apa. Ați încercat fiecare între degete grăuntele verde și niciunul nu ați băgat coasa în brează până când grăuntele e „plin de lapte". Peste o săptămână veniți de-l cosiți și dacă vi-se pare frumos, îl puneți într'un loc special, reținut fiind ca grâu de sămânță.

Peste o săptămână credeți că grâul din lăptos cum era a devenit într'o vreme atât de scurtă, uscat și tare. Cu toate acestea grâul nici după mai multe săptămâni după seceriș, nu e pedeplin uscat și numai pedeasupra el prezintă coaja tare, dar înlăuntru conține încă ceva apă pe care o pierde numai spre toamnă târziu.

Deaceea e bine ca toamna și iarna să vă asemănați din nou grâul ales de sămânță cu cel rămas și vă veți convinge că de multe ori e de lipsă să vă schimbați cel puțin o parte din el cu alt grâu care acum se prezintă mai bine față de cel care l-ați ales astă vară ca mai frumos.

Mai ales tinerii greșesc foarte de multe ori în alegerea seminței. Grăbiți fiind cu firea lor tinerească și dornică de a începe cât de curând secerișul, acest lucru cămpenesc care e mai frumos decât toate celelalte, — ei nu se socot prea mult ci îndată își încearcă plăcerea fluierând de-alungul brazdei răsturnate. Și rău fac dacă se grăbesc prea de curând și rău e de tot mare când alegerea seminței îi cade tocmai pe grâul cel întâiu cosit care i-se pare mare și frumos. Căci dacă în rodul viitor va fi vre-un grâu, de care tăciunea se prinde cu cea mai mare plăcere, — atunci grâul plăcut al tăciunei viitoare este tocmai grâul care s'a ales de sămânță încă depe vremea coasei, secerat cam verde.

De aceea fac un lucru foarte cuminte țăranii, cari semânța de primăvară a grâului o pun din nou sub judecată potrivită și o aleg din nou, după înfățișarea ei târzie. Pentru menținerea bunei recolte și asigurarea încontra tăciunelui se obicinuiește ca sămânța aleasă să se treacă prin „piatră vânătă", care distruge germenii tăciunelui.

Un alt obiceiu îndeobște cunoscut pentru îmbunătățirea seminței este procurarea ei din alte ținuturi și chiar din alte țări. S'au încercat a se încorci, ca să zicem așa, ori a încrucișa grâul strein cu cel al nostru. Grâul adus din streini în cazuri rare au produs rezultate neașteptat de frumoase, mai ales în Torontalul nostru răpus de Sârbi. Dar lucrul acesta se explică și prin clima favorabilă a acelui ținut și mai ales, prin solul, adecă pământul roditor, care are puține asemănări în toată Europa. S'au încercat și în alte locuri cu semințe streine, mai ales sub Unguri,—dar rezultatul mai niciodată nu a atins așteptările. S'au încercat cu grâu din Suedia, care e renumit în regiunea de miază noapte a Europei,—dar fiindcă la noi e alta rânduirea ploilor și a căldurii ca pe acele locuri,—nu a putut fi de mare folos această încrucire. Deasemenea s'a încercat și cu grâul din Egipet, de cel udat de apele Nilului, fără însă a da o ispravă mare. Incercarea cu alte grâuri nu numai că nu aŭ adus îmbunătățiri, dar ne-au strecurat printre semințe de grâŭ o mulțime de semințe de buruieni și de gângănii ca gărgărița, troscotul și atâtea alte năpaste altele mai grele, altele mai puțin periculoase și neînsemnate. Deaceea e bine să știm, că precum în viață cu a streinului nu ne ajutăm, astfel nici în semințe.

Adevărata scăpare nu ne vine decât „prin noi înșine". Adecă să încrucișem grâuri de-ale noastre, cari pe unele locuri sunt minunate, dar mai presus de toate să „*selecționăm*" adecă să culegem din grâul cel avem ceeace e mai frumos, și acesta să-l petrecem din an în an, din generație în generație. Căci precum ni este nespus de drag să locuim într'o casă zidită din truda mânilor noastre, astfel cea mai bună sămânță e aceea, pe care o îmbunătățim din an în an cu truda priceperii noastre. Căci semințele nu se pot alege la întâmplare cum e cu cărțile de joc, pe cari le amesteci și scoți pe Care ți-se pare, ci trebuie cu judecată știută alege ce i ales și alt an din acest ales iarăș ce e mai frumos, și al treilea an din acest frumos iarăș ce e mai bun și așa mai departe.

Țăranii noștri știu deja alege vitele după viță și înrudire. Ei bine, — această înrudire trebuie urmărită și în alegerea semințelor de bucate.

Aurel Contrea

Căciula servitorului

Un boer pofti pe-un prieten
La el, să cineze;
Iară după masă vrând
Ca să se distreze,
Zise prietenului:— Uite,
Servitorul meu,
E mai iute ca săgeata,
Iute ca un smeu.
Și apoi să dovedească
Că i precum a zis,
Il trimete ca să i ia
Un creion de scris.
Apoi începu să zică:
— *Uite-l a pornit...*
A ajuns... cumpără... vine...
Și-acum a sosit.
E la poartă... e la scară...
Ai venit, Ioane?
Ia mi răspunde, hai, mai iute,
— *„Gata sunt cocoane".*
— *Am văzut, prietenul zice,*
Dar pe-al meu să-l vezi!
E mai iute decât gândul,
Că te minunezi.
Și de vrei, poftim la mine
Să te 'ncredințezi.
Merg acasă:— Hei Călinee!
Mergi de-mi târguește
Un jurnal, dar să te 'ntorci
Știi tu epurește...
Apoi zice: A plecat;...
Se 'ntrece cu vântul...
Cumpără...mă cum mai vine!
Tremură pământul...
E la ușă... o deschide...
Ptiuuu!... bătute-ar hula,
Gataa!?—Să trăiți cucoane,
Nu-mi găsesc căciula...

J. Nicolescu-Poenele
Invățător

De la cei cari ne citesc

Onorată Redacție,

Având cunoștință despre mai multe ziare ce se află astăzi în România Mare, am aflat că ziarul D-voastră este cel mai bun și folositor astăzi pentru noi țăranii de la sate, pentru că nouă nu ne trebuie politică, ci numai cultură și învățături folositoare, spre a ne mai deștepta și noi puțin.

Deci, dar vă rog respectuos ca să binevoiți a ne trimete o foae pe adresa Vichentie Fluture, econom și una pe adresa Niculae Vâșcu, No. 75 din Tălacea, Jud. Timiș.

Sperând că ne veți satisface cererea, rămân al Onor. Redacțiunii cu deosebită stimă.

Niculae Vâșcu, econom

Tălacea, la 26 Februarie 1922.

*

De la Aureliu Novac

Cu ajutorul lui Dumnezeu, ajungându-ne scopul pentru care am luptat, adică formându-se și în comuna noastră o Societate de Lectură, vă rog a ne expedia foaia „*Cultura Poporului*" ce redactați, pe care până acum am primit-o săptămânal în 25 bucăți.

Ne trimiteți însă mai departe un exemplar pe adresa „Societatea de Lectură Doina" din Vaslova Bocșa-Montană Banat.

Societatea de lectură numără în present 74 membri toți țărani cari au îndrăgit citirea, dar cărțile sunt foarte scumpe. Am abonat mai multe foi între cari și trei zilnice, Avem o mică bibliotecă de 76 volume legate, cari sunt prea puține pentru numărul de cititori pe care îl avem, dar sperăm că o să le înmulțim.

Am scris aceste șire nu ca să mă laud, ci ca să vă bucurați și D-stră de resultatul muncii pe care am depus-o din îndemnul D-voastră.

Tot odată vă facem cunoscut că unirea noastră în societate a adus încă o mare bucurie în comuna noastră, procurându-ne două clopote pe seama bisericei.

Vă rog să ne trimiteți și un exemplar din statutele Societății „Cultura Poporului".

Al D-voastră stimător.

Poșta Redacției. *D-lui Sorescu Soare. Noua Redacție constatând că manuscrisele D tale au mai fost publicate și 'n altă parte, a binevoit să ți le trimeată la coș.*

SOARELE

de VICTOR ANESTIN

Cum e cercetat Soarele.— Soarele ne dă căldură și lumină; fără Soare, Pământul nostru ar fi veșnic în întuneric și înghețat, ar fi un corp pustiu, căci nici oamenii, nici animalele n'ar mai putea trăi și nici cel puțin plantele nu ar putea să mai aibă rost.

Ce fel de corp e Soarele de are el o putere așa de mare, dătătoare de viață? Imprejurul lui aleargă Pământul fără răgaz, dar aproape tot la aceeaș depărtare. Soarele e ún fel de mare împărat, care nu dă voie supușilor săi să se apropie prea mult, ci îi ține mereu la depărtarea la care ei se găsesc. Vom vedea că sunt multe alte corpuri cerești, tot ca Pământul, cari se învârtesc în jurul Soarelui.

Știm că Soarele e cu mult mai mare decât Pământul: închipuiți-vă că am avea un milion și jumătate de corpuri mari cât Pământul. Toate aceste corpuri la ún loc ar face cât Soarele singur. Înțelegeți acum cât e de mare Soarele?

Și cu toate acestea e așa de mic văzût de pe pământ? Am spus: pare mic, fiindcă e prea departe. Luna, care e mult mai mică decât Pământul, ne pare că e tot așa de mare ca Soarele; dar Luna e cu totul aproape de Pământ, căci ce însemneaza cei 380.000 kilometri, departarea la care se afla Luna, față de cei 149.000.000 kilometri, depărtarea la care se afla Soarele?

Până acum vreo 300 de ani învățații nú știau bine ce e Soarele, căci nu puteau să-l studieze. Pe vremea aceia însă s'au pus la Cale ochianele astronomice, cu ajutorul cărora învățații au putut să afle ce se vede în Soare și în Lună și au putut să cerceteze întreaga boltă cerească. Vezi că ochianele acestea au niște sticle ce măresc corpul la Care te uiți sau îl apropie de noi, ceiace e tot una. Ca să observe Soarele, învățații și anume *astronomii*, căci așa le zic celor cari cercetează cerul, întrebuințează la ochianele lor și sticle colorate în verde ori albastru ori fumurii de tot, căci altfel nu ar putea să privească în față pe mândrul Soare.

Va urma.

Din istoria neamului românesc

Mircea cel Bătrân

de Victor Lazăr

Cei dintâi domnitori ai Munteniei, *Litovoiu*, *Basarab*, *Alexandru Basarab*, *Vladislav* (Vlaicu) au avut lupte grele cu regii Ungariei, lacomi să stăpânească și catolizeze noul stat românesc, care dădea cel puțin unei părți a poporului nostru putința să trăească în vechea lui lege răsăriteană și după vechiul obiceiu al pământului românesc.

La anul 1386 ajunge pe tronul Munteniei *Mircea*, nepotul lui Vladislav, și domnește până la anul 1418, o domnie lungă, cum nu s'a mai obișnuit după aceea în cele două Principate românești. Căci din nenorocire, în cele două țări românești moștenirea tronului nu era regulată, ca de pildă astăzi, când pe tron urmează totdeauna cel mai bătrân fiu al Domnitórului răposat. In timpul domniei Basarabilor în Muntenia și a Mușatinilor în Moldova orice membru urmaș al acestor familii putea să pretindă domnia. Era adică destul să fie *din os de Domn*, cum zic cronicarii, pentru ce să și formeze un partid și să lupte cu altul, care își avea și el pretendentul lui, pentru câștigarea scaunului domnesc. De obiceiul acesta, care a pricinuit multe nenorociri, între cari cea mai mare și perderea independenței țărilor române și amestecul străinului în trebile lor, amintește și un vechiu cronicar bizantin, Chalcocondylas din Constantinopol zicând: „Neamul acesta, Dacii (adică Românii) cu toate că se împarte în două ținuturi. *Bogdania* (Moldova), numită astfel după întemeietorul ei Bogdan) și *Istria* (Muntenia, numită astfel după râul Dunărea, căruia Grecii îi ziceau Istru), totuși cu aceleași obiceiuri trăesc. Au obișnuit a nu ținea tot aceiași domnitori, și precum li-se impune, îi mută domnitorii, acuș pe unul, acuș oe altul punându-l domnitor".

Așa s'a întâmplat și cu Mircea. Până la Vladislav, mersul lui, nu avea nici o știre despre lupte pentru scaunul domnesc. Fie că domnitorii de mai înainte au avut numai câte un singur fiu, fie că, cu toate că au avut mai mulți, nimeni nu lăcomia la domnie în timpul grelelor lupte pentru păstrarea independenței față de regii Ungariei, fiecare din cei dintâi domnitori ai Munteniei și-a putut ocupa în liniște scaunul domniei.

Cu urcarea pe tron a lui Mircea se schimbă lucrurile. Tatăl său *Radu*, soția căruia *Calinichia* fusese o prințesă bizantină din Constantinopole, avusese fii, pe *Dan* și pe *Mircea*. Intâiu s'a urcat pe tron Mircea, care a fost însă înlăturat de fratele său Dan, pentru ca și acesta să și peardă în curând domnia și viața și să i urmeze iarăși fratele său biruitor, Mircea.

Pentru Țara Românească a fost un noroc ajungerea la stăpânire a lui Mircea, căci asupra țărilor creștine se prăvăliau acum nori grei și întunecoși, cari le amenințau cu peirea. Turcii, popor barbar năvăliseră din Asia mică peste strâmtorile Dardanelelor în partea europeană a împărăției bizantine și Sultanul lor își așezase scaunul domniei în Adrianopole, vechiul oraș întemeiat de Romani în drumul spre Constantinopole. Valurile potopitoare ale armatelor turcești se revărsaseră, arzând și pustiind, peste ce mai rămăsese din vechea împărăție româno-bulgară, acum bulgarizată cu totul, și peste țările sârbești, La anul 1389 s'a dat o sângeroasă luptă pe Câmpul mierlelor (Cosova) în Serbia, unde Români, Sârbi și Bulgari și-au vărsat, în zadar însă, sângele, ca să oprească pe Turci. Mircea, care ocupase în Dobrogea cu orașul Silistra, trebuia să se aștepta și el la năvala Turcilor.

In Ungaria murise Ludovic I, regele Ungariei rămânând după el numai două fete, dintre cari una măritată după *Sigismund de Luxemburg*, împăratul Germaniei și moștenitorul tronului Ungariei, iar a doua după *Vladislav*, regele Poloniei. Intre acești doi cumnați era mare dușmănie.

La început, Sigismund a vrut să continue politica socrului său Ludovic, de-a sili adică pe Domnitorul Munteniei să se recunoască vazal al regelui Ungariei. Mircea, care nu era numai un bun general, ci și bun diplomat, folosindu-se de ura dintre cei doi cumnați, a încheiat un tra-

(Urmare în pagina 4-a)

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din ţară

Darul Principelui Carol. Alteţa Sa regală, Principele Carol al României, a dăruit o însemnată sumă pentru răniţii greci.

Se întorc la sânul mamei. In urma îndreptărilor de graniţă dintre România şi Cehoslovacia, făcută anul trecut, ni s'au redat 7 sate româneşti, împreună cu Tarna-Mare.

Mulţi din tinerii acestor sate se aflau până acum în armata cehoslovacă.

Ei au fost însă trecuţi în armata română şi sunt aşteptaţi să sosească zilele acestea, spre a fi încorporaţi regimentului 87 infant. din Sătmar.

Parastasul dela Curtea-de-Argeş. Implinindu-se 7 ani dela moartea Reginei Elisabeta, ün parastas s'a oficiat eri dimineaţă la orele 11, la biserica Curtea de Argeş unde e lăcaşul de veci al fostei regine.

Dumineca trecută un tren regal a plecat din halta Cotroceni.

Au plecat Regele, Regina, Principele Carol şi Principesa însoţiţi de casele civile şi militară ale Curţii regale.

In trenul regal aŭ mai luat loc afară de d nii miniştrii I. I. C. Brătianu şi Th. Florescû, şi fostele doamne de onoare ale Reginei Elisabeta, d-nele Poenaru şi Băicoianu.

Familia regală s'a înapoiat în Capitală.

Actualul guvern ţinând seama de drept şi conştiinţă, făcând uz de o controlă ce e în continuare încă, a pus la răcoare mai mulţi prefecţi şi speculatori ai vechilor guverne, aflându-se pe urma lor furturi nereguli şi risipa banului public.

Ruperea podului de peste Prut. In urma pornirei sloiurilor de gheaţă s'a prăbuşit podul C. F. R. peste Prut dela Nepolocăuţi, astfel că judeţele Văscăuţi şi Vijniţa au rămas cû totul izolate de restûl ţărei.

S'au trimis la locul dezastrului detaşamente de pionieri, luându-se toate măsûrile pentru restabilirea circulaţiei.

Vapoare răpite de sloiuri pe Dunăre. *Din Brăila ne vine vestea că sloiuri de gheaţă venind cu mare iuţeală pe Dunărea au luat mai multe vapoare.*

Sloiurile au tras vapoarele de lângă mal, rupându-le otgoanele şi lanţurile.

Fapte bune de imitat. La biserica din comuna Buziaşi s'aû cûmpărat zilele acestea 2 clopote nouă. Unul l-a cumpărat credinciosul Petru Şteff cu banii săi, în valoare de Lei 5300 şi în greutate de 68 kgr. Poporûl văzându se îndemnat de pilda aceasta frumoasă, a făcut o colectă din care au adunat 9000 de lei cu care s'a cumpărat un clopot de 128 kg. Sfinţirea clopotelor a avut loc Joi 23 Februarie 1922.

Câte animale are ţara noastră ? Are 8 milioane de oi, 4 milioane şi jum. de boi, 3 milioane de porci, 2 milioane şi jumatate de cai şi 300.000 de capre.

Dela marginea ţării. Tinerimea română din comuna *Moiad*, judeţul Sălagiû, a aranjat în ziua de 25 Februarie o producţie teatrală, sub conducerea harnicûlûi învăţător *Nicolae Eugen Ferr* din Bobota, care multe lucrûri frumoase a făcut în acele părţi mărginaşe ale ţării

Laûdă tineretului brav şi laudă bunului conducător.

Nu se poate merge la America. Guvernul nostru a primit ştirea dela guvernul State lor Unite Nordamericane, că până în ziua de 20 Iunie 1922 consulatul american nu va subscrie nimănui paşaportul. Până atunci aşa dar nimenea nu va putea merge la America.

Căile ferate române. Cu începere dela 1 Aprilie 1922 nu vor mai fi valabile permisele permanente, anuale, fără fotografie şi carnet de identitate.

Direcţia generală C. F. R. aduce la cunoştinţa celor cari posedă permise ca până la 1 Aprilie să caute să obţină permisele cu carnete în regulă.

De peste hotare

Cultura zahărului. In Europa, zahărûl se fabrică cu două milioane de tone mai puţin ca înainte de războiu. In anul 1914 Europa fabrica atât zahăr încât ajungea pentru jumătate din lumea întreagă. In America însă, fabricaţia zahărului, a luat mare avânt. In vremea războiulni, America aproviziona ţările aliate şi neutre din Europa, şi acum caută de asemeni să le aprovizioneze cu preţuri mai eftine, făcând concurenţă, fabricilor de aici.

Aurul-monedă reapare. In Anglia şi Elveţia băncile au repus în circulaţie piesele de aur pe care le deţineau.

In afară de stocul lor, ele au bătût cu autorizaţia guvernului 100 de milioane de piese de aur

Din Budapesta. La Budapesta mai mulţi dezertori veniţi din Rusia, au fost descoperiţi pe când puneau la cale răscoala. 20 dintre ei au fost arestaţi.

Olanda nu ajută Rusia. — *Camera a respins moţiunea partidului socialist care cerea deschiderea unui credit de 11 milioane pentru ajutorarea populaţiilor înflămânziţi din Rusia.*

Situaţia Românilor din Rusia. Intara rusească se mai găsesc mulţi Români dintre cei refugiaţi în timpul războiului şi mai cu seamă dintre dezertori.

Toţi aceştia sunt pe pragul de moarte, căci dezertorii dacă s'ar întoarce sunt condamnaţi de tribunalele noastre militare, iar ceilalţi sunt arestaţi şi pândiţi fie ce pas, aşa încât nu pot să fugă dintre bolşevici.

In Grecia mare cutremur. Un puternic cutremur de pământ s'a înregistrat la Mosolonghi, cauzând însemnate stricăciuni. Mari întinderi de pământ s'au deplasat. Guvernul a trimis experţi care să cerceteze la faţa locului şi să avizeze la măsurile dictate de împrejurări.

Câţi oameni au omorât bolşevicii. *Până azi, aproape peste un milion şi jumatate de oameni nevinovaţi şi au găsit moartea din partea tiranilor bolşevici. Aû fost omorâţi : 28 arhiepiscopi: 1215 preoţi, 6575 profesori ; 8800 doctori şi personal ajutător ; 54.655 ofiţeri ; 1 088.650 populaţie civilă ; 10.500 ofiţeri de jandarmi ; 48.500 jandarmi şi sergenţi poliţieneşti ; 335.250 oameni inteligenţi ; 192.350 lucrători ce n'au voit bolşevismul.*

O meserie care place ungurilor. *Aflăm din Budapesta că parchetul a publicat un concurs pentru postul de ajutor de călău. Deşi dela publicarea concursului au trecut abia opt zile, s'au prezentat până acum 20 de inşi, cari asigurau toţi că sunt foarte meşteri pentru postul vacant.*

---

tat de alianţă cu Vladislav, regele Poloniei, contra lui Sigismund. In tratatul acesta, Mircea se obligă „că pe numitul prealuminatul prinţul Domnul Vladislav, regele Poloniei, şi pe supuşii lui când vor pofti ajutorul nostru de către năvălirea şi năpădirea regelui Ungariei şi a supuşilor lui pururea vrem à-i apăra cu toată puterea noastră, iară împotriva altor inamici numai după plăcerea noastră făgăduim, că-i vom ajuta precum se cuvin unui prieten. Şi acelaş domn rege va fi dator a ne ajuta pe noi numai împvtriva regelui Ungariei şi a supuşilor lui cû toată puterea sa, iar împotriva altor inamici după plăcerea sa, cum s'a zis despre noi".

Documentul acesta publicat într'o veche carte de istorie polonă, e interesent pentru noi şi pentrcă el cuprinde la început toate titlurile de stăpânire ale lui Mircea, aşa că el ne arată şi întinderea Ţării-Româneşti (a Munteniei, fără Moldova) din timpul acela. Mircea se intitulează adică la începutul documentului astfel : „*Mircea, din mila lui Dumnezeu voevodul Valahiei* (Munteniei), *ducele Făgăraşului şi al Omlaşului, comitele Severinului* (Banatului), *despotul Dobrodiciului* (Dobrogei) *şi drumul Drâstorului* (Silistrei)". Este deci cea mai mare întindere pe care a avut-o Mûntenia până la Mircea cel Bătrân şi după aceea până la Mihai Viteazul.

Tratatul acesta încheiat de Mircea cu regele Poloniei nu a avut însă urmări. Turcii începuseră să năvălească şi în Ungaria, aşa că Sigismund s'a lepădat de gândul de a încercă, ca odinioară socrul său, un atac contra Domnûlui Munteniei. Pe de altă parte Turcii începuseră cu năvălirile în Muntenia, aşa că şi Mircea era bun bucuros să aibă pace din partea lui Sigismund, ba dacă se poate, să-l aibă chiar de ajutor contra duşmanului păgân.

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviţă

In această piesă de teatru e descrisă toată viaţa plină de suferinţă a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimeţându-se prin mandat poştal suma de 3 lei preţul cărţii; iar 1 leu 50 în plus pentru taxa poştei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviţă, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

TIPOGRAFIA

CULTURA POPORULUI

CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de maşini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broşuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afişe, convocări, cărţi de vizită, bilete de nuntă ş. a.

PREŢURI IEFTINE

Banca Centrala

Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.

Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri

FILIALE :

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

Anul II, No. 47. Un leu exemplarul de 4

Către Oficiu de casa al Asociației Str. Laguna Nr. 6 Sibiu

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni. . . . . 30 lei
„ autorități . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACȚIA: Telefon No. 405 | ADMINISTRAȚIA: Telefon No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei

	CATOLIC			ORTODOX
20	Luni	Nicetas	7	M. Vasilev
21	Marți	Benedict	8	C. Teofilat
22	Mercuri	Octavian	9	40 Martiri
23	Joi	Oton	10	M. Codrat
24	Vineri	Gabriel	11	P. Sofronie
25	Sâmbătă	*Buna Vestire*	12	C. Theofan
26	Duminică	Emanoil	13	P. Nichifor

ADVENTISMUL

In urma războiului, pe lângă alte multe rele, poporul nostru, în unele locuri, s'a ales și cu rătăcirea credinței sale strămoșești. Din țări străine s'au năsputit asupra satelor, și mai ales asupra celor care au rămas fără de preoți, niște propovăduitori ai unei noui credințe, numită adventism.

Și, cu toate că știm că poporul nostru de veacuri știe să-și păstreze credința în Dumnezeu, moștenită din moși strămoși, totuși, cu durere, trebue să spunem că s'au găsit în unele sate oameni, cari să-și uite de sfânta credință creștină și, desprinzându-se de ceilalți săteni, să și vândă sufletul.

E drept că dintre creștinii cari au îmbrățișat această nouă credință sunt mulți străini, dar răul este că încetul cu încetul, rătăcirea țintește a cuprinde mai ales neamul nostru.

Liber este fiecare să creadă cum poftește și să se închine oricum lui Dumnezeu. Această libertate a dat-o neamul românesc pe pământul țărei sale oricărui locuitor. Și despre această libertate, care e în firea neamului românesc, noi întotdeauna am vorbit de bine. Dar, aceia ce se numește adventism, — cu toate sectele ce le cuprinde — nu este o credință curată în Dumnezeu, ci o fățarnică rătăcire a sufletului, prin care dușmanii alcătuirei de stat și ai neamului nostru, ca și ai altor neamuri creștine, urmăresc distrugerea Statului *prin desființarea Bisericei și a Armatei.*

Căci, așa-numita nouă credință, *adventismul,* cu toate că propovăduește și unele principii creștinești, totuși, și mai cu osebire, propovăduește alungarea preoților și nimicirea bisericilor, precum și desființarea armatei.

Sub forma celui mai bun creștinism, apostolii fățarnici cari cutează a se apropia de credința străbună, strecoară în mintea poporului următoarele două învățături, care stau la temelia adventismului, și anume:

1) *Nimeni nu are nevoe de mijlocitori pentru a se închina lui Dumnezeu, deci jos cu biserica și cu preoți, și*

2) *Nimeni să nu ridice arma contra oricărui om, deci nimeni să nu facă armata.*

Așa dar, atunci când sămănătorii acestei rătăciri vor fi ajuns ca să amețească tot poporul românesc cu aceste idei, nu vom mai avea nici sfântul altar și nici sfântul drapel, care să ne mai ocrotească neamul, așa precum o mie de ani ni l au ocrotit și în urmă ni le-au mântuit.

Iată. prin urmare, unde țintește noua religie, și iată de ce nu putem avea îndeajuns cuvinte de îndemn pentru ca poporul nostru să nu asculte glasul fățarnic al acelor apostoli mincinoși, cari, trimiși cu banii dușmanilor neamului nostru, încearcă să ne fure mințele ca apoi să ne piardă.

Credința ne-a ținut până acum printre atâtea furtuni ale sbuciumatului nostru trecut; credința ne va ține și de acum înainte.

Cine o pierde, nu mai e vrednic de acest neam.

Emil Vasiliu

SCRISORI DIN BUCUREȘTI

București, 14 Mart.

E sfânt adevărul că dacă ne-am cunoaște mai bine frații din vechiul Regat cu cei din Ardeal, multe neînțelegeri s'ar cruța și mult bine ar avea țara din strânsa conlucrare a tuturor. Din nenorocire însă nu ne cunoaștem decât părțile rele iar de cele bune nici că vrem să auzim. Este desigur o greșală, cu atât mai mare cu cât chiar cărturarii sunt acei cari o fac nesocotind ades adevărul, orbiți de-o ciudată patimă. Să fie vechiul Regat atât de rău cum este descris de unii cărturari ai Ardealului? Nu-mi este dat mie să răspund la această întrebare ca să nu se spue că „trag cenușa pe turtă“. Eu voiu căuta numai să arăt că aceia ce cunosc unii ardeleni sub numele de „vechiul regat“ este o imagină cu totul greșită, că pătată în mod ușor, fără a pătrunde la temelia lucrurilor și faptelor.

Astefel cine n-a auzit vorbindu se în Ardeal de „putreziciunea“ și „destrăbălarea“ Bucureștiului, capitala Tării Românești? Câte lucruri nu se povestesc! S'ar părea că Bucureștiul e a doua Sodomă, că în acest oraș al pierzării, viața de familie, cinstea, seriozitatea și moralitatea sunt lucruri necunescute. Fiecare călător, întors la vatră, povestește lucruri nemai auzite asupra „aventurilor“ sale, pictând un trist tablou. Ce să mai vorbim de streini mai ales unguri și sași, cari n'au cuvinte destul de aspre pentru a condamna „murdăriile“ și „destrăbălarea“ ce-au văzut o și spre a vesteji purtarea... bucureștenilor.

Ei bine, fie-mi mie permis să fac câte-va observațiuni ca bucureștean ce cunosc mai adânc lucrurile decât acești călători trecători cari caută să samene credințe greșite între românii din Ardeal asupra unui oraș vrednic, ce simbolizează totodată unitatea acestui neam, unde în sfârșit Regele și Parlamentul își au așezământul.

Există în București ce e drept sumedenie de localuri de petrecere și destrabalare. In ele veți găsi însă tot ce vreți *afară de bucureșteni.* Vor fi pline aceste localuri de călători, mai ales moralii sași și unguri cari, veniți după afaceri, profită că sunt departe de casă spre a se „veseli“ puțin. Această veselie este în tovărășia femeilor pierdûte cari în majoritate zdrobitoare sûnt unguroaice și germane. In localurile de noapte veți întâlni în afară de această populație călătoare sau „flotantă“ venită după treburi în Capitala Țării, ün mare număr de streini stabiliți în oraș *după războiu.* Numărul acestor venetici se ridică la peste 100.000 oameni, în majoritate austriaci, ruși, evrei și unguri. Dacă la acest număr adăugăm peste 150.000 persoane cari compún „populația flotantă“, ne închipuim ușor cine sûnt clienții localurilor de destrăbălare sau petrecere.

Veți întreba desigur: dar unde sunt bucureștenii? Ei bine, aceștia sunt noaptea pe la casele lor osteniți de-o muncă supraomenească pentru a se putea hrăni în acest oraș unde scumpetea a ajuns de nerăbdat. Ziua, bucureștenii sunt prin biurouri, lucrând cot la cot nevasta și bărbatul spre a putea întreține casa și copiii. Tramvaele pline ducând la ora mesei și seara nenumărați oameni muncitori spre căminurile lor, copiii ce trec grăbiți spre școală, sălile Universității pline de studenți, liceele și școlile primare nein căpătoare pentru toți elevii, — dovedesc cealaltă activitate pe care călătorii răuvoitori nu voiesc s'o vadă — *munca cinstită pentru trai și pentru învățătură.*

Nenumărate sunt așezămintele culturale ale Bucureștiului. Muzee, pinacoteci, b blioteci, teatre bune. Ei bine în ele vei întâlni aproape numai bucureșteni iar pe călători îi veți întâlni în danciuguri, varieteuri, berării, cafenele, restaurante de lux și cinematografe. De acolo culeg ei datele asupra „destrăbălării“ fără să se uite la bucureșteanul ce se strecoară grăbit spre casă privind cu dispreț la acești streini ce îi scumpesc viața și îi ocupă locuința, pentru petrecerile lor nebunești.

* * *

Am făcut aceste mici observațiuni asupra vieței Bucureștiului din zilele noastre pentru că este nedrept ca românii din Ardeal să nu cinstească după merit orașul ce-a stat totdeauna în fruntea culturei românești, ce-a avut o frumoasă purtare înainte de războiu și în timpul ocupației vrăjmașe, ce-a luptat în sfârșit, pentrû desrobirea fraților cerând cu tărie războiûl de întregire a neamului. Am voit totodată că, înainte de a începe „scrisorile din București“ cari am de gând să le trimit regulat acestei gazete, să arăt cetitorilor că acest oraș departe de-a fi o Sodomă, poate cu cinste purta numele de Capitală a României.

Iar în numerile viitoare ne vom ocupa de faptele mari ce se petrec în acest oraș și cari interesează întreg neamul românesc.

P. Bucium

GÂNDURI

Să facem pe cel mai mic să ne iubească, iar nu să aibă frică de noi.

Puterea graiului

de Ion Simionescu
Profesor Universitar

Mai acum câte va luni în urmă, în trenul spre Vaslui, am plecat cu un colonel din armata română. Când călătorești, mai repede legi vorbă. Dela o nimică toată, ajungi la povestirea vieții. Așa fu și cu tovarășul meu de drûm. In adevăr poveste. Acum vre'o cinci ani în urmă, în toiul războiului, nici prin minte nu i-ar fi trecut, că va ajunge colonel în armata română. Și era doar get-beget moldovan din ținutul Sorocei. Chiar numele îl arăta. Ca să ajungă din Caucaz unde se războia când a izbucnit revoluț a până la Nistru, i-a trebuit nu numai vreme îndelungată, dar și cûraj pentru ca să biruiască fel de fel de greutăți. Dragostea de țară i-a dat tărie. Sfântă este vorba, că sângele apă nu se face.

Plecase din Soroca de când era băiat de școală. Doar aceasta era și voia rușilor. Ademenea pe copii, de mici, spre a-i duce, dragă Doamne, pe la școlile de la Moscova ori Petrograd, să-i facă să și uite de sătuleanûl lor din Basarabia. Pe ûrmă ajungeau ruși, măcar că aveau nume curat românești. S'a întâmplat cu colonelul din tren ca și cu alți mulți copii de moldoveni. La urma urmei, înfundați în cine știe ce cotlon din Rusia fără fûnd nu mai știau nici mamă să spue. Așa a ajuns ofițer în armata rusă vorbind numai rusește și uitând graiul părintesc. Cel puțin așa îmi povesti el. Când a izbucnit revoluția era în Caucaz. Acolo aude că Basarabia a ajuns republică dintr'o dată și mai apoi s'a lipit de bună voie la România de care abia dacă auzise pomeneală prin școlile rusești. Și atunci s'a deșteptat în sufletul lui gândul de ducă, să sărute pământûl țărei slobozite din ghiarele rusului. Dragostea de sat, de țară, de părinți și rûdele uitate, nu se stânsese de tôt. Stătea ascunsă undeva într'un colț al inimei. Și s'a pornit moldovanul nostru la drum. Când a ajuns la Tiraspol era numai sdrențe, așa de bine ce i-a mers prin Rusia. Dă să treacă podul de peste N stru, dar e oprit. Incepe să spuie pe rușește, că e moldovan, că s'a întors în țara cea nouă, că vrea să rămâie la părinți, în satûl lûi. Degeaba. Grănicerul era Stan pățitul. Știa el că doar de dincolo de Nistrû fel de fel de oameni cearcă să vie spre noi. Unii trimeși ca să ne tulbûre, cei mai mulți fugind de binele sovietic auzind că în țara noastră așa înapoiată în toate, cûm e ponegrită, tot găsește liniștea și siguranța vieții, alăturea cu o bucată de pâne. Cu chiu cu vai, cercetându-i-se hârtiile ce le avea cusute în tunica ruptă, în sfârșit i s'a dat învoi-

rea să calce în ţară. Nu-i venea să creadă! Basarabia lui era slobodă! „Pare că m-am născut din nou" îmi spunea cu lăcrămi. „Imi era ruşine în sinea mea, că nu mă puteam înţelege în vorbă, cu fratele meu rămas plugar şi cu mama aflată văduvă şi cu surioara ajunsă fată mare". Dar repede învăţă limba în cari i se căuta când era legănat. Nu i-a trebuit nici bucoave, nici profesor. Şi a prins a grăi limba moldovenească aşa de curată, în cât deodată, dela cele dintâi vorbe, eram sigur că e un colonel din partea locului, din Moldova de dincoace de Prut. Atunci mi-a fost dat să văd ce însemnează graiul strămoşesc. Il adoarme altă limbă, dar nu poate să l stârpească de tot din inimă. Isbucneşte ca şi sămânţa pe care omătul şi frigul o ţine în pământ. De cum dă căldura, încolţeşte de se rădică ca o floare mândră din pajiştea plină. Acum, fostul ofiţer în armata caucaziană, e fericit că poate comanda în limba moldovenească pe flăcăii din România, fraţii lui buni pe care îi uitase că-i sunt fraţi, numai din pricina rusului. Nu-i pomenise nici odată de ei, anume ca să i uite.

Din „Foaia Plugarilor"

DIN „POVESTEA VORBEI"

DE FRICA LUI DUMNEZEU

Cine înjură de cruce
Ca ea să se usuce.

Cine 'ntr'altă lege sare
Nici un Dumnezeu nu are.

Omul trebue să cinstească
Legea lui cea părintească.

Crede'n Domnul, cinstind sfinţii,
Cum te-a învăţat părinţii.

Binele de rău te scapă,
Să-l arunci chiar şi în apă.

Dumnezeu când te ajută
Plumbul ţi se face plută.

Munca când ţi-o cauţi bine
Şi Dumnezeu e cu tine.

Cine 'n lene se târăşte
Dumnezeu îl părăseşte.

Mergi, munceşte, ca să ai
Şi la un sărac să dai.

Dumnezeu două scări are
Să suie şi să coboare.

Roagă te pentru oricine
Ca să-ţi dea şi ţie bine.

Scriptura şi sfânta lege
De-andoasele n'o 'nţelege.

ANTON PAN

Unire în cuget şi în simţiri

Din ţara Italiei primim din partea unui frate ardelean, următorul înimos îndemn la unire:

Nori grei se răscolesc de-asupra vieţii noastre. Liniştea sufletului nostru se disturbă prin vorbe grele şi necumpenite şi ca tot atâtea solii turburătoare sunt toate veştile cari ne încasă auzul. Ca un glas de trâmbiţă de aramă şi chimval răsunător străbate arţagul cobelor siniştre doritoare de rele. Ele nu vreau nici înţelegerea nici dragostea de fraţi, ci vreau să răscolească din adânc toate patimile în valuri înalte ca talazurile mării.

Dece atâtea preocupări egoiste? Dece se distruge armonia sufletului nostru? Dece s'au împărţit fraţii Români, cari se doreau atâta, ca două tabere într'o duşmănie ascunsă? Explicaţia se găseşte foarte uşor şi nu e tocmai măgulitoare pentru semănătorii de vrajbă. In ziua de ieri, când eram despărţiţi din cauza streinilor, fiecare român liber, de întâlnea un altul de peste Prut sau Carpaţi îl privea cu o dragostea înţelegătoare şi dornică Orice român robit, dacă primea o veste din vechea Românie o privea cu lacrimi în ochi şi nădejde arzătoare.

Nu s'au schimbat niciuna din însuşirile ce le am avut întrecut şi nici un motiv nu este pentru abandonarea şi uitarea acelei frumoase şi trainice iubiri, ce ne ţinuse într'una câtă vreme eram despărţiţi. Dar s'au adăugat ambiţiile deşerte şi s'a băgat vrajba politicianismului între oameni. S'a pornit întrecerea între noi şi aceasta nu se făcea prin emularea pe temeiul însuşirilor bune, ci prin discreditare şi calomniare reciprocă. Această luptă ilegală a otrăvit şi înrăutăţit raporturile noastre.

Dar e vremea ca să părăsim acest isvor aducător de patimi, din care pentru noi nu rezultă nici un bine. Să ne întoarcem din nou la izvorul de apă vie şi apărător de moarte al scripturilor române. Să trăim din nou viaţa feerică imaginată de sufletul nemuritor al poeţilor noştri Alexaneri, Eminescu şi Coşbuc. Să ne întoarcem cu faţa şi cu sufletul spre cultivătorii ştiinţelor române şi înaintemergătorii culturii noastre. Să învăţăm multe dela dânşii şi să uităm vrăjmăşia.

Cu încetarea certelor nu dorim să încete şi critica şi judecarea relelor noastre multiple. Aceste trebuie să contribuim să le cunoaştem şi să lucrăm la combaterea lor. Dar aceasta să nu însemne ceartă între fraţi. Căci din certele noastre comune, răul îl sufere neamul întreg şi binele străinii. Trebuie să revenim la respectul autorităţilor morale şi să introducem în viaţa noastră publică cultul conştiinţei şi superiorităţii. Demagogia deşănţată trebuie oprită.

Deodată cu aceasta trebuie să validăm dragostea de muncă şi abnegaţia. Tăria unei clădiri nu o fac ornamentele, ci cărămida ce stă ascunsă în zid. Şi ce mare rău e, că la noi toţi doresc să fie ornamentele externe, şefi, directori şi deputaţi.

Să ne trudim mai bine ca fiecare să fim o cărămidă, neştiută dar puternică pentru ţară.

Pilda altor neamuri încă trebuie să ne fie un exemplu, cum să ţinem laolaltă. Cât trebuie să muncească un bărbat în Italia sau Anglia ca să ajungă o poziţie! Fiecare persoană ajunsă în locuri înalte e o autoritate, având îndărăptul vieţii o lungă activitate rodnică şi nebănuită. Rareori oameni tineri şi cu experienţe puţine pot înainta ca la noi. Şi totuş în ţara noastră sunt oameni atât de neîndestulaţi. Sunt învăţători îmbătrâniţi în şcoală în Germania, cari în decursul vieţii lor au ţinut cu modestie şi credinţă la pânea lor săracă. Şi rareori se găseşte între dânşii vreunul care să nu fie scria cel puţin o carte în viaţa sa, pentru cultura poporului la care munceşte. Această contribuţie o poate da, socoate ca una dintre cele mai frumoase mângâieri ale vieţii lor.

Să-l urmăm pe dânşii şi înfrăţirea sufleţelor o să vie desine.

Aurel Contrea

O veste bună

Direcţiunea Regiei Monopolului de Stat a luat buna hotărâre ca în urma ordinelor Ministerului de Finanţă să anuleze dela 1 Aprilie, toate brevetele pentru debitele mari şi mici de tutun. Se vor da alte brevete numai invalizilor şi văduvelor de război.

Doritorii de a căpăta brevete trebue să se adreseze oficiului I. O. V. sau Direcţiei regionale R. M. S. din Cluj.

Deasemeni, lămuriri şi îndrumări se pot căpăta şi dela redacţia ziarului nostru.

Creşterea în familie

A fi tată sau mamă e lucru mare, căci nici o demnitate nu se poate asemăna cu aceasta. Nici învăţătorul, nici preotul nu pot să contribue atât de mult la aducarea unui copil, cât poate să facă aceasta mama şi tata. Şi să nu uităm, că creşterea bună, ce o dau părinţi copiilor lor nu e numai pentru limiterea conştiinţei părinteşti, nu e numai pentru binele sufletesc şi material al copilului. Căci avem în istoria omenimii nenumărate exemple, cari ne dovedesc, că un singur copil crescut bine poate deveni o binefacere nu numai pentru el şi pentru familia lui, ci pentru toată naţiunea lui, chiar şi pentru omenie.

Pentru ca părinţii să-şi poată însă face pe deplin datoria de educatori ai copiilor lor, *trebue să aibă cunoştinţe temeinice despre modul cum au să fie crescuţi copiii.* Iar cunoştinţele acestea, cu durere trebue să mărturisim, lipsesc în măsură mai mare sau mai mică la foarte mulţi părinţi. Şi mai dureros, că lipsa aceasta a cunoştinţelor despre creşterea bună o găsim nu numai la părinţii dela sate, dar, par'că în măsură şi mai mare, la cei dela oraşe. Lucrul acesta e cu atât mai trist, căci cei dela oraşe ar avea mai multă ocaziune, ca să-şi poată însuşi astfel de cunoştinţe. Fetele, viitoarele mame, învaţă carte mai multă, au şi exemple mai bune, s'ar crede, înaintea ochilor la cei din familiile mai înalte.

Oricum, e o ruşine, ca cineva să se priceapă mai bine la creşterea paserilor (galiţelor) şi a vitelor, — la oraşe să priceapă mama mai bine, cum să se împodobească; decât cum să şi crească copiii. Oamenii cuminţi judecă pe o mamă mai întâiu după felul cum şi-au crescut copiii, căci aceştia sunt adevărata ei comoară, când au fost crescuţi bine. Despre aceasta avem un exemplu foarte frumos dela Romanii cei vechi.

Cu vre-o sută treizeci de ani înainte de naşterea Domnului Christos trăia în Roma o văduvă stimată de toată lumea, *Cornelia.* Era dintr'o familie de boeri mari, dar rămânând văduvă cu doi copii s'a hotărât să-şi întrebuinţeze viaţa pentru creşterea cât mai bună a celor doi copii, *Tiberiu* şi *Gaiu Grachus.* Intr'o zi veni la ea o prietenă, tot din familie boerească. Prietena era foarte împodobită cu multe odoară: cercei de aur cu petri scumpe, lanţ de aur la gât şi inele şi brăţare deasemenea scumpe. Dupăce îi arătă Corneliei toate odoarele ei, o rugă să i le arăte şi ea pe ale ei. Tocmai atunci veniau cei doi băeţi ai ei dela şcoală. Luându-i de mână, îi prezintă prietenei ei zicând: „Iată odoarele mele!"

A şi rămas cu nume în istorie pentru toate timpurile, căci şi acum se pomeneşte de *Cornelia, mama Grachilor.* Şi e vrednică de acest renume, pentrucă şi-a crescut pe cei fii astfel, încât ei, fiind mari, şi-au jertfit cu drag viaţa pentru desrobirea oamenilor săraci din Roma.

Cea dintâi datorie a părinţilor e să caute a şi cunoaşte drepturile şi datoriile ca educatori ai copiilor. Căci cel dintâiu gând, care trebue să stăpânească sufletul tatei şi al mamei după naşterea copilului lor trebue să fie acela al creşterii lui. Căci copilul are dreptul să pretindă, atât după legile lui Dumnezeu, cât şi după cele omeneşti, dela părinţii săi o a doua naştere. L-au născut întâiu trupeşte, să l nască apoi şi sufleteşte, făcând ca prin creşterea ce i o dau să i se desvolteze mintea şi inima lui să fie primitoare pentru tot ce e bun şi frumos după învăţătura Evangheliei Mântuitorului.

V. L.

Strigături la horă

Leliţa cu nasul lung
Duce de mâncat la plug,
Uitându-se pe răzoare
Varsă oala pe picioare.

* * *

Nevăstică ca a mea
Nu e în sat la nimenea,
Când îi pomenesc de furcă
Işi la ţolul şi se culcă
Şi se înveleşte cu sacul
Şi doarme pân'o ia dracul!

* * *

Cât ţi-i lumea şi vileagu
Nu te ia cine ţi'l dragu,
Ci te ia un blestemat,
Care'i mai urât în sat.

* * *

Foae verde busuioc
Ia poftiţi flăcăi la joc
Şi întindeţi hora mare
Din hotare în hotare

Din istoria neamului românesc

Mircea cel Bătrân

de Victor Lazăr

II

In anul 1393, armatele turceşti cuprinseseră şi cea din urmă rămăşiţă a Bulgariei, capitala ei fu prefăcută în ruine şi cel din urmă Domnitor al Bulgariei muri în închisoare. In timpul, cât sultanul petrecea ocupat cu un alt război în Asia, Mircea năvăli peste Dunăre în Bulgaria devenită turcească pentru ca să mai potolească expediţiile de jaf ale trupelor turceşti deacolo. Nu trecu însă mult, şi Sultanul *Baiazed* se întoarse din Asia hotărât să pună capăt domniei lui Mircea, ai cărui Români neliniştea aşa de mult stăpânirea turcească.

Cu o armată mare. Baiazet trecu Dunărea şi începu să pustiiască ţara. Şi Mircea îşi strânse oastea lui de ţărani şi boeri, dar faţă de mulţimea cea mare a Turcilor nu îndrăzni să dea luptă în câmp deschis, unde Românii cu numărul lor restrâns ar fi fost striviţi. El se mulţumi deocamdată să urmărească pas cu pas armata turcească, care îşi făcea drum prin pădurile uriaşe de stejar, cari acoperiau pământul Munteniei, partea cea mai mare, dela Dunăre până se întâlniau cu codri munţilor. Neliniştind-o mereu, nimicind cete mai mici de Turci răsleţite după alimente, armata turcească suferi perderi atât de mari, încât Baiazet se hotărî să treacă Dunărea înapoi. In drum spre Dunăre, Mircea nu slăbia pe Turci ba ajungând într'o câmpie mare mlăştinoasă se hotărî să atace întreaga armată turcească. Aici se dete o luptă mare, în care Turcii, parte cufundaţi în mlaştini, parte ucişi de săgeţile şi paloşele Românilor, suferiră o înfrângere îngrozitoare, unde, după spusa unei cronici româneşti, au pierit „Turci fără număr". Ce mai scăpă din ei ajunse la Dunăre, unde făcură şanţuri de apărare, din dosul cărora putură opri, după o altă luptă, trece Dunărea.

Această mare luptă s'a dat la *Rovine*, ceeace însemnează mlaştini, pe cari unii istorici le socotesc a fi fost în apropierea Craiovei, alţii lângă Dunăre, ba istoriograful N. Densuşianu pune lupta pe Ialomiţa. După felul cum a decurs acest război al lui Mircea, lupte mai mari au fost cel puţin două, aşa că pot să aibă şi unii şi alţii dreptate.

In lupta care s'a dat la Rovine, au pierit şi doi principi sârbeşti, dintre cari unul *Marcu Cralievici* e cântat în multe poezii populare de ale Sârbilor. Atât Marcu, cât şi cellalt, Constantin, ajunseseră să fie supuşi Turcilor şi siliţi să ia parte la expediţia lor contra Românilor.

Cu toată bruinţa strălucită a lui Mircea, situaţiunea ţării era foarte grea şi Mircea se convinse că numai el şi cu Românii lui cu greu se va putea susţinea contra altor revrăsări ale potopului turcesc. De aceia el încheie, în postul mare al anului 1395 la Braşov un tratat de alianţă cu Sigismund, împăratul Germaniei şi totodată rege al Ungariei. In acest act dat de Mircea, el spune, că decâteori se va duce de aici înainte Sigismund în persoană contra Turcilor sau a aliaţilor lor, atunci şi Mircea să meargă în persoană cu armata lui, şi de nu se va duce Sigismund, ci va trimite numai armată, să trimită şi Mircea numai armata lui. Mircea se mai învoeşte, să dea alimente trupelor lui Sigismund, dar pe bani.

Documentul acesta îşi are însemnătatea lui şi pentru că el dovedeşte, că bârfelile unor scriitori unguri, cari ziceau despre Mircea că e *vasalul* lui Sigismund, adică îi plăteşte tribut, nu sunt adevărate. După legile feudale ale acelui timp, vasalul trebuia să plece în persoană oricând la război, îndată ce i poruncea suveranul lui. Vedem deci, că Mircea încheie acest

Cântecele bătrânești

Mă aflam într'un sat din Basarabia. Era într'o zi de Septembrie pe sfârșit. Să înserase, și în văsduh, călătorea un miros vag de peliniță uscată. Liniștea era deplină, și numai rar de tot se auzeau vre-un glas, ori lătratul unui câine.

Priveam cum soarele asfințește, după coline depărtate și învăluite în întunericul ce se ridica din văi. Nu mă gândeam la nimic, ori poate eram prea fericit că mă găseam pe un pământ de curând desrobit, pe un pământ așa de mănos dar lăsat în paragină multă vreme.

Și atunci, auzii armonia unui cântec, întâi mai potolit, apoi din ce în ce mai puternic. Venea dela o casă din vecini. Fiecare notă părea că picură însoțită de o lacrimă stoarsă din dureri mari și înabușite.

Am prins câteva versuri:

Ogorul meu e 'nțelinit
Și lumea plânge
Și soarele din asfințit
Cu noi să stânge

Cântecul acesta, spunea de zilele cele mai triste ale neamului, de zilele în cari nu mai puteam să ne arăm ogorul, căci dușmanii ne fugăreau când într'o parte când într'alta, de zilele în care lumea plângând își risipea sângele sub loviturile de bici ale barbarilor.

Și m'am gândit cum va fi fost păstrat acolo în satul basarabean, cum va fi rămas ca o rugăciune, spus de atâtea ori în taina nopților lungi, în fața focului, când pe uliți nu mai e nimeni, când numai vântul se aude trecând prin întunericul de afară — căci numai așa s'a putut păstra până astăzi.

Și cântecul acesta mi-a adus aminte de tot trecutul poporului nostru, și de toate cântecele bătrânești.

Astăzi, rar de tot de se mai aud aseminea cântece. Ele sunt înlocuite, cu fel de fel de fabricații de armonie, ușoare și fără de simțire.

Și e dureros că le uităm pe cele bătrânești, și e dureros că cele de astăzi, făcute de anumiți oameni pentru a câștiga bani cu ele, și auzite prin iarmaroace și târguri se cântă și de către copii.

Când va veni timpul să înțelegem ce comoară să perde, uitându-ne cântecele bătrânești? când nu avem nimic de câștigat din cestelalte noui lipsite de simțire și uscate ca niște flori de hârtie.

G. T.

SOARELE

de VICTOR ANESTIN

II.

(urmare și sfârșit)

Din ce e format Soarele.— Ce e soarele? E un glob de gaze înflăcărate, dar e compus din multe pături de gaze diferite. Ce o fi în centrul Soarelui, nu putem să știm, dar putem să ne închipuim că acolo gazele ce compun Soarele sunt foarte apăsate, foarte strânse. De asupra se află gaze sub înfățișarea unor nori, apoi, mai sus, de asupra acestori nori, flăcări mari roșiatice, mai sus, cum e aerul care învălue Pământul, se găsește un fel de praf, ce se întinde până la mari depărtări și care nu se vede decât numai cu prilejul întunecimilor totale de Soare, când Luna, trecând în dreptul Soarelui, îl acoperă cu totul. Atunci, ne mai fiindu ți ochii orbiți de strălucirea Soarelui, poți să vezi acel praf ce înconjoară acest astru și căruia astronomii îi zic *coroana*, fiindcă înconjoară Soarele de toate părțile. Se văd tot atunci și flăcările roșii de care am vorbit.

Tot ne arată deci că pe Soare e o căldură neînchipuit de mare. S'a socotit că e o căldură de 6.000 de grade. Când e căldura din toiul verii la noi și când curge sudoarea și depe fețele celor cari nu muncesc, avem o căldură ce trece de 16 sau 20 de grade. Ce trebue să fie la 6000 de grade căldură! Deaceia totul pe soare nu e decât gaze, nori. Petele ce ne par negre sunt foarte luminoase, dar ele par întunecate numai pentrucă părțile din jurul lor sunt prea luminoase. Se poate crede că petele sunt gaze puțin mai răcite, dar să ne ferească Dumnezeu să le avem aproape de noi, căci ne-am topi de căldură.

Stingerea Soarelui.—A fost totdeauna Soarele așa cum e azi și fi va el totdeauna așa? Nu, asta nu se poate. După cum omul se naște, trăește și apoi moare, tot așa e cu toate corpurile cerești, tot așa e și cu Soarele nostru. A fost o vreme când Soarele era și mai mare și mai luminos de cât azi, dar mereu s'a strâns, mereu s'a micșorat. Acum tot mai are putere, dar peste câteva zeci de milioane de ani, Soarele nu va mai avea putere, se va răci din ce în ce, nu va mai putea să dea căldura și lumina de astăzi. Se va face apoi un Soare roșiu ca un tăciune, apoi va prinde un fel de coaje pe de asupra, se va răci cu totul, se va întuneca.

Dar ce vor face atunci oamenii? Oamenii, bineînțeles, nu vor putea să mai trăiască fără lumina și căldura Soarelui; pe măsură ce Soarele își pierde puterea, vor pierde o și oamenii pe a lor. Când Soarele se va fi stins cu totul, de mult nu vor mai fi oameni pe Pământ. Dar Pământul tot în jurul Soarelui se va mișca mereu, căci tot Soarele va fi mai puternic decât el.

Pe noi nu ne privește însă moartea Soarelui, nici pe copiii copiilor noștri. E așa de îndepărtată această mare nenorocire, încât nu avem de ce să ne temem. Ei! câte prefaceri nu vor fi pe Pământ până la vremea aceia, câte nu se vor schimba!

Foaia
Cultura Poporului
să nu lipsească din
: casa nimănui. :

Vorba bătrânească face un galben

Acù cică pe un om îl robise Turcii. Și-a stat el robit acolo timp de douăzeci de ani. Da' ce-a făcut, ce-a dres, că după iști douăzeci de ani a scăpat din robie și venia acasă. Da' el avea la dânsul 3 galbeni, cari erau toată averea lui, făcută în 20 de ani cât fusese robit. Ajunge la un sat. La o casă ce vede ei, lume adunată. Se duce să vadă ce-i? Când colo, era un moș neag, care, ca să-ți spue o vorbă cerea un galben.

„Măi, mare comedie, își zise omu'ceala; ia să i dau și eu un galben din toată sărăcia mea, să văd ce mi-o spune".

— La apa mare să nu te faci viteaz!

Și tace. Se gândește omu'ceala și zice: „Măi, ia să i mai dau un galbăn, să-mi mai spue o vorbă, că mie unu'mi a ajunge până acasă". Și-i mai dă un galbăn și moșneagul îi zic iar:

— Mânia de seară, s'o lași pe a doua zi.

Omul după asta pleacă la drum. Merge cât merge și numai iacă dă peste o apă mare, mare și tulbure. Da el știa să înoate. Și se pregătea să se arunce în apă să o treacă înot. Da' numai și-aduce aminte de vorba bătrânului celuia:

„Doamne eu dădui un galben pentru vorba moșneagului celuia și mi-a zis că la apa mare să nu mă fac viteaz, ia mai bine să mai aștept, poate s'o trage încolo la vale".

Și se pune jos, mai deoparte și prinde a mânca din traistă, ce avea. Cum mânca el așa, numai iată că venia un voinic pe un cal, de mânca pământul nu altceva. Cum ajunge la apă „știobâlc" sare cu cal cu tot și s'a făcut nevăzut. După puțin timp, a eșit numai calul la mal înapoi, iar omul îl prinse și găsi pe cal o pereche de desagi de piele chișcă cu galbeni și scumpetături, iar la șaua calului două pistoale.

„Măi, își zise omul, aista trebue să fi fost hoț; acu văd, că n'am dat degeaba un galbăn pe o vorbă la moșneagul acela.

Și bucuros, încălecă calul și pleacă, după ce se mai trase apa. Merge și ajunge acasă noaptea târziu. Prubăluește el cam unde era casa lui și intră în ogradă. Vede la fereastră lumină. Descălecă și se uită pe fereastră. Da femeea lui rămăsese, când l'a robit pe dânsul grea și avea un băetan, acum flăcău în tot locul și numai bine atunci flăcăul se la.

„Ioti s'a și măritat", își zise omul cu ciudă și se duse la cal să ia un pistol să o împuște și pe dânsa și pe bărbatul său. Da pe semne Dumnezeu ia dat în gând ca să-l ferească de păcat, și și a adus aminte de vorba bătrânului celuia.:

„Am ascultat de vorba cea dintâiu și bine mi-a priit; ia să ascult și de asta de-a doua și să-mi las mânia din sara asta pe mâine". Și se duce la un frate a lui. Acolo află că acela-i băiatul lui, iar femeea i-a rămas credincioasă și l'a plâns și a făcut pomenile toate și când află, omu'nostru, se umplu de bucurie.

Petru Gh. Savin

Cântarea României

(urmare)

XXVII.

Lupta întărește pe cel slab și primejdia mărește pe cel tare. Tot lucrul are nevoile sale, așa și libertatea mulți vrăjmași are, pentru că ea este partea cea mai frumoasă din moștenirea strămoșească... Ca să păstrăm această moștenire, sau ca s'o luăm înapoi când ni s'a hrăpit, trebue o mare stăruință și priveghere, jertfe necurmate și o unire strânsă între aomenii de același sânge, astfel ca toți să stea pentru unul și unul pentru toți.

XXVIII

Mai odihnește te pământe al luptelor!... precum luptătorul ostenit stă de răsuflă. Fruntea ta e plină de sudoare și de pulberea bătăliei... mai răsuflă puțin... căci ai dușmani mulți la număr... și soarta ta e o luptă necurmată...

Fost'ai multe veacuri voinică ca pasărea văzduhului, până când o seminție iubitoare de coprinderi râvni după patria fecioară a libertății. Vulturul legoanelor zdrobise lumea în ghiarele sale;... ca să te poată lua în brațe, fu silit a te lua de soție! Seminția pustiei cu seminția ce năvălise peste dânsa s'au amestecat... Acum libertatea mai bărbată, are arc și sabie spre apărare... Ascute-ți sabia ca fulgerul și încoardă-ți arcul, o țara mea... dușmanul se gătește și tu ești straja lumei!... Lumea te-a părăsit și s'a sculat asupră-ți; noroadele s'au legat între ele spre a te batjocori și a stinge dintre oameni pomenirea ta... O patria mea jerifește-te...

(Va urma)

---

tratat ca fiind ca și Sigismund suveran egal îndreptățit. De altminteri năvălirile turcești făcute și în Ungaria explică îndestul, pentruce Sigismund se lăsase de gândul socrului său Ludovic de-a preface Muntenia într'un principat vasal al regelui Ungariei.

Insă înainte de încheierea tratatului cu Mircea, Sigismund trimise oameni în toată Germania apoi în Franța, Anglia și Italia să îndemne pe domnitorii și cavalerii acelor țări să trimită trupe cât mai multe, ca formând astfel o armată cât mai mare să bată și să alunge din Europa pe Turci, acești dușmani ai creștinătății. Era vorba deci de un fel de *cruciată* nouă în contra mahomedanilor, cum fuseseră cele despre cari am amintit le istoria lui Petru și Asan și a lui Ioanițiu, împărații români din sudul Dunării. Glasul lui Sigismund a fost ascultat, căci armata creștină, nu avea să pornească contra Turcilor, se compunea nu numai din trupele germane ale lui Sigismund, la cari se alăturară trupele din Ungaria, Transilvania (acestea în mare parte românești), apoi armata lui Mircea, ci și din multe mii de *cavaleri francezi*, toți îmbrăcați și înarmați cu mare lux.

Armata creștină ocupă mai întâiu Vidinul lângă Dunăre apoi pornind pe acest fluviu în jos înconjoară cetatea *Nicopole*, tot pe malul drept al Dunării.

In armata creștină nu era însă rânduiala bună. Toți cavalerii, mai ales cei francezi, erau plini de fudulie și se uitau cu dispreț la celelalte trupe. Afară de aceea ospețele nu mai conteniau și bărci mari încărcate cu mâncări cu băuturi veneau mereu pe Dunăre. Cavalerii francezi se gândeau, cu toată vitejia lor, mai mult la modă, cum să se îmbrace mai luxos, așa că nu e mirare dacă Românii, Ungurii și Slavii râdeau de acești cavaleri, cari aveau încălțăminte, vârful căreia se ridica peste o jumătate de metru în sus.

Abia împliniseră creștinii o săptămână în fața Nicopolului, și Baiazet se apropie cu o armată mare. Lupta de lângă acest oraș ni-o dascrie bavarezul Schiltbelger, care luase și el parte la ea, spunând între altele, următoarele:

Mircea, voivodul Țării Românești, se duse cu învoirea împăratului Sigismund cu o mie de Români înaintea armatei cu Baiazet, ca să facă o recunoaștere. El află, că armata turcească se compunea din 20 de corpuri de trupă, fiecare de câte zece mii, cu totul deci nouă sute de mii. Armata turcească avea și tunuri multe. Mircea propuse lui Sigismund să-l lase să înceapă el lupta, căci pricepându se la războiu cu Turcii, va face ca armata lor cea mare să se împrăștie și creștinii ceilalți mai ușor îi vor bate. Sigismund s'ar fi învoit bucuros la cele propuse de Mircea, dar cavalerii francezi nu voiau odată cu capul să lase pe alții să înceapă lupta. Au început dar cavalerii lupta, dar Turcii își îndreptară dela început tunurile mai ales contra cailor, pe cari călăreau cavalerii, așa că aceștia se văzură pe jos. Ducele de Burgund, care îi comanda, voi să se retragă, dar căzu prizonier, mulți din cavaleri fură omorâți.

Veniră și celelalte trupe creștine, dar ele fură bătute și împăratul Sigismund fugi spre malul Dunării. Numai mulțumită lui Frideric de Zollern (Hohenzollern), un strămoș al regelui nostru, putu scăpa pe o galeră (corabie) și cu aceasta ajunse la Constantinopol, care nu era încă turcesc. Toată armata creștină fugi spre Dunăre, mulți căzură prizonieri, între cari și mulți domni mari din Franța, Germania și Ungaria, mulți fură omorâți, (anul 1396).

Mircea, văzând nebunia cavalerilor, apoi curând după aceea și retragerea Ungurilor de la aripa dreaptă a armatei, trecu Dunărea înapoi cu armata lui, de care avea mare nevoe, căci știa că Turcii vor ataca din nou țara.

Victor Lazăr

CETIȚI
și RASPANDIȚI
CULTURA
POPORULUI
CE TRĂEȘTE PRIN
VOI ȘI PENTRU VOI!

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din ţară

Se vesteşte că M. M. L. L. Regele şi Regina României, vor vizita în curând Clujul şi unele oraşe din Transilvania. Intreaga populaţie aşteaptă cu mulţumire şi mândrie zilele de sărbătoare când va putea saluta Craiul şi Crăiasa pe pământul desrobit.

Incoronarea de la Alba-Iulia. Serbările de încoronare la Alba-Iulia se vor ţine cum se vesteşte, în 15 August stil v. a. c. data intrării României în războiu.

Aniversarea a 50 ani de existenţă a Băncii „Albina". *S'au împlinit 50 ani de la înfiinţarea celui dintăi institut-economic românesc din Transilvania „Albina", de istoria căruia se leagă şi cele mai grele momente de luptă şi resistenţă a românismului contra contropirei vrăjmaşe.*

Să trăiască la mulţi ani!

Prizonieri români în Rusia. *Prizonieri în Rusia mai avem şi acum. La Genova va fi vorba şi de ei. Ruşii vor fi poftiţi să-i lase de acolo iar guvernul nostru să-i aducă fără amânare în scumpa lor ţară.*

Vânătoarea Regală. M. S. Regele Ferdinand, săptămâna trecută a luat parte la vânătoarea de la Scrobiştea, localitate din vechiul regat.

Cultura naţională. Casa de Educaţie naţională din Timişoara, în fiecare săptămână îşi ţine şezătorile folositoare pentru popor.

Repararea de locomotive. *500 locomotive stricate de ale ţării noastre vor fi reparate de o firmă din Viena. Târgul se face acum şi ca plată se vor da bucate; grâne şi porumb. Mai avem încă 1500 locomotive cari stau stricate pe liniile căilor ferate din ţara noastră.*

Dela C. F. R. Copiii funcţionarilor, ai pensionarilor şi ai ofiţerilor, acei cari au dreptul la reducere pe căile ferate, nu pot călători cu această reducere de cât până la vârsta de 21 de ani.

Unificarea salarului. La secretariatul ministerului de interne din Cluj, s'a început lucrările pentru ca funcţionarii din toată ţara să aibă aceleaşi lefuri.

Retragerea hârtiilor de 25 şi 50 bani. Până la 1 Aprilie a. c. biletele de 25 şi 50 bani, vor fi retrase din circulaţie.

Export de lemne. Exportul (eşirea afară din ţară) de lemne pentru Ungaria a început. Ungaria însă nu are destule vagoane pentru ca exportul să se facă şi mai mare.

Moartea unui aviator. Săptămâna trecută o mare nenorocire s'a întâmplat la Iaşi. Pe când zbura pe sus aviatorul, căpitan Rostroschi, a căzut cu aeroplanul, găsindu-şi moartea.

I s'a făcut o înmormântare frumoasă.

Un flăcău se întoarce din Siberia. La ministerul de interne, s'a prezentat săptămâna trecută un tînăr sdrenţuit şi a spus că se numeşte Vasile Popa, e de 19 ani şi vine din Siberia unde, a stat şapte ani ca prizonier de războiu. El a cerut ajutor să se poată duce în Maramureş de unde e. A fost luat de ruşi în 1915, când ajunseseră la Tisa. Il găsiseră pe drum copil de 12 ani, cu o căruţă cu 2 cai. I au rechiziţionat caii şi căruţa, şi l-au luat şi pe el. Vasile Pop, la încetarea războiului, a fost trimis cu prizonierii austro ungari în Siberia la Omsk şi la Tomsk, de unde a fost eliberat la începutul lui Noembrie, anul trecut şi repatriat împreună cu mai mulţi ofiţeri. Fostul copil, acum flăcău, a muncit prin fabrici, ca să poată trăi. Spune că în Siberia sunt încă prisonieri români, cari au fost liberaţi, dar n'au cu ce să se repatrieze. Unii dintre ei s'au căsătorit pe acolo. Ministerul de interne a procurat tînărului repatriat îmbrăcămintea necesară şi i-a înlesnit călătoria degeaba până la el acasă, lângă Sighet. Mişcat până la lacrimi, Vasile Popa a spus, plecând, că a aflat despre „mămuca" lui că trăeşte şi că se duce la casa părintească, de unde a fost răpit cu 7 ani în urmă.

(Din „Unirea")

Un ministru al Japoniei la noi. *In Bucureşti a sosit Contele Nishi, ministrul Japoniei la Bucureşti.*

O funcţionară spioană. Domnişoara Margareta Tompa, funcţionară la poşta din Braşov, a fost dată afară din slujbă pentru că făcea spionaj împotriva ţării noastre. S'a dovedit că această funcţionară era angajată de către biroul de spionaj din Debreţin cu 1000 lei lunar ca să spue toate ştirile din telegramele de Stat ce ar interesa numitul birou. Ea a şi dat două copii de pe două telegrame de stat.

La percheziţia ce i s'a făcut s'a găsit o bucată de pânză pe care erau scrise cu cerneală, ce trebue să facă, aşa cum o învaţă biroul de la Debreţin. Această funcţionară a fost arestată.

Inundaţii în mai multe locuri. Din cauza desgheţului, în multe locuri din ţară, apele au crescut aşa de tare încât au eşit peste albii şi au inundat satele şi părţile mai joase din unele oraşe. Astfel s'a întâmplat cu apele râului Krasna înspre Oradea şi cu apele Jiului şi ale Prutului înspre oraşul Iaşi.

Mulţi locuitori au suferit pagube destul de însemnate.

In ultimul timp soseşte vestea că şi apele Dunărei au început să reverse.

Urcarea preţului vitelor. Din cauză că în Banat au început a veni mulţi negustori din Turcia şi Egipet, pentru a cumpăra vite de care ei au mare lipsă, vitele noastre şi-au mărit preţul.

Acest fapt este un bine pentru săteni, dar e un rău pentru orăşeni, cari vor plăti de acum mai scump carnea pentru hrana de toate zilele. Noi sfătuim pe săteni ca să se asocieze între ei pentru a vinde tot ce au de vânzare fără ajutorul mijlocitorilor şi la oraşe şi la cumpărătorii din alte ţări. In felul acesta ei vor opri pentru dânşii tot câştigul şi nici viaţa nu s'ar scumpi înlăuntrul ţărei.

Coroanele neschimbate. Ministerul de finanţe a luat următoarele dispoziţiuni privitoare la coroanele neschimbate: orice posesor de coroane stampilate sau nu, este obligat a face o declaraţiune la adresa Ministerului de finanţe la Bucureşti indicând numele, pronumele sau firma, eventual instituţiunea, domiciliul, Str. şi nr. precum şi profesiunea precizând suma ce posedă şi în ce fel de monedă. Având acestea declaraţiuni Ministerul va ţine seamă de ele la cota parte de despăgubiri ce va reveni fiecărui declarant cu ocazia lichidării conturilor cu Banca Austro-Ungară. Intr'o cerere pot face mai mulţi declaraţiunile (timbru după fiecare declarant 1 leu 25 bani). Monedele declarate deocamdată nu trebuie depuse.

De peste hotare

Incercare de omorâre a patriarhului. La Constantinopol, a sosit preotul Papadaianis venind de la Atena, cu gândul să omoare pe patriarh. Preotul a fost prins când încerca să intre în palatul Patriarhului.

Curs de limba română la Roma. In urma stăruinţilor societăţii române „Dacia", s'a deschis un curs de limba română pe lângă universitatea populară din Roma.

Revoluţia din India se întinde. In India, unde am anunţat mai înainte că s'a revoltat populaţia, acum această revoltă se tot măreşte. Se spune chiar că este o adevărată anarhie în unele localităţi. Din această cauză, se anunţă că guvernatorul (vice regele) Lordul Reading (evreu) ar fi fost silit ca să demisioneze din postul ce i-l încredinţase guvernul englez.

Un obicei din Italia. O mămăligă de 500 kilograme s'a făcut şi s'a mâncat în un orăşel din Italia. Şi anume e datina în acel oraş ca în toată Vinerea din săptămâna câşlegilor să strâng la olaltă creştinii din oraş şi din jur şi mănâncă împreună această mămăligă. Aşa au mâncat-o şi anul acesta, dar nu goală ci cu câteva alte sute kilograme de ouă, brânză, jumări şi pe urmă au slobozit şi câteva butoaie de vin.

TIPOGRAFIA

CULTURA POPORULUI

CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de maşini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broşuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afişe, convocări, cărţi de vizită, bilete de nuntă ş. a.

PREŢURI IEFTINE

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

Banca Centrala

Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.

Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

A APĂRUT

Drama „ARDEALULUI"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviţă

In această piesă de teatru e descrisă toată viaţa plină de suferinţă a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimeţându-se prin mandat poştal suma de 3 lei preţul cărţii; iar 1 leu 50 în plus pentru taxa poştei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviţă, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 48. Un leu exemplarul ... pagini ...922.

Dnor Oficiu de casă al Asociației Str. Saguna Nr. 6 Sibiu

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni. . . . . 30 lei
„ autorități . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACȚIA: Telefon No. 405 ADMINISTRAȚIA: Telefon No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei

	CATOLIC			ORTODOX
27	Luni	Rupert	14	C. Benedict
28	Marți	Guntram	15	M. Agapie
29	Mercuri	Ciril	16	M. Savin
30	Joi	Quirinu	17	C. Alexe
31	Vineri	Dalbina	18	Păr. Ciril
1	Sâmbătă	Hugo	19	Crist. și Dariu
2	Duminică	Francisc	20	M. uc. în S.

Constituanta

Alegerile s'au sfârșit lăsând în urmă oboseala ce vine totdeauna după marile zbuciumări. Rezultatele din din toată țara arată că partidul liberal a obținut 260 de locuri în Cameră iar partidele opoziționiste 97. La Senat rezultatele dau încă o mai mare majoritate partidului liberal, după care partidului național din Ardeal și partidul țărănist ocupă primele locuri. Partidul liberal are, deci, în amîndouă Adunări Legiuitoare peste două treimi din numărul aleșilor, ceea ce-i îngădue să aibă cuvântul hotărâtor în alcătuirea nouei Constituții. Celelalte partide la un loc, au și ele un număr destul de mare de aleși,— peste o sută—, cari prin opunerea lor hotărâtă ar putea întârzia mult lucrările. Ori, în urma luptei din alegerile acestea, între partidul liberal care alcătuește singur guvernul și partidele de opoziție s'a născut o dușmănie periculoasă. Invinuirile ce-și aduc între ele partidele sunt deosebit de aspre și nici chiar cei mai sfraluciți fruntași politici ai tuturor grupărilor nu sunt cruțați.

Din această luptă desigur că nu poate eși nimic bun. Nu se pot trece în Adunările Legiuitoare patimile deslănțuite de alegeri fără a se îngreuia cu desăvârșire și chiar a se opri lucrările. Răfuelile între fruntașii politici și între partide s'au făcut și se vor face totdeauna pe spatele țărei care nu are decât de pierdut din ele. Țara știe că guvernele sunt trecătoare, că însăși partidele se primenesc, iar oamenii politici își schimbă ades părerile. Pentru aceasta ea judecă pe toți după binele ce știu să-l aducă, nu după discursurile și fagăduielile lor. Și binele nu poate veni prin certuri nefolositoare.

Constituanta ce are menirea să așeze temelia legiuirilor României Mari, trebuie să lucreze în liniște pentru îndeplinirea unei opere care să reziste timpurilor zbuciumate ce le vom mai avea încă odată de trăit. Toți aleșii, fie ei guvernamentali sau opoziționiști, sunt datori să ia parte la această lucrare uriașă. Răfuiala trebuie amânată. Concesiuni trebuiesc făcute din amândouă părțile spre a se ajunge la o înțelegere sau cel puțin la liniștea trebuitoare muncei sporнice. Cine va îngreuia această înțelegere va lucra contra țărei. Guvernul are în primul loc datoria de a ușura situațiunea întinzând mâna partidelor din opoziție și ascultându le plângerile în chestiunea modului cum s'au făcut alegerile în unele părți, dând satisfacție acolo unde se vor dovedi întemeiate. La rândul lor partidele din opoziție și mai ales acel național ardelean trebue să contribue cu toate mijloacele sale la înfăptuirea legiuirilor de temelie ale țărei căutând să îndrumeze lucrările pe o cale serioasă spre a obține rezultatele trainice.

Ura și cearta va fi condamnată de toți bunii români, oricine ar fi acei cari ar semăna-o.

Voim să-i vedem pe toți la muncă aprigă și sănătoasă, trecând peste micile patimi, sprijiniți de imaginea vie a Patriei în pericol.

Bucium

DE CETIT IN TOATE ZILELE:

Limba noastră

Limba noastră-i o comoară
In adâncuri înfundată
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Limba noastră-i foc ce arde
Intr'un neam ce fără veste
S'a trezit din somn de moarte
Ca viteazul d'n poveste.

Limba noastră-i numai cântec,
Doina dorurilor noastre;
Roiu de fulgere ce spintec
Nouri negri, zări albastre.

Limba nosstră-i graiul pânii
Când de vânt se mișcă vara:
In vestirea ei bătrânii
Cu sudori sfințit-au țara

Limba noastră-i frunză verde
Sbuciumul din codri veșnici,
Nistrul lin ce 'n valuri pierde
Ai luceferilor sfeșnici

Limba noastră-i vechi isvoade
Povestiri din alte vremuri
Și [illegible]
Te 'nfiori adânc și tremuri.

Limba nosstr' a fost aleasă
Slavă să ridice 'n ceruri,
Să ne spuie 'n hram și-acasă
Veșnicele adevăruri

Limba noastră-i limbă sfântă,
Limba vechilor Cazanii,
Care-o plâng și care-o cântă
Pe la vatra lor țăranii.

Inviați-vă dar graiul
Ruginit de multă vreme,
Ștergeți slimul, mucegaiul,
Pe uitarea 'n care geme.

Strângeți piatra lucitoare
Ce din soare se aprinde:
Veți avea în revărsare
Un potop nou de cuvinte.

Nu veți plânge-atunci amarnic
Că vi-i limba prea săracă,
Și-ți vedea cât ii de darnic
Graiul țărei noastre dragă.

Răsări-va o comoară
In adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

Preotul basarabean A. MATEESCU
Mort pe frontul Carpaților

Gânduri

Când sunt mai mulți copii la un loc, pare că se deosebesc, se împart în grupe, se răsboesc și trăesc aparte ca și popoarele.

•

Nu dați jucării copiilor, ci lăsați-i să și-le caute singuri, căci numai așa își va alege fiecare jucăria lui.

•

In ziua în care văd un copil îmbrăcat în strae albastre, sunt mai fericit și mi se pare că e mai multă lumină.

ÎNVĂȚĂTORII

S'a observat de la o vreme încoace, că nu este slujbă, nu este ocupație unde să nu fie un câmp de luptă între părerile ce le are fiecare.

Aceste păreri, nu privesc însă din păcate nici religia, nici gospodăria și nici școala, ci aproape numai și numai politica.

De aceasta nu e cruțat nici preotul și mai cu seamă învățătorul.

Și doar învățătorii sunt cei dintâi a căror slujbă se deosebește cu mult de slujba altor funcțiunori.

Ei sunt cei dintâi în apropiere cu lumea satelor și de la ei această lume aștepta povața cea bună.

Lor le sunt încredințați copiii la vrâsta cea mai fragedă, la vârsta la care poți să-i faci ușor să creadă la fel cu tine.

Ori, s'a observat în ultimul timp, că sunt mulți învățători, cari au alăturat lecțiilor, preocupările politice, pentru ca prin ele, să și impună interesele și să-și câștige prieteni pentru scopurile lor personale.

Iată dece se abate îngrijorarea asupra noastră.

Fiecare om muncește pentru binele lui și pentru al celorlalți oameni. Dar dacă nu se face destulă chibzuială în felul în care muncești, poți să faci rău în loc de bine și ție și altora.

Invățătorii cu datoria lor atât de mare trebuie să cumpănească mult preocupările de viață, căci după ei se îndrumează cei mulți.

Și dacă cumpănirea nu ar fi bună s'ar trezi cu toții într'o neagră rătăcire.

Trebue să ferească școala de orice preocupări cari se depărtează de la îndrumările spre fapte bune, spre credință, spre iubirea de oameni.

Iar dacă sunt dintr'acei căror le place să pornească pe alte drumuri decât acele ale educației copiilor; aceștia trebuie aă aibă conștiința de a alege între una și alta, căci cu amândouă de odată nu se pot face nici iubiți de oamenii lor din sat și nici în fața legii nu pot să se înfățișeze mândri că și-au făcut datoria.

Să cumpănească bine, căci numai așa li se poate aduce cinstea cuvenită, și numai așa își pot culege roadele muncii lor.

G. Talaz

Trecutul nostru

Cu toții iubim țara. Dar pentru a prețui în deajuns Patria în care te-ai născut și ai adormit pe veci în ea, se cere să-i cunoști trecutul, faptele, bătăliile și toate câte a avut de întâmpinat de-alungul veacurilor.

Până la unire trupul țării a fost sfâșiat de dușmani. Ardealul era stăpânit de Unguri, Bucovina de Nemți iar Basarabia de Ruși. Trecutul nostru istoric nu avea voie să-l cunoască românii și prea puțini cărturari erau aceia cari ajungând prin școli prea înalte, aveau putința să știe ce s'a petrecut în delungul vremurilor trecute. Despre oamenii de la țară nici nu mai vorbim. Dumnezeu, însă, ne a ajutat să fim la olaltă și să formăm acelaș suflet și trup românesc.

Acum e de datoria tuturora acelora cari știu carte să citească istoria neamului nostru.

In istorie găsim pe toți Domnii cari i-am avut din vremurile cele mai îndepărtate; aici găsim luptele crâncene pentru apărarea moșiei de dușmani; aici găsim toate cumpenile prin care a trecut țara; aici ni se grăește despre sângele care a înroșit văile și munții ca să fim stăpâni pe moșia strămoșească.

Mulți din noi, mai cu seamă din țările alipite, auzim de voevozii Ștefan-cel-Mare, Mihai-Viteazu, Petru Rareș, Vasile Lupu, Ion Vodă cel-Cumplit și alții fără ca să știe nimic despre faptele lor.

Intrăm în o biserică veche sau o mănăstire cu zugrăveala sfinților, ștearsă de vreme, cu morminte care adăpostesc oase de Domni sau ctitori cari s'au jertfit pentru țară, fără ca să știm de cine e zidită mănăstirea, ce însemnătate are ea și rolul care l'a jucat în trecutul nostru.

Auzim de mănăstirea Putna fără ca mulți din noi să știm că acolo stă înmormântat Voevodul Ștefan-cel-Mare, auzim de cetatea Târgovștei fără ca să știm că acolo a fost cândva capitala Munteniei, auzim de Cetatea Sucevei, fără ca să știm că acolo a domnit Ștefan-cel-Sfânt.

Auzim despre Avram Iancu, despre Mitropolitul Șaguna, despre Horia, Cloșca și Crișan, fără ca mulți din noi, acei cari nu locuesc în Ardeal, să știm ceva despre viața și faptele lor.

E o datorie dar, ca fiecare dintre noi care știe carte să cunoască trecutul țării sale. Trecutul trăește prin noi, și omul care e om, trebue să cunoască, dacă nu prea mult, ceva din faptele părinților noștri. A nu ști nimic înseamnă o vină.

Indemnăm pe săteni, știutori de carte că de câte ori au prilejul să citească Istoria Românilor, iar pe cărturarii satelor, în special pe învățători, ca Duminicile sau alte zile de serbătoare să grăiască oamenilor din sat despre viața și faptele Voevozilor noștri.

Const. Cehan-Racoviță

CREȘTEREA ÎN FAMILIE

Pentruca părinții să-și poată îndeplini cu succes datoria de educatori, *trebue să aibă autoritate.* Dela orice domnitor, mai ales într'o monarhie absolutistică, cum e familia, așteptăm să fie în stare să domnească și să-și păstreze autoritatea. Dela părinți se cere aceasta și atât mai mult, cu cât ei nu pot fi înlocuiți nici când pe deplin. Domnitorul unui stat poate avea un locțiitor, în statele constituționale și ministerul răspunzător pentru conducerea țării, părinții însă pot avea numai ajutoare. După autoritatea lui Dumnezeu nu exsistă și nu e ertat să existe alta mai mare în societatea omenească decum e autoritatea izvorâtă din drepturile și datoriile, pe care le au părinții. Autoritatea aceasta nu urmărește onoruri, căci ea are să fie de folos pentru cei ce se supun ei și îi servește tot odată. Maiestatea, care împodobește pe părinți în urma autorității lor; trebue să producă venerațiune, pentrucă e bine pentru copii să-i asculte și să-i cinstească. Numai în casa părintească pot fi crescuți copiii spre *supunere, conștiință* și *ascultare demnă.* Când părinții nu pot nici insufla, nici cultiva veneraținea și supunerea demnă, însușirile acestea cari înfrumusețează caracterul, se vor desvolta cu atât mai puțin afară de familie, în lumea aspră și plină de invidie.

O renunțare la autoritatea părintească e pecât de imorală, pe atât de desastroasă în urmările ei. E imorală, căci aruncăm din mână ajutorul dat nouă de Dumnezeu pentru a ne putea îndeplini dateria de educatori. Iar urmările acestei fugi rușinoase din fața datoriei sunt cu atât mai dezastruoase, cu cât ele se resfrâng nu numai asupra părinților, ci și asupra copiilor. Aceștia, lipsiți de cârmaciul necesar în desvoltarea lor, vor rămânea niște ființe imperfecte, fără de-a ajunge la fericirea materială și morală, la care au dreptul. Iar mai târziu, dupăce vor ajunge să poată să-și dea seamă de starea lor, își vor îndrepta toată mânia asupra celor ce i-au născut, căci nu i-au știut crește. Și nu se poate grozăvie mai mare a firii decât să vezi o ființă răsvârtindu-se împotriva celui ce i-a dat viața!

In lumea de astăzi avem adeseori ocaziunea tristă de a vedea părinți, cari au renunțat la autoritatatea lor față de copii. Cauzele sunt deosebite. Una este teama de muncă, dorința de a vedea de un lucru; care se pare prea greu. Aceștia sunt părinții leneși și doritori de-a nu se lăsa împedecați în gustarea cu lăcomie a plăcerilor ordinare, cu cari îi îmbiie viața. Astfel de părinți găsim mai ales între orășenii cu averi mai mari, unde nu numai tata, dar și mama petrece mai mult afară din casă, lăsând grija de copii pe mâna servitoarelor. O altă cauză, care îi face pe unii părinți să nu și știe câștiga autoritatea trebuincioasă, e nepriceperea. Aceștia sunt mai puțini vinovați decât cei dintâi.

Autoritatea părintească își are însă și ea *margenile ei. Nu trebue să fie peste măsură, nu trebue să fie prea aspră.* Părinții se pot folosi de ea numai și numai spre binele copiilor lor. Ei nu vor întrebuința-o oricând numai ca să dovedească puterea lor asupra copiilor. Afară de aceea să nu uite, că ea să fie aplicată astfel, încât să nu împiedece pe copil de a deveni independent în judecata lui, de a pûtea sta pe picioarele proprii. Să nu uităm, că vine timpul, când încetează dreptul părinților de a domni asupra lor, când părinții trebue să renunțe la acest drept și să dea libertate fiilor și fiicelor lor, cari au ajuns la deplină libertate morală și intelectuală. Aceasta trebuie să o facă chiar și când copiii lor, deveniți mari rămân încă tot în casa părintească. Dacă copiii au ajuns la vârsta aceasta fără să fie în stare să se conducă singuri, vina e a părinților, pentru că nu s'au îngrijit să pregătească încetul cu încetul pe copiii lor pentru libertatea deplină. Acum nu se mai pot gândi să-i cârmuiască cum ar fi putut-o face până erau mai tineri, lucru cunoscut poporul nostru, care zice „suge gânjul până-i tinăr". Multe lacrimi varsă părinții, cari nu au știût să-și validiteze autoritatea de cu vreme.

Măiestria cea mai înaltă în aplicarea autorității e a domni fără ca cel supus ei să observe că e stăpânit. Fericiți părinții, pentru copiii cărora e destul să li se spună: „Mama se supără dacă nu faci cum zice", „tata dorește să faceți cum vă spun eu!"

V. L.

Cântece Populare

Lelițele

Dragă mi-i lelița 'naltă
Și la mers cam legănată.
Dragă mi-e leliță 'n joc,
Când se leagănă cu foc,
Unde 'și pune piciorul,
Se aprinde mohorul.
Unde aruncă un ochișor,
Arde sufletul de dor!
Dragă mi-i leliță mică
Și de trup cam gingășică,
Că se suie pe opincă
Și dă gura subțirică.
Câte fete cu mărgele
Toate-s drăguțele mele.
Câte fete cu bondiță
Poartă miere pe gură.
Câte fete răsărite
Toate-mi par flori înflorite.
Cum aș face, cum aș drege,
Că pe toate le-aș culege
Să-mi fac traiul și să mor
Legănat pe sânul lor.

de V. Alecsandri

Arză-te focu urît

Arză te focu urit,
Rea boală ești pe pământ!
Că nimica nu te doare,
Dar te topești pe picioare.

de L. V. Mureșan

Pentru tine

Pentru tine mândrulică
Mi-a rămas roaba pe luncă,
Pentru tine mândro hăi!
Mi-a rămas roaba pe văi
Și pârlog pe patru căi.

de L. V. Mureșan

Spune bade

Spune bade și ghicește
Codru de ce îngălbinește?
Codru de zăpadă grea,
Voinic de inimă rea;
Codru de viscole grele
Și voinic de gânduri rele.

Cules de Ion I. Ciurcu

In sat la noi

In sat la noi sunt fete
Cum nu sunt pe la voi,
Dar dacă vii e rostul
Să te sfădești cu noi.

Grădinăritul (Horticultura)

de V. POPA
Director la Agricultură

In articolele acestea, vom vedea care este sifuația grădinăritului nostru. In acest scop vom căuta să vedem progresul realizat de fiecare provincie în parte și aceasta din motivul marilor deosebiri, cari există între ținele și altele, datorite, pe deoparte situației geografice, pe de altă parte măsurilor de încurajare, cari au fost luate de către diferiți stăpânitori de până acum ai teritoriului astăzi întregit al României.

După datele statistice ale vechiului regat, suprafața ocupată de legume se poate socoti în mijlociu la 28 000 hectare, care întinderi se repartizează astfel:

varza . . .	7.000	hectare
ceapa . . .	4.000	„
alte legume .	7.000	„
pepeni galbeni și verzi . .	10.000	„

Intinderile cele mai însemnate le aflăm în județul Ilfov, care reprezintă 20 la sută din întinderea totală a grădinilor de legume. Ori trebue să avem în considerare capitala țării, în jurul căreia se află numeroase grădini, cari găsesc în piețele Bucureștilor un frumos debușeu de desfacere pentru produsele lor. Urmează județul Dolj și Constanța cu 7 la sută din întreaga suprafață a grădinilor de zarzavat.

In ultimul timp cultura legumelor a luat un frumos avânt, datorită faptului, că mare parte a populațiunii se hrănește cu legume, în special populațiunea dela țară, care consumă puțină carne.

Trebue să amintesc, că în suprafața arătată nu se cuprinde legumele din cultura mare, ca fasolea, mazărea, cartofii și ridichile de iarnă, cultivate prin porumburi și în teren propriu și care formează hrana principală a populațiunii rurale. In afară de varză și ceapă, celelalte legume sunt consumate mai mult de locuitorii orașelor.

In această parte a țării, adecă a vechiului regat, reușește cultura aproape a tuturor legumelor cari se găsesc în Europa centrală, precum și unele, cari le găsim în Europa meridională, cum sunt patlagelele roșii și vinete. Cele dintâi au pătruns și în consumațiunea zilnică a țăranului. consumându-le mai cu deosebire în stare proaspătă.

Multă ateațiune se dă culturei de varză, care în mijlociu se cultivă pe 7000 hectare și pe care o găsim consumându-se atât în casa săracului cât și a bogatului.

Dintre cucurbitaceе, care sunt originare din Asia, pepenilor galbeni și verzi li s'a dat în cultură cea mai mare extensiune. Mai bine de $^1/_3$ din suprafața grădinilor de legume și anume 10.000 hectare, este ocupate de pepeni. Clima călduroasă din șesurile Dunării și din regiunea domoală a văilor Moldovei, favorizează mult creșterea lor.

Am arătat felul zarzavaturilor cari sunt cultivate mai cu deosebire în jurul centrelor mari de desfacere și ceeace este mai regretabil că grădinile cari produc acele legume se găsesc și astăzi în mâinile arendașilor străini, — bulgari și sârbi, — cari în fiecare an se reintorc după recoltă cu bûzunarele pline de bani în patria lor, secătuind pământul fără cruțare.

In timpul războiului, împinși de necesitățile momentului, am putut vedea cu satisfacție, că ne am putea lipsi de concursul acestor străini, dând o sănătoasă îndrumare săteanului nostru în cultura legumelor de grădină. Această îndrumare nu se va putea da decât prin înființarea de școli speciale, care până astăzi au fost cu totul neglijate. In vechiul regat cunoaștem o singură școală de horticultură, cu specialitatea mai mult în cultura pomilor și care a fost pusă, până înainte de război, sub conducerea unui distins horticultor.

(Va urma)

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare)

XXIX.

Grăbește a mai prinde putere... iată că se mai apropie o furtună... Deabia vijelia omenească se mai potoli și o întunecime cât un grăunte se zărește despre răsărit... De ce merge mai crește și ca un nor se îndeasă și se întinde... Cerul se întunecă; viscolul sbucnește; norul se varsă pe pământ ca un râu întărâtat și ca un ocean înghite tot ce-i ese înainte... Spaima a cuprins toate neamurile... libertatea și legea popoarelor se sdrumică .. potop de sânge este... pământul se umple cu dărămături... răsboinicii o iau la fugă;... voinicii sunt prinși de frică... Semiluna strălucește în tărie.

XXX.

Pentru ce te salți, Dunăre bătrână?... Un biruitor îndrăsneț ven t'a oare ca în zilele strămoșilor noștri să calce cu amândouă ale lui picioare pe amândouă ale tale maluri? Lighioanele înviat'au și vin să întemeieze de a doua oară patria?... Apele tale se umflă, sar în sus și vâjie îngrozite... Nu... nu... un turban se vede pe mal... armasarii de la Anadol nechiază sărind în două picioare de nerăbdare... pala pustiește țărmul din dreapta;... popoarele de la meazăzi la meazănoapte, de la răsărit la apus, pleacă capul lor săbiei și se leapădă de legea părinților lor ca să creadă Coranului... Mahomet ia locul lui Christos .. sabia și Coranul duc robia după dânsele...

XXXI.

Pe râuri plutesc dărămăturile palatelor și bisericilor... Cu sângele se scurge rămășița neatârnării a două zeci de popoare... Valurile isbesc spumegând valurile și spuma lor e sângerată... Pe talazul ce merge și se întoarce un iatagan scânteiază... se afundă... ese iarăși pe d'asupra... și valul înf orat asvârle pe țărmurile noastre pe feciorii spurcatului prooroc... „Alah! strigă „ei... asta e pământul făgăduit „celor credincioși..."

XXXII.

Pûstiirea se întinde în câmpii... codrii clocotesc d'o fășiere dușoasă... pe coastele dealurilor se văd numai sate arse și turme de femei rătăcind cu pruncii lor la țâță... O țara mea! unde sunt acum voinicii tăi... cei cu inima vitează și cu brațul tare? N'aud ei răcnetul primejdiei tale... vaetele femeilor .. plânsorile copiilor... rugele fecioarelor?... Leii făcutu-s'au miei?... Paloșele crunte ruginitu-s'au în mânile războinicilor tăi? și femeile ziceau: „Vai nouă, vai! bărbații „și-au perdut inima... moștenirea „copiilor noștri o să cadă în „prada vrășmașilor și copii vor „ajunge robii lor, și ei se vor „purta cu dânșii ca stăpânul cel „rău cu cânale său... și vom fi „de râsul și de batjocura nea„murilor"... Și mumele ziceau la feciorii lor: „Cel ce fuge dina„intea dușmanului este mișel... „și mișeii nu sunt din sângele „nostru... Duceți-vă de mûriți „mai bine liberi decât să trăiți „în robie și ocară!"

XXXIII.

Vijie crivățul... se clatină pământul... oamenii se isbesc cu oameni... zalele cu ferul... pepturile cu oțelul... vitejii cad morți în țărână... sângele desfundă pământul... leșurile plutesc pe râuri.. fumul pârjolului se învertejește în toate părțile; strigările luptătorilor și clângăitûl paloșelor încrucișându-se răsună cu huiete... Ce-te-ai făcut, mare vizir?... Unde ți sunt voinicii, pașo cu trei tuiuri? Vântul împotrivirei sfărâmă zăbalele armasarilor tăi... Năvala se trase înapoi, spăimântată de pepturile goale ale ale vitejilor!...

Cine fuge colo în vale, cu brâul târându-se după dânsul, cu turbanul desfăcut... cu pala de Taban plină de sânge...

Sultanul...cel măreț...cel groaznic!.... Fugi acûm, sultane.... și erai împăratul împăraților... numele tău îngrozia mai mult decât o oștire .. pașii tremurau când te vedeau trecând...

(va urma)

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din țară

Călătoria M. S. Reginei la Belgrad. M. S. Regina Maria, va face în curând o călătorie la Belgrad. Din cauza aceasta s'a amânat vizita pe care Suveranii urmau s'o facă la Cluj.

——

Un castel dăruit Reginei. *O delegație de cetățeni din Brașov va prezenta la 17 Iunie, M. S. Reginei actul de donație a castelului din Bran oferit Familiei Regale.*

Orașul Verdun medaliat. *M. S. Regele, a medaliat cu medalia „Virtutea militară", orașul francez, Verdun, pentru eroismul său în timpul marelor lupte între francezi și germani.*

——

Premiul Principelui Mihai. *A. S. R. Principele Carol, a depus la Direcțiunea Fundațiunei Culturale suma de 22.800 lei sub titlul „Premiul Principelui Mihai" cu mențiunea ca această sumă să se dea ca premiu în Noembrie autorului care va scrie cea mai bună carte pentru copii.*

——

Moartea generalului Cena. A murit lângă Mehadia, generalul Cena, Român din Banat, unul din cei mai valoroși ofițeri ai fostei armate austriace și fiu credincios al neamului românesc. Nemitul general a manifestat totdeauna o neștirbită dragoste pentrŭ poporul român căruia se mândrea că-i aparține.

——

Despre dări. *Ministrul de finanțe d l Vintilă Brăteanu, a hotărât să formeze o comisiune în care să ia parte economiști, financiari și parlamentari, cari să studieze modificarea dărilor.*

Lucrările acestei comisiuni vor fi aduse spre aprobare parlamentului, în toamna viitoare.

——

Cum stau sămănăturile. Pricepătorii profețesc că anul acesta o să fie cea mai bună roadă în tot cuprinsul Ardealului. Numai în Banat s'au sămănat 250 mii hectare cu grâu de toamnă. In urma iernei bune grâul este foarte frumos și cu atât mai frumoase o să fie fânațele. Dacă plugarii vor avea sămânță de primăvară de-ajuns, anul viitor ne va scăpa de multe necazuri. In întreg Ardealul s'au sămănat 835 mii 806 hectare cu sămănătnri de toamnă, va să zică cu 117 mii 121 hectare mai mult decât anul trecut.

——

Export de vite. In luna aceasta se va face un export de 1000 vagoane de vite în Italia. In acest scop întreg Ardealul este cutreerat de comercianți italieni.

——

Cât timp trăesc animalele. *Elefantul trăește cam 200 de ani, șoimul 150, vulturul, gâsca sălbatică și bufnița 100, crapul, știuca și somnul 10—100, barza 70, cocorul 60, calul 40—60, măgarul 35—40, boul, vaca 20—25, câinele 28 pisica 22, oaia 20, râma 10, păianjenul 2, albina 10. Furnica cu toate că aleargă toată ziua nu se prea omoară cu lucrul căci trăește până la 15 ani.*

——

La vară va fi ploae. Un învățat francez cu numele Abbe Gabriel, prezice, că anul 1922 are să fie foarte ploios.

——

Șezătoare culturală. In Marghita Mare (Torontal), a avut loc o frumoasă sărbătoare națională.

S'au cântat cântece populare românești, s'au citit poezii și s'au jucat jocuri naționale.

Au luat parte și streini cari au rămas mulțumiți.

Dorim ca astfel de manifestări să se întâmple cât de des, căci numai așa frații cari au rămas peste hotare, se pot bucura de cultura noastră.

——

Un român în America. Un tânăr român, de fel din Galați anume Ion Iacobeanu, a fost descoperit de autoritățile americane, că nu avea acte în regulă.

După cum reese din cele ce ne spune un ziar românesc ce apare în America, Ion Iacobeanu e un tânăr de 18 ani care poate să vorbească 8 limbi între care și engleza la perfecție, dar acest tânăr nu știe nici să scrie, nici să citească.

Iacobeanu promite însă că o să urmeze cursurile serale.

Prin câte a trecut acest mic aventurier ne povestește ziarul românesc din America.

„Am fost timp de doi ani în armata română, când eram copil mic spune Iacobeanu. Am fost și rănit la cap și la mână. Părinții mei și fratele meu, care avea zece ani, au murit de o bombă germană în cursul războiului. Fiind singur în lume, m'am ascuns pe un vapor în portul Galați și așa, prin Constantinopol, am ajuns, după mai multe aventuri, prin Malta, în Franța, de unde, cu câteva luni mai târziu m'am suit într'un vapor ce credeam că merge în America. El însă m'a dus la Tunis, în Africa. Sunt vre-o opt luni de când am văzut vaporul „Aldina" despre care mi s'a spus că merge în America. Intr'o noapte m'am furișat pe vapor și n'am fost observat decât când erem pe Ocean".

Vorbește apoi despre Tunis, despre întoarcerea la New York ca matroz pe un vapor și de bunăvoința funcționarilor americani cari văzând stăruința lui Iacobeanu de a deveni cetățean american l'au primit pe pământul îndepărtatei republici fără hârtii în regulă.

„Voi să lucrez" orice, spune Iacobeanu și gazeta românilor stabiliți în America, face apel la cei cari pot da tânărului „din țară" un sprijin pentru găsire de lucru.

——

Intunecime de soare. *Marți, în 28 Martie va fi o eclipsă (întunecime de soare. Ea va începe la ora 3 și 37 minute și se va sfârși la ora 5 și 42 minute.*

Intunecimea va fi mai mare la ora 4 și 40 minute, când luna trecând peste soare îl va acoperi cam pe jumătate.

——

Eliberarea contigentelor 1919 și 1920. D. general Cristescu, șeful Statului major al armatei, a dat corpurilor și serviciilor următorul ordin circular:

1. Oamenii din contigetele 1919 și 1920 se vor trece în complectare și se vor lăsa la vatră pe ziua de 1 Aprilie 1922.

Acei din Ardeal și Bucovina, din această categorie, rămân sub arme, fiind încorporați cu întârziere.

Inainte de a fi liberați se va acorda oamenilor o permisiune spre a-și aduce hainele civile de acasă.

2. Pe ziua de 9 Aprilie vor fi trecuți în complectare și lăsați la vatră oamenii din contigentul 1920, cari au făcut serviciul 2 ani și cei cari au făcut serviciul 3 ani. Și aceste categorii vor avea permisii între 1-8 Aprilie spre a-și aduce hainele civile.

——

De peste hotare

Holera în Ucraina (Rusia). Direcția generală a serviciului sanitar a fost încunoștiințată că în Ucraina s'au arătat mai multe cazuri de holeră.

Autoritățile noastre au luat urgente măsuri, stabilind o zonă sanitară pe întindere de 30 kilometri dealungul Nistrului. Aceasta pentru ca holera să nu pătrundă și în Basarabia.

S'a hotărât și vaccinarea locuitorllor din acele ținuturi.

——

Inaintea conferinței dela Genova. La Belgrad, capitala Serbiei s'a ținut o consfătuire între delegați României, Poloniei, Chehoslovaciei și Serbiei.

S'a hotărât ca țările acestea să se sprijine una pe alta la conferința care se va ține în curând la Genova.

——

Expoziția din Ierusalim. La 15 April se deschide în Turnul lui David din Ierusalim expoziția meseriașilor. Guvernatorul Palestinei, sir Herbert Samuel, se află în fruntea comisiunii de pregătire a expoziției. Nu se vor admite decât produsele industriei manuale. Obiecte fabricate cu mașini sânt excluse.

——

Ciumă în Egipt. In Egipt bântue ciuma bovină.

Grecia, Turcia și Bulgaria, de frica acestei epidemii, au oprit importul vitelor din Egipt.

——

Ceas de nuele. *Un italian isteț atâta s'a tot meșterit până a făcut un ceas din ramuri de salcie și de plop. Ceasul meșterului Tiburzi e înalt de doi metri și toate rotițele, arătătoare ba chiar și greutățile lui sunt numai și numai din nuele sucite și răsucite în chip minunat. Ceasul umblă și arată bine, numai nu bate. Lumea umblă ca la minune să-l vadă.*

——

Vezuviul în erupție. Din Neapole se anunță: Vezuviul este în erupție. Toată lumea fuge spre Neapole, cutremurile de pământ continuă.

——

Serbare românească la New-York. O serbare de bine facere a fost organizată la New York, de către ministrul Bibescu, sub patronagiul M. S. Reginei României.

Serbarea a avut un succes strălucit. Drapele românești au decorat sala.

S'au strâns aproape patru sute mii lei.

——

Bela Kuhn a fost arestat. Din Paris ne vine știrea că Bela Kuhn șeful comuniștilor unguri, ar fi fost internat într'un azil de nebuni furioși, pe motiv că într'un singur județ a omorât 7000 de soldați în cursul unei săptămâni.

——

Aliații protejează pe bulgari. O știre din Belgrad ne spune că Aliații și mai ales francezii și italienii, protejează pe bulgari, mai mult decât pe sârbi, greci și români.

MULȚUMIRE

D-lor Dr. Prof. Mihail și Dr. V. Popovici, le aduc recunoștință și viile mele mulțumiri, pentru actul mărinimos ce l-au făcut, vindecându-mă de boala de ochi numită Trahom.

V. Drăgușanu
Lucrător Tipograf la „Cultura Poporului" Cluj

Din istoria neamului românesc

Mircea cel Bătrân

de Victor Lazăr

III.

Mircea nu s'a înșelat în credința lui, că Turcii îl vor ataca după lupta din anul 1396 dela Nicopole. Ei intrară cu o armată mare în Muntenia, arzând și pustiind totul. Domnul Românilor s'a luptat ca un leu, dar pe urmă trebui să fugă din țară, peste care turcii puseră un alt Domn, cu numele de *Vlad*, acesta sprijinit și de Poloni, cari erau în dușmănie cu Sigismund aliatul lui Mircea. Sigismund pe de altă parte nu voia să sufere un aliat al Turcilor pe tronul Munteniei, de aceea intră cu armată în Muntenia răsbătând până la Turnu-Măgurele. Nu putu însă alunga pe Vlad din țară, căci la reintoarcere armata lui Sigismund fu bătută de Românii lui Vlad la *Pozada*, în Prahova. Despre această înfrângere povestește însuși Sigismund într'un document următoarele: „Și adunând noi o armată puternică, am plecat spre Țara Românească și, străbătând cea mai mare parte a țării acesteia am asediat cu toate puterile noastre cetatea Nicopolul mic (Turnu-Măgurele), în care se afla o mulțime de Turci... și, cucerind acest centru, l am lăsat în mâinile credincioșilor noștri; însă... voivodul din Țara Românească... pe când noi ne întorceam cu triumf fericit către casă, a tăiat o mulțime de arbori în munții numiți în limba poporului, Pozada (jud. Prahova) și acolo, închizându-ne drumul, ne-a înconjurat pe noi și oștirea noastră cu o mulțime de Români. Apoi atacându-ne în această strâmtoare, ei aruncau asupra noastră și a oștirii noastre săgeți otrăvite. Atunci Nicolae, palatinul (locțiitorul regesc) Ungariei, dimpreună cu oamenii săi, s'a pus ca un scut de apărare pe lângă noi și, respingând cu bărbăție atacurile Românilor, dar nu fără moartea și rănirea oamenilor săi, ne a făcut cu putință să putem scăpa de acolo".

Munții și vitejia neînfrântă încă a Românilor mai arătase străinului înc'odată, cu vârf și îndesat, că nu poate călca nepedepsit pământul românesc.

Cu ajutorul trupelor lui Sigismund și al Românilor credincioși lui Mircea, acesta alungă în sfârșit în anul 1397 pe Vlad cel pus de Turci și-și continuă luptele contra Turcilor. Căci Baiazet, Sultanul, trece din nou Dunărea dar nu poate înainta din cauza Românilor, cari pândiau pretutindeni și-i nimiceau trupele.

Mircea s'a dovedit cu adevărat zid de apărare al creștinătății contra pțhoiului turcesc, așa că Turcii atacă de-acum înainte Ungaria dinspre Serbia. O armată de vre-o 70.000 Turci intră în Ungaria, în anul 1400, și orădă urît. La reintoarcere voi să treacă prin Țara Românească, dar Mircea i-a eșit înainte și a zdrobit-o așa că abia au scăpat vre-o 3000 de Turci dincolo de Dunărea.

Era mare nevoia unui om ca Mircea în vremurile acelea. In zadar cerea Papa de la Roma înjghebarea unei cruciate nouă contra Turcilor, căci popoarele din apusul Europei nu voiau să înțeleagă primejdia cea mare, care amenința cultura creștină.

La 1402, Sultanul Baiazet, e bătut la Angora în Asia Mică de hanul Mongolilor Timus cel Șchiop, și făcut prizonier. El moare curând. Acum ar fi fost timpul potrivit, ca Principii creștini, în tovărășia cu Mircea, să atace cu toată puterea pe Turci și să-i alunge departe în Asia, de unde veniseră. Ei nu au înțeles lucrul acesta, așa că iarăși numai Mircea singur i-a făcut datoria coborând din munți cu cetele lui de Români și cucerind orașele de la Dunăre și Dobrogea, fără nici un ajutor din partea lui Sigismund. Intr'un document de la 1406 Mircea își ia din nou vechiul titiu: *„Ion Mircea, marele voevod și de sine stăpânitor Domn a toată țara Ungro-Vlahiei și al părților de peste munți și încă și tătărești și Amlașului și Făgărașului duce și Domn Banatului de Severin"*) *și de amândouă părțile toată Du-*

*) Partea de răsărit a Banatului Timișan era a lui Mircea:

(urmare pe pagina a 4-a).

DIN DATINILE POPORULUI NOSTRU

BABELE

Iaca, sosiră şi babele!...

Aşa se aude acum pretutindeni cu sosirea Primăverii şi cu toţii ştim că e vorba de cele 9 zile delá începutul lui Martie.

— Baba mea e Joi!

— A mea e Sâmbătă; să vezi că are să fie mai bună de cât a ta!

— Ba a mea e cea din urmă: a noua!

Şi fiecare ne alegem o zi din cele nouă, pentru ca să ne încercăm norocul iar ziua aceea e „baba noastră!"

Acu, dacă ziua pe care ţi-ai ales-o e zi bună şi soţia pe care o vei lua-o tot bună are să fie; dar să te ferească sfântuleţul să brodeşti o zi noroasă şi mohorâtă c'ai păţit-o verişcane: o să ei o nevastă posacă de-o să trăsnească şi să bufnească toată ziua...

Dar acum, rogu-te, ce tot încreţeşti fruntea şi te posomoraşti aşa? Că eu te'ncercai numai, să văd ce zici!... Ia ascultă mai bine colea la mine, să-ţi spun de unde am rămas noi cu pocitele astea de babe...

Se zice că ar fi fost odată nouă babe dar erau nişte vrăjitoare aşa de îndrăcite, că până şi cursul vremei îl puteau schimba. Uite, acuma era cald şi bine afară şi ce făceau ele ce dregeau că tot acuma te pomeneai cu câte o vijelie sau cu câte un pui de ger, că te cruceai singur ce dănănae mai e şi asta. Babele astea erau surori. In ţara ceea unde trăiau ele, domnea un împărat puternic, care avea o fată de toată frumuseţea. Şi iată că se face fata mare şi îi vin peţitori. Impăratul nu mai putea de bucurie şi fiindcă era singura fată pe care o avea, dorea să facă şi el o petrecere în toată legea, barim să ştie că n'a trăit degeaba pe lume. Şi hai s'o facă Primăvara, ştii colea când începe să dea colţul ierbii şi par'că simţi că mai întinereşti oleacă. A hotărât s'o înceapă chiar în prima zi de Martie. Pe atunci însă, când se făcea câte o nuntă d'astea împărăteştile, trebuia să cheme şi pe zâne şi pe vrăjitorii de peste nouă mări şi nouă ţări căci altfel era bocluc mare: cine ştie ce ursită rea îi ura bietei prinţese! Aşa, împăratul a căutat să le cheme pe toate să nu se supere vreuna, dar cum s'a făcut nu se ştie că pe cele 9 vrăjitoare a uitat să le poftească. Lor, atât le-a trebuit ca să se mânie şi în prima zi, tocmai când era o zi frumoasă cu soare cald şi când împăratul se bucura şi mulţumea lui Dumnezeu că se poate veseli, una din babe, deodată a schimbat rostul vremii şi din cald şi frumos cum era, unde a'ncepût afară o vijelie de-ar fi luat-o pe mireasă val-vârtej cu trăsură cu tot. Şi-atunci:

— Mai na, fă nuntă fără mine, a zis baba îndrăcită rânjindu-şi cei doi dinţi pe care-i mai avea în gură.

Impăratul a trebuit să amâe toată petrecerea pe a doua zi şi tare s'a mâhnit el în sufletul lui; căci ne ştiind care-i pricina, credea că e vre-o urgie Dumnezeească. Şi cum spusei, s'a amânat nunta pentru a doua zi dar acum veni rândul altei babe tot aşa de îndrăcită, dacă nu şi mai şi. Aşa s'au răzbunat toate babele, ba încă le venise chef s'o ia dela început căci li se păruse că încă nu fusese destul ceeace făcuse; vezi însă, că Dumnezeu deşi rabdă îndelung dar şi când plăteşte ştie cum să plătească. Că unde mi s'au pomenit odată că le'nhaţă cineva şi când le-a asvârlit, drept în vârful unui munte s'au oprit şi s'au prefăcut acolo în 9 stânci. Dar pedeapsa Dumnezeească nu s'a oprit aici!

— V'a plăcut să vă jucaţi cu vremea? Zis-a Dumnezeu. Acum să se mai joace şi vremea pe spinarea voastră. Moarte să nu mai aveţi, babelor îndrăcite, Să simţiţi toate asprimile vremii iar frigul să vă săgeteze până la inimă; dar de apărat să nu vă puteţi apăra şi nici să nu vă puteţi mişca cel puţin. Iar pentru ca lumea să nu vă mai uite nici odată, să prindeţi viaţă fiecare din voi o singură zi pe an la începutul Primăverii, adică atunci când a fost nunta prinţesei. De atunci, aşa a rămas şi până în ziua de astă-zi. In fiecare au ele prind viaţă fiecare în câte o zi dar atunci caută şi ele să se răzbune, de dimineaţa până seara căci seara se prefac iar în câte o stâncă. Noi însă, le cam aşteptăm cu frică căci nu ştim în ce toane se găsesc atunci când se trezesc.

Aşa cu babele! Alţii însă spun că ar fi fost o singură babă pe care o chema Dochia. Adică baba nu era ea, că să vedeţi: Ea era fiica unui împărat vestit şi era aşa de frumoasă că toţi fiii de Crai o peţiră dar ei, nici unul din ei nu-i plăcea. Azi aşa, mâine-aşa, poimâne la fel până ce unul din ei nici una nici alta, porneşte cu război împotriva împăratului (tata-l fetei) îl bate, îl bate, îl prinde şi se apropie de palatul fetei căci gândul lui nu era de cât să pună mâna pe fată. Biata fată, când a auzit, de frică să nu cadă în mâna lui, s'a dus la o vrăjitoare şi a rugat-o s'o prefacă într'o babă sbârcită şi urâtă. Şi-a luat nişte oi, s'a îmbrăcat cu nouă cojoace căci era iarnă şi topenie de frig şi şi-a luat drumul spre pădure. A stat fata, adică baba nu fata! Zic, a stat, până primăvara când a dat colţul ierbii. In ziua dintâi a lui Martie a fost aşa de cald că baba şi-a lepădat un cojoc din cele nouă. A doua zi şi mai cald şi baba şi-a mai lepădat un cojoc şi aşa până ce şi-a desbrăcat toate cojoacele. Da tocmai a noua zi când şi-a asvârlit ultimul cojoc, unde începe deodată un vânt aşa de puternic, încât o îngheţă pe babă şi o prefăcu într'o stană de gheaţă. Pasă mi-te c'o ajunsese vre-un blestem de-al lui bietul tată său. De-atunci a rămas rostul vremei tot aşa schimbăcios în cele 9 zile dela începutul Primăverii. Şi tocmai când ai zis Doamne ajută şi ţi-ai lepădat surtucul atunci te pomeneşti cu câte un pui de geruleţ ba încă şi cu câte o zapadă de nici nu ştii cum să l îmbraci iarăş mai de grabă. De atunci a rămas şi vorba că: „Să te ferească Dumnezeu de zilele Dochiei!"

In multe părţi se mai crede că această Dochie ar fi fost chiar fica lui Decebal şi că a fugit în pădure şi s'a făcut păstoriţă de frică să nu cadă în mâinile lui Romanilor şi a împăratului Traian.

După ultima zi a babei se crede că frigul nu mai are putere iar oamenii nu mai au nevoie de foc. De aceea oamenii, în acea zi, curăţesc curţile, strâng tot gunoiul la un loc şi i dau foc; iar apoi sar peste el ca să se afume şi să fie feriţi de orice spurcăciune căci toate spurcăciunile ard odată cu gunoiul. Tot pentru asta, femeile afumă şi prin case, cu cârpă arsă.

De acum s'au sfârşit şi cu babele şi sfânta muncă reîncepe iarăş cu acelaş dor ca şi anul trecut.

I. Nicolescu-Poenele
Invăţător

---

nărea până la marea cea mare şi stăpânitor al cetăţii Dârstorului (Silistrei)".

Dar Mircea a încercat să se folosească şi mai mult de încurcăturile cu Turcia. După moartea lui Baiazet, fiii lui au început un războiu lăuntric, fiecare dorind să ajungă pe tron. Mircea a crezut momentul potrivit, ca să sprijinească pe unul din pretendenţii la tron pentru o răsplată bună, care avea să fie o întindere mare de pământ în sudul Dunării, şi pentru a avea totodată un prieten pe scaunul domnesc al Turciei. El şi-a ales pe *Musa*, care l-a cercetat în Ţara Românească, şi i a făcut promisiuni foarte frumoase. Musa Sultanul, prieten a lui Mircea, se ţine în luptă contra fratelui său până în anul 1413, când e bătut, prins şi omorât. Ţara Românească rămâne încă multă vreme locul de refugiu al unor prinţi Turci prigoniţi de Sultanul lor. In ţările creştine puteau fi liniştiţi, căci în câmpia Dunării-de-jos veghia cu braţ tare *Sentinela română*, Mircea cu Românii lui. Cât timp a trăit el, Turcii trebuia să fie mai liniştiţi în atacurile lor contra creştinilor, Iar ce priveşte legenda, că Mircea ar fi încheiat *tratat de închinare* către Turci, aceasta e o poveste nedovedită, căci la 1418, anul morţii lui Mircea, Turcul răzvrătit la Bedredin aleargă la Mircea după ajutor şi îl şi primeşte iar Mircea are încă tot titlul lui cel vechiu, care îl arătă stăpânitor pe amândouă laturile Dunării.

Mircea a fost şi adevăratul organizator al armatei româneşti, cu care a ştiut nu numai să-şi apere moştenirea rămasă de la tatăl său. dar să şi-o mărească. El s'a gândit şi la desvoltarea comerţului din Ţara-Românească, căci îl vedem încheind tratate de comerţ atât cu Polonii cât şi cu Saşii din Transilvania. In deosebi Saşii au profitat mai mult de pe urma legăturilor lor comerciale cu Ţara-Românească, unde îşi desfăceau cu preţuri bune mărfurile făcute în atelierele lor şi de unde aduceau cu preţ eftin productele bogatului pământ românesc, fiii căruia forma zidul de apărare, în dosul căruia cei din Transilvania îşi puteau vedea în linişte de meserii şi comerciu, ceeace nu puteau face Românii din Ţara-Românească veşnic cu arma în mână.

Mircea a murit la 1418 şi e înmormântat în Mănăstirea din Cozia (judeţul Vâlcea), unde şi acum se poate vedea pe zidul de la intrarea în biserică chipul lui de cavaler.

Victor Lazăr

CETIŢI şi RASPANDIŢI CULTURA POPORULUI CE TRĂEŞTE PRIN VOI ŞI PENTRU VOI!

TIPOGRAFIA
CULTURA POPORULUI
CLUJ—Str. Iuliu Măniu No. 6—CLUJ
Este înzestrată cu tot felul de maşini tipografice
Execută lucrări tipografice ca: Broşuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afişe, convocări, cărţi de vizită, bilete de nuntă ş. a.
PREŢURI IEFTINE

Banca Românească
SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160.000.000 lei
SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI.
SUCURSALE:
Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.
FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

Banca Centrala
Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.
Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).
Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri
FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

A APĂRUT
Drama „ARDEALULUI"
Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviţă
In această piesă de teatru e descrisă toată viaţa plină de suferinţă a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimeţându-se prin mandat poştal suma de 5 lei preţul cărţii; iar 1 leu 50 în plus pentru taxa poştei, recomandat.
Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviţă, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 49. Un leu exemplarul de 4 p[illegible] [illegible]e 1922.

Onor Oficiu de Casă Asociației Str. [illegible] N°6 Sibiu 9740

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . 30 lei
„ autorități . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACȚIA: Telefon No. 405 | ADMINISTRAȚIA: Telefon No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei

CATOLIC			ORTODOX	
3	Luni	Richard	21	C. Iacob
4	Marți	Isidor	22	Vasile Preot.
5	Mercuri	Vincențiu	23	C. Nicon
6	Joi	Celestin	24	Cuv. Zaharia
7	Vineri	Herman	25	B. Vestire
8	Sâmbătă	Albert	26	Arh. Gavril
9	Duminică	Floriile	27	† Floriile

Noi vrem să ne unim cu Țara

Pe la anul 1821, Românii din acea parte a țărei, care se chiamă vechiul Regat, gemea în neștiința în care îi ținuseră Turcii sau Grecii. Dar atunci le-a venit mântuitoarea știința dela frații din Ardeal. Dumnezeu a trimes pe Gheorghe Lazăr dela Sibiu la București, ca să deschidă o școală românească. Și niciodată noi nu putem uita ceeace a făcut Ardealul pentru vechiul Regat.

Iar în anii din urmă, Românii din Ardeal erau sub stăpânirea streină a Austro-Ungariei. Și se aflau în așa jale, că vii ori morți ei trebuiau să-și croiască altă soartă. Și una din nadejdile lor cele mai mari era în spre Țară, la București, la frații din Regat. Iar aceștia nu le-au înșelat speranța. Ci atunci când a isbucnit războiul, ei s'au aruncat în luptă pe viață și pe moarte pentru Ardeal. Și s'au luptat cu o vitejie fără seamăn. Căci poporul român este de o vitejie neîntrecută. Și au suferit amare chinuri. Căci dușmanii erau cu mult mai numeroși și mai înarmați. Dar au suferit cu drag pentru dragii lor frați din Ardeal, și au biruit, și au izbândit.

Și așa s'a ajutat frate pe frate. Și așa s'a îndurat Dumnezeu de jalea noastră a tuturora. Când a fost sfârșitul luptei, Românii din Ardeal s'au adunat la Alba Iulia și au strigat cu toții într'un glas: *Noi vrem să ne unim cu Țara.* Duios și sfânt glas. Si unirea, sfânta unire s'a făcut.

Dar tocmai acum când trebuia să se sărbătorească această mare faptă, s'au ivit neînțelegere d'într'o parte și din alta a fraților. Si astfel, a început ura între frați. Iar dușmanul stă la pândă să ne vadă despărțiți, pentru ca în chipul acesta să se repeadă din nou asupra noastră, spre a ne face încă odată robi.

Ci noi suntem datori ca să le aducem aminte cuvintele „Noi vrem să ne unim cu Țara". Si așa strigătul nostru, și al celor din Ardeal și al celor din vechiul Regat, trebue să fie: *Noi vrem să ne unim Țara.* Si să ne jurăm că blestemat să fie acela care va mai încerca să arunce sămânța vrajbei între frați, și să desfacă ceeace Dumnezau a făcut. Si Dumnezeu a făcut unirea tuturor Românilor. Căci țara românească este ursită să fie o țară mândră, mândră cum rar a mai fost alta pe acest pământ. Iar noi numai atâta putem face, ca toată viața noastră s'o dăm muncei și cinstei pentru întarirea României reîntregite. Rugăciunea noastră de toate zilele să fie ca din toată inima și din tot cugetul nostru să zicem: Trăiască România Mare spre binele nostru și al omenirei, și spre slava lui Dumnezeu. Trăiască România Mare!

MARIN ȘTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

GÂNDURI

Când mușcăm dintr'un măr nu ne gândim câtă lumină și cât întuneric sunt închise în el, de când a eșit din floare și până s'a pârguit pe ram.

*

Strugurii copți dacă putem să-i gustăm cu deplină dorință simțim în ei ceva din amărăciunee pelinului, dar cu atât și dulceața lor este mai mare.

*

Pe unde cresc căpșunii se găsește și floarea mătrăgunei. Unii o cunosc, iar alții se pot otrăvi din ea.

*

Fructele nu se pot cunoaște după culoare dacă sunt dulci sau amare.

CREDINȚA

Tot ce ne inconjoară, tot ce vedem pe drumul vieții, ne sunt lucruri cunoscute, de unii mai mult de alții mai puțin, dar cunoscute.

Intr'o grădină vedem florile, pomii, într'o câmpie vedem lanurile bogate în grâne, râul care curge ca un fuior de beteală, ori pădurile depe muchea dealului. Toate acestea ne sunt cunoscute din copilărie, și suntem atât de obișnuiți cu ele încât frumusețea lor nici nu ne mai interesază.

Sunt întipărite în ființa noastră cu toate avânturile tinereții, cu toate jocurile și cântecele, precum și cu durerile de fie-care clipă.

Dar lumea nu e numai atât! Pământul e larg și din nemărginirea albastră ce ne acopere, atât de puțin putem cuprinde cu ochii... Știm bine că departe, dincolo de zarea din fund trebue să mai fie ceva, ceva ce ne este necunoscut, ceva care ne atrage necontenit.

Și mergem către acolo, și pe cât mergem pe atât mai avem de mers și pe cât vedem, pe atât mai avem de văzut.

Când cineva crede cu tărie în toate acestea, 'i-e sufletul mai plin de bucurii, căci se simte atras de lucruri pe care încă nu le-a cunoscut, și care în închipuirea lui au farmec nemărginit.

Tot ce este necunoscut este mai presus de noi și legătura între noi și ceia ce este mai presus de noi se face prin credință. Și credința este atât de nemărginită în cât nu s'a oprit nici-odată la anumite lucruri, ci ea a mers până la Stăpânul vieții, până la Dumnezeu.

Și numai când avem credința cu care să ne apropiem cât mai mult de Cel ce e mai presus de tot ce ne încunjoară, numai atunci viața cu toate ale ei, capătă un preț mare, și ne umple de bucurii.

Intr'o floare pe care o avem în grădina noastră, putem vedea și prețui minunea altor flori pe cari ni le închipuim în cine știe ce grădini, în cine știe ce câmpuri.

Tot ce cunoaștem, tot ce ne încunjoară, este numai ca o picătură de apă într'un ocean, și nu însamnă nimic în viața noastră dacă nu cuprindem cu credința ceia ce este mai departe și mai presus de noi.

Prin credință, din durerile cele mai mari putem răsări o mică speranță care ne îndulcește amărăciunea vieții, căci dacă ne chinuesc, și ne supără lucrurile cunoscute, avem nădejdea că cele necunoscute vor fi alt fel și peste ele atot stăpânitor și ne pătruns Dumnezeu — apropiindu-ni-L prin credință.

G. TALAZ

Vulcanul Vezuviu

de Prof. Dr. I. P. VOITEȘTI

Jurnalele ne aduc vestea că vulcanul *Vezuviu* sau *Monte Vesuvio* din Italia iar și-a început erupțiunile sale; iar a început să svârle prin coșul său limbi de foc și pară.

La dreptul vorbind Vezuviul nu și a început acum activitatea, ci numai și-o continuă.

Până pe la anul 79 după Christos, Vezuviul nu se știa că este vulcan, ci el forma un frumos munte înalt care se ridica cu peste 1200 m. din mijlocul câmpii numită *Campania*, la o depărtare de 13 km. spre răsărit de orașul *Napoli*. Și ce vii renumite și ce grădini frumoase aveau strămoșii noștri Romanii pe pantele acestui minunat munte.

La anul 79 Vezuviu care nu era decât un vulcan adormit de cine știe când, face cea dintâi erupțiune în timpurile istorice. Dar ce îngrozitoare erupțiune! Creasta muntelui numită *Somma* a fost asvârlită în aer în mii de sfărâmături împreună cu enorme cantități de lavă topită și prăfuită mărunt, care ca o cenușă fierbinte căzând pe distanțe mari de jur împrejurul vulcanului, a îmormântat pe vecie sate și orașe înfloritoare cum au fost *Pompei*, *Herculanum* și *Stabia*. Valurile de lave mai fierbinți decât fierul topit ieșind pe coșul vulcanului s'au întins în părțile joase până înspre mare.

Din aceste lave întărite și din cenușa îngrămădită în jurul coșului, Vezuviul și a zidit un nou vârf în mijlocul golului rămas prin azvârlirea celui vechiu, vârf care azi se ridică la înălțimea de 1301 m. și este despărțit de rămășițele vechiului coș Șomma, din care se mai păstrează unele petece în părțile de miază noapte și răsărit, prin o vale adâncă de 600 m. numită *Atrio del Cavallo.*

De atunci și până astăzi, Vezuviul n'a încetat niciodată de a face erupțiuni, unele mai slabe altele mai grozave, costând viața a mii de oameni, dar nici una n'a mai fost așa de spăimântătoare ca cea de la anul 79 după Christos.

Frații noștrii Italieni s'au dedat însă și cu răul ăsta, căci ei și azi ca și vechii Romani, peste cenușa și lavele abia răcite cultiva pe poalele Vezuviului renumita viță ce producea vinul *„Lacryma Cristi"*. In adevăr nu este pământ mai rodnic pentru vie și pentru grâne ca cenușa vulcanică umezită la vreme de ploi răcoroase. Și au și avut cum se deprinde cu acest rău, căci Italia este azi cea mai bogată țară a Europei în Vulcani și tot din cauza aceasta este și cea mai bântuită de cutremure de pământ îngrozitoare. Așa în partea de miază zi a Italiii, în *Sicilia*, se ridică majestos cu 3724 m. *Vulcanul Etna*, a cărui creastă înălbită de zăpezi ce nu se topesc niciodată, fumegă încontinu, iar erupțiunile sale sunt mai grozave de cât ale Vezuviului.

In Marea Tireniană și deasupra Sicilii ca și în fața orașului Napoli, se găsesc câteva insule care nu sunt altceva de cât coșuri vulcanice vechi, unele în activitate *(Volcano, Lipari, Stromboli,* etc.), altele stânse *(Ischia)*; apoi pe marginea de miază noapte a golfului de Napoli, la *Pozzuoli* și în *Campi Flegrei*, se găsesc numeroase coșuri vulcanice vechi, din care ies și azi gaze de pucioasă și izvoare fierbinți.

Țara noastră n'are azi nici un vulcan în activitate. Numeroasele izvoare minerale, unele reci altele încă fierbinți, sunt însă o mărturie vie a celei mai bogate activități vulcanice în trecutul geologic apropiat al pământului românesc. Astfel în timpurile geologice cele mai apropiate de cele istorice, un puternic lanț de vulcani, cel mai puternic din toată Europa se înșira pe marginea internă a Carpaților, din Maramureș și până la izvoarele Buzăului. Atunci s'au zidit *M-ții Oașului*, ai *Gutinului*, ai *Țibeșului*, *M-ții Călimani* și *Creasta Harghitei* prin îngrămădiri enorme de lave topite și de cenușă vulcanică. La capătul de miază zi al Harghitei se mai vede și azi un vechiu coș vulcanic în golul căruia se găsește *Lacul Sfânta Ana*, și este destul să sapi o groapă sau o pivniță mai adâncă în regiunea din jur (Puturosu) ca să simți numai decât gazele înăbușitoare ce și azi se mai strecoară printre crăpături. Tot în timpul acesta mai aveau loc puternice erupțiuni în *M-ții Apuseni* și în *M-ții Banatului* și cine a văzut *Muntele Cetatea* de la *Roșia Montana* și a dat samă că el nu reprezintă de cât un puternic stâlp de lave întărite în gura și coșul unui vechiu vulcan, înconjurat de cenușă vulcanică de jur înprejur.

Mare răvășală a fost atunci în pământul ținuturilor românești, de mii de ori mai mare decât aceea pe care o fac toți vulcanii de azi ai întregei Europe; însă și mari bogății a adus cu ele lavele acestea vulcanice, din inima pământului, căci tot aurul, argintul, fierul, plumbul, arama, cu un cuvânt toată bogăția mineritului metalelor din munții noștri, acestor vulcani să datorește.

Și cine știe dacă somnul lor de azi nu-i înșelător. Cine știe dacă vre-unul dintre ei nu s'o redeștepta într'o bună zi și nu ne va trage o spaimă cum le a tras'o Vezuviul la anul 78 după Christos, strămoșilor noștri Romani.

GOSPODĂRIA LA SATE

Pentru ca să putem trăi curat, să ne ferim de boli și multe rele, cea mai însemnată condiție nu este aceea de a fi bogați. Putem să fim bogați, putem să avem toate mijloacele de a ne face viața după plac, și totuși să rămânem cu mult în urma altora cari abia își cârpesc nevoile de azi pe mâine. Care să fie cauza oare?.. Un răspuns se poate da cu greu, dar noi credem că aceasta se datorește simțimântului de curățenie, de frumos, de bine, pe cari îl au unii, și nepăsării în care să lasă ceilalți, ori cât le-ar sta la îndemână starea lor materială.

In satele noastre sunt unele gospodării trainice; averea cu chibzuială rânduită, grajduri cu vite, grădină cu legume, livadă cu pomi, și totuși, cu părere de rău trebue să observăm că atât îmbrăcămintea lor cât și casa în care locuesc stăpânii unei asemenea gospodării, sunt mult mai neîngrijite, mult mai murdare decât la alții cari nu au o gospodărie atât de frumoasă.

Totul, hotărât totul se datorește gospodinei.

Dacă gospodina e vrednică și cu mult gust, casa va fi cu rânduială, straele soțului și ale copiilor vor fi curate totdeauna. Ea se va scula des de dimineață și se va culca cea din urmă, și numai atunci când s'a asigurat că toate sunt în orânduială.

Din puținul ce are la îndemână, gospodina bună va face mult de tot și când vei intra în casa ei vei rămânea mulțumit și cu multă admirație pentru gospodărie.

Și din contra, dacă gospodina lasă totul baltă, oricare ar fi starea materială ce îi stă la îndemână nu vei putea să te bucuri când intri în casa aceasta.

Și mult mai multă însămnătate are curățenia casnică, buna rânduială a îmbrăcămintei, a alimentației, decât oricâtă avere adunată în gospodăria omului.

Curățenia și rânduiala fac pe om sănătos și cu mult curaj de muncă. Și toate astea rămân numai în datoria gospodinei. Numai ea poate să facă pe soț și pe copii să se bucure, de munca depusă în afară de casă, și de iscusința cu care și-a adunat o stare mai frumoasă între ceilalți săteni.

Fără o gospodină care să înțeleagă aceasta, totul este zădarnic, căci se încuibă în casă boala și odată cu ea viața se face tristă și întunecată.

G. T.

Cântece populare

Din Banat

Câtă boală e sub soare
Nu-i ca dorul arzătoare,
Că dorul unde se pune
Face inima cărbune;
Câtă boală e sub lună
Nu-i ca dorul de nebună
Că dorul unde să lasă
Face lacrimilor casă.

* * *

Din Maramureș

Eu mă jur de mă omor
Că nu-mi trebuie drăgușor
Unde-l văd nu-l încunjur;
Și mă jur că nu-i așa
Că nu-mi trebue dragostea
Unde o văd nu fug de ea.

* * *

Din Basarabia

Foaie verde măr roșcat
Eu, de când m'am apucat
Multe țări am mai umblat
Ca Moldova n'am aflat
Țară bună și blajină
De dușmani n'are hodină;
Cine nu-i la el în țară
N'are toamnă, n'are vară
Numai doar viaț' amară.
Cui e voia s'o dorească
Treacă în țara muscălească
Să vadă și să dorească,
Să-și puie casa pe mal
Și să ducă dor s'amar.

CREȘTEREA ÎN FAMILIE

Nimic nu contribue atât de mult la întărirea autorității părintești ca *pilda*, de aicea părinții trebue să fie totdeauna *modelul*, la care copiii să se uite cu toată încrederea. Știm cu toții, că copiii, mai ales până nu au ajuns să lucreze după rațiune, fac ce fac mai ales *imitând* pe cei mari, înainte de toate pe părinți, cu cari trăesc mai mult împreună. Vorbirea o învață imitând pe cei dimprejurul lor, privind cu o atențiune, de care noi nu ne dăm seama, buzele vorbitorului. Surprinzătoare e în deosebi atenț unea copiilor, cari urmăresc toate mișcările, toate vorbele. De câte ori nu ne miră observările unui copil, pe care l știam adâncit în jocurile lui, ceea ce nu l a oprit să urmărească cu atențiune și cele ce s'au petrecut în jurul lui. De aceea trebue cea mai mare grije, nu cumva copiii s'audă sau să vadă, mai ales la părinții lor, ceva necuviincios. Repetăm, creșterea spre o purtare bună se face la inceput prin imitare. Mai târziu, când se deșteaptă judecata în sufletul copilului, părinții vor lucra pentru buna creștere a copiilor lor prin autoritatea lor și prin învățătură. Aceasta se face prin *cuvinte* și prin *fapte*.

Faptele au totdeauna o putere mai mare decât vorbele. Pentru că ceea ce intră prin urechile noastre face impresiune mai puțină decât ceea ce vedem. De aceea în zadar încurcă părintele să convingă pe copil, cum trebue să se poarte, când faptele lui sunt tocmai contrarul dela vorbele lui, In zadar încearcă de pildă să arate copilului, că înjuratul e păcat, când tatăl însuși înjură mereu. Dar această deosebire între vorbe și fapte la părinți e și păcat, pentru că cel ce cade în el se face vinovat de minciună, de prefăcătorie și tot așa vor fi și copiii crescuți de astfel de părinți. Să nu uite părinții și orice educator, că de vor umbla să ascundă anumite vorbe și fapte rele, și copiii se vor deprinde să aibă de grije, că vorbele și faptele lor rele se le ascundă, ca să nu le afle părinții. In felul acesta devin și copiii mincinoși și prefăcuți.

Părinții trebue să dea deci copiilor lor totdeauna *pilda adevărului*. Numai când e vorba de lucruri, cari nu privesc creșterea morală, pot să se abată întrucâtva, dar și aici urmărind binele copilului. Așa de exemplu părinții nu vor arăta niciodată, că un anumit fel de mâncare, nu le place, nu pentru că nu ar fi bun, ci din ale motive. De se vor arăta prea alegători la mâncare, pot să fie siguri, că și copilul va deveni astfel, nu pentru că nu ar fi bună mâncarea, ci pentru că și acum imitează pe părinții lui. Tot astfel se vor feri de a-și arăta orice durere mică, frica, oboseala ș. a., pentru a deprinde și pe copil să fie răbdător. Nici când însă, să nu lucrăm astfel, când e vorba de arătări religioase, morale. Să ne ferim deci a ne *preface*, că sântem cu evlavie, când ne rugăm, căci copilul va simți în curând prefăcătoria. Copiii să vadă în continuu, că părinții *vreau* cu tot dinadinsul să facă binele și dacă nu isbutesc totdeauna să-l facă tocmai cum au vrut, e că nu s'a putut. Să luăm și aici învățătură de la Mântuitorul nostru, care a zis apostolilor săi: „Că pildă am dat vouă, că precum eu am făcut vouă și voi să faceți".

Cununa însușirilor bune la un părinte o alcătuește *iubirea*. Apostolul Pavel zicea foarte frumos: De aș vorbi în limbi omenești și îngerești, iară dragoste nu am, făcutu-m'am aramă sunătoare și chimbal răsunător". Adevărat, că numai iubirea poate croi educatorului calea spre inima copiilor, căci, zice tot marele dascăl al neamurilor: „Iubirea îndelung rabdă, se milostivește, ea nu pizmuește, nu se îndărătnicește, nu se mândrește, nu se poartă cu necuviință, nu caută ale sale, nu se întărâtă, nu gândește răul, nu se bucură de nedreptate, ci se bucură de adevăr".

Părintele iubitor nu e astăzi mânios, mâne vesel; azi rău, mâne bun, ci toată munca lui de educator e luminată de aceeaș dragoste serioasă, care nu sufere abatere dela ceeace e bun. Numai o astfel de iubire insuflă încredere și ușurează sarcina grea a creșterii.

Iubirea părintească trebue să fie condusă însă de judecată, alminteri se preface în slăbiciune. De multe ori iubirea înțeleasă rău Croește copiilor lăsați de capul lor un viitor nenorocit. Căci copilul lăsat, printr'o dragoste rău aplicată, să facă rele, nu numai că de regulă ajunge nenorocit, chiar dacă moștenește avere, pe care nu va ști-o chivernisi, dar va fi totodată și pricinuitorul unor adânci supărări pentru părinții lui.

V. L.

Din „POVESTEA VORBEI".

Despre învățătură

Orice fel de meserie
Nu e rău omul să știe—Și
Meșteșugul vreme cere,
Nu se învață din vedere, — Iar la altele,
Pe tot omul în viață, patimile îl învață.—De aceea mulți zic:
De multe în lume am dat
Și tot nu m'am învățat.--Dar
Cine a mâncat papară
Știe dulce-i ori amară.—Iar cel ce
Lapte fiert l-a opărit
Suflă și n cel covăsit.—Că
Cât să-ți ascunzi glasul gurii
N'ai ce să mai faci naturii. — Cum a zis una:
— Știam să cos eu odată
Când eram la mama fată,
Că mama acu'npungea
Și mâna mea îl trăgea. — Alt prost a zis iară:
— Asta moș Ion o știe,
Pe el să-l chemăm să vie,
C'a fost odată la mori
Și în târg de două ori. — Dar nu trebue să râdem că,
Dumnezeu cum i-a plăcut
Și buni și răi a făcut.
Olarii dintr'un pământ,
Ci tot un fel îl frământ,
Fac și ulcior și alt vas
Tot un fel pe roată tras.
Să nu râzi de oameni sluți
De orbi, de șchiopi și de muți.
Ci când vezi așa calici,
„Doamne ferește" să zici. — In sfârșit,
La orice învățătură
Nu grăbi peste măsură—Că,
Cu vreme și cu încetul
Se face tare oțetul.—Precum e o vorbă:
Lucrul bun care îți place,
Nu 'ntrebi în cât timp se face.

Anton Pann

Ghicitori

Am o fetișoară
Cu rochiță roșioară
Când prinde a se desbrăca
Toți încep a lacrăma.
(Ceapa)

* * *

Merge și nu merge,
de ascultat de ascultă,
face gură multă
ce-i dai, îți dă,
cu talpa în apă stă.
(Moara)

* * *

Brâu colorat
În văzduh aruncat.
(Curcubeul)

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare)

Unde sunt cetele tale așa de numeroase ca și țările tale, ostașii tăi mai mulți la număr decât grăunți i năsipului mărilor?... Trăsnetul pică din mânile tale... numele tău de nebiruit peri... Fugi,... și'n goana fugii tale, căpitanii tăi nu mai pot cunoaște [illegible] voinic ce încura [illegible] bătăliei...Cată [illegible]le [illegible]ú [illegible]în [illegible]ite [illegible]ane fulgere!... O sută de mii musulmani zac neângropați pe câmpuri!...

XXXIV.

Ești frumoasă, ești bogată... o țara mea... ai copii mulți la număr cari te iubesc... ai cartea de vitejie a trecutului și viitorul înaintea ta... Pentru ce curg lacrimele tale?

XXXV.

Tresai ca și cum ai vedea un duh nevăzut... inima ți se frământă cu iuțeală... Citit-ai în cartea ursitei, ori că îngerul peirei ți s'a arătat?...

XXXVI.

Pentru ce stai înmărmurită, o țară Română?... Nu-ți mai aduci aminte de zilele tale cele vechi? Trăsnetul se sdrobia în mânile celor nebiruiți... turbanul se rostogolia în țărână... străinul fugea ca de moarte când vedea amenințătorul tău steag, ce era simbol de dreptate, putere și libertate... Turcul, cuprins de spaimă, alerga să se ascundă între cadâne în harem... și tătarul lua în treapătul cel mare al calului, calea pustiei,..

XXXVII.

In poalele unui munte se întindea o câmpie mare și un soare strălucitor o lumină... Doi inși se preumblau încetișor printr' însa... sta adesea în loc și apoi se porniau mai departe... Precum spicurile în vremea coasei zac unele peste altele, așa și oase peste oase de morți grămădite acopereau pământul... niște petice de steaguri sfâșiate și acățate încă de prăjina lor plecată, d'abia se mai mișcau de vântul ce dogoria... un nuor de corbi fâlfâia pe d'asupra crocâind, vâltura și se învârteja în toate părțile s'apoi de odată se asvârlia ca iuțeală peste oase... Nici o locuință nu se mai zăria în acea vale a morții... ici colo niște movile, semănate fără rând, încrețiau numai ca niște valuri luciul câmpiei... și pe fie-care din acele movile era câte un semn deosebit... pe una o cruce roșie plecată... pe alta un turban sângerat cu semiluna înfipță pe dinsul... mai departe o lance tătărască sfărâmată... și acolo stau, mormane grămădite după semințe și lege, oasele neamurilor care se întâmpinară pe acest câmp de bătaie... fie-care la un loc cu un semn de isbândă... La marginea câmpiei era o pădure, din fundul căria se auzia eșind o fâșiire neânțeleasă... o plângere ce semăna cu vaitele sufletelor chinuite... Copacii erau împestrițați de frunze felurite, pline de o rouă roșie... și în vârful unui stejar bătrân un vultur alb fâlfâia din aripi... Și la fie-care din acele mormane cei doi oameni îngenunchiau și ziceau împreună: „Slavă ție, țara „noastră!... feciorii Hunilor s'au „încumetat ca să te supună... „și tu ai fost mormântul lor... „Potopul Asiei a vrut să înghită „lumea... și tu l-ai pus stavilă... „Un neam de răsboinici a râvnit „la turmele tale și la grânele a„urite al holdelor tale... și tu ai „legat pe răsboinici câte doi doi... „și ai arat cu dânșii țarina .. și „ai semănat cu sângele și cu su„doarea lor *dumbrava roșie*, pă„durea sângelui".

(Va urma)

Cu prilejul postului

Iată că cu ajutorul lui Dumnezeu, suntem în sfântul şi marele post al Paştilor. Prilej de pregătire sufletească şi trupească pentru a fi vrednici ca împreună cu Iisus să pironim fărădelegile noastre, ca mai apoi să ne bucurăm şi de sfânta Sa Inviere. Dacă ne străduim din tôate puterile noastre ca să ne pregătim atunci când ştim şi aşteptăm un oaspete de seamă, cu atât mai mult se cuvine să ne pregătim pentru învierea celui răstignit pe cruce pentru vina noastră, căci învierea Sa alcătueşte temelia învăţăturii creştine. Această pregătire a noastră nu poate fi alta decât postul, rugăciunea şi faptele bune. Postul această practică veche bisericească, hotărâtă însăşi de Mântuitorul, a ajuns pentru mulţi o vorbă goală. Ne înşelăm însă, căci nu cunoaştem adevărata lui însemnătate. Postul este o luptă aprigă contra poftelor trupului nostru, şi ne învaţă să stăpânim tot ce ne-ar fi dăunător nouă, ascultând întotdeauna de glasul minţii noastre, nu de glasul pântecelui. Se înţelege de la sine că postul nu-şi mai are nici un rost dacă nu e însoţit şi de fapte bune. A nu mânca carne şi a fura, a înşela şi a face alte blestemăţii, nu mai are nici un preţ o asemenea postire. Mai bine să mănânci de dulce şi să fii om cinstit.

Nu vor posti bolnavii, bătrânii neputincioşi, copiii mici şi în fine toţi acei cari din pricini binecuvântate nu vor putea să se supună acestei datorii creştine.

Şi apoi trebue să mai ştim că aproape toţi doctorii sunt de părere că omul care s'ar hrăni numai cu legumi şi verdeţuri, ar fi mai sănătos, bolile îl ating mai rar şi deci şi viaţa lui ar fi mai lungă. Dovadă avem pe săteanul nostru, care nu prea mănâncă multă carne şi este mai viguros, şi mai sănătos decât orăşeanul cel subţire şi care nu poate posti.

Aşa fiind. postul e trebuincios şi din punct de vedere al sănătăţii noastre. Să ne pregătim deci pentru sfânta Inviere a Domnului, folosindu-ne şi de post pe care să-l însoţim de fapte creştineşti.

Pr. A. Brădişteanu

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din ţară

Decorarea M. S. Regelui cu Vulturul Alb al Poloniei. Cohtele Skrjinski ministrul Poloniei, însoţit de personalul legaţiei, s'a prezentat la palatul Regal, şi a prezentat M. S. Regelui Marele cordon al Vulturuiui Alb, conferit de mareşalul Pildsudsky, preşedintele republicei polone.

O companie de onoare cu drapelul a dat onorurile militare.

Un dar al M.S. Regina. *Zilele trecute s'a oferit Academiei de ştiinţe morale din Paris prin d. Raphael Georges-Levy un volum legat în catifea cu colţurile de argint cizelat, intitulat „La Roumaine". Această carte, care cuprinde articole de însăşi regina Maria, de dd. Take Ionescu, Nicolae Iorga şi alţii, va ocupa un loc de onoare în arhivele Academiei franceze, ca o mărturie grăitoare a legăturilor cari unesc România cu Franţa. La şedinţa când s'a oferit acest dar al M. S. Reginei noastre a asistat şi preşed. Millerand.*

A. S. R. Principesa Ileana, organizând o serbare la Palatul Cotroceni pentru familia regală a strâns sumele de trei mii una sută şaizeci franci francezi pe cari le-a vărsat Crucei Roşi pentru sporirea fondului său.

Ridicarea unui monument la Huşi. Din iniţiativa şi stăruinţa d nei Elena G. Andriescû, presidenta societăţei „Mormintele Eroilor" filiala Huşi, s'au luat măsuri pentru ridicarea unui Monument al Eroilor, jertfiţi pentru întregirea neamului.

In acest scop prin cotizaţiuni, donaţiuni, liste de subscripţie, serbări şi baluri s'a strâns până acum 70 mii lei.

Deschiderea Parlamentului. Luni 27 Martie, s'a deschis la Bucureşti, Parlamentul (Sfatul Ţării). Ţara aşteaptă cu nerăbdare legi bune şi drepte.

Fondul bisericesc din Bucovina. *Averile fondului bisericesc ortodox român din Bucovina, au fost trecute în mod provizor până la aducerea legii de unificare bisericească,* în administraţia statului.

Ordinul Marelui Stat Major. Marele Stat Major al armatei a făcut cunoscut printr'un ordin circular, că se lasă la vatră pe ziua de 1 Aprilie a. c. şi ultimi ardeleni şi bucovineni, care fuseseră încorporaţi cu întârziere, indiferent dacă la această dată, vor avea sau nu termenul de serviciu complect terminat.

Revarsarea Nistrului. Se anunţă din Chişinău că Nistrul a inundat satele Coşniţa, Brata, Confernita şi Luvald. Situaţia în unele părţi e catastrofală. Apa a ajuns în unele părţi până la acoperişuri. Pagubele sunt enorme. Inundaţia a făcut victime printre oameni.

Azil de bătrâni. La Blaj s'a deschis *Azilul de bătrâni* înfiinţat şi susţinut din suma de 250 mii lei dăruiţi spre acast scop de *dl. Niculae Pepelovici şi soţia sa Ana.*

Ungaria cere monumentele din Ardeal. *Se ştie că în oraşele mai mari din Ardeal erau pe vremuri câteva statue de bronz ale unor bărbaţi maghiari. Aceste statue au fost luate jos după ce s'a făcut România mare. Acum Ungaria cere să fie trimise acolo. Mai bun lucru ar fi ca aceste statue să fie date în fabricile româneşti şi să se facă din ele clopote pentru bisericele româneşti mai sărace. Ştim doară că în vremea ungurească, bisericile au fost jefuite de clopote.*

O casă de sănătate pentru copii. Societatea de Ocrotire din Cluj, zideşte un Sanatoriu la staţiunea climaterică din Colibiţa. Acest Sanatoriû va avea o secţie specială pentru îngrijirea copiilor debili, *precum şi locuri gratuite pentru bolnavii lipsiţi de mijloace.*

Avansări în armată. M. S. Regele va semna zilele acestea decretul de mutările şi avânsările în armată, care urmează să se facă pe ziua de 1 Aprilie a. c.

Rechiziţiile militare. Ministerul de finanţe a hotărât să achite bonurile despre recheziile militare sub 1000 lei. Sumele mai mari de 1000 se vor retrage din impozite.

Vin omizile. Anul acesta fiind prielnic pentru desvoltarea omizilor, — este în interesul tuturor celor cari au pomi roditori să ia măsuri de stârpire.

Strângerea cu multă grijă a tuturor cuiburilor de omizi ce se găsesc atârnate pe crăcile pomilor, — şi aruncarea lor în foc, — este cea mai bună reţetă pentru prevenirna invaziei ce va veni.

Operaţia trebue făcută acum, înainte de a da frunza — dimineaţa până nu dă soarele.

Munca va fi însutit răsplătită—cei ce nu vor face, amar se vor căi.

De peste hotare

Revoluţia din Rusia se întinde. După informaţii primite din Moscova, se spune că ţăranii nemai putând suporta viaţa de acolo s'au răsculat contra armatelor bolşevice.

Foametea bântue pretutindini şi din această cauză nici munca nu se mai poate face, iar lucrătorii cer merinde şi votează contra puterii ce conduce astăzi în Rusia.

Spornică — nu şagă! Intr'un oraş din America, o femee a născut 8 copii într'o zi. S'a mai pomenit şi până acuma să nască o mamă, ca raritate 3—5 copii, dar tocmai 8, Doamne fereştene, când sunt mari îţi scot peri albi!

Din Rusia. *Grave epidemii de tifos şi holeră bântue cu furie în Rusia, ajutate fiind de foamete. Faţă de acest ameninţător pericol, conferinţa sanitară din Varşovia a hotărât înmulţirea măsurilor de protecţiune cu scopul de a feri Europa de propagarea contagiunei.*

Foametea din Rusia. Guvernatorul provinciei Taurici din Rusia sovietistă a trimis o adresă Sobraniei bulgare, în care arată că foametea în această provincie e aşa de mare, în cât locuitorii au început să mânânce cadavrele morţilor. Guvernatorul bolcevic imploră Sobrania bulgară să vină neîntârziat în ajutorul populaţiunei înfometate din Rusia.

Impuşcat de un vultur. *In munţii Alpi din Italia s'au dus la vânat doi jandarmi.*

Un jandarm împuşcă un vultur,

Acesta căzu la pământ, însă nu a fost omorât şi dădu năvală la armă.

După ce vulturul primi o lovitură de carabină dela jandarmi, el sări din nou asupra duşmanului său şi apucă cu ghiara de tragaci.

Arma se descarcă şi jandarmul căzu mort la pământ.

După câteva momente muri şi vulturul.

Mare cutremur în Jugoslavia. Un puternic cutremur s'a simţit la Belgrad împrejurimi şi în oraşele Kneasevaţ, Scopie, Serajevo, Osiek şi Becicherec. La Lazarevaţ multe case s'au prăbuşit; la Sopot s'a dărâmat clădirea poştei.

Cutremurul a fost de o mare violenţă în regiunea Şabatz.

Pacea între greci şi turci. Conferinţa miniştrilor aliaţi a făcut propuneri de pace între Grecia şi Turcia.

Grecia deşi victorioasă, în dorinţa de a se restabili pacea se spune că va primi aceste propuneri.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMÂNESC

Urmaşii lui Bogdan

de VICTOR LAZĂR

In Moldova, dinastia lui Bogdan Maramurăşanul se stinge curând, în linia bărbătească. Lui îi urmează fiul său *Laţcu.* In timpul lui, Papa dela Roma încercă să aducă biserica românească la ascultare de biserica româno-catolică. Nu se ştie din ce pricină Laţcu s'a făcut, că se învoeşte, lucru, de care nu voia să ştie soţia lui. Papa dela Roma s'a ales însă cu învoirea lui Laţcu de-a înfiinţa o episcopie româno-catolică în oraşûl Siret (în fosta Bucovină). Episcopia aceasta avea să fie şi locul, de unde să se propoveduească religia româno-catolică printre Români, dar era totodată şi pentru Saşii şi Ungurii aşezaţi în Moldova, dintre cari cei dintâi îşi aveau oraşul lor săsesc numit *Molda,* azi satul Baia.

Laţcu a murit fără să lase fii după el, ci numai o fică, numită Anastasia. După obiceiul pământului, pe tronul ţării nu putea fi o femeie, ci numai bărbat de viţă domnească sau cum zic cronicarii cei vechi „din os de Domn". Neavând în ţară un astfel de Domn, au chemat ûn principe lituan cu numele *Iuga.* Acesta a adus cu sine mai mulţi boeri litveni, cărora le-a dat slujbele înalte ale ţării. Urmarea a fost, că boerii moldoveni au ucis pe Iuga.

In Moldova încep acum luptele pentru tron, cari aveau să aducă în cursul veacurilor atâta nenorocire asupra ţării. Istoria timpului dela moartea lui Iuga până la 1401, când ajunge pe tron Alexandru cel Bun, e cam încurcată. Unii istorici ai noştri spun, că ar fi urmat pe tron ûrmaşi de ai dinastiei, numită şi *Muşata,* de aceea dinastiei celei nouă i se zicea familia *Muşaţilor.* Alţii spûn, că boerii moldoveni au adus Domn dela fraţii lor din Muntenia, şi anume din familia Muşaţilor, cari ar fi fost ramură a Basarabilor. Aceasta s'ar dovedi şi prin aceia, că stema celor două familii domnitoare se asemăna, Basarabii din Muntenia având trei capete de Harapi pe scutul lor, Muşaţii două çapete.

In luptele pentru tron. unii pretendenţi au început să ceară şi ajutor dela străini, anume de la Poloni, cari pândiau, ca şi Ungurii faţă de Muntenia, momentul de-a pune mâna pe Moldova. *Petru Muşat.* Domnul Moldovei, recûnoscu la anul 1387 suveranitatea Poloniei. Dar tot acest Petru a fost cel dintâi Domn, care a bătut bani cu legendă (inscripţie) latinească şi cu zimbru pe o latură.

Petru Muşat a trăit în legături de prietenie cu Mircea cel Bătrân, de aseminea şi cu Polonii, cu a căror familie domnitoare se înrudise. Starea Moldovei era înfloritoare în timpul acesta, căci Petru Muşat împrumută pe regele Poloniei cu trei mii bani de argint, pentru care primeşte zălog întreg ţinutul Hotinûlui.

Lui Petru îi urmează în domnie fratele său *Roman Muşat.* El se întitulează cu multă mândrie într'un document: „Marele Stăpânitor Ion Roman voevod stăpânind Ţara Moldovei dela munte până la mare". Se vede deci, că Moldova ajunsese până la graniţele ei naturale. Aceasta se dovedeşte şi mai bine din cearta, pe care o avusese Roman-Vodă cu patriarhul din Constantinopole, care voia să pûnă în fruntea bisericei româneşti din Moldova un mitropolit grec. Roman se împotrivi cu toată puterea, el nevoind să primească pe străini. Moldova avea deja pe mitropolitul ei naţional, *Iosif,* neam cu Roman-Vodă şi fost episcop la Cetatea-Albă. Sub ûnul din urmaşii lui

(urmare pe pag. 4-a)

POVESTIRILE NOASTRE.

LA CLACĂ

La lelea Ilinca era clacă de tors în seara aceia. Veniseră vre-o şase fete — care cu mamele lor, care singure — veniseră şi vre-o trei femei tinere şi tăbărâră pe caerele de lână. Fusele începură a se 'nvârti: sfîrr! sfîrr! ca nişte pisici ce torc pe cuptor. Din caerul sugrumat pe la mijloc de pământalca de piele prinsă în furcă printr'un osier de pasăre, firul curgea, luneca printre degetele mânei stângi se lungia, se supţia, se răsucea în învârtirea sfârâitoare a fusului. Afară era moină şi linişte numai câte un câine mai lătra când şi când vre o copcă dela şirele de pae. Femeile lucrau par'că n'ar fi fost la clacă şi lelea Ilinca tor cea şi ea în rând cu ele. Dar după câtva timp cea mai drăcoasă dintre fete începu a chiui ca flăcăii şi a tuşi cum tuşesc ei pe lângă casele fetelor cu care au vorbă să le iasă. Apoi începu a cânta, îndemnând şi pe celelalte: „cântaţi, fa, şi voi!". Iar lelea Ilinca: „cântaţi, puicile mamei, că acum vi e vremea!".

Şi fetele începură să cânte cu foc, un cântec eşit de curând:

„Oftează, pûică, oftează
„Toată lumea să te crează
„C'ai fost neichii amurează!"

Cântau toate într'un glas, într'un glas subţire, limpede ca sunetul argintului curat şi cântecul se împrăştia în tot satul căci fata cea drăcoasă avusese grije să crape niţel uşa tinzii: „ţi cald avan aici, lele Ilinco!" Şi femeea înţelesese ce foc o arde pe fată şi dădu din cap în semn de învoială pe când pe buzele ei bătrâne trecu un zâmbet blajin, ca de copil: „deschide-o, puiule, deschide-o, să te auză ăi flăcăi din sat".

Iar când s'a spart cântecul, una din femei—de acelea cărora ar trebui să li se lege câte o seceră de brâu spre a se cunoaşte pe unde trec—începu a povesti despre o nenorocire ce se 'ntâmplase de câtva timp în sat, împodobind-o cum se pricepea ea mai bine:

„Auziţi, fa suratelor, că cică de-aia a fugit fata lui Arnăutu după flăcăul lui Jugăreanu că i-a dat hoţul de flăcău să mănânce într'o seară dintr'o azimă şi cum a mâncat nu mai putea: muria pierea de dragul lui. Şi s'a dus după el. Dar la câteva zile aşa l-a urât de tare, c'a plecat noaptea dela el, numai cu ce se afla pe ea şi s'a întors îndărăt să fie de ruşinea tuturor".

— Ferească Dumnezeu, feticoi zise lelea Ilinca.

Fetele puseră capul în pământ şi torceau tăcute.

Gazda se duse la vatră, umplu un găvan de lemn cu porumb fiert şi-l puse în mijlocul clăcăşiţelor:

— Mâncaţi, da' din barbă să nu daţi!

Femeia guralivă începu o altă istorie. Era vorba de o hoţie făcută astă vară la grădinile bulgarilor dela capul satului. Bulgarii veniră să se plângă boerului; boerul îi trimese la primar şi primarul dete, din umeri: „eu să vă păzesc grădina!?".

Şi femeia, făcu ochii roată la tovarăşe:

— Par'că nu se ştie cine-a furat!

— Cine, leicuţă? întrebă Marioara lui Tilici.

— Cine altul, dacă nu flăcău lui Tătaru' cu alţi haidamaci de teapa lui?!".

Fata plecă ochii 'n jos şi urmă iar o toană de tăcere pe care o turbură tot femeia guralivă:

— Da'mai tăceţi, fa gura vă meargă!

Apoi se apucă să povestească de pe când era ea mică.

La un Crăciun o luă la goană un Moş-de Turcă şi ea plângea şi ţipa şi moşul după ea! Iar în faţa unei case, cum fugia ea şi se uita mereu îndărăt, hop! cade 'ntr'o groapă de bucate. Şi Moşul-de-Turcă sta pe marginea gropii şi clătina din cap spre ea şi mişca dinţii lui de trestie, până a sărit un om de a dat brezaia la o parte: „fugi mă că se sperie fata!"

Apoi, cum fetele rămăseseră cu ochii la ea, să răsti la una din ele:

— Ce te uiţi la mine?! Ia zi tu câţi poţi de repede „ocoli Bâlea colibe, hop! Bâlea 'n colibă!"

Două fete încercară să zică, dar nu isbutiră şi sbucniră 'ntr'un chicotit înfundat, şoptindu-şi nu ştiu ce la ureche.

Dar lelea Ilinca se puse în faţa femeei guralive:

— Da', ia zi şi tu:

„Tilihupçă hupcă, hui-hui curcubă!

„Lesne-a zice: Tilihupcă hupcă, hui hui curcubă!

„Dar mai greu a destivtirgi tivtirigeaua tivgelor!"

Femeea se căsni: „desfitirigi", „destivirigi", pe urmă zisă mânioasă:

— S'o desfifirigească dracu' că eu nu pot!

După aceia glasurile amuţiră, căci fetele făceau semn s'asculte toate: s'auzea sgomot de paşi pe uliţă. Erau flăcăii. Ţinte lele Ilinco:

Se'nvârtiră niţel pe lângă casă, mai flûerară, mai tuşiră, apoi intrară în casă unul câte unul:

— Bucuroşi de ospeţi?

Şi se făceau că torc şi ei şi că scapă fusul din mână, iar când se plecau să-l ridice, nu se putea să nu ţipe vre-o fată.

— Ia ascultaţi, mă haimanalelor! le zise după câtă-va vreme femeea cea guralivă: da'ce credeţi voi c'o să staţi degeaba aici?! Ia spuneţi-ne vre-o snoavă, că de unde nu începem noi şi vă topim.

— Mi e buzunarul spart şi le-am pierdut pe drum, răspunse unul din flăcăi.

— P'ale mele le-a mâncat lupu! zise un altul.

— Fă, eu îţi spui o snoavă da'pe urmă să te sărut—zise râzând altul.

— Să mai săruţi pe cine ai mai sărutat, băete; da'pe mine nu!—îi răspunse încoltat femeia.

Ba pe tine!

Şi flăcăul, şiret începu:

„A fost odată un ţigan şi ţiganu-ăsta a ajuns împărat. Şi într'o zi s'a dus la vânătoare într'o pădure mare, unde erau numai cerbi şi căprioare. Da' ţiganul umbla cu ochii pe sus, pe la pomi, Şi deodată se opreşte lângă un teiu frumos şi-i dă ocol. Boerii cari erau cu el, se uitau şi ei dar nu pricepeau ce vede împăratul la teiu de se uită la el cu băgare de seamă.

— Înălţate împărate să mă erţi de întrebare, dar nu ştim ce a văzut ochiul Măriei Tale la teiul-ăsta.

Dar ţiganul care fusese rudar în vremea lui, oftă din adâncul inimii: „Haolio, ce mai teiu de văcălie!"

— Iac'aşa, fa leicuţă: apa la matcă şi omul la teapă! zise flăcăul ce spusese snoava.

Dar flăcăul lui Tătaru îi spuse pe limba păsărească.

— Sti vinin ge veue la va-nam ba vana! (adică: stinge lampa).

Şi cel cu snoava fără multă vorbă: puf! în lampă! Iu, chiu, vai, pe bietele fete! E la clacă!

Lelea Ilinca, isbuti să 'ncăpue lampa şi o aprinse. Flăcăii staû sfinţi, parcă nici nu se mişcaseră de unde erau.

Gazda le dădu câte un rachiu, să se scape de ei, căci altfel îi zădărniceau tot rostul clăcei.

— Aşa, mamă, duceţi-vă, mamă, cu Dumnezeu şi lăsaţi fetele 'n pace!

Ce le o fi fost, nu ştiu cu'n seara aceea au plecat frumuşel înduplecaţi de cuvintele blajine ale gazdei. S'au încârduit pe uliţă şi-au început a cânta:

„Dunăre, apă vioară,
„Făcea te-ai neagră cerneală
„Stuful tău de-o penişoară
„Şi să-mi fac de-o hârtioară
„S'o trmet la maica 'n ţară
„Să-mi dea bani de cheltuială
„Şi haine de primineală—
„Şi cal bun de călărie
„Că mă duc în bătălie".

Femeile mai toarseră câteva caere până la cântecul cocoşilor de miezul nopţii când baba Ilinca le 'ntinse masa.

Apoi clăcăşiţele începură a se căra pe acasă şi bătrâna rămase singură. Îşi mai luă un caer căci nu-i era somn de loc: tinerețul ale cărui glume îi înveselise casa, îi înviorase şi ei sufletul şi lelea Ilinca torcea singurică, la vatră şi îngâna un cântec bătrânesc, un cântec haiducesc:

„Eu n'am fost, maică, 'nvăţată
„Să stau cu uşa 'ncuiată
„Şi cu perdeaua lăsată
„Să spăl cămaşi sângerate
„Dela haiduci lepădate!"

Focul trăgea să moară. Un cotoi torcea pe după sobă. Şi din cântecul bătrânei picurau clipe din vremile trecute, din vremurile acelor eroi ai românismului cari dorm uitaţi în sufletele noastre.

C. SANDU-ALDEA

A APĂRUT

DRAMA „ARDEALUL"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviţă

In această piesă de teatru e descrisă toată viaţa plină de suferinţă a transilvănenilor. Se poate căpăta volumul trimeţându-se prin mandat poştal 5 lei preţul cărţii; 1 leu 50 în plus pentru taxa poştei, recomandat

Banii se vor înainta d-lui Const. Cehan-Racoviţă, Otel New-York Cam. 17 Cluj

TIPOGRAFIA

CULTURA POPORULUI

CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de maşini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broşuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afişe, convocări, cărţi de vizită, bilete de nuntă ş. a.

PREŢURI IEFTINE

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

Roman, Patriarhul recunoscu însfârşit pe Iosif mitropolit al Moldovei. Roman-Vodă a întemeiat şi oraşul Roman.

Timp de şase ani urmează din nou urâte lupte pentru tron între rudeniile domneşti. Când unii, când alţii chemau în ajutor pe Poloni, cari se grăbiaû să sprijinească totdeauna pe ceice le recunoştea supremaţia. Într'una din luptele acestea, Polonii îndură cea dintâi bătaie strașnică dela Moldoveni. Boerii alegând Domn pe Petru, fratele acestuia Ştefan fuge la Poloni şi se întoarce cu o armată puternică pentru alungarea lui Petru. Acesta pune însă să taie copacii, lăsându-i numai puţin prinşi în coaje, din pădurea Sepenicului şi armata polonă trecând pe acolo e aproape nimicită de copacii prăvăliţi şi de săgeţile Moldovenilor.

Urmează însfârşit pe tron *Iuga Muşat*, care după un an de domnie este îndepărtat urmându-i fratele său *Alexandru*, numit cel Bun. Acesta domneşte 32 de ani în pace, are că Moldova se poate organiza liniştit.

Victor Lazăr

CETIŢI ŞI RĂSPÂNDIŢI „CULTURA POPORULUI" CARE TRĂEŞTE PRIN VOI ŞI PENTRU VOI.

Banca Centrala

Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.

Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Ouor Ofiere de casa al Asociatiei Str. Saguna N° 6 Sibiu 9710

Anul II, No. 50 și 51. Un leu exemplarul de 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . 30 lei
„ autorități . . . . 60 lei
„ intreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACȚIA: Telefon No. 405 | ADMINISTRAȚIA: Telef. No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Strada Memorandului No. 21, in Sala Reduta

UN TÂLC AL RĂSTIGNIRII

Isus a fost trimis de Dumnezeu printre noi oamenii, pe acest pământ, pentru ca, prin viața lui, să ne arate cum să ne traim zilele noastre. Ce-a fost deci viața lui, și ce trebue să fie a noastră?

Blajinul Nazarinean a venit ca să ne vorbească de iubirea între frați. Să nu mai fie vrajbă ci dragoste, a zis el. Caci numai așa ne putem mântui. Și el vedea atâta trebuința în această iubire, in cât a stăruit în ea până întru sfârșit, macar că prin această stăruință el trebuia să fie răstignit. Mai bine răstignit, zicea el, decât să nu fie iubire. Caci nu lumea este pentru interesele noastre, ci noi suntem pentru binele ei Lumea este un nimic, iar noi suntem părți din Dumnezeu, trimiși in lume pentru ca, prin iubirea noastră, să înălțam lumea până la Dumnezeu. Viața aceasta este un calvar, o săptămână a patimilor. Ea este drumul Golgotei. Numai acela este vrednic de Dumnezeu, care sufere pentru binele lumei. De aceea, cu cât cineva este mai cinstit, cu atât sufere mai mult. Dar la capătul patimilor este mântuirea. După rastignire vine invierea. Hristos ne-a facut să vedem ce este înălțarea numai dupa ce a fost țintuit pe cruce. Așijderea este și cu noi. Este grea, este spinoasă calea binelui. Ea cere ca noi să ne jertfim pentru lume iar nu lumea pentru noi. Dar numai astfel noi ne facem cu adevărat datoria. Numai astfel ne împlinim menirea sau rostul pentru care noi trăim pe acest pământ.

Noi suntem veniți în această vale a plângerei, pentru ca, prin truda noastră, prin iubirea noastra să risipim raul și să cultivam binele.

Și această mare învățătură creștină se potrivește la toate faptele noastre. Ea trebue să ne calauziasca și pe noi Românii în ceasul de acum. Caci, dupa ce s'a facut România Mare, în loc de a ne strânge rândurile, pentru a înfări și mai mult această Românie Mare, unii dintre noi, cari cred că țara este pentru interesele lor iar nu ei pentru binele țării, au pornit pe calea vrajbei intre frații din Ardeal și cei din vechiul Regat, numai și numai să-și facă ale lor. Și pe când noi ne dușmănim, străinii stau la pândă, și se bucură ca să se poată asvârli asupra noastra spre a ne face robi. Mare păcat a căzut asupra noastră. Parcă ne-a luat Dumnezeu mințile, de nu vedem prăpastia ce ni se sapă. Nu ne-am dorit oare atâția amari de ani? Și acum? Acum când ne-am unit, când ne-am văzut împreună, nu este durere ca să vorbim de despărțire? N'am suferit destul? Voim să fim iarăși la porunca străinului? Mare păcat! Dar nația este cuminte, și ea va înțelege primejdia. In ea, în popor ne este nadejdea. Poporul nu va da ascultare sămănătorilor de ură intre frați, fie că acești sămănători vor fi din vechiul Regat, fie că ei vor fi din Ardeal. Ci nația va asculta numai de glasul iubirii, numai de legea cea mare a unirii tuturor Românilor.

Ce trebue deci să facem? Nu este decât o singură scăpare. Trebue ca toți; cei ce simțim cu adevărat românește, să ne strângem laolalta și, măcar de ne-ar și răstigui ca pe Christos, noi să dăm alarma și să le spunem sămănatorilor de ură: Desmeteciți-vă! Nu vă mai dușmăniți. Nu mai săpați prapastie între Ardeal și vechiul Regat. Ci dați-vă mâna, și iubiți-vă, și înfrățiți-vă, și porniți cu toții la munca cinstită pentru înălțarea României. Voi poate voiți să piară România. Dar noi nu o vrem! Noi pentru ea înțelegem ca să ne dăm sufletul pe acest pământ. Noi, când va fi ca să murim, ne vom stinge îngânândd dulcele său nume. Și așa fiind, sa se știe că vom lupta din toate puterile noastre, măcar de am fi și răstigniți, numai și numai ca să păstrăm neatinsă unirea, sfânta unire a tuturor Românilor. Voi, pentru a vă face ale voastre, voi vreți ca România să fie răstignită. Noi credem, dimpotrivă, că, pentru ca România să trăiască, noi să fim cei răstigniți. Căci nu țara este pentru noi, ci noi suntem pentru țară.

MARIN ȘTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

DIN DATINILE POPORULUI NOSTRU

OUĂLE ROȘII

Abia aşteptăm să sosiască Paştile ca să roşim ouă şi să ciocnim în urarea creştinească de: „Hristos a înviat" şi „Adevărat a înviat". Gospodinele noastre se întrec care mai de care să le roşească mai frumos, iar unele le mai şi încondeează cu fel de fel de desemnuri frumoase cum au învăţat de la cei bătrâni, dar rar care să ştie de unde a rămas obiceiul cu roşi-

tul ouălor. Iată cum am auzit şi eu de la moşu-meu Mihai tată-l tatei de pe când trăia.

Se zice că tocmai îl răstignise jidovii pe Domnul Isus Hristos după ce mai întâi îl batjocoriseră şi-i pusese cunună de spini pe cap. Acu, Maica Domnului, cum a prins de veste că L-au răstignit, a şi plecat să-şi găsească pe Fiul cel prea iubit până ce a ajuns pe muntele Golgota unde era răstignit. Jidovii

cum au văzut-o, au început să arunce cu pietre întrînsa dar minune: Domnul Isus doar că şi-a aruncat privirea lui blândă şi toate pietrele pe care le aruncau jidovii, se prefăceau în ouă roşii ca şi sângele de care erau pătate. In urmă, Sfânta Fecioară a adunat câteva din ele şi a plecat. Era spre ziua de Duminică în cântatul cocoşilor şi cum Maica Domnului venea încet pe o cărare pentru ca să aducă vestea „Invierii", întâlneşte o femeie evreică care ducea o poală de ouă să le vândă la târg.

„A înviat Hristos!"

îi spuse Sf. Fecioara în nemărginita Sa bucurie. Femeia începu să râdă şi zise: Atunci o să învieze Hristos când ouăle astea albe din poala mea, se vor face din albe, roşii, Dar nici n'a apucat bine să sfârşească vorba că toate oule din coş, s'au făcut roşii, iar femeia căzu în genunchi înaintea Fecioarei şi i zise:

—Iartă-mă Sf. Fecioară! Acum văd şi eu că:

„Adevărat, a înviat!"

Şi a plecat Sf. Fecioară mai departe şi a ajuns la poarta lui Pilat. Intrând înăuntru a văzut pe toţi jidovii la masă unde beau şi mâncau şi se veseleau într'una de moartea lui Isus. Ei

aveau la masă tăiaţi trei cocoşi precum şi ouă fierte. Si le-a zis Sf. Fecioară lor: — Voi, cari petreceţi cu toţii aici de bucuria morţei Celui pe care l-aţi batjocorit şi răstignit, aflaţi că „El a înviat!" Dovadă sunt ouăle roşii pe care Vi le-aduc! Dar jidovii râzând i-au zis în batjocură:

— Atunci va învia Hristos, când şi ouăle astea fierte, se vor face roşii ca cele din mâna ta iar apoi se vor ciocni şi vor

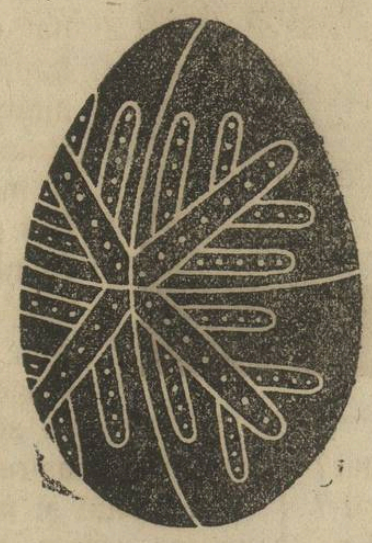

sări puii din ele şi când cocoşii aceştia, vor bate din aripi şi vor cânta. Abia au sfârşit de spus că pe dată, toate ouăle s'au roşit, au început să se ciocnească şi din fie care ou eşia câte un pui viu. Iar cocoşii au început să bată din aripi stropindu-i pe toţi cu ciorbă şi cântând: Cu-curiguu!... Atunci au crezut

şi ei minunea minunilor! Iar din stropitura cocoşilor, jidanii au rămas cu pistrui pe obraz şi până'n ziua de azi.

De atunci c-că, a rămas cu roşitul ouălelor şi cu ciocnitul lor.

Acu, o fi aşa, n'o fi aşa dar până vă va spune altul poves-

tea în alt fel, eu vă rog să mă credeţi pe mine. Si apoi chiar de n'o fi aşa, da eu tot am pus pe mama să-mi roşească un coş de ouă căci dacă firea întreagă se primeneşte şi se înoeşte pentru sărbătoarea Invierii, apoi barim la un an odată să se schim-

be şi faţa ouălelor ca să am cu ce ciocni şi eu cu D voastră şi să vă pot spune cu toată inima;

„Hristos a înviat!"

I. NICULESCU-POENELE

Cum se înroşesc ouăle

Din obiceiu străbun, ouăle de Paşti se înroşesc cu culoare de lemn numit băcan. Se fierbe aşchii din acest lemnişor, şi apoi se fierb şi ouăle în zeama aceasta. Culoarea ce se capătă este un roş frumos şi nu intră prin coajă la miezul oului.

Apoi, ca să se înflorească, se face un creion, numit chisiţă, din lemn şi cu un cuişor înfipt în el la un capăt, care se moae în ceară albă topită şi se trag pe ouăle înroşite urmele după desemnele aici arătate.

PAŞTILE

Fără îndoială că Paştile sunt cea mai mare sărbătoare a creştinilor, căci în această zi s'a săvârşit cea mai mare minune Dumnezeiască; Invierea Domnului.

Numele acestei sărbători —Paşte,—este luat de la evrei şi însemnează „trecere". Evreii serbau Paştile cu mult timp înaintea Creştinilor înaintea scăpărei lor din robia Egiptului (când au trecut Marea Roşie cu ajutorul lui Moise de unde a rămas şi sărbătoarea „trecerei") La noi însemnează tot trecere sau scăpare însă din robia păcatului, scăpare care s'a făcut numai prin Răstignirea şi Invierea Domnului. In vremurile vechi, creştinii chiar şi serbau Paştile în aceiaşi zi cu Evreii dar mai în urmă creştinii s'au despărţit şi au început să-l serbeze în urma evreilor. Cauza care a făcut ca să nu mai ser-

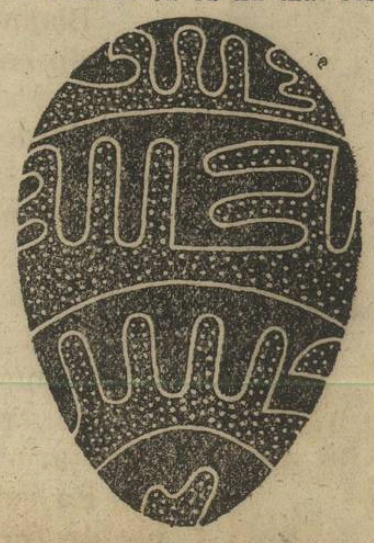

băm Paştile în aceiaşi zi cu evreii, este următoarea: Paştile cuprinde două părţi (are două însemnătăţi:) Răstignirea şi Invierea.

Răstignirea Mântuitorului nu poate de cât să ne întristeze iar nu să ne înveselească, de aceia n'o putem sărbători. Astăzi, doar Adventiştii în rătăcirea lor mai serbează Paştile înaintea Invierii!

Paştile la noi cade totdeauna Primăvara pe la sfârşitul lui Martie sau la începutul lui Aprilie şi anume; In prima Duminică ce vine după lună plină şi după echinoxul de Primăvară. Dacă luna plină cade Duminica atunci Paştile se amână pentru Duminecа viitoare.

Invăţaţii cari se ocupă cu astronomia, au găsit diferite calcule prin ajutorul cărora să poată afla ziua Paştilor. Iată unul din acele calcule pentru aflarea Paştilor:

Să presupunem că vrem să aflăm Paştile pentru anul 1922.

Intâi împărţim anul cu 19:

1922 : 19 = 101 iar rest = 3

Inmulţim restul împărţirei tot cu 19 şi ce ne dă, îl adunăm cu 15:

3 înmulţit cu 19 = 57
57 înmulţit cu 15 = 72

Impărţim suma aflată cu 30 iar restul îl însemnăm cu A.

72 : 30 = 2 iar rest = 12
A = 12

Acum împărţim din nou anul cu 4 şi cu 7.

Restul dela împărţirea cu 4,

se înmulţeşte cu 2 iar celălalt rest se înmulţeşte cu 4.

1922 : 4 = 480 rest = 2
1922 : 7 = 274 rest = 4
2 înmulţit cu 2 = 4
4 înmulţit cu 4 = 16

Acum se adună rezultatele de la înmulţire: 16 adunat cu 4 = 20

Se înmulţeşte restul A cu 6 şi se adună la suma de sus.

12 înmulţit cu 6 = 72
72 adunat cu 20 = 92

Tot această sumă se adună şi cu 6:

92 adunat cu 6 = 98

Totalul aceşta se împarte cu 7 iar restul se însemnează cu B.

98 : 7 = 14 iar rest 0.
B = 0

Adunăm acum numărul 22 cu A şi cu B şi din ce ne dă scădem pe 31 de zile ale lui Martie şi ne dă zilele din Aprilie. Dacă nu se poate scade, Paştile rămâne în Martie:

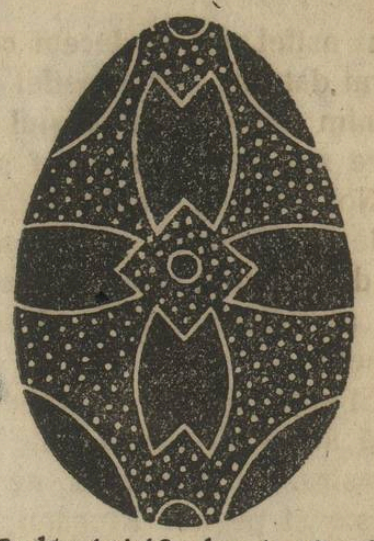

22 adunat cu 12 adunat cu 0 = 34
34 — 31 = 3 Aprilie

Deci în anul 1922, Paştile cad la 4 Aprile.

Iată zilele în care cad sărbătorile Paştilor pentru câţiva ani mai înainte:

In 1923 la 26 Martie
In 1924 la 14 Aprilie
In 1925 la 6 Aprilie
In 1926 la 19 Aprilie
In 1927 la 11 Aprilie
In 1928 la 2 Aprilie
In 1929 la 22 Aprilie
In 1930 la 7 Aprilie
In 1931 la 30 Martie
In 1932 la 4 Aprilie

Acum controlaţi şi D-voastră şi vedeţi de nu cumva am greşit eu. Iar de voi fi greşit, să-mi spuneţi şi mie să-mi îndreptez greşala. Până atunci, eu vă urez sărbători vesele la toţi!

I. N. P.

RĂSTIGNIREA

„Voi fiice ale Ierusalimului, nu mă plângeți, ci plângeți-vă pe voi și pe copii voștri.

Căci, iată a venit timpul în care se va zice: Fericite sunt cele ce n'au născut și sânurile lor n'au alăptat. Căci dacă se întâmplă astfel cu lemnul cel tânăr, ce se va întâmpla cu cel uscat?“

De porfiră desbrăcat,
Și cu-a lui haină 'mbrăcat,
Din Ierusalim l-au dus
Colo pe Golgota, sus...
Crucea, singur si-o ducea;
Dar sub greul ei cădea...
Deci pe-un om, *Simon* numit,
Să i-o ducă l-au silit.
Și era Iisus urmat
De popor nenumărat;
De femei, mulțime, care
Îl plângeau cu jale mare.

El s'a 'ntors și zis-a lor:
— „Ce jeliți, femeilor?
„Nu mai mă jeliți pe mine!
„Vă jeliți pe voi mai bine,
„Pe ai voștri fii și fice!...
„Că vin zile când vor zice:
„Fericite sunt pe lume
„Cele care n'au fost mume,
„N'au născut și n'au lăptat!...
„Și ruga-s'or înfocat:
„Munți! pe noi vă năruiți!
„Dealuri! să ne-acoperiți!“

. . . . . .

Ajungând mulțimea sus
Pe Golgota, cu Iisus:
Slujitori la el veniră
Și pe cruce-l țintuiră.—

. . . . . .

Tot acolo se brodi
Să mai fie 'n acea zi,
Pentru fărădelegi mari,
Răstigniți și doi tâlhari:
Unu 'n dreapta Domnului,
Celălalt la stânga lui.—

. . . . . .

După ce l-au răstignit,
Hainele-l le-au împărțit.
Iar cămașa lui, lucrată
Dintr'o singură bucată,
Vrând mai mulți ostași s'o ia,
Sorți ei traseră pe ea...

Cei din preajmă se uitau
La Iisus... și cuvântau:
—„Tu, ce-ai spus că templul strici
„Și 'n trei zile-o să-l ridici,
„Dă-te de pe cruce jos,
„Mântuește-te, Hristos!“

Îl luau în râs pe rând
Și-arhiereii, cuvântând:
—„Mântui mulțime mare,
„Dar pe sine nu e'n stare!
„Roage-se azi Domnului!
„Scape-l! dacă-i Fiul lui!“

De pe crucea sa Hristos
Se uita la ei milos:
—„Tată!... fii îndurător!
„Nu știu ce fac!.. Iartă lor!“

Unul din tâlhari grăi:
—„Cată a te mântui,
„Doamne!... Să ne mântuești
„Și pe noi, Hristos de ești!“
—„Nu te temi de Dumnezeu?“
(Îl înfrântă soțul său)
„Noi pentrû a noastră faptă
„Ne-am luat răsplata dreaptă.
„Dânsul?... e nevinovat!“
Dup'aceea s'a rugat:
„Doamne să mă pomenești,
„Colo 'n slăvile cerești,
„În a ta Împărăție!“
Iar Iisus:—„Amin zic ție!
„Fiule!... Tu“ (îi grăi)
„Azi cu mine 'a rai vei fi!“

Sta sub cruce-acolo, frântă
De durere, Maica Sfântă
Și un ucenic iubit.
Mamei, Domnul i-a grăit:
„Iată de azi fiul tău!“
Și spre ucenicul său
Îndreptând privirea sa,
Zise: „Iată mama ta!“

* * *

L'amiazi, noapte se făcu;
Ceasuri trei în șir ținu...
După ce s'a luminat,
Glas Iisus a ridicat:
„Doamne! Doamne Preaslăvit!
„Pentru ce m'ai părăsit?“
Cuvântă apoi: „Mi-e sete!“
Ei luat-au un burete,
În oțet i-l-au muiat
Și la gură i-l-au dat...
Domnul sus la cer privi:
„Săvârșitu-s'a!“ grăi.
Dup' acestea, a mai scos
O strigare doar Hristos:
„În mâinile tale, iată,
„Dau azi sufletul meu, Tată!“
Apoi capul și-a plecat
Și suflarea el și-a dat...

Când închis-a ochii Sfântul,
S'a cutremurat pământul
C'o putere 'nfricoșată!
Și catapeteasma toată
A bisericii, s'a rupt
De sus până dedesupt!...
Despicatu s'au și stânci,
S'au deschis morminte-adânci,
Sfinți din ele se sculară,
Multora se arătară.

Lângă Domnul un sutaș,
Cu o ceată de ostași,
Străjuia... Când au văzut
Cele ce s'au petrecut:
Groaznic ei s'au spăimântat...
Și ziceau:—„Cu adevărat,
„Fiu a fost Tatălui de sus
„Fost-a pe pământ Iisus!“
Obștea care s'adunase,
Glăsuia mergând spre casă,
Dându-și pumni cu-amar în piept
— „N'a fost osândit pe drept!“

* * *

Ca pe răstigniți, pe cruce
Sâmbăta să nu-i apuce, —
Că era o sărbătoare
În acea zi, foarte mare,—
Iudeimea la Pilat
Alergă... și l-a rugat:
Să i ridice mai curând,
Flăcările lor sfârmând.

Slujitori venit-au dară,
Flăcările sfărâmară
La tâlhari; dar lui Iisus,
Nu!... căci dânsul... era dus!...
Numai, spre-a se 'ncredința,
Un soldat, cu sulița,
Coasta lui Iisus înțepă..
Sânge-a curs puțin... și apă.—

Și așa s'a 'ndeplinit
Ce profeții au grăit
În scripturi despre Hristos:
— „Nu-i va fi sdrobit un os!.

*

Inmormântarea

Și trăia pe vremea ceea
Iosif din Arimateea —
Un iudeu cu vază mare
Printre-ai săi... și om cu stare.
Lui Iisus învățăCel
li era, pe-ascuns, și el;
Și Cerească 'mpărăție
Aștepta cu dor să vie.—

Acest Iosif a intrat,
Vineri seara, la Pilat;
A cerut să-i dee lui
Trupul mort al Domnului.
Iar Pilat i-l dărui.—
Giulgiuri Iosif târgui...
Cu el, din Ierusalim,
S'a unit și *Nicodim*,
Tot așa de credincios,
Ca și Iosif, lui Hristos.—
Smirnă multă, de acasă,
Și aloe își luase.
De pe cruce, binișor,
Dat-au jos pe 'nvățător;
L-au înfășurat apoi,
Peste tot, în giulgiuri noi.
Cu miresme unsu-l-au,
Cum iudeii 'ndătinau.—
Iosif o grădin' avea,
Și loc bun de odihnă 'n ea:
Groapă mai de mult săpată
Numa 'n peatră tare, toată.
Nime 'ntr'însa, pân'aci,
N'a fost pus a odihni.
Și l-au dus acolo... Iară
După ce-l înmormântară:
Peatră mare, grea, au pus
Pe mormântul lui Iisus.

* * *

Sâmbătă s'au adunat
Arhiereii la Pilat...
Zis-au: — „Ne-am adûs aminte
„De-ale lui Iisus cuvinte.
„El adeseori spunea:
„*La trei zile-oiu învia!*“
„Pază tare deci să pui,
„Doamne, la mormântul lui,
„Pân'or trece zile trei:
„Nu cumva să-l fure-ai săi,
„Și poporului să spue:
„*A 'nviat!.. In groapa nu e!*“
— „Străji“ (grăi Pilat) „n'aveți?..
„Puneți ori și câte vreți!“

. . . . . .

Straja, dânș'i, o 'ntărâră;
Peatra, o pecetluiră!

T. Dulfu

* * *

Pe la al șeaselea ceas din zi (ora 12), se ivi o întunecime peste tot pământul, care ținu până la ceasul 9 lea (3 ore p. m.) In acest timp soarele s'a întunecat, iar Isus zise: „S'a sfârșit: Și iarăși mai strigă cu glas tare: **Părinte, în mâinile tale îmi încredințez duhul meu**“ apoi înclină capul și-și dete sufletûl. Deodată cu aceasta cele mai groaznice semne s'au văzût în univers. Pământul s'a cutremurat și pietrele s'au spintecat, mormintele s'au deschis.

IN NOAPTEA INVIERII

E noaptea sfântă. O noapte plină de taină. Stelele sclipesc altfel, iar luna — parcă ar fi nimbúl din jurul capului lui Isus — luminează mistic cuprinsul nemărginirii.

Omul se leapădă de toate frământările pământeşti; sufletul se înalţă; în inimă pătrund bunătatea şi iertarea. In clipele acestea fiecare din noi îşi dă seamă că nu mai aparţine patimilor, ci, că el are ceva din Dumnezeu şi că faţă de lupta vieţii, există o putere creatoare care cuprinde: frumosul, iubirea aproapelui şi înfrăţirea. Doar pentru înfrăţirea oamenilor s'a coborât pe pământ fiul-Domnului, care a pătimit, a fost răstignit iar a treia zi după Scripturi, a înviat.

In fiecare casă cât de umilă, săracă, nenorocită, în această noapte e lumina bucuriei şi candela aprinsă la icoane. Ochii plânşi se înseninează. Durerea e scăzută prin mângâere, iar acei cari sufăr mai mult, flămânzii, acei săraci, înţeleg cel mai bine fiorul sărbătorei sfinte. Pentru aceştia se deschid porţile cerului. Acolo, sus, cei săraci mai cu seamă, văd că nu mai e deosebire dintre om şi om, — unul să nu aibă drept la bucuriile vieţii, iar altul îmbuibat în toate să creadă că numai lui e dat să guste din toate bunătăţile pământului.

Şi clopotele în ceasul al doisprezecelea, vestesc credincioşii, să se îndrepte înspre biserici. Arama în clopotniţi umple văzduhul de pietate, — e cântecul de slavă către taina cerului. Pe uliţile satului sau a târgului în care fabricile au încetat să mai lucreze, bătrâni, copii, muncitori, se îndreaptă înspre altar. Aici e linişte. Sub cupola în umbră fiecare păşeşte încet să nu tulbure credinţa vecinului. Oamenii cu pietate, luându şi un locuşor, aşteptând chipul preotului, ca un sfânt, întinzând lumina şi zicând: „Hristos a Inviat". In clipa aceasta nu este inimă să nu fie mişcată, nu-i minte să nu priceapă măreţia Divinităţii.

Mintea cea mai ascuţită de învăţătură, se vede neputincioasă faţă de tainele cerului şi fiecare face semnul crucii. Nu putem noi, o fărâmătură de lut să ne socotim mâna aceluia care ne-a zidit. De aceea în faţa icoanelor îţi pleci fruntea şi îţi răsare în minte copilăria frumoasă când fără nici o prihană în suflet, alături de părinţi, ascultai cântările de la strană şi din altar şi când mama ciocnea oul roş zicându ţi: „Hristos a Inviat", iar tu răspundei: Adevărat a Inviat". Şi nu ştiu de ce, în zorul zilei, părăseşti biserica, altfel de cum ai intrat în ea, cu o lumină în suflet şi cu o mulţumire în inimă.

E primăvară în firea tuturora, e Invierea, e o clipă de reculegere.

Const. Cehan-Racoviţă

ÎN GRĂDINA GETSIMANI

In grădina numită Ghetsimani era întuneric. Abia se înserase, dar ca nici odată noaptea se lăsase parcă mai neagră.

Cerul acoperit cu nouri grei abia se mai deosebia de pământ ca o apă cernelită. Frunzişul grădinei părea de cărbune şi în liniştea adâncă se auzia numai cântecul unei păsărici şi în vale freamătul potolit al oraşului Ierusalim...

In ceasul acela, Isus, era în grădină.

Se opri sub un pom şi aplecând o ramură înflorită îşi îngroapă fruntea în ea.

Trebuiau mai întâi să vie apostolii credincioşi, apoi Iuda şi în urmă soldaţii cari să-l prindă. Ştia bine că în locul acela nelegiuirea omenească îl va cere pentru moarte.

Grădina îi îmbălsăma sufletul şi pentru ultima oară Isus mai călca nisipul aleilor ei.

Un bucium vestea ceasul de rugăciune în Templu.

Lui Isus i se iviră lacrimi în ochi.

Curând veniră apostolii credincioşi şi-l rugară să fugă din grădină împreună cu ei, căci altfel va fi prins şi judecat.

Şi iată pe Iuda apropiindu-se. Glasul lui era schimbat şi cerându-şi iertare, că el, e cel care vine în urmă, aprinse o lumânare de seu. Flacăra pâlpâia în întuneric şi la lumina ei chipurile tuturor păreau nişte vedenii care se întrebau numai cu privirea, despre cine ştie ce taine ale lumii.

O boare uşoară de vânt stânse lumânarea.

Iuda sta mai la o parte... Era ceva ce nu-l lăsa să se amestece cu ceilalţi. Cei treizeci de arginţi, legaţi într'o fâşie de purpură, îi simţea grei şi reci în sân. Nu cheltuise din ei nimic.

Isus cu blândeţe se apropie de el, Iuda găsi momentul să facă sămn pândarilor înarmaţi. Semnul era sărutul şi Isus primi pe obraz sărutul lui Iuda.

Ostaşii năvăliră de jur împrejur înarmaţi şi gata se lovească. Isus îşi luă rămas bun de la apostoli, şi cu fruntea plecată fără să spuie un cuvânt, porni între arme către Cetatea Ierusalim.

Iuda se ascunsese, ceilalţi, neîncrezători se risipiră într'o parte şi alta. Şi numai Petru urmărea pe Domnul cu durere nemărginită.

Ca şi pe ceilalţi îl chinuia neîncrederea că poate Isus, nu este cu adevărat fiul lui Dumnezeu, dar credinţa, proorocirile scripturii şi minunile ce le făcuse pe pământ precum şi ceasurile petrecute împreună, nu-l lăsau nepăsător de ceia ce simţia că are să se întâmple.

La poarta grădinei Isus îşi întoarse privirile înapoi şi zări numai pe apostolul Petru.

„Rămâi Petre, rămâi cu ceilalţi, căci eu sunt tot cu ei şi cu tine" — apoi plecă înainte.

Se mai auzea numai cântecul păsăricei, în triluri aşa de limpezi de părea picături de lumină în noaptea aceia mai întunecată şi mai plină de taină ca niciodată.

G. TALAZ

BIBLIA

Cea mai răspândită carte din lume este Biblia (Cartea Sfântă) cum i se mai zice.

Biblia se împarte în două părţi. Intâia numită Vechiul Testament iar a doua Noul Testament.

In Vechiul Testament, începând cu „Facerea lumii" sunt descrise toate întâmplările vremurilor vechi.

Omul apare din aceste descrieri într'o veşnică luptă pentru cunoaşterea lui Dumeezeu stăpânitorul a toate, şi care a creat pe om pentru ca să se bucure de viaţă şi să-i aducă slavă şi mulţumire.

Aleşii lui Dumeezeu pentru luminarea şi înţelegerea acestor lucruri, de către lume, erau tot dintre oameni. Ei se numeau profeţi. Şi pe lângă învăţăturile şi îndemnurile pentru fapte bune în viaţa prezentă, profeţii mai aveau darul de a prezice viitorul cu toate întâmplările.

In Noul Testament, ne este descrisă de către apostoli, viaţa şi învăţăturile lui Isus venit pe lume pentru ca să scoată pe oameni din robia păcatului şi să-i înveţe religia cea mai mare, cea mai iubită de Dumnezeu: *Iubirea între oameni.*

Şi astfel Bibliei, cu drept cuvânt i se spune Cartea Sfântă. Nicăiri nu vom găsi mai multă lumină care să ne arate rostul vieţii noastre, ca în această carte.

Pentru cei mulţi e greu însă, ca să se poată prinde tâlcul cuvintelor biblice.

Dar după cum pe atunci erau profeţii şi apostolii cari explcau cu de-amănuntul înţelesul adânc al fiecărui cuvânt, astfel avem astăzi pe preoţi. Lor le este dată datoria de a citi şi lămuri Biblia, poporului întreg, pentru ca să-i deschidă drumul către acest isvor de înţelepciune, din care s'au împărtăşit toate neamurile din toate timpurile.

GH. ANTONESCU

Obiceiuri de Paşti

Lumânarea dela Inviere

In Banat e obiceiul că fetele întrebuinţează lumânarea de la Inviere pentru a se face plăcute la feciori. Inainte de a se duce la joc, o aprind şi o trec prin iie (cămaşă) zicând:

Cum a fost ziua Învierii
De văzută,
Luminată,
Preţuită
Şi iubită,
Cum a tras oamenii la biserică,
Aşa să vină şi să tragă
Şi la mine
Ori şi cine;
Să fiu văzută,
Preţuită
Şi iubită
Şi eu în toată vremea.

Frumoasă eşti, o! ţară...

Frumoasă eşti, o! ţară,
In măestrita-ţi ie
Cu flori albastre, roşii
Şi galbene, o mie:
De-aceea toi streinul
Stă'n loc, privind la tine;
Vrăjit de-a ta mândreţe
Să plece nu-i mai vine.

Frumoasă eşti, o! ţară,
Cu scumpa-ţi cingătoare
De spice aurite,
Ce strălucesc la soare!
De-aceea toţi vecinii,
Cel Sfânt să-i potolească,
Ţi-au pus. vai! nu odată,
Gând rău, să te robească!

Frumoasă eşti, o! ţară,
Şi mult bogată'n toate!
De-aceea şi Românul,
De-al tău drag nu mai poate.
Cu-o lume el lupta-s'ar
Şi ar muri mai bine,
Decât să mi te vadă
Căzând pe mâini streine!

P. DULFU.

CONVOCARE

Societatea „Ocrotirea Orfanilor din Războiu" Regionala IX, Cluj, în baza Art. 483 din Regulamentul General convoacă Adunarea Generală Regională a acestui an pe ziua de 30 Aprilie 1922 oara 11 a. m. în sala cea mare a Prefecturii Judeţului în Cluj.

Ordinea de zi:

a) Cooptarea membrilor noi aleşi.

b) Alege 2 delegaţi în Cons. Central în afară de Preşedinta Regiunei care face parte de drept.

c) Alege 2 membrii în Comisiunea de verificare a gestiunii Regionalei.

d) Deliberează şi hotărăşte asupra gestiunii Comitetului Regional, după ce ia cunoştinţă de raportul Comisiunii de verificare, dându-i cuvenita descărcare.

e) Deliberează şi hotărăşte asupra bugetului Regiunei.

f) Hotărăşte asupra tuturor chestiunilor la ordinea zilei şi asupra tuturor măsurilor relative la asigurarea bunului mers şi la propăşirea regiunii.

g) Discută asupra modificărei Statutelor şi Regulamentelor de Administraţie şi Asistenţă.

Adunarea Generală se compune din:

a) membrii fondatori domiciliaţi în regiune;

b) membrii activi şi aderenţi, domiciliaţi în regiune, având cel puţin 6 luni vechime în Societate şi fiind în curent cu cotizaţiile.

Nu vor putea lua parte la adunarea Generală membrii activi şi aderenţi având o întârziere de 6 luni în plata cotizaţiunilor.

Un membru absent poate fi reprezentat printr'un alt membru printr'o simplă scrisoare.

Fiecare mombru prezent sau reprezentat care întruneşte condiţiunile Art. 482 lit. b) din Regulamentul General are drept la un vot.

Ceilalţi membrii, neavând o vechime de 6 luni sau acei ce nu sunt în curent cu plata cotizaţiunilor, pot asista la adunarea Generală dar nu pot participa la discuţie şi la vot.

Dacă la prima convocare adunarea generală nu ar fi constituită din cel puţin 1|3 din numărul membrilor Comitetul Regional cari domicilează în localitatea unde funcţionează, a doua adunare se va face în termen de 15 zile dela cea dintâi, când se vor lua hotărâri, ori care ar fi numărul membrilor prezenţi sau prezentaţi.

Cluj, la 6 Aprilie 1922.

p. Preşedinta Regionalei
a IX-a—Cluj,
EUGENIA TRIPON

Director Regional,
SASU

Adunarea generală a Crucei Roşii

Crucea Roşie Română Filiala Cluj, şi-a ţinut Vineri 7 Aprilie 1922 a III a adunare generală în Sala festivă a Prefecturii judeţului unde Doamna prezidentă a făcut darea de seamă a activităţii Crucii-Roşii şi în timp de pace, care este tot de-a alina suferinţele. D na Casieră dă citire bilanţului încheiat, care arată, că averea filialei este de *76.463 lei* depuşi pe Cont curent la Banca „Economul" unde e şi sediul Societăţii, mai are peste 4000 bucăţi albituri date în folosinţa Spitalului Militar. Printre membrii fondatori cu 1000 Lei vedem numele mult regretatelor D ne: Rosette gen. Petala şi Virginia Dr. Başota. Ar fi de dorit ca în toate comunele să se înscrie membrii cotizatori şi ţărani, cu *5 lei anual* ca Societatea să poată lua acel avânt, de care are trebuinţă ca să-şi poată împlini misiunea ei umanitară. Acele D-ne preotese sau Învăţătoare, cari ar fi dispusă a planta interesarea pe o acţiune filantropică sanitară în inima sătenilor, unde ele răspândesc lumina spre care năzuim cu toţii, sunt rugate a cere lista de înscriere de la D-na prezidentă a Soc. Crucea Roşie Rom. Fil. *Cluj, Calea Moţilor 48*, care le va trimite fără întârziere.

SIDONIA G. I. DOCAN

Către cititori

Fiind chemat la alte ocupaţiuni, din care cauză mi-am dat demisia din demnitatea de Secretar General al Societăţii „Cultura Poporului", anunţ prin aceasta că, odată cu numărul de faţă, încetează şi răspunderea ce o aveam la redactarea ziarului.

EMIL VASILIU

ÎNVIEREA

„Nu vă temeţi şi vestiţi fraţilor mei, ca să meargă în Galileia şi acolo mă vor vedea şi mă voi sui la Tatăl meu şi Tatăl vostru, Dumnezeul meu şi Dumnezeul vostru".

Ziua Sâmbetei trecând,
Şi Dumineca sosind, —
Pân' a nu s'albi de zi
Din mormânt Iisus ieşi.
Când el părăsi mormântul,
S'a cutremurat pământul.
Şi un înger—la mormânt—
Coborî din cerul sfânt;
Peatra la o parte-a dat,
Şi pe ea s'a aşezat...
Strae albe el avea,
Ca un fulger strălucia.
Paznicii când îl văzură,
La pământ, ca morţi, căzură.—

Magdalena 'ndurerată,
Cu vre-o trei femei, plecat-a,
De cu zori... miresme-a dus
La mormântul lui Iisus.
Când ajuns-au la intrare,
Se 'ntrebau cu 'ngrijorare:
— „Cine oare să ne dea
„La o parte lespedea ?"
Acolo intrând, văd—iată—
Peatra la o parte dată.
Dar pe Domnul—când privesc
Jos în groapă—nu-l zăresc...
Ochii 'n sus când ridicară,
Ingeri, doi, li-s'arătară.
Le era strălucitoare
Faţa, ca luciosul soare...
Mute dânsele-i priviau.

Ingerii grăitu-le-au:
— „Printre cei înmormântaţi,
„Pe Iisus de ce-l căutaţi?
„Din mormântu-i s'a sculat!
„Iată locul unde-a stat!
„Spuneţi şi la ucenici,
„Că el nu mai este-aici!
„A pornit 'nainte-acum
„Pe al Galileei drum.
„Mergeţi acolo, c'aveţi
„Azi cu toţii să-l vedeţi!"

Ele pleacă, să găsească
Pe apostoli... să-i vestească. —
Cum mergeau voioase, iată,
Că Iisus li-se arată...
Înaintea lor ieşise:
— „Bucuraţi-vă!" le zise.
Dânsele, când l-au văzut,
La picioare i-au căzut;
Tremurând i-se 'nchinară...

Domnul a grăit lor iară:
„N'aveţi teamă! Alergaţi
„In oraş!... de veste daţi:
„Să se ducă 'nvăţăceii
„La ţinutul Galileii.
„Acolo au să mă vază!"
Ele merg, înştiinţează
Pe apostoli, cu grăbire,
De nespusa fericire!..
Iar cei unsprezece-ai lui,
Când le-au spus că 'n groapă [nu-i,
C'a 'nviat... că aŭ să-l vadă:
Nici nu le venia să creadă!

* * *

Tot atunci, străjeri sosesc
Dela groapă, şi vestesc
P'arhiereii din cetate
Despre cele întâmplate.

Arhiereii, strânşi la sfat,
Bani străjerilor aŭ dat:
— „Spuneţi: *„Noi am adormit...*
„Ucenicii au venit...
„Şi luat-au pe Iisus,
„Noaptea, pe furiş... l-au dus!"
„De mai mari, să n'aveţi frică,
„Vă scăpăm noi, la adică!"
. . . . . .

Banii, paznici-i luară;
P'arhierei îi ascultară...
Şi minciuna, de la ei,
S'a lăţit printre iudei.

Isus se arată la doi ucenici

Doi învăţăcei plecară
Din Ierusalim la ţară,
Spre *Emaus*, un mic sat
Cu cetatea învecinat. —

Cum păşiau vorbindu-şi, iată
Şi Iisus... veni de odată...
Dar deşi pe-un drum mergeau,
Că-i Iisus ei nu vedeau.
El luând cuvântul: — „Fraţi!"
Zise. „Despre ce vorbiaţi?
„Şi de ce aşa trişteţe
„Văd pe-ale voastre feţe?"

Unul dintre ucenici
Ii răspunse:—„Eşti, p'aici,
„Singur care n'ai aflat
„Cele ce s'au întâmplat!"
— „Ce?" (Iisus îi ispiti)
Ucenicu-i povesti:
— „De Iisus Hristos, profet
„Din oraşul Nazaret,
„N'auzişi tu, cum mai marii
„Toţi ai ţării: cărturarii,
„Arhiereii, l-osândiră
„Şi pe cruce-l răstignira?...

„De trei zile-i îngropat!
„Azi în zori i-au cercetat
„Câteva femei mormântul...
„Nu era acolo Sfântul!
„O vedenie avură...
„Ingeri, ele, doi văzură
„Lângă groapă, cari le-au spus
„Ca 'nviat din morţi Iisus!...
„Şi vr'o câţiva 'nvăţăcei
„Mers-au... n'au văzut nici ei
„Decât giulgiu 'n groapă jos:
„Din mormânt lipsea Hristos!...
„Auzind, ne-am minunat...
„O fi oare-adevărat
„C'a 'nviat, cum se vorbeşte?...
„Nu ştim!.. Asta ne munceşte!"

Domnu-atunci răspuns a lor:
— „O, nepricepuţilor
„Şi zăbavnici ce sânteţi
„In a crede pe profeţi!
„Nu s'a spus că el va fi
„Omorît şi-a treia zi
„Din mormântu-i va 'nvia,
„Ca să intre 'n slava sa?"

Şi cu Moise începând,
Pe proroci pe toţi la rând
I-au luat şi-a tâlmăcit,
Despre dânsul ce-au grăit.
Ajungând în sat, vroia
Calea singur a-şi urma.
Insă cei doi îl rugară:
— „Stăi cu noi, că este seară!"

Şi cu ei în sat rămase...
Când şedea cu ei la masă,
Pânea 'n mână-i a luat-o
Şi a binecuvântat-o.
In bucăţi o frânse apoi,
Dând din ea la amândoi.
Ochii lor atunci văzură
Limpede... şi-l cunoscură...

Dară Domnul s'a făcut
Dintr'odată nevăzut...
—„Vai!" (cu ciudă ei şi-au zis,
„Ochii cum nu ne-am deschis,
„Când pe drum din vechi scripturi,
„El nu da învăţături?..."

Apoi în aceeaşi seară
La Ierusalim plecară.
Au găsit pe 'nvăţăcei,
Şi pe alţii mulţi cu ei,
Care spuneau:—„Adevărat
„Că Hristos a înviat!
„Chiar şi Simon l-a 'ntâlnit!"

Dânşi-atunci au povestit,
Ce tel—şi ei—îl văzură;
Cum la masă-l cunoscură!

P. Dulfu

Cele din urmă sfaturi

„Dată-mi-s'a toată puterea în cer şi pe pământ, drept aceea mergeţi în toată lumea şi predicaţi evanghelia la toate neamurile, botezându-i pe ei în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh; învăţându-i să ţie toate câte v'am poruncit eu vouă. Cel ce crede şi se va boteza acela se va mântui, iar cel ce nu crede, se va osândi."

DE PAŞTI

Imi amintesc de Paşti, la noi acasă:
O zi de primăvară, luminoasă,
Cu adieri de aer parfumat,
Cu sunete de clopote pe sat,
Imi amintesc de-o linişte deplină
De vişini înfloriţi într'o grădină,
De flori de zarzari care s'au desprins
Şi au căzut, de parcă ar fi nins.
Sburau prin flori albinele uşoare
Ca nişte stropi de aur rupţi din soare,
Şi'n liniştea aceea din grădină
Era ca un concert de violină:
Parcă 'npleteau de-asupra mea în sbor
Un nevăzut hamac fermecător. . .
Era aşa senin şi aşa de bine!
Şi mă temeam de roiul de albine.

Imi amintesc de oameni din sate.
Cu haine noi şi feţe luminate,
Cum s'adunau la 'crucişări de drum,
La sfaturi lungi . . . de parcă stau [şi-acum.
Şi-mi amintesc de-o droaie de copii
Cum alergau de veseli şi sglobii
Pe un tăpşan alăturea de sat
Pe care-am fost şi eu şi m'am jucat...
Era 'n cerdaç la noi atâta soare,
Era 'n pământ atâta sărbătoare.

Şi tremur tot când îmi aduc aminte
Că port în mine-atâtea dragi morminte.

De-atunci muri şi tata, şi-am plecat
Noi toţi copiii de-acolo din sat,
Dar simt şi azi în mine, luminoasă,
O zi de Paşti, de mult, la noi acasă
De câte ori e April şi zi cu soare
Imi amintesc... şi sufletul mă doare.

DEMOSTENE BOTEZ.

GÂNDURI

de Regina MARIA a României

Poporul meu. Clădeşte, clădeşte! Să înălţurăm orice luptă, să ne strângem în acea unitate sfântă pe care am cumpărat-o cu sângele nostru şi care va face puterea noastră.

*

Un gând frumos poate să fie ca o biserică în care omul îşi odihneşte sufletul, iar gândul lui este neghina care năbuşe grâul cel mai curat şi mai rodnic.

SĂRBĂTOAREA ÎNVIERII

In fiecare an sărbătoarea învierii să serbează de către popoarele creştine cu cea mai mare evlavie.

Această sărbătoare, ne aduce aminte de chinurile mari, pe cari le-a suferit Omul-Dumnezeu pentru mântuirea noastră a tuturora, şi ne strecoară în suflet atâta lumină, încât ne dăm seama de toate faptele noastre, pentru a să ne bucurăm de cele bune şi să ne căim de cele rele.

Sărbătoarea învierei, ne înoeşte toată fiinţa, şi în inima noastră îşi face loc iubirea şi bunătatea nemărginită chiar şi pentru cel ce ne-a făcut rău. Suferinţile lui Isus pentru oameni nu le putem măsura cu gândul, dar în conştiinţa noastră această pildă Dumnezeiască ne deschide două căi lămurite: Calea binelui şi calea răului. Şi pe fiecare ni se arată ce avem de găsit.

Ştim bine că întocmai ca Iuda care s'a bucurat pentru treizeci de arginţi şi la vândut pe Isus, jidovilor, pentru ca în urmă chinuit de propria lui faptă, să meargă să se spânzure, întocmai ca acesta, sunt toţi acei ce uneltesc contra altora. Pe când cei buni, cei ce-şi ştiu cugetul curat, se pot împărtăşi din izvorul de bucurie ce-l aduce după sine fapta bună şi jertfa pentru aproapele.

Sărbătoarea învierii ne face să ne întrebăm de faptele trecutului nostru, şi ne luminează întreg viitorul,

Sărbătoarea învierii ne aduce nădejdi noi şi dorul de viaţă, căci păcatul ne-a fost răscumpărat de cel ce s'a răstignit pentrn noi.

Şi în ceasul în care clopotele ne vestesc învierea Omului-Dumnezeu, să ducem flori şi să le punem pe altarul sfânt, împărtăşindu-ne de bucuria celei mai mari sărbători, şi să ertăm totul căci şi nouă ni s'a ertat.

G. T.

CREŞTEREA ÎN FAMILIE

Dela părinţi se mai cer *să devină copii cu copiii lor*, adică, să se ştie coborâ în sufletul lor, să cunoască gradul de pricepere al lor căci numai atunci vor şti să aleagă totdeauna mijloacele cele mai bune pentru buna lor creştere. Se înţelege, că pogorârea aceasta să nu fie prea mare, încât să împedece înălţarea copilului la ei.

Se mai cere dela părinţi să nu fie morocănoşi, ursuzi *uricioşi* cu copii lor, că şi aceştia observă curând, că părinţii le cer una şi alta nu pentru că ar fi bine ce cer, că pentru că sunt mânioşi.

Părinţii să aibă *încredere în propriile lor puteri*. Un tată, care strigă mereu, o mamă, care se teme mereu, să nu păţească ceva copilul,—peste tot părinţii, cari explică sau poruncesc prea mult, cari intră sau opresc prea mult, împiedică buna creştere, căci dovedesc că nu au nici pricepere destulă, nici încredere în propriile lor porunci, pe care le tot repetează sau chiar le schimbă.

Copii aşteaptă dela părinţi să fie *ajutătiutorii* mai ales când e vorba de viaţa copilului. Părintele, pe care îl pot înşela, ajunge să fie puţin preţuit. Copilul face totdeauna încercări, fie din întâmplare, fie din videnie, ca să vadă până unde poate merge în dorinţa de-a se face neatârnător de cel mai mare decât el. Nu sunt rare mai ales mamele, cari pierzând stăpânirea peste copiii lor, ajung ca aceştia să facă ce vreu cu ele.

Mai frumos se desvoltă sufletul copilului în mijlocul unei *vieţi familiare frumoase* prin bună înţelegere între părinţi. Frumuseţea aceasta nu o dă bogăţia, nici nu o împedecă sărăcia. O strică însă totdeauna neânţelegerea dintre părinţi, care face tristă viaţa copilăriei. Tata şi mama, cari au trăit totdeauna în bună înţelegere, cel puţin în faţa copiilor lor, vor rămânea scutiţi de singurătate şi la bătrâneţe. Luând mereu parte la bucuriile copiilor începând din cea mai fragedă tinereţe a lor, aceştia se vor obişnui a vedea în părinţi izvorul bucuriei lor făcându-i părtaşi la tot ce-i mişcă. Trecând anii şi crescând copii, părinţii vor deveni prietenii şi tovarăşii lor şi vor mai întineri odată.

Înţelegerea bună dintre părinţi şi dulceaţa familiară, care izvoreşte din ea, sunt şi o apărare a copilului faţă de tovarşii, pe cari îi găseşte afară de casă. Copilul trebue lăsat, să-şi găsească prietini de seama lui şi afară de familie, dar uneori păţeşte rău cu ei, alteori părinţii sunt siliţi să nu-l lase cu nici unul, nefiind nepotriviţi. In cazuri de acestea copilul trebue să găsească prietenii, de care are nevoe, în persoana părinţilor lui.

Părinţii trebue să îngrijească şi de *sănătatea lor proprie*, căci numai părinţii sănătoşi vor avea copii sănătoşi şi numai aceştia vor fi folositori loruri, familiei şi statului. Grija de sănătate trebue să precumpănească încă dinainte de căsătorie.

Trei sunt mai ales boalele, cari dacă le au părinţii, ameninţă şi sănătatea copiilor încă din pântecele mamei: *tuberculoza* saŭ oftică, *sifilisul* şi *alcolismul*.

Aplicarea spre *oftica*, de care sufere vre'unul dintre părinţi, se poate moşteni. Dar vindecarea ei e, mai ales la început, cu putinţă, afară de aceea ea nu ameninţă să îmbolnăvească şi creerul, ca celelalte două boale.

Sifilisul sau sfrenţul e cea mai grozavă boală, cu atât mai grozavă, cu cât e acum după războiu răspândită şi la sate. Boala o moştenesc şi copiii născuţi din părinţi sifilitici şi chiar dacă nu o moştenesc, urmaşii unui părinte sifilitic sunt de regulă slabi la trup şi slabi la minte. Partea cea mai mare a copiilor născuţi din părinţi sifilitici mor încă în anii cei dintâi ai vieţii. Şi boala aceasta se poate vindeca mai ales la început, de aceea cei ce o au să nu se ruşineze şi să caute clinica (spitalul). Căci cei nevindecaţi înebunesc de regulă după ce au trecut de vârsta de patru zeci de ani.

Alcoolismul e boala care cuprinde pe cei beţivi, mai ales beutorii de rachiu (vinars). Copii născuţi din părinţi beţivi sunt de regulă tâmpiţi la minte şi capătă uşor orice boală.

V. L.

Vorbe cu tâlc

Limba oase n'are, dar oase sparge.

Ura naşte ură.

Cucul cântă, iar leneşul stă şi numără.

Cum e sfântul şi tămâia.

Viaţa omului ca oul în mâna copilului.

Glasul măgarului nu se aude la cer.

Scările se mătură de sus în jos, nu de jos în sus.

Numai capacul ştie ce fierbe în oală.

Parastas pentru Rosette General Petala

S'a împlinit un an şi jumătate de când s'a stins din viaţă răposata Rosette Petala. Născută din o veche familie moldovenească, acea a lui Rosetti, de care se leagă multe fapte mari în propăşirea culturei româneşti, defuncta a fost crescută în spiritul cinstit al vremurilor din trecut, cu multă dragoste de biserică şi ţară.

De aceea cât a trăit, viaţa i-a fost o pildă de fapte mari; totdeauna neobosită şi dând sprijinul moral şi băneşc pentru înfiinţarea institutiunilor de binefacere.

Grija ei era mereu către Biserică, iubirea şi ajutorarea celor săraci şi cinstiţi. Casa ei era deschisă pentru toţi acei cari'i cereau sfatul sau ajutorul ei. Totdeauna bună, totdeauna durând o durerile celor mici şi slabi în viaţă.

După unirea tuturor românilor familia Petala s'a mutat în Cluj, — Ardealul iubit, simbolizat şi preţuit de defuncta atât de mult.

De-un idealism cum rar se găseşte în viaţă, buna Doamnă, stabilită în Cluj, zi şi noapte, se gândea cum să se desfaşoare cât mai mult unitatea şi sufletul românesc în Capitala Ardealului, cuibul cel mai şovinist maghiar. In scopul ca viaţa cultural-românească să fie cât mai desvoltată, casa sa era locul de întâlnire al tuturor cărturarilor, artiştilor, scriitorilor, actorilor, făcându-se trăsătura de unire între massele populare şi intelegenţa.

Din iniţiativa sa şi cu sprijinul său s'a înfiinţat diferite societăţi de binefacere.

Iar idealul ei era ca în Cluj să se ridice o mare biserică ortodoxă.

Rămăşiţele pământeşti sunt îngropate în curtea bisericii strămoşeşti din Cluj.

Cu câteva zile înainte de Dumineca Floriilor, în bisericuţa mică din localitate s'a oficiat un parastas.

A luat parte numai familia.

Memoria acestei românce nu va fi uitată niciodată. Sufletele mari şi caracterele deşi se duc dintre noi cari trăim, totuş amintirea lor rămâne neştearsă ori cât va trece vremea.

Tiganul şi traista

Cum trecea pe-un pod ţiganul
Iată'n partea cealaltă
Lângă-un stâlp de pod-alături
Vede-o traistă lăsată
Şi de-odată cum o vede
Parcă crede şi nu crede
Şi din mers pe loc s'opreşte
Şi la traistă vorbeşte:

„Haulică, d'aulică,
„Trăistică, puiculică,
„Cum m'ai şade singurică
„Parc-ar fi cam străinică,
„Zău mă mir că nu-i e frică;
„Ori de frica
„Ce'i e frică
„Nu mai ştie ce să zică!
„Haulică,
„D'aulică,
„Hai cu Dada trăistică
„Nu-ţi mai fie aşa de frică."

Şi vorbind aşa cu milă
Şi grăbit şi bucuros
Şterge traista de ios
Şi-o ia fuga mai prin dos.
Dar când fuge el mai bine
Iată şi românul vine
Şi cum vine ia-l de chică —
Şi avea doar o chică mare —
Şi cu pumnul după ceafă
Unde 'ncepe să mi-i care;
Dă-i şi dă-i şi dă-i şi dă-i,
Iar ţiganul se smuceşte
Şi de-odată strigă; — Stai!...
Ce sai nene la batae
Şi te-apuci aşa de dat?
Stai, că doar nu ne-am certat.

TH. D. SPERANŢIA

Din istoria neamului românesc

Alexandru cel Bun
(1400-1433)

de Victor Lazăr

Numai cu durere a putut urmări Românul întâmplările din Moldova dela moartea lui Laţcu până la urcarea pe tron a lui Alexandru-Vodă, cel dintâiu Domnitor care are o domnie mai îndelungată şi mai paşnică. Timpul de linişte îl întrebuinţă Alexandru pentru întocmirea lăuntrică a ţării şi cu adevărat, din timpul lui avem amintiri despre biserici, *şcoli* şi chiar scriere de *cronici*.

Alexandru cel Bun a fost căsătorit de mai multe ori, în două rânduri cu femei *catolice:* una *Margareta de Loşonţ*, fica voevodului Ştefan Loşonţ din Transilvania, a doua *Ringala*, sora regelui Poloniei. Căsătorie cu aceste femei străine se făcea din politică. Alexandru voia să asigure pacea ţării intrând în legaturi de rudenie cu vecinii lacomi după pământul Moldovei.

Alexandru s'a îngrijit de liniştea administraţiei *bisericeşti*, turburate de mai înainte din cauza împotrivirii Patriarhului din Coustantinopole de-a recunoaşte pe *Iosif* dela Cetatea-Albă, mitropolit al Moldovei. La 1401 se făcu pace între Domnul Moldovei, patriarhie şi mitropolitul cel nou se puse pe lucru, ca şi Alexandru-Vodă, pentruca să dea bisericii naţionale aşezămintele şi strălucirea de cari avea nevoie. Alexandru înfiinţă episcopiile dela Roman şi Rădăuţi, întemeiază strălucita mânăstire a *Bistriţei*, unde a fost înmormântat precum şi mânăstirea *Moldoviţa*, Iosif mitropolitul se îngriji, ca în mânăstiri să fie viaţa liniştită şi regulată. Şi călugării din aceste mânăstiri, pe lângă slujbele obicinuite călugăreşti, se îndeletniceau mult cu scrierea frumoasă de evanghelii şi alte cărţi sfinte, din cari unele au scăpat până în zilele noastre.

La mânăstirea Bistriţa s'a păstrat cel mai vechiu *pomelnic* al familiei domnitoare moldovene şi tot acolo, după moartea lui Alexandru, se începe a se scrie cea dintâiu cronică a ţării.

Pe la anul 1330, aşa dară înainte de întemeierea Moldovei independente, Tătarii chinuiseră pe creştinul *Ioan* din Cetatea-Albă pentrucă ţinea la dreapta credinţă. Ei îl deteră chiar morţii. Atunci biserică îl aşeză pe acest martir (mucenic) pentru credinţa în Christos între sfinţi cunoscut acum sub numele de Ioan cel Nou. In timpul lui Alexandrü-Vodă şi al mitropolitului Iosif, moaştele acestui martir au fost aduse cu mare cinste şi aşezate în sfânta mitropolie din Sucevava, unde sunt şi astăzi.

Tot în timpul lui Alexandru cel Bun veni în Moldova învăţatul călugăr *Grigore Ţamblac*, vestit predicator, care rămase timp mai îndelungat lângă mitropolia Sucevii, unde se distinse ca un bun propovăduitor al învăţăturii creştineşti. Predicile lui au fost scrise şi s'au păstrat până în zilele noastre. La mitropolie se înfiinţă atunci şi o şcoală bisericească.

La anul 1432, adecă spre sfârşitul vieţii lui Alexandru-Vodă s'a ţinut şi sinodul cel mare dela Florenţa, în ţara Italiei. A fost o încercare de-a uni cele două biserici creştine, cea romano-catolică din Apus şi cea ortodocsă dela răsărit. Despre acest sinod spune cronicarul român, „că însuşi patriarhul de Constantinopole şi cu împăratul Ioen Palcolog şi cu mulţi mitropoliţi şi episcopi au fost. Dela ţara noastră încă au fost trimis pe Grigore Ţamblac. Şi după multă zarvă şi gâlceavă nimică bun n'au isprăvit, că în loc de împreunare mai mare zarvă şi despărţire s'au făcut.

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Nunta Regală.— Căsătoria Regelui Alexandru cu Principesa Mărioara, a fost definitiv hotărâtă pentru ziua de 1 Iunie.

——

Conferiri de medalii. *M. S. Regele a binevoit să confere Prea Cucernicului Preot Mihail Berezovschi, dirigintele corului arhiepiscopal din Chişinău, medalia „Bene-Merenti" clasa I-a. P. C. Preot Berezovschi, care este şi profesor la conservatorul de muzică din Chişinău, şi-a câştigat merite deosebite prin râvna ce a pus-o în a da în româneşte, fie prin alipiri, fie prin compuneri originale, cântările serviciului divin.*

——

M. S. Regele a binevoit să acorda medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică" clasa II-a săteanului Gheorghe I. Tălpău, enoriaş al parohiei Miroslăveşti, jud. Suceava, pentru că a contribuit cu suma de 70,000 lei la zidirea bisericii parohiale.

——

O Expoziţie la Belgrad.— Cu prilejul căsătoriei Regelui Alexandru cu Principesa Marioara se va deschide la Belgrad o expoziţie de lucruri de artă ale artiştilor români şi sârbi. In acest scop a sosit în Bucureşti D-l Dobrovici delegatul Serbiei.

——

Societatea pentru vindecarea tuberculozei (ofticei) a primit o donaţie însemnată. Locuitorii din Mercurea Ciucului au oferit 31.000 metri cubi lemnărie pentru construirea unui sanatoriu în această localitate, sau în apropiere cu suma rezultată din vânzarea lemnelor.

Tot în Mercurea Ciucului s'a făcut o colectă prin care s'au adunat 27 mii lei, care au fost trimişi centralei societăţii cu sediul în Bucureşti.

——

La Geneva s'a ţinut un bâlciu internaţional al tuturor ţărilor, în folosul Biroului general de binefacere. A luat parte şi România.

——

Consistoriul din Oradea Mare a creiat un post de *preot-misionar*, care va fi trimis pentru slujba divină prin parochiile unde nu sunt preoţi.

——

La Vad, în Făgăraş s'a întemeiat o casă naţională cu numele învăţatului canonic Augustin Bunea.

Ea va coprinde o bibliotecă şi un muzeu local.

——

Plănuiri de biserici. In oraşul Sf. Gheorghe din Ardeal s'a planuit zidirea unei biserici ortodoxe; aceiaşi plănuire a făcut-o şi pâlcul de Români din Târgul Secuilor. Viaţa românească nu se va revărsa din belşug decât prin şcoală şi biserică.

——

Cărturararii din Sânicolaul Mare s'au adunat la olaltă şi au hotărât să muncească cu toţii pentru luminarea poporului. De două ori pe săptămână, Marţia şi Joia, vor ţine şezetori populare.

——

Congresul bisericesc din Chişinău a dat din fondul eparhial următoarele sume pentru cultură: 3000 lei societăţii istorico-archeologice, 5000 lei societăţii culturale a elevilor seminarişti din Chişinău, 15000 lei burse pentru studenţii liceului Hajdeu, 526.783 lei şcoalei eparhiale de de fete şi 30.000 lei studenţilor basarabeni, cari vor urma în străinătate.

——

In Lupeni—Valea Jiului s'a înfiinţat *Reuniunea femeilor române ortodoxe pentru înfrumseţarea bisericii.* Reuniunea condusă de D-le Elena Brândusa şi Eugenia Sandru, are peste 300 de membre, cu o contribuire lunară de 2 lei fiecare.

——

La Deva s'a deschis o universitate populară condusă de d. Iosif Botean. Se cuvine toată lauda iniţiatorilor.

——

Muncitorii ortodôxi din Lupeni sat din ţinutul minelor din Valea Jiului vor să şi construiască o biserică. Dând fiecare câte 8 lei pe lună, se adună de la toţi 80.000 lei pe an. Până azi s'au adunat din cotizaţiile lunare ale lor peste 100 000 de lei.

——

Bibliotecile. In Franţa dela 1862, fiecare şcoală comunală are o bibliotecă populară cu cărţi alese pentru şcolari şi pentru părinţi. In Elveţia, comunele sunt obligate prin lege să aibă fiecare o bibliotecă obştească, pe care o întreţine primăria şi o sprijină Republica.

In Statele Unite, după socoteala biroului educaţiunei din New-York erau în 1913,—2850 de biblioteci populare cu cel puţin 5000 de cărţi fieeare. Ele coprindeau în total 75.112.935 de volume.

In 1910, copii au împrumutat de la Biblioteca Centrală din New-York 2.500.000 de cărţi, iar în 1911 au fost citite 7.725.574 de volume.

——

Prin stăruinţele preotului G. Păunescu, parohul bisericii Cărămidarii de Jos din Bucureşti, s'a clădit în curtea bisericii o casă culturală parohială, care a costat 180.000 lei.

——

Cucernicul preot Nicolae Dărângă, paroh în Târgul-Frumos îşi propune să facă în casa fiecărui enoriaş o mică bibliotecă, cuprinzând în deosebi cărţi moral-religioase.

——

Se înfiinţează la Blaj cea dintâi mânăstire de călugăriţe române greco-catolice cu sarcina misionară de a conduce un orfelinat de 150 copii.

——

Prefectul de Prahova a organizat în judeţul său, pentru săteni conferinţe populare educative. Lucrul nou desigur, căci administraţia nu găsea nici odată vreme pentru creşterea şi cultura poporului.

——

„Asociaţia de propagandă culturală" din Roşiori de Vede s'a întemeiat pentru constituirea fondului cultural „Presa Bună".

Până la 30 Septembrie 1921, adică în timp de 2 ani se adunase 174.600 lei în valori de stat şi 4443 lei în numerar. De asemenea „Asociaţia de propagandă culturală" din Roşiorii de Vede a întemeiat o bibliotecă în oraş şi a luat asupră-şi sarcina de a întemeia în satele vecine „Case de Citire".

——

La 18 Decembrie 1921 s'a inaugurat la fabrica de tutun Belvedere din Bucureşti două biblioteci populare filiale ale bibliotecii parohiale Cărămidarii de Sus.

Serbarea şcolară ocazională a adus comitetului şcolar suma de 6.000 lei pentru ajutorarea şcolarilor săraci.

——

In conferinţa cercului preoţesc dela Deva s'a vorbit despre şcoala de Duminecă pentru educarea religioasă morală a adulţilor. Toţi preoţii s'au obligat ca fără amânare să înceapă instruirea adulţilor, cântarea cu ei a răspunsurilor liturgice, cetirea şi explicarea Bibliei.

Fără amânare trebue să se oblige la fel, toţi preoţii, din toate târgurile şi satele ţării.

——

Preotul ortodox George Frăţilă din comuna Ghimboca, jud. Curaş Severin sprijinit de câţiva oameni de ispravă din comună a creiat în 1918 un fond cultural.

Sporit, zi cu zi, prin munca şi fericita înţelegere a sătenilor fondul din Ghimboca a ajuns la 60.000 lei, Casa Culturală clădită cu aceşti bani e mândria satului de azi.

——

In pământul Dobrogei—Făcându-se săpături în Dobrogea pe şoseaua Hârşova—Măsin, au eşit la iveală zidurile unei cetăţi romane anume Igliţa.

S'au găsit diferite obiecte şi sculpturi în peatră de pe vremea împăratului Traian.

S'a format o comisiune din partea muzeului naţional din Bucureşti, care să cerceteze aceste descoperiri.

——

Cercul studenţilor putneni, condus de d. G. Alexiu, a înfiinţat în luna Noembrie, cu sprijinul Ministrului Cultelor şi Artelor, bibliotecele populare din Mărăşeşti, Suraia şi Soveja. In vacanţa Crăciunului a înfiinţat biblioteci în Goeşti, Sascut şi Pufeşti şi va ţine şezători culturale, din venitul căror să se sporească bibliotecile populare din Odobeşti, Panciu, Adjud şi Focşani.

——

„Cercul gospodinelor din Banat" va deschide o „şcoală pentru educaţia femeii".

Şcoala va avea cursuri de gospodărie, croitorie şi altele.

——

Căpitanul Vasile Buhuş, invalid de războiu, sprijinit şi de Ministerul Cultelor şi Artelor, a înfiinţat în comuna Dărmăneşti, jud. Prahova biblioteca populară „Domniţa Elena".

Biblioteca are astăzi 1134 volume şi un fond de 7024 lei.

——

Flori din India.— In Anglia cu ocazia sărbătorirei „ostaşului necunoscut", indienii s'au gândit să aducă flori din grădinile lor pentru mormintele eroilor. Dar din India şi până în Anglia florile s'ar fi vestejit încât să nu se mai cunoască ce sunt.

Atunci au strâns flori şi le-au închis într'un bloc de gheaţă pe care l'au trimis în Anglia.

Acolo blocul de gheaţă a fost pus la soare şi topindu se florile au rămas proaspete şi vii de păreau abia culese din grădină.

——

Aurul Statelor Unite. — Noul director al monetăriei, instalat în funcţia sa în ziua de 20 Martie, a comunicat în mod oficial că a treia parte din tot aurul lumii se află în posesia Statelor Unite.

Acest aur e socotit la valoarea de nouă miliarde. Monedă tipărită sunt numai 260 milioane iar restul este păstrat în drugi masive.

——

Statue unui preot. — Sunt în lume statui de regi şi împăraţi, statui de cavaleri şi eroi, statui de cărturari, statui de oameni politici şi filantropi, dar nicăiri, în afară de statuile cunoscute ale reformatorilor din Apus, nu cunoaştem o statue de preot.

La Birmingham însă în faţa palatului primăriei este statuia unui preot anume Dawson, care a înflăcărat pe vremuri acest oraş de negustori cu predicile şi cu dragostea lui de adevărat apostol. El a predicat bogaţilor dragostea pentru săraci, iar săracilor — aceia ce înobilează şi ridică pe om,—munca.

Dawson a fost creiatorul acelui puternic spirit public, care într'o jumătate de secol a schimbat oraşul Birminghamul, făcându l frumoasa cetate a muncii de astăzi.

——

Mulţumiri. Ministerul Cultelor şi Artelor aduce viile sale mulţumiri D-lui Căpitan I. Anton, din Buzău, pentrucă a dăruit bisericii Sf. Ion Botezătorul din Focşani 32 cărţi de literatură bisericească şi o colecţie din revista „Biserica Ortodoxă Română".

——

După sinod atâta otărâtură stătu între amândouă bisericile, de nu se pot vedea cu dragoste, ci una pe alta huleşte şi de faimă şi una pe alta va să pogoare şi să o calce, cum răsăritul şi apusul n'ar fi fost logodnica lui Christos".

Căsătoria lui Alexandru cu emei de legea catolică opri legăturile lui strânse cu Polonia ne explică şi pătrunderea mai cu temei a catolicismului în Moldova. Deasupra mormântului soţiei lui catolice, Margareta de Loşonţ, Alexandru ridică în oraşul *Baia* o frumoasă biserică romano-catolică de peatră; la jurul ei chilii pentru călugări catolici şi pentru reşedinţa episcopului catolic. Invăţătura catolică nu prinse însă la Românii moldoveni, şi Alexandru rămânând statornic în legea veche, aşa că episcopul catolic administra numai turma lui compusă din Saşi, Săcui şi puţini Poloni aşezaţi în Moldova.

Liniştea domniei lui Alexandru îi îngădui acestuia să se intereseze mai mult şi de *comerciul* ţării, cu atât mai vârtos, că veniturile domniei erau formate numai din ceeace produceau moşiile domneşti, veniturile ocnelor de sare şi taxele vamale de pe mărfurile intrate în ţară. Căci Moldova mijlocea atunci comerciul Europei centrale şi răsăritene cu Genova şi Veneţia, oraşe din Italia, cu Constantinopole şi cu Rusia de meazăzi şi pe drumurile comerciale dealungul Moldovei treceau cară nemţeşti şi armeneşti dela Lemberg (Liov) spre Cetatea-Albă şi de-aci în Ţara Tătarilor. Tot prin Moldova trecea drumul comercial spre Brăila Munteniei. Iar la târgurile (bâlciurile, iarmaroacele) din Sniatin mergeau Românii şi cu produsele ţării lor schimbându-le pe bani sau pălării, haine boereşti, arcuri şi săbii.

Negustorii străini, între cari şi Saşii din Bistriţa Ardealului, aduceau în Moldova şi postavuri fabricate în Belgia şi în Colonia (Köln) de lângă Rin, duCând la reîntoarcere piei, miere, ceară, boi şi „mărfuri tătăreşti", adecă mirodenii (cuişoare, scorţişoară, piper) venite din Asia, cu caravane, până în sudul Rusiei. Mult a fost saltat comerciul Moldovei în urma venirii alor trei mii de familli armeneşti, fugite din Armenia de groaza Turcilor şi aşezate în oraşele Moldovei.

Pentru a garanta bunul mers al comerciului, Alexandru-Vodă a dat negustorilor din Lemberg, apoi şi celor din Braşov, în care stabilia localităţile, unde trebuiau să plătească taxele vamale, şi mărimea acestora. A îngrijit şi de siguranţa negustorilor când erau pe drum şi a supraveghiat, că ei să nu fie înşelaţi la vămuire. In oraşele dela Dunăre, apoi la Cetatea-Albă, Genovezii, cari multă vreme au fost stăpânii comerciului pe Marea Neagră, aveau depozite mari de mărfuri, cari se răspândiau apoi în ţările române.

Victor Lazăr

CETIŢI ŞI RĂSPÂNDIŢI „CULTURA POPORULUI" CARE TRĂEŞTE PRIN VOI ŞI PENTRU VOI.

Poșta Redacției

De mandatele primite la Redacție de la 15/3—10/4—1922.

	Lei
1. D-l Maior Luca const. Oradea-Mare.	30
2. D-l Gavril Manu Bihor.	15
3. D-l Bibarț Alex. Arad.	15
4. Prim. Com. Călimănești Vâlcea.	60
5. D-l Antonie Vălugă Romanați.	30
6. Societatea Culturală „Crit" Tg. Mare.	40
7. D l Zaraf Mânzatu Brașov.	22.50
8. D-l S. Hrîsu Bârlad.	30
9. D-l C. Onațu Bârlad.	15
10. D-l Iosif Rotaru 247 Temiș.	90
11. D-l Teodor Rotariu Caraș Severin.	30
12. Comp. 4 Instr Reg. 3 Jand. Galați.	1.20
13. Casa Culturală Silagiu-Timiș.	30
14. Prrmăria Com. Telega-Prahova.	60
15. D-l Corneliu Pop. Inv. în Vad. Făgăraș.	30
16. D l Iosif Hanciu Bârzona Arad.	30
17. D-l Pavel Nincu jud. Temiș.	15
18. D l M. Vasiliu Inv. Iași.	30
19. D-l Petru Dalea Obabița C. Severin.	15
20. D-l Ilie Berchiezan Inv. în Gusu.	15
21. D-l Mureșan Alex. Mureș Turda.	7.50
22. Prim. Com. Mangalia jud. Constanța.	60
23. D l S Botescu Caraș-Severin.	15
24. Preot Gh. Timircan Fălciu.	30
25. D-l Aureliu Herțiga Nou.	15
26. D-l Gh. Ion Stejăroiu Făgăraș.	30
27. D l Leonte Toma econ. Făgăraș.	30
28. Preot Gh. M. Vlad Șirineasa-Vâlcea.	33
29. D l Dametru Popp, Satu Mare.	20
30. D-l Gh. Birmănescu București.	30
31. D-l Gh. V. Teodorescu Buzău.	10
32. D l Paraschiv Costache R. Sărat.	30
33. D l Ioan Volută Soroca Basarabia.	30
34. Iuliu Bolgă Inv. Turda.	30
35. Ștefan Gh. jud. Tutova.	8
36. Ion Danciu C. Severin.	18 50
37. F. Dobreanu C. Severin.	6.15
38. Dep. Gara Simeria.	12
39. Sabă P. Oradia Mare.	6
40. T. Macovei Sinaia.	108
41. Iuliu, Gara Tg. Mureș.	2 50
42. Dep. ziare g. Simeria.	7
43. Doina Beiuș.	15 25
44. G Zikeli Bistrița.	29.75

Foaia
Cultura Poporului
să nu lipsească din : casa nimănui. :

Direcțiunea ziarului aduce la cunoștința tuturor abonaților cari nu și-au achitat abonamentul că numărul 52— cu care se împlinește anul — va fi ultimul ce li se va trimite dacă nu vor trimite costul abonamentului

TIPOGRAFIA
„Cultura Poporului"
CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ
Este înzestrată cu tot felul de mașini tipografice
Execută lucrări tipografice ca: Broșuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afișe, convocări, cărți de vizită, bilete de nuntă ș. a.
PREȚURI IEFTINE

Banca Românească
SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160.000.000 lei
SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI.
SUCURSALE:
Arad, Băilți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.
FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCĂ

Cu începere din ziua întâiu de Paști (Duminică 16 Aprilie 1922) se vor începe reprezentațiile la
Cinematograful „REDUTA"
al Societății „Cultura Poporului".
Cele mai frumoase și interesante filme, jucate de cei mai mari artiști :: ai lumei, se vor reprezenta. ::

Banca Centrala
Pentru industrie și Comerț s. p. a.
Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).
Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secția de Bancă :·: Secția de Mărfuri
FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Wiena

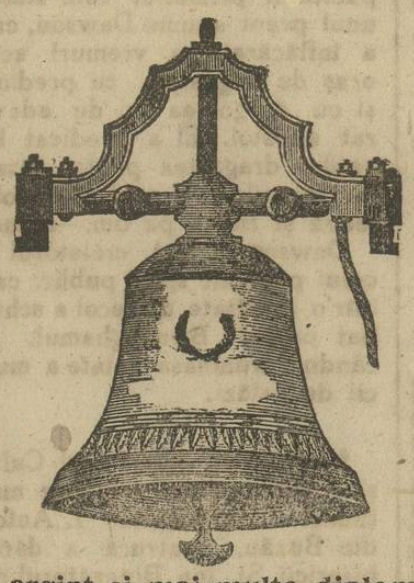
Fondată în anul 1685
Telefon No. 124
Marea fabrică română ardeleană de clopote patentate
Alexandru Anca Cluj
FOSTĂ ANDRASOVSKY
CLUJ. — PIAȚA UNIRII 32. — CLUJ
Unica fabrică în țară care pregătește clopote patentate de prima calitate după vechiul recept ANDRASOVSKY, care a fost premiat cu medalie de argint și mai multe diplome la diferite expoziții. Durabilitatea tonului armonios și exactitatea pregătirii se garantează pe mai mulți ani

A APĂRUT
Drama „ARDEALUL"
Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță
In această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimețându-se prin mandat poștal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei în plus pentru taxa poștei, recomandat.
Banii se vor înainta d-lui Const. Cehan-Racoviță, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 52. Un leu exemplarul Aprilie 1922.

Onor Oficiu de casă al Asociației Str. Șaguna 16 Sibiu

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . 30 lei
„ autorități . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACȚIA: Telefon No. 405 | ADMINISTRAȚIA: Telef. No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei

CATOLIC			ORTODOX	
24	Luni	Gheorghe	11	Sf. M. Antipa
25	Marți	Marcu evang.	12	M. Vasile
26	Mercuri	Cletu Pr.	13	M. Artemon
27	Joi	Pelegrinu	14	Ap. Martin
28	Vineri	Romanu	15	Ap. Aristach
29	Sâmbătă	Robert	16	M. Agapa
30	Duminică	Caterina	17	Cuv. Simeon

O DATORIE

Noi am ținut și ținem ca să aducem cuvântul nostru de mulțumire acelora cari ni-au condus. Printre aceștia a fost D-l General N. Petala, căruia i-am spus cât de mult a făcut el pentru noi, și cât de mult noi, la rândul nostru, îl iubim și îl respectăm. Iar acum este D-l V. Dimitriu, Profesor la Universitatea din Cluj, căruia îi suntem datori o închinăciune.

D-l V. Dimitriu a fost cel d'intâiu Președinte al „Culturei Poporului“. Dar acum D-sa, simțindu-se slăbit, se retrage din fruntea noastră, încredințându-mi conducerea mie, care am fost ajutorul său ca vice-președinte.—Eu țin să-i spun D-lui V. Dimitriu, că nu știu în ce măsură voi fi vrednic de apostolatul ce mi se încredințează, dar atât cât voi fi în stare a o face, voi avea de călăuză flacăra și înțelepciunea d-sale. Ne vom sili ca, atât eu cât și D-nii vice-președinți, Prof. Popescu-Voitești și Silviu Dragomir, precum și întreg Comitetul, să avem aceiași dragoste de Țară.—El este un bătrân profesor. Dar sufletul său este atât de tânăr, că el a fost pururea cel mai verde Român printre noi. Și totuși, căldura inimii sale avea și cumpăna minței celei înțelepte. Și multă trebuință are nația noastră de căldura inimii, dar și de înțelepciunea minții, De aceea, noi am crezut că nu ne putem desprinde cu totul de conducerea D-lui Profesor V. Dimitriu, ci l'am ales Președintele nostru de onoare, Și așa, oridecâteori vom avea să trecem prin grele hotărâri, noi ne vom duce la el, cu pietate ca la un părinte, pentru a-i cere sfatul,

„Cultura Poporului“ este o societate care și-a propus să arăte nației române cât de sus poate ea să ajungă prin muncă, prin cinste, prin bună cuviință. Țara noastră este așa de frumoasă și de bogată, încât dacă pornim să o muncim cu cinste, ea va fi odată printre cele mai de frunte țări de pe acest pământ. In această mare nădejde stă rostul Culturei Poporului.

Și această nădejde era și este neclintită în sufletul profesorului V. Dimitriu.

Această nădejde ne vom sili din toate puterile să fie și în noi, pentru ca și prin noi ea să ajunga a fi tot mai mult în sufletul tuturor Românilor.

MARIN ȘTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj
Președintele „Culturei Poporului“

VERSURI
(în formă populară)

Românul

Multe neamuri înnainte
Peste capu-mi au venit,
Multe lifte-afurisite
Din apus și răsărit
Incercat-au pe 'ntrecute
Cari de care mai cu rău
Să-mi ia casă, să-mi ia masă,
Să-mi ia totul ce-i al meu....

Ci'n necaz și suferință
Pieptul mi-s'a oțelit
Sunt mai tare în credință
Decât stânca de granit
Căci necazul mă 'ntărește
Ori și câte-as suferi
Și în veci tăria-mi crește
Până când Român voiu fi.

Cântec

Du-te carte și iar vină
Și dorul mi-l mai alină,
Spune-i carte ce ți-au spus
Ochii mei, când el s'a dus,
Cum tot lacrimi am vărsat
Și pe el l'am tot căutat,
Spune-i carte, că-l aștept
Zi și noapte tot aștept
Așteptând iubirea-mi crește
Și durerea mea sporește.

ȚARA MEA

de MARIA
Regina tuturor Românilor

„O Românie, tu țara mea, țara bucuriilor și a sforțărilor mele!

Numelei tău ar trebui, să răsune în toate inimile ca într'a mea.

M'am închinat ție; bucuriile tale sunt ale mele ca și necazurile. Din marele tău vis am făcut visul meu; cinstea ta este a mea: ambițiunile tale le-am înțeles; am încrederea în mărirea ta și vreau să merg cu tine întru întâmpinarea ei.

Vin de departe — a fost o vreme când nu eram decât o străină. Acum sunt a ta așa de mult în cât îmi pare că nici odată piciorul meu n'a călcat alte drumuri decât ale tale.

Farmecul tău e mare și de nepătruns, o Românie! Acela care vine la tine, mai vine și altădată și mereu.

...Și eși vrea la rândul meu ca vocea mea să se înalțe ca să vorbească de tine — de tine așa cum te-am cunoscut, așa cum te am simțit, așa cum ai fost pecând confundam viața mea cu a ta, dându ți din inima mea, din sufletul meu și din la crimile mele.

La prima vedere drumurile tale mi-au părut prea lungi ș prea prăfuite; prea strălucitor soarele tău. Mă oboseau spațiile tale fără margini pe mine care veneam dintr'o țară de ceață.

Visam umbră și poteci mergând spre pășuni cari vor fi verzi, ca nori pe cer.

Pe urmă, încet încet mai învăluit cu farmecul tău. Incepeam să înțeleg și să iubesc nemărginitele tale zări, drumurile tale care taie suprafața pământului și merg drept către soare — spune — ca și cum pentru ele nu putea fi alte margini.

...Am încercat să pătrund până în tainele sufletului tău, să înțeleg și mândria ta și rezervele tale și istoria trecutului tău și a celor cari ți-au fost dragi — aceia cari te-au călăuzit înaintea mea.

Hordele cari te-au călcat au putut să te lovească și să-ți pustiască țarina, vârtoșia poporului tău a înfruntat toate vrăjmășiile, fără ca nici o tiranie sângeroasă, nici o năvălire străină să izbutească vreodată a stingheri puterea ta și îndârjirea voinței tale de a fi. Neînfrânați, feciorii tăi recládeau ceiace fusese dărâmat, însămânța la loc ceiace fusese devastat, mai răbdători ca vremea însăși, mai tari ca fatalitatea.

Cu toate acestea, cu toată aparența ta mulțumire materială și propășirea ta, un vis trăia în inima fiecăruia din feciorii tăi, acelaș vis de aur a unei speranțe dragi.

Căci aveam dincolo de granițele noastre muntoase, frați cari vorbeau aceiaș limbă, cari îmbrăcau acelaș port, cari se rugau la fel cu ai noștri — și aceste granițe nu trebuiau să dispară, și mâinile lor să se unească de mult cu ale noastre?

Acest vis de unire pe care o generație o transmitea alteia al cărei ecou se găsea în fiecare doină, care-și avea rădăcini adânci în toate conștiințele, feciorii tăi au umplut și inima mea. Ei m'au făcut să trăesc în această dorință, până ce a devenit al meu ca și al lor — și mă întreb câteodată care ar fi suveranul blagoslovit căruia ar fi dat să înfăptuiască acest ideal prea mare, prea luminos, prea minunat, ca să nu fie decât o lucire multă de-asupra zărilor zilelor noastre.

Și totuși! Cât a fost mai aproape decât îl credeam! Și a sosit pe neașteptate marea zi dincolo de lacrimi și de teroare, uimindu-ne cu orbitoarea lui lumină.

Atunci te-ai înălțat, o Românie! scoasă din liniștita ta siguranță, la înălțimea patriotismului tău tradițional, spre a te arunca într'o luptă mai grozavă decât toate acelea pe cari le înregistrează istoria până acuma.

...In adevăr, o Românie! mai mult ca oricând ți-am fost numai în ceasul acela, sufletul sufletului tău — pulsul tău bătea în mine, sângele tău era al meu. Iți trăiam speranțele, mă temeam de temerile tale, suferеam suferințele tale, plângându-ți lacrimile și sângele și sângerând prin rănile tale.

Morminte acoperă lumea, acoperă pământul acelora cari au fost aliații noștri ca și al nostru — morminte ale acelora cărora datorim libertatea. Nu le uita, o țara mea! nu uita tinerile vieți jertfite, locurile tale egale la atâtea mese; nu uita sângele care roșea câmpiile tale, pădurile, munții și gârlele tale, ah! nu uita!

Și acum, o poporul meu! e vorba să clădim. Temeliile sunt aci la noi, marea operă e începută. Clădește, clădește! Să înlăturăm orice luptă, să ne strângem în acea unitate sfântă pe care am cumpărat-o cu sângele nostru și care va face puterea noastră. Piatră cu piatră clădește viitorul; cu îndrăzneală, cu încredere, mergi înainte — dar ca să fie indestructibilă clădirea pe care o înalți, nu uita nici odată inimile nenumăratele in'mi peste cari ai așezat pietrele ei!“

MARIA
Regina României

Serbătoarea Invierii la București

Anul acesta Invierea lui Isus s'a sărbătorit minunat de frumos la Mitropolia din Capitala Țării, București. De la orele 11 au sosit la Mitropolie toți miniștrii țerii. In curtea Mitropoliei se afla o companie de onoare din Regimentul 9 Vânători cu muzică și drapel.

La ora 12 fără 5 minute, sosește M. S. Regele împreună cu Altețele Sale Regale Prințul Nicolae și Principesele Marioara și Ileana, cari sunt întimpinați în pridvorul Mitropoliei de către sfetnicii Tronului.

Imediat se începe slujba bisericească de către P. S. S. Arhiereul Evghenie Humulescu, înconjurat de mai mulți preoți îmbracați în odăjdii scumpe, răspunsurile fiind date de către corul Mitropoliei.

In noaptea sfîntă a Invierii la ora 12, au început să sune mai întâiu clopotele de la Mitropolie, ca apoi, celelalte de la toate bisericile din București, prin dăngătele lor să împrăștie taina Invierii.

In clipa când Inalt P. S. Arhiereul, din ușa altarului, rostește „Hristos a Inviat“, Compania de onoare din curtea bisericei a tras trei rânduri de salve urmate de bubuiturile celor 101 lovituri de tun.

Familia regală a aprins făcliile de ceară. Sufletele tuturora erau cuprinse de taina celor dumnezeești.

După ce s'a sfîrșit slujba bisericească, P. S. S. Arhiereul Humulescu, a prezentat Măriei Sale Regelui, Evanghelia Sfântului Ioan. M. S. Regele s'a iscălit și apoi Evanghelia a fost fost pusă în altar.

La ora 1 noaptea Familia Regală a părăsit Mitropolia, rămânând până 'n ziuă credincioșii rugându-se și închinându-se la sfintele icoane.

Chipul unui ţăran

Cei cari trăesc numai în oraş, nu vor cunoaşte ţăramul nostru aşa cum este el în adevăr.

Chiar dacă ocupaţia ce-am avea-o ni-ar aduce în faţă zilnic pe cineva din lumea satelor.

Şi nici atunci când trăim la ţară ca stăpâni ai unei moşii, sau ca funcţionari pela şcoli, judecătorii, primării — nici atunci nu avem putinţa de a cunoaşte pe ţăran aşa cum este el.

Ar trebui să trăeşti în apropierea lui nevăzut, ori cel puţin purtând portretul lui şi îndeplinind acelaş fel de muncă.

Ţăranul, numai între ai lui îşi trăeşte viaţa în tot largul şi cu toată sinceritatea sufletească, şi numai atunci este el aşa cum este în adevăr, şi numai atunci îl putem cunoaşte.

Pe străzile oraşului, neobişnuit cu sgomotul, cu lumea multă, cu ziduri atât de înalte şi clădite în mii de feluri, el pare un rătăcit, într'o lume în care n'are ce face, devine ori prea umil, ori prea îndărătnic şi nu mai samănă nici pe departe cu el aşa cum e acasă, cum e în grădina lui, pe ogorul lui.

In faţa funcţionarului, ori la curtea boerească e stângaci, pentru că ar vrea să se poarte aşa fel, încât să nu se supere pe nimeni.

Când spune ceva, vorbele îi sunt întretăiate, strânse şi rari, ori repezi şi aspre. Şi cel mai scânteitor în glume vesele şi răutăcioase, rămâne care cum potolit în faţa celui îmbrăcat în haine negre, funcţionar, boer, ori ce ar fi...

Se spune că ţăranul e înapoiat, că întunericul în care trăeşte îl duce pe multe căi de rătăcire, eu însă aş putea spune, că acei cari au asemenia păreri, ar putea să înveţe dela ţăran, cel puţin tot atât pe cât ar avea să înveţe ţăranul dela Domnia lor.

Cred că ţăranul are atâta ştiinţă despre lucrurile ce-l înconjoară încât se poate folosi de ele tot atât de iscusit, precum se serveşte ferarul ori cismarul de uneltele cu cari lucrează.

Natura sufletească a ţăranului, este creiată de natura largă şi luminoasă a câmpilor, de umbra pădurilor adânci şi de răcoarea isvoarelor limpezi.

Când îl vei scoate din această natură, nu mai ai un om aşa cum este în adevăr, ci se asamănă cu o plantă mutată într'un pământ care nu-i prieşte.

Stângăcia lui, timiditatea, ori îndărătnicia, e din cauză că sufletul îi rămâne acolo unde a crescut; şi numai acolo dacă poţi să te apropii de el, te bucuri că poţi cunoaşte pe cineva, cum nici nu ţi l puteai închipui mai înainte.

Acolo, ţăranul îţi va vorbi de cerul înstelat, va cunoaşte semnele văsduhului, mai bine decât mulţi alţii. Acolo el va şti să ţi altoiască un mugure de pom bun în coaja unui pom sălbatec caşi cei din şcolile de pomicultură.

Acolo el se va întrece să-ţi imiteze în fluer cântecul privighetoarei, şi atunci când este şi cu o leacă de stare, ştie cum să-şi crească copiii, şi cum să-şi îngrijească sănătatea. Are o înţălepciune atât de naturală, încât pare că e una ca acea înţălepciune care înfloreşte pământul cu primăveri. Ochii lui sunt ageri şi deprinşi cu depărtarea zărilor, şi mişcările lui sunt simple şi hotărâte.

Intre ai săi, are naivitate ca un copil, dar todeauna e rece cu cei străini.

Şi când i te faci drag şi cunoscut îndesjuns, are o bunătate fără de măsură.

Aceasta este înfăţişarea adevărată a unui ţăran.

Şi de mai sunt şi din acei ce se deosebesc de această înfăţişare, apoi sunt rari şi altfel nici că se poate, precum ne-o arată chiar zicătoarea poporului: Pe câmp cresc şi flori şi buruene şi spini.

G. TALAZ

Strigături la horă

Cine-o făcut crâşma 'n sat
Fost-a un om blăstămat
Că de beau şi de mă 'mbăt
Toate babele mă văd.

* * *

Nu mă mai blestema
Că nu fac pe voia ta
Şase boi şi şase junci
Nu-s ca buzele de dulci;
Patru cai dela căruţă
Nu-s ca scumpa mea mândruţă.

* * *

Auzit-am de-o minciună
Că'n Mureş îi apă bună,
Câţi o beau toţi se cunună.
Hai mândră să bem şi noi
Să ne luăm amândoi.

CREŞTEREA ÎN FAMILIE

Să privim pe fiecare părinte, tata şi mama, şi deosebit.

Dreptul *tatei* de a şi creşte copilul îi este dat lui dela Dumnezeu. Dreptul acesta e însă mărginit de Stat, care trece copilul în matricolele sale, — apoi de biserică, aceasta primindu-l prin botez în sânul credincioşilor ei. Prin urmare omul devenit tată n'a dat numai un copil, ci şi un membru al societăţii, aşa că copilul nu aparţine numai familiei. Să nu uităm apoi că şi copilul, ca om, îşi are drepturile lui, a căror întrebuinţare e sub conducerea părinţilor săi.

De altminteri tatăl lucrează mai mult afară din casă pentru a câştiga cele trebuincioase familiei lui, aşa că ochii mamei sunt ceice veghează necontenit asupra copilului. Tocmai imprejurarea, că tatăl e mai puţin între copii, trebue să l îndemne a deveni pentru ei mai ales reprezentantul luptei drepte pentru existenţă şi adevăr.

Influenţa hotărâtoare asupra creşterii o are însă *mama*. Un istoric zice cu drept cuvânt, că toţi oamenii cari întrec pe alţii prin frumoasele lor însuşiri, au să mulţumească aceasta mamelor lor, firea cărora se arată în frea lor. Nici că se poate altfel când ştim, că nu poate să fie între două fiinţe o legătură mai trainică decum este între mamă şi copil, care este trup din trupul ei, suflet din sufletul ei.

Nimeni nu a ştiut să îmbrace în cuvinte aşa de frumoase raportul dintre mamă şi copil ca Elisabeta, fosta Regină Poetă a României, care cântă:

Cel mai frumos şi s'ump cu [vânt
Ce-l zice omul pe pământ
E mamă!

Nici unul nu-i aşa curat
Şi c'un cuprins aşa bogat
Ca mamă!

Şi e aşa de preţuit
Din buze de copil eşit
El, mamă!

Şi 'n ochii de copil citeşti
Şi 'n sufletu-i senin găseşti
Tot mamă!

Şi cărei dat fu acest dar
Avu al traiului nectar
Ca mamă!

Iar când perdut-a darul sfânt
Noroc nu are pe pământ...
O, mamă!

Filozoful îşi perde din asprimea lui, când vorbeşte de mamă; întemeietorii statelor îşi pun speranţa în mame; îndreptătorii oamenilor se adresează mamelor, când încearcă să-i facă mai buni; în onoarea mamelor, poeţii întonează cântece de mărire; gândul la mamă descreţeşte frunţile cugetătorilor şi năcăjiţilor. Chiar când intimitatea legăturii dintre mamă şi copil ar slăbi, ea vine de nou, căci mama e, după un cuvânt atât de frumos al aceleeaşi Regine-Poete, ca şi bunul Dumnezeu: o chemăm în necaz şi o uităm la veselie. Insăşi religia noastră are părţi frumoase destinate cultului mamei în persoane Prea Curatei Fecioare.

Cercul principal al activităţii femeeşti va rămânea totdeauna căminul familiei. Aici este împărăţia ei, unde va putea stăpâni singură, fără concurenţă, căci nimeni nu va putea influenţa pe nesimţite asupra copiilor din cea mai fragedă a lor tinereţe ca ea. Femeia e şi cea mai chemată pentru a creşte oameni, căci se distinge totdeauna prin sentimentul adânc al iubirii şi al religiozităţii, în ea se împreună gingăşia dragostei de mamă cu o stăruinţă şi răbdare mai mare ca la bărbat. Cu toate că autoritatea acestuia faţă de copil e mai mare, iubirea mai gingaşe a mamei îl face pe copil să asculte mai curând şi mai bucuros de îndrumările mamei. Un pedagog francez zice: un fiu se îndoeşte mai curând de două ori de mintea tatalui său decât odată de inima mamei sale.

Ceeace face atât de strâns raportul dintre mamă şi copil e mai ales iubirea. Există oare fiinţă mai sublimă decât mama, care veghează nopţi întregi lângă patul copilului bolnav, urmărindu-i răsuflarea, — care îşi dă pânea din gură şi sufletul pentru copil? Numai o mamă ştie iubi sincer şi adevărat, de aceea toate mamele sunt bogate, iubirea lor fiind cea mai mare dintre avuţiile lumii.

Iubirea aceasta să fie revărsată însă cu pricepere. Mama să nu uite nici când, că în dragostea ei se cuprindea cel dintâiu şi mai însemnat mijloc al educaţiunii şi ea are să se gândească bine, ce trebue să sădească în sufletul copilului ei.

Mama e aceea, care este sau trebue să fie tot cu copilul; ea cercetează mai întâiu trebuinţele lui, îl îmbracă, îl culcă. Fără să fie o învăţată mare, găseşte în spiritul, dar mai ales în inima ei nenumărate secrete pentru a veni în ajutorul desvoltării sufleteşti a copilului ei. Ea vorbeşte mai întâiu cu el, la început o limbă înţeleasă numai de ea şi de copil. Nenorocit copilul, pentru mama căruia datoria cea dintâiu nu e îngrijirea de creşterea lui, căci îi place mai mult petrecerea afară de casă, cum se întâmplă la multe mame dela oraşe. Numai părintele, care a cunoscut bine firea copilului, poate şti, ce trebue să facă pentru a i da o creştere bună. Iar firea nu i o poate cunoaşte bine, decât observându l mereu şi cu îngrijire. Aceasta o poate face însă numai mama, căci singură poate fi totdeauna cu el; tatăl petrecându şi viaţa mai mult afară din casă.

Să nu preţuim deci femeia nici când după cum se îmbracă, după cum se înfrumuseţeasă, ci după cum vedem că se îngrijeşte de casa ei de copiii ei.

V. L.

Clocitul găinilor

Intâiu să ne îngrijim de un cuib potrivit. Orice cuib trebue făcut pe *pământ*, aşa dară nu într'o ladă cu fund, căci acolo se sporesc prea tare păduchii de găină, cari o chinuesc tare şi o fac de slăbeşte, ca de altminteri şi pe pui. Facem în pământ o cufundătură potrivită, o umplem cu *nisip* şi *cenuşă* şi aşezăm paie moi de ovăs sau fân, apăsându-le potrivit, ca să se facă o albie mică.

La clocit să lăsăm numai găini dela 2 până la cinci ani şi ouăle proaspete pentru clocit să le luăm zilnic din cuib şi să le păstrăm la un loc sbicit şi recoros. Mai bine se păstrează ouăle într'o ladă umplută cu pleavă, dar aşezându-le dealatul, nu în cap, şi grijind ca să nu se atingă unul de celalalt. Având mai multe găini ouătoare, e bine să întrebuinţăm la clocit ouă ouate cam deodată. Dacă găina începe clocitul, când e încă frig, punem 11 ouă, mai târziu punem 13, sub găini mai mari 15—17 ouă. Ouăle murdare le spălăm cu apă căldicică, pentruca să rămână curată coajă, prin porii căreia intră aierul la pui.

Cloştii îi dăm, în cursul clocitului, mai bine orz şi pâne. Unele cloşti nu vin regulat la mâncare. Pe acestea le luăm de pe cuib, le dăm de mâncare şi le punem iarăşi pe ouă.

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare)

XXXVIII.

Cum te-ai vestejit, floare a libertăţii? Intr'o zi vruseşi să te odihneşti ca omul obosit de muncă... şi feciorii tăi cei vicleni făcură sfat rău între dânşii.... cugetul nedreptăţii şi al domniei intră în sufletul lor... şi râvniră la armele şi la avuţia fraţilor lor... Zavistia semănă sămânţa gâlcevelor şi a împărecherilor din casă... feciorii tăi te muşcară de ţâţă, o ţara mea, şi-ţi făcură rană mare... Străinul puse piciorul său pe peptul tău ca să te năbuşească.... şi dete în mânile voinicilor tăi furca în locul paloşului... şi tu te lăsaşi de bună voie în mânile celor ce nu putuseră a te birui!...

XXXIX

In şesurile tale duşmanii corturile şi-au întins... Mândria numelui tău a căzut, precum cade de pe deal stejarul cel bătrân, şi nu-ţi lăsară de a resufla numai atât aer precât se îndurară ei... Domnii şi boierii tăi îngenunchiară dinaintea lor!...

XL.

Erai un trup cu viaţă şi ai ajuns umbra morţii.... războinic i tăi s'au făcut muieri, boierii tăi robi ai duşmanilor şi steagul tău peri dintre steagurile neamurilor!

Pentru ce te mai frământi oare? Ţi e dor de vremea veche?.... Vre o rază din slava trecută venit-a să lumineze fruntea ta?... Nu... ci de durere!..

XLI.

Mândră şi viteză erai în bătălii, o ţară Română.... cu greu şi cu anevoie era a te birui... Ca să ţi sugă sângele, feciorii tăi cei blestemaţi te deteră în prada duşmanului. Neamurile ce pismuiau puterea ta şi numele tău cal falnic se legară între ele şi ziseră: „Hai să zdrobim acest cuib de libertate!".... Ele te orbiră de ură şi de zavistie: puterea ta se toci, pilită de trupul tău însuşi... şi trei uriaşi, Turcul păgân, Neamţul mişel şi Muscalul sălbatic, se aruncară asupra trupului tău şi-l tăiară în bucăţi şi împărţiră între sine ca pe nişte turme pe feciorii tăi...

XLII.

Mult mai nainte păgânul zise: „Ca să sdrobesc acest trup „ce mă'ngrozeşte şi mă ameninţă „să dau drumul asupră i nemer„nicilor mei...." Şi mulţime de greci calici, lepădaţi de Domnul, ca un nor de lăcuste trecură mările şi se asvârliră pe tine, o tara mea, şi supseră sângele tău! Ei aruncară pe copiii tăi în besnele întunereculuі... şi numele lor peri cu tine! Erai liberă...şi te puseră în lanţuri... Erai bogată... şi se îmbuibară de carnea ta, ca nişte lupi flămânzi... erai viteză.... şi înfipseră mişelia în inima ta... Erai vrednică şi lăudată.... şi ajunseşi defăimată.... Erai curată, şi te pângăriră cu tâlhărie şi nedumnezeire!

XLIII.

Sângele feciorilor tăi s'a stricat şi inima lor a putrezit... Când erai tare erau şi ei mândri de tine... dar de când s'au amestecat cu cei mişei şi cu cei vicleni s'au făcut şi ei vicleni şi mişei...

XLIV.

Tu eşti ca corabia fără cârmă bătută de furtună..... şi vâslaşii cei răi, cari şi-au însuşit dreptul de a fi cârmaci, te duc dintr'o nevoie într'alta şi mai mare, şi din fără de lege în fără-de-lege... Iarba se usucă pe unde calcă ei... Inţelepciunea lor e minciuna.... isteciunea lor jefuirea... faptele lor, faptele iadului.... Ei au supus sub jugul clăcii pe poporul tău şi au ofilit fruntea ta...

(va urma)

Conferința de la Genova

In toată lumea se vorbește acum de *Conferența dela Genova*, dela care se așteaptă vindecarea multor răni pricinuite de războiu. Se'nțelege, că nu e nici vorbă acolo de schimbarea tratatelor încheiate în anul 1919, ci numai de căutarea mijloacelor, cari să îndrepteze starea rea financiară (bănească) și economică din *toate* țările de pe pământ.

După necazurile, cari bântue acum, țările le-am putea împărți în două grupuri: unele cu *valuta urcată*, adecă cu bani, foarte scumpi față de alte țări. Valuta e urcată mai ales în Șvițera, America, Anglia, Franța și Italia. Al doilea grup de țări, cu *valuta scăzută*, adecă cu banul fără preț mult, când e vorba să cumpere mărfuri din țări cu valută urcată, e compus mai ales din Rusia, Polonia, Austria, Ungaria, Germania, Bulgaria și România. Mai bine stă între aceste țări România, mai rău Rusia, Polonia și Austria.

Cu toată valuta urcată, traiul e mai greu în țările cu banul scump, căci țările cu valuta scăzută nu vreau să cumpere mărfuri de-acolo. Urmarea e, că în America și Anglia mai ales sunt mii de mii de oameni fără lucru, căci fabricile nu mai lucrează, neputând exporta mărfurile lor cele multe.

Relele acestea vreau să le îndrepteze conducătorii statelor de aceea au hotărât să țină o conferință la Genova, un oraș-port în Italia. La această conferință au fost chemate toate statele, chiar și Rusia. Americanii nu au vrut să vină. Rușii s'au bucurat mult, că i-au chemat și pe ei, pentrucă ei așteaptă să fie recunoscute sovietele bolșevice ca un guvern adevărat.

Dela început s'a hotărât, că în această conferință să fie vorba numai de afaceri financiare și economice. Dar și Rușii, și Ungurii au încercat să calce această hotărâre.

Rușii au spus, că ei nu recunosc alipirea Basarabiei fără să li se plătească 15 miliarde de lei în aur. Atât președintele conferinței, cât mai ales d. l. Brătianu, primministrul nostru, care e acolo, le-au arătat Rușilor scurt, dar foarte lămurit, că Românii nu-și cumpără pe bani vechiul lui pământ românesc. Basarabia, adecă Moldova, a fost până la 1812 țară românească, sub stăpânire românească. Atunci ni-au răpit-o Rușii mișeleșt. Când cu războiul cel mare, după ce Rusia s'a dat peste cap făcându-se bolșevici, Românii din Basarabia, împreună cu cele frânturi de neamuri străine, au hotărît cu toții să se desfacă de Rusia și apoi s'au alipit din nou la sânul mamei lor, la România.

Ungurii au cercat de două ori să turbure conferința. Întâiu au venit cu o plângere, că Ungurii rămași în România, Ceho Slovacia și Jugo-Slavia ar fi vezi Doamne asupriți. Despre Ungurii dela noi poate pentru aceea vor fi zis, că sunt asupriți, pentrucă statul român le ține tot felul de școli de stat cu limba ungurească, pentrucă toți funcționarii unguri, cari au recunoscut statul român, au rămas în slujbă!

A doua încercare de turburare a fost, când au cerut să se formeze o subcomisiune compusă din delegați ai Ungariei, României, Ceho-Slovaciei și Jugo-Slaviei. Ungurii au vrut să fie și ei cu oamenii și să-i *încurce*. Dar d. Brătianu le-a spus, că noi nu avem nimic deosebit ca Ungaria și tot ce se hotărăște, trebue să se hotărască în înțelegere cu *toate* statele.

Despre lucrările mai însemnate dela conferința din Genova vom mai avea prilej să scrim și în numărul viitar.

Crutați și apărați paserile!

Și în cărțile *bune* de citire pentru școalele primare e câte o bucată, în care copiii sunt îndemnați să nu facă rău păsărelelor, cari umplu de viață grădinile și câmpurile noastre. Se arată și pagubele, cari urmează din prizonierea acestor paseri, cari pustiesc o mulțime de insecte (gângănii) stricăcioase mai ales pomilor. Cu toate aceste învățături, la noi tot mai vezi copii prinzând păseri și chinuindu-le sau stricându-le cuiburile.

Păseri cunoscute ca stricăcioase sunt vulturii, ulii (hârăii), țărcile, gaițele și ciorile negre. Celelalte paseri, cari trăesc la noi în Transilvania, ne sunt folositoare, unele foarte mult, căci mănâncă *numai insecte* (goange, omide, gândaci), cum sunt rândunelele, multele felări de pițigoi, sticleți, cintezoi, sturzii, mierlele, cucul, ghemoaiele și altele. Chiar și dacă le scapă vr'un grăunte pe gât, nu e mare pagubă, dacă ne gândim la folosul cel mare, ce ni-l produc prăpădind insecte. Cele mai folositoare paseri sunt cele călătoare, cari stau la noi numai de primăvară până toamna, când adecă găsesc insecte. Foarte folositori sunt *graurii*, cari mănâncă toate gângăniile de prin holde, chiar și melcii de holde, îi face pe unii să creadă, că mănâncă grăunțe.

Deci, crițați păserile, căci ele sunt tovarășele omului în lupte contra insectelor stricăcioase!

Pâinea noastră cea de toate zilele

Nu se știe, cine a inventat (iscodit) coacerea pânii, se știe însă că Egiptenii și Asirienii cei vechi, cari au trăit cu trei patru mii de ani înainte de nașterea lui Christos, făceau pâne. Dar nu era ca pânea noastră cea de astăzi, căci aceia o făceau din făină și unt de lemn, adăogând și mirodenii (cuișoare, scorțișoare ș. a.). Pâne ca a noastră au făcut întâiu Grecii cei vechi. Se povestește, că un sclav uitase într'un vas de pământ niște aluat, din care făcuse cu câteva zile mai înainte pâne nedospită. Venind tocmai atunci stăpâna spre el, ca să nu vadă că a uitat aluat în oală a turnat iute făină peste rămășiță, precum și apă, apoi a început să frământe, ca să facă pâne, nedospită, cum era obiceiul atunci. Mare i-a fost mirarea, când a văzut că aluatul se umflă și face bășiți la frământat. A copt pânea aceasta și când au gustat stăpânii și oaspeții lor din această pâne puțin acrie nu se puteau destul mira de bunătatea gustului ei. In felul acesta s'a descoperit dospirea pânii. In Atena s'au făcut numai decât câțiva inși pitari (brutari), cari vindeau pâne din aluat dospit.

Dela Greci au învățat Romanii, cum să facă pânea din aluat dospit, dela Romani celelalte popoare.

Animalele de casă la incendii

Nu arareori se întâmplă, de cu ocaziunea incendiilor animalele de casă nu pot fi scoase din grajd, așa că se prăpădesc în foc. Multă greutate ne fac oile, ca să le scoatem din staul aprins sau amenințat de focul din apropiere. Un pățit — dar nu dela noi — recomandă următoarele: *)

In loc de-a da oilor sare seara, când vin acasă, să le-o dăm noaptea, în câteva rânduri la lumina felinarului (fânarului, lămpașului). La început, lucrul nu ne prea place, dar și numai după câteva încercări oile aleargă afară, îndatăce se desch de ușa staulului și aleargă la sare. Dacă isbucnește un incendiu (foc), oile pot fi scoase ușor din staul.

Dar lucrul acesta e greu, de aceea trebue să le scoatem în caz de incendiu cu forța (puteres) din staul. Prindem berbecele cu clopot și-l scoatem afară iar celelalte oi le scoatem amuțind câinele. Dacă sunt puține oi, le ducem pe fiecare afară. Dacă lumina focului lovește în ușa, pe care au să iese, nu putem scoate oile nici cu câinele, nici altminteri. Atunci facem o spărtură de cealaltă parte a staulului și așa le scoatem. Și caii se scot greu din grajd când în ușă se vede lumina focului. S'a dovedit însă în multe cazuri, că-i putem conduce ușor afară, dacă le punem hamurile sau șaua.

Vitele cornute trebue deslegate dela iesle. La cele nărăvașe sau la cele speriate deja de lumina focului le legăm ochii sau le învelim capul cu un sac sau cu un țol.

Și porcii ies numai siliți din grajd. De aceea îi apucăm de urechi și de picioarele dinapoi și-i tragem afară.

Galițele (păsările de curte) le punem în saci.

La coșnițele cu albine astupăm, înainte de-ale scoate afară, urdinișul. Să nu uităm însă să-l desfundăm după-ce le-am așezat la locul cel nou, dacă timpul e mai călduros.

In orice caz însă, la salvarea animalelor de casă în timp de incendiu e nevoie de oameni așezați și vrednici de încredere. Larmă să nu se facă și peste tot să ne ferim de orice ar putea turbura animalele și așa speriate. Mai bine e, dacă salvarea lor o îndeplinesc persoanele, cari le dau hrana ziln că și le îngrijesc.

*) Nu e vorba de turme mari.

Târzie treabă

— Snoavă —

Prieteni buni cât au fost flăcăi și după ce s'au însurat s'aveau de bine, numai că unul era într'un sat și altul în altul. Asta întâi, și al doilea, unul trăia ca în flori de măr cu nevasta, iar altul ca mâța cu cânele, când de când să se despartă.

Se duce cel ce trăia rău cu nevasta la cel ce trăia bine:

— Cu noroc frate!

Cu noroc să fie frate! Ospăta tul-au, omenitu-l-au că omul a rămas mulțumit care nu se mai află.

Dar asta ca asta nu-i era de șanț omului cât traiul cel bun și dulce ce-l vedea la dânșii.

Dragă în sus, dragă în jos, puiule încoace, puiule încolo,— li se vedea bine dragostea în ochi.

— Măi! se scărpina în cap amărâtul:

Eu gândeam că toată lumea trăiește ca mine că:

Intru în casă foc și pară
Es afară „așișdeaoară"

— Ce nevastă cuminte, drăgostoasă și ascultătoare ai fratemeu, — Ai avut noroc pe când eu îmi vine să-mi iaŭ lumea în cap cu „durla" mea.

— Ei frate—eu mi-am făcut-o.

— Dar cum?

Uite cum: După ce ne-am cununat și ne-am așezat la casa noastră un diavol de mâță tot mieuna așa degeaba și ne încurca nici nu ședea în casă nici afară. ziua miau, noaptea miau, până ce într'o zi mi-i-am luat-o și era și nevasta de față și când am trântit-o odată: moartă a rămas. Nevasta m'a întrebat că de ce am omorât o.

— Așa fac eu la toți cari nu-mi vor face voia și nu vor asculta.

Celălalt ascultă, oftează, și pleacă acasă.

Cum ajunge vede mâța pe vatră. Smac la ea și când o trînti, în mijlocul casei rămase mâța moartă.

— Ce măi ai înebunit, ori nu ți-i bine ce ai cu mâța îl întrebă femeia răstit.

— Așa au să pățească toți cari nu mă vor asculta și nu-mi vor face voia.

— Târzie treabă bărbățele— trebuia de la început să faci așa. Și femeia i a întors spatele și a rămas tot așa cred viața lor — să cânte găina — căci femeia când să sue în capu omului greu se dă jos.

Și asta-i jătia. Insurățeii să ia aminte de bine.

Petre Gh Savin
(Jorăști-Covurlui)

Din istoria neamului românesc

ALEXANDRU-CEL-BUN

— (1400-1433) —

de VICTOR LAZĂR

II

Cunoaștem de mai înainte situația grea a Moldovei, amenințată mereu de lăcomia regilar din Ungaria și Polonia, cari voiau să o înghită. Nu e deci mirare, că Alexandru cel Bun, om cu dorința de a și întări țara și așezămintele ei, s'a hotărât să recunoască suzeranitatea Poloniei și să încheie tratat de alianță cu acest stat, pentruca astfel să fie scutit de atacurile lui Sigismund, regele Ungariei, care i se părea mai primejdios. La adăpostul acestui tratat, Alexandru a putut îngriji bine și de interesele comerciale ale țării lui și a putut întări țara înlăuntru atât de bine încât nu mult după el Ștefan-cel-Mare, eroul creștinătății a putut să poarte războaele cele îndelungate cu toți vecinii.

Al treilea tovarăș în tratatul de alianță cu Polonia a fost Mircea cel Bătrân al Munteniei, așa că vedem în timpul acesta trei state îndreptate contra regelui Sigismund. Tratatul nu a ajuns însă să fie aplicat contra regelui Ungariei, căci acesta a trebuit să se lepede curând de ideia de cuceriri din pământul românesc. La granița Ungariei amenința primejdia turcească, așa că Sigismund era bun bucuros, că pe lângă Românii din Banat și Transilvania să-i aibă de ajutor și pe cei din Muntenia.

In tratatul de alianță încheiat de Alexandru cu Vladislav, regele Poloniei, punctul principal era îndatorirea, că Domnul Moldovei să ajute pe al Poloniei cu trupe în timp de războiu, tot așa era obligat Polonul să ajute pe Moldoveni. Alexandru și a împlinit cu credință datoria, ce și-a impus-o de bună voie, dar credința regelui Poloniei a fost credința vulpei. Căci acesta a încheiat, la anul 1412, cu Sigismund un tratat, în care se învoiesc, că în cazul, când Alexandru nu va vrea să dea ajutor armat și regelui Ungariei, Ungurii și Polonii să alunge pe Alexandru de pe tron și Moldova să o împartă între ei. Domnul Moldovei a aflat despre acest tratat, dar el și a îndeplinit și mai departe datoria de aliat al Poloniei; atât din cauză, că așa cereau interesele țării lui, cât și pentru că știa, că prietenia între Domnul Ungariei și al Poloniei nu o să țină mult.

Când ajunge cronicarul nostru Gheorghe Șincai să arate în cronica lui această tradare a Polonilor, nu se poate răbda să nu arate cu multă dûrere, că pricina am fost și noi Românii zicând:

„Din cele ce s'au zis la anii trecuți și se vor zice la anii viitori lesne poți vedea, că pe neamul românesc mai mult l-au stricat întâiu neînțelegerea între dânșii și pizma dinlăuntru, carea și pe strămoșii noștri, Romanii cei vechi, singură i a mâncat, apoi pizma și fala creștinilor din vecini și mai vârtos a Leșilor (Polonilor). decât neamurile cele păgâne, Tătarii și Turcii; căci de aceștia lesne și prea ușor s'ar fi apărat Românii, mai ales de nu s'ar fi despărțit Moldovenii și Muntenii în două domnii, ci ar fi fost toți sub un cap ținând laolaltă. Dară despărțindu-se Românii între sine, pe Moldoveni îi asupria Leșii (Polonii), pe Munteni Ungurii, și când și când pe Moldoveni și Polonii și Ungurii, precum s'a întâmplat și în anul de acum (1412)".

Alexandru cel Bun a dat Polonilor ajutor armat mai ales cavalerilor teutoni, niște călugări-soldați germani, cari cuprinseră Prusia supunând și încreștinând pe Prușii cei salbateci. Acești cavaleri erau vasalii re-

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din țară

Vânătoare regală. M. S. Regele, în cursul săptămânii trecute, a fost 2 zile la vânătoare, la Corbasca.

Boala Principesei Elisabeta. A. S. Regală Principesa Elisabeta, care se află la Atena și e căsătorită cu Diadocul Greciei, a fost bolnavă. Acuma îi este mai bine.

Prințul Carol la Atena. In vedere că A. S. R. Principesa Elisabeta, era bolnavă, Prințul Carol, moștenitorul tronului, a plecat la Atena.

Cine va fi naşul la nunta Principesei Mărioara. Ziarele din Belgrad (Iugoslavia) scriu că naș la nunta Principesei Mărioara cu regele Alexandru, va fi Regele Angliei.

Răsplata muncii. M. S. Regina, văzând munca și roadele societății culturale „Vrancea", de sub presidența d-lui Vintilă Petrescu, a binevoit ca această societate să fie pusă sub înaltul său patronaj.

Vizita D-lui Ministru Banu la redacția noastră. Dl. Banu, ministru al artelor, oprindu-se o zi prin Cluj, a avut buna-voință a vizita și redacția revistei noastre „Cultura Poporului", interesându-se de aproape de activitatea societății culturale cu același nume și de revistă.

Protopop nou. Părintele Gheța din Buziaș (Ardeal) a fost ales de protopop al cercului Buziaș.

Botezul unui vas nou. Luni 17 Aprilie, la Brăila, a avut loc botezul vasului de pasageri, cu denumirea de „Anghel Saligny", Vaporul va face linia Brăila-Galați-Vâlcov,

Dar de nuntă. Primăria orașului Iași a hotărât să dea un frumos dar A. S. R. Principesa Mărioara, cu prilejul căsătoriei sale cu regele Alexandru al Iugo-Slaviei.

Este vorba de mese, scaune, canapele, scoarțe, toate în stil național, cu care va fi mobilată odaia românească din palatul regal din Belgrad.

Parastas pentru martirii dr. Ion Ciordaș și dr. N. Bolcaș. In ziua de 2 Aprilie a. c. în amândouă bisericile din Beiuș (Ardeal) s'a slujit un parastas întru pomenirea martirilor dr. I. Ciordaș și dr. N. Bolcaș, omorâți mișelește în noaptea de 3 spre 4 Aprilie 1919 de către bandele săcuești, Toată lumea românească din Beiuș a luat parta la acest parastas. După parastas, elevii de la liceu cu steaguri în frunte, corpul ofițeresc și toată lumea românească a plecat la mormântul lor, unde profesorul Camil Sălăgeanu a rostit prea frumoasă vorbire întru amintirea celor omorâți.

Direcțiunea ziarului aduce la cunoștința tuturor abonaților cari nu și-au achitat abonamentul că numărul 52 — cu care se împlinește anul — va fi ultimul ce li se va trimite dacă nu vor trimite costul abonamentului.

Cinematograful „Cultura Poporului". In sala cea mare dela „Reduta" din Cluj, societatea „Cultura Poporului" a deschis, începând cu întâia zi de Paști, un teatru-cinematograf. Aducându-se această jertfă nouă pentru cultura poporului, îndemnăm pe toți cei din Cluj și ceice vin la Cluj să se folosească de acest prilej pentru a vedea filmurile cele mai noue, mai frumoase și mai pline de învățături morale. Prin filmurile noastre vrem să cultivăm sentimentul iubirii deaproapelui, al iubirii de patrie și de religie.

Prețurile hotărâte pentru bilete sunt cât se poate de reduse.

In fiecare zi se dau două reprezentațiuni: una, care începe la ora 5, a doua la ora 9 jum. seara.

Inchiderea Parlamentului. *Parlamentul s'a închis în Mercurea din săptămâna patimilor.*

Redacționale. *Rugăm pe cititorii noștri să ne trimeată veşti despre toate faptele bune ce se întâmplă în localitățile în cari trăesc. Bunăoară: înființarea de case de citire, daruri pentru școală și biserică, șezători culturale, în sfârșit tot ce ar interesa viața culturala. Articolele să fie cât se poate de scurte.*

Sămănăturile de grâu. Toamna trecută s'au sămănat cu grâu în România întreagă un milion patru sute patru zeci mii de hectare. In toamna anului 1920 s'au sămănat însă 2 mil. 448 mii hectare, așa dară cu un milion de hectare mai mult. Dacă nu vor fi sămănături de primăvară mai întinse, și starea financiară poate să devină mai rea.

De peste hotare

Oameni fără lucru în America. *In Statele-Unite din America-de-Nord sunt 5 milioane șapte sute mii de lucrători, cari nu mai găsesc de lucru. Numărul acesta e mai mare decât al tuturor locuitorilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, socotind dela copilaș de față până la moșneagul trecut de o sută de ani. Un Sas din Ardeal dus în America scrie acasă, că dintre Sașii duși acolo abia 20 dintr'o sută au de lucru. Tot cam așa va fi și cu Românii. Care e cauza acestei lipse de lucru?* **Valuta.** *Dolarul American e așa de scump, încât cele mai multe țări de pe pământ nu mai pot cumpăra mărfuri de la Americani. Urmarea e, că fabricile dau drumul la mii și mii de lucrători, căci nu au ce face cu mărfurile. Așa că e rău și cu valuta scăzută, cum e la noi, dar și în valuta prea urcată, cum e la Americani. Aceasta mai înseamnează ceva: atât binele cât și răul dintr'o țară se simte și în toate celelalte țări.*

Boala regelui Greciei. Regele Greciei a fost bolnav înaintea Paștilor.

TIPOGRAFIA

„Cultura Poporului"

CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de mașini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broșuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afișe, convocări, cărți de vizită, bilete de nuntă ș. a.

PREȚURI IEFTINE

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCĂ

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță

In această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimețându-se prin mandat poștal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei în plus pentru taxa poștei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviță, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Foaia Cultura Poporului să nu lipsească din casa nimănui.

Banca Centrală

Pentru industrie și Comerț s. p. a.

Cluj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii)

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secția de Bancă ⁝ Secția de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Wiena

gelui Poloniei, pe care trebuiau să-l recunoască mai mare al lor. De multe ori se răsculau însă contra regelui polon, cum au făcut și pe timpul regelui Vladislav. Acesta cerea atunci și ajutorul Domnului Moldovei, care i-l și da, cum s'a întâmplat la anul 1410, când Polonii, ajutați de Moldoveni, au bătut pe Germani la Tannenberg, apoi la 1422, când i-au bătut conduși de spătarul Coman, la Marienburg, reședința cavalerilor teutoni.

Lupta dela Marienburg o descrie frumos vechiul istoric polon Cromer zicând:

„O trupă de cavalerie română, în număr cam de 400 ostași, pe cari îi trimisese voevodul Moldovei în ajutorul lui Vladislav Iagello, începu să prade ținutul de sub zidurile cetății Marienburg. In contra acestora ieși din cetate un număr de cavaleri teutoni și făcură un atac asupra lor. Românii văzând mulțimea inimicilor, cari veniau asupra dânșilor, se retraseră în pădurea din apropiere și descălecară de pe cai, ca să se apere în desimea arborilor ca pedeștri, obiceiu ce adeseori era întrebuințat la ei. Acum descălicară și Germanii, ca să prindă pe Români, crezând că dânșii s'au ascuns. Insă deodată cavalerii fură acoperiți de o ploaie de săgeți. Românii tăiară și prind pe cei dintâi cavaleri, iar ceilalți o iau la fugă și chiar în fuga lor suferiră perderi mari din cauza Românilor, cari îi urmăreau. Iar Românii se întoarseră cu prada și prizonierii, pe cari îi făcuseră la tabăra lor".

Sub Alexandru-cel Bun a încercat o oaste turcească să pătrundă și în Moldova; dar a fost respinsă de Moldoveni (1432).

Domnia lui Alexandru a fost o binecuvântare pentru Moldova. Sub el, această țară românească s'a întins dela munte până la mare, fără războaie, fără de vărsări de sânge, numai mulțumită cuminteniei lui. La Miază-Noapte, Domnul Moldovei stăpânia și ținuturi, cari se țin astăzi de Polonia și Ucraina, la Miază-Zi ajunsese la Chilia, vadurile Nistrului împreună cu Cetatea-Albă a Genovezilor erau toate sub stăpânirea Moldovei. Moldova își avea acum granițele ei naturale și ajunsese să întreacă Muntenia în întindere. Nu e mirare, că Impăratul Ioan Paleologlu din Constantinopol dete lui Alexandru *titlu de rege și coroana regală*. Domnul Moldovei nu s'a folosit însă de acest titlu, care putea să nu aducă pe dușmanii poloni și unguri asupra țării. A rămas, ca după unirea dela 1859 a celor două principate române, Carol I să se încoroneze cu coroana română câștigată pe câmpurile de luptă din Bulgaria, iar urmașul său, regele nostru de acum să și pună pe cap la Alba-Iulia coreana regală a *Daciei* întregite.

Victor Lazăr

CETIȚI ȘI RĂSPÂNDIȚI „CULTURA POPORULUI" CARE TRĂEȘTE PRIN VOI ȘI PENTRU VOI.

Anul II, No. 53 — Un leu exemplarul de 4 pagini — Duminică 30 Aprilie 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACŢIA: Telefon No. 405 | ADMINISTRAŢIA: Telef. No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei

CATOLIC			ORTODOX	
1	Luni	Filip şi Iacob	18	Cuv. Ioan
2	Marţi	Atanasie	19	Sf. Ioan dela P.
3	Mercuri	*Aflarea Crucii*	20	Cuv. Teodor
4	Joi	Monica	21	C. Ianuarie
5	Vineri	S. Piu N.	22	M. Theodor
6	Sâmbătă	S. Ioan	23	Sf. Gheorghe
7	Duminică	Stanislau	24	Sf. Elisabeta

Sfaturi înţelepte
Cuvinte adevărate

Ţara noastră, România întregită, se bucură de tot mai multe vizite din partea învăţaţilor din străinătate. Şi e bine aşa. Căci duşmanii noştri, între cari locul de frunte îl ocupă Ruşii pribegi de prin ţările Europei, apoi Ungurii din Budapesta, fac tot ce pot, ca să ne scoată nume rău mai ales în Anglia, Franţa şi Statele Unite ale Americei-de-Nord.

Intre cei ce ne-au cercetat, un loc de frunte ocupă şi d-l *W. Jervis*, profesor de la Universitatea din Bristol. El s'a interesat, venind la noi, şi de pământul ţării şi de oameni, cari îl locuesc. Inainte de a se reîntoarce în ţara lui, a ţinut la Universitatea din Cluj o conferenţă, în care a arătat ce a văzut la noi şi dă şi câteva sfaturi înţelepte.

In cele câteva săptămâni petrecute în ţara noastră, d-l Jervis a vizitat Dobrogea, Basarabia şi Transilvania, adecă ţinuturile româneşti, în cari au pătruns în cursul vremurilor şi neamuri străine. Despre Cicerin, delegatul bolşevic dela Genova zice: Dacă Cicerin spune, că România a furat Basarabia, răspunsul este, *dacă* a fost un astfel de furt, Românii n'au făcut decât să fure înapoi ceea-ce li se furase în veacurile trecute.

Dacă aş întreba pe un Englez, continuă d-l Jervis, care e lucrul cel mai însemnat în guvernarea popoarelor amestecate, el ar răspunde: „Un mare spirit de îngăduire“. Am văzut, că Românii sunt într'adevăr toleranţi (îngăduitori) faţă de alt neam. Am văzut giamia din Constanţa, construită de statul român pentru Turcii şi Tatarii mahomedani; am văzut, că Evreii trăesc aici tot aşa de bine ca şi aiurea; văd că Ungurii învaţă limba ungurească în şcoli întreţinute de statul român şi chiar în universitate. Acest mare spirit de toleranţă vorbeşte foarte mult pentru o minte ca cea englezească.

Trebue să vă amintiţi, că cea mai grea datorie din lume este de-a folosi bine roadele succesului (izbânzii). Eu am cea mai adâncă încredere în România, că îşi va îndeplini cu cinste această datorie.

Aduceţi-vă aminte, că v'aţi unit pentru a pune împreună temeliile României mari şi discuţiunile de partid nu trebuie să strice această faptă măreaţă.

Trecând la învăţământ, d-l Jervis zice: Invăţământul primar e la d-voastră (adecă la noi, la Români) gratuit (fără plată). Aceasta e bine şi aşa trebue să fie într'o mare ţară democratică, cum e România şi cum e Anglia. Dar învăţământul secundar (în licee şi celelalte şcoli mai înalte decât cele primare) şi universitar nu are nevoie şi nu trebue să fie gratuit. Firesţe, că trebue făcut cu putinţă, ca fiii de ţărani, oricât de săraci, să ajungă la universitate. Dar aceia, cari pot *plăti, să fie puşi să plătească.* Ei vor pune atunci mai mult preţ pe instrucţiunea căpătată, afară de aceea vor fi bani pentru a mări salariile profesorilor şi ale învăţătorilor şi pentru a desvolta mai mult învăţământul primar (la sate), pentru care sunt prea puţine şcoli. Trebue şi mai multe şcoli normale, care să dea numărul trebuincios de învăţători bine pregătiţi.

Dar pentru ţărani nu e îndestulătoare numai şcoala primară. Ei nu pot merge la universitate, dar universitatea să meargă la ei. După ce au terminat şcoala primară, trebue luminat şi mai departe prin învăţătură dată afară de şcoală.

Vorbind de ţăranul romîn, d-l Jervis a rostit cuvinte frumoase despre înţelepciunea lui, pe care a cunoscut-o din convorbirile pe cari le-a avut cu el.

Profesor de geografie fiind, arată cum cel ce învaţă geografia, învaţă să cunoască popoarele lumii şi puterile lor. Cunoştinţa aceasta uşurează înţelegerea între oameni, iar înţelegerea produce încrederea, care trebue să domnească între popoare. Înţelegerea aceasta s'ar înlesni mult prin schimbul studenţilor de la Universităţile din deosebitele ţări.

La urmă mulţumeşte tuturor pentru buna primire, ce i s'a făcut în ţara noastră şi încheie: „Trăiască România Mare!“.

Sfaturile frumoase şi vorbele îmbărbătătoare venite de la unul din cei mai învăţaţi Englezi nu vor cădea pe peatră seacă. Ţara noastră se va ridica cu siguranţă la înălţimea, pe care o dorim noi şi prietenii noştri din străinătate. Pentru că noi suntem hotărâţi să *muncim* din toate puterile noastre stăpâniţi de duhul bunei-înţelegeri între fraţi.

CÂNTECE

I

Mi-e drag de tine şi te-aştept
Să vii cu paşii paşnici,
Să-mi tremuri inima în piept
Cu şopotele tainici,
Să-mi umpli sufletul cu dor
Şi dorul cu iubire,
Căci pentru tine am să mor
Cuprins de fericire.

II

Firicel de cânepă
Să vii bade Sâmbătă,
Dar să vii pe înserat,
Când e linişte în sat
Căci atunci de vei veni
Eu în cale ţi-oiu ieşi
Şi uşa ţi-oiu descuia
Şi cu dor te-oiu săruta.

Sinoadele Bisericeşti din Transilvania

Biserica ortodoxă din Transilvania are o constituţie foarte democratică. In toate afacerile bisericeşti, fie că e vorba de alegerea de preot, protopop (protoiereu), episcop, apoi de comitet (consiliu) parohial, sinod diecezan (eparhial), consistoriu bisericesc, fie că e vorba de administrarea şcoalelor şi averilor bisericeşti—în toate credincioşii hotărăsc singuri, căci se bucură de vot universal şi egal. Legea aceasta şi-au făcuto Românii din timpul marelui mitropolit Andreiu Şaguna şi a fost recunoscută şi de domnitorul de pe vremuri al fostei Austro-Ungarie.

Fiecare dieceză (eparhie) şi are sinodul ei compus din 60 de deputaţi, între cari 40 mireni şi 20 clerici. Sinoadele acestea se întrunesc în fie care an, în Dumineca Tomei, şi timp de câteva zile se ocupă de afacerile eparhiei.

De când a scăpat Transilvania de sub jugul străin s'au mai înfiinţat două eparhii noui, una în Oradia Mare şi una în Cluj. Lucrul acesta nu s'a putut face sub stăpânirea străină, care ştia, că biserica e pentru Români nu numai felinarul, care răspândeşte lumina religioasă, ci şi cetatea de apărare a limbei şi culturii naţionale.

Dintre cele două eparhii nouă, cea a Clujului îşi are însemnătatea ei istorică. Ea a fost înfiinţată, cu reşedinţa în Vad, pe Someş, de însuşi Ştefan cel Mare, Domnul Moldovei. Mateiu Corvinul, regele Ungariei, pătrunzând cu gând duşmănos în Moldova, a fost bătut rău de viteazul voevod. Mai târziu, ca să şi-l păstreze prieten, Mateiu a dăruit lui Ştefan cetatea Ciceiului cu vre-o 60 de sate, pentru cari Ştefan a întemeiat episcopia cu reşedinţa în Vad.

Pierzând domnii Moldovei Ciceiul cu ţinutul lui, duşmanii neamului nostru s'au grăbit să oprească şi funcţionarea episcopiei ortodoxe din Vad. Ea a fost însă reînfiinţată în zilele Regelui nostru de acum, care la 8 Decembre 1921 a dat noualesului episcop, P. S. S. Nicolae, cârja de arhiereu.

Consistorul a ţinut în cursul anului 36 *şedinţe.*

Mult s'a interesat să strângă cât mai mulţi bani pentru înălţarea unei *catedrale* în Cluj, unde ortodoxii au numai o bisericuţă la marginea oraşului, semn al vremurilor triste, prin cari a trecut neamul nostru de aici până în anul 1918. S'au strâns până acum câteva milioane de lei, din cari partea cea mai mare ajutor dela stat.

S'a cumpărat o *reşedinţa episcopeasca.*

S'au strâns, prin colecte de la oameni vrednici, peste 30.000 lei pentru înfiinţaraa unei *tipografii*, căci în Transilvania nu s'a putut şi nu se poate episcopie fără tipografie.

Eparhia are 337 *parohii* cu 274.685 de *suflete.* In cursul anului au fost 8459 naşteri şi 5455 cazuri de moarte.

In şapte din cele 12 protopopiate ale eparhiei s'au strâns în 1921, din *daruri dela credincioşi* pentru trebuinţele bisericeşti 337 de mii de lei.

Consistorul diecezan a administrat 248 *şcoale primare* confesionale. La toate şcoalele de stat au fost obligaţi preoţii să dea elevilor instrucţia religioasă.

Eparhia are 12 *protopopi* (protoierei), totodată şi parohi, 261 *parohi*, 6 *administratori parohiali* şi 12 *capelani.*

Iată pe scurt ramurile principale de activitate, asupra cărora se întinde administraţia unei eparhii ortodoxe din Ardeal.

Recensământul în Dacia superioară
Transilvania, Banat, Crişana şi Maramureş.

In Dacia superioară s'a făcut nu de mult un recenzământ (numărătoare) al populaţiunii şi s'au aflat 5208345 (cinci milioane două sute opt mii 345) suflete. Din acestea, 3 milioane (aproape 60 la sută) sunt *Români*, 1 milion 178000 (26 la sută, adecă a patra parte) sunt *Unguri*, între cari cei mai mulţi *Săcui*, aşezaţi în partea de răsărit a Ardealului cam prin suta 11 a după Christos, apoi Unguri adevăraţi şi aşezaţi mai târziu prin Sătmar, Sălagiu, Solnoc-Dobâca şi Bihor. Ungurii risipiţi în celelalte judeţe printre Români sunt veniţi mai târziu, unii, ca cei din judeţul Cojocna au fost aduşi numai în veacul trecut. Cei dela oraşe sunt mai toţi corciturі din diferite neamuri, puţini Unguri curaţi, veniţi din Ungaria. Mai sunt în Dacia noastră de sus 514000 (aproape 10 la sută) *Germani*, şi anume *Saşi*, veniţi prin veacurile al 12 lea şi al 13-lea mai cu seamă, apoi *Şvabi* aşezaţi în Banat în veacul al 18 lea, *Ovrei* (Evrei, Jidovi, Jizi) sunt 171000 (peste 3 la sută), *alte neamuri* (Sârbi, Ruteni, Ţigani) tot cam atâţia.

Aproape trei din patru părţi ale acestei populaţiuni sunt *plugari* şi numai a patra parte meseriaşi, comercianţi şi inteleçtuali. Dintre plugari, 516168 au fiecare mai puţin decât cinci jugăre de pământ, 406000 nu au deloc pământ, ceilalţi au dela cinci jugăre în sus. Improprietărirea hotărâta însă sub marele nostru Domn şi Rege va da tuturora celorce muncesc pământul partea ce li se cuvine. In Transilvania această împroprietărire se face cu ajutorul Băncii Agrare din Cluj.

CREȘTEREA ÎN FAMILIE

Creșterea copiilor e o chemare sfântă; de aceea *mamele trebue să se pregătească bine pentru ea.* Căci una din piedecele cele mai mari pentru ca o mamă să poată da copiilor ei o creștere bună e tocmai lipsa de pregătire pentru această sfântă chemare. Pregătirea aceasta trebue să o dea, înainte de toate, mama viitoarelor mame.

Este o piedică, pentru care nu poate fi învinovățită mama; *sărăcia*, care o silește să lucreze afară de casă, la străini, altminteri nu ar putea trăi. Nu vorbim aici de unele femei dela orașe, cari bat scările autorităților pentru a căpăta o slujbă „cât de mică", pentruca să-și poată potoli porneala spre lux (fudulie). E vorba de acele mame, ai căror barbați, cu toată hărnicia lor, nu pot câștiga destul pentru susținerea familiei, așa că și mama trebue să lucreze afară din casă. Lucrul acesta se întâmplă mai ales la orașe, dar arareori și la sate. Femeile acestea sunt martirele (mucenicile) împrejurărilor grele, în cari sunt silite să trăească.

Cu cât e mai mare numărul acestor mame, cu atât e mai rău și pentru neamul nostru, căci un mare număr de copii cresc partea cea mai mare a zilei fără supravegherea mamelor lor. Răul acesta l-a observat și statul, de aceea s'a înființat, până acum puține, *azile de copii*, unde petrec copiii peste zi, dacă mamele lor sunt duse la lucru. Iar la unele fabrici, ca d. e. la fabrica de tutun (tabac) din Cluj, statul a pus la îndemână mamelor cu copii de țâță odăi anume, unde mititeii stau sub îngrijirea unor supraveghetoare, iar mamele vin la ore anumite de-i alăptează.

Acolo, unde doamnele bogate și au înțeles mai bine datoria lor față de deaproapele, s'a făcut și mai mult în privința aceasta. Ele și-au zis — și au dreptate — că datoria oricărei mame e să stea acasă, să-și vadă de gospodăria ei și de creșterea copiilor. Și fiindcă în cursul zilei are și ore libere, pe cari nu vrea să le petreacă în trândăvie, i se dă de lucru *acasă*, mai ales cusături de rufe. In felul acesta mama poate să mărească veniturile gospodăriei ei fără ca să fie silită să-și părăsească copiii și casa. In București este o astfel de societate a doamnelor române, numită „Furnica", și ar fi bine ca întocmirea aceasta să se găsească în fiecare oraș.

Mult împiedică buna creștere a copiilor neînțelegerea între părinți. Nu arareori întâlnim familii, în cari tatăl e de o asprime prea mare, mama de o îngăduială prea mare. Se'ntâmplă chiar și aceea, că mama se împotrivește măsurilor de bună creștere a tatălui și ascunde toate greșelile *mari* ale fiilor. Urmarea lipsei de unitate la părinți când e vorba de creșterea copiilor lor e cât se poate de rea și abia e om, care să nu cunoască un caz, în care băiatul a ajuns un stricat, cu toată asprimea tatălui, tocmai fiindcă a fost „puiul" mamei, care i-a acoperit toate fărădelegile și l-a lăsat să facă ce vrea. Se cere deci, ca părinții să se înțeleagă unii cu alții în privința măsurilor, pe cari trebue să le ia pentru a face din copii lor, oameni vrednici.

V. L.

Tot mintea-i mai de folos

Era un vacar și vacaru ista se ducea pe unde mai bine, pe unde mai rău dar se chema că nu ducea nicio grijă. Dar de la o vreme norocul și cu mintea lui începură a se ciondăni. Norocul nu, că el îi mai mare— și mintea tot așa. Azi așa, mâne așa, mintea dacă văzu și văzu că norocu tot o bate la cap se dădu jos din scaun și-l lăsa pe dânsul să fie mai mare peste vacar să vadă ce pricopseală are să facă. Acu văcarului toate îi mergea în plin vorba ceia. Unde punea dânsul mâna punea și Dumnezeu mila. În scurtă vreme văcarul nostru ajunse bogat, bogat în cât nu mai era nimeni ca dânsul așa de bogat în împărăția aceia afară, doar de împăratul; și văcarul dacă-i dădea mâna se duse la împărat și-i ceru fata de nevastă.

Împăratul i-o dădu. Se fac pregătiri peste pregătiri mă rog ca la nunta împărătească. Vine și vremea cununiei. Toată lumea se îngrămădiseră la biserică să-și apuce locuri mai bune și așteptau să vină și mirii.

Numai iaca și ginerele împăratului văcarul nostru venia cu mireasa. Cum intră în biserică chiui odată:

— Ho, nea-anea vacă!

Toți încremeniră iar norocul văzând că a stricat-o rău se dădu iutișor jos de unde se cocoțase și se rugă de minte: Vin tot tu unde-ai mai fost căci tot tu ești mai mare, iar după ce mintea se sui în scaun mirele grăi:

— „Așa vă trebue, căci ori eu sunt vacar, ori D voastră vite de nu-mi eșiți întru întimpinare ca la un ginere împărătesc.

Toți îi dădură dreptate căci cum se făcură nu-i eșiră întru întimpinare și avea tot dreptul să-i batjocorească. Și iaca așa a dres mintea ce-a stricat norocu, iar de atunci și până azi mintea-i mai mare la om căci ea-i mai de folos.

PETRU GH. SAVIN

Conferința dela Genova

Conferința dela Genova s'a întrunit, după cum am arătat și în numărul trecut, mai ales pentru două lucruri: întâiu, să îndrepteze starea economică și financiară din toate țările, cari au fost amestecate în războiul cel mare, apoi pentruca să reguleze legăturile cu Rusia bolșevică. Știm că în Rusia e o nerânduială mare, pământul nu mai e lucrat cum trebue, minele de aur, platină, cărbuni, apoi isvoarele de petrol nu mai sunt exploatate, în fabricile cele mai multe nu se mai lucrează; mărfuri nu se exploatează, importul e mic, pentrucă fabricanții și negustorii din Europa, America și Asia (Japonia) nu au nici o încredere în bolșevici. Lipsa aceasta de comerciu cu Rusia e o pagubă mare, căci Rusia fiind atât de întinsă, ea ar putea cumpăra foarte mult dela celelalte state, cari stau cu mărfurile nevândute; iar dacă în Rusia s'ar cultiva pământul și s'ar exploata minele ca mai de mult, ea ar putea exporta grâu, cânepă, in și alte produse ale pământului ei în țările, care au nevoie de ele.

Era mare speranță, că la Genova se va ajunge la o înțelegere cu Rusia, când acolo căzu ca un trăznet știrea, că Rusia a încheiat cu Germania o convenție deosebită. După convenția aceasta, atât Rusia, cât și Germania nu o se ceară cine știe ce despăgubiri una dela alta, iar Germania se obligă să trimită în Rusia cât mai multe mărfuri de fabrică (mașini, țăsături ș. a.), iar Rusia să dea Germaniei din produsele pământului ei.

Convenția aceasta i-a neliniștit mai ales pe Francezi, cari se tem, ca și alții de altminteri, că Germanii nu numai că vor ajunge stăpâni în Rusia, așa că de ei să nu mai încapă celelalte popoară, cari fac de negoț, dar vor încheia chiar o alianță militară cu Rusia cea mare și atunci le va veni pofta, și Rușilor și Germanilor, să înceapă un nou război. Englezii pare că nu s'au speriat atât de mult de această convenție germano-rusă.

Americanii par a da dreptate Germanilor și Rușilor, că s'au înțeles singuri, fără să mai întrebe celelalte state.

Indată ce s'a aflat despre încheiarea acestei convenții, delegații din Genova, s'au întrunit în ședință hotărând, că Germania să nu mai poată lua parte la ședințele, în cari va fi vorba de regularea legăturilor dintre Rusia și celelalte state,

Tot ce putem dori noi, este, ca între toate popoarele să se înstăpânească odată bunaînțelegere, pentruca lumea să-și poată vindeca, prin muncă, grozavele răni ale războiului.

Cele zece porunci ale asigurării

1. Asigurează-ți toată averea; casă, șură, grajduri, nutreț și tot ce ai contra *focului.*

2. Nu asigura decât ceeace ai într'adevăr, căci asigurarea nu e o afacere, la care să câștigi, ci numai împlinirea datoriței de-a păstra ceeace ai agonisit.

3. Nu asigura mai puțin decât ai, că ceeace nu asigurezi, nu ți se plătește în caz de foc.

4. Nu face declarațiuni mincinoase, când închei contractul de asigurare, ca să nu te pomenești în caz de foc cu proces cu vorbe de bubă din partea celor ce te cunosc.

5. Indeamnă și pe vecinii, cunoscuții și rudeniile tale să se asigure. Dacă dau de necaz sau chiar sărăcie în urma focului, și tu va trebui să-i ajuți.

6. Asigurează-ți și holdele contra *grindinii* (petrii), ca să fii liniștit, când cerul se descarcă cu mânie.

7. Asigurează-ți și *viața*, ca să te binecuvinteze urmașii tăi.

8. Nu căuta după motive, ca să nu te asiguri, nici nu îndemna pe alții să nu se asigureze. Pe cei neasigurați îi lovește ne norocirea mai și ei nu merită milă.

9. Nu te speria de cheltueala cu asigurările: fă socoteală, cât cheltuești pe beutură și vei vedea, că e cel puțin de zece ori mai mare decât taxele de asigurare.

10. Socotește asigurarea tot așa de trebuincioasă ca și mâncarea și beutura, căci ea îți aduce liniște și siguranță, mângâere și ajutor.

SFATURI

Poame sau cartofi? Mulți cred, că poamele ferte nu au putere nutritoare, de aceia trebuie înlocuite cu cartofi. Nu e adevărat. Poamele *ferte* (prune, mere, pere) sunt tot atât de nutritoare ca și cartofii și se mistuesc mai ușor. De aceea o zeamă de poame ferte e cât și una de cartofi.

* * *

Cufureala la viței. Viței sufere de multe ori de cufureală (diarie), care și prăpădește pe mulți. Impotriva acestei boale, un plugar francez a încercat cu succes rețeta următoare: într'un litru de apă ferbea un sfert de chilogram de orez împreună cu câteva rădăcini de agriș și dăm din zeama aceasta vițelului să bea dimineața și seara. In cele mai multe cazuri, diaria încetează a doua zi.

Vițelul bolnav de diarie trebue lăsat singur la un loc uscat și cald. Lapte să i se dea numai proaspăt, cum a fost mulș, sau să fie lăsat să sugă. De multe ori diaria e pricinuită de lapte, care a început să se acrească.

Curățenia cea mai mare e cea d'intâiu condiție pentru combaterea boalei.

* * *

Alungarea omizilor și a altor insecte de pe pomi. Ferbem în 6 litri de apă un sfert de chilogr. (25 deca) săpun negru, tot atâta sodă și tot atâta tutun (tabac) cât mai negru sau foi de nuci și apoi lungim zeama cu alți 6 litri de apă. Cu zeama aceasta împroșcăm pomii. Și numai o picătură din zeama aceasta ajungând pe o omidă, o omoară.

Perii pitici sunt atacați uneori de niște omide mici, lipicioase și le rod frunzele. Ajunge să aruncăm câteva mâni de făină de ghips (ipsos) sau de cenușă și omidele cad jos.

* * *

Nucile vechi. Nucile vechi pierd din gust. Ca să le facem iară bune, le lăsăm să stea 6-7 ore în apă curată, în care am pus și puțină sare. Umezeala pătrunde cu încetul prin porii cojii înlăuntrul nucii și împrospătează miezul.

FOIȚĂ GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare)

Stins-au candela cu suflarea lor
împuțită de fără-de-lege.... Ce
vei zice, o patria mea, când vei
grăi? Cei vei face, când va veni
ziua dreptății?...

XLV.

Jalnic e cântecul tău, Românco
copiliță!.... Ce zice? Ianicerii
spurcați trecut-au Dunărea? Tătarul cel fieros împrăștie oare
spaima în tot locul? Leahul venit'a să-și isbândească de răsboaiele perdute, și Ungurul să-și
adune oasele răsipite ale ostașilor săi?... Logodnicul tău luat'a
din cuiu paloșul părintesc?...
Cântă-ți cântecul...

XLVI.

Doină și iar doină! Cântarea
mea e viersul de moarte al poporului... pământul îi e de lipsă...
și aerul îl îneacă... Văzut'am
flăcăii scuturându-și pletele...
fruntea lor a se încreți înainte
de vreme... florile de pe capul
copilelor a se vestej... și poporul a căuta în beție uitarea
necazurilor... Trist e cântecul în
serbătorile satului: „*Biru-i greu,
podvada-i grea!...*" Bătrânii își
ascund ochi plini de lacrimi...
bărbații stau obidiți... cântecul
se sfârșește afurisind și copiii
blestemă nașterea lor... Poporul
e stâlpul pământului fie-care părticică de pământ e văpsită cu
sângele lui... Și 'ntr'o zi ni se
zise: „Muncește de dimineață
„până în seară... și rodul muncei
„nu va fi al tău... Tatăl tău ți-a
„lăsat de moștenire o țerână...
„tu nu te vei bucura de dânsa...
„ea va fi a ciocoiului, și tu vei
„trăi robind vecinic lui... trupul
„și sufletul tău vor fi ale lui...
„vei plăti aerul ce răsufli... vei
„plăti locul unde soarele te poate
„încălzi și un loc de îngropă„ciune în mormântul unde zace
„maică-ta... vei plăti dreptul ca
„să-ți cresti vaca ce hrănește
„pe copiii tăi și boul care te
„slujește... Trupul tău se va gâr„bovi de greutatea muncii și de
„bătaie... în loc de somn vei
„priveghia muncind și partea ta
„de libertate va fi ocara"... Niște
venetici de sânge străin zi-sune au în limba lor: „Al nostru
„e pământul și acei ce locuesc
„pe dânsul... ale noastre câm„purile... ale noastre dealurile...
„ale noastre cătunile, satele și
„târgurile, colibele și palaturile.
„Tu ai fost puternic și viteaz în
„luptă... dar puterea ta s'a tocit
„de sărăcie și de stricăciune...
„și noi am cules rodul vitejiei
„tale... Iți tot zic că ești un po„por!... Traiul tău e chinuirea și
„dreptul tău bătaia... plătești și
„muncești și munca ta înrodește
„pământul ce ți s'a răpit... Toți
„își bat joc de sărăcia ta... și
„slugile slugelor calcă peste tru„pul tău... Cei ce zic că sunt
„alesii tăi cresc în bogăție și în
„boierie, și ție ți-e frig și copiilor
„tăi foame!... Ei fac legi, dar nu
„pentru dânșii, ci numai împo„triva ta..." Doină și iar doină!
Suntem pribegi în coliba părintească... și străini în pământul
nostru de naștere!... Dar în
câmpie crește, și pe deal iarăși
crește o floare pentru popoarele
chinuite... Nădejdea!

XLVII.

Era odinioară un neam de
frați născuți tot dintr'o mumă
și dintr'un tată... și frații se iubeau între sine și creșteau în
fericire... Turmele lor nenumărate, ca stelele de pe cer, păsteau în câmpiile întinse... vecinii
pismuiau unirea, puterea și bogăția lor, dar le era teamă de
dânșii, căci bărbăția lor îi îngrozia. Și ast fel acești frați trăiau
fericiți, ei și copiii lor, în moștenirea cea mare rămasă de la
părinții lor...

(Va urma)

MICROBII

Să vedem *pe unde şi cum pătrund microbii în corpul omului?* Corpul nostru este acoperit pe din afară de *piele*, iar pe dinăuntru de o peliţă sau *membrană* numită *mucoasă*, care căptuşeşte toate organele, toate aparatele: respirator, digestiv, etc.

Pielea, când este întreagă, neatinsă, apără organismul; microbii nu pot pătrunde prin ea! nu tot aşa este şi cu *membrana mucoasă*, care nu ne apără întotdeauna şi de multe ori microbii pot să pătrundă prin ea, cum să întâmplă cu microbii ofticei în plămâni, ai febrei tifoide şi ai holerii în maţe, etc. Pentru ca microbii să poată pătrunde prin *piele*, ea trebuie să fie sgâriată, înţepată, tăiată, să aibă o portiţă deschisă de intrare. De aceea este bine ca niciodată să nu ne scărpinăm cu unghiile; dacă iese vr'un coşuleţ să nu-l rupem, căci pe acolo pot intra microbii cari să găsesc în număr mare sub unghiile omului; astfel să produc: serpengeaua (antraxul), sugiul (furnicelu, buboiul), abcesele, etc.

Microbii au ajuns în corpul nostru, prin piele sau mucoasă, au străbătut astfel *prima linie de apărare*, să vedem acum *ce să întâmplă?* Ajungând duşmanul în cetate, lupta între el şi organism începe, o luptă adevărată, o luptă crâncenă pe viaţă sau moarte! Dacă din această luptă a eşit biruitor organismul, omul scapă, să însănătoşează; în caz contrar, omul moare.

Pentru a lupta, natura a dat organismului nostru *arme* cu cari să poată combate şi învinge pe duşmanul năvălitor. Aceste arme sunt două: *fagocitele* şi *lichidele sale bactericide.*

Fagocitele sunt nişte celule cari au însuşirea de a nimici, de a mânca *celula-microb*, de unde vine şi numele lor de *fagocite*, eeea ce însemnează: *mâncătoare de celule*, iar fenomenul acesta al destrucţiei, al mâncării microbilor de către celulele din organism, de către fagocite să chiamă *fagocitoză.*

Multe din celulele organismului au însuşirea aceasta, numită fagocitoză: celulele *splinei*, ale *epiteliului*, ale *besicuţelor plămânilor*, ale *ţăsutului conjunctiv*, însă cele cari au această însuşire în grad mai mare sunt celulele albe ale sângelui, *leucocitele.*

Leucocitele sunt în special însărcinate cu apărarea corpului nostru în contra microbilor. Indată ce unul sau mai mulţi microbi pătrund în vr'o parte a organismului, îndată, în acea parte să revărsă din sânge împrejurul acelor microbi un mare de leocucite, cari caută să-i nimicească. Celulele alce sau leucocitele apropiindu-se de microbi, îi lipesc de ele şi îi prăpădesc. Acel care a studiat şi a descris această luptă între leucocite şi microbi, a fost învăţatul doctor *Mecinicov*, de origine Român basarabian.

Dacă leucocitele reuşesc să nimiciască toţi microbii intraţi în organism, omul scapă teafăr. Din nenorocire însă se întâmplă că microbii sunt prea numeroşi şi toxinele (otrăvurile) lor prea tari, aşa că ei împiedică lucrarea leucocitelor, cari cad învinse şi atunci omul se îmbolnăveşte şi de multe ori moare.

Leucocitele nu numai că au puterea de a mânca microbii, dar ele mai secretează oarecari substanţe cari fac nestricăcioase toxinele (otrăvurile) lor.

Afară de leucocite, organismul nostru mai are o armă de luptat în contra microbilor, şi această armă sunt *lichidele sale* aşa zise *bactericide*, adecă cari aú puterea de a omorî microbii cari au intrat în corpul nostru. Aceste lichide sunt: *saliva* (balele din gură), *mucusul nazal* (mucii), *limfa* şi mai pe sus de toate *serul* (zărul) sângelui, aşa că mulţi microbi cari au ajuns în sânge pier acolo.

Din acestea putem vedea că între organism şi microbi se petrece *o luptă crâncenă*, o luptă al cărei rezultat va fi sănătatea sau boala, după cum va birui organismul sau microbii. Intocmai după cum pe câmpul de bătaie oştile stau faţă în faţă, tot aşa avem şi aci deoparte *microbii* cu otrăvurile lor, iar de cealaltă parte *fagocitele* cu lichidele microbicide ale organismului. Intre aceste două tabere dăşmane am văzut că se află *prima linie de apărare*, pielea şi membranele mucoase. Dacă microbii au reuşit să străbată acest zid de apărare, şi au intrat în cetate, atunci la locul de pătrundere *se încinge imediat lupta*; fagocitele adecă leucocitele, caută să nimicească să înghită microbii, iar prin secreţiunile lor să le facă nevătămătoare otrăvurile. Dacă au reuşit leucocitele, atunci rămânem *sănătoşi.* Dacă ele *au fost învinse*, atunci microbii biruitori sau *vor rămânea pe loc*, producând o boală locală, saú *vor încerca să pătrundă mai departe*, mai înăuntrul organismului, să cucerească toată ţara vrăjmaşului.

Pentru această cucerire, microbii au la îndemână două căi: *vasele limfatice* şi *vasele sangvine.* Dacă pătrund în vasele limfatice, microbii dau de *ganglionii* limfatici, unde sunt opriţi vremelnic sau definitiv (pentru totdeauna) Aceşti ganglioni limfatici sunt *a doua linie de apărare* a corpului nostru.

Dacă microbii scapă şi din aceste forturi, din cari de multe ori iesă slăbiţi, atunci organismul nostru recurge la *arier-garda* lui, la *puterea microbicidă a sângelui*, unde o mare parte din microbi sunt distruşi şi *dacă n'au pierit toţi*, cei cari rămân vor circula triumfători în *sânge* şi cu el prin *diferite organe*, alegându-şi pe acele al căror teren le place mai mult. Dar şi aci ca să se poată statornici şi să şi înceapă lucrarea de distrucţie, microbii trebuie să ducă o mare luptă cu leucocitele acelor organe, cari atacă microbii cu înverşunare şi de rezultatul acestei lupte atârnă *moartea sau viaţa* bolnavului, căci organismul luptă până în pânzele albe, până la capăt!

In această luptă *numărul microbilor năvălitori şi virulenţa lor* are o *influenţă mare asupra rezultatului final.* Cu cât numărul lor va fi mai mic şi virulenţa lor mai puţin mare, cu atât microbii vor fi mai cu uşurinţă nimiciţi de către leucocite, şi, intors, cu cât numărul şi virulenţa lor vor fi mai mari, cu atât microbii vor reuşi să pătrundă în organism, oricât de mare ar fi vitejia leucocitelor, cari fiind covârşite de puterea duşmanului vor fi în cele din urmă învinse. In acest caz omul moare, dar nu moare de prezenţa microbilor, pe cari organismul nostru i-ar putea suporta după cum supoartă atâţi alţi paraziţi, ci moare otrăvit de *toxinele* (otrăvurile lor, care sunt cea mai puternică armă a microbilor. Dovadă despre această este *anghina difterica*, în care microbi stau, trăesc şi se înmulţesc pe migdalele din fundul gurii şi omoară omul prin *toxinele* lor, cari intră în sânge.

Dr. Vasile Bianu
Medic colonel în rezervă

Foaia
Cultura Poporului
să nu lipsească din
: casa nimănui. :

Ştefan cel Mare în conştiinţa ţăranilor basarabeni

Multe sunt legendele care vorbesc despre Ştefan cel Mare şi sfânt în Basarabia.

Păcat de aceste comori cari se pierd în neuitare prin satele basarabene şi găsesc 2-3 povestitori şi credem că peste 2 3 ani şi aceste preţioase cronici vii vor dispărea.

Una din legendele Domnului Ştefan Vodă povestită de Ion Balan zis Blenpu din Buda, glăsueşte ast-fel:

Era odată bătălie mare între Turci şi Moldoveni.

Oastea turcească era pe astă parte a Prutului dinspre Basarabia, iar oastea moldovenească a lui Ştefae dincolo, peste Prut.

Pentru ca să arate, cât de mare este puterea domnitorului Ştefan, Moldovenii au făcut dealungul Prutului o ridicătură din pământ toată din cremeni.

Ştefan Vodă avea un cal balan, cu copitele de argint.

Intr'o bună zi, Moldoveni de dincolo, au strigat către Turci, d'aici, n'aveţi să puteţi duşmaniior să vă răsboiţi cu domnitorul nostru, pentrú că cu el ţine Dumnezeu şi pe unde trece el, foc iese.

„Dacă voiţi să vă încredinţaţi despre treaba asta, să vă uitaţi aici, peste mal, la noapte. Aveţi să vedeţi că cú un aşa om, nu-i chip să te măsúri".

Túrcii au stat toată noaptea şi sa'a uitat.

Şi numai ce se porneşte Ştefan Vodă, pe ezătura de Cremeni şi merge călare iar în úrma lui ploae de scântei.

Dacă au văzut Turcii minunea asta cú ochii, şi-a zis, că cu un aşa fel de om, nu e în stare nimeni pe lume să se lupte.

„Haidem mai bine, au zis ei— înapoi în ţrra noastră, că cine s'ar cúteza să se lupte cu un om cú care, ţine chiar şi Dumnezeu.

Tot pe vremea lui Ştefan stăteau în Buda noastră oameni vrednici printre care cel mai de seamă era unul Manolache.

Dintre cei mai vrednici din sat vrednicul Manolache îşi alesese 7.

Ori de câte ori se vestea că vine vre-o oaste păgănească, ori túrcească, atunci Manolache cu cei 7 se găteau şi le eşeau înainte pe Valea Răcătăului şi apoi păgânii toţi îşi lăsau oasele acolo şi nu mai vedeau nici satul, dar nici ţara lor.

Vremuri de acele de a lui Ştefan, cú oameni vrednici şi voinici ca el şi ai lui, nú ne vom mai învrednici nici odată să vedem, decât doară Dumnezeu şi-ar mai aduce aminte şi ar mai face minuni".

VASILE D. MOISIU

Cartofii nutreţ la cai

Se întâmplă uneori, mai ales spre primăvară, de nu prea este destul nutreţ obişnuit pentru cai. In cazuri de acestea s'a făcut încercare cu cartofi şi a fost bine.

Cartofii se dau fierţi sau cruzi.

Când dăm cartofi fierţi, aceştia trebuie să fie ferţi numai din ziua, când îi dăm, să fie curăţiţi de murdărie şi să nu fie ferbinţi. Ieslea sau vasul, în care li-i dăm, să fie cât mai des curăţite spalându-le cu apă cât mai ferbinte căci rămăşiţele se înăcresc. La început le dăm numai vre-o cinci chilograme de cartofi de cap şi numai încetul cu încetul înaintăm până la 12 chilograme. Pe lângă cartofi le dăm totdeauna şi ceva ovăz şi tărâţe. Intăiu le dăm cartofii, apoi ovăz şi tărâţe amestecate cu fân şi pae tăiate. Să nu lipsească nici fânul, după ce au mâncat cartofii, dar în cantitate mică.

Cei ce s'au folosit de cartofi ca nutreţ, spun că le-a mers bine cailor, s'au îngrăşat şi părul le-a rămas neted.

Cartofii daţi cailor să fie totdeauna sbiciţi şi mărunţiţi bine.

Epelor cu mânz sau lăptătoare precum şi mânzilor să nu li se dea niciodată cartofi.

Din istoria neamului românesc

Organizarea Ţărilor Romîneşti

de VICTOR LAZĂR

I. Domnul

Căpetenia celor două principate româneşti, Muntenia şi Moldova, se numia *Domn*, soţia lui *Doamnă*, iar adresându-se lor le ziceau *Măria-Ta.* Fiul era *Domnişor*, fica *Domniţă.* Boierii se numiau *jupâni*, soţiile lor *jupânese.* In documonte îşi mai ziceа şi *Voevod*, prescurtat *Vodă*, ceeace însemnează conducătorul oştirilor, adică împărat, Toţi puneau înaintea numelui pe *Io*, în unele documente vechi *Ion*, de pildă *Ion Mihail Voevod* (Mihai Viteazul) *Ion Ştefan Voevod* etc. Numele *Ion* din titulatura Domnilor români e al lúi *Ioan Asan* domnitorul imperiului româno bûlgar de dincolo de Dunăre şi a fost primit de urmaşii acelora de dinçoace de Dunăre deodată cu primirea cancelariei slavoneşti.

Voevozii înainte de descălecatul celor două ţări româneşti stăpâniau ţărişoarele lor în mod patriarhal, după vechiul drept românesc. Ei îşi aveau moşia lor, în timp de războiu se puneau în fruntea cetelor de ţărani, în timp de pace judecau împreună cu bătrânii neamului, Nu erau stăpâni nici pe viaţa, nici pe averea celor conduşi de ei. După descălecat, lucrurile se schimbă. In cele doúu principate româneşti se introduseră obiceiurile bizantine dela Curtea împărătească din Constantinopol, obiceiuri trecute în împărăţia româno-bulgară. In felul acesta Domnul după descălecat era atotputernic. Toată ţara era a lui, nu numai locurile libere, cari azi sunt ale statulúi, ci chiar şi sate şi oraşe. Toate veniturile ţării erau deasemeni ale Domnului. Dacă cineva, boier sau de alt neam, greşea, Domnul îi lua averea iar pe cel greşit punea de-l omora. Legi ca acúm nu existau, ci totul se hotăra după obiceiul pământului, dar, când era vorba de Domn, după dreptul bizantin.

Un izvor de veşnice nenorociri pentru ţările române a fost sistemul de moştenire la tron. Nu era hotărât, ca după tată să urmeze fiul, ci, conform obiceiului pământului, orice membru din familia domnească, fie fiu, fie nepot, fie frate, fie unchiú putea fi ales. Sistemul acesta era deci *ereditar-electiv*, adecă era şi drept de moştenire (ereditar), dar şi de alegere (electic). In puterea acestui drept câte un membru al familiei se arunca, după moartea Domnului, uneori şi mai cúrând, orbeşte în lupta pentrú câştigarea tronului, cerând de multe ori ajutor şi dela străini (Poloni, Unguri, Tătari, Cazaci, Turci). Aceştia se amestecau cu plăcere în luptele lăuntrice, ceeace a contribuit mult, ca principatele române să ajungă tributare ţărilor vecine.

Când lucrurile mergeau pe cale liniştită, Domnul chema înainte de a-şi da sufletul, pe mitropolitul ţării şi pe toţi boerii cei mari şi se sfătuia cu ei, cine să-i urmeze pe tron. După ce se învoiau, alegerea viitorului Domn se anunţa în întreaga ţară despre alegere, oştirea jura credinţă noului Domn. Când nu se puteau înţelege, războiul dintre fraţi începea încă înainte de moartea Domnului.

Traiul Domnilor la început era simplu şi în privinţa locuinţei, şi a meselor. Dar ospeţele erau dese şi se cheltuia mult vin la ele. Posturile se respectau cú sfinţenie. Despre Antonie Vodă (pela anul 1670) se aminteşte, că trăia cam cum trăeşte un plugar de-ai noştri: în zilele de dulce i se gătia carne de vacă cú ceapă şi cu sare, în zi de sec (post) linte sau fasole cu apă şi cu sare.

Casele Domnului erau de multe ori de lemn, cum erau şi ale lui Petru Vodă Schiopul din Iaşi

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Sosirea M. S. Regina. M. S. Regina a lipsit câtva timp din țară. Duminica trecută s'a întors în capitala tării, București, fiind însoțită de M. S. Regele Alexandru al Serbiei, principele Paul și I. Iancovici, ministrul Curții Regale din Belgrad.

Un dar al Reginei pentru Iași. *Regina a donat orașului Iași suma de 500.000 lei pentru azilul de bătrâne din strada Cojocari, care e condus de un comitet de doamne. Cu această sumă se va mări azilul.*

Se vor primi bătrâne din toate straturile societății, în schimbul unei mici plăți de întreținere.

O conferință a d-lui Iorga la Timișoara. La Timișoara s'au făcut mari pregătiri pentru primirea d-lui Nicolae Iorga, care a sosit acolo în ziua de 25 c., ținând o conferință cu subiect istoric, la școala Politechnică de acolo.

In onoarea delegațiunii române. Se știe că dl. Ioan C. Brătianu, primministru al României, se află la conferința de la Genova, pentru a ne apăra interesele țării noastre. D-sa a luat masa cu reprezentantul Angliei d. Lloyd George; deasemenea d. Barthon (se citește Bartu) reprezentantul Franței a dat o masă în cinstea delegațiunii române.

Intrunirea Sinoadelor eparhiale. In fiecare an de Duminica Tomii se ține în Ardeal, cinci sinoade ale bisericii ortodoxe. Aceste întruniri sinodale au avut loc în Sibiu, Arad, Caransebeș, Cluj și Oradea-Mare.

Munca câmpului. In Moldova și Basarabia de meszănoapte nu s'a putut face din cauza ploilor și a frigului, așa că e mare temere, că sămănături de primăvară vor fi foarte puține anul acgsta.

(în sec. al 16). In veacul al 17-lea încă tot nu erau frumoase pe dinafară, dar înlăuntru erau luxoase, pereții acoperiți cu covoare, tot așa scaunele, cari erau țintuite cu cuie de argint și de aur.

Primăvara și vara Domnul pleca, în anii liniștiți, la excursiuni prin țară, însoțit de soldați și boieri, cari poposiau prin corturi.

Doamna, care era uneori de neam strein, mai adeseori de neam boieresc, ducea, după obiceiul vremurilor de mai de mult, o viață retrasă împreună cu femeile date ei spre slujbă. In „cămările" Doamnei se lucrau veșminte și alte lucruri frumoase cu acul și la războiu, din in, mătase și lână. Multe din bisericile zidite de Domni erau împodobite cu perdele lucrate de Doamnele țării.

Victor Lazăr.

ȘEZĂTORI CULTURALE. Incetând dela Paști încoace șezătorile culturale ale „Culturei Poporului", Direcțiunea Școalei Normale de învățători din Cluj a început o serie de șezători culturale în localul acestei școli. Cea dintâiu s'a ținut la 25 April, cu un program compus din conferințe, una cu schiopticonul, declamări și coruri. Ele vor continua în fiecare săptămână de două ori.

Pentru orfanii de război, a avut loc o mare serbare urmată de bal, în localul școalei primare din com. Crețești jud. Fălciu, dată de Soc. orfanilor de război filiala Fălciu în scopul mărirei fondurilor societății.

Cuvântul de deschidere al serbării l'a avut d. inginer silvicultor Andrei Ionescu, din partea societății al cărui președinte este d-sa, aduce mulțumiri acelora care au organizat serbarea, asistenței pentru concursul dat, salutând cu acea ocazie și prezența tuturor reprezentanților presei din localitate care au venit spre a-și face o datorie patriotică.

„Graiul Românesc". Din inițiativă studențească, la Universitatea din București, un număr de câteva sute de studenți câțiva profesori universitari și mai multe persoane care se preocupă da chestiunile culturale, au întemeiat o societate culturală, al cărei scop va fi să se ocupe cu întreținerea relațiilor cu toți românii din afară hotarelor României Mari: Cele trei Macedonii, Thesalia, Epir, Albania, Timoc, Banat, Ungaria, Maramureș, Ucraina, Istria, America, etc.

Societatea va strânge un fond din care să clădească biserici, școli și biblioteci românești în comunele românești din acele regiuni și din care să se întreție și în școlile din România școlari originari de acolo. Ea își va înființa filiale în toate județele României-Mari, filialele întemeindu-se și ducându și activitatea prin centrala din București, aceasta pentru a da o îndrumare unitară mișcării. Va lucra mână în mână și cu alte instituții de cultură existente.

„Graiul Românesc" este deschis oricărui bun român care dorește să contribue la o operă patriotică și culturală. Poate deveni membru al ei orice român, de oriunde care cere înscrierea și plătește cotizația.

Biblioteca sătească. Din inițiativa cercului studențesc prahovean s'au inaugurat în comuna Bătrâna o bibliotecă populară.

La inaugurare au luat parte un număr mare de studenți, numeroși săteni și fruntașii satului. Au vorbit d nii Romulus Niculescu, Cristescu și învățătorul Stănescu.

In momentul când s'a pus ziarul sub tipar, am primit dureroasa veste de încetarea din viață a prea iubitului nostru coleg ieșan Neculai Hagiac, în etate de 28 ani, lucrător tipograf dela ziarul „Mișcarea" din Iași.

Neculai Hagiac era unul din cei mai buni lucrători tipografi din Iași, fire blândă, caracter nobil și un sincer apărător al intereselor de breaslă. Membru fondator al Societății „Unirea" a lucrătorilor tipografi din Iași. Colegii ieșeni care se află la Cluj, transmite îndureratei familii cele mai sincere condoleanțe.

Pensiunile ce plătește statul foștilor slujbași austro-ungari. *E interesant de relevat pensiunile pe care le plătește statul român de la 1 Ianuarie 1919 actualilor lui supuși foști funcționari ai imperiului austro-ungar.*

In Transilvania. *In anul calendaristic 1919 s'au plătit pensiuni civile: 7.493.839; la învățători și profesori: 2.493.839; ofițerilor: 7.238. 742 iar militarilor grade inferioare: 19.714.607.*

In total: 37.380.130 lei.

In anul 1920 s'a plătit aceiași sumă, iar în anul 1921 suma de mai sus a fost dublată, adică s'a plătit 74.760.260 lei. Intrucât odată cu schimbul coroanelor nu s'a mai socotit coroana egală cu leul, ci 2 coroane un leu.

In Bucovina. *S'a plătit: de la 1 Decembrie 1919-1920 Martie 31: 3.373.285; de la 1 Aprilie 1920-1921 Martie 31: 11.459.378; de la 1 Aprilie 1921-1922 Martie 31: 18.268.383 lei, deci în total: 33.101.046 lei.*

O groaznică nenorocire în noaptea învierei. In noaptea Paștelui o groaznică nenorocire s'a întâmplat în biserica din comuna Mereni, jud. Argeș.

In timpul slujbei, când biserica era plină de săteni, din neglijența unor copii s'a aprins o coroană de flori artificiale, suspendată de podul bisericii.

Flacările întinzându se și asupra lemnăriei podului, s'a produs o pănică de nedescris.

Toată lumea s'a repezit spre porțile bisericii căutând să se salveze.

Cu această ocazie au avut loc scene sfâșietoare.

In îmbulzeala produsă la ușile bisericii și au găsit moartea locuitorii Grigore Oancea, Radu Oprea, Waria Flămânzeanu și doi copilași, al căror nume ne scapă.

In aeroplan dela Paris la Arad. In curând se va începe călătoriile cu aeroplanul între Paris și Arad. Deocamdată aeroplanele vor duce 6, mai târziu 8 persoane. Drumul dela Paris și Arad se va face în 11 ore. Dacă rentează, drumul se va prelungi până la Constantinopole, unde se poate ajunge, dela Paris, în 22 ore.

Legionarii cehi. Mulți din Românii noștri, pe cari i-au dus amarul războiului până prin Siberia, își aduc aminte de *Cehi*, cari formaseră acolo multe regimente, cum de altfel am avut și noi (legiunea română). Acolo în Siberia s'au căsătorit trei spre zece mii de Cehi, luând Rusoaice de nevastă. Când au venit acasă în Ceho-Slovacia, și-au adus și nevestele. Până acum însă au divorțat (s'au despărțit) zece mii de rusoaicele lor, iar pe acestea trebue să le întrețină acum statul cehoslovac, până se vor mărita iarăși. De altminteri au venit deacolo, și câțiva Români cu câte o Rusoaică.

Descoperirea unei noi organizații bolșevice în Basarabia. După multe cercetări prin județele Bălți, Soroca, Orhei și Chișinău, s'a descoperit o mare organizație bolșevică.

Capul ei era Marcu Țeghelnițchi, student la Universitatea din Iași, cu domiciliul în Chișinău, unde avea 5 case unde se adunau bolșevicii.

In urma percheziților făcute la aceste case s'au găsit multe acte de identitate false, cărți revoluționare și manifeste adresate țăranilor basarabeni și soldaților români. Vice președinta organizației era o bolșevică venită în țară pe furiș din Tiraspol (Rusia). Erau și mai mulți membri însărcinați cu răspândirea cărților comuniste, cu falșificarea de pașapoarte, a biletelor de identitate și altele.

Curieri între Iași și Chișinău au fost studentele basarabene Riva Cogon și Mintea Mudric. Aceasta din urmă avea un restaurant la Chișinău, unde se țineau întrunirile membrilor organizației bolșevice.

In legătură cu această organizație, Comandamentul militar al Basarabiei, a arestat în județul Orhei 20 de indivizi, la cari s'au găsit puști, revolvere, granate și bombe.

De peste hotare

Groaznică catastrofă la Monastir. La Monastir, în Serbia de Sud, s'a produs o groaznică explozie: 400 vagoane cu muniții de război au sărit în aer. Catastrofa a avut urmări îngrozitoare; numărul victemelor se evaluează la 2000; aproape 35.000 locuitori au trebuit să părăsească casele distruse de explozie. S'au trimis trupe la fața locului.

O bombă a explodat lânga o biserica, îngropând sub dărâmaturi sute de copii. Se crede ca în cazarmile unde a avut loc explozia au fost omorâți pâna acum 1800 soldați.

Locuitorii cuprinși de groaza fug în paduri.

Coroanele de hârtie. La 31 Decembrie 1921 circulau în republica Austria bancnote în valoare de 181 miliarde de coroane, adică 181 de mii de milioane. Suma aceasta uriașă de bani de hârtie dovedește, că ei nu mai au multă valoare, ceeace se vede de altminteri din prețurile nebune, cari se plătesc acolo pentru toate. O pereche de ghete (papuci) e dela 50 de mii de coroane în sus, dar și chilogramul de carne de porc costă o mie de coroane. Așa e la toate. In România noastră abia avem vre-o 13 miliarde de lei în Martie.

Lac de săpun. In Niçaragna, unul din Statele Unite ale Americei de Nord, este un lac, apa căruia e leșie curată. Dacă vâri mânile în el și le freci apoi, se fac clăbuci (zoale) ca și cu cel mai bun săpun. Locuitorii dimprejurul lui își spală rufele (albiturile) cu apă din locul acesta. Nici nouă nu ni-ar strica câte-o baltă mai mică lângă fiecare sat.

Grozăvii din Rusia bolșevică. Uneori, cu toate că rar, se întâmplă de auzim, că cutare medic (doctor) a murit intoxicat (otrăvit) dupăce a tăiat un cadavru (corpul unui om sau animal mort). Care a fost cauza? In orice cadavru se formează o otravă, care ajungând, prin o rană mică, în sângele unui om viu, îl otrăvește și omoară. Lucrul acesta se întâmplă acum adeseori în Rusia bolșevică. In gubernia Samarei, unde foametea bântuie de anul trecut, medicii au constatat până acum 26 cazuri de intoxicare cu otravă din cadavre. O parte din bolnavi au mărturisit înainte de moarte, că ei de peste trei luni se hrănesc cu carne feartă de cadavre omenești. Când le-au tăiat, unii au avut vre-o rană mică la mână, prin care a intrat otrava în sânge și i-a îmbolnăvit și pe ei de moarte.

In aeroplan peste Ocean. Doi ofițeri portughezi au trecut, cei dintâi, în aeroplan peste partea de miază-zi a Oceanului Atlantic din Portugalia în Brasilia (America de Sud). Când a sosit la Lisabona, capitala Brasiliei, știrea despre aterizarea (coborârea) aeroplanului în Brasilia, s'au tras, de bucurie salve de tunuri.

Pretențiile Ungariei față de România. Guvernul unguresc se face tot mai mult de râs în fața Europei. Ei s'au adresat Marilor Puteri, ca acestea să silească România să plătească Ungariei vre'o 40 miliarde de lei pentru rechizițiile, pe cari le-au făcut România în Ungaria. Guvernul unguresc zice, România nu a fost în război cu Ungaria, ci armata noastră s'a dus acolo numai ca să alunge pe bolșevicii unguri. De fapt armata ungurească a atacat armata noastră și atunci noi ne-am apărat tot prin *război* bătând pe Unguri. Așa că am avut, după legile de război, drept să facem rechiziții.

A APĂRUT

Drama „ARDEALULUI"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță

In această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimețându-se prin mandat poștal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei în plus pentru taxa poștei, recomandat.

Banii se vor înainta d-lui Const. Cehan-Racoviță, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 54 — Un leu exemplarul de 4 pagini — 1 Maiu 1922.

Asociației Fr. Saguna
No. 6
Sibiu
1740

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . . 30 lei
„ autorități . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACȚIA: Telefon No. 405 — ADMINISTRAȚIA: Telef. No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Strada Memorandului No. 21, in Sala Reduta

Calendarul Săptămânei

CATOLIC			ORTODOX	
8	Luni	Mihail	25	Ev. Marcu
9	Marți	Grigorie	26	M. Vasile
10	Mercuri	Antoniu	27	S. Simeon
11	Joi	Numertiu	28	Ap. Iacob
12	Vineri	Pancrati	29	Mt. d Chizic
13	Sâmbătă	Servațin	30	Ap. Iacob
14	Duminică	Pahomiu	1	Pr. Eremia

CĂTRE PREOȚIME

Aşi dori ca în articolul de față să spun câteva cuvinte preoților, pentru ca apoi să mă adresez învățătorilor. Căci în preoți şi în învățători, noi vedem una din cele mai mari nadejdi ale nației noastre.

Preoții sunt slujbaşii religiei. Ca atare ei trebue să propovăduiască dragostea înire toți oamenii, de orice semințe ar fi ei. Dar în acelaşi timp ei trebue să fie şi niște mari patrioți cari să întreție focul iubirei de țară în popor. Şi aşa au fost preoții români. Atunci când scumpa noastră țară suferia sub apăsarea dușmanilor de alt neam, preoții erau aceia cari țineau vie simțirea românească, păstrând-o precum păstrăm sfintele odare în altar. Şi au fost multe schingiuirile la cari ei au fost supuşi, dar ei au rămas neclintiți în patriotismul lor. Şi aşa ni s'a păzit neprihănit din veac în veac, cu amare chinuri dar cu nemărginită nădejde, până astăzi, visul unirei tuturor Românilor.

Dar sunt unii cari îşi pun întrebarea dacă nu este oare o nepotrivire între slujba bisericească şi învățătura iubirei de patrie. Şi la o atare întrebare aşi voi eu aici să dau un cât de scurt răspuns, pentru ca să nu fie îndoială în sufete.

Dacă prin iubirea de nație, noi căutăm asuprirea altora, firește că este o nepotrivire între religie şi patriotism. Dar dacă prin dragostea de țară noi înțelegem silința noastră de a face din neamul nostru o pildă de muncă, de cinste, de omenie printre celelalte popoare, atunci naționalismul este drumul credinței. Căci în acest caz împlinim învățătura lui Christos care, prin apostolul Pavel, ne spune că Dumnezeu a făcut neamurile dându-le timpuri hotărâte şi margini locuirei lor, pentru ca astfel omul, prin ele, să-l caute pe Dumnezeu.

Şi aşa a fost preotul român. Dar aşa mai ales trebue să fie el în ceasul de acum. Căci abia ne-am văzut întrupat visul unirei, şi a răsărit buruiana urei între frații din Ardeal şi cei din vechiul Regat. Iar preotul are mare putere de a zmulge din rădăcini această buruiană, pentru ca să crească mândră, tot mai mândră, şi tot mai vecinică, sfânta floare a unirei între toți Românii.

Deaceea el trebue să știe tot mai apriat, că a ne iubi Țara este o împlinire a legii lui Dumnezeu. Căci el trebue să pornească, în apostolatul dragostei de neam, cu tăria credinței, şi cu puterea nestăvilită şi neînfrântă pe care ne-o dă porunca dumnezeească. O nemărginită nădejde pentru întărirea unirei noastre, a tuturor Românilor şi pentru îndreptarea noastră pe calea muncei, şi a cinstei, şi a bunei cuviințe, stă în apostolatul preoților. Ei să fie tot mai fără de preget, şi tot mai hotărâți, şi tot mai entusiaşti apostolii cari să propovăduiască iubirea şi înălțarea Patriei.

MARIN ȘTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

Cuvinte înțelepte

In unire stă puterea.

*

Frăția prin unirea sufletească se dovedeşte.

Intâia casă de citire a „Culturei Poporului“

Dumineca de 30 Aprilie a fost o zi de sărbătoare pentru „Cultura Poporului“ şi pentru luminătorii români, din Mănăşturul Clujului.

Neobositul nostru președinte n'a cruțat nici o osteneală, pentruca tocmai în această parte românească a Clujului, asupra căreia s'a descărcat, până la 1918, toată munca administrației maghiare a Clujului, ca să o maghiarizeze, să se deschidă întâia Casă de citire românească.

Fosta şcoală confesională a fost adaptată pentru scopul acesta, iar Duminecă s'a strâns tot Mănăşturul românesc pe frumosul platou dela capătul de miazăzi al lui.

Dela „Cultura Poporului“ au fost în mijlocul oamenilor P. S. S. episcopul Nicolae Ivan, d-nii generali Petala şi Anastasiu, d-l Meteş, prefectul județului, d-l Pop primarul orașului, președinții „Culturii Poporului“ d-nii: V. Dumitriu şi M. Ştefănescu însoțiți de mai mulți profesori universitari şi alți domni.

Programul serbării, la a cărei frumusețe a contribuit mult corul Universității şi drăgălaşele producțiuni ale elevilor şi elevelor dela şcoala primară de stat, a început cu o slujbă religioasă şi cu vorbirile de ocazie ale d-lui președinte M. Ştefănescu, a d-lui director şcolar Porutiu şi a d-lui şef de circumscripție.

Dela serbare, publicul a trecut la Casa de citire, unde s'a făcut sfeştania. Pentru cinstirea muncii desfăşurate de d-l V. Dumitriu, întâiul președinte al „Culturii Poporului“ şi Casei de citire, i s'a dat numele Dumnealui.

Dea Dumnezeu, ca dorințele exprimate în vorbiri să se împlinească şi sfaturile date să rodească întru dragoste de frați.

MOARTEA UNUI VITEAZ

In ziua de 2 Februarie 1922 a murit în Azilul Temelie din Râmnicul-Vâlcea locotenentul Silivestru Micutari în vrâstă de 23 ani născut din părinți agricultori din comuna Mănăstirea-Homorului. După declararea războiului în anul 1914 dânsul a trecut frontiera pe la Cornu-Luncii împreună cu vărul său locotenentul Ambrosie Micutari, care a murit deasemenea în Clinica Universității din Cluj în 19 Ianuarie 1922 în urma unei boale primite pe frontul de la Tisa.

Ajuns în țara s'a înscris în liceul militar din Iaşi de unde a trecut la Şcoala de Infanterie din Bucureşti. A luat parte la luptele dela Tisa, unde a fost cuprins de o boală, care l-a răpus. Repausatul a fost decorat pentru vitejie.

La mormântul celui dispărut căpitanul Rădulescu a arătat în cuvinte alese, cine a fost locotenentul Micutari, care şi-a făcut datoria pe deplin în toate împrejurările.

ŞTIRI DIN STRAINATATE

GENOVA

Cei adunați la Genova au hotărât să nu mai țină şedințe până la 3 Maiu, rămânând ca până atunci să lucreze subcomisiunile.

In privința *învoelii dintre Rusia şi Germania*, lucrurile par a se fi liniştit, de oarece aceste două state au declarat, că nu vreau să se lepede de ea.

Mult necaz face Rusia prin aceea, că nu vrea să se oblige la plata tuturor *datorilor*, ce le are la Franța, Anglia, Statele-Unite din America de Nord, Italia şi România. Ce ne privește pe noi se ştie, că în războiul cel mare guvernul românesc a trimis, cu garanția aliaților noştri, tot aurul Băncii Naționale, apoi o mulțime de hârtii de valoare şi alte lucruri de mare preț la Moscova, ca să fie scăpate din ghiarele dușmanilor, dacă acestea ar fi putut ajunge şi până la Iaşi. N'au ajuns, căci vitejii noştri le-au ținut calea la Oituz, Mărăşti şi Mărăşeşti, aşa că au perdut pofta să mai meargă la Iaşi. Dar Rusia, după ce au a juns la stăpânire bolşevicii, nu mai vreau să dea această avere a Românilor înapoi.

In comisiunea specială, care se ocupă de datoriile Rusiei față de Marile Puteri şi față de România, e reprezentată şi țara noastră.

O altă comisiune specială se ocupă cu aflarea mijloacelor, cari să ajute tuturor statelor din Europa să iese din *încurcăturile financiare* (valută prea urcată ori valută prea scăzută). Cea dintâi condițiune, pe care trebue s'o îndeplinească fiecare stat, e să micşoreze cheltuelile şi să mărească veniturile țării. Aceasta se poate numai dacă toți cetățenii unei țări *muncesc cât mai mult*, nu risipesc banii pe lucruri de lux şi trăesc în pace respectând legile.

Conferința a hotărât, că granița României de către Rusia rămâne Nistrul, cum a fost şi voința Românilor moldoveni.

UNGARIA

Gazetele mai serioase din Budapesta se plâng, că Ungaria nu se mai bucură de cinste înaintea statelor celor mari. Şi tot ele arată şi cauza: De când i a scăpat pe Unguri de bolşevici, guvernele din Pesta, în loc să se pună pe lucru, ca să scoată din ticăloşie Ungaria, cât a rămas după bună dreptate, s'au apucat să lase pe toți nebunii să omoare pe Ovrei (Jidovi), să bată pre Ungurii creştini, cari nu țineau cu ei. Ba nu de mult au aruncat bombe într'o sală mare, unde era vorba să se țină o cină de către fruntaşi ai partidului democrat din Budapesta. Mulți s'au prăpădit cu ocaziunea aceasta, mulți au rămas schilodiți. Guvernul cunoaşte pe ucigaşi, dar nu cutează să-i prindă, cu toatecă toți miniştri spun în gura mare—dar numai străinilor — că nu se vor odihni, până nu vor prinde pe atentatori.

Cu toată sărăcia grozavă, care domneşte în orașele din Ungaria, dar mai ales în Budapesta, cu toate că coroana ungurească nu face nici cât 20 de bani de ai noştri, boerii şi cu nebunii de-acolo nu se astâmpără. Nu de mult au înființat o societate numită „Scaunul vitejilor“. Președintele ei e chiar Horti, guvernatorul Ungariei. Scopul societății e, pe față, ajutorarea invalizilor de război, dar scopul adevărat e atâțarea Ungurilor rămaşi de bună voe sub stăpânirea Românilor, Slovacilor şi Sârbilor. Nenorociții aceştia răzvrătitori nu se gândesc, că şi răbdarea Românului poate avea sfârşit şi Ungurii dela noi nu se vor mai putea bucura de binele şi libertatea, pe cari le revarsă statul român peste ei, — lucru, pe care nu l-au făcut niciodată guvernele ungureşti cu Românii.

In Ungaria e mare zarvă, pe cine să socotească drept viitor rege. Ungurii de-acolo sunt împărțiți: unii, puțini, vreau republică, cei mai mulți vreau însă rege. Unii din aceştia zic, ca să socotească drept rege pe băiatul de nouă ani al lui Carol, fostul împărat al Austro Ungariei, mort nu de mult pe insula Madeira din Oceanul Atlantic. Alții îl vreau pe archiducele ungurit Iosif. alții pe alt archiduce. Unii ar vrea un principe englez, ca să-şi facă prieteni pe Englezi.

CREȘTEREA ÎN FAMILIE

Cu multă bătaie de cap e împreunată pentru părinți *alegerea carierei* pentru copiii lor. In vremurile mai de demult această era lucru usor: copiii plugarilor se făceau tot plugari, ai meseriașilor și negustorilor dela orașe cam tot ce au fost și părinții lor. Puțini, foarte puțini dintre fiii plugarilor putesu să învețe și la școale mai mari.

Astăzi nu mai este și nici nu mai poate fi așa. Plugarii noștri cu mai mulți copii trebuie să deie o parte din ei la școală mai înaltă, la meserii și la negoț, unde își pot câștiga o viață, tot atât de tihnită, ca și cu plugăria. Pentru noi Românii în deosebi e o datorie națională să facem lucrul acesta pentru ca să câștigăm prin meseriași și negustori orașele, la noi pline de cei de alte neamuri. Iar pe copiii cu râvnă deosebită pentru curte și o inteligență mai mare îi vom lăsa să urmeze la școalele mai înalte, pentruca poporul nostru să aibă conducători vrednici.

Acum, când ne sunt desch se toate carierele, căci nu mai suntem socotiți nici în Dacia superioară popor de a doua mână, locurile, pentru cari ne putem pregăti, s'au înmulțit. E mulțimea cea mare a școalelor de tot felul, al căror număr va crește mereu și va cere tot mai mulți dascăli pentru luminarea tinerimei. E cariera preoțească, tot un apostolat, care cere oameni gata pentru jertfă. E în sfârșit armata română, mândria neamului nostru, ofițerii căreia au fost și trebue să fie învățătorii feciorilor noștri, după ce împlinesc vârsta de 20 de ani.

Multe familii trebue să se gândească ei la alegerea unei cariere pentru ficele lor. *Toți părinții* trebue să se gândească mai întâi, cum să-și crească fiicele lor pentruca să devină *bune soții* și *bune mame.* Imprejurările vieții, dar mai ales starea materială îi silesc pe unii părinți să dea ficelor lor și o astfel de pregătire, care să le facă să-și poată asigura existența și dacă nu s'ar putea mărita. Trebuința aceasta să nu facă însă pe părinți să creadă, că fata lor dată la scoală sau la o meserie nu trebue să învețe și cele trebuincioase pentru a fi soție și mamă bună. Altminteri vom vedea tot mai des icoana tristă a unor căsnicii nefericite tomai din cauza nepriceperii femeii în trebile casei.

O greșală mare este la poporul nostru dela orașe, mai ales în România veche, năzuința de a schimba, la copil, cu orice preț cariera, pe care a avut-o tatăl. La noi se întâmplă rar, ca tatăl tâmplar să facă din copilul lui tot tâmplar, ferarul tot ferar etc. Dacă copilul ar continua meseria tatălui său, cu siguranță că fiind bine îndrumat, va fi un meseriaș mai bun decât tatăl său. Deasemeni negustorul crede, că își va ferici copilul mai bine, dacă îl va scoate din comerț. Credința aceasta e foarte greșită, mai ales în ziua de azi, când și meseriașii și negustorii se pot pregăti mai bine pentru cariera lor decum se întâmpla în trecut. In loc de-a-și crește copiii pentru bănoasa carieră părintească, vedem pe mulți alergând după slujbe la stat, fără să aibă în vedere, că la acestea se ajunge nûmai după cheltuelile multe și timp îndelungat petrecut pe băncile școalei. Și în foarte multe cazuri, vânătorul de slujbe are la urmă parte de o muncă stearpă și un fel de robie, împreunată cu sărăcie, pe când meseriașul și negustorul, ca și plugarul muncitor și cu învățătură, e cu mult mai neatârnat. Lucrul acesta îl înțeleg la noi mai bine cei de alt neam, cari nu se îndeasă spre slujbele de stat, ci spre meserii și comerț, ocupațiuni cari produc avere și asupra independența omului. Să ne deschidem deci ochii, căci stăpânii unei țări sunt ceice muncesc cu adevărat și produc avuții, nu ceice consumă numai.

V. L.

Cântec

Jalea'n suflet crește, crește
De când mândra nu iubește,
Crește 'n suflet dor pe dor,
Că și a pus la piept zăvor
De inima nu-i mai bate
Nici să plângă nu mai poate,
Nici să țese'n gând iubire,
Nici să ia de mine știre
Ci eu plâng, pierdut mă plâng,
Inima din piept mi-o frâng
Și-un sicriu mi-aștern din dor,
Că de dor, mădruță, mor.

Toast

Din Țara cerului senin
Cu soare cald și vântul lin
Să ne dați voie să vă 'nchin
Acest pocal de vin:
Vă fie pieptul plin de foc
Și ceasurile cu noroc,
Un suflet drag acasă'n prag,
In inimă un dor pribeag.

Sorcovă.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMÂNESC

Sfatul Domnului

Miniștri, cari încunjoară astăzi pe Regele sfătuindu-se împreună asupra treburilor țării, au fost și mai demult în țările românești. In vechime, înainte de întemeierea Principatelor romîne, când Românii aveau în fruntea lor pe *judeci (cneji)* și peste ținuturi ceva mai mari, de obiceiu peste ținuturi care forma valea unui râu, cnejii se sfătuiau cu *bătrânii* satelor, iar voevozii cu cnejii sau judecii lor.

După întemeierea Principatelor și înființarea Domniei s'au împrumutat de la împărăția bizantină cu reședința în Constantinopol nu numai felul de domnie absolutistă, după care Domnul era stăpân absolut al pământului țării și al vieții locitorilor ei, ci și funcțiunile, cum se obicinuiau la curtea din Constantinopol. Se înțelege, că la început o parte din ele, apoi tot mai multe. Iar fiindcă împrumutul acestor așezăminte nu s'a făcut deadreptul dela Constantinopol, ci de la vecinii slavi din Sudul Dunării, nu e mirare că numele celor mai multe din ele e slavic.

In cele următoare arătăm, cari au fost miniștri pe vremuri ai Domnilor români, ei anume pe timpul, când acest sfat era pe deplin închegat Urmăm aici descrierea, pe care a făcut-o în limba polonă marele boer și cronicarul vestit din Moldova, *Miron Costin.*

Acest sfat sau ministeriu domnesc a primit, după ce Principatele române au venit în atingere mai apropiată cu împărăția turcească, care a înlocuit pe cea bizantină, numele *divan.*

Acest divan îl descrie Miron Costin astfel:

Mai întâiu este *senatul bisericesc,* care se compune din mitropolitul Sucevei, unde a fost câteva veacûri reședința domnească a Moldovei: Mitropolitul Sucevei mai avea și titlul de *exarh* de la plaiuri până la mare, adică locțiitor al patriarhului de la Constantinopol. Impreună cu mitropolitul erau episcopii de la Roman, Rădăuți și de la Huși, precum și episcopûl catolic de la Bacău în timpul, când există aceasta episcopie catolică. Primirea episcopului catolic de la Bacău în sfatul episcopilor ortodoxi e o frumoasă dovadă de toleranță religioasă la poporul românesc, cum nu se găsește la popoarele de altă lege în vremurile acelea.

In senatul sau divanul mirean, cel dintâiu ministrû era *Marele logofăt* (îi zicea și *Vel*-logofăt) sau cancelarul. La el era sigilul (pecetea) cel mare al țării, iscălit și explică decretele date de divanul domnesc. Lui i se trimeteau toate hotărârile despre proprietățile boerești, el făcea hotărniciile (delimitările) moșierilor eșind în persoană la fața locului sau trimețând pe al doilea logofăt sau altă slugă (funcționar) credincioasă a lui. Ca semn al autorității lui purta un toiag verde cu nasturi (bumbi) galbeni aurii.

Al doilea ministru era *Marele Vornic de Țara de-jos,* judecătorul general al jumătății Moldovei de la Iași până la Dunăre. El judeca furtûrile, tâlhăriile și omorurile și priveghia asupra străjii de la fruntaria (granița) țării. Semnul funcțiunii lui era un toiag albastru împletit cu aur.

Al treilea ministru era *Marele Vornic al Țării de sus,* de la Iași până la Hotin, Cernăuți și Soroca. El îndeplinea în partea aceasta a Moldovei, slujba Marelui Vornic de Țara de jos.

Ceeace e la noi acum ministrul de războiu, era mai demult *Hatmanul,* care judecă pe toți militarii, călărași, arcași, darabani, scimani, lefegii. In ședințele divanului ține în mână un toiag roșu împletit cu aur, iar când e în fruntea armatei un buzdûgan. Mai de mult, vornicii cei mari conduceau, în luptă, fiecare câte o aripă a armatei.

Al cincilea ministru era *Marele Postelnic.* El putea intra și fără să fie chemat sau anunțat în camera Domnului. Decâteori mergea Domnul la Divan, Marele Postelnic pășia înaintea lui ținând în mână un toiag greu de argint. El judeca toată curtea domnească, pe aprozi, pe curteni, mai târziu și pe turci veniți în țară, de aceea trebuia să știe turcește.

Marele spătar păzește la serbări domnești imediat după Domn. E îmbrăcat în haină aurită, de umărul stâng îi atârnă sabia Domnului, în mână ține buzduganul domnesc.

Marele paharnic e îmbrăcat, când e în slujbă, cu un caftan aurit și e încins cu un brâu de mătase roșie. El toarnă la masa domnească întâiul pahar (cupă) apoi toarnă în pahare (cupe) cuparul.

Al optulea ministru e *Marele Visternic,* care supraveghia strângerea birurilor (dărilor) și al haraciului (tributului) pentru Sultanul turcesc. Marele Visternic era deci ceeace este astăzi ministru de finanțe.

Ministerile, adică divanul, din *Muntenia* sau *Țara Românească* erau la fel cu cele din Moldova, cu mici deosebiri. In Muntenia, cel mai mare ministru nu era Marele Logofăt, ci *Banul Craiovei,* care era locțiitorul Domnului peste Oltenia, ținutul dintre Olt, Dunăre și munți. In Muntenia nu era Hatman, locul lui ținându l *Marele Spatar.*

Acești miniștri nu aveau leafă, cum au funcționarii noștri de astăzi, ci fiecare încassa veniturile, ce i s'ar fi cuvenit din slujba mai mică peste un județ sau oraș.

VICTOR LAZĂR

SFATURI

Când să frecăm calul cu paie? Când un cal s'a înferbântat la muncă sau la călărit, îl frecăm cu două șomoiege de paie, dând ușor, dar iute cu ele peste corpul calului, în formă de arc. In felul acesta i-se înviorează pielea și i se usucă și părul mai iute. Cu un singur șomoiag de paie îl frecăm, la început ușor, apoi mai tare, când s'a murdărit. Când a răcit calul sau e altminteri bolnav, iarăși e bine să-l frecăm cu un șomoiag de paie, scurt și iute, dar apăsând cât mai bine. După ce l'am frecat pe tot corpul, îi netezim perii cu șomuiogul de paie și-l acoperim cu un țol.

* * *

Leac de râie. După războiul cel mare s'a răspândit, din cauza necurățeniei și a neorânduelii, foarte mult râia. Boala aceasta are leac, dar leacul de râie are cusurul, că miroase rău și murdărește tare rufele. Un medic german din Berlin întrebuințează contra râiei un amestec de pucioasă numit *mitigal.* Mitigalul e un uleiu gros, de coloare galbenă deschisă. Râlosul se unge seara pe corpul întrug. Mulți scăpau de râie după ungerea dintâiu, alții după a doua (făcută a doua seară), toți după a treia. Numai cei plini de rane din cauza râiei trebuie să se trateze mai îndelungat. A cincia zi trebuie să facă o baie. Leacul acesta nu pute iar puținele pete rămase pe rufe se spală ușor.

* * *

Apărarea cailor de muște. La pășune, caii sunt tare obișnuiți de împunsăturile muștelor. Ii apărăm de ele, dacă în fiecare dimineață sau cel puțin la 2 zile le spălăm părțile, pe cari se așează muștele, cu oțet, în care am fert frunze de nuc.

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare)

Când vre o nevoie venea într'o parte, ei alergau cu toții într' acolo... cădeau cu toț i împreună când vijelia mare îi doborâ, dar se ridicau iarăși cu toții împreună și isbândiau... ast fel se plecă și se ridică în timp de viscol vârfûr le codrilor... După ce trăiră într'acest chip vreme multă, nepoții lor ziseră într'o zi între dânșii: „Pentru-ce să mai trăim „amestecați ûnii cu alții; hai, „mai bine, să ne împărțim moș- „tenirea părintească și fiacare „să ia o parte"... Atunci traseră cu funia și își împărțiră moșia în mai multe părți, ûna la meazăzi, alta la apus și alta la meazănoapte... săpară șanțuri și puseră râurile și munții hotare... și de atunci frații nu se mai pnteau vedea între sine... și vecinii se umplură de bucurie .. Nu trecu mult și fiecare, șezând închis în moșia sa, ajúnse că copiii din aceiași părinți uitară de tot unii de alții și, deși vorbeau tot o limbă, dar nu se mai înțelegeau... și când una din ramurile acelui neam cu vreme se stinse înecată în vecini, cei-lalți frați nu simțiră nici o durere... căci acum erau străini și dușmani între dânșii... Și aceste neamuri care încă se numesc între-sine Români, în ochii celorlalte popoare erau numai niște seminții rătăcite, al căror isvor s'a stins din ținerea de minte a oamenilor!...

XLVIII.

Domnul Dumnezeul părinților noștri înduratu-s'a de lacrimile tale, țara mea? Nu ești îndestul de smerită, îndestul de chinuită, îndestul de sfâșiată? Văduvă de vitejii tăi, tu plângi cu părul smuls și despletit pe mormintele lor, precum femeile se jelesc pe mormântul mut al soților lor!...

XLIX.

Neamurile auziră țipătul chinuirei tale; pământul se mișcă. Domnezeu numai să nu l fi auzit?... Răsbunătorul preûrist nu s'a născut oare?

L.

Care e mai mândră decât tine, între toate țările semănate de Domnul pre pământ? Care alta se împodobește în zile de sărbătoare cu flori mai frumoase, cu grâne mai bogate?

LI.

Deșteaptă-te, patria mea! Biruie ți durerea... E vreme ca să ești din amorțire, semințe a Domnilor lumei! Aștepți oare, spre a învia, ca strămoșii tăi să se scoale din mormânt? Intr' adevăr, ei s'au sculat și tu nu i-ai văzut... ei au grăit și tu nu i-ai auzit... Cingeți coapsa ta, cată și ascultă!... ziua dreptății se apropie... toate popoarele se mișcă... căci furtuna mântuirei a început... Vezi că cu cât mai mult îți pleci capul, cu atât cei spurcați își bat joc de tine și sug sângele tău... Din dreapta și din stânga piticii și uriașii râvnesc la tine, ori cât de slabă și sdrûmicată ești.

LII.

Sfârșitul ispitelor se apropie... căci vremea trece iute... și semne s'au arătat pe cer... și blestemul a covârșit măsura... Oamenii sângiurilor ți-au mistuit răsunchii... Ei înălțară trufia lor pe tâlhărie... avuția lor pe foametea ta... boieria lor pe sdrențele tale... puterea și strălucirea lor pe sângele ce tu vărsași într'o sută de bătălii, unde părinții lor nu erau!... Ține minte numele lor, o țara mea, și numele străinului ce te împilează, ce să le afurisești!...

(va urma)

IGIENA ŞI MEDICINA POPULARĂ

Cum să ne aparam de microbi

Intre principalele arme de luptă contra microbilor şi ca mijloace de apărare, afară de imunizare, mai avem *desinfectarea* sau *sterilizarea*, precum şi *izolarea* sau despărţirea omului bolnav de cei sănătoşi.

Desinfectarea sau *sterilizarea* constă în omorârea microbilor producători de boale, aşa că un local, o mobilă, o rûfă, orice lucru (obiect) care este *infectat*, adecă pe care se află microbi, să fie fără microbi, adecă *steril* sau *desinfectat*.

Desinfectarea se face prin mijloace *chimice* şi *fizice*.

Curăţenia mare, dusă până la margine este un început de sterilizare. *Apa curată* şi cu ajutorul *săpunului* îndepărtează odată cu murdăria şi microbii. O desinfecţare însă singură nu să poate face decât prin substanţe medicamentoase, numite *antiseptice*, cari *omoară microbii*. Din experienţă cunoaştem *doza* trebuincioasă şi *timpul* cât el trebuie să lucreze pentru ca să ne ajungem scopul. Tăria unui antiseptic nu atârnă numai de doză şi de timp, ci şi de specia, de felul microbului. Astfel: sublimatûl corosiv are o lucrare foarte mare asupra microbului dalacului, iar acidul fenic asupra bacilului ofticei.

Nu este locul aci ca să vorbesc despre fiecare antiseptic în special, voiu înşira numai antisepticele de căpetenie, şi a nume: sublimatul corosiv, care este cel mai puternic, eftin şi fără miros, dar este foarte otrăvicios, apoi: acidul fenic, creolina, formolul, sulfatul de cupru, acidul boric. laptele de var şi leşia tare. Intre antisepticele cari nu se topesc (insolubile) avem: iodoformul, iodul, aristolul, naftolul, salolul, betolul, benzonaftolul, etc.

Intru cât priveşte desinfectantele *fizice*, cari omoară microbii, avem: *căldura*, mai cu samă căldura *umedă*, care la 115 de grade omoară nu numai microbii ci şi sporii lor. Pentrû acest fel de desinfectare s'au inventat *etuvele*.

Un alt mijloc de apărare contra microbilor este *isolarea* bolnavului, care prin secreţiunile şi escreţiunile lui împrăştie sămânţa boalei în jurul său. Isolând sau despărţând bolnavul de oamenii sănătoşi, isolăm microbii răû-făcători şi astfel oamenii sănătoşi nevenind în atingere cu ei, nu să pot îmbolnăvi.

Carantinele, la graniţe şi în porturi slujesc pentru isolarea călătorilor care vin din sau aû trecut prin o ţară în care bântuie vro boală contagioasă, microbienă: holera, ciuma, etc. Călătorii sunt opriţi câteva zile în acele carantine, desinfectându se împreună cu bagajele lor. Vagoanele şi vapoarele, cari i au adus, sunt desinfectate radical, cu mare băgare de samă. Şoarecii, şobolanii, cari pot aduce microbii ciumei vor fi destruşi, omoraţi şi împedecaţi de a să răspândi în port.

Inainte de a sfârşi lungul şir al articolelor ce am scris despre microbi trebuie să arăt pe scurt ş *ceeace trebue să facem când avem în casă un bolnav de boală infecţioasă*, atât în timpul boalei cât şi după ce ea a trecut.

Cea dintâiu grijă este ca să facem *isolarea*, adecă despărţirea bolnavului de cei sănătoşi, pentru ca aceştia să nu vie în atingere cu el, nici cu lucrurile şi murdăriile lui. Bolnavul va fi pus în *odaia* (camera) *cea mai mare şi cu mai mult soare*. In odaie nû vom lăsa ca mobilier decât numai strictul necesar (patul, o masă, un scaûn, etc.), depărtând covoarele, perdelele, etc.

In odaia bolnavului să nu intre nimeni decât numai persoanele cari îl îngrijesc, iar acestea când ieşă din odaia bolnavului şi mai înainte de a veni în atingere cu ceilalţi locuitori ai casei, să-şi spele mânile şi faţa cu o soluţiune antiseptică, fie de sublimat corosiv, fie de acid fenic; — să şi schimbe hainele. Dar mai practic este ca cei ce îngrijesc de bolnav să poarte cât staû în odaia lûi o *bluză* mare, ca să le acopere hainele de sus până jos, iar când părăsesc odaia bolnavului să desbrace de bluză. In cap este bine să poarte o casketă saû bonetă, pe care deasemenea o scoate la eşirea din odaia bolnavului. Dacă nu-şi pot schimba încălţămintea, este bine ca să-şi desinfecteze tălpile cu o soluţie antiseptică.

Persoanele cari îngrijesc de bolnav, pentru ca să nu se îmbolnăvească şi ele, nu vor *mânca*, nici nu vor *bea* în odaia lui, nici nu şi vor păstra acolo mâncarea ce li s'a adus, nu se vor servi de tacâmurile, şervetul, batista ori de paharul bolnavûlui. Vor mânca în altă odaie spălându şi mai întâiu mânile şi faţa şi clătindu şi gura cu o soluţie de acid boric, din care vor trage de câteva ori şi pe nas. Vor băga de samă să nu şi ducă degetele în gură, în nas sau la ochi, până ce nu le vor spăla bine cu o soluţie antiseptică, nici nu vor sta în faţă şi prea apropiaţi de bolnav când acesta tuşeşte saû scuipă; nici nu l vor săruta.

Mobilele sau lucrurile din odaia bolnavului nu vor fi duse în altă cameră decât numai după ce se vor desinfecta cum trebuie. *Rufele* patului şi ale bolnavulûi, ştergarele, şervetele, batistele, etc., se vor înmuia în un vas cu soluţie antiseptică de sulfat de cupru de 50 la mie în timp de 3 ore, sau într'o soluţie de sublimat corosiv de 1 la 5 mii, apoi vor fi date la spălat sau vor fi fierte în leşie tare.

Bolnavul, în tot timpul boalei, va scuipa într'un vas cu o soluţie de acid fenic de 5 la sută; deasemenea se vor desinfecta vărsăturile şi dejecţiunile (materiile fecale).

După ce aoala a trecut, bolnavul însănătoşit va face o *baie* caldă antiseptică, cu sublimat corosiv de pildă (30 grame la o baie), fiind bine săpunit, apoi îmbrăcat în rufe curate (cari n'au fost ţinute în odaia de zăcere), în haine nouă sau în lipsa acestora, în hainele care le are, însă numai după ce ele au fost bine desinfectate la etuvă.

Camera sau odaia în care a zăcût bolnavul se va desinfecta în mod cât se poate de amănunţit, şi nu numai camera, dar casa întreagă, pentru ca să stârpim sămânţa boalei din tot cuprinsul ei. Vom desinfecta toate obiectele, toate lucrûrile din casă, toate mobilele, apoi pereţii, tavanul, podeala, uşile şi ferestrele; moailele de lemn cu sublimat corosiv, iar aele de metal cu acid fenic. Lucrûrile de valoare mică, jucării, hârtii, etc., se vor arde.

Rufăria se va fierbe în leşie tare, iar hainele, plapomele, covoarele, saltelele de lână, perinele, se vor desinfecta la etuvă după toate regulele artei.

In rezumat, în orice caz de boală molipsitoare, trebuie să recurgem imediat la *izolarea* bolnavului, izolare cât se poate de strictă şi la o *antisepsie* puternică. *Nimeni şi nimic să nu iasă ne desinfectat din odaia bolnavului!*

Dr. Vasile Bianu
Medic colonel în rezervă

Şcoli de meserii pentru orfanii din războiu

S'a format sub patronagiul principelui moştenitor o ligă intitulată „Liga de onoare, muncă şi progres" pentru crearea de şcoli de meserii pentru orfanii de război.

Liga va înfiinţa în fiecare din cele 76 judeţe ale ţării câte trei şcoli de meserii pentru 100—150 elevi fiecare. Fiecare şcoală va costa în mediu 2.000 000 lei.

Aceste 228 şcoli vor avea la început un număr de elevi variind între 22 şi 34 mii, plătindu-se maeştrii din fondul de 2.000.000 lei, rămânând a se întreţine apoi din produsul lor, elevii devenind calfe şi maeştri asociaţi ai acestor ateliere.

Fondurile necesare se vor strânge prin subscripţie publică, fiecare cetăţean dând câte 5 lei cei a căror avere trece de 50.000 lei vor da încă câte 50 bani de fiecare mie de lei până la o avere de 1 milion pentru care ar veni să dea încă 500 de lei.

Bine înţeles că oricine poate da mai mult.

Prima şcoală care se va înfiinţa în modul acesta este cea din cătunul Principele Carol lângă Bucureşti, şi va purta titlu de „Prima şcoală de meserii a orfanilor din război".

De vorbă cu cititorii noştri

Cu număru trecut foaia noastră, „Cultura Poporului", şi-a împlinit anul. Am primit în acest timp din multe părţi multe scrisori de mulţumire, unele în cari se rosteau dorinţe. Am cerut cât mi-a fost cu putinţă să împlinim cele dorite. Dar totdeauna am avut grije să nu ne abatem de la ţinta, care şi-a propus-o societatea noastră: luminarea şi îmbărbătarea poporului român din întreg cuprinsul României mari Luminarea, ca să priceapă rostul vremurilor de acum, să priceapă datoriile ce le are către patrie, neam şi Rege. Imbărbătare, ca să nu creadă svonurile rauvoitorilor noştri, cari se uită cu pizmă la viitorul strălucit ce aşteaptă pe Român. Şi am propovăduit înainte de toate *dragostea între fraţi de acelaşi sânge şi între cetăţenii aceleeaş patrie.*

Pentruca şi noi, cei de la societatea „Cultura Poporului" să ne putem împlinim cu aceeaş râvnă datoriile, pe care de bună voe le-am luat asupra noastră, îndemnând pe cetitorii noştri de pretutindeni să primească şi pe viitor cu aceeaş dragoste foaia noastră, să îndemne pe cât mai mulţi să o aboneze, înştiinţându-ne prin o carte postală şi trimiţând taxa de abonament.

Rugăm totodată şi pe cei ce au primit foaia până acum, dar au rămas în restanţă cu abonamentul, să trimită ce au de trimis, pentruca şi noi să ne putem face socoteala cu privire la numărul de foi, ce avem să tipărim.

Restanţele de la cei ce nu au plătit încă taxa de abonament, le-am putea încasa prin poştă, dar aceasta ar cere cheltueli prea mari pentru cititorii noştri, de aceea aşteptăm să le trimită deadreptul.

Abonamentul rămâne *30 lei pe an, adică 2 lei 50 bani pe lună*, o sumă, care nu poate acoperi, cu scumpetea de azi, cheltuelile hârtiei şi tiparului. Societatea noastră nu urmăreşte însă câştiguri materiale şi atârnă de la numărul cât mai mare al al abonaţilor, ca foaia noastră să devină cât mai bună şi în alte privinţe.

FOIŢA ZIARULUI „CULTURA POPORULUI"

Cântece poporale

culese de
S. Teodorescu-Kirileanu

I.

Sufletul Românului, ori de unde ar fi el, este acelaş.

Am dinaintea mea „Colecţia de Cântece poporale" a d-lui S. Teodorescu-Kirileanu, răsărită din Bucovina lui Ştefan cel Mare.

O răsfoesc şi regăsesc în ea acelaş suflet românesc de pretutindeni, manifestat în toate sentimentele lui de dragoste, de dor de vitejie şi de iubire de ţară. Românul din Bucovina ca şi cel din celelalte părţi ale României mari, îşi are cântecele lûi dela „Cântecul de leagăn" şi până la „Bocetul de înmormântare". Dar Românca de acolo, şi a născut odorul în mijlocul streinilor şi i e frică ca strenii aceştia să nu i-l fure mai târziu cu vorbe linguşitoare, de aceea îi spune:

„Haida, haida şi haida,
Haida, haida puiule
N'ascultă cântecile
Ce-ţi cântă streinele".

Mama înţelege bine rostul odorului său pe lume şi-i promite că-i va da:

„Lăptişori din ţiţişori
Şi mieruţă din guriţă
Şi creiţari din buzunari".

Cu creiţarii însă, să-şi cumpere, cal şi puşcuţă" ca să-şi apere ţara şi să fie:

... „Viteaz mare
„Cum a fost Ştefan cel Mare!"

Iată deci că numele lûi Ştefan cel Mare e sădit în sufletul copilului încă din leagăn şi-l găseşti pe buzele „voinicului" de mâine până la moarte, cum e şi firesc. In „El", în „Ştefan" e întrupată toată vitejia şi mândria numelui de Român şi ca El trebuie să fie orice Bucovinean. De aceea, acest colţişor de ţară, ne-a dat multe şi frumoase cântece despre Ştefan cel Mare cum este şi acesta din colecţia d lui Teodorescu:

„Ştefan, Ştefan Domn cel Mare
In Suceava cuibu-şi are
Ca un şoim voinic şi tare
Din Suceava când el sare
Zi şi noapte, de călare
Se bate'n patru hotare:
Pe Tătari îi căsăpeşte
Pe Unguri îi pârjoleşte,
Şi pe Turci îi risipeşte,
Iar pe Saşi cu chica tare
I-aruncă'n spânzurătoare
Şi-i înjugă ca să are!.."

(Cântecul lui Ştefan cel Mare pag. 53)

Când Ştefan se luptă, el învinge totdeauna. Duşmanii fug aşa de tare că „nici pământul nu-l atinge". Dar Ştefan nu stă nici el: îi urmăreşte, îi ajunge şi îi snopeşte în bătăi ca:

„Neam de neam să pomenească
Bătaia Moldovenească..."

Am spus însă că Românul e conştient de neamul lui răspândit în toată lumea şi dacă „Ştefan" e viteazul cel mai apropiat de sufletul Bucovineanului, dar el ştie că în „ceea lume" au mai fost şi alţi Români tot aşa de viteji. De aceea vom întâlni în cântecele lor şi pe „Iancu" şi pe „Horia şi Crişan" şi pe „Mihai" şi pe „Tudor". El cunoaşte chiar şi numele de „Mehedinţean" care îi spune:

... „Sunt născut pe frunzi de fag
Ca să fiu la lume drag.
Şi-s acăldat de mic în Olt
Să mă fac viteaz de tot
Şi-s frecat cu busuioc
Să am zile cu noroc".
(Mehedinţeanul pag. 59).

Şi ştie şi de domnul Cuza de Carol, de luptele dela Plevna şi până hăt... departe în Ţarigrad!..,

Trezit departe de „ai lui"

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din țară

Culturale. — In sala teatrului județean din Vaslui a avut loc o ședătoare culturală a Casei Naționale „Viitorul", la care au asistat un public numeros.

Economul C. Moisiu a ținut o cuvântare religioasă, având ca subiect „Câteva clipe în preajma lui Christos".

Din Sălișteа (Ardeal). A doua zi de Paști „Reuniunea de cântări" din Sălișteа a dat un concert în sala festivă a școalei. D-l George Miha, dirigintele reuniunei a fost felicitat pentru sârguința depusă cu instruirea și conducerea precisă a frumoaselor cântări.

Fapte bune. — Cu ocazia sărbătorilor Paștelui, d-na Ioana Iatan, d-na Balcanski și copiii, d-na și d. I. Dădârlad au vizitat bolnavii spitalului din orașul Călărași, cercetându-i, mângâindu-i și distribuindu-le ouă, cozonaci, fructe, vin și flori. Pentru această umanitară manifestare, d. dr. Samarian, medicul spitalului, le aduce mulțumiri publice.

Conferințe despre Romania. — *Primarul sas d. Brandsch din Sibiu în urma unei rugări primite din partea unei societăți culturale, a plecat în Elveția unde va ține o serie de conferințe despre România Mare.*

Spre înțelegere cu minoritățile. S'a deschis la universitatea din Cluj cursul de limba și literatura maghiară. Asociația artiștilor dela cele opt trupe de teatru maghiar au intrat în Asociația generală a artiștilor români, după-ce s'au convins, că aceasta nu le poate aduce decât beneficii.

Ședătoarea studenților univ. someșeni. Societatea studenților univ. someșeni din Blaj urmând cu însuflețire spiritul timpului de a face propagandă culturală prin producții culturale și prin adunarea de mijloace pentru răspândirea culturii în popor (prin bibliotec'), s'a abătut și la noi în Bistrița, unde au dat o ședătoare artistică literară. In cuvântul de deschidere d-l președinte al societății Sever Pop, a arătat scopurile frumoase ale societății pentru cultivarea poporului. S'au spus poezii originale de binecunoscutul poet năsăudean d-l Iustin Ilieșiu. Corul bărbătesc mic a fost foarte mult aplaudat.

D-l Brătianu la Papa. Primul Ministru al Romîniei d. Brătianu a fost primit în audiență de Papa din Roma (Italia). Audiența a durat o jumătate de oră. D. Brătianua avut apoi o convorbire cu cardinalul Gaspari.

Groaznica nenorocire dela Lupeni. Cele mai mari mine de cărbuni din România sunt cele dela Petroșani-Lupeni (județul Huniedoara-Transilvania). In mina „Aurora" intraseră la lucru 160 de mineri. Nu după mult s'a auzit o detunătură grozavă, căreia i au urmat altele. Ingroziți, lumea aleargă într'acolo bănuind o nenorocire. Bănuiala a fost îndreptățită. Din niște acântei electrice s'au aprins gazurile cari ies din cărbuni, aú explodat și pereții câtorva galerii s'a surpat. Focul și surpăturile au prăpădit vre o sută de mineri. S'au început numai decât lucrările de salvare, scoțându-se cei rămași în viață, răniți și nerăniți. Dar au scos și peste o sută de cadavre, unele mutilate grozav, altele carbonizate. La vederea cadavrelor s'au petrecut scene sfâșietoare. Multe mame, multe soții plâng pe cei perduți.

Guvernul e trimis numai decât un ajutor de două sute de mii de lei, în toată țara se fac colecte pentru cei rămași în urma celor morți.

Darul M. S. Regele pentru victimile dela Lupeni. In dragostea cea mare ce o poartă M. S. Regele pentru popor, cu prilejul îngrozitoarei nenorociri de la Lupeni, a donat suma de una sută mii de lei pentru familiile celor omorâți în împrejurări așa de triste.

Semănăturile în Ardeal *sunt mulțumită ploilor, foarte frumoase. In unele locuri le-au înecat însă apa, în altele au uns. Sperăm însă, că aceasta nu le va strica, mai ales că vremea s'a îndulcit. Iarbă e destulă ceea ce e un mare noroc, căci altminteri vitele nu ar mai fi avut nutreț.*

De peste hotare

La nunta regelui Alexandru. Din Belgrad se anunță că la serbările nunței regelui Alexandru cu principesa Marioara, va participa o delegație militară română, ai cărei membri vor fi doi comandanți de corp de armată, 9 generali, 12 colonei, 102 maiori, 183 căpitani și 1070 sub-ofițeri. Vor fi de asemenea reprezentate regimentele No. 3, 25 și 43. Fiecare regiune militară va trimite un detașament de artilerie, un batalion de geniu și o escadră de aviatori compusă din 12 unități. In total vor participa la solemnitate 1801 ofțeri și 15 020 soldați.

Guvernul rus bate monede de aur. *Guvernul bolșevic a început să bată la monede de aur de cinci și zece ruble și monete de argint de o rublă, servindu se de obiectele prețioase, secvestrate din biserici.*

Deschiderea Parlamentului grec. *La Atena, Capitala Greciei, s'a deschis Parlamentul (sfatul țării).*

Românii în străinătate. In Londra a avut loc un mare concurs (întrecere) de pianiști, la care a luat parte și un român cu numele Alexandru Leon Acesta s'a distins așa de mult încât a obținut premiul I și a fost declarat „șampionul lumii". Premiul II l-a primit un canadian, iar al treilea un american.

Ciuma. *La Constantinopol s'au produs mai multe cazuri mortale de ciumă. Autoritățile sanitare a luat întinse măsuri pentru stăvilirea groaznicei epidemii.*

Moartea lui Paul Deschanel. Zilele acestea a încetat din viață Paul Deschanel (se citește Dessanel) fostul președinte al Republicei franceze.

O gazetă pentru lumea întreagă. In legătură cu sfatul dela Genova conducătorii acelui sfat au hotărât să scoată, câtă vreme va dăinui sfatul, o gazetă scrisă în limbile engleră, franceză, italiană, germană și rusă. In această gazetă se vor da, din izvor sigur, toate știrile de la sfat, așa că toată lumea va putea ceti îndată tot ce s'a hotărât acolo. Redactorul părții italienești este Francisco Ritti, fostul ministru-prezident a Italiei.

---

sub jugul streinilor, strein și singuratec se simte și el. Nu poate plânge căci nu mai are lăcrămi și nici nu poate cânta, căci nu mai știe cum. Atunci își îndreaptă ruga către păsările din crângul cu care s'a 'nfrățit. Pe cuc îl crede el cel mai apropiat de singurătatea lui și lui îi spune să cânte :

— Cântă, cântă, cucule:
— Nu mai pot voinicule
C'am cântat la munți de piatră
Mă cunosc că eu n'am tată.
... Și am cântat la munți de-aramă
Mă cunosc că eu n'am mamă"...

Iar când cucul înduioșat de rugăminile lui se 'nduplecă să cânte, atunci :

„Așa-mi cântă de duios,
Pică frunza toată jos.
Așa cântă de cu jale,
Pică frunza toată 'n vale.
Și-așa cântă du cu dor,
Pică frunza toată 'n sbor".
(Streinu-s ca cucul pag. 113)

Cântecul cucului îl înduioșază și mai mult, iar dorul de țara-mumă, și mai mult îi crește. Și s'ar duce s'o vadă dar cine să-i arate lui cărarea ?... Poate că tot vre-o păsărică să fi călătorit vre-o dată prin ea ! Credința lui e că puiul de turturică a fost acolo și știe drumul și atunci pe ea o roagă :

„Haide pui de turturea
De-mi arată cărarea
Să mă duc în țara mea,
Țara mea e mamă dulce,
Și din ea nu m'aș mai duce !"
(Va urma).

Abonați-vă la Ziarul „CULTURA POPORULUI", care apare săptămânal.

TIPOGRAFIA
„Cultura Poporului"
CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ
Este înzestrată cu tot felul de mașini tipografice
Execută lucrări tipografice ca: Broșuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afișe, convocări, cărți de vizită, bilete de nuntă ș. a.
PREȚURI IEFTINE

Banca Românească
SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160.000.000 lei
SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI.
SUCURSALE:
Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.
FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCĂ

A APĂRUT
Drama „ARDEALUL"
Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță
In această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimețându-se prin mandat poștal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei în plus pentru taxa poștei, recomandat.
Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviță, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Centrala
Pentru industrie și Comerț s. p. a.
Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).
Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secția de Bancă :·: Secția de Mărfuri
FILIALE :
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Wiena

Anul II, No. 55 — Un leu exemplarul de. — Maiu 1922.

Dnor Oficiu de casă al Asociației Fr. Saguna Nr. 6 Sibiu 9710

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni. . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACŢIA: Telefon No. 405 | ADMINISTRAŢIA: Telef. No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei

	CATOLIC			ORTODOX
15	Luni	Sofia	2	Sf. Atanasie
16	Marţi	Ioan din Nep.	3	S. Timotei
17	Mercuri	Pascal B.	4	M. Pelaghia
18	Joi	Venantiu	5	M. Irina
19	Vineri	Sava	6	Dreptul Iov
20	Sâmbătă	Bernardin	7	M. Achie
21	Duminică	Valentin	8	S. Ion Evan.

CĂTRE ÎNVĂŢĂTORI

Voi sunteţi aceia cari să diţi cele d'intâi seminţe cu rod cetăţenesc în sufletul naţiunii. Căci voi sunteţi cei d'intâi la cari vin copiii, trecând pragul familiei. De voi atârnă deci marea suflare patriotică pe care trebue s'o daţi generaţiei de mâine, pentru ca ea să fie mai mare decât suntem noi acum. Căci neamul nostru are în anii aceştia trebuinţă de un patriotism cum poate n'a avut niciodată. Numai aşa putem statornici unirea noastră, dobândită cu atâtea visuri şi cu atâtea suferinţe.

Dar pentru ca să fiţi aceşti apostoli ai vremei, vi se cere ca să înălţaţi dragostea de ţară până la un cult religios. Trebúe să ştiţi că a iubi Patria, aşa cum ne-o iubim noi Românii, nu râvnind răul altora ci dorind ca să le slujim de pildă în omenie, este a împlini o lege dumnezeiască.

Deaceea eu mă simt dator ca să vă spun acest adevăr Cel mai preţios lucru al meu pe acest pământ este România. Toată truda mea în ştiinţă, şi toate nădejdile mele sunt pentru ea. Şi dacă aşi pierde totul pe această lume, îmi rămâne ea până la mormânt. Cu rostirea ei pe buze îmi voi da sufletul şi îmi voi închide ochii. Dar această dragoste nu este o pornire păgână, nu este râvna animalului de a stăpâni pe alţii, ci este un cult religios. Eu sunt creştin, şi iubesc România pentru sufletul ei bun, frumos, creştinesc. Acesta este adevărul pe care aşi dori să vi-l strecor în sufletele voastre, pentru ca voi, la rândul vostru, să-l treceţi generaţiei de mâine.

Intr'un articol trecut, spuneam preoţilor ca ei să fie tot mai mult răspânditorii iubirei de ţară în popor. Şi le împărtăşiam părerea că acest apostolat nu este împotriva credinţei sau a slujbei lor de preoţi. Ci, prin această, ei împlinesc o lege a lui Dumnezeu. Slujba lor religioasă nu ar fi deplină fără lumină pe care apoi ei trebue s'o dea înţelegerei adevăratului patriotism. Căci fără această lumină am fi poate duşi la un naţionalism barbar. Acum vin către voi spre a vă zice că patriotismul vostru, la rândul său, nu ar fi întreg fără învăţătura creştină.

Aceasta nu înseamnă că trebue să susţinem un naţionalism cosmopolit, care ne-ar îndemna ca, atunci când alte popoare ar veni să ne cuprindă Ţara, noi să stăm în nepăsare, fără a ne jertfi viaţa intru apărarea ei. Ci aceasta va să zică păstrarea fiecărei naţiuni în graniţele ei firesti, pentrü ca astfel, muncind în linişte şi cu cinste, să lumineze întreaga omenire pe calea ce duce la fericirea obştească.

MARIN ŞTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

Vorbe înţelepte

Cea de întâi datorie a unui cetăţean e: să respecte legile: cea de a doua: să facă şi pe ceilalţi să le respecte.

•

Tocmeşte-te vrăjmăşeşte şi plăteşte omeneşte.

•

Judecătoriile sunt ca un crâng de mărăcini, unde oile aleargă de frica lupilor şi de unde nu pot ieşi, până nu li-se smulge lâna de pe spinare.

•

Minciuna se aseamănă cu un cocoloş de zăpadă pe timp de moină: cu cât îl răstogoleşti mai departe, cu, atât se face mai mare.

Maestru GEORGE DIMA

Sărbătorirea a 40 de ani de activitate muzicală.

Printre cei puţini cari au pătruns tainele armoniei ce înveseleşte şi înalţă sufletûl, printre cei puţini cari ne-au dat cântece în care tresare simţământul curat românesc, este maestrul Gheorghe Dima.

Cântecele lui aû ceva religios chiar atunci când sunt sălătăreţe şi vesele ca jocurile de copii. Isvorul de inspiraţie nu şi l a depărtat nici odată de cântecele bătrâneşti, şi poate cu atât sunt mai fermecătoare.

Ardealul îi sărbătoreşte împlinirea a 40 de ani de activitate muzicală.

Maestrul Gheorghe Dima, născut în Braşov la 10 Octombrie 1847 şi-a făcut studiile la Viena şi în mai multe centre muzicale.

In timpul Războiului Unirei a stat 17 lûni în închisorile Ungariei.

Noi îi aducem cuvântul nostru de cinste pentru munca desfăşurată pe tărâmul sufletesc al neamului.

* * *

De Sfântul Gheorghe, Clujul a fost în sărbătoare.

Studenţii universitari şi elevii de la toate şcoalele româneşti, pe la ora 8 au defilat în faţa casei maestrului Gh. Dima, pe când acesta cu ochii umezi privea la dragostea pornită din atâtea inimi. Un public numeros striga: Trăiască Dima! Preşedintele centrulûi studenţesc d. Adam Popa, a ţinut o frumoasă cuvântare la care a răspûs maestrul sărbătorit.

La ora 4 după amiază la Teatrul Naţional a fost o reprezentaţie în cinstea maestrului. Lumea nu mai încăpea. A vorbit d. T. Brediceanu, marele compozitor, arătând însemnătatea activităţii muzicale de 40 de ani a celui sărbătorit. Au cântat toate corurile reunite ale operei, Conservatorului, Episcopiei şi Societăţei „Buna Vestire“ dimpreună cu orchestra operei.

D-l Popovici-Beyrenth, directorul operei române din Cluj, citeşte scrisoarea prin care se trimite felicitările M. Sale Regina Maria, şi o fotografie a M. S. cu semnătura sa proprie. Toată lûmea e în picioare şi ovaţionează.

Seara la ora 9, a avut loc un ospăţ, dat în cinstea maestrului Dima, de comitetul acestei serbări, prezidat de I. P. S. S. Episcopul N. Ivan, care deschide masa, închinând pentru M. S. Regele.

D l ministru Banu, ridicând pocalul, salută în numele guvernûlui pe maestrul Dima şi dăruieşte un premiu pentru muzică de 20 de mii de lei.

In numele Academiei Române vorbeşte d. prof. universitar Sextil Puşcariu, arătând iubirea cea mare ce a avut-o maestrul pentru Ardeal şi cântecele sale.

D l General Petalla, care este sufletul tuturor mişcărilor culturale din Ardeal şi sprijnător a tot ce e bine şi frûmos, a ţinût următorul tûast:

Sărbătorim pe unul dintre cei d'intâi cucerîtori ai Carpaţilor a căror creste, după cum ne-a spus o la Iaşi în 1917, un inimos voluntar ardelean, nu au fost atât de înalte încât să i oprească cântecele de a trece şi de a face să vibreze inimile fraţilor liberi la olaltă cu acele ale fraţilor robiţi.

Odată cu doinele lui Goga, cântecele lui Dima au trecut hotarele, dând fraţilor din ţara liberă cuvântul durerei născătoare de mari nădejdi.

In toată viaţa sa, atât de plină de fapte româneşti, Dima a cântat durerea şi credinţa neamului său.

Când stăpânitorul de eri, punându-i trupul între zăvoare, a crezut că-i zăvoreşte şi sufletul, el a cântat din închisoare speranţa ce l însufleţea în zile mai bune şi mai senine.

Astăzi, sub cerûl libertăţii noastre, bătrânûl Dima, reîntinerit îşi instruneşte din nou lira şi cântă libertatea noastră, şi credinţa în viitorul de aur al neamului românesc.

Cântând durerea, credinţa şi nădejdea noastră, a tuturor, el a aprins o lumină în negura prigoanei, lumină în strălucirea căreia noi îl aşezăm astăzi, alături de toţi marii şi vitejii luptători pentrû întregirea neamului.

Dar, deşi ţi-ai văzut împlinit visul de dragul căruia ai cântat atât de duios, misiunea ta maestre, nu s'a isprăvit!

In anii pe care Providenţa ţi-i mai dărueşte, şi toţi cei cari te sărbătorim azi, o rugăm să fie cât mai darnică, bătrâne cântăreţ, să cânţi cû toată căldura sufletului tău mare, doina unirei desăvârşite şi pe veci, a tuturor sufletelor româneşti.

Să cânţi aşa fel ca peste tot şi toţi să te audă şi să te înţeleagă!

Să cânţi aşa cum numai tu ştii s'o faci:

„Eu ţi-s frate tu mi-eşti frate
„In noi doi un suflet bate!

. . . . . .

Şi când vraja cântărei tale din urmă va fi pătruns în adâncûl sufletelor noastre, şi va fi izbutit asemenea unei raze de soare să topească ghiaţa care stă încă pe alocurea în calea înfrăţirei noastre,

Atunci şi numai atunci,

Incărcat de ani, dar înconjurat de recunoştinţa şi veneraţiunea neamului tău, te vei putea da la odihnă, şi, mulţumit de tine, îţi vei pûtea spune:

„Acum slobozeşte pre robul tău, stăpâne!“

Cuvintele sincere ale marelui patriot d. general Petalla, a mişcat toate sufletele din sală, accetuând dorinţa ca maestrul Dima, să făurească *Doina Unirii*, provocând la un răspuns în acest sens pe d. Alex. Vaida, fost ministru, care şi D sa roagă pe D ma, se creeze această „marsilieză“ naţională.

După aceasta vorbeşte şi preşedintele „Culturii Poporului“ d. Marin Ştefănescu, prof. univer., cu avântul care'i caracterizează.

D sa spune:

„Cultura Poporului“ are următoarea învăţătură. Noi credem că lumea este făptura lui Dumnezeu, şi că, aşa fiind, tot ce există, deci şi naţiunile, sunt orânduite ca să lucreze după firea lor la propăşirea obştească. Acest adevăr îl găsim rostit mai ales în cântecele naţionale ale Românilor. Insuşirea Românilor, după cânte ele lor naţionale, este de a lucra la binele omenirei prin credinţă şi patriotism. Şi numai datorită acestui patriotism aşa de sfânt înţeles, ei au putut trăi în mijlocûl numeroşilor lor vrăşmaşi. Duşmanii, după cum a spus odată un profesor de filosofie, Crăciunescu, i au putut înfrânge, dar nu constrânge. Siliţi adesea să se retragă în păduri sau munţi, Românii duceau cu ei icoana patriei, şi o lăsau copiilor ca pe cea mai sfântă moştenire. Iar copiii n'au înşelat nădejdea părinţilor. Când a isbucnit războiul cel mare, ei s'au aruncat în luptă cû aceeaşi idee.

Iată ce trebue să vedem noi astăzi în sărbătoritul Gheorghe Dima, Muzica sa este o rostire a mărirei românesti. Şi cel mai preţios dar pe care i-l putem aduce, este acela de a i spune că el este un suflet mare rupt din măreţia sufletului românesc. In acest nimb îl vede „Cultura Poporului“ când îi zice astăzi „Să trăiască“.

Au mai vorbit d. Zaharia Bârsan, directorul Teatrului Naţional din Cluj, primarul Clujului d. E. Popp, d na Lucia Cosma, cântăreaţa Ardealului, iar la urmă prea emoţionat, maestrol Dima, răspunde urărilor ce i s'au făcut:

Domnûle prezident, domnule ministru, stimaţi comeseni, în ziua asta aşa de primăvărate a simţ cum s'a revărsat în sufletul meu dragostea ce mi-aţi arătat. Nu am cuvinte să exprim ce se petrece în sufletul meû. Mulţumesc tuturora şi bunului Dumnezeu care m'a învrednicit să am această mulţumire în cuprinsul României-Mari.

M. S. REGELE LA LUPENI

Ni este vie în mintea tuturora groaznica nenorocire de la Lupeni, unde 80 de mineri şi au găsit moartea în urma exploziei din mina Aranka.

Au rămas familii îndurerate, mame şi copii, zdrobiţi cu desăvârşire de această catastrofă. Nu se putea ca această jale să nu fie la fel simţită şi de bunul şi înţeleptul nostru Rege. De aceea M. Sa, în ziua de 4 Mai, a vizitat în persoană localitatea de la Lupeni, oprindu-se în acelaş timp şi pe la Petroşani şi Vulcana, localităţi cari formează această regiune minieră. Peste 20 mii de minieri, l'au întâmpinat în cale. Mai cu seamă familiile nenorocite, rămase pe drumuri şi cu atâtea suferinţi în suflet, şi-au îndreptat toată nădejdea şi au avut marea mângâere când însuşi M. S. Regele, în mijlocul lor, s'a interesat de aproape de soarta nemiloasă ce i-a lovit.

Mame desnădăjduite şi copii cu lacrimi în ochi, au fost ascultaţi de M. S. Regele.

Impresionat adânc M. S. a împărţit ajutoare. Emoţia tuturor minerilor era mare să vadă în mijlocul lor pe Regele ţării, care le-a făgăduit că toate familiile celor ce şi-au găsit moartea aşa de tragic, nu vor fi lăsate fără sprijinul societăţii. Şi în acelaş timp s'a înfiinţat un comitet de ajutor sub patronajul M. S. Regelui, compus din I. P. S S. Mitropolitul Primat Dr. Miron Cristea, d-nii miniştri: Mârzescu şi A. Cozma, Eugen Botez şi alţii.

Prin faptul că în clipele nenorocite ce vin pe capul cetăţenilor câte odată se interesează aşa de mult M. S. Regele, suntem una din ţările cele mai fericite. De aceea Familia noastră Regală este iubită de toată suflarea românească şi Dinastia este una cu poporul.

Norodul este recunoscător şi într'un singur gând strigă: Trăiască M. S. Regele Ferdinand şi Familia Regală, care simte la fel cu această ţară.

ISTORIA ROMANILOR

Administraţia şi Justiţia

Administraţia e ocârmuirea ţării, cum o fac în ziua de azi primarul, pretorii (administratorii de plasă), prefecţii şi ministrul de interne împreună cu consiliile ajutătoare şi ceilalţi funcţionari. Iar *justiţia* o îndeplinesc judecătorii de tot felul, cari au să pedepsească turburarea legăturilor de proprietate, siguranţă ş. a. dintre cetăţenii unei ţări,

Multe veacuri dearândul, administraţia şi justiţia a fost îndeplinită la noi, ca şi în toate celelalte state dealtminteri, de unele şi aceleaşi persoane.

La început, în fruntea satelor erau *cneji*, numiţi din secolul al 16 lea încoace *juzi*, *judeci*, în Moldova şi *vătămani*, în Muntenia *vornici*, *vornicei*. Prin a doua jumătate a secolului al 17 lea, numele de *vornici* trece şi în Moldova. După e scăzuse puterea militară a ţărilor române, dăm şi de numele *pârcălab* în loc de vornic la sate. Pârcălabii erau la început comandanţii cetăţenilor, aşa dară un fel de ofiţeri.

Vornicii erau ajutaţi în administrarea satelor de un sfat compus din bătrânii satelor numiţi *juraţi*, cari de sigur că erau aleş de popor. Când Domnul dăruia un sat, adecă veniturile, nu pământul lui, unui boier sau unei mănăstiri, boierul sau mănăstirea lăsau de regulă pe vornici în slujbă, aşa că aceştia deveniau acum slujitori boereşti sau mănăstireşti.

Sătenii puteau să ceară scoaterea din slujbă a unui vornic, dacă nu erau mulţumiţi cu el, şi înlocuirea lui cu unul ales de ei. Aceasta dovedeşte, că satele şi au păstrat *autonomia* lor, adecă dreptul de-a fi administrate prin oameni aleşi de ei.

Vornicii şi vătămanii erau însărcinaţi înainte de toate cu strângerea birurilor (dărilor, dăjdilor). Mai de mult, în cele două Principate române se arunca asupra fiecărui sat suma de dare ce trebuia să o dea. Suma aceasta o împărţea obştea asupra tuturor sătenilor, după putinţa de plată a fiecăruia. Aceasta se numia *cisluirea* şi vornicului nu i era ertat să se amestece în ea. In Muntenia, vornicii mai erau însărcinaţi şi cu paza ţarinelor (hotarului), ei strângeau şi amenzile (gloabele) pentru vitele de pripaz, cari au făcut stricăciune în holde. Vornicii aveau deci şi poliţia satelor.

In fruntea *judeţelor* se găsiau în Muntenia la început *căpitanii*. Aceasta dovedeşte, că ei erau înainte de toate *militari*, căci aşa cereau vremurile acelea, când Românul trebuia să fie tot cu mâna pe armă, ca să şi apere moşia de vecini lacomi după ea. Mai târziu s'au numit *ispravnici*. Pentru serviciul de poliţie, ispravnicii aveau ca ajutoare nişte căpitani mai mici, cari urmăreau pe hoţi.

In Moldova, administratorii de judeţe aveau nume deosebite: *staroste*, *pârcălab*, *sărdar*, *vornic*. In secolul al 18-lea s'a introdus şi acolo numirea *ispravnic*.

In pricinile obişnuite, judecătorul sătenilor era vornicul sau vătămanul Numai crime, cum era tâlhăria, omorul, darea de foc, apoi necinstirea silnică a fetelor erau judecate de oamenii *domneşti*. Pedepsele erau închisoare, amendă în bani, dar mai ales bătaia.

Pricinile dintre boier ţăranul ajuns clăcaş (iobagiu) le judeca numai boierul, aşa că acesta era şi împricinat şi judecător. Impotriva hotărârii lui nu era nici apel, nici recurs. Fiind boerii, cea mai mare parte a lor, lipsiţi de cultură inimii, ei nu judecau niciodată după dreptate, ci după interesul lor.

Boerii nu puteau fi judecaţi decât tot de boieri.

Toate procesele pentrŭ proprietatea pământului se judecau de divanul domnesc. Cele mai multe documente vechi, pe cari le avem, sunt hotărâri aduse de Domn şi boerii slujbaşi ce mari. In fiecare document, Domnul blestemă pe ceice ar cerca să strice cele cuprinse în el, iar la sfârşit se înşiră toţi boerii mari de divan ca martori şi semnează (iscăleşte) şi celce a scris documentul. Cu toate acestea, siguranţa nu era mare, căci vedem, la schimbări de domnie, cum aleargă proprietarii ca Domnul cel nou să confirme documentele cele vechi.

VICTOR LAZĂR

ARMINDENUL

Iarăşi un 1 Maiu? Abia sunt două săptămâni, de când cete, cete de oameni alergau spre verdeaţa câmpului, căci era 1 Maiu. Da, dar acela era 1 Maiu al orăşenilor, a celor ce muncesc în fabrici, ateliere, prăvălii şi se serbează ca orice praznic orăşenesc, fără multă poezie, fără mult avânt sufletesc.

Altfel e *1 Mai românesc*, *Armindenul* sau *Păuiul*.

In preziua lui, în Ardeal se pune dinaintea casei, la poartă, o prăjină (par, ramură înaltă) cu puţine frunze la vârf sau chiar cu un buchet (siruţ) de flori. Acest *Arminden* sau *Pom de Maiu* îl pun feciorii (flăcăii) mai ales la poarta fetelor mari sau a fruntaşilor din comună.

Rădăcina acestui obiceiu frumos, care e pagubă să dispară, ni l arată legenda populară prinsă de iubitul nostru poet *Gheorghe Coşbuc* în versurile următoare:

1. Pe când umbla Christos prin ţară,
   Lăţind cuvântul său frumos,
   Ovreii toţi i-au scos ocară
   Prileji să peardă pe Christos.
2. Aşa într'o noapte 'ntunecată,
   Când vecinicul Mântuitor
   Dormia 'ntr'o casă'ncreştinată
   Găsitu-l au Ovreii 'ndată
   Şi sfat făcut-au de omor.
3. La miezul nopţii aveau să vie
   La casa unde el dormia
   Şi, casa pentruca s'o ştie,
   Au pus ca semn de mărturie
   In faţa casei o nuea.
4. Dar Dumnezeu, cel ce coboară
   Şi'n gândul cel mai nevădit,
   Nu lasă pe-al său fiu să moară,
   Căci a răscumpărării sară
   Şi vremea morţii n'a sosit.
5. Şi Dumnezeu orbit a firea
   Ovreilor împinşi la rău,
   Incât să n'aibă nicăirea
   Vr'un chip de a făptui perirea
   Născutului din Dumnezeu.
6. La miezul nopţii'n gloată mare
   Ovreii pe furiş pornesc
   Şi Ovreii urlă de mirare,
   Că ei la casa fiecare
   Ca semn câte-o nuia zăresc.
7. „Dac'am perdut şi astăzi prada
   Cu greu putea-vom s'o găsim!"
   Porneşte apoi răcnind grămada
   Perindă'n sgomot toată strada
   Tăcutului Ierusalim.
8. Dar neputând să mai găsească
   Pe Crist ca să-l omoare'n somn,
   Perdut-au noaptea duşmănească
   Şi n'au putut să'ndeplinească
   Perirea veşnicului Domn.
8. Şi din acea zi 'nainte
   Rămas-a obiceiu şi spun,
   Că pentru aducere aminte
   De noaptea mântuirii sfinte
   Românii şi azi *Armindeni pun.*

Sfintire de drapel

Sindicatul Naţional muncitoresc Subcentrul Crişu alb dela minele de aur şi cărbuni Ruda 12 Apostoli Brad-Crişţiar.

Procurându ne un prea frumos drapel cu chipurile Eroilor neamului Horea, Cloşca. Crişan şi Avram Iancu, am decis ca acest drapel să se sfinţească în ziua eroilor Inalţarea Domnului la ceruri (Ispas) 12/25 Mai 1922. Pentru a ridica această serbare la înălţimea ei cuvenită invităm pe această cale pe fruntaşii neamului nostru şi îndeosebi pe cei ce au la inimă binele poporului nostru muncitor,

Participarea celor câţiva fruntaşi neamului va servi de îndemn ca tot mai mult să realizăm unitatea sufletească, dragostea şi iubirea de neam şi lege.

Solemnitatea sfinţirei drapelului va avea loc la Ţebea sub gorunul lui Horea alăturea de rămăşiţele pământeşti ale lui Avram Iancu şi a primilor eroi morţi în luptele cu Ungurii către Tisa şi Budapesta.

După sfinţire va urma un mare banchet în Casinul Funcţionarilor Ruda 12 Apostoli din Cătuna Jurobarză.

Naşi vor fi D-l Al. Constantinescu ministru Agriculturii şi domeniilor şi D-l General Văitoianu ministru Internelor.

In tot timpul serbărei oaspeţii vor fi delectaţi de corul liceului de băieţi Avram Iancu din Arad de căluşeri acestui liceu şi de o muzică vestită,

Comitetul Sindicatului Naţional
Subcentrul Crişul Alb

ŞTIRE PENTRU CITITORII NOŞTRI

Indemnăm din nou pe cetitorii noştri să trimită taxa de abonament. Mai bine e pe un an întreg, adecă 30 de lei, pot însă trimite şi pe o jumătate de an. Pentru micşorarea taxei la poştă, se pot uni mai mulţi, ca să trimită cu acelaş mandat abonamentul. Atunci să se arate respicat, pe cuponul mandatului, numele fiecărui abonat şi suma, pe care o trimite fiecare. Sperăm, că cititorii noştri aprecieză munca desfăşurată de societatea noastră şi fiecare va face, ca încă cel puţin trei patru din cunoscuţii lui vor abona foaia.

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare)

LIII.

Aurică copilă, cântă-mi frunză verde, cântă-mi floarea câmpului, cântă-mi floarea muntelui, cântă mi nădejdea... Nădejdea e glasul Domnului! Popoarele trebue să se ispăşească şi să se curăţe de păcatele lor, căci prin ispitele suferinţei numai se curăţă popoarele... Cele ce am făcut în vremea trecută nu sunt ispite... căci rodul luptei erau libertatea şi dreptul nostru... Ispitele sunt strâmbătatea judecătorilor... despuierea văduvei şi a sărmanului, desfrânareaa şi mişelia şi lăcomia, sgârcenia şi împilarea domnilor şi a boierilor... cumpăna nepotrivită a dreptăţii... uciderea proslăvită... robirea pentru unii şi desfrâul pentru alţii... toate acele fapte grozave pentru care s'au cotropit Sodoma şi Gomora, oraşe urgisite de Domnul pentru blestemăţiile lor! Şi toate aceste ispitele cercaşi ţara mea... şi le suferi încă şi acum... Paharul fără-de-legi s'a umplut peste măsură şi palaturile lor de strâmbătate se prăvălesc surpate de blestemele poporului!.. Făptuitorii tâlhăriilor se spăimântează înşişi de faptele lor... Domnul şi a întors cu scârbă faţa de la dânşii şi îngerii s'au depărtat cu groază de ei. Eşti scarbădă şi slăbănogită... ai suferit toate, ţara mea!... Ridică ţi puţin capul strivit şi cată de vezi.. semne s'au ivit pe cer... Furtuna mântuirei a început!..

LIV.

Să nu ne întristăm de vremea trecută când bătrânii ne povestesc bătăliile cele uriaşe şi ne arată dărămăturile vre unei cetăţi, când ne zugrăvesc lupta, sgomotul, sângele şi câmpia morţii, ciuma şi văpaia focului, foametea şi războiul, şi în câmpiile pârjolite, cetele tătărăşti târând în fuga mare, legaţi de coadele cailor lor, pe femei, copii şi bătrâni!... Era atunci vremea luptei... era vieaţă, bărbăţie şi putere, vitejie şi jetfire către patrie... Cei ce făceau acele fapte mari aveau o patrie... şi erau umărul drept al ţării şi ţara noastră era zidul cel tare al credinţei!...

LV.

Oraşele s'au întemeiat din nou, dărmăturile turnurilor şi ale palaturilor de care şanţurile erau pline nu se mai văd... şi alte palaturi şi turnuri s'au înălţat în locul lor... Copiii robiţi întorsu-s'au din ţara tătărască.. Dar oamenii sângiurilor nu ţ deteră înapoi libertatea, pământal durerilor... şi copiilor tăi le-a rămas numai robia!.. Pe câmpurile de bătaie văd oameni cu braţele goale, cu pepturile desvelite, cari se prăvălesc peste ascuţişul paloşelor... şi în locul ori cărui om ce cade, în locul ori cărui pept ce se despică, alt pept şi alt om se pune îndată... carnea ascute ferul... bătrânii robiţi cântă... femeile blestemă pe cei mişei... Şi'n oraşele tale cele nouă, ţara mea, se află numai oameni fără inimă; în palaturile tale nu se mai aude de vitejie... ci de lăcomie şi nedreptate!... Pe câmpiile tale şi pe drumuri trec nişte feţe şubrede şi veştede, fluerând doina duioasă.

LVI.

Viscolul pustiirei a suflat pe acest pământ... sângele părinţilor în vinele strâmte ale strănepoţilor a secat.

(Va urma)

Cea mai cumplită otravă a omenirei: ALCOOLUL

Unde duce beția?

A lăsat Dumnezeu pe capul oamenilor multe și felurite nenorociri. Dintre toate însă nici una nu e așa de mare ca beția. Toate celelalte sau aproape toate chinuesc pe om un ceas, o zi, un an, dar beția căzută odată pe capul omului îl paște și îl roade an de an, clipă de clipă, toată viața, și ce e și mai grozav, nici după moartea lui nu se termină, ci trece ca moștenire la copii, nepoți și strănepoți.

Nu există pe lumea aceasta o otravă mai ucigătoare și un izvor de *suferinți* trupești și sufletești mai nesecat și mai amar, decât *alcoolul*, fie el sub formă de *vin*, *rachiu*, *bere*, etc.

Odată intrat în ghiarele ucigașe ale beției s'au dus pe apa Sâmbetei și sănătate și liniște și mulțumire și banii și nevastă și copii și Dumnezeu și tot.

Alcoolul ucide în om toate simțurile care îl deosebesc pe el de animal.

Alcoolul otrăvește sufletul și întunecă mintea, mănâncă sănătatea, și ucide familia. Câți nenorociți otrăviți la suflet și întunecați la minte de beție n'au venit acasă și și-au ucis nevasta și copiii, iar ei au intrat apoi la ocnă pe viață. Câți oameni în tinerețea lor harnici, cu stare bună cu familie numeroasă și fericită, căzând mai târziu în păcatul beției nu și-au zvârlit prin crâșme în câțiva ani tot ce prin muncă și prin cinste și-au agonisit o viață pentru ca după aceea ei să moară înghețați în șanțul unei șosele, iar nevasta și copiii să le ajungă să cerșească dela străini o bucată de pâine? Câți oameni sănătoși, în putere, fericiți și plini de viață în tinerețe, lăsându-se răpiți de această *boală drăcească*, *beția*, n'au ajuns în doi trei ani, oftico și, sifilitici, neputincioși, mâncați de boli și de mizerie, cerșetori, prin spitale sau prin case de zmintiți? Câți părinți otrăviți de alcool care ca orice părinte așteptă înfrigurat de fericire nașterea unui copil, au rămas nenorociți pe toată viața, când și-au văzut nou-născutul orb, cu oasele moi, surd, idiot sau mut. Toate acestea sunt rezultatele beției.

Beția e o boală ca toate boalele, dar mai ucigătoare și mai lipicioasă decât toate. Boala aceasta, beția, o capătă omul pe nesimțite. Azi un pahar de rachiu, mâine altul, poimâne un chef, peste alte câteva zile o beție de o noapte, și ajunge.

Diavolul ți-a intrat în sânge și în suflet și de acolo îți cere fără încetare otrava, care crezi că ți face plăcere când bei, dar ajunsă în tine se pune pe lucrū, te roade până ce te dă gata. Și în clipa când îți dai seama că te ruinezi, că te ucizi și-ai vrea să te oprești, e prea târziu. Diavolul te stăpânește și îți poruncește să-l asculți.

Ș'atunci se pornesc nenorocirile una după alta, avere risipită, familie aruncată pe drumuri și sănătate ruinată, iar ușile spitalelor, a caselor de smintiți și-a pușcăriilor se deschid ca niște guri enorme de fiare flămânde să te înghită pentru totdeauna.

Acesta e alcoolul și roadele beției, aceasta e cea mai înspăimântătoare otravă a omenirei.

Șt. P.

HÂRTIA

Puțini vor fi cititorii, cari luând o gazetă în mână se vor gândi, prin câte a trecut foaia aceasta de hârtie până să, capete forma, pe care o are, și până să fie plină cu micile și multele litere negre, cari o acoper. Și e bine să știm și lucrul acesta.

Intr'o zi veniră doi domni să viziteze o fabrică de hârtie. Din vorbă 'n vorbă, ajunseră să pună și întrebarea: cât timp ar trebui pentruca un copac din pădure să se prefacă în hârtie tipărită gata? Unul zicea, că o zi, altul o jumătate de zi. Pe urmă au făcut un rămășag.

Lângă fabrică era o pădure. Dimineața la ora 7 au tăiat 3 brazi. Aceștia au fost aduși la fabrică, tăiați la mașină în bucăți de 30 centimetri, apoi făcuți aschii mărunte, pe cari le au amestecat într'o putină mare cu alte materii și le au pus în mașina de hârtie. La ora 9 a eșit întâia coală de hârtie din mașină, pe care au dus-o la o tipografie, unde literile erau deja culese și unse cu cerneală de tipar. Coala fu tipărită numai decât, așa că în 2 ore și ceva, lemnul fusese prefăcut în gazetă.

Aceasta e hârtia de lemn, care se întrebuințează azi pentru tipărirea gazetelor, cărților și a mai tuturor imprimatelor. E cea mai slabă hârtie, căci după zece douăzeci de ani se sfărâmă.

Este însă și altă hârtie, care ține sute de ani și mai mult: cea făcută din sdrențe (cârpe) de pânză. Ceștia mai bătrâni ne aducem aminte, cum umbla în copilăria noastră ovreiul cu cercei, mărgele și alte mărunțișuri din sat în sat și le vindea fetelor și nevestelor, dar nu pe bani, ci pe sdrențe. Dupăce își umplea căruța cu ele, le vindea la fabricile de hârtie. Și acum se mai fabrică destulă hârtie din pânză, dar e scumpă, așa că și cărțile, cari se tipăresc pe ea, sunt cu mult mai scumpe decât cestelalte, cari nici ele nu sunt eftine.

Cei dintâi oameni, cari au făcut hârtie, au fost Egiptenii, unde au robit și jidovii înainte de a-i scoate Moise din robie. Egiptenii făceau hârtie din măduva unei tufe numite *papirus*, de aceea unele popoare îi zic hârtiei și acum papir.

La vre-o două mii de ani după Egipteni au iscodit fabricarea hârtiei din pânză. Chinezii, apoi Arabii. Dela aceștia au învățat apoi și popoarele din Europa.

Invenția (iscodirea) hârtiei din pânză, apoi în timpul nostru, chiar și din lemn, a fost un lucru mare. Căci papirusul Egiptenilor era foarte scump, și mai scump era *pergamentul*, piele anume argăsită (tăbăcită), ca să se poată scrie pe ea. Ne putem ușor închipui, cât de mic a fost numărul celor ce puteau să cheltuiască ceva pentru o carte, mai ales înainte de-a se fi inventat tiparul, așa că fiecare carte se scria deosebit cu mâna.

Astăzi s'au schimbat lucrurile. La popoarele culte sau la cele ce țin să fie culte, nu numai că toți învață carte, dar și după aceia se socotește mare rușine, dacă țăranul sau muncitorul, boerul sau slujbașul nu și cumpără din când în când și câte o carte și nu citește și o gazetă. Durere, noi Românii suntem și acum încă tot în coada celorlalte popoare, căci pe băutură și pe alte nimicuri cheltuim sute, unii chiar mii de lei, dar ne pare risipă să cheltuim câțiva zeci de lei pe *an* pentru o gazetă. Așa nu e mirare, că în țara noastră stăpânii avuțiilor sunt tot străinii, cari știu ce prețuește *hârtia tipărită*.

Câte bănci avem în România

Cu sfârșitul anului 1921 se aflau în România întregită 1453 de bănci, cari laolaltă au un capital de 6 miliarde, 964 milioane 741 mii 671 lei, așadară de aproape 7 miliarde.

SFATURI

Apa de săpun e un gunoiu minunat pentru pomi și vița de vie. De aceea să nu o aruncăm, ci să o turnăm în jurul pomilor și al butucilor de la vița de vie.

* * *

Mijloc contra insomniei. Când nu putem adormi, să încercăm mijlocul următor: După ce ne-am pus în pat, să începem să răsuflăm încet și lung (răsuflările tot de aceeaș lungime), mai lung de cum e obiceiul, dar fără să silim plămânii. Cel ce are destulă putere de voință, ca să răsufle astfel, va adormi ușor.

* * *

Pentru stupari. La stupii la cari nu vedeți albine venind încărcate din greu cu pulvere de flori pe picioare, să știți, că n'are matcă.

* * *

Stârpirea păduchilor de pe vite. Să ne ferim de-a întrebuința leacuri otrăvitoare. Un crescător de vite recomandă mijlocul următor: Luăm 125 grame (jumătate dintr'un sfert de chilogram) de săpun învârtoșat bine și-l disolvăm (topim) în 2 jum. litri (kg.) de apă de ploaie, punându-le să fiarbă. După ce s'a disolvat, turnăm amestecul acesta clocotind într'un vas, în care se află cinci chilograme de petrol și amestecăm totul bine. Dupăce s'a recit, e ca niște răcituri. Dacă vrem întrebuințăm leacul, luăm o parte, o disolvăm în de nouă ori atâta apă, și cu aceasta frecăm vita, ajutându-ne cu o perie sau cu o cârpă.

* * *

Foloasele înmulțirii. Nu numai cei ce au umblat la școală știu să facă socoteala înmulțirii. Dar mulți din ceice o știu face, nu o fac și unde trebue. Unul tândălește în fiecare zi câte două ciasuri. Aceasta face într'un an 730 ore, în 30 de ani 21900 ore sau 912 zile, ceeace e tocmai 2 jum. ani. Ce să zicem însă de cei mulți, cari, la sate de pildă, nu lucrează toată iarna mai nimic?

Foarte mulți cred, că nu cheltuesc mult, dacă beau pe săptămână de 15 lei rachiu (vinuri). Dar aceasta e cel puțin 60 lei pe lună, 720 pe an, șapte mii două sute de lei în zece ani! Și e vorba de bani aruncați pe otravă, nu cheltuiți pentru ceva folositor. Tot așa cu tutunul (tabacul). Recomandăm cetitorilor noștri să facă din când în când socoata înmulțirii pentru cheltueli mici. Vor învăța lucruri mari.

Abonați-vă la Ziarul „CULTURA POPORULUI", care apare săptămânal.
V. L.

Mulsul vacilor

Felul cum mulgem vacile, are o însemnătate mare pentru sănătatea lor. Iată câteva regule, cari trebue respectate.

1. Mulsul să se facă cât mai repede, căci iuțeala mai mare sau mai mică are o influență mare asupra conținutului de grăsime și asupra cantității laptelui.

2. Vaca să fie mulsă până la ultima picătură, pentrucă laptele cel din urmă e cel mai gras, afară de aceea laptele rămas în uger poate produce inflamațiune (aprindere) de uger, chiar încetarea laptelui.

3. Mulsul să se facă totdeauna în același timp, altminteri vacile devin neliniștite și li se sloboade laptele.

4. Mulsul să se facă cruciș, mulgând adecă deodată o țâță dinainte și una dinapoi, dar nu de aceeaș laturе. In felul acesta se mișcă ugerul într'o formă și se formează și mai mult lapte în el. Căci e știut, că în uger se formează mult lapte în cursul mulsului, deoarece la o vacă de soiu nu încap în el mai mult de 3—4 litri deodată.

5. La muls să nu prindem țâțele numai cu degetul cel mare și cel arătător, căci producem durere vacii. Cu mâna întreagă să prindem și o parte din uger.

6. Vacile, mai ales cele tinere, se lasă uneori greu la muls. Să le tratăm cu blândețа și să le scărpinăm pe rădăcina coadei, iar de nu se potolesc, cineva să le țină în cursul mulsul un picior dinainte ridicate.

7. Curățenia cea mai mare să domnească la muls.

8. In cursul mulsului să fie liniște în grajd.

FOIȚA ZIARULUI „CULTURA POPORULUI"

Cântece poporale

culese de
S. Teodorescu-Kirileanu

II.

Dar nici puiul de turturică nu știe drumul și nici celelalte păsărele; așa-i de departe;.. Ce-ar putea să facă atunci? Dorul lui de țară se transformă ntr'un dor de voinicie, de răzbunare contră acelora cari îl țin departe de frații săi, Spre codrul înfrățit cu el, se'ndreaptă atunci să-l lase sub poala sa:

„Căci nimica n'oi strica
Decât doar o rămurea
Să-mi atârn armele 'n ea".

Și-i mai cere apoi „un par" căci cu armele, prea nu poate să se răzbune cum ar vrea:

„Lasă-mă să tai un par
Să pun mâna pe dușman;
Să-i fac capul
Ca bumbacul
Și din pielea de pe cap
Să-mi fac pungă de tabac;
De pe lungul trupului,
Să-mi fac chingă murgului..."

Și'ncepe să ceară ajutor și la ceilalți frați și cu toții să pornească ca „un val" care să'nghită pe „nemți și pe ungureni".

Își aduce aminte și de Iancu, căruia îi spune să se scoale din somn.

Și:

Să-și ia sabia 'ntr'o mână
Să și-o spele de rugină".

Dorul de răzbunare l-a nutrit ei veacuri întregi și nu numai că a prevăzut totdeauna venirea unei zile de vitejie, dar mai mult încă: el nu s'a îndoit o clipă măcar, de izbânda acelei zile. La greul războiului nu se gândea căci:

„De va fi rănit,
Il va îngriji
Doi porumbei
Și trei vulturei..."

Iar de va muri, un singur dor are; să vie maică-sa să-i vadă mormântul:

„Vino mamă de mă vezi,
Pân'sunt ce grânele verzi
Că dacă s'or secera,
Mult în cale mi i căta
Și de urmă nu mi-i da..."

Îi este teamă că n'are să'i găsească mormântul așa lesne și pentru ca să moară liniștit, îi spune și semnele după care să i-l cunoască:

„Mormântul mi-i însemnat:
Am la cap
Un fir de maș,
La picioare
Lăcrămioare,
C'am murit în război mare"

Și încă mai are:

„La sprincene
Floricele,
La guriță
Romaniță,
La mustață
Mintă creață,
La mijloc
Un busuioc
C,am murit în mare foc".
(Să mă cați la mormânt pag. 47)

* * *

Mai sunt în cartea asta și încă alte cântece frumoase!

Așa găsim cântece ca acesta:

„Auzi maică paserile
Cum își cântă patimile.
— Păsăruică, păsăruică
Dute'n pădure te culcă,
Dute pasăre 'n părău
Nu mai sta de capul meu"
(Dumnezeu face ce vrea pag. 16)

Sau:

„Frunză verde de scripăț
Oleoleo frate răzleț,
Mult ești tânăr și 'ndrăzneț.
Pe la noi târziu te-arăți;
Ce nu vii să ne mai vezi?
Ce te ții așa măreț?
(Fratele răzleț pag. 22)

Sau:

„Foaie verde leuștean
Colea 'n deal într'un piscan,
Mi a 'nfrunzit un făgulian,
Cum aș face să mă duc,
Să iau frunza s'o sărut?...
(Colea 'n deal pag. 78)

Acesta i sufletul Românului din Bucovina, același cu al Românului de pretutindeni și cu asemenea s u f l e t e ne putem mândri.

I. Nicolescu-Poenele
Învățător

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din țară

Donațiuni pentru orfani. *D-l G. Mârzescu ministrul muncii, vizitând Mănăstirea Tismana, a donat 6000 lei pentru orfelinatul de acolo și 24000 lei pentru orfanii adăpostiți la Reg. 18 Gorj.*

Improprietărirea în Ardeal. S'au dat ordine tuturor consilierilor agricoli și comisiunilor de ocol, ca să înceapă cât mai grabnic cu împroprietărirea țăranilor pe pământul strămoșesc răpit lor, în cursul veacurilor, de străini sau înstrăinați. D-l Petrini, directorul general al agriculturii din Cluj, va pleca în curând prin părțile Devei, Aradului și Timișoarei, ca să supravegheze personal începerea lucrărilor.

Ploi torențiale în Basarabia. Zilele trecute au căzut ploi torențiale, cu grindină de mărimea nucilor, asupra satului Filipeni din Basarabia. Au fost distruse 120 case, peste 1000 vite omorâte, iar 5 săteni surprinși în câmp de curentul apelor s'au înecat.

Peste 200 de familii au rămas fără adăpost.

Cufărul misterios. Intr'o prăvălie din Arad s'a prezentat un hamal (hordar, tregher) cu un cufăr (cofăr, ladă) mare. Spunea, că sunt mostre de mărfuri de la un voiajor comercial care va veni mai târziu, ca să arate negustorului ce este în cufăr. L-a lăsat deci în prăvălie cu învoirea negustorului. In acel timp vine în prăvălie un ofițer, însoțit de un câne. Cânele începe să miroase la cufăr, apoi să latre tot mai tare. Toți se mirară de neliniștea cânelui, apoi se speriară chiar, crezând că în cufăr poate fi un cadavru Se hotărâsc să desfacă cufărul. Când colo ce să vezi? Din cufăr se ridică ăn om mai speriat decât erau cei din prăvălie. Era un hoț, pe care un tovarăș al lui îl închise în cufăr, unde avea să stea până vor pleca toți din prăvălie apoi eșind din cufăr să golească lădița de bani. Cei din prăvălie au chemat poliția și acum hoțul blastămă în temniță cânele ofițerului, care l a dat de gol.

Culturale

D-l N. Iorga la Universitatea din Paris. *Mare cinste ni se face neamului nostru. Marele învățat și istoric, profesorul universitar N. Iorga, a fost chemat de către Universitatea din Paris, să ție cursurile de istoria românilor, curs ce s'a înființat acum la cea mai însemnată universitate din lume, d. N. Iorga va pleca în luna Iunie, când va ține acest curs.*

Unificarea bisericească. Ministrul Cultelor și Artelor d. Constantin Banu într'o convorbire avută cu un redactor al ziarului „Universul" a vorbit despre unificarea bisericească, spunând că această unificare trebue să se facă, fiind dorită de toți cei cunoscători ai acestei cauze și cerută de interesele statului.

Congresul Ligii Culturale. In zilele de 6, 7 și 8 Mai, la Curtea de-Argeș a avut loc congresul anual al Ligii Culturale. La ședințele și serbările de acolo, prezidate de I. P. S. S. episcopul Visarion Puiu al Argeșului, au luat parte multă lume distinsă. Intre alții au fost: P. S. S. episcopul săsesc Teutsch al Sibiului, d-nii: Briebrecher, Sohulerus din Sibiu, delegații societății „Asociația Transilvană" și societatea „Macedo-Română".

Sărbătorirea d-lui Dr. St. Minovici. Zilele trecute, la București, s'a sărbătorit de către mulți profesori universitari și medici, împlinirea a 25 de ani de activitate în domeniul științific a d lui profesor universitar și medic, St. Minovici. Cu acest prilej s'a înființat un fond de 50.000 lei, care va servi ca premii pentru cele mai bune lucrări științifice de farmacie.

P. S. Sa episcopul Traian Frențiu a fost instalat în scaunul episcopesc al Românilor greco catolici de la Oradia-Mare în locul episcopului Dumitru Radu, ucis mișelește de bomba aruncată acum un an și jumătate de comuniști (bolșevici) în senatul din București. Episcopul Traian a fost până acum în Lugoș, unde a muncit cu multă râvnă pentru înmulțirea așezămintelor de cultură.

De peste hotare

Cămașă de aur pentru regele Serbiei. *Slovacii din Bacica, partea dintre Dunăre și Tisa a Serbiei Mari, îi vor dărui regelui Alexandru cu ocazia cununiei o cămașă de aur. Cămașa o țese câteva țărance slovace din fire de aur și de argint curat.*

Boala d-lui Pasici. Primul ministru al Iugo-Slaviei d. Pasici, se află greu bolnav.

Automobile uriașe. Compania transporturilor în comun a orașului Paris a pus în funcțiune de curând niște automobile uriașe al căror aranjament permite să încarce pe camioanele lor părți de clădiri și alte materiale grele.

Un nou fel de școală. La Moscova în Bolșevicia s'a deschis o școală cum nu mai este în lume, o școală înaltă în care se formează marii dascăli ai bolșevismului. Zilele trecute au absolvit această școală 700 de tineri, cari toți vor fi apostolii bolșevismului. Ei vor avea să cutreere lumea întreagă și să câștige cât mai mulți ucenici pe sama bolșevicilor. Și cu toate acestea noi nu credem, că va putea dăinui mult bolșevismul.

Știri din Rusia. In Rusia se dă în școală un singur creion (plaivas, plumb) la 60 elevi pe an și o sticluță de cerneală la 100 elevi. In larna trecută, învățătorii îmbrăcați în zdrențe (cârpe) și pocâltiți de foame trebuiau să iasă afară cu elevii și să scrie pe zăpadă. Mai scriau și cu cărbuni pe pereți, vara scriu pe nisip.

Cum a murit Carol de Habsburg Un ziarist francez, care a fost la fața locului, istorisește, că fostul împărat era în vremea din urmă foarte sărac. N'avea bani aproape de loc și a fost silit să primească din partea câtorva locuitori mai bogați de pe insula Madera chiar și milă. In zilele din urmă n'a avut bani nici pentru ca să chieme un doctor la patul său și medicul a sosit numai în ziua morții, când nu mai era scăpare, cuprinzând aprinderea la amândoi plămânii.

A murit creștinește, spovedit și cuminecat, împăcat cu Dumnezeu și cu saarta sa amară. Durerea pentru soarta celor 7 copii rămași fără tată și pentru al optulea, care e pe cale, i a sfâșiat inima până în clipitele din urmă. Fosta împărătească l a îngrijit cât se poate mai bine și-și ținea capul, în toată vremea boalei celei grele, lângă al soțului ei. Cu câteva clipite înainte de a-și închide ochii pentru vecie, s'a rugat pentru poporul său cel necredincios (austrieci).

Catastrofa din Italia. In urma prăbușirei din Corato (Italia), s'au dărâmat un număr foarte mare de case. Trei mii familii se găsesc fără adăpost; guvernul italian a luat măsuri să se construiască barăci.

Din Moscova se anunță, că în ținutul Samarei (Rusia răsăriteană) câțiva muritori de foame au ucis pe reprezentantul comitetului american de ajutoare și l au mâncat.

Noi ne plângem de scumpetea *tarifului postal* al *căilor ferate*, că e prea urcat (scump). Dar iată cum e în Rusia: o cartă postală costă 4500 ruble, o scrisoare în oraș 6000, afară de oraș 10.000, în străinătate 30.000 ruble. O călătorie dela Petersburg la Moscova costă 2 mil. 560 mii de ruble. Pentru călătoria cea mai scurtă se plătesc 40 mii ruble, tot atât costă un bilet de peron.

Copiii în Rusia. „Isvestia" gazeta bolșevicilor din Rusia scrie în numerile ei dela 15 și 21 Martie anul acesta, că în districtul Bugbrolanski copiii lipsiți de hrană își mușcă carne din propriile lor brațe, așa că părinții trebue să le lege mâinile pe spate.

In ținutul Celiabinsk au murit de foame 270.000 de copii.

Dar pentru aceea criminalii bolșevici tot țin o armată numeroasă, dar ticăloasă, căci știe numai să fure și să fugă.

Sarea românească. Iugo Slavia a comandat 25 mii vagoane de sare din România. Au mai fost și alte patru țări, cari au făcut oferte, dar a României a fost cea mai eftină.

Sticla elastică e o invenție nouă, care poate să revoluționeze și modifice întreaga industrie modernă. Industrii nenumărate de metal se vor preface sau mai corect vor fi măturate de nouile industrii de sticlă. Această sticlă se îndoaie, se strimbă aproape ca tinichelua, așa că se pot face din ea tot felul de vase, cu cari se poate ferbe la foc, ca în orice vase de metal. Cade jos și nu se sparge, ci saltă ca o minge.

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCĂ

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță

In această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimețându-se prin mandat poștal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei în plus pentru taxa poștei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviță, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Centrala

Pentru industrie și Comerț s. p. a.

Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secția de Bancă :·: Secția de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Wiena

POȘTA ADMINISTRAȚIEI

S'a primit următoarele abonamente:

1.	D-l Iuliu Satmari Tg Mureș.	5 50	
2.	Societatea de lectură „Ciocîu Corolu".	15	
3.	Ion Cojoc Turda.	10	
4.	Cabinetul de Lectură Stâlpul lui Vodă-Vamă.	30	
5.	Gustav Zicheli Bistrița.	7.65	
6.	Mihail Nichilovici Paroh Davideni.	30	
7.	Soha Piroșcă Oradea-Mare.	5	
8.	C Gh. Ghica Lucăcești Taflău.	30	
9.	N. Șerbănescu. Brăila.		
10.	Zaharia George Inv. Berența.	30	
11.	Romul T. Filip Preot în Piclău.	30	
12.	F. Dobren Făget.	24	
13.	D-na Ana Matei P. Târnava.	7.50	
14.	D l Boiu Costachie R. 82 I. Tg. Mureș.	30	
15.	Teodor Clementi Ionescû Iași.	30	
16	Lazăr Luciu Brad.	30	
17.	Filip Budoiu Almașu de mijloc.	30	
18.	Bella Schmidt Abrud.	1.20	
19.	Soliu Mihuțiu înv. în Solema.	30	
20.	Filip Topală Hermacovă.	7.50	
21.	Ion T. Gelepu Turcinești.	15	
22.	Lt. Bundră Andrei C. R. C. 7 A. Sibiu.	60	
23.	Școala Prim. Rom. Prejmer Brașov.	30	
24.	Nicolae Hurduțu Preot Aciuța.	30	
25.	Nicolae Moldovan Ocna Mureșului.	30	
26.	Iosif Cristea Sacoș.	30	
27.	Regt 91 Inf. Alba-Iulia.	146	
28.	D-l Wais Bernat Alba-Iulia.	60	
29.	D l Toma Hațegului-Dubești.	30	

C. 71. Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 56 Un leu exemplarul de 21 Maiu 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ
A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . . 30 lei
„ autorități . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACȚIA: Telefon No. 405 ADMINISTRAȚIA: Telef. No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
Strada Memorandului No. 21, in Sala Reduta

Telegrama A. S. R. Principelui CAROL

Orice veste despre răspândirea culturii, îmi face cea mai desăvârșită plăcere. Vă mulțumesc pentru vestea trimisă despre înființarea unei noi case de citire. Urez casei de citire din Monaștur Cluj să aibă cel mai desăvârșit succes.

CAROL

Către preoți și învățători

În două articole trecute, din această foaie, spuneam câtă nevoe are neamul nostru acum de ajutorul preoților și al învățătorilor. Și mai ziceam că, pentru a fi cât mai hotărâți în propovăduirea dragostei de țară, preoții trebue să fie pătrunși de adevărul că această propovăduire nu este împotriva credinței creștine, iar învățătorii să o cultive ca pe o religie.

Dar mai trebue să știm că dacă aceste hotărâri nu se unesc, ci merg răslețe, sau sunt unele împotriva altora, atunci ele sunt departe de a ne fi folositoare.

Spun aceasta, pentru că am avut câteva prilejuri de a vedea unele neînțelegeri, cari mi-au mâhnit inima cu mult amar. Și trebue să luăm bine seama. Răul ne pândește din toate părțile. În articolele trecute am vorbit de aceia cari asvârl pe față sămânța vrajbei între frați. Cei din vechiul regat vorbesc de rău pe ardeleni, iar ardelenii pe cei din vechiul regat. Și astfel, și unii și alții locuesc în aceeași ființă scumpă, care este unirea tuturor Românilor, unire fără de care nici unii, nici alții nu putem să trăim, și pe care cu toții până acum am dorit'o prin atâtea visuri și prin atâtea suferințe. Iar acum când am dobândit'o, o batjocorim, făcându-ne de rușine în fața lumei, și păcătuind înaintea lui Dumnezeu. Și nu înțelegem că așa ne pregătim pieirea, că așa suntem osândiți să cădem cu toții robi neamurilor străine. Și zicem că cei d'intâi chemați, cari să lucreze la întărirea înfrățirei, sunt preoții și învățătorii. Dar cum ar putea ei oare să facă aceasta, când ei înșiși ar fi învrăjbiți? Cum ar putea ei să mai vorbiască de unire, ei cari cei d'intâi ar trebui să dea această pildă—, și n'o dau? — De aceea, preoții și învățătorii trebue să meargă mână în mână.

Însă răul care ne pândește este în mai multe chipuri. Unul, afară de cel grăit mai sus, este așa zisul socialism. Acesta este foarte șiret. El nu ne love ște unirea de-adreptul, ci se ridică împotriva rânduelei, și a Patriei, și a lui Dumnezeu. Și prin aceasta, întemeindu-se une-ori pe credință, iar alteori pe știință,—el ne sapă pe nesimțite mormântul De aceea, pentru a împrăștia această bolnavă învățătură, trebue ca de mici copiii să fie crescuți în dragostea de rândulală, și de Patrie, și de Dumnezeu Și să fie așa de puternic crescuți, încât nimic mai târziu să nu i atingă în aceste sfinte lucruri.

Dar această creștere numai atunci va avea roade, când ea va fi un patriotism altoit pe creștinism, sau un creștinism altoit pe patriotism. Socialismul nu este primejdios când ne îndeamnă la iubirea de popor. Astfel de socialiști suntem și noi. Ci el este o nenorocire când ne spune că cel mare trebuie să fie mic, iar cel mic mare, și școlarul profesor, iar profesorul școlar, și că Patria și Dumnezeu sunt numai vorbe făcute pentru ca cei mari să supună la cei mici. De aceea patriotismul trebue să fie creștinesc, iar creștinismul să fie patriotic. Și pentru ca să fie așa, preoții și învățătorii trebue să meargă mână în mână la aceeași sfântă muncă.

Numai din unirea preoților cu învățătorii putem vedea mai deslușit cum religia și știința merg pe același drum, cum noi putem fi socialiști, dar crezând în Patrie, și crezând în Dumnezeu. Suntem, da, socialiș i, dar socialiști naționaliști, și cu respect față de rândulala stafornicita de Dumnezeu. Această rânduială o vedem noi, când mărturisim că tot visul vieței noastre pe acest pământ este înălțarea României, a României una și în veci nedesparțită, a României una prin muncă, una prin cinste, una prin sufletul ei mare. Pentru mărirea ei ne ducem amarul zilelor noastre pe acest pământ. În dulcea rostire a României, ne găsim noi cea mai lină mângâiere în ceasurile triste. În visul înălțărei ei să fie toate visurile noastre. Pentru ea să ne călcăm orice pe inimă, și să strigăm ca într'un glas de rugaciune: *Trăiască unirea!*

MARIN ȘTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

Festivitatea depunerii jurământului

Duminecă în 14 Maiu c., recruții din contigentu 1922 garnizoana Cluj au depus jurământul.

La cazarma regimentului 3 de vânători în fața generalilor, ofițerilor superiori, prefectului, episcopului și altor membri ai societăților clujene, s'a săvârșit actul solemn în cea mai măreață desfășurare.

Tribuna înconjurată de tunuri, mitraliere și coroane de stejar, dădea sărbătoarei o impresie de bărbăție și primăvară.

S'au rostit discursuri de credință, de patriotism, și îndemnuri, la vitejia demnă de poporul nostru.

BĂTRÂNII

Cei cari au trăit îndelungul vremii de 70—80 de ani încoace sunt martorii tuturor năzuințelor și suferințelor poporului nostru.

Ei își aduc aminte de frământările ce se produceau după Unirea Principatelor, ei sunt soldații războiului pentru neatârnare, ei au trăit răs oala de la 1907 și acum în urmă cu noi împreună marele război al Unirei tuturor românilor.

In ochii lor întrezărești parcă atâte icoane scumpe românismului, și din amintirea lor se înalță ca o binecuvântare pentru noi ceștia tineri, momentele de durere și vitejie din care s'a plămădit credința noastră.

Bătrânii de astăzi sunt mirați cum nu știm noi să îndurăm îndeajuns, cum nu știm să fim mai tari. Ei ne surâd senini și liniștiți, de câte ori ni se întâmplă ceva, de câte ori intrăm într'o încurcătură din care credem că nu mai putem eși.

Adesea ori lângă acești bătrâni, trăești ca în poveste. Viața nu se împărțește în lucruri mărunte și aproape fără de rost, ci se ordonează și lasă urme largi și adânci.

Bătrânii au mai multă voiosie decât noi, și dragostea pentru viață le este nestrămutată.

Alături de ei ne simțim sprijiniți în neîncrederea noastră, și adăpostiți de asprimea vremurilor cu care nu sântem obișnuiți.

Bătrânii cunosc timpuri când neajunsurile de care suferim noi la ei erau complectate și de suferința sufletească care este mult mai mare.

Desbinarea între fiii aceleași patrii, grija pentru năvălirile din afară, și câte altele, erau amărăciuni pe care noi nu le cunoaștem.

Noi ne putem bucura de cele mai mari realizări, pregătite îndelung de părinții noștri.

Noi trebue să fim demni de vremurile ce ne sunt date să le trăim. Bătrânii ne binecuvintează și ne învață cum trebue să fim.

G. TALAZ

CONFERINȚA dela GENOVA

NOI ȘI RUSIA

După cum se știe la Genova oraș din Italia, s'au întrunit, reprezentanții țărilor europene, pentru a face sfat, și a pune la cale cum trebue să se lucreze pentru binele și refacerea tuturor, în urma ruinilor pricinuite de marele război.

Trebuia să să se discute mai cu samă starea economică, și nevoile de care suferă fiecare popor. La această conferință a fost invitată și Rusia, împărăția fostului țar, astăzi guvernată de Sovietele bolșevice. A fost trimis ca delegat din partea Rusiei, un anume Cicerin care a făcut multă gălăgie cu diplomația lui în care lumea începuse să creadă.

Se așteptau toți la o susținere îndărjită, a principiilor de libertate, și drepturilor omului, dar n'a fost decât înșelare.

Noi vom vorbi numai de partea care ne privește mai mult pe noi.

Rusia revoluționară în a căror idei nu exista granițe între popoare, a dat dovadă de fățarnicie căci astăzi ne pretinde Basarabia. Nu-și dau samă conducătorii acestei Rusii, că Basarabia este a noastră ca un drept legitim fiind locuită de români, că a trecut de bună voe la patria mamă și că acest act a fost recunoscut de toate statele, la conferința de pace?

Nu credem acest lucru, căci prea ar fi absurd,—dar se recurge la acest mijloc—cu aceste pretenții pentru ca noi să nu le cerem tezaurul și obiectele de valoare, duse la Moscova cu garanția aliaților, în timpul războiului.

E rușinos și neomenesc să vedem asemenea lucruri tocmai din partea celor ce au jertfit o mulțime de lume, trâmbițând dreptatea și frația.

Ori conducătorii revoluției ruseșți poartă masca sub care se ascund aceleași legi cu aceleași pretenții ca pe vremea împăratului?

Toate faptele lor până acum ne îndreptățesc să spunem că nu se ajunge astfel la idialul în numele căruia au pornit revoluția.

De-ocamdată știm bine că Europa e dornică de liniște, de binele ce l poate aduce munca și cinstea, și Rusia pentru că nu recunoaște nici o datorie din cele ce i s'au dat cerând în schimb ceeace nu este al ei, tulbură din nou armonia dintre popoare.

Ea pare a fi susținută de Germania dar de bună samă că nici una nici alta din aceste două țări, nu-și dă seamă de icoana îngrozitoare a celor ce mor de foame, datorită nebuniei lor.

t.

DORINȚA

Vino 'n codru la izvorul
Care tremură pe prund,
Unde prispa cea de brazde
Crengi plecate o ascund.

Și cu brațele întinse
Să alergi la piept să-mi cazi,
Să-ți desprind din creștet vălul
Să-l ridic de pe obraz.

Pe genunchii mei ședea-vei,
Vom fi singuri-singurei,
Iar în păr înf.orate,
Or să cază flori de tei.

Fruntea albă 'n vârul galben
Pe al meu braț încet s'o culci,
Lăsând prada gurii mele
Ale tale buze dulci.

Vom visa un vis ferice,
Îngâna-ne vor c'un cânt
Singuratece izvoare,
Blânda batere de vânt.

Adormind de armonia
Codrului bătut de gânduri,
Flori de tei de-asupra noastră
Ori să cadă rânduri rânduri.

MIHAIL EMINESCU

PRIN SATE

Intr'o noapte de iarnă am poposit la Ilie Vrânceanu din satul Florești... Era frig tare și'n căsuța de lut a țăranului, focul duduia vesel în soba largă.

Mătușa Zoița pregătise pentru cină... Doi copii între 8 și 12 ani își învățau lecția pentru ziua de școală, u r m ă t o a r e...

Ilie Vrânceanu era bucuros mult, că mă poate vedea, căci ne cunoscusem într'o gară pustiită pe timpul războiului și de atunci rămaseserăm p r i e t e n i, deși depărtați unul de altul, cine știe pe unde. Dânsul mă întrebă de cum îmi petrecusem viața în tot timpul acesta, și părea atât de sincer în dorința lui, încât nu mă putui opri să nu-i povestesc cu deamănuntul tot.

După masă vorbirăm despre gospodărie, despre timpurile de azi, despre război, și despre tot ce interesează pe un om cinstit și gospodar în satul lui...

Îmi prezentase pe cei doi copii și-mi spuse că sunt cu tragere de inimă pentru carte; și mi șopti la ureche încet ca să nu audă ei.

— Am de gând să-i dau la învățătură mai departe. Le cumpăr și acum câte o carte depe la oraș și o citesc pe rând amândoi și aflu și eu ce scrie în ea...

Se opri o clipă de parcă s'ar fi gândit la ceva sfânt, apoi, ridicându se de pe laviță trecu în colțul de răsărit al casei. Ridică o perdea albă sub care se ghicea, dăinuit iconarul, și depe polița de sub iconar, ridică un teanc de cărți și mi le adúse să le văd...

Le ridica pe fiecare la rând, cu sfințenie, și atât de evlavios vorbea despre ele, încât mă cuprinse și pe mine un respect atât de profund, cum nu mai avusesem nici-odată în fața unei cărți. Mi se păreau ca niște plăci pe care sunt scrise legile lui Dumnezeu, și care nu fusese atinse, decât de mâini unse cu aromele cele mai scumpe...

Iată „Pătimirile lui S f â n t u l Ioan", povestea aceasta, care înaltă pe om atât de mult, încât și cea mai mare durere mi se pare ca un balsam prin care se vindecă sufletul.

Iată „Amintirile lui Creangă" în care toată copilăria cu bucuriile și necazurile ei, ne trece pe dinainte într'o învăluire de de dealuri și lunci înflorite. de cer albastru și adânc, ca și credința copilăriei noastre. Apoi „P o v e ș t i culese din popor", „Doinele lui Alexandri", „Dreptate" de Alexandru Vlăhuță și altele tot atât de prețioase.

Și această comoară era în casa lui Ilie Vrânceanu, ca un izvor de nesfârșită bucurie. Aceasta se zărea în ochii celor patru, prin scânteieri strălucitoare, răsfrângându-le lumina din adâncul sufletului lor...

Se făcuse târziu, când în glasul dămol al țăranului se sfârșiră cele din urmă cuvinte ca un ecou de rugăciune.

Cei doi copii ascultaseră liniștiți, rezemați cu umărul unul de cellalt.

Numai focul îngrij t de mătușa Zoița, ardea neîntrerupt, aruncând pe pereți jocuri nelămurite...

Afară era frig, dar noaptea senină și fără vânt, cu cerul înstelat și albul pământului în zăpezit părea un basm care începe.

G. TALAZ

CREȘTEREA ÎN FAMILIE

„In vremea aceia s'au apropiat ucenicii către Isus grăind: Oare cine este mai mare în împărăția cerurilor? Și chemând Isus un prunc, l-a pus pe el în mijlocul lor și a zis: Amin grăesc vouă; de nu vă veți întoarce și vă veți face ca pruncii, nu veți intra întru împărăția cerurilor. Și cine va primi pe un prunc ca aceasta întru numele meu, pe mine mă primește. Iar cine va sminti pe unul din acești mici, cari cred întru mine, mai de folos iar fi lui ca să-și spânz ire o peatră de moară de grumazul lui și să se înece întru adâncul mării". (Matei, 18, 1-6).

Nicăiri nú găsim o afirmare mai frumoasă a importanței copilului; nicăiri o mustrare mai pătrunzătoare pentru cei ce nu se îngrijesc de creșterea copiilor, „sminting du-i", ca în aceste cuvinte mărețe ale Mântuitorului!

Vechiul scriitor grec Euripide zicea: „Dulce e lumina soarelui, dulce e și priveliștea unei mări liniștite, a unui râu mare, a pământului, care înflorește primăvara. Mai sunt încă o mie de daruri dulci, dar credemă, femee, că nu este priveliște mai dulce decât a vedea după tristeța unei vieți singuratice înflorind copii frumoși în casa noastră". Am mai putea spune aici și cuvintele altor înțelepți ai lumii, cari glăsuesc despre copil, dar nici unul nu se ridică la înălțimea cuvântului lui Christos.

Copilul e unica avere, care ne rămâne după moarte. Toate le perdem, când murim. Ceva însă rămâne: că am fost părinți și am dat viață unor copii, cari prin viața lor cinstită vor îngriji de nemurirea numelui nostru.

Copilul e centrul lumii pentru părinți, pentru că „a lui este împărăția cerurilor", iar „cine-l va sminti, să se înece întru adâncul mării". El e un bun încredințat lor pentruca să desvolte în el tot ce e bun spre fericirea lui și a societății, în care va trăi.

Minunat în legătur.le dintre părinți și copii și faptul, că cei mici sunt și ei educatorii părinților lor. Din ziua, când copilul intră în viață, începe și munca lui edúcativă asupra părinților. Priviți numai la oameni înainte de a avea copii, apoi după aceea! Părinții nu mai sunt aceiași, căci li se schimbă felul gândirii. Copilul nu cunoaște prefăcătoria, el e sincer față de toată lumea, iar pilda aceasta o urmează, trebue să o urmeze și cei din jurul lui. De la copil mai învață părinții răbdare. ertare, milă față de cei slabi. Copilul, după ce è mai mărișor, începe să surprindă pe părinți cu întrebări despre Dumnezeu. Nu e și aceasta o învățătură pentru părinți să si înalțe sufletul către Cel de-sus? Cât timp vor fi copii pe pământ, lumea nu va înceta să întrebe după Dumnezeu. In copiii noștri avem partea cea mai frumoasă din împărăția cerurilor.

Progresul c'vil satiunii nu produce numai frúcte bune pentrú omenire. Intre cele rele trebue să punem în rândul întâiu năsuința unora de-a aveu cât mai puțini copii. Din fericire, păcatul acesta nu a pătrúns încă la poporul nostru de la sate, dar se găsește la orașe. Poporul stăpânit de acest păcat e amenințat să peară. Intre țările Europei, unde păcatul acesta e mai răspândit, locul de frúnte îl ocupă Franța. Francezii luminați înțeleg pericolul, care așteaptă patria lor din cauza aceasta, de aceea sunt mereu în căutarea mijloacelor, care să-i abată pe cei păcătoși de pe drumul greșit. Să nu u'tăm apoi, ceice umblă să nu aibă copii mulți, o fac aceasta din motive josnice, ca să poată trăi în lúx și fără grijele, pe cari le au avut *părinții lor* până ce i-au crescút.

Nici un popor n'a înțeles atât de bine ce e folositor statului, ca Romanii cei vechi. Deaceea se și bucura la ei cetățeanul, care avea copii; de o cinste deosebită și de anumite privilegii (drepturi, pe care nu le are altul). Consulul, care avea cei mai mulți copii, primia, la instalare, cel dintâi fasciile (legătura de nuele), tot el își alegea cei dintâi provincia, pe care să o administreze ca proconsúl. Loúl cel dintâi în senatul român, era rezervat senatorului, care avea numărul cel mai mare pe copii. Pe acesta îl întrebau cel dintâi, când era vorba de a aduce o hotărâre. Cetățoanul, care avea copii, putea să ajungă în magistratură înainte de a fi împlinit etatea prescrisă de legi, căci fiecare copil al lui îl dispensa de un an.

Cinstirea părinților cu copii o găsim la toate popoarele, cari se bucură de sănătate trupească, dar mai ales sufletească.

V. L.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMÂNESC

Domnitorii din Transilvania

— Administrația și Justiția —

Din cele spuse anul trecut, cititorii noștri își vor aduce aminte, că la năvălirea Ungurilor pe pământul românesc aceștia au aflat pe Români sub stăpânirea unor voevozi independenți, păstrând încă în parte legătur cu domnitorii de dincolo de Dunăre. Intărindu-se stăpânirea regilor Ungariei și peste Transilvania, aceștia numiau un locțiitor al lor la noi păstrând numele românesc de *voevod*, ungurește *vaida*. Acesta avea să îndeplinească poruncile regelui Ungariei, să se îngrijească de încasarea birurilor, să administreze cetățile întărite, iar în timp de războiu să comande trupele recrutate din Transilvania. Uneori erau și câte doi voevozi regești, ajutați și de vicevoevozi.

La anul 1541, Turcii ocupă Buda și curând după aceea Alba-Regală, amândouă reședințe ale regilor Ungariei, și cu ele deodată întreg mijlocul Ungariei, adecă tocmai partea, în care locuia și locuește și acum poporul maghiar în masse compacte. Partea de apus a Ungariei a ajuns sub stăpânirea împăraților cu reședința în Viena, iar Transilvania și părțile vecine ei la apus, precum și Maramureșul au rămas Principat independent de vechea Ungarie, dar tributar Turciei. ca și celelalte două principate românești, Muntenia și Moldova. In fruntea țării rămase tot un *voevod*, ales de nobili, uneori pus de Turci. Nici în Transilvania, domnia voevozilor nu era *ereditară*, adecă cu drept de moștenire din tată în fiu, ceeace a produs, ca și în Moldova și Muntenia, mult rău țării din cauza certelor pentru domnie.

Sfatul domnesc se compunea în Transilvania din mai mulți *consilieri*, slujba cărora nu se deosebia mult de cea a boerilor mari din divanurile Munteniei și Moldovei. Erau apoi slujbașii mai mari și mai mici ai curții domnești, cari purtau numiri latinești, spre deosebire de cele slovenești din Dacia inferioară.

Administrația nu era la fel în toată Transilvania. Ținuturile, în cari locuiau Săcuii în majoritate (județele de azi Ciuc, Odorheiu, Trei-scaune, apoi în număr mai mic și în câteva județe vecine, erau împărțite, după vechiul obiceiu românesc, în *scaune;* tot așa era împărțirea în ținuturile, unde apucaseră să stăpânească Sașii. Cealaltă parte a Transilvaniei era împărțită în județe numite *comitate.* Locuitorii din comitate, aproape toți Români, gemeau în jugul iobăgiei. In fruntea comitatelor erau prefecți, peste părțile de comitat pretori numiți ungurește *solgabiro,* ceea ce însemnează *judele slugilor.*

Administrația în comitate era făcută numai de așa numiții *nobili* (boeri), în cari nu era însă nimic nobil, căci se gândeau numai cum să stoarcă mai mult pe Români și să le răpească și cele din urmă firimituri de drept, ce le mai rămăsese.

In partea locuită și de Sași, căpetenia se numea *jude regesc* Funcționarii români nu erau suferiți, numai satele curat românești își aveau pe judele lor român. Boerii unguri nu se puteau amesteca în administrarea acestor ținuturi.

Justiția era cât se poate de barbară. In comitate, ea se îndeplinea tot numai de către boieri și era astfel alcătuită, încât boierii călcători de lege să fie pedepsiți cât mai ușor sau să scape chiar, iar iobagii români să fie cât mai aspru pedepsiți. E destul să amintim, că Românul, care fura preț de peste 2 fiorini (4 lei) era pedepsit cu spânzurătoarea!

Legile se votau de către dieta (camera) Transilvaniei, compusă numai din nobili și reprezentanții Sașilor și ai Săcuilor. Românii nu aveau deputați.

Toate l e g i l e Transilvaniei, au fost strânse în colecțunea numită *Aprobate* și *Compilate.* Această colecțiune de legi barbare e o veșnică rușine pentru boerii unguri și ajutoarele lor, Sașii și Săcuii.

Victor Lazăr

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cântarea României

(urmare și sfârșit)

LVII.

Viforoase erau vremile cele vechi... dar oamenii se nășteau tari;... pământul era acoperit de dărmături și de trupuri moarte... dar din acele câmpii ce fumegau de pârjol și de măcel, se înălțau strigări de biruință și de libertate! Ticăloșie și moarte sunt și acum... dar unde e libertatea și biruința?... Ce ar fi ajuns patria astăzi, dacă strămoșii noștri ar fi dormitat și ei!...

LVIII

Deșteaptăte, patria mea! biruie-ți durerea... E vreme ca să ești din amorțire, seminție a domnitorilor lumei! Aștepți oare, spre a învia ca strămoșii tăi să se scoale din mormânt? Intr'adevăr ei s'au sculat și tu nu i ai ăăzut; ei au grăit și tu nu i ai auzit.. Cinge ți coapsa și ascultă. Ziua dreptății se apropie... toate popoarele se mișcă... căci fortuna mântuirei a început!..

LIX

Nu ți s'a zis prin gura unei slugi a Domnului: „Dumnezeul „părinților voștri se va îndura de „lacrămile slugilor sale și va „scula pe unul dintre voi, care „va așeza pe urmașii voștri ia„răși în volnicia și puterea lor de mai nainte...?"

LX.

Deci timpul sosit'a!... Semne s'au ivit pe cer... pământul s'a cletinat de bucurie... un blestem groaznic s'a auzit despre apús și toate popoarele s'au deșteptat!...

LXI.

Cinge-ți coapsa, o țara mea... și-ți întărește inima... Meazănoapte și mează zi, apusul și răsăritul s'au luat la luptă... urlă vijelia.., Duhul Domnului trece pre pământ!...

(SFÂRȘIT)

15 MAIU LA BLAJ

Blajul e orăşelul ardelean, care dovedeşte mai mult decât oarecare altul din cuprinsul întregei noastre ţări, ca nu locul sfinţeşte pe om, ci omul sfinţeşte locul.

Aşezat aproape în mijlocul Transilvaniei, lângă râul Târnavelor, a sărbătorit în sânul său pe episcopii romîni greco-catolici şi a văzut înfiinţându-se în cuprinsul lui, la anul 1754, cele dintâiu şcoale româneşti mai înalte de pe întreg cuprinsul pământului românesc. De aici şcoalele de la Blaj, unde au învăţat şi Şincai, Maior şi Micu, s'au revărsat din belşug razele de cultură naţională asupra întreg neamului nostru.

Iar când în anul 1848 Românii din Ardeal nu mai putură suferi asuprirea duşmanului de multe veacuri, tot Blajul a fost ales, ca poporul şi cu fruntaşii lui să-şi ţină adunarea cea mare pe *Câmpul Libertăţii*, unde au hotărât şi pretins cu putere libertatea răpită neamului nostru de veneticii pripăşiţi pe pământul românesc. Dar fiind că ei nu voiau să înţeleagă glasul vremii, poporul român din Transilvania a pus, ca şi în alte veacuri înainte de aceea, mâna pe arme şi după lupte grele cari au ţinut până în anul 1849, au isbutit să-şi recunoască o parte *mică* din vechile drepturi. Mică a fost partea, căci i-a trădat după aceea împăratul dându-i din nou pe mâna asupritorilor celor vechi.

Românii din Transilvania au sărbătorit totdeauna ziua de 15 Maiu, sub stăpânirea străină pe sub ascuns, de când cu înfăptuirea unităţii naţionale cu toată caldura, care ţi-o produce râvna de-a cinsti faptele înaintaşilor, cari s'au jertfit muncind şi murind pentru fericirea neamului.

Anul acesta, zilele de 14 şi 15 Maiu vor rămânea neşterse din amintirea celor ce au luat parte la serbările dela Blaj şi au auzit de ele.

Peste 1500 de elevi dela şcoale normale, civile şi licee din toate părţile Transilvaniei şi cei 1500 de elevi şi eleve din Blaj, patru licee din Bucureşti şi cel din Ploieşti, peste 200 de profesori, au adus trenurile la Blaj. Dintre oaspeţi amintim numai pe P. S. L. episcopii români greco-catolici dela Lugoj şi Gherla, reprezentantul I. P. S. S., mitropolitul ortodox dela Sibiu, de Constantin Banu, ministrul cultelor din Bucureşti, d-l Marin Ştefănescu, preşedintele „Culturii Poporului", d-nii Al. Vaida, Mihai Popovici ş. a. Popor mult.

Duminecă s'a produs elevii şi elevele, seara un concert măreţ, puţin obicinuit şi în oraşele cele mai mari.

Luni, după serviciul divin, defilarea şcoalelor şi a publicului spre Câmpul Libertăţei. In mijlocul mulţimii un car alegoric, care reprezenta România veche îmbrăţişând surorile ei, provinciile liberate. Urma o ceată de mândri Moţi cu Avram Iancu în frunte.

Pe Câmpul Libertăţii vorbiri îndemnătoare la dragoste de neam din partea mai multor, între cari şi preşedintele societăţii noastre, apoi reîntoarcerea în piaţa cea mare a Blajului, unde s'a întins hora mândră şi frumoasă. Nu s'au uitat nici mormintele celor ce au murit în slujba neamului, la cari s'au făcut un pelerinaj. S'au vizitat institutele de cultură din Blaj.

A fost însufleţire mare, iar Blăjenii au dovedit din nou, că ţin să fie Români primitori de oaspeţi, după vechiul obiceiu românesc.

In amândouă zilele au domnit o ordine perfectă, aşa cum suntem obişnuiţi să găsim totdeauna în Blaj.

Dorim ca acest Blaj, modest ca înfăţişare, dar uriaş în fapte mari, să rămână pururi pildă vrednică de urmat de felul cum trebue muncit pentru ridicarea culturală a neamului nostru.

DASCALUL LAZĂR

Vorbe înţelepte

Om bun nu este acel ce sfătueşte pe altul să facă bine, ci acela care face binele singur.

Porumb (cucuruz, popuşoiu) nemţesc

Vodă Carol (întâiul Rege al României, mort la 1914), la scurtă vreme după urcarea sa pe tron, a colindat ţara, ca să vadă oraşele şi plaiurile, şi să-şi facă o idee generală despre frumuseţile nouei sale patrii.

El era întovărăşit de Mihail Kogălniceanu, (ministru şi istoric).

La o masă dată de primăria unui oraş se servi la urmă porumb fiert.

Domnitorul încercă să l taie cu cuţitul, ca să ducă bucăţică cu bucăţică la gură şi să mănânce boabele.

Lucru foarte greu, la care furculiţa şi cuţitul aveau prea puţin succes

Kogălniceanu observă truda lui Vodă şi îndrăzni:

— Măria ta, porumbul nu se mănâncă aşa. Il apuci cu mâinile de cele două capete şi faci aşa..

Şi duse porumbul la gură şi începu s'apuce cu dinţii boabele, cari dispăreau în voluminosul său stomac.

Domnitorul făcu la fel şi se declară mulţumit.

După câtva timp în alte împrejurari, Mihalache Kogălniceanu, poftit la masă la Palat, fu servit, între altele, cu crenvirşti, (cârnaţi mici nemţeşti. care se mănâncă cu hreanu).

El luă furculiţa şi cuţitul, ca să mănânce după rândueala dela masa regală, dar când le înfipse în pieliţa subţire a delicatului cârnaţ, săriră stropii pe faţă pe guler şi pe cravată...

Vodă Carol râse cu poftă, îşi aminii plimbarea de odinioară şi i zise:

— Domnule Kogălniceanu, ăsta e porumb... nemţesc şi se mănâncă aşa...

Rupse crenviştul în două şi începu să-l ducă cu mâna la gură.

„Unio"

Ingrijirea gunoiului

Dacă treci printr'un sat şi vei vedea în fiecare curte curgând zeama de gunoi în stradă, iar în curte gunoiul acoperind loc mult, să ştii, că e vorba de un sat românesc. Cel puţin aşa zic străinii şi pare că ar avea dreptate. In ţinuturile României, unde gunoiul vitelor se întrebuinţează ca îngrăşăminte pentru locurile de arătură, nici acum mulţi nu vreau să înţeleagă, că tocmai zeama de gunoiu e aceea, care dă gunoiului puterea cea mai mare de îngrăşat. De aceea trebue să îngrijim ceva mai bine du *groapa de gunoiu.*

Groapa să nu fie prea adâncă, ca să putem scoate uşor gunoiul din ea la cărat. In groapă să nu se poată scurge apa de ploaie. Gunoiul să nu fie în bătaia soarelui, căci acesta fură mult din puterea lui. De aceea să l grămădim la un loc umbros, punând chiar decătre soare copaci, fie salcâmi, fie castani. Canalul pentru scurgere din grajd să ducă la groapa de gunoiu.

Groapa de gunoiu să fie la o depărtare de cel puţin opt metri dela fântâna (puţul) din curte.

Soarele în butoi

Vă aduceţi aminte de poveştile copilăriei când bunicuţa cu părul suriu vă povestea despre proştii ce încercau să ducă într'o casă ferestre, lumină, ţinând la soare o ladă pe care acoperin-o brusc cu un capac o duceau, iute în casă. Şi copiii râdeau să se strâmbe şi nu puteau să creadă una ca asta. Totuşi se găsesc şi astăzi oameni cari să înşele cu acest episod de poveste copilărească o întreagă lume. Faptul s'a petrecut la Paris. Poliţia şi facultatea de farmacie au fost anunţată de apariţia unui medicament magic, care avea propietatea să vindece în acelaş timp bătăturile şi pneumonia.

Delegaţii acestor două instituţii şi comisarul M. Dazu s'au transportat la locuinţa vrăjitorului modern. In pragul unui pavilion drăguţ au fost primiţi de un bătrânel simpatic care le explică pasiunea lui pentrn ştiinţă mai ales că era pensionat din serviciul poştelor. De asupra casei sale o antentă prinde razele soarelui, o sârmă le conduce în butoae umplute cu apă sub presiune. Se adaugă pilitură de fiere, se filtrează apoi lichidul, se pune în sticle, şi se vinde cu mare succes. Soarele, tatăl fiinţelor: şi vegetalelor, e astfel pus la sticlă şi aduce vindecarea oamenilor suferinzi.

Preţul natural e foarte ridicat. Pentru oamenii săraci însă este şi un butoi popular în care cine suferă poate să întindă mâna şi să bea apa din pumn.

Până una alta poliţia a arestat pe ciudaiul binefăcător şi pasionat al ştiinţei făcându-l să se gândească cum şi-ar putea aduce soarele în noua-i locuinţă.

STÂRPIREA PĂDUCHILOR ROŞII DE PE POMI

Păduchii roşii sunt insecte foarte mici, cari stau în număr mare unii lângă alţii acoperfţi fiind ca şi cu o lână albă. Când îi strivim, esă din ei o coloare roşie ca sângele. Ei se aşează numai pe meri şi anume pe răni proaspete şi pe vârfurile mlădiţilor celor nouă. Cei aşezaţi în rănile mărului (în coajă, în crăpături) opresc vindecarea şi măresc rana, producând şi alte boale la măr. Cei de pe mlădiţele tinere produc nişte umflături şi împedică creşterea şi rodnicia lor, căci sug tot sucul pomului, aşa că aceasta se îmbolnăveşte.

Sunt ani, în cari păduchii aceştia se înmulţesc din seamă afară, aşa că crengile sunt pe partea de jos toate albe, apoi iar sunt ani, când dispar cu totul.

Pentru stârpirea lor se recomandă multe mijloace, dar cel care s'a dovedit mai bun şi mai uşor de aplicat e următorul:

Luăm un vas de tinichea (plen, blech), îl punem într'o cratiţă (tingire) cu apă ferbinte, turnăm în vasul de tinichea spirt denaturat şi coloform (sacâz), cu care îşi freacă lăutarii arcuşurile de la violină (diblă) şi mestecăm cu un băţişor, turnând mereu câte puţin spirt, până căpătăm un fel de uleiu subţire. Uleiul acesta îl punem într'o sticlă cu gât mai larg, pe care o astupăm bine. Dacă se îngroaşe uleiul, mai punem spirt denaturat, ca să se subţie.

Cu uleiul acesta ungem bine toate locurile, unde vedem albeaţa, care acopere păduchii. Spirtul omoară păduchii numai decât, iar coloformul astupă cu cleiul lui locul aşa de bine, în cât se prăpădesc şi ouăle păduchilor.

Cu uleiul acesta e bine să ungem orice rană de pe pomi, fie unde am tăiat crengi netrebnice, fie de alt fel.

Recomandăm tuturor, cari au meri atacaţi de jivinii, să întrebuinţeze leacul nostru. Un măr e o comoară frumoasă şi e pagubă să lăsăm să se prăpădească înainte de vreme.

SFATURI

Răni în coaja pomilor. Rănile, cari se fac în coaja pomilor, nu e bine să le lăsăm neîngrijite, căci în locul lor se aşază tot felul de jivinii, cari strică pomului, afară de aceea se fac tot mai mari şi mănâncă şi în lemn. De aceea orice rană trebue curăţată mai întâiu cu un cuţit tăios, apoi o ungem sau cu ceară de altoit sau cu untură (unsoare) de porc sau o vopsim cu vopsea de uleiu.

FOIŢA ZIARULUI „CULTURA POPORULUI"

Gândirea Românească

Noi Românii suntem un neam cuminte, cari ne iubim ţara şi credem în Dumnezeu. Deaceea, poate, ţara noastră este una dintre cele mai bogate şi mai frumoase din lume. Noi suntem ursiţi să fim o dată o pildă de învăţătură cuminte printre celelalte naţii. Aceste două lucruri: credinţa în Dumnezeu şi dragostea de neam, ne-au mântuit în trecut, atunci când streinii se năpustiseră asupra noastră spre a ne robi. Ele ne vor fi pavăză şi călăuză şi în viitor, pentru ca poporul nostru să fie o pildă de mărire printre celelalte popoare.

Această frumoasă învăţătură, a fost rostită de alungul veacurilor de către cărturarii noştri. Dar ea nu a fost încă destul de răspândită în mulţime. Deaceea, una din cele dintâi grije ale „Culturei Poporului", este ca s'o facă cunoscută câtor mai mulţi, pentru ca astfel, să ştim cu toţii cât de vrednici ni-au fost părinţii, şi cât de vrednici trebue să fie şi copiii.

Incepem astăzi cu Invăţăturile lui Neagoe Basarab, fost domn al Ţării Româneşti, pe la anii 1512—1521, adică acum 500 de ani. De îndată vom vedea câtă cumînţenie este în sufletul acesta românesc, care crede în Dumnezeu şi îşi iubeşte ţara.

Neagoe Basarab a fost un domn adânc cucernic, dar mare iubitor de neam. El a pus să se zidească minunata mănăstire dela Curtea de Argeş, pe care poporul o cunoaşte din povestea meşterului Manole. Pentru ca să ajungă banii trebuincioşi acestei zidiri, soţia sa, Doamna Despina, şi-a vândut podoabele sale preţioase.

Cum să nu ne simţim mândri că suntem Români, când astfel de suflete mari au fost părinţii noştri? Iată câteva din *Invăţăturile* pe care Neagoe le lasă moştenire fiului său Teodosie [1]) Din ele se vede destul de deslusit că Românii nu au voit răul altora, ci numai să trăiască cu cinste în ţara dată lor de Dumnezeu. Şi în aceasta le stă mărirea, care va să fie o dată lozinca întregei lumi.

1) Cartea lui Neagoe, a fost tipărită din nou de marele nostru învăţat Nicolae Iorga: *Invăţăturile lui Neagoe*, Vălenii de Munte, 1910.

„Iubitul meu fiu! Mai înnainte de toate, se cade să cinsteşti şi să lauzi neîncetat pe Dumnezeu, Cel mare, şi bun şi milostiv, şi ziditorul nostru cel înţelept, şi ziua şi noaptea, şi în tot ceasul, şi în tot locul; şi foarte se cuvine să-l slăveşti şi să-l măreşti, cu glas necurmat şi cu cântări neparăsite, ca pe cel ce ne a făcut, şi ne-a scos din întuneric la lumină şi din nefiinţă la fiinţă. Şi întru nimica să nu lăsăm soarta diavolului, vrăşmaşul lui Dumnezeu şi pierzătorul sufletelor noastre, să nu lăsăm să ne stăpânească, ci totdeauna să rugăm pe Dumnezeu cel milostiv... nouă se cade să păşim şi să călcăm drept, spre cele cereşti, şi cu trupul şi cu capul, ca nu cumva să ne lunecăm în lucrurile cele trupeşti, şi lumeşti, şi putrede, şi trecătoare. Drept aceia, iubitul meu fiu, să fii milostiv tuturor oamenilor şi tuturor neroadelor care ţi le va da Dumnezeu pe mâna ta, pentru care însuşi Domnul Dumnezeul nostru şi mântuitorul nostru Isus Hristos şi-a vărsat sfântul său sânge...

Impărăţiile şi Domniile acestea de pe pământ sânt în mâna şi voia lui Dumnezeu şi în neputerea noastră; iar Impărăţia cea cerească este în voia noastră, şi ni-o va da Dumnezeu, numai de vom vrea noi. Zice Hristos în Evanghelie: „Nu îngropaţi avuţia voastră în pământ, unde putrezeşte şi se strică, şi furii o sapă şi o fură, ci strângeţi avuţii în cer, unde nici furii nu o sapă, nici rugina nu o strică. Pentru că, unde va fi avuţia voastră, acolo va fi şi inima voastră". Adevărat că noi ştim că legea este sufletească, iar noi trupeşti şi supuşi păcatelor. Cugetul şi în-

(urmare pe pagina a 4-a).

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Culturale

Căsătoria Regelui Alexandru cu Principesa Mărioara. După cum se anunţă din Bucureşi, va avea loc la începutul lunei lunie a. c. Familia Regală Română sosește la Belgrad la 30 Mai ora 5 p. m. Un tedeum va avea loc atunci la Catedrală, iar seara un banchet la Palatul Regal. La 31 Mai vor fi primite delegaţiile diferitelor curţi regale. Vor sosi la Belgrad principele moştenitor al Angliei, precum şi principii: belgian, italian şi grec. Cununia va avea loc la 1 lunie în Catedrală. După banchet şi defilare, perechea regală va pleca la Castelul din Slovenia.

Dar pentru biserică. *Prea cuvioasa Penelopia Tăbăcaru soţia defunctului preot Constantin Tăbăcaru din satul Toporăşti, jud. Vaslui, a donat bisericei Sfinţii Voevozi din acelaş sat, o icoană mare în ulei, reprezentând pe Iisus Mântuitorul, binecuvântând pâinea.*

Inaugurarea unui cimitir. *In orăşelul Slobozia, al doilea centru principal al judeţului nostru, aşezat pe apa Ialomiţei la întretăierea a trei linii ferate, au avut loc înălţătoare şi pioase serbări. In ziua de 6 Mai (Sf. Gheorghe) s'a făcut inaugurarea cimitirului de onoare al aliaţilor, botezul şi predarea drapelului societ. „Locot. colonel Ion Popescu" a demobilizaţilor din Slobozia şi desvelirea monumentului ridicat în memoria prinţului arab Gheramia Mahomed, ucis de germani.*

Solemnităţile au avut un caracter deosebit prin numărul cel mare al participanţilor şi entuziasmul cald care a domnit. Cu toată vremea rea, cu toată furtuna care se transformase în vijelie că nu se putea vedea la câţiva paşi din cauza prafului, populaţia orăşelului şi a satelor vecine umpluse câmpia din faţa cimitirului.

O expoziţie olteană-bănăţeană. *Ziarul „Ştirea" din Craiova, propune ţinerea unei expoziţii a produselor Olteniei şi Banatului, în parcul Bibescu din Craiova, cu scopul de a face cunoscute produsele acestor părţi ale ţărei şi pentru a strânge legăturile cu Banatul.*

In susţinerea acestei propuneri ziarul „Ştirea" scrie:

„Oltenia şi Banatul prin trecutul istoric sunt strâns legate, existând emigrări de olteni în Banat şi băneţeni în Oltenia.

Satele noastre din Dolj, ca; Catanele, Tunarii, Călăraşii. Bârza, Drănic, Horezu-Poenari, Gângiova şi Negoiu sunt sate la origină populate cu bănăţeni.

Azi când suntem uniţi, se impune întărirea legăturilor de veche afinitate etnică şi mai mult cu ajutorul organizărei unei expoziţi uni olteană băneţeană.

Şezetori culturale. Din iniţiativa D-nei Marta Iepure Fabian, prezidenta „Reuniunei Regina Maria" a femeilor române din Baia Mare şi jur, s'au organizat în localitate şi satele înconjurătoare şezători culturale. Impreună cu elevele şcoalei Medii s'au executat dansuri, declamaţii şi cântece naţionale.

Conferinţele au fost vorbite de Doamnele din Comitet. Şezetorile vor urma şi de aici înainte.

Casă de citire. In comuna Poenele, jud. Dâmboviţa, a luat fiinţă din îndemnul învăţătorului Ioan Nicolescu-Poenele, o bibliotecă sătească numită biblioteca: „I. C. Vissarion" condusă de un comitet. Biblioteca, deşi e înfiinţată abea de o lună (dela 20 Martie a. c.) posedă însă până acum 485 de volume din care peste 200 au şi fost legate cu şcolarii.

Din ţară

3 şi 15 Mai la Blaj. La 3 şi 15 Mai se va sărbători la Blaj adunarea de pe Câmpia Libertăţii. La această sărbătoare vor participa Românii din toate unghiurile ţării.

Aeroplane clădite în ţară. La Cotroceni au fost sfinţite cele dintâi 10 aeroplane româneşti, pregătite în ţara noastră în ateliere româneşti. Vor fi folosite pentru comunicaţia aeriană.

Lefurile (salariile) învăţătorilor. Cea mai mare pedecă pentru înaintarea noastră culturală, fără de care nu putem fi stăpâni adevăraţi în România noastră, e lipsa de învăţători. Ca să ajungem să poată învăţa fiecare copil de Român carte, ne-ar mai trebui mult peste zece mii. Tineretul nostru nu se prea îndemna pentru cariera de învăţător, fiindcă leafa nu ajungea pentru traiu. Anul acesta s'au stabilit nişte lefuri mai bune, şi anume: Învăţătorii şi conducătoarele de grădini de copii dela *oraşe* primesc în cei dintâi doisprezece ani de serviciu câte 800 lei pe lună, dela 13 ani în sus câte o mie de lei. La *sate* primesc în cei dintâi trei ani 600 lei, dela 4—6 ani 700, dela 9—12 ani 800 şi dela 12 ani în sus o mie de lei pe lună. Fiecare mai primeşte tot din cinci în cinci ani câte o *gradaţie* de 25 la sută, adecă a patra parte din leafă, cu totul patru gradaţii, aşa că după 20 de ani de serviciu fiecare învăţător are leafa dublă (îndoită). La oraşe mai primesc un adaus de scumpete de 300 lei, la sate de 200 lei lunar. Cei dela oraşe mai primesc şi îndemn zaţie de locuinţă (bani de cvartir) şi anume cei însuraţi şi cu copii 25 la sută, cei fără copii 20 la sută, cei neînsuraţi 15 la sută. Cei dela sate primesc locuinţă în natură.

Acum putem zice, că şi învăţătorii, cari trebue să-şi vadă *numai* de ocoală şi de cultivarea poporului nostru, au un traiu mai omenesc.

Biserică distrusă de incendiu. Un violent incendiu a distrus astă noapte biserica Cărămidarii de jos din str. Pisculoi din Bucureşti.

Un nou soiu de omizi s'a arătat în comuna Vulcan din Ţara Bârsei (jud. Braşov). Sunt păroase, de grosimea unui creion, au pe partea dinapoi a corpului nişte puncte galbene. Nu le mănâncă nici găinile, nici gâştele sau raţele. După ce au mâncat toată iarba din livezi, s'au apucat de ovăz şi de grâul de primăvară. De grâul de toamnă şi de secară nu se ating. Ele s'au ivit în număr atât de mare, încât intrând în canalurile de apă făcute pentru udatul locurilor au acoperit fundul lor până la o adâncime de zece centimetri. Plugarii de acolo se tem, că vor prăpădi şi porumbul şi sfecla de zahăr. Până acum nu s'a aflat nici un mijloc pentru stârpirea lor.

Deraiarea unui tren în Basarabia *Trenul de marfă No. 3250 a deraiat ieri între staţiile Zloţi şi Schineasa din Basarabia. Toate vagoanele s'au răsturnat. Câţiva soldaţi, lucrători şi frânari au fost răniţi.*

In Basarabia e linişte. Ziarul „Lupta" publică un interviev cu un ministru despre situaţia din Basarabia. Acesta a declarat că nu corespunde deloc adevărului ştirea că în Basarabia ar fi o stare de spirit foarte agitată fiind că se aşteaptă un atac la Nistru din partea bolşeviştilor. Sunt scornituri, şi acele ştiri care vorbesc de tulburări z lnice în Basarabia şi că s'ar fi făcut concentrări de trupe acolo. Din ştirile demne de încredere sosite, reiesă că domneşte linişte deplină şi dacă au fost câteva incidente la Nistru, au fost fără însemnătate şi mai mult acţiuni particulare decât cu ştiinţa guvernului rusesc. Dealtfel din declaraţiile făcute de delegaţiunea rusească la Genova reiese că Rusia are acum intenţiuni pacifice aşa că nu există nici un motiv de nelinişte în Basarabia.

Sămănăturile. Ministerul de agricultură şi domenii comunică următoarele cu privire la situaţia câmpului. In Oltenia şi Muntenia s'a terminat însemânţarea porumbului.

In întreaga ţară se seamănă nutreţuri — în special dughina şi meiul.

Pomii roditori se prezintă destul de bine, mai ales în Oltenia şi Muntenia promiţându-ne rod abundent. Păşunatul suferă mult în balta Dunărei din cauza inundaţiilor.

Se continuă cu săpatul viilor, legatul şi tăiatul fiind terminate.

De peste hotare

Cauza Românească la Genova a fost îmbrăţişată din partea tuturor aliaţilor, cari au recunoscut dreptul României asupra Basarabiei şi au obligat Rusia la restituirea tezaurului român depus la Moscova.

De la Genova. *In cercurile Micei Antante, predomină părerea că ori ce discuţie cu delegaţii sovietici sunt inutile şi ar fi mai bine dacă s'ar închide conferinţa.*

Delegaţii englezi şi italieni, sunt de părere ca conferinţa să continue.

Cutremur de pământ în Japonia. Un mare cutremur s'a produs în Japonia, care a avut urmări catastrofale pentru câteva oraşe din apropierea capitalei. Sunt foarte multe victime. Cutremurul a fost pricinuit prin erupţia vulcanului Asamayama, şi a fost unul, din cele mai oribile, durând peste 15 minute. Multe vitrine din expoziţia păcei precum şi multe obiecte de artă au fost stricâte. La Josohama cutremurul a fost extrem de violent; cartierul chinezesc a suferit pagube considerabile; conductele de apă au fost rupte.

Războiul civil a izbucnit în China. *După cum anunţă telegramele venite în ultimile zile, în China a izbucnit războiul civil care se desfăşoară aeum prin lupte sângeroase ce se dau în jurul Capitalei Peking. Sunt mari pierderi de oparte şi de alta. Doi generali au căzut pe câmpul de luptă.*

Funia spânzuratei. Intr'un orăşel din Germania trecând un locuitor pe lângă casa vecinului observă, că nevasta vecinului tocmai se spânzura în dormitor. Atunci aleargă iute în casă şi tăie funia scăpând astfel sinucigaşa de la moarte. Soţul femeii nu pare a fi fost prea încântat de scăparea ei, căci nu numai că nu a mulţumit celui ce a scăpat o, dar l a dat şi în judecată pentrucă i-a tăiat funia nouă nouţă.

Banca Centrală

Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.

Cluj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii)

Capital social Lei 50,000,000

deplin vărsat

Secţia de Bancă ⋮ Secţia de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

telepciunea celor trupeşti sânt moarte, iar ale celor sufleteşii sânt pline de viaţă şi de pace. Drept aceia, tot omul, sau Impărat, sau sărac, sau Domn, sau cârmuitor, este dator să se păzească din tinereţele sale, cu frică şi cu cutremur, de toate spurcăciunile trupeşti, care sânt din aţâţarea şi din îndemnarea Diavolului... Când auziţi că vin la voi soli mari cari cred în Domnul nostru Isus Hristos şi Prea curatei lui maici, voi să trimeteţi înnaintea lor cinste, şi bucate, şi băutură din destul, până vor veni la Scaunul vostru cel domnesc.

Şi atuncea toţi boierii voştri să fie strânşi lângă tine să nu se deslipească. Iar boierii cei tineri să fie împodobiţi cum se cuvine, şi să stea toţi, de-a rândul, împrejurul tău. Asemenea şi alte slugi, toate, să stea, pe rând, care unde-i va fi locul. Deci să alegi dintr'inşii câţiva oameni vrednici şi să i trimiţi să cheme solul, să-şi dea solia, iar tu să şezi şi să cugeţi de cele dumnezeeşti, iar nu de cele lumeşti şi de nimic. Şi, după ce va veni, tu să asculţi toate cuvintele lui cu socotinţă şi cu luare-aminte, sau de vor fi bune, sau rele, sau blânde, sau aspre, Toate să le ţii în mintea ta şi nimic dintr'însele să nu uiţi, şi nici să te bucuri mult căci va spune şi va zice cuvinte de rău. Ci-l întreabă de toate cu blândeţă şi cu smerenie. Nu vă sfătuiţi numai în sine-vă, ci de toate singuri întrebaţi pe boierii voştri şi pe sfetnicii voştri. De vor veni asupra voastră vrăşmaşii voştri, şi veţi vedea că sânt cu putere mai mare decât voi, iar prietnicii voştri vă vor speria, ca să ieşiţi din ţara voastră, să pribegiţi;—să nu credeţi pe acei prieteni şi îndemnători ai voştri. Credeţi că nu vă voiesc binele,—că eu am fost pribeag, şi de aceia vă spui că este traiu şi hrană cu nevoie pribegia. Pentru aceia, să nu faci aşa, că mai bună este moartea cu cinste, decât viaţa cu amar şi cu ocară. Nu fiţi ca paserea aceia ce se chiamă cuc, care-şi dă ouăle de le clocesc alte pasări şi i scot puii, ci fiţi ca şoimul, şi vă păziţi cuibul vostru. Deci, de veţi vedea pe niscare limbi păgâne să se pornească asupra voastră, cu oşti grele şi cu putere mare, voi nu vă împotriviţi lor şi să vă bateţi cu dânşii într'acel ceas, ci socotiţi a li slobozi din unghiile voastre vânat (adică avuţie să li daţi să mânânce), ca să se părăsească de voi; cum şi valturul lasă pe şoimi. Iar, dacă veţi vedea că nu vor să se învoiască, voi nu vă temeţi de dânşii, nici de ostile lor cele multe, ci luaţi pe Dumnezeu ajutor în inimile voastre. Ast fel, să-ţi tocmeşti toate tunurile şi oştile tot cete, cum li va fi rândul, iar mai vârtos să te rogi lui Dumnezeu, ca să-ţi fie tocmirea şi orânduiala ta de la Dânsul. Pentru aceia, să-ţi ridici gândul şi mintea la cer, ca să-ţi fie Dumnezeu într'ajutor, iar tu să mergi drept faţă spre vrăşmaşii tăi, fără nici o frică".

CETIŢI ŞI RĂSPÂNDIŢI „CULTURA POPORULUI" CARE TRĂEŞTE PRIN VOI ŞI PENTRU VOI.

C. 2. Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 57 — Un leu exemplarul de 4 p … 922.

duor Ofeciu de casă al
Asociației Str. Saguna
N° 6
Sibiu

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ȘI DE EDUCAȚIE CETĂȚENEASCĂ A SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . 30 lei
„ autorități . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACȚIA: Telefon No. 405 — ADMINISTRAȚIA: Telef. No. 186

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendaru Sălptămânei pe luna Maiu

		CATOLIC		ORTODOX
29	Luni	Nicomede	16	Păr. Teodor
30	Marți	Felix Papa	17	A. Andronie
31	Mercuri	Angela	18	M. Teodot
1	Joi	Grațiana	19	M. Patriciu
2	Vineri	Marcelin	20	M. Talaleu
3	Sâmbătă	Clotilda	21	C-tin și Elena
4	Duminică	Rusaliile	22	Rusaliile

Invățături din sărbătorile naționale

Dușmanii par a se bucura de unele neînțelegeri ale partidelor noastre politice, crezând că este vorba chiar de o neînțelegere propriu zisă între frați, adică între Românii din vechiul regat și cei din Ardeal sau Basarabia.

Dar sărbătorile naționale vin cu nestăvilită putere ca să ne arate că noi am fost și suntem pururea unul și același neam românesc, și că certurile dintre partidele politice nu pot atinge unitatea noastră națională. Ci acestea pornesc tocmai din grija de a întări această unitate, deși ele uneori își cam trec măsura, — și noi suntem datori ca să le cumpănim din când în când.

Astfel, la 3/15 Mai, din anul acesta, s'au împlinit 74 de ani de când a fost revoluția Românilor din Ardeal, pe câmpia libertății de la Blaj, în 1848, pentru a scutura jugul maghiar. Această revoluție nu le-a izbândit. Dar le mai rămânea o nădejde și un vis, ca un drum spre mântuire. Acest vis era dorul de a se uni cu Țara, de a fi una cu frații din vechiul Regat. Căci numai în această unire vedeau ei adevărata lor mântuire.

Iar la 10/23 Mai a fost o împătrită sărbătoare. Zece Mai înseamnă venirea pentru întâia oară în România a fostului prinț și rege Carol, la 1866. Apoi această zi este aceea din 1877 când România a rupt legăturile cu Turcia, și s'a proclamat neatârnată. In al treilea rând, la 10 Mai 1881 Prințul Carol s'a încoronat ca rege. Și în sfârșit, la 10 Mai 1919 s'a praznuit unirea tuturor Românilor. Dar în toate aceste patru sărbători noi am fost unul și același neam. Să luăm anii 1877—1878, când Românii de dincolo de Carpați au făcut războiul pentru a scutura jugul turcesc. Acest război le-a fost norocos. Dar mulțumitu-s'au ei oare cu aceasta? Nu, ci le mai rămânea o mare grijă pentru ca libertatea lor să fie deplină. Era grija fraților din Ardeal și Basarabia și Bucovina, cari erau încă sub jugul streinilor. Și liniște nu putea fi pentru cei din România liberă până ce și acești frați nu erau una cu ei. Căci numai avându-și pe toți fiii săi laolaltă, sub același steag, țara putea privi cu încredere în viitor. De aceea toată creșterea Românilor din vechiul Regat a fost pentru unire. Și deaceea 10 Mai a dobândit acum a patra însemnare, adică aceea a unirei tuturor Românilor.

Iată ceeace trebue să învățăm din sărbătorile naționale. Noi am fost și suntem pururea același neam românesc, fie că inima noastră a bătut în Ardeal, fie că ea a bătut în vechiul regat, în Bucovina sau Basarabia. Iar certurile dintre partidele politice de acum, nu ating și nu trebue să atingă unitatea noastră națională.

Și mai trebue să învățăm încă un lucru. Unirea noastră ne-a fost dată de Dumnezeu cu un țel. Noi trebue să pornim acum la o mare și cinstită muncă, pentru a face din nația noastră una din cele mai bogate și mai luminate nații de pe acest pământ.

MARIN ȘTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

De la Românii din America

Mulți din cititorii noștri știe, că din Transilvania au fost totdeauna o sută până la două sute de mii de Români mai ales în Statele Unite ale Americei de Nord. I au mânat acolo năcazurile vieții și asuprirea stăpânirii străine dinainte de Unirea națională. Aproape toți acești emiganți (plecați din patrie) au fost și sunt țărani, ei se ocupă însă acolo cei mai mulți cu munca în fabrici, și numai puțini sunt meseriași și comercianți. Nici unul nu și a uitat însă de vechea patrie, deaceea după câțiva ani de petrecere în America venea din nou acasă. Unii plecau din nou, așa că sunt destui cari au trecut în mai multe rânduri Oceanul Atlantic, marea cea mare dintre Europa și America.

Cu toată viața de muncă grea în mijlocul străinilor, ei s'au gândit și la cultivarea sufletului lor românesc, de aceea toți au cumpărat adeseori cărți românești și au abonat gazete (jurnale) din vechea patrie. In curând au început să tipărească gazete românești chiar acolo în America, pe care le citeau cu aceiaș dragoste ca și pe cele ce le veneau și după aceia din Transilvania.

Ei nu s'au mulțumit numai cu atâta, ci în toate orașele, în cari era o mână de Români, aranjau și aranjează frumoase petreceri românești cu cântece, declamări, teatru și joc românesc. La aceste petreceri iau totdeauna parte și Americanii, cari nu pot din destul lăuda frumusețea limbei și a cântecelor și jocurile noastre.

De data aceasta, gazeta lor numită „America" ne aduce o nouă veste bună de-acolo. Românii din orașul american Detroit au aranjat o frumoasă expoziție de cusături românești, la deschiderea căreia a fost și o serbare națională compusă din cântece și jocuri românești.

Publicul străin, încântat, a cerut să se repeteze un cântec din fluer, și după ce s'a jucat Hora, Invârtita și Bătuta, s'a jucat și Brâulețul, care a fost aplaudat foarte, așa că au trebuit să-l joace a doua oară.

Cusăturile au încântat pe toți vizitatorii americani. Au vorbit, în cinstea Românilor, D-șoara Spragne, dela Institutul International, și secretarul societății avocaților, lăudând măestria Românilor și frumusețea cântecelor și jocurilor românești.

Ne bucură mult toate aceste manifestări cari ne răspândesc cultura și ne fac cunoscut sufletul pe meleaguri de peste mări și țări.

Laudă fraților noștri din america, căci ei pot fi pildă bună pentru foarte mulți adormiți de la noi!

V. L.

ZECE MAI

S'aprind lumini lângă lumine
Și flutură steag lângă steag—
Te simți mai viu, mai bun, și-ți vine
Să 'mbrățișezi pe toți, de drag.

E ziua neamului ne'nvins—
E Zece Maiu. Tot cerul pare
Un lampadar imens, aprins
Anume pentru sărbătoare.

Târât de valuri fericite,
Mergi fără țintă, n'ai popas...
Trăsuri și care înflorite
Abia străbat pe străzi, la pas.

Subt arcuri vii de lampioane
Tot curge lumea, pe 'ndelete—
Copli și zâne din balcoane
Impart surâsuri și buchete.

E râs, e farmec, e mișcare...
Rachete—crainici luminoși—
Se 'ntrec să chieme la serbare
Pe zeii toți și pe strămoși.

Și 'n seara-aceasta sfântă, plină
De amintiri și de mister,
Durează drumuri de lumină
Intre pământ și între cer...

Părtaș al fericirii sfinte
Stă Luminatul Craiu de-o parte—
Deodată-i fulgeră prin minte
Vedenii dintr'un câmp de moarte.

Un gând a prins să l înfioare,
Și ochii lui se umeziră:
De la obșteasca sărbătoare
Lipsesc acei ce-o pregătiră...

P. CERNA

Anul acesta, în Cluj ziua de 10 Mai s'a sărbătorit cu un entuziasm măreț.

Pretutindeni tricolorul fâlfâia, într'un soare luminos care parcă lua parte la bucuria noastră.

Defilarea trupelor, apoi retragerea cu facle și hora jucată în piața Unirei au dat zilei o festivitate aleasă.

Publicăm cu această ocazie poezia „Zece Maiu" a poetului P. CERNA, care, atât de frumos spune că „dela obșteasca sărbătoare lipsesc acei cari au pregătit-o", cu aceste cuvinte aducându-ne aminte mai mult ca ori ce că sărbătoarea noastră este pregătită de jertfa altora.

Conferința dela Genova

Rezultatul conferinței pentru noi.

Zilele acestea toți reprezentanții țărilor europene adunați la Genova și-au luat bagajele și s'au întors pela casele lor.

Care a fost rezultatul conferinții ce abia și-a închis porțile, nu se poate preciza atât de ușor. După cum am mai spus în numărul trecut, această conferință avea de scop refacerea Europei, sdruncinată de marele răsboiu.

Dacă s'a hotărât ceva sigur nu putem spune. După părerea unor oameni politici, această conferință, a înăsprit și mai mult neînțelegerea dintre unele popoare și că nu era mult până să stârnească un nou răsboiu.

După cuvântul altor oameni politici, conferința, a dat rezultate îmbucurătoare, deși nu și a ajuns scopul pe care îl urmărea.

Și unii și alții au partea lor de adevăr în ceia ce au spus, dar dacă ne mărginim să vorbim despre conferință, numai de partea care ne privește pe noi, apoi vedem imediat câștigul pe care l-am realizat.

Mai întâiu la această conferință, am avut un reprezentant care, și-a făcut demnult un loc de frunte, în rândul celor mai de seamă bărbați de stat din Europa.

Cuvântul nostru, rostit prin d-l Ion Brătianu, a fost ascultat cu atenție și ni s'a dat garanția unui sprijin hotărât în ori și ce împrejurări.

Apoi, am lămurit anumite lucruri despre care nu știam ce să credem. Așa de exemplu, legăturile de prietenie pe care le putem avea cu unele țări înconjurătoare și în ce măsură se pot face aceste legături. Dar dintre toate cel mai important rezultat dela conferință îl avem în cauză cu Rusia.

Suntem, acum bine lămuriți, că imperiul bolșevic dela răsărit, este pretențios asupra Basarabiei. Ori dacă ținem prea mult la Basarabia, atunci trebue să nu ne mai gândim la tezaurul nostru dela Moscova.

Rușii și au făcut un plan iscusit poate, dar lumea a înțeles numai decât.

E întocmai ca în fabula, în care măgarul deși s'a îmbrăcat în blană de tigru, i au rămas totuși urechile afară, așa încât s'a dat de gol.

Și e bine ca să știm toate aceste lucruri. Și Conferința ni le-a arătat în lumina lor adevărată.

Să așteptăm acum, să vedem ce ne mai aduce conferința dela Haga unde e vorba să se redeschidă cu aceleaș planuri mărețe.

Poate va avea sorți mai buni de data aceasta, și vor înțelege toți sfătuitorii că nu se ajunge la nimic, numai cu vorbe care tulbură mai mult, și sub care se ascunde lăcomia nesocotită.

t.

APOI VEZI...

de GHEORGHE COŞBUC

„Câte fete mândre 'n sat
Toate ţin cu tine —"
Zic şi eu! Şi nu i păcat,
Ele ştiu mai bine.
Când încep şi eu să joc
Intră junghiu în fete
Şi s'oprese drumeţii 'n loc:
Asta-i, joc, băete
Voi săriţi ca un ileu
Ici e şes, ici groapă —
Apoi vezi! Frumoasa eu,
Voi pe câte-o şchioapă.

Iar la plug de oiu vrea, apoi,
Să mă las pe coarne,
Brazda mea nici patru boi
Nu pot s'o răstoarne.
Eu din umeri scot un car
Până'n dealul mare,
Mut o piatră de hotar...
Ce vi-e de mirare?
Vouă şi un butuc vi e greu
Eu ridic o bârnă —
Apoi vezi! Pe mândra eu,
Voi pe câte-o cârnă!

Beau şi eu, şi joc, şi arăt
Că mi-e lumea dragă,
Dar ca voi eu nu mă 'nbăt
Săptămâna 'ntreagă.
Ce-mi tot cânţi de boi şi bani?
I-am găsit eu gata?
N'aveam cai acu cinci ani
Şi-a făcut o tata?
Palmele că-mi ard mereu,
Capul, că mi e moară —
Apoi vezi! Pe mândra eu
Voi pe câte-o chioară.

Zilele acestea s'a inaugurat la casa poetului Gheorghe Coşbuc o placă cu inscripţia: „Aici s'a născut fericitul Gheorghe Coşbuc, Poetul ţăranimei, Marele maestru al graiului românesc".

In satul Hordon unde s'a născut poetul şi în Năsăud, a fost o înălţătoare manifestaţie în cinstea cântăreţului mort înainte de a-şi vedea împlinit visul: Unirea tuturor Românilor.

PRIN TARGURI

In ţara noastră sunt multe târguri atât de dărăpănate atât de murdare încât nu poţi să nu te prindă mila de acei oameni cari le locuesc.

Mai cu samă în nordul Moldovei şi Basarabia aceste târguri se întrec unele pe altele în urâţenia lor.

Dela poarta principală de cum intri, prăvăliile cu geamuri murdare prin cari se zăresc fel de fel de mărfuri amestecate şi neşterse de colb de o lună ori două, se înşiră pe două rânduri cu streşinile aplecate, cu zidurile cojite şi stropite cu glod.

Pe ici pe colo, câte un câine flămând şi plin de râe, doarme adânc de parcă e mort demult.

In uşa fiecărei prăvălii un evreu mai tânăr ori mai bătrân, îmbrăcat într'un fel de haină lungă, roasă la mânici, roasă în coate, şi plină de lip — pândeşte la cei cari trec şi nu uită niciodată să i poftească înăuntru, ori să-i întrebe ce au de vânzare.

De între şi vrei să cumperi ceva, vei fi servit cu bună voinţă, dar marfa vei primi o neînpachetată, şi dacă marfa va fi stambă va mirosi a scrumbie, iar celelalte mărfuri vor purta toate mirosuri una dela alta, căci nu se face deosebire între ele şi mai cu samă în felul în care eşti servit. Aşa de exemplu, dacă se va fi întâmplat ca negustorul să fi vândut cu două minute mai înainte, var ori ulei de rapiţă, vine fără să şi şteargă mâinele, şi-ţi serveşte măsline ori zahar.

Dacă se întâmplă să mai deschizi vre-o uşă din fundul dughenii, te va înăbuşi o putoare nemaipomenită, şi vei zări o mulţime de copii murdari şi sdrenţăroşi...

Dar dela un capăt şi până la altul, numai şi numai evrei.

Intâi îţi vine a crede că sunt săraci lipiţi pământului, căci nu ţi închipui cum s'ar putea să aibă cu ce şi totuşi să trăească în halul acesta.

Apoi dacă te nimereşti într'o zi de iarmaroc, poţi vedea câţi bani se scurg în tejghelele acestor târguri.

Şi dacă vei lua parte la vre-o afacere ce se pune la cale între doi evrei, te vei mira cu câtă uşurinţă vorbesc de sute de mii de lei.

Şi abia atunci îţi vei da samă că aceşti evrei nu sunt săraci, dar îndemnul lor pentru economie e atât de pătimaş încât îşi uită şi de curăţenie şi de tot şi nu să gândesc decât numai şi numai la bani, să adune şi iar să adune cât mai mulţi.

Gustul pentru frumos la ei nici nu este, căci altfel nu s'ar putea înţelege cum nu şi ridică o casă nouă, cum nu şi fac un raft mai curat.

Iar când au adunat o sumă mai mare de bani se mută într'un oraş mai departe, ori pleacă într'o ţară străină, şi nu lasă în urmă nimic altceva decât locuinţa dărăpănată. şi pe alţii care vor face la fel.

Ar fi nevoe de o educaţie în această privinţă şi de un control sanitar sever, care să le impue mai multă curăţenie, căci e păcat ca aceste târguri în care se scurge atâta bogăţie, să semene cu nişte hârburi aruncate pe un maidan cu gunoae.

Ar trebui de luat exemplu dela satele noastre cari deşi cu mai puţine mijloace sunt totuşi, atât de curate şi casele văruite proaspăt totdeauna.

G. TALAZ

SFATURI

Oprirea sângelui la tăieturi. Un mijloc uşor şi dovedit bun pentru a opri curgerea sângelui din rană e şi apa cât se poate de caldă, nu însă ferbinte, ca să ne opărim. Pe rana sângerândă punem o cârpă curată muiată în apă cât mai caldă sau legăm strâns rana cu o cârpă curată şi ţinem partea rănită în apă caldă.

* * *

Ingrijirea vacilor cu lapte. Aerul din grajd să fie totdeauna curat. Grajdul să fie luminos, Curăţă vacile în fiecare zi, Grajdul să fie totdeauna curat şi sbicit. In el să nu fie nici prea cald, dar nici prea rece. Grajdul să fie spaţios, pentrucă vitele să nu stea înghesuite, Vacile cu lapte să facă în fiecare zi mişcare în curte. Poartă te frumos cu ele. Dă-le hrană bună,

Urmând acestor sfaturi, vei avea vaci frumoase, cari dau lapte bun şi mult şi aduc şi un venit frumos.

* * *

Ingrijirea cismelor şi a ghetelor. E deasă plângerea, că cismele şi ghetele (păpucii), mai ales acum, lasă să treacă apa prin piele, aşa că simţim mereu umezeală la picioare. Urmarea e, că răcim uşor. Pentru a scăpa de necazul acesta, ungem la gheteie nouă talpa cu uleiu de in căldicel şi o ţinem la soare, ca să se tragă bine în piele. Iar pielea de deasupra o frecăm cu uleiu de ricin (se capătă în farmacie-drogherie), de mai de multe ori, dar nu cu mult, pentrucă pielea să nu se facă strălucitoare. Căci rămânând uleiu deasupra el nu intră în piele şi aceasta acoperindu-se cu praf, capătă o coloare cenuşie urâtă.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMÂNESC

BOERII

Poporul român a fost de la începutul istoriei lui în curs de multe veacuri un *popor de boeri*, adică de oameni liberi. Ca pretutindeni în toată societatea omenească, şi la noi s'au ridicat cu timpul oameni deasupra celorlalţi, deosebindu se prin avere, virtute ostăşească, cinstire deosebită domnească sau altminteri. Aceasta nu însemna însă, la început, subjugarea poporului.

Din cele scrise anul trecut despre *cnejii* din Transilvania s'a văzut, că Românii îşi aveau conducătorii lor, cari erau în timp de pace judecători, în timp de războiu căpitani. Aceşti cneji se bucurau de oarecari drepturi şi venituri: ei ţineau moara şi crâşma satului, fiecare locuitor din cnejia lui, îi lucra 3 zile pe an,—muncă, care era în locul lefii (salarului), care nu se plătea atunci, mai primeau şi unele daruri la Crăciun şi la Paşti.

Aceşti cneji erau ieşiţi din sânul poporului şi deosebirea între ei şi celălalt popor era cât se poate de mică. Numai întemeindu-se principatele Munteniei şi Moldovei, iar Transilvania ajungând sub ocârmuirea regelui Ungariei, se schimbă raportul acesta, cnejii ţinând să capete tot mai multe drepturi asupra poporului, în Transilvania contopindu se în aşa numită nobilime cu drept feudal, adică cu drept de-a iobăgi pe ţărani.

In cele două principate române libere s'a format după întemeierea lor un strat de boeri mai mari, alcătuit din sfetnicii şi slujbaşii domnitorilor şi urmaşii lor, dacă aveau moşii mai mari, dăruite lor din pământul statului, care era socotit al Domnitorului. Dar pentru aceea toţi proprietarii liberi de pământ erau socotiţi şi chiar numiţi în multe documente *boeri*, ca trecă mai aveau şi alte numiri. Proprietarii mai mari sau mai mici de pământ chemaţi ca martori la o hotărnicie (statorirea marginelor) unei moşii se numeau *meghiaşi* (mărginaşi), în Muntenia le ziceau *moşneni*, nume rămas până în ziua de azi, în Moldova *răzeşi*, în Transilvania, în judeţul Făgăraşului, *boeri*, în al Hunedoarei *nemişi*. In veacurile din urmă, numele de *boer* s'a păstrat mai mult pentru cei ce aveau o slujbă, obiceiu păstrat în limbă până'n ziua de azi, căci ţăranul numeşte şi acum pe funcţionarii mai mari boer. E intresant de văzut, cum urmaşii unor boeri mari slujbaşi ajung cu timpul iară plugari simpli, şi aceasta în urma împărţirii tot mai dese a moşiei saŭ în urma unor năcazuri date peste ei. Aceşti boeri mici sunt numiţi şi *mazili*, şi nu era rar cazul, că dintre urmaşii aceleeaşi familii, unii să fie în ranguri înalte, alţii ţărani. La început, toţi proprietarii de pământ, mari şi mici, trăiau în ucelaş fel, toţi socotindu-se egali în drepturi şi datorii. Mai târziu însă, lăcomia celor mari, apoi intrarea în ceata lor a Grecilor pripăşiţi pe pământul românesc din sudul şi estul Carpaţilor, au săpat o prăpastie tot mai mare între boeri şi ţărani, aceast fiind în număr tot mai mare iobăgiţi.

In Transilvania, cnejii şi voevozii români rămaşi multă vreme şi după ce au ajuns sub regii Ungariei cel puţin cu o parte a drepturilor lor, încep să se contopească în boerimea ungurească cu alcătuire feudală, adică cu drept de iobăgire a ţăranilor. Ceice nu se supuneau formelor de a-şi părăsi legea veche românească şi de a cere întărirea drepturilor lor vechi româneşti de la regii Ungariei ajung, după o împotrivire îndelungată şi îndârjită, un fel de primari simpli şi cad apoi în iobăgie, al cărei greu îl duc împreună cu ceilalţi ţărani români, foşti şi ei liberi. Boerii din Transilvania purtau numele latinesc *nobili*, nume care nu li se potrivea, căci întreagă istoria lor e un şir de fapte *nenobile*, ei căutând totdeauna să se scape de orice îndatoriri faţă de ţară şi să trăiască numai din sudoarea muncii ţăranului. Nobilii mai mari din Transilvania au căpătat, după ce ţara aceasta au ajuns sub stăpânirea Austriei, şi numiri deosebite: *baroni* şi *conţi* (graf).

Pe pământul Românesc de astăzi nu mai există deosebirea de *boer, nobil, ţăran, muncitor*, toţi având *drepturi* şi *datorinţe egale*. Egalitatea aceasta întemeiată în constituţia ţării noastre se va întări însă numai când şi clasa ţărănească se va ridica tot mai mult prin cultura, care o dă înainte de toate şcoala, cartea.

Victor Lazăr

Citiţi „Cultura Poporului"

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Smărăndiţa

Lelca Maria şi Ioana lui Tudor s'au întâlnit la fântână.

Au umplut doniţile cu apă — şi foarte grăbite, aŭ pornit pe aceiaşi cărare, prin livada de pomi a primarutui.

Soarele e la prânzişor şi o lumină albă ca de var să revarsă pretutindini, tăşnind şi în umbrarele cele mai dese.

Câte-ûn picur de rouă, nevăzut încă de soare, atârnă, ici, colo, de vârful frunzelor, albastru şi strălucitor, tremurând de pare un diamant lăsat din cer pe-un fir de borangic,..

Din una în alta, cele două gospodine s'au îndemnat la vorbă.

Noroc de pârleazul din fundul grădinii... aici trebue să se despartă, dar până trece Lelca Maria dincolo, tot mai e timp să schimbe câteva cuvinte...

— Da nu ştii dragă, ce batae a fost eri la horă!..

— Iacă n'am fost Ioană, îmi pare rău, ia-mi spune şi mie!

— Apoi tot boala cea de Smărăndiţă e de vină.

— Cum?...

— S'au bătut flăcăii, iar pentru dânsa.

— Cum Ioană?

— Iaca bine, că sunt proşti, tare proşti, parcă nu mai sunt fete.

— Ca Smărăndiţa!... de!

— Ia lasă mă Lelcă Marie, că prea o duceţi, şi-o aduceţi cu Smărăndiţa asta... Sărăcuţă... sărăcută..frumoasă?... de.. nu-i urâtă.

— Da se bat flăcăii dela ea? se bat, n'ai ce le face, că ştiu ei pentru ce se bat.

— Să bat că sunt proşti, asta e.

— Şi cine-a fost mai tare, eri la horă?

— Cine? Pintilii, căpcăunul cela, de face zarvă totdeauna, da, vrednic băet n'am ce zice...

— Ei vezi? Pintilii. Nu-ţi spuneam eu că Pintilii are gânduri bune pentru ea.

— Hai că vrea numai să-şi bată joc?!..

— Asta s'o crezi tu, Ioană.

— Cum o lua o fă Marie, când nu are nici un ţol de aşternut pe pat.

— Nu cunoşti pe Smărăndiţa Ioană. Fată frumoasă şi harnică.

— Tot îi dai cu harnică, harnică, unde-i hărnicia, mă rog?

Fata asta e totdeauna trează munceşte pentru mama ei bolnavă şi pentru cei doi fraţi mici. Tot sprijinul casei este numai ea.

Şi în casa lor, săracă, cum sunt, e curat, cum rar se mai poate vedea.

— Lelcă Marie, fata asta umblă cu farmazonii, dar o să-i cadă descântecele tot pe capul ei. Tot satul, până şi dumneata, tot, Smărăndiţa, Smărăndiţa, numai de ea se vorbeşte...

Bărbatul Ioanei, se ridică pe zăplazul ce le desparte casa de grădina primarului şi strigă:

— Da vină cu apa femee!... v'aţi pus la ciorobăială? arde ciaunul pe foc...

Cele două femei îşi urmează sfatul...

— Fata mea nici nu se compară cu Smărăndiţa.

— Aaa! Anuţa? Fată bună, la ce să se compare.

— Şi crezi că n'o iubeşte Pintilii?

— Ştiu eŭ

— Şi crezi că Smărăndiţa se mărită?

— Să mărită, Ioană, să mărită!

— Cu Pintilii?

— Da bine!

— Eşti nebună Lelcă Marie.

— Să mărită, Ioană, să mărită!

— Târâtura ceia, hai, cu un flăcău frumos şi cel mai bogat din sat?

— Şi Smărăndiţa, cea mai frumoasă şi cea mai vrednică din sat.

— Ia mai las-o Lelcă Marie că sunt tare grăbită.

— Şi eu sunt trre grăbită Ioană.

Soarele s'a înălţat la prânzul cel mare. E cald şi aerul e plin de miresme.

Pe altă uliţă se vorbeşte iar, de bătaia dela horă şi de Smărăndiţa.

MĂCIEŞ

Abonaţi-vă la Ziarul „CULTURA POPORULUI", care apare săptămânal.

APEL

către

Domnii Primari ai comunelor rurale din România-Mare

Când am pornit la 1 Maiu anul trecut gazeta noastră, am făcut-o din râvna de-a da în mâna cititorilor dela sate o foaie, care ferindu se de orice învrăjbire între fraţi să fie numai o lumină pentru oamenii noştri dela sate. Lucrul acesta l-a înţeles şi Onoratul ministeriu de interne, care a dispus abonarea foii decătre Primăriile rurale.

La 1 Maiu acum trecut s'a împlinit anul, de când apare foaia trimisă regulat şi Primăriilor. Multe din acestea nu au trimis nici taxa de abonament în sumă de şasezeci de lei *pentru anul întâiu. Vestea despre scumpirea hârtiei şi a tiparului e cunoscută şi în satele noastre. De aceea rugăm înc'odată pe Domnii Primari, ca urmând îndemnului Domnului Ministru de Interne şi datoriei de-a plăti abonamentul pe anul trecut, să trimită cât mai curând modesta sumă de şasezeci de lei, pentru a putea face faţă şi noi cheltuelilor împreunate cu tipărirea foii şi cealaltă muncă, pe care o desfăşurăm întru ridicarea culturală a neamului nostru.*

Domnii Primari să nu uite, că prietenul cel mai bun al omului e o carte sau o foaie bună. Ce poate fi mai frumoas şi mai folositor decât să vedem pe plugarii noştri dornici de învăţătură, în timpul, când aşteaptă să le vie rândul la Primărie, citind lucrurile folositoare, pe cari le dă foaia noastră.

Gândul nostru e o să o facem tot mai folositoare şi tot mai frumoasă, de aceea în curând vom începe să dăm şi ilustraţiuni (icoane) în ea.

„Cultura Poporului"

Primejdia molipsirii dela animalele bolnave

Din timpuri străvechi omul a domesticit mai multe animale, de la cari credea, că poate trage folos. Cu timpul s'a dovedit, că pe lângă folosul cel mare ce-l avem de la aceste animale domestice, ele ne sunt uneori şi primejdioase prin unele boale, de cari se molipseşte şi omul.

Una din aceste boale, care poate trece de la animale la om, e *tubericuloza* (ftizia) sau *oftica*, de cari sufer oamenii dealminteri şi fără să se fi molipsit de la animale.

De oftică sufer vacile, caii, caprile, porcii, câniі, pisicile şi (hoarele, păsările de curte). Numai la oaie nu s'a constatat boala aceasta până acum. De la vaci, oftica trece la om când lapte de la vaci tubericuloase, tot aşa de la capre. Animalele se molipsesc mai ales din cauza, că mănâncă la un loc. Să ne ferim deci de laptele de la vaci şi capre tubericuloase, dar şi de carnea lor. Astăzi se ştie, că cel puţin cinci la sută din vaci sunt ofticoase, primejdia nu e mică dară. De la pisici, câni şi găini se molipses mai ales copiii.

O altă boală de care sufer animalele şi pot da şi oamenilor, e *anghina difterică*. La vaci, boala aceasta se aşează pe uger şi pe canalurile de lapt din uger. Laptele, care curge mai întâi din uger, e mai molipsit cu sămânţa acestei boale, de aceea e bine, ca să-l mulgem jos.

Anghina difterică se arată şi la găini, chiar şi la pisici, dar la aceste în gât, ca şi la oameni. Tot copiii sunt mai în primejdie de-a se molipsi de la aceste animale.

O boală grozavă e cea de *splină* sau *antraxul*. Câţi oameni nu au murit, fiindcă au mâncat carne de vită bolnavă de antrax sau a umblat cu piei de la astfel de vite. De aceea după lege, orice vită moartă de antrax trebue îngropată cât mai adânc. Omul cu o rană cât de mică la mână să se ferească de-a se atinge de ea. De altminteri otrava acestei boale se poate găsi pe orice parte a corpului vitei, chiar şi pe uneltele, de cari s'ar fi atins. Astăzi se apără vitele de această boală prin injecţiuni.

Câinele, acest animal atât de credincios, e un adevărat spital de boale molipsitoare. *Râia*, o boală produsă de vietăţi mici, îi prinde pe mulţi câni, de la cari trece la om. Mai primejdios e însă câinele pentrú vermii, cari sălăşluesc în el. În maţ are nişte vermi, cari ajung afară cu ouă. Ajungând ouăle acestea în stomacul omului, trec în ficat, plămâni, chiar creer şi produc bube purooase mari, cari produc moartea. Alţi viermi de la câne ajung în creerul oilor şi produc *căpierea*. De aceea de câte ori ne atingem de câni netezându-i, să ne spălăm pe mâni şi pe copii să nu-i lăsăm să se joace cu ei.

Grozavă e *turbarea* cânilor, care trece şi asupra altor animale, precum şia asupra omului muşcat de un câne turbat. Orice om muşcat de câne turbat trebue să plece numai decât la un *institut antirabic* (la spital), unde să i se facă injecţii. Institute antirabice avem în Bucureşti şi în Cluj.

In carnea porcilor se găseşte *trichina* (livtea). Mâncând astfel de carne, trichina ajunge în stomacul omului, apoi în maţe şi se preface în *vermele cordelat* (pantlică). Carnea de la astfel de porci nu trebue deci mâncată.

Mai sunt la animale şi alte boale, cari pot trece asupra omului. Am arătat numai pe cele mai dese, de cari ne putem feri mai bine cu ajutorul curăţeniei şi ferindu ne pe noi, dar mai ales pe copiii noştri de o atingere prea apropiată cu animalele.

Unele boale ale vitelor lesne de vindecat

In timpul verii se întâmplă că vitele mari *bovine*, să mănânce căpriţă sau lobodă sălbatică crudă; de asemenea să scape într'o lucernărie sau trifoişte, ori peste vară într'o popuşoişte sau cositură verde, etc. şi să mănânce cu lăcomie, atunci se umflă din cale afară, formându se în stomahul şi maţele lor o mare cătime de gazuri, cari le îngreue răsuflarea, ba chiar pot să şi plesnească.

Bine înţeles că o bună priveghere a plugarilor poate împedica boala numită şi *meteorizaţie*; dacă însă se întâmplă această boală, atnnci se întrebuinţează mai multe mijloace ca să se scape vita.

Indată ce se bagă de seamă că vita e umflată, răsuflă greu, se trânteşte jos, mişcă picioarele neregulat, stă cu gura căscată şi îi curg balele.

Atunci îndată se iau măsuri pentru eşirea gazurilor din stomach şi maţe.

Cel dintâi mijloc este a o lua la fugă cu sila şi dacă se răsuflă, ori treapădă, este spre bine.

Dar se poate întâmpla să fie mai greu, atunci întrebuinţăm alte mijloace.

Astfel *apa sărată, apa amoniacală, apa de săpun, eter*, i se toarnă pe gât cu o sticlă.

Mai apoi să şi înţeapă în deşert cu un suvac special (troacarul), pe care însă nú-l pot aplica plugarii, deşi unii ţărani întrebuinţează suvarúl, dar din neştiinţă, lucrând greşit, ating organele dinăuntru prea mult şi pot periclita viaţa vitei.

Cu apa amonicală, cu apa de dar, am încercat cu folos, dar trebue să ai la îndemână, ceiace pe la ţară nu se poate găsi. Saramura e lesne de făcut, precum şi apa săpunată.

Un leac din cele mai bune contra meteorizaţiei în cazurile arătate mai sus este *petrolul* sau gazul de luminat, care se poate găsi la îndemână ori unde, chiar la ţară.

Indată ce se iveşte cazul, i se dă vitei să bea *petrol*, pus într'o sticlă cu gât care i se toarnă cu sila.

Câtimea de petrol, pentrú o vită mare este de a treia sau a cincea parte dintr'un *litru* (chilogram) după starea úmflăturii, amestecându-se petrolul cu 2 pahare de apă; şi, după ce se tulbură sticla, se toarnă vitei pe gât.

Totodată înainte de a i se da vitei de băut, i se aplică un căluş în gură, format dintr'un băţ curăţit, lung de 25—30 centimetri şi gros de 3—4 centimetri, legat cu o sfoară de falca de deasupra.

In acelaşi timp, se freacă vita cu un şumuiag de iarbă uscată sau pae peste bârdăhan, în partea ne umflată şi cât mai apăsat

Indată se şi simte o mişcare în stomah şi eşirea gazurilor (vânturi), până când la urmă ţişneşte baliga subţire, eşind repede.

Acest mijloc se poate întrebuinţa chiar la vacile însărcinate, fără nici un inconvenient, adică fără să fie expuse la stârpit.

Dacă se întâmplă că prima doză să nú producă rezultatul aşteptat, ceiace rar se întâmplă, să dă vitei încă o doză, cum s'a arătat mai sus.

G. I. Cardaş
Profesor agronom

Care-i mai mare

Mergând printr'un codru, se 'ntâlneşte ţiganul cu trei drumeţi.

— Bună ziua, măi Turcule cu limba neagră! zic ei.

— Mulţumesc *d-tale!* răspunse ţiganul umflat în pene, că i-a zis Turc. Dar cei trei drumeţi se operesc atunci şi-l întreabă:

— Bine, măi ţigane, noi suntem trei de toţi: soarele, gerul şi vântul. Toţi trei ţi-am dat bună-ziua; dar tu numai unuia i-ai mulţumit. Cui anume i-ai mulţumit, bre?

Ţiganul îşi dă căciula mai cu spărtura pe vârful capului, se scarpină la ceafă de vre-o trei ori şi întreabă:

— Hă... vrea să zică tu-mi eşti soarele, tu-mi eşti gerul, şi tu-mi eşti vântul...

Apoi ţie vântule ţi-am răspuns, mânca-te-ar gerul şi soarele!..

— Cum aşa, măi ţigane? se răstesc ceilalţi doi drumeţi, supăraţi.

— Hei! D'apoi tu soare-dogoare, poţi să arzi cât de tare, pielea mea habar n'are... cum adia puţinteluş vântul, mi-e mi-i răcoare. Şi tu frigule-gerule, poţi să pocneşti vreascurile... Numai vântul să nu bată, şi nici nu mi pasă de pliscul tău!...

Ţiganul avea dreptate.

DUMITRU FURTUNĂ

Câţi oameni au murit în războiu

Războiul cel mare a ţinut 1623 de zile. Toate popoarele cari au luat parte la războiu au perdut la olaltă atâţa oameni că pe fiecare minută din cele 1623 de zile se vin câte 5 morţi. S'a socotit că au murit cu totul în războiu 12 milioane de oameni — militari, afară de civili. Dar cu toate acestea pierderi, statistica arată că neamul omenesc n'a mai scăzut, ci din potrivă s'a mai sporit, căci la sfârşitul anului trecut pământul nostru a avut un miliard şi opt sute milioane de oameni, iar acum zece ani avea numai un miliard şi şase sute de milloane.

FOIŢA ZIARULUI „CULTURA POPORULUI"

Viteaza fecioară dela Jiu

Deschizând cartea trecutului, întâlnim mai la fiecare pas alesele virtuţi ale neamului nostru. Străbătând adâncul veacurilor, găsim blândeţea firească a Românului alături de curajul său fără seamăn. Niciodată însă, Românul n'a fost mai neasemuit în curaj şi îndrăsneală ca în clipele când şi-a apărat brazda, ogorul, ţara lui, de cotropirea vrăşmaşă.

Vitejia ostaşului a strălucit totdeauna alături de frea aleasă a femeiei române, care a împărtăşit, atât zilele de bucurie, cât şi pe cele de primejdie în tovărăşia celor d'un neam cu ea. In cartea neamului nostru aflăm numeroase pilde în cari, deseori, femeile aŭ dat dovadă de acelaş Curaj în faţa duşmanului, ca şi bărbaţii.

Cu prilejul războiului pentrú unitatea naţională, femeile române au dovedit cu prisosinţă că aceste virtuţi strămoşeşti trăiesc tot aşa de viu, ca şi 'n trecut, în firea neamului nostru.

O pildă nepieritoare pentru urmaşi, va rămâne tânăra fecioară din Gorj, *Ecaterina Teodoroiu*, care a reânviat amintirea minunatei fete de la Cozia, din timpul lui Vlad Ţepeş.

Această viteză Românca avea numai 18 ani, când s'a începuf războiul pentru întregirea neamului. Impinsă de un pûternic imbold patriotic, se alătură ca cercetaşă la trûpele române ce luptau în munţii Gorjului. In luptele de pe valea Jiului i se prăpădiră doi fraţi. De-acum, se hotărâ să-i înlocûiască ea. Infruntând toate greutăţile războiului, luptând alături cu ostaşii regimentului 18 „Gorj", la Brătina, Peşteana şi alte localităţi. In retragere, între Răcari şi Filiaşi, fu greu rănită de o schijă de obuz şi evacuată în Moldova. După o zăcere de mai multe luni, se vindecă. Cu o pornire minunată, ea îşi închină tot timpul îngrijirii bolnavilor de tifos exantimatic. Pentru vitejia pe care o dovedise în cursul luptelor de la Jiu, M. S. Regele îi dete în chip onorific gradul de sublocotenent în regimentul 43/59, decorând o cu „Virtutea militară".

Reâncepându-se luptele pentru liberarea ţării de sûb vrăjmaşi, sufletul ei viteaz o mână din nou pe front. Cuminte şi aşezată, îngrijind de plutonul său ca o soră, Ecaterina Teodoroiu se bûcura de respectul şi iubirea tuturor. Curajûl ei turna în sûfletul soldaţilor o vigoare şi o încredere neânchipuită. Pretutindeni, ea era în fruntea vitejilor săi. Cu fapta şi cu vorba, înflăcăra pe cei ce o úrmau, încrezându-se într'însa ca într'o sfântă, în faţa căreia, gloanţele şi şrapnelele se topiau.

In noaptea de 23 August, 1917, viteaza de la Ju fu răpusă de gloanţele vrăjmaşe, îmbărbătând cu jertfirea sa pe cei ce aveau să-i răsbûne moartea. Această viaţă pusă în slujba patriei cu o pornire neasemuită, se stinse într'o clipă, spre desnădejdea tuturor acelora ce se desprinseseră s'o vadă alături de ei şi în fruntea lor. Gloanţele dușmane i-au fulgerat pieptul sub care clocotia simţiminte atât de înnălţătoare. Ochii ei scânteietori de vioiciûne au fost închişi pentru vecie.

Acum, ea odihneşte somnul de veci între fagii verzi de la „Poenile", în jud. Pûtna, unde soldaţii plutonului său i-au săpat mormântul, lăsând o în straja crucei albe, ce simbolizează sacrificiul femeiei române pe altarul neamului.

Amintirea Ecaterinei Teodoroiu întrupează jertfa tuturor femeilor române, cari, ca mame, soţi şi surori, şi au trimis: fiii, soţii şi fraţii, spre a şi vărsa sângele pentru ţară; iar ca surori de caritate au stat de veghe la patul răniţilor şi muribunzilor, revărsând alinarea şi iubirea lor în sûfletele chinuite de dûrere şi dor, ale celor suferinzi.

Răbdarea şi jertfa femeilor române: sunt vrednice de cea mai înnaltă admiraţie. Iubirea şi uitarea lor de sine: au dat ostaşilor noştri acea tărie care a înfrânt pe duşman.

Virtuţile neamului românesc sunt chezăşia viitorului strălucit pe care soarta l-a hărăzit poporului nostru. Datoria fiecărui bun român e: să lupte ca ele să nu fie năruite, nimicite, de furtuna rătăcirii ce pare a se fi abătut asupra omenirii.

Răspândiţi Cultura Poporului

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din țară

Ziua Eroilor s'a serbat și în Cluj într'un mod, care a fost demn de însămnătatea ei. Toate școalele, autoritățile și un public mare a eșit, după serviciul divin serbat în biserici, la cimitir, unde s'a făcut un parastas pentru odihna sufletelor celor ce ne-au adus desrobirea și unitatea națională.

După amează, „Cultura Poporului" a avut o șezătoare deschisă printr'o caldă vorbire a președintelui ei, d. profesor universitar Marin Ștefănescu. Au urmat frumoase cântări și declamări.

Boala Principesei Elisabeta. Două buletine medicale sosite din Atena 1 la ora 11 noaptea și altul la ora 5 dim. arată că starea Principesei Elisabeta merge spre ameliorare.

Liga mamelor din capitala Greciei, a organizat rugăciuni pentru însănătoșirea Principesei, până și în cele mai îndepărtate unghiuri ale țărei.

Eroii dela Mărășești. S'a hotărât, ca osămintele celor peste treizeci de mii de eroi români cari au căzut în luptele dela Mărășești pentru Uuitatea națională a tuturor Românilor, să fie strânse de prin mormintele risipite prin văi și pe dealuri și așezate spre odihnă veșnică în două mari cimitire frumoase.

Intinderea sămănăturilor. După raporturile primite la ministerul agriculturii, cu *grâu de toamnă* sunt sămănate 1,920.731 hectare cu *secară* 185422 ha. cu orz 103735 ha. Sămănături de primăvară sunt 230209 ha. grâu, 10779 ha. secară, 834457 ha, orz și 512466 sa ovăz.

Darul Brăilei. Reprezentanții orașului și jud. au lansat un inimos apel către populațiune, invitând-o să contribue bănește spre a se oferi în numele Brăilei un dar, Principesei Marioara, la nunta Sa cu regele Alexandru al Jugoslaviei.

Cunoscând îndeajuns sentimentele de adâncă și nețărmurită dragoste pe cari toți cei ce simt românește le poartă familiei noastre regale n'ar fi mai trebuit să amintim plăcuta datorie pe care o avem cu prilejul acestui fericit eveniment.

Ne amenință luna. Un astronom englez încearcă să sperie lumea cu luna. El spune anume, că luna nu se mai învârtește în jurul pământului pe vechiul ei drum, ci a început să o ia razna cu o grabă, care nu e bine. Ea aleargă atât de iute, încât nu ar fi mirare, dacă ni-ar cădea în cap făcându-ne turtă cu pământ cu tot. Sperăm însă că legile lăsate de D-zeu, după care se face învârtirea lunei nu se pot schimba fără voia lui și că Englezului nostru cine știe ce i-s'a năzărit uitându-se prin telescop (ochianul cel mare) la lună. Au fost destui și până acum cari au prorocit sfârșitul lumei mai ales din cauza răutății oamenilor, dar pentru aceea tot nu am ajuns la coada veacului.

Guvernul român a oprit intrarea în țară a tuturor publicațiilor dela Budapesta după cum și publicațiile românești sunt oprite în Ungaria.

Cum umblă vremea? In toată țara este vreme potrivită și făgăduitoare de un an îmbelșugat. După receala din săptămânile trecute acum a dat vreme caldă cu ploi potrivite. Ploi au căzut din belșug în toată țara, iar „ploaia din Maiu aduce măliu" și belșug. Sămănăturile, viile și fânețele merg bine.

Elevii, elevele și însoțitorii lor, cu ocaziunea concursului școlar al soc. „Tinerimea Română" se bucură de călătoria gratuită dela orice stație la București și înapoi între 28 Mai și 6 Iunie.

D-l I. Brătianu, primul ministru român, va pleca dela Genova la Paris, unde va stărui în comisiunea de reparațiuni asupra drepturilor României la despăgubiri.

După rapoartele primite la Ministerul de agricultură, situația suprafețelor însămânțate se prezintă astfel: 1.920 073 ha. grâu de toamnă din care 737.057 ha. în nouile teritorii; 185.422 ha. secară, din care 63 558 ha. în nouile teritorii, 103.735 ha. orz, 4734 ha. rapiță.

Semănăturile de primăvară până la 15 Aprile s'au făcut pe următoarele fețe: 230.269 ha. grâu, 10.779 ha. seçară, 833.457 ha. orz, 512.466 ha. ovăz.

Semănăturile de porumb sunt încă în curs.

In ziua de 31 Mai a. c. va avea loc la București un congres general al preoților din întreaga țară.

Se vor discuta în acest congres clarificarea situației preoților văduvi și înființarea unei asociații generale a clerului de mir ortodox din România Mare.

Salutul dapelului. Este o înaltă datorie a fiecărui cetățean ca la solemnități oficiale, defilări sau alte ocazii, când participă și armata, să se descopere fiecare înaintea drapelului și să i-se dea onorul cuvenit. Publicul este avizat, că neglijarea salutului în fața drapelului, chiar dacă ea nu este intenționată, provoacă o impresie rea și jignește sentimentul veneraținnii unui simbol al vitejiei și apărării naționale.

Stabilirea frontierei româno-maghiare. Comisiunea interaliată care lucrează la stabilirea frontierei româno-ungară, a terminat cu examinarea cartografică a liniei de graniță. Luând informațiuni precise asupra fiecărei comune din acea linie, comisiuuea a ținut seama de considerațiile etnografice strategice și economice la stabilirea frontierei. Zilele acestea urmează să înceapă fixarea liniei pe teren și punerea primei pietre de hotar se va face cu o solemnitate la care vor asista pe lângă memcrii comisiunei interaliate și reprezentanți ai guvernelor român și ungar.

Reducerea tarifului poștal la cărți și imprimate. La ministerul de comerț s'a întrunit comisiunea compusă dintr'un delegat al poștelor, d. C. Sfetea delegatul librarilor și al editorilor, inspector general Văleanu și președintele societății scriitorilor români, care s'a ocupat cu modificarea tarifului poștal la cărți și imprimate. Comisiunea a redus actualul tarif cu 50 la sută și a luat mai multe dispoziținni în ce privește transportul cărților, astfel pentru zece kilograme se va plăti patru lei.

Ca statul să nu păgubească — aceasta a fost părerea comisiunei — în urma reducerii admise, s'a decis în același timp sporirea taxelor poștale la scrisorile închise închise, care vor fi de un leu. Noul tarif poștal va intra în vigoare imediat ce va trece prin consiliul de miniștrii.

De peste hotare

Români aflați în închisorile dela Budapesta. In ziarul „Universul" se vestește că în închisorile din Budapesta se află încă 85 cetățeni români arestați pentru lipsă de acte.

Impotriva înjurăturilor. In orașul italian Verona s'a format un comitet, care și-a pus de gând să lupte contra înjurăturilor și a tuturor cuvintelor necuviincioase. Oamenii de omenie de acolo au constatat, că străinii, cari vin pe-acolo, vestesc în lumea întreagă despre Italieni, că sunt lipsiți de cultură întrebuințând astfel de vorbe.

Trebue să știm, că Italienii nu au vorbe atât de spurcate în înjurături, cum au Românii țigăniți, cari sunt tot cu ele în gură. De alminteri străinii, cari ne înțeleg limba, se miră mult de lipsa de creștere a Românilor, cari înjură des și scârbos. Ar trebui ca și la noi, preoții și învățătorii, dar mai ales *părinții* să facă totul pentru îndreptarea acestui rău, care e și *păcat*, dar ne face de rușine și neamul.

Rusia pradă mizeriei. Racovsky a declarat ziariștilor din Genova, că dacă atitudinea Rusiei ar avea ca urmare izolarea ei, atunci — Rakovsky prevede că toată lumea va cadea prada mizeriei.

Neliniște în Macedonia. După ziarele croate, sârbii au distrus în Macedonia dela 1918 și până în prezent, 50 de giamii (moschii) 150 de mori și 6344 de case. Au fost condamnați la moarte și executați 1742 de oameni. Ca represiune 132 de sate au fost rase duda suprafața pământului. Numărul locuitorilor fugiți din Macedonia din cauza teroarei exercitată de autorități lor sârbești e foarte mare. Numărul turcilor fugiți e de 55.068.

Situațiunea în Macedonia e de așa natură, încât o răscoală a populațiunei, pare de neînlăturat.

TIPOGRAFIA

„Cultura Poporului"

CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de mașini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broșuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afișe, convocări, cărți de vizită, bilete de nuntă ș. a.

PRETURI IEFTINE

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ

Capital Social 160.000.000 lei

SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:

Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCĂ

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță

In această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimețându-se prin mandat poștal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei in plus pentru taxa poștei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviță, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Centrala

Pentru industrie și Comerț s. p. a.

Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8

(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat

Secția de Bancă :·: Secția de Mărfuri

FILIALE:

Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Wiena

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 58 — Un leu exemplarul de 4 pagini — e 1922.

Procuror M. Pagina
Nr. 6
970 Sibiu

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACŢIA: Telefon No. 405 — ADMINISTRAŢIA: Telef. No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei pe luna Iunie

	CATOLIC			ORTODOX
5	Luni	Bonifaciu	23	Sf. Treime
6	Marţi	Norbert	24	C. Simeon
7	Mercuri	Robert	25	Afl. c. Sf. I.
8	Joi	Medard	26	Ap. Carp
9	Vineri	Pelaghia	27	Terapont
10	Sâmbătă	Victoria	28	C. Nichita
11	Duminică	S. Treime	29	M. Teodos'a

Despre starea materială a preoţilor şi a învăţătorilor.

In articolele trecute, vorbiam de marea nădejde pe care noi ne-o punem în preoţi şi învăţători, pentru ca ei să pornească tot mai puternic la apostalatul patriotismului bine înţeles.

Dar ne mai rămâne încă să spunem, că pentru, ca aceştia să fie într'un adevăr asemeni apostoli, trebue ca ei să fie puşi deasupra minciunelor materiale Preoţii şi învăţătorii, ca de altfel toţi slujbaşii statului în deobşte, trebuesc să fie bine răsplătiţi Nu trebue ca ei să fie puşi în stare de a se lăsa ispitiţi ca să-şi calce datoria, pentru a avea cu ce să trăească. Ci din potrivă, un slujbaş al statului, fie el chiar un simplu sergent de stradă, trebue să aibă putinţa de a rămâne vrednic. El să fie o pildă de cinste cetăţenească. Iar preotul sau învăţătorul trebuesc chiar să aibă un prisos peste ceeace le cer propriile lor nevoi. Căci ei au adesea prilejuri de a fi miloşi. Un preot la care vine o bătrână văduvă, ce-şi înmormântează pe singurul său copil şi sprijin, nu poate privi cum aceasta îşi desleagă cel din urmă ban pentru a-l plăti. Ci mai degrabă el însuşi trebue să vină în ajutorul unei asemeni fiinţe. Şi aşijderea, un preot nu poate fi supus la unele îndeletniciri cari l'ar sili să se coboare. Credincioşii trebue să-l vadă pururea ca preot. Altfel se atinge credinţa. Şi credinţa este poate cel mai mare isvor de înălţare a unui neam. Iar învăţătorul este un adevărat părinte pentru şcolarii săi. Când el vede pe unul din aceştia că este cu tragere de inimă la carte, dar copilul unor oameni sărmani, el trebue să aibă o cât de mică putere ca să-l ajute.

Patriotismul nu stă numai în vorbe, ci şi în fapte. Eu mărturisesc că nu am simţit durere mai mare în viaţa mea, decât atunci când isbucnind războiul, am văzut că unii dintre aceia cari mai înainte îşi ziceau patrioţi, şi puteau să poarte armele, atunci căutau să se dosească. Şi după ce a trecut războiul, s'au arătat din nou la lumină, şi fără mustrare de cuget, ne învaţă ce să facem ca ţara să meargă bine. Oameni buni! Când vedeţi sau auziţi vr'un atare iubitor de naţie, să-l întrebaţi: D-ta ai fost pe front? El este şcolarul vr'unui dascal care l'a învăţat numai cu vorbe, iar nu şi cu fapte. Şi el se chiamă „ambuscat“.

Trebue deci ca statul să se îngrijească pentru ca starea materială a preoţilor şi a învăţătorilor să fie bună, dacă voim ca şi sufletul lor să fie la înălţimea chemărei. Dar să nu credem că la acest drept putem ajunge prin orice mijloc, fie chiar prin greve. Greva unui preot sau a unui învăţător este o crimă. Se cuvine a stărui asupra acestui drept, mergând pe căile cele mai civilizate. Este un mare adevăr în el. Şi acest adevăr va trebui să fie înţeles de conducătorii acestei ţări. El va izbândi într'o zi. Cultura Poporului îl susţine din toate puterile, ca pe unul din cele mai scumpe isvoare ale sale.

MARIN ŞTEFĂNESCU
Prof. la Universitatea din Cluj.

CRONICA EXTERNĂ

Macedonia.

Macedonia care până'n anul 1913 a fost sub stăpânirea Turcilor, e acum împărţită între Grecia şi Serbia. Locuitorii de acolo sunt partea cea mai mare Slavi, anume Bulgari, apoi în număr mai mic Sârbi. Sunt şi Români mulţi iar pe lângă malul Mării Egeice şi Greci.

De zeci de ani, Macedonia a fost tulburată de luptele dintre creştini şi Turci, apoi dintre Bulgari şi Greci. Mult au suferit Românii din cauza acestor lupte, mai ales de pe la anul 1900 încoace.

Pricina vărsărilor de sânge între creştini a fost urmatoarea: Bulgarii cereau, ca Macedonia să fie înpreunată cu Bulgaria, Grecii cu Grecia. Pe urma s'au amestecat şi Sârbii, cari o cereau pentru Serbia.

In urma războiului din 1912—13, dar mai ales după războiul cel mare, Macedonia a fost împărţită între Grecia şi Serbia, Bulgaria fiind dată cu totul lo o parte.

Cu toate că jumătate din nenorociţii lucuitori ai acestei provincii a perit în urma luptelor lăuntrice de peste 20 de ani, lucrurile nu s'au liniştit nici acum. Şi acum cutreeră bande bulgăreşti armate această ţară arzând şi omorând fără milă. Iar Grecii şi Sârbii se răzbună, făcând la fel, după cum am arătat şi în numărul trecut al gazetei noastre.

S'au găsit o seamă de oameni, cari văzând cum se prăpădeşte Macedonia cu totul, dacă lucrurile nu se vor schimba, au ţinut un congres. Aici au hotărît să ceară dela Societatea naţiunilor următoarele:

1. Macedonia să fie declarată stat independent sub scutul societăţii naţiunilor.

2. In fruntea ţării să nu fie răbdat nici un Macedonean, care a luptat până acum ca Macedonia să fie înpreunată fie cu Serbia, fie cu Bulgaria.

Nu de mult s'a mai ţinut un congres al Macedonenilor, cari acum trăesc risipiţi prin Europa şi America, cerând acelaş lucru.

Pentru noi Românii libertatea Macedoniei ar fi de folos, pentrucă fraţii noştri de acolo o duc foarte greu atât sub stăpânirea grecească, cât şi sub cea sârbească. Dar oare vor voi statele cele mari să se mai ocupe acum, când ele îşi văd numai de interesele lor, şi de această Macedonie nenorocită, care se preface tot mai mult într'un cimitir?

Petrolul şi politica.

In cursul conferinţei dela Genova multă lume nu înţelegea bine, oare pentruce stăruieşte Anglia atât de mult, ca să intre în legături aşa de strânse cu guvernul bolşevic al Rusiei. E adevărat că toată lumea ar dori ca în Rusia să fie odată rânduială, pentruca Ruşii să poată lucra pământul lor şi să exporteze cât mai multă marfă, dar mai ales să cumpere dela ţările cele cu fabrici multe din Europa, mai ales din *Anglia*, cât mai multe mărfuri. Dar la Anglia mai e ceva deosebit, acesta e *petrolul* rusesc.

In Europa izvoarele cele mai bogate de petrol sunt în Rusia. Petrolul e un combustibil (materie pentru încălzit) cu mult mai bun decât cărbunii de peatră. Anglia are cea mai mare flotă (corăbii) de răsboi de pe pământ şi numai cărbunii nu-i ajung, ca să pună în mişcare motoarele, cari pun în mişcare vapoarele. Pentru aceasta îi trebue petrol, de care Anglia nu are, cu toate că stăpâneşte ţări pe tot rotogolul pământului. Ca să rămână deci şi mai departe stăpân mărilor, trebue să-şi câştige petrol, şi încă mult, din alte ţări. Mai uşor ar putea ajunge la el în Rusia, dacă guvernul bolşevic ar dă englezilor cât mai multe concesiuni de petrol în ţara lui, adică dacă ar lăsa societăţi engleze pe acţiuni să scoată ele petrolul rusesc. Dar şi bolşevicii ştiu ce valoare mare are petrolul mai ales pentru Anglia, de aceea se lasă greu şi cer fără nici o ruşine fel şi fel de favoruri. Noroc cu Franţa care nu vrea ca de dragul Englezilor să se întărească prea un guvern, ca cel bolşevic, care e o ruşine pentru omenirea întreagă.

Conferinţa dela Genova va continua în Haga, capitala Holandei (Ţărilor-de-jos). Vom vedea, ce rol va juca şi acolo petrolul. Căci un lucru să ne însemnăm: Toate frământările din ziua de azi între popoarele mari se fac mai ales din cauza intereselor *economice* adecă a asigurării bunului traiu întemeiat pe *muncă*.

Vorbe înţelepte

Ai răbdat un an, mai rabdă şi un ceas.

*

Pe toţi să-i asculţi, dar din mintea ta să nu ieşi.

*

In cearta altora să nu te bagi, că-ti ia păral foc.

*

Şarpele, până când nu-l calci pe coadă, nu te muşcă.

*

Nebunul făgăduieşte şi prostul trage nădejde.

Scriitorii noştri

Ion Creangă.

Ion Creangă s'a născut la 1 Martie, 1837, în satul Humuleşti din judeţul Neamţu. El şi-a început învăţătura în satul său de naştere, şi-a urmat o la Broştenii din Suceava, a trecut apoi — în 1852 — la şcoala domnească din Târgul-Neamţului; iar de aci, la şcoala de catiheţi din Fălticeni. De la 1855 până la 1859, urmă la seminarul din Socola, pe care l-a terminat cu bine. După ce se căsători, se făcu diacon la o biserică din capitala Moldovei. Ca diacon, urmă la şcoala normală „Vasile Lupu“ din Iaşi, de unde ieşi institutor. Pe la 1871, lăsându-se, şi de diaconie, şi de dăscălie, se apucă de negoţ. După câţiva ani, reintră iarăşi în învăţământ. Ultemele zile ale vieţii lui, Creangă şi le petrecu în cea mai desăvârşită lipsă. In 1889, se stinse din viaţă într'o căsuţă dosnică din Iaşi, înfundată într'o mahala şi mai dosnică.

Creangă s'a făcut cunoscut prin scrierile sale alcătuite în graiul poporului. El n'a scris mult; însă cât a scris, a fost deajuns, ca să l aşeze în fruntea celor mai buni mânuitori ai graiului românesc. Poveştile şi amintirile copilăriei sale, aşa cum le-a aşternut el pe hârtie, sunt neântrecute până azi. Duhul, hazul vorbirii lui, te fură; şi, când începi să-l ceteşti, par' c' ai vrea ca povestirile sale să nu se mai sfârşească.

Să muncim!

Să muncim fără preget!

Munca dă sănătate corpului, limpezeşte gândirea şi măreşte avutul omului harnic. Cel ce nu munceşte se simte bolnav. In creerul omului leneş, încolţeşte tot soiuiul de gânduri rele. Mincinoşii şi hoţii sunt cei mai iubiţi feciori ai lenii. Leneşul fură ca să trăiască; şi când e prins cu lucrul altuia, minte că n'a furat. Omul muncitor urăşte minciuna şi disprefuieşte hoţia. El nu râvneşte la bunul altuia şi îşi adună starea prin muncă şi economie.

Invăţaţi copiii să fie strângători. Îndemnaţi-i să muncească. Spuneţi-le, că norocul fuge de trândavi şi risipitori. Sădiţi le în minte, că lenea este mama tuturoi apucăturilor rele.

Creșterea în familie

Când *începe* educațiunea copilului? Prea puțini nici nu se gândesc, cât de trebuincioasă e educațiunea de dinainte de naștere, adică în timpul celor nouă luni, când mama e *însărcinată (gravidă)*. Ei uită, că întâmplările din afară influențează cu tărie asupra desvoltării omului în pântecele mamii.

E adevărat însă, că mamele din toate timpurile au cunoscut această influență din propria lor experiență. Aceasta o vedem și la femeile dela sate, care se feresc în timpul sarcinei (graviditățiî) de vederea oricărui lucru neplăcut nu atât pentru ele, cât mai ales pentru viitorul copil. Și femeile noastre cu mai puțină sau mai multă știință de carte, chiar și cele fără de aceasta, cunosc însemnătatea cea mare a influențelor din afară. Cu toate acestea, cele mai multe nu cunosc regulele, după cari trebue să-și întocmească viața în timpul sarcinei.

Graviditatea sau sarcina nu e o boală, cum cred unele femei ci o stare de desvoltare, în care corpul muncește mai mult, căci e vorba să se formeze o ființă nouă. Aceasta produce oareCare turburare, căci crescând copilul sub sânul mamei, unele organe sunt împinse mai înapoi. Apăsarea aceasta produce uneori constipație (încuiere), alteori greață, chiar vărsături. Se mai ivesc uneori dureri de cap. Și sângele se schimbă în timpul acesta, căci trebue să hrănească și copilul. Schimbarea aceasta a sângelui produce uneori somn neliniștit, visuri urîte, bătăi de inimă. Toate acestea nu arată însă, că e vorba de o boală, dovadă tocmai mulțimea femeilor noastra dela sate și chiar și la orașe, cari lucrează până aproape de naștere, fără să sufere pentru aceasta. Numai când e vorba de o femeie bolnavă de mai înainte sau altminteri slăbită, va trebui o îngrijire deosebită.

In tot timpul graviditații, mama viitoare va avea grije de următoarele:

Să se ferească a și încărca peste măsură stomacul, mai ales seara. Să mănânce alimente cari se pot mistui ușor și nu prea înfierbântă sângele. De altminteri nici o femeie să nu schimbe felul de mâncare, cu care s'a obișnuit. Poame *coapte* să mănânce cât mai des. Beutura cea mai potrivită rămâne mai ales pentru femeia însărcinată *apa. Rachiul* e otravă atât pentru ea, cât mai vârtos pentru copilul care are să se nască. Să nu uite viitoarea mamă, că pruncul din sânul ei mănâncă și bea ceace mănâncă și bee ea.

Imbrăcămintea să nu fie strânsă pe corp, lucru obișnuit numai la orașe. Dela luna a patra înainte se recomandă fiecărei însărcinate o legătură potrivită.

Femeia însărcinată să se ferească de orice mișcare repede a corpului, de joc, alergat, de purtarea sau ridicarea de obiecte grele, de aplecarea în jos, de ridicarea prea sûs a brațelor (mai ales în luna întâia și a noua), de împingerea unei lăzi ș.a. Aceasta însă nu însemnează că are să stea mereu pe loc, ci ea trebue să continue cu munca ușoară din casă și de afară.

In tot timpul gravității trebue păstrată o curățenie mare. Să nu se facă băi reci, ci numai calde (cam 32—34 grade Celsiu) Să înceteze și spălăturile cu apă rece, afară de mâini și față.

Femeia gravidă să se ferească și să fie ferită de orice supărări adânci, de mânie, de frică, căci toate acestea influențează în rău asupra ei și mai ales asupra ființei, pe care are să o nască.

V. L.

ISTORIA ROMÂNILOR

ȚARANII

In cărțile noastre de istorie românească prea puțin găsim povestindu se despre viața țăranilor noștri români. Ni se spune, cine era Domnitor, ce războaie a avut, cine l a alungat de pe tron, ce boieri s'au răsvrătit împotriva lui, dar despre țărani tare rar găsim vre o amintire. Și nu e dreptate, ca se scrie istoria în felul acesta. Pentrucă neamul nostru românesc a fost alcătuit, și e alcătuit și acum, în partea lui cea mai mare din *țărani*. Țăranul a fost acela, care prin munca lui a dat statului veniturile, de cari avea nevoe. Țăranul a fost acela, care prin munca lui a făcut cu putință, ca boierul, cărturarul, slujbașul să se poată gândi și să poată lucra pentru chivernisirea țării, fără ca să fie silit să și bată prea mult capul cu grija zilei de mâne. Și—ceeace e lucrul cel mai însemnat—țăranul a fost acela, care cu prețul vieții lui a sărit totdeauna pentru apărarea pământului strămoșesc, fără să întrebe prea mult, ce câștig va avea el și urmașii lui de pe urma jertfei lui de sânge. De aceea se cuvine, ca în această istorie a Românilor, pe care o scriem pentru neamul nostru dela sate, adecă pentru aproape întreg poporul nostru românesc. să arătăm mai amănunțit viața, faptele și suferințele *țăranului român*.

Cele mai vechi documente, pe cari le avem despre viața neamului nostru, ni i arată pe Românii de pretutindeni, din Transilvania și Banat ca și din Muntenia și Moldova, trăind în sate ocârmuiți după obiceiul vechiu numit în *dreptul românesc*, în documentele latinești din Transilvania *jus olachale, jus valachicum*. Fiecare sat își avea hotarul lui împărțit în părți, la început deopotrivă de mari, după fiecare cap de familie.

Locul de casă, locurile de arătură se socoteau proprietate particulară a fiecărui cap de familie, iar celalalt hotar, compus din pășune (islaz, imaș) și pădure era proprietate comună sau composesorat, la cari toți sătenii aveau drept în devălmășie. Hotarul satului era mai mic în văi, mai mare în pariea muților.

In fruntea acestor sate erau niște direjători numiți *cneji* sau *judeci*. Slujba acestora se moștenia din tată în fiu și se întindea uneori asupra mai multor sate, Erau apoi în fruntea satelor și *juzi*, aleși de obște, sau în sate domnești numiți. Județul sau cneazul era, după cum am arătat și în alt loc, în timp de pace judecătorul sătenilor, în timp de război căpitanul lor.

Pe vremurile acelea, când banii erau puțini și nici nu jucau rol mare, căci omul își făcea aproape tot ce-i trebuia, în casa lui, cnejii sau judecii nu primiau leafa în bani. Pe de altă parte, nu se putea aștepta de le ei, ca să slujească degiaba, căci nu-și puteau vedea de munca moșiei lor. De aceea li plăteau sătenii în felul următor: fiecare sătean dă cneașului a zecea parte din rodul muncii lor; 2; fiecare sătean îi făcea trei zile de clacă pe an; 3; fiecare sătean îi da un dar la Crăciun și la Paști. Afară de aceea cnejii aveau dreptul de moară și de crâșmă în sat. Incolo, sătenii erau liberi pe partea lor de moșie și pe rodul muncii lor; afară de aceea se putea muta oriunde voiau. Ceeace dau cnejilor nu era datorie de iobagiu sau clăcaș (vecin), ci plata în loc de bani pentru slujba de cneaj.

Mai erau un fel de țărani, cari nu erau liberi, ca ceilalți. Numărul acestora era mic la început. In războaele, ce le aveau Românii cu vecinii, făceau și prisonieri, tot țarani. Pe aceștia îi așezau în sate dându-le și lor pământ, dar îndatorându i să lucreze cu mult mai multe zile pentru cneji, decât lucrau sătenii liberi, afară de aceea nu i lăsau să se mute dintr'un sat în altul. Aceștia erau *iobagii* cei dintâi, numiți în Moldova *vecini*, în Muntenia, mai târziu, *rumâni*.

Victor Lazăr

Mintea și Norocul

Odată, mintea se întâlni cu norocu 'n cale. Stând la vorbă, fiecare începu să și laude isprăvile săvârșite în lume.

Dela a vreme, se luară la ceartă. Norocul zicea că el e în stare să fericească toată lumea, și fără ajutorul minții. Mintea, dimpotrivă, zicea că norocul, fără ajutorul ei, nu prețuiește două parale. Unul, una; altul, alta: hai la prinsoare.

Nu departe de acolo, ara un sătean. Aratându l minții, norocul ii zise: „Vezi colo pe nevoiașu àla? In câteva clipe îl voi face fericit! In curând, vei avea prilejûl să i auzi cuvintele de mulțumire cu care mă va copleși!"

Mintea îi răspunse: „Cearcă și ai să vezi că, fără mine, nu poți folosi omului nici cât negru subt unghie!"

Nu trecu timp cât te ai șterge la un ochiu și, deodată, plugarul nostru începu să răcnească de s'auzea cale de o poștă:

— „Săriți, mă! Uite ochiul dracului, mă! Iute mă! Peri, satano; Ucide-te-ar sfânta cruce!

Ce se întâmplase? Plugul țăranului se înfipsese într'o căldare cu bani. Boii, trăgând cu putere, o răsturnaseră pe brazdă. In a ele clipe, mintea părăsise pe om, și el începuse să sbriere cât îi lua gura.

Ceilalți muncitori depe câmp năvăliră spre el, să vadă ce-i.

Norocul, văzând că plugaru lui nu i mai tăcea gura, iar cetele de țărani s'apropiau de el, lăsă mândria la o parte și-i minții: „Luminează repede creierul neisprăvitului ăluia, că rămâne fără bani!"

Mintea-i răspunse: „Fie! dar să nu-ți uiți că unul fără altul nu putem face nimănui fericirea desăvârșită."

Deodată, plugarul nostru își dete seama de prostia ce o făcuse chemând lumea dela treaba ei. Scoase repede minteanul din sp nare, îl aruncă peste căldarea cu bani și se așezâ grecește peste ea, începând a scăpăra din amnar. Când s'apropiară oamenii și l întrebară de ce sbiera ca un turbat, el le răspunse liniștit:

— „Uite, măi fraților, mă prăpădeam după o lulea de tutun; și, cum eram încredințat că nimeni n'o să-și lese treaba, ca să vie să mi o dea, începui să strig, ca și cum aș fi dat peste vr'un necaz. Acum, f-indc'ați venit: care mi dați o țigare-mi de tutun?"

Unii râseră de planul lui; alți îl înjurară că-și bătuse joc de ei; și, după ce se găsi unul care să i facă cheful, plecă fiecare, la treaba lui.

Așa scăpă omul, căldarea cu bani, pe care o cără pe înoptate acasă.

De atunci, norocul umblă mână în mână cu mintea; și din când, dau amândoi deopotrivă; iar, de obicei, când dă unul prea mult, dă celălalt mai puțin.

Așa se face că nu toți oamenii au mintea la fel cu norocul!

Vorbe înțelepte

Sfatea de mărire e ca râia: cu cât o scarpini mai mult, cu atât te mănâncă mai amarnic.

Ferește te de mincinosul, care amestecă și un pic de adevăr în minciuna lui.

Iea pildă din nenorocirile altora, dacă nu vrei ca alții să iea pildă din nenorocirile tale.

Cea mai ieftenă înțelepciune e să dai sfaturi; cea ma costisitoare: să dai pilde.

Țuica, vinul, cui îi place, n'are cu ce să se'mbrace.

Bețivul, când trece pe punte, închide ochii, să nu vaza apa.

E de plâns, gospodăria, unde s'a'nfundat beția.

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Ma bine o pace strâmbă decât o judecată dreaptă.

de Victor Lazăr

Aproape nu este sat, în care să nu se găsească cel puțin un om vestit pentru procesele lui, pe cari le are cu toată lumea și pentru toate nimicurile. Dar sunt sate, în care pornirea de a merge *„la judecată"* și de a da *în judecată* a devenit o adevărată boală, de care sunt cuprinse chiar și femeile. Urmările acestei boale sunt de două feluri: ea otrăvește sufletele, producând *ceartă* și *ură* nu numai între *străini*, ci și între *rudele* cele mai apropiate, afară de aceea e împreunată totdeauna cu *pierdere mare de timp* și cu *cheltueli*.

Nu de mult m'am întâlnit, în fața judecătoriei de ocol din C..., cu un plugar pe care-l cunoș team de mult. Am dat în vorbă cu el și mi se plângea de vremurile cele rele și de dările cele multe.

„Am ajuns rău, domnule", își încheie plângerea, „căci nu va mai trece mult și ne vor lua și cenușa din vatră".

Nu i-am răspuns nimic la plângerea lui, dar l am întrebat, ce vânt l a adus, în zi de lucru, la oraș.

Atunci răsuflă odată greu și-apoi zise: „Vrau să-l dau în judecată pe cumnatul meu, pe Ilie. Am să i arăt eu, cine i el și cine s eu!"

„Dar știi, că ești mânios rău", îi tăiai vorba, „ce te face așa de grozav contra cumnatului d-tale?"

„Mi-a arat o bucată din locul meu și asta nu i o ert odată cu capûl".

„Să-ți spun ceva. Judecătorul n'a venit încă, așa că mai ai vreme di dat în judecată. Până atunci vino să bem un pahar de bere și să mi povestești toată pricina".

Am intrat într'un restaurant vecin și ne-am așezat la o masă. Apoi i am zis: „Inainte de ce să-mi povestești d-ta pricina cû cumnatul d-tale, să-ți spun eû o întâmplare adevărată din satul meu".

„Vecinul meu Toma, pe care îl cunoști și d-ta, era pe vremuri un om de frunte și cu stare bună. Azi însă e sărac și ce brumă mai câștigă, cheltuește în crâșmă. In starea asta a ajuns însă din cauza multelor procese, pe cari le-a avut și le mai are și acûm. De va merge tot așa, în curând va ajunge cerșător. Da, dragul meu, procesele i-au adus pe mulți la sapă de lemn și cu toate acestea, lumea nu se cûmintește".

„Și d-ta", continuai, vreai să începi acûm un proces. Să-ți spun eu, cum merg lucrurile la un proces după ce ai făcut pâra, aû să treacă câteva luni, până să se termine procesul.

Intr'aceea va trebûi să alergi odată, poate și de două ori pe săptămână la oraș, care e departe de satul d tale. Doar trebue să te interesezi cum stau lucrurile! De multe ori stai ziua întreagă, uneori în tovărășia martorilor, în crâșmă, gospodăria de acasă stă pe loc și punga se golește mereu. Și știi care va fi sfârșitul? După ce ai așteptat poate luni de zile, ai alergat ba la un advocat, ba la altul, judecătorul pronunță sentința.

Dar cum? Cheltuelile de judecată cad asupra celor două părți, iar pagubele gospodărie', risipa de timp și de bani tac de multe ori cât valoarea ûnei vaci bune, ba și cât a unui loc. Așa se va termina procesul d tale, dragul meu Ea gândește te nu ar fi mai bine ca să te împaci cu cumnatul d tale fără judecată și advocați, fără cheltueli și fără perdere de timp?"

„Ba ar fi mai b ne", răspunse cûnoscutul meu.

„De sigur e mai bine pentrû amândoi, dacă te duci acum frumușel acasă și te împaci cu cumnatul d tale".

„Așa să fie, și-ți mulțumesc, că m'ai ferit cu sfatul d-tale de proces". Apoi îmi scutură mâna și pleacă, dar nu la judecătorie, ci acasă, ca să se împace cu cumnatûl sâû și să-și vadă de gospodărie.

CREȘTEREA VIȚEILOR

1. Cel mai potrivit timp pentru creșterea viteilor e toamna. Crește numai viței frumoși, prăsiți din vite frumoase și pe cât se poate de rasă curată. Viteii întâiu născuți, apoi cei gemeni nu se potrivesc pentru creștere.

2. De altminteri creșterea viteilor începe decând are vaca vițel. De vaca cu vițel trebue să avem grijă, ca vițelul să se poată desvolta bine în pântecele ei. Nu-i da nutreț greu de mistuit mucigăit sau altminteri stricat, nici n'o adăpa cu apă prea rece; tratează vita cu blândețe și grijește să nu se lovească de usciorii (stâlpii) ușii sau de osia carului. Așterne-le bine și ț'ne curat în grajd.

3, Când se apropie fătatul să stai lângă vacă. Deschide soartea (beșica de apă), care lărgește fătătoarea, numai când nu se rupe singură. Fi cu răbdare nu lucra iute și fără socoteală. Să nu crezi, că trebue lucrat cu forța, pentru că primejduești vaca și vițelul. In cazuri grele chiamă medicul veterinar, care isbutește adeseori să scape și viițelul și vaca.

4. Fi cu atențiune la buricul vițelului dacă nu se rupe singur, rupe-l de un lat de mână dela rădăcina lui. Bine faci dacă-l legi cu o panglicuță de pânză aproape de rădăcină, iar restul îl uzi cu o soluțiune de 10% de carbol sau carbolin sau apoi cu oțet de lemn, de două ori pe zi.

5. Lasă vaca să lingă vițelul; dacă e nevoie, presară-l cu tărâțe și puțină sare. Linsul promovează activitatea pielii la vițel și respirațiunea lui. Du apoi vițelul la locul lui, pe un așternut bun freacă-l să se usuce și ține-l la căldură

6. Când e în stare vițelul să stea în picioare, e timpul să-i dăm hrană. Hrana cea mai bună e, firește, laptele vacii pe care sau îl suge din țâțele ei, sau îl soarbe dintr'un vas. Sugerea e mai firească și mai lesnicioasă decât adăpatul cu lapte. S'a constatat însă, că sugând, vițelul capătă prea mult, dar uneori și prea puțin lapte, iar vaca e mai necăjită și întercatul se face adeseori mai cu greu. Uneori se ivesc și boale de uger, dacă aceasta nu a fost mulș de tot după supt. Adăpând vițelul i se dă porția potrivită, care se socotește să fie cam a șeasea parte din greutatea corpului vițelului. La datul hranei să fim cu cea mai mare punctualitate și să domnească cea mai mare curățenie, Viteii, pe cari nu-i lăsăm să sugă, se învață ușor să bea din vas dacă le punem în gură degetul muiat în lapte. Să nu lipsim vițelul de corastă, căci aceasta îi curăță intestinele (națele).

7. Vițelul care suge îl aplecăm de 3—4 ori zilnic; nu e bine să-l lăsăm să sugă de cât ori vrea. Vițelului, pe care îl nutrim lăsându-l să soarbă din vas, îi dăm în săptămâna dintâi numai lapte dela mama ei proprie, după aceia îi putem da lapte amestecat dela mai multe vaci, dar proaspăt. Adăpatul cu lapte se face de 4—5 ori pe zi, căci stomacul unui vițel e încă mic și abia poate cuprinde doi litrii de lapte. Numai de doua ori pe zi e prea puțin căci atunci intră în stomacul vițelului prea mult lapte. care se face caș, pe cara nu l poate mistui și urmarea e urdinarea uneori chiar moartea.

8, Câtă vreme să nutrim vițelul cu lapte? Aceasta depinde de scopul, pe care îl urmărim în creșterea lui. Cel ce vrea să crească vaci bune de lapte, să înțarce vițelele mai bine la vârsta de 5—6 săptămâni. Vițele cari se nutresc prea mult cu lapte, se fac arareori vaci bune de lapte, pentrucă stomacul lor nu e pregătit pentru cantități mai mari de nutreț. Viteii crescuți pentru ai lăsa tauri, le putem da și timp de peste trei luni lapte curat, ba din săptămâna a cincea putem adăuga și uruială de ovăz. Cel ce nu face astfel, nu va prăsi nicicând un taur bun, chiar dacă vițelul a fost frumos din naștere. Peste tot e mai ușor să crești vițele, decât viței.

Reînhumarea unor eroi

In ziua de 25 Mai a. c. s'a făcut în gara Slobozia cu un deosebit ceremonial în prezența tuturor șefilor âutorităților civile și militare din localitate. debarcarea din vagon a osemintelor a 20 eroi români căzuți în luptele dela Turtucaia.

Cum acești bravi eroi au făcut parte din regimnea Ialomiței și Regimentului 78 Inf. societatea „Mormintelor Eroilor" după dorința autorităților și a întregii populații, a dispus exhumarea lor dela Turtucaia și aducerea pentru înhumare la Slobozia.

La debarcarea din vagon a eroilor s'a oficiat de clerul local un serviciu divin, în asistența tuturor autorităților civile și militare, cum și a mulțimei de locuitori veniți în acest scop din toate comunele vecine orașului Slobozia

D l I. Bârzea, președintele comisiei interimare a orașului, a rostit un discurs, în amintirea zilei Eroilor, neamului românesc și a acestor bravi eroi români, la care a răspuns dl. sl-lt. Copaceu, arătând în rezumat istoricul și felul cum au fost exhumați acești eroi de prin dealurile Turtucaei.

După aceasta, întreg cortegiul a pornit spre biserica locală. La biserică preoții orașului au oficiat un parastas pentru pomenirea lor,

D. Alex. Cornea a ținut o frumoasă cuvântare arătând că numele lor va fi în veci neșters din istoria țării și neamului românesc.

Dela biserică asistența pornește spre cimitirul militar al eroilor, în corul și cântecele de slăvire ale fanfarei școalei de subofițeri, unde țin cuvântări d-nii I. Bârzea, I. Dinulescu, A. Cornea și maiorul Benghiu Constantin.

Sfaturi

Ceaiu (teiu) de flori de soc sau de teiu. Teii încep să înflorească, încurând le va urma și socul. Indemnăm de nou gospodinele noastre să strângă florile de teiu și de soc, să le usuce la umbră și să le păstreze la un loc recuros, căci ele ne dau ceaiul (teiul) cel mai bun la răceli, chiar și reumatism. E știut, că un mijloc bun pentru a scăpa de guturaiu (troasnă) și orice altă boală mai ușoară prevenită din răceală, e ceainl de flori de teiu sau de soc.

Ceaiul se pregătește în modul următor: Se ia o lingură de flori uscate de teiu sau de soc la două pahare de apă. Ceaiul se face ținând florile uscate *puțin timp* în apă ferbinte: dacă le lăsăm să stea prea mult, ceaiul capătă un gust deosebit și sgârie pe gât. Culoarea lui să fie galbenă deschisă. Il îndulcim cu zahăr.

* * *

Miros de brad în casă. Luăm o oală cu apă în clocot și turnăm în ia olingură de ulei de terebentină (terpentin). Vom avea astfel în casă un miros de brad, care gonește mirosul urât și e de un folos neîndoit pentru cei bolnavi de piept.

* * *

Coborârea fitilului (feștili) la lămpi. Mai ales când e vr'un bolnav greu, care cere îngrijire și peste noapte, se lasă, de multe ori lampa aprinsă toată noaptea. E obiceiu atunci, ca să se șurubeze fitilul în jos, ca să nu fie lumină prea mare și ca să se facă economie (cruțare) la petrol (gaz). Un om, care nu credea ușor în tot ce i-se spunea, a făcut încercare, ca să vadă, dacă întradevăr se face economie lăsând lumina lămpii mai mică. A pus în paharul lămpii petrol până la dunga din jos. A aprins apoi lampa și s'a uitat la ceas, când a început să ardă și când s'a terminat petrolul din lampă. A pus apoi a doua oară tot atât petrol a aprins lampa, dar a lăsat lumina mai mică. S'a uitat apoi iarăși la ceas ca și dintâiu: Și ce a aflat? A aflat, că cu lumina mică petrolul s'a terminat tot așa de iute ca și cu lumină mare.

Știm cu toții, că arzând lampa cu lumina mică, aierul din odaie se strică (se împute), ceeace e rău și pentru un sănătos, dar încă pentru un bolnav. De aceia fiind siliți să lăsăm lampa să ardă și noaptea, o înfășurăm mai bine într'o hârtie, ca să nu se vadă lumina mai tare. Și mai bine e, dacă folosim fitiluri mici de ceară, cari se capătă în prăvălie și se așează într'un pahar cu apă, peste care am turnat deasupra uleiu ca de un deget.

Să mai și râdem!

1. De vorbă cu Țiganul

— Mai Țigane, ai nevastă?

— I' ha!

— Dar copii?

— I' hii!

— Dar la moară, ai ce duce?

— Altă vorbă n'ai ce zice?

2. In pețit

Inainte vreme, fetele erau puse la incercare să se vadă de sunt gospodine și pe urmă le luau feciorii (flacăii). Așa veniseră pețitor la o fata. Era la vre o zece zile după Paști. De unde și până unde, pețitorii avem un cal bolnav de ochi. Zice unul din ei: Draga moșului, poate ți-a rămas o leacă (nițica) de răsatură de pe covata (albiuța, troaca mica)... Ad-, mă rog, că numai răsătura de pe covată e bună de leac la o așa nevoe.

— Ira!... îndata! — și o sbughi ca o căprioară fetișcana, aducând într'o clipeală o mână de răsătură (răsunciu) de pe covățica de frământat aluatul.

— Apoi haidem de aci, mai băiete, că nu-i de tine! Zise râzând moșul. care *pusese fiica* la încercare. O fi ca de leac răsătura, dar nu ți-ai găsit gospodina'!...

3. Lauda ficiorului

Feciorul babei fusese sitar. La moartea lui, biata maică-sa plângea:

Of, sitarul mamei feciorul mamei! De mine, ca de mine... da ceilalți oameni ce s'or face fără site?...

— Auzite dela Românii noștri!

CULTURALE

Școala primară din com. Globucraiova a primit dela Dl profesor universitar *Dr. Traian Lalescu*, deputat al circ. elect. Orșova, pe lângă alt material de învățământ și o bibliotecă constătătoare din 111 (unasută unsprezece) volume în valoare de 802 lei 50 bani.

Biblioteca s'a deschis la 5 Martie a. c. la sfârșitul unei șezători culturale, când sătenii setoși după carte au luat pentru cetit aproape toate cărțile.

Ajungând și astfel de nutremânt sufletesc la sate și poporul nostru va deveni mai luminat iar peste câțiva ani nu poporul nostru va ocupa ultimul loc înceace privește știința de carte.

D-lui profesor T. Lalescu îi exprim, în numele comunei noastre, cele mai călduroase mulțumiri.

Nicolae Fisteag înv.

CETIȚI
ȘI RĂSPÂNDIȚI
„CULTURA POPORULUI"
CARE TRĂEȘTE
PRIN VOI ȘI
PENTRU VOI.

Despre Românii din Bucovina

de Victor Lazăr

Mai înnainte vreme, pământul mănos și bogat în trumuseți firești al Bucovinei, a fost una cu țara Moldovei. Incă din cele mai vechi timpuri, acest ținut a alcătuit un singur trup cu pământul cuprins între Carpați și Nistru. Până la statornicirea principatului moldovenesc de către voevodul Bogdan din Maramureș (1360), Bucovina — ca și celelalte ținuturi românești — fu drumul de trecere al popoarelor barbare ce se revărsau pe plaiurile noastre după pradă și jaf. Dela întemeierea principatului Moldovei, pe pământul Bucovinei începu a se țese istoria Românilor moldoveni, istorie plină cu atâtea amintiri și pilde înnălțătoare de vitejie strămoșească și dragoste de țară. Câte nu ne-ar putea povesti din vremurile străbune, Sucevа, Siretul, Câmpulungul și Cernăuții, dacă ar avea grai!

Până la 1775, istoria Bucovinei este împletită cu istoria Moldovei, din trupul căreia a fost ruptă. In 1775, Austriacii, cari puseseră ochi răi pe principatele române, se folosiră cu faptul că în Moldova se ivise ciuma și, sub cuvânt că ieau măsuri pentru stăvilirea ei, năpădiră în țară ocupând o până la Roman, unde înfipse stâlpul graniței lor. Autoritățile turcești protestară la Viena împotriva acestui fapt. Guvernul austriac, înțelegând că prea era bătătoare la ochi răpirea fără pricină a unui ținut românesc atât de întins, se mulțumi numai cu ocuparea ținutului Cernăuților, al Câmpulungului și o parte din al Sucevei, împreună cu mănăstirea Putna, locul odihnei de veci al Marelui Ștefan, sub cuvânt că au nevoie de această fâșie de pământ, ca drum de trecere spre Rusia, în caz ee război între Turci și Rușii. Boierii moldoveni, în frunte cu voievodul lor, Grigore Alexandru Ghica, protestară cu tărie împotriva acestei hrăpiri, însă darurile și pungile cu bani împărțite cu îmbelșugare dregătorilor turci, făcură cu glasurile lor să răsune în pustiu. In zadar, Grigore Ghica arătă Turcilor, că Austriacii li sunt prieteni mincinoși, că pământul răpit din trupul Moldovei întrece în îmbelșugare și preț toată cealaltă parte a țării, că locuitorii cer cu stăruință sultanului, să nu-i treacă sub stăpânire străină, că de nu vor fi apărați, atunci se vor apăra singuri sau vor cere sprijinul altei puteri străine: căci răpirea fu consfințită printr'o înțelegere încheiată la 7 Mai (25 Aprilie st. v.) 1775, între Turci și Austriaci. Cu chipul acesta i se fură Moldovei cele mai mănoase pământuri, cele mai frumoase păduri, cele mai mărețe mănăstiri, cele mai mândre sate în cari trăia și se desvolta cea mai curată conștiință națională moldovenească.

Prin purtarea sa românească, Grigore Ghica atrase asupra-și ura Turcilor, cari hotărîră pierderea inimosului domnitor. Ziua de 12 Octombrie 1777, fu ultima zi din viața sa. Prin înșelăciune fu ucis de mai mulți ieniceri, veniți la Iași cu un trimis al sultanului, care avea poruncă de a aduce la Constantinopol — viu sau mort — pe vrednicul voevod.

Timp de 143 de ani, Bucovina a stat sub stăpânirea austriacă. Cea mai de seamă grijă a răpitorilor a fost ca să nimicească viața națională a Moldovenilor. Pentru aceasta, a încurajat și îngăduit năpădirea și așezarea străinilor în țara răpită. Din ținut curat românesc, Bucovina a ajuns încetul cu încetul a fi locuită de o împestrițătură de națiuni ca: Ruteni, Evrei, Nemți, Unguri și alte neamuri atrase aci de bogățiile pământului și înlesnirile făcute de răpitori.

Dela 1775 până la 1786, Bucovinenii trăiră sub administrație militară, după care fu împreunată cu Galiția până la 1790, când împăratul Leopold al II lea îi dete o administrație autonomă. Această autonomie dură până la 1817, căci fu iarăși alipită de Galiția. Vecinătatea ținutului galițian ajută mult rutenizarea Bucovinei; de asemenea înlesni așezarea a foarte numeroși Evrei din acest ținut.

Urmare în pagina patra

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Din ţară

O nouă tipografie bisericească. In vechia stareţie a lui Paisie, în mânăstirea Neamţului s'a înfiinţat, prin râvna starețului Daniil şi binecuvântarea I. P. S. Mitropolitul Moldovei D. D. Pimen şi cu ajutorul, Ministerului cultelor, o nouă tiparniţă de cărţi bisericeşti şi de icoane sfinte. Au apărut până acum câteva icoane, reproduse după modele vechi aflate în mânăstire. Textul e scris cu litere cirilice. Sperăm că în curând vor apare din teascurile nemţene şi cărţi care să reînvie în totul faima de altădată a renumitului focar de cultură aşa ca duhul lui Gherontie şi Grigorie, al lui Dionisie Romanul si Daniil şi al altor neobosiţi tipografi şi mari cărtûrari bisericeşti să tresalte în ceruri de bucurie că au aflat urmaşi vrednici.

Urmărirea materialelor rămase dela armatele de ocupaţie. Ministerul de finanţe a dat un ordin circular Administraţiilor financiare din toate ţinuturile să cerceteze, în cuprinsul judeţelor respective, toate materialale ce s'ar găsi la particulari, ca provenind din prada de rasboi sau din materialul abandonat în retragere de armatele inamice.

In cazul când proprietarii acestor materiale nu vor putea dovedi cu acte justificative dreapta propietate, administraţiile financiare le vor semnala existenţa printr'un raport si un tablou amanunţit comisiei de lichidarea depozitelor şi materialelor statului, din ministerul de finanţe.

Intre principalele materiale urmarite sunt vagonetele, şiniile de linie Decauville, maşinile şi uneltele agricole şi materialul tehnic de ori ce fel întrebuinţat de armatele foste inamice.

Alegerea noului rector al Universităţei din Cluj. Dumineca a avut loc alegerea noului rector al Universităţei din Cluj pe anul şcolar 1922—1923, A fost ales d. dr. I. Iacobovici cu unanimitate de voturi.

Regimentul 9 Vânători va purta numele de Regele Alexandru. „Monitorul Oficial“ publică un decret-lege potrivit căruia Reg. 9 Vânători va purta numele Regelui Alexandru al Jugo-Slaviei.

O statistică a învăţământului în Basarabia. Ultima statistică făcută de ministerul instrucţiunii, asupra numărului şcoalelor, elevilor şi profesorilor din Basarabia, arată că în această provincie avem 34 de şcoli medii cu 3335 elevi, şi 311 profesori: 8 şcoli normale, cu 1017 elevi, şi 98 profesori.

O şcoală normală cu o secţie profesională, cu 91 elevi, şi patru profesori.

O şcoală secundară cu trei profesori şi 7 şcoli medii particulare cu 474 elevi şi 37 de profesori.

Depunerea jurământului recruţilor jandarmi din Cerna Vodă. In ziua de 28 c. batalionul de instrucţie din reg. 11 a depus jurământul în faţa d-lor comandanţi ai reg. locot. col. Popeani, dl. maior Drimba şi întregul corp ofiţeresc.

După serviciul religios oficiat de preotul garnizoanei a urmat defilarea trupei.

La orele 11 a. m. s'a servit o gustare.

Accidente pe C. F. R. Conductorul de bilete al trenului 178 a fost găsit în tunelul dintre staţiile Archita şi Beia, cu ambele picioare tăiate şi cu leziuni grave pe corp. Din declaraţia făcută de acest conducător reese că a fost aruncat d'n tren de un călător din cl. II a pe care îl supusese la amendă de 40 lei pentru că a murdărit canapeaua cu picioarele.

De peste hotare

Alianţă româno-ceho-jugoslavă pe 20 ani. „Petit Parisien“ anunţă din Genova, că dl. Beneş a încheiat acolo un tratat de alianţă pe timp de 20 ani, care cuprinde Cehoslovacia, Jugoslavia şi România.

Asupra acestui tratat dl. Beneş va face probabil declaraţiuni, Marţi, în Parlamentul ceho-slovac.

Ziarele franceze publică articole elogioase cu privire la activitatea desfăşurată de d-l Brătianu în timpul desbaterilor dela Genua.

Jertfele bolşevismului rusesc. După o statistică mai recentă bolşevicii au ucis în Rusia direct sau prin tortură: 28 episcopi, 1215 preoţi, 6575 profesori şi învăţători, 8800 medici 24.630 ofiţeri, 10,500 agenţi de poliţie şi jandarmi, 17 050 proprietari, 355,250 muncitori profesionali şi 215,000 ţarani.

O nouă plagă pe Rusia: lăcustele. Rusia par'că trăeşte şi trece prin plăgile Egiptului din Biblie. După cumplita foamete ce bântue acum s'a ivit o altă plagă: lăcustele. Norul de lăcuste pustieşte mai ales Căucazia de nord precum şi întreg ţinutul dintre Volga şi Ural. Lăcustele nimicesc si semănăturile asa că foametea ameninţă să treacă si în iarna ce vine. Pedeapsa lui Dumnezeu îi urmăreste mereu pe Rusi până când nu vor alunga din domnie si tiranie pe Faraonii bolşevicilor.

Se mănâncă carne de om în Rusia. Un medic din Berlin care a stat mult timp în regiunile bântuite de foamete din Rusia a declarat că nimeni nu-şi poate face nici-o îndepărtată idee de ceiace se petrece în regiunile bântuite de foamete. „Om pe om îl tae, pune în sare fierbe şi mănâncă“. a spus vechiul medic din Zemstva, alături cu cea mai neagră sălbăticie se observă cazuri de o putere sufletească nemaipomenită. O fetiţă de opt ani a cerut mamei sale ca s'o taie pentru a hrăni pe fraţi şi surorile ei, căci nu mai poate să vadă cum suferă de foame. Un alt caz, un ţăran bătrân cu soţia lui şi au pregătit singuri groapa, când au sosit alimente, bătrânii au refuzat să le primească, cerând ca porţia lor să fie dată copiilor, căci ei nu mai au lipsă, — groapa e gata.

Nemulţumirile Românilor crescură pe măsura ce guvernarea austriacă se arăta protivnică desvoltării naţionale a Moldovenilor. Incercările de a împiedeca răspândirea credinţei ortodoxe , spre a da loc desvoltării catolicizmului, înfierbântară spiritele. In urma frământărilor revoluţionare din 1848, precum şi a neclintitei stăruinţe a populaţiei ortodoxe, la 4 Martie 1749, Bucovina fu declarată ţară de coroană, cu titlu de dûcat, şi căpătă autonomia, dându-i-se un guvernator care era pus direct sub ordinele guvernului din Viena. In 1860 se făcu o nouă încercare spre a i se răpi autonomia, alipindu-se de Galiţia. După câteva luni însă, fu 'arăş recunoscûtă ca ţară separată, autonomă, având reprezentanţa ei proprie, ca şi celelalte ţări ale imperiului.

Multe şi mari au fost neajunsurile cu cari au avut de luptat Românii bucovineni în timpul stăpânirii austriace. In desvoltarea lor politică au găsit totdeauna vrăjmaşi înverşunaţi în pătura guvernantă, alcătuită din Nemţi; în cea culturală şi religioasă li s'au făcut cele mai neînchipuite greutăţi de către Ruteni, cari încurajaţi şi sprijiniţi făţiş de guvern, au căutat să înnăbuşe ridicarea elementului românesc; deasemenea reaua stare economică a Românilor din Bucovina se datoreşte populaţiei străine ce-a năpădit în ţară după răpire, şi mai ales Evreilor, cari mulţumită spiritului lor negustoresc, au izbutit să pună mâna pe întreaga viaţă economică a Bucovinei.

Cu răbdare şi stăruinţă, ei au luptat împotriva tutûror piedicilor pentru recâştigarea drepturilor lor, izbutând să rămână deasupra vitregiei vremurilor. Prin pana lui Ioau Budai Deleanul, a fraţilor Hurmuzaki, Aron Pumnul, Morariu, Petrino, Onciul, Marian şi alţi mănuitori de seamă ai condeiului, Bucovina a dovedit că naţia Moldovenească n'a pierit dintrânsa şi ca robia de aproape un veac şi jumătate a oţelit-o, pregătind o pentru ziua de 15 Noembrie 1918, când a sfărâmat lanţul sclaviei, alipindu-se cu încredere de pământul României, dela sânul căreia fusese răpită în chip mişelesc.

Ca să dovedim că suntem vrednici de clipele mari pe cari le trăim, datoria noastră a tuturor, e ca să luptăm cu cugetul curat şi lipsit de vrăjmăşie, pentru desvoltarea şi întărirea simţimintelor româneşti în sufletele tuturor locuitorilor cari se bucură de darurile şi avûţiile mândrei noastre Românii. Avem o ţară frumoasă, bogată şi blagoslovită de Dumnezeu, cum nu mai cunosc alta pe faţa pământului. Să facem ca şi poporul nostrû să fie vrednic de ţara peste care soarta l-a făcût stăpân. Pentrû ajungerea acestei ţinte, crezul nostru trebue să fie; *muncă, cinste şi dreptate.*

TIPOGRAFIA
„Cultura Poporului“
CLUJ—Str. Iuliu Măniu No. 6—CLUJ
Este înzestrată cu tot felul de maşini tipografice
Execută lucrări tipografice ca: Broşuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afişe, convocări, cărţi de vizită, bilete de nuntă ş. a.
PREŢURI IEFTINE

Banca Românească
SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160.000.000 lei
SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI.
SUCURSALE:
Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.
FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

A APĂRUT
Drama „ARDEALUL“
Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviţă
In această piesă de teatru e descrisă toată viaţa plină de suferinţă a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimeţându-se prin mandat poştal suma de 5 lei preţul cărţii; iar 2 lei în plus pentru taxa poştei, recomandat.
Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviţă, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Centrala
Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.
Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).
Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri
FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

C. 42. Tipografia „CULTURA POPORULUI“ Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Dacor Oficin de Casa al Asociației Str. Sagunа Nr. 6 Sibiu 9710

Anul II, No. 59 — Un leu exemplarul de 4 pagini — 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACŢIA: Telefon No. 405 — ADMINISTRAŢIA: Telef. No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei pe luna Iunie

CATOLIC			ORTODOX	
12	Luni	Basilide	30	P. Isachie
13	Marţi	Antonie	31	Sf. Eremia
14	Mercuri	Basiliu	1	M, Justin
15	Joi	Joia Verde	2	Nichifor Papa
16	Vineri	Benno	3	M. Luchian
17	Sâmbătă	Adolf	4	P. Mitrofan
18	Duminică	Perfectu	5	P. Doroteiu

CUM PUTEM SĂ FIM O NAŢIUNE MARE

„Numai altoindu-ne ştiinţa pe învăţăturile părinţilor noştri, noi putem să fim o mare naţiune. Dar pentru aceea, trebue să cunoaştem ce ne-a lăsat părinţii“.

INVĂŢĂTURILE LUI MIRON COSTIN 1633—1691

Miron Costin a fost un vrednic boer din acea parte a ţărei care se zice Moldova. El a trăit acum 250 de ani. El a învaţat multă carte, ca să poată scrie povestea nu numai a Moldovei, ci a întregului neam românesc; adică şi a celui din Moldova, precum şi a celui din ţara românească, şi din Ardeal, pentrucă tot un neam sunt şi odată descălecaţi. Şi a scris o frumoasă poveste, în mai multe cărţi, dintre care două foarte cunoscute, cari se chiamă: una *Cartea pentru descălecatul dintâi*, iar alta *Letopiseţul Moldovei*. Şi a mai făcut şi stihuri sau viersuri într'o poesie numită *Vieaţa lumei*. Şi în toate găsim adânci sfaturi de cum se cuvine să ne purtăm în lume pentru ca naţia noastră să ajungă la mare vrednicie. Noi suntem de viţă domnească. Părinţii noştri au fost Dacii şi Romanii, două popoare vestite, cari ne-au lăsat ca moştenire că în ţara noastră noi nu putem să fim robii nici unui popor. Dar noi mai suntem şi creştini, cari nu râvnim a face rău la nimeni. Ci voim ca, prin munca şi cinstea noastră, să ne ridicăm neamul la împlinirea legei lui Dumnezeu. Noi credem că istoria lumei este împlinirea voinţei lui Dumnezeu. Şi această credinţă ne ajută ca, tălmăcind cititul cărţilor, să ne cunoaştem ce am fost, ce suntem şi ce trebue să fim,

Inceputul ţărilor acestora, zice Miron Costin, a scrie, multă vreme la cumpănă a stătut cugetul nostru. Să încep osteneala aceasta, după atâtea veacuri, dela Traian împăratul Râmului, cu câteva sute de ani preste mie trecute, se sperie gândul. A lăsa iarăşi nescris, cu mare ocară înfundat neamul acesta, este inimei durere. Ci biruit'a gândul să mă apuc de această osteneală. Zice-va cineva: târziu este. După sutele de ani, cum se vor putea şti istoriile adevărate? Răspund eu: Lăsat'a puternicul Dumnezeu iscusită oglindă minţei omeneşti: scrisoarea, dintru care, dacă va nevoi, omul cele trecute cu multe vremi le va putea şti şi le va putea oblici. Nu este alta mai frumoasă şi mai de folos zăbavă decât cititul cărţilor. Ea ne arată că precum toate sunt din orânduirea lui Dumnezeu, aşa este şi cu neamul românesc. Trebue să spunem cu sfânta scriptură că lumea fără Dumnezeu este numai fum şi umbră; o deşărtăciune a deşărtăciunilor, o viclenie o înşelăciune. Roata lumei nu este aşa cum gândeşte omul, ci după gludeţul lui Dumnezeu. Nu sunt vremile sub cârma omului, ci bietul om sub vremi. Dar neştiutoare firea omenească de lucruri ce vor să fie pe urmă, pentru un lucru sau două ce i se prilejesc pe voie. începe lucruri peste puterea sa, şi apoi acolo găseşte peire, Ci noi să nu fim aşa. Să ştim că ni se va măsura cu ce şi noi vom măsura. Şi pentru ca să ne cunoaştem măsura, ţara noastră trebue să albă cârmuitori şi sfetnici, cari, frământând cu voroava lucrul, să-l lămurească spre bine.

Aşa, înţelepteşte, ne învaţă Miron Costin. Şi atunci când a grăit el aceste vorbe, erau atâtea necazuri peste noi, că abia de mai putea românul să aibă cugetul la studii. Sosiră, ne spune el, sosiră asupra noastră cumplite vremi, de nu stăm de scrisoare, ci de grije şi suspinuri. La scrisoare gând slobod şi fără valuri trebueşte. Iară noi privim cumplite vremi şi cumpănă mare pământului nostru şi nouă. Dar Miron Costin nu s'a lăsat abătut, ci s'a sârguit ca să ne lumineze calea binelui.

Acum noi avem o Românie mai puţin necăjită. Acum şi mai mult trebue să ne îndemnăm a urma părinţilor noştri. Aşa putem să fim o naţiune mare.

MARIN ŞTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

UN JUBILEU

Anul acesta s'au împlinit 30 de ani, de când o seamă din fruntaşii Românilor din Ardeal au fost condamnaţi la temniţă grea şi mari amende în bani. Văzând, că guvernele duşmane nouă din Budapesta nu mai încetează cu prigonirile Românilor fruntaşii ardeleni au hotărât să înainteze o cerere la împăratul din Viena, ca să împedece el, cu puterea lui împărătească, aceste prigoniri. La această cerere Românii i au zis *Memorand*. Impăratul nu a luat în seamă plângerea Românilor, iar guvernul din Budapesta, şi mai îndârjit, a pornit vestitul *proces al memorandului*, care s'a desfăşurat în sala cea mare de la *Reduta* din Cluj, acolo, unde acum răsuna glasul românesc al dascalilor noştri şi cântecele româneşti la şezătorile „Culturii Poporului“.

La acest proces al fruntaşilor români ardeleni au venit mii şi mii de români din toate satele Ardealului, aşa că Ungurii din Cluj, judecând pe Români după frica neamului unguresc, se temeau că i vor stânge de pe faţa pământului. S'au înşelat însă, căci ţăranii noştri au dovedit şi atunci, că sunt sămânţă pin neamul care a răspândit cultura la întreg neamul omenesc.

După condamnarea fruntaşilor, Românii de pretutindeni au protestat contra sentinţei barbare şi-au îmbărbătat totodată pe martirii neamelui. Urmarea acestor proteste au fost condamnarea la temniţă şi amende în bani a sute de preoţi, învăţători şi ţărani.

Şi cu toate aceste condamnări, visul nostru de unitate naţională, trup s'a făcut. Aceasta însă mulţumită jertfelor de tot felul aduse de înaintaşii noştri în cursul veacurilor şi până în anul 1918, Iar noi, ceice ne bucurăm acum de înfăptuirea Unităţei naţionale, să nu uităm pe cei ce cu jertfa libertăţii, averii şi atât de des chiar a vieţii lor ne-au adus acolo, unde ne aflăm astăzi. Şi să nu uităm, că ceeace am dobândit putem păstra numai prin dragoste de muacă, de patrie, de neam şi prin hotărârea de a ne jertfi asemenea înaintărilor, când patria şi neamul vor fi în primejdie.

CRONICA EXTERNĂ

Ungaria

Conducătorii de azi ai Ungariei nu au ajuns încă să se cuminţească. Ei nu cunosc nici acum starea grea a ţării lor sau se fac că nu o cunosc. Şi nu e grea, pentrucă Ungaria şi-a căpătat graniţele ei fireşti după locul, pe care locuesc Maghiarii mulţi la un loc (în masse compacte), ci pentrucă şi acum cred, că li s'a făcut o nedreptate rămânând fără stăpânire asupra Românilor, Sârbilor, Slovacilor şi Rutenilor.

In Ungaria, mai ales hrana s'a scumpit în mod îngrozitor, aşa că e vai de orăşenii, cari nu au venituri uriaşe. O urmare a acestei scumpiri e şi faptul, că o parte din Ungurii făloşi, cari nu au vrut să rămână sub stăpânirea adevăraţilor domni ai Ardealului, cari suntem noi Românii, şi an plecat în Ungaria, au trimis o deputaţie la Bucureşti, ca să ceară dela guvernul românesc să-i lase să se reîntoarcă în Transilvania. Noi ştim, că avem un guvern naţional, care nu vă dă voe duşmanilor şi batjocoritorilor neamului nostru să se rentoarcă.

O alta dovadă, că nu s'au cuminţit, e şi sbuciumarea lor de-a nu plăti pagubele, pe cari le-au pricinuit în războiu, mai ales nouă şi Sârbilor. Pagubele acestea trebue să le plătească şi Germania şi Bulgaria şi Austria, în scurt toate statele cari s'au băgat în războiu cu gândul de-a jefui alte popoare. Germania plăteşte, Bulgaria plăteşte, numai Ungurii au crezut, că ei suut ceva deosebiţi, cari nu trebue să plătească nimic. Adevărat că unii Englezi şi Italieni îi mângâiau pe baronii şi conţii (grafii) unguri trimişi în străinătate ca să se plângă şi să pârască mai ales pe Români. Rău destul, că Ungurii în fudulia lor au crezut, că vor fi ertaţi să ispăşească păcatele săvârşite. Dar acum au căpătat de nou poruncă să plătească la ceeace s'au îndatorat chiar ei când au semnat (iscălit) tratatul de pace. Conducătorii Ungurilor cred însă şi acum, că dacă se obligă la ceva, ei nu sunt obligaţi să împlinească.

Mult se vaicără şi contele Appongi, care a fost cel mai mare duşman al neamului românesc. El spune într'o gazetă ungurească din Dobriţin, că Marile Puteri (Anglia, Franţa, Italia şi America) sunt răuvoitoare faţă de Unguri, de aceea nu vreau să se ocupe de bieţii Maghiari, cari se prăpădesc sub jugul Românilor. Marile puteri însă ştiu, că nici în Ungaria nu le merge Ungurilor atât de bine ca în România noastră. Ele mai ştiu, că, afară de Rusia bolşevică, nicăiri poporul nu e atât de asnprit ca în Ungaria, unde nici acum, după războiul cel mare, poporul nu are dreptul de vot universal, unde şi acum tot boerii şi ciocoii stăpânesc. De aceea nu e mirare, că în urma alegerilor făcute pentru cameră în Ungaria pe baza unei legi, care-şi bate joc de popor, Marile Puteri au înştiinţat guvernul din Budapesta, ca să schimbe legea electorală dând drept de vot universal tuturor cetăţenilor. Primministrul ungur a promis, că îndată ce se va întruni camera, se va schimba legea electorală.

In Ungaria totul e putred, îndeosebi poporul e asuprit rău. Dar pentru aceea „domnii“ to nu se cuminţesc până nu li se va da o lecţie nouă.

Citiţi urmarea în pag. II-a

MIERE AMARĂ

La stupi în grădină mai eri
Am scos o covată de faguri...
Din Florile atâtor meleaguri
Mireasma saltă'n adieri
Pe fire subțiri de lumină
Săltându mi și inima mea
Și mierea din lamura plină
In soarele cald se topea

Atunci a trecut el pe drum
Și eu l-am chemat să-i dau miere
„Bădie alt'dată mi i cere
Dar iacă vreau eu și acum
Și-i miere din crin și din tei
Hai vină nu zi că nu vrei"
Dar el mi-a răspuns într'o doară
„Nu fată, nu vin că-i amară!...

Albinele în stoluri roind
Veneau și treceau peste câmpuri
Și eu mai credeam în răstîmpuri
Să-l văd în grădină intrând
Cântam aștepiându l mereu
Și n'a venit până'n seară...
Dar lasă că nu-l ert nici eu
Să-mi spue că-i mierea amară!

G TALAZ

Bulgaria.

In Bulgaria a ajuns îndată după războiu, la putere partidul țărănesc. Căpetenia lui, primministrul Stambulinski, s'a apucat să tragă la răspundere pe ceice au *perdut* războiul. Nu era adecă vorba de rușinea, pe care au grămădit-o de nou Bulgarii pe numele lor prin barbariile, pe cari le-a săvârșit *țăranii* bulgari intrați, în coada Nemților, în România. Țăranul prefăcut, Stambulinski, era supărat, că s'a perdut războiul, adecă cele nu tocmai patru milioane de Bulgari, căci atâția sunt și ei pe pământ, nu au apucat să stăpânească cel puțin cinci milioane de alte neamuri.

Prefăcătoria lui Stambulinski se mai vede și de acolo, că el a dat drum *bolșevicilor* sau *comuniștilor* din Bulgaria, așa că aceștia stăpânesc administrația mai multor orașe. In Bulgaria e deci o stăpânire țărănistă-bolșevică, ceeace dovedește, că țăranul bulgar nu are fire de țăran adevărat, care nu se poate întovărăși nici când cu comunicații, ci fire de bolșevic.

După conferința dela Genova, Racovski, cunoscutul Bulgar din Dobrogea ajuns mare bolșevic în Rusia, s'a dus în Bulgaria, ca să facă o alianță cu țărăniștii bulgari. Scopul alianței e năvălirea în Serbia, Grecia și România, foc, omor după cum sunt obișnuiți. Și numai după numărul statelor, pe cari vor să le atace, se vede nebunia bulgărească. In Dobrogea noastră s'au descoperit firul bolșevicilor bulgari (comitagii), așa că li se va da o lecție bună. Iar Sârbii au înștiințat guvernul bulgar, că dacă nu se astâmpără va fi rău de Bulgaria.

Se'nțelege, că tot au mai rămas și în Bulgaria oameni cu cap, nu cu glavă numai, cari văd, că țara lor e primejduită prin politica țărănistă-bolșevică. Pe acești oameni, agenții lui Stambulinski îi omoară. La omor, ceilalți răspund tot cu omor. Săptămâna trecută s'a ținut în Sofia un congres țărănist. Unul din miniștri lui Stambulinski a dat un banchet mai multor deputați. Localul, unde s'a dat acest banchet, a fost păzit de polițiști cu revolvere și granate, de teama să nu fie atacat de nețărăniști. De altminteri în Bulgaria se omoară mereu fruntași, dovadă de barbaria, care domnește în această țară.

Pentru ca să mai potolească pe sălbaticii din sudul Dunării, România, Iugo-Slavia și Grecia au încheiat o înțelegere specială, cu învoirea Angliei și a Franței. Guvernul englez a mai înștiințat pe cel bulgăresc, că orice încercare a Bulgariei de-u turbura pacea, va avea urmări grele pentru ea. Amenințarea aceasta a Angliei a venit la timp, căci e răspunsul la lăudăroșiile lui Stambulinski, care se lăuda, că Bulgaria e destul de tare și nu mai vrea să asculte de nimeni.

Turcia.

Turcii din Azia mică s'au întovărășit, ca și Bulgarii cu bolșevicii, crezând că aceștia îi vor mântui. Nădejdea și-au arătat-o prin aceea că au început să omoare mii și mii de creștini, bătrâni, femei și copii. Aflându-se despre aceste crime. Anglia și Franța au hotărât să facă o cercetare. Guvernul turc din Angora (Asia) declară însă, că nu primește această cercetare. Și el se încrede în Rusia! Dar tocmai aceasta îi va rupe capul.

ISTORIA ROMÂNILOR

TARANII

II.

Am văzut, că la începutul cunoștințelor noastre despre istoria țăranilor, aceștia erau liberi pe pământul și pe rodul muncii lor, din care își plătiau numai ceeace numim acum *bir* sau *dare*. Nu le plăcea într'un loc, se mutau în deplină libertate în alt loc, căci pământ era destul și ocupațiunea principală a Românilor era încă tot creșterea vitelor, cum a fost în curs de veacuri, când trăiau din cauza năvălirilor barbare, în munții Carpați.

După întemeierea Principatelor Române, Muntenia, apoi Moldova, și organizarea lor cu slujbași boeri, aceștia înmulțiră tot mai tare numărul așezămintilor *vecini* sau *români* (clăcași, iobazi) pe moșiile lor. Aceștia le aduceau mai mult folos, căci ei nu se puteau mută dintr'un sat într'altul, ci erau *legați de glăie*, afară de aceea lucrau de la început mai multe zile pe an la boier. Aceste zile ale iobagilor le înmulțiră boerii tot mai mult, ba pe urmă îi siliră, să le facă muncă și în casele lor.

Cei dintâi iobagi (vecini, români) au fost mai ales neamuri străine subjugate, apoi prisonieri de război. Cu timpul, numărul iobagilor nu a mai putut fi înmulțit cu prisonieri de război, căci Principatele Române ajunseră tributare Turcilor și nu mai prea aveau războaie din inițiativă proprie.

Acum încep străduințele boierilor de-a face și din țăranii liberi, cari se numiau mai ales *moșneni* (în Muntenia), *răzeși* (în Moldova) *clăcași, vecini, rumâni, iobagi*. La început iobăcirea se făceà individual, adecă ici devenià iobagiu în țăran, dincolo altul. Câte un țăran năcăjit, dând de vr'un năcaz, cereà ajutorul boerului, care i-l da cu condiția să se facă iobagiu. Sunt apoi cunoscute cazuri, când boerul găsià martori mincinoși, cari să jure, că cutare țăran liber se trage din neam de iobagi. In timpul lui Mihai Viteazul, aceasta având nevoe în luptele lui de mulți bani, aruncà biruri de războiu asupra satelor de țărani români liberi. Aceștia neavînd bani, se împrumutau de la boieri, uneori chiar de la Mihai însuși, și drept garanție se învoiau să devină iobagi până vor plăti suma împrumutată.

Dar plata datoriei nu s'a putut face mai niciodată, așa că acești foști țărani liberi rămâneau, ei și urmașii lor, pentru iobagi. Intr'o vreme, boerii din Moldova cerură dela Domnitor să facă lege, că țăranul, care a stat doisprezece ani în sat boeresc, să fie declarat vecin. Voevodul s'a împotrivit la această cerere păgânească, dar pentru aceea a continuat iobăgirea (vecinirea, rumânirea) individuală, așa că în veacul al 18-lea cea mai mare parte a țăranilor își perduse libertatea.

Boerii nu s'au mulțumit însă numai cu iobăgirea în condițiile cele vechi, ci au înmulțit și zilele de muncă pentru ei. In secolul al 18-lea, țăranii iobagi trebuiau să facă, în loc de trei zile pe an, șase zile, apoi douăsprezece, pe urmă ajunseseră chiar la treizeci și cinci de zile, din cari 25 cu mânile și 10 cu carul. La început zilele de muncă erau într'adevăr numai zile de *clacă*, căci oamenii oricum mai cu seamă la coasă și la cărături ușoare. Mai târziu însă trebuiră să muncească la arături, sămănături, secerat, prașilă și cărături grele.

La această nedreptate s'a mai adăugat în veacul trecut, adecă al nouăsprezecelea, una nouă. Până atunci țăranul român putea să se folosească, după vechiu obicei românesc, de oricât pământ voia, în hotarul așezării lui. Boierii opresc aceasta hotărând o anumită întindere de cap de vită.

Fiindcă boerul, stăpânul moșiei, era și judecător, ne putem ușor închipui ce judecată va fi adus decâteori va fi fost vorba de procese între el și țărani. O stare grozavă a domnit, dupăce cele două Principate Române au încăput pe mâna Greciior, adecă a guvernului acestui neam. Căci multe din aceste lepădături au ajuns boeri, mai toate însă în slujbe, așa că ele încasau și birurile. Vai de țăranul, care ajungeà să fie judecat de aceste lifte, căci erà schingiuit (bătut și torturat) și despoiat de tot ce erà al lui.

Nu e deci mirare că fratele nostru țăran din Muntenia și Moldova a ajuns cu timpul să nu mai fie nici silitor, nici strângător, căci el și așa nu se puteà bucurà de rodul muncii lui. Iar boerii izbutiră să-și formeze moșii uriașe, pe cari trăiau în mizerie și întuneric sufletesc fiii neamului nostru.

Victor Lazăr

Foaia
Cultura Poporului
să nu lipsească din
: casa nimănui. :

Din Rusia bolșevică

Jefuirea bisericilor. Cititorii noștri știu deja, că bolșevicii au jefuit toate bisericile de odoarele lor. Minune, că s'au apucat să jefuiască și unele sinagogi, cu toate că se știe, că aproape toți bolșevicii *cei mari*, în Rusia, ca și în celelalte țări și ca și *la noi*, sunt ovrei (jidani). In orașul Minsk, în lupta ce s'a încins între ovreii credincioși, cari își apărau odoarele, și între comuniști, au fost mai mulți răniți și morți de amândouă părțile. In alt oraș trei membri ai sinagogii (havrei), cari au ascuns odoare din sinagogă, au fost condamnați la moarte și executați.

Traiul. Paul Erlo, care e redactor la gazeta „Journal" din Paris, a fost trimis anume în Rusia, să vadă cum e viața acolo. A stat acolo câteva luni și acum publică ce a aflat în gazeta lui. Noi arătăm numai ceeace spune despre traiul de acolo.

Căpeteniile bolșevicilor, văzând că în fabrici s'au stricat toate mașinile și lucrătorii lucrează numai de mântueală, au dat fabricile iarăși vechilor proprietari, iar aceștia mai dau și mâncarea la lucrători. Aceasta o mai capătă numai lucrătorii dela căile ferate și din atelierele pentru război, iar ceilalți trebue să și-o cumpere. Dar iată cu ce preț: pânea neagră costă o sută de mii ruble pudul (410 grame, adecă nici o jumătate de chilogram), cea albă 400 de mii, cartofii 30 de mii, carnea 500 de mii, untul și zahărul 950 de mii. O cutie de chibrituri (lemnuțe, cătrănițe, sprinjoare) costă 150 de mii de ruble. Față de aceste prețuri stabilite de guvernul bolșevic, nu e mirare, că înșiși lucrătorii cer să fie lăsați și alți oameni la guvern, nu numai bolșevici. In Petersburg lucrătorii au ales în consiliul lor și bărbați, cari nu sunt bolșevici. Nu e mirare, când aflăm că în Rusia au început în unele orașe să facă pâine din *făină de oase*, la care adaogă și puțină făină de grâunțe.

Ce fac *țăranii* din Rusia? Ei își văd de munca câmpului, dar sunt totdeauna cu ciomagul la îndemână. Căci bolșevicii trântori se reped din când în când la sate să fure din rodul țăranilor. Și atunci sunt lupte sângeroase, cari uneori se răspândesc peste ținuturi întregi, mai ales în Ucraina, unde căpetenie de soviete e Bulgarul Racovski.

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Cu începere dela acest număr cititorii noștri vor găsi în foița ziarului, povestiri scurte despre viața celor dintâi dascăli ai neamului nostru. Vom face istoricul muncii lor pusă cu râvnă și credința pentru înflorirea graiului românesc, și vom da totodată câte ceva din mărgăritarele gândurilor lor, cari ne sunt de călăuză și exemplu întru fapte bune.

Și rând pe rând, după ce îi vom cunoaște pe toți, vom ști cât de îmbelșugat a rodit sămânța aruncată de ei, când ne dăm samă cât de frumoase sunt astăzi cântecele durerilor și bucuriilor noastre a căror vatră, ei, au plămădit-o întru întâi.

Gheorghe Lazăr

—1779—1823—

Istoria literaturii începe cu o epocă de renaștere națională.

Cel dintâi care a pornit lupta pentru limba românească pe atunci așa de umilită din cauză că toți acei care puteau să învețe într'o școală vorbeau numai grecește ori franțuzește — a fost Gheorghe Lazăr. Acesta a trezit conștiința că un popor trebue să-și aibă o limbă a lui, cât mai desăvârșită pentrû ca în ea să și spue gândurile, și să și toarne cunoștințele despre lume; că limba este semnûl cel mai întâi prin care un popor se deosebește de alt popor, și poate să-și aibă cu adevărat mândrie națională.

Gheorghe Lazăr s'a născut în Avrig pe Olt, din familie de plugari.

A studiat filosofia și științele fizico matematice precum și teologia la Cluj și Viena.

El se face apostol al deșteptării naționale, și se luptă înverșunat pentrû înlăturarea culturii streine aici pe pământul românesc.

Pentrû a pune în lumină deplină spiritul care a însuflețit pe Gheorghe Lazăr, dăm aici prefața din cartea lui *Povățuitorul tinerimei.*

Fericit este pământul care ține pe trupul său oameni buni, lucrători și harnici econonmi! Fericit este neamul acela, carele are credincioși patrioți și oameni întru științe luminați!

Insă patrioticeasca însuflețire și înfumsețarea fericirii neamului vine din sfatornică pacea legilor strămoșești și din îndemnul cel fierbinte către sporirea luminării, căci legile ca niște râuri curate adapă sufletul cel patriotic; ca o hrană vie satură acea strânsă poftă a dragostei către înfrumusețarea fericirii neamului; înmulțesc științele și câștigă veșnică fericire, care atât de trebuincioase sunt în viața oamenilor, întru cât un neam nesimțitor, călcător de legile strămoșești și pizmaș spre cei de un sânge, fără pofta dragostei cei sporoice către luminare, fără iubirea faptei bune și fără îndemnul înfrumsețării neamului cade întru întunericul nefericirii și se surpă dinadins întru adâncul nesimțiril, gemând pururea întru ticăloșie!

Aceasta noi Românii (cu mare durere a inimii zicl) și până în ziua de astăzi pătimim.

Deci, văzând eu cumcă numai maximuri grecești sunt, care împiedecă sporul către înfrumsețarea fericirii nosstre și înmulțirea, am hotărît a veni într'acest ales și de Dumnezeu binecuvântat pământ românesc, ca să sămân grâul cel curat și fără neghină; apoi, deși am aflat într'acest pământ o mulțime de mărăcini, totuș nu mi a trebuit prea multă osteneală de a-i putea curăți, căci, toți patrioții cei adevărați dându-mi ajutor, am putut foarte bine sămăna grăunțele cele adevărate; fără tocmai când dintru sămânatele grăunțe nenumărate mii de flori străluceau pe holdele române, — iată atuncea și mulțime de lăcuste au venit, căutând la sămănături, încă până a nu aduce doritele fructuri să le strice.

La aceasta nu puțin m'am fost mâhnit, nu atâta căci și iam că lăcustele niciodată nu vin ca

Ce poate face o bancă

Indată după memorabila adunare dela Alba-Iulia, unde s'a pecetluit unirea Ardealului cu fraţii din vechiul regat. Românii din Ardeal s'au gândit să mai întemeeze. pe lângă băncile de mai înainte, încă una mare, care să facă şi comerciu de mărfuri şi să ajute şi înfiinţarea de fabrici româneşti. Ideia trup s'a făcut, căci s'a înfiinţat *Banca Centrală de industrie şi comerţ din Cluj*, cu sucursale (filiale) în toat oraşele mai mari din Transilvania. E frumos şi dovedeşte priceperea Românului pentru afacerile nu numai de bancă, ci şi cele de comerciu propriu zis şi de industrie, căci la înfiinţarea acestei bănci au contribuit nu numai Români cu bani mulţi, ci şi negustori mici meseriaşi şi ţărani.

Banca, având conducători pricepuţi, a făcut progrese frumoase câştigând bani mulţi. Lucrul acesta îl aşteptăm la urma urmelor dela orice bancă, fie mare, fie mică. Dar noi mai aşteptăm ceva dela Băncile româneşti: din veniturile lor să jertfească şi pentru cultura poporului român. Ne pare bine, că de data aceasta putem arăta ce a dăruit BancaCentrală pentru cultura română.

Din venitul curent, pe care l-a avut această bancă în anul 1921, a dăruit pentru scopuri de binefacere şi culturale suma de 192 mii 500 lei, adică aproape *douăsute de mii de lei.* Dăruite au fost şcoale şi biserici, iar pentru studenţii săraci dela Universitatea şi Academia comercială din Cluj s'a legat să dea în fiecare an câte şasezeci mii de lei. Deasemeni dă pentru Asociaţiunea din Sibiiu, o societate care munceşte pentru cultura poporului român din Ardeal, în fiecare an câteva zeci de mii de lei. Iar darurile mai mărunte nici nu le putem înşira pe toate. Amintim numai, că a dat o sumă frumoasă pentru elevii dela liceul şi şcoala comercială din Sibiiu, ca să poată face excursiuni (plimbări) prin mai multe ţinuturi ale României Mari, ale cărei frumuseţi trebue să le cunoască mai ales tinerimea cât mai bine.

Dorim să putem scrie despre cât mai multe bănci româneşti aceea ce am spus despre Banca Centrală. De altminteri în Ardeal e obiceiu vechiu, ca băncile să ajute cât mai mult aşezămintele noastre culturale, biserica şi şcoala, precum şi tot ce contribue şi la ridicarea economică a poporului nostru.

Răspândiţi Cultura Poporului

Imbrăţişaţi meseriile de artă!

Meseriile şi industria română sunt încă în faşe. Nu cercetăm motivele, ci constatând adevărul, căutăm mijloacele de îndreptare şi progres.

Va recunoaşte oricine, ca terenul cel mai potrivit pentru progresul acestor două mari izvoare de îmbogăţire cu adevărat naţională, este Ardealul. Lipsa pământului cultivabil, deoparte şi existenţa unor imense rezerve de energii naturale, de alta, v. trebui să ducă treptat la industrializarea Ardealului. Chestiunea este ca ace sta să nu ajungă în mâini străine.

Baza industriei este meseria. Aşa dară, cine vrea industrie românească, trebue să se îngrijească, înainte de toate să aibă elementul necesar de buni şi cinstiţi meseriaşi români.

Până mai deunăzi meseria română aproape nu a existat în Transilvania, — pentrucă jugul străin al Ungurilor şi al Saşilor nu permitea şi Românilor să se dedea meseriilor. Abia dela 1854 se deschide zarea; ce putea să facă însă românii, săraci de altfel, când aproape toţ ramii de meserie erau în mână străină? Căci în afară de cojocăritul primitiv de pe la Arad, tăbăcăritul primitiv Făgăraş, iconăritul dela Nicula, geamgiitul dela Măgău, de ce alte meserii s'au mai îndeletnicit Români? Cele câteva şcoli de meserii, înfiinţate şi susţinute cu jertfe uriaşe dela Blaj Orăştie, Sibiu, Braşov, nu au fost decât picuri în Mare.

Astăzi şi deacum înainte ace stă situaţie nu mai poate dăinui. Dacă avem pretenţia să fim stăpânitorii unei Românii mari, nu putem neglija să ridicăm şi să întărim şi aceste columne ale progresului naţional.

Astăzi, pregătirea atât de sumară a uceniciei (măşitului) de 2—3—4 ani, cu absolvirea celor 3 ori 4 clase primare, nu mai ajunge. Pregătirea aceasta poate să ne dea calfe, şi ori mici industriaşi dar la nici un caz nu va face din Românii noştri conducători de ateliere, propritari şi îndrumători de fabrici şi instalaţiuni industriale. Şi aceasta artrebui şă ne fie deviza.

Dar la aşa ceva trebue şcoală.

Intre străini sunt atâţia, cari cu certificatul de bacalaureat, cu licenţa în drepturi, etc., fac pe meseriaşul şi industriaşul; nu ar fi timpul să facem şi noi Românii la fel?

C. BORZA

Creşterea viţeilor

II.

9. *Înţercatul* să se facă cu încetul, pentruca ca viţelul să nu-şi peardă carnea de lapte şi să se poată desvoltă neîtrerupt. Ii dăm lapte smântânit, în care am pus şi un cir de seminţe zdrobite de seminţe de in, socotind la 50 kgr. greutate viie cam 125-250 grame ($^1/_8$—$^1/_4$ kgr.) seminţe zilnic. Un nutreţ foarte hrănitor e făina de ovăz sau boabe de ovăz zdrobite, din cari îi dăm la început numai un pumn zilnic, mai târziu până la un chilogram, dar amestecat cu fân mărunţit. Şi fân dăm viţelului, pe cari îl înţărcăm, dar la început numai porţiuni mici de 125—250 grame, mai târziu crescând porţia până la 3 kgr. zilnic, când e în vârstă de 16 săptămâni. Apa pentru adăpat să nu fie rece (temperatura ei cam de 25° R).

10. După ce a înţercat viţelul, îi dăm fân bun cât vrea, de la 3 până la 7 kgr. zilnic. Ii dăm şi din nutreţul amintit la pt. 8.

La păşune mânăm viţeii cu vacile, dacă e *bună*. Le mai dăm însă şi acasă puţin fân şi îi adăpăm bine. Dacă au ajuns la etatea de nouă luni, le dăm mai mult numai fân. Nu e bine să le dăm *prea* mult nutreţ în timpul până să se gonească, de oarece se îngraşe şi se gonesc apoi în zădar.

Multe juninci trebue vândute măcelarilor, pentru că s'au gonit în zădar din cauza îngrăşerii. Aceasta însă nu însemnează să le dăm prea puţin nutreţ, căci nu le cresc oasele, coastele rămân înguste, spinarea li se lasă în jos.

Juninca se duce la gonit când e de 20 luni sau chiar doi ani. După ce a fost gonită cu succes, îi dăm şi nutreţ mai bun, pentru ca să rămână puternică şi să poată nutrì şi viţelul.

11. Viţeii şi viţelele cer grijă bună în toate privinţele. Grajdul, în care îi ţinem, să fie aeros, dar lipsit de curent, luminos şi călduros (15° R). Pentru viţei e un chin să-i ţii într'un colţ întunecos. Mai bine e să nu fie legaţi, ca să se poată mişcà liber. Podimentul (podeala) grajdului să fie dreaptă, nutreţul să se dea din iesle, cari să aibă o înălţime potrivită pentruca viţelul să nu fie silit să-şi strâmbe spinarea.

Ţasala şi peria să nu lipsească în nici o zi, pentruca să se promoveze activitatea pielii şi să se împiedece încuibarea păduchilor. „Ţăsălat e jumătate mâncat".

Dacă lipseşte o păşune bună, să ne îngrijim cel puţin de un loc sau de o grădină cu earbă în apropierea grajdului, pentru ca viţeii să poată alergà în dragv voie câteva ceasuri pe zi. Aceasta le oţeleşte vinele şi încheieturile şi le întăreşte muşchii.

Pentru ca să rămână blânzi şi nefricoşi, trebuie să ne purtăm şi noi, de la început, bu blândeţe faţă de viţei.

Viţeii, pe cari nu-i lăsăm tauri, îi castrăm (curăţim) la etatea de 8—10 săptămâni. La etateą de 9 luni până la un an separăm viţeii de viţele.

*

Par'că văd pe unii din cititori dând din umeri şi zicându-şi: prea multă zdrobeală pentru a creşte viţeiii. Nu ne mai batem capul cu atâtea, şi tot avem viţeii! Adevărat, că şi vaca Românului fată, şi el are viţei, cari cresc sau pe cari îi vinde. Dar întrebarea e, cum sunt viţeii şi vitele Românului? Aceasta se vede mai bine la târgurile de ţară, când vedem viţeii de la vitele Românului de ale ţăranului sas sau chiar ungur şi când vedem ce preţ ia Românul şi ce preţ ia Sasul. Atunci putem constatà mai bine, că vitele aduse de Român sunt în prea multe casuri *coada*. Aceasta e ruşine. Plugarul, ca şi oricare alt om, trebue să producă tot ce e *mai bun* prin ocupaţiunea lui. Altminteri dă dovadă, că nu e bun de stăpân, ci cel mult de slugă. Căci dreptul de stăpânire se dovedeşte şi prin bunătatea rodul muncii fiecăruia.

INSOLAŢIE (SOARE SEC, SĂGEATĂ)

In timpul căldurilor celor mari, omul care petrece mult în bătaia razelor ferbinţi ale soarelui, e ameninţat de boala numită insolaţie ***sau*** soare sec ***sau*** săgeată.

E vorba mai ales de plugari, cari lucrează la câmp şi de soldaţii, cari fac deprinderi, Dar nu sunt scutiţi de această boală nici orăşenii, căci pe stradele oraşelor căldura e de multe ori mai mare decât afară la câmp.

Boala aceasta se cunoaşte după următoarele semne: o slăbiciune foarte mare, bolnavul cade jos ori nu mai are putere să se ridice. Are dureri mari de cap şi dureri mai ales în dreptul stomacului. Pielea par'că-i arde, răsuflarea e repede, gura plină de bale, corpul ţapăn; bolnavul îşi pierde conştiinţa (simţirea).

Celatins de insolaţie poate muri dintr'odată, fără veste, sau peste 24—28 de ore. Când începe să dea spre bine, bolnavul capătă diarea (urdinare) şi tot corpul îi este scăldat în sudoare. Bolnavul îşi revine în fire, capătă putere, durerea de cap încetează.

Boala ţine sau numai câteva ciasuri sau 5—6 zile.

Fiind insolaţia o boală foarte grea, trebue să ne ferim a sta mult în soare, mai ales cu capul neacoperit. Foarte mult strică şi beutura, fie rachiu, fie vin, pe timp cald.

Dacă s'a îmbolnăvit cineva, îl ducem numai decât la un loc răcoros, îl frecăm bine pe tot corpul cu apă rece, curată, sau amestecată cu puţin spirt. Corpul bolnavului să fie ţinut cât mai ridicat. Pe cap punem cârpe muiate în apă rece, mai bine cu ghiaţă, iar bolnavului îi dăm să bea o beutură răcoritoare (apă cu zeamă de lămâie sau cu sirop ş. a.).

---

să dea rod, ci să mănânce sudoarea şi osteneala pământeanului, — ci, mai vârtos, căci tare eram încredinţat că unii din neamul românesc sunt cu totul predaţi în limba grecească, şi mai bucuros zic: „Chirie eleison" decât: „Doamne miluieştene", O! cum de bine au ştiut Grecii a se lngări către Români, cât i au făcut chiar împotrivitori limbii româneşti! Nu-i destul aceasta, ci încă şi legile ţării le am stricat şi legi nouă au făcut; ba şi năravurile Fanarioţilor s'au făcut de obşte ca o datorie a le urma Românii întru toate legile ţării şi năravurile româneşi încet încet s'au părăsit. Şi de nu era Preasfinţitul mitropolit Dionisie şi cu alţi aleşi patrioţi, şi de nu se trimeteau fii de ai patriei la învăţături în Austria, Germania şi Franţa, rămâneam totdeauna ca vid cea nelucrată, plină de ştir şi boz, pentru că se încuibaseră atâtea nedreptăţi în ţară, de ar fi înviat un Radu-Vodă, un Matei Vodă şi un Ştefan Vodă al Moldovei, să vază legile şi năravurile Românilor de acum, încă de s'ar uita şi la portul şi modele de acum, cu plâns şi cu amar s'ar ruga lui Dumnezeu a i trimite în adâncimea pământului, a nu mai vedea nedreptatea aceasta ce se face!

Aşa urmează neamul românesc în ziua de astăzi, fiindcă patrioţii cei adevăraţi, cari sunt de strămoşii lor clironomi, lăsaţi cu hrisoave şi legi întăriţi, acum sunt cu totul nesocotiţi şi neprimiţi în slujbe şi trebuie cu oftări adânci să tacă, că, de va vorbi pentru Patrie, îndată se trimit în urgie; căci străinii au cuprins toate veniturile ţării şi s'au îmbogăţit. Patrioţii, deşi câştigă bani iaraş neamului său îi împart şi în Patrie! Firesc lucru; sângele apă nu se face. Unii, iaraş, deşi sunt lipsiţi de patriotism, ştiinţă şi luminarea neamului, totuş nu se ruşinează a împiedeca sporul şi înfrumseţarea fericirii noastre; mai vârtos aceia, cari sunt sub aripile străinilor crescuţi, căci se ruşinează a vorbi româneşte, ba ce e mai mult, că defaimă limba românească, ascunzând bunătatea patrioticească şi mărirea neamului nostru român. Ah! cu mare durere a inimilor simţesc aceasta unii strănepoţi luminaţi, cari poartă numele şi sângele strămoşilor Romani, al căror neam era oarecând cel mai mărit al lumii, era cel mai iscusit, era cel mai înţelept, înfrumseţat întru ştiinţe, cel mai mare în suflet patrioticeso, căci la Romani asemenea era îndemnul luminării neamului, precum a celor de jos şi săreci, şi a celor de sûs şi bogaţi! Ba toţi cu un cuget erau, lucrând pentru cel de obşte naţional. Dar noi, Românii de acum, cari suntem adevăraţi strănepoţ al Românilor. avem în o hi o ceaţă prin carea nu putem vedea lumina soarelui,

Au doară nu putem avea şi noi doctori români, ca să ne lumineze ochii, din vrerea inimii, iar nu din interesul cel mare? Că am văzut fii de ai patriei din starea de jos că au rămas orbi cu totul, nu de alta, ci că n'au avut bani mulţi de a plăti. Au nu putem avea şi noi filosofi, ca să ne înveţe filosfia în limba română? Toate putem a le dobândi, — că şi noi suntem născuţi ca şi alte neamuri, şi nouă ne a dat Dumnezeu acele daruri, ca şi la alte neamuri, — numai vrere să avem!

Dumnezeu să întărească pe acei vrednici patrioţi români, ce au stat de s'au pus în faptă ca să se trimită din fiii Patriei în Viena, Germania şi Paris la învăţătură! In scurt timp se vor întoarce aceşti fii ai Patriei cu cununi de dafini, a împărţi tinerimii româneşti. Cine poate zice că un Eufrosin Poteca nu va putea introduce filosofia în limba română? Cine poate zice că acesta nu este fiu de Român? Cine poate zice că fiii Românilor nu vor putea învăţa toate învăţăturile în limba Patriei?

Eu văd acum ce putere şi vrere au fiii Românilor la învăţătură. Aşa dar m'am îndatorat şi eu din toate puterile mele a pune toate cărţ le şcolast ceşti în bună regulă în limba patriei, dar, nefind eu cu toate gata, am socotit că mai de mare lipsă este mai întâi a se tipări această cărticioă, ce este pentru învăţătura pruncilor a silabisi şi a ceti. Această cărticică este lap-

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Culturale

Dar boeresc. Dl *G. Sion* vechiu boer moldovean, a adunat o viață întreagă fel și fel de cărți și icoane, în deosebite limbi, făcându-și o frumoasă bibliotecă în care găseai tot ce privește istoria neamului românesc. Nu de mult s'a prezentat la Directorul bibliotecii Universității din Cluj, zicând: „D le director, vreau să dăruiesc câteva cărți vechi tinerei D-v. biblioteci". Dar nu erau câteva cărți, ci o bibliotecă întreagă în valoare de peste două milioane lei.

Darul acesta e de o însemnătate foarte mare pentru biblioteca din Cluj, lipsită de cărți românești, pe cari guvernul stăin de dinainte de Unire nu le suferia. Lipsa aceasta a încetat acum, mulțumită sufletului mare a acestui adevărat boier român.

Festival în Cluj. Societatea noastră „Cultura Poporului" a aranjat pe ziua de Sf. Constantin și Elena cum și întâia zi de Rusalii, în tovărășie cu Regt. 83 Infanterie, mari serbări pe locul de promenadă din Cluj. Serbările au reușit minunat mai ales mulțumită ostenelelor d-lui căpitan Beleuță și ale camarazilor, toți adevărați dascăli, ofițeri gata să muncească când e vorba de întărirea culturii neamului nostru. Venitul serbărilor e pentru societatea noastră și pentru muzica regimentului.

Intru mărirea lui Dumnezeu. In eparhia ortodoxă a Sibiului, darurile făcute pentru biserici și trebuințele ei de către credincioși au fost anul trecut de peste un milion 700 mii de lei.

La 6 Mai a. c. s'a desvelit în Vrata (Meh.) monumentul eroilor morți în războiul neamului. Au fost față mii de țărani din toate satele învecinate. Au fost serviciu religios și cuvântări patriotice. Monumentul s'a dat în primire Primarului comunei.

Ziua Eroilor. — *In comuna Ighiel jud. Alba Inferioară situată într'o regiune deluroasă la Nord de Alba-Iulia la o depărtare de 14 km., în ziua de 25 Maiu 1922 sa făcut sfințirea monumentului ridicat de locuitorii acelei comune în amintirea eroilor din comuna Ighiel căzuți pe câmpul de onoare în războiul mondial 1914—1920.*

Sfințirea monumentului a fost săvârșită de către părintele potropop asistat de preoții din jur.

Cu această ocazie păr. potropop Teculescu a rostit o cuvântare în care a arătat, cum împlinește Dumnezeu gândul cel bun al omului, aducând multă mângâiere celor ce plângeu în jurul monumentului.

Seara după sfințire a avut loc în edificiul școalei o producțiune populară, cu cântări, declamări și jocuri naționale executate de tinerimea din Ighiel, sub conducerea d-lui Învățător și a primarului.

Armata a fost reprezentată la această serbare prin D-nii Ofițeri superiori și inferiori dela armatele aflate în împrejurimi.

Aducem laude locuitorilor din com. Ighiel, pentru ridicarea monumentului, și faptă lor frumoasă să fie pildă tuturor comunelor din țara Românească.

Din țară

Indreptare. — Intr'o parte din ediția numărului trecut s'a pus, din greșală, numele VICTOR LAZĂR ca al autorului foiletonului al doilea despre Bucovina. Articolul e o reproducere din „Cartea adultului", de dl. I. Băjenaru.

Domnița Elisabeta, fica Regelui nostru și principesă de coroană a Greciei, a scăpat de orice primejdie, așa că a părăsit patul suferințelor. Intreaga vară va petrece-o la Sinaia în vechia patrie Românie, aerul căreia va însănătoși-o pe deplin.

Bancnote nouă. Banca Națională a României vrea să scoată în locul bancnotelor (banilor de hârtie) de până acum altele cu chip nou. Ea vrea adecă să se vadă și din chipul de pe bancnote, că țările românești sunt acum unite.

Făcându se bancnote nouă, toate cele vechi vor fi schimbate căci dela un timp înainte acestea nu vor mai avea valoare. Prin nevoia de schimb, mulți bani ascunși vor eși la iveală, dar mai ales bancnotele pe cari au pus străinii mâna.

Se'nțelege, că tipărirea bancnotelor celor nouă nu se va face curând, căci mai întâi trebue să se aleagă icoana, apoi să se procure hârtia specială. Așa că pentru multișor timp bancnotele de până acum sunt tot bune, numai de-am avea multe.

Locuințele la sate nu pot fi rechiziționate. Așa a hotărât ministerul de interne prin ordinul No. 17.141. Legea cea nouă a locuințelor se ocupă numai de cele dela orașe, așa că la sate nici funcționari, nici jandarmi, peste tot nimeni nu poate rechiziționa locuință dela săteni.

De peste hotare

Un rege cuminte și milostiv. Regele Alexandru al Serbiei, înțelegând că din prilejul căsătoriei sale cu Principesa Marioara i se pregătesc daruri scumpe de nuntă a chemat la sine comisia însărcinată cu strângerea darurilor și i-a spus că nu primește bucuros daruri și arrituri scumpe cari costă milioane, ci este dorința lui ca aceste milioane să se folosească pentru școale, pentru luminarea poporului și ajutorarea săracilor, orfanilor și bolnavilor.

Păția regelui bulgar Boris. Unde a ajuns siguranța vieții omenești în Bulgaria lui Stambulinski, ni o arată și pățania regelui bulgar. El a făcut o plimbare mai lungă cu automobilul. La înapoiere trecând printr'un sat, în fața crâșmei a văzut mai mulți bulgari înarmați și lângă ei doi pari având în vârful lor înfipt câte un cap de om. Bulgarii erau niște tâlhari, cari omorâse și jefuise pe crâșmar și pe soția lui și ca să bage groază în lume le-au tăiat capetele și le-au înfipt în pari. Regele a trecut neoprit, dar un alt automobil, care a venit după aceea, a fost oprit și călătorii, desigur bogați, au fost făcuți prisonieri pentru ca să stoarcă bani dela ai lor.

Telefonul fără fir. Oamenii învățați nu nu s'au mulțumit, că au iscodit telegrafia fără fir (de sârmă, drot), ci au iscodit și telefonia fără fir. Intâia încercare mai mare s'a făcut la Washington, în America, unde Harding, președintele Statelor-Unite, a ținut o vorbire care a fost auzită la câteșa sute de kilometrii jur împrejur. La New-York, Boston și alte orașe îndepărtate de Washington, lucuitorilor li-se părea că vorbitorul s'ar afla în mijlocul lor. In cursul vorbirii, Harding a strănutat și cinci sute de glasuri au strigat: „Să-ți fie de bine!"

Oare ce minun vor mai iscodi oamenii deacum înainte? Căci mintea omenească nu odihnește ci mereu caută să descopere din tainele minunate ale naturii creiate de Dumnezeu.

Cel mai mare om din lume. Nu mai cuminte, ci mai mare ca statură. Este înalt de 285 cm. (2 metrii 82 cm.). Pieptul e de 124 cm. lat, poartă pălărie No. 63, e greu de 208 kilograme.

Are mare poftă de mâncare. Dimineața bea 3 litre de lapte, la cină 15—20 ouă iar la prânz cel puțin unu și jumătate kg. carne.

Cea mai mare plăcere e cu tare-i place să doarmă. Poate să doarmă într'una și 24 ore, adică o zi și o noapte.

„Tot un drac". In biserica catedrală din Moscova mai săptămânile trecute au intrat noaptea tâlhari și au jefuit-o de odoarele și uneltele cele scumpe și sfinte. Dimineața poporul credincios a rămas foarte rece și nepăsător la vestea asta din pricina că pe ziua următoare bolșevicii rânduiseră „recvirarea" uneltelor de metal de prin biserici și oamenii șopteau că-i „tot un drac" adecă tot de un fel tâlharul care furase noaptea ca și bolșevicul care se pregătea să „recvireze", adecă să fure ziua.

Sfatul marilor bănci din lume. Mulți spun că acest sfat va putea face mai mult pentru pace decât Genova și Haga. Și au dreptate pentru că și la Genova îndărătul sfatului au fost băncile și petrolul, afacerile băneștí și economice.

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță

In această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimețându-se prin mandat poștal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei în plus pentru taxa poștei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviță, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Banca Centrala

Pentru industrie și Comerț s. p. a.
Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secția de Bancă :·: Secția de Mărfuri

FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Wiena

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160.000.000 lei
SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:
Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCĂ

(Urmare din pag. III-a)

tele pruncilor, de mumă. Cuprinsul ei este bun, iubiților mei frați și părinți ai fiilor.

Din experiența noastră cea de toate zilele, bine știm că plugarului sărac, nu numai sămânța de a-și putea holdele sale a le sămăna îi este de lipsă ci și uneltele: plugul, grebla și altele, prin care se lucrează pământul. Tocmai așa este și tinerimea: nu-i destul numai să cunoască literile și a silabisi să învețe, și îndată la Ciaslov a-i da — ci de lipsă este mai întâi a învăța regulele, a ceti și a pricepe aceea ce ceteșe, după cum urmează și alte neamuri luminate.

Așa dar, vă rog, iubiților părinți ai tinerimii, ca să primiți această cărticică și să o dați tinerilor fii, cu aceea încredințare, cu care această cărticică de autorul său spre bunul scop este lucrată. Iar că este bună și folositoare, însuș sporul cel temeinic în scurt timp nădăjduesc că va adeveri. Dintru aceasta va învăța tinerimea învățături regulate, și, urmând aceste reguli, vă încredințez că și în limba noastră română putem a ne înălța la cele mai mari învățături, că nu lipsește alta decât a și face tot patriotul datoria sa, a gândi de luminarea neamului și a tălmăci și a tipări cărți folositoare. Și, de vom urma ca alte neamuri, unii a tălmăci, alții a tipări, și iarăși, toți a le cumpăra, — în scurt timp apoi vom fi și noi ca alte neamuri luminate, cu școale mari, cu biblioteci și cu bărbați învățați și luminați.

București, 1820

Lazar
Dascălul școlilor românești din București

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 60 Un leu exemplarul d... e 1922.

...tor Oficiu de casă al Asociației Str. Şaguna N. 6 9710 Sibiu

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI"

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . 60 lei
„ intreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACŢIA: Telefon No. 405 ADMINISTRAŢIA: Telef. No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei pe luna Iunie

CATOLIC			ORTODOX	
19	Luni	Gervasiu	6	Sf. Visarion
20	Marţi	Florentina	7	Sf. Teodot
21	Mercuri	Aloisiu	8	M. Teodor S.
22	Joi	Paulina	9	P. Chiril A.
23	Vineri	Sidonia	10	M. Timotei
24	Sâmbătă	N. Sf. Ion B.	11	Vartolomeu
25	Duminică	Prospet	12	C. Onufrie

ÎNVĂŢĂTURILE LUI NICULAE COSTIN (1660—1712)

Niculae Costin, a fost fiul lui Miron Costin, despre care am scris articolul trecut. El a trait acum două sute şi ceva de ani, şi a fost, ca şi tatal său, in mari slujbe. S'a indeletnicit mult cu studiul, şi ne-a lăsat însemnate cărţi. precum sunt *Ceasornicul Domnilor, Cartea pentru descălecatul d'întâi* şi *Letopisețul Moldovei.* Graiul său nu este aşa de frumos ca al lui Miron, dar în schimb el este adânc învăţat, şi ne dă foarte înţelepte sfaturi ca ce este cu neamul nostru, şi cum trebue să muncim ca să ne ridicăm naţia la mare cinste.

Nici o înţelepciune alta nu este, zice el, decât luarea aminte a primejdiilor şi lucrurilor viitoare dintru cele trecute, ca d'într'un isvor scoasă ştiinţa; care singura *istoria*, adică povestea namurilor, decât altă ştiinţă se socoteşte a fi. Pildele acelor vechi de mult folos sunt spre a deştepta şi a aprinde inimile. De n'ar fi ştiinţa istoriei, viaţa oamenilor puţin s'ar despărţi de dobitocul cel mut.

Dar de făptura lumei, multe dovezi şi păreri ale filosofilor păgâneşti erau. Unii credeau a fi zidită lumea din Haos, adică din amestecarea lucrurilor,

Iar pe urma lor, Aristotel zicea lumea a fi vecinică, fara început şi fără sfârşit. Iar după ce se priciau toţi, cum marturisesc Censorin şi Corneliu şi Agripa, *De disertarea ştiinţei*, la 51 capete: „Oare oule, sau pasările s'au făcut întâi", de vreme ce nici oule fără pasări nici păsările fără ouă nu s'au putut naşte,—au întărit aceastâ părere, precum toată lumea şi toată zidirea este fără început şi fără sfârşit. Ci toţi cu cât mai adânc vreau să-şi arate părerile, cu atât au greşit, fiind fără ştiinţa puterniciei lui Dumnezeu, cela ce toate din nimica le-a făcut, şi din deşert le-a plinit, Unul numai dintre dânşii, Plato, cum cred unii că a citit sfânta Biblie ori că a avut din dumnezeiasca suflare, deschis zice, într'o carte a sa ce se chiama Timeo, cum lumea este făcută de Dumnezeu; pentru ce i-au zis acestuia Plato: dumnezeescul filosof. Şi aşa se mai apropie de adevăr, macar ca era păgân, mărturisind pre Dumnezeu a fi începătura tuturor lucrurilor Pentru aceea şi noi mai adevărat şi mai dovedit temei al orânduirei istoriei noastre, în care arătăm cu alte neamuri şi neamul Dacilor, cu mare osteneală, cu lungă nevoinţă şi cu mare osârdie, vecilor viitori, de aiurea n'am putut cunoaşte fără d'întru sfânta scriptură, ca dintr'un isvor de învăţătură de Dumnezeu. Porunca lui Dumnezeu este începătura legilor şi a toată stăpânirea Domnilor şi altor dregătorii duhovniceşti şi lumeşti, pentru aşezarea adevăratei laude a lui Dumnezeu, a orânduirei tuturor lucrurilor şi aşezămintelor dreptăţei.

Adică Niculae Costin ne arată, după adevărata ştiinţă a istoriei, că precum toate sunt dela Dumnezeu, aşa sunt şi naţiile. Prin dragostea noastra de ţară, dându-i ei toată munca şi toată cinstea noastră, şi până şi viaţa, noi ne croim drumul către ceruri. Ţara este locul unde ne a ursit Dumnezeu ca să ne facem datoria. Trebue ca, prin înălţarea României, să arătăm popoarelor din jurul nostru că noi trăim aici pe pământ spre împlinirea celor drepte.

Deaceea trebue să ne iubim ţara mai mult ca orice Să zicem că pentru ea ne-am născut, şi voim ca să trăim pentru ea, pentru România.

MARIN ŞTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

Cronica externă

Bulgaria.

Primministrul bulgar Stambulinsky, văzând uemulţumirea produsă în ţările vecine de lăudăroşiile lui când cu congresul ţărănist bolşevic din Sofia, s'a grăbit să înştiinţeze, prin legaţiunea bulgară din Bucureşti, că în Bulgaria e linişte, numai tâlharii de drum sunt mulţi, dar nu i poate înfrâna, fiindcă nu are armată destulă. Altminteri Bulgaria nu se gândeşte să a tace pe nimeni şi doreşte mai mult bunăînţelegere cu toate ţările vecine.

Vecinii Bulgari ştiu însă, ce plăteşte cuvântul ei. Bandele de comitagii (tâlhari) trec mereu frontiera la vecini. La noi, în Dobrogea, a fost prins firul, după cum am arătat în numărul trecut. Guvernul sârbesc, care nici el nu mai vrea să rabde jefuirile comitagiilor bulgari în Serbia, a ameninţat guvernul bulgar, că dacă acesta nu e în stare să oprească năvălirile lor, îi va urmări el cu armată sârbească până în lăûntrul Bulgariei.

Ungaria.

In Ungaria s'aû terminat alegerile pentru Cameră (Ungurii nu aleg şi pentru Senat, în care sunt numai boerii cei bogaţi, fără să fie aleş). Guvernul ûnguresc are major tate şipromite, că va face rânduială în ţară. Pe când însă cele câteva zeci de mii de Români, cari aû rămas sub jugul unguresc, sunt chinuiţi în mod barbar, unii omorâţi, alţii siliţi să-şi boteze copii numai la popii maghiari româno catolici, guvernul ungguresc umple lumea de plângeri, că Ungurii rămaşi la noi ar fi năpăstuiţi, cu toate că noi le-am înfiinţat şcoale de stat cu limba ungurească şi am păstrat pe toţi fûncţionarii unguri în slujbele lor, chiar şi în ţinuturile cu populaţia românească, dacă au vrut ei dela început să rămână.

Lumea îi cunoaşte însă, aşa că svârcolirile lor arată nûmai neputinţa lor.

NUNTA DOMNIŢEI

In Familia noastră regală s'a serbat săptămâna trecută a doûa căsătorie, Nu de mult se măritase Domniţa (Principesa) Elisabeta după viitorul rege al Greciei, acûm i-a venit rândûl Domniţei *Marioara*, fica mijlocie a Regelui nostru. Mirele e *Alexandru*, regele Sârbilor, Croaţilor şi Slovenilor, viteji, cari au suferit atât de mult în războiul mondial, dar bucurându-se la urmă ca şi noi, de mult dorita unitate naţională.

Căsătoria s'a făcût din dragostea, care a cuprins pe cei doi căsâtoriţi dela întâia întâlnire a lor. Domniţa noastră, frumoasă ca o zînă, din vestit neam domnesc înrudit cu familiile împărăteşti şi regeşti din ţările lumei, şi-a dat inima regelui Alexandru, viteaza căpetenie a Sârbilor, Croaţilor şi Slovenilor, iar acesta nici nu putea găsi o floare mai mândră ca pe cea culeasă în frûmoasa grădină numită România.

Căsătoria aceasta însă are şi însemnătate politică. Dintre toţi vecinii noştri, Sârbii aû fost unicul popor cu care noi am trăit, dela întemeierea vechilor principate Române încoace, totdeauna în bună înţelegere, ajutându-i chiar în trecût în luptele lor cu Turcii şi dând adăpost celor prigoniţi. Dacă trecutul şi chiar şi prezentul sunt ûn îndemn, ca aceasta veche bunăînţelegere să fie păstrată, viitorûl cere ca ea să fie prefăcûtă într'o prietenie strânsă.

Sârbia, ca şi România, abia în urma războiûlui mondial, a reuşit să-şi strângă pe toţi fraţii de un sânge la un loc, în urma zdrobirii pentru totdeauna a Austro Ungariei. care a fost veacuri de-arândul temniţa întûnecoasă a Românilor şi a Slavilor. Din aceasta monarhie zdrobită a mai rămas un petec, Ungaria de astăzi. Boerii din aceasta ţară nu pot uita că ei aveau mulţime de robi, cari munceau pentru ca să-şi îmbuibe, şi mereu se frământă şi caută tovaraşi, doar ar putea strica Serbia şi România, precum şi Cehoslovacia. Au şi găsit tovarăşi în Bulgaria, neamul cel mai pismătăreţ, care priveşte cu ură la mărirea României şi a Serbiei. Tovărăşia acelor trei state, iar acum legătura şi mai strânsă între familiile domnitoare din România şi Serbia vor zădărnici însă turburarea a păcii, căci orice încercare ar fi, pentrû Ungaria şi Bulgaria, peiraa lor.

De aceea ne bucură aceasta căsătorie şi pentrucă ea are să contribue la păstrarea păcii, de care avem nevoie pentru întărirea noastră lăûntrică.

Darul Domniţei.

In ziua, când avea să părăsească vechea patrie, Domniţa noastră a adresat dlui preşedinte al consiliûlui de miniştri scrisoarea următoare:

„Nenumăratele mărturisiri de dragoste şi daruri cari Mi s'aû adûs cu prilejul căsătoriei mele cû M. S. Regele Alexandru al sârbilor, croaţilor şi slovenilor, M'au mişcat până în adâncul sufletului.

In dorinţa ca mulţûmirile Mele să ajungă la fiecare, vă rog pă domnia-voastră să binevoiţi a fi interpretul sentimentelor Mele de vie şi trainică recunoştinţă. Vă mai rog să arătaţi tuturor că oricât Mi aş închina întreaga vieaţă pentru binele nouii Mele patrii, o parte a inimii mele va rămâne pururea legată de buna ţară unde ocârmuesc iubiţii mei părinţi şi ûnde am trăit înconjurată de atâta dragoste şi prietenie.

Mângâierea Mea în aceste clipe este, că părăşind casa părintească, merg într'o ţară vecină care a dat doamne vrednice vestiţilor voevozi Neagoe Basarab şi Petru Rareş, şi cu care ţara românească a avut totdeauna cele mai bune legături de prietenie, trecând prin aceleaşi greutăţi şi luptându se cu aceiaşi duşmani, până ce au ajuns, printr'o luptă comună, la deplina ûnitate naţională.

Ca un semn statornic de duioasă amintire şi mulţumită însemnatului dar ce mi a făcut Banca Naţională a României, am hotărît înfiinţarea unûi fond la Casa şcoalelor din Bucureşti în sumă de un milion lei în rentă românească, din venitul căreia să se acorde câte zece ajutoare de 5.000 lei în fiecare an la zece eleve meritoase şi lipsite de mijloace, din şcolile profesionale de fete din întreaga ţară, potrivit regulamentului ce Mi se va supune spre aprobare.

Vă rog să primiţi, domnûle preşedinte al consiliului, expresiunea sentimentelor Mele de afecţiune.

MĂRIOARA
Principesă a României.
Bucureşti, 4 Iunie 1922.

Nunta.

Cununia s'a serbat la Belgrad, capitala Sârbiei, căci Regele-mire dorea, ca poporul său să fie părtaşi cât mai apropiat al fericirii, de care l'a învrednicit Cel de sus.

Familia noastră domnitoare a plect la nuntă cu trenûl până la Orşova, iar de acolo cu iahtul (corabia) "Ştefan cel Mare", însoţită de corăbii sârbeşti, Primirea la Belgradul împodobit şi

[Urmare pe peg. II-a)

NUNTA ZAMFIREI

de GHEORGHE COȘBC

E lung pământul. ba e lat,
Dar ca săgeata de bogat
Nici astăzi domn pe lume nu-i,
Ș'avea o fată,—fata lui—
Icoană-nți-un altar s-o pui
La închinat.

Și dac-a fost pețită des
E lucru tare cu-nțelcs,
Dar dintr-ai părinților șirag
Câți au trecut al cesei prag,
De bună samă cel mai drag
A fost ales.

El, cel mai drag! El a venit
Dintr-un afund de Răsărit
Un prinț frumos și tinerel,
Și fata s-a 'ndrăgit de el,
Că doară tocmai Viorel
I-a fost menit.

Și s-a pornit apoi cuvânt!
Și patru margini de pământ
Ce strâmte-au fost în largul lor,
Când a pornit să-ș dee zor
Acest cuvânt mui călător
Decât un vânt!

Ca eri cuvântul din vecini
S-a dus ca astăzi prin străini,
Lăsând pe toți, din cât afund
O mie de crăimi ascund,
Toți craii multului rotund
De veste plini.

Ș-atunci din tron s-a ridicat
Un împărat după-mpărat,
Și regii-n purpur s-au încins,
Și Doamnele grăbit au prins
Să se gătească din adins
Ca niciodat,

Iar când a fost de s-a-mplinit
Ajunul zilei de nuntit,
Din munți și văi, de peste mări,
Din larg cuprins de multe zări,
Nuntași din nouăzevi de țări
S-au răscolit.

Decum a dat în fapt de zori,
Vineau cu fete și feciori
Trăsnind rădvanele de crai
Pe netede poteci de plaiu-
La tot rădvanul patru cai,
Ba patru sori

Din fundul lumii, mai din sus,
Și din zorit, și din Apus.
Din cât loc poți gândind să bați
Venit-au roiuri de-mpărați
Cu stemă-n frunte și-mbrăcați
Cum astăzi nu-s

Sosit era bătrânul Gruiu
Cu Sanda și Ruxanda lui
Și Țințeș, cel cu tainic rost,
Cu Lia lui sosit a fost,
Și Bardeș cel cu adăpost
Prin munți sălhui,

Și alții, Doamne! Drag alint
De trupuri prinse-n mărgărint!
Ce fete dragi! Dar ce comori
Pe rochii lungi țesute-n flori!
Iar hainele de pe feciori
Sclipeau d-argint.

Voinicii cai spumau în salt;
Și-n creasta coifului înalt
Prin vulturi vântul viu vuia,
Vr-un print mai tânăr când trecea,
C-un braț în șold și pe prăsea
Cu celalalt.

Iar mai spre-ameaz, din depărtări
Văzutu-s-a crescând în zări
Rădvan cu mire, cu nânași
Cu socri mari și cu nuntași,
Iar nouăxeci de feciorași
Vineau călări.

Și ca la mândre nunți de craiu,
Eșit-a-n cale-ales alaiu
De sfetnici mulți și mult popor
Cu muzici multe-n fruutea lor;
Și drumul tot era covor
De flori de Maiu.

Iar când alaiul s'a oprit
Și Paltin craiu a stărostit,
A prins să sune suuet viu
De treasc și trâmbiți și de chiu—
Dar ce scriu eu? Oricum să scriu
E ne-mplinit!

Ș-atunci de peste larg pridvor,
Din dalb iatac de foișvr
Eși Zamfira-n mers istet,
Framoasă ca un gând răsleț,
Cu trupul nalt, cu părul creț
Cu pas ușar.

Un trandafir în văi părea;
Mlădiul trup i-l încingea
Un brâu de-argint, dar toată-n tot
Frumoasă cât eu nici nu pot
O mai frumoasă să-mi socot
Cu mintea mea

Și ea mergând spre Viorel,
De mână când a prins-o el,
Roșind s-a zăpăcit de drag,—
Vătavul a dat semn din steag
Ș-atunci porniră toți șirag
Incetinel

Și-n vremea cât s-au cununat
A prins poporul adunat
Să joace-n drum după tilinci:
Ficiori, la zece fete, cinci,
Cu zdrângăeii la opinci
Ca-n port de sat,

Trei pași la stânga linișor
Și alți trei pași la dreapta lor;
Se prind de mâni și se desprind,
S-adună cerc și iar se-ntind,
Și bat pământul tropoind
In tact ușor.

Iar la ospăț! Un râu de vin!—
Mai un hotar tot a fost plin
De mese, și tot oaspeți rari
Tot crai și tot crăese mari,
Alăturea cu Ghinărari
Din neam străin

A fost atâta chiu și cânt
Cum nu s-a pomenit cuvânt!
Și soarele mirat sta-n loc,
Că l-a ajuns ș-acest noroc,
Să vadă el atâta joc
P-acest pământ!

De-ai fi văzut cum au jucat
Copilele de împărat,
Frumoase toate și întrulpi
Cu ochi șireți ca cei de vulpi
Cu rochii scurte până-n pulpi
Cu păr buclat.

Și principi falnici și-ndrăsneți
De-al căror buzdugan isteț
Perit-au zmei din iaduri scoși!
De-ai fi văzut jucând voioși
Și Feți-voinici, și Feți-frumoși
Și Ingofeți.

Ba Peneș-mpărat, văzând
Pe Barbă-cot. pitical, stând
Pe-un gard de-alături privitor,
L-a pus la joc! Și-ntre popor
Sărea piticu-ntr-un picior
De nu-și da rând!

Sânt grei bătrânii de pornit,
Dar de-i pornești, sânt grei de oprit!
Și s-au pornit bărboșii regi
Cu sfetnicii-nvechiți în legi
Și patruzeci de zile-ntregi
Au tot nuntit

Și vesel Mugur-împărat
Ca cel dintâiu s-a ridicat
Și, cu păharul plin în mâni,
Precum e felul din bătrâni
La oriee chef între Români,
El a-nchinat.

Și-a zis: „Cât mac e prin livezi,
Atâția ani la miri urez!
Ș-un prinț la anul! blând și mic,
Să crească mare și voinic,—
Iar noi să mai jucăm un pic
Și la botez.

Vorbe înțelepte

Dumnezeu ne-a lăsat noaptea, ca să ne putem odihni și să ne gândim la faptele săvârșite în cursul zilei.

*

Munca de o zi se vede numai seara, iar toate faptele omului se pot vedea după moarte,

încărcat de drapele și flori, a fost cum nu s'a mai văzut în țara sârbească. Regele cu rudenii lui, oaspeți veniți ca repre-entanți ai țărilor prietene din Europa, șute de mii de sârbi așteptaŭ cu strigăte de bucurie debercarea Familiei noastre Regale, care aducea pe mândra crăeasă mirelui iubit,

La nuntă au fost față principii din Anglia. Italia, Spania, reprezentanți ai guvernului francez, cehoslovac și al altor state prietene nouă. Nenumărate sunt darurile date mresei decătre oaspeți și trimise din toate părțile lumii, S'au încărcat mese întregi numai cu lucruri de aur, argint și pietre scumpe.

*

Bucuria Familiei noastre Regale e și bucuria întreg neamului românesc. Din sufletul nostru al tuturora se ridică rugăciuni către Dumnezeu, ca să învrednicească Domnița noastră de scutul său și în țara cea nouă, care îi va fi deaici înainte patrie. Iar dela poporul vecin, care s'a împărtășat de cinstea de-a avea pe Domnița noastra ca mamă, așteptăm să o cinstească și iubească cu cinstea și iubirea, cu care am cinstit-o și iubit-o noi.

ISTORIA ROMÂNILOR

TARANII

III.

Cu cele spuse în numărul trecut nu am terminat încă cu aceeace vrem să spunem din istoria țăranilor în vechiul Regat, căci trebue să o cunoaștem și pe cea din timpul nou.

La 1829, Rusia încheie cu Turcii, după un războiu norocos, în care ocupase și storsese Principatele Române, pacea dela Adrianopole, hotărându se, ca Rușii să țină deocamdată ocupate țările române și să le dea o lege nouă, numită *Regulamentul organic.* Legea aceasta avea să cuprindă, între altele, mai ales două dispoziții: una, prin care să se hotărască un bir mai omenos și bine stabilit, pe care să l plătească țăranii, și alta prin care să se mențină puterea boierilor peste țărani.

Toate dările cele multe de mai înainte, directe și indirecte drepte și nedrepte, fură înlocuite cu una singură numită *bir*, care era de 30 lei pe an. Acest bir era mai mic decât cel de mai înainte, afară de aceea el nu putea fi mărit; cum se întâmpla mai înainte. Era deci o ușurare după jefuirea de veacuri a țăranului român.

Dar pentru această ușurare a țăranului, boerii știură să le pună alte sarcini în spate. Mai întâiu înmulțiră zilele de clacă, cari treceau, după cum era și starea țăranului (cu 2 sau mai mulți boi) și peste cincizeci la an. Dar cea mai mare nedreptate li-se făcu țăranilor prin aceea, că boerul fu declarat proprietar adevărat al hotarului satului și el da acum țăranului o întindere mai mică de pământ pe seama acestuia. Aceasta a fost o adevărată jefuire a țăranului român, căci după dreptul vechiu românesc al judeciei (neziatului) hotarul moșia satului, era al obștii și boierul avea numai *veniturile* dăruite lui de domn. Urmarea acestei jefuiri a fost, că țăranii au apucat din nou drumul bejaniei, adecă al fugii peste hotară, unii în Transilvania, alții în Rusia, alții în Turcia.

Nici în timpul Regulamentului Orgaeic nu se respecta dispoziția lui întru toate. Țăranti se plângeau de mulțimea jidovilor boerești, în Moldova, cari îi prosteau cu beutură și îi scoteau datori. Acești jidovi mai luau cu arendă și dijmuirea și-i jefuiau fără milă. Boerii mai obișnuiau să prefacă datoriile în bani ale țăranilor în zile de muncă și zilele de muncă în bani, când iarăș îi înșelau, La facerea cislei, adică a împărțirii birului, care se arunca pe obște cei săraci erau năpăstuiți.

După 1851 se produse oarecare ușurare în îndatoririle țăranilor, mai ales că aceștia încep să se simțească tot mai tari fiind clasa cea mai numeroasă a neamului românesc și singura clasă care *muncia* și

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

GHEORGHE ASACHI

Astăzi sunt puțini acei cari se reîntorc cu gândul și cu sufletul în trecutul poporului nostru pentru a face cunoștință cu temelia pe care se ridică astăzi edificiul măreț al culturii naționale.

Inceputurile sunt totdeauna grele și cu slăbiciuni destul de mari pentru ca să nu ne mai preocupe atunci când ne putem bucura de lucruri desăvârșite, dar aceste începuturi își au valoarea lor căci fără ele nu se putea ajunge la marile opere de care să ne mândrim astăzi.

Inceputurile sunt piatra fundamentală pe care se va ridica mărețul templu de mai târziu.

Este de datoria noastră să ne scufundăm cât mai adânc în trecutul poporului nostru pentru ca să putem cunoaște pe cei ce s'au străduit să desfacă din întunericul nepătruns, scânteia ce mai târziu trebuia să devie făclie puternică pentru luminat drumul celor ce vor veni.

Acestora se datorește cea mai curată, cea mai deplină admirație, căci fără de ei munca celor de astăzi nu putea să aducă atâta îmbelșugare.

In numărul trecut am vorbit de dascălul *Gheorghe Lazăr*, cel dintâi luptător pentru cultura națională. Astăzi vorbim de *Gheorghe Asachi* cari la fel cu cel dintâi a purtat cu el lumina și a răspândit-o pretutindeni.

Gheorghe Asachi s'a născut la Herța în anul 1788, și-a făcut studiile de filosofie și inginerie la Lemberg, apoi a studiat astronomia și pictura la Viena și în Italia. El era fiul protopopului Lazăr Asachievici, și s'a întors în Iași în anul 1812.

A fost cel dintâi cari a înființat o foae culturală românească în Moldova *„Albina Românească"* și a redactat și alte ziare între care *Gazeta de Moldova.*

El a introdus tipografia în diferite orașe ale țării și a întemeiat teatrul românesc din Iași, apoi a fost un aprig luptător contra mănăstirilor grecești care voiau să risipească toată averea școalelor românești.

Versificator și el după cum însuși spune:

Un dor tainic mă împinge și mă'ndeamnă din junie
Ca sa cerc din alăută românească melodie

a scris poezii epice, nuvele, fabule și a tradus drame și comedii fiind un stâpân adevărat ăl literaturii din vremea sa.

Dar însemnătatea activității sale culturale și literare este mai mult istorică.

Și societatea de pe atunci gusta cu multă plăcere scrierile lui, și astfel activitatea sa a făcut mare vâlvă.

Un rezultat al muncii sale a fost și înființarea *Academiei Mihăilene* la care *Gheorghe Asachi* a ținut următoarea cuvântare de față fiind *Mihai Vodă Sturdza* al cărui nume îl poartă academia.:

„In epoca cea mai înapoiată a statului Moldovei, deși învăluită de grele întâmplări, totuși nu era neîngrijită creșterea tinerimei. Un domn atât de înțelept și urzitor a multor folositoare și lui Dumnezeu plăcute așezământuri, precum a fost Alexandru cel Bun, n'a pregetat a statornici și școale, din al căror sân a eșit mitropolitul Damian, care pentru a sale rare științe, a fost chemat la Constantinopol de patriarhul Ioan, și după sfătuirea urmată la patriarhie, împuternicit cu epistola sinodală, a mers la Florența împreună cu mitropolitul Mitrofan, unde au fugarisit între teolopii cei învățați. Domnul Vasile I la 1562 au întemeiat un gimnaziu la Cotnar, care era pe atunci o politie (cetate) împoporată, au așezat acolo o bibliotecă, au adus învățați, precum era filosoful Reutscher și matematicul Reticus, încredințându-le fiii de boeri pentru învățătură. Vasile II, numit Lupu a mai îndeplinit acest ram, întemeind le 1640 în cuprinsul mănăstirei Trei-

producea bunuri. Boerimea de cade tot mai mult și în locul ei se ivește o nouă clasă de oameni, *arendașii*, cei mai mulți străini hrăpăreți și fără nici o milă față de pământ și față de cei ce îl lucrau.

Ne apropiem de timpul cel mai nou. La anul 1864, Alexandu Ioan Cuza, întâiul Domn al Principatelor române unite ajutat de marele bărbat de stat Mihail Cogălniceanu, hotărăște cu dela sine putere *împroprietărirea țăranilor* și liberarea de clacă („boerească") având ei însă să plătească o despăgubire pentru aceasta urcându se până la 75 galbeni. Tot nemuritorul Cuza și sfetnicul lui, Cogălniceanu, secularizează și moșiile mănăstirilor închinate. Aceste moșii nu s'au împărțit dela început țăranilor, ceeace a fost o greșală, căci multe din ele guvernele de pe timpuri le-au vândut, cu un preț de râs la boeri făcuți de nou.

Pământul dat țăranilor se strâmtori mereu, mulți din ei ajunseseră de nou robiți boerilor mai ales în urma tocmelilor agricole apăsătoare. De două ori s'a răsculat țărănimea, la 1888, și mai grozav la 1907. Dar nici după aceste revoluțiuni legile aduse nu vindecau răul. Abia după 1917, când Regele nostru de-acum a vestit țării nimea română strânsă în munții Moldovei și pe valea Siretului că pământul are să fie al celui ce îl muncește, s'a făcut dreptate prin *marea expropiere* a tuturor moșiilor, — acum nu numai în Muntenia și Moldova și în Bucovina, Basarabia și Transilvania reîntoarse la patria mamă după jertfele mari aduse mai ales tot de țărănime.

Victor Lazăr

Otrava băuturei

Nu dați **copiilor voștri**
nici o picătură de vin!
nici o picătură de bere!
nici o picătură de rachiu!

De ce?

Pentrucă băutura de orice fel și oricât de puțină face numai rău copiilor.

De ce?

1. Băutura împiedică desvoltarea trupului și minții copilului.

2. Băutura oboseate repede lenevește și micșorează atenția în școală.

3. Băutura sporește neascultarea față de părinți.

4. Băutura pricinuește lipsă de somn și boală de nervi și creeri.

5. Băutura primejduește moralitate (purtarea bună) copiilor.

6. Băutura slăbește puterea de împotrivire a trupului, înlesnind nașterea boalelor de tot felul.

7. Băutura lungește orice boală.

8. Băutura în loc să astâmpere, atâță setea și obișnuește ușor pe om să bea tot mai mult.

Ce trebue să știe Românul despre băutură?

1. Că rachiul nu e hrănitor și că, prin urmare, nu poate întări.

2. Că un pahar de bere nu are mai multă substanță (putere) hrănitoare decât făina, pe care o poți lua pe vârful unui cuțit.

3. Că toate băuturile spirtoase înviorează și încălzesc pentru o clipă, dar că repede, repede moleșesc trupul și-i iau din căldură.

4. Că spirtul din băuturi slăbește sângele și mușchii, îngreunează mâinile și micșorează puterea de muncă a trupului și a minții.

5. Că băutura înlesnește, prin stricarea sângelui, nașterea tuturor boalelor și le lungește.

6. Că întrebuințarea obișnuită a băuturii face de vreme oameni neputincioși.

7. Intrebuințarea obișnuită a băuturilor deprinde cu viața de cârciumă și primejduește traiul în familie.

8. Că întrebuințarea obișnuită a alcoolului împiedică orice progres (înaintare).

9. Că bețivul, care vrea să se lecuiască, să nu mai guste din nici o băutură.

10. Că băut obișnuit de bărbați sau femei, spirtul (din vin, bere și rachiu) primejduește sănătatea urmașilor.

SĂ RÂDEM

Bărbierul fără frică

La un bărbier român din Brașov intră un baron săcui:

— Să rade la mine!

— Să radem, poftim ședeți!

— No. barbe mieu este tare delicat. Dau la tine cinci lei pe deasupra, dache rade fara taie. Dache taie, spargem la tine cap cu revolver asta!

Și baronul puse arma pe masă, gata să sboare creerii bărbierului la cea mai mică sgârietură.

Bărbierul însă începu să-l radă fără nici o turburare, pânăce isprăvi cu bine.

— No, zise baronul, la tine nu fost friche?

— Nu, domnule baron.

— Pentru ce?

— Pentrucă înainte de-a fi pus d-ta mâna pe revolver, ți-aș fi retezat beregata cu briciul...

Jurământul hoțului

Un hoț de român furase unui sas o coșniță plină cu faguri de miere. Proprietarul banuindu-l, veni la el să cerceteze, Românul văzu, la cât e, și vrând să se desvinovățească și să facă pe păgubaș să creadă, că e nevinovat, începu să facă la cruci și să blesteme zicând

Jupâne, cine a furat mierea
S'o mânânce cu muerea;
Cu ceara
Să lumineze seara,
Odorogu
Să-l ardă focu,
Dracii în păgubaș,
Ca hoțul e de față!

Păgubașul auzind potopul de blesteme și mai văzând pe Român făcând mereu la cruci, zise: „Destul, Ioane, că numai m'a bate Dumnezeu și mai rău!"

Sfaturi

Muşcătură de şarpe. Dacă re a muşcat un şarpe veninos de picior, mână sau deget, să legăm numai decât partea muşcată cât mai strâns din sus şi din jos de rană. Apoi stoarcem şi spălăm bine rana. Dacă nu avem nici o zgârietură în gură, o sugem. Aceasta poate să fie însă primejdios pentru cel ce o face, căci otrava îi poate ajunge în sângc, dacă are vre o rană cât de mică în gură. Rana după muşcătura de şarpe o ardem cu un fer înroşit. Apoi dăm celui muşcat câteva pahare de vin ferbinte sau rachiu tare şi-l învelim în nişte ţoale, ca să asude (transpire) din greu.

Toate mijloacele înşirate mai sus ajută numai dacă le întrebuinţăm îndată după muşcătură. Lucrul cel mai bun e să chemăm numai decât medicul (doctorul) ceeace în fine de azi nu mai e lucru greu.

* * *

Primejdia muştelor. Au început căldurile şi cu ele şi năvala muştelor, Nu este vietate mai primejdioasă pentru răspândirea tuturor boalelor molipsitoare ca musca. Holera, lingoare, bubatul, tuberculoza (oftica), boale de atomac ori intestine (maţe), toate pot fi răspândite de muşte. Ele se aşază pe om sau pe lucruri molipsitoare de microbul (sămânţa) boalelor molipsitoare, apoi se aşază pe mâncări sau pe alte lucruri, dela cari ne putem molipsi şi noi, căci au rămas pe ele microbul adus de muscă. De altminteri puţini vor fi, cari să nu fi auzit de moarte de om pricinuită de o înţepătură de muncă. Musca aceasta avea vre-o otravă luată de undeva ajungând aceasta într'o rană cât de mică, otrăvia sângele.

Cum să ne apărăm de muscă. Prin rânduială bună şi curăţenie. Gospodina pricepută nu lasă nimic de ale mâncării neacoperit. În casă să fie totdeauna curăţenie, de asemenea în curte. Gunoiul, fie dela animalele de casă, fie de altfel, să fie cât mai la o parte de casă, pentruca muştele de pe el să nu răzbată prea uşor în camere. Nu e scumpă nici hârtia otrăviţă, care ţinută totdeauna umedă se pune pe o farfurie pe masa din casă.

Abonaţi-vă la Ziarul „CULTURA POPORULUI", care a pare saptmânal.

O copilă genială

La San Francisco, în Statele-Unite, s'a descoperit o fetiţă genială, Betty Ford, de 10 ani. Cu toate că nicicând n'a fost la scoală şi na primit nici educaţie specială acasă, ea a citit deja 1400 cărţi, are cunoştinţe vaste în istorie, astronomie şi biologie şi a scris mai multe sute de poezii.

Îşi aduce aminte de toate ce s'au întâmplat de când a fost de un an. La etatea de 19 luni a exprimat curat vorbele şi a ştiut alfabetul. La etatea de 20 luni a ştiut juca jocuri grele. La etatea de 22 luni, a putut spune numele a 12 păsări în o carte ilustrată.

La etatea de 30 luni a început să spună poveşti inventate de ea şi a compus mai multe versuri. La etatea de 6 ani a cunoscut bine dactilografia. La etatea de opt ani vocabularul ei a fost format din 13.000 cuvinte, ceeace se aşteaptă numai dela un student de universitate.

Cu toate acestea Betty nu este slabă, ori anemică ca „copii geniali", Dânsa este foarte sănătoasă şi bine desvoltată, joacă împreună cu copii de etatea ei şi-i place să fie la aer,

Copila a fost „găsită" de profesorul Levis Terman, care conduce o investigaţie asupra psicologiei copiilor, însărcinat fiind cu aceaste de către instituţia Commonwealth Fund din New-York, care i-a pus la dispoziţie suma de 20 de mii dolari.

Să nu înghiţim duşmanul!

Un preot zice unui beţiv: „Rachiul e duşmanul tău cel mai mare!

— Părinte, răspunoe beţivul, Sfânta Scriptură zice, că trebue să iubim şi pe duşmani.

— Aşa este urmă preotul, dar nu zice să-l şi înghiţim.

Răspândiţi Cultura Poporului

Carhi, un gimnaziu cu bibliotecă și o tipografie.

Asemenea și din aceste școli au eșit învățați, cu cari ne putem lăuda, precum mitropolitul Dosofteiu, eclesiastic cuvios și poet bisericesc, vornicul Costin Miron istoriograful Moldovei, logofătul Dustratie legist însemnat, și mitropolitul Petru Movilă fratele domnului ocârmuitor, ale cărui științe remeinice și sfânt caracter era în stare a înainta și a îndeplini învățăturile naționale, dar nevoit de învăluirile politice a-și părăsi patria, el și-a aflat în Rusia adăpost Chievul mărturisind cunoștința și meritul, l-a ales de al său mitropolit, academiile de Novgorod, de Cernicof și de Moscova sunt îndatoare cu a lor urzire, precum și aceea întâi seminarie care a întemeiat-o în Rusia.

In cât țara aceasta se ocârmuia de domni pământeni, școalele naționale urma cu schimbătoare soartă până la învățatul Domn Dimitrie Cantemir, a cărui scrieri se pot număra între cele clasice.

Dar ajungând cârma guvernului în mâni străine, apoi o sistemă vătămătoare întru toate s'a înrădăcinat, așezământuri de învățătură de pământeni întemeiate s'au desființat, științele si meșteșugurile s'au dat uitării; singura limbă elinească era menită a deplini toată educația. încât cu învățătura națională a pierit patriotismul, nouă moravuri și deprinderi s'au întrodus cu dialectul străiniior, rămânând limba maicii părăsită între săteni și puțin lipsia, a fi locuitorii acestei țări împărțiți în două deosebite națiuni.

Când pe rotunzimea pământului înfloria civilizația, ale sale raze cu anevoie răsbăteau asupra acestui orizont: de suflarea unor agere fortune se stârpise parcul Dafinului național și asupra Moldovei înzestrată cu nenumărate odoare ale naturii, plutia o negură care învelia de întristare și de orbire această frumoasă țară.

In mijlocul unor asemeni împrejurări pronia v'a aprins înimă sfânta schinteie a științelor (în inima lui Voda Minaiu Sturdza)... ați întemeiat sisteme de învățătură potrivite cu acele care astăzi se numără pe la națiile megieșite. adică a învăța științele în limba patriei.

In această academie avem încredere, că părinții vor fi martori de sporul și îmbunătățirea fiilor, biserica îi va adăpa la ale sale sfinte învățături, și societatea va câștiga folositoare mădulare, ea este singurul scop al acestui așezământ carele-i dat, pregătit și înființat de I. V. se va împodobi în veci cu numele de *Academia Mihăileană*, întru memoria și slava strălucitului ei urzitor și drept semn al recunoștinței, ce vă este datoare patria.

Terminăm aici cu fabula *„Broasca și boul"* tradusă din marele scriitor francez La Fontaine.

Broasca și boul

— Fabulă tradusă din La Fontaine —

Broasca mică cât un ou
A văzut păscând un bou,
Și mirându-se prea tare
De-o făptur-atât de mare
Cugeta c'ar fi noroc
Ș'a familiei laudă, dacă
Ar putea să se se prefacă
Din mic mare dobitoc!
Deci d'ambiție s'aprinde
Mereu s'umflă, se întinde
Ș'apoi zice: „Sorioară,
Nu-s ca boul bunăoară?..,"
Dar aceasta i-a zis: ba!
Broasca urmând a se umfla,
Zis-a iar: i-a vezi, lelică?
—„Soroț-ți spun săești tot mică!"
—„Oare aeum l-am ajuns?..."
—„Încă nu„, i-s'a răspuns.
Broasc'-atunci s'a mai umflat
Foarte-așa... cât a crepat.

Vra, ca astă broască mică
Pe mai mari cel mic s'ajungă,
Tot se umflă, se ridică,
Făr' a-și cere sfat la pungă,
Se așează la Paris,
Unde, de nu este 'nchis,
Rolul joacă de baron
Fără bani, dar cu bonton.
De mii planuri îngâmfat
Casa-și schimbă în palat
Și 'n princesă pe-a sa damă.
Vrând apoi a mai întinde,
Creditorul pe a lui samă
Toate pân' și pe el vinde.

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

O întâmplare groaznică pe cer. Pe o stea nu departe de găinușe (cloșca cu pui) s'a întâmplat ceva îngrozitor. Astronomii, cari se uită mereu, cu telescopul (ochian foarte mare) la stele, au observat, că o stea din apropierea cloștei cu pui (numită în cărți *Pleiade*) a devenit în curs de 40 de ore de 112 ori mai luminoasă, ceeace înseamnează, că și căldura ei s'a mărit tot atât de mult. Dacă steaua aceasta a avut și ea planetele ei, cum sunt pământul, luceafărul și alte câteva stele față de soarele nostru, planetele ei trebue să fie scrum acum. Să ne închipuim, că soarele nostru ar începe să ne trimită raze de o sută de ori mai luminoase și mai calde. Urmarea ar fi, că în ziua cea dintâi livezile, câmpurile și pădurile ar fi arse. Oamenii, o parte, ar scăpa poate pentru puțin timp în peșterile cele mai adânoi ale pământului. In câteva zile toate râurile, mările și oceanurile ar fi secate, iar deasupra pământului s'ar grămădi niște nouri uriași, din cari s'ar revărsa ape potopitoare prăpădind totul. Căci n'ar fi glumă, ca întreg Oceanul Atlantic sau chiar cel Pacific să cadă pe noi!

Grozăveniile acestea s'au întâmplat pe steaua, de care am pomenit. Astronomii, adecă învățații cari studiează cerul, arată și cauza. Cu cât e un soare — pe cer sunt mai mulți sori sau stele fixe—mai bătrân, cu atât îi scade mai mult și puterea de încălzire, iar gasurile din lăuntrul lui fac explozie și astfel aprinse îl îmbracă.

După socoteala astronomilor, soarele nostru mai poate trăi încă milioane de ani, fără să exploateze cu totul. Putem dar trăi încă liniștiți pe planeta noastră.

O bună măsură. Guvernul nostru a dispus, că începând cu 1 Septembre anul acesta, în toate școalele evreești din Transilvania limba de predare să fie sau cea evreească sau cea românească, adecă a statului Ovreii (jidovii) țin adecă să învețe *ungurește*, cu toatecă zic mereu, că și ei sunt popor deosebit, precum și sunt. Ungurii dela noi le pare bine, că Evreii se arată față de ei Unguri, iar față de noi jidovi. Dar așa nu mai merge! Dacă sunt Evrei, învețe *evreește*, căci în România nu i se face nimănui sâlă cu limba în scoală.

Dacă nu au limbă proprie, învețe limba statului, adecă cea *românească*. Cui nu-i place, plece de unde a venit.

Vin vechiu. La nunta Domniței Marioara cu regele Alexandru al Serbiei, un medic bogat a dăruit trei sute de sticle de vin din anul 1811, așa dară vechiu de 111 ani și 50 sticle de țuică (rachiu de prune) din anul 1822, deci de 100 ani. A mai dăruit și câteva sute de sticle de vin din anii 1889 și 1893, socotit vin nou.

Căderea Austriei. Din vechea Austro-Ungarie au mai rămas două bucăți: Austria, cuprinzând teritorul locuit numai de Germani (Nemți) și Ungaria de pe pusta (arcul) Dunării și Tisei, locuit de Maghiari, printre cari sunt și destui Germani, Slovaci și chiar și Români. Ungaria s'a dovedit în cei trei ani dela judecata lui Dumnezeu încoace că e tot țara, în care domnește fărădelegea, iar Austria țara, care se prăbușește din cauza nerânduelii financiare dovedite prin banii prea mulți de hârtie. Știrile mai nouă arată, că în Austria circulă 417 miliarde de coroane de hârtie, ceeace înseamnează, că pentru vre-o 60 de lei de-ai noștri capeți zece mii de coroane. Nu e mirare, că târgul de bani s'a închis la Viena, negustorii de tot felul nu mai vrea să vândă nimic.

Bolșevicii vreau să omoare pe capul bisericii din Rusia și pe alții, o mulțime de episcopi și preoți pentrucă au protestat jefuirea bisericiior de odoarele sfinte. Pentru această „îndrăzneală" bolșevicii au aruncat la temniță și la judecată — poate pe moarte—pe capul bisericii ortodoxe din Rusia, patriarhul Tikhon și pe alți mulți episcopi și preoți.

La astă barbarie, capul bisericii din Anglia, învățatul episcop Canterbury, s'a ridicat cu protest și a înaintat rugare și chemare către toate bisericile creștine și către toate guvernele țărilor din Europa sa intervină pentru scaparea celor aruncați în temnița de „legea" bolșevicilor.

Cât trebue să plătească Germania Franței in anul acesta? *Se știe că Nemții au făcut în vremea războiului mari pagube pe pământul Franței și de aceea sfatul de pace care s'a ținut după războiu la Paris a hotărât ca Germania să plătească mari despăgubiri de război Francezilor. Pentru plată s'au pus rate după ani și luni. In anuul acesta Germania va trebui să plătească următoarele rate de BANI, TOT IN AUR: în Aprilie a plătit 18 milioane, acum la 31 Maiu trebue să plătească 50 milioane, în Iunie 50 milioane, tot așa câte 50 milioane aur și în lunile Iulie, August, Septemvrie, Octomvrie, Noemvrie și Decemvrie.*

De altcum Francezii își duc acasa aurul lor căci la anul 1870 când i-a bătut Bismark au trebuit să strângă cercei, inelele și ceasurile de aur din țară să plătească pe Nemți cari au scos atunci cu trenul aurul din țara lor. Acum îl duc înapoi—de sine înțeles cu dobândă și camete de întârziere.

Lupta cu un urs. Ioan Belen din Zărnești (județul Brașov) plecase cu băiatul Nicolae Ceapă să ducă sare la o turmă de vite, care păsuua pe muntele Piatra Craiului, Belen ducea sarea, iar Ceapă ducea o pușcă. Ajunși la marginea pădurii, aud răsunetul unei împușcături și din pădure lasă un urs furios. Un vânător trăsese asupra ursului, apoi o ștersese. Ursul, văzând pe Belen, se repede asupra lui și-l îmbrățișează, fără pic de dragoste însă. Il mușcă, îl sgârie, Beleu îl apucă de cap, căci ursul cu botul tot spre gâtul Românului. Atunci băiatul își ia inima în dinți, vine aproape de cei doi luptători și deaproape trage un glonț în urs, care cade mort la pământ.

Belen e acum în spitalul din Brașov, unde își vindecă ranele nu prea grele.

Un om care n'a dormit 54 de ani. La Pittsburg a murit un om de 82 de ani annme Wiliam Warner, despre care gazeta „Chicago Tribune" spune, că în ultimii 54 de ani n'a dormit. El își petrecea nopțile pe un fotoliu (divan) dar atipia numai ușor, așa că rămânea ca și treaz și vedea și auzia totul din jurul său. Se zice că s'a bucurat de o bună sănătate până la moarte.

Rugăciunea zilnică. Un creștin se deprinsese ca ori de câteori se ruga lui Dumnezeu să pună câte o nucă într'un vas anumit ca să poată ști oricând cât de mult și de câteori anume s'a rugat lui Dumnezeu.

Intr'una din zile gândindu se el la numărul cel mare al nucilor, care însemnau tot atâtea rugăciuni către ziditorul a toate, auzi el o voce, care i zicea în șoaptă:

— Sparge nucile și vei ști că numai acele, al căror miez va fi bun, îți vor arăta acele din rugăciunile tale, care au fost bine primite și plăcute lui Dumnezeu.

Fără zăbavă începu creștinul nostru să spargă nucile și să le cerceteze, miezul cu multă nerăbdare.

Spre marea lui mâhnire sufletească nu găsește decât o singură nucă cu miez bun și sănătos; toate celelalte aveau miezul înegrit și viermănos și poate avea la fel cu rugăciunile lui.

Sfatul dela Haga. Pacea Europei și a lumii atârnă dela înțelegerea sau neînțelegerea Aliaților. După perdele, între Aliați sunt fel de fel de râvniri și întreceri bănești, economice, și dacă acestea se vor putaa limpezi atunci vom avea pace mai îndelungată. Lucrul acesta îl adeverește și faptul că la Paris se ține acum.

TIPOGRAFIA

„Cultura Poporului"

CLUJ—Str. Iuliu Maniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de mașini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broșuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afișe, convocări, cărți de vizită, bilete de nuntă ș. a.

PREȚURI IEFTINE

Banca Centrala

Pentru industrie și Comerț s. p. a.
Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secția de Bancă :·: Secția de Mărfuri

FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hațeg, Satu-Mare, Reprezentanți stabili în București, Kosice, Praga și Wiena

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160.000.000 lei
SEDIUL CENTRAL: BUCUREȘTI.

SUCURSALE:
Arad, Bălți, Brașov, Bazargic, Chișinău, Cernăuți, Constanța, Galați, Cluj, Ismail, Târgu-Mureșului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timișoara.

FACE ORICE OPERAȚIUNI DE BANCĂ

A APĂRUT

Drama „ARDEALULUI"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviță

In această piesă de teatru e descrisă toată viața plină de suferință a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimețându-se prin mandat poștal suma de 5 lei prețul cărții; iar 2 lei în plus pentru taxa poștei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviță, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 61 Un leu exemplarul de ... e 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni. . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

REDACŢIA: Telefon No. 405 | ADMINISTRAŢIA: Telef. No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, în Sala Reduta

Calendarul Săptămânei pe luna Iunie

	CATOLIC		ORTODOX	
26	Luni	Ioan şi Paul	13	M Achilina
27	Marţi	Ladislau	14	P. Eliseu
28	Mercuri	Leon Papa	15	P. Amoş
29	Joi	Petru şi Pav.	16	M. Thon
30	Vineri	Com. Apost.	17	M. Emanoil
1	Sâmbătă	Teobald	18	M. Leontie
2	Duminică	Cerc. Mariei	19	A. Iuda D.

DUMITRU CANTEMIR (1673-1723)

El a fost domnitor în Moldova acum două sute şi ceva de ani. Ca şi Miron Costin şi Niculae Costin, despre care am scris, el este un *cronicar*, adică un istoric sau un povestitor al neamului nostru. Dar el a fost cel mai învăţat dintre toţi aceştia, deşi graiul lui este mai puţin înţeles, dupa cum Niculae Costin are mai multă carte decât tatăl său, însă nu o aşa de mare frumuseţă în vorbă. Ştia numeroase limbi, şi a fost atât de învăţat, în cât s'a dus vestea în străinătate.

Printre cărţile scrise de el, sunt: *Diavolul sau Gâlceava Înţeleptului cu Lumea sau Giudeţul Sufletului cu Trupul.* şi *Hronicul vechimii Romano-Moldo-Valachilor.*

In *Giudeţul Sufletului cu Trupul,* Dumitru Cantemir ne spune că lumea aceasta este făcută de Dumnezeu şi împărţită în două: una trupească şi trecătoare, iar alta sufletească şi neperitoare; şi datoria noastră este să ne gândim a ne folosi de cele trupeşti numai spre mărirea celor sufleteşti. Dar el a scris această carte pentru ca să-şi înveţe neamul său românesc cum să se poarte în lume spre a-i fi acestui neam bine, Căci el avea o mare dragoste de ţară şi de naţia lui. Şi el doria ca Românii să nu se îndepărteze dela credinţa strămoşească, precum ei niciodată nu s'au îndepărtat, Numai aşa această ţară va fi fericită şi se va înălţa în slavă către Dumnezeu.

Mai ales de stăruinţa acestei credinţi strămoşeşti ne vorbeşte el în *Hronicul*, Românii din Dacia, care sunt Moldovenii, Muntenii şi Ardelenii, zice el, sunt din neamul lor hireşi Romanii dela Italia, de Traian împăratul aduşi. Şi Românii au locuit neîncurmat în Dacia, precum până astăzi locuesc. Iar ale noastre ţări, cu ajutorul lui Dumnezeu, măcar că supuse şi ascultarea sub monarchii turceşti, însă nici stăpânirea, nici libertatea lor n'au lăsat, că după multe sângeroase şi româneşti războaie, niciodată piciorul din hotarele lor nu şi-au scos, ci înfipţi şi nezmulşi au rămas; că. deşi împărăţiei Turcului bani a da obligaţi sunt, însă bisericele, legea, judecăţile, obiceele nesmintite şi nebetejite şi le-au păzit.

Aşa ne scrie Dumitrü Cantemir că au fost părinţii noştri. Deaceea noi avem astăzi o Românie atât de frumoasă. Şi numai aşa noi o putem păstra şi face ca să fie tot mai binecuvântată de Dumnezeu. Să ţinem la legea strămoşească.

MARIN ŞTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

Moartea lui Tache Ionescu

La Roma a murit zilele acestea cunoscutul om politic Tache Ionescu.

Fost preşedinte de consiliu în ultimul timp şi bun prieten cu multe personalităţi politice din lume, el pleacă dintre noi, când era încă plin de putere.

Moartea lui neaşteptată ne întristează pe toţi, căci a contribuit atât de mult prin munca lui, prin sufletu-i plin de credinţă—la susţinerea patriotismului în zilele de grea cumpănă ale războiului, şi la prietenia noastră cu aliaţii.

Aducem cinste memoriei lui.

Consiliu de miniştri

La 19 Iunie s'au deschis camerile din Bucureşti şi vor ţinea şedinţe cel puţin trei zile. Despre cele hotărâte vom da de ştire în numărul viitor. Intr'aceia consiliul de miniştri (sfatul tuturor miniştrilor) a ţinut o şedinţă, în care au hotărât următoarele:

Parlamentul (camerile) vor vota o lege, prin care guvernul va fi împuternicit să încheie o convenţie (înţelegere) cu bancheri din Anglia şi Franţa pentru consolidarea bonurilor de tezaur. In timpul războiului adică ţara noastră a împrumutat sume mari de bani de la Anglia şi Franţa, America şi Italia. Pentru aceşti bani a dat un fel de zapisuri (obligaţiuni) numite bonuri de tezar, *după cari trebuiau plătite şi dobânzi. La început a plătit ţara noastră şi dobânzile, dar după ce valoarea leului nostru (valuta) a scăzut foarte mult, nu am mai putut plăti. Lucrul acesta a făcut să scadă şi mai mult valuta noastră. De aceea ministrul nostru de finanţe, d. Vintilă Brăteanu, s'a dus în străinătate şi s'a înţeles cu băncile cele mari, ca să se facă alte bonuri şi să plătim dobânzi potrivite. Pentru aceasta trebue să voteze camerile noastre o lege.*

Tot în sesiunea (timpul) acesta a camerilor trebue să se schimbe şi legea drumurilor *din Transilvania şi Bucovina. Darea drumurilor din aceste două provincii e atât de mică, încât nu ajunge de loc ca să se repareze şoselele (drumurilor de ţară). Ea trebue deci mărită, ceece e spre folosul tuturor.*

Fiind speranţă de o recoltă foarte bună, guvernul a hotărât ca exportul cerealelor să fie liber, *numai grâul, secara şi făina din ele nu, pentru ca să rămână destul pentru ţara noastră. Căci grâu nu s'a semănat atât de mult, ca în anii dinainte de războiu. Dar înlăuntrul ţării, comerciul cu grâu şi cu săcară va fi pe deplin liber, aşa că oricine poate vinde şi cumpăra cât vrea. Dacă cucuruzul (porumbul, popuşoiul) va da recolta aşteptată, şi el va fi liber la export*

Ceice vând altfel de ceriale, adică orz, ovăz, poate şi porumb, în străinătate, vor plăti taxe vamale de export. Din taxele acestea, statul va da o parte la agricultorii cari au produs grâu şi secară ca să fie despăgubiţi pentru că ei nu pot vinde în străinătate, cu preţuri mai mari decât cele din ţară, grâul şi secara lor.

Se va schimba şi legea agrară, *adică cea de împroprietărirea ţăranilor din Ardeal, făcându-se mai simplă, pentruca să se poată face lucrările mai iute.*

MĂCIEŞUL

E o poveste din vechime care spune, că măcieşul ce nu va face nici o floare primăvara, nu va mai înflori, nici-odată; ci se va usca şi apoi va fi doborât de vânturi pentru a putrezi în pământ, astfel răsplătindu-se de seva ce i-a dat-o pământul...

După cum ştim cu toţii, măcieşul e un fel de copac spinos, cu lemnul noduros şi care face fructe amărui şi necăutate de nimeni...

Măcieşul ca ori ce pom sămănat de mâna lui Dumnezeu, pentru ca să crească, pentru ca să se bucure de lumina soarelui, pentru ca să-l mângâe vânturile primăverii, are şi el nevoe de un petec de ţarină.

Dar cum în ţarină se cultivă pomi cu fructe bune, legume şi grâne pentru folosul, pentru înfruptarea omului, măcieşul ca un netrebnic e alungat de pretutindeni. La ce bun să umbrească pământul?

Nici nu creşte mare pentru lemne de foc, nici nu face roade bune măcar pentru hrana porcilor...

Nu-i mai rămâne pentru viaţă decât paraginile cele mai seci, paraginile cele mai uitate de oameni.

Acolo, la un loc cu alţi mărăcini, la un loc cu fraţii lui, porumbii, perinarii, aceştia chiar mai puţin huliţi decât el, răsărit dintr' un grăunte mic, îşi adânceşte viţele, şi îşi înalţă crengile încâlcite, trist parcă totdeauna de soarta ce i-a hărăzito cel de sus.

Şi totuşi, dacă pentru oameni nu e de nici-un bine, pentru vieţuirea lui, pentru seva ce-o soarbe din peptul pământului, aduce prinosul lui umil, la podoaba măreaţă a naturii.

Astfel primăvara, din mugurii deşi-verzui şi mărunţi ca vârfuri de ace, îşi desface buclele de flori albe.

Şi astfel, în paragina verde ca lanul de grâu înspicat, în paragina cu ciulini şi brusturi cu mătrăgună şi păpădie, măcieşul pare un stol mare de fluturi, poposit sub soarele de amează, ori ca un nor alb, pufos, coborât din câmpia văsduhului.

Şi când ne apropiem de el vedem stoluri de păsărele ce piscuesc şi se joacă vesele rotindu-se în juru-i şi ascunzându-se sub maldăre de flori.

Totul e armonios ca un cântec şi cerul parcă se bucură de darul curat pe care măcieşul îl dă celui ce i-a aruncat sămânţa pe pământ.

Buchet alb încărcat cu lumină, măcieşul înflorit, dă tot ce trebue să dee pentru viaţa lui, şi natura îl binecuvintează, adăpându-l cu sevă pentru alte primăveri.

Iar atunci când nu va face nici o floare—după povestea din vechime—e sămn că trebue să moară.

G. TALAZ

CRONICA EXTERNĂ

Din Rusia

Din grozăveniile Rusiei. In camera (dieta, duma) franceză, primministrul francez Poincaré a citit o telegramă primită de Crucea roşie. In telegramă se spune, că într'o parte mare a Rusiei, locuitorii sunt siliţi să mănânce copii morţi. Se mai spune, că în multe ţinuturi ruseşti, partea cea mai mare a populaţiunii mănâncă balegă de cai.

In unele ţinuturi bântuite de foamete s'au molipsit de răpciugă o mulţime de copii. Autorităţile bolşevice, în loe să caute de lecuire, au împuşcat 120 copii atinşi de această boală, ca să nu se molipsească, chipurile, şi alţii.

Din Rusia de miazăzi, Crimeia (Crâm) şi părţile Odesei, oamenii pleacă pe capete de groaza foamei şi a stăpânirii bolşevice a lui Racovsky. La Varna, care e un port (oraş lâugă mare) al Bulgariei la Marea Neagră au sosit câteva sute de familii, unele în bărci mici, altele în corăbii cu pânze. Mulţi dintre aceşti refugiaţi s'au înecat; alţii au murit de foame, de sete, de tifos (lingoare) şi au fost aruncaţi în mare. Câţiva refugiaţi erau numai în pantaloni de baie, căci fugiseră de pe malul mării unde se scăldau. Numai aşa au putut să scape de sub supravegherea autorităţilor bolşevice, cari nu lasă pe nimeni să plece dtn Rusia.

Mizeriile bolşevicilor. In loc să vadă, cum ar putea stăvili foametea; în loc să înceteze cu uciderea fără milă a locuitorilor cari nu li se închină lor, autorităţile bolşevice cearcă mereu să prostească lumea din ţările vecine mai ales de la noi. Dar nicăiri nu isbutesc, şi mai puţin la noi, unde nu găsesc pentru ideile lor criminale decât jidanii şi câţiva români ticăloşi, rari îşi vând sufletul pe bani. Nu de mult s'au prins în Basarabia din aviatori bolşevici cari au venit din Rusia cu un aeroplan plin de tipărituri cuprinzând îndemnuri la rele. In Galati a fost prins un alt ticălos de felul acesta.

(contin. în pag. II

CÂNILE

de TRAIAN A. DUMBRAVĂ
Învățător în Mănăștur, Cluj

Un câne care odată
Mai cu păreri de rău,
Cu soarta 'mpăcată
Rătăcea'n drumul său...

A fost oprit în calea
Sa fără de țintă,
— In cărare spre valea
Cu iasomii și mintă

A fost luat în brațe
Și gugulit cu drag,
Iar noua sa viață
Ia stat de-acum în prag

Cu buna lui stăpână
Adese la plimbări,
Prin zările de lună
Mergea din seri în seri

In firea sa cânească
Cânile s'a gândit,
Să n'o mai părăsască
Ș'astfeli s'a hotărât.

Nu peste vreme multă
Stăpâna la lăsat,
Iar cânile să'ncruntă
Și brațul i-a mușcat,..

De ce în lunca largă
Să fiu batjocorit ?
Stăpâna ori m'aleargă ?
— Doar Ea m'a gugulit !

Eu știu, văd c'am mușcat'o
Păcatul meu cânesc,
Durerea'm arătat'o
Iubirea so'noesc...

. . . . . .

Stăpâna'i vinovată,
Ea astfel l'a tratat,
Cânile nici odată
N'u mușcă la'ntâmplat !

. . . . . .

Când cânile stăpânul și-a mușcat,
De bună seamă rău a fost tratat !...

Bolșevicii nu se mulțumesc cu atâta. *Cicerin*, care e ministrul lor de externe, a plăsmuit niște hârtii, din cari s'ar fi putut vedea că primul ministrul nostru ar fi încheiat o convenție cu Wranghel generalul rus care a luptat anul trecut contra bolșevicilor, dar a fost bătut. După această convenție, țara noastră s'ar fi obligat să ajute pe Wranghel cu bani și arme contra bolșevicilor. Aceste acte false le-a prezentat Cicerin la conferința din Genova. Ne-a fost ușor să dovedim, că sunt mincinoase, mai ales că d-l Brătianu nici nu era ministru anul trecut. Se înțelege, că Cicerin a rămas de rușine ca și ciocoii Ungurilor, cari umblă prin Paris și Londra cu tot felul de minciuni împotriva noastră.

Dreptatea bolșevicilor. In contra socialiștilor-democrați din Rusia bolvevicii au pornit proces pentru că aceia nu vor să țină cu ei. Nimeni nu a cutezat să le ia apărarea, așa că au venit niște avocați din Belgia și Germania să-i apere, Bolșevicii își bat joc de ei și nu-i lasă de loc să vorbească. Așa înțeleg bolșevicii, adecă comuniștii dreptatea pentru toți: pe cei ce nu sunt de părerea lor să-i omoare ! Dacă am fi drepți, și noi ar trebui să spânzurăm pe toți comuniștii jidani și români vânduților.

ISTORIA ROMÂNILOR

ȚARANII

IV.

Să vedem care a fost soarta țăranilor din *Transilvania*.

Până la venirea Ungurilor și câtva timp după aceea, țăranii români din Transilvania au fost liberi atât pe pământul din munții și văile Daciei, cât și pe rodul muncii lor. Ei erau administrați de voivozii și cnejii lor după vechiul drept românesc, cum am arătat mai înainte. Plățile, ce le făceau, fie drept leafă pentru cnejii lor, fie ca bir (dare) erau neînsemnate și nu în bani, ci în muncă și vite. Toți românii însă erau soldați, obligați adică să țină în stare bună cetățile, fie de piatră, fie de pământ și lemn și să le apere; în timp de război porniau cu toții contra dușmanului. Fiecare țăran din Ardeal era boier ca și fratele lui din partea de miazăzi și răsărit a Carpaților.

Până prin secolul al doisprezecelea, regii Ungariei prinse seră rădăcini și în Transilvania. In Ungaria apucase să se introducă feudalismul, iobăgia țăranilor, după exemplul luat dela vecinii germani. Lucrul acesta continuă în secolul al treisprezecelea și se întărește tot mai mult în al patrusprezecelea, când pe tronul Ungariei ajung regi din familia franțuzească a Angiovinilor. In tot timpul acestor regii Ungariei stăruesc moșii și sate întregi din teritorul castelelor, la început fără iobăgirea țăranilor, aceștia fiind obligați numai la anumite plăți către cei dăruiți, mai târziu prefăcându-i în iobagi, cum au ajuns țăranii din Muntenia și Moldova.

Urmările acestor dăruiri din pământul românesc al castelelor (cetăților), apoi a dăruirei castelelor însăși au fost o nenorocire pentru libertatea românilor. Incetul cu încetul, ei ajung din țărani liberi și militari iobagi.

Moșia țăranului era socotită acum ca moșia boerului său și ajunsese chiar să nu mai aibă nici dreptul de a se muta de pe o moșie boierească pe alta. Cu timpul, țăranul ajunsese să muncească 5 până la 6 zile pe săptămână la boierul lui, să-i dea a noua, uneori chiar a zecea parte din rodul muncii lui, un anumit numar din oile, caprele, porcii și stupii lui, precum și alte daruri în trei rânduri pe an. Dar țăranul român mai avea și alți trântori de hrănit: pe preoții catolici, mai târziu și pe cei luterani ai Sașilor, cărora deasemeni trebuia să le dea a zecea parte din roada câmpului muncit de el. Pe lângă acestea, tot țăranul era care plătia birurile către stat, de care boerimea era scutită, tot țăranul forma grosul armatei. Trebue să ne însemnăm bine românii, că țăranii unguri, tot iobagi și ei, dar uu așa de asupriți, erau scutiți de a merge la războiu. ei rămânând acasă pentru paza curților boerești.

Dreptate țăranul român nu găsia niciodată, mai ales, că judecători nu mai erau cnejii și voivozii lui, cari se maghiarizaseră, ci boerii unguri, cari nefiind plătiți de către stat în Transilvania până la anul 1730 își făceuu leafă jupuind pe nenorociții, cari le cădeau în mână.

Acești paraziți*), cari trăiau numai din sudoarea și sângele românilor, au mai avut și nerușinarea, ca împreună cu sașii să voteze legi, în cari spuneau, că românii sunt suferiți în Ardeal numai pentru folosul țării (țara o socoteau numai a boierilor) și până le va plăcea Principilor și boerilor.

Să nu se creadă însă, că românii din Ardeal au suferit asupririle acestea fără împotrivire. Nu a fost veac, în care ei să nu se răscoale și să încerce a scutura jugul, Despre aceste revoluțiuni ale românilor voiu povesti în numerele următoare.

Victor Lazăr

*) *Paraziți* sunt insectele, cari trăiesc din sângele altor vietăți, ca de pildă păduchii

---

Ruini străvechi

Vechea noastră planetă mai desvălue încă mistere și urme lăsate de generațiile trecute.

Egiptul a dat până acum la ivcală secrete extrem de pasionante. Imense orașe dorm îngropate în uitare de multe secole,

In Rhodesia s'au desgropat vastele ruine ale Zimbabwei, orașul aurit despre care se crede că a fost „Ophir"-ul regelui Solomon.

In nordul Zambezului, în fundul unei văi aproape inexplorată, doarmeun alt oraș cu turnurile și construcțiile sale masive de cărămidă.

A fost vizitat de câțiva exploratori, dar nu s'au întreprins încă săpături în acea regiune.

In Nigeria Meridională, făcânduse săpături sub actualul oraș Ifa, s'au descoperit sculpturi de quartz, minunat lucrate și statui turnate în bronz, dovezi ale unei civilizații comparabile celei ale vechei Grecii, pe când cei născuți în părțile arcelea nu știu nici azi să lucreze piatra

Insula Ceylon este plină de orașe pe jumătate îngropate, iar, Anamul ascunde ruine de dimensiuni atât de importante, încât eclipsează monumentele atât de gigantice ale vechiului Egipt.

Poate că America ascunde minunile cele mai grandioase și mai puțin cunoscute.

Brazilia este plină de rămășițe formidabile ale unei civilizații foarte vechi, care se întinde până în masivul deabia cunoscut și necartografiat încă din Matto-Grosso.

Inscripțunile în caraetere aproape la fel cu cele grecești, n au putut încă fi desclfrate.

De sigur că se va ivi într o zi un savant american pentru a smulge secretele acestor pietre venerabile. Ele ne vor revela istoria marei rase a Toltecilor, cari, la o epocă infinit de îndepărtară, au construit orașe uriașe și drumuri ale căror urme au fost găsite în pădurile crezute virgine.

Muncă nouă în mănăstirile noastre

In timpurile mai vechi, mănăstirile noastre erau pline de muncă asemenea coșnițelor cu albine. La început scriere de cărți bisericești și legătorie, apoi tipografie, ateliere de pictat icoane sfinte, de sculptăt fruntare la biserici, țăsătorie de stofă pentru hainele călugărești, școale pentru ucenicii cari vroiau să se preoțească, ajutorarea celor nevoiași și totuși rămânea destul timp și pentru numeroasele slujbe bisericești obișnuite în mănăstiri. Cu timpul s'au schimbat obiceiurile acestea frumoase, dar nu înspre bine.

Acum s'au pornit o mișcare, ca să se înființeze al mănăstiri încetul cu încetul vechele bresle, din meșteșugul, munca și strădănia cărora să se înzestreze iarăși sfintele locașuri cu podoabele icoanelor, sculpturilor în lemn, argintăriilor și odăjdiilor minunate. Cititorilor noștri le-am dat deja știrea, că până acum s'au înființat două tipografii, la mănăstirea Neamțului și la Cernica. Acum s'au înființat școala de ucenici tipografi aleși din orfanii de război și din copiii vrâstnici ai caselor sărace, ca apoi aceștia, învățând arta tipografică, să se răspânde scă pe la toate tipografiile bisericești și mănăstirești. La mănăstirea din Căldărușani se înființează o școală de desemn și pictură bisericească. Din ucenicii dovediți buni se vor alege lucrătorii pentru atelierele de zugrăvire a bisericilor și de pictură a icoanelor, de sculptură în lemn, de poleitori și de țesătorie de stofe pentru haine preoțești.

Pornirea aceasta e foarte mult ajutată de ministrul cultelor și al artelor.

FOIȚA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Ioan Eliade Rădulescu

Ion Eliade Rădulescu s'a născut în Târgoviște în ziua de 6 Ianuarie 1802.

Ajutat de starea materială îmbelșugătă a părinților lui el a putut să-și facă studiile pe lângă cel mai de seamă dascăl al acelei vremi Gheorghe Lazăr.

Ajutat tot de mijloacele materiale pe care le avea la îndemână, dar nu mai puțin de dorul de a răspândi cultura, de a pune la îndemâna poporului publicații prin care să se facă tot mai multă lumină asupra rostului nostru în lume, Ion Eliade Rădulescu a cumpărat o tipografie și-a tipărit cele dintâi cărți românești.

Cași Gheorghe Asachi, a scos în Muntenia o foae (jurnal) „Curierul românesc" și o revistă literară,

A scris poezii epice, lirice. fabule și satire, studii filosofice și morale precum și asupra gramaticei.

Pentru ca să arătăm și mai bine, cât de mult iubia cartea, cel ce mai târziu trebuia să devină profesorul, și îndrumătorul cel mai iubit al vremii, dăm câteva notițe din scrierile lui în care ne povestește un episod frumos al copilăriei, pe când începuse să tâcluiască întâile scrieri.

•

„Invățam grecește, cum se învăța pe atunci, Octoich și Psaltire: nu înțelegeam nimic. Intr'o Duminecă am văzut la poarta bisericii Krețulescului lume multă adunată; am stat și eu să văz ce este: un fecior sau vizitiu cetea în gura mare Alexandria, și câți treceaŭ pe drum se oprlau și ascultau. Când m'am oprit eŭ, cetirea venise dimpreună cu Alexandrŭ până la Ivantie împărat, uude zice: „mira tebe brate ș. c. l." Nu mă putui deslipi de acolo ascultând descrierea acelui loc plin de răcoare. de verdeață și adăpat de fântâni cu apă vie. A trebuit să iasă acel om, minunat pentru mine (vizitiul zic), ca să fug și eu d'acolo. Am venit acasă și am cerut foarte rebel, plângând să mi dea doi lei să cumpăr o carte. Eram rău, când plângeam; sculam vecinii în picioare. A trebuit să mi se dea banii și alergai îndată și-mi sumpărai cartea prețuită și plină de minuni. Dar ce să fac cu dânsa? că în mâinile mele era mută. Voiesc să citesc; câteva slove se potriveau cu cele grecești; dar mă împedica o grămadă de alte încurcături cu unele turnuri (*d* cirilic), altele caracatițe saŭ scorpii (*j* și *i* cirilic). Tata nu era în București să-mi spuie, mama știa carte numai grecească; în via grădinii lucrau câțiva olteni; vre-o doi dintrânșii erau cu călimările la brâu și știau carte. Mă rugaiŭ de unul, care mi se păru mie mai procopsit, și pe care îl recomanda către mine și numele lui (îl chema Alisandru). El îmi puse pe picior lângă un dud favorit al meu ce-l găurisem de mai naiute și prin care petrecusem o funie cu mare meșteșug, ca să învăț, să sar pe funie ca comedianții ce văzusem, că juca la dulap la Cișmigiu. Acolo lângă acel dud începŭiu a sloveni românește: „împărăția la răsărit ș. c. l." Intr'o jumătate de ceas nu mai aveam trebŭință de dascăl, începuiu a ceti, și în patru zile isprăvii Alesandria din scoarță în scoarță. Se înțelege însă, că în acele patru zile dascălul de grecește nŭ m'a văzut prin școala lui. Plecam dimineața să merg la școală, dar mă întorceam pe altă uliță, iutram prin grădină și pe după case, pândind să nu mă vază nimeni, mă ŭrcam în pod, mă băgam sub un coș și acolo citeam vitejiile lui Alexandrŭ cel mare, cum s'a bătut cŭ racii, cu furnicile și cu Por împăratul ș. c. l. Tot sub acel coș am învățat să scriŭ numerile arabice până la 100, cŭm și să scriu slovele românești ca de

Cuvintele unui sătean

Eu drept să vă spun nu mai înțeleg nimic. Poate că nu sunt destul de învățat, poate că în satul meu e altfel decât în alte sate. Nu prea îmi vine să cred pentru că am umblat și eu oleacă, am cutreerat și eu drumuri destule și mai cu samă în vremea războiului, am cunoscut mulți oameni și multe obiceiuri. De-un singur lucru mă pot plânge: Că n'am stat și eu pela oraşe.

Poate de aceia am rămas în urmă, cu înțelesul lucrurilor. Nu că mi ar folosi această înțelegere, da numai așa ca să știu și eu ce e adevărat și ce nu.

Am câteva clase de școală, sunt prieten cu primarele, cu preotul și cu cei mai de frunte din sat.

Stau deseori cu aceștia de vorbă, citim jurnale și ne întrebăm unul pe altul despre cele petrecute în lume.

Dar tocmai despre asta vreau să vorbesc, de spun că nu mai înțeleg nimic. Mai cu samă în ultimul timp se face mult sgomot pentru noi țăranii.

Toate jurnalele care vin din București și din alte părți ale țării se iau la sfadă pentru noi. Cele mai multe ne cred atât de întunecați la minte, încât strigă cât pot minciuni căutând să ne ademenească, altele sunt prietenoase, și plâng de durerea noastră cum ai plânge pe cei din urmă nenorociți; altele ne îndeamnă la muncă și ne îndeamnă să ne facem stăpâni pe tot ce vedem cu ochii, căci totul este al nostru. Ori fi având toți dreptate dar ee ne mai mult, este că atunci când, noi nu ne vedem din treburi multe ce avem ne vine știrea tot prin jurnale că noi suntem gata de revoltă, de revoluție cum se zice..,

Și mă întreb mereu, și ne întrebăm cu toții, de unde știu ei, toate astea?

Să fie oare adevărat?

Ori, cum să poate, ca oamenii învățați, oamenii cu multă carte, să spue atâtea prăpăsti.

Și apoi, om fi mai întunecați, n'am fi știind noi atâtea și atâtea, însă, eu unul și cred că mulți din satul meu nu și-ar schimba viața de aici pe altfel de viață.

Om fi muncind din greu, dar avem și noi bucuriile noastre și nu așa de ușor ne vor putea face să le credem, năsdrăvăniile.

Câți n'au venit pela primărie și ne-au vorbit, de una și de alta, e drept nu prea le pricepem limba, dar tot putem așa cât de puțin, cât ne trebue ca să vedem, să auzim cum ni se promit multe, multe de tot, cum ne au promis și alții și alții dar nu ne-au dat nici una.

Noi îi ascultăm și apoi plecăm și ne vedem de treburi cași mai înainte, căci știm bine că numai cu munca și cu rostul nostru ne câștigăm pâine și bucuria vieții.

Dar cum am spus, nu mai înțeleg nimic pentrucă prea nu samănă cu noi acești oameni, prea fac multe scamatorii.

Și la urma urmei trebue să ne înțelegem, că fiecare cu meseria lui.

GHEORGHE.

Din sfaturile unchiașului

De vrei să trăești bine și să aibi ticnă, să te sileşti a fi totdeauna la mijloc de masă și la colț de țară, pentru că e mai bine să fii fruntea cozii, decât coada frunții. Șezi strâmb și grăește drept. Nu băga mâna unde nu-ți fierbe oala, nici căuta cai morți să le iei potcoavele.

Bate ferul până e cald și fă tot lucrul la vremea lui. Nu fi bun de gură; gura bate spatele. Vorba multă e sărăcia omului, și toată pasărea pe limba ei piere.

Nu fi sgârcit, căci banii strângătorului, intră în mâna cheltuitorului și scumpul mai mult păgubește, leneșul mai mult aleargă; dar nici scump la tărâțe și eftin la făină.

Nu te apuca de multe trebi deodată. Ciue gonește doi iepuri, nu prinde nici unul. Nu te întovărăși cu omul slăbanog. Mai bine este să fii cu un om vrednic la pagubă, decât cu un mișel la dobândă. Nu te vârî în țudecăți. In țara orbilor cel c'un ochiu e împărat. Cel mai tare e și mai mare, și dreptul umblă totdeauna cu capul spart. Apoi mai bună e o învoială strâmbă, decât o judecată dreaptă. Să n'ai a face cu cei mari. Corb la corb nu scoate ochii. Ce iasă din mâță, șoareci prinde, și lupul părul schimbă, iar năravul ba.

Ferește-te de proști și de nebuni. Nebunul n'asudă nici la deal, nici la vale, și prostului nici să-i faci, nici să-ți facă. El învață bărbieria la capul tău. Șede pe măgar și caută măgarul. Nu-l primesc în sat și el întreabă de casa primarului. Prostia din născare, leac nu mai are. Cine să mestecă în tărâțe îl mănâncă porcii; și apoi spune-mi cu cine te aduni, să-ți spun ce fel de om esti.

Nu te hrăni cu năeejdea și cu făgăduințile. Înțeleptul făgădueşte, nebunul trage nădejde. Ce-i în mână, nu-i minciună, și e mai bine acum un ou, decât la anul un bou.

Cu rudele bea și benchetuește, dar negutătorii nu face, căci deși sângele apă nu se face și cămașa e mai aproape decât sumanul, dar nepotul e salba dracului. Frate ne frate, brânza e pe bani.

Nu da împrumut ca să nu-ți faci dușmani. Nu te bucura la câștiguri mici, pentrucă cu un rac tot sărac, cu un pitic tot calic; dar când umbli cu miere, linge-ți degetele. Primește ori ce-ți vor da. Calul de dar nu se caută în gură; și cine n'are ochi negri, sărută și albastri.

Nu fii lăudăros, nici nu face din țințar armăsar. In urma războiului mulți voinici se arată. Vulpea dacă n'ajunge, zice că pute. Să nu fii din cei cari zic: Lasămă să te las, și ia-l de pe mine că-l omor. Nu te certa cu cei ce știu mai multe decât tine. Haide, tată, să-ți arăt pe mama. Nu umbla cu picioarele în două lunti nici te mândri, căci mândrului îi stă Dumnezeu împotrivă.

Nu te necăji pe soartă. Norocul cine-l știe? Fă-mă proroc, să te fac bogat. Bețivului și dracul îi ese cu udătură înainte; însă vremea îndreaptă toate. Vremea vinde lemnele, și nevoia le cumpără. Tu ferbe fasole și taci. Joacă ursul la cumătrul, poate va juca și la tine. Nu te mânia pe lume. Se mânie văcarul pe sat și satul nu știe nimic. De vei păgubi în vreo negutătorie, să-ți fie de învățătură ca altă dată să nu te mai apuci de ea; iar de vei câștiga, nu te mai apuca și de altele, căci cine sare garduri multe, se împlântă în câte un par, și ulciorul nu merge de multe ori la apă. Când ți s'or aprinde călcâiele, însoară-te până a nu îmbătrâni, căci însuratul de tînăr și mâncarea de dimineață n'au greș; și bătrânul amorezat e ca piroșca cu păsat. Fă cunoștință cu fata; n'o lua numai pe auzite pentru că nu se mănâncă tot ce sboară, și se întâmplă de departe trandafir, și de aproape borș cu știr. Vezi cum a fost maică-sa, căci pe unde a sărit capra, mai presus o să sară iada. Fii român verde și rupe mâța în două. Bate șeaua, să înțeleagă iapa, căci femeia-i dracul, șeade în deal și prăvălește carul în vale; dar nu întinde ața să se rupă. Gospodăria să-ți fie măsurată, căci la gospodăria bună, mulți voinici s'adună; și de-i și păți ceva numai tu să știi unde te strânge ciubota. Nu te apuca s'o păzești; mai lesne poți păzi un cârd de iepuri; și măcar că găina bătrână face zeama bună fereşte-te de babe. Baba bătrână nu se teme de vorba groasă. Lumea piere, baba se piaptănă. In sfârșit mângâete la necazuri, gândind că sacul și-a găsit petecul, și roagăte zi și noapte să-ți dee Dumnezeu mintea Românului cea de pe urmă.

Pustiirea pădurilor

Noi Românii avem un nume rău, când e vorba de păstrarea pădurilor. Suntem socotiți dușmani mari ai acestor podoabe date de Dumnezeu. Vom fi rămas poate așa din timpurile vechi, când lăzuind părți mari din pădurile, cari acopereau partea cea mai mare a României de azi, croiam locuri nouă pentru așezare de sate și pentru agricultură. Acum nu mai e vorbă de așa ceva, căci sate nouă nu se mai întemeiază. Deci rău facem pustiind pădurile fără socoteală, adică fără să grijim, ca în locul celei tăiate să răsară alta, dar în bună rânduială, pentruca și urmașii noștri să aibă folos după ea la timpul său.

Paguba cea mare, ce o aduce pustiirea pădurilor, ni'o arată cele întâmplate în Franța, unde lucrurile s'au cercetat cu deamănuntul. S'a constatat, că în trei zeci de județe, unde se pustiiră pădurile, populațiunea a scăzut în timp de opt ani cu opt zeci de mii de suflete. N'au mai găsit hrană îndestulătoare și au plecat în alte părți. Căci este o lege a naturii: dacă vrem, ca văile să fie locuite de o populațiune mai mare și mulțumită, dealurile din jurul lor trebue să fie împădurite. Altminteri apele cari vin de pe dealuri le spală și cară pământ rău și petriș peste locurile bune din vale și le strică. Iar plugarul, căruia locul stricat nu-i mai produce cele trebuincioase, sărăceşte sau pleacă în altă parte.

Dovada cea mai bună, că pustiirea pădurilor sărăceşte pe oameni, ni'o dau de altminteri multe ținuturi de pe pământ. Toate ținuturile Asiei și ale Africei, unde omul în prostia lui a prăpădit pădurile, s'au prefăcut în pustiuri. Și dacă prin Asia centrală, stăpânită de Rusia, au început să se întemeieze sate nouă, aceasta e a se atribui nu numai liniei ferate siberiene, ci și pentru că au început să oprească popoarele tătărești de pe acolo să mai prăpădească pădurile, ca să și facă pășuni pentru turmele lor.

In Franța s'a socotit, că revărsările de apă produc în fiecare an o pagubă de aproape 90 milioane de franci. La noi nu a făcut nimeni socoteala, cât strică numai revărsările Crișurilor, Someșelor și al Mureșului, pricinuite mai ales de pustiirea pădurilor.

De aceea păcătos și satul, care pustieşte pădurea, dar și satul, care sufere, ca oameni lacomi după bani mulți să le taie fără socoteală. Căci urmările se văd și la noi în unele părți, unde au tăiat pădurile și au băgat apoi vitele, cari împedecă renașterea pădurilor. Ploile au și început să spele coastele și se ivesc stâncile. Copiii de acum nu vor mai avea nici păduri, dar nici pășune pentru vitele lor, așa că vor blestema pe părinții lor, cari din lăcomie au prefăcut părți mici de hotar în pustiuri de stâncă.

SĂ RÂDEM

De-ale lui Păcală

Unul care se ținea tare înțelept, se întâlnește într'o zi cu Păcală.

— Noroc, nene! Am tot auzit, că ești tare în păcăleli. De mult am vrut să mă întâlnesc cu d-ta. Ian să vedem, poți-mă păcăli și pe mine?

— Să vedem, răspunse Păcală. Dar așteaptă puțin să-mi aduc traista cu păcăleli de-acasă.

Păcală plecă și plecat a rămas. „Înțeleptul“ așteptă un cias, așteptă două, dar Păcală nu se arată cu traista. In sfârșit trece un Român pe-acolo și-l întreabă:

— Da pe cine aștepți?

— Pe Păcală. Zice, că are să mă păcălească și pe mine și s'a dus să-și aducă traista cu păcăleli de-acasă. Il aștept de două ceasuri.

— Da bine, nu ești păcălit destul, că-l aștepți deatâta vreme?

Căuta găşte.

Cioroiul fu prima noapte în cotețul cu găini al Românului. Acesta îl duse de chică la postul de jandarmi. Șeful de post se răsti la el:

— Ai vrut să furi găini, tâlharule?

— Ba să mă bată devla, de-am vrut să le fur!

— Atunci ce-ai căutat în coteț?

— Am căutat găşte, țucu-ți ochii.

Bună recomandație.

Stăpânul cel nou. Și când poți veni să începi lucrul la mine?

Servitorul cel nou. Ori și când. Chiar și azi, dacă vrei.

Stăpânul. Bine, dar o să te lase stăpânul cel vechiu?

Servitorul. Stăpânul? El e bun bucuros, că scapă de mine.

tipar, îmi făcusem niște foițe, pe cari scriam și prescriam; dar vrem ca cu dânsele să mi rămâie și numele nemuritor. Așa făcui altele cărora le dedei formă de carte cu titlul după orânduială. Mă luaiu după titlul Alexandriei și făcui și la compoziția mea un titlu foarte iscusit și însemnător, după cum urmează Această carte făcută de mine Niță sau Ion Rădulescu în zilele polcovnicului Ilie (Tata) și cu blagoslovenia sfinției sale Frusina (Mama), 1811.

Astfel în patru zile învățaiu a ceti românește, scriam numere și mă făcui și autor al vestitei compuneri: *Această carte.* Mă gândeam eu, că dacă fac la cărți când sunt de nouă ani, dar când m'oiu face mare. Eram încredințat în mine c'o să mă fac un mare cărturar, dar nu mă credea nimeni.

Procopsala însă și autorlâcul mi-a dat prin piele, că o drăcoaică de slujnică s'a suit a patra zi în pod să dărăcească la in, fiind vremea cam ploioasă. Eu a trebuit să ies odată din coș, dar mă primejduiam să mă vază și să mi se dea pe față îndărătnicia mea de a merge la dascăl; îmi luai inima în dinți; eșii din cabinetul meu de lectură (din coș) și făcui să țipe Ilina cât alergară toți din casă. Mă deteră binișor din pod, mă puseră în cârca lui moș Mâinea și mă trimiseră la școală. Dascălul mă primi în bătăi și mă puse iar la psaltirea grecească. Eu uram cartea grecească, dar din ziua aceia o urâi și mai mult, s'a trebuit s'o sufer până când dete Dumnezeu ciuma de la Caragea din 1813.

Toată lumea era tristă atuncea; numai eu eram vesel că am scăpat de dascălul Alexe și de psaltirea lui, pentru că fugem la moșia afară. Mai un an am fost slobod, și nu-mi petreceam vremea decât la o stână de oi, unde păstorii aveau felurimi de cărți. Acești oameni veniau sărbătoarea în sat și căutau la zodii fetelor și flăcăilor, la un calendar ce era tipărit, nuștiu unde, că semăna slova rusească. Și se duse vestea în sat, și fură chemați și la curtea boerească (cum am zice noi acasă). De aci mă cunoscui cu dânșii și nu mă mai putu ținea în frică nici câinii dela stână ce era să mă rupă odată. Intr'o vară cetii împreună cu ei poarta Pocăinții, Epistolia ce a căzut din cer, viața sfântului Alexe, omul lui Dumnezeu, scrisă de mână, viața părintelui Macarie, Avestița, fata Satanei, Pogorârea Maicei Domnului la Iad și alte vieți ale sfinților.

Mai pe urmă veni dela Brașov acestor păstori și istoria lui Arghir. Eu până atunci din câte cetisem, știam pe dinafară numai Epistolia ce căzuse din cer la Palestina; îmi plăcea unde zice că se jură Hristos pe brațul său cel drept, și când declamam pe dinafară, aridicam și eu brațul...

CETIȚI
ȘI RĂSPÂNDIȚI
„CULTURA POPORULUI“
CARE TRĂEȘTE
PRIN VOI ȘI
PENTRU VOI.

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Culturale

Duminecă 18 Iunie a. c. d-l Prof. Marin Ştefănescu Preşedintele „Culturei Poporului", a ţinut la Satul Mare o cuvântare despre marele dascăl şi apostol al neamului, Niculae Iorga. In n-rul viitor vom da pe larg această cuvântare.

Din ţară

La mănăstirea Agapia (jud. Neamţ) a murit în urma unei înveninări cu ciuperci, marele nostru scriitor Duiliu Zamfirescu, fost ministru de externe, iar sub guvernul Averescu fost Preşedinte al Camerei deputaţilor. El avea vrâsta de 64 ani.

Expoprierea magnaţilor din Transilvania. La boerii cei mari unguri din Transilvania le zicea *magnaţi*. Inainte de 1914 guvernul unguresc a cumpărat de la mai multe moşii, ca să le parceleze şi să le dea la unguri din ţara ungurească pentru ca astfel să înmulţească numărul ungurilor în ţara românească a Ardealului, iar românii să ajungă la sapă de lemn.

In contractul de vânzare puseseră condiţia, că dacă nu vor fi parcelate, magnaţii să le iee înapoi. Venind războiul şi liberarea Ardealului, magnaţii le au luat înapoi. Aceasta nu e cu lege, căci în locul statului unguresc a venit statul românesc, care are dreptul să le parceleze şi să le dea Românilor, adevăraţii stăpâni ai pământului. Guvernul românesc va schimba deci prin votul camerelor, contractul ungăresc astfel, ca moşiile să fie ale statului român, care să le dea ţăranilor români.

Un sinucigaş original. Ţăranul Ioţa Uroş din Denta s'a sinucis într'un mod cu totul original. S'a pus în pat. A luat un cuţit mare de bucătărie şi şi-a tăiat beregata. A fost găsit mort. Numitul mai încercase de două ori să se sinucidă.

Omul care şi-a uitat că era căsătorit. Jiva Giurici din Cenadul Mare s'a căsătorit în 1913 cu Ada Jiva, iar în 1921 a luat în căsătorie pe Olga Popovici, cu toate că nevasta primă 'i trăia încă şi nu divorţase de dânsa. A fost acuzat de bigamie la tribunalul din Temişoara. La întrebarea judelui Atanasiu cu prilejul pertractării, că de ce s'a căsătorit a doua oară, Jiva, a răspuns că, „îşi uitase că e căsătorit". A spus apoi că înainte de a se căsători a doua oară a întrebat pe primarul şi acesta l-a sfătuit să o facă. S'a căsătorit. Atunci, femeia primă l-a luat la răspundere. Dânsul a dat cerere de divorţ, care i-a fost acordat. Luând în considerare împrejurările atenuante, tribunalul din Timişoara l-a condamnat pe Jiva la o lună închisoare, ca de altă dată „să nu îşi uite că e căsătorit".

Export liber de vite cornute. Ministrul nostru de comerţ a lăsat liber exportul (vânzarea în străinătate) vitelor cornute din Transilvania, Basarabia şi Bucovina, unde sunt destule. E oprit însă exportul din vechiul regat şi din Dobrogea. Preţul vitelor s'au şi urcat.

Către cititorii noştri. Primim tot mai des scrisori de la cititorii noştri arătându-şi mulţumita pentru îndemnurile, învăţăturile şi ştirile, pe cari li le dăm în foaia noastră. Această mulţumită ne face multă bucurie şi e un îndemn şi pentru noi cei de la „Cultura Poporului", ca să lucrăm cu râvnă tot mai mare. Un lucru să nu uite însă cititorii. Societatea Cultura Poporului nu lucrează pentru câştig, dar nu poate face nici cheltueli, cari să-i întreacă puterile îndreptate în mai multe părţi. Foaia cere cheltueli mari, cari nu se pot acoperi din taxele de abonament de până acum. Indemnăm deci cu tot dinadinsul pe cititorii noştri, pe plugari, ca şi pe preoţi, pe jandarmi ca şi pe învăţători, ca să câştige în fiecare sat cel puţin câte 2-3 abonaţi noi, buni platnici. Şi în felul acesta îşi face datoria de răspânditori ai culturii.

De peste hotare

Năcazurile valutei prea bune. *Din Şviţera (Elveţia) vin ştiri tot mai rele. Oamenii nu mai găsesc de lucru, dări se plătesc tot mai puţine, statul, judeţele (cantoanele) şi comunele fac mereu datorii, ca să-şi acopere cheltuelile, pentru cari lipsesc banii, cari ar trebui să vină din dări. Locuitorii au început să sufere de foame, căci acolo se fac puţine de ale mâncării ţara fiind întreagă numai munţi. Fabricile pe cari le au, nu mai lucrează, căci mărfurile lor nu le cumpără nimeni. Care e cauza? Valuta lor prea urcată. Leul (francul) elveţian e mai scump şi decât dolarul, căci ar trebui să dai peste treizeci de lei de ai noştri pe un leu elveţian.*

Aşa dară să nu ne tot plângem, căci la noi în România **e mai bine ca oriunde.**

Zăpadă roşie. In Martie, anul acesta, a căzut în Franţa în nişte munţi zăpadă roşie. Lumea şi a făcut fel şi fel de idei, unii prorociau chiar un război nou. Zăpada roşie nu e tocmai lucru rar în Franţa de miazăzi. Acolo bate uneori vântul numit Sirocco, care vine din pustiurile nisipoase ale Africei numite Sahara şi aduce cu el nisip roşu, care se amestecă în norii de zăpadă. De data aceasta nu a fost nisip din Sahara, ci nisip roşu din Apt, o localitate cu pământ roşu, care se scoate pentru a face un fel de vopsea din el. Nisipul acesta a fost luat de un vârtej şi ridicat în norii de zăpadă pe care a colorat-o.

Războiul greco-turc *a început iarăşi. Turcii au făcut mare moarte între creştinii din Asia mică. Grecii au protestat la toată creştinătatea. America a trimis o comisie de cercetare a lucrurilor.*

Scoaterea Lusitaniei. Cei mai mulţi dintre cititorii noştri, îşi vor aduce aminte, că în războiul mondial, Germanii au scufundat o mulţime de vapoare de ale duşmanilor lor, multe încărcate cu mărfuri scumpe. Intre acestea, cel mai mare vapor a fost cel cu numele *Lusitania*, care era american. Aceste scufundări au fost una din cauzele principale, cari au contribuit ca şi americanii să trimită şi Franţa o armată mare, care a grăbit înfrângerea Germanilor.

Americanii, oameni practici, au hotărât să scoată pecât se poate mărfurile scufundate cu aceste vapoare în apele oceanului Atlantic. Zilele trecute a plecat un vapor american la locul unde s'a scufundat Lusitania Au fel şi fel de instrumente, scripeţe, scafandri, adecă oameni îmbrăcaţi în haină de cauciuc şi cu aparat de răsuflare sub apă, cari vor scotoci în vapor şi vor scoate toate lucrurile de preţ

117 Copii au fost împuşcaţi într'unul din ţinuturile bântuite de foamete ale Rusiei. Copilaşii mâncaseră carne de cai morţi şi otrăvindu-se cu ea au căzut în cumplita boală numită răpciug . Ca să nu mai chinuiască şi să nu învenineze şi pe alţii, autorităţile bolşevicilor i-a împuşcat.

Felurimea banilor. Banii cei mai buni sunt desigur cei de aur şi de argint. La nevoie te mulţumeşti şi cu cei de hârtie, numai să nu fie prea eftini. Pe pământul nostru sunt însă ţinuturi, unde valoarea lucrurilor se măsoară altminteri. In Abisinia (Africa) de pildă, în loc de bani întrebuinţează bucăţi de sare, în alte locuri scoici mici înşirate pe aţă, în alte locuri e numai schimb de mărfuri. In Guinea, sălbatecii de acolo întrebuinţează drept bani şi porcul. Când cumpără ceva, dau în loc de bani femei sau porci, şi anume porcul e socotit ban de aur, femeia de argint, aşa că cinci femei au valoarea unui porc. Slabă treabă!

Cât poate mânca un om! In Germania s'a făcut o întrecere între cei ce pot mânca mai mult, şi premiul (răsplata) l-a câştigat unul care a înghiţit în vreme de două ceasuri: 6 kilograme de pâine, 5 kgr. şi ăn sfert de cârnaţ, 9 franzele (jimble, pâinişoare mici, albe), 6 hirinci şi o jumătate de plăcintă şi a băut 6 păhărele de coniac (rachiu tare) şi un litru şi jum. de vin.

TIPOGRAFIA

„Cultura Poporului"

CLUJ—Str. Iuliu Măniu No. 6—CLUJ

Este înzestrată cu tot felul de maşini tipografice

Execută lucrări tipografice ca: Broşuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afişe, convocări, cărţi de vizită, bilete de nuntă ş. a.

PREŢURI IEFTINE

Banca Centrala

Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.
Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).

Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri

FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

Banca Românească

SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160.000.000 lei
SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI.

SUCURSALE:
Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

A APĂRUT

Drama „ARDEALUL"

Scrisă de colaboratorul nostru C. Cehan-Racoviţă

In această piesă de teatru e descrisă toată viaţa plină de suferinţă a transilvanenilor. Se poate căpăta volumul trimeţându-se prin mandat poştal suma de 5 lei preţul cărţii; iar 2 lei în plus pentru taxa poştei, recomandat.

Banii se vor înainta d lui Const. Cehan-Racoviţă, Otel New-York Cam. 17 Cluj.

Tipografia „CULTURA POPORULUI" Str. Iuliu Maniu No. 6, Cluj

Anul II, No. 62 Un leu exemplarul de[illegible]ie 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni. . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACŢIA: Telefon No. 466 ADMINISTRAŢIA: Telef. No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, in Sala Reduta

Calendarul Săptămânei pe luna Iulie

	CATOLIC			ORTODOX
3	Luni	Iacint	20	P. Metodie
4	Marţi	Ulric	21	M. Iulian
5	Mercuri	Domeţiu	22	M. Eusebie
6	Joi	Isaia	23	M. Agripina
7	Vineri	Vilibald	24	**N. Sf. Ioan**
8	Sâmbătă	Elisabeta	25	M. Fefronia
9	Duminică	Kiril	26	Cuv. David

NICULAE IORGA

Viaţa omenească, amspus noi aici în mai multe rânduri, nu se petrece la întâmplare, Ci, între altele, oamenii trăesc strânşi în naţiuni. Iar drumul nostru, dela cele trupeşti sau pământeşti spre cele sufleteşti sau cereşti, se face şi prin cinstea pe care noi o dăm neamului din care facem parte. Dar această învăţătură, nu este nici ea la întâmplare. Nimic pe această lume nu este fără rânduială sau fără tâlc, pentrucă totul este o făptură a lui Dumnezeu cel a tot înţelept. Ci din timp în timp, naţiile au câte un îndrumător care să le arate sau să le lumineze calea pe care ele trebue să meargă. Şi se cuvine ca neamurile să-şi cunoască pe aceşti îndrumători, dacă este ca ele să propăşească, Aşa a fost, în vremea lor, pentru noi Românii, un Neagoe Basarab sau un Miron Costin, despre care noi am scris în articolele trecute, spre a şti ce învăţături ne-au dat ei ca să ne fie nouă şi neamului nostru bine. Aşa au fost încă mulţi alţii, ca Petru Maior, Heliade Rădulescu, Simion Bărnuţiu, Bălcescu, Hasdeu sau Xenopol, despre care va trebui să scriem în articolele viitoare, Şi aşa este în zilele noastre Niculae Iorga, asupra căruia noi am mai spus altă dată câteva cuvinte, dar pe care trebue să-l cunoaştem tot mai mult spre a ne împărtăşi dela luminile lui.

Niculae Iorga s'a născut în oraşul Botoşani din Moldova la anul 1871. El este deci în vrâstă de 51 de ani. Indeletnicirea lui de căpetenie este aceea de Profesor de istorie la Universitatea din Bucureşti. Şi ca profesor, el este un mare învăţat. Poate că nici un alt neam nu are astăzi un om mai învăţat decât el. El este o podoabă nu numai a ştiinţei româneşti, ci şi a întregei ştiinţe omeneşti. Dar el nu este numai profesor, ci încă şi mai ales un apostol al naţiei noastre. El ne-a studiat aşa de adânc trecutul, că nimeni astâzi mai mult ca el nu ne poate arăta calea din viitor. Deaceea trebue ca vorba şi scrisoarea lui să pătrundă până în cel din urmă oraş şi sat al României. El scoate şi o foaie care se chiamă „Neamul Românesc“, şi care ar trebui să fie citită de orice bun Român. Şi, din fericire, numele lui Niculae Iorga a şi început să fie ca o icoană în minţile tuturor Românilor. Zilele trecute mă aflam la un examen la şcoala Normală din Satul Mare. Harnicul Director al acestei şcoli, D-l I. Roman, pregătise o frumoasă sărbătoare şcolărească la Teatrul de acolo. La această serbare am fost înscris şi eu ca să ţin o vorbire. Nu putusem să vestesc din vreme despre ce voi vorbi. Când mi-a venit rândul, si am făcut cunoscut că în acea seară Cuvântarea mea va fi despre *Niculae Iorga*, tineretul a isbucnit cu atâta căldură şi duioasă dragoste, că se desprindea ceva divin.

Niculae Iorga este icoana României din zilele noastre, icoană pe care zi de zi, şi cu cea mai trudită dar cea mai cinstită muncă, se zugrăveşte frumoasa soartă pe care a dat-o Dumnezeu ţarei noastre. Această soartă este ca, pe temeiul unirei noastre, a tuturor Românilor, noi să ridicăm aici, pe plaiurile noastre, o şcoală românească unde să se îmbine învăţătura apusului cu aceea a răsăritului, în spiritul blajin al legei creştine. Noi nu voim răul nici unui popor. Ci, din potrivă, noi ne susţinem dreptul nostru tocmai pentrucă credem în dreptul tuturor naţiunilor. Şi este misiunea noastră de a propovădui acest adevăr. Şi această misiune sfântă, dată României de Providenţă, Niculae Iorga, urmaş al unui Niculae Bălcescu, a rostit-o şi o rosteşte cu chemarea unui profet.

MARIN ŞTEFĂNESCU
Profesor la Universitatea din Cluj

Serbarea Reg. 4 grăniceri

La 6 Maiu st. n. câmpul ce se întinde alături de poalele cetăţii Deva, a fost iarăş locul unei serbări înălţătoare de suflet. Reg. 4 grăniceri a serbat ziua de Sf. Gheorghe, patronul său, ridicând un altar pe care stătea icoana acestui sfânt şi neântrecut erou, simbolul vitejiei.

Slujba Dumnezeiască s'a celebrat de 2 preoţi, unul gr. or. şi gr. cat. iar corul soldaţilor dădeau răspunsurile, cântând la fine imnul triumfal al bisericii răsăritene „Christos a înviat“.

Apărătorii de ţară, cari mânuiesc armele şi îşi premenesc sufletul cu credinţă.

Un moment de dureroasă înduioşare a fost acela, când veniră basarabenii să depună jurământul, cari numai cu greu puteau articula cuvintele preotului uitând în decursul unui veac, dulcele graiu moldovenesc.

După terminarea cuvântărilor a urmat frumoasa defilare a trupelor. La masă primul toast s'a rădicat în sănătatea Regelui şi a Reginei. După masă au urmat declamaţii, producţiuni sportive şi dansuri naţionale şi într'un comun acord de dragoste să contopiră atâtea duioase simţiri.

Lucreţia Const. Nicoară

BELŞUGUL

Sub ameaza unui soare de lunie, călătoresc printre ogoarele noastre. Cărarea e umedă şi troscotul mai poartă încă roua dimineţii şi holdele se întind de la picioarele mele şi până unde abia cuprind cu ochii. Spicile grele, cu boabe albe lăptoase se leagănă una către alta şi din când în când să sărută sub îmbrăţişarea cerului limpede.

La o margină de şes înflorit o fată în cămaşă de borangic cu mânicile sumese, trage de sub ugerul unei vaci, şilarul plin cu lapte. Alături se joacă trei viţei, şi în fund la poala colinei să zăreşte satul, şi de către sat vine un cârd de copii cu crengi de cireşe în mâni, gălăgioşi şi neastâmpăraţi.

Şi trec mai departe, şi în clipa în care nu e nimeni în jurul meu, îmi opresc paşii, şi parcă aud, cum din pământ fâşneşte belşugul, belşugul unei ţări puternice şi bine cuvântată de Dumnezeu.

G TALAZ

CRONICA EXTERNĂ

Rusia

In Rusia continuă jafurile, omorurile şi hoţiile din banii statului şi din averea particularilor.

O prigonire nemaipomenită s'a pornit împotriva bisericii şi a slujnicilor ei. Impotriva acestei prigoniri, au protestat toate popoarele civilizate şi toate autorităţile cele mai înalte, între cari Papa dela Roma cel dintâi. Şi Sf. Sinod arhieresc al bisericii româneşti şi-a ridicat glasul împotriva păgânilor cârmuitori ai Rusiei de astăzi.

Cei doi bolşevici mai temuţi ai Rusiei sunt ovreiul Troţki şi Mus alul Lenin. Acesta e bolnav rău şi acum e mare ceartă, cine să-i ia locul. Ne putem aştepta, din cauza aceasta, la omoruri nouă chiar între bolşevici.

Bulgaria

România, Iugoslavia (Serbia) şi Grecia au intervenit pe lângă guvernul bulgar din Sofia să pună odată capăt năvălirilor de tâlhari bulgari în ţările vecine, altmiteri acestea se vor vedea nevoite să intre cu armată în ţinuturile mărginaşe ale bulgariei. Bulgarii, plini de pismă cum sunt, se uită cu ochi răi la traiul liniştit şi la înflorirea ţărilor vecine, de aceea caută să le turbure trimiţând bande de tâlhari, numiţi *comitagii*, cari omoară şi jefuesc.

Guvernul bulgar s'a grăbit să răspundă, că lui îi pare rău (?) da aceste comitagii şi că va lua măsuri, ca să pună capăt tâlhăriilor. Dar îi esta greu să facă ce ar dori, pentrucă armata bulgară e foarte mică şi nu poate fi mărită fără învoirea Puterilor celor mari (a Franţei, Angliei şi Italiei în deosebi).

Ungaria

Alegerile pentru camera (d'eta) din Budapesta s'au terminat şi guvernul unguresc în frunte cu Bethlen (un boier de neam din Transilvania) are o mare majoritate. Ar urma, că deputaţi unguri să lucreze acum pentru a aduce rânduială în trebile ţării lor, unde nici acum viaţa omului nu e sigură de azi pe mâine şi scumpetea la oraşe e întreit şi împătrit mai mare ca de pildă în oraşele noastre. Ungurii se ocupă însă cu alte planuri, între care cel dintâi e, că pe cine să aleagă rege. Unii zic ca să-l aleagă pe Regele nostru şi să se facă o unire între România şi Ungaria. Alţii cer pe regele Alexandru al Iugoslaviei ginerele Regelui nostru. Sunt apoi alţii, cari doresc pe fostul rege al Bavariei, pentru ca să se unească Ungaria cu Bavaria (ţară în Germania de miazăz) şi să ia şi pe Austria la mijloc. Dar nu degiaba aŭ Ungurii o mulţime de conţi (grofi) şi baroni fuduli. S'au găsit şi din aceştia, cari să dorească a ti aleşi rege al Ungariei.

Un isvor de nelinişte sunt pentru guvernul unguresc *repatriaţii*, adică ungurii cari nu au vrut să rămână sub domnia Românilor, Sârbilor şi Ceho-Slovacilor şi s'au dus în Ungaria. Numărul acestora e foarte mare şi pe cei mai mulţi trebue să i întreţină statul maghiar. Afară de aceea, mulţi dintre ei sunt turburători, căci ei au format în număr mare cetele de ucigaşi atât pe vremea bolşevicilor unguri, cât şi după aceea. Unii vor acum să se întoarcă de nou în Transilvania. Numai la oficiul de repatriere din Cluj au sosit peste cincisute de cereri dela Unguri repatriaţi, cari vreau să vină iarăşi în Transilvania. Cererea lor a fost însă respinsă, căci toţi aceştia sunt numai spioni.

Răspândiţi Cultura Poporului

CAMERILE ROMÂNE

Cetitorii noştri ştiu deja, că săptămâna trecută s'au întrunit Camera şi senatul la Bucureşti, unde, în 2 zile, au votat legile, de cari am scris în numărul trecut...

In una din şedinţele Camerelor, d. I. Brătianu preşedintele guvernului, a făcut şi un raport despre cele întâmplate la conferinţa de la Genova.

Românii, împeeună cu Jugo-Slavia, Cehoslovacia şi alte state au făcut acolo o politică comună (în tovărăşie) lucrând, cu buna înţelegere între statele aliate de când cu războiul cel mare şă nu fie turburată spre bucuria foştilor noştri duşmani.

Ţările străine văd, că România se întăreşte tot mai mult şi nu umblă să turbure pacea vecinilor ei. Urmarea acestei politice româneşti e, că statul nostru e stimat nu numai de aliaţi, ci chiar şi de unii dintre foştii noştri duşmani. Căci România noastră reprezintă azi un factor (putere) însemnat pentru a păstra pacea Europei şi pentru a contribui la întărirea culturii omeneşti.

D l Brătianu a mai declarat la Genova, că nu poate primi amestecul nici unui stat străin în trebile României, nici chiar când e vorba de minorităţi (frânturile de popoară străine aşezate printre noi). Aceasta cu atât mai vârtos, cu cât şi Românii şi Ungurii, şi Saşii, şi Ovreii şi Ruşii îşi au şcoalele lor cu limba lor naţională, aşa că orice plângere a acestor străini nu e îndreptăţită.

Ce priveşte Rusia, d. Brăteanu a declarat cu tărie în faţa celor adunaţ la Genova, că România nu are nici un gând duşmănos faţă de vecinul ei de la răsărit, dar nu iartă ca el să se amestece în trebile noastre şi să pomenească de Basarabia, vechiul pământ românesc răpit mişeleşte de la vechia Moldovă.

ISTORIA ROMÂNILOR

ŢARANII

V.

Cea mai mare problemă a Românilor contra asupritorilor lor a fost cea din anii 1437 şi 1438. Revoluţiuni mai mici au fost însă şi înainte de aceea. Pe la anul 1290, Românii din o parte a Transilvaniei se răsculară, pentru că regele ungur Ladislav Comanul începuse prigoniri împotriva lor pentru a-i aduce la catolicism; Aceste prigoniri au fost, zice istoricul nostru Xenopol, cauza, de mulţi Români au coborât munţii spre miazăzi întemeind ţara cea noua a Munteniei. Să ţinem însă minte, că aceste prigoniri, după cât ştim, erau numai din cauza religiei.

Ajungând pe tronul Ungariei regi din familia franţuzească a Angiovinilor, aceştia au început să introducă cu tărie iobăgia şi cei ce au avut să sufere mai mult din cauza aceasta, au fost tocmai Românii din Transilvania, cari îşi aveau organizaţia lor naţională, cu voevozii şi cneji lor. La Români nu se ştia de iobăgie, pe care nu o cunoştea vechiul drept românesc. Mai ales regele Ludovic a început să lovească în cneji, aceştia, împreună cu Românii lor, ajutaţ şi de fraţii din Muntenia şi Moldova, s'au răsculat, aşa că împotriva lor a venit chiar regele. Răscoala Românilor a fost înăbuşită cu cruzime, iar la anul 1366 Ludovic dă ordinul, prin care mulţi cneji şi nobili români li se răpesc drepturile vechi.

De acum înainte, asuprirea ţăranilor români din Transilvania devine tot mai grea; mai ales că nobilii şi cnejii lor schimbă legea şi se magherizează în număr tot mai mare. In timpul lui Sighismund, ţara era plină de bani răi, iar boerii, dar mai ales episcopul catolic de la Alba Iulia cerea, că ţăranii şi cnejii să-i plătească dijma în bani buni. Asupririle şi înşelăciunile cu banii cei răi au dat, în anul 1437, naştere revoluţiunii Românilor. Ea începe în judeţul Albei-de jos, se întinde însă deoparte înspre pământul regesc, unde oaspeţii sasi încălecaseră tot mai mult pe Români între cari se aşezaseră, se întinde însă şi pe văile Murăşului şi ale Someşului. Mai bine organizată se arată în judeţul Solnocului. Aici ţăranii români se întovărăşesc cu cei unguri şi ţin mai întâiu o adunare mare pe dealul *Bobâlna*, pe hotarul comunei *Alpret*, unde s'uu sfătuit cu toţii împreună, ce să facă, ca să scape de robia, în care i au adus nobilii (boerii) unguri. In timpul acesta, mulţi nobili, cari nu au putut scăpa la oraşe, au fost omorâţi, multe curţi de ale lor arse. Intr'aceea voevodul regal al Transilvaniei, Csáky (Ciachi) a strâns oaste mare, mai ales de Săcui, cari pe vremea aceea nu erau încă iobăgiţi, şi a pornit spre Bobâlna. Dar nu îndrăznia să atace tabăra ţăranilor. Atunci aceştia s'au gândit să nu mai verse sânge şi să încerce cu buna, da de nobilii se vor învoi să le dea drepturile cele vechi. De aceea au trimis o deputaţie în tabăra nobililor, ca să arate acestora, ce doresc ei. Nobilii în îngânfarea lor, nici nu au vrut să stea de vorbă cu deputaţii ţăranilor, ci călcând dreptul sfânt, pe care îl are şi solia duşmanului, au prins pe cei veniţi cu gând de pace la ei, i au spânzurat şi tăiat în bucăţi. Această faptă de fiară sălbatică aŭ îndârjit, pe bună dreptate, pe ţărani. Au trimis oameni cu săbii scăldate în sânge prin toate satele cu poruncă aspră către toată lumea să se înarmeze şi să pornească la luptă pentru libertate. Cu toţii pleacă cu hotărârea să înpună nobilimea din Transivania şi să stăpânească ei ţara.

Armata ţăranilor se întâlneşte cu a nobililor şi a Săcuilor. Lupta e crâncenă, mulţi cad şi deoparte şi de alta şi nobilii sunt bătuţi. Şi de data aceasta, ţăranii se arată mai cinstiţi şi mai blânzi, căci propun de nou pacea prin bună înţelegere. Nobilii, fiindu-le frică, s'au învoit şi aşa s'au strâns deputaţii ţăranilor şi ai nobililor şi au semnat un act, în care ţăranii declară, că ei sculându se cu arma în mână nu au avut de gând să lucreze împotriva lui Dumnezeu şi a sfintei sale biserici, nici împotriva regelui, ci numai să şi capete iarăşi înapoi drepturile lor cele vechi. In deosebi cer, şi nobilii se învoesc, ca dijma către episcop să o plătească în bani răi, cum erau în ţară. Apoi nici un nobil să nu mai ia a noua parte din recolta ţăranului, iar ţăranul să se poată muta de pe o moşie pe alta. Nobilul, care l-ar împedeca, să plădească glosbă (amendă). Să nu mai plătească dijmă din porci sau stupii de albine. Cea mai frumoasă hotărâre a fost însă aceasta: In fiecare an, înainte de sărbătoarea Inălţarea Domnului, reprezentanţii ţăranilor să ţină o adunare pe muntele Bobâlna, la care să iee parte câte doi bătrâni mai de frunte din fiecare comună. Tot aici să vină şi căpitanii ţăranilor, cei de până atunci şi ceice se vor mai alege. La această adunare căpitanii să întrebe pe bătrâni, dacă nobilii se ţin de lege şi învoială şi mai asupresc pe ţăreni, iar dacă vr'un nobil e dovedit asupritor, acesta să fie socotit călcător de jurământ şi astfel pedepsit, fără ca ceilalţi nobili să aibă voe a-l ajuta.

Condiţiunile acestea au fost întărite cu jurământ de amândouă părţile în Mănăşturul Clujului, la 6 Iulie 1437.

Victor Lazăr

Seceta din sudul Basarabiei

In primăvara anului acesta, în oraşele sudice ale Moldovei, mai cu seamnă în oraşul Galaţi am asistat la un spectacol cu totul deosebit: Ruşi şi Moldoveni, mai cu seamă Moldoveni, cu covoare de lână, purtate şi noiu cu samovare, cu maşini, de cusut etc. cutreerau străzile oraşului, oferindu-le spre vânzare.

Cine sunt aceşti Ruşi şi Moldoveni? Ei sunt nenorociţii locuitori din sudul Basarabiei, cari din cauza secetei verei trecute, o secetă cumplită, au fost ruinaţi cu desăvârşire, neavând cu ce hrăni vitele lor, nici a se hrăni pe ei înşăşi. Au vândut vitele, vând şi ţoalele spre a se putea hrăni şi avea cu ce semăna.

Aşa ceva nu trebue să se întâmpla într'o ţară civilizată. Nu numai că nu e uman, dar e şi contra intereselor statului şi din punctul de vrede economic. Economia naţională pierde prin neactivitatea şi neproducţiunea acestor locuitori; deci statul ar fi trebuit să le fi venit în ajutor din primul moment. Statul n'are bani! Acesta nu e un motiv. Pentru aşa ceva trebue să se găsească, mai cu seamă că se împrumută numai. Dar nici Statul nu trebuia să plătească aceşti bani, ci putea pe calea împrumutului găsi suma necesară pentru plata nutreţului, seminţei etc., ce cumpăra în altă parte.

Un câz analog s'a întâmplat acuma câte va deceni în câteva departamente ale Franţei de sud. Ce credeţi că a facut Guvernul Francez? Prin Sindicate agricole a cerut să prezinte Ministerului de Agricultură situaţia comunelor din fie-care raion respectiv. Fiecare comună, până, într'o săptămână a înaintat cate un tablou sindicatului, de care aparţine, în care era cuprins; numele fiecărui locuitor, numărul vitelor ce posedă, a persoanelor din care se compune familia, servitorii, în fine tot ce trebuia spre a se pûtea calcula aproape exact furajul, sămânţa etc. de care avea nevoie. Până într'o săptămână totul era gata, se ştia aproape exact necesitatea regiunei bântuită de secetă. Statul a garantat împrumutul făcut de sindicate pentru procurarea celor necesare regiunelor bântuite de secetă. Dobânda a plătit o statul. Sindicatele până în două săptămâni au procurat la locuitori nutreţ şi seminţe aduse din Franţa de Nord, Algeria etc. Locuitorii fiind astfel ajutaţi la timp, n'au vândut din vitele lor, n'aŭ suferit lipsă, atâta numai că au devenit debitori Sindicatelor.

Astfel că nici ei nici Economia Naţională n'a resimţit secetă din aceste departamente.

Iată ceea ce trebuia să facem şi noi.

THEODOR FLACHS

Ingrijirea pielei

O îngrijire bună a pielei noastre e de mare însemnătate pentru sănătate, căci multe boale se pot opri prin aceasta. Pielea care ne acopere întreg corpul e un lucru minunat. Ea are îndeosebi o mulţime de găurele mici numite *pori*; un om crescut are cam 2 milioane şi jumătate astfel de pori.

Prin porii pielei se scot din corp materii vătămătoare pentru el şi anume sau în formă de picături fine, numite sudoare, sau în formă de aburi, cari nu se văd. Multe boale se vindecă prin *asudare* sau *transpiraţie*, de aceia se şi socoteşte semn bun la un bolnav, când începe să transpire (asude). Dar pielea nu asudă numai dând afară materiile rele, ci ea suge din aier mai ales *oxigen*, materia dătătoare de viaţă. Vedem deci că pielea îndeplineşte aceeaş lucrare ca şi plămânii, noi espirăm adecă prin ea Din timpuri mai vechi a rămas o ştire, care dovedeşte, că pielea e într'adevăr ca plămânii. Un om foarte bogat a dat un ospăţ. Ca să se fudulească, a vrut să arate oaspeţilor, că ei are şi robi negrii. Pentru aceasta a vopsit câţiva copii de sus până jos peste tot corpul cu lac negru. Care n'a fost mirarea oaspeţilor, când, după câtva timp, copiii au căzut jos morţi. Ei muriseră înnecaţi (asfixiaţi), căci prin piele nu au mai putut respira.

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

MUMULEANU ŞI HRISOVERGHI

1794—1838. 1811—1837

Eminescu în ale sale „Epigonii" îi spune „Mumulean glas de durere". Şi în adevăr din poeziile lui Barbu Mumuleanu, se desprinde o atmosferă de melancolie, de tristeţe prin care toate cuvintele par suspinate.

Fără să aibă o formă desăvârşită, fără să ne ducă imaginaţia într'o lume prea fantastică, ori să ne învălue în gânduri adânci, totuşi el ne prinde prin sinceritatea, cu care ne înfăţişează fiecare cântec.

Viaţa i a fost tristă şi a murit sărac.

Iată una din poeziile sale care ne amintesc „Glosa" lui Eminescu, dar fără să aibă frumuseţa şi adâncimea acestuia.

Vremea.

Vremea 'nalţă şi ridică,
Vremea face, vremea strică,
Vremea suie şi coboară,
Vremea surpă şi doboară,
Vremea schimbă şi preface
Şi războaiele şi pace.

Vremea toate răsvrăteşte,
Schimbă şi schimonoseşte.
Vremea pe oricine 'nvaţă,
Vremea dascăl şi povaţă,
Vremea din lin şte bună
Face vânturi şi furtună.
Vremea iar după furtună
Face linişte şi bună.
Vremea bucură, 'ntristează,
Sue 'n tron şi detronează
Vremea 'nalţă vremea creşte,
Vremea iarăş însoreşte,
Toate sunt de vreme aduse,
Toate la vreme supuse.

Alexandru Hrisoverghi, contimporan cu Mumuleanu a trăit o viaţă scurtă şi plină de strengării. El a fost din copilărie alături de Cogălniceanu şi Negruzzi, dela care a avut de câştigat foarte mult.

Era impunător prin frumuseţa şi spiritul său liber. Origina îl este din neam de boeri dar a trăit sărac. A fost ofiţer şi adjutant domnesc şi sfârşitul lui a fost din cauza unei iubiri nefericite. Epoca lui Hrisoverghi a fost plină de entuziasm, de sentimentalitate şi idealism.

A fost un poet adevărat, dar moartea l-a răpit prea de timpuriu, aşa încât n'am pûtut cunoaşte măsûra întreagă a talentului său.

Ruinele cetăţii Neamţu.

Vă iubesc răsipuri sfinte, semn [măririi strămoşeşti,
Zid vechiu ce de p'al tău munte [încă patria-mi slăveşti.
O fraţilor moldoveni, bătrâni, [tineri, de-avalmă
Veacurile viitoare nu gândiţi [c'o să daţi seamă?
Şi puteţi cu sânge rece primi [acea dărâmare?
Nu opriţi barbura faptă, nu ['nălţaţi toţi o strigare?
Priviţi marturul ce unul din [veacuri ne rămăsese,
Că neamul nostru din neamuri [de viteji se alesese
Cum îl dărâmă şi l striçă [lăcomia 'nsumetire
Şi îşi face ei palate, spre a-şi [găsi mulţemire.
Voi sunteţi ceice deunăzi, când [pè teatru eânta
Trei franţuzi în altă limbă [şi cetatea o serba,
Strigaţi şi băteaţi în palme, [plângeaţi cu lacrimi fierbinţi,
Căutaţi unul pe altul, daţi din [cap, crâşcaţi din dinţi;
Şi acum vedeţi dărâmarea şi [nu ziceţi un cuvânt!
Oar' a fost de bucurie, că [ei joacă pe mormânt?
Oare nu erau şi acelea vr'o [jertfă d'a măgulirli?
Nu, fraţilor, nu, vă rog nu mai [daţi prilej hulirli,
Ci strigaţi, opriţi păcatul, cereţi [cu glas o dreptate.
. . . . . .

Pentru ca respirația prin piele să se poată face fără piedică, e nevoie ca porii ei să fie totdeauna deschiși, altminteri să adună materiile rele în corp și se produc boale. S'a constatat că dacă prin arsuri sau opăriri s'a stricat peste a treia parte din suprafața pielii la un om, acesta de regulă moare.

La orice om, și la cel mai sănătos, porii cari sunt foarte fini, se astupă ușor parte prin sudoarea uscată pe ei, parte prin necurățeniile, cari pătrund de afară, cum e praful și murdăria de tot felul, parte și prin năpârlirea păturii celei de deasupra pielei.

Scopul principal al unei bune îngrijiri a pielei e așadară să ținem porii tot deschiși. Aceasta se face mai ales cu ajutorul apei, fie că ne scăldăm, fie că ne spălăm. Cel ce ține să și îngrijească bine pielea, nu se va scălda numai vara, când e cald ci peste tot anul, chiar și iarna Baia (scalda) poate fi rece sau caldă după împrejurări. Pentru omul sănătos cea mai bună bae e cea făcută în aer liber, în râu, mai ales pe soare cald. Noi avem însă și ținuturi, unde lipsește apa curgătoare. In astfel de cazuri, baia trebue făcută acasă, într'o putină (cadă, cuvânt unguresc) sau într'un ciubăr. Apa din fântână trebue pusă mai devreme în vas și lăsată câtva timp s'o încălzească soarele.

Oricum am face baia, trebue să ținem seamă de următoarele regule:

1. Să nu ne scăldăm numai decât după ce am mâncat, când suntem cu stomacul plin; să nu ne scăldăm însă nici cu stomacul gol.

2. Să nu intrăm niciodată în baie rece, dacă suntem înfierbântați sau iritați; ajunși la locul de baie, să așteptăm până ne-am răcorit sau liniștit.

3. Să ne desbrăcăm iute și să intrăm cu corpul întreg în baie.

4 In baie să nu stăm liniștiți, ci să ne mișcăm, dacă se poate să înotăm.

5. Să nu stăm prea mult în baie; cu cât e apa mai rece, cu atât să stăm mai puțin în ea, 3—5, cel mult zece minute; numai înotătorii pot sta ceva mai mult. O baie scurtă întărește mai mult decât una prea lungă, care poate să strice.

6. Dacă am eșit din baie, să nu ne mai întoarcem în ea. Numai dacă ne scăldăm în râu pe soare cald, putem eși așezându-ne pe nisip ca să facem și o baie de soare, apoi iar să intrăm în apă.

7. Dupăce am eșit din baie, să ne îmbrăcăm iute, fie că ne ștergem, fie că nu ne ștergem. Odată îmbrăcați, să facem mișcare moderată, ca să ne încălzim.

O baie caldă poate să țină mai mult decât una rece, cam 10 până la 20 minute. Temperatura (căldura) apei să nu fie mai mare decât a sângelui nostru, așadară 35 centigrade. Pentru persoanele sănătoase poate fi mai scăzută. Prea multe băi calde slăbănogesc pielea și moleșesc corpul. Pentru oamenii bolnăvicioși și mai bătrâni băile și spălăturile calde sunt mai priincioase.

Băile pot fi întrucâtva înlocuite prin *spălături* pe corpul întreg, cari trebue făcute scurt și iute. Ele se pot face cu apă rece sau caldă, seara înainte de a ne culca și dimineața când ne sculăm. Spălăturile acestea pe corpul întreg să se facă de două, mult trei ori pe săptămână, nu mai des.

Băile și spălăturile ușurează și circulația sângelui și întăresc și nervii.

Mult contribue la păstrarea sănătății pielii schimbul cât mai des al rufelor (albiturilor). Hainele să nu fie prea înguste și, fiind omul pe deplin sănătos, nici prea călduroase.

In pat să nu dormim pe pilotă de pene, nici să nu ne acoperim cu plapomă umplută cu pene.

Cooperația

Abia mai sunt două trei țări pe pământ, în cari țăranii să fie atât de bine organizați economicește, ca cei din România veche, mai ales în Muntenia. Acolo au mii de *bănci populare (nu* pe acțiuni) și în anii din urmă s'au înființat și multe *cooperative*, adică tovărășii, prin cari cei întovărășiți își cumpără lucrurile de cari au nevoie (unelte, mașini, bumbac și a.) în cantitate mai mare și *mai eftin* și tot așa vând împreună cerialele.

Nu de mult, „Monitorul Oficial" a publicat bilanțul (încheierea socotelelor) Centralei cooperativelor sătești încheiat pe ziua de 31 Decembrie 1921. Din cifrele pe cari le aducem și la cunoștința cititorilor noștri, se poate vedea ce lucru mare și minunat e întovărășirea la orice treabă.

La 31 Decembrie 1920, fondul de prevedere (adică de asigurare contra pagubelor) era de 900000 lei, la 31 Dec. 1921, adică după un an, era de 20 milioane de lei. Fondul de reservă s'a urcat de la 2 milioane 200.000 la 4 milioane 800.000. Fondul pentru susținerea învățământului cooperatist s'a ridicat dela 200.000 lei, cât era în 1920, la 3 milioane 470.000. Cooperativelor s'au dat o primă de 3 milioane 271.000 de lei.

Cereți pretutindeni de la Inspectorii băncilor populare și ai cooperativelor să vă ajute la înființarea acestora în fiecare sat!

Cele zece poronci ale crescătorului de vite

O vorbă bătrânească zice: Paza bună ferește primejdia rea. Sfatul acesta se potrivește în toate împrejurările vieței și se potrivește mult și pentru crescătorii de vite. De câte boale n'ar scăpa vitele noastre și noi de pagube, dacă ne am păzi grijind vitele astfel, ca acestea să nu se îmbolnăvească. Noi Românii ne putem lăuda cu vite frumoase decât numai în unele părți ale țării noastre. Urmarea e, că vitele neîngrijite nu au acelaș preț ca cele îngrijite bine cu puțină muncă, dar cu mai multă chibzuială.

Ca să ferim vitele de boale, socotind între boale și urâțenia lor, crescătorul de vite să se țină strâns de regulele următoare:

1. Dă-le nutrețul cu rânduială. Multe vite se îmbolnăvesc pentrucă odată le dăm prea mult, altădată prea puțin, odată prea des, altă dată prea rar.

2. Aceiaș rânduială trebue ținută la adapat. Apa să fie curată, căci cea necurată produce boale și la vaci și la bivolițe dă gust rău și laptelui.

3. Nu siliți vita la muncă grea și *nu o bateți niciodată*. Lucrând cu rânduială și măsură, o vită face în cursul unui an mai multă ispravă decât atunci, când acuși o prea silim la muncă, acuși o lăsăm să stea fără lucru. Vita neistovită se îmbolnăvește mai greu.

4. Nu da niciodată nutreț mucezit și stricat.

5. Nu uita să dai sare.

6. Curăță livezile și fânul de buruieni veninoase.

7. Ferește vitele de ploae rece și zăpadă; nu le lăsa să zacă pe pământ umed și rece.

8. Schimbarea nutrețului să se facă cu încetul, mai ales când s himbăm nutrețul verde cu cel uscat.

9. Grijește ca vitele să aibă totdeauna aer curat și proaspăt. Grajdurile să fie totdeauna bine aerisite, pentrucă aerul stricat produce chiar și la vite tot felul de boale, iar vitele, cari trăesc în astfel de aier se molipsesc mai ușor când bântuesc boale molipsitoare (epizotice) prin împrejurime. Iar când s'a îmbolnăvit o vită, aierul curat e cel mai bun leac.

10. Ține cea mai mare curățenie. La toate animalele, chiar și la porci le umblă mai bine, dacă trăesc în curățenie. Vacile dau mai mult lapte, vitele de îngrășat se îngrașe mai iute și carnea lor e mai gustoasă. Curățenia e începutul sănătății.

* * *

Parcă aud pe unul și pe altul dintre cititorii noștrii zicând: dar lucrurile acestea le am știut de mult! De, le veți fi știut, dar nu v'ați ținut de ele. Căci Românul știe multe bune, dar ce folos, că nu le face. De aceia trebue să i le aducem mereu înnainte.

La ce servește acul albinelor

In Revista Stiințifică „V. Adamachi" ce apare la Iași, sub conducerea unui grup de profesori universitari d. T. A. Bădarau arata, după cercetările naturalistului H. Weinert, ca acul la albine nu servește că armă de apărare ca principal scop, după cum s'a crezut, căci știut este eă odată cu înțeparea dușmanului, albina își pierde și viața, ceia ce este contra instinctuiui de conservare. Acul albinei e prevăzut cu mici solzișori îndreptați în șuș, ca ramurile unei ancore, încât poate pătrunde cu ușurință în piele, dar nu poate ieși. Lichidul înțepant ce se scurge prin vârful acului conține acid formic și albinele îl ut lizează pentru conservarea mierei, împiedecând o să fermenteze punând cu acul câte o mică picătură în mierea văscoasă, înainte de căpăcirea celulei. Solzișorii depe ac, îndreptati în sus, protejează niște mici găurele de supt dânșii, prin care albina suflă aer pentru ca picatura de acid formic, care d fuzează greu în miere, să fie împrștiată cât mai uniform în tot cuprinsul celulei. Fără solzișorii îndreptați în sus, găurelele de pulverizare ale acului s'ar astupa cu miere văscoasă și n'ar mai putea funcționa.

S'a mai observat că în timpul căldurilor mari când albinele își vântură violent aripile la urdiniș sau pe pereții stupului, stau cu acul scos afară din teacă și pulverizează acid formic în aerul din stup, pentru a l răcori. Deci acul alb nelor trebue considerat în primul rând ca aparat pulverizează și numai în al doilea rând ca organ de apărare, nu pentru individ, care se distruge, ci pentru Colonie.

*

Scroafe care-și mânâncă purceii. — Se întâmpia câteodată că unele scroafe, care în timpul gestației nu au prezentat nimic anormal, să-și devoreze îndată după naștere învelișurile foetale (locul) și pe urmă purceii.

Cauzele care împing scroafa la asemenea act, nu sunt bine cunoscute; s'a observat însă întotdeauna, că înainte de a-și mânca purceii, scroafa are un mare neastâmpăr, care se crede că ar porni nu atâta dintr'o exagerare a apetitului, cât mai mult din faptul că purceii având colții ascuțiți, înțeapă mamelele provocându-i dureri mari.

Când se observă astfel de porniri la scroafe, să se separe purceii pilindu-li se vârful colților. S'au mai obținut rezultate bune, introducându se în urechile mamelor denaturate substanțe iritante ca ulei de in sau tinctură de iod.

Sarea în alimeniația vilelor. Sarea este un aliment necesar organismului, de oarece pe lângă că stimulează pofta de mâncare dând gust alimentelor și ușurează digestia, mai ajută și la formarea globulelor roșii de sânge și activează eliminarea urinei ce cuprinde substanțele otrăvitoare din cord. S'a observat de asemenea că animalele în a căror alimentație intră sarea în mod regulat, sunt mai rezistente în cazuri de epizotii, decât cele ce nu primesc sare în rația alimentară sau numai întâmplător. Porcii se îngrașă mai repede eacă uruiala cu care sunt hrăniți în ultima perioadă conține sare în cantitate ceva mai mare, Cantifatea zilnică de sare de care au nevoie animalele este următoarea:

Cal mijlociu	30 grame
Vacă cu lapte	50 "
Bou de jug	60 "
Oae	10—55 grame
Porc (după mărime	3—10 gr.
Câne	4—5 grame

Sarea cantitate mai mare, consumată zilnic, este vătămatoare căci atacă rinichii producând nefrite.

Sarea poate fi întrebuințată și ca purgativ, în locuind sarea amară, dacă se administrează în urmatoarele doze:

Cal	250 grame
Bou	500 "
Oae	75 "
Porc	70—100 "
Câne	30—40 "

In cantitate cam de patru ori mai mare decât doza purgativă, sarea devine toxică, cauzând moartea în 24 ore. Numai cânele care poate vomita foarte lesne, nu se poate intoxica.

Sarea se dă animalelor sau sub forma de bulgare ce se pune în corlată pentru a l linge sau sub forma de saramură cu care se stropesc furajele tăiate la șiscă, tărâța sau uruiala. Porcilor li se dă în lături.

Răspândiți Cultura Poporului

Sărăcie și fudulie

Doi se luaseră din dragoste. Da săraci, lipiți pământului, vorba ceea: două trăiste goale, bătute de vânt. Dacă încă le-a trebuit dragoste, au trebuit să se iee așa săraci, că de când lumea:

Dragostea de cin' se leagă
Nu-l lasă cu mintea'ntreagă...

Mai mare-i socoteala acum, dragul meu, cum aveau să trăiască tinerii! Că iacă așa, cât te-ai învârti într'un picior și fără mămăliguță, cam greu trăești— numai cu:

Trece doru 'ncetinel
Cu dragostea după el...

De aceea, fiindcă după toate păcatele, femeia cea tânără mai era și fudulă — povestea e și mai grea! Cât fusese la părinți plângea zile întregi, de vreme ce trebuia să râșnească mereu biata copilă, și cine nu știe cum să trăește cu făina de la râșniță... Și să nu vă fie deci de mirare, că fata noastră își aștepta măritișul ca ziua de Paști. Ce zicea? A scăpa și ea din sărăcia asta, adecă de râșniță. Așa că, dupăce dăduse în dragoste cu flăcăul cel rărac—când mai era o săptămână până la nuntă, socotia precum urmează și zicea: Lumi, Marți — una; Mercuri, Joi — două; Vineri, Sâmbătă — trei: și iaca, mai am trei zile și mă mărit!...

Și iaca s'a măritat. A doua zi după nuntă face ei către dânsa:

— Ce plângi, măi femee?

— Ei, ce mă mai întrebi, răspunde ea răstită.

— Spune-mi te rog, de ce plângi?

— Ne trebue mâncare...

— Du te și fă o mămăliguță... și cu ce a mai fi...

— Hă... dacă trebue să mă duc la râșniță...

— Și-apoi ce? întreabă el...

— Tot de râșniță m'am temut... și de râșniță n'am scăpat, răspunde ea, plângând cu lacrămi mari...

— Of, măi femeie! zise sărmanul bărbat, eu nu mă îngrijesc deloc, că tu ai a râșni... dar mi-i că nu-i ce râșni...

Și asta era asta!

D. Furtună

SĂ RÂDEM

Sfatul lui Păcală

Păcală ajunse la un râu. La mal era un luntraș, care trecea pe călători pentru o plată mică. Cum Păcală nu avea o para chioară la el, zise luntrașului:

— Prietene, treci-mă dincolo: bani nu-ți pot da că n'am, dar în schimb îți voiu da un sfat bun, care îți va aduce câștig.

Auzind luntrașul, că e vorba de un sfat bănos, îl trecu. Ajunși dincolo, Păcală îl bătu pe umăr și-i ziee:

— Să nu mai faci cu alții ce ai făcut cu mine, că atunci n'ai să mai câștigi nici un ban cu munca d-tale. Acesta e sfatul meu.

Și... plecă liniștit.

ÎNTÂMPLĂRILE SĂPTĂMÂNEI

Culturale

Comitetul „Cultura Poporului“ a ţinut o şedinţă, în care s'a hotărât o conlucrare mai strânsă cu Asociaţiunea din Sibiu. In aceiaş şedinţă s'a luat în discuţie şi gestiunea tipografiei pe periodul de activitate a d-lui Emil Vasiliu fost secretar general, şi constatându-se corectă, i se exprimă mulţumiri pentru munca depusă.

Din ţară

Vizita M. S. Reginei la Bran M. S. Regina împreună cu principesele Ileana şi Kira au plecat la Bran unde au vizitat castelul istoric ce i-a fost oferit de cele zece comune din circ. Bran.

Suverana şi principesele au fost întâmpinate de delegaţiunile comunelor donatoare în frunte cu d. maior C. Radovici, prefectul jud. Făgăraş care i-au predat actul de dotaţiune.

Răspunzând cuvintelor de bună venire, adresate de delegaţiuni, Regina a spus că va veni în fiecare an să viziteze castelul şi să se intereseze de soarta celor nevoiaşi.

La orele 1 şi jum. d. a. a avut loc un deţun la castel la care a luat parte şi d. general Moşoiu, ministrul comunicaţiilor care însoţea pe Suverană cum şi d. maior C. Radovici, prefectul judeţului.

Ministrul de industrie şi comerţ a decretat liber comerţul intern al cerealelor. Exportul nu e admis decât prin contigentare.

Ploile necontenite au cauzat pagube mari în ţara întreagă. In multe locuri circulajia a fost oprită. In Şoimi revărsarea apelor a mânat mai multe case, încât a fost nevoe de sprijinul administraţiei.

Pustiirile furtunilor. Furtunile, care s'au deslănţuit în toată România, au produs pretutindeni stricăciuni mari. Apele au acoperit holde şi livezi, au rupt poduri, pe alocuri au stricat case, au înecat vite şi oameni. Mai grozavă a fost nenorocirea în orăşelul românesc *Năsăud*, în partea de miază-noapte răsărit a Transilvaniei. Râuleţul, care vine de la mnnte, a fost atât de umflat de apele nebune, încât a ras 30 de case şi a omorât 25 de oameni iar 17 sunt răniţi în spital. Alte 42 de case nu mai pot fi locuite. Aflându-se de nenorocirea. care a lovit pe Românii de acolo, au venit dela Bucureşti d-l prim ministru I. Brătianu cu alţi doi miniştri împărţind printre nenorociţii din Năsăud un ajutor provizoriu de 300 mii de lei şi hotărând expropierea, pe cheltuiala statului, a unui teren şi construirea de case pentru cei ce au rămas fără adăpost,

Prinţul Moştenitor la Cluj. In 20—21 a. c. Clubul Regal de automobile a aranjat primul concurs în întreagă ţara, la care au luat parte cele mai moderne automobile fabricate în ţară şi străinătate. Primul care a sosit câştigând recordul a fost Christof Wermert şoferul de întreceri a fabricei „Mercedes“. Intre automobile cari sosesc în Cluj la 11 ore, ziua 21 Iunie, a fost cu mare insufleţire primit A. S. R. Prinţul Carol care însuş conducea automobilul său. Seara a fost dată o reprezentaţie de onoare la opera română.

Ploi şi grindină. *In zilele trecute au plouat mult în toate părţile ţării. Apele s'au revărsat în multe locuri şi au făcut pagube în cele mai bune pământuri. In judeţul nostru nu au fost pagube prea mari din cauza apelor. Pe câteva locuri a bătut şi ghiaţă, care a nimicit recolta. Mai mari pagube au făcut în partea din sus a judeţului, unde în ziua de 13 Iunie a c. a căzut o ghiaţă mare şi deasă în aşa de mare cantitate, încât 3 zile a rămas netopită prin gropi şi în şanţuri. A atins comunele Chendul mic şi Chendul mare şi Bulausări, apoi a trecut peste Sângiorgiul de pădure şi de-acolo spre comunele de pe Niraj. Intreaga recoltă a acelor comune a fost complet nimicită. In alte părţi ale ţării au fost ploi şi revărsări de ape cu mult mai mari. Astfel apele Mureşului au spălat umplutura liniei ferate între Zam şi Soborşin aşa, încât au trebuit un timp de 12 ceasuri, până când a fost reparată linia şi au putut să circule trenurile. Tot asemenea au ieşit din albia lor si opele Someşului, făcând mari pagube. O mare furtună împreunată cu o rupere de nori, cum nu s'a mai văzut nici odată, s'a deslănţuit peste câteva comune din judeţul Bistriţa-Năsăud în ziua de Luni, 19 Iunie. A fost o furtună cu vânt, care a dărîmat casele, apoi o ploaie mare în urma căreia părâul, care trece prin Năsăud s'a umflat aşa de mult, încât a dus cu sine case şi alte superedificate. Mai mulţi copii şi bătrâni s'a înecat în vâltoarea apelor cari au venit pe neaşteptate şi a dus cu sine mare parte din avutul locuitorilor.*

Câte şcoala secundare românești avem în Bncovina. Ministrul instrucţiunii a întocmit o statistică privitoare la şcoalele secundare româneşti, prevăzute în bugetul statului Avem în Cernăuţi 5 licee ; unul real în Gura Humorului ; liceul „Dragoş Vodă“ din Câmpu Lung; unul în Coţmani ; liceul „Regele Ferdinand“ din Storojneţ ; liceul „Ştefan cel Mare“ din Suceava: liceul de fete din Cernăuţi; o şcoală de curs superior real la Cernăuţi şi una reală ortodoxă în Cernăuţi.

Valuta (preţul) banilor streini. La bursa din Bucuresti un franc francez se poate cumpăra cu 13 lej 50 bani, o liră italiană cu 7 lei 50 bani, marcă nemţească cu 53—54 bani, un dolar cu 146—148, o Levă bulgară cu 1 leu şi 6 bani, coroana cehoslovacă cu 3 lei, coroana ungară cu 20 bani, Dinarul sârbesc cu 2 leişi 5 bani, coroane austriace nuicumpără nime.

De peste hotare

Liga Naţiunilor e pe cale să se spargă cu toate că se înfiripase cu cele mai bune gânduri. Era să fie un fel de tribunal al popoarelor unde să se judece pricinile şi plângerile dintre ele. S'a întâmplat însă că unii au băgat şi jalbe mincinoase pe acolo. Aşa Ungurii neîncetat ne-au pârât acolo că, vezi doamne, îi asuprim. In şedinţa din urmă au eşit la iveală aceste apucături la ceeace Mica Inţelegere (adecă cele 4 state) au declarat că ei se retrag din această Ligă.

O binefăcătoare minunată. In Budapesta au prins o fată, care împărţia printre săraci mii de coroane (bani ungureşti) Poliţia a cercetat de unde are atâţia bani. Iată ce a aflat: fata e fiica unor oameni cu stare. Ea a părăsit casa părintească şi a intrat servitoare. Din toate casele, unde slujia, fura lucruri pe cari le vindea iar banii îi împărţia pe la săraci. Până acum a împărţit peste un milion şi jumătate de coroane, adecă vre-o trei sute de mii de lei de-ai noştri. Ne putem închipui, cât a furat până acum, când a ajuns însfârşit în temniţă.

O ciudată pedeapsă americană. Ciudată naţie de oameni mai sunt şi americanii ăştia: le trăsneşte câte ceva prin minte şi nu s'astâmpără pânăce n'o scot la capăt. Aşa de pildă oblicind, câtă pacoste aduce beţia pe capul creştinului, cârmuirea americană a căutat leac pentrú acest beteşug. Şi l-a găsit: Incă de-acum doi ani a oprit cu desăvârşire fabricarea oricărui fel de beutură spirtuosă. Iar pe cea din pivniţe, într'o bună dimineaţă a dat-o pe gârlă. Firește, în ajûnul opreliştii lumea şi a cam luat partea. Dar pe urmă — hotar. Numai cât omu-i om şi ispita-i ispită. Iar de n'ar fi ispita, nici omul n'ar întra în păcat. De unde — de unde nu, destul că ûn cetăţean care se vede că n'avea obiceiul să verse băutura în carâmbul cismii, dase de nişte bere. Şi, cum nu mai văzuse de mult aşa ceva, se gândi de astădată să-şi astâmpere setea. colea după toată rânduiala. Uitând de lege — a băut, nu s'a încurcat; a băut, nu s'a făcut turtă. Până aici a mers, dar a aflat poliţia şi glûma s'a îngroşat. Cetăţeanul nostru a fost luat frumuşel de guler şi băgat la răcoare. Aici însă nu a stat multă vreme, că poliţia şi-a făcut socoteala că nu e bine să ţii pe om şi să-i dai de mâncare pe de geaba. Nu l-a globit însă nici cu bani — că era om cú familie păcatele lui — ci l a pus să verse în canal.. una câte una 3575 de sticle de bere (tot de contrabandă) fără să i fie îngduit să guste măcar din bunătatea de beutură. O mai strașnică pedeapsă nici că putea iscodi cineva pentru pricinaşûl nostru.

CONSILIUL DE RĂZBOI AL CORPULUI 6 ARMATĂ

ANUNŢ

La acest Consiliu este nevoie de un translator de limba Germană şi Ungară.

Doritorii a ocupa acest post se vor prezenta la cancelarie în fiecare zi de lucru între orele 10—12 dimineaţa, unde vor prezenta cererile lor însotite de actele sau referinţele ce posedă.

Prim Comisar Regal
Maior, CHIRU

Banca Românească
SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160.000.000 lei
SEDIUL CENTRAL: BUCUREŞTI.
SUCURSALE:
Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişinău, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.
FACE ORICE OPERAŢIUNI DE BANCĂ

Banca Centrala
Pentru industrie şi Comerţ s. p. a.
Clúj, Str. Regina Maria No. 6—8
(Casele proprii).
Capital social Lei 50,000,000 deplin vărsat
Secţia de Bancă :·: Secţia de Mărfuri
FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Hateg, Satu-Mare, Reprezentanţi stabili în Bucureşti, Kosice, Praga şi Wiena

TIPOGRAFIA
„Cultura Poporului“
CLUJ—Str. Iuliu Măniu No. 6—CLUJ
Este înzestrată cu tot felul de maşini tipografice
Execută lucrări tipografice ca: Broşuri, ziare, reviste, teze, registre, circulări, afişe, convocări, cărţi de vizită, bilete de nuntă ş. a.
PREŢURI IEFTINE

Anul II, No. 63 — Un leu exemplarul de 4 p. — Cluj, Duminică 10 Iulie 1922.

CULTURA POPORULUI

FOAE DE CULTURĂ ŞI DE EDUCAŢIE CETĂŢENEASCĂ
A SOCIETĂŢII „CULTURA POPORULUI“

ABONAMENTE ANUALE:
pentru săteni. . . . . 30 lei
„ autorităţi . . . . . 60 lei
„ întreprinderi financiare . . . 100 lei

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ
REDACŢIA: Telefon No. 466 | ADMINISTRAŢIA: Telef. No. 186

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA:
Strada Memorandului No. 21, in Sala Reduta

Calendarul Săptămânei pe luna Iulie

CATOLIC			ORTODOX	
10	Luni	Amelia	27	C. Samson
11	Marţi	Benedict	28	Ciru şi Ioan
12	Mercuri	Guilbert	29	P. şi Pavel
13	Joi	Margareta	30	Sobor 12 Ap.
14	Vineri	Bonaventura	1	S. Cosma D.
15	Sâmbătă	Răsp. Apost.	2	P. Maici D.
16	Duminică	Walter Marina	3	M. Jacint

† Tache Ionescu

Sunt unii oameni cari nu numai prin viata lor binefăcătoare sunt folositori neamului ci chiar şi prin moarte. Unul din aceştia a fost marele barbat de stat Tache Ionescu, care a murit zilele trecute la Roma şi, adus în ţară, a fost înmormântat, în jalea adâncă a unui neam întreg, la mănăstirea Sinaia.

Aproape o jumătate de veac politica neamului românesc a avut norocul ca, alături şi de atâţia alţii, să fie îndrumată, şi uneori chiar stăpânită, de gândul, hotărârea şi acţiunea acestui mare dispărut. Şi în această jumătate de veac, care, ca pregătitoare a României întregite de azi, a fost şi cea mai frământată, Tache Ionescu, ca ori şi care om politic, a cunoscut alături de gloria către care tot mai mult îl mânau alesele sale însuşiri şi amărăciunele, loviturile şi uneori şi înfrângerile, pe care vălmăşagul luptei şi nestăpânirea patemilor i le puneau în cale.

Puterea sufletească cu care îşi călăuzea priceperea şi însuşirile naturale, spre folosul neamului a fost aşa de mare însă, încât cu toată patima vieţei politice,—în nenumărate grele împrejurări, a reuşit ca însuşi duşmanii să-i recunoască patriotismul. Iar acum, la moarte, neamul întreg, în frunte cu toţi conducătorii săi, l au înmormântat ca pe un mare fiu al naţiei.

Acum tocmai când trăim cea mai măreaţă clipă din istoria neamului nostru—întregirea şi desrobirea,—nu se putea uita contribuţia pe care Tache Ionescu a dat-o într'o mare şi hotărâtoare măsură, încă de la începutul vieţei sale politice.

Nu se putea uita nici de prieteni, nici de duşmani şi nici de popor. Şi tocmai fiind că nu s'a uitat, ci, într'o singură bataie a inimei, toţi au pus o lacrimă şi o floare în drumul de la graniţa ţărei şi până la mormânt, moartea sa a fost prilejul folositor al unei măreţe manifestări a solidarităţii de neam, aşa precum viaţa sa a fost un puternic mijloc de creare a acestei solidarităţi.

Şi nu numai că neamul nostru nu putea să-şi uite recunoştinţa către acest mare îndrumător al său, dar nici străinii, nici ţările mari ale Europei, în care atât de mult au fost cunoscute şi recunoscute priceperea şi marile talente ale acestui Român nu l puteau uita. Toate ziarele mai mari ale Franţei, Angliei, Italiei, Germaniei şi Americei, au vorbit cu prilejul morţei sale, despre acest mare barbat de stat al ţărei noastre, ca despre un mare european, din acţiunea căruia, nu numai ţara sa a tras foloase ci însuşi Europa.

Iată aşa dar, cum chiar şi prin moarte a contribuit la înălţarea neamului său în ochii lumii.

Câtă mândrie trebuie să simţim fiecare din noi, când, citind presa întregei lumi civilizate, o vedem îndoliată şi jelind alături de noi pierderea unui fiu al neamului nostru, ca pe o pierdere a lumii civilizate.

Cât de mult folosesc unii oameni, cari, trecând ca o stea luminoasă prin viaţa aceasta, lasă în urmă-le atâta lumină încât mai poate încă călăuzi generaţiile şi după ce se afundă în abisul nemărginirei!

EMIL VASILIU

O lege.

Trăia într'o vreme un rege,
Şi regele-acela avea
În legile-i drepte şi-o lege,
In care spunea:

„Dator e oricine din ţară
Saducă'n grădinele mele
O floare şi n schimb să ne ceară
O floare din ele“.

Cu flori, mii de feluri veneau
Că dreptul aveau şi la spini
Şi-astfel de grădini înfloreau
Cum az nu-s grădini...

Ce vesel trece acel rege
Cărări unduite prin flori!
Ce drag îi era aşi culege
Buchetele'n zori!

Să pue'n iatacul domniţei
Prin vase de aur buchete,
S'anine'n suvoiul cosiţei
Frumoasei lui fete...

Grădină cu mii de răzoare...
Şi regele veşnic gândea
Că poate fi încă vre-o floare
De care'n grădină n'avea...

Veni un străin călător
Şi-i zise „O, rege slăvit,
„Cu floarea de care-s dator
La tine-am venit.

E-o floare cum n'ai în grădină
Bogată'nfloreşte în salbă
Ca spuma în joc de lumină
E floarea mea albă.

Dar floarea mea este vrăjită
Să fie stropită în zori
De-o fică de rege iubită,
Alt fel nu dă flori.

Cu drag primi regele floarea,
Şi luni după luni au trecut
Frumoasa lui fată, cărarea,
De zori şi-a făcut.

Străinul voia după lege
Să-şi iee şi dânsul o floare,
Şi dreptul avea aşi alege
Din mii de răzoare.

Şi'n zorii vrăjiţi cu'n descântec
Cu floarea plecase în lume...
Ducând încă-o floare şi-un cântec
Pe căi fără nume.

Către şcolarii de pretutindini

S'a încheiat un an de muncă. Fiecare s'a reântors în sânul familiei ori pe lângă rudele cari îi ajută la învăţătură.

Din inima oraşului sgomotos unde e şcoala, ori de prin târguri cu şcoli mai mici, toţi şi-au luat rămas bun de la colegii lor, şi s'au împrăştiat prin satele liniştite, înconjurate de livezi şi grâne, prin satele cari îi aşteaptă cu mângâerile mamii şi cu zâmbetul de mândrie al tatii.

Unii mai fericiţi de laudele căpătate la examen, de premii şi cuvinte de încurajare, alţii mai trişti, că munca lor n'a fost deplină, că notele lor sunt mici, ori poate au rămas repetenţi, dar toţi purtând cu ei tinereţa, şi nădejdea, toţi ducând cu ei viaţa, minunata viaţă a copilăriei.

Cel care scrie aceste rânduri nu s'a despărţit de această viaţă, gândurile mele sunt toate cu voi vă urmăresc pretutindini, mă bucur în clipa în care unul a primit un dar frumos, mă bucur când unul a îmbrăcat o haină nouă, şi sunt trist şi umil împreună cu cel ce e desculţ, şi cu hainele sdrenţe că nu are cine să-i dee, nimeni, nimic.

Voi şcolarii de pretutindini, bucuraţi-vă, că pentru fiecare, Dumnezeu a lasat o parte din bunurile lumii. Nimeni nu se poate apropia, nimeni nu vă poate lua ceia ce este al vostru. Duceţi dar cu toţii pe la casele voastre, numai şi numai bucuria. Şi pentru cei premiaţi, laudele şi iubirea părinţilor, nu vă fie către prea mare răsfăţ, şi pentru cei repetenţi, dojenele nu vă fie cu prea multă amărăciune.

Vacanţa trebue să fie o sărbătoare şi pentru ca sărbătoarea aceasta să fie cu adevărat frumoasă, trebue multă inimă, mult avânt.

Nu uitaţi nici un moment că sunteţi cu toţii copii. Roadele muncii voastre se var culege mult mai târziu, şi măsura cu care se vor măsura nu se cunoaşte de pe acum.

Nu vă rămân de cât jocurile, frumoasele jocuri în care s[redacted] letul se împreună cu tot [redacted] încunjoară, şi soarbe di[redacted] de înţălepciune al [redacted] mărginite.

Jucaţi-vă şi [redacted] o sărbătoare [redacted] copilului po[redacted]

Uitaţi-vă [redacted] veţi vedea [redacted] se joacă sto[redacted] caţi-vă în iarb[redacted] de gâze şm[redacted] cunoaşteţi-le, d[redacted] de ele, căci sunt aşa [redacted] şi mor când nici nu vă g[redacted]

Ierbarul să vă fie câmpia [redacted] treagă, şi nu vă [redacted] flori [redacted] ea mult de rostul unei [redacted], de rostul unei plante, căci nimeni nu-i ştie rostul, decât Dumnezeu.

Ascultaţi murmurul isvarelor, pătrundeţi-vă de sclipirile undelor repezi ce joacă pe râu, purtaţi-vă privirile cu norii albi ori întunecaţi ai văzduhului, şi lăsaţi-vă în bătaia furtunilor căci totul, totul este pentru ca să creeze în voi realitatea fără de minciună, şi iluzia care va ajunge să fie realitate.

Ascultaţi-vă pe voi însivă, jucaţi-vă mult, şi nu uitaţi că vacanţa trebue să fie o sărbătoare.

G. TALAZ

CRONICA EXTERNĂ

Germania

In Germania e mereu fierbere decând cu înfrângerea ei. Pecând înainte de războiu aveau nu numai un împărat, dar şi mai mulţi regi şi alţi principi în fruntea statelor, cari compuneau Germania, acum totul e republică. Lucrul acesta nu le place nici boierilor, nici multor ofiţeri cari au trebuit să părăsească serviciul militar, mai ales că Germaniei nu i-s'a mai dat voe să ţină armată, ci numai o trupă pentru paza lăuntrică. Atât boierii, cât şi foştii ofiţeri şi o parte bună din burghezime (orăşenii, cari nu sunt lucrători) ardori să-l aducă pe împăratul înapoi. Lucrul acesta însă nu-l sufere nici Franţa şi aliaţii ei, dar nici partea cea mai mare a poporului german, mai ales muncitorimea. Astfel *monarhiştii*, adecă cei ce vor iarăşi împărat şi regi (adecă *monarhie*) au întemeiat soc etăţi secrete, ca să lucreze pentru reintroducerea monarhiei şi înlăturarea celor contrari lor. Şi pe germani i a sălbătăcit războiul, căci luptă nu numai prin gazete şi întruniri, ci şi cu bombe. Monarhiştii caută să prăpădească pe ceice sunt acum în fruntea Germaniei zicând că aceştia nu fac decât pe poftа mai ales a francezilor şi Belgienilor, cari cer tot mai mulţi bani despăgubire pentru relele, ce l le-au făcut Germanii. Nu de mult au omorât pe *Rathenau*, ministrul de externe. Ucigaşii au fost prinşi şi republicanii se pregătesc să ia măsuri aspre pentru apărarea republicei, desfiinţând societăţile monarhiste, arestând fruntaşi de-ai lor şi oprind orice propagandă în contra republicei

Anglia şi Irlanda

Anglia ispăşeşte păcatele vechi. Sûnt sute de ani decând a cuprins ţara vecină *Irlanda*, şi aceasta o insulă mare. Locuitorii, *Irii*, rămânând catolici dupăce Englezii se făcură protestanţi, au fost prigoniţi rău, pe urmă li s'a răpit şi pământul, ei rămânând numai arendaşi pe el, iar stăpâni venindule boieri englezi. Urmarea a fost sărăcirea Irilor şi emigrarea lor în Statele Unite din America de-Nord, unde sunt în număr tot atât de mare ca în vechea lor patrie.

Irii nu s'au supus aşa lesne Englezilor, căci au făcût adese ori revoluţiuni, iar din veacul trecut încoace, au început să lucreze şi cu bombe şi dinamită împotriva vechilor lor asupritori a Englezilor, a căror limbă de altminteri o vorbesc, căci pe cea liră au uitat o aproape toţ. S'au găsit şi între fruntaşii englezi bărbaţi, cari recunoscând nedreptatea făcută Irilor au vrut să le uşureze viaţa dându le şi *autonomie*, adecă dreptul de a se administra singuri. Aşa a vrut să facă fostul prim ministru englez *Gladstone*. Dar nu a [illegible]ţit. In sfârşit *Lloyd George*, [illegible]inistrul de acum, ca să [illegible]t omorurilor, cari nu [illegible]nau, şi nedreptăţii [illegible]site contra Irilor, [illegible]tonomie foarte [illegible] adecă [illegible]oga [illegible]Irlandei, dă [illegible] (d eta) ei [illegible]r deosebit, [illegible], adecă o în[illegible]roape întreagă, [illegible] unită cu An[illegible]proape numai prin [illegible] regele Angliei e tot [illegible] şi rege al Irlandei.

O parte din Iri nu s'au liniştit [illegible]m şi războiul continuă acum între Irii, cari vor să rămână sub regele Angliei şi între cei republicani. Dar poporul e sătul acum de vărsările de sânge şi vrea linişte.

CETIŢI
ŞI RĂSPÂNDIŢI
„CULTURA POPORULUI“
CARE TRĂEŞTE
PRIN VOI ŞI
PENTRU VOI.

Pentru orfanii noştri

Războiul cel mare, care nouă ne-a adus unitatea naţională mult dorită de veacuri, a cerut jertfe uriaşe dela toată lumea. Intre jertfele acestea nu trebue să socotim numai pe cei morţi în război sau retraşi invalizi la casele lor, ci şi sutele de mii de copii rămaşi fără tată — *orfanii*.

Dela început încă, atât cetăţenii singuratic, cât şi statul s'au interesat de soartea acestor copii orfani, cetăţenii de mâine, ai României întregite, şi s'a înfiinţat societatea *Ocrotirea Orfanilor de Război*. Aceasta societate, care şi a ţinut zilele trecute adunarea la Iaş, are până acum în toată România *108 orfelinate*, în cari se adăpostesc peste *8800 orfani*, iar acasă la ei ajută *53 mii de orfani*. Societatea a cheltuit într'un an peste 43 milioane de lei, din aceştea 34 milioane date de stat.

Conducerea şi administraţia societăţii se face dintre 80 comitete regionale şi judeţene, iar ţara întreagă e împărţită în 9 regiuni. Iată ce s'a lucrat în fiecare din aceste regiuni:

Regiunea Iaşi are 15 filiale (despărţăminte) cu 29 orfelinate întreţinând 2537 copii şi azistând (ajutând) la domiciliu (acasă la ei) 6288

Regiunea Bucureşti are 12 filiale cu 23 orfelinate întreţinând 1891 copii şi azistând la domiciliu 10458.

Regiunea Craiova are 5 filiale cu 9 orfelinate întreţinând 504 copii şi azistând la domiciliu 10512

Regiunea Chişinău (Basarabia) are 9 filiale cu 7 orfelinate întreţinând 729 copii şi azistând la domiciliu 4325 orfani.

Regiunea Cernăuţi (Bucovina) are 13 filiale cu 4 orfelinate, întreţine 216 copii, azistă la domiciliu 10744

Regiunea Sibiu (Transilvania) are 10 filiale cu 10 orfelinate, întreţine 633 copii şi azistă la domiciliu 3212 orfani.

Regiunea Constanţa (Dobrogea) are 4 filiale cu 6 orfelinate, întreţine 531 copii şi azistă la domiciliu 1342.

Regiunea Timişoara (Banat) are 3 filiale cu 3 orfelinate întreţine 400 copii şi azistă la domiciliu 1081 orfani.

Regiunea Cluj (Transilvania) are 9 filiale cu 13 orfelinate, întreţine 1159 copii şi azistă la domiciliu 5084 orfani.

Dupăcum se vede din datele acestea, societatea şi statul fac o ispravă frumoasă. Dar în ţara întreagă sunt peste *350 mii de orfani*, între cari 40 000 orfani de amândoi părinţi şi 310 mii orfani numai de tată. Adevărat, că mulţi din aceşti orfani nu au nevoie de ajutorul *material* al nostrû, dar totuşi rămâne un număr înspăimântător de mare de orfani lipsiţi de orice ajutor. Aici trebue să sărim cu toţii în ajutor în ce priveşte îndeosebi satele noastre, fie are om gospodar ar trebui să-şi aibă 2—3 orfani ai lui, a căror mamă o ajută din când în când cel puţin cu ceva de ale mâncării. Românul a fost totdeauna vestit pentru mila lui faţă de cel necăjit. Ei bine, nu se poate necaz mai mare decât cel al orfanilor şi văduvelor, după cum ne spune de altminteri şi Mântuitorul Christos.

ISTORIA ROMÂNILOR

ŢARANII

VI.

Bine ar fi fost pentru locuitorii Transilvaniei, ţărani, nobili şi orăşeni, dacă s'ar fi respectat condiţiunile păcii încheiate la Mănăştur (lângă Cluj) la 6 Iulie 1437. Dar nobilii iscăliseră pacea de frică şi cu gândul de-a-şi călca jurământul

La 15 Septembre 1437, nobilii, Săcuii şi Saşii se adună în *Cepâlna* (jud. Solnocului) şi încheie împreună o alianţă întărită cu jurământ obligându se să se ajute unii pe alţii contra ţăranilor. La alianţa aceasta îi zice în istorie latineşte *unio trium nationum*; adecă *unirea celor trei noţiuni* (nobilii, Săcuii şi Saşii, *nu* şi ţăranii unguri.

Nobilii, cari câştigaseră acum de partea lor pe lângă Săcui şi pe Saşi, se simţiau destul de tare, ca să şi calce jurământul depus când în pacea dela Mănăşturul Clujului. Ei pornesc în cete mari contra ţăranilor, dar sunt bătuţi, căci ţăranii se apără vitejeşte. Văzând cele „trei naţiuni“ jefuitoare de Români, că ni i de data aceasta nu pot face nimic cu puterea, încearcă de nou vechiul mijloc de a i *înşela* cu vorbe dulci de pace. Ţăranii, din nenorocire, se încred şi acum în vorba domnilor, şi încheie, la 6 Octombrie 1437, o pace provizorie, prin care se învoesc, ca deocamdată să înceteze orice duşmănie între domni şi ţărani, iar condiţiunile păcii statornice să le hotărască pentru totdeauna împăratul Germaniei Sigismund, care era şi rege al Ungariei. Dar acesta muri la 9 Decembrie 1437 fără să apuce să hotărască în privinţa neînţelegerilor dintre boeri şi ţărani. Cele „trei naţiuni“ călcându şi de nou jurământul, începu să asuprească de nou pe ţărani. Aceştia se despart în cete şi una mai mare porneşte spre Aiud, pe care îl cuprinde, alta spre Cluj care şi el cade în mânile ţăranilor. Pe tot drumul ard şi pustiesc curţile boereşti, iar cetele celor „trei naţiuni“ ard satele româneşti, iar pe ţăranii, cari cad în mânile lor, îi omoară. Ajungând o armată boerească la Aiud, dă foc oraşului, ca să alunge pe ţăranii înstăpâniţi în acest oraş. Apoi se strâng de nou la Turda, unde la 2 Februarie 1438 înoesc tovărăşia încheiată la Cepâlna spunând acum pe faţă, că scopul lor e *să stârpească pe blestemaţii de ţărani răsculaţi*.

Intăriţi astfel prin noua încheiere a alianţei, pornesc contra ţăranilor cu şi mai mulfă furie. Aceştia erau risipiţi acum în cete, mai mari şi mai mici, mai erau poate şi slăbiţi în voinţa de a lupta până la ultima picătură de sânge, căci se gândiau mereû la familiile lor, cari erau poate ucise de boeri. Impotrivirea lor nu mai era ca mai înainte. Ei fură bătuţi, şi una din căpeteniile lor, *Antonie*, fu ucis de nobili şi tăiat bucăţi la Mănăştur, iar alţii nouă tovarăşi ai lui fură traşi în ţeapă pe dealul dinaintea oraşului Turda. Ţăranii se risipiră acum, dar mulţi au fost prinşi de boeri şi mutilaţi, tăindu-le adecă la unii nasul, la alţi urechile, la alţi buzele, iar la alţi scoţându-le ochii şi astfel dându le drumul acasă, ca să bage groază în întreaga ţărănime. Dar şi boerii s'au îngrozit, căci de-acum înainte începură a şi întări curţile încunjurându le cu şanţuri şi ziduri înalte, ba unii mai bogaţi îşi făcură chiar castele. Ruinele acestora se mai văd şi acum, pe alocuri în Transilvania, semn al deşertăciunii omeneşti şi al biruinţei dreptăţii.

Vrednic de ţinut minte este faptul, că deşi la această revoluţiune ţărănească au luat parte şi ţărani unguri, scriitorii de istorie unguri mărturisesc, că toate măsurile de asuprire luate de cele „trei naţiuni“ au fost îndreptate numai *contra Românilor*.

Cu toate că ţărănimea fusese înfrântă, ea a continuat să încerce câştigarea libertăţii. In anul 1468 au fost mişcări revoluţionare la Români, căci voiau să-i silească să plătească dijmă şi preoţilor catolici. In anul 1473 se mişcau ţăranii săcui, fosti până atunci liberi ca şi cei români mai de mult. Dar pe Săcui îi ajunsese pedeapsa lui Dumnezeu pentru ajutorul dat boerilor contra ţăranilor români în anii 1437 şi 1438. Cnejii Săcuilor, numiţi *primori*, începusera să încalece pe ţăranii săcui iobăgindu i. Săcuii cerură ajutor dela Ştefan cel-Mare al Moldovei şi dela regele Poloniei. Amestecându se regele Mateiu Corvinul, Săcuii au fost deocamdată potoliţi, ca totuşi să ajungă mai târziu, parte mare iobagi.

La anul 1474 s'au sculat Românii din scaunele Mediaşului şi Şeicii contra Saşilor călcători de lege, iar la 1486 revoluţia Românilor s'a întins asupra unei părţi mari a Transilvaniei. Conduşi de cnejii lor pricepuţi într'ale războiului, au băgat de nou groază în boerii şi Saşii asupritori. Românii, cari erau soldaţi născuţi fiind ei totdeauna apărători cetăţilor, cerură drepturi egale cu străinii înstăpâniţi în Ardeal. Lipsindu-le însă o conducere comună, aû fost învinşi şi de data aceasta.

Victor Lazăr

Moartea generalului Pilat

Zilele acestea s'a stins din viaţă, la Cluj, generalul Pilat.

Ziarul fiind sub tipar suntem nevoiţi a publica în numărul viitor, un articol despre activitatea acestui însemnat militar, care lasă un gol nemărginit în cadrele oştirii.

Mare patriot şi om numai de bine, trecerea lui la cele veşnice înseamnă un mare doliu naţional.

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI“

Petrin şi Depărăţianu

Petrin s'a născut în Basarabia în satul Rujniţa. A [illegible]put să scrie de tânăr şi la vârsta de 24 ani şi-a tipărit întâiul volum de poezii *„Lumini şi umbre“* la Cernăuţi. A cântat mult sentimentul iubirii cu toate colţişoarele tainice pe care nu le poate cunoaşte decât acel care iubeşte. Poeziile lui sunt pline de tristeţă, dar uneori senine de par scrise de un om ce nu iea parte la necazurile, la durerile lumeşti, ci toate le priveşte într'o linişte de statue de marmură.

Petrino, de dragul de a fi înconjurat cât mai mult de sufletul românesc, a trecut în ţară şi s'a stabilit la Iaşi unde în curând ajunge directorul bibliotecii dela Universitate, apoi profesor suplinitor de istoria literaturii româneşti la catedra nouă înfiinţată la Universitate.

A scris apoi *„Puţine cuvinte despre conruperea limbii româneşti în Bucovina“, Poeme, La gura sobei* şi altele...

Cântec de dor

Codrul verde, codrul verde
Toamna frunzele îşi perde
Şi în sânui face loc
La al vânturilor joc
Şi, când urlă vântul rece,
Floaraa codrului se trece

Astfel spre apusul vieţii
Stând pe pragul bătrâneţii
Omul uită de necaz
Suferinţii făcând loc;
Şi cu floarea codrului
Trece viaţa omului.

Iată cum îşi cânta satul în care s'a născut:

Rujniţa

Leagăn scump al vieţii mele
Sat în care m'am născut,
Cu-al tău cer şi-a tale stele
Mii de ori eu te saluţ!

După ani de despărţire
Trecuţi pe-un pământ străin,
Eu cu vechea mea simţire
Astăzi iar la tine vin.

Căci în trista depărtare
Prea curând m'am scuturat
De speranţele cu care
Numai tu m'ai legănat

Şi ca tine loc de pace
Altu'n lume n'am găsit,
Mai mult ca orice-mi place
Cuibuşorul meu iubit

Locul unde fără seamă
La lumină m'am trezit,
Unde numele de mamă
Prima dată l-am rostit

Salut vesela grădină
Şi căsuţa ce mi-a fost
O lume de comori plină
Leagăn, scut şi adăpost

Pe voi stânci şi pe voi dealuri
Şi pe tine râuşor,
Ce în tulburele-ţi valuri
Ca şi viaţa-mi treci uşor

Toate îmi aduc aminte
Visul meu copilăresc
Şi cu mii de glasuri sfinte
Mă îngână, îmi vorbesc;

Leagăn dulce-al vieţii mele
Sat în care m'am născut
Cu-al tău cer cu-a tale stele,
Mii de ori eu te salut!

(Din cartea *„Lumini şi umbre“*)

*

Despre Alexandru Depărăţianu, Istoria literaturii române ne dă puţine date.

S'a născut la 1935 şi a murit de tânăr. Avea moşie în Depărăţii din Teleorman, unde şi-a petrecut mai mult timp din viaţa sa scurtă. Prin anul 1858—9 era cunoscut ca student la Paris. A fost scriitor cult şi în toate lucrările lui se vede dispoziţiunea pentru filosofie. Era o fire viguroasă, şi se distinge prin iubirea puternică pentru unii şi ura pentru alţii...